

o. l. i. d. l. a. e. i.
m. o. m. o. u. a. d.
i. n. m. o. d. i. c. d.
i. n. a. p. p. r. o. b. a. t. q.
e. q. i. s. a. l. c. o. n. t. r. a.
n. e. s. u. f. f. i. a. c. i. a. b. a. t.
i. v. j. z. f. r. a. c. t. p. i.
p. t. i. m. a. i. s. i. a. i.
z. b. a. t. i. c. a. q. u. i. s. t.
a. u. i. d. e. p. r. e. d. i. c.
b. l. i. c. a. n. e. e. p. i. s. t. a. t.
a. u. i. n. d. o. l. l. o. u. e.
a. s. l. b. e. a. t. u. r. i.
i. q. z. t. e. m. i. s. a. u. t.
o. m. n. i. d. e. e. l. e. c. t. o. r. i.
i. n. u. l. l. a. e. x. o. f. f. i. o.
i. n. e. l. i. b. e. r. a. t. i. b. z. i. n. t. e.
i. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. q. u. i. p.
a. d. o. f. f. i. u. t. s. s. q. u. i. b. z.
i. n. l. e. g. a. t. o. r. i. z. i. n. i.
a. d. e. l. a. t. a. r. i. z.

in suscipere non tenentur. Et ne prelati
q. nec p. nec s. o. cu. e. g. r. a. s. i. o. b. a. n. a. t. e. o. p. a. c. i.
u. t. i. s. t. r. u. r. e. a. p. p. e. z. d. u. b. i. t. a. n. e. u. e. l. l. e. s. i. t. e. a. p. p. e. z. i.
a. c. c. e. p. t. a. n. e. u. i. d. e. a. t. i. q. u. i. b. d. a. z. i. a. l. i. u. s. u. i. n. o. p. o. s. t. b. o.
z. f. r. a. t. u. s. e. u. o. p. a. t. i. u. s. p. r. e. b. i. o. u. i. n. u. a. t. d. e. l. a. t. e. s. d.
o. s. t. i. a. i. a. c. u. s. i. n. s. u. r. s. e. o. r. S. a. i. e. t. r. e. q. u. i. r. u. t. f. e. i. a.
s. e. a. u. s. q. u. i. s. t. a. n. z. q. d. o. c. e. n. t. i. c. a. n. i. i. n. u. i. d. i. t. u. s. i. g.
u. o. z. a. n. t. a. n. t. i. p. e. r. t. i. u. s. u. o. s. t. e. n. t. x. x. x. u. u. i. d. u. q. u. i. s.
d. e. p. l. e. s. u. b. i. s. t. a. l. u. v. i. f. d. e. i. u. r. i. o. n. i. u. m. d. i. s. p. e. r. o.
z. e. u. s. i. d. e. n. e. c. o. r. e. p. u. t. d. e. e. x. e. p. t. i. s. a. p. c. o. l. l. u. e. d. e. f. e.
e. r. a. s. i. u. o. a. s. d. o. s. t. i. c. u. l. u. v. i. z. e. q. u. i. z. q. s. p. o. u. e. i.
r. e. c. e. p. t. q. z. o. s. t. i. u. e. i. n. o. l. u. c. a. n. i. u. e. l. i. i. n. u. r. e. s. i. c.
a. l. i. j. r. e. q. u. i. r. u. t. i. x. e. o. u. o. o. i. n. i. c. t. a. d. r. e. q. o. s. t. o. u. i. l.
f. i. z. o. s. t. e. n. t. i. a. d. e. l. a. t. e. s. d. o. u. s. i. a. e. s. n. z. r. e. c. e. p. t. a. s.
z. s. i. p. z. i. n. s. r. e. u. s. t. i. g. a. t. z. i. n. e. g. p. r. e. t. u. r. z. d. e. e. i.
p. u. t. s. e. b. a. l. u. v. i. p. t. l. a. n. e. a. u. t. e. x. e. p. t. o. s. o. p. e. n. t.
i. n. u. e. e. x. e. p. t. i. u. o. s. t. i. c. i. s. n. e. u. t. d. i. u. d. i. c. e. r. o. z. d. a. p.
s. i. c. o. u. s. f. a. c. t. e. t. a. n. q. u. i. u. v. i. u. u. q. u. o. c. u. u. o. z. q. i. i.
u. o. d. e. d. i. c. i. e. p. e. z. o. g. i. p. r. i. s. e. l. i. c. i. r. e. g. l. a. n. t. i. p. r. i.
p. r. i. o. r. i. s. p. a. r. i. q. u. i. u. s. u. i. c. o. g. r. a. p. r. i. s. e. o. u. i. p. d. e. f. e. u.
z. z. u. s. a. t. d. e. o. n. t. d. i. u. d. i. c. a. t. o. r. o. l. u. c. a. n. d. o. z. d. o. u. o. i.

Angelus de Gambillionibus
de Aretio

Lectura Super Omnibus
Institutionem Libris

1495

Ista noie domini

nri iesu xpi. Ista rubrica diuiditur i q̄ttuor ptes. p̄cio pōit ino cario diuini nois q̄ quā d̄s uene

ratur ibi. In noie domini Secūdo pōit nri d̄scriptio iperialis cui minis p̄p̄ij appellatiū tā p̄ causa efficiens. ibi. Imperator cesar. Tercō pōit cui p̄sens liber d̄rigit ibi. Eupide legum inuentū.

Quarto pōitur quedam particularis rubrica ad nigrum p̄orine sequens ibi. Incipit p̄obemum. Ange. Areti. Nō continuatur ista rubrica. quia continuatio debet fieri ad p̄or. l. ij. ff. de sta. homi. vñ cum sit p̄ncipiū n̄hil affe h̄re p̄t ad qd̄ p̄tinuet. s. discipuli. in p̄hemio digestoz. r. l. p̄m. de ver. sig. Christopherns porcus. Et ex h̄ qd̄ d̄c̄. In noie d̄ni r̄c̄. Nota qz xp̄ian⁹ fuit als nō possēt iungere. i. imperij iurisdictiones exercere. vt in aut. iustur. quod p̄stat. in prin. ibi. Et cōicator eccl̄ie. col. ij. vbi d̄icit qz quilibet admiūstrator debet iurare se esse cōicatorē sacre r̄ catholice eccl̄ie. sic r̄ alias incipit. vt C. de offi. p̄. p̄c. afri. l. in noie d̄ni. r̄ in aut. de armis. in prin. col. vi. ex h̄ emz sequit̄ bonum inituz. melius mediū. r̄ optim⁹ finis. vt in aut. quomodo op̄. po. epi. in prin. coll. i.

b **I**mp̄ator. cesar a cesare aug q̄ regnabat t̄p̄e natiuitat̄ xpi. vñ illud Er̄it̄ edictum a cesare Augusto vt d̄scriberef̄ vniuersus orbis. i. vt q̄libet estimaret b̄da sua. r̄ epide q̄libz ip̄ator

d̄ictus ē Cesar. vel dic̄ cesar. qz fuit cesus de v̄tre matris sue. lu. ij. ca.

c **F**laui⁹. qz tal̄ erat color. n̄a rube⁹. **d** **I**nstitman⁹. qz sunt fili⁹ institi. vt. j. de dona. s. est r̄ aliud. r̄. j. quibus non

est p. fa. te. s. pe. sed in d̄cre. d̄. xvi. c. habeo liberum. d̄. qz fuit fili⁹ constātinī. sed for̄ te ibi loquit̄ de alio insti⁹ mano q̄ hic. vñ d̄c̄ qz fuit fili⁹ p̄stātini in successiōe post ip̄m : in regno : vñ d̄c̄ a iusticia quā

cus **A**ttic⁹. **A**lanticus **A**ladaticus **A**frican⁹. **P**ius⁹ **F**elub⁹ **I**ndy⁹ **n**is **V**ictor⁹ ac triumphator⁹ **I**p̄ angustū **c**upide⁹ legū inuētū

semp coluit r̄ subditis inuicē colendū. vt in. C. de sum. tri. r̄ si. ca. l. i.

e **A**lemanic⁹. hoc nomē r̄ oia sequētia noia sunt ab euētū sibi imposita vtputa qz vicit affricos. et sic de alijs. vt in aut. de p̄. r̄ fal. in p̄n. col. i.

f **G**ermanicus. hec sunt noia p̄uinciarum quas deuicit. g.

g **P**i⁹. a pio Amthomino. vt i aut. vt lib. d̄ ceso. col. vi. s. si q̄s aut̄ r̄als est. s. facimus.

b **A**c felix. a s̄tute animi. vñ felix. i. p̄sper. qz ita sibi ad votū succedebat.

i **I**nclit⁹. a gestis magnificis. acc.

l **V**ictor. in fugādo hostes. accur.

l **T**riūphator. post victoriā. glori⁹ osus. n. erati magnifica gesta sua.

m **S**ep̄ august⁹. qz hui⁹ d̄z esse p̄posito q̄libet ip̄ator vt augeat. licz h̄ s̄ep̄ nō faciat. sic i diffinitioe matrimonij. vt. j. de pa. po. in prin. licet interdum diuidatur. vt. C. de repu. l. consensu. sic in diffinitioe iustitie. vt. j. de iusticia. r̄ ure. in prin. scdm̄ Jo.

n **C**upide. scilicet mittit suam gratiam r̄ in hunc librum.

Incipit. Ad ore recte scribentia p
mittit pmiu: in quo reddit lector em
attentū docile et ibemiuoli. Attētū cū
dicat Sumus vigilis. nā p b qd ipe vi
gilant reddit nos attētos vt vigilare
debeam. nā
ius ciuile vi
gilantib' scri
ptū est: vt. ff
q in frau. ar
di. l. pupill.
in fi. r. ibi sū
ma puidens
tia vt. j. pri.
s. docile. cu3
dicit. r cū sū
cratissimas
cōstitutiōes

Incipit a liber pmius
dm Justiniani impa
toris institut onū seu
clementor. Proemiu

Imperator
riaz mate
stare nō so
lum armis
decorata

antea confir. rē. vt. j. eo. s. oēs. Docile
em facit q summa rei breuit cōprehē
dit. nā p b qd ipe abbreviauit potest
amo do facti e doceri. Beniuoli. i. bo
ne volūtaris ad addiscēdū: vbi dicit.
Et q i pōrib' etiā ipib'. r ibi sūma ita
q oper. vt. j. e. s. ciq. r. s. sūma itaq. r
Imperatoriam di
uidi
tur in tres ptes pncipales totū h pe
miū vsq ad finē: s Jo. Pla. diuidat i
quos. Nā pmo ponit in qbus debet s
fari impator. Secdo ponit qliter Justi
nianus illud adimpleuit. Tercio nos
ad studiū hortat ostendendo fructus q
sequitur ex assiduo studio. Secda ibi
in. s. q. r. Tercia ibi. Sūma itaq. Itēz
pma diuidit in duas ptes: qz pmo po
nit dictū. Secdo ponit tres casus: secu
da ibi. vt vtrūq. r hoc intēdit. Pro su
stentatiōe r gubernatione reipublice
duo sunt necessaria. Videlz leges r ar
ma. hoc dicit vsq ad. s. quoz.

Imperatoria maiestate. i. ipato
rē q ē i maiestate vt. C. de legi.
r cō. l. digna vox. filis ē loquūdi
ornat. j. q. mo. ius pri. po. sol. s.
ful. ibi ipatoriā celsitudinē r. r no.
q anpophorizat rñ dēdo ad tacitā qd

ne hac. s. qre ipator: nō facit qd sūū est
s. armis itēdere: cū milites magis ar
ma scire q iura opteat. vt. C. de iur. de
li. l. scimus. Ad quod rñ det. Impera
toriam maiestatem r.

Decora
tā. qit qre
qd erat ar
moz attribū
it legib' r cō
rñdet vt oñ
alter' alterū
alter' auri
lio sp egeret
vt. C. de no.
co. s. i. pñ.
vel die ppte
ponit: nā ar

sed etiā legib' opoz
ter eē armatā vt rñ
q tempus r belloz r
paci' recte possit gu
bernari b pnceps ro
manus victor existat:
non solum in hostili
bus p'eliji: sed etiā
p legitimos tramites

ma sūt ad decorē: leges sūt ad arma
dū. vñ d. militat nāq rē. vt. C. de ad
uo. di. iudi. l. aduocati. vel iō posuivt
euitet mal' son' sboz. s. cacephatō. i.
turpis son'.

Armatā. s. ad hāc vtilitatē q seqt.
Et belloz. r sic quo ad vsū armoz
Et paci. sic quo ad vsū legis.
Gubernari. aliter cū legibus. s. tē
pore paci' aliter armis. s. tēpore belli
Et pnceps. s. impator.

In hostilib'. q sunt hostes d. ff.
de ca. r postli. re. l. hostes. accursus.

Per legitimos tramites. i. leges q
sunt via q diendi sicut tramites eūdi.
sm Jo. bñ dico calūniātes puniri p le
ges. nā in criminib' siue oz dñarijs si
ue eoz dñarijs ad silitudinē supplicij
punif calūniator. vt. C. d. accu. l. si. r. ff
ad tur. l. i. r i puatis r i extraoz diarijs
criminib' oēs calūniosi p qlitate ad
missi plectunt. Itē in ciuilibus mō pe
cuniaria pena: mō sacro calūnie: mō do
nota infamie. vt. j. de pe. re. li. p totū.
j. de ac. s. si qd agēs. r. C. de plus pe. l.
vñca. r de indi. ppandū. s. et si q dem.
vbi punif cōtumar in expēsis. Al' die
q septē genera penaz vocat legitios
tramites. vt. ff. de pe. l. vi. in fi. r. l. viij.

2. viij. Vel dic q magistatus vocat tra-
mites p quos iura reddunt. nā parus
valēt iura i ciuitatemissi eēt q executi
oni in daret. vt. ff. de ori. iuri. l. ij. post
originē. q pūit in criminalib⁹: pūit
unt in ciuili

b⁹ 2. xpeu
fiat: inuati
cor. vt. ff. d. in
diteū quē. q
ultima h⁹: e
est. accur.

a Calūniā
tiū. calūnia/
tor est q fal/
sa crimia sci/
ent intēdit
vt. ff. ad tur.
l. i. i pñ. 2 fa/
cit ad h. ff. d
bis q no. in/
fa. athletas.
s. calūnator

q d aut sit puaricator: 2. tergiversator
dicitur in p̄dictis legibus.

b Religiosum. no. quē fieri religio
sum p leges. nā ipse sunt sacre: vt. C. de
leg. 2. cō. l. leges. itē no. b quattuor p
portionalia. s. arma vsus: armoz. victo
ria. triūphus. Itē leges vsus legū. ca/
lūne pulsiō 2 iuris religio. accursius.

Quorum vtrāqz

¶ Diuiditū: duas ptes. Primo dicit
q impator pfecte se hūit circa arma 2
circa leges. Secō h sūi dictū pbat ab
effectu. Secō ibi. 2 bellico. Itē secūda
sub diuidit. nā pmo exemplificat qūit
se habuit circa arma. Secō circa iura
Secō ibi. Oēs hō ppli. 2 h sit loco sū
me vsqz ad s. Lūq. b Arc.

c Vtrāqz. si ista debēt eē i pncipetū
iustiniane qd fecisti. rñ. quoz vtrāqz.

d Summis id est cū summo labore

e Angilij. quo ad leges: nā ius ci/
uile vigilātib⁹ 2 nō dormiētib⁹ scriptū
est: vt. ff. q in frau. cre. pupillus. in si.

f Prouidētia. s. quo ad arma. Et no.
tres esse pois status: memoria p̄terit/
toz: scientia p̄sentitū: p̄uidētia futu/
roz. accursiua.

g Annuente deo. deo gr̄as refert: cu

ca q alie innūerose. p
uincie^m post tāta tem
porz spacia n̄is victo
rijs a celesti numine
p̄stitis itez: diuidi ro/
mane nostroz addite
imperio prestantur.

¶ Omnes vero po/
puli legibus tam a no
bis promulgatis q
compositis reguntur
Et cum sacratissimas
constitutiones antea

ius triūphū
meruit obri
nere: vt. C. d
of. p. p. afri.
l. i. in pñ.

b Et belli
cos. qd cons
iūctim dice/
rat: dicēdo v/
trāqz viā rē.
nunc dūi dīc
dicēdo pmo
qūiter se ha/
buit circa ar
ma. accur.

i Barbarice
gētes. barba
ri sūt qui ex

tra romanū ipiū sunt: 2. maxie hostes.
l. De ducte. d. nouo. l. 1

¶ De ducte. d. nouo. l. 1 Africa
sub qua multe puicie cōtinent. accur.
m Prouincie. sic construe. tam africa
q alie innumerabiles puicie.

n Itē: a dīte. i. ad iūctē: dītiō roma
ne. i. iuris dītiō n̄oz ipio p̄ tāta rē.

o Protestā. n̄is victorijs a celesti nu
mie p̄stitis. nā iste puicie p̄us fūit d
romano ipio: post deserūt: 2 post cētū
quz ānos redierūt: vt b inuit qū dīc
Itē: 2 qū dīc. Et post tanta tpm spa
cia rē. vt. C. de offi. p. p. afri. l. i.

p Oēs hō. hucusqz dīct qūiter beſſi
cā curā hūit: nūc qūiter legalē. accursi.

q Promulgatis. s. a nobis. 2. dic de
nouo. 2 pmulgare est equitate rudi dena
2 naturam occultam iure laqueis ino/
dare in cōponēdo. secus in pmulgan
do. cōponere autē est difficile pmulga/
ta i o: dīnē cōpēdo se redigere. accur.

r Cōpositis. s. ab alijs q̄s res: ma/
uim⁹ mueli⁹. vel dīc cōpositis a nob
q. d. cōpilatis quib⁹ qūi fūit postea

a nob̄ q̄les sūt leges. ff. 2. C. talioꝝ ip̄a
toꝝ. suas ei ⁊ p̄m̄lgauit ⁊ p̄posuit ac.
a **¶** **E**d̄fusas. s. in tribus codicibus po
stas: gregorianas: theodosianas. ⁊ her
mogenianas: vt. C. de no. co. confir. l. i.
in prin.

b **¶** **C**onso
nantia scz in
vnuꝝ codicē
quē non ha
bem⁹: sed ex
eo factus est
iste queꝝ ha
bemus.

c **¶** **T**ūc no
strā extendi
mus. i. statiz
post cōpositi
onē illius co
dicis fecimus digesta.

d **¶** **C**urā. vt nulla cōtrarietas possit
repiꝝ: nullasq; sup̄uacua similitudo:
vt. C. de ve. iu. enu. circa prin.

e **¶** **V**olumia. nā erāt decies cētena mi
lia versuꝝ: duo milia librorum ⁊ alie
multe leges: vt. C. de ve. iu. enu. l. ij. §.
sed cū oia: in p̄hemio. ff. §. ⁊ amma.

f **¶** **E**t opus desparū. s. a constantino.
nā: p̄stātin⁹ voluit b̄ facē. s. si potuit

g **¶** **P**rofundū. repit enī oim legū tra
mitē q̄ ab vrbe ro. cōdita ⁊ romuleis
descēdit t̄pib⁹: ita esse cōfus⁹ vt i iſtū
tū extēdat: vt null⁹ humane nature
capacitate cōcinderetur. C. de ve. iu.
enu. l. li. in prin. accir.

h **¶** **C**elesti subaudi dō celesti mediāte

i **¶** **A**dimplem⁹. post digesta ergo
⁊ post p̄m̄ā p̄positionē codicis: fact⁹ fu
it b̄ liber. vñ qd̄ b̄ d̄r q̄nq; p̄ codicem
corrigitur vt facit de anno vtili q̄. ob
tinet fin hūc libꝝ ēt in restitutiōe mi
noꝝ: maioꝝ: vt. §. de ac. §. rursus. sec⁹ ē
p̄ codicē i dictis restitutiōib⁹: vt. C. de
tē. i. ite. re. l. si. Itē i scda cī p̄positione
facit mētionem institutionum iam cō
positarum: vt. C. de emen. iusti. co. ⁊ se
cunda eius ed̄tione. l. si. acc.

Cumq; hoc **¶** **I**ste. §. d̄
uidit i duas
ptes. p̄p̄osuit q̄lit m̄dauit fieri hūc
libꝝ. scdo p̄sit cās p̄ q̄s. scda ibi. vt li
ceat. Et b̄ fit loco sūme vsq; ad. §. igit̄
Areti.

¶ **C**ūq; b̄
s. volumē di
gestoꝝ ⁊ co.

¶ **P**ropitio
i. deo coadiu
uante.

¶ **P**erac
tū est. i. ople
tum. accur.

¶ **T**ribunl
ano. b̄ nomē
⁊ sequētia sūt
d̄ti cās. ⁊ ēt

dcō cōuocatis. ⁊ construntur cū illo
verbo inferius mandauimus.

o **¶** **E**xquestoꝝ. p̄ suo simplici p̄d̄e. s.
q̄stoz. nota q̄ b̄ m̄dis d̄r q̄stoz. p̄io
ille q̄ q̄rebat pecūias ēbutoꝝ p̄ m̄dis
ēbubāt. scdo ille q̄ p̄erat capitalib⁹
cās. t̄cio q̄ stabat vt legeret libꝝ: s̄n
cipales: q̄ cādi dat⁹: p̄ncipis dicebat: et:
ita b̄ tertio m̄d accipio b̄: vt. ff. d̄ offi.
q̄stoz. l. i. l. si. ⁊ d̄ ori. iu. l. ij. §. d̄ide cū
erariū. Al̄ dic̄ s̄z. q̄ iā sunt i illo off̄o.
s̄z nūcū ē t̄i exq̄stoz. i. c̄t q̄sturā possit
vl̄ dicas t̄cio eē nomē dignitatē. vt ex
cōsul. vt. C. de aduo. di. iu. di. ap̄etitōꝝ ⁊
ibi egrediente.

p **¶** **N**ecnō. nota due negatiōes faciunt
vñā affirmatiōē: vt b̄. ⁊. ff. d̄ ver. sig.
l. ex duobus.

q **¶** **I**llustrib⁹. q̄ttuo: sūt oꝝ dies digni
tatū. maximi vt sup̄illustres. magni vt
illustres. medi⁹ vt spectabiles. minimi
vt clarissimi. q̄s specifica. vt i autē. de
ap. §. i. si. iij. ⁊. iij. col. iij. ⁊ i autē. vt ab
illustrib⁹ ⁊ q̄ sup̄ra eos sūt. col. v. Et sūt
rāsimi. vt defēsores ciuitatū ⁊ magnat⁹
municipales ⁊ iſti n̄ p̄nt meꝝ ip̄ū. sed
superiores sic.

r **¶** **A**n̄cessoꝝib⁹. scia vl̄ etateꝝ q̄: sui

r at cū pcedētib⁹ imperato:ibus.

¶ Quorū b ē ipōsitioyſqz illuc con
uocat. Et nō. q i trib' b omēdāt q
ſūt hūic arti itēti. nā ſolers a ſolon qd
ē totum ars artis dicitur. Itē legū
mā a ſcia ⁊

fidelitate a.
 a. ¶ Argumē-
 tis. i. e. mī-
 reb' vñ nego-
 cijs q̄ sūt ar-
 gumēta. vñ
 dic' puerbiū
 tis rerū argumētis^a
 accepim' b. cōuocatis:
 mandauim' c. speciali-
 ter. vt ip̄i nra auctorit-
 tatenrūsq; suasiōib' d.
 institutiones e. compo-

Op^{us} laudat nāt Ut liceat vob^{is} pri
mā legum cunabula^s
autē. de mo/
nachis. s. san
ctimis. col. f.

b **¶** Accepit li splendore appetere:
m^o. i. rēpim^o ⁊ tā aures q̄ aie vře

¶ Quidā dant nihil inutile^k nihilq;
m^o. i. precepi pperā^l nositū: sed qđ
mūs. in^o m^o. ren obtinet ar

d. **G**uasio/
nib. i. bōa p
te alas i mala. vt. ff. d. ser. cor. l. i. §. sua
dre. t. C. d. fur. t. §. cor. l. si qs. p. suaferit

e ¶ Institutiōes. iō sic dictas: qz in sta
tū omniū iūz nostrā erigunt intel
lectū: vt. j. ti. i. §. his igit.

f **¶** Et liceat vobis, loquitur iumentis?

g **Q**uamabula p file loqr: qd sic in
na ifates prio morafita iun acceptos
instituta primo legere debet. sic. ff. de
of. p. l. i. s. his cumabilis. p. f. b.
bul. q. i. ariqs institutib' erar fabule
q fabule necsa nec difilia ptiner fm
Tulliu. i. **Q**uab ipati. i. ab ipato:
q splendet. l. **Q**uante. q ad auz
v' nihil iute. i. nihil inuitatu: vt p
er eo ad dict. i. p. l. f. qd. rē.

I **T**eperam. quo ad aures vel dic. i
male positū ⁊ contra ius.

m ¶ In ipſis. i. i ipſa rei veritate. vñ i his
q̄ cotidie emergere poſſūt. n̄ aut̄ inveni
unt h̄ ea q̄ nō pñt evēire. q̄ de his i
curāt legiſſatores. vt i auct̄. vt ſine pbi
ma. ⁊ debi. ⁊ cre. s. q̄ dō. col. vii. ⁊ ff. a.

legib⁹. ⁊ fena. cō. l. iura. ⁊. l. se. Accur.
11. ¶ Zegerēt. nā ⁊ olin a pncipio lege
bāt tnpiales cōstitutōes. f. institutio
nes atiquas: vt i. penio. ff. s. discipli.

¶ Primordiale. i. tantum primo an-
ño proficie

gumētis accipiāt. Et
quod in priori tēpore
vix post quadriennū
prioribus continge-
bat: vt tunc constitui-

tis optum p
ficiēbātis in
quattuor. et
nota. q̄ adu
latur nobis
imperator.

p **D**igni
vos dico dis
gni etc.

q **U**t in
ituz, s. liber
iste.

Simis. id
est corder: nā
primo anno
institutes.
in sedo legi
tur corder: vt
in phemio.

ff. §. p. respōtis ibi. q̄b' si bñ. Accur.

s **g** Principali. i. principis. Et nota qd
hec scia caput habet ⁊ finem: sicut in
lijs artibus hoc non fit: licet vtiliss
me sint vt in proemio. ff. §. sed qz.

Igitur. ¶ Primo ponitur quatuor
inadat diuidi hunc librum in quattuor
or: libros. Secundo ponitur quid cōtra
net in his quattuor libris. secunda ibi
in quibus. Itē prima subdividitur in
duas partes. Nam primo ponit dictū
Secundo eius causam. Secunda ibi
ut sint. Et hoc fit loco summarij vsq;
ad. s. quas er omnibus. Breuius.
t ¶ Igit. Itacōtinua fin Jo. quia p

dictorum viſorum ſcientiam ⁊ aucto-
ritatem probauimus: nec palios po-
terāt cōmodius expediri: igitur man-
dat per eos diuidi: vel q. ab impialia
ſplēdore appetitur: ideo mandat d-
ni dī vt melius poſſit intelligi. ff. de x
bo. ſigni. l. ij. §. quibuscunq.

a ¶ Quingenta. q̄ cōprehēdit int. ff. vel? r̄ forniatū r̄ tres ptes r̄. ff. nouū.
b ¶ Digestor. ideo d̄ digestor: q̄ oīa ibidē decidēda digerunt r̄ soluit. ac.
c ¶ Seu pādectar. a pan qd̄ est totū r̄ dectē qd̄ ē

doctrina: qd̄ est doctrina omniū iuris cōsultor. vt C. de ve. iure enu. l. ij. §. s̄. cū oīa i fine. vt b̄ seq̄t ac.
d ¶ Quos. s̄. q̄ingenta li brof digesto rum.

e ¶ Et ceteros. s̄. q̄ndes cim ex p̄m̄s iustitiani electos: vt. C. de ve. in. enu. cte. l. i. §. ij. r̄ l. ij. §. q̄ oīa.
f ¶ Easde i stitutes. ad

est eadē instituta. vñ de collige hūc li brum sūmptū ex volumie. ff. vel p̄prie dicit iustitutes quas mādauit fieri: nūc mādāt p̄uri. Nā partitio aiuz le gentis incitat: mentē intelligētis p̄p̄a rat: memoriā artificiose reformat: vt. j. de lega. §. sed non vsq̄. r̄. ff. de excep. doli. l. i.

g ¶ Prima elementa. qz sicut ex q̄tuor elem̄tis oīa corpa cōficiunt. vt terra r̄ aqua et igne r̄ aere. id est ex vīribus hoz quattuor elem̄tor totus mādus gubernatur: ita hīc liber cōprehēdit oīa iura. Et nota q̄ terra frigida est r̄ siccat aqua frigida r̄ humidat ignis calidus r̄ siccus: aer calidus r̄ humidus p̄m̄s terra h̄z naturā melancolicā. se: cundū sez aqua flegmatica. ignis s̄o co here. sanguini correspōdet aer.

b ¶ In quibus. s̄. constitutionibus.

i ¶ Obtiebat. i. erat in vsu: nūc desisse Accur. l. Desuetudine. nota leges tolli p̄ desuetudine: vel p̄ contrariam consuetudine. r̄ itez eandē cōsuetudis

inumb: atū est lab im periali remedio illumi natus est. ¶ Quas lex oibus antiquor insti tutionib? r̄ p̄cipue ex cōmētarijs Laj^m no stri tam institutionū q̄ rez quotidianarⁿ alijsq̄ multis cōmēta rijs compositas: cum tres viri prudētes p̄ dicti nobis obtulerūt r̄ legimus r̄ cognoui mus r̄ plenissimū nra rū cōstitutionū robur eis accōmodauimus.

¶ Sūma itaqz ope^r r̄ alacri^o studio bas le

stitutionū. Et b̄ sit loco sūme vsqz ad s̄. sūma itaqz l. ¶ Quas. s̄. instōdes et accipe legimus r̄ cognouimus. s̄. eē cō positas ex omnibus.

m ¶ Laj nri. cōmentatoris dico factis sup libros institutionū antiquar.

n ¶ Quotidianar. liber erat sic appellat^o: eo q̄ in singul dieb? gerēda a ma gistratib? cōtinebat q̄liter iudicarent.

o ¶ Cum tres. interpositio est.

Sūma itaqz ¶ Hic ipa^r tor et porta tur iuuenes ad studiū r̄ fructū pollice tur: dices alacrit^o r̄ volūtarie ac sol lici te ius ciuile eē ad discēdū. r̄ b̄ sit loco sūme vsqz ad finē. Bre. p. ¶ Ope. q̄s tū ad corp^o. vñ p̄p̄bil^o: als Oratius. Labor ip̄oib? oīa vicit. q. ¶ Et alacri affectio em̄ op̄i tuo nomē iponit: vt. C.

nem p̄ supne nien ē leges tolli. sic. ff. d̄ sepul. vio. l. iij. §. diuisi. r̄ i aut. d̄ hos re. r̄ fal. §. i. alias. §. sed qm̄ subicit b̄ ab impias li r̄. r̄ ē op̄i mū exemplū C. de iudi. r̄ nō nouā Ac.

Quas ex omnibus

i b̄. s̄. ipator attributor bur hūc li. i

ad le. cor. de sic. l. i. ff. de fur. l. q. iniurie
a **¶** Reges. i. iusticiarii. ac. b **¶** Quidite
i. ita pñcte in b li. vel ita morib' ifor
uari fitis nā boni mores pñsp' diui
tie opant. ff. de tuto. et cu. da. ab his. l.
fere. s. i. r. ff.

d **¶** ob. si qd
stipulat' i. fi.
c **¶** Et spes.
i. hec spes fit
de vob. nřaz
rēpub. posse
gubernari. posse etia nřam rēpu

d **¶** Perfecto
i. lectis alijs
libri. e **¶** Nostrā. a. s. v. f. **¶** Et
sez reipub. g **¶** Nob. i. a vob creden/
dis: lectis etia alijs libris. vñ si habes
credēdā. i. cōmittēdā vob dante legif
et b dico legitimo ope pfecto. i. cū quin
quēno legeritis: nā tñc op' cōsumat.
vt in pe. ff. s. q. q. solutū. et qd dicit in
tpib' c' nō ē qz multe sunt ptes: vt p
tura cōsolar' et alic multet: vt ptez ex tra
ctatib'. C. de offi. et i. ff. co. ti. colligat.
b **¶** Credēdis. i. qz credit fm pñā ex/
positionem. vel si habes credendam.
dic vt in glo. s. accur.

De iusticia et iure.

i **¶** Iustinian' tractatur' iura pp' iro.
pmitit de iusticia et iure q ē m' iur: et
iō ab ea icipit: sic obligatio m' ē actio
nis. vt. ff. de pecu. l. s. s. ea obligatio: et iō
pmitit in tractatu. vt. j. de ob. in fin. et
de ac. in fin. l. **¶** Et iure. s. qd iusticia
psequit' vt mitter vel fili'. Sz qre d b
ponit in rub. cū i ter. nihil dicat' diffi
niēdo: l. s. diuīdēdo sic. rñ dēt q dāt: ideo
nō posuit i ter. de iur. ne gñaret rudes
alios sz pñ. qd nihil ē. vñ dicit b pleriqz
fieri vt aliq d ponat' i rubearqz i ter. si
ponit: vt. C. d. reli. nā nihil i ter. ibi dē
de lu. do alee. vñ dicit qd ē x' vt diffinat'
vt dicm'. j. e. ti. s. iuris pcepta. in glo.

Iusticia ius fm doc. Sed iur

stant' velut optm' pcepto: imitat'
est rectū or: dñe pcedēdū: qz cē diffi
nitius diuīsu' et exemploz positu':
et ideo totus iste ti. qnqz bz ptes. nā in
pma ponit diffinitionē iusticie: in scda

blicā in pnb' et vob' b
credēdis gubernari.
De iusticia et iure.

Iusticia est con/
stans et perpetua
voluntas ius suū vni

ponit diffini
tionem iur.
prudētie. in
tertia declar
rat qz or die q
via tractāde
sūt leges. i. qz
ta describit p
cepta iuris:
vel diffinit

ius fm opt. quā tenebo. in quinta dñi
dit ius p mēbra. scda ibi. Juris prudē
tia. tertia ibi. Vñs igit gñaliter cogni
tis. quarta ibi. Juris pcepta. qnta ibi
huius studij. Xpoterus porcus.

Iusticia. hec iusticie diffinitio pos
test intelligi de diuina iusticia. q.
d. Diuina iusticia est volūtas constās
et ppetua cē. sed hec verba in ea posita
sunt plana. Sed nomine iusticiā fuit q
tñ datū fuit mercenario i sero veniēti
qñ illi q mane venerat: qd tñ dina ius
sticia laudat: vt. ff. de an. le. l. ij. et d. s.
fig. s. cuiuscūqz. Rñ. illud dñi mysti
ce dā. q. d. tantū hēbit de padiso ille q
decedit in hoc vltimo seculo si faciat
bonū: quantū et ille qui decesserit in p
mo seculo. vel dic fm Jo. qz de fragili
hois iusticia loquitur. q. d. iusticia hu
mana vel q est in hoie est volūtas cō/
stans cē. fm b illa xba cōstans et ppet
ua abieciūt extra: qz hōi non possunt
cōuenire cū scriptū sit qz septies in die
ca dit iustus: et ideo nūq in eodē statu
pmanet: vt in aut. de nō ali. aut pnu.
s. vt aut. col. ij. Itē qd i fi. dicit ius suū
vnicūqz tribuēti: intellige qñ ad affe
ctiōz qz ad actū nō pōt. q. d. hñs affe
ctū tribuēti. sic s. i. rub. pbenit d: de
angusto: et sic de matrimonio qd est in
dñi dñi: vt. j. de pa. po. in fin. l. s. inter
quā dñi dat: vt ptez. C. de repu. l. cōscu.

su. vel tertio expone vt in sum. huius. ti.
vt voluntas: id est mens: cōstās. i. bo
na: quasi habitus mētis bonus. Sed
Zulius sic diffinit. Iusticia est habitus
animi cōmuni vtilitate seruata: suam
cuiuslibet tri
buens digni
tate. s. p. la.
Iusticia ē s
tus q pluri
mum pōt in
his q munie
possunt. vel
put ego cre
do Iusticia
ē dei cōgrua
dispositio in
singulis re
bus recte di
iudicans.

a **T**ribu
ens. vt hone
ste viuat sibi
et sic alterū si
ledat imo p
ficiat. vel dic ius suum. i. hois meritū

b **N**oticia. potest recte legi: vt illa
dictio sciētia sit ablatiu casus. v. ecō
tra sit notiatini casus: et hec dictio noti
cia sit ablatiu casus. sic. i. ti. i. i. p. n. s. z
mā qd fm hoc oportet q quicūq; vult
iuris prudēs vel iuriscōsultus esse de
beat theologia legere. Rñ. nō. mā i cor
pore iuris hec omnia inueniunt: vt. C. de
sum. tri. et. f. ca. et. C. de sa. san. eccle. et
de epī. et. cle. et in aut. sub mltis ti. vbi
spāliter de diuinis tractat. Itēz q est
differētia iter iusticia et ius et iuri pru
dentiā. Rñ. Iusticia est virtus. ius est
eius vtriusq; executiuū: iuris prudētia
est scia illi iuris. Itē iusticia est sum
mā bonū. ius mediū. iuris prudētia
infimā. Itēz iusticia vult vnicuiq; tri
buere ius suū. ius sō coa dūnat. iuris
prudētia docet qualiter illud fiat

His igitur. **P**ilo. leuā
deide difficilio

ra sūt docēdat ne scolares aut stu diuz
deserāt aut cū magno labore diffiden
ter aut tardius perducantur.
c **H**is igit nūc vult dicere qualiter
leges sunt docēde. Accur.

initio rudē adbuē i
firmum aīuz studiosi
multitudie ac variera
te rex onerauerimū:
duoz alterz aut deser
torē studioz efficiem
aut cū magno labore
ep: sepe etiā cū diffidē
tia: q plerūq; iuuenes
auertit seruis ad id d
ducem: ad qd leuior
via ductus: sine ma
gno labore ei et sine
vīa diffidentia matu
ri perducī potuisset.
Iuris pcepta sūt b

d **L**ognū.
i. posita diffi
nitōne iust
cie iuri et iuri
prudētie.

e **E**t icipiē
tib. datine
pūit legi euz
sbo ifra vī
dēturi abla
tine vt supe
ri respiciat.
et hec verior.

f **N**obis. lo
quunt cōpi
latores. hui
libri i psona
iustitiani q
d exponere
per eos.

g Tradi. i. iura populi romani.
h **Z**eni quo ad verba. Accur.
i **S**implici quo ad sententiam.
l **D**iligētissimā. q ad subtilissimā sba
l **A**tq; exactissima. quo ad subtilem
materiam et sententiam.
m **I**nterpretatione. i. facili sententia.
n **Q**ue. i. differentia. Accur.
o **A**uertit. no. i. incōstantiā. sic. ff. de
pen. in cie. in pñ. vñ Salomō. Tria
sunt mihi incognita. et qrtū qd penit
igro. via colubī sup lapī dez. via auis
volātis in aere. via nauis in medio ma
ris. qrtū difficil. via iuuenis i a dole
scētia sua. vñ dātur i itēz resti. eoz fa
cultatib: vt. i. d. he. qli. et. d. s. sciēdū.
p **M**aturū. b. no. puer. Qui vadit
plane vadit sane. q **I**uris pcepta
id est iura pceptientia pceptiunt. aliquid
quod pertinet ad aliquod istoz trium
nam nō omne ius precipit: imo quod
daz punit: qd dā verat: qd dā pmittit

vt. ff. de leg. 1. se. cō. l. legis. qd dā cōsu-
lit: vt. ff. de rei ven. l. is q. qd dā porta-
tur: vt. C. de trāsac. l. age.

a **¶** Honestas. s. p̄tū ad se: q̄ honestas
et circa infimonia ē: vt. ff. d. ritu nup.
l. sp. et circa
mores suat
vt. ff. de tu.
et cur. da. ab
p̄is. l. seire
oportet. s. p̄c.

b **¶** Alterz n̄
ledere. vñ il-
lud: qd tibi
nō vis fieri
alij nō fecerit
vt in decre. in p̄n.

c **¶** Jus suū vt si solū nō ledat: s. etiā
ad iunet. nā nō sufficit abstinere a ma-
lomissi fiat qd bonuz est: vt ar. in de-
cre. lxxvi. di. c. nō satis s. nōne hec
sba accipiunt b̄ sic s. in diffinitōe in-
sticie in fi. rñ. nōāmo ibi pec tria com-
p̄hendit. b̄ aut illud solū qd ex duo p̄-
ma relinq̄t. Et nō. q̄ i b̄ reprobo opi-
pi. et alioz q̄ dixerūt q̄ in b̄ ti. nō diffi-
niebat ius. Jus aut est ars boni et eq̄
cui⁹ merito q̄s nos sacerdotes appel-
lat. nā dico q̄ hec sba q̄ hic sunt tātū
de p̄stant. nā q̄ hic dicit p̄cepta iuris
p̄ b̄ dicit ars: cū ars sit collectio m̄lto-
rū p̄ceptoz. Itē p̄ b̄ q̄ dicit honeste vi-
uere: alterz nō ledere valet tñ p̄tū bo-
ni et eq̄. Itē p̄ b̄ q̄ dicit ius suū n̄ cui⁹
tribuere: colligo cui⁹ merito q̄s mos
sacerdotes appellat. i. sacra vel iura
sua cui⁹ ministrātes vt b̄. ff. c. l. i. ij. rñ.

d **¶** Studij. i. ars ad ip̄scē de p̄ studiū
e **¶** Due sūt positōes. i. sp̄s fm̄ pe-
sed fm̄ s̄zo. p̄c. i. sup duob⁹ q̄lib⁹ nō
sp̄b⁹ ponit hec ars studio discēda nec
em̄ p̄s q̄ ex m̄ltitudine rez m̄ta dicāt
iura sic em̄ diceret: ius aliud edum
qd sup eq̄ tractaret. aliū asimulū. et sic
d̄ singulis. s. ego credo q̄ iste nō fuit
pe. intellect⁹. sed ille q̄ ē p̄ceptorū mei.

f **¶** Rei romane. et cōsistit i sacris. i. sac-

cer dotib⁹ et ingratib⁹. vt. ff. c. l. i. s. p̄u-
blicū. et in aut. vt li. ma. et au. s. q̄. do.
col. viii. et de sum. tri. et fide ca. int̄ clas-
ras. et ff. de ori. iu. l. ij. s. post origiē.

g **¶** Spectat. s. p̄ncipalit̄. nā et singl⁹ o-
z
ē vtilitas: et
publicā cō-
seruari.

uatuz est quod ad fin-
gulozum vtilitatē per-
tinet. Dicendū ergo
de iure p̄uato qd est
tripartite collectum.
Est enim ex naturalib⁹
bus. i. p̄ceptis: aut gen-
tium. i. aut ciuilib⁹.

b **¶** Pertinet
scz p̄ncipalr
scdario aut
ad publicas
vtilitatē pri-
net. expedit
cū reipubli-
ce tē. vt j. d.

his q̄ sunt sui vel alie. iuris. s. penul.
i **¶** P̄uato. s. qd de publico. rñ. non
dicit in b̄libro. sed ff. de iure fis. l. c.
eo. ti. et in alijs ti. se. et fere p̄ oēs tres
libros: codicis: vbi de iure pu tractet
Et nūq̄ illud ē triptite collectū. rñ.
sic. vt statim dicā et ex eis dē p̄cept. cū
ergo eadē sint exēpla pub. et p̄. q̄re de
puato tñ dicit q̄ ē triptite collectū
rñ. q̄ p̄la erat d̄ eo puato dictū. Itē
cū fecisset hūc libz cā rudū: nolebat
eos multū aggravare: quod fecisset si
tractasset de iure publico in hoc li.

l **¶** Triptite. i. iure em̄ puato vt i suo
toto tripartita sunt p̄cepta: naturalia
vt picnemine cū alteri⁹ dāno fieri lo-
cuplerem: vt. ff. de cō di. in de. nā natu-
ra. Itē gētū: vt qd q̄s ob tutelā sui
corpis fecerit: iure fecisse ostimet: vt
ff. c. l. i. ij. r. iij. itē sūt p̄cepta ciuiliay
p̄cepta d̄ vsuca. puata em̄ vtilitate ē
vsucapio: vt. j. d̄ vsucap. in p̄n. ibi. Ne
dñiarc. et sic publicū ē ex eis dē exēplis
et pone eadē exēpla: vt ecce a iure nāli
locuplet cū iactura alie⁹ respub. a iur
gētū: vt liceat reipub. ppulsare iniu-
riā. itē a iur ciuili. vt respu vsucapiat
sic puat⁹ q̄rponē. j. stat i iur puato

l **¶** Naturalibus. i. iure naturali.

m **¶** Aut gentium. i. p̄cepta iuris gētū

n **¶** Aut ciuilib⁹ scz p̄ceptis.

De iure naturali.

Dictū est s. q. ius pnatū ē collectū ex naturalib⁹ pceptis gētiū ⁊ ciuilib⁹ nūc de eis dicitur pmo d iure naturali

Ius natu

De iure naturali gentium ⁊ ciuili

Ius naturale^b est qd natura omnia animalia docuit. Mā^c ius istud non solū humani generis propriū est: sed ⁊ omnium animalū que in celo

rales. **T**or^o iste ti. diuiditur i qnq; ptes. pmo ponit de iur naturali scdo d iur gētiū ⁊ ciuili Tertio pōit vnā dīuisionē iuris ciuilib⁹. Quarto rediēs ad ius ciuile. ⁊ naturale ponit vnā dīuisionē iur ipa iura vltio pōit circa q dīst ius ciuile. scda ibi. Ius aut ciuile. Etia ibi. cōstat aut. Etia ibi. s. naturalia. qnta ibi. oē aut. Et b pncipiū etiā diuidit i tres ptes pmo pōit diffinitōz iuris natural⁹. scdo declarat illā. Etia pbat p effectū. scda ibi. nā ius. Etia ibi. hic descendit. ⁊. h. d. in sū. Māsculi ⁊ seie pūctio. itē pcreatio liboz ⁊ educatio sunt de iure naturali: eo qz ista sunt ppa oīz genēz aialū. h. d. fm dīre. Et sic fm bal. Statuta addita a pplis ius ciuile dicunt. nāz ppo iurisdictionē hnti pmissus est ius pncipiū pōt tuere. qd nō ab oī gente seruāt ius gētiū nūcupat. ⁊ dba simplr plata i dīgniori ⁊ potētiori significato itelligunt. h. d. vsq; ad s. ius at ciuile

Ius naturale ē qd natura. i. deus. ⁊ nōiatine ⁊ ablatiue pōt legi sic. s. ti. i. ⁊. nō. q. qtuor modis ius naturale ponit. qnq; p iure gētiū. vt. j. de re. di. s. singulor. qnq; p iure pactor sic p iure pctorio. vt. ff. de pac. l. i. qnq; p ei⁹ dīto. s. p eo q rescindit pacta. vt reatitūde minoz. vt. ff. d. mī. l. i. qnq; p amictu nature; vt b. ⁊. ff. e. l. i. s. ius

aut naturale. sed fm cas. ius naturale dī qd in lege mosaica vel in euāgelio cōtineat⁹ in pncipio decretor. ⁊ istud qd b ē nōiatum casus. qnq; hec dictio natura ē ablati casus. qnq; natura ē nri casus: ⁊ tunc

que in terra: que ilma r^o nascunt. Munc^b descendit maris atq; fmine cōiugatio: quā nos matrimoniū appellam^o. Munc^m libor^o procreatio ⁊ educatio. Videmus etem cetera^o quoq; animalia istius iuris^o peritia

rib^o i aere nascūt. vt. j. d. re. di. s. apū.

f In tra. vt fere bestie q suis iustis cubiculis nascuntur: etia q dā aues.

g Que in mari. vt pisces. idem dico si in qualibet alia aqua nascuntur.

h Munc. i. ab b iure naturali. s. deo q pmo a dā eue cōiugit: in p dīso desinitiaz posuit. i. Māris. i. masculi.

l Cōiugatio. i. aīoz nō corpoz. vt. ff. de re. iur. nuprias. i. Appellamus mīmonū. i. affectus mīmonū. Et sic nō. q. mīmonū q ad originē ē de iur naturali. s. deo vt b dicit de iure gētiū etiā dici pōt: qz ab eo receptū ē. de iur etiā ciuili dici pōt: qz formā adiūct et solēnitatē: vt p. j. de nup. p. to. ti. c. i. dicit a qb^o nuprijs sit abstīnēdū. ⁊. ff. de ri. nup. p. to. vñ dī dicit de iure ciuili vt. ff. de iust. ⁊ iure. l. ius ciuile.

m Munc libor^o. nā de^o opat ad libor^o pcreationē ⁊ naturalis instīct^o.

n Et educatio. nā b iure. s. natu ali mouet parēs ad educatōz filioz suoz pot^o q alienoz. vt. ff. vñ libet. scpto.

o Cetera. s. aialia pter hoīes.

p Iuris. s. naturalis de q loqmur eo eo em q auis volat: piscis natat: gallia oua calefacit: mouet isto iure naturali

Ius aut civile

cit. Cuiuslibet populo iurisdictione p[ro]f[er]i p[er] mittit ius p[ro]p[ri]u[m] statuere q[uo]d ius civile vocat[ur]. Illud h[oc] q[uo]d ab o[mn]i g[en]e[re] equalit[er] custodit[ur] ius

g[en]tiu[m] appellat[ur]. l. h. d. v[er]s[us] ad. s. sed ius q[uo]d e[st] ciuile. are.

a Ius aut[em] diuinitat[is]. i. vnu[m] ab altero co[n]gno[sc]itur.

b Et moribus. n[on] q[uo]d d[icitu]r sunt q[ui] regu[n]t t[er]m[in]os morib[us] et eti[am] q[uo]d d[icitu]r q[uo]d nec moribus nec legib[us] vt hoies filius. f[re]s. et eti[am] quidam qui legibus t[er]m[in]os et n[on] morib[us].

c Omniu[m]. i. eod[em] iure q[uo]d e[st] co[n]suetudinis ho[m]inib[us] siue scriptum sit siue non.

d Ius ciuile. i. statuta terrar[um] q[ui] iura municipalia dicunt[ur]. vt. C. de em[an]d. l. i. l. i. et sic d[icitu]r ad d[icitu]r iuris naturalis. f. iuris g[en]tiu[m] et ita accipit[ur] b. Sec[un]do mo[do] d[icitu]r ius ciuile lex. r[ati]o. ta. vt. ff. de iust. et iur. l. ius ciuile. s. b. igit[ur]. Tercio d[icitu]r ius ciuile o[mn]e ius q[uo]d n[on] e[st] p[ro]p[ri]u[m] et sic accipit[ur] ff. de iust. et iur. l. ius ciuile. i. p[ri]m[us]. s. ius p[ro]p[ri]u[m]. Quarto d[icitu]r de disputatio[n]e p[ro]d[er]u[m] q[uo]d sunt facta sup[er] le. r[ati]o. ta. vt. ff. de orig. iur. l. ii. h[ec] disputatio fin[is] Jo. Quito q[uo]d q[uo]d scriptu[m] b[er]m[us] de iure d[icitu]r ius ciuile vt cu[m] d[icitu]r. Est eni[m] scilicet res ciuilis sapietia q[ui] p[ro]cio n[um]marlo n[on] e[st] estima ta. vt. ff. de va. co. l. i. s. p[ri]m[us]. de. Sec[un]do d[icitu]r q[ui]e[n]s ad iustit[ia] aliq[ui]d iuri naturali ut in m[is]m[on]io d[icitu]r m[od]o. vel detrah[er]it iuri naturali. vt. j. de v[er]s[us]cap. in p[ri]m[us]. vel addit iuri g[en]tiu[m] vt i tutela iu[er]ta a m[is] ciuili origina[re]. vt. j. de tutel. in p[ri]m[us]. vel detrah[er]it i p[ar]te fuo[rum] restricta. vt. j. de

bis q[ui] sui vel alie. iu. sunt. s. s. b. t[em]p[or]e. b. ei ius ciuile d[icitu]r. vt. ff. de iust. et iur. l. ius ciuile. i. r[ati]o. h[ec] ex[em]pla s[un]t ibi notata. e. q[uo]d h[oc] naturalis. no[n]. q[uo]d ius g[en]tiu[m] naturali r[ati]one e[st] inductu[m] vt b. et. j. de

re. diuini. s. fin gulor[um]. v[er]o e[st] imutabile vt j. co. s. natura lia.

f Et iustit[ia]. vt e[st] religio erga de[um] vt p[er]tinet[ur] et p[ar]trie p[er]am[us] vt d[icitu]r violentia resistam[us] vt ff. de iust. et iur. l. i. si. et. i. j. It[em] co[n]u[er]siones siue p[ar]ta que ap[er]t o[mn]es g[en]tes va

vero naturalis r[ati]o in ter o[mn]es hoies co[n]stitu[it] it[em] apud o[mn]es p[ro]p[ri]os p[er]e[re]q[ue] custoditur: vocaturq[ue] ius g[en]tiu[m] q[ui] quo iure omnes g[en]tes vtiunt[ur]. Et populus itaq[ue] roman[us]: partim suo p[ro]p[ri]o: partim communi omniu[m] ho[m]inu[m] iure vtitur quib[us] singula qualia sint: suis locis proponem[us]. Sed ius quidem

lent. vt. j. e. s. ius aut[em] g[en]tiu[m]. r[ati]o. de. p[ar]tis. l. iuris gen. in p[ri]m[us].

g Itaq[ue]. q[uo]d ois p[ro]p[ri]us vti[ur] itaq[ue] re.

b Quae singula. f. iura g[en]tiu[m] et ciuilia q[ui]b[us] vtiunt[ur] ciues ro[mani] et effect[us] co[ra]m iuriu[m] dicet[ur]. j. de re. di. s. singulo[rum] v[er]s[us] ad si. ti. bi d[icitu]r q[ui]l[icet] acq[ui]runt d[omi]nia iure g[en]tiu[m]. It[em] j. de v[er]s[us]cap. et in ti. se. q[ui]b[us] d[icitu]r q[ui]l[icet] acq[ui]runt d[omi]nia iure ciuili et fin[is] h[ec] refertur ad p[ri]m[us] dictu[m] illud itelligas de iure ciuili romano[rum] g[en]tiali. vel aliter dic[er]e p[ro]pone mus. j. e. ti. s. p[er]. vbi dicit[ur] aliter varias bile vt ciuile aliter n[on] vt g[en]tiu[m]. et fin[is] h[ec] n[on] refert ad p[ri]m[us] dictu[m]. sed ad id q[uo]d dicit[ur]. s. n[on] ac. i. Proponem[us]. s. vbi. r[ati]o. forte. j. de re. di. s. singulo[rum] et refert n[on] ad p[ri]m[us] dictu[m] s[ed] ad id q[uo]d dicitu[re] e[st]. n[on] q[uo]d q[ui]q[ue] r[ati]o. et ibi q[uo]d h[oc] r[ati]o. ac.

Sed ius quide[m] ciuile

le Ius ciuile appellat[ur] ab illo p[ro]p[ri]o q[ui] ip[s]e addidit et appellatio[n]e iuris simpl[iter] itelligit[ur] de ro. h. d[icitu]r v[er]s[us] ad. s. ius aut[em] g[en]tiu[m]. are. l. s. Ius q[uo]d e[st] d[icitu]r. diuini.

aut p[ro]p[ri]os cōe et p[ro]p[ri]um ius h[ab]ere: s[ed] ad.
a Appellat[ur] a nom[ine] illi[us] ciuitatis.
 ubi scit[ur] ē ius ciuile d[icitu]r ei imponi.

b Solonis. nota sunt p[ro]positio[n]es sta-
 tuto[rum] in illis ciuitatib[us]. sicut si appel-
 lat[ur] q[ui]s ius ci-

uile boni. sta-
 tutū a p[ro]posi-
 tio[n]ib[us] iu[st]is
 et p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]um.

c Non er-
 rauerit. i. mo-
 bene dixerit

d Sic. n.
 et ius. q[uo]d p[ro]-
 se t[ame]n cōpo-
 fuerit: alias
 esset genera-
 lis: lex. vt. j.
 eo. s. lex est.
 et de h. s. iure
 ciuili g[ra]ui
 p[ro]p[ri]o hic loq[ui]t[ur].

e Ius q[ui]r-
 tū. p[er] eodē l[ex]
 nota mutet.

f Aq[ui]no q[ui] fuit eor[um] re: dicit[ur] a q[ui]s
 quod est hasta: quia magna hasta i bel-
 lo vtebatur.

g Ciuitas. s[ed] si simpliciter d[icitu]r ius ciuile.

h N[on] f[aci]t. s. romano[rum] p[er] excellentiā.

i Ius. s. ciuile et romano[rum] p[ro]p[ri]ū vel
 g[ra]uale: si est scit[ur] vt sit generale.

k Virgili[us]. idē i ap[osto]lo. nā cū d[icitu]r apl[us]
 i diuina scriptura paulus intelligit[ur]. Itē
 cū d[icitu]r sapiēs intelligitur salomon.

Ius aut[em]. P[ri]mo p[ro]p[ri]o vni
 ratio: q[uia] ius g[en]t[is] fuit iuētum. T[er]tio
 p[ro]p[ri]o effect[us] siue ponunt iuētōes iur[is]
 g[en]t[is]. S[ec]unda ibi. nā vsus. T[er]tia ibi.
 bella. et hoc dicit Ius g[en]t[is] omnib[us]
 hominib[us] est cōmune et ab oib[us] g[en]t[is]
 fuit facium iuēt[ur] et necessitatib[us] erigē-
 tib[us] et q[uia] bella licita erūt et captiuita-
 tes et finit[er]es et p[ro]p[ri]i q[uia] b[er]dā excep-

tis. b. d. vsq[ue] ad. s. stat aut[em] fin Bret[an]i.
l Aut[em] p[er] s[ed] et repetit de iure gen[er]is. vt
 aliquid addat.

m Humano. s[ed] nunq[uam]d plura huma-
 na g[ra]tia sunt. r[ati]o. nō. expone ergo id est
 oib[us] hoib[us].

cū poetā dicimus: nec
 addu[m] ei nomen: sub
 auditur apud grecos
 egregi[us] bomer[us]: apud
 nos virgil[us]. **n** Ius
 aut[em] g[en]t[is] oib[us] hūano
 generi cōe ē. Nā vsu
 erigēte et humanis ne-
 cessitatib[us] erigētib[us] g[en]-
 tes hūane iura q[uod]dā si
 bi cōstituerūt. bella et
 em[er]sa orta sunt: et capti-
 uitates secute et finit[er]es
 tes: q[ui] sūt natural[iter] iuri
 d[ic]te. Iure em[er]sa natura
 li oēs hoies ab initio
 liberi nascebāt[ur]: et ex h[uius]
 iure g[en]t[is] oēs pene

n Nā vsu
 ab initio ei
 pauci erant
 hoies q[ui] et in-
 diguerūt t[ame]n
 aliquo com-
 muni vsu: et
 quando plu-
 res fuerunt
 sunt magis
 suas consue-
 tudines ha-
 bebāt et sta-
 tuta: putare
 null[us] vme[re]
 vt p[ro]p[ri]ū ab-
 ter[er]et: itaret.
 et b[er]sequit[ur]
 p[ro]p[ri]a. ff. de
 iust. et iur. c.
 lex. hoc iur[is].

o Bella. s[ed] q[uo]d a iure descēdit bel-
 lum. cū sita iure p[ro]hibitu[m]: vt. ff. de vsu
 ca. l. eq[ui]l[us] m[un]d[us]. r[ati]o loq[ui]t[ur] de eo q[uod] a po-
 pulo rom[ano] ē iudicatu[m] hostibus. vt. ff. d[icitu]r
 cap. et postu[m]. re. l. hostes. in bello. Itē
 pulsare violēt[er] q[uod] ē licitū. vt. ff. d[icitu]r in
 f[aci]t. i. in. l. vt vim. et. ff. d[icitu]r vi et vi ar. l. i. s.
 vi vi. cū mōdē t[ame]n. vt. C. vi. l. i. a

p Ab initio. s[ed] nūquid hodie: q[uod]dā
 dicit sic. nos d[icitu]r. nā fuit nascit[ur]: vt. j. d[icitu]r
 iure per. s. fuit. et de na. resti. l. iter d[icitu]r.

q Pene. pene dicit p[ro]p[ter] quattuor
 p[ro]p[ter] vt stipulationē: vt. j. de act. s. de p[ro]p[ri]o
 stituta. Itē s[ed] obligat. vt. j. de lit. ob.
 Itē p[ro]p[ter] p[ro]p[ri]ū emphiteoticum: vt. j. lo-
 ca. s. a deo. Itē p[ro]p[ter] sponsa. lar. id est
 do. p[ro]p[ter] nup[er] vt in aut. vt spon. lar.
 s. i. et. ij. col. vi. et. nota q[uia] hic dicit oēs
 contractus esse de iure gen[er]is: sed nō om-
 nes obligationes. nam que ex malef[icio]

cio vel quasi sunt non sunt de iure gē.
sed vel a lege rñ. tabularum vel alia lege.
accursius.

a Innumerabiles. i. non facile ad
numerandum habiles. vt. j. de rebus.
corporali⁷

inco: porali
b⁷ pñ. acc.

**Non
stat at**

Diuidit iste
s. i. tres par/
tes. Primo
ponit dicitur
bimembre. Et
cincio ponit
exemplū pri
mi membri.
Tertio. exē
pla scōi mē/
bri. Secūda

contractus introducti
sunt: vt emptio & vēdī
tio: locatio & cōductio
societas: depositū: mu
tuū & alij innumerabi
les. **C**ōstat aut ius
nīm⁷ quo vitur: aut
ex scripto: aut ex non
scripto: vt apud gre/
cos sonay monay.
Scriptū aut ius est
lex: plebiscita: senatus
cōsulta pñcipū plac/
ta: mōratuū edicta: rñ

ibi scriptū. Tertia ibi. in. s. ex nō scrip
to. Itē secūda subdiuidit i duas ptes
Prō poit qd ē ius scriptū. Secō poit
exēpla. scōa ibi lex. & b dicit. Ius scrip
tū cōsistit in sex pñibus hic nominatis
h. d. cū quo pcorat. secūda distinctio.
s. lex ē. fm Aret. Reliq: oēs. s. vsq: ad
s. sed qd pñci pñ nō sumatur: qz diui
dēdo & diffinēdo clare pcedit.

b **I**us nīm. i. ciuile rō. de quo dixi
m⁷. s. e. s. ius. Zargoyocat ius ciu/
le ius qd qd scriptū hēm⁷ d iure natura
li: vt dixim⁷. s. eo. in glo. vt sūt statuta
traz & ibi. qnto rē. Itē qd qd hēm⁷ de
morib⁷ b pphēdit. s. gñalib⁷: vt p3. ex i
ferioribus.

c **E**x scripto. de b diē vsq: ad. s. j. ex
h scripto. & de nō scripto. ibi dicit ac.

d **E**t pro sicut.

e **A**pd grecos. nā & greci vtebāt iuf
scrip. & h scrip. vt. j. eo. s. ēt h ielegāter

f **Z**er ē. pec diffinitio quo ad sniam
pco: dat cū ea q ē. ff. de legi. & senatus
cō. l. i. l3 quo ad verba dissentiat. Diffi

nif: & alio mō lex ē sanctio sancta: ius
bēs pōestā: phibens pñaria. q sumit
ex lege greca. ff. de legi. & se. cō. l. i. q. itē
diffinit tertio mō: vt i alia lege greca
colligat i eo. ti. de leg. & senatus cō. l. i.

g **U**elut

sa prudētū. **L**ex est
qd ppl's roman⁷ sena
torio mōratu interro/
gātē veluti⁷ cōsule⁷ cō
stuebat. **P**lebiscitū
tū ē qd plebs plebeio
mōratu interrogante
veluti tribuno cōstitu
ebat. **P**lebs autem
a pplo eo differt. quo
species^a a genere. nā
appellatione populi
vniuersi ciues signifi/
cantur. connumeratis

ti. exēplifica
tione pōit. nā
scā puocatio
ne ppli rōas
ni: magistrat
tus. s. senat⁷
non tot⁷ l3 q
maior erat
oib⁷ interro/
gabatur pplm
s. consul. au sic
placery: & sic
ad libitū po
puli fiebat:
vt. ff. de ori
tu. l. i. j.
h **C**ōsul

le. nā cōsul vice senator⁷ interrogabat
pplm: & sic ipi senatores vidēt iterro/
gare. nā q p aliū facit p se facē videt:
vt. ff. de vi & vi ar. l. i. s. deiecit. & ff. d
admi. tu. l. ita at. s. gellisse. nam recte
oia nra facim⁷: qd a nobis auctoritas
ipit. vt. C. de ve. in. emu. l. omnia.

i **P**lebiscitū. veluti exēplificatōe pōi
tur: vt. s. s. pri. erat. n. vn⁷ noie. tribus
n⁷: q perat plebeioz magistratū. q iter/
rogauit plebeios: vt. ff. d ori. in. l. i. j. &
multas leges hēm⁷ d his: vt d. l. aqñar
vt. j. ad. l. aqñ. s. ceter. & s. b tm. & ne p
fides accipiat nisi cōsulēta: vt. ff. d ofi
fi. pco. l. solēt. s. fi. & ff. d offi. pñ. l. p'e
biscito. accur.

l **S**pēs a genere. ē aut gen⁷ qd pñ
cat de plib⁷ differētib⁷ spē: vt aialius
aliud rōnale aliud irrōnale: sic se p3
ppl' vt seqtur ad nobiles & ignobiles
Spēs aut est que pñcat de pluribus
differentibus numero: vt homo alius
citi⁷ ali⁷ seius: sic se habet plebs: nā
minores tm comprehendit: vt seqtur.

a **¶** Etia. q. d. nō solū plebei appellati
ōne ppū cōmmerant: sed et patricij.

b **¶** Patricijs. q. erat qñ pñs pñcipis
vt. j. q. mo. ius pa. po. sol. s. filius.

c **¶** Sed et plebiscita. vt debat min' va
lere. qñ loco

supra ab au
ctoritate: qz
maior est pa
tricioz et se
natoz aucto
ritas: vt. C.
de legi. hūa
nū. r. ff. de c/
de. l. si qñ ex
ar. s. i. ff. b. ē
sublatū p le
gē latam ab
ortēso rege.
vt seqt. r. ff.
de ori. i. l. ij
s. deinde cum
essent.

d **¶** Ortēsa.

f. cōposuit int nobiles et plebeios et int
eos sic statuit q valeret et plebiscitus.

e **¶** Senat'. cōstituit. nā potat facē le
gē: vt b. r. ff. d. legi. r. se. cō. l. nō abigat

f **¶** Legis. nā idē ē si ex alia: qz difficil
le erat hoies conueniri.

g **¶** Cōsuli. i. interrogari. nā antea ppūs
interrogabāt: vt. s. e. ti. s. plebiscitū: vt
sicut ppūs interrogabāt. pñs. sic postea
senatores q cētū erāt nūero interroga
bāt apōsule: vt. C. de pe. he. l. si. in pñ.

Et quod pñcipi

pi. Iste. s. diu dñt in qñtuor pñs. nā
pñmo ponit dictū. scdo ei' rōnē. tertio
ponit illarōz. qñto dictū modificat et de
clarat. Scda ibi. cū lege. Tertia ibi.
qd cūq. Quarta ibi. plane. r. b. d. Con
stitutiones pñcipū obtrēmum legis
etiā gñalis si sint gñales vel spāles si
emanāt ob meritū v' o diu singularis
pñsone. b. d. vsqz ad. s. pñtoz qñ fm h're.

p **¶** Sz et qd pñcipi placuit cā faciēdi

cōm legē. als nō ēēt lex cōts vt seqt.
r. C. de sen. l. et stipulatione. nā ibi dz
nō ois vor iudicis est sententia. r. sic
nō ois vor pñcipis est lex.

i **¶** Habet vigore. i. lex ē r. p lege fuit
l. Regia.

uocari: legis fāciēde
causa: equū visum est
senatū vice ppū consu
lī **¶** Sed et qd pñcipi
placuit: legis ha
bet vigore cū lege re
giā q de ei' impio la
ta est populus ei et in
eū oē impertū suū et
potestatem concessit
¶ Qdēqz ergo impe
rator p' eplāz cōstitu
it vel cognoscēs decre
uit p' edicto p'cepit:
legē eē cōstat. bec' sē

regio. i. impio transferendo.

i **¶** Populus ei. s. pñcipi quo ad hono
rem: r. in eum quo ad onus.

m **¶** Imperium. i. transferendū de pos
pulo ad pñcipem. Accur.

n **¶** Cōcessit. i. trātulit. sic ipse ppūs
animo do nō habeat sibi hoc ius. sic. C.
de ve. iu. emu. l. i. s. sed hoc. r. de legi. et
se. con. l. si. sed alij dicunt q adhuc pos
pulus pñt facere legē qd dicitur solus
pñcipē hic possere: verum est solus id est
nullus alius solus fm. r.

o **¶** Per epistolam. vt. i. de his qui sūt
sui vel alie iuris. s. dominoz. ff. de cō
stitu. prin. l. i.

p **¶** Decreuit. vt. C. eo. si imperialis.

q **¶** Edicto. C. eo. l. ij. r. de se. nup. hac
edictali. r. Regem. s. generalem
quam potes cognoscere quattuor mo
dis: vt. C. de leg. r. con. l. leges. vel spe
cialiē vt sequitur.

s **¶** Hec sunt. scilicet que constituit im
perator.

a Personales. dñmō iuris corpe nō sunt clausurales oēs sunt generales: vt C. de no. co. cōfir. l. vnica. i. s. si.

b Ob meritū. q: multū fūerat pñ cipi. t. ideo aliqua penā quaz debebat ille pari pñt

delictum qd forte fecerat ei remisit.

c Aliqui pe nam mereti.

d Irrogat. i. nō mereti. vel mereti maiorē qd eēt dign?

vt pena eius mer' sit mul' toz. vt. ff. de pe. aut facta s. finali.

e Sine exēplo. i. vt alij capēt exēplū

f Subuenit vt clericis: i qbus multa sunt spalia: vt in aut. vt cle. apud p

pri. epi. t. C. de epi. t. cle. cū clericis. t. l. oēs. q. t. curie t. alij: vt. C. de le. t. cō. l. ij. sed nūq. d. intelligit sine exēplo sub

uenire: sic cui simplr rescribat. Rñ. sic dñmō nō fit ibi aliqd signū ex his qd tuor. q. dicit. C. de leg. t. con. l. iij.

g Nō trāsgredit. ff. qd qsqz iuris. l. i. s. sed distigue an ad sui postulationez fit pcessū q casu trāsgredit vt ibi: al's nō vt b. t. vt. ff. qd qsqz iur. l. iij. sed sic soluit aliud s. C. de fru. t. li. expen. l. si.

vt dic a d vtrūq. s. qd ad aliud extēdit b nō ē dicere vt al' pñt pñlegiū. vl meli' l' egrediat psonā: nō ē tñ gñale ius: nec videt al' i. a duersari' pñsus cū sit cōtingens occasiōe cōtrouersie.

h Tenent id est ligant. Accur.

que constitutiōes appellātur. **g** Plane ex his quedā sunt perso

nales. q neciad exem plū trabūtur: qm nō b pnceps vult: nā qd ob meritū idulsi al'

cui vel si cui penam iur ro gaur' vl' sicui sine exemplo subuenit: p/

sonā nō trāsgreditur. **g** Aliē aut cū generales sint: oēs pculdubio te

nēt. **g** Pretorū q' edicta nō modicam ob/

tinēt iuris auctoritatē. **h** Hoc est ius honorariū: qm solum appellare: qd qd honores gerūt. i.

magrāt' auctoritates

Pretor quoqz **g** Edicta pto

rū q ab auctorib' ius oncrariū appel lāt hñt vi legis. h. d. an. i. Pretorū q' edicta. q scripta erāt i albo pto: io.

vt. ff. d. iuris om. iur. l. si qd id qd. i. pmo rñso. Accur.

l Nō mo dīcā. s. mag gñā qd q id est ideo q.

l Aliq'at' i. ipi pto: es. vt. ff. de iust. t. iur. l. iur at.

s. ius pto: iū m. **g** Dedit. vt. ff. d. orig. iur. l. ij. s. eo acm tēpore.

n Proponēbāt. causis vt d. morib' vl' morbosiss aut vicioss aialib': vt p' s. d. editio

ff. d. editio dīc. l. i.

o Honorarij: qualiter Rñ. q: ediles erāt ex pto: ib': vt. j. de diu. st. s. pto: rias. t. ff. de h. obli. l. v. s. pto: rie.

Rēspōsa **g** Pendētū. rñsa sē opiones iuriscōsul' toz: qd hēbant a pncipe auctoritatē le

gis p dēde. h. d. vlsq. a d. s. ex nō scripto ēre. p. **g** Rñsa. s. ius. s. ius ē firma t. in dubitata rñso s. 30. q. **g** Opiones. opio ē cū dubitā: de rñso fm 30.

r Publice. i. qz itēptatio sēbat pu blica anctē pcessa a pncipe: vt vl. pap. t. siles q fecerit leges. vt. ff. de ori. iur. l. ij. s. p' origine. t. s. iuris ciuilis sciam.

s A cesare. augu. vt s. i. rñ. t. **g** At iudici. i. nulli. **g** Constitutū id est sicut ipi constituerunt. Accur.

Ernō ius si scriptū ē qd vsus
 approbavit ⁊ legis hꝝ vigo
 rē. b. d. a. **E**r si scripto ius vēit. diuine
 scripto vidimꝰ q in fcriptes diuindif
 legē de nō scripto. vt. ē. c. s. cōstat. &c.

Dicitur

ni. fz quarto
tpe vsus facit
mores vel cō
fuetudinem
rñ. x. an. vt. ff
qui r a qui. l
cū fidei. cō. f.
Zurito. fz fm
qsdaz erigit
tpe cur non
ertat memo
ria. arg. ff. de
nā plu. ar. l. i

ifi. z. ff. d. aq. qd. z. ef. l. iij. s. duct. z. c. q.
 fit lō. p. ue. l. p. uetudines. z. c. de fa. fa.
 ecce. i. fi. Jtē qd dō lōga p. z. in rub. C. e.
 z. ff. e. lōga qd. r. an. d. vt. j. de vsu. s. i.
 seqt ergo q. p. r. an. sit robusta. s. z. nūq.
 iudicare semel sufficit. vt. f. r. an. r. n.
 nō. imo d. z. ad mīm? bis fm cā iudicare
 vt. C. de epist. l. iij. in fi. v. qrimoniā
 libellū p. au. l. p. p. uetudine talē spne
 re. vt. ff. de leg. z. se. cō. l. cū de p. uetud.
 dine. nūq. d. ergo iudicat exēplis. r. fi. n.
 vt. C. de sen. nemo iudex. z. facit. ff. de
 offi. p. s. z. s. Sed ex p. uetudine q. ap.
 probat exēplis? sic pcedit aliqd p ob.
 liquū qd directe nō pcedit. sic z. ff. q.
 res pig. eb. p. sit. l. ar. i. in fi. sic cō. pe.
 to ex p. m. i. dō. q. p. m. i. s. o. p. b. atur ex lō.
 go vsu. vt. ff. de vsu. cū de in rem nō.
 c. **¶** Cōsensu. als nō pōt eē p. uetudo:
 cū dicat q. si cois p. uetudor? erro: p. ue.
 tudine i. p. ediat. vt. ff. de leg. z. se. p. qd.
 nō rōne. d. **¶** Imitat. i. t. m. v. al. y. b. i.
 lex scripta nō ēq. p. tū lex vbi scripta ē. z.
 no. tres virtutes cōsuetudis: i. m. t. a. d. i.
 legē vt b. Jtē i. t. p. r. t. a. n. d. i. legē vbi lex
 ē dubia: vt. ff. eo. fi. de i. t. p. r. t. a. n. d. i.
 in fi. Jtē cō. r. g. e. d. i. vt. ff. de leg. z. se. cō. l.
 de q. b. in fi. z. j. cō. s. ca. nō. qd d. i. s. t. i. n.

gnet aut est gñalis consuetudo per to-
tum mūdum: tunc vincit legem vbi
q̃: vt. ff. e. de q̃b⁹. s. si. aut spālis: tūc
vincit legem in eo loco vbi est: vt. ff.
coia p. l. vedito: s. si cōstat. dummodo

ozfluxisse videt. i. his
ei citatib' ita agi solitu
erat vt lacedeonij qdē
magi ea q. p. legib' ob
suaremeorie mādaret
arbeniēses vero ea q. i.
legib' scpta cōpēdē
fēnt: custodierēt. ¶ Sz
naturalia qdēz iura q.
apud oēs gentes per

Sed naturalia Ius naturale inmutabile: s; ius statutarium inmutat
qñq; p aliud ius: qñq; p dñi effectus
dñe. h. d. vsq; ad ius: s. oē aut ius. s; ar.
z ad b allegat q ius naturale vl gētū
nō pōt mutari i **Sed naturalia**. b
s. pōt itelligi de iure naturali pmeno
q mouet oia aialia ad aliqd faciēdū.
vt mo. s. e. ti. s. i. in pn. sed q dicit eē

mutabile et id quod dicitur fuit de quod est
ius naturale: tamen pualet. ut s. e. s. ius
aut. sed dicitur derogat ob h. l. non ser
uetur in illo casu: nam in psonis equi
et bonum est. Et eodem modo respondeo ad illud
quod dicitur. j. d. ca
pi. dnm. s. qd
aut quod est s.
ut ibi non tol
litur cognat
io s. ius suc
cedendi. Item
eodem modo
ut p. s. kñ.
ad illud quod
de vfuca. dñ
j. de vfuca. in
pñ. qd pñat
eē s. ius na
turale. ut. ff.
de cōdi. ide.

eque obseruatur dñi/
na quadā puidētia cō
stituta: semper firma
atq; imutabilia pma/
nent. Ea vero q̄ ipa si
bi queq; ciuitas cōsti/
tuit sepe mutari solēt:
vel tacito cōsensu po
puli: vel alia postea le
gelata. Omne autē
ius quo vtimur vñ ad
psonas pñet: vñ ad

l. nā natura. vel dic q̄ iste. s. loq̄tur de
iure gentiū: qd pñt ex illa lra: qd apud
oēs gentes. s. e. s. quod s. o naturalis.
a ¶ Constituit. s. de consuetudine spe
ciali vel de lege municipali scripta.

b ¶ Tacito. s. s. oia consuetudine: ut. ff. d
legi. r. sc. con. l. de qbus. in fi.

c ¶ Vel alia. i. contrario statuto: et sic
redduntur singula singulis.

d ¶ Qd. qd fit ius et qñr diuidat dñis
m: nūc dñi in ius ipa iura ponit. Ac.

e ¶ Vel ad psonas: de h. bñ dñ. j. in to
to pmo li. vñq; ad ti. de re. di.

f ¶ Ad res. de h. dñ. j. li. ij. r. iij. vñq; ad
ti. de oblig. g ¶ Ad actiones. de his
dicitur. j. de actionibus.

b ¶ Persone. nā hō est res dignissima
creaturarū: ut. ff. de edili. edic. l. instilli
me. vñ Qui. pñia que cum spectent
animalia singula terram. Os hominū
sublime dedit: celumq; videre iussit: et
erectos ad sidera tollere vultus. Et i
virgilio. celestisq; origo illi est.

i ¶ Ignorēt. et sic statim ponit de iur
pñonaz. Et no. b. q. digniora pñonēda
sunt. sic. j. de bo. pos. s. alie s. o. r. p hoc

facimus multas formatiōes tituloz.
De iure personarum. Quia om
ne ius aut ad psonas
aut ad res aut ad actiones pñet. l. i.
ff. de sta. po. s. i. s. ti. i. cum ergo pñone

res vel ad actiones:
et prius de pñonis vt/
deam? nam paz ē ius
noscere: si pñone qua
ruz causa cōstitutū est
ignorētur.

De iure personarum.

Summa itaq; di
uisio de iure pso
narū hec ē q̄ omēs ho
mines aut liberi sunt

quibuscūq;
reb? sunt di
gniores. l. i. ut
stillicine. ff. d
edi. edi. ideo
ab his exor
dum factus
rus sōdit de
iure pñonaz
fm po.:

Sum
ma itaq; mo
tus iste titu
lus nō sūma
tur: qz breui

us diffiniendo et diuidendo pcedit: s.
diuiditur in sex pres. nā pmo pñit di
uisiōes pñonaz. scdo diffinitionē liber
tatis. etno diffinitōz fuitur. ibi. fuit.
quarto quare dicantur serui. ibi. serui
autem. quinto quot modis quis effici
atur seruus. ibi. serui aut. sexto ponit
dñam inē seruos et liberos. ibi. i seruo

Summa. i. pma. qz et alie sequunt
ut. j. de his q̄ sunt sui vel ali. iur. i

pñ. r. j. de tuto. in pñ. vel dic summa. i.
maria. qz pñit ē de iure naturali vt li
bertas et pñet ē iure gētiū vt fuit? qz
vtrūq; s. ius naturale et gētiū antiq̄us
ē iure ciuili. ut. j. de re. di. s. singuloz
vel dic sūma. i. breuis. sic. j. de obli. s. i

l ¶ Qdēs hoies. s. pñe q̄ hic fuerunt
duo hoies vnus lib? ali? seruus: tunc
hec ppō est falsa. Dic q̄ pluralis oñs
cōuertitur in singularem: et tunc ē ve
ra et non fallit. ut. ff. de cōdi. r. de. l. fal
sa. s. si. r. ff. de peti. herē. l. diuus. in fi.
et de ori. iur. l. ij. s. exactis. et de s. fig.
nō est econtra singularis p plurali: vt
e. ti. l. in vñ. r. ff. de testa. tu. sic qd ita.
s. i. r. dic hic qd nes possas. ff. eo. l. iij.
b. ij

Liber pignus

a Aut fui. s. qd d statu. li. v. liber. ff. si ex no. cā. aga. l. si. s. p. ex. ff. de statu. l. i. si. si. liber. Itē qd de ascriptio vel cēsto. v. q. fuit. vt. C. de agri. cen. l. si. li. xi. r. C. m. q. cau. o. cen. l. si. li. xi. sed p. ē

fui. Jo. l. 3. alii aliter distin. rerūt cū pnt fieri clerici r p dñoz volūtatē. qd nō ē in vere fuis vt. C. de epis. r cle. l. i. iube. mus. s. fues r i aut. d. san. ctis. episco. s. ascriptios. col. ix. Itē in dubio pro li

bertate adiudicā dū ē vt. ff. d. re. iuri. l. libertas. r qd in pñis legib⁹ cōtinet. loquit qd ad fuitia qb⁹ ē ascript⁹. quare potuerūt r facere testm⁹ ferre testi moniū r alios act⁹ ciuiles exerce. nec alienari pnt sine solo. vt. C. d. agr. r cē. l. quēadmodū. li. xi. Item qd de monacho vel regulari canonico. Kñ. liberi sunt. r iō pnt reddere testimoniū. qd dic vt. diuin⁹ in aut. de monachis. s. cogi. tan. dū. col. i. l. 3. qd ad act⁹ qd dā fngant mortui. vt i aut. de mona. s. illud. r. s. si quis aut. col. i. r in aut. d. nup. s. sed occasione. col. iiii.

b Et libtas. hec diffinitio trib⁹ modis pōt legi. pñio fm Jr. vt diffiniat libtas eo iure q inuēta ē. i. naturalit⁹. r sic etiā fui fm h sūt liberi. nār ipi pnt facere qd volūt. nisi q vi. i. de factovl. iure. s. aliquo pñbeant. r hec verba. Ex qua etiā liberi rē. pnt eē de diffinitione. nam r ipi liberi vocant fm idē ius. vt. j. de liberti. s. i. Alii dicūt diffiniunt libertatē liberti. nō libertatē fui. q. ex pñayocant. s. hodie liberi nō ex sed a se. quā pnt fui. Est ergo libertas

alia in suo. alia in libero. r fuit eos s. bū vi exponit vt pus. Sed nec pñia nec scda plz q fui sint. aliq mō liberi cū ius gētiū in h derogauerit iuri naturalit⁹. vt. j. s. fuit. r expone vi. i. iure

tem. ex eo appellati sūt q imperatores capti. uos vēdere iubēt. ac p h seruare. nec occide. re solent. q ēt mācipia dicti sūt eo q ab hosti bus manu capiūtur. Serui aut ē aut na. scūtur. aut fūt. nascū tur ex ancillis. n. fis. fi unt aut iure gentium. id est ex captiuitate.

tiū vel ciuili. r b verba ex qua etiā li. beri rē. non opz q sint de diffinitione sed qndā effectū libertat⁹ demonstrāt. **c** Cōstitutio. i. vñ d. statutis ius gētiū. nā r alia mltā statuit ius gētiū. vt s. ti. i. s. ius aut. s. hodie dici pōt fui. tus de iure ciuili formatiōe. nā alias olim r als hodie ē h pñas. vt. j. de his q sūt fui vel alie. i. u. s. pe. r. si. qre nō ē de iure gētiū inuētiōe. s. ciuili forma. tiōe. vt. ff. de iusti. r ius. l. i. ius aut.

d Naturā. q. de iure nālī libi nasce. bāf. e. Cōtra naturā. i. p ius natura le cū eo iure oēs libi sūt. vt. j. de lib. s. i. r. s. ti. i. s. ius at. **f** Seruare. no. fui dici a fuādo r nō fuit do fm Jñ. s. tabellio d. fu. public⁹ a fuēdo. vt ff. de adop. l. nec et. s. ij. r. l. nō alr. r ff. re pup. sal. fo. l. ij. q tñ fu. nō pnt eē. vt C. de ta. l. gñali. li. r. **g** Capiūt. ff. de sta. ho. l. iiii. i. si. **h** Fuit. ex act⁹ dēti fui ac. **i** Ex acill. l. 3. patrē libe rū hēant. vt. j. ti. i. r. C. de rei vē. l. pñi. qd si ex ascriptio. r liba. rñ. seqt ven trē. vt i aut. cō. q. ex ascrip. r li. mu. s. i. col. v. l. **l** Captiuitate. q occasione

belli contingit qd est de iure gē. vt s. ti. ppi. s. ius autem.

¶ Jure ciuili. r. ē tertio mod^o. vt. C. de asser. tol. l. i. s. p. r. ē q̄r^o vt p ingritu dīnē renouatio i fuitutē. vt in aut. vt liberti de ce.

nō egeat. s. i. aut iure^a ciuili: cuz hō i fi. r. i. s. illd liber maior^b vīgū an

¶ Adaior. in quo facto nis ad precū partici pandū sese venūdari^c sunt q̄tuor passus ē. **¶** In seruoꝝ necessaria. s.

q̄ sit maior. r. an. vt bic. r. C. de libe. ca. l. si p mīsteriū. Jtē vt eo aio vt p̄ci capiat p̄tē vt b. r. C. de li. cau. l. nō ido. Jtē q̄ vere hēat p̄tē. vt. ff. q. ad lib. p/ cla. nō li. l. i. Jtē q̄ vendat ignorātī cō ditionē veditit. vt. ff. de lib. cau. l. libet s. si q̄s sciēs. Jtē r q̄ntū vt b sciat p̄di tionē suā. vt. ff. si q̄s ingenu^o cē di. l. ij r si q̄a hōꝝ defuerit iure cōi puocat i ingenuitatē: alis nō poterit puocare i/ genuitatē etiā si manumittat. vt. ff. d sta. po. l. hō liber. r. ff. de lib. cau. l. cum pacto. nisi redderet p̄ciū r dñs sponte accipet. nec etiā dñs accipe cōpellit p ciū: l. qdā p̄dicat. vt. ff. si inge. cē di. l. ij. i. rñ. r. C. qñ li. ab emp. l. i. r. t. i. i. in fi. sed nunqd h̄s in integz resti. cum sit minor. r. xv. an. maior. rñ. r. an. Rñ. nō qz nō est mutāda tāta solennitas: qz nō est locus restitutōi vbi res mutat statū p̄sus amittendō: vt. ff. de mi. si ex cā. s. papi. r. ff. de i. iur. resti. l. diu^o. sed nunqd patri vel affini p̄mittit res uocatio: vel p offi. iudi. vel p rei vedit. vt. l. cū ad eoz ignominia respiciatur vt. ff. de rei ven. l. i. r de li. cau. l. i. ij. iij r. iij. rñ. nō. vt. ff. de capi. di. l. tutelae s. si libertate. l. qdā dixerunt p. ar. di ctaz legū: sed certe nō mutauerat sta/ tū sed mutare volebat.

¶ Venūdari. idē est si quolibet alio titulo patiat̄ur se transferri in alium: quod est verum si ali quod lucrū senti at. vt. ff. de lib. cau. si ministerium. r. ff.

de lib. cau. si vsufu.

¶ In suoꝝ nulla dñā. sed videt con/ traria qdā sunt in dignitate: quidam nō. vt. j. de iniur. s. l. pena. r. ff. de vsu fru. l. r si q̄s. s. i. Jtem quidam eoz dñā

cōditōe nulla ē dñā^o: in liberis autē multē differētie sunt: aut em ingenui aut libtini sūt.

De ingenuis.

bli. l. inter dū: sed dic q̄ null^o ē magis fu^o q̄ alter: l. q ad act^o r q ad militias r filia sit differētia. l. olim magis vn^o q̄ alter estz seruus: vt. C. de nu. iu. q̄r. tol. l. vnica. nā olim quidā habebant nudum dominiuz in seruus: quidā ple num: quidam semipletum.

¶ Multe. quidā ponūt hic falsaz no tam: vt duo sint multa. ar. ff. ad fil. l. i. s. hoc rescrip. sed certe ibi sunt tria ap pellata nō duo tm. dē ergo q̄ quattu^o o: sunt differētie liberoꝝ hōiuz vt ige nui r libertini r latinitz deditici. vt b. r. j. ti. i. de liber. s. libertinoꝝ. arg. ff. vi bo. rap. l. iij. s. i. ij. rñ. p p̄ma est i aut. de depositis r denūciationibus. ibi cū

De ingenuis. Quia s. de iure psonaz qz qdā sūt p̄ue: qdā libere. liberoꝝ aut qdā ingenui: qui dā libertini. iō de his tractatur^o p̄mo de ingenuis tanq̄ dignio: ibi dicit.

Ingenuis. Diuidit in duas ptes. nā in p̄ma tractat qualiter q̄s dicat inge nuus. In scda q̄lter ingenuitas p̄dit. Scda ibi. cū aut. p̄ma sub diuidit i q̄nq. Nā in p̄ma p̄dit dictū. in scda il lud declarat. in t̄tia rñdet tacite qdō in q̄rta alteri qdōi rñdet. in q̄nta deci dit incidēs qd. scda ibi. siue ex duob^o. Tertia ibi. sed r si q̄s. Quarta ibi. r si cōtrario. Quinta ibi. ex his aut. Et b̄ intendit. Is est ingenuus: appellādu

Ziber Primus

aus: qui ex duobus ingenuis vel duobus libertinis vel altero libero nascitur. Et quod ad ingenuitatem matris consequenda spectat conditio quam sufficit fuisse libertatis vel tempore conceptus vel tempore medio tempore partus.

Ingenuus est is qui statim ut natus est liber est: siue ex duobus ingenuis minimo constante editus est siue ex libertinis duobus: siue ex altero libertino et altero ingenuo. Sed et si quis ex matre nascitur libera: preuero seruo ingenuus nihilominus nascitur quemadmodum qui ex matre libera et incerto patre natus est: quasi vulgo conceptus est. Sufficit autem liberam fuisse matrem eo tempore quo nascitur: licet ancilla concepta. Contra ratio si libera conceperit deinde ancilla facta partum se.

Nihilominus. quod veteris statum condiderat: ut si in aut. constitutio que ex scripto. §. i. col. v. r. C. de rei ven. pñ. nisi in casu: ut. C. de ser. fugi. l. si. r. nisi in muliere: ut. C. de mulieribus. l. qui aut patre. li. ri. r. l. si qui. r. si iure ro. secus iure longobardorum: quod si in deteriori prestatu transiit nisi sit matri monium. aliud si concubinatus. nam tunc seruatur ius romanum.

Zibera. puta meretrice.

Calamitas. quasi calamitas quia iterum fuit facta ancilla. **E**x his ducuntur dicitur qualiter contingat ingenuitas nunc qualiter preueneret. Accur.

Ziberam matrem facit ad b. C. si man.

ita sit. alii. ut ma. l. si iuxta l. **M**edio tempore. ff. de acq. re. do. adeo. §. cumque spectanda.

Officit. nisi post manumissionem talem quandoque steterit: ut t. ff. si inge. c. dica. l. si. sed

illud hodie correctum est: ut hic. r. C. ubi causa statim agitur. l. si.

In seruitute id est in statu seruitutis. **A**lianus missum. §. de facto.

Natalis. i. ingenuitatis qui probatur per natales. Erant enim natales scripturae cum annis dñi et pñcia ta que dicebantur lucium esse natum et ingenuum et deinceps sic erat nisi tunc

contradiceret. ubi et in legendis sanctorum titulus natalis scilicet nicolai qui moritur: quasi tunc nascatur nunc moriturus scribuntur gesta in vita scilicet nicolai et scriptura illa dicitur natalis eius: quod fecerint in vita titulus vita talis scilicet. ut dicitur quod natale appellatur prima natiuitas quod est de iure naturalis et omnem hominem est dicitur esse liberum. unde dicitur seruus iste restituitur natalibus. i. illius libertati quam habet de iure naturali. ff. de natali. §. si. de sta. ho. imperatores.

Officere nisi vendiderit se. ut. §. titu. i. §. penul. nunc enim non redit in statum primus. ut. ff. de statu ho. l. primo liber. que est contra.

De libertinis. ¶ Hic po-
nit scda
pars diuisionis postea in ter. s. ti. ij. s.
fi. et ista est continuatio huius rubricae.
arctius.

Liber

De libertinis.

Libertini sunt qui
ex iure a seruitute
manumissi sunt.
¶ Ad annumissio^b at ē
datio libertatis. Max
quod diu aliqis in seruitute
ē: māur^r p^ratē^r suppo
sit^r ē: et manumissus li
berat a oīi p^ratē: q^d
res a iure gentiū ori
ginē assumpsit: v^ripu
ta cū iure naturali oēs
hoies liberi nascerē^r
nec eēt nota māumissio
cū fuit^r eēt icogni
ta. ¶ Sz postq^d iuregē
tium seruitus inuasit:
secutū est bñficiū ma
numissionis. ¶ Et cū
vno cōi noie oēs boies
appellarent: iure gen
tiū tria genera^r eē ho
minū ceperūt: liberi et
bis cōtrariū fuit et ter
tiū gen^r libertini q^d de
fierāt eē fuit. ¶ Adul
tis at mōis māumissio
pcedit: aut ex sacris^b
cōstitutōib^b in sacrosā
etis ecclījs^b manumit
tuntur: aut vindicta :

¶ Sz correctio
nes stat^r libertinor. Scda ibi manu
missio. Tercia ibi mltis. Quarta ibi f
ui sō. Ultima ibi libertinor. Are. Et
b intendit. Ad annumissus d^r libertin^r
et manumissio q^d fuit de iure gētiū itro
ducta: est datio libertatis a iure tū na
turali icognita. Et correlatiua se inuicē
respicit: nec vñ sine altero pōt eē: q^d
de nouo emergūt nouo idiget auxilio.
a iure gētiū tria hoim genera sunt q^d
uis de iure naturali vñ tāti eēt. h. d.
v^rsq^d ad. s. multis aut modis fm bal.

¶ Libertini. sūt q^d ex iusta. l. d^r sic
ecōtra: vt. j. ti. i. s. sēk. v^r iusta: qz
a deo iuste fuerāt dñō: vt me uerunt
manumitti v^r dic iusta: qz ē de iure gēti
um. vt. s. ti. i. s. fuit^r. et. ff. de iusti. et iur
l. manumissioes. a ¶ Seruitute. et p^r
māumissi sūt ē ingenit^r. vt. s. ti. i. p^r
l. gramatiet dicat eū libertum: s. et ma
numissū libertinū dicat. b ¶ Ad annu

missio. i. detectio fm Jr. sic et. ff. de
acq. re. do. l. adeo. s. cū q^d s i fi. vel dic
bz Ma. et Azō. q^d dar libertatē quā p^r
us ille fuit nō hēbat als nō diceret da
r: vt. j. de act. s. sic itaqz s; aut quā hā
bebat ille q^d
dabat et sic il
li q^d dem nūl
la remāet: cū
nō hēbat nū
fi vnam: aut
quā hā hēbat
q^d est absur
dus. s. dīc q^d
dar quā hā hē
bebat et b ple
rūqz p^rigir q^d
q^d dar q^d h
bz: vt. j. q^d
ali. l. i. s. et. ff.
de usufru. l.
q^d nūm. et. ff.
de acq. re. do.
l. nō ē nouū.

¶ Et pro. i.
d^r p^ratē. ff. d^r
es. e ¶ Que
res. i. māumissio. f ¶ Et cū tria gēia.
vñ et addita sūt tria: et q^d sūt q^d tuor
rñ. h seq^r nā si hēs tres filios et nāscā
tur ho die vñ icipis p^re q^d tuor et prius
hēbas tres ergo septē: q^d falsū ē. qz
q^d p^rio erat cōputat i sequēte nūerū.

Adulteris aut.

¶ Ad annu
sis tā iter vñ
uos q^d i vltia volūtate mltis mōis fit
ex q^d ad actū volūtarie iurisdicōis q^d l
bz loc^r est iuridic^r. h. d. v^rsq^d ad. s. liber
tinor fm bal. g ¶ Sacris. s. sub aspe
ctu ppli et antistitis. et interueniente q^d l
cūqz scripturavice actor: vt. C. d^r his q^d
i ec. ma. l. i. et. ij. h ¶ Vindicta. i. cā cogni
ta corā p^rore q^d id d^r dari vindicta q^d vñ
der q^d dē seru^r vlteloz p^rio sic fuit mā
missus: vt. ff. d^r ori. in. l. ij. vt. s. iūtiū: v^r
vt q^d dā dicit scōz. B. vindicta erat dga
p^rior q^d ē p^ricipiebāt māumiss^r et dicebat
b iūtiū.

ptor: tertio te libez. ar. C. si aduersus
li. l. ij. a. **Amicos.** et in b. et in seq. ca.
necessarii sunt quos testes: vt. C. d. in
li. tol. l. i. s. sancim. et s. sed et si quis.
b. **Qualibet.** vt in codicill. vel i testō
min^o solenni

qđ valet int^r aut inter amicos^a. aut
patrē filios
vt. C. d. testi.
l. hac consul
tissima s. ex
imperfecto. alijs multis modis l/
c. **Sz alijs**
p^reter supra
dictos.

d. **Qui** taz
scilicet modi
e. **Ex vete**
rib^o. s. ex le
gib^o ipator.
vt. C. qui. ex
cau. serui. l.
ac. p totum.

f. **Nris.** vt
C. coia. d. ma
nu. l. fina. et i
aut. de man.
pn. s. ij. coll.
ij. et in aut. d. mo. s. ij. col. i
g. **Serui.**

manumitti. q. d. qñcūq; etiā inuiti: vt
C. d. testa. ma. l. fi. s. si nō qđā. l. z secus
sit in filiis: vt in aut. q. mo. na. effi. sui
s. generaliter. col. vi.

h. **Trāstū.** i. dū trāstū: est rō qz sine
eo fieri poterat: vñ aliud ē qñ manu/
missio nō potat fieri sine p^rore: vt. i. ti.
i. s. eadē. itē aliud ē in p^retiosa iurisdī
tione: q. reddi in iuitū: vt. ff. de s. ob.
i. ff. stip. s. i. et C. de dila. a pcedente.

i. **In balneis:** tūc ei videbat nō vale/
re: qz p^re gaudis cuilibet concederet.

l. **In theatz.** i. i locū vbi hoies stant
ad vidēdū. et idē m^otomagis si al^s qñ
qz vadat.

Libertinozū **Et** cet oliz

libertinoz multe essent spēs hodie est
inter eos vnica cōditio. Nā oēs plena
libertate petunt. h. d. fin. bal. vsq; ad
finē. et iste. s. diuidit i ser ptes fin are.
Primo qualiter stat^r libertinoz erat

bant clues romāi. mō
minore^m et latini ex le/
ge iunia no: bana fie/
bāt. mō inferiore et fie
bant ex lege eliescētia
deditio: mō numero

Sz deditioz qđez
pessima cōditio iam ex
mult^e tēporib^o i desue
tudinē abiit. latino
ruin vero nomē nō fre
quētabatur ideoq; no
stra pietas^o oīa auge
re et in meliore statum
reducere desiderans.
duabus constitutioni
bus^a hoc emēdauit. et
in pristinū statum re/
duxit. Quia et a p^ri/
mis vrbis rōe cumabu
lis vna atq; simplex

ta ibi. libertos. Sexta ibi. multis au/
tem additis.

l. **Libtinoz.** idē erat de suis: vt. C. d.
nu. in. q. tol. l. i. s. i. m. **Ad dō.** i. a li.
qñ. n. **Ad minore.** i. medīa: vt. i. d. ca
pi. di. s. i. ff. de au. et ar. leg. l. q. lācē. fm
Jo. o. **Deditioz.** i. vocabat dediti
tioz. et erat iducti hac. l. eliescētia q et
mlta alia iduxit: erat hī toto tēpore
sue sui et tūc fiebat libi cū moriebant
qđ pderat eis qz bona vt peculium a
dño occupabāt: sz i latinis al^r fiebat.
vt colligit h. et ex eo q min^o hēbāt des
ditiū q latini. vt. i. d. succē. li. s. fi.

p. **Pietas.** i. mos q sum^o p^ri. q. **Cōsti**

tripartit^o oli
Sedō quali
ter redact^o ē
ad vñū cum
co: rectioe fa
cta p cū Ter
tio id qđ ge/
neraliter dī/
perūt specifi
cat in dediti
tioz qui fue/
runt expulsi
Quarto d la
tinis. Quin
to qñt oēs
libertos res
duxit ad vñū
ius. Sexto
q alijs mo/
dis sui effici
unt liberti.
Sedā ibi. sz
deditioz
Tertia ibi.
et dedititios
Quarta ibi
latios. Qui

ritiōibus. vt. C. de lat. li. tollen. l. i.

a Competebat. s. manumissus. fm hoc no. tria tpa in pmo et vltio. s. deinceps idē iuris est: i medio h ius pessimum fuit inductū: vt. j. de suc. liber. §. vlt.

b Libertis/ nūs. ex q con-
tingit multi-
plex effectus
in primis cir-
ca obsequia/
les opas. s. q
sunt i facien-
do vt d assur-
gēdo et finē/
do siue in nō
faciēdo vt d
nō vocādo in
iūs q ipa na-
tura patro-
no debentur
etiā sine ipo-
sitiōe et si vo-
cauerit i ius
patronū sine
venia punit
in qnqūta

aureis. ff. de in ius vo. l. pe. et vl. q au-
rei accipiūt. qlibet p vno solido: vt. j.
de pe. re. li. §. si. et ex his iurib/ sumitur
ar. q aure/ p solido accipit i iure nro
ex q p eodē delicto tales sine p mulgā-
tur et eadē itelligūt eē dāde filio emāci-
pato: vt. C. de in ius vo. l. venia. et. ff. d
cōdi. inde. si nō sortē. §. liber/. Jre re/
uocat in fuitutē ppter offensam: vt. C
de libe. et eoz. li. l. si māmissus. et alia
mīta s; hodie hec oia tollūt pter ea q
ipsa natura debent: vt in aut. vt liber-
ti. de cete. §. i. col. vi. Tu dic. vt no. in
d. l. si manumissus q est ptra.

c Et dedititios. qd dixerat i genere
nūc p spēs ponit. vel qd cōiunctim di-
xerat nūc diuidit. d Alcatōdes. qf
nō hēm? sed qre nō erāt sui sicut illi
q penitus sunt sui cū toto tpe vite sue
fuisse cogerēt. rñ. fm Jo. q erāt liberi

et seruire cogerent: vt. C. coia de ma. l. i.
§. si aut ppetarius. et Latinos et
iuni. i. ex lege iunia norbana inductos:
vt. §. e. §. libertinoz. f. Qēs sic cō-
struc. et oēs liberos donauimus. i. ho-

norauim/ cū
uitate roma-
na. i. plena li-
bertate: vt. §.
e. §. libtinoz
g. Discrimi-
nē. i. ofia ha-
bita nec eta-
tis manumif-
si: vt etiā in/
fians possit
manumitti:
imo etiā i vē-
tre cū qm
ad b hēat p-
nato: vt. ff. d
sta. ho. qui i
vtero nec do-
mini manu/
mittētis: dū
tñ hēat. rr.
an. vt. j. tr. i.

§. eadē. nec i mō māmittēdi. s. i testō
seu int viuos qquo: vt. §. eo. §. multis
b. Alia. s. q vēret ista praua pditio.
i. Ciuitate. ro. i. plena libertate:
l. Donauimus. i. honorauimus
l. Additis. s. a nob eis qf hūim/. §. e
§. multis. et sūt additi. ix. Prim/ si dñs
erogantē suū suū deiecit. Scōs si an-
cillā vendiderit ne pstituat et pstituta
fuerit. vel si vēditōr sibi retinuerit ma-
nus iniectionē: et eam ad ipm reuertē/
tem pstituit. Tert/ si sui pileati defū-
eti funus pcesserūt. Quartus si etiam
expsit eū velle esse latinū. Quintus si
sub cōditōe relicta libertate heres as-
pditionē māmiserit. Sert/ si in iudi-
cio liberali a dño supar/ fui/ fuerit et p-
ciū p eo dño solutū fuerit: ipse postea
accepit. Septim/ si ancillā suā marita-
uerit: glicm libero. Octau/ si corā acē.

Liber Primus

filii noiauerit seruū suū. Non^o si iusta
seruitutis reddiderit. et pbanē hī mōi
C. de la. lib. tol. l. vna. §. s. sancim^o vsq^{ue}
in fi. a. Sola. s. libertas plena. ac.
b. In presenti. i. in consuetudine.

Qui

et ex q^{uo} cau-
sis manumit-
tere nō pōt.

De varijs
mōis manu/
mittēdi dicit
§. q^{uo} nō oib^{us}
manumitte s
re licz nec ex
oibus causis
iō de hoc nūc
submittit §.
porcuna.

Nō ta-

mē. **Iste ti-**
tul^{us} p^{ri}ncipali-
ter diuidit i

octo ptes. Primo ponit qual^{it}er q^{ui}s iter
vnuos in fraudē creditor^{um} seruū p^{ro}priū
manumittere nō pōt. Secūdo qualiter i
vltima volūtatē cū libertate heredem
instituit. Tercio qualiter in vltima vo-
luntate instituit simplr. Quarto qua-
liter p^{ro}sumat q^{uo}d manumittat in fraudē
creditor^{um}. Quinto qualiter minor viginti
annis p^{ro}hibet manumittere nisi certis
causis. Sexto q^{uo}d sūt cāe iuste. Septio
an cā semel approbata possit i^{re}probari
Octauo si q^{ui}s tetigent decē et octo annis
pōt i testō manumittere. Scda ibi. in
§. licz aut. Tertia ibi. §. idēq^{ue}. Quarta
ibi. in fraudē. Quinta ibi. §. ea dēq^{ue} le-
ge. Sexta ibi. iuste aut. Septia ibi. in
§. semel. Et hoc dicit. hoc p^{ri}ncipius. In
fraudē creditor^{um} inter vnuos seru^{um} ma-
n. s. numitti non potest. Areti.

Non tñ. cuiq^{ue}. p^{ro}uis. §. ti. i. §. mul-
t. i. dictū sit quēlibz mānūmittē pos-
set. si tē. sic. j. de expe. li. i. p^{ri}. nā tūc eēt

tas seruū euz ciuitate
romana q^{uo}d sola^a est in
presenti^o p^{re}stari.

**Qui et ex quib^{us} cau-
sis manumittere non
possunt.**

Non tamē culcū/
q^{uo}d volenti manu/
mittere licet. Nam is
qui in fraudē^o credito-
rū manumittit^{ur} nihil
agit^{ur}: quia lex eliescen-
tia^a impedit libertatē.

liber et p^{ro}vis. d. Grandē. B expōe. j. e. §.
i fraudē. e. Mānūmittit. s. iterviuos
v^{el} in vltia volūtatē. s. nō institūdo. nā
tūc eēt liber et p^{ro}vis: vt. j. p^{ri}. §. r. ff. q^{uo}d et
a q^{uo}b^{us} l. si mortis. f. Agit. s. vt noceat

Licet aut^{em} dñō q^{uo}d sol-
uendo non est: in testa-
mento seruū suū cū li-
bertate heredē institu-
ere: vt liber fiat heres/
q^{uo}d ei sol^{us} et necessari/
us: si mō ei nemo ali^{us}
ex eo testamēto heres
extiterit^{ur}: aut quia ne-
mo heres scriptus sit
aut q^{uo}d is qui scriptus
est q^{uo}d libet ex causa be-
res nō extiterit. Id
q^{uo}d eadem^{us} lege eliescē-
tia p^{ro}uisus est: recte^o.

at creditor/
b^{us}: sibi tñ no-
cet si vellz re-
uocare: vt. C.
d ser. pig. da.
ma. l. credito-
ribus.

Eliescen-
tia. filis ē rō
q^{uo}d lervult. j.
de vsucap. §.
furtine.

Licet

aut. **Diuis**
dit iste. §. in
quattuor: p^{ro}-
tes. p^{ro}io pōt
vnuū dictū. s. s.
cūdo. illō res

strigit. tertio pōt rōez p^{ri}mi dicti mōs
difficari. q^{uo}rto rōez rōis. scda ibi. si mō
tertia ibi val de. q^{uo}rta ibi. ne iniuria. Et
p. d. Dñs q^{uo}d soluēdo nō ē pōt vnuū ex b^{us}
uis suis. libez et heredē reliq^{ue}: dūmō
ex eodē testō nō ali^{us} sit p^{ro}vis. b. dicit §.
Are. vsq^{ue} ad. §. idēq^{ue} iur. p. Tz. i. l. i.
citū ē. i. **Seruū.** s. vnuū et nō p^{ro}vis: vt
ff. de here. isti. l. q^{uo}d soluēdo. i. fi. cū. l. se.
et i fraudē creditor^{um}: vt d. neces. huius
l. i. p^{ri}. nisi spāliter pignori: dat^{ur} fue-
rit: vt. ff. de here. isti. pignori. q^{uo}d nō pōt
fieri necessari^{us} nisi dñs creditor^{um} satis/
faciat: vt. d. l. pignori. l. **Sol^{us}** et in
casu etiā cū alio: vt. ff. de here. isti. l. si
is. r. l. q^{uo}d soluēdo. l. **Necessari^{us}**. q^{uo}d si
ue velit sine nolir cogit eē p^{ro}vis: vt. j. de
here. qua. et dif. §. i. nisi i trib^{us} casib^{us} q^{uo}d
p^{ro}vis. ff. de pe. isti. l. si suo. m. **Extitit**
ut. q^{uo}d vltio casu su^{us} substitut^{us} est heres.
n. **Ea dē.** l. q^{uo}d p^{ro}hibuit ea dē ex iusta cā
p^{ro}cedit: vt. b. r. j. e. §. ea dē. d. **Et rece**

scz est puium. a. **E**gētes. nō. q. p. deest paupertas q. fauet paupertati. sic. ff. de trās. cū. bi. s. si in ānos. r. c. d. epi. r. cle. i. q. s. ad decli. s. pe. r. ff. de offi. p. l. l. i. l. i. c. i. t. a. s. s. f. i. a. r. p. ff. de excu. tu. r. cu. ra. l. spado.

nem. s. si. et aut. d. e. s. i. col. vii. r. illō paup. vbiq. later l. econ. tra. dicatur. Lātābī vā. cū coram la. troneviator.

b. **U**el pro saltē.

c. **D**abēat. sic. ff. de m. ac. l. r. quia. i. prin. sic. j. de do. pos. s. ad huc autem. **d.** **A**ut hoc nō faciēte. i. nō satisfaciēte creditōr. **b.** e. **E**o seruo nūc li. bero facto.

f. **S**erui q. n. d. s. mō liber ē. g. **I**niuria. q. ad famā q. ēt p. mortē q. n. d. a. n. a. t. ff. de act. l. ex iu.

Idemq. iur. **d.** **D**ividit i. tres ptes. p. r. o. ampliāt. s. p. c. e. d. e. n. t. e. s. c. d. o. a. p. l. i. a. t. i. o. n. e. e. x. t. e. d. i. t. T. e. r. t. i. o. r. d. e. s. s. u. b. d. i. t. S. e. c. d. a. i. b. i. s. i. n. f. a. T. e. r. t. i. a. i. b. i. cū nō est. Et. h. d. **S**erui simp. a. d. n. o. i. n. s. t. i. t. u. t. i. t. u. r. i. t. e. l. l. i. g. i. t. e. t. i. a. a. d. n. i. p. t. a. t. e. l. i. b. a. r. p. d. s. i. n. p. r. e. v. s. q. a. d. s. i. n. f. r. a. u. d. e. m.

b. **S**ine libertate. nō q. d. d. i. t. i. t. u. o. t. e. s. i. n. e. l. i. b. e. r. t. a. t. e. q. tūc nō esset heres vt statim dicit in fine huius. s. s. p. t. e. r. m. i. s. i. t. d. a. t. i. o. n. e. m. l. i. b. e. r. t. a. t. i. s. v. t. i. n. f. i.

f. **C**ōstitutio. vt. C. de necessarijs ser.

uis her. inst. l. q. d. a. i. p. u. l. **S**crip. tura. sicut ex d. a. t. o. d. e. t. u. t. e. l. e. v. t. j. q. d. a. t. u. p. o. s. i. t. p. n. **I** n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. i. s. a. r. q. a. l. i. q. p. c. e. s. s. o. a. l. i. u. d. p. c. e. d. i. t. s. i. n. e. q. i. l. l. d. c. ē. s. i. p. e. v. t. f. f. d. i. u. r. o. m. i. n. l. i. j. m. **C**ū nō. b.

libertas ei competere videat. cū nō ē verū mile eū quē beredē si bi elegit si p. t. e. r. m. i. s. e. r. i. t. l. i. b. e. r. t. a. t. i. d. a. t. i. o. n. e. s. u. i. u. r. e. m. a. n. e. r. e. v. o. l. u. i. s. s. e. e. t. n. e. m. i. n. e. s. i. b. i. b. e. r. e. d. ē. f. o. r. e. **I** n. f. r. a. u. d. e. a. u. t. ē. c. r. e. d. i. t. o. r. ū. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. v. i. d. e. t. u. r. q. u. i. v. e. l. t. a. m. e. o. t. e. m. p. e. q. u. o. m. a. n. u. s. m. i. t. t. i. t. s. o. l. u. e. n. d. o. n. o. n. e. s. t. v. e. l. q. u. i. d. a. t. i. s. l. i. b. e. r. t. a. t. i. b. u. s. d. e. s. i. t. u. r. u. s. e. s. t. s. o. l. u. e. n. d. o. e. s. s. e. P. r. e. u. a. l. u. i. s. s. e. t. a. m. e. n. v. i. d. e. t. u. r. m. i. s. i. a. n. i. m. u. m. q. u. o. q. s. f. r. a. u. d. a. n. d. i. m. a. n. u. m. i. s. s. o. r. h. a. b. u. e. r. i. t. n. o. n. i. m. p. e. d. i. r. i. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. q. u. ā. m. s. b. o. n. a. e. i. u. s. c. r. e. d. i. t. o. r. i. b. u. s. nō s. u. f. f. i. c. i. ā. t.

c. r. e. d. i. t. o. r. i. b. v. l. a. b. e. o. q. s. c. i. t. q. p. p. m. a. n. u. s. m. i. s. s. i. o. s. e. f. f. i. c. i. e. t. s. i. s. o. l. u. e. n. d. o. v. l. s. i. c. i. t. a. l. i. u. r. e. u. e. n. t. i. p. e. d. i. t. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. s. d. i. r. e. c. t. ā. s. i. d. e. i. p. m. i. s. s. i. a. r. i. ā. ā. t. e. u. e. n. t. i. t. m. p. d. cū gl. s. z. Ar. v. s. q. a. d. s. e. a. d. l. n. **I** n. f. r. a. u. d. e. s. i. c. f. f. q. r. a. q. m. a. l. i. i. f. r. a. u. d. e. **S** o. l. u. e. n. d. o. cū r. s. c. i. ā. t. s. e. p. r. e. c. r. e. d. i. t. o. r. e. s. v. t. f. f. q. i. f. r. e. l. o. e. s. s. l. u. c. i. p. **N** o. ē. r. nūc erit p. e. t. s. o. l. u. e. n. d. o. q. p. r. e. u. a. l. u. i. s. s. e. n. ā. q. d. a. d. i. c. e. b. ā. t. q. s. u. f. f. i. c. i. e. b. a. t. s. o. l. u. e. n. t. a. l. i. j. d. i. c. e. b. ā. t. q. e. r. i. g. e. b. a. t. v. t. r. ū. q. s. f. r. a. u. s. z. e. u. e. n. t. u. s. i. s. t. a. s. u. i. a. p. u. a. l. u. i. t. t. i. e. x. p. d. i. c. t. v. i. d. e. b. a. t. u. r. s. u. f. f. i. c. i. e. r. e. e. u. e. n. t. ū. s. o. l. ū. t. ā. t. ū. r. e. **I** m. p. e. d. i. r. i. h. i. c. d. i. l. i. g. e. n. t. e. r. a. t. t. e. n. d. e. q. s. i. d. i. r. e. c. t. a. d. e. t. u. r. l. i. b. e. r. t. a. s. nō s. o. l. ū. m. e.

ē noua rō de q. d. i. c. i. mō. s. z. i. p. a. l. e. x. a. n. t. i. q. q. u. a. f. u. i. t.

i frau

D i. u. i. d. i. t. u. r. i. s. t. e. s. i. t. r. e. s. p. t. e. s. p. r. i. o. q. l. i. c. p. s. u. a. t. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. m. f. r. a. u. d. e. s. c. d. o. q. s. p. p. f. r. a. u. d. e. i. p. e. d. i. a. t. u. r. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. s. i. u. e. l. i. b. t. a. s. cū rō. n. e. t. r. i. o. e. r. rō. e. i. f. e. r. t. s. a. t. b. i. p. u. a. l. u. i. s. s. e. t. t. i. a. i. b. i. i. t. a. s. z. r. p. d. p. a. r. i. a. s. e. q. a. d. p. s. ū. p. t. i. o. z. f. r. a. u. d. i. s. q. u. e. m. a. s. n. u. m. i. t. t. i. a. b. e. o. q. s. c. i. t. s. e. s. i. e. s. o. l. u. e. n. d. o.

Liber primus

vinos. sed etiam in vltia voluntate duo necessaria sunt. scilicet consilium hoc est fraus et euentus vt b. r. ff. e. l. in fraudem. r. C. e. l. i. in fideicommissaria sufficit euentus: vt C. q. manu. nō pñt. l. si. r. est rō: qz faci-

li⁹ libertas de facto data ab pere de reuocat q̄ a defuncto cuius videbat dispositio. l. vt. ff. de fidei cō. lib. l. iij. s. si i fraudē Alia rō nō. C. e. l. i. fraudē. In alijs aut alienati onibus q̄ in frau. cre. fl. dic vt. j. d. ac tio. s. item si quis. c.

a **¶** Sepe. ridet tacite obiectiōi q̄so pōt eē aius bonus cū ip̄a xitate frau det eos. ridet. sepe enī x. sed ar. j. C. de res. cin. ven. vel. l. i. quisq̄s.

b **¶** Cū vtroq̄ fraus. s. r. euent⁹ inters uenit: vt subijcit. r. facit ad b. ff. q̄ et a qui. manumit. l. i. l. in fraudem

c **¶** Consilio. nō. quē teneri de osilio. s. j. ff. man. l. ij. s. si. sed b fuit fraus r iō fuit tale osiliū obligatoriū qz fraudu lentum.

Eadem lege **¶** Iste. s. se q̄ns diuidit in tres pres. Primo pōit q̄liter minor. r. an. nō pōt manumit tere nisi ex cā. Secdo ponit q̄ sūt cause iuste. Terto limitat vnā p̄dictaz cāz. Secda ibi. iuste. Tertia ibi. r. q̄ r. p. di. Minor. r. an. nō pōt manumittere nisi apud osiliū vel vindicta iusta cā fuerit approbata r que sunt iuste cau se approbate hic habes. h. d. fin. Tre/ ti. vsq̄ ad. s. semel. d **¶** Eadē. s. de q̄ est bita mentio. s. e. in pñ. c **¶** Alia/ noz. sufficit ergo si nō sit minor. r. an.

Et si nō sit maior. vt qz tetigit vltimus diē. r. an. vt. ff. de ma. l. i. sicut in testā saure sui. vt. ff. de testa. qua etate.

f **¶** Vindicta. b. expōe vt. s. r. i. s. m̄k̄. **g** **¶** Consiliū. i. apud locū illū vbi habe

tur sup b cō siliū. i. d. iſba tio. r. sic pōit id qd sit pro eo vbi sit. vt ff. de iusti. et iur. l. vl. s. si. vel dic apud eos q̄ p̄sunt osilio: vt sūt oēs p̄ntes or dinariāz iur/ risdictionem etiā minimi magistratus cū b sit devo lūtaria iuris

ditione: vt. ff. de offi. pcon. r. le. l. ij. r. i aut. de defen. ciui. s. nulla. coll. iij.

h **¶** Iuste autem cause. facit. ff. de ma/ nu. l. i. minor. cum. l. sequēti.

i **¶** Patrē. sed qualiter potest fili⁹ ha/ bere seruū. s. patrem vel ecōtra: vñ fra ter fratrem suū: siue sororem. rñ. bene vt quia instituit dñs filiū seruū sui her redem vel filium ancille vel ecōtra. r sic de alijs quo casu sit institutus her res liber r dñs oīuz bonoz quoz dñs fuit testator. vt. s. eo. s. i. r. ff. de acqui ren. pos. cū heredes. itez pōt esse: vt si habeat quis filium ex ancilla sua. nāz est seruus r filius: vt. C. coia. de ma. l. si. r. ecōtra si seru⁹ habeat filiū ex dñā: nā filius est liber r dñs cū ventrem se quatur quo ad statum: vt. C. de rei vñ. l. partum. l. j. posset iſe r domina accus sari: vt. C. de mu. q̄ seruū p̄p̄ijs se iū/ xerūt. l. i. r. j. de here. insti. s. i.

l **¶** Naturales. r legitimos vel natu/ rales tantum. l **¶** Pedagogū. s. q̄ ab initio instituit p̄eros. a pedos qd est puer r gogos qd est ducere. quasi

dicat ductor siue gubernator pueror
Alunū. quē v^l quā alunis aluit v^l
 differat a supiori. **B** Collactaneū
 q̄ sit mecu lactant quē fratrē boī. ap
 pellāt. **C** Ducat. p̄mito sup b̄facto
 vt. ff. de mā.

vin. si colla
 ctaneis. i. si.
Justa cā.
 vt infirmitas
 q̄ tribuit di
 lationem: vt
 ff. si q̄s cau.
 l. ij. iij. r. iij.
 r. ff. s. re. iij.
 l. q̄stū. vel
 alia q̄libet
 iusta causa:
 vt. ff. ex qui.
 cau. ma. l. i.
 in si.

E Decem. r
 septē an. sed
 quō minor
 rrv. an. pōt
 eē pcurator.
 vt. C. de pcur
 ra. crigē. r. ff
 de pcur. si mi
 nor. rii. b̄ ad
 negocia sunt

nō aut i iudicio eē pōt: sic al's ē dñtia
 inter hos pcuratores: vt. ff. man. si p
 curatorē. s. i.

Semel. **S**emel approbatū
 siue iustū siue iniustū
 sit nō pōt reprobari. b̄ dicit fm̄ Areti.
 vsq̄ ad. s. lū aut. i. **A**pprobata. i.
 manumissiois r apud cōsiliū.

S Siue falsa. q. d. si dixit filiū l3 nō
 sit vel patrem vel filiū l3 b̄ ita nō fuit
 fm̄ q̄ dā: qd. reprobo cū id qd falsum
 sit nihil sit nec p̄tēt cām: vt. ff. de h.
 sig. paul. r. C. si ex fal. instr. p. to. r. ff
 de excep. rei iudi. l. q̄ agnitis. vñ diceve
 ra. i. iusta. falsa. i. iniusta: vt qz dixi cū
 sociū meū fuisse in armis vel in schol

lis qd in dncebā p iusta cā. r fuit talis
 causa vel similis approbatā l3 nō de
 buerit approbari. sic. ff. deleg. l. si fide
 iussor. s. si. r. ff. de in inte. resti. l. oēs.
 sic ecōtra iusta p vera: vt. s. ti. i. i pñ.

Retrac

dñis per legē eliescen
 tiā cōstitutus sit: eue
 niebat vt qui quattu
 ordecim annos exple
 uerat: licet testamētū
 facere possit r in eo si
 bi heredē instituer le
 gataq̄ reliquere pos
 sit: tamen si ad huc mi
 nor sit. xx. annis: liber
 tatem seruo dare non
 poterat: qd nō erat se
 rendū: si is cui tutorū
 suoz bonozū in testō
 dispositio data erat:
 vñ seruo dare liberta
 tē nō pmittebat. qua
 re non similiter ei quē
 admodū alias res ita
 r seruos suos in vlti
 ma volūtate dispone

ret. qz nihil
 facile inuē
 dū est ex so
 lētib: vt. ff.
 de in integ.
 resti. diuus.
 sed cōtra. ff.
 de execu. tu
 to. l. s3 repro
 bari. rii. s3 b̄
 fauore liber
 tatis. illd fa
 uore sanitatē

Lum

Alidinoz. rr.
 an. si teltigt
 xvij. an. pōt
 in testō suis
 libertates re
 linquere inf
 isto. secus si
 nō attigerit
 b. d. Diuidit
 iste. s. i quat

tuo: ptes. qz pmo ponit vñ dictum.
 Secūdo cōtra illud adducit ples rō
 nes. Tercio p eo a dñcit aliās ratio
 nes. Quarto ad concordā reducit me
 diam eligens viam r rationem amē
 ctit. Secūda ibi. qd nō erat. Tertia
 ibi. sed cum. Quarta ibi. ideo nos. vs
 qz ad finem. Are.

Constitutus. nāz cum dicit sine cā
 non posse manumitti. ergo ecōtra cūz
 valet manumissio. sic. ff. de eden. si q̄s
 ex. s. pco. r. s. p̄hibet. r. ff. de pac. iuris
 gen. s. pto. r. s. dolo malo.

Testamentum. si est masculus. se
 mina sō in. rii. vt. ff. de testibz. qua
 ctate. r. ff. de liber. l. quicquid. s. Latius

a ¶ Sed cū libertas vsq; nūc allegan-
do inuit. qz eo dē tpe possit manumit-
tere quo testari. nūc econtra duas rō-
nes cōsiderās. 1. qz inestimabilis est li-
bertas: nūc si vendat qz pētiū aduēdito
rē nō transit
imo penes
empro:ē cū
dē q; dīm re
manet. vñ ē
testimabil' vt
b. r. ff. de re-
iur. l. liber-
tas. r. ff. d. ta-
bu. eri. l. i. s.
fi. r. qz antiq;
tas' alr statu-
ebat cū ē de
seruēduz: vt
C. de testa. l.
testamēta. q;
re visis alle-
gationib' sol-
uit mediam
eligens vias
sic. j. de re. di-
ui. s. cū ex ali-
enar: sit ar. ff. d. neg. ge. nēsenius. i. fi.
r. ff. de in rem h. si p pte. s. idemq;
b ¶ Mediat. no. mediat. viā sic. ff. si ps.
; here. pet. l. antiqui.
c ¶ Impleuerit. sed hodie ex q; testari
pnt. 2. libtates relinqre pnt: vt in aut.
vt spō. lar. col. viij. s. i. qd erando si i
vltia volūate velit q; libtate relinq-
re qd piz ex xbo relinqre qd in dicta
aut. positū est: qd ad moriētes tantuz
spectat: vt. ff. de tab. ex pī. l. i. s. fi. qd
si inter viuos velit q; manumittere.
rñ. nō pōt nisi hēat. xx. an. vel nisi cau-
sa cognita cū nec lib iste nec aut. loqua-
tur nisi i vltia volūate vñ suat tenor
eiusdē legis eliescētē cū nō sit corre-
ctus. vt. C. de appel. l. pcpimus. in fi.
d ¶ Antiquitas: vt. ff. de post. l. i. s. initū
e ¶ Postulare. i. desiderii amici sui vñ
clientulū sui corā iudicib' exponere: vt

ff. de post. l. i. s. l. nō aut p se potest
esse i iure: vt. C. de auc. pstan. claz. r. eff
rō: qz qñ p alio accedit sibi iputē q; ta-
li cōmittit cām suaz: vt. ff. de manu. l.
cū mādato. f. ¶ Peruenire. in troga-
tione legas r
rñ deas nō ē
rō qre sit dī-
uersuz. est g
r idē ius sta-
tuen dū: vt. ff.
de h. obl. l. a
titio. in fi. nā
vbi ē eadem
rō: idem ius
statuendū ē:
vt. ff. ad leg.
acq. l. illud.
r. C. ad legē
fal. l. vltima

**De lege suffia ca-
nina tollenda.**

¶ Ege^s suffia canī
na certus mod^o
constitutū erat in ser-
uis testamento manu
mittendis. Quā quasi

**De le-
ge suffia ca-
nina tollēda**
¶ Alio qd^o

ex causis ma-
neri possit. s. qz māmssio pphibebat a
lege suffia canina d ea nūc s'biicit. por.
Lege suffia. Diuiditur in
tres partes.
prio facit mētionē. l. suffie canie. De
cū do eā corrigit. Tercio aliā rōnē assi-
gnat. scda ibi. quā qñ. terra ibi. satis
Et b. d. pōt q; in testō oibus seruīs
libtate dare cessantib' oibus alij i
pediment' sicut int viuos: nō obstāte
statuto legis suffie canie. p. d. fm are.
¶ Ege. cert' mod^o. vt vltra duos vel
tres forte nō possz māmmitterē vltia
volūate: vt. j. e. i. fi. p ¶ Aliod^o. i. nu-
mer^o. i. ¶ Quā. s. l. suffia caninā. for-
te a qdā q; canis noiabat' iductā: vt in
publico dī. r. j. de act. s. alie. nā canis
suabat nām q; stat in palea q; nec sibi
pfe pōt paleā nec alij pmittit accipere. sic
nec sibi pōt at tēf suos q; moriebāt vt

j. de dona. s. si ualida. nec libertatem
pariebat eis dari. vii. merito caninard:
vt sit pñs nomē rei: vt. j. de dona. s. e
r aliud. a ¶ Impedientē. i. ipedimētū
afferēte. b ¶ Inuidā. no. ¶ Inuidos:
sic. C. de cas
du. tol. i. pñ.

c ¶ Familia
i. oēs seruos
d familia do
minū. vt. ff. d
x. sig. pñun
ciato. s. i.

d ¶ Lausay
fraus vel e/
tas māumit
tētis: vt. s. e.
ti. in pñ. r. s.
ea que.

e ¶ Altorien
tib⁹. sed quō
pōt aliqua

adimi cū nihil hēat. nā morfoia abstr
lityt in aut. de nup. s. deinceps. coll.
iij. rñ. dic morietib⁹. i. ad mortē tēden
tib⁹: q: laborat in extremis: vel qñ. vñ
et erat san⁹: s: tiorē morē. b faciebat.
ff. de do. cā mor. l. iij. r. iij. r. v. r. vi.

f Adimere. no. hic ar. q ea q sunt int
vuios trahūt ad volūtates vltimas
sic econtra. ad eff. ca. ctis. l. ptum.

De bis qui sui vel.

¶ Hic restringit pñū mēbz pñe di/
uifiois postre s. de iure psonaz. vt nō
cōprehēdat qñdā libos hoies. s. filios/
fa. Itē statim cū dicit alieno iuri apli/
at scōm mēbz dicte diuifiois: vt com/
pēndat etiā qñdā libos. s. filios fa. cuz
ergo fiat additio: detractio dicte diui
fiois nā est de iure ciuili hec diuifio: vt
ff. de iust. r iur. l. ius aut ciuile. At su
prior de iure psonaz fuit fm ius natu
rale r gentiū. r iō dicit⁹ r ibi inmutabi
le est. vt. s. de iure na. gē. r ciu. s. pe.

Sequitur de iure.

psonaz. ¶ Tot⁹ ite ti. diuifit in quos
ptes. pñio ponit duo cōspsonaz. scōo
q sunt iprāte dñoz r q iure sunt intro/
ducti eoz dñiuz. Tercio ponit nouiz
statutū restringēs circa mortē. r pñi
ens sfacien
tes. Quarto
alia fstrictio
prāte et circa
seuitatē deci/
dēdo. Quinto
pōit vba no
ue cōfōnis.
fa ibi. i. prāte
ctia ibi. s: b
tpe. qñta ibi
s: etiā maior
qñta ibi. cuz
ius rescripti
Et pñcipalr
h. d. i. ff. Lo
gūtōv no de

Sequit⁹ de iure
psonarū alia di/
uifio. Mā quedaz pso
ne sui iuris sunt: qñdaz
alieno iuri⁹ subiecte
sunt Rursus eaz q ali
eno iuri sunt subiecte
alie sunt in prāte parē
tū: alie in prāte dñoz.

¶ Videamus itaq: de
bis q aliēo iuri subie/
cte sūt nā si cognouerit
mus q iste pñone sunt

frñs cognoscat r reliquū. r diuifit b
pñcipiū. pñio pōit vñā diuifioz bñmē
bz. s. fm subdiuidit mēbz. tñio dicit
se velle tractare de fōmēbro sub diui/
fiois. scōa ibi. rursus. tertia ibi. videā
mus. quarta ibi. ac pñs. Areti.

¶ Equit diuifio q ē de iure ciuili cū
i ea ius gētiū distiguat: vt. ff. de iust. r
iu. ius ciuile. supior aut quā hēm⁹. s. d
iure psonaz. i. rñ. ē de iure gētiū cū nō
sit fuit⁹ iure nāli cognita. b ¶ Iuri.
qñā neutro iur tenet: vt filij qz pñes
st capti ab hostib⁹: vt. j. q. mo. ius pa.
po. sol. s. si ab hostib⁹. nā alie qñā fit i
pēdēt: vt. ff. d vñstru. s: r si qñ infidū.
s. i. r i aut. de hñ ali. s. bñt. col. ij. r bñm
qñdā nos. nā sui iur sūt. Lū ei pñ sit
fu⁹ hostiū r i eoz prāte: vt. s. d ius. pñs.
s. fui. qñ aut hñ pñt i prāte. ff. d ac/
q. re. do. pñ lib. s. dēqd. ff. d acq. pos. l.
cū hñ. cē mediū. r. ff. ad le. iul. de adul.
l. sic eneniet. r pñea eoz rō vñ fñia ē ab
surda q dñt q b diuifio fciptat mediū
vt. C. d sen. pas. l. si. cē. pñ. i. prāte. b
ñbū. y. mōis accipit vt. ff. dñ. si. l. pñā

¶ Simul. nā vt dicit Aresio. Si quis
eadē est disciplina vt hic. r. j. de tute. i.
rū. r. ff. eo. l. i. r. est b. arg. q. p. noticiam
vni? immediatoz puenit ad alteri? noti
ciā? faciūt d. hūc. s. ff. de pcul. l. pō
poni? s. fac. r.

ff. e. l. i. c. ff.
de pto. sti. l. i
§. stipulatio
nū istaz. j. d
tute. l. circa
pncipium.

b **g** Bentinz
i. de iure gē,
tū intro du/
cta. vt s. d. iu
re per. §. ser/
uit.

c **g** Animad
uerter. i. aio

vertere ⁊ cogitare: vt dicit Latho.

D **Q** **E**ssē ip:ope ponit p fuisse.vt stati
colligitur. r. ff. co. l. i. r erat eadē patri
in filiū: vt colligit fī vnā lram. ff. d li
be. r posthū. l. in suis: r. j. de nora. s. fi
na. C. de patria pote. l. fina.

¶ Qd cuius acqrit. s. iuste fm quosdā
vt. ff. de acq. possit. q. seruis. in fi. Sed
certe hō nō pōt. nam si querit: ergo dño
q. sibi nō. vt. j. p. quas pfo. nō. acquiri
s. item serui. 2. ff. de acquirere. heredi.
placet. quare dic q. semp dño qrit: eti
am si quid p. dolū vel merū suus acq/
rat: vt. ff. p. empto. l. ij. s. cellus. 2. s.
pōponit. c. 2. s. si suus. sed hoc solo
inspecto an queratur. puta si suus sit.
puletur opas a liberto: vt. ff. de stipu.
l. antepe. vel si aliud factū sit in
stipulatione. vt. j. de stipu. l. iij. s. cū
factu. nisi in casibus: quod dic vt. j. de
stipu. l. fer. sed cum. nec obstat. d. l. quia
seruus non querit dño vt sibi remane
at: nam tenetur reddere. sed nunquid
libertas data a domino vel a lege qd
sit interdictum: vt. C. de seruis qui p. pre
mio. libertatem acce. per to. 2. in aut. s.
mona. s. ij. col. i. domino querit. Kñ.

non: nam licet queratur seruo. libero
eni nō pōt dari libertas: vt. ff. de fidei
cō. liber. generaliter. §. si hōi libero. ta
men corpso momēto sit liber vt domi
nū nō habeat: sic hec oppositio est de

minis in suos vite ne
cisq; potestatem esse
et quodcunq; per ser
uum acquiritur: id do
mio^f acquiritur. Sed^b
hoc tēpore nullis ho
minibus qui sub im
perio nostro sunt: licet
sine causa legibus co
gnita: in seruos suos
supra modum seuire

puncto. sic
alias: vt hic
vadit roma
et b facit mu
rū: nō est tū
verum cum
iuisse vel op
fecisse l3 sit i
ultimo mo
mento perf
ciendi. simil
questio sit. ff
q metus cā.
l. extat.

f. 3d. d. n. o. m. i. f.

no vel qñ dñs vt fructuario ⁊ bone fi.
 possessio. qbus qñtur ex duab⁹ causis:
 vt. j. p. qñs p. no. acqui. §. de his.

S Acq̃rit. no. hic duos effectus dñice
pr̃atis: et est tertius vt nō torq̃at in do
minū nisi in casib. ṽt. C. de questio. l. i
l. seruos. &c.

Sed et licet. i. licitū est legib⁹. qz
si unus sciat infidias dñio parari: ip̃o
auxiliū nō tulerit supplicii dz p̃stare
qz mortē interpretat⁹: sed si accusauerit
eum criminaliter excepto crimine lese
maiestatis vt si dñm viderit piccāre
tem⁹: eū nō adiunxit vel inuiscuerit
se vrozī sue vel aliis modis.

Cognita. vt qz cum vxore iuenerit
vel filii delicto: q casu etiā occidere lz:
vt. ff. de v. obl. q. fūu. 7. ff. de lega. i. qd
ergo. s. heres. 2. ff. ad le. iul. de adulte.
marito. s. i. si autē alias delictū vel oīo
nō obediēti legitiē cumqz corrigere pōt
nō tñ vltra modū boniviri arbitrio cō
pēsum: vt. C. de emen. seruo. l. i. sed
numqz sine cāyberare pōt. Kñ. sic mo
dice fm Jo. vt. C. de emē. ser. l. i. l3 pla.
tenet qz nō. alit. l. i. si nimis sine culpa
dicit vēdere vel dare: vt. ff. ad le. co. d.

fic. vt hic sequitur. r. ff. eo. tit. l. i.

a **C**onstitutio. cuius vba sunt. j. e. s. ff.

b **S**eruus alienus. s. certe q. suu alie/
nu occidit lege agita tenet. vt. ff. ad le.
agl. l. ij. in pn. j. ad le. agl. i. pn. q. actio
b hre locu si

pōt cu3 non
dñorimo con
tra dñm da/
ret qd eē n
debet. vt. ff.
ad le. agl. i. j.
Itē mela. s.
leges. s. j. dic
q. b est q. tuz
ad crimina/
lem penam.
le. cor. de sic.
r. j. de pu. iu.
s. item lex. q.
pena tam in
suis q. i libe
ris locum h3
vt. ff. ad le. j.
cor. de sic. l. i.
s. i. intdū ē
ciuliter tenet si alterius interest vt cre/
ditoris. vt. ff. de pig. suu que q. s. vl' fru
ctuarius. vt. ff. ad le. acq. l. sed r. i. p. p. eta
rius. r. ff. de dolo. r. eleganter.

Mā ex constitutio^a diut
pñ antonini: q. sine cā
suu suu occiderit: nō
mñ^u puniri iubet q. si
alienu suu^u occiderit.
Sed r. maior^u aspitas
dñoz et uis dñi pñcipis
constitutioe coercetur.

Mā antoninus con
sule^o a q. b. u. d. a. p. f. i. d. i.
bus puñciar. de his
suis q. ad edē i. sacraz
vellitatuā i. pñcipis cō
fugitū: p. p. e. i. t. si in
tolerabilis videat se/
uitia dñoz: cogatur^f

tibi consulo consilium dante.

e **E**dē sacra. ad que loca r. olim r. ho
die cōfingit circa quā distingue. vt. dñ
rñm^u in aut. de mā. pn. s. neq. aut.

f **C**ogant. no. b. q. aliq. s. cogit. vede
re rē suā boz

suos suos bonis^u cō
ditionib^u viderent pñu
dñs det^r recte^b. Ex
pedit est respublie:
ne sua re q. s. male vta
tur^r. **L**ur^r rescripti
ad elum martianum^u
emissi verba sunt bec.

Dñoz^u qdē pñatē i
suos suos illibata^m
eē opz: nec autē boz
ius suu detrahit: s. do
minoz qdē iteret^r ne
auxiliu contra seuitiaz
vel famē. vel intolera
bilem iniuriam^o dene/
tis. s. vt pñu
habeat: r. ad
dñs pñu nō
reuertat: vt
j. pri. s. r. s.
f. an. ff. Ac.

g **B**ois cō
ditionib^u. no
sili^r pena āre
rioz afficiat
vel ne erpo/
nant vel de/
stituāt in eo
dem. vt. j. p.
ri. s. r. s. ff.

h **R**ecte. s.
pñpit.

i **E**tat. qz
interest pñci
pis locuple/
tes sub se hēre subiectos: vt in aut. vt
iudi. sine q. q. iustia. s. cogitatio. col. ij.
qd nō cōtingeret si cui libero seruos
suos liceret occide. Et no. q. illud qd
interest puati pñcipalr r. reipub. int est
scdario: vt s. dñm^u de iustri. r. iure. in
fi. ar. d. ff. so. ma. etiā. s. l. j. r. l. si cōstan
te. s. si marit^r l. **M**artianu. p. cō
sule ethice. als. vetice v. b. vt. ff. eo. l. i.
dñs. l. **D**ñoz. pñcinde allegat. et
duas p dñs rōnes vel dicta ponit.

m **I**llibatam. id est non diminutam.

n **I**nterest. i. eis pderit vt suos non
per dant. r. sic denegat se3 a nobis. vel
dic interest. i. ad eos pñnet nec dene/
getur. s. a se dñs cū forte vroz vel filij
vl' alij domini familiares inferat hec
sed prima verior.

o **I**niuriam. quam patiūtur iure na/
turali inspecto non iure ciuili: vt. j. de
iniur. s. seruis.

Sed et maior.

Diuidit^r iste. s. in
v. ptes. Primo ponit dictū in gñe. Se
cūdo illud exēplificat r. rōnem reddit.
Tertio ponit vba rescripti de q. fit mē
tio i pñcipio. s. Quarto cōcludit. Qui
to minas officiali nō obfuant legem
istā. scdā ibi. Nā cōsule^r. tertia ibi. Lu
ius rescripti. q. rta ibi. Deniq. quinta
ibi. Qui sabin^r. r. hoc di. Nima dñoz
asperitas coercetur. Itē officialis frau
dans lege puni^r. h. d. Are.

c **S**ed r. maior: nimia dñoz aspitas
coercet. h. d. Ang. c. **S**ed r. maior.
id est magna ve. maior q. equū fit.

d **C**onsule^r. i. interrogat^r. sic. ff. de pac.
l. itē q. s. ff. vnde illud. cōsulo te q. res

a Denegat. sic. ff. de offi. l. p. vt. l. i. q. aut. b Infamia. i. infamata seu magna iniuria. c Fraudē. s. evidentē qz dñs si obedit vel callide dicēs se nō esse seruū iustū qui fugit.

De patria potestate.

Qz s̄ dicit d̄ his q̄ sunt in p̄tate dñoz: id subiungit de his q̄ sūt in p̄tate pen tūv p̄m̄at s̄. ti. i. s. i. ar.

In potestate.

Testate. Totus iste tit. di uidit in. iiii. ptes. Primo ponit in gñe q̄ sunt liberi in n̄ra p̄tate Secūdo diffiniōe nuptiar: vel matrī monij. Tercio qui h̄nt filios in p̄tate. Quarto ex p̄dictis infert specificādo qd̄ primo dixerit. Secūda ibi. nuptie Tercia ibi. ius aut. Quarta ibi. q̄ igit Et breuē h̄ intēdit. P̄ia p̄as fuit de iure romano intro ducta: p̄ quā ē fili⁹ ex legitio m̄rimonio nar: et ceteri de scēdētes p̄ lineā masculinā in p̄ia potestate cēsendi sūt. Mulieres h̄o et earū descēdētes tale ius n̄ h̄nt. p. d. sum marie fin. Bal.

d N p̄tate. h̄ vbi multis modis sūt. vt. s̄. p̄i. ti. dixim⁹. c Iustis. q̄ sunt iusti. d̄. i. ti. p̄i. f Nuptie. et dicūt a nubēdo. i. velādo qz velate m̄cedere debēt: vt ait Jñ. sed m̄rimoniū d̄: tōo qz mulier nubit vt mar̄ fiat. et hec duo noia l̄ diuersis rōmb⁹ idē significant itē cōiugiū et cōnubiū et cōfortiū. vt. ff. de ritu nup. in eo iure. s̄. b̄ caput. l̄ vltimū qñqz int̄ suos accipit. vt. C. de ser. fug. l. i. inf̄ q̄s p̄p̄ie d̄: contuber niū. vt. C. de ince. nup. cum ancillis.

s Cōiunctio aīoz nō corpōz tātum vt. ff. de reg. iu. l. nuptias. et illa cōiunctio aīoz significat vn̄ionē q̄ consistit int̄ deū et iustā aiām. vñ apls. Qui ad p̄eret deo vn⁹ spūs ē cū eo. Reliquum s̄. cōiunctio

fecerit: sciat me b̄ admissum aduersus se se uerius executurum.

De patria potestate.

In p̄tate n̄ra sunt liberi nostri quos ex iustis nuptijs p̄crea uimus. Nupties autem siue matrimonij est viri et mulieris cōiunctio indiuiduā con suetudinē vite cōtīnēs

¶ Jus aut̄ p̄tatis qd̄ i

sic s̄. de iusti. et in. in p̄n. actū ei plerūqz sit separatio iure tā veteri q̄ nouo p̄mittēte. vt. C. de repu. cōsensu. et i. aut. de nup. s̄. si igit. col. iiii. et in aut. vt li. ma. et auie. s̄. qz h̄o. col. viii. sed nunq̄d h̄ac affectionē h̄z aliq̄s ad cōcubinaz. qñqz certe sic et id ad h̄cias h̄uic diffi nitūdi diuini et h̄uani iuris coicatio. vt ff. de ri. nup. l. i. Diuini. qz eiusdem se cte debēt eē. vt nō sit vn⁹ xp̄ian⁹ et alē iudeus. vt. C. de iude. ne q̄s. Humani qz for viri se q̄ vroz. vt. ff. ad m̄nicip. l. i. s̄. ij. sed sec⁹ ē in cōcubina vñ q̄ libet min⁹ legitia vroz. vt. ff. ad m̄nicip. l. si de iure. s̄. si l̄z cōcubina iure p̄mittēte sic. vt. ff. de cōcubinis. l. i. cōcubinatu. in si. neqz valet oppositio d̄ m̄se ad filii. qz ibi nō est talis cōsuetudo q̄lis ad vroz. vt. j. ti. i. s̄. ergo. et in aut. quō opoz. ep̄s. s̄. i. col. i. et s̄. qñ ta igit. ibi. sed aut sole tē. Et.

i Jus aut̄. Jus aut̄ qd̄ p̄i i liberos cōpetit solum competit ad p̄es ciues roman os. hoc dicit Aug.

i Jus aut̄ qd̄ cōsistit in septē. P̄io

quia necessitate famis videri potest et obligaret. vt. C. de pa. qui. fi. di. l. iij. Secundo qd ab eo ius vocari non potest vt C. de in ius voca. l. fi. Tercio qd nec eis agendo iudiciu hñe possum? vt. ff. de iudi. l. lis.

Quarto qd p liberis hñmus: p pñi/ est acqñm? vt uiz est ciuñ romanor? j. p quas pño/ Nulli aut alijs sñt ho/ nas no. acq. mines q talem in libe/ s. i. Quinto. ros hñant pñatē: qua/ qd in iudicio lē nos hñmus. Qui/ cōtra aliñ si ergo ex te et vxore tua eē nō pōt: vt nascit: in tua pñate est C. de bo. q li/ be. l. fi. s. i.

Sexto qd eo I Item qd ex filio tuo et vxore ei? nascit: id est inuito sua bñd nepos tu? et neptis: eq

ad uñcticia ad ministram? vt. j. p quas pñonas no. ac quir. s. i. Quidā tñ dixerūt qd alimen/ ta adinuicem hoc iure pñstātur quod falsum est cum in emancipatis hoc fit vt. ff. de libe agnosce. si quis a libe. in prin. Item ciuilis obligatio inter nos esse non potest: vt. j. de in iuri. stipula. s. item inutilis est. Et octauo vt possum petere filium in meā pñatem. Circa qd distinguere: qd aut a nullo detinetur: aut ab aliquo: si ab aliquo volens aut ini/ tus: primo casu petam eñ per officium iudicis: vt. ff. de lib. ex pñb. l. iij. s. hoc aut. et pñudiciali actōe in rē agā: vt. j. de act. s. pñudiciales. non inter dicto nisi in casu: vt si volo eñ adire heredita/ tem in qua factus est heres: vt. ff. de ac quir. here. si quis mlti. s. iussim. et de li be. ex pñ. si eum seruim. in scdo eadem auxilia locū habent et plura: scz rei ven dicatio de iure ro. vt. ff. de rei vendi. l. i. s. i. in tertio locum habet interdicitus de libe. po. ex pñben. Item actio in rem de iure quiritum: vt. ff. de reuendi. l. i. et de liber. ex pñben. l. i. i. rñso.

a Romano. i. oim qui sunt de roma no imperio. alie vero gentes qdam vt

seruos tenet filios vt sciant: alie vt pñ/ sus absolutos vt Frācigene. id caute de/ cit. j. talē qualem. a Et vxore. aliñ si ex cōcubina: vt. j. ti. i. s. fi. vel incesto coitu natus: vt in aut. qui. mo. natu. et fi. legi. colla.

in tua pñate sñt: et pro nepos et pñeptis et o incepti ceteri: qd tñ ex filia tua nascuntur in pñate tua nō erūt sed in patris eorum.

De nuptiis

I Istas at nuptias inter se ciues roma ni contrahunt qd scdm

sul. de adul. si eueniet. accur. d. Nō erūt. qd qui nascuntur familias sequi tur: vt. j. de leg. agna. tu. s. i. et in hoc se quitur conditiones patris: vt. ff. de sta tu. po. l. cum legitime. Accur.

De nuptiis.

I Istas aut. Inter marē maiore quattuordecim annis. et femina maiorem duo decim annis. liberis: scz le gum preceptas nuptia contrahentes iuste nuptie contrahuntur. in potestate aut constituti nuptias absqz patris cō sensu contrahere nō possunt nisi pater foret inhabilis ad consensum prestan/ dus. h. d. v. scz ad. s. ergo. fm bal. Et di uiditur in tres partes. nā in prima po nit dictum generale. In scda illud de clarat. in tertia determinat incidētem questionē. scda ibi masculi. Tertia ibi. Unde quesitum.

I Istas. ciues. id est liberi homines: vt s. de libe. s. fi. serui ergo non faciunt

matrimoniu sed cōtuberniu: vt hic. et
C. de incest. nup. cū acillis. r in autē. de
nup. §. si ab initio. col. iij. sed aliud est
iure canonū qd pualer: vt i autē. de ec/
cle. titu. col. ix. vbi dī q canones sūt ser
uandī pro. le
gibus.

a **P**recep/
ta que sūt. j.
e. ti. vt collī/
gen⁹ in ma/
gna glo. j. e.
§. sume alie.
b **P**uberes
id ē maiores
xiiij. an. vt. j.
q. mo. tu. si. i
pau.

c **P**otētes
maiores. xij.
annis: vt. j. q.
mo. tu. si. i.
rñ. sed in spō

salib⁹ septe āni sufficiūt: vt. ff. de spō.
l. spōsalibus. sed nūquid hodie quin de
ctz āni sunt necessarij ad mīmoniu: vt
in autē. de tē. nō so. pecu. §. generaliter
col. vjij. Rñ. lex illa cōsuetudinē r fre
quētiam hoim ponit. Itē quid si aliq
ante istud tēpus inuētus sit sufficiens
ad matrimoniu. v idet q nubere possit
vt. ff. quādo dt. le. ce. l. penul. quasi feli
ci duplimate vsus: vt. ff. de ver. obli. l.
cōtinu⁹. §. cū ita. Sed cōtra dico imo.
l. iulia. de adulterio r stupro cōmisso
poterit puniri: vt. ff. de adul. iter libe/
ros. l. iij. r est p hoc. ff. de concubinis.
l. i. §. si. si autē de facto ante dictū tem
pus vxorē qd acceperit: tunc erit vxor
cū ad etatē p dictā puenit: vt. ff. de ri
tu nup. l. minorē. d **P**arētū. i. qui
sunt iuris sui: cuiuscūq etatis sint: sic
r matertera. sed filij r filie familias q
sunt in prāte cuiuscūq etatis sint: vt
ff. de his qui sunt sui iuris. l. nam ciui
um. e **I**n prāte. quid ergo de eman
cipatis: videtur idē: vt. C. e. l. vidue. §.

illud consiliu est non preceptū. q au
tē possit filius emancipatus dicif. ff. de
cōtratu. l. iij. §. si emancipa. r ff. de ri/
tu nup. l. filius emanci. f **E**t civilis
q est in prāte de iure ciuili romano: ū
vt. §. tit. i. §.
ius. accur.

qstū est an furiosi filia
nubere: aut furiosi fili
us vxorem ducere pos
sint⁹ **E**ūq sup⁹ filio
variabatur nra pces/
sit decisio^m: qua^m per/
missus est ad exemplū
filie furiosi⁹: filium
quoq furiosū posse et
sine patris interuentu
matrimoniu sibi copu
lare: scdm datū ex nra
constitutione modum

S **E**t natu
ralis: qd pat.
vt. ff. de inst.
r iure. l. ij. ac.
b **D**ebear
als nō valet
vt. ff. d statu
ho. l. paul⁹. i.
responsio. vi/
detur aut cō
sēire nisi cō
tradicat exps
se. vt de spon
sa. l. in spon/
salib⁹. in fi.
i **A**nde qd

sitū: qz patris consensus exigitur.
l **P**ossunt. cū pater nō possit cōsen
tire: vt. ff. de iure. co. l. ij. §. furiosus.
l **S**up filio. nā de filia facile consen
sum fuit: qz forte calidior sanguis ē in
ea: vt in autē. de nō eligē. §. cū igit. col
la. i. vel verius propter fragilitatē sex⁹
ar. j. qui. ali. licet. in prin. sed prima nō
placet. accur. **m** **D**ecisio. i. sentētia
vel let: vt. C. e. si furiosi. accur.

n **Q**ua. i. decisioe. o **F**uriosi. idē
r si captus fuerit r abfuit p p triēniū
vel si nescit an viuat v⁹ nō: vt. ff. eo. l. si
nepos. §. si. r. l. si ita. p **S**cdm datū
l. cūz auctoritate curatoris pīs r dote
fmr quātitates patrimoniij patris data:
vt. C. e. si furiosi. in fine. Sed iure cas
nonū sufficit cōsensu eoz de quorum
matrimonio agit. sed illd forte i alijs
nō in filijs familias intelligit. v⁹ credo
q hoc corrigi^t: qz honesta est res pra
bere matrimoniu sicut r intrare mōas
steriū: vt in autē. de sanctis epīs. §. nūc
autem: collatione. ij. Accur.

Ergo ^a Iste. s. diuidit in quatuor ptes. Primo pōitvnu dictū Secūdo pōit rōem dicti. Tercio suū dīctū specificat. Quarto pōit qd resultat cōtrahendo cū aliqua de pphibitis hīc.

Quito exten dit ad filios adoptiuos. Secūda ibi nā quorū dā. ter tia ibi inter eas. Quarta ibi. et si tales Quita ibi et hoc adeo. Et b̄ dicit. Adā trimoniū nō pōt contrahi iuter ascen dētes vsqz in infinitū etiā si p adoptionē sit contracta parentela et etiā adoptio ne finita per emancipatio nē b̄ dicit s̄z are. vsqz ad s. iter eas.

a Ergo. qz fm pcepta leguz sūt mī monia ergo rē. Accur.

b Nō oēs. s̄z mulieres.

c Quarūdaz. scilicet mulierum. d̄ Adeo. vt si a dam hodie viueret: nō posset habere vxorem fm Jo. vt. ff. de ritu nuptia. l. nuptie. ē Idem iuris. vt nō possit coniungi.

Inter eas ^a Diuidit i quat uor ptes. Primo pōit dictū in gene re in trāsuersalibus. Secūdo illud spe cificat in trāsuersalibus cōiunctis p

sanguinē. Tercio de cōiunctis p adop tionē. quarto insert ex p̄dictis vna cas sum. scda ibi sane. Tertia ibi. sed et si. quarta ibi et iō. et p. d. Inter fratres et so rores pphibitū est mīmoniu: et si per a

vxores ducere: quāuis eam emancipaueris.

a Inter eas quoqz p/ sonas que ex trāsuerso gradu cognatōis iun gūtur: est qdā filis ob seruatio: sed nō tanta

Sane. n. iter fratres sororeue nuptie pphibi te sunt: siue ab eodē pa tre eadēqz matre nate fuerint: siue ex altero eor.

Sed si qua per adoptiones soror tibi eē cepit: quādiū qdem cōstat adoptio: sane m ter te et eā nuptie consi stere nō pnt. Lū vero p emancipationē ado pto sit dissoluta^b pote ris eā vxorem ducere.

Sed et si tu emanci patus fueris: nihil est impedimēto nuptijs: et iō cōstat si qz generū adoptare velit: debere eam^a ante^c filiā^m suā

fm nos dices. j. de gradibus.

g Quādiū. sic. ff. de verb. oblig. ff. stipuler in si. sic. ff. de libe. et posthu. si quis postumos in si. **h** Dissoluta. quia ipsa est emancipata: vt differat a sequenti casu. **i** Generum. id est maritum filie. **l** Eum scilicet patrem.

l Ante. id est primo.

m Filiā. hoc ideo: quia emancipa

q̄ptōez con iūcti sunt: qd h̄z locū ado/ p̄tōe durāte tātū: et eman cipat^a a p̄e pōt copulari cū altero ad optiuo a suo p̄e. p. d. vsqz ad. s. fratris fm accur.

f S̄z n̄ tā ta. s. vsqz ad gradū. vij. s̄z canones: vt xxx. q. iij. c. p̄gemes. et c. de cōsanguī nitate. et c. in copulatione. et c. nulli. fm leges vsqz ad quartū: vt. j. e. s. fratris. idēz hodie. in re canonico: vt extra de cō sang. et affi. c. vlti. s̄z tñ ali ter accipitur gradus fm canones **q**

tionem facta definit eē agnata p̄rē: ergo
p̄ p̄rē nō pōt fieri agnato tali adop-
tio: vt. ff. d. adop. l. q. in adoptōe. hodie
vero non definit: vt. j. de leg. ag. suc. s.
fi. ita hoc cōsiliū hodie nō valet.

Nurū. i.

vrozē filiū vt
pbat. j. e. s.
affinitatis.

fratris

vero. Diui-
dit in tres p-
tes. p̄io pōt
dictū. Secū-
dū illud extēdit
Tertio rōez
reddit. secun-
da ibi. Sed
nec. Tertia
ibi. cui enim
et hō dicit. Fili-

emācipare: et si q̄s ve-
lit nurū adoptare: de-
bere eam ate filiū suū
emācipare. Fratris

vero vel sororis filiaz
vrozem ducere nō licet

Sed nec neptā fr̄is
vel sororis q̄s ducere
pōt: q̄uis q̄rto gradu
sint. **Lur^b** em̄ filiaz
vrozē ducere nō licet:
neq̄ eius neptē pmit-
titur. **Eius** vero mu-

az et neptē fratris v̄l sororis sue nō pōt
q̄s ducere in vrozē. b. d. fm̄ are. vsq̄ ad
s. eius vero. b. **Luius**. sed opponit.
filiā aut vel auie non possūz ducere: tñ
neptem possum q̄ est mihi consobrina:
vt. j. s. duozū. Rñ. hāc regulam stricte
intelligi in eo casu in quo loquitur. et
in omni simili scilicet quando ego et il-
la cuius filiam ducere non possūz: su-
mus in gradu secūdo ad stipitē et in po-
testate eisdē: et sic cuius scz fratris v̄l
sororis mee filiā cē. hoc in naturalib⁹
secus in adoptiuis: vt. s. p̄r.

Eius vero

filiā sororis
adoptiue p̄t q̄s
ducere i vrozē. hoc dicit vsq̄ ad. s. duo-
rū aut. areti. e. **Lp⁹**. sic cōstrue. nō vide-
ris i p̄duri du. vro. fi. e. d. **Ciuiti**. iur-
re naturali cōstat de ciuili sic p̄bo illa
filiā sororis adoptiue non est in p̄tate
matris: vt. j. de here. qua. et dif. s. qua
de causa. ergo nō trāsit in p̄tate illius
q̄ adoptat matrē: l3 mī trāscit: q̄ illa
trāsiuit cū alijs q̄ sunt i p̄tāt: vt. j. ti.
l. s. illd. et ff. de adop. si p̄r. ac i. a mī ad

optata est mihi cōiuncta p̄ agnationē p̄
patrē in cui⁹ p̄tate ē. ff. de adop. l. q̄ in

Duozū aut.

ad. Accur.
Filiū duozū fra-
trū vel soroz possunt simul contrahere

lietis quā p̄ tu⁹ adop-
tauit: filiam non vide-
ris i p̄duri vrozē duce-
re: qz neq̄ naturali ne-
q̄ ciuili iure tibi con-
iungantur. **Duoze**

āt fratrū vel sorozum
liberi: vel fratris et so-
roris cōiungi nōsunt

Ite amittat l3 ado-
ptiuā ducere vrozem
nō licet. **Ite** nec ma-
tertera: quia in loco

matrimonii
iter se nō aut
nepos cū as-
mita etiā ad
optiuā v̄l mī
tera etiā ma-
gna. hō dicit
vsq̄ ad. s. Af-
finitatis. et di-
uidit in tres
p̄io pōt de
duob⁹ consō-
brinis. Se-
cūdo de ami-
ta. Tertio d
matertera.
Secūda ibi

Item amittat. Tertia ibi materteram.
Arete. e. **Duozum**. hoc fm̄ leges: vt
hic. et. C. e. celebrandis. secus de iure ca-
nonum. vel dic hunc. s. loqui de adop-
tiuis. secus in naturalibus.

f Item amittam que est soror patris.
g Adoptiuam ab ano paterno.

b Item nec materteram. no. caute: qz
non repetit adoptiuā materteram cē.
quia matertera vel amniculus non fit
adoptione. vt hic. et. s. e. s. eius. et. ff. e.
si qua. s. fi. alias. l. adoptio. sed cōtravi-
detur. ff. de ritu nup. l. per adoptiones
s. fi. respon. deo illud intelligitur quan-
do adoptio in nepotem quasi ex filia
natum vel in pronepotem ex nepote
nato ex filia quod possum sicut si mul-
lum haberem filium: vt. j. titu. i. s. licet
tunc enim soror et frater eius. loco cu-
ius filij facta est adoptio est materter-
ra et amniculus: alij mihi filij sunt vt
patet: et sic non imitatur naturā: quia
aliter nepos ex filia naturalis et legitimus
non est in potestate. hic autem cū suis
conco: dantijs loquitur. quando a hō

adopto in filiis. hec qui dē nō erit mat
tera filijs natis ex alia filia mea natu
rali & legitima. Sed que ē rō dīversis
tatis. Rñ. qz aīrgeo casu. s. qñ adopto
nepotē ex filia est cōmodū mātē terec
aunūculo qz
maiores qui
dē parentes
īperāt mīori
bus: qd sec⁹
est in aduer
so casuret ex
hac pēdet a
liay natura
les et legitī
mi sint ado
ptiui subie
cti: & ē ridicu
lū cōrio casu
eēt equū

parētū bētur: qua rō/
ne vex ē: magnā quo
qz amitam & materte/
ram magnā pbiberi
vroz: ducere. ¶ Affi
nitatis quoqz venera
tīōe q̄rūdā nuptijs ab
stīere necesse ē vt ecce
p̄uignā aut nurum
in vroz ducere nō lē:
quia vterqz filie loco
sūt. ¶ Qd ita scilz ac
cipi debet si fuerit nu

a ¶ Et mat
terā magnā
mag⁹ mōtera soror: ante mīne ē. amita
mag⁹ soror: aut p̄mī ē. vt. j. d. g. af. s. iij.
& iij. s. qd d frē aut mīni. rñ. ē patrū
magn⁹. vt. C. de suc. edic. l. i. lē. Pla. cō
tra. vt ibi nō. Sed cū sint in q̄rto gra
du q̄re pbibent. vt s. c. s. frēs. rñ. qd
be p̄sone sunt de supiorib⁹ transuersa
lib⁹ q̄ p̄ntur loco p̄ntū. vt in b. s. & qz
īpā ē i p̄rio gradu stīpī: vt nō. s. s. sed
nec neptē. & sic nō. caute: qz o: do trans
uersaliū sub diuidit in tres ptes supra
& infra & ex latere. vt. j. de grā. s. ij. & iij.
& iij. & v. & vi. & maior est abstinentia
x̄sus supiores. vt b. & inferiores: vt s.
e. s. frīs. ¶ Trāsuersaliū. vt s. c. s. duoz

Affinitatis. Accur.
¶ Diuiditur
in. vij. ptes. Nā p̄mo ponit quandā p
pbitionē in glīe. Secdo illā pbibitōez
exemplificat in nūru p̄uigna. Tercio
rōnē pbibitōis facit de nūru & p̄uī
gna assignat. Quarto dictā pbibitōez
de nūru factā modificat. Quinto rōnē
dicte modificatiōis assignat. Sexto
modificat pbibitionē circa p̄uignam
Septimo rōnē dicte modificatiōis as

ignat. Sedā ibi. vt ecce. Tercia ibi.
qz vtriqz. Quarta ibi. qd scz. Quinta
ibi. qui eadē. Sexta ibi. itē si. Septia
ibi. q̄ duas. & p. d. Nō pōt auis cōtra
bere matrimoniu cū nūru vel p̄uigna
p̄nti vel p̄es
riti. p. d. v. f. qz
ad. s. foruz.
¶ Aretinus.
b ¶ Affinitatē
est aut affīnī
tas regularī
p̄sonarū ex
nuptijs con
iūctay oī ca
rens p̄ntes
la sanguis.
vt. ff. de gra.
facile. s. affi
nes. & s. scīē
dū ē. iō dicte
ex nuptijs.

rus aut p̄uignā tua
nā si adhuc tua nurus
est: id est si adhuc nu
pta est filio tuo: alia
rōne vrozē eā ducere
nō possis: qz eadē du
ob⁹ nupta eē nō pōt.
Item si adhuc p̄uī
gna tua ē: id est filia
ter ei⁹ tibi nupta ē. tū
eā vrozē ducere nō po
teris: qz duas vrozēs
eodē tpe bēre nō licet

qz sine nuptijs cōtrahi nō pōt. sed sine
canones etiā sine nuptijs: sed cū vroz
videat affīnis vroz: q̄re p̄mittit matrē
momo viri. rñ. nō ē affīnis s; cā affīnī
tatis. c ¶ Quarūdā. s. mulier.
d ¶ P̄uignā. hec noia exponit statiz
p̄ri. s. Qd ita rē. Ac. e ¶ Loco sunt
facit ad b. ff. so. ma. qz. f ¶ Accipi dē
s. b. pbibitio. s. ¶ Nūru ē. q̄ p̄ntē affī
appellatōe istay. dic. vt. ff. e. l. adopti
uus. s. videam⁹. p ¶ Nupta ē. ar. si
mī b ex p̄ri. rñ. q̄ si q̄s h̄s ḡnale autē
lū nō pōt petere spāle: vt. ff. de mīno
rib⁹. l. in cāe. & d. ob. doli. & ff. d. edē.
l. qdā sūt. p ¶ Secz qz. p. d. Cū so
ci⁹ vel nouerca p̄ntē vel p̄teritū matrī
momi d̄pī nō pōt. ang. i ¶ Alia rōe
nō solū s. dicta. l. ¶ 23. imo efficitur
īfamīs: vt. C. ad le. iul. de adul. l. eū q̄.

Socrum. ¶ Diuiditur i q̄s
tuo: p̄es. Q: p̄io
ponit vnū dictū pbibitū cū rōe. Se
cundo illud modificat: Tercio modifi
catum declarat circa nouercā cū rōne
Quarto declarat circa socrū cū ratiōe
c iij

secda ibi. Qd r ipm. tertia ibi. Alio qñ. qñta ibi. Item si. r. h. d. Lū socru r no uerca pñte vel pñterita matrimonium dñi nō pōt fm Āre. vsqz ad. s. mariti. a. Socrum. quesint he pñone dic vt ff. eo. ti. de ri

tu nuu. l. ad optiu. s. n. sic videamus.

b. Propribi tñ iure affinitatis: r ad h referē illd qd r ipm rē.

c. Affinitate. hec lra si bñ dñi uidef nā dissoluta est affinitas: non ergo de bent nuptie rōne affinitatis separari vñ ipediri. sed dic dissoluta rē. id est

dissoluta matrimonio ppter qd cōtin git affinitas: sed ipsa affinitas nō est dissoluta. d. Nouerca sic dicta qñ nocens arch. vel qz noua ē archa sine fructu. r. fa. ff. de iof. te. l. iij. i. fi. r. l. iij. e. Nō potes. als nō possis. s. eo dem tpe. subaudi vt s. pri. s.

Mariti. Hoc dicit. Fili. ex vxore p mortua cōtra here pōt matrimoniu cū filia vxorū ex marito p mortuo. h. d. p. d. f. Adariti. l. z int se frater r soror phibeantur vt s. e. s. inter eas tñ rē. g. Vel cōtra. i. cōtrario. h. Habent illi mñ nores. i. Ex matrimonio. s. eo. z.

h. Postea. s. post natiuitates istoz. r sic a dñerbijs post determinet dictionē cōtracto. vel qd determinet xbu habeant r dic cōtracto. s. pri. nā q ex eo matrimonio. s. maior nāscit frēs sunt r pte matris illi q nat. est: vel nata pri.

ex femina. idē dicas ecōtra p erit frater vel soror ex pte pñis illi q fuerat ex illo pñe nat. tñ isti nullo iure sibi inuicem iūgnnt: viro enī cognati vxoris iūgnnt r nō alijs cognatis viro. Idēz

ecōtra qz cognati viro vxori iūgnnt n aut alijs cognatis vxorū vñ reprobaf qñdā opñ nio q direxēt q nullus ab arbore dicit aliū. nā in ea cōtinent cōgnati viro et vxoris: et tñ iūgnnt. vt b dñ: nec int se añ matrimonio niū int duos cognatos viro r vxorū cōtractus suc

cedūt. vt. C. coia. de succes. l. amite. nec postea nisi sicut facit vir vxori deficiente oī parētela r excluso fisco: vt. C. vñ vir r vxor. l. i. c. in aut. ibi signata.

Et si qua vxor. Hoc publica honestas ipedit cōtrahere matrimonio cū filia qñ dā vxoris suscepta ex alio viro post diuortium primi mariti. Itē ipedit patrē cōtrahere cū sponsa filij r econtra. h. d. fm Āre.

l. Priuigna. qz illa ē priuigna mea q ex mea vxore ē nata añq eēt vxor. r tē mie illi. ē priuign. q ex marito natus fuit añq su. eēt marit. vt s. e. s. affinitatis. r. s. socru: sed pec postea fuit nata. tñ dicit Jul. abstinēdū rōne honestatis: vt subiicit. r. ff. e. l. si q. s. si vxor r. l. si vxor. r. l. sp. r ad h iducit duo ar. nā rē. m. Nuz. eē. l. z sit spōsa. tñ nō ē nuz. añq fiat vxor. r eē l. z sit sponsa

p̄ris q̄ vro: nō est p̄ris ad huc: id nō ē
filiū nouerca: vt b. r. ff. de ri. nup. si q̄.
s. i. r. tñ l3 nulla sit affinitas est absti-
nēdū vt subiicit Recti? rē. a fili cōclu-
dit in casu p̄posito a Facturos scz
sancimus

Illud esse: nec p̄ris sp̄sāmi
nouerca esse: recti? tal-
men r iure facturos
eos q̄ b̄mōi nuptijs se
abstinuerūt. **Illud**
certū est seruiles quo
q̄ cognatiōes impe-
dimento nuptijs esse.
si forte pater et filia.
aut frater r soror ma-
ad. s. aduer-
sus. b. **Seruiles.** id est dum durāt
serui rē

c **Cognatiōes.** i. cōsanguinitates q̄
sunt in suos r ipediūt nuptias inter
eos. Itē affinitates vt b. r. ff. e. adopti-
uus. s. filius. sed quō. b̄ cum nulla co-
gnatio sit inter eos: vt. j. de cap. dī. s.
q̄ aut. sed illud in iure succedēdi r iū-
tela vel hereditate dī. b̄ aut in iur san-
guinis qd nullo iure ciuili tolli pōt: vt
b. r. ff. de re. iur. l. iura sanguis. r p. p̄s
est in phibitiōe m̄mōniū: sed nōne et
alia rōne int̄ eos m̄mōniū impedit
q̄ sunt fuit: vt s. e. s. l. rñ. r. C. de ince-
nup. cū ancillis. Rñ. durāte fuitute b̄
sunt duo impedimenta r eis manumif-
sis durāt. hic vnū vt sequit̄.

d **Manumissi fuerunt.** vel ambo: et
tūc vnū est impedimentū sanguis vel
vnus tantū: r tūc duo sunt q̄ impedi-
unt vt modo diximus.

e **Sunt r alie.** enumerari. p̄fit autēz
enumerari. rñ. modū cū his quos scz
hoc ti. habem? p̄mōs est rōne fuitu-
tis. vt s. e. s. i. rñ. r. C. de ince. nup. l. cū
ancillis. Scōs ē rōne etatis: vt mares
minores. rñ. an. femine minores. rñ
vt s. e. s. i. rñ. Tercio rōne sanguis. qd i

tria diuidit̄. ascēdētēs: descēdētēs: et
collaterales: vt s. e. s. ergo. r. s. int̄ eas
r. s. fr̄s. r. s. el. r. s. duoz. Quarto rōne
adoptiōis: vt s. e. s. ergo. r. s. int̄ eas i
fi. viri usq̄. Quito rōne affinitatis. p̄

numissi fuerit? Sūt
r alie persone que p̄
pter diuersas ratiōes
nuptias cōtrahere p̄-
hibentur. quas in li-
bris digestorum: seu
pandectarum ex vete-
ri iure collectarū enu-
merari permisimus.

Si aduersus ea que
sentis. p̄teri
vt s. e. s. affi-
nitatis. r. s.
socrus. r. s. si
vroz. Sexto
rōne infimo-
nij. nāz si h̄z
vnā non des-
bet h̄re alioz
rā eodē tpe:
als ē ifanis
vt. s. e. s. so-
crū. in fi. r. s.
affinitas. in fi. r. C. ad le. iur. de adul. l.
cū. **Septimo p̄ sena. con.** qd vetat fie-
ri infimōniū int̄ tu. r cu. r filios eozuz
ad qndā pupillā r adultā suā: vel p̄ris
vt. C. de infdī. inter pupil. r tu. vel cu.
l. i. **Octaua p̄ legē papia** r iur. s. int̄ se-
natores r eoz liberos r libertas: vel
alias yilis conditionis feminas: vt. ff.
de ritu nup. l. i. le papinia. r. C. de nup.
l. si libertam. qd capitulū hodie core-
ctum est: vt in aut. vt li. dece. s. si quis
aut. col. vi. **Nonus est vt inter p̄sidem**
r sibi subiectā rōne iurisdictionis. C. d
nup. r si cōtra. r. C. si q̄cunq̄ p̄. po. l. i.
Decimus est p̄ cōstitutionē p̄ncipis
vt cum ea quā quis de sacro fonte le-
uauit: vt. C. de nup. si q̄s alumnā. in fi.
Idem seruāt de ipa conuinate: l3 nō
iure cautū nō reperiat̄. **Undecimus ē**
rōne honestatis: vt s. e. s. si vroz. r. ff.
eo. l. si qua. Et. rñ. rōne ordinis ameri
vt cū clericis in sacris ordinibus con-
stitutis: vt in aut. quō opo. ep̄s. s. ne.
q̄ autem. col. i. r in aut. de san. ep̄is. s.
si quis in fi. col. ix. Et r tertius decim⁹
vt in monachis cōuersis r monialib⁹
licet nō sint in sacris ordinib⁹ cōstitu-
ti: vt in aut. de monachis. s. antepenl.

col. i. r. in aut. de nup. s. p. occasione.
col. iij. Est r. xiiij. in mlier rapta q p
prio iubet raptori. qd phibetur: vt in
aut. d rap. mu. q pp. rap. mu. s. i. col. ix
a **¶** Dixim⁹. vt s. e. p totu. r etia adiecti
m⁹ in pri. s.

b **¶** Itaqz be
ne insert: vt
s. ti. i. in pn.
Accur.

c **¶** Ad patri
am ptaem.
ppter hunc
caus posuit
ti. de nuprijs
post titu. de
patria ptae

d **¶** Vulgo.
s. q patre de/
mostrare mo
phit vel illicit
tus: vt. ff. de
sta. po. vul
go. Accur.

e **¶** Nec pi. s.
vulgo conce/
pti: vl die bi
de qbus loq
tur scz illicite conceptis. Ac.

f **¶** Incertus e. cui pater est ppl's pat
est sibi nullus: ois: cui pater est ppl's
no hz ille patre. r fm hoc dicit bis scz
vulgo cōceptis: vel dic his. s. incestuo
sis. r tūc dic iurisditōe est incertus.

g **¶** A greca spadon. spadon grece dici
tur sine patre fili⁹. Accur.

h **¶** Quasi sine iure ciuili inspecto.

i **¶** Sequit^r. bene insert. cum eni sine
matrimonio esse nō pōt. s. dos: et vbi
nō est dos: actio dotis nō est: vt. C. de
dona. ante nup. l. si. ibi. sicut eni rē.

l **¶** Exactioni. s. per actionem ex stipu
latu que datur ex dote: vt. j. de actio. s
iuerat. Sed nūquid si per conditōez
i sine causa: vel ob causam q: ob causaz
datum fuerit nec causa fuit secuta. r si
petrus sic: siue ignorans siue sciēs de.

derit: vt. ff. de condi. sine causa. l. si.
fm Jo. dat conditio ignoranter nō sel
enter danti: vt. C. de condi. ob causam
l. i. r. ff. de condi. ob causam. l. i. s. si. r
r. l. nec inmerito cum turpiter dari nul

lij. sequit^r ergo: vt dis/
solutio tali coitu: nec
dotis exactioni^r locus
sit. **¶** Qui autē phibi
tas^r nuptias cōtrahūt
r alias penas patium
tur: q sacris cōstitutio
nib⁹ cōtinent^r. **¶** Ali
quādo^r autē euenit: vt
liberi qui statim vt na
ti sunt: in potestate pa
rentū nō fiant: postea
aut redigant^r in ptae
patris qualis est is: q
duz naturalis^r fuerat
postea curie^r dat^r po
testati partis subijciat^r:

¶ Nec non⁹ is qui. a mu
lia sit repeti
tio. vt. ff. de
condi. ob tur
pem causam
l. si ob turpe
r hec omnia
locum habēt
quando non
fuit secutus
matrimoniu
l. **¶** Qui au
tem phibi
tas. per ali
quē de. xiiij.
mo. l. i. r. Jr.
has penas i
posuit tantū
eis qui ince
stas nuptias
faciunt: vl ne
pharias non
qui alias in
u tiles: vt i au

ten. de incestuosis nup. s. i. col. ij.
m **¶** Continentur: vt est amissio bono
rum r infamie: vt. C. de incest. nup. l. q
contra. r. l. si quis incest. hodie ho r cō
fiscatio bonoz r exilium r cingulud e
dignitatis depositio si quā habet r ver
beratio corporis si vilis est imponit.
vt in aut. de incest. nup. s. i. col. ij.

n **¶** Aliquando parentum. hoc mirabi
le per duo pbat exempla.

o **¶** Naturalis. scilicet tantū.

p **¶** Curie. cū eni vult aliqs naturales
Alia tantū q in ptae pns nō ē: vt b. r
dicto ti. in pn. facere in ptae def i ser
uitio impatoris vel pfi dis puicē. nō
in ptae efficit loco meriti pns r effici
tur: r legitimus loco meriti filij vt b.
r in aut. q. mo. na. effi. sui. s. i. l. qd igit
tur. col. viij. q **¶** Necno⁹ is. nunc po

nisi aliud exemplum. a Inter dictum.
nā aliā proce nō habuit tpe concubina/
tus. als cōtra: vt. C. de cōcu. l. i.

b **C**ōstitutōe. vt. C. de na. li. l. cūds.
c **I**nstrumētis. sed nūquid sine instru/
mētis est ma

trimoniu ta/
le. Dicūt qui/
dā q nō: r
als qñ deco/
rati maximis
dignitatib/
faciunt mī/
moniu: vt in
aut. vt li. ma/
tri et auic. s.
q: vero leges
duclum. col.
viii. meli aut

qui. mo. na. effi. legi. s. hic q casta. coll.
vi. Sz dic q mīmoniu nudo consensu
pfiat sine scriptura: vt i aut. de nup. s.
nuptias col. iiii. r. ff. de reg. iuris. l. nu/
ptias. sed filij p̄mogeniti nō sunt. legi/
timi si dotalia instrumēta nō sunt scā
vt b. r. facit ad hoc. C. de na. libe. l. cum/
quis. r. l. nuptias. r. l. impator. r. l. fi. et
in aut. de here. q ab intest. defe. s. i. col.
la. ix. r. in aut. de filiis āre do. instru. na/
tis. col. iij. r. in aut. de incest. nup. s. fi.
col. fj. r. de trien. r. semis. s. fi. Accur.

d **C**onstitutio. vt. C. de na. libe. l. nu/
per. sed si non fecerit eā sibi vxores ad/
huc p̄mōi naturales sunt alendi a pa/
tre. Item succedunt ex testamēto in to/
to si pater vult legitimis nō existenti/
bus vel parentibus iā defunctis. als li/
beri in vnā vnciā tātū pmittūt natura/
les succedere supiores quādo ipsi tātū
supiunt nō impediūt eos in sua legi/
tima q supioribus debet. ab intestato
vero duas hūt vncias paternae substan/
tie cū matre eorū viriliter diuidendas
qñ nō sunt ascendentes nec descendē/
tes alūt r ipsi p̄m. r. b in licite natis.
sz si illicite nati sunt nō imo oī bñficio
sunt exclusi: vt i aut. q. mo. na. effi. sui

s. disces. v. s. si sine p̄stitutōis. col. vij.

De adoptioibus.

Quia. s. dicit de nuptijs ex q̄b acqñ/
tur filij līmi r naturales: iō nūc de ado/
p

liberis q ex eodē ma/
trimonio postea fue/
rint pcreati: similr no/
stra cōstitutio p̄buit.

De adoptionib.

Non solus autem
naturalis liberi
fm ea que diximus in
potestate nostra sunt:
verumetiam hi quos

p̄dib ex q̄b
acqñunt filij
q̄b legi. Et
sic: q. s. qñ
filij nri sūt i
nostra p̄tate:
nūc autē qñ a
licui efficiant
tur p̄tati no/
stre. Are.

116 so

li. **I**ste ti.
diuidit i no/
uē ptes p̄ncipalit.

Prio pōit q adopti/
tini sunt i p̄tate adoptātis. Secō qñ
fiat adoptio r arrogatio. Tertiō p̄mōz
dictū limitat r declarat. Quarto de im/
pubere q se ad arrogādū dedit. Quinto
q adoptās oī saltē adoptatum p̄cedet
re. xxiij. Anis. Sexto qñ aliqñ vt nepos
vl p̄nepos adoptat. Septio i q̄b adop/
tat eq̄parat nālī. Octauo i q̄b p̄ueni/
ūt r in q̄b nō adoptio r arrogatio: Nos/
no q p̄mī adoptati dñis sūt liberi. scōa
ibi. adoptio. t̄tia ibi. s. hodie. q̄rta ibi.
cū aut. q̄rta ibi. minorē. sexta ibi. sz au/
tē. septia ibi. i p̄b. octaua ibi. illd. no/
na ibi. ap̄d canonē. r. b dicit p̄ia ps. 21
beri adoptati sūt i p̄tate nra sicut nāles.

Non solū autē naturales. subaudi et
legitimi q̄re diffigue: q: filioz alij
sunt naturales r legitimi: vt ex legitio/
mīmonio nati: vt b: s. de patria po.
i p̄n. Alij naturales tātū: vt nati ex cō/
cubina: vt. s. ti. i. s. fi. alij legitimi tātū
vt adoptini d q̄b b ti. loq̄tur. Alij nec
naturales nec legitimi vñ p̄sumptioe
vt incestuosi. vl als illicite nati: vt i aut.
q̄b modis na. effi. sui. s. fi. col. vij. Alij
sūt q p̄ nō fuerit legitimi: sed nūc sūt
i. efficiantur duobus modis: vt in autē.

qui. mo. natu. effi. sui. s. i. r. s. ti. i. i. f. f.
a **Adoptam.** si i prate nra s. r. huiusve
ter i vt b. r. ff. e. l. i. s. hodie distiguit
Adoptio. vt r. i. e. s. s. hodie.
Diuidit iste. s. in

tres partes.
prio pōit di
ctū i genere
bimēbre Se
cūdo exēplis
ficat r ponit
exēpluz pmi
mēbri. Ter
tio exēplum
scdi mēbri.
Secda ibi i/
patoris. Ter
tia ibi i perio
Et. p. d. Au
ctoitate pū
ctpis arrogā
tur q sui iur
sunt nō q s
sub prate al
teri. p. d. are
tius.

b **Adoptio**
est aut adop
tio. s. p. l. a. r. Jo. legalis actio ad solaci
um coisfacta q liberos non hnt pene
naturā imitās. s. certe ab hīs q libos
hnt fit adoptio: vt. ff. e. l. i. nec ei. s. pte/
rea. r. i. e. s. licz. qre pōt sic simplr diffi
niri. Adoptio ē legitim^a act^o p quem fit
q s fili^o q nō est: pene. i. fere naturā imi
tās. r ē hec ditas: vt. ff. e. l. i. r. i. e. s. m
norē. c. **Rescripto.** hoc est vl^a aī ipm
pncip vl^a aī aliū mgtatū delegatōne
facta p rescriptū a pncipe: vt. C. e. l. i. j.
in fine. r. l. arrogatōes. sed quid si im
perator nō est. Rñ. non pōt fieri licet
imperii semp fit: vt in auten. quomo
do opoz. episco. s. f. colla. i.

d **Magistratus.** s. cuiuscūq ordina
rii etiā defensoris ciuitatis qui mini
mus est: vt i autē. de defenso. ciuitatū.
s. nulla. col. iij. nec mirū cū sit de volū

taria iurisdicctio: vt. ff. de officio pco.
r legati. l. iij. accur. e **Arrogatio.** qz
adoptatos interrogat an velit eū quez
adoptat sibi iustū filiū esse r adoptat^o
an id fieri patiat^o: vt. ff. e. l. i. j. vnde ver

sus. **Arrogo**
qui suus est:
sed habz me
us: eē necesse
patris adop
tio suū: s. pa
tris p tris p
manet ides.
f **Inferiorē**
i. sequētem.
s **Sed ho**
die. cōstituti
one: vt. C. de
adop. cum in
adoptiuis.
b **Natura**
li. r legitimo
accur.
i **Tributa.**
i. i pōcta cō/
stitutiōe: r fa
cit ad hūc. s.
j. de here. q

ab intestato. s. aliquā als exhere. s. in/
uenim^o: r. i. de libe. s. circa adoptiuos
r. i. de inofficioso testamento. s. ij. Ac.

l2 **Si vero pater naturalis.** r legitis
mus. l. **Adaterno.** in cuius potesta
te prius non erat: sed non efficitur vt
subijcitur. s. de patria potestate. in fi.

m **Emancipatus.** alias cum esset in
potestate aut quomodo adoptaret eū
quem habet. Certe non potest plus eē
q filiū vel nepos: vt hic r. ff. eo. si pa
ter. s. qui duos. r intellige emancipati
onis tempore filius non esse conceptū
qui nūc datur in adoptione: als in po
testate aut remāssisset: vt. i. ti. i. s. fi.

Simili mō. i. similem facias disti
ctionem. nam materno proauo in disti
ctio. paterno vero fm q modo distiguit
in auo datur in adoptionem.

A dcurrat. sed si ego adopte filius fratris meimundq prati mee subijcit: Rñ. fm Jo. q. nō. 7 q. hic dicit natura lia expone. i. naturalia: q. ab eo aucto cō trahit natiuitatē 7 originez: qd nō est i filio fratris mei.

B Jura vñ pferendus est ei in quēvna tātū pcurrit: 7 sic due rōes pualent vni: vt in aut. de pfang. vter. fra. s. i. coll. vi. 7. C. de e. dic. di. adri. tol. l. fin. nisi vna sit melis or duabus vt colligit. ff. d. inof. test. mā 7 si. 7. ff. vñ lib. l. scripto. Accur.

Lus aut. Impuberes sui in ris non pnt nisi pre scriptū pncipis 7 cū cāe cognitiōe arro garit: dōz arrogator cauere de bōis ar rogati restituedis: si itra pubertatē de cesserit 7 etiā qrtā pte suoz bonoz tes ties ei relinqre. h. d. Diuidit in qñez ptes. Prio q. arrogatio fiat cā cognita Secdo q. sit iusta cā. Tercio mō sub q. fiat. Quarto q. nō pōt arrogator ipm emācipare sine cā. Quito q. quartā p. tē bonoz suoz ei dē siue in vltiavolun tate siue iter viuos relinqt. Secda ibi. 7 exgrñs. Tertia ibi. 7 cā. Quarta ibi. itē nō als. Quita ibi. s. 7 si. Are.

C Rescriptū. vt. q. sui iur. ē. vt. s. eo. i. pñ. d. Cognita. q. aut in cāe cogni tione vtunt p ordinē scripta sunt. ff. e. l. si p. s. in arrogatōibus. 7. l. se. vlt. ad s. si. 7 qdā etiā b dicunt i psona ipuberi q. 7 ibi dicunt. e. fm pōsta. l. nō eo p

posito vt ei res deuoret: vt. m. e. l. nec ei. s. eo. 7. f. At caueat. i. vt cautione pmittat cū fideiussione tñ: vt. ff. e. nec ei. s. si. 7. C. de n. sig. sancim. 7. Per sione. q. suus publico dñ vt. C. eo. l. si. als

gatur causa cognita^d arrogatio fieri pmitti tur Et exquiri causa arrogationis an bōe sta^e sit expediatq. pu pillo. Et cū quibusdā cōditionibus arroga tio fit: id est vt caueat arrogator psonē pu blice hoc est tabellidō: si intra pubertatē pu pillus decesserit: resti tuturus^b se bona illis: qui si adoptio facta non esset: ad successio nem eius vñturi essent.

pupillari etate. als si postea pupillari substitutio euanesceat vt b. 7. ff. e. nō ali ter. 7. l. his vñbis. 7. j. de pu. sub. s. i. sed nōne sine hac cautioe facta admittuntur. supradicte psonē ex testō. rñ. nō cū testamētū sit ruptū nima ca. di. f. arro gatōe: vt. j. qui. mo. te. infir. s. nō tñ. itē nūquid legitimi sine hac cautioe admittunt. rñ. non. q. pater arrogator: omnia iura. peculij occuparet: vt. ff. de castre. pe. l. i. Nec tamē cautio omisā p facta habet: vt. ff. e. l. his verbis. in si. vt als C. de reitvo. act. l. vna. s. i. S. quare legiti mi non stipulant etiā vltra pupil larem etatē cum 7 postea sunt admit tēdi ad successione si adoptio facta nō esset. rñ. illud est de fortuna 7 aduenci cū erat. vnde nō sunt considerandū: vt ff. qui 7 a qui. l. iustan. potuisset enim post pubertatem testamentum fecisse vt. s. qui. ex cau. s. cum ergo.

a **T**ē cā veluti si ita heres instituitur iste adoptat: si emancipat: fuerit: tunc quartas perdit quā tūc deberet hē de bonis arrogatis: vt. j. pri. rñ. 2. ff. e. si q̄s in fraudē. pa. l. i. fm q̄sdam. vñ dic q̄ tūc nō per dit quartayt j. pri. rñ. pro bat q̄ cū isto continuat et qd. d. l. cōn. nēc itelligit qñ erat iusta cā cōtra filiū vt quia puo cabat patres ad irā. 2. in tā tū vt etiā ex heredari po tuerit. 2. bñfi ciū collatū vñ cōferendū re nocari: vt. C. de reuo. d. l. si. 2. in autē. vt libe. de cetero. §. illud. col. vi. 2. fm h̄ intellige. pri. rñ. qd seq̄t

b **S**ed 2. si. exheredauit vel preterie rit: vt. ff. e. si arrogator. Accur.

c **I**ubet. no. non cauet sic se relictur: tūc enī non valeret: vt. C. de iurili. si pu. l. ex eo. 2. C. de inoffi. test. si qñ. i. rñ so. sed ei iubet p. l. vt sic faciat.

d **B**onorum. qd ergo si. 2. alios filios ser vñ plures hēat. nūqd b pi? q̄ alij habz. rñ. sic fm Bul. qñ debeat iputa ri ei quare arrogauerit: vel dic vt puto quartā sue ptis p cōdi. ex. l. diui pij. pe tit: vt b. 2. ff. e. si arrogator. 2. ff. de inof fi. testa. papi. §. si quis ex hīs. 2. h̄ ad in star naturalū 2. legitimorū: vt. ff. de in offi. testa. papi. §. qñ. 2. C. d. inoffi. test. cū q̄ritur. 2. l. parentibus. absurdū est enī hūc legitimū plus iuris hēre q̄ na turalē 2. legitimū: vt. §. e. sed hodie i si.

e **C**ōmodū. repetē 2. preterea bona. 2. aduēcia cōmodū quorū filius arro gatus post arrogationē acq̄siuit patri.

2. 2. usufru. nāq̄ hec acq̄sita restituit nō dico usufructū ipm quē debet lucrari patz: vt. l. C. de bo. q̄ libe. l. cū oportet. §. nō autē. ad instar mariti in rebus dota lib: vt. ff. fami. per. l. si filia. §. i. 2. sic b

translulit: 2. quorū cō modū ei postea acq̄si uit **A**dinorē natū maiorem nō posse ad optare placz. **A**do ptio em naturā imita tur 2. et pzo^o monstro est vt maior' sit filius q̄ pater. Debet itaq̄ is qui sibi filium per adoptionem vel arro gationem facit: ple na pubertate: id est. xvij. ānis^k precedere

Adino rē **A**dop tar' o^o pcedere re adoptatus in tēpore. sal tē. xvij. an. b pzo et carēs

filio potest alium a adoptare in locū ne potis vel pronepotis. hoc di. secundo Item potest quis filium alienum in ne potem suum a adoptare. hoc tertio. Et quando quis adoptat aliqū vt nepo tem ex filio suo legitimo 2. naturali vñ legitimo tātū debet interuenire cōsent sus filij sed nō ecōtra quādo auus dat in adoptionē nepotē suū ex filio. b q̄r to. Itē quādo adoptatus trāsit in prā tem adoptātis nō pōt dari alteri i ado ptionē b quito. Itē spadones pñt ado ptare: sed caste nati non. hoc dicit vñ §. s. femine. A. eti. §. Natu. i. natiuitas te. sic. ff. de minorib'. l. i. g. Imitat. plerūq̄ qñq̄ tñ non: vt. j. e. §. s. sed illud 2. §. in plurimis. **h** Pro monstro ē. id est non scdm naturā sed cōtra natu raz: vt 2. alis. ff. de statu ho. non sunt li beri. Ac. **i** **A**dioz. i. s. tempe nō pzo na. **l** Annis. i. tot annos debet ha bere plus adoptās q̄ a adoptatus q̄ fa ciunt vñ ampliaz pūbertatē tātū tps

Sed numquid si plures adoptat de pluri-
bus vicibus pcedere in tanto tempore. Rñ.
nō ut puto fin naturā etiā in vno aucto-
re diuersis feminis vel etiā vna possit
ipse filios plures. et in b adoptio imita-
tat naturam

ut b. Et no-
pluribus modis
dici plenam
pubertatem.
nā inter duos
trij. an. vt. j.
q. mo. tut. si
s. l. r. s. ti. si.
i. rñ. als. xv.
an. vt. i. aut.
de tēp o. nō
so. pe. sup do-
te. s. gñat.
col. vij. alias
xvij. an. vt. s.
q. ma. si pos.
s. fi. r. ff. de
posthu. l. i. s.
pueritia. in t

dum. xvij. an nos: vt b. r. ff. de alimen-
tis et cibariis legatis. l. mela. Accur.

a **¶** Zicet qd nō habeat. vel hz vxorem
nō hēat: q casu tñ p naturā ē: vt. ff. e. l.
q. vxorē. b **¶** In loco. itē nepotes ex
vno quasi ex altero natū: vt. ff. e. si pa-
ter. s. qui duos. non aut loco fratris.
vt. C. de here. insti. nec apud.

e **¶** Cōsentire. sed vide q sic. nā ledi-
tur filius in duobus et in here ditare si
ue in bonis suis q ad filiū suū ppone-
bat ex voto trāsmittē. vt. ff. vi lib. l.
scripto herede qd nō facit: vt. j. hē. q
ab inte. de. s. at pt. r. q: in pātē illi
transit qre in patris sui naturalis pā-
tem nō redit vel recidet iure isto vete-
ri. vt s. e. i. rñ. Et ad pimum rñ. q: alio
mō pōt enitare institūdo eū. Ad sedz
q nō pōt estimari patria pās. vt. ff. d
leg. i. filiusfa. s. fm vulgarē: sed hodie
vterq timor cessat. nā et succedit et in
sua pātē recidet: vt. C. de adop. cū in

adoptiis. r. s. e. s. sed hodie.

d **¶** Cōsentire. qd nō ē in alijs cogna-
tis q possent spāre successione: vt. ff. e.
l. cū adoptio. r. si qd fili cōsentiat bñ
ē: et recidat nepos adoptiuus in pātē

lius cōsentire debet:
ne ei inuito suus heres
agnoscatur. sed ex cō-
trario si auius ex filio
nepotē det i adoptio-
nem: non est necesse fi-
lium cōsentire. In
plurimis autē causis
assimilatis q adopta-
tus vel arrogatus est
ei qui ex legitimo ma-
trimonio natus est: et
ideo si quis p impato-
rem vel apud pīorem
vel pīdez pūcie nō

suas. scz filij
mortuo pte-
vt. ff. e. l. si q
nopem. si
aut nō pten-
tiat filiū tūc
agnoscit. id
est appropin-
quat seu ag-
natū sit ei id
est aucto b ne
post suū effi-
cit heres et
filio inuito.
nec recidit i
pātē eius si
dicas eū suc-
cedere vt fili-
um. hz nō sit
fi lius. siue vt

nepotē qñ ex altero filio pte mortuo
natū q casu cōluter cū patruo admitta-
tur: vt. j. de hē. ab inte. s. cū aut. Alij
dicūt b totū eo iunto. i. filio iunto et ag-
noscat. i. iuxta eū qñ nascit q ad suc-
cessionē qd satis in idē redit. Alij b
totū eo iunto. i. aucto iunto q voluntate
filij pposuerat adoptare: nūc aut p suū
ppositū facit. r. sic d: iuit rōne pposi-
ti pūmi. r. fm istos b nepos iunto aucto
et filio adoptat nō succedit vna cū fi-
lio: s. demū eo mortuo pūma verior ē
Sed qre b filius ipeditet mīmoniuus
sui filij etiā aucto volēte r nō ipedit hūc
ciuilē actū: vt. ff. de ritu nup. l. ofone.
s. i. rñ. q: mīmoniuū ē vinculū magis i
diuiduū: vt. s. de pa. po. i. rñ.

e **¶** In plurimis. qñqz enī cōtra: vt. j.
de here. que ab inte. s. min⁹ fm dzo.
item in eo q adoptiuus pater non tes-
net eū instituerē: vt. j. de here. que ab
inte. est. s. aliquā. r. s. ea differētia.

Liber Primus

a Extraneus. ut sic trāseat in p̄tatem
ut s. e. s. sed hodie. **b** **¶** Utriusq. qz
vna est quaz hō die vocat arrogatio.
alia adoptio. ut. s. co. s. in. p̄n.

c **¶** Nō p̄nt. castrati q̄ oēs eunuchi vo
cant. s. ab h

genere detra
hit castratos
q̄ ḡnare non
p̄nt. i. caste
ficatos: vt
nunq̄ potue
runt ḡnare.

d **¶** Spado/
nes q̄bus: te
sticuli vel ge
nitalia absci
sa sūt cultel
lo vel spada
p̄nt adoptar
Et ē rō. quia
forti ipediti
mentū ē na
ture q̄ acci
dētis: vt p̄c.
et ff. d. liberis
et posthu. l.
sed r̄ q̄ntum
s. i. r. ij. r. nō
ta q̄ vulgari

extraneus^a adoptaue
rit: potest eundē i adop
tionem alij dare. Sed
illud veriusq^b adop
tionis cōmune est lq̄d
r̄ hi qui generare nō
possunt^c quales sunt
spadones^d adoptare
possunt: castrati enim
non possunt. **Femine^e**
quoq̄ adoptare non
possunt: quia nec na
turales liberos in sua
potestate habent^f sed
ex indulgentia^g princi
pum ad solatium libe
rorum amissorum^b ad
optare possunt. **¶** Illud
proprium est ado
ptionis illius: que per

Femine.

Femina nō pōt ado
ptare nisi eidē ppter
amissos liberos ex principis indulgē
tia cōcedat. h. d. Are. **e** **¶** **Femine** nō
p̄nt. sed ip̄e arrogari p̄nt. ut. ff. e. nam
femine. **f** **¶** N̄nt. nō. feminas nō ha
bere filios in p̄tate. r̄ facit ad h. ff. d. su
is r̄ legi. nulla. r̄. j. de he. q̄. r̄ disse. s. ex
tranei. r̄. ff. de contra. ta. l. illud. s. ad
testamenta. Ac. **g** **¶** Sed ex indulgē
tia. de nouo cōcedat. ut. C. e. l. mulie
rum. **¶** Amissoz. in acie principis:
vt hic inuit. r̄. j. de excu. tu. s. sed r̄ statu
bello. r̄. ff. de inoffi. te. l. si suspecta. s.
si. Sed nūqd r̄ tūc hēbit in p̄tate. vī
det q̄ sic. cū b̄nificia sūt r̄tēdenda: vt

in aut. p̄sti. q̄ de dignitate. s. pe. col. vi
r̄. ff. de p̄sti. p̄n. l. si. s. tñ p̄dico ad istar
s. nataliū. nā naturā imitat adoptio.
ut s. co. minorem. r̄ facit ad hoc. C. e. l.
mulierem.

sacrum oraculum^f fit.
q̄ is qui liberos i po
testate habet: si se ad
arrogandum dederit:
non solum ipse in po
testate arrogatorⁱ sub
ijcturⁱ: sed etiam libe
ri^h eius in eiusdem fi
unt potestate tanq̄ne
potes. sic et effidiusⁱ
Augustus non antea
Liberium adoptauit:
q̄^m is Germanicū ad
optauerit: vtⁱ protin^h
adoptione factaⁱ inci
piat Germanicus au
gustulnepos esse. **¶** Apud
Lathonem bene
scriptum refert antiq̄
tas seruos si a domio

turi r̄ etiā reuerſi ab hostib^h: ut. ff. e. si
p̄ſa. in prim. r̄. ff. d. ope. li. l. ope.
l **¶** Diu^h. hic ipato: volebat adoptare
q̄n dā noie germanicū: r̄ hic germanic^h
noluit cōsentire vñ nō poterat p̄cede
re adoptio: ut. j. ti. i. s. sed si p̄. r̄. ff. e. l.
ij. in prim. vñ auguſt^h calli de suafit cui
dam noie tyberio vt illum germanicū
adoptaret quod fecit. r̄ hūc tyberium
postea arrogauit princeps q̄re r̄ p̄ conse
quens habuit germanicū loco nepos.
m Quā. is. f. tyberius. **n** **¶** Arpti
nis. i. stati. **o** **¶** Facta. a. principe.

Apud cathonem.

¶ Veru^h a dño adoptat^h vel i iudicio
vt fil^h: noiat^h efficit liber hō. h. d. are.

Illud

¶ Arrogat^h
ex p̄cipis re
scripto tran
sit i p̄tate ar
rogat^h cū ois
b^h suis filijs
r̄ reb^h. hoc di
cit Areti.

i **¶** Oraculū
i. p̄ principē:
vt d̄ eo q̄ sin
iuri ē. r̄ ideo
trāsit ēr hōz
die in p̄tates
arrogatoris
ut. s. e. i. p̄i.
iō sic dictum
qz oram^h siue
d̄p̄camur cū
vri tabulis p̄
ster auctem.

l **¶** Libi. oēs
nati r̄ nasci

a **g** Adoptati. s. a dñs ab extraneo aut nō pōt etiā liber⁹. vt. ff. si p. in fi.
b **g** Cōstitutōe. vt. C. de la. li. tol. l. vni ca. s. similiq. modo. c. **g** Actis. i. co/ ram iudice dicēdo: pec. dñba: veni huc fili fm hzo. vel vt puto adoptati sint: ex hoc ipso posse liberari. vñ ⁊ nos eruditi i nra cō stitutione: ⁊ iam euz suū quē dñs actis i/ teruenientibus filius suum nominauerit: l. bez esse cōstitutum: l. hoc ad ius filij acci piendū ei non sufficit.

Quib' modis ius patris patris soluit

Uideamus nūc q bus modis hī q alieno iuri sunt subie/ cti eo iure liberantur. Et qdē quē ad modū liberant serui a prāte sic. C. de la. li. l. vñca. s. similiq. modo ar. cōtra. ff. de iure codi. l. i.

Quibus mōis ius patrie potestatis soluit. **g** Supra vi sum est quō directā prās cōstitutatur cōstitutā tollatur: subseqnter vñū est quō patriā potestas causetur: sequitur deinde videre quomodo nota dissol/ natur fm pōr.

Uideamus **g** Totus iste ti. diuiditur i ser ptes. Prio qñr dissoluat patria po testas morte naturali. Secdo qñr mor te ciuili ex delicto pueniēte. Tercio qñr ppter dignitatē a filio acquisitam Quarto qñr ppter capuitatē pñs vt

filij. Quinto qñr emācipatōe. Sexto qñr p dationē in a dptionē auo pñio vel infmo. scda ibi. Lū aut. etia ibi. Filius fa. qñta ibi. Si ab hostib⁹. quinta ibi. Pretea. sexta ibi. Sed ⁊ si pñ. Itē b pñ cipiū iudis iudicē in qño tuor: qñ pñ mo ponit de qñ est tractus rus. Secdo qñ lit als. s. di/ rit de seruīs. Tercio qñr filij liberent a prā prāte gñalr rñden do. Qualitē dictā rñdōz diuidit. scda ibi. Et qñez. tertia ibi hī dñ. qñta ibi. Sz b. et b. d. p morte na turalē patñ filij eff. citur sui iur. ⁊ idē in nepote p morte aut. n

Ex his itelligere pos/ sumus q de suis māu mittēdis supius expo suim⁹. **g** Ibi dñ qui in prāte parētis sūt mor tuo eos sui iuris fiunt. sed hoc distinctione^b recipit. **g** Mā mortuo prē sane oimodo filij filieue sui iuris effici/ unt: mortuo vero auo non oimodo^b nepotes nepresq. sui iuris fiūt sed ita^a si post mortem aui in prāte prīs sui re casuri nō sūt. Itaq^m si moriēte auo pñ eoz viuit: ⁊ i potestate pa/ tris sūt est: tunc p⁹ obi tum aut in potestate

si supsit filij in cur prāte recidat. Are. **U**ideam⁹. ⁊ qdē. q. d. qd sit circa ser uos de absolutōe prātis eoz dñt s. de lib. s. i. ⁊ s. multis. e **g** Prāte sunt subaudi dominica f Parentis. stricte accipe p pñs tantū q sunt supiores linea masculina. nam seie nō hnt in prāte filios. vt. s. ti. i. s. seie. gñaliter accipit. s. ti. ij. s. i. **g** **g** Eo. s. pente. p **g** Distinctionē. s. qñ dñr morte supiores inferiores effici sui iuris. i **g** Patre. s. familias. sub audi. s. supra quē nullus ē rōe prātis. l. **g** Dimodo. gñaliter. Ac. l. **g** Sed ita. s. sunt sui iuris. m **g** Itaq. eoz. s. n. potū. n **g** In po/ testate. et n erunt. nā si erunt ⁊ postea

non rediit: q: est arrogatus nō recide
ret fili⁹ in patrē et: vt. ff. d. adop. si p
fili⁹. r. d. vt ibi no. a. ¶ Is. s. fili⁹ p. di
ctus. b. ¶ Alio: m. ē. s. filius p. dicit.
c. ¶ Si iuris. nisi in casu: vt qñ p. di
gnitates fili⁹
sui ius facit
fuisse: vt in
aut. pñ. q. d.
dig. s. illud.
col. vi.

Cum autē. ¶ De
portatiōe pa
tris vel filij
dissoluit vi
culū pñe po
testatis qd
ex restitutōe
pñcipis re
cipiatur. ¶ Legatio aut nō tollit patriā
patrē. sed fuit. pene sic. p. d. Et diuidi
tur in qñq. ptes. p. imo de deportati
one pñs. Seco de deportatiōe filij.
Tercio de indulgētia pñcipis. Quar
to de relegatis. Quinto de suis pene.
¶ Ita ibi. ¶ Part. rōne. f. t. ibi. ¶ Ex idul
gētia. qñta ibi. ¶ Relegati. qñta ibi. ¶ Pe
ne aut. d. r. d. ¶ Eū aut dictū ē s. q.
liter soluit pñia patrē morte naturali:
nūc ponit qñ morte ciuili. e. ¶ De
portare. b. no. q. hec sua deportatiōis
vt valeat. i. statū. c. ciuitate pdat non
pōt dari nisi a qñtuor iudicib⁹. s. ab i
patore vel ab eo q. eius vice iudicat. r.
a. pre. pre. r. pñe. vt. ff. de penis. l. ij.
s. i. r. de leg. iij. l. i. s. a pñectis. r. ff. de i
ter. r. rele. l. inf. penas. s. i. Idē credo i
senatoribus. q. parē suam. i. parē ha
bēt effectū pñcipi vel maiore q. pñi
cti: vt. ff. a. d. ap. nō li. l. i. s. i. si aut ali
iudex talē suam det nō valet nec mā
dat executōi nisi pñces approbet eā
r. insulā siue locū assignet: vt. ff. d. leg.
iij. l. i. s. ij. r. s. deportatos. r. ff. d. in ius
su. tes. l. i. q. s. s. et. ¶ Que sūt sūt delicta

p. qbus in insulā debeāt deportari di
ctm. j. de pu. iudi. p. totū ti. s. relega
re pōt qlibet q. hz merū impiū: vt. ff. d.
int. r. re. l. relegatoz. r. rñ. Et no. q. pñ
mo de media. scdo de relegatiōe. tñio
de maria di
cit. p. ma. r. vl
tima tollunt
paternā po
testatē. s. re
legatio si sic
cū ibi status
nō est muta
tatio nec ca.
di. f. ¶ Lo
i. p. istam. des
portatiōez
in insulam.
g. ¶ Si mer
tuo. no. d. por
tatū mortuū

s. ciuilitate sic. ff. de p. ta. l. i. s. filij. r. ff.
p. socio. l. vez. s. societas.
h. ¶ Part. is. b. no. vbi ē eadē vel filis
rō idē ius pñituit. sic. ff. de h. ob. l. a
titio: in fi. r. j. q. cū eo q. in alie. po. ē. s.
istas. r. ff. de eden. l. qdā. s. nūmulari
os. r. ff. ad le. acq. l. illud. ar. cōtra. ff.
de col. bo. l. si qñ. in fi. i. rñ. Ac.
i. ¶ Principis. als pñcipalis. s. nūq
p aliū poterit restitui. rñ. nō. nisi forte
p senatorē q. pōt restituere statū. vt. ff.
de posthu. l. i. s. de q. r. s. an aut.
l. ¶ Statum. s. qñtum ad honores vel
ordines. r. filia. vt. C. de sen. pas. l. i. s. r.
patriā patrēz. r. hoc vult hic dicere. sed
contradicit. C. de sen. pas. l. insulā. r. l.
si pater. ¶ Solutio hic spāliter ad oia su
it restitutio fm. d. d. r. sic facias pñctū
ibi. per omnia. hanc reprobo: quia sp.
telligit ad oia restitui. nisi cōtra dicit
rit expñsum. nā hū restituo gñale est
vt. ff. de vsur. videam. s. r. in fauiana.
alij h. intelligit ad patrē tātū reuertē
tem tātū referēdū cui d. restitui i. pñ
te. s. filio restituito si sic: q. sic noceret
ei restō. ar. C. de leg. r. con. q. sanorē: s.

hac op. reprobo. nā libert' deportat' r restitut' in libertatē recidit: vt. ff. de iure pa. siue patroni: dīc ergo iterev'tz pnceps dicat hec: xba. restituo te: tūc ad oia restitut' videat' vt hic: an hec in dūlgeo tibi

quo casu de pena tātūre mittēda. cogi tasse videat': vt i cōtrarijs ar. C. de sen. pas. l. genera. li. r. l. tutor. als cū in dūl gētiar: vt. C. d gñali. abo. l. finali.

a **Relegati** retinēt. nota differētiā inter hūc. relegatū: r deportatū quo ad familiā vt hic. r. s. p. r. s. Jtes hic bo na tenet: ille nō. vt. ff. de iter. r. releg. l. i. Jtē hic ciuitatē retinet: ille nō: vt ff. de iter. r. releg. l. relegatoz. s. siue ad tēpus. r. s. ad tēpus. Jtē q' hic ad rem pus vel in ppetuū: ille aut tātū in per petuū deportat: vt. ff. de iter. r. releg. l. relegati. r. l. relegatoz. s. hec differen tia. sed in libertate nō est differētia. nā vterq' liber remanet: vt. ff. de bo. dā. l. sed si alia. Sed bāntos nostri tempis qbus cōparamus. rñ. si ppter malefī ciū: vt etiā cū ciuitate r bona sua pu blicētur vel de iure vel de cōsuetudine ciuitatū tunc deportato cōparabo. als relegato: vt ar. ff. de bo. dā. l. i. nō autē dico q' possit deportari a pside de iure: vt. s. s. p. r. dīctū. nec relegari a defen sore ciuitatis cū sit de imperio mero: vt in aut. de defen. ciui. s. nulla. in fi. col. iij. b **Pene**. i. supplicij. supplicij um enī suis dñs est nō fisci: vñ ei ni hil qrit. vt. ff. de his qui p nō scrip. ha. l. iij. sed nouo iure nemo igeuus sit s' uns ex supplicio: vt i aut. de nup. s. qd aut. r. s. qz vero. col. iij. c **In metāl** lis. i. in opere metalli ad sodiendū me

tallū: vel etiā deportāduz r tē ne fuge rēt ligabātur: r pōdere quodā opprime bātur: vt ferro vel alio modo. Alij vero erāt q dicebātur dānati in ope metal li r ibi nō tāto pōdere opprimebātur

r qui hic fū giebāt in me tallū pōebāt Alij vero erāt q in ministē rñ vel in ser uitū: metal loz poneban tur. r hoc si p petuo fieret erat fū. als contra: vt. ff. de pe. l. aut

damna. s. inter eos. r. s. quisquis. s. in ministerium. sed qd si in p'ouincia non habeat metalla aliqua: vel fieri v' similis conditionis. rñ. in vicinā pūm ciam mittebant: vt. ff. de pe. l. aut dā. s. est pena metalli. alij sunt i opus pu blicū ppetuo dati. vel ad tēpus qui sūt similes relegatis: vt. ff. de pe. l. quidā. s. hmoi pene nō sunt v' u' hodie. Ac. d **Qui** bestijs deducēdis v' ēt come deret cū eis: vel alia bestialia faceret. de hac pe. dic vt. ff. de pe. l. q' vltimo.

Filius familias. **Di** uidit' i qtuor: ptes. Prio ponit dictū i genere Secūdo reddit rōem. Tercio excipit a dicto. Quarto assignat rōes. Secūda ibi militia. Tercia ibi. sed ex questore. Quarta ibi. quis enī. Et. h. d. De ius re isto nulla dignitas liberat quēquaz a patria p'atē nisi dignitas patriciat' h. d. Arc. e Militauerit. i. miles fa ct' fuerit ad qd multa sunt necessaria vt in aut. de man. prin. s. fi. colla. iij. di ximus: vel dic militauerit id est in ex ercitiū militie fuerit. f **Non libe** rat. h iure isto. nā nulla dignitas pter p'ricatū releuat filiū a p'atē patris vt subijc. s. hodie. xij. sē dignitas qd li

berat aliquē. curiale a curiali cōditōe
vt. C. de decu. l. fi. lib. x. ⁊ ille heredem
liberat a p̄ia p̄tate. vt in aut. cōsti. q̄ d
dig. s. i. ⁊ s. generaliter. col. vi. vñ cum
ibi cōsul corrigi qd de eo hic dicitur.

a **C**ōstitū

tōe. vt. C. de
cōsul. l. fi. li.
xij.

b **P**atricia
tus. erat eni
p̄ici⁹ qñ p̄n
cipis p̄ vno
Saluti⁹. O
p̄res cōscrip
ti. Nā scripta
erant eoz no
mia i aliq̄ lo
coul i corona
capitis corū
vel alias.

c **I**llico. h
ē sp̄ale in pa
tricio: ⁊ cōsu

le po die ē vt sola collatiōe. i. datōe co
dicilloz ⁊ dignitatē scripte: vel p aliqd
p̄millegiū fiat sū iuris etiam sine ad
ministratiōe. In alijs decem tunc de
mum cū ceperit administrare: vt in autē.
cōsti. que de digni. s. i. col. vi. q̄ est. C. d
epi. ⁊ cle. autē. sed dignitas: vt. C. de d
cu. l. fi. li. x. Itē in tertio casu cum oz di
natur epus qui est etiā vltra sup̄a di
ctos casus: vt in autē. cōsti. que de di
gni. s. palam. col. vi. **d** **L**iberat. s. di
gnitas. **e** **Q**uis enim. quasi dicat si
qlibet pater etiā viliissimus filiuz suuz
emancipat quādo vult: vt. i. e. s. admo
nendi. ⁊ s. p̄terea. quare hoc impator
non poterat facere vt hic in casu electi
patricij: quasi dicat cū ipse pater patri
cij possit emancipare: ⁊ ad h cōpellit cū
alapis ⁊ verberib⁹: vt in autē. cōsti. q̄
de dig. l. rñ. q̄re ⁊ ipse ip̄ator ⁊c.

f **E**legit qd raro sit: vt. C. de consu. l.

S⁹ et si ab

fi. li. xij. fm. 215.
hostib⁹. **S**⁹ Si p̄

vel filius capit ab hostibus p̄det ias
p̄ie p̄tatis pp ius postlimini⁹. p. d. vss
q̄ ad. s. p̄terea. Diuidit i tres ptes p̄n
cipales. P̄io loquit qñ p̄ fuit captus
Secūdo qñ filius. Tercio declarat qd

fi ab hostibus captus
fuerit parens: quāuis
seruus hostiū fiat: tñb
pendet ius liberozū
pp ius postlimini⁹: qz
bi qui ab hostib⁹ capti
sunt: si reuerſi fuerint
oia pristina iura reci
piunt: idcirco reuer
sus ēt liberos hēbit in
p̄tate: qz postliminiuz
fingit eū q̄ captus est
in ciuitate sp̄ fuisse. Si
vero ibi decesserit: **e**

fit postlimi
niū. Secun
da ibi. ip̄e qz
Tertia. Dis
ctū est. Arc.

g **S**ed si
ab hostibus
hostes sunt
qbus pplus
roman⁹ bel
lū in dicit vñ
ip̄i pplo ro
mano: vt. ff.
d cap. ⁊ post
li. reuer. l. po
stes.

h **T**amen
pendet. b col
ligit qd dam

hominū genus esse in pendenti: vt dī
ximus. s. de his qui sunt sui vel alieni
iuris. s. i. De certe qd hic dicit p̄det
verū ē ppter iuris fictionē naz quo ad
veritatē sui iuris est filius: vt. ff. de re
sta. l. lege cor. in fi. ⁊ ff. de libe. ⁊ postb.
l. pe. ⁊ C. de sen. pas. l. fi. ibi qd est ma
rime ⁊c. vt. ff. ad mace. l. i. naz pater h
uius est hostium: vt. s. de iure persona
rum. s. serui. ergo alius in potestate ha
bere non potest: vt. ff. ad legem iuliaz
de adul. l. sic eueniet. dic ergo q nulla
p̄terita vel p̄tia pendet inspecto
statu presenti sed futura: vt. i. de ver
bo. obli. s. conditiones. Accur.

i **P**ostlimini⁹. ē aut postliminiū ius
amisse rei recuperade ab extraneo mo
ribus ⁊ legib⁹ p̄stituti: vt colligit. ff. d
cap. ⁊ post. reuer. l. postliminiū. i. rñ.

l **I**dcirco. qz reuerſi oia iura recupe
rant. **l** **C**aptus. ⁊ reuerſus: vt. ff. de
cap. retro. **m** **S**i vero. victis post
bus infra fines nostros nec vltra deda

ctos. et ita ipsoe. reterfus dicit post/
limi. vel dic cap? fuerit ultra fines: et
tunc dr et redisse anq? ad limina redeat
q? sic recuperat statim: lz ipsoe. et facit
ad huc. s. ff. de capti. in bello. s. i. ite ad
ide. ff. de vi. et
vi ar. l. q? pos
sessione. ac.

Prete

rea. ¶ Per e/
manicipatōem
tollit ius pa/
trie ptatis. q
emancipatio
hodie pot? fie/
ri corā quoli/
bet mgtatu.
Et de bonis

emācipati de/
bet p?i legi/
tima et tute/
la si emācipa/
r? ē pupillus
Et hñs filiū
et ex eo nepo/
tem in ptate
pōt vnus ex/
eis vel ābos
emācipare. h
d. Diu dñt in
ser pres. pri/
mo q?liter p
emācipatōes
liberat fili? a p?ia ptate. scdo qualr sic
bat emācipatio de iure antiquo. tertio
q?liter fiat hodie. quarto q? p? h? legiti/
mā in bōis emācipati sicut p?onus in
bōis liberti. qnto q? p? legitim? ē tutor
filij ipuberis emācipati. sexto q? nepo/
tē pōt emācipare retēto filio in ptate et
ecōtra. scda ibi. s. emancipa. tertia ibi
nra. quarta ibi. at tunc. qnta ibi. et po/
stea sexta ibi. admonēdi. are. ¶ Pre/
terea. nō solū supradictis mōis s? p?ter
ea. h ¶ Ziberi. gñale nomē est ad oēs
heriores. vt. j. ti. ij. s. si. ¶ Precede

bat. i. ea demū ad effectū pducebatur.
d Per imaginarias. i. ficticias. sic et ff.
de re. iur. l. imaginaria. nā p? vdebat
filiū p vno nūmo: forte et p?tor eū māu/
mittebat: vt h. et ff. de ca. di. l. liberos.

serat: sed et si cap? quis
victis hostib? recupe/
rat: postluminio redit/
se estimatur. ¶ Prete/
rea? emācipatōe q? d
finūt liber? in ptate ef/
se parentū. Sed eman/
cipatio antea qdē: vel
p antiquā legis obser/
uationē pcedebat: q
p imaginarias vendi/
tiones et intercedentes
manumissiones cele/
brabat: vel ex ipertali
rescripto: nra aut pui/
dētia et hoc in mel? p
cōstitutionē reforma/
uit vt fictiōe pristina
explosa: facta via apō/
cōpetētes iudices vel
magistratus parētes
intrent et filios suos
vel filias vel nepotes

s. i. et C. e. l. si
nati. i. rñ. et
facit ad voc
j. de testa. s.
i. et p?ter h
dicebat fili?
capite minui
sed cū hodie
talitā nō fiat:
vt seqtur: nā
quid ēr cap?
te minui. rñ.
sic. q? statim
mutat ad mi/
nus: vt. j. de
ca. di. i. rñ. et
s. minima.

¶ Rescrip/
to. et h modo
etiam sine vē/
ditōe fiebat
vt puto: vt. C
de eman. li.
l. si.

¶ Et fictio
ne. alias fun/
ctione. id est
vsu. alias s/
ctione. alias

factiōe. g ¶ Explosa. i. expulsa. sic. j.
de si deicom. h. s. sed q? stipulationis
h ¶ Recta via. vel idirecta. nō curo. vl
dic. i. recto iure. i. ¶ Et magistratus q?
lib? etiā si nō hñt mex iperitū vl mxtfi
vt in autē. de defen. ci. s. nullat: etiā ex/
traor. dinarios: vt duo bononiēses co/
ram iudice mutine: vt. ff. de ma. vin. l.
etiā. s. si. et C. de iude. l. vl. als pe.
h ¶ Intrēt si iudex est in domo. idēvbi
cūq? sit: dñmō nō in loco turpi: vt. ff.
de iusti. et in. l. penul. ff. de arb. l. si cu m/
dies. s. penul.

Sua manu. i. dz cape est p manu et
relaxare est p vba ad hoc idonea. vl dic
mau. i. prate. na qncz r no capta manu
emacipat: vt. ff. de emacipa. libe. l. pe.

Et tuc. i. extuc. na pri occuparet pr
oia iure pecu

li. vt. j. qui.
no e p. fa. te.
s. i. r est file
tuc. ff. de co.
r de ino. l. iij.
i fi. r. ff. si cer
tu peti. l. lez
cta. r. ff. de
vulga. sub. in
pupillari. s. i

Edicto.
s. posito. ff. si
qs a pa. ffu.
ma. l. i. in fi.

I respon.
c. In bonis
acqrendis vl
acqfitis: vel
a patre sibi
nuc collatis

Ad manu.
missus. id e
emancipatus. improprie. n. ponitur. vt
ff. quando actio de pecu. est amma. l. i. s.
alienatio. e. Patrono. patronus aut
succedit liberti in toto ab intestato si
lijs no extantibus ex testamento i tertia
pte bonoru liberti liberis existentib
in nihil: lz olim esset aliter: vt. j. de suc
ces. li. s. i. r. j. r. s. sed nostra. sic erit hic
in patre. sed hec similitudo interdum fal
lit. nam interdum habz totum pater:
vt si filius turpem psonam instituit: vt
ff. si a pa. quis fuerit ma. l. patronus. in
prin. Interdu nihil ex successioe vel as
lio mo in sex casibus: vt qn preciu em
cipatiois accepit pr a filio. Jte qn fili
us est miles r bz castrensis: vt. ff. si a
pa. quis fue. ma. l. i. s. si parens. r. s. est
r alius. r. ff. de testa. mili. si a milite. s.
fi. r. l. sequen. Jte filijs alijs patris lz

heredib no dat: vt. ff. si a pa. qs fue.
ma. l. i. s. si. sec est in filijs patrom. Jte
qn emacipauit coact: vt. ff. si a pa. qs
fu. ma. l. i. si. Jte caluissiana no ita pfit
prono dat: vt. ff. si a pa. qs fu. ma. l. i.

qd e d prate. dimittere:
nepote vero vl nepte
retinere r ecouerfo: fu
liu qd e i prate retinere
nepote vero vl neptez
māumittere eadē rade
pnepote r pnepte di
cta esse itelligatur: vel
oēs sui iuris efficere:
vel quosdam retinere:

Sz r si pr filiu quez
in prate bz auo vl pro
auo naturali fm no
stras constitutioēs su
per his habitas i ado
ptōem dederit. i. si hoc
ipsum actis interueni
entibus apud compe

s. si parēs: et
l. no vsq. ite
nec opas a
filio vt a li
berto pron
bz: vt. ff. si a
pa. qs fu. ma.
l. pe. liz hec
pdicta spalia
in pronō so
fi sint: vt col
ligit ex gñas
li capite illi
us ti. si qs a
pa. l. i. i. rñ. r
ij. r in spali
b q i illo ti.
ponitur: vt
dictu ē. sz fm
b sp vt pr a
mittere: cum
sp pmiu em
cipatiois has

beat po die: vt. j. p quas pso. no. ac. s.
b qqz. r. C. d bo. q li. cu opz. s. pe. sz dic
illud legale no conectionale pmiu e: et
io licitu nec puniendū: vt. C. de admi.
tu. l. i. sancim. r. C. ad legē iulīā d adul.
l. graccus. f. Ex manumissioe. i. ex
emacipatioe. g. Manciscit. cōcor: dat
huic vbo. j. d le. parē. tu. r. j. d fidu. tu.
in prin. h. Ammonēdi liberū eē: missi
in casib vt. j. e. in fi. dicem. r faciat ad
huc. ff. d ado. l. libez arbitriū. i. bz
vt. s. de pa. po. s. q igit. l. z. Ad manu
mittere. i. emacipare. l. Del oēs res
pere. liberuz esse. Accur.

sed et si pater. Si filij
taf ab aliq suo ascēdere trāsit i prates
adoptatis r dñit eē i prate pñs nālī
b. d. are. m. Sz r b iter constitutio

ues. vt. C. de adop. cū in adoptiuis. et
s. de adop. s. sed hodie. r. s. si ho.

a **G** Presente. nisi sit infamis. vt. C. de
emā. l. i. l. pe. b Contradicere. no.
patientia cōsensui cōparari. sic qui ta
cet affirmat.

fic. ff. d. pig. l
si fideiusor.
s. p. r. s. ff. sol.
ma. l. ij. s. fi.
ar. p. r. a. ff. d
a adop. l. ij. s
i. r. de pec. si
li. fa. s. i. ac.

c **G** Trāsit g
non tollitur
patria prās.
s. rāsfertur
Eld qd g b ca
sus b ti. poni
tur. Rñ. q. r
si nō tollitur
in cōmutabi

liter: tollitur tñ quo ad pñā. idē dico
in eo qui iudicatur in prāte mea nō
esse. nā nō efficitur sui iuris cum snia
nō facit ius iūmo remanet in prāte: q
ad me p emancipato hēatur. vt. ff. d. cō
di. inde. l. iulian. in pñā. r. l. vl.

d **G** Dixim⁹ vt s. ti. i. in pñā. s. si vero

Illud autem. Concept⁹
an emāci
pationem vel dationē in arrogationē
patris remanet in prāte aut. sec⁹ si p⁹
cōcipiatur. Et pñ nō cogitur inuitus
emācipare filiū nisi ex cā. h. d. cñz glo.
Dñi dñr in tres ptes. Primo dicit
de filiis ante emancipationē prīs con
te prīs. Secōdo de cōceptis postea. Ter
tio q filiū nō pōt eogere patrem ad
emancipandū eū. Secūda ibi. q si p⁹.
Tertia ibi. et qdē. e **G** Illud hic. s. t
tradit duo pcepta. s. d. ado. s. s. hodie

f **G** Er filio sez naturali r legitio. sez
cus in legitimo tantū vt in adoptiuo.
nam tunc filio emancipato etiam ne
pos ex eo emācipatus videtur fm. qd

dam. vt. ff. de capt. dñi. l. libertos. s.
emancipato. r. ff. de a adoptio. l. sed et
am nepos. vel melius dic in eo idem
quod in naturali: vt in si. pñus ti. et
ff. de adoptio. l. liberum. r. ff. de capti.

r postli. re. l.
si me tibi.
s **G** Nascit⁹
secus in an
cilla pñan
te manum
si vel aliena
tat: vt s. de in
ge. s. sufficit
r. ff. de acq.
re. do. l. si. et
C. de preb.
l. matrē.
h **G** Et qdēz
hoc est secun
dum pcept
ptum r repe
te scire opz.

i **G** Naturales. subaudi r legitimi. nā
naturales tantū non sunt in potestas
te. vt s. de nup. s. si.

l **G** Pene villo. hic no. talem regulam
q nullus filius potest compellere pa
trem vt emancipet eum quod salit in
quattuor casibus. r ideo dicit pene: vt
si pater agnouerit legatum sibi relis
etum hac contemplatione vt liberos
emanciparet. nam tunc compellit⁹ ex
tra o: dñem emancipare: vt. ff. de cont
di. r demon. l. si cui. Item si titius ad
optauit priuigium suum compellitur
emancipare eum eo pubere facto si p
bauerit sibi non expedire esse in potes
tate: vt. ff. de adoptio. l. nonnulli. r. l.
se. Idem in quolibet adoptiuo. vt. ff.
de mino. l. iij. si quis mino. Item si fi
lie peccandi necessitatem imponat: vt
C. de epis. audi. l. si lendes. Itē si filiū
male r contr a pietatē affecerit: vt. ff.
si qd a pa. l. si. Itē ecōtra fili⁹ non pōt
cōpelli vt emācipetur: vt in aut. quib⁹
mo. na. eff. i. sui in. s. generalit. col. viij.

De tutelis

Transseamus.

dit i qtuor ptes. p^o subdiuidit p^{ma} mēbz psona rū positū. s. i. ti. de his qui sūt sui v^l alie. iur. Secun^{do} diffinit qd. sit tutela sūt. t^o quid sūt tutores: vñ dicantur. Quarto qui sūt illi q pnt tutores ex te stamēto dāf scda ibi. Est aut. etia ibi. t^{uto}: quarta ibi. Permissum.

Transseam^{us} ad alia. nā dixim^{us} duas. vt s. de iure pso. in pñ. r. s. de his q sūt sui iur. vel alii. i. pñ. b. Ex his. no. q^{uod} hic distinguit illud mēbz qdā sūt iuris sūt: qd ē oppositū illi: qdā alio iuri subiecte sūt: vt s. de his q sunt sui iur. vel alie. c. Nō sunt: q in tutela vel cura sunt sui iuris sūt filius. g. nō pōt p^{ro} te tu. vel cu. vt b. r. de cu. su. l. si. in pñ. sed p. C. de sen. pas. l. si. s. i. q: fili^{us} ei^{us} q ē apud hostes ē in tutela: r. tñ si ē sui iur. vt s. ti. i. s. ab hostib^{us} b^{us}. sed ibi dē nō erat in p^{ro}te cū p^{ro} de portat^{us} eē. vt dixim^{us}. s. ti. i. s. cū autēz.

Neutro. nec tutela nec cura.

De his. de alijs aut dicef. j. de cur.

Ita eni. q: d^{ix}ioz eadē ē disciplina:

vt b. r. s. de his q sūt sui vel alie. iuris in pñ. g.

Tutela sunt. de alijs d^{ix} cef. j. de cura. h.

Est aut. tutela. vt seru^{us} nomen ē iuriscōsultri. r. facit ad hūc. s. ff. co. l. i. Ac.

Pras. i. violēta pras. nā dāf tutor iuit^{us}. cū enim sit

mun^{us} publicū. vt. j. de exco. tu. r. cu. in pñ. g. inuit^{us} dāf. vt. C. de decu. l. null^{us}.

De tutelis

Transseam^{us} a nūc ad altam diu^{is}io^{em} nem personarū. Mā ex his^{us} personis q in potestate non sunt quēdā vel in tutela sūt vel in curatione: quēdam neutro^{rum} iure te^{ne}ntur. Audeamus er^{go} de his que in tute^{la}. vel in curatiōe sūt.

li. x. Itē inuito dāf. vt. ff. de tut. r. cur. da. ab his. necnō. ff. de tute. l. ij. vñ d^{ix} q b ē alia pras q p^{ro}is in filiu r dñi in suū cū illa ad comodū. vt. j. p q^{uod} s pso. no. acq. s. i. r. s. de his q sui sūt v^l alie.

Ita enim^{us} intelligem^{us} ceteras personas que neutro iure tenentur: ac prius dispiciamus de his que i tutela^{us} sūt.

Est autem^{us} tutela vt. seru^{us} diffinit^{us}: vis atq^{ue} potestas in capite libero^{rum} ad tuendum^{us} eū qui propter^{us} etatem se defendere nequit: iure^{us} ciuili da^{us}

iur. s. ij. hec nō adon^{em} te nef eni^{us} do lo r lata cul^{pa}. vt. C. ar^{bitrari} bi. tu. l. ij. itē p b q datur inuito differt a curatore q volenti dāf: vt. j. de cura. s. itē inuito. r. ff. co. l. ij. q^{uod} si pupill^{us}. vel dic vis ad co^{gen}dum: po

testas: ad imperandum.

Liber^{us}. nā nisi filius liber^{us} r pupillus nō pōt p^{ro}te tutore^{us} cū si su^{us} sit non sit sui iuris qd ē necesse. vt. s. e. in prin. Itē r si dub^{us} ē pōt p^{ro}te curatore^{us}. vt. ff. de tu. r. cu. da. ab his. l. ei q. ē tñ casus vbi suo dāf tutor. vt. ff. de tu. r. cu. da. ab his. l. si ipuberi. i. rñ. cui tñ legi s^u gnat^{us} p. ff. ad treb. l. si res alie. s. si ser u^{us}. r. l. cogi. s. si. r. his duab^{us} ē alia p. ff. e. ti. l. mulier. s. nō est: q legū d^{ix}ietas ita soluit cū libras si deicō. r hereditat relinq^{uit} ab eodē p^{ro}stāda pōt su^{us} coge re vt istitut^{us} hereditatē a deat. r tñ da tur etiā suo tutor: vbi d^{ix}o ab vno hē^{re}ditas r ab alio libras relicta est nō pōt nisi p^{ro} p^{ro}stita ei librate. tñ eni coget aliū hēredē hereditatē adire r sibi re^{stitu}ere fin Jo. l. Ad tuendum. pp b ēt remouet patriā p^{ro}atē q n est ad m endū s^{ed} ad gubnandū put vult vel s^{ed} bi ad acq^urendū. m. Prop^{ter} etates. ad dñam curatoz q dāf furiosis r mē recaptis q pp morib^{us} se defendere nō pnt. v. j. de cu. s. itē furiosi. n. Iure ciuili. no. tutelā eē de iure ciuili. s. oēs

fere. Scitus finit de iure gen. vt s. de in.
na. s. ius aut. a Data. s. a lege. vel
iudice. b Permissa ho a testatore
d. vt. i. e. s. pmissum. vel dic data pso/
ne plicat pmissa. fario rebus. vt. j.
ti. l. s. certe. z

j. de eru. tu
toz. s. datu
Tuto

res at. **T**

le est tuto i

quem cadit

diffinitio. tu

tele. h. d. ar.

c **T** s. q est

deca s. pri. s.

d **T** ex q re

vi. z prate.

e **T** Defensio

res. z h. hoc

etia cyrato

res. s. i. tuto

res. fin. Jo. z

plerimq. sic

appellat. vt

ff. d. le. iij. cu

filio. s. i. z. ff.

d. mi. l. i. s. i.

f **T** Qui ed. f

vt est pfect

vigilu z qui cu eo de nocte vadunt vt

ff. de of. p. vi. l. i. s. sciendū. Ac.

Permissum.

lio suo pupil

lo tutoz dare in testō. itē etia nepoti

ex filio dūmō nō sit in prate sui patris

recasurus. h. d. z diuidit in tres ptes.

prio ponit dictū i gñe. Seco illd mo

disicat. Tertio modificatiōz exempli

ta^a ac pmissa^b **T**

tores autem sunt. qui

eam vim ac potestatem

habent: ex qua^d re ipsi

nomen acceperunt.

Itaq appellatur

tutores quasi tutores

atq defensores^c sicut

editui vel edituij di

cuntur qui edes^f tnen

tur. **P**ermissum^b est

itaq parentibus libe

ris impuberib^b quos

in potestate^e hnt testa

mento^k tutores^l dare

hoc i filios filiasq p

cedit omnino: nepoti

b^o aut neptibusq ita

demū parētes pnt te

stamēto tutores dare:

Qui ed. f si post mortem eoz in

prate pris sui nō sunt

recasuri. Itaq si fili

tuus mortis tue tpe i

prate tua^m sit: nepotes

ex eo nō pnt testō tuo

tutoz^e habere: quam

uis in prate tua fuerit

scz q mortuo te in po

testatē pris sui recasu

ri sunt. **L**ū aut in cō

pluribus alijs causis

posthumi piaz natis

ti. de atti. tu. De datina dice^t. j. de at/
tul. tu. p totū. h **I**mpuberib^o etiā
iuris: vt. ff. de tute. l. muto: b etiā pro
ri z pñdi l. z. vt. ff. de tu. z cu. da. ab his
l. nec mādāte. s. si. i **I**n prate. na/
turalib^o etiā

da^t pnt i his

q sibi relin/
quūt: vt. C.

de pñr. tu. l.

ii. l. **T**e

stamento. vt

codicillis te

stamento fir

maris: vt. ff.

de testa. tu. l.

ii. l. **T**u

tores. sed nō

curatores: vt

vt. j. de cur. i

pñci.

ii **I**taq si

fil^o l. z miles

sit testator:

vt. ff. de tes.

tuto. l. ii.

ii **T**ua sit.

z nūq exiuit

fil^o alioqñ n

recidit: vt. ff.

de adop. l. si

pñ. z. l. si fil^o. z de b pñi s. ti. l. s. i.

o **T**utorem. si aut emancipatus est vel

mortu^o tūc nepotes ex eo sūt sui iuris

mortuo auoz vt s. ti. i. i. ff. vnde ex testō

am pnt hñc tutorem vt hic innuitur.

Quia aut. **P**ñ pñt dā tu

tozē posthumu q

si nat^o eēt: esset i prate sua. h. d. Are. t.

p **L**ū i plib^o. vt qñes de cōmo dō eo

ru qñt: vt. ff. d. sta. ho. d. i vto. nō sic d

comodo alioz: vt. ff. de d. sig. q dicim^o
vl si de icōmodo mñs: vt. ff. d. sta. ho. l.
ipator. q Fierent. vt q de vtoze nas
sciturus erat vl nuru. aliō si ex cōcubi
na nisi ex his q sibi dimitterent. C. d
cōfir. tu. l. si. tūc ei tales nō nascerent

in potestate: vt s. de nup. s. fi.

Sed et si emancipa

to. ¶ Datio tutele filio emancipato in/ puberi nullius ē momenti nisi p p̄sidē cō/ firmet. p. d.

arc. a. Sz ¶ Sed si emancipato/ filio tutor a p̄se datus/ fuerit testō: cōfirmā/ dus est ex sentētia p̄si/ dis omnino: id est sine/ inquisitione.

Qui testamento tu/ tores dari possunt.

¶ Autē tutor potest non soluz/ paterfa. sed et etiā fili/

datiū qd p̄ admitti. et facit p. b. ff. d. n. sig. l. lege. et aut. de defen. ci. s. si de/ ceto. co. l. iij. ita legitimus tutor huius p̄/ ferret. vt. j. de attil. tu. in p̄n. et iō glosa/ ut. p. i. sine inq̄sitione nō q̄ uellet euz/ p̄firmari si ali' eēt legitimus. s. qz nō q̄rit/ an sit locuplex v' nō. s. ar. p̄ra. ff. d. cu. tu. si furioso puberi. b. ¶ Inq̄sitione. i. qz non satisfacit. s. rēpu. sal. fo. itē locu/ plex sit vel nō. b. ei nō q̄rit. vt. ff. d. p̄r. tu. l. i. s. aliud i m̄e dāte tutorē filio. ibi enī et si nō satisfacit: tū cū inq̄sitione/ dat. vt. d. l. d̄r. et. C. de p̄r. tu. l. i. Sz q̄ re diuersū in m̄e dāte tutorē filio. r̄n. in memor. iā p̄cedētis p̄tātis: vt. ff. de q̄sti. l. vii. s. fu. et. ff. de cu. l. i. et facit/ ad b. j. de satisf. tu. et cu. in p̄n. ff. de li. ag. l. i. s. iul. et. C. de ep̄is. audi. de creati/ onib. s. ar. p̄. ff. de i. li. iur. l. videam.

Qui testō tu. dari

p̄st. ¶ Dicto de tutore in testō dat. se/ quit de his q̄ in testō dari nō p̄st.

Dari autē. ¶ Tot' iste ti. diui/ dit in q̄ncz ptes.

¶ P̄io q̄ p̄st tutores dari. Secō q̄mō/ fu' alien' p̄t i testō tutor dari. Ter/ tio q̄n furiosus vel mior tutor datur.

¶ Q̄rto q̄n a d certū tps vel sub cōditiōe/ certe rei dat. q̄nto q̄n filijs vel filiab' dat q̄bus dat videat. sa ibi. fu' aut. ter/ tia ibi. furiosus. q̄rta ibi. ad certū tps/ q̄nta ibi. si quis filiabus. et b. incipit

uffamilias: sed et ser/ uis p̄p̄ius testamē/ to' euz libertate recte/ tutor dari potest. Sed/ sciendum est eū et sine/ libertate tutorē datus/ tacite libertatem dire/ ctam accepisse videri: et per hoc recte tutorē/ esse. Plane si per erro/ rem quasi liber tutor

fu' p̄p̄us ēt sine exp̄sside libertatis dari/ p̄st in testō tutores dūmodo igno/ ran/ ter detur: vt liber. p. d. A.

¶ Ari at. p̄ffa. nisi sit mur' vel fur' ¶ Qz tutor ēt loq et audire d̄z: vt. ff. de/ tu. l. i. s. p̄. et. s. fi. d. Filius. Eū ei/ tutela sit ius publicū: vt. j. de exco. tu. i p̄n. nō curat ius pa. po. vt. ff. ad tre. nā q. i. r̄n. et. ff. de his q̄ s̄t sui v' ali. in. filius. q̄ casu p̄r d̄ peculio tenet nisi/ agnoscat. tūc ei. s. q̄n agnit isolidū: vt/ ff. de tu. l. i. si fil'. et d̄ adm. tu. l. luti' ti/ ti' e. Testō. s. a p̄sde tutor dari nō p̄e/ fu'. vt. C. q̄ dari. tu. pos. l. i. fili.

f. ¶ Et sine libertate nō exp̄ssō. b. q̄ sine/ lib̄tate det̄: s. omisit lib̄taz dationē: vt/ s. q̄ ma. si pos. s. l. i. fi. et. C. de ne. ser. l. q̄dā. s. illo g. g. Directā. imo videt/ q̄ fideicōmissariā: vt. C. de fideicō. l. i. et/ si nō aspta s. s. certe b. testō hoc sit ibi/ alia volūtate puta co dicil' vel p̄ eplaz/ Vel dic q̄ ibi alienū credebat b. suuz/ sciebat. itē alia rōe nō videt valē dā/ tio: qz ille sol' datur tutor: q̄ testi h̄z fa/ ctioz: vt. ff. de testa. tu. l. testō. a. s. inci/ pit siq̄ dē. r̄n. illud itellige i passua sig/ nificatiōe i q̄ ēt fu' d̄: p̄re testi factiōz: vt. j. de he. quali. et dif. s. testamēti. ac.

Dar^{us} fit. s. pp^{er} suus: lz hoc nō fit
verifile: vt. C. de rescin. ven. l. si q^{ui} sed
forte ex cā hēditaria nouiter hēbat: vt
ff. de reg. iur. l. q^{ui} in alteri^{us} vt. i. de vsu
cap. s. q^{ui} aut. b **D**icendū ē. s. vt ne
q^{ui} liber: neq^{ue}
tutor fit. idēz
multo magis
in alieno: vt
ff. de fideicō.
lib. l. genera
liter. s. si q^{ui}
tutor ē. r. ff. d
testa. tute. si
quis tutores

seruus

aut. **A**lte
n^{on} fū^{ndus} sub cō
ditōe libera
tis future tu
tor inutiliter
dat^{us}. h. d. a re.

Inutiliter. s. vt statī fit sed cui^{us} liber
erit. **D**at^{us}. q^{ui} directo nō erit liber
s^{ed} p^{er} fideicō. vt. ff. de testa. tu. l. si hēdita
tas. s. fi. r. C. de fideicom. l. l. r. si nō a
scripta. **E**o mō. nā nō erit tutor. in
utilis enī d^{icitur} stipulatio pp^{er} inutilē addi
tionē: vt. ff. de stip. ser. l. s. si sibi. v^{el} ali
ter inutiliter q^{ui} p^{ro} nō adiecta h^{ab}et r^{ati}o erit tu
tor: ac si nō eēt adiecta. vt r^{ati}o al^{ia}. i. de he
re. insti. s. impossibilis. **V**el d^{icitur} tertio fm
p^{ro}. nō erit tutor nūc sed cōditōe extan
te. hoc nō pl^{ur} q^{ui} sic nō eēt d^{icitur} it^{er} su
um r^{ati}o alienū: s^{ed} p^{ro}ma verior ē vt. ff. d^{icitur} re
gu. iur. l. acc^{us}. **D**at^{us}. s. cū liber erit.

Furiosus.

Tutor creatus
q^{ui} ē imabilis rōe
alicui^{us} accidētis āneri t^{em}pale ipedimen
tū p^{ro}stātis eo cessante tutor efficaciter
erit. h. d. arc. **C**ōpos. siue hoc di
ctū fuerit a testatore siue nō: vt. ff. e. l.
si hēditas. s. cū furiosus. r^{ati}o facit ad hoc
ff. de iudi. cum furiosus. i. r^{ati}o.

Ad certū tēpus.

Ad
certū

tēpus. ex certo t^{em}p^{ore} vel sub cōditōe r^{ati}o
te heredis institutionē tutor dari pōt. se
cus aut^{em} ad rē certā vel cām. h. d. arc.

Ad certum tēpus. v^{el}q^{ue} ad pasca.

Ex certo. i. a pascat^{ur} in ante. vt. ff. d^{icitur}
act. r^{ati}o obli. l.

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

Ad certū tēpus^{us} v^{el}
ex certo t^{em}p^{ore}: v^{el} sub cō
ditōe vel ān^{te} heredis
institutionē posse dari
tutores non dubitatur

Certe^{us} at rei v^{el} cau
se^{us} tutor dari nō pōt:
q^{ui} p^{ro}sonē nō cause v^{el}
rei dat^{us}. **S**i q^{ui} filia
bus suis v^{el} filiis tuto
res dederit: ēt posthu
me v^{el} posthumō^{us} de
disse videt^{ur}: q^{ui} filij^{us} vel

et posthumā cū masculinū possit cōci-
pe seminiū: s; hec dictō filie nō cōpre-
hēdit vtrūq; .z sic nec posthumū cū fe-
mininū nō cōcipiat masculinū: vt. ff. de
leg. ij. si ita scriptū. z. ff. de leg. iij. q. duos
z. l. suis lega

tis. Itēz. no. filie appellatione: et
appellatōne posthumus et posthu-
natorū: z nō ma cōtinent. **¶** Quid
nati cōtinen si nepotes sint: an ap-
tur cū de eo: pellatōne filiorū z ip-
rum cōmodo sis tutores dati sint: di-
tractet. vt. ff. cendum est vt et ipsis
de sta. ho. q. i. quoc; dati videantur
vto. z. s. ti. l. si modo. liberos dixe-
s. cū āt. a fac si modo. liberos dixe-
ff. d. test. tu rit. Ceterū si filios
l. si q; ita. s. i. dixerit nō continebun-
z. l. si q; filia tur: aliter enim filij:
b. z. l. q. si. aliter nepotes appel-
a. **¶** Si filios lanē. **¶** Planē si post-
sez dixerit. hūmis dederit: tam si
b. Cōtinebūnt lū posthumi q; ceteri li-
f. nepotes. hū posthumi q; ceteri li-

c. **¶** Appellā- tur. ab oib; i
tur. ab oib; i vfu. v; s; uet. die: s; s; v; rā significatōz s;
bū fili? dī a filios qd ē amor: z nepos dī
fili? q; . z ē q; libz quē aliq; diligit p; s;
nā dilectōe: vt. ff. de h. si. l. liberos. s. s;
z papinian? q; videt cōtra. d. **¶** Quam
ceteri. etiā nati s; m quosdā qd falsum
est: vt. ff. de h. sig. nomē. Dic ergo cete-
ri. s. ex filijs nascituri q; filij sui posthu-
mi sunt p. l. vell. vt. ff. de ius. rup. test.
l. posthumoz: z. j. de ex. h. l. s. posthu-
mi. z. ff. de li. z posthu. l. gallus. i. m.

De legitima agna-

torū tutela. **¶** Supra duob; tutelis pce-
dētib; dictū ē de tutela testamētaria z
cōfirmata z q; nō idiger cōfirmatōe: b;
aūt ponit de tutela legitia q; sequit te-

stamētaria.
Quibus aūt. **¶** Tot? iste

ti. diuidit i q; tuor: ptes. p; io pōit q; l;
lex duodecim tabularum dat agnatos

in tutores pupillis. deficientib; tutor: i
bus testamētarijs. Secūdo q; sunt a-
gnati q; nō sunt. Tertiō q; lter itelli-
gēdo s; illa s; bā posita b; i pncipio vide-
licet q; bus aūt in testō tutor dat? non

fit. Quarto
qualiter tus
agnatōis p;
mit. Secūda
ibi. sunt
aūt. Tertia
ibi. qd aūt.

De legitima agna-
torum tutela.

¶ Quibus autem
testamēto tutor
datus non sit bis ex
lege duodecim tabula.
agnati sunt tutores q;
vocantur legitimi.

¶ Sunt autem agnati co-
gnati p virilis sexus
cognitionem cōiuncti
quasi a patre cognati
veluti frater ex eodem
patre natus: fratris
filius neposue ex eol:

res z maiorē

xxv. an. z sane mentis. h. d. Et sub diui-
ditur hoc pncipium in tres partes.

Quia p; mo dicit qualiter deficiente
tutela testamentaria vocantur legiti-
mi. Secundo qui sunt legitimi. Ter-
tio q; cognati. Secūda ibi. sūt autem.

Tertia ibi. at qui. Areti.

¶ Quibus scilicet pupillis.

¶ Duodecim tabu. q; ipsa lex
vocat h; bis z sententia: s; nisi generat
eorū periculo agit: vt. ff. e. l. legitimos
al; aūt q; q; ex s; nia legis dant nō ex
bis: vt. j. ti. ij. z. ij. are. **¶** Agnati sūt
si sint maiores viginti quinq; an. vt. j.
de fidu. tu. in fi. z maiores. lxx. an. ex
cū santur: vt. j. de ex. tu. l. item ma.

¶ Cognati. nomē ergo cognatiōis ge-
nerale est. agnatiōis nomē spāle. nam
ois agnatus est cognatus. s; nō cōuer-
tutur: vt. b. z. j. de leg. ag. sic. i. m. z. ff. e.
l. sunt autem. **¶** Ex eo. filio fratris.

a **¶** Patruus. repete si fuerit nat' eo/
de patre cū p're. tuo alioqñ ē cognat' :
vt. C. de leg. here. l. si. s. sed nec. r. s. cū
autē. **b** **¶** Agnati. etiā si masculus in
terueniat: vt puta si sint duo frēs vte/
rim: fili' vni?

fracti sui pa/
tris non erit
agnat' s; co/
gnat' i' spectro
femineo sexu
ppter quem
ad inuicē sūt
cognati fm
Jo.

c **¶** Itaq. a/
mte. s; ipsa
amita ē tibi
agnata: q; p
p'rez tuū tibi
cōiungitur.

d **¶** Iure. scz
cognitionis;

e **¶** Familiaz
i. agnationez
l; rals mul
tas hēat si
gnificatiōes

hec dictio familia: vt. ff. de ver. sig. l. p
nūciatio. s. familie. r. facit. C. de hb. sig.
l. si. vt. s. de pa. po. s. si.

Quod autē. **¶** Intestat' quo
ad tutelā d' etiā
q' scō testō decessit i q' nō dispōit d' tu/
tela v' cur' dispositio q' ad tutelā effe/
ctū fortit' nō potuit. h. d. are. f. Si
gnificatōez. s. tātū. **g** **¶** Si oimō. vel
aliud cōtingit qd tātūde valeat qd dī/
rim'. j. de here. ab itest. l. rñ. r. facit. ff.
qd cuiusq; vniuersi. no. l. i. s. r. quidem

Sed agnatōis. Que
ri viculo sunt ligata difficil' dissoluūf
r capī diminutōe agnatio tollit. are.

h **¶** Si agnatōis qdē ius. no. diligēter
pūc. s. Est autē i' agnatōis r i' cognatōis
siue cognatoz. agnati enī pñt i' p'rogati

uū ad cognatos. s. vt p'ferant in heredi/
tatib' agnatoz mortuoz: vt. j. de leg. ag/
gna. suc. l. rñ. itē p'ferunt i' tutel' agna/
toz puuloz: vt. s. c. ti. l. rñ. hīs autē defi/
cientib' i' h' d' itatib' r tutel'is cognati

suo iure ad/
mittant iter
q's etiā agna/
ti vocant q'
desierūt eē i'
iure cognato
rū v' desierūt
hēre iura ag/
gnatoz: vt p
ca. di. vt. j. de
here. ab inte/
sta. s. admo/
nēdi. illd autē
ius p'rogatiō
uū: qd pñt ag/
gnati: q' v'
tra iura coia
pñt per. l. rñ.
tab. facile p'
dunt.

i **¶** Qib' mo/
dis. i. per om
nez capi. di

mi. vt per maximā vel p' mediā de q's
duab' nō est dubiū cū r iura cognatōis
p'dant: vt. j. ti. l. i. s. qd aut. itē p' minimā
tollit ius agnatōis: vt h'c dicit. r. ff. d
ca. di. tutelaz: nisi in duobz casib' tātūz
vt iter frēs l; alter emācipet: vt. C. de
le. tu. l. iij. itē inter p'rem r filiū: vt. j. d
le. ag. suc. s. si. r ppter hos duos casus q'
de minima ca. di. excipiunt dicit b' ple
rūq; aut iura cognitionis non cōmū/
tant omnibus modis: quia non tollū/
tur minima capi. di. r est rō vt subijcit.

l **¶** Nam. pro quia. **¶** Agnatio iuris
civilis est nomen. i. a lege. rñ. tabu. est
inducta hec prioritas agnatoz: i. s; ius
cognatōis est naturale nōmē. naz rōe
sanguinis hoc nomen impositū est. vñ
de r vnum ius civile potest p' aliud fa
cile tollit: vt b. r. ff. de re. tu. l. i. nihil est

a Naturalia. i. iura cognatōis. sic di-
cta: qz ea q̄s consequuntur p̄natiuitatez
vt. s. de adoptionib⁹. s. s. hodie. in fi. s.
nō sic de facili tollūt. **b** Eticqz. i. cer-
te nō tollunt ea. di. cū sint inuabilia
hec iura: vt

s. de iu. na. s. corrumpere potest: na
s. naturalia. turalia vero. nō vtiqz

Decapitis diminu
tione.

E St autem capi-
tis diminutio p̄

qz et cognatio ē ciuilis tātū vt p̄ adop-
tionē: vt. ff. de adop. l. q̄ i adop. itē natu-
ralis; tātū vt ad filios naturales tātū:
itē naturalis et ciuilis. vt ad eos q̄ legi-
tini sūt. et de hac. s. q̄ legitimi sunt. itel-
ligit b̄ vt. ff. de gra. nō fa. s. i. itē no. qz
i ciuili iure hec. s. tutela abere ditas tri-
b⁹ mōis deferunt: vt ex xbis et iua le-
gis. xij. tab. vt i agnat. Itē ex iua tātū
vt. j. de le. pa. tu. et j. de fidu. tu. Itē ex
alijs legib⁹ veterib⁹ v̄l nouis. ff. de ca.
di. tutelae. nūquid ḡ hec oia facile per-
dunt p̄ oēs ca. di. rñ. sic i duab⁹ p̄misitā
tūmō in tertio: vt b̄ in l. tutelae. Itē
q̄ro an futuras tutelae acq̄redas et he-
reditates tātū tollat: an etiā p̄eritas
adimat. rñ. futuras tātū: vt. ff. vñ libe-
ri. l. fi. qd̄ em̄. potuit diuinae lex defes-
rēs hereditatē vel tutelā de futura ca.
di. vt. C. de testa. l. iube m̄. i. ff. certe nul-
lo mō: vt. ff. man. l. si fideiusso. l. rñ. po-
die nō istas oīam agnatōis q̄rere non
oportet cū agnari ante cognatos nīp̄l
p̄eant: vt in aut. de here. q̄ ab itest. de-
se. s. ex p̄is. col. it. itē no. q̄ l̄ p̄dicta iu-
ra cognatōis tollātur mara. et media
ca. di. ipsa cōsanguinitas tñ nō tollit: vt
ff. de reg. iur. iura sanguinis.

Decapitis diminu

tione. **q** Cōtinuat. qz. s. vñs ē de legi-
tina agnatoz tutela. vey qz ius agna-
tōis capitis diminutiōe corrupit. s. fi.

s. ti. i. merito seq̄tur videre de capitis
diminutiōe. Porcus.

Est aut. **q** Tot⁹ iste titulus dicitur
p̄oīe qd̄ sit capitis diminutio et quoru
plex sit. **Se**

oris status cōmuta-
tio: eaqz tribus mo-
dis accidit. Nam aut
maxima est capitis di-
minutio: aut minor:
quā quidam mediam

bīa. Scōa ibi. mara. Tertia ibi. mōs.
Quarta ibi. mīma. Quinta ibi. qd̄ aut.
Et hec diuissio sufficit l̄ alij aliter diui-
dāt. Et hoc p̄ncipiū nō summat qz b̄e

E St aut stat⁹ hic cōstitit i trib⁹ i
libertate ciuitate et familia. cum em̄ p̄
mā. i. libertatē quis p̄dit p̄ p̄is et duo
vltia p̄dit: tūc magnā ca. di. patit. cū
nō scōm p̄dit p̄ p̄is p̄dit et vltimū. s. n̄
p̄mū: tūc dī media ca. di. cū vltimū
p̄dit: nō p̄dit duo priā: tūc mīma ca.
di. patiet: vt. j. e. s. i. j. et. iij. et. ff. e. l. fi. s.
Pla. dicit status hoīs. i. cōditiones iu-
qua plurimuz quis potest. **d** Cōn-
mutatio. nō ḡ accipit b̄ ad l̄am vt dica-
tur ca. di. qñ caput abscindit. s. qñ sta-
tus mutat i caput stat⁹ dicat: vt. ff. ad
tertū. l. i. s. capitis. s. vides hec diuissi-
tio nō cōverti cū suo diffinito. nā mor-
te p̄is fili⁹ mutat statum qz sit sui iur⁹:
vt. s. q̄. mo. ius pa. po. sol. s. i. nō tñ dī
ca. minuit: vt. ff. de ma. si filiūssa. s. fi. s.
dic. subaudi b̄ facto hoīs iterueniēte
vt em̄cipatōe p̄l depozitōe p̄fiv⁹ fili
mō: v̄l et qñ fctō. qd̄ dico pp̄ filios ar-
rogati: qz vna cū p̄emutat statū: vt. ff.
e. l. libos. et. s. d̄ adop. s. pe. ar. s. i. aut.
p̄sti. q̄ d̄ dig. s. palā. vbi nō ab hoīe s. a
legēis efficitur sui iur⁹. rñ. ac moriēte
p̄e nō iterueniet factū hoīs imo magis
det: qd̄ si iterficiat: p̄. rñ. idē qz mors
sq̄ dei dispōe aduenit. **e** Cōllectiā. sic

ff. de au. et ar. le. q. lance. et s. de libertis
mis. s. libertinorum et alia atroci
tate. est autem atrocior et dura hec sententia quam
se fecerat: ut s. q. mo. ius pat. po. sol. s.
pene autem. sed hodie propter penam peccatis
nemo ingenuus

us sit servus
ut in aut. de
nup. s. si no.
col. iij. et s.
quod autem servus.

B Libertas
f. condonatur
ut subijcitur
quod dicitur igitur
tis. alio igitur
ti. i. ingratum
tudis que re
vocatio sit p
acti. ingratum
tu. ut dicunt
quod dicitur. C. de
li. et co. li. i. si
na. vel per vi
lente rei veli. s. s.

alios ad instar donatiois que renovatur
ut. ff. de dona. ca. mor. si mortis causa res
vel quod est verius actio de extraordinaria
per que officium iudicis implorentur. ut. C.
de li. et co. li. i. si sit hec renovatio pro
pter omnem offensam. et etiam lenetur. C. de
li. et co. li. i. si. non autem sit propter omissionem
nec obsequii. ut. C. de li. ca. solo. nisi i
casu: ut cum denegat alimentum. ff. de li.
ag. l. alimentum. s. impatores. nam tunc
etiam occidere velle videtur cum. ut. ff. de li
be. ag. necare. et si nisi remiserit in pa
tronat. tunc enim ex his solis renovatur
causis ex quibus donatum: ut in aut. ut li.
de ce. s. illud. col. vi. que cause sunt misera
te. C. de reuo. do. l. vl. et hec non sunt nisi
quod ex voluntate propria manumittitur. ut. C.
de li. et co. li. i. si. si fideius. que non re
vocatur. C. de li. et co. li. i. sed quid si
manus in personam iniicit. Rñ. dñat in me
tallum. si non contra dixerit mittet in exi
lium. ff. de iurepa. l. i. c. Passi sunt. b

multa sunt necessaria: ut s. de iure per
so. s. pe. d. Interdictum. hac penam in
usu non habemus. sed eius loco succedit de
portatio: ut. ff. ad le. iul. repe. l. iij. sed
istarum excoicatio perbat quibus talia de

tas non retinetur: quod ac
cidit ei cui aque et igni
interdictum fuerit: vel
ei qui in insula deporta
tus est. Adima ca
pitulis diminutio est cum
civitas retinetur et liber
tas: sed statim hominis con
mutatur: quod accidit in
his qui cum sui iuris fue
rint: ceperunt alieno iu
ri subiecti esse: vel econ
tra: veluti si filius. a
pre emancipatus fuerit
et est capite diminutus

negat: sed vi
detur huiusmodi
fieri huiusmodi. licet
habeatur denegatur
ut. ff. de va.
cog. l. cogni
tionum. in fi.
sed patitur
libertas: ut
ibi dicitur ut non
possit facere
testamentum
cui est interdi
ctum. ut. ff. de
iust. ru. re.
si quis filio. s.
et. non quod stat
servus vere.
e. In insula.

secundum si in metallum: ut s. q. mo. ius pa. po.
sol. s. pene. in casu tamen libertate perdat
nat in insula: ut. C. nemo prius. l. ij.

Minima. s. cum autem.
Per emancipationem vel arrogationem contingit minima
capitis diminutio. h. d. Are.

Subiecti esse. ut in arrogatis.
Uel etiam alio est in ista. si filius a pre
emancipatus fuerit et capite minor. et s. s.
h. est expositio huiusmodi. ubi vel econtra. alio
non totum deest: tunc idem subintelligi
go. alio dicitur quod sui iuris non est transfe
ratur in potestate alterius. puta autem ma
ter vel etiam paterni: ut s. de adop. s.
sed hodie. qui casus est conversus illi
quod sui iuris est in arrogatione datus.
sed quare filius. cum emancipatur capite
minui dicitur. Rñ. propter imaginarias ven
ditionem que fiebat: ut s. qui. mo. ius pa.
po. sol. s. preterea. in principi. sed cum ho
die non fiat hec venditio: ut. i. e. s. con
nect. videtur quod hodie non minuat capite. s.

certe illa sola nō erat rō imo talia. qz
mutat familiā: vt. ff. e. l. liberos. in prin.

Seruus aut. pōt dici p/
dere qd nō hz. vel sic. pūatio pūppo
nit hū. h. d.
Aret.

Seruus autē ma
nūmissus capite non
ei⁹ status nō
mutat cū pū
mo nullum
hūerit status
vt b. 2. ff. e. l.
liberos. i. ff.
2. l. se. sed cō
tra ē. c. d. b. o.
pferip. l. i. s.
dicap ibi orie
capitali ser/
u⁹ accusat. i.
tali qd esset
als in libero
capitale. itez
quid si qñz
hūit caput. qz fuit liber r nūc hū⁹ est: r
mānuitat. rñ idē qz pñt tps cōsidero
aut. **Remotus** a
oignitate nō pōt
statū. h. d. v⁹ sic. Qui turpis a nō digni
tate remouet nō d: capite minui. h. d.
are. **Quibus** aut. dici aliquē aliq
de trib⁹ modis capite minui: vt s. e. in
prin. c. **Aut** p sed. **Cōstat**: vt. ff.
d se. l. iij. r h si fuerit remot⁹ ppter tur
pitudine nō pōt iudicare vel testimo
nium dicere: vt. ff. ad l. e. iul. re. l. eadē.
s. i. r. ff. de sena. l. ij. Accur.

Quod aut. Minima capi
tis diminutio
nō solū tollit ius cognatiōis: secus in
maxima vel media: hoc dicit Aret.

Qd aut. dictū est. s. ti. pri. s. fi.
Cognatio. i. ius cognatiōis a pro
re inductū ex q ad bo. po. vocat unde
sunt agnati admonēdi. **Cognatio**
nis. i. ius succedēdi r ad tutelā vocādi

perit: sed tpa cōsanguinitas nō: vt. ff.
de reg. iij. l. iura sanguis. cū sit de iure
naturali: vt s. de iur na. s. pe. cōtra. et
s. de nup. illud ptra. sed qñ cognatis
desert imo agnat⁹. s. ti. i. in prin. rñ. p⁹

agnatos: vt
j. de pcr. qui
ab inte. s. ad
monendi.
Sed si
manumissus
aliud si resti
tur⁹ fm Jo.
vt. ff. ad ter/
tul. l. i. s. qñ
mor. cā. et. C
de sen. pas. l.
fi. ptra. vt. ff.
de p. tal. l. s.
fi. r. l. i. cōtra
est i eo qd b
dicē tolli ius
cognatiōis p
maximam et
minimā ca. di.
ff. d re. du. si cognatis. s. z. aliud legato
in q hūit ius naturale: vt. ff. e. legatū.
vel ibi loq⁹ de cognatiōe iur⁹ ciuil⁹ q p
adoptiōz cōstituit: vt. ff. de adop. l. q⁹ i
adoptiōe. h. hō de naturali cognatiōe. vt
ff. de g. co. nō facile. s. i. r sic ibi de mi
nima ca. di. loq⁹. Itē s. j. de hui. cog. in
fi. i. rñ. b loq⁹ in his q pmo fuerit libe
postea hui qd cor delicto cōtingit. vñ
nō debēt hūe cōmo dū: vt. ff. sol. ma. si
ab hostib⁹. s. i. r. ff. de mi. l. pap. s. exuli
ibi idignū ē. l. z ibidē illa rō corrigat.
i. n sp fuerunt hui: v⁹ illa noua corrigit
istā: nā ex greca pñtione illa ē cēta: vt
ibi d. **Qz** r si iusulā. b pōit exēplū
de media. s. s. mō posuit exēplū d ma
xima. ac. **Cōgnatio**. i. ius cōgnatiōis vt

Cū aut. s. pri. s. dicimus.
Tutela desert pri
miori in gradu: r si ples sunt de eodē
gradu d eferitur ad oēs. h. d. Aret.
Pertineat: vt s. ti. i. i. respon. Accur.

a Bradu. facit ad pñc. s. ff. de leg. iij. l. si pñc. r. j. de leg. ag. suc. s. si pñc. et ff. de sepul. vio. l. iij. s. si ad pñc. po die no b. s. corrigitur qz cñl rā ad ag natos qz cognatas deservt tutela sicut hereditat: vt

in aut. de he re. ab intel. s. et pis. col. ix

b Si plu res. als isti duoverfculi deservt. si plu res sunt qui vñugradum obtinēt. iōqz piter ad tute lā vocant: s. ego habeo.

De le gitima pñc. noz tutela.

De le gitima pñc. noz tutela.

De s. vñu est de leg. ag natorz tute. vez. qz est alia qz appellatur legitima. iō de ea tracta tur? subdit de leg. pñonoz tu. Porcu s

Ex eadem lege. Ex mente

legis. xij. ta. deservt pñonis tutela lib toz r regularit vbi ē cōmodū heredi tatis ad illū vadit on? tutele. p. d. tot? iste ti. Et dividit in sex ptes. Primo qz lter tutela libtoz patronis deservat Secdo qño vocat? est legitima a lege xij. ta. pñemēs. Tertio illud p rōnem pbat. Quarto pñmat p exēplū. Qui to exēplū pbat p rōnē. Secro rōnē declarat. Secda ibi. qz ipsa. Tertia ibi eo enī. Quar ta ibi. cū r agnatos. Qui ta ibi. qz plerūqz. Serta ibi. iō āt. are.

Ex eadem. s. per interpretationem

nōn ex verbis eius vt subijcit. r

ff. de le. tu. l. tu tela. i. rñ so.

d Libertoz. s. impuberum.

e Ad pñonos. qñqz manumittētes nisi libertas des a lege. vt. ff. de leg. tu to. l. tutela. vsqz ad. s. si. f

Que et ipsa. q. d. nō iolum alte qued. m. les gitime sunt. sed r ista.

g. Legiti ma. s. e. mien te legis non exēbis. si tñ satisda. nisi eoz persone sint vulgares r min? bones sicut autimo dus tutele qz magnū patri monū. vt qz sit mag? tute la nñis: aut qā suspecta pñat: aut qā nō diligit pu pillū: aut cā admittat id ē recipiat. sa tis. vt. ff. co.

terptationē: ac si ver bis legis introducta esset. Eo enī ipso quo hereditates libertoz libertariūqz si testa ti decessissent: iussert le ad pñonos libof ue eoz ptinere: credi deſt veteres^k voluisse legē ēt tutelas ad eos pñiere. Lū r agnatos quos ad hereditatem lex vocat^m: eosdē r tu tores eē iussitⁿ. Quia plerūqz^o vbi successio nis ē emolumētū: ibi tutele on? eē dz. Ideo aut dixim? plerūqz: qz si a femia ipubes ma numittat: ipsa ad be

legitimos. s. i. r. ij. l. z alij legitimi in dī stincte satisdā. vt. j. de satisda. tu. s. i.

p Interpretationē s. iuriscōsultoz.

i Ex. s. xij. ta. vt. j. de suc. l. i. rñ.

l Veteres. i. sapientes.

l Legem. s. eadem. xij. ta.

m Vocat. s. l. xij. ta. vt. j. de le. ag suc

s. i. n Iussit. vt. s. de le. a. tu. s. i. i. rñ

r sic notab^b qz vbi eē eadē eqtas idem

ius debet statui. sic. ff. ad le. acq. l. alio

r. ff. de fur. l. i. s. i.

o Plerūqz. qre b dicit statiz subijcit

r facit ad hāc regulā. ff. de re. iur. l. s. z natura. r. j. de cōtrahen. emp. s. cū aut

r. C. de fur. l. si. s. sed cum in secunda. r

de cadu. tol. l. i. s. pro secundo. r. ff.

De legitimatapa.tu.

de pi. r. cōmo. rei vēdt. l. id quod.

Tutor. ita apud aliū ē hereditas
et apud aliū tutela. s. agnatū v' cognatū.
vt b. r. ff. de le. tu. l. i. s. i. itē minor
xv. an. manumittēs succedet in hereditate.
vt patron' si tñ ē reditātē vocatur cum
alius est tutor.^a
**De legitima paren-
tum tutela.**
Exēplo p'fōno-
rum recepta est
alia tutela: que et ipsa
legitima vocat'. Nam
si q's filiū aut filiā: ne-
potē aut neptē ex filio
et deinceps impuberes
emancipauerit: legiti-
mus eorū tutor erit:
pārētū: id eo
de ea sub dit. p'or. c. u.

De le- gitima rē.

Q. s. d. le-
gitima p'fō-
nozū tutela
vex q: est et
alia q' legiti-
ma appellat'
pārētū: id eo
de ea sub dit. p'or. c. u.

Exemplo. **E**xēplū ē iuris
cōsulti emanci-
pāsest legitima tutor filio emancipato
b. d. r. diuidit i tres ptes. p'io q' tute-
la q' deferet emancipatori ē s'itis illi que
deferet p'fōno. Secūdo q' etiā ista ē legi-
ma. Tercio exēplificat. scda ibi. que r
ipa. tertia ibi. nā si quis. Arc.

Exēplo. recepta. s. p' interpretatiōē
iuriscōsultoz. vt sup'ior: cū definit
ēē agnat' nisi hēta fiducia emanciparet
qd' hodie sp' p'sumit'. vt. j. de ag. suc. s.
fi. vñ hodie ē sp' legitim'. Ac.

Tutor erit. s. q' emancipauit si ipse ē
maior. xv. an. vt. j. ti. i. in fi. r. facit ad
hoc s. ti. i. r. q. mo. ius pa. po. sol. s. r. p'
terea si ipubes. r. j. ti. i. r. m.

De fiduciaria tutela.

Conti-
nuat ad p'cedēs b. o. d. ne. Supra vñ
ē de legitima p'fōnozū tutela vex q: alia
ē q' fiduciaria appellat': rō d' ea tracta-
tur' titulant de fidu. tu.

Est et. Defuncto p're vel ayo le-

De si duciaria tutela

gitimo tutor: et ipubers emancipati ali-
liber virilis sex? r. maior. xv. an. erit
fiduciarius tutor: nō legitim': secus in
filio p'fōni: q' erit legitim' tutor liber-
ti vt p'fōnus. p. d. totus ti. r. diuidit in

Defiduciaria tutela.

Et r. alia tutela

q' fiduciaria ap-
pellatur. **M**a si pa-
rens filiū vel filiā ne-
potē vel neptē: vel de-
inceps ipuberes: ma-
numiserit: legitimā a-
ciscit eorum tutelam.
Quo defuncto si liber-
viril' sex? et' existat: fi-
ducia rj tutor: es filio-
rū suoz: vel fratris et

nam. quinta ibi. ita tñ. Arc.

Et r. alia tutela. id est alio nom-
ne vocata.

E appellatur. de qua dicitur. j. s. i.
vñ. q' uo defuncto.

Impuberes. nam si puberes non
erit eorum curator legitimus. vt. ff. de
excu. tuto. amicissimos. s. lucius. arg.
contra in aut. vt p' qui ob. per res in
no. s. i. col. v. i.

Et anumerit id est emancipauit
rit. vt. ff. quando ac. de pec. est annu. l.
i. r. facit s. titu. i. r. ff. e. tu. s. fi. r. l. seq.

Quo. s. p'fessami. qui erat tutor: fili-
orum r. nepotum.

Si liberi. qui remanserunt in po-
testate patris. idem p'ito r. si filij sue-
runt emancipati. si autem. rā impube-
res q' puberes remanserunt in pote-
state ipo iure recident in potestate sui
patris illi qui filij sunt: sed fratres re-
cident in tutelam fiduciariam semper
vt s. qui. mo. ius pa. po. sol. s. i. r. s. de
tutelis. s. p'missum.

Silioz suoz. s. nepotum defuncti.

Sororis. sed certe frater vñ eē legitim⁹
m⁹. vt. C. de excep. l. aduersus. q̄ est cō-
tra. sed certe q̄ fiduciarius est legitim⁹
est p̄ interpretatiōē l. 3 aliud nomē hēat
f. fiduciari⁹ ⁊ illuz respectū habuit ibi:
vt legitimus

fiduciari⁹ ap-
pellaret.

Atq̄. p̄ cer-
te. al's atq̄n
tūc dicat p̄
sed et quip̄
certe ⁊ est op-
positio. q̄re
fili⁹ p̄noroꝝ
sunt legitimi
vt. s. de legi.
pa. tu. l. rñ. et
isti filij non
sic: ad qd̄ rñ
det: quoniam

filius cē. sed hec rō nō tenet: nisi inter
fratres: qui nō dicunt recidere in p̄tā
reim fratrum suoz: sed filij. i. nepotes
erant recursi in p̄tēim. ergo in tute-
lam legitimā. sed respōdeo. nō recidit
filij iure hereditario in potestātē. s. iu-
re paternitatis et filiationis: at fū⁹ si
nō esset manumissus iure hereditario
erat futurus seru⁹ apud filios dñi: ⁊ nī
si eēnt heredes non essent dñi: sed fili⁹
si nō sit heres p̄ris: tñ filiū in p̄tē hz
vt. s. qui. mo. ius pa. po. sol. s. i. Erat ⁊
alia rō iuris veteris: q̄ emancipatiōe
tollebat ius agnatiōis mima ca. di. et i-
am inter p̄rem ⁊ filiū nisi esset emanci-
patus cōtracta fiducia neq̄ inter fra-
tres: vt. C. de leg. tu. l. iiii. ⁊. s. de leg.
ag. tu. s. si. sed hodie corrigi: vt. d. l. C.
⁊. j. de leg. ag. suc. s. si. vñ de dicit qd̄az
vt azo. hodie si fiduciari⁹ esse legitim⁹
et h̄bis ⁊ snia. l. xij. tab. ex quo b̄ scda
rō cessat. sed p̄pōitici cōtra: q̄ remanet
p̄tina. ⁊ Nec tutelam. l. legitimā. s. j.
fiduciariam. **S**i perfecte. i. p̄v.
an. nā quotiēs sit mentio de etate per-
fecta vel de maiore annis. de. p̄v. annis

intelligitur: vt. C. de his q̄ ve. eta. sp. e.
l. si. ⁊ de leg. iij. cum filio. s. filio.
e. **C**onstitutio. vt. C. de le. tu. l. si.
f. **P**recipit. f. vt sit p̄fecte etatis. ⁊ est
rō: vt. j. de excu. tu. s. minores. p̄v. an.

vtiq̄ eodē iure apd̄ li-
beros dñi p⁹ mortem
et futurā eēt. **I**ta tñ
bi ad tutelā vocatur: si
p̄fecte sint etatis: qd̄
n̄ra cōstitutio in oib⁹
tutelis ⁊ curatōnibus
obseruari generaliter
precepit.

De attiliano tutore
⁊ ex eo q̄ ex legemilia
et titia dabatur.

De at-
tiliano tutore
re. **I**d est d̄
tutore q̄ da-
batur p̄ legē
factaz ab at-
tilio: vt in
tertu exponi
tur.

De at-
tiliano tutore
re.

Quia su-
pra vius est

de testamētaria tutela ⁊ subsequēter de
legitia. Verū q̄ cessante testamētaria
et legitia est opus prouidere de datuaz:
ideo subdit. de attiliano tutore. **S**i
cui. Totus iste titulus diuiditur in q̄-
tuor ptes. P̄mo ponit ius atiquū circa
donatiōē tutoris. Secdo pōit ius no-
uū. Tercio ius nouissimū. Quarto po-
nit nouū casum videlz. q̄ naturali iurē
cōuenit ipuberes eē sub tutorib⁹: ⁊ q̄
finita tutela tenētur ad rōem reddē-
dam. Secda ibi. s. hoc iure. Tertia ibi
nos aut. quarta ibi. ipuberes. **I**tē p̄-
ma subdiuidit in al's q̄tuor ptes. P̄-
mo pōit ex q̄b⁹ legib⁹ tutor dabat de fi-
aēte o i tutore testamētario vñ legitio ⁊
a q̄b⁹ dabat. Secdo qñ testamētario da-
to sub cōditōē vñ dē vñ pure tutor: def
Tercio qd̄ si testamētari⁹ tutor: sit cap⁹
ab hostib⁹. q̄rto quō iste leges abusu re-
cesserūt: cām pp̄ quā. scda ibi. s. ⁊ si.
tertia ibi. ab hostib⁹. q̄rta ibi. s. ex his
⁊. p. d. vñ ad. s. s. ⁊ si. Deficiēte testā-
rio vñ legitimo tutore oli datus dabat
ex lege attilia p̄ d̄rore cū tribus i ciui-
tate: p̄uicij p̄ p̄i des ex. l. iulia ⁊ titia

I cui nullus. s. ex testō. nam quā
diu testamentaria tutela superest
nō est loc' alij. Itē nec legitima. nā nec
datiua tūc locū h̄z. vt. C. q̄ da. tu. pos. l.
si sororis. b. Et maiore. i. a duobus
erant. n. tres

vt arg. C. de
of. p̄f. l. ij. s.
r. ff. de origi.
iur. l. ij. s. p̄f.
de rēp̄orib'.

Quotiens
spes est testa
mētarij tuto
ris r̄ pendet
datiū h̄z lo
cū qui tutor
ē quousq; te
stamētarij i
pedimentus
cessat. h. d.

Die ter
tio: vt a pa
sca in antea
sis tutor.

Poterat
r̄ hodie dā:
vt. ff. de test.

tu. l. si q̄s sub cōditōe. e. Itē nemo
nāz si vnus de pluribus herēdib' adie
rit valet tutelā vt. ff. de testa. tu. l. si ne
mo. idēz in libertate in testō relicta: vt
ff. de testa. manu. l. testamento.

Erat al's extiterat. Sed qd si nul
lus fuit institut' cū pupillo s̄z tātū pu
pillus est heres. pōt dici q̄ auctoritate
iudicis adeat: vt. ff. de iur. deli. l. si isan
ti. r̄ tūc valebit tutela r̄ incipit tutor ad
ministrare. g. Definebat. ille qui sic
erat datus in sub si diū definebat cū te
stamētarius venit vt subijcit.

Cōditio. hic tutor tacite vsq; ad
diem vel cōditionē existēte datur ex
p̄sse nō pōt: vt. ff. de re. iur. l. actus.

Ab hostibus.

Impedimē
to sapienti
ente tutori. testamētario qd tñ sperat
tollit de iure cōr: dat' iterz tutor a ius
dice q̄ desinit eē tutor: ipedimēto testa
mētarij cessā

erat' qut definebat eē
tutor si cōditio^b existe
ret: aut si dies veniret
aut heres existeret.

Ab hostib' quoq;
tutore capto: ex his le
gibus tutor petebat':
qui^a definebat esse tu
tor: si is qui. cap^t erat
i cūtatē reuersus fue
rat nā reuersus recipie
bat tutelā ius postlimi
niū. **S**z^m ex his legi
b' n̄ tutores pupillis de
fierunt dari postea q̄
prio^o cōsules pupillis
vtriusq; sexus tutores
ex inq̄sitōe^d dare cepe
rūt: deinde p̄tores ex
cōstitutōib': nā^q in sus

te. h. d. s. ar.
i. Petebat
nec erat loc'
legiti: vt. ff.
de le. tu. l. i. s.
si apud.

Quid sine
bat. i. iste ta
lis q̄ erat da
tus i subfidi
um.

Postlimi
niū. quo iure
etiaz oia alia
iura recupat
vt. s. q̄. mo.
ius pat. po.
sol. s. si ab po
stib': nec de
administratiō
terz teneb' b
reuersus: vt
arg. ff. si q̄s
cau. l. iij. s. itē

Sz ex his legibus.

In
lege atilia r̄ i lege titia nō cauebāt: d sa
tislatōe tutori. id ex eis desierūt tuto
res dari. h. d. are. m. **S**z ex his. nūc
icitat nouū i'. nā q̄ttuo: s̄z iura q̄ b ti.
notari p̄nt. n. Legib'. s. atilia r̄ iul.
r̄ titia: vt. s. e. ti. i. p̄n. o. p̄rio. als q̄
p̄mū. p. Ex inq̄sitōe. s. inq̄rendo sa
cultates eoz an sint pares oneri adie
cto: vt. j. d. ex cu. tu. s. s. pp. itē bōa con
uersatio req̄rit: vt r̄ als i p̄te. arrogato:
vt. ff. d. ado. l. nec ei. s. eoz. r̄ s. d. ado. s.
cū aut q̄ Nā i supra. bñ dico q̄ d̄sist
p̄ has leges tutores dari postea q̄ oīu
les deder' ex inq̄sitōe: r̄ bonū fuit pp
duas rōes q̄s pōit. q. Nam p q; ac

a **G** fore. hanc prestant tu. et cu. vt. ff. re pupil. sal. fo. l. non quasi. §. i. r. l. si ad speciem. b **G** de compellendis. i. capitis pignobus: vt. j. de satisda. tuto. §. penul. Accur.

Sed

hoc iure. **G** De iure no uo rome prefectus ptoz in puicis ptes vel magatus ei iussu si facultates pupilli non sunt magne dant tutores. vnde die non si sue facultates sint vsq; ad quingentos solidos a quocumq; magistratu. et si ne iussio prebita tunc cautore repn. saluaz facit: q; piculo recipietu non iudiciu e. h dicit vsq; ad. §. ipuberes. Arc. **G** Si h ius vtimur. h e tertiusius ad erat te pore iustitiani: et hodie e ptu additu: qd e. i. pr. d **G** Prefectus. ad pfectu cognitos criminales: ad ptoze ciuilia ne gocia vtebant: vt. ff. de offi. p. vr. p. to. ti. r. ff. de of. pto. p totu ti. s. tutelam dabitur: vt. h. **G** Jurisdictez. pfecti vrbis e iurisdicito vsq; ad. c. miliaria: s. ptozis rome tantu: vt. ff. de of. p. vr. l. i. §. cu vrbis: et i suma azo. d of. pfe. vr. ro. dabut & cu ei qd e de sua iurisdicite: vt stat i pside no. **G** Crearet. s. cu qd e de sua iurisdicite dabit: vt. ff. e. l. ius dadi si non ibi non inueniebatur iddei vni alio loco qd ibi pssidi nuciabit: vt. ff. e. l. diu. ite ei qd sit de sua iurisdicite in rde originis vel possessiois vel rde domicilij: vt. ff. e. l. i. §. vlti. r. l. diu. si aut in altero horu triu locoz non inuenit. sed in quarto loco reducendus est ad alteru lo

cu de his tribus et ibi tutelam accipiat: vt C. qui pe. tu. vel cu. l. i. **G** Iussu. qd legat. s. j. ff. de tu. r. cu. da. l. nec mada te: sed ibi madata e qd non iporat ne cessitate. hic iussus qd iporat: vt. ff. qd iussu. l. i. §. i.

non sint magne pupilli facultates. **G** Mos autem per constitutionem nostram per hmoi difficultates hominum resecantes: nec expectata iussione pssiduz disposuimus: si facultates pupilli vel ad ultimos ad quingentos solidos valeat: defensores ciuitatu vna cu eiusdem ciuitatis religiosissimo astitute vel alias publicas personas

iussu. l. i. §. i. r. ff. man. l. i. vel ibi erant magne facultates pupilli hic parue. Sed certe et si sint parue adhuc videbitur. na datio tutelae e mixti iperij: vt. ff. d tutelam: to. §. tutoris datio: vbi dicitur qd tutoris datio illi solet competere cum nominatur

hoc dedit vel lex vel senatus vel princeps. ergo non potest delegari: vt. ff. de offi. eius cui man. est. iur. l. i. r. ff. dic qd non potest delegari non habet iurisdicitionem. sed habenti sic: vt. ff. e. l. ius dadi vt hic dicitur. Sed que sunt magne facultates. r. quinquaginta aurei. vt C. de defen. ci. l. i. vel. r. aureos: vt in aut. de appel. §. ii. col. iij. vel. ccc. aureorum: vt in aut. de defen. ciu. §. iudicare. col. iij. vel verius vsq; ad quingentos solidos sunt parue si ultra sunt magne: vt. j. pri. §. **G** Nos autem per constitutionem. quam non habemus. **G** Iussione. i. delegatioe siue pcepto. na in hoc differt a mandato: qd madata ex voluntate est. sed necessitatis: vt. ff. qd iussu. l. i. §. ii. r. ff. man. l. i.

G Solidos. i. aureos: vt. j. de pe. te. lit. §. si. quoz. lxx. et duo faciunt libram auream: vt. C. de suscep. r. ar. quet. l. i. r.

G Ana. i. fil. **G** Vel alis. h qd extra ciuitate: vt in municipio. na magis

Arat municipalis dabit. **a** **A**lexan/
drine. hoc qñ tutor dat in ciuitate ale/
xandrina. **b** **P**ericulo. s. tabellionū t/
alioz nō hō ipoz maior iudiciū qñ hñt
prātem dādi tātum: vt. f. de satisfda. tu.
vel cu. s. pe.

c **S**. f. i. qñ sunt
contra.

c **Q**ui eam
s. satisfdatio/
nem.

Im
puberes.

Equū est vt
regatur ipu/
bes qñ nescit

se regere tñ
nita tutela
rōi. tutele f. d.
di. h. d. are.

d **I**mpubes/
res. h. s. ē ge/
neral ad oēs
ti. pcedētes
de tute.

e **J**uri. i. eq/
tati.

f **G**erunt.
als egerūt. i.

gesserūt. **g** **P**ubertatē. s. tñ si fini/
ta tutela fuerit prius: vt. ff. de tu. t. ra.
dis. l. nifi finita. als nifi essz finita tute.
la nō nascit actio tutele. sed alte actio/
nes nate sunt sed nō exercētur: vt. ff. d.
tutelis t. ra. di. l. tuto. s. fi. t. l. s. nō dāc

h **J**udicio. in actōe tutele qñ dāc in sim/
plū t ppter dolū t culpā tātā t leuē: est
t alia actio qñ tutor tenetur. s. de rōni/
bus distra. sic enī noiatur: vt. ff. de con/
tra. act. tu. l. iij. t dāc in duplū ppter do/
lū tātū: in duplo pñet rei psecutio.
prior tñ cōtra tutorē t cōtra heredēs:
posterior cōtra tutorē tātū: vt. ff. de tu.
t. ra. dis. l. i. s. pe. t. l. ij. Itē vna intētata
altera denegat: s. plus sit in ea t econ/
tra. sec. in actōe tutele t sup. vt. ff. de tu

to. t. r. d. l. i. s. in tutela.

De auctoritate tu

tor. **T** Dicto qñlter tutores creatur d/
cē dūz qualiter se gerere debeant.

Auctoritas aūtitu/
toris in quibsdā
cāis necessaria^k pupil/
lis est in quibsdā nō
ē necessaria. Et ecce si
qd dari sibi stipulent
nō ē necessaria tutoris
auctoritas. Quod si a/
lijs promittāt pupilli
necessaria ē tutoris au/
ctoritas. Namq; pla/
cuit meliorē qdē suam
cōditionē licere eis fa/
cere ēt sine tutoris au/
ctoritate deteriorē hō
nō aliter qñ cū tutoris
auctoritate. An in his
cāis ex qb^o obligatōes
mutue nascūt: vt i em/
ptionibus: venditioni/
tertio rōem anectit. qñtō isert t illatio
nē clarificat. Secda ibi. vt ecce. tertia
ibi. nāq; qñta ibi. vñ. t. h. d. Abi pu/
pūl^o alij obligat vñ minūit pñionū ē
necessaria tutoris auctoritas. h. d.

Auctoritas. vt. C. d. ptra. t omī. f. i.
l. neq; l. s. **N**ecessaria. i. duob^o cas/
sib^o obligat pupill^o siue tutoris aucte.
ff. de ac. t. ob. l. furios^o. vbi. s. ex re actio
vñt. **P**romittāt. qñ tūc ē nifi qñ
male agat t facit ad b. j. Ab^o ali. l. i. vñ nō
s. nō admonē di. t. s. s. cōrio: vt. i. d. in/
ti. f. i. s. pupill^o. t. ff. de acq. re. do. pupil/
l^o. t. ff. d. vac. d. p. Idē de mīiere sup do/
te pacifcēte: vt. ff. d. pac. do. l. de dic. Idē
i alimētario trāsqēte: vt. ff. d. trās. l. cū
pl. s. qd ergo. itē facit. C. de ptra. t cō.

Aucto

ritate. **A**ste
ti. diuidit in
tres ptes pñ
cipales. pñ o
pōit i qb^o cas/
sibus necessa/
ria ē auctori/
tas tuto. t in
qb^o nō. scdo
qñ ista aucto/
ritas debeat
ipartiri. tñ
remouet qd/
dā dubiū. se/
cunda ibi. tu/
tor aūt. tery/
tia ibi. si iter/
tu. Itē prima
sub diuidit i
qñtuor. pñ
pōit dictū bi/
mēbre. scdo
ex emphicat

At. l. neq. a. **T**utoris doli. si in pu
pill' petat re et vendidit repellit ecce/
prioris doli mali nisi p'ciū dare velit. vt
ff. de resc. v. l. i. si id qd. s. vl. in fi.

Depositis pupill' tñ doli capax te
netur deposi

ti si id qd do
li cōmisset vel
locupletior
fact' sit. vt. ff.
de positi. l. i. §
l. in pupillā.

Obligat
tur. r. sic no.
q. det' clau
dicat qñq.
vt. b. r. ff. de
actio. empti.

tulian'. s. si quis a pupillo. ar. 3. ff. de
arbi. l. litigatoris. s. de. r. si. r. in aut. de
no. eli. scdo nubetes. s. p'spexim'. col. i.
Itē b' ē vez nisi locupletior sit pupil'
lus als' excipitur si agat extra eū po
terit agt. vt. ff. de admi. tu. si minoris.
r. C. p. emp. l. si. r. ff. e. l. i. §. i. r. de resc.
ven. si id qd. in fi. Acc.

Neq. **P**upill' nō pōt heredi
tate adire d iure ciuili v'
ptorio vel senatuscōsulto trebelliano
sine tutoris auctate: et si sit lucrosa. h.
d. Are. d. **H**ereditate. q. ex testō v'
ab itestato deferē. s. iure ciuili. vt. ff. d.
bere. pe. l. i. §. i. r. iij. r. hereditas ē succes
sio in vniuersū ius qd pūit defūct' tpe
mort' sine deducto ere aliēo. vt. ff. de h.
fig. l. nupt. e.

Bonoz possessionem
ex testō vt sūt tabulas: vel ab itestato
vel vñ libi r. filles q. sūt oēs d iure pto
rio: vt. j. de bo. pos. s. q. s. aut. r. est bo/
noz possessio ius psequitū retinēdis
p'moniū qd cuiusq. fuerit: cū is mori
tur: vt. ff. de bo. pos. l. iij. s. bonoz. hoc
tñ in bonoz possessiōe fallit in casu cū
pupill' nō hz tutorē: tunc enī ptoz au
ctozitate tutoris pōt supplere. vt. C. q.
admittūtur ad bo. pos. l. bonoz. idē in
peditate. vt. C. d. ius deli. si iustici. i. fi.

Et si de cōmissio vt p. sena. cō. treb.
vt. j. de fide. here. s. q. idē dico r. si bo/
na velit recipe cā suā daz libertatū: cū
r ibi possit timere dānū: q. ē successio
in vniuersum ius. vt. j. p. p. s. no. ac
q. s. fi.

Tutoris
l. administra
tois cui ad
ministratio sit
cōcessa alioz
qñ nō valet
nā r. si. ab eo
q. tutelā non
gerit sciēs a/
liū gerē emā
dñs nō efficiat
vt. ff. e. l. iij.

Ite nūq. curatoris sufficiat auctas ad
adeūdā peditatē v' bonoz possessionē
delatā pupillo. rñ. fi. vt. ff. d. ap. cū in
vna. s. tutor. vñq. i. fi. le. h. **Z**ucrosa
sit. i. appeat lucrosa. ne occasio luro
se adeat dānosā. lucrosa q. adeūdo one
raē legat' r. fideicōmissis r. aliis onerē
bus. r. ita obligat. s. j. p. obligari sine
auctoz auctate. vt. s. e. i. pñ. v' si obijct
at. s. an. cū rē. h. vñ accidit peditas fi
sit onerosa ad ea q. frequit' accidūt in
ra adaptat: vt. ff. d. le. r. se. e. l. nā ad ea

Neq. vllū ē r. aliarō ē si sit luro
sa q. litib' r. sūptib' vñq. ref. vt. ff. de
mi. l. minorib'. r. vñ an. r. eisdē ē rōmib'
nec i iudiciis ciuilib' v' eialib' p' rē fi
ne tutor auctate. vt. C. si aduer. rē in. l.
cū r. mores. r. C. d. au. p. claz nisi i qñte
oz casib'. vt i possessiōe momētaria. vt
C. si p. vi vel alio mō. l. l. r. C. q. legit. p.
mo. itē i violato thoro mior sine cura/
toze accusat. vt. ff. d. adul. l. si marit'. s.
lex. s. h. i. adulto. itē si veniā etaz ipe
rsa. vt. C. d. bis q. ve. etaz ipe. r. i. r. si. itē
i intēdō. d. lib. hō exbi. l. qd. r. lex. s. s.
si mlier. l. q. hēant. q. forte subest. et
altenu latēs.

Tutor pñs d. auctatē
interpone als non valet. h. d. fin. Are.
e. nq.

a **Auctor** fieri. i. pbare et laudare qd. fit p. pupillū. vt. ff. e. l. etiam.

b **Er**istianerit. al's nō cōpellit. i. mo qz est iniquū. scōo qz tenet pupillo dā nū resarcire tutor. vt. ff. e. si tutor. §. si.

c **H**ost tps i. nō modicū al's valet auctoritas. vt. ff. de acq. he. si quis mihi. §. iustum. d. est ptra. et est rō qz vident in esse q. incōr/nēti sūt. vt. ff. si cer. pe. l. le eta d. Per eplaz nō. caute et redde singula singulis. nā dixerit duo. i. statiz ad qd refer tur post tps rē. Itē in ipso negocio p/ sens: ad qd referē b p eplam q. int ab sente mittit. vt. i. de obli. ex cōsensu. §. si. idē et si alio mō iutilit auctorizet ff. e. l. i. §. si. r. l. v. l. si inuit detinetur.

Si autem. Tutor nō p/ auctorizetur pu pillo cū eo litigāti sed dādus est cura tor vsqz ad fl. vl. h. d. e. **J**udiciū. scz rei vendite. vel alteri psonalis vl' realis actiōis pter actionē tutele vel ne/ go. ge. d. otra tutorē erit dāda que dū/ rante offi. nō datur. vt. ff. de tu. et ra. dis. in fl. §. si. r. l. si cū adhuc. et idē cū i/ utili gñali neg. ge. q. daf. d. curatore m ad ul. vt. ff. de admi. tu. l. cū curatore. et C. de admi. tu. l. ii. r. l. rōnes. sed certe ne alie vident interm posse intendi. vt. ff. de tu. et ra. dis. l. sed nō danē. Itē il lud intellige vt ipemet exerceat non danē. sed p curatore sic. vt b d. Itēz nūqd pec correcti sunt i. hodie p aut. vt in aut. vt bi qui ob. per. res mi. §. i. col. vi. cus nullus creditor vel debitor possit ēē tutor vel curator. rñ. sic nifi i tutorē testamētarioi d poterit adhuc hodie b. §. loq. cuz fides talis tutoris

ab ipso testatore sit cōprobata. vt. i. de satisda. tu. vel cu. §. i. r. C. de epi. au. de creationibz. vel idē in eo qd i alijs. vt in hōe dēti aut. dicitur. sed i magis cre/ do p. iū. vt dicit in aut. vt p. d. ob. p. res mi. §. i. col. vi

itē et circa re ales actiōes hūc. §. hodie facimus loq cuz in eis sit obligatiō n cessat aut. vt i. d. actio. §. i **I**urē suā et pupillaque d. cū bñ ad/ ministrat. vt

Quibus modis tu/ tela finiat.

ff. de furtis. l. inter dū. §. qui tutelam. **g** **A**uctor. facit ad b. ff. de h. sig. l. qd dicitur. et C. ne qd in sua cau. l. vna. et C. de testi. l. oibz. et ff. e. l. v. i. rñ. ar. §. C. d. fidei cō. l. i. si. ibi iudex et. et seq. res iō ueniēs vt i eodē negocio. esset actor et re. **h** **E**t olim. nā oli i tali casu da baf tutor ptoz. qd hodie fi ē vt b d.

i **S**z curator. vt. C. de i. li. dā. tu. l. i. **l** **E**t eo pacto. i. iudicio.

l **Q**uibus modis tutela finiat. p. i. v. i. dēdū ē qd' modis tutela finiat nouē modos ponit. i. pūbte: arrogatōe. vt finitute: ditiōe: morte: capitis dimi/ tiōe: sz ad certū tps daf. sitz sit finitū tps suspitione vel excusatiōe.

Quibus modis tu

tela finiat. **g** Dictū ē de ingressu tuto ris. et §. ti. i. de pgressu: restat de fine si cut est in opibus naute ingressus pro gressus et finis. Are.

Pupilli. **g** Totus iste ti. diui ditur in. vii. ptes. nā pmo ponit qñr pubertate tutela finia tur: qñ sit pubertas. Scōo qñr arroga tiōe vel deportatiōe vel finitute pupil/ li vel tps finitione. Tercio qualiter morte pupilli vel tutoris. Quarto ca/

ptis diminutōe tutori. Quinto etiā
mīma diminutōe pupilli. Sexto pp̄
aduentū tp̄is vel additōis. Septio p
pter reuocationē factā de tutore. scda
ibi. itē finit. etia ibi. fili mō. q̄ta ibi.
sed: capitis.

Pupilli⁴ pupille/
q̄ cum puberes
esse ceperint: a tutela
liberantur. Puber/
tatem aut̄ veteres qui
dem nō solū ex annis
sed etiam ex habitu
corp̄is in masculis
existimari volebant.

Mostra autē mate/
stas dignū esse castita/
te nostror̄ tēpor̄ be/
ne putauit: quod in fe/
minis etiā antiq̄s im/
pudicū esse visum est:
idest inspectiōē habi/
tudis corp̄is: h̄ etia^c
in masculos extende/
re. Et ideo nostra san/
cta constitutiōe^d p/
inulgata: pubertatem
in masculis post. xiiij.
annū cōpletū illico in

Pupilli
sunt q̄ de p̄tate p̄ris ipuberes erierūt
vel morte vel emācp̄tōe. ff. de h̄. sig.
pupill⁹. i. rñ. l. 3. ip̄rohe dicat aliqñ pu/
pill⁹ q̄ est in p̄tate: vt. ff. de h̄. ob. l. fi.
s. si pupill⁹. h̄ **H**abitu. i. aspectiōe
vtz h̄et barbā vnā vel alterā: vt. i. in
nuit. 2. facit. ff. de mi. l. minor. rrv. an.
vel ex aspectu rē. 2. no. p̄ op̄i. Adar. q̄
fm̄ p̄sciam dicebat iudicē debere iudi/
care. 2. facit. ff. de fe. l. ij. in fi. 2. ff. fi. re/
gū. l. fi. irrup̄t. s. fi. c. **P**oc etiam. s.
q̄ sit in dicandū p̄ aspectū ipudicū.

Constitutiōe. vt. C. qñ. tu. vel cy. cē

deh. l. fi. **C**redatur. facit ad d. s.
Itē finitur. de nup. i. rñ. **A**llogatōe
deportatiōe. finitute vel in euētū cōdi/
tōis finit̄ tutela. h̄. d. Are. f. **I**tem

finitur. ipu/
beres. i. si pu/
pillari etate
adhuc existē/
tes: vt. h̄. 2. ff.
d̄ adopt. nec
ei. s. eoz. 2. h̄
cōsensu oīnz
tutor: vt. C.
de auc. p̄stā.
l. fi. Accur.

Itē redi/
gatur ex igrā/
titudie si sit
doli capax. n̄
aut̄ ex v̄ditū/
one: vt. i. per
q̄s p. no. ac.
s. pe. q̄ non
nisi sit ma/
ior. rr. an. po/
testp̄ v̄ditū/
onē fieri su/
vt. s. de iure
p̄so. s. pe. 3. ē
C. de iof. te. l.
fi. d̄s. s. fi. sed
ibi d̄ eo dicit
q̄ doli capax

nō est. h̄ **S**ed 2. si. vsq̄ ad certā. i.
specificatā: vt qñ tit⁹ erit p̄sul.

Testō. no. q̄ dixit testō. naz a lege
vel a iudice nō fieri: vt. ff. de re. iur. act⁹.

Simili mō. **M**orte nāli pu/
pilli vel tutori. Itē ca/
pit̄ diminutōe tutori maria vl' media
vel et mīma pupilli oīs tutela finitur.
mīma aut̄ tutori solū legitima finit̄. h̄. d.
Are. l. 2. **M**orte. s. nāli. nā de ciuili
iā dixit. s. p̄. s. vbi dixit de deportato
2. suo scō p̄ ingratitudinē: qz mors oīa
soluit nedū tutelā: vt in aut̄. de nup. s.

deinceps.col. filij **h** Sz r capitis lib
tas. r tuc maria na. **a** Cuntast tuc
media. vt s. d. ca. di. s. m. aia. r. s. mior
b **g** Dis tutela. i. testamētaria vel da
tina: cū ea q̄ sūt iuris naturalis tollā
tur. vt s. de

ca. di. s. q̄ ar
c **g** Si se in
adoptiōe sed
emācipatiōe
filij legitima
tutela nō sū
nitur. qz filij
iussa. legiti
m^o tutor: esse
nō pōt. cū. s.
p̄f eū p̄cedat
vt s. de capi.
di. s. si. nisi i
casu: vt cum
manumittit
suū mīnum
delatus sibi:
vt s. de legi.

diminutiōe tutoris p
quam libertas v^l ciui
tas^a etul amittit: ois^b
tutela perit. Admima
aūt capitis diminutio
ne tutoris: veluti si se
in adoptiōe^c dederit:
legittima tantū tutela
perit: ceterē non pere
unt. **g** Sed pupilli et
pupille capitis dimi
nuto h^o minima sit oēs
tutelas tollit. P̄terea
ea q̄ ad certū tps testa

pa. tu. s. s. forte. r tuc desertur cuz sui
iuris erit: vt. ff. fa. her. si maritus.

d **g** Legitia. s. s. h. per legitia tātū p̄t
Rū. qz agnatio p̄t mima ca. di. vt s. d.
leg. ag. tu. s. si. r legitia inter agnatos
tantū cōsistit: vt s. de leg. ag. tu. i. rñ.

e **g** Ceterē testamentaria r datina sū
m. **f** **g** Accet mima. vt qz def in ar
rogatiōe: vt. s. e. s. i. **g** **g** Ad certū. idē
fi ad certū tps. s. ad cōditionē: vt s. e.
s. s. r si. q̄ cōditio ad eē r ad si eē se. h̄p̄e
p̄d̄r: vt. i. d. h. ob. s. cōditōe. Ac.

Definunt aūt **g** Qui re
mouet a
tutela p̄pter suspiciōē vel q̄ in p̄p̄e
tūū excusant tutores eē definūt. h. d.
Are. **h** **g** Definūt. excusant. s. i p̄p̄e
tūū vt qz mut^o. qd̄ dic: vt. ff. de mī. l.
vez. s. ex facto. nā si ad tps nō definūt
eē tutores: vt. j. de ere. tu. v^l cu. s. itē q̄
reipu. Ac. **i** **g** Infer^o. vt. j. d. susp. tu.
p̄to. r. i. d. ere. tu. r cu. p̄to. r no. q̄ eis
dem modis sūnt cura si q̄s h̄eant p̄p̄e

pilli curatores r eodē tpe: vt. C. q̄n tu.
vel cu. esse de. l. i. adultor^o hō curatores
tūc sūntur cū vīlēm vigozē cōpleue
rit immor. s. rrv. an. vt. ff. de mī. l. si. si.
r. j. ti. i. i. rñ. nisi ad certa cām vel sp̄z

fue int datū.
nā tūc sūnto
negocio sūnt
tur officij:
vt supra titu
lo p̄mo. s. si.
na. Item cur
atores alio
rum. vt. j. ti.
l. s. furiosi. r
. s. sed r men
te capis. tūc
definunt q̄n
sūnt mentes
p̄dictē p̄sone
recipiunt: vt
ff. de cu. fur.
l. i. s. i. r. s. si.
Accur.

De curatoribus.
Masculi^k quidez
puberes et fe

De curatoribus.

g Sinita tutela pupilli indigent curato
ribus: ideo de ipsis subdit.

Masculi. **g** Totus iste ti. di
uiditur in tres par
tes p̄ncipales. P̄mo ponit de curatori
bus dāz puberib^o. Secdo de datis illis
q̄ laborāt aliq̄ morbo v^l vitio. Tercio
de curatori^o dāz pupill. scda ibi. furio
si. etia ibi. intdū. Itē p̄ma ps diuidit i
tres ptes. P̄mo q̄l^o puberib^o dātur cu
ratores. Secdo a q̄b^o dānt. Tercio an
iunt^o q̄s cogat curatozē accipe. scda ibi
dānt. etia ibi. itē iunt. r. h. d. Curato
res dānt adult. v̄p̄ ad. rrv. an. cōpletū
r ab illis m̄ḡarib^o a q̄b^o tutores nō sūt
testō dātur: dati tñ cōfirmant: multo
aūt curato: si dāt nisi ad litē. h. d. Are.

Masculi. rrv. an. nisi impetrent a
p̄ncipe veniā etatis. masculi in
rrv. an. femine in. rvi. an. vt. C. de his
qui ve. etz. imp̄e. l. i. r. j.

a Dant aut a magistatib⁹. i. a p^{ro}te p^{ro}hi
de p^{ro}consule p^{ro}fecto egypti: vt. ff. d. tu.
c. u. l. i. Itē a p^{ro}fecto v^{er}bis r^{ati} a defen. ci
u. v^{er}bi iuridico aleradriner vt. s. de attil.
tu. s. pe. alias f^uit vt i aut. de defen. ciui.
s. nulla. col.

ij. r. ff. de of.
pre. l. i. s. so
lent.

b S^{ed} dar^{um}.
de facto.

c Pretoris. s.
in v^{er}be.

d P^{ro}ficidit
in p^{ro}uicia.

e Itē accipit
sec^{undum} in tutore:

vt. ff. de tu. r.
cur. da. l. nec

nō. r. de tute
lis. l. ii. r. d^{ic}ti

mus. s. de tu
te. s. est aut.

Itē videt^{ur} s. ff.
d. m. l. i. i. fi.

sed q^{uod} ibi d^{ic}i
t nō cōm^{it}it

tit eis aulē
res suas b^{on}i

gerētib⁹ āte.

rrv. verū est vt sint rata q^{uod} f^uit p^{ro} eos.
cōmittit^{ur} t^{amen} vt hic: sed restituit^{ur} vt

ibi. r. j. de act. s. si quis agens.

f In litē. tūc enī cogit^{ur} pupillus in
litē non cogit^{ur}: vt. ff. de tute. l. q^{uod} h^{ab}et. s. si

pupillus. q^{uod} erpone vt ibi. **g** Cura
tor. q^{uod} dicat nō dubites de h^{ab}et alio fit

in tutore: vt. s. q^{uod} da. tu. po. s. certe.

Suriosi. **g** Suriosi r^{ati} d^{ic}ti s^{ed} maiorib⁹ dant a lege
curatores agnati: illis deficiētib⁹ a iu
dice dādu^s est curator: mēte captis r^{ati} a

l^{ib}et q^{uod} morbo p^{ro}petuo laborāt curator: a
iudice dādu^s est. h. d. Are. **h** Suriosi

nota hos duos accipe curator: ē a lege.
alij oēs sunt datū: vt caute b^{on}i collig^{it}

r. j. p^{ri}. s. r. c. de epi. audi. l. i. s. de crea

tionib⁹. i. **i** Sed solēt. s. agnatis def
ciētib⁹ vel nō habilib⁹ cōstitutis: vt. C.
de cu. su. l. i. s. s. singul. ac. l. **j** Inq^ui
tū. r. b^{on}e furoris vel demencie: nisi
iste p^{ro}pone sint miores. rr. an. r. tūc r^{ati}o

maiores. rr. anis sint:
tamē in curatione sūt
agnatorū ex lege duo
decim tabularum sed
solēt rome p^{ro}fecti vr
bis vel p^{ro}tores: r^{ati} in p
uincijs p^{ro}vides ex inq^ui
tione^{re} eis dare curato
res. **j** Sed et menteca
ptis: r^{ati} surdis r^{ati} mutis
r^{ati} q^{uod} p^{ro}petuo morbo la
borant: q^{uod} rebus suis
supesse nō p^{ro}nt: curato
res dandi sunt. **k** In
terdū aut r^{ati} pupilli cu
ratores accipiūt: v^{er}pu
a si leg itim^{us} tutor non
sit idoneus^m quoniam
habenti tutorem tu
tor dari^{um} non potest.

vel q^{uod} nō est industrius vt deet: si de
lis tamen est r^{ati} diligens. als repellere
p^{ro}cur^{at}ur: vt. j. de susp^{er}ct. tu. s. p^{ro}. r. j. r. C.
de susp^{er}ct. tuto. l. p^{ro}ietatis bene dico cu
ra. r^{ati} non tutor. Quoniam r^{ati}.

l Dari non potest. fallit hec regula
in casibus. vi. vt si detur tutor loco tu
toris surdi vel muti vel furiosi: vt. ff. d.
tutelis. l. penul. item r^{ati} si habet tutorē
ratione rerum vnius p^{ro}uincie poterit
habere alium ratione rerum quas ha
bet in alia: vt. ff. de eru. tuto. l. p^{ro}
pter litem: als licet. s. fi. r. C. in quib⁹
ca. tut. pa. da. tu. l. fi. Item mater r^{ati} āte
q^{uod} nuber nutrit existens aliū petit itū
torē dari: vt in aut. de nup. s. s. h^{ab}o tute
lā. col. iij. s^{ed} r^{ati} est q^{uod} abire nūc sperat^{ur}

ne etatis tu.
vel cura. nō
accipiunt: vt
ff. de tutelis
q^{uod} h^{ab}et. s. q^{uod} au
tem item nisi
sint i potesta
te: vt. C. de cu
ra. su. l. i. s. s. i
l. **m** Dandi s^{ed}
s. ab his q^{uod}s
mō in sup^{er}ie
ri. s. d^{ic}tim^{us}.

Inter
dū. **n** Si tu
tor pupilli n^{on}
est idone^{us} v^{el}
si ad t^{em}p^{us} ex
cusat^{ur} dat pu
pillo etiā cu
rator. h. d. ar.
m. **o** Interdū
idone^{us}. v^{el} r^{ati}ō
ne paup^{er}tat^{is}

Liber Primus

vt. C. cōia. delea. l. si. §. ij. Item 2 qñ ad
tps est relegat? vel excusat? vel remot?
nā iteris tutor dat? vt. C. in qñ cau. tu.
ba. l. pe. itē si qñ tutor sit apud postes
nō vt fū? s? vt legat? vl' trāsfiga aliis
dat? vt. ff. de
tutel. l. si qñ
tutor item si
re publice cā
absit pōt ali
us dari? vt. ff.
de tutel. l. nō
qñ sit. 2. ff. de
ter. negocia ad
mistrat. suspec.
tu. l. i. solet ei
curator adiun/
ti. §. si qñ af/
futu? s? fm
p. in his oi/
bus casib? tu
to: a? pcura/
to: accipit. 2. hec
regla nō fallit s? cu
lra in oib? supradic
tis legib? de tuto
re facit mētiōē ab ea
nō discedam? vt.
ff. de le. iii. nō aliter.
2. ff. d. exerci. l. i. §.
igit. sed qñ est rō cū
vbicq? dari possit cu
rator? hñt? curatorē
vl' tutorē. s? nō tu
tor potest dari hñti
tutorem rñ. qñ tu
tor qñ p? dabat hēbat
plenā prātem. j. ti.
ij. §. dat? 2. §. de
tute. §. i. 2. ita qñ
aliū secū in eadē
plenitudo dīca dmi
ttere non pōt: s? nō
sic in curatore qñ
reb? dat? vt. C. de
nup. l. in cōputan
dis: vñ tutor au
ctorat? hñt? dīrati
adeū de qñ in cu
ratore pupilli nō
est: vt. ff. de ap. l. cū
in vna. §. tutor. s?
nōne tota die iuenim?
vñ pupilli plures
hñt? tutores: vt. C.
de diui. tu. l. ii. rñ.
illud est qñ simul
dant. nā qñ dā
stāt sñ bñ qñ nō
valēt sñ stāt sepa
tē vt duoz reoz ob
ligatio: vt. j. d. duob?
reis sti. §. i. ac. a

¶ Itē si i testō posuit
erēplū d legitio. nūc
de datio testārio
min? idoneo. b
¶ Idone? i. sufficiēs
c ¶ Itē ad tēp? excu
sant. nā aliqñ qñq?
sit opetū qñq? ad
tēpus: vt patet per
multa erēpla. j. de
excu. tu. rēu. §. i. 2. qñ
si per totū ti. d
¶ Curatores vel etia
z tutores: vt. §. pri.
§. i. dīri. s. put iudici
videbūt: vt. C. qui
cau. tu. ba. l. i. 2. ij.

sed qñ si tutor pupillo non sit an dari
possit curator: rñ. sic vt ar. a contrario
sensu sumit? vt. ff. de tu. 2. cu. da. ab his
l. curator. qñ est validū: vt. ff. d. offi. ei?
cui man. est iuris. l. i. §. i.

solēt curatores? dari.

¶ Quod? si tutor ad/
uersa valitudie vl' alia
necessitate impeditur
quomin? negocia pu/
illi administrare possit
2 pupillus vl' absit? vl'
infans sit quem velut
actorē periculo ipsius
tutoris pretor vel qui

quod

si. ¶ Si pu/
pill? sit ifās
vl' absens, tu
tor infirmita
te vel alia ne
cessitate ipe
diatur pōt a/
ctor? pupillo
cōstitui. p. d.
Areti.

¶ Qd si ad
uersa valitu

die. i. infirmitate qñ valitudinē 2 sanitati
3ria est. ¶ Neccessitate. vt qñ lōgo tē
pore abfutur? est vl' sua maiora nego
cia h? ptractare: vel als files necessita
tes: vt. ff. de pecu. l. filiussa. §. si. 2. l. se. 2
l. post litē. 2. l. se. vsq? ad l. qñ oia. 2. nisi
hñdī necessitas sit nō pōt fm qñdam:
vt. C. qñ dari tu. vl' cu. l. curatorē. 2. l. cu/
rator: imo certe 2 si qñq? alia sit iusta
quoquo mō: vt. ff. de admi. tu. decreto.
2 hec eadem sunt in curatore: vt. C. de
ap. si actor. g ¶ Absit si enī pñs sit 2
h? intellectū etiā pcuratorē. cū auctori
tate tutoris facere pōt: vt. C. de pecu. l.
neq? absit. i. in ser mensibus. h ¶ De
lit. f. pto: vel ptes: vt scatur. 2 qñ hic
dicit actor als auctor dicitur: vt. ff. de
tute. l. solet. als curator: vt. ff. de tu. et
cu. da. ab his. l. i oēm. als procurator:
vt. C. de pecu. l. neq? 2 no. h varia nos
mia eoz qñ alioz facta agūt vt actor: vt.
h dictū ē. itē tutor qñ dat pupillis: vt. §.
de tu. §. est aut. Itē curator qñ dat adul
tis vel furiosis vel sñb? vt. §. e. in pn.
2. §. furiosi. 2. §. s? et mentecaptis. Itē
pcurator qñ aliena gerit negocia cū mā
dato: vt. ff. d. pcur. l. i. itē negotioz qe
fio: qñ sine mādato gerit: vt. j. de obli.

et qñ pñac. s. i. itez iconom' cui res ec-
clesiastica gubernanda mādāt ab epō
cū pñsensu iratrū: vt. C. de sa. san. ec. l. iu-
ben'. r. C. de epi. r. cle. l. oēs. s. b. pcul/
dubio. r. nupilomin' dñ hypocrisari': vt
i aut. qñ o3

epi. s. mō aūt
r. s. neq3 aūt.
et. s. iñ xovt
pñserti. itē fin
die' qñ si gres
ce dñ latine
singulor3 cās
dicēs: vt. ff. d
mu. et po. l.
nūerū. s. dñ
fō: es. qñq3 ta
men actor r
findic' p eo/
dē ponunt:
vt. ff. qd cu/
prouicie preerit decre/
to constituet.

De satisfactioe tutorum vel curatorum.

Quam pupillariue
et eorū qui que in cu/
ratiōe sunt inegocia a
curatorib' tutoribus/
ue cōsummātur^b vel di/
minuant^c: curet pre/
tor vt tutores vel cu/
iur. s. vñuer. l. i. s. qd. r. s. pe. r. l. item
eo3. s. actori facit ad b. s. de au. tu. vel
cu. p totū. vl' et dic q differūt vt ibi no.
f. in. d. l. i. qd cuiusq3 vñi. r.

De satisfactioe tutor vel curatorum.

Ne tamē. ^a Tor' iñ e ti. diuiz
dis i tres ptes pñ/
cipales. nā pñio pñit q teneant satisfda
re r q nō. Secdo q illi q nō tenent sa/
tisfare: si satisfdāt pñerāt socijs i admi/
stratiōe. Tertiō q officiales teneāt d. sa/
tisfatiōe si exacta vl' nō idonea. Secda
iōt. s. r. si. Tertia ibi sciendū. Itē pñia
sub diuiz dñ i duas ptes. Nā pñio ponit
regulā. Secdo duas fallentias. Secda
ibi. s. b. r. b. iñtēdit. Tutorēz curato/
res tenēt satisfdare nisi fuerūt testarij
vl' datij et inqñtōe. h. d. Areti.

De rñ. diuiz' dādos tutores r curato/
res rōe etatis: ne tñ rē. b. C. dñu/
mant. i. totū. c. Diminuant. p pre.
d. pñetor. sic r p. vt r pñes puicic: vt
s. ti. i. s. ij. e. Satisfident. i. rē pu. sal.
fo. vt dirim'. s. d. tu. s. i. s. cū fideiussoze
vt. ff. rē pu. sal. fore. l. nō qñ i pñ. r. ff. d
pño. sti. l. pñorie. r. ff. q satisfda. cog. l. i.

f. Perpetuū. i. gñale. sic. C. de edē. l.
edita. als p tpe ponit: vt. ff. p socio. l. i.
r. j. de x. obli. s. at si q3. s. Approba
ta. idē in curatorib' i testō datis l3 cu
ratores nō dent i testō regulariter: tñ si

ratores eo nomie satis/
dent sed hoc nō est p/
petuū. nā tutores tes/
tamento dati satisfda/
re nō cogunt: qz fides
eorū r diligētia ab ip/
so testatore approba/
ta est. Item vt in q/
sitione tutores vel cu/
ratores dati: satisfda/
tione non onerantur:
qā idonei electi sunt.

dati fuerint
pñmant de
creto pñeris
vl' pñiat: vt
s. ti. pñ. s. i.
r tñc liberā/
tura satisfda
do vt tutores
vt b. r. ff. de
cōstr. tu. l. si
filiō. r. l. i. cō
firmādo. r. l.
se. r. l. vñlita
tē sec' i dato
a mñe: vt. ff.
de cōfirmā.

tu. l. i. ad si. legis: als. C. e. ti. l. i. s. qñ
sec' rñdeo qz firmū ē cōsiliū pñis r non
mñis: vt arg. j. q. ali. l. in. fi. i. rñ. r. j. d
iur. s. i. r qd dicit i testa. idē i tutorib'
i codicill' dat: dicā: vt. ff. de tes. tu. l. iñi
r facit ad b. C. de epi. au. de creatiōib'
b. Itē ex inqñtōe. i. dati a iudice cu3
inqñtōe: vt. s. de attil. tu. s. b. iure.

i. Idonei. i. pñumptōe iur. s. quā nō ad
mittit pñatio i dñi. n3 si d apper. tene
bit illi q dedit: vt. j. e. s. sciēdū. s. b. fal
lit iuratore furiosū q satisfdat si nō ha
beat idoneā s. bām l3 sit cū inqñtōe da
t: vt. C. de cu. l. fi. r. s. qñdes. r. s. si xō
nō talis. itē debēt iurare oēs bñ. agere
i. nō pñmittere vñlia: r nō facere in
utilia: vt i aut. vt bi q ob. p. res mñ. s.
fi. col. vi. si q nec testamētarij nec datij
ni satisfdāt q erūt illi q satisfdāt. rñ. les
gitimi nisi i cāu. s. pñon' p liberto: vt. ff
d. l. tu. l. legitimus. s. i. itē datij qñ si
fiūt cū inqñtōe: vt. C. de auc. pñ. l. fi. r. ni
si satisfdēt si admittāt: vt. C. de tu. vel
cu. qui satisfd. nō de. l. i. r. si r3 hoc sūt
quattuor genera tutor. s. testamentarij,
iñtē legitimi. itē datij cū inqñtōe.

item datini siue inquisitione dictu est.

Et si ex testame

to. Si fuerit tutores testō dati plus res: vlt ex inquisitione pōt vn' offerre satis datidēz r soz

Pa dministrare nisi etiā ali' voluerit satis dare. Si aut nullus satis dat ille sol' gerit quē res stato: eleget gerit vel ma: io: ps eozū r si discordant cogētur a iudice cōcor dare. b. d. Et di uidit in q̄tuor ptes. p: i mo q̄ tutor tenet tutori satisfacere vt i administratiōe pferat. Secūdo qd fiet si null' ex cō: tutorib' vult

Sed et si ex testō: vlt ex inquisitione duo pluresue dati fuerint tutores: pōt vn' offerre satisfadationem de indēntate pupilli vel adolefcentis et cōtutori suo vel concurato: pferri vt solus admistret: et cōtutor satis offerens pponat ei: vt r ipse solus admistret. Itaqz per se nō pōt petere satisfadationē a cōtutore suo vel concurato: s; offerre debet vt electiō nē cōcuratori det: vel cōtutori suo vtrum velit satis accipere vel satisfacere. **Qd** si ne/

d **Maloz.** dūmō oēs velit p vnu ad ministrare. als eni nō cōpellētur s; oēs gerere pnt si velit: vt. ff. de adm. tu. si ples. s. fi. r. l. vl' in ptes. Et no. b. ar. q stat maiori pti. sic. ff. de pac. l. iurisge.

mo eoz satis offerat si quidē ascriptum fuerit a testatore quis gerat: ille gerere debz q si nō fuerit ascriptum: quē maior' ps elegerit: ipe gerere debz: vt edicto pto:is cauetur.

Sinautem ipsi tutores dissenserit circa eligendum euz vel eos q gerere debent: pto: partes suas interponere debet. **I**dem et in pluribus ex inquisitione datis probandum est: id est vt maior pars eligere possit per quem administra tio fiet.

s. vl. r. l. ma: io: r. l. pce: dēte. r. s. h. r. ff. de testa. l. iij. s. ii. ibi a: lias nūc' te stūz. r. ar. cō: tra. ff. de fenz. u. rusti. pres. di. l. fundū. r. ff. coia. p. r. l. si. Accur.

Et edito pto:is. s. qd nō pēnt. f **Partes** suas. i. se r of ficiales suos r milites in sticie. Sed cur nō cōmittit fortūe vt alias. C. cōia d. le. l. fi. i. r. h. r. i. de legi. s.

satis offerre de indēntate. Tertio qd agēdū euz tutores discordāt i eligēdo. Quarto extēdit ad datiuos dictū i testamētariis. Secūda ibi q si nēo. Tertia ibi finit. Quarta ibi. idē r i plib'. ar. **S**z r si ex testō. duo pōit r vnu tñ nūc pfect. s. de testārio. s. i. fi. s. dicit d alio. Itē pec eadē i curato:ib' p lib' locū pnt: vt. ff. de adm. tu. l. iij. s. q i tutori b'. itē qd in legitimis. r. h. deo idē cū sic eadē rōe deteri' negocia p ples exerceat: tur: vt. ff. de adm. tu. l. i. ples. s. appet g. b. Itaqz. vl' satisfacere. sic. j. d. iuri. sti. s. alr. i. fi. **A**scriptū. s. i. testō vl' alr appet ei' voluntas euidenter: qz dicē i satisfadatiōe qz pferri d' vt edicto q si n fuerit ascriptū quē maior: ps elegerit ille gerere debz.

optionis. Rñ. nō ita alter' factū. s. puilli pnt fortune cōmittere vt snū ppi um: r cōcor. hñic. ff. de le. i. hñoi. s. fi. r. ff. de vsufu. l. si amus. s. s; i iter du os. ar. cōtra in e. ti. quoties duobus. i. rñ. **I**dē r i plibus. p oia vt. s. nly si q: hic a testatore nō potuit scribi qz gereret cū nihil dixerit d tutela. nā nō darent ex inquisitione si essent testamētarij: vt. s. de att. tu. i. rñ.

Sciendū. Qui tenet acci: to: si non recepit p minus donec te nēt s; b;idaria actōe. q ē r trāsit i pdes r p̄t tutor: vl' curato: cogi satis dat ētca p̄t pig: ib'. b. d. r diuidit i q̄tuor ptes p̄io q̄ officialis pūet s; b;idaria actōe

scdōqñ i qñb' casib' teneat. Tertio ad pcedes exēdit. Quarto ponit nouū casum vidēz qñ tutor cogit satisfdare. scōa ibi. subsidiaria. tria ibi. qñ dē. qñ ta ibi. qñb' constitutombus,

a Sciendū

cetis qñt fuz riosis t men tecapris vt s ti. i. s. riosis t. s. i. t men tecapris.

b Accipiūt

ymgrat' qd dicit dicit' j. c. s. neq' at

c Itēz eis

f. pupillis et similitous.

d Subfidi

aria. f. tutele vt ius p cū q

malū dederit tutorē vel vtrūq' nego. ge. qñ malū curatorē. nā eadē vtilis i magistratū dat qñ i administratōē directā dat t vlturē vniūtrū vt in pñat. vt. ff. de mag. cō. l. si. t. c. c. l. pe. subsidiaria aut d: penalis aptitudinē vt. l. aqñ actio d: penalis aptitudinē vt. j. ad le. acqñ. s. his aut: nā nec illa sp penāl ē nec hec sp i subfidiū dat: qñ qñq' agit añq' cō ueniant oēs tutores vt colligit ex his q dicitur in hac glo. circa si. Quare ad hōz cui dētia distigue. aut fuit vñ' tutor vel curator aut ples. pñio casu cō uenit om' tutor vel curator: t postea mgtat' vt b. si xō ples t tunc aut oēs gessit tutelā aut curā aut nullus: aut alē tātū. pñio casu oēs pueniūt añ magistratū vt. ff. de admi. tu. l. uci. s. pe. t de ma. cō. l. duo. i scōo idē vt. ff. de admi. tu. si ples. in triō distiguerant fuit subdiuisa tutele administratio p iudicēz vel testatōē aut nō. pñio casu p sua gestide qñlibet tenet t nō p alterius t postea mgtat' in subfidiū. ff. de admi. tu. l. uci. s. pe. t. c. de dim. tu. l. ij. sed tñ qñtuo: casib' vñ' p alci' pte tenet

in p' magistratū. si. si tutorē t suspectū re mouēdū si remouit: vel tarde remouit vt remouēdo iura pupillī pdidit: vel si exegit satisfdationem rēpu. sal. fo cū vidēt cū si soluēdoyt. d. l. C. d. di. l. ij

t. ff. d. admi.

tu. l. l. uci. s. pe. scōo casu cōuenit. pñio gerēs. secun do mgtatus. tertio nō ge gerēs nisi in dictis qñtuo: or casib' vbi cōuenit etiā q non gessit añ mgtatus: vt. C. d. dim. tu. l. ij. t. ff. d. admi. tu. l. et t. l. emili. in

torib' satisfdari si cura uerūt aut nō idonee passi eēt cauēti qñ dēstā ex prudentiū res pōsis: qñ ex cōstitutib' ipialib' t in here des eoz extēdit. Quib' constitutombus t illud exprimitur: vt nisi caueant^r tutores t curatores pigno ribus capitis coercentur^r. Neque autem

fi. t. l. tutores. e. J donec aduerbiū ē. t facit ad b. ff. de mag. cō. l. i. s. sciē dū. t. s. expigere. f. Que qdē. f. tute le actio subfidiaria vel neg. ge. vt dicit in^r. g. Rñsis: vt. ff. de mag. cō. l. i. s. sciē dū ē. t. l. q ad pcedē. h. Ex pñi tutōib'. vt. C. de mag. cō. l. ij. t alijs grecis pñtutōib'. s. alr pces tenet: qñ dolo t culpa tātū. alr defūct' q etiā de leui culpa tenet: vt. ff. de ma. cō. l. si filr. Ac. i. Quidb'. grecis. f. cōstitutō omb'. l. Caueat. f. rē pupil. saluā fore. l. Coerceant. facit ad b. ff. de ad. tu. l. i. rñ. i. t de dā. inf. l. iij. s. iij. t ff. de li. agno. si qñ alie. s. si qñ ex his. t. C. de suspe. tu. l. iij. t. ff. de ven. inspi. l. i. s. si qñ g. m. Neq' vbi s. romane. p excellētia: vt s. de iure. na. s. s. qñ tñs. itēz facit ad pñc. s. ff. d. magi. cō. l. i. sed contra est. ff. de admi. tu. l. emilius. sed distigue tria genera iudicūz quidā pñt dare tutōem t non exigere satisfdationē de qñb' vñc loquitur. Alij t dare t exigere d qñb' ibi dicit: Alij ex gere t nō dare vt tabellidēs t aliqñ m iusticie cū talia cōmittāt: t isti tenet

in subsidio: vt s. de attil. tuto. s. pe. et C. de ma. cō. l. si. itē estimatores primo nō pupilloz ppter qz prauā estimatiōz viliores fideiussores accepti sunt: vt. ff. de magi. cōue. l. i. s. diuus. q. erat dādi p rei qualis

tate: vt. ff. de in ius vo. l. i. r qui satisd. co. si xō. s. i. a Dādi. itā tū solēt. als debēt s; isti nec debent: nec solent: vt dicimus.

De excusatione tutorum vel curatorum.

excusatiōe. tu. toz vel curator. Nūc. dicit quod. s. qui. mo. tu. si. s. ff. pmissit.

De excusatione tutorum vel curatorum. Qz s. visum est de tutorib; r curato ribus: v; q; hi varijs ex causis excusa ri solēt: iō merito subdit de excusatiōe tutorum r curatorum. Porcus.

Excusantur.

Titulus: di uidit in. xvi. ptes. Prio ponit q̄r q̄s excuset a tutela pp nūez liboz. Secda ibi. itē diu: q̄r excuset q̄ ipedit nego tijs fiscalib; r respub. Tertia ibi. et. q̄ ptatē: q̄r q̄s excuset pp ptatē r iuris ditionē. Quarta ibi. itē ppter. q̄r ex cuset pp litē pcedentē cū pupillo vel adulto. Quinta ibi. itē tria. q̄r excus set pp nūez tutelaz. Sexta ibi. s; p ppter. q̄r excuset pp paupratē. Septi ma ibi. itē ppter aduersam. q̄r q̄s ex cuset ppter infirmitatē. Octaua ibi. filiter. q̄r excuset impitā līaz. Nona ibi. Itē si ppter inimicitias. qualiter q̄s excusetur ppter inimicitias. Decia ibi. itē is q̄. q̄r q̄s excuset pp ptroneriaz status. Undecima ibi. itē maior: q̄lter q̄s excusetur ppter etatē. Duodecima ibi. itē r in milite: q̄r excuset pp mili

tiā. Decimatertia ibi. itē rome: q̄r ex cusetur ppter exercitiū liberaliū artū Decimaq̄ta ibi. q̄ autē in quantū tps pōt se q̄s excusare. Decimaq̄nta ibi. q̄ tutelā: q̄. r q̄s excusetur a cura pupilli

Excusant aut tu tores vel curato res varijs ex causis. Plerunq; ppter r libe ros: siue in ptatē sua fiant siue emācipati. Si enī tres liberos su p̄stret rome q̄s bēat vel in italia q̄ttuor v; i puincijs. q̄nq; a tu

lui vel vxor sue: Decima fecta ibi. q̄s autē declarat q̄ falsa excu satio non p; dest. Et pri ma ps b; di cit. Tres li beri rome et q̄ttuor in ita lia. r q̄nq; in puincijs p; stant excusa

tionē a tutela vel cura. adoptiui vero si cōputāt: nepotes xō in locū filij vo cantur: nec liberi mortui cōputant. ni si p repn. decesserint. h. d. Et diuidit i q̄nq; ptes. Prio ponit q̄ plures va rie cause sunt quibus quis a tutela v; cura excusatur. Secundo ponit quali ter quis ppter liberos excusat. Ter tio quot liberi habeant excusare. seu ppter quos liberos quis excuset a tu tela vel cura. Quarto fortificat dictū suū per similem rationē annectendo. Quinto declarat qui liberi sunt illi q̄ pstant excusationē. Secda ibi. plerūq; Tertia ibi. si enī tres. Quarta ibi. exē plo. Quinta ibi. sed adoptiui. Areti.

Excusant. liberos sup̄stites r inco lumes: vt. ff. de vaca. mu. l. ij.

CEmācipati nisi p̄ filio emācipato curator petat: tūc enī nō excusatura cura emācipati: vt. ff. e. amicissimos. s. si. vel dic q̄ l; faciat p̄tra stimulos na turales: tñ bene pōt vt ibi innotuit.

Rome. hoc est in ciuitate romana r vsq; ad centesimū miliariū: vt. ff. de offi. p. v. l. i. alias. ij. s. cūv. bē.

In puincijs quinq; sed nunquid ille prouincie que als habēt ins ciui.

italie. et hoc habebunt. rñ. nō. q. illud p
pter tributa cōcedit eis. vt. ff. de cen. l.
i. r. l. si. a. **¶** Ad uer. i. onez. cū iū vt
decurionat. secus si pñmonij sit on?
vt. ff. de va. mñ. l. septū. §. numer⁹. r. §.
q. pñmonio/
rū. r. l. is one
ribus. i. rñ. r.
C. q. mli. nō
poi. l. i. lb. r.
itē sed in ho
norib⁹. vt. ff.
de va. mñ. l.
iij. r. l. in ho
noribus. itē
secus in one
ribus q. ho?
norū imperet
vt. ff. de va.
mñ. l. sextum
§. numerus.

b **¶** Ad un⁹ publicū. auctorit. ate. nam
dat inuit. vt. C. d. decur. l. null⁹. li. r. et
facit. ff. de h. sig. pupill⁹. §. mun⁹. §. 3.
ff. e. athlete. §. tutela. sed nō est publicū
cū minus vt ibi d^r. utilitate l. aucto/
ritate sic. vt. b. d. sed vt utilitate publicū
ē sedario. q. expedit reipu. vt. s. d. his
q. sunt sui vel alie. iur. §. si. itē ptra. ff.
e. spadone. §. q. accepit. r. l. nō tantū. §.
nō oia. sed l. ibi gñali remissione pub
lico. mñez hñt. tñ ex gñali remissio
ne nō continet tutela vel cura fauore
pupilloz r. adultoz. sicut r. als de gñia
li dicto quedā excipiunt. vt. ff. de leg.
iij. l. yroz. §. felicissimo. r. ff. de cura.
pompo. l. rñ. c. **¶** Nō pñunt. r. hoc di
co ad excusationē. sed bñ acquirebant
ei. s. patri adoptiuo. vt. b. r. ff. de vaca.
mñ. l. septū. §. adoptiuū. maxime hodie
cū nñpīl ad patrē adoptiuū transcant
vt. s. de adop. §. sed hodie.

d **¶** Naturali. l. adoptiuo nō pñt. vt. s.
i. rñ. r. fin hoc puncta ibi dati vt dic da
ti in adoptionē naturali pñ. i. a. uo vel
pao. e. **¶** Prosunt. s. arrogant cum
trāseāt in familiā eius. vt. s. de adop.

§. sed hodie. i. si. §. r. §. seq. r. fin hoc flet
b mentio illius noui iuris r. pñtabia
ibi. naturali patri. f. **¶** Itē nepotes
patri. apparet q. eo mortuo tantū p
sunt. eo aut viuo nō pñunt vt hic cū d^r

ad tutele vñ cure mñez/
ris excusatōz pñt De
fūcti at n pñt. S. si i
bello amissi sūt. qñtuz
est an pñnt. r. constat
eos solos pdesse. q⁹
in aciem amittūt. Ad
effi q. p republica ceci
derunt. in ppetuum p
gloriam viuere intelli
guntur. **¶** Itē diuus
Adarcus. in semestri

et in locum
patris rē. et
C. de his qui
mñ. li. l. iij
li. r. sed nun?
q. d. oēs loco
vñ? coputāt
Rñ. quidam
q. nō. sed q. d.
tradunt le
ges expresse.
nā loco vñ?
numcrantur
qñtuz sunt
vt in greca. l.
ff. eo. l. ij. §.

qñtuz. nam etiā in successione loco
vñ? coputāt. vt. j. de here. que ab ite.
§. cū filiis. g. **¶** Non pñunt. quia nō
sunt in prāte sua. vt. s. in. pa. po. §. si.
hec rō nō est bona. vt. s. in pñ. dicit ei
de emancipato. vñ dicas nō pñnt aucto
mñ. q. alij pñnt. vt. C. d. mli. testa.
l. si. h. **¶** Supstites. i. viui. i. **¶** De
functi. idē r. in nō natis l. conceptis.
q. quo ad hūc casum. nō pñnt pñat.
vt. ff. e. l. ij. §. q. aut in venere.

l **¶** Qui in acie. i. pñcipis. vt. s. d. act.
p. §. femine. l. **¶** Per gloriā no. mor/
tuū viuere per gloriā. vt. ff. ad legē
acqui. l. qua rōne. §. si quis in collu/
catione. r. cōtra quis fingitur mortu⁹
qui viuit per vituperiū. vt. depora
ti. vt. ff. de con. tra. l. i. §. l. r. §. penul. in
fi. r. ff. de dona. inter vi. r. yro. l. cū hic.
§. si donator. als. §. si fin⁹ vbi fin⁹ viuit
r. p mortuo reputat quo ad ius civile
ff. de regulis iuris. quo attinet. r. l. ser

Item diuus. **¶** pocu
rator. fisci excusatur a tutela. vñ cura.
hoc dicit Zretius.

a **C**onstitutio. i. in sex mēib⁹ q⁹ da
bant opam studio. nā alijs sex mēib⁹
dabāt opam impatores bello & studio
vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. et hīs. in pnci
pio vltimē e parte. vel dico q. ix. erant
libri in illis

sex mēib⁹.
cōpositi qd i
idē recti

b **A**dmini
strabat qd d
pncipator si
sci. fa. ad hūc
§. §. de cura.
§. de in locū

Item

bi q. **A**b
sens cā reip.
tutela vel cu
ra nona i to
tū excusatur
ab antiq aut
durate abse
tia p. d. are.

c **A**bsum
vel absumi
sunt vt. ff. d
pc. l. fili. fa. §. si

d **E**xcusat. b. i. rñ.
loq⁹ q⁹ eo exite in absum reip. cā sūt
dat⁹ tutor vel curator q⁹ casu ppetuo
excusat si p. r. an. militauerat vel cō
plenerat militie spaciū & si ignominio
se submissus ē. als q⁹ inf. a quocunq⁹
missus ē. puta q⁹ inf. a nullā hz excu
satur q⁹ p. v. an. hz annuū q⁹ p. viij. an.
hz biennū. q⁹ p. xij. hz triennū. q⁹ p. xvi.
hz q⁹ triennū. q⁹ post. r. excusationem
ppetuā hz vt dictū ē. r. ff. e. sed & filies
§. i. r. h. r. an. i. i. r. v. r. §. p. v. l. p. ad
§. quā quidā in necessarios.

e **E**xcusant. si b postulauerit p⁹us. &
etiā aliū actorē vel curatorem pctierit
als nō. vt. C. si tu. reip. cau. l. i. r. ff. de
admi. tu. §. qui se.

Et qui

a tutela nonā hz excusationē sed nō a

iam suscepta. p. d. are. f **P**trā. vt
q⁹ sit pfect⁹ vigilū vel annone. vt. ff. e
l. administrātes & filies q⁹ p⁹trāes vocāt
vt. C. de mo. mul. l. eos. scus si sit cir
ca latus pncipis ceptā cui nō compli
bit. vt. ff. e. l
iurisperitos

forum libro qnto scri
psit. nam hoc spatiū
hnt ad nouas tutelas
vocari. **E**t q⁹ p⁹trāes
aliquā hnt se excusare
pnt. vt dñi⁹ **A**larcus
rescripsit: s; susceptaz
tutelā deserere n pnt.

Item ppter litē quaz
cū pupillo vel adulto
tutor vel curator: hz ex
cusare se nemo pōt ni
forte de oibus bonis
vel de hereditate con
trouersia fiat. **I**tem
tria onera⁹ tutele non
affectate vel cure pre
stant affectionē q⁹ diu

iori pte bonoz pupilli sit cā. vt. ff. e. l.
pp litē. i. rñ. & fa. C. e. si vt allegas. r. §
de au. tu. §. si. r. C. q⁹ da. tu. pos. l. credi
toris. s; hodie nō pōt creditor vel des
bitor eē tutor. vt i aut. vt hī q⁹ ob. p. §. i
co. vi. i **H**ereditate. i. ipi pupillo
a pfe delata vel a q⁹cuq⁹ nō curo. p⁹p
magnitudine ei litis pōt d⁹ p⁹ditate.

Item tria

Tres tutele o
necrose diuersoz
p⁹monioz nō affectate tādū p⁹stāva
cationē q⁹ diuiduāt. p. d. A. l. **I**tem
tria onera. nō. dicit onera q⁹ttuoz ems
posset h⁹e tutelas q⁹ sibi excusatoz non
darēt si sint leues vel leuiss⁹ me. vt b.
itē no. q⁹ di. tria onera tres ei poss⁹ h⁹e
& tñ p vna cōputat⁹ pura fratz vt scq⁹
nō eni mīer⁹ pupilloz p⁹les tutelas. fa
cit sed p⁹monioz sepacio. vt. ff. e. tria

Sed su
scripta. vt. §.
p⁹ri. §. Ac.

Item

ppter licem
p⁹cept⁹ li
tē quā quis
habet cum
pupillo ne
mo excusat
a tutela nisi
sit oium vel
maioris par
tis bonoiz
hoc dicit.

Item p⁹p
litē. nisi for
te immo & si
ne sorte vel
etiā si dema

z. l. si is. itē qđ dicit nō affectatē no. nā si dedisset operā z sic affectatē eas habere. ar. ff. si qđ cau. l. ij. s. si. non pdes sent: qz nō viderētur onerosi: vt z al's qđ data oparetur pu. cā abest: vt. ff. ex qui bus cau. ma.

l. r. qđ data. r. facit. ff. si qđ cau. l. ij. s. si. tñ. r. ff. ad l. cor. de fal. l. vroz. s. i. itē. hec tria onera in domo vna esse sufficiunt: vt si p' v' fili' generat oēs cōputentur s; nō ex cūsentur nec ad aliū tutorē teneant. vt. ff. e. l. diti m'. s. si. r. ff.

de ritu nup. si qđ tutor. itē onerari hoc noie nō cōputat: vt. ff. e. l. spadonē. s. si ciuitatis. r. l. si quis tutor.

Sz et propter pau.

¶ Qui pbāt se eē ita paupes qđ tutelevl' cure supēe nō pnt excusant ab eis. p. d. are. ¶ In parē. l. si nō bēat tātū i bonis qđ tū z pupill' cui dat tutor. vt b et ff. e. l. paup'as. al's aut d' paup' qđ non h; qđqđita aureos i dōis. ff. d. accu. nō nulli. v' dic veri' eū eē hic paupere z i parē oneri qđ sic laborib' est iplic' pp paup'atē vt tutele supēe nō possit: cu; forte in agro tota die eē opo: teat. nec eni placet pma expositio cū h' num' magis obsecro p'one qđ i aliq' arrogatōe cōsultat. vñ paup'as tal' nō nocet dūmō possit supēse tutele: vt. ff. de mu. r. ho. cura. s. inops. r. j. t. l. i. s. si. b

Itē propter aduer

sam. Infirmitas excusationē pstat a tutela v' cura. p. d. are. c ¶ Aduersam vt ē surd' v' mut' v' ppetua valitū dīne detēt: vt. C. qđ mor. l. i. qđ morb' purdon rauerit excusat. s; furor nō excusat. s; i

locum h; ¶ Similiter col' qđ lras nesciūt: eē excusandos dū? Pr' rescripsit qūis z ipe/ riti l'raz pnt ad admī/ nistrationē negotior' sufficere. ¶ Itē si pp i imicitiam aliquē testō tutorē p' dederit: hoc ipsum prestat ei excu/ sationem: sicut p cōtra rium nō excusantur: qđ se tutelā patri pupillo rum administraturos

teriz curatoz dat. s; 30. vt ff. e. l. nō so luz. s. si. r. se. duab'. l. v' qz ad. s. sūt aut. sed qđ ex su pradictis ē si velint nō ad mītrātur. vt fura' r mut' vt. ff. de tute l. i. l. i. s. pe. et s. si. qre. dic quantum ad eos i proprie ponit excusatio: vt. j. eo. s. minores.

Similiter. ¶ Dō simplex r

bet a tutela excusationem. p. d. ¶ Nesciūt. hoc si simplices sunt v' rudes. alid si sunt sagaces i negotijs tñe eni non excusant: vt subijcit qūis r. vt. ff. e. atplete. s. pe. r si. nō. l'ratum a d aliqua admitti. ad qđ non recipitur illit teratus: vt. C. de postu. l. ij. r in ant. de iudi. col. vi. Et nota melioris conditio nis esse sapientis qđ stultus.

Itē si propter. ¶ Dar'

tutor: in testō ppter inimicitias excusationē h; qđ nō pmissit administrare excusationē p' d. h. d. are. c ¶ Itē si ppter. vt qđ se d'. id eū do tutorē vt debitis suppdāe z a pupillo verec. Et nō. qđ trib' casib' excusat inimicitia. vt nō id dedit vt d' etū est hic. Itē r qñ interuenit post testamētum. itē sū quosdam ē qñ an testamētus si tñ fuit capitale certamē m qro casu nō: vt si an testm facta fuit: r

nō capitalis. qz videt remississe ex quo in testō dedit tutor: vt. ff. e. atplete. s. dari remissionē. put est ibi in lra post vt. j. e. s. inimicitie. a ¶ promiserant t3 als pñt excusationē: vt pic. r. ff. de testat. tute. et sē

tētia. urfi. et hoc ibi pñt si vel sic se iactauit. Quid aut si i testō se tūtorē scripsit. rñ. non erit tūtor nisi vel euidenter idone appareat vel pñt eū confirmauerit: vt i. d. l. ex snia. r. ff. ad. l. cor. de sal. vroz. s. i.

Nō eē

¶ Ex eo qz qd nō cognoscit pñm pupilli nō excuset a tutela. h. d. are.

b ¶ Ignor. sed is excusat q ibi domiciliū nō h3: vbi dat? est: vt. ff. e. l. si. urfi.

Itē propter ¶ Inimici

si reconciliatio non sit secuta pñtant vascationē a tutela. r q passus fuit cōtrouerfiā stat'a pñt pupilli h3 vacatōes h. d. are. ¶ Si capitales. captales accipe: vt qz accusabat eū d aliq crīe qd i gerebat penā capis. i. stat. vt qz isti dū bat mortī ipi? h3 d3. r. no. b fieri aliqd rōe inimicitie qd nō fierz als. sic ff. d arbi. nō distiguem? s. cū qdā. r. l. l3 aut. r ff. de li. cā si pñter. nō iūme? iudex eē si pōt. ff. de pecu. l. filiūssa. s. fi. r. l. vel ex lio. d ¶ A tutela vel datina legitima. si aut testamentaria dic vt. s. in glo. vt quia cē. e ¶ Item r pupilloz: vt qz pater pupillozū qñqz dixit hūc quē

dat modo tūtorē suūz seruū fuisse vt liberz. ¶ Itē enim sunt qñtiones de statu: vt. j. de act. s. pñdiciales. Et est ratio: qz mortis accusationi hec qñtio si mulatur: vt. ff. qd me. cau. isti. s. i. idem

ra se potest excusare.

¶ Adiores ēat. xxv. annis oli qdem excusabatur: a nra at cōstitutio ne b phibent ad tutelā vt curā aspirare: adeo vt nec excusatōe opus fiat: q cōstitutōe cauet vt nec pupill? ad legitima tutelam vocet nec adult? cū erat in ciuile eos q alieno auxilio i reb? suis administradis egere noscūt r sub aliis reguntur: aliozū tutelam vel curā subire. ¶ Idem? r in mi

est contra si b mouet questionem statū ipsi pupillis: vt. ff. e. atplete. s. amplius. ac.

Item maior.

¶ Adior: sēra ginta ānis a tutela se excusat. Adior xxv. volēs nō admittit. idē in milite militante. h. d. Brei.

¶ Item maior. lxx. s. i. i3 cōpletis: vt

ff. de iu. iuu. l. iij. r ad treb. qui filiū et filiam. s. i. alias nō esset maior: vt. ff. d m. l. iij. s. minorem. sed in alio personali publico munere statuitur tps. lv. alias. xl. an. vt. C. qui etia. se excul. l. si. li. x. Et no. rōne senectutis aliqua fieri que alias non fierent: vt pic. r. ff. de iur. iuu. l. semp. i. rñ. r. C. de postu. puidendū. g ¶ Minores fiant. sed i larga significatōe etiā q phibent excusant: vt. ff. de post. l. i. s. iñitiū. r. j. e. s. pe. r. fi. ad hoc. ff. de re. iu. l. ei? s. nolle. h ¶ Constitutio. C. de legi. m. l. si. et facit. s. de fidu. tu. s. fi. i ¶ Subire. facit ad hoc in auctoritate de sanc. epi. s. i. col. ix. r. ff. de eden. l. si vnus ex ar. s. pe. alias fi. l3 ¶ Idēz r in milite. i. in militia erūte. sed i veterano. qd dicit vt dicitur? s. e. s. itē q reip. ad b aut. q aliqz sit miles sex sūz necessaria: vt di

rim' in autē. de man. pñ. s. fi. col. iij.

A Volēs. et ita ipso iure nō tenet daz
tio vt hic. et C. qui da. tu. pñ. l. milituz
nisi a cōmilitone det. vt. ff. e. ppter ma
gistratū. s. fi. aliud in celesti milite: vt
in clerico qui
admittit vñ
q ad quartū
gradū: vt in
aut. de sanc.
epi. s. res qd
hēs. C. d. epi.
et cle. super. l.
generaliter.

Item
rome. **¶** Do
eētes grāma

tiā vel rhetoricā vel medicinā vñ ro
mev' in pñia sua i nūerū deputatū ex
cusant a tutela. h. d. **¶** Grāmatici.
l. ingfī d. grāmatica. et idē dicat d. sequē
tibz. et adiūge hīs sophistas et ita dia
lecticos: vt oēs q docēt triuū excusen
tur: vt hic. et ff. e. l. si duas. s. i. et hoc si
doceat rome vbi est cōis pñia: vt. ff. ad
mun. l. roma. et hic. Itē si in pñia sua: vt
b. subijcit. Itē optet q sit itra nūerū
hēbat enī quelibet ciuitas nūerū fin
tēritatē et sophistas et grāmaticos et dia
lecticos rhetores et phisicos siue medi
cos: ita tñ q nulla vitra decē hēret: q
b' hāc immunitatē daret: vt. ff. e. si duas
s. fi. sed aliud vñ in hīs q docēt qdrinū
et musicā et astronomiā geometriā et ar
rimericā. nā nō vident hñe excusatores
vt. ff. e. geometri. Quid de legū doctoz
b' nō excusant nisi rome: vt. ff. e. s. re
pbari. s. fi. et s. pe. vel nisi in cōclīū pñ
cipis sint assumpti: vt. ff. e. iurisperitos
vitra nūerū at vñ extra patriā suā nō
excusant nisi sint multū disciplinati: vt
ff. e. sed reprobati. s. apil'. itē philoso
phos q docēt in naturalibus cōstat ex
cusationem pñe: vt. ff. e. s. reprobati. s.

Qui aut vult
dilus. Ac.
proponēs

vñā excusationē et nō pbat pōt itra
statuta tpa aliā pponere et pbare. h. d.
are. **¶** Intra tpa dūmō itis oēs ppo
suerit fin qdā als nō pōt: vt. ff. e. scire
optet. s. scire aut: vñ qd veri' est s. Jo.

dic qz illud
qd ibi dicit
q similis est
ei qui se non
excusauit. s. q
oēs pri' non
pposuit. v. e.
ē quo ad non
nomiatos: qz
optet q ad
huc pponat
si nō est lap
sus tps: vt b

se excusare si ples ha
beat excusatiōes et de
qbusdā non probaue
rit: alijs vñ intra tem
pora constituta non
prohibetur. **¶** Qui
enim excusare se volūt
non appellant' sed
intra dies quinq

et ff. e. ppter litent. s. i. et ff. de exceptio
nibus. nemo. et ff. de transactio. cū hi.
s. si pctor contra. C. de inofficio. testa.
contra ma. sed ibi ab initio duas ppo
ponere nō potuit: qz sibi eēt cōtrarius
et ita verū. **¶** Tempa. et que sunt ista
tempora habes. j. pñ. s.

Qui excusare. **¶** Cōstat
tus in cō
tesimū lapidē hz quinquaginta dies ad
pponēdū excusatiōes a die sciētie. cō
stitus vero vitra hz vñā dietam p qui
buslibet viginti miliaribus: et triginta
dies: dummodo non sint pauciores qn
quaginta. hoc dicit. Aret.

¶ Qui enī appellat. s. pñ. ff. de ap.
cū in vna. s. tutor. sed ibi appellatū fu
it ab ipsa snia lata contra excusationē
s. ab ipa datōe appellari nō pōt: vt b. et
ff. qñ ap. sit. l. i. s. si quis tutor. sed in
alijs mserib' cōtra: qz a datōe appet
latur: vt. C. de ap. l. hi q. et C. de tem. e
repa. pa. l. i. et C. de decurio. l. i. l. i.

¶ Intra quinquaginta dies: ita tñ q in
fra qttuo: mēses cōtineatū isti qñq
gita dies: l. cognouerit se forte datū cir
ca finē qttuo: mēsu: vt. ff. e. qñqgita.
ar. et qd ē ff. a. d. l. iul. de adm. l. mori
ti. s. pterea. et b. fin. qdā. vñ die q bi qz

tuor: menses currūt a die cognitionis: si
ent in quinquaginta: et hoc quātus ad cur
sum cūc. s. i. mētia est vsq; ad quinquaginta
dies: et sic parum vltra duos mēses pōt
hec cā durare post quinquaginta dies. sic
intelligit p.

dicta. l. quāq;
ginta. et qd
ibi dicit in fi
ne a die noia
tionis intra:
subaudi et
cognitionis.
al's vero re
gulariter tri
mēsis durāt
lites: vt. C. d
audi. pperan
dū in prin.

Cognone
rit. sed nūm
ad in dubio
psumitur cū
scire v' igno
rare semper.
rū. videtur q

sp scire etiā psumat ex die notatōis sal
tē extūc qñ ad eū noticiā vēire potuit:
nisi pbet se ignorasse: vt. C. de peri. tu.
l. si tutor. s. tñ cōtra dico. l. vt psumat
semp eū ignorasse: nisi pbet e' scia: vt
ff. de adm. tu. hoc aut. r. C. d. mili. non
pos. sup. suis. li. xij. r. ff. de pba. verius:
nec obstat p dicta. l. si tutor: q: ibi pū
blice erat notū. vñ nec iste tutor potus
it ignorare: vt. C. d. turis r. fac. igno. re
gula: vel q dicit ibi id qd liq'd's pbatū
onib' oñ dit. l. eo q nō pbet s' vel aliter
vt ibi solet dici. r. C. h. Excusare. s. dā
do initū excusatorū: nō dicitur: r. eaz
redigēdo in scriptis p libellū: vt. ff. e.
scire optet. s. optet. nō tñ sol' libell' n
sufficiat: nisi r pbet excusatōes q ibi cō
tineat. vt. ff. e. l. excusari. **E** Dati fue
rit. siue a testatore siue a lege siue a iu
dice: vt. l. i. ti. i. s. ij. **D** Zapide. i. milita
rio lapidib' et cū signabatur militaria

E Alignti militū. vt p vnoquoq; die
viginti militaria cōputetur: vt. ff. si q
cau. l. i. **S** Dicitur. s. dā dari termin' in
fra quem se excusent. v' dic excusare se
debēt. **S** Quod tñ scz debere se excu
sare intra il
los triginta
dies.

cebat: sic debet compu
tari: ne min' sit q' qñ
quaginta dies. **D** Da
tus autē tutor ad vni
uersum patrimoniu
datus esse creditur.

Qui tutelam alicu
ius gessit inuitus: cu
rator eiusdem fieri nō
cōpellit: in tātu vt l3
p' q testō tutorē dede
rit: adiecerit se eundem
curatorē dare: tñ iuntū
eū curā suscipe nō co
gēdū diuus Seuerus
et antoninus rescripse

los triginta
dies.

Cōputas
rt. Laueas ne
fallaris i hac
cōputatōe. si
eni p cētū mi
liaria abest
vel min' tātu
h3 dies quin
quaginta: si au
tē abest vltra
etiā p vnum
militariū: hēt
p' qbuslibz vi
ginti militari
b' vñ diē et
sic p cētū mi
liariarib' h3
qñq; dies: cū

āndes viginti faciūt cētū: itē forte p' nū
diē q: vltra ē p militariū vñ v' p' p' p'
Itē triginta dies h3. r. sic h3 triginta: vt di
es. r. ita ē in deteriori cōditōe q' remoti
or est. s. tñ vt subicit ita faciēda ē com
putatio ne sit min' q' quinquaginta dies. et
sic appet q' nisi p. r. vi. dietas plus se. r.
sic vltra cētēsimū militariū nō pdest ad
tectio. xxx. diez: vt h. r. ff. e. scire. s. aliud
autem.

Datus aut. Tutor simpli
citer dat' v' dat' ad totū p'rimoniu scda
rio vbiq; sit scitū. p. d. arc. **I** Dar'.
p'rimoniu. facit. ff. e. pp. litē. s. fi. sed p
qui da. tu. pos. s. certe. fol. vt ibi.

Qui tutelā. Qui tutelā ali
git p' ea eiusdē pupilli eē curator. p. d.
Qui tutelā nō p'pellit: qñ sufficiat
et tātu fuisse. C. d. neg. ges. tutori. ac.
Non cogendum, facit. ad hoc. C. eo.

ti. curatoz. sed 3 est ad hunc. s. c. e. h. bertos. s. si. sed spale est in liberto vt nō excusetur: l3 tutor fuerit. Ac.

Item rescripserūt

Maritus et si se imis-
cuerit in cu-
ratoris sue
h3 excusatōz
hoc dicit.

Maritus at-
tē de spōse:
vt. ff. e. l. i. s.
fi. b. Sue
f. ad ulte. cū
ratorē. sed p

curator pōt eē vt. C. de pec. l. marit.
iō aut nō pōit b tutorē: qz aliq vroz
nō est pupila vt s. de imp. in dñ.

Excusare. ipsoe pōit. nā cū vel
let nō admittet. vt. C. q. da. tu. v. l. cu.
pos. l. marit. 2. ē rō: qz p affectū oia si
bi remittit. 2. hec oia sunt vbi dat
sit curator postq fuit spōsus vel mari-
tus. si nō hū fuit tutor vel curator: si
postea eē marit. vt. C. de in dñ.
ma. p. to. ti. Itē b marit. q post matris
mōitū fuit dat. curator: ignorās for-
te alitū debet petere substitui. vt. C. e. l.
amplissimū. 2. licet. d. Immiscet
sed si ali. s. de pñctis q excusationem
hnt. se imiscuit nō pōit se excusare. vt
C. si ex fal. alle. l. i. s.

Si quis aut. falsis excu-
berat nō ē excusat. p. d. Arc. e. fal-
sis vbi vritas fuit mutata. nā falsum
nihil aliud ē q mutatio vritatis. vt in
aut. de si. in stru. in pñ. col. vi.

Onerē. imo ex tpe donatōis tenet
vt. C. si ex fal. alle. l. i. in si. 2. fa. ad pñc.
s. ff. de re in dñ. dñ. 2. de excep. q agnū
2. C. si ex fal. in stru. p. to. ti. Quid si est
inusta excusatio h3 nō falsū: nō gra-
tiosa. rñderi pē ad huc idē vt nō redat
i maioris pñ dñctū. vt. C. si ex fal. al. l. i.

Quid si p iſtantiā. rñ. idem. vt. C. si ex
fal. al. l. i. v. l. 3. al. s. vbi gfoſa tenet. vt
ff. ad trebel. suo iuto. s. cum pñor.

De suspectis tuto

De suspectis tutoribus vel curatoribus.

Sciendum est su-
specti crimen ex
lege xij. tabu. descen-
dere. **D**atum est
autem ius remouen-
di tutores suspectos

Quod si vñsus
ē d tutorib3
curatorib3 ac
et eoz excu-
sationib3: vñ
qz p aliqui si
excusant. im-
mō iuti tāp
suspecti imo-
uēt iō d his
subdit por-
curs.

Sciendum.

Tor iſtcti.
dñctū ipñci
pñr ut. v. ptes. pño vñ hñt eror dñz
crimē suspecti. sed o q pñt de suspecto
cognoscere. tño q pñt fieri suspecti. qñ
to q pñt accusare tutorē de suspecto. q
bus cāis qd sit suspect. 2. si accusat id
suspecto: qd seq. sed a ibi. datū. tertia
ibi. oñ dñt. qñta ibi. cōfēqñs: quinta
ibi. suspect. ē aut. 2. p. d. Erñ nē suspec-
ti descēdit ex eric le. xij. tab. 2. pñor rome
2. pñes in pññcia ex eo cognoscit. 2. q
libet tutor pñt de suspecto accusari: et
et pñor dñm ei fama cōseruet. sec. i
alijs p. d. vñs ad. s. cōfēqñs. Arc.

Sciendum est suspecti crimen dē
bul. criminis accusatio. s. de suspec-
to vel simplicius crimen suspecti id ē
suspicionis. Accursius.

Ex lege. exq est legitimū crimē nñ
quid inferbet q accusabit. Rñ. pñt dñ
ei q pñt. ff. d. pñ. dñctū si. ff. d. mul.
2. pñ. l. rescriptio. s. si dñ ali. 3. vt. ff. e. l.
tñ. s. pñtea. S3 illud pñt intelligi qñ
sine accusatore eres pñct. Aliud ē si
cū accusatore vt dñctū ē s. Sed q erit
hic pena talis cū accusator nō sit tu-
tus vt remoueat. rñ. fama. vt. i. eo. s.
suspect. Itē qz qñs erat pñctā vñ
tra remotionē. vt. j. c. sed si qñs pñens.

a ¶ Rome. sic in aut. de defen. ci. §. nō valente. col. iij. **b** ¶ Pretori. et ille cui a ptoe mādatū ē iuris. vt. ff. e. l. i. §. ij. sed dicit qdā qtu ad cognitionē nō p̄tum. ad remotionem. et dicunt tantum eē spāle in le

gato a pcon rome^a ptoib^a et in pui cijs p̄sidibus eaz et legato^d proconsulis. **¶** Nōdimus^e q pnt d suspecto cognoscere: Nūc videamus q su/ specti fieri pnt. Et oēs eqdē tutores^f pnt fie ri suspecti: siue sint te/ stamētarij siue nō: si/ ue alter^g generis tu/ tores: qre et si legiti/ m^o fuerit tutor accusa ri poterit. qd si p̄son^o: Adhuc idē erit dicen

c ¶ P̄fidi/ bus. sub hoc vocabulo cōtinet^r pcon/ sul. vt. ff. de offi. p. l. i.

d ¶ Et lega/ to. i. delega/ to a p̄con/ su/ le. sed b non

h^o ordinariā iurisdictionē. ergo remo/ uere si p̄t. vt. ff. ad turpil. l. i. §. suspecti q est cōtra. sed dicūt qdā nomē p̄si dis tibi gñale eē vt etiā hūc delegatū. et sic etiā oēm delegatū cōp̄hēdat. vt. ff. d offi. p̄si. l. i. sed ver^o ē i hoc legato duo eē spālia. vnu ē vt de b crimine posset cognoscere et diffinire. vt b. et ff. e. l. i. §. i. et ff. de offi. eius cui mā. ē iurisd. id est cognitio. Itē et aliud vt de di crimi ne cognoscant: nō p̄ficiet vt. ff. d of fi. pcon. solent. restat ergo vt p̄ alium delegatū hoc fieri nō p̄ssit nisi p istuz et p̄toris. vt §. prime dicti.

e ¶ Ostēdim^o vt §. pri. §. et ff. de susp. tu. l. i. §. ostendimus.

f ¶ Tutores. i. ois gñis tutoris siue sint testamentarij: siue datiu siue legi timi: non aut oēs. i. boni et mali: qz bo ni etiam si pauperes sint non remouē tur. vt. i. e. §. vi. ponit ergo genera sin/ guloz tutorz. et non singula sub gene/ ribus posita seu singula genez. sic et

als §. qui. mo. tu. sint. §. sed et cap. or. et. j. de fideius. in p̄n. et. ff. de pecu. p̄tu beronis. §. peculium. et ff. de iusti. et iu re. l. i. §. ius naturale. Sed nūqd ea/ dem fūtiur in quolibet alio curatore

puta furioso v^o p̄digi. rñ. sic. vt. ff. eo. l. iij. §. nō tan tum. et. §. sed et si quis.

g ¶ Alterius puta datiu. i.

h ¶ Dicendū scz vt possit accusari et re moueri. Sz certe imo vi detur debe re et curator adiungi tam p̄sona q̄ cui libet legitiō non autē re/ moueri. vt. ff. eo. l. si tuto: que est huic cōtra. rñ. illud est consilium. nō p̄ce ptum. sic et als. C. de nup. l. vidue.

i ¶ Parcendum. sed qualiter parce tur cum condemnatus ob dolum statim sit infamis: vt. j. eo. §. suspectus autē. Rñ. quia causa non exprimeretur in sententia: vt. ff. eo. d. hē enim cause. in prin. i. responso.

¶ Consequens.

¶ h^o admit tetur ad accusandū tutorē de suspecto etiam mulier si ex pietate pupilli mo uetur. als secus. itē impuberes nō pos sunt. sed pubes sic. h. d. Arc.

l ¶ publicā. iō dicit qñ: qz nō cullibz idistincte de ea accusare p̄mittit vt sta tim pbat. publica aut d: qñ publica. i. cullibet de pplo cōpetēs. vt. j. d. pub. in. §. i. **¶** Procedūt. ēt ipudice. et fa cit ad h. C. de pietatis. §. si. Sed et ff. e. l. i. §. d̄sequis. et ff. de pecu. l. feminis. sed p̄. ff. de re iudi. l. ij. cū suis p̄cordatijs.

so. b. est spale. Itē in eo q. dicit matre
admitti ē. 5. ff. de in li. iur. videamus
s. sed nec. sed certe si iuraret i. lite p. si
lio pl. n. si cōmitteret q. q. si eēt iudex
q. si filij noie accusaret: cū magis sit in
dicis arbi.

trio vtruz sit
suspect? iudi
cā dū v. nō
sed nō sic fa
eramētū ē in
arbitrio in
dicis marie
iure nouo s.
q. non refre
natur fm. q.
dā postq. est
p. titū. vt in
aut. de iudi.
s. opz. col. vi
vel l. 3. postea
tare. rarov.
parū minuit
de eo qd. iu
rauit.

puta mater nutrit? et
autā pnt. pōt. et foroz.
et si qua alia mulier fu
erit: cuius pto. ppen/
sam. pietatē intellere/
rit: nō serus verecun/
diā egrediētis b. s. pte/
tate pductā nō cōtine
re. in iuriam pupilloz
admittit eā. ad accusa
tiōes. **I**mpuberes
non pnt tutores suos
suspectos postulare
paberes at. curatores
ex cōsilio. necessarior.
suspectos pnt arguer

ceperit gerere et ppter dolum et ppter
culpam potest accusari suspectus: vt

Suspectus

tus ppter dolum est infamis: ppter cul

et ita diuus seuerus et
antonin. rescripserūt.
Suspectus autē est
qui nō ex fide tutelam
gerit: l. 3. soluēdo sit: vt
iulianus q. rescripsit.
Sed anteq. i. cipiāt tu
telaz. gerere: tutor pos
set euz quasi suspectū
remoueri. **I**dem iulia
nus scripsit: et secun
dum eum constitutus
est. **S**uspectus autē
remotus siquidem re
motus ob dolum famo
sus est: si ob culpa

i. p. s.

aut. **R**emo

tus ppter dolum est infamis: ppter cul

nō. b. d. are.

i. **O**b dolo

exp. ius i. sen

tentia puta

fic: remoueo

te q. in dolo

tali fuiti.

l. **F**amosus

excepto pfo

no: vt s. e. s.

oñdim. i. s.

s. r. ff. e. l. i. s.

ostendimus

Sz qd. si re

mouetur sim

pliat nō ex

pso dolo vel

culpa. vide

q. sp. rema

neat integre

fame: vt. ff. e.

a **P**erpen

sam. i. magnā. b **E**grediētis. qd. fa

cit calurnia. vt. ff. de postu. l. i. s. serū

c **C**ōtinere subaudi posse.

d **E**ā. s. feminā. e **I**mpuberes.

successarior. s. parentū. et facit. ff. de in

li. iur. l. videamus. s. a dolescens.

Suspectus est aut. **Q**ui

non admistrat

bona fide: l. 3. als sit soluēdo pōt vt in

spect. remoueri. h. d. are. f **S**uspe

ctus sit. i. c. s. nouissime. g **E**x fide

t. bona. ac. h **R**emoueri. q. forte i

alijs tutelis malefit. s. s. vt. ff. e. l. iij.

in fi. s. si aut. et dic remoueri s. si accu

sari: vt. ff. e. l. i. h. vt. in fi. q. pnt ē tra. vl

ibi nō pnt accusari suspecti ex xbis. l.

xij. ta. s. ex snia sic vt h. d. vel q. ante

q. gerat ex dolo tantum accusat suspe

ct. vt. c. e. l. iij. p. culpa nō: qd. d. in

dicta. l. i. h. e. h. vt. est q. ob ignamā fe

cerūt id est admistraverūt: postq. x

l. iij. i. fi. r. l. i. h. e. s. qd. ergo. pōt tñ distin

gui vtz accusatus fuerit ob dolum an

ob culpā aut ob vtrūq. in pmo sit fa

mosus. in sedo nō eque. in tertio itell

git sp. ob culpam nisi in cōtrariū pbe

tur. pene ei. nō sūt angēde s. d. molitē

de: vt. ff. d. pe. l. i. h. e. r. ff. de exec. rei iu. l.

si ex testō. r. ff. de lib. et postu. l. cū quis

dā. r. ff. e. l. iij. i. fi. r. iij. r. fi. l. **O**b cul

pā. s. leuē et leuissimā. secus si ppter la

tā: q. tñ videtur infamis: vt. ff. e. l. i. i

puberibus. s. si fraus. et est rō: q. dolo

cōparat: vt. ff. si mensor. fal. mo. di

terit. l. i. s. hec actio. r. ff. de pca. l. que

sitū. s. cū q. r. ff. depositi. l. q. nerua. nē

si in duob. casibus. s. mus est in crimi

nibus publicis: vt. ff. ad le. co. de sic

ca. l. in lege. Secūdi in sacramēti o

lacione in litem: vt. ff. de in litem iur.

l. in actionibus. s. sed iudex. in fi. his

enim casibus lata culpa dolo nō com

parat. vel dic fin. **Ar.** de lata etia in
telligit: vt sicut in p. d. de p. sone dolo
nō cōparat vt dictū est: sic in p. d. de
fame nō stat infamis. nec ob. d. l. ff. e.
in p. ueribus: q. de dolo intelligitur:
vel dic. vt. f.

statim dicā i
glo. j. non si
militar. i. f.

Nō eque
i. nō filie sit
famofus dā
nat. ob. cul.

pā leuem si
cui ille q. re
monetur rob

doli sit infā
mis. tñ d. fa
cto sicut ali

as q. sit fa
mosus de fa

cto solo vt in cōditōib. ex turpi causa
descendit. vt. ff. de act. r. ob. l. cessat

Itē in m. dictis ex famofa fil. cā veni
entib. vt. ff. de vi r. vi ar. l. neq. vñ vi.

sed vi det. q. etiā ex culpa leui q. sit
famis. vt. ff. de his d. nō. infā. l. lib. o.

s. notat. q. ē hinc. i. eo q. sibi dicit ig
norantia iur. nō excusare ab infamia.

sed certe pōt dici q. iuris i. grātia sit la
ta culpa. qd. sic p. b. o. q. oēs debēt scire

tura exceptis paucis. s. mulierib. mios
rib. r. militib. vt. ff. de iur. r. fac. i. q. l.

regula. C. de leg. r. cō. l. leges. r. C. d. in
ris r. fac. i. q. l. cōstitutōes. q. si q. s. igno

rant. i. culpa lata cū culpa lata sit id ig
norare qd. oēs sciūt. vt. ff. de h. sig. l. la

te culpe. nō ē q. mix si ē infamis. vt. ff. e.
l. impuberib. s. si. vel veri. fin. **Ar.**

lata culpa nō infamā r. suam dānatū
s. i. d. facto sic si tale ē factū: vt i. dicta

ministratio: q. si decesserit extinguitur
accusatio. h. d. are. b. **Si** q. s. at. int.
dicit ar. vt donec plac. accusat. q. non
debeat ad ministrare ecclesiastica bona. et
facit ad b. C. de sen. pas. l. si. r. ff. e. ipu.

berib. r. c. l.
cū quem vt
suso. ff. d. so.

q. si forte. s. i.
Quoad
id est donec.

Si si su
specta id est
incepta.

Decesser
it. accusati
one pendere

Ertiguit
tur: q. nō nī
si vt ab e re
moueat int.

Sed si quis presens
dictur. sed etq. mortuus est vere remos
tus est r. q. hic d. si tutela morte tuto

ris finiat. i. idē. ē si q. d. alio modo si
nita tutela sit. vt. ff. e. l. penul. s. pe.

Si tu
tor. latis
tat ne pupillo q. iudicē dēciat alime

ta i. possēdōz bonoz mīssō r. dato cus
rator: vt suspect. remouet. h. d. are.

Si q. s. tutor. decernat. s. p. iudicē.
Ac. g. Ut i. possēdōz: s. r. multa in

dici possit. vt. ff. d. arbi. l. si distiguem.
s. si arbit. r. ff. e. l. ipuberib. s. si.

Ed. a. l. ē tutoris i. ter. a. l. nō: sed
tū subaudit. vt. ff. e. l. ipuberib. s. alij

dicūt ei. s. pupilli. vt ita administratio
tutori auferat. i. Alitā. cā xūho.

dic. nō vt ex eis alit. sed vt cautus sit
pupillo si male gessit tutor: s. d. suoz vt

ff. vbi pup. edu. debe. l. si. in si. Ac.

Sed si
q. s. p. nō. **Tutor** p. nō q.
p. mēdaciū denegat. alij
mēta pupillo posse decerni: mittit ad
pfectū dūm d. idē i. eo q. p. pecuniā tu

telā acq. sūnt. r. idē i. libto q. male. admi
strat. h. d. are. l. **Si** q. s. p. nō. s. tutor

a De cerni. puta si negat alimēta posse decerni. l. dari. et qd sequitur si hoc per mēdaciū et sit de rēssione. **b** **M**ēdaciū. qd si nō dicat p mēdaciū: inuove rū dicat: nūquid d sūo alere tenet. rñ. nō: vt. ff. vbi

pup. l. edn. d be. l. iij. s. si. **c** **R**emittē dñ. s. non re remouenduz vt. ff. e. l. tu/ tor. s. tu. ac.

d **A**lcuit pōe iō. qz ma ior pena ipo net q̄ remōtio: vt. ff. de offi. p. v. l. i. s. itē solēt.

e **R**emitti tur. s. puniēdus extra or dīnē: vt. ff. d tutel. l. i eos Et nō. b ar. cōtra eos d ctores q̄ pe

cunā data sibi acq̄runt scholares: vt ff. de offi. pre. v. l. i. s. itē solēt. et in aut. vt ea que dicūtur insinuata. s. l. col. v.

f **R**emittit. ob hoc etiā vt ingratus acūsari potest: vt. C. de liber. et coruz l. i be. libet. et fa. C. e. l. i. et iij. ar. ff. e. libet.

Nonissime. **Q**ui frau dulēter tutelā gerit: licet satisfationez de indēnitate offerat: tamē vt suspectus remouetur item mali mores et non paupertas sola faciunt tūto: ē suspectum. b. d. arc.

g **Nonissime.** i. in vltima parte huius r. sic. ff. de insti. l. nonissime. nam et ibi in vltima parte tractatus sui vlpianus ponit nonissime. **b** **C**raffandi. id est animā dī ad delinōuē dū. sic. ff. de pe. l. capitaliuz. s. craffato: es. inde craffoz ris. nito: ad malū. **i** **P**ressat facit

ff. e. l. suspectus. et i. qz satisfactio. et fact unt in arg. ad q̄stionē talē si emi libetū et itē p̄ solū p̄ctiū reperit in alienum vel viciosum q̄ non teneat soluere p̄ ciuim: qz expedit potius non soluere q̄

cautionez de reddēdo in causaz. et iet onis vel viciū recipere: qui bus cōsonat ff. de compē. l. ij. al. iij. **P**reterea lex dicit q̄ nō debet q̄s se cōp mittere fra gilitati caus tionis. ff. ad treb. l. cogt. s. idē q̄rit. et C. in quibus cau. in iteg. resti. l. i. et C. vñicūqz lē ceat. l. ij. alē prima.

Explicit liber primus

l **S**uspectū. Nom tutorem suspectus non facultates parue sed fraudulenta vel callida cōuersatio in rebus pupillaribus cōmendat. i. probat. heres vero solis facultatibus paruis suspectus habetur creditoribus vt pic. et ff. de pri. cre. l. si creditores. **l** **R**emouenduz nō est immo videt q̄ facit. C. de tu. et cura. q̄ satisfda. non de. l. ii. que est huic contra solu. ibi non repellitur propter paupertates: sed qz nō satisfdabat. hic autē satisf dedit. posset tamen iste se excusare: qd dicit vt dicit. s. ti. i. m. s. sed et ppter paupertatem. Est tamen huic curator ad iugenduz: vt. s. de cur. s. interduz. et C. e. l. pietatis. et C. de peri. tu. l. i.

Explicit liber pri

De rerū diuisione.

¶ Ex quo dictū est de psonis: sequit̃ d reb' vt. pmissit. s. d iur na. gē. z ci. s. fi. de qb' dicit

vsq; ad ti. d obli. in b mō dī q̄liter acq ratur res iur re naturalit: vt a. s. singu lorū: vsq; ad ti. de vsuca.

Itē qualr iur re ciuili vt ab ide i ātea. Itē q̄liter iur

re singlarī vt ab ide vsq; ad ti. d testa. Itē q̄liter p vniuersitatē: vt ex testōv' ab itestatoto vel fili mō vt a ti. de test.

vsq; ad ti. de obligationibz.

Superiore. ¶ Iste titl' diuidit pnci paliter i duas ptes. Prio cōtinuat istū librū ad pcedentē. Secdo icipit tractatū. Secda ibi. mō videam'. Item ista se cūda sbdinuidit pncipaliter i duas ptes. Nam pmo de reb' cōibz iuri naturalī de publicis z de his q̄ sunt vniuersita tis z de his q̄ in nullius bōis sunt. Et oia ista p exēpla clarificat. Secūdo po nit q̄liter res acq̄rant de iure gētū et efficiant p̄uator. Secda ibi. singuloz aut. Et illa secūda subdiuidet loco suo Redeo ad p̄mā q̄ sub diuidit i q̄ttuor ptes. Nam prio pōit exēpla de cōib. Sec cūdo de publicis. Tercio de his q̄ sunt vniuersitatis. Quarto de his q̄ nulli sunt. Secda ibi flumia. Tertia ibi: vni uersitatis. Quarta ibi. nulli' aut. Et q̄ libet istaz postea sbdinuidet. Et q̄ p̄ncipiū hui' ti. pōit cōtinuationē z distin

ctiōes. iō non summat. Areti.

¶ Ap̄iore de iure psonaz. ab illo ti. de iure pso. vsq; ad hunc.

¶ Mōdo. sicut pmissim'. s. diure na

tu. s. fl. e ¶ Patrimonio. s. aptitudine apte eni sunt i p̄imonio vt res p̄deres lito habita. d ¶ Vel extra. s. aptitū die q̄ nō sunt apte vt sint i p̄imonio vt sunt res sacre vl' religiose: vt. j. e. s.

trimonio' vl' extra' pa trimontū nostrum ba bentur. ¶ Quedam eni naturali iure cō munita sunt omni um: quedam publi tatis: quedam nulli us: pleraq; singulo

nullius. In terdum tñ di cte res sūt in p̄imonio: vt si ab hostib' capte sint: vt ff. d. reli. l. cū

habetur. talis diuisio b sumit: rez eni alie sunt in p̄imonio

alie extra: q̄ videt̃ iufficiēs. nam alie sunt nec in p̄imonio nec extra vt fut tutes: vt. ff. de vsufruc. le. l. i. s. sed rñ. dicit b pueris loq̄ simp'r. nā qdā p dō cēdis pueris dicunt q̄ als nō diceren tur: vt. ff. de ac. z obli. l. obligatiōnū. in fi. qd nō est verisile q̄ propter pueros male loquat̃ vñ nō placet. Alij dicūt b de corp'alibus rebus loq̄ qd est falsuz qd colligit̃ ex cōtinuatōe huius ti. ad quattuor: sequētes. Nos dicimus seruitutes esse in bonis cū earū nomie aga mus z excipiam': vt. ff. de acq̄r. re. do. rem. z. l. statuas. qd autē in. d. l. dicitur eas esse in bonis vel extra dicit. iō q̄ p se non cēsentur vt est possessio tigni in domo positi: q̄ nō intelligit̃ tignū duz durat domus p seruit. ff. de vsuca. eū d.

¶ Quedā b sit alta diuisio. ¶ Cō munita sunt. nō tñ agit̃ cōi di. fin' pla. ¶ Omniū. s. vsu nō p̄prietate vt dicit j. e. s. z quidē. ¶ Quedā publica. i. q̄si p publica. s. omniū p̄p̄orū: vt. s. ti. l. s. cōsequens. z j. e. flumia. als dicitur publicū qd est huius p̄p̄i vel illi' tātū vt cāpus martius: vt. G. de sa. sanc. eccle. l. fi. z b dicit̃ magis vniuersitatis. ¶ Vniuersitatis. vt. j. e. s. vniuersita tis. ¶ Nullus. vt. j. e. nullus.

¶ Que ex varijs. f. q̄ sunt singulor.
nec eni ad supiora refert. **¶** Er sub
iectis. j. e. s. singulor. vsq; ad finem ti.

Et quide **¶** Vt q̄ scribunt
b sunt cōia oim: et

so ad litt^a ma
ris accedi p̄t
dūmō absti
neat a villis
et locis ibi po
sitis. h. d. et
diuidit i q̄t
tuor partes.
Pr̄io pōit di
ctū. Sc̄do ex
dicto infert.
Tertio illati
onē refrigit
Quarto illa
tionē restri
ctionis assi
gnat. Secunda ibi. nemo. Tertia ibi.
dū th. Quarta ibi. qz nō sunt. are.

¶ Naturali iure gē. qd ē naturalis rō
ne inductū: vt. ff. de iur. et iur. l. oēs. s.
qd vero. de q̄ hic loquit: vt. j. e. s. singu
lor. et in si. hui⁹. s. nā iure naturali pri
mo etiā alia eēt cōia. **¶** Cōia. non
th̄ragitur cōi di. fm̄ Pla. nisi postq̄ sap
cta fuerit occupantiū. et q̄ dicitioim. s.
vsu nō ppriate: vt p̄dicti. **¶** Pro
fluēs. l. de celo cadēs. **¶** Et mare. sic
ff. de iniurijs. l. iniuriarū. s. si q̄s p̄bi
beat. **¶** Et p̄ hoc. i. per cōsequēs cū
sit accessio maris. ar. j. e. s. si th̄. sed cō
tra. ff. ne qd i loco pu. littora. vbi dicit
littora eē ppli romani. sed illud ē vez
q̄ ad iurisdictionē: vere th̄ sunt cōia vt
b. sic. C. de quadri. p̄scri. l. bene a zeno
nessecus in ripa fluminis q̄ nō est publi
ca. licz flumen sit publicū: vt. j. e. s. ri
parū. ibi sed pprietas. et pōt esse rō: qz
inūdatio fluminis raro venit. et iō pōt
esse vtilitas in ppriate ripe. at mare
assidue inūdat vnde per paruula mo
mēta esset vtilitas: non ergo pprietas
q̄rit: vt. C. de bo. que libe. l. i. s. fl.

¶ Villis. ab alio ibi possit: et h̄z duas
significatiōes. dicit eni cāpania vel in
sula qdā in qua non habitāt: s; vel re
tia ponunt vel p̄pter aquā vbi cōfugi
tur: vel fructus reponunt vt b. r. ff. de

numētis et edificijs
se absteineat: quia non
sunt iurisdictionis sicut
et mare. **¶** Flumina
autem omia et portus
publica sunt: ideoq;
ius piscandi omnibus
cōmune est in portu
fluminibusq;. Est autē
littus maris: quate
nus hibernus fluctus
maximus excurrit.

vsu fruct. ar
borib⁹. i. p̄n.
si nō ibi ha
bitaret esset
prediū: vba
num: vt. j. de
ser. s. p̄dicti
Itēz dī villa
congregatio
hominum.

¶ Et monu
mētis. quid
sit monumē
tū p̄tur. ff. d
reli. l. ij. s.
monumētū.

¶ Edificijs. s. alijs. **¶** Jurisdictionis
i. cōmunia de iure gentium sicut et ma
re immo eorum qui ibi edificauerunt:
vt. ff. eo. in tantum. in **¶** Vt mare
hic cōtinua qd est infra statū est aut. re.

Flumina. **¶** Flumina et port
us maris dicuntur p̄to plus extendi po
test. h. d. Are. n. Flumina autē oia
s. perpetua vsu p̄dus et rhenus. qdam
enī sunt priuata vt fossata in agris possi
ta q̄ qñq; currūt qñq; nō: vt. ff. de flu.
et ne quidm flui. l. i. et in l. ij. et ff. in fl.
nemo. **¶** Oibus. nec q̄ fiūt p̄mo lō
go tpe piscatus aliū supueniēte repel
lere pōt: vt. ff. de vsuca. l. si. nisi forte
p̄r. an. vt. ff. de diuer. et temp. p̄scrip. ff
q̄sq; vel fm̄ Jo. intelligo hāc. l. si q̄sq;
qñ erat in pos. piscandi. **¶** **¶** Littus
cōi omnibus p̄z nō autē est cōe imo pu
blicū. fm̄ Jo. **¶** **¶** Est autē littus. vt. ff.
de ver. sig. l. littus. **¶** **¶** Iybernus. i.
hybernalis. q. d. quātūcūq; mare aut
quo tpe plus extenditur in hyeme vel
estate tantū est littus ei⁹. **¶** **¶** Excur
rit. hic cōtinua quod est. j. e. s. littor.

Riparū quoqz **R**iparū publicū ē: p̄p̄ietas s̄o illoz ē q̄ p̄d̄is adherēt. p̄. d̄. are. a **R**iparū. i. flumini s̄ b̄ **G**entiū. i. de iure gē. vel. i. ois b̄ gētib̄: hec

publice patēt **R**iparū. i. ripariū.

Illoz. i. hois quoz rē

Adherēt. sed qd̄ si via publica ē in medio inter flumē et agrū rī. idē qd̄ b̄ vt. ff. de acq. re. dō. l. maritius.

In eisdē. i. ripis.

Eorū dē. sed qd̄ si p̄scato: vult ligare d̄isvult icidere. vtaet d̄is p̄ferēdus: vt. s̄. d̄ his q̄ sunt sui v̄l alieni iuris i si. ibi nec q̄ap̄ rē. C. de iudicis nemo. r. ff. solu. ma. et. i. s̄. l. 3. Sz **P**recedo: vt. ff. de vsu. h̄a. l. fi. r. de vsu. fru. si cuius. s̄. item n̄ua est. accur.

Littorū. **U**sus littorū ē p̄p̄ietas eoz nulli: s̄ sicut ip̄i maris. p̄. d̄. are. b̄ **L**ittorū. s̄. maris vt seq̄t.

Publicū. s̄. e. s̄. r. qd̄ ē. ibi b̄ rē. d̄ so. dicit **P**la. oia cōia eē publica. r. ecōtra s̄. rē q̄rūdā vsuū: vt ecce tā mare q̄ flū

r. littora r. ripe in vsu oim animātū sunt r. in bibēdo r. abluēdo r. cōmōrādo r. s̄līa q̄ erigit natura. sed ius p̄scatū qd̄ in his est solū cōpetit hoib̄ r. recta sicandi r. qd̄ s̄līa: portus tñ d̄ixit esse publicos nō cōes. sed **J**o. dicit nulla cōia eē publica. vel ecōtra. ea enī demū sunt cōia q̄ cū sunt in vsu oim

animātū occupātib̄ cōcedim̄: vt lapilli r. gēme r. littora maris: vt. i. e. s̄. item lapilli. r. ff. e. i. rē lapilli. sed publica nō solū n̄ cōcedūt occupātib̄: imo iter dicta p̄ponūtur: ne qd̄ i eis fiat: vt. ff. ne qd̄

in lo. pub. et de flu. et de alijs ti. p̄ter ea q̄nō p̄t eē qd̄ ait. p̄. cū in diuisione su pra posita velut due spēs opposite ponūtur cōia r. publica. s̄. e. in p̄nci. r. qd̄ dicit b̄ publicus. i. cōis. v̄l publicū quo ad vsuū. cōe vero quo ad p̄p̄ietatem. **I**ure gentium. i. de iure gentium. **M**aris.

scz est. m̄ **S**icut retia. hysteron proteron. i. o: dō cōuersus: vt. ff. e. t. ripariū. n̄ **E**orum. s̄. littorū. o **N**ullus. s̄. hominis singularis: oim autem sunt et sic differunt ab illo. s̄. nullius. j. statim posito. accur.

Universitatis aut.

Ea q̄ merevniuersitatis sunt. singlo non concernunt. hoc dicit areti.

Universitatis. q̄ etiā publice q̄n̄ dicuntur: id est vniū populū: vt. C. de sa. sanc. ec. l. fi. in prin. Sed aliter accipitur. s̄. s̄. flumina. nā loquitur ibi de i lo qd̄ est publicū oimū populozum.

In ciuitatib̄. r. ciuitatum sunt.

Theatra. a theōrādo. i. inspiciē. vt in harena. veron. s̄ **S**tadia. si diū est octaua ps militarij: qd̄ herculi curreatyno āpelitur: vt. legi i p̄p̄to:

a **E**llia q̄ sunt ad delectationē ppli
vt late vie ⁊ picture i palatio. **b** **E**t
fi q̄. als fi q̄ necessitas cā facta vt cus
ria cōis palatii nauigiu: sunt supras
dicta vniuersitatē dñio ⁊ vsu. **S**z pla.
dicat vsu tan

tū cē vniuer
sitatis. Ellia
sunt q̄ dñior
fructu effec
ta sunt vni
uersitatis nō
vsu vt fun
di ciuitatis
fui. vt. ff. de
in ius vo. l. 3.
fi hac. s. qui
māumittit ⁊
de h. sig. l. in
ter publicā.
⁊ d. p̄p̄. ep. l.
sz celsus. s. i

Nulli

us aut. **I**sta ps vsq; ad. s. singulor.
diuidit in q̄tū p̄es. p̄io ponit q̄
sūt in nulli? bonis. **E**cce o ponit exē
plū de reb? sacris. Terto de religiosi
Quarto de scis reb? scda ibi. sac sūt.
tertia ibi. religiosi. q̄ta ibi. scē q̄. ⁊
quālibet p̄tē s̄mabo p se. ⁊ hec p̄ma
ps. h. d. Ea q̄ sunt diuini iuris i nulli?
bonis sūt. h. d. Are. **c** **N**ulli? .i. p̄oīs
vel p̄oīz nec p̄t cē: sed sūt i bōis dei
vniuersitatu celsura siue depōne. ⁊ sic
nō ob. qd possit dici de cōibus ⁊ publi
cis reb? vniuersitatu q̄ vident nullius
cē: q̄ esse p̄t ⁊ sūt p̄oīz sz nō bonis
singularis: itē p̄ra. j. c. s. fere. **E**o. vt
ibi. **d** **P**ōtiffes. papas ⁊ ep̄os. sz
nunqd̄ impator dedicare p̄t. videt q̄
sic. vt. ff. e. l. sacra. s. i. vbi dedicat. i. po
testatem dedicandi dat. nam olīm im
patores erant sacerdotes. vt i casu dr.
vel die dedicat alij. i. ep̄o p̄mittēdo si
ne requisitione. vel concedit salicet re
quisitis.

e **E**des sacre. **B** locus dī: sacer. vt bt
sacer. vt. C. de sa. san. eccle. l. i. itē reli
giosus: vt in aut. religio. de iuribus
f **E**t dona. vt thuribula ⁊ cruces et
calices. **g** **Q**ue etiā. i. dona: nō autē

hibuim? excepta cau
sa redemptionis capti
uor. Si quis autē au
ctoritate sua qua sacz
sibi constituit: sacri
nō est sed p̄p̄banum.
Locus autē in quo res
sacre sunt edificate: et
am dupro edificio lo
cus sacer maneat ad
huc: vt papinian? scri
p̄t. **R**eligiosum au
tē locuz vnusquisq;
sua voluntate facit:
dū mortuū^m infert in

rese as ad es
des sacras.
nā ille nulli
modo p̄t as
liari: vt in
aut. de ali. et
cūp̄i. s. et
q̄mā cognos
uim? col. ix.
Cōstitu
tionē vt. C. d
sa. san. eccle.
l. sancimus.
Excepta
uā hominuz
aie q̄buslibz
rebus p̄p̄o
nende sunt.
vt. C. de sac.
san. ecclesiis.

I. sancimus: in fi. Item ppter debitu
si quod habet ecclesia. vt in aut. d. ali.
⁊ cūp̄i. s. hic etiā sup ip̄is. col. ix.
Item ppter alimenta paup̄ez: vt. r̄j.
q. ij. autū habet ecclesia.

l **P**rophanū id est non sacrum.

l **M**anet. definit tñ esse sacer si ab
hostib? capiat: vt. j. de iuri. stipu. s. si. ⁊
ff. de reli. cū loca. s. sacramētari. Item
locus esse re: religiosus definit qñ ea res
mouent ⁊ ne talē cū reddebāt. vt. ff. e.
sacra. s. illud. ⁊ de reli. l. asipe. in fi.

Religiosum **E**p̄elstē
do mortuū
in locū suū cū religiosū facit. itē soci
iūto socio locū religiosū facē nō p̄t.
sepulcz xō sic. p̄p̄tari? aut iūto vsu
fructuario nō p̄t. Et sic p̄cedit alicui
mortuū i ferre. loc? efficit relig. osus.
etiā si dñm postea p̄treat. h. d. are.

m **E**n. dīq; aliū i sacro. vt s. e. s. sa
cre **n** **M**ortuū. i. totū vlt saltē caput

Liber secundus

culus imaginē cognoscimus: vt. ff. de reli. l. cū in diuersis. qd si p̄ticulariter caput ē in diuersis locis. rñ. illū ē re/ ligiosum vbi est maior ps. ar. j. d vul. sub. s. et si ex disparib⁹. si aut eq̄l̄r neu ter s̄m Jo.

¶ Inuitis. locū suum. In cōmu/ b fauore reli gionis iā fa/ cta al̄s j. vt s. pri. s. r. ff. cōi diu. sibi nus.

¶ Inferre. nō l̄ extra/ neos. nā ip̄e soci⁹ recte ibi sepeliri pōt sine cōsensu cetoz: mari me cū nō est ali⁹ locus in q̄ sepeliretur vt. ff. de reli. r sum. fu. l. si plures.

¶ Jtē vsu/ fruct. scz loci pur l. ar. l. ff. de vsu. r habi. l. si.

¶ Proprietariū. nisi cōsentiat fructua rius vel nisi testator: ē q̄ vsufructū lega uit vel it sepelire heres. vt. ff. de reli. l. s. j. si vsufruc. e **¶** Cōsentiente. qd si p̄mo cōsensit post penituit an illatōz Rñ. sufficit semel voluisse vt. ff. de aq plu. ar. l. in diem. r. j. pri. s.

Sancte q̄ res. **¶** Res sc̄e sūt porte r muri ciuitatū q̄ si pena legali firmate itē leges pena les r p̄pe vocant sanctiōes. p. d. are.

¶ Muri. l. ciuitatis romane. quid d ciuitate alia vel castro. rñ. nec ibi q̄c̄p facere licere sine auctoritate p̄sidis. vt ff. e. sacra. s. muros. vel forte vniuersi tati: l̄ nō puaro. vt. C. de ope. publi. l. oēs. s **¶** Sc̄os. l. firmos. a sanctio. c̄is

nō calce vel lapidib⁹. s. j. l. firmati: vt se quit. b **¶** Deliquit. s. trāscēdēdo vel rūpendo sicut r̄hem⁹ frat romuli. vt b. r. ff. e. l. si. vñ Luca. s̄mo p̄mī maduet sanguie muri. i **¶** Cōstitui. vt. C.

de leg. r cō. l nō dubium. **¶** Sāctio/ nes i stricta significatiōe q̄nc̄ pōitur largi⁹ p qua libet impia/ li lege. vt. C. de no. codi. fa. ibi. Lol/ rigentes nō rē. q̄nc̄ lar/ gissimē p col lectiōe tot⁹ iur. ciuili s̄v in penulo. ff. in prin. **Signi** loz. Ista ē sc̄da ps prim apalis hui⁹ ti. q̄ diuidit

in. v. ptes p̄ncipales. P̄rio q̄l̄r acq̄rit nobis res q̄ in null⁹ bonis sūt. Sc̄do q̄l̄r acq̄rit ea q̄ sunt alterius ex fa/ cto nō ex p̄missiōe vel fabricatiōe. t̄tio q̄n vsufructuari⁹ vel bñ fideipossesso/ facit fruct⁹ suos r qd cōtineat appel latione fructus. Quarto ponit vnum casum exceptiū a p̄ma pte vidēz q̄ ea q̄ sunt in nullius bonis nō tñ in to tū efficiunt occupātis. Quinto quan do p traditionē vel nō in psonā certāz vel incertā dñiuz trāsserat. sc̄da ibi. Si q̄s in. s. cū ex aliena materia. Tertia ibi. si q̄s aut nō dño. q̄rta ibi. i. s. tpe fauros. q̄nta ibi. in. s. p traditionē. r. b. d. Res sūt n̄e a ut iure nat̄ali aut ius ciuili. r a vetustiori icpō adū ē. Are.

¶ Singulor. dicitur. s. j. vbi. rñ. s. de

fure na. s. i. sibi. qd̄ nō naturalī. vel s. d.
iure na. s. s. naturalia. vel meli⁹. s. e. s.
r qd̄dē. a. **I**ure. vtr̄ succipiōe: arropa
tiōe: successiōe: depo: totōe: monacha
tiōe: de qb⁹ incipiet dicere. j. d v sūca.

b Aetustis
o: e. sic. ff. de
iur i mu. l. sp.
c Natura.
id est deus.

D Prodidit
i. statiz cū p
creauit deus
gētes. statiz
fuit ius gē.

Gere.

Ser bestie
volucres ac
piscis sunt
perūt esse: cū ciuitates
cōdi: 7 ingratius creati
7 leges scribi ceperūt.

Quere igitur bestie: vo
lucres pisces ⁊ oīa aīa
līa que in mari celo

ue in alieno
sz dñs fundi
põt igredien

tē pphibere. fuerint: iure gentium
vbi autē aial statum illius esse inci/
captus fuge pūit. Qd em̄ ante nul

tiā suū egrotantē: vt. C. de la. **h**.b. tol. l.
i. s. fūcū? etā **b**. Itē iur. naturalis
pōtōne vt **h**.b. pō: vt. ff. d. s. ob. iur. stip.
s. sacrā. **p** Nec inest. q̄ ad acq̄ren
dū dñiuz. i. **p**lane. venādi aliud fī

trum in suo fundo q̄s
q̄ capiat an in alieno

Plane qui alienuz
fundū ingredit̃ venā
di aut aucupandi grā

pōt a dño si id pūde/
rit prohiberi ne ingre
diat. **¶** Quidēd autē

vt. ff. ad exb.
thesaur⁹. vel
si vindemias

nectua custodia coel/
ceatur. Cū ho tuaz
euaserit custodiā: et in
qua emi tol/
lere me vēdi
tor phibeat:

libertate naturalez le
repperit: tuū esse desi
nit: & rursus accipant

is fit. Naturale^m aut
libertate recipe intelli
gitur: cū vel oculos tu
atur: qd si p^r
phibitionez
qd cepit. rñ.

os effugerit: vel ita sit
in cōspectu tuo: vt dif
ficilis sit eius persecu
tione facit suū
vt. C. d. reivē
di. si funduz

tionⁿ. Illud^o quesitum est an si fera be-

libertatē. i. laxitatē. vt sequit. vt. ff. d.
acq. re. do. naturale. in Naturalē.
difficilis. i. impossibilis. sic. ff. p. socio. l.

de illo. ecōtra. ff. de his qui deie. vi. et
fu. l. ij. n. **¶** Persecutio. sic. ff. de acq.
pos. l. iij. §. nerna.

Illud quesitus. **¶** cerfes
ra filuestri ab aliq vulneret ita vt ve
misse possit ani. tñ nō officiū mīlī rē

ris nisi ea cepit. p. d. Are. o. **¶** Illud.
sic. ff. de acq. re. do. naturalē. §. illud.

1947-1957

Eapl. considerata natura hominis: aialis nō diuina possibilitate. sed nec oīno facultatē cōsidero. **B**z posteriorē. sic. ff. eo. scz de acq. re. do. l. in laqueū. **C** Accidere. lz enī pbetur vñū id est cū vulneratum non tñ sequitur vt capi si possit. vt. C. d. pbat. l. neq. naturales.

Capias. nō. q. inspicitur qd euenire pōt. sic. ff. loca. si quis domū. s. idē querit si sūptus. 2. ff. ad treb. lucius. s. penul. 2. ad le. fal. l. i. qñtitate. s. magis. 2. ff. ex q. bus can. ma. sed 2. si p. p. e. torē. s. si fe. rie. 2. ff. de f. ru. p. di. q. sel. la. s. ij. 2. d. dā no in. ec. qui bona. s. int. ar. tamē con. tra. ff. de pe. tut. l. co. tem. pore. i. responso.

Apinus quoqz. **A**pes illos hoīs sunt occupanti cōceduntur: 2. earum fructus sicut 2. aues lz in alie na arbore capiant: dñs tamen a pñci pio ingredi pphberi pōt 2. examen eaz tuū est donec difficilis nō est persecutio. hoc dicit aretinus.

Apium. cōcor. ff. de acq. re. do. l. na. turales. s. apium. f. **F**era. id est nō mansueta. **A**lueo. vas est vbi a/

pes manet. qñq. p loco vñ flumē currit ponit vt. j. eo. s. insula. Accursius. **I**ncluserit. qd. Bul. facere nō voluit i his 2. silibus dices magis timeo scādalu ppli q. futurū iudiciū: vt. ff. d. acq. re. do. l. in laqueum.

Fauos q. si quos effecerint: eximere: qui libet pōt. **P**lane integra re^k si puidenis ingrediētez fundū tuum: poteris cū ture p bibere ne ingrediat.

Examē quoqz qd ex alueo tuo euolaues rit eousqz itelligit esse tuū donec in cōspectu tuo est: nec difficilis psecutio ei^o est: alioqñ occupantis fit. **P**a uonū quoqz 2. colūbarū feraⁿ natura ē: nec ad^o rē pñmet q. ex consuetudine auolare re uolare solēt. **M**a 2. a/ pes idē faciūt quarū^p cōstat ferā eē naturā.

Ceruos q. qdā ita māsuetos hñt: vt i sil/ uā ire 2. redire soleāt: quoqz 2. ipsorū ferā eē

appbatōe pōit. als p iudicio: vt. C. de adu. di. i. l. nemiñe. 2. forte suat aliō de pñuetudie i b. s. 2. i supior: i b. d. nob.

Pauonum quoqz

Alialia q. naturalr sūt fera. lz p accides māsueta tā diu sūt nra: q. diu recti nēt pñuetudinē eūdi 2. redeūdi. b. d.

Pauonū fera. i. nō pñsus domestica vñ māsueta. acc. o. **N**ec ad rē. i. si obstat his q. dixim^o p. **Q**uaz. i. apia **C**eruos. qz. s. ceruoz i gñe r. **P**po

Dñs erit nec furti tesnet: vt. ff. de fur. si apes. **I**ntegra re. i. anteq. i tret.

Preuide ris. qd si fue rit ingressus an poterit retinere eū: vt det qd accesserit cūz hō qlibet possit pphbere ne qñ intret sū dū suum. rñ. cū dñs faci sit p occupat ionē nō vi det qñ de si nat esse dñs arg. hñr. s. q. tñ pñdenti consuluit.

Examē i. vñneritas apius. als: p

ra. s. singuloz i spe a **¶** Tal' regula. b no. tria genera aialiu masueta: vt galline i qbus pz locu pec regula: vt vbicuzq sint dñi esse intelligitur. vt. j. pri. s. Jte se ra pro: sus: i in his pz locu alia regula q occupanti

cōceditur: vt s. eo. s. fere. r s. apu. r. s. ex amē. Jte fera naturali r ac ciētalr mā sueta r i his obtinz pec p sens regula. r facit ad b. ff. eo. l. natu ralē. p ro. vs q ad. s. fi.

¶ Desierit exteriora idi cant animi se creta interio ra. r facit. ff. de edil. edic. si tñ. s. ij. ac.

Balli

nar. **¶** Balli line r aseres tui sunt etiaz si cōspectu tu us effugerit:

r q eas accipit animo lucrādi furtū cō mittit. h. d. are. c. **¶** Ballinarū. s. oim vt stat i inuit. vl singuloz in specie.

¶ Feras. vt fasilios. e **¶** Anseres. s. domestici. f **¶** Balline. s. domestice

¶ Turbati. vt p vulpē vel miluum.

¶ Qui lucrādi. s. vt pēat pēnas vl oua. als enī nō cōmittit furtuz: nisi lucrādi anim' interueniat: vt. ff. d fur. l. i. s. fi. sed nūquid dolo sit in vno ouo. rñ. sic. sed de dolo nō agit in re miori duobus aureis: vt. ff. de dolo si oleū. s. fi. r. l. se. Sed qre nō agit de dolo cū agit furti: vt hic. rñ. furtū sit plerūq. r iō frequē

tius est puniendū: vt hic fin Jo. r. ff. d penis: aut facta. s. fi. r no. ex hoc. s. q q libet actio etiā p vno nūmo dā: vt. ff. de dā. infec. si ppetarius. in fi. l. rñ. r ff. de cōiungē. cū emanci. li. l. i. s. illud.

sed fallit i ca sib'. ecce enī cōmodo tibi seruū r tñ cū alas non re petis a me ex pensas modi cas: vt. ff. cō. mo. in rebus s. pñt. r. ff. de impen. in re: do. fac. l. r om nino. r exces pra actiōe do li: vt dicitur ē. Item excipe qd est. ff. de damno infe cto. ex dānis in pñci. ac.

Item

¶ Etia si ho minē liberus ex hostib' ce perim' de ius re gentiū nō ster fit: qui si

erierit potestatem nostrā: recuperat an riquā libertatē. h. d. are. i **¶** Item ex hostibus: vt quibus populus ro. bellū indixit vel ipsi pplo romano: vt. ff. de cap. hostes. r. ff. de ver. sig. hostes. r. l. quos nos hostes. l. **¶** Si euaserint. r animo r corpore: vt. ff. de cap. l. nihil. in pñci. l. **¶** Recipiūt. iure postlimi: nū: vt. s. q ui. mo. ius pa. d. sol. s. si ab hostibus.

Item lapilli

¶ Lapilli r alia q in littore maris inueniunt. Jte nati ex aialib' nris nra sūt. h. d. An.

¶ Jte lapilli. s. pñci. r q sit iter eos

gū

lapillos & gētas dñia & margaritas: dic
vt. ff. de au. & ar. leg. l. i. & l. si nō sint. s.
fi. a **I**nueniunt: q̄ tñ nō sunt alicu/
ius als dñi: vt. j. e. s. fi. b **N**aturali. i.
gētū. vt. s. e. s. singulor. c **I**nūeto
ris. ita demū

si occupat si
ne apprehen
dat. nō alias
fm dñi. naz
in supiori. s.
& in alijs pce
dētib⁹ de his
q̄ p occupati
onē q̄runtur
tractat vñ
idē psequitur b
vicinitas scri
pture inuit:
vt. ff. de test.
l. bñdes. s. s.
& si notā. & ff
de leg. i. si s/
uis plurius
s. fi. & aduer/
biū siliū dñis qd est in pñ. s. apte dat
intelligere aliud eē in thesauro cui⁹ tra
ctatus ēualde ab h⁹ sepat⁹: vt. j. e. s. the
sauros. & iō pñū vidēti & inueniēti nō
capiēti queritur. d **I**tem ea. nunc
mutat siliū & materiā & dicit. de his q̄
acq̄runt p accessionē discretā. & i sequē
ti. s. pterea. dicit de accessione cōcreta.
e **E**t aialib⁹. femini generis siue rō/
nalib⁹: vt ex acillis: vt. s. de iu. per. s. f
ui. siue irrationalib⁹: vt. ff. de rei ven.
l. si frumentū. s. idē scribit. f **D**omi
nio tuo. vel quasi si bōa fide possideas
aial irrōnale: vt. ff. de acq̄. re. dō. l. bone
fi. s. fi. nō ita in rōnabili: vt. j. e. s. in pe
cudum. & est ratio vt ibi. ac.

g **E**odem. s. gentium.

Pterea quid per
alluionē. **P**er alluionē fluis. i. p
incremētuz latēs res nobis acq̄runt:
nō aut p viz ipi⁹ terrā euellētis nisi ra

dices arbores emiserint. h. d. Areti.
h **A**dicit ponēdo iuxta tuū pñum.
i **I**ncremētū. i. augmentū. l. **I**n
telligi. l. z tota die ibi figas ituitū: hoc
ppter ibecillitatē naturalis visus qui

tū subtilia p
pēdere h⁹ pot
vt i cucurbi
ta pēz q̄ cito
crescit q̄ tñ p
cipi nō pōt. q̄
tū crescit q̄
quo momēto
tpis: s. i quo
dā genere as
groz cessat
alluionis: vt
i agris mili
tib⁹ assignat
a pñcipē: q̄ li
mitati dicūt
vt. ff. e. l. i. a
gris. q̄ sit rō
diuerſitatis
dic vt i. e. l. in

fi. i **A**pplicauerit. als appulerit. i.
apposuerit vt subſicit puta cruſtā terre
forte vineate & inarborate. m **A**dgi
ori. i. lōgo. s. tāto vt faciāt radices vt se
q̄tur vl⁹ etiā ipa terra apposita vinitate
alteri terre fecerit cui apponit⁹: vt. ff.
de dā. ifec. l. h⁹ apli⁹. s. ita demūz. Sed
quō scit qñ hec vinitio vl⁹ inſectio erit fa
cta. rñ. p rusticos q̄ talia sciūt: vt i aut.
de nō alie. aut pñū. s. qd aut dictū est.
col. ij. n **A**cq̄ſite. vt ilis tñ rei vē. pō
ri dñio dat⁹ s. z. **A**d. vt. ff. de rei vē. si fru
mentū. s. de arboze. s. nos cōtra. s. in
factū ad estimatiōes dñi: vt. ff. de rei
vē. l. in rē. s. itē. s. rei ven. nō dat⁹: vt. ff.
de dam. ifec. h⁹ amplius. s. alpenus.

Insula. **I**nsula nata i mari est
ficti occupātis. sec⁹ si
i fluie. s. ē corz q̄ hñt pñā vicina p mō
latitudinis fūdi si ē i medio als illi⁹? c⁹ p
dio eiciōz. si dō ex diuifiōe fluis vñ
fūdi icludat remāet atiq dñi. h. d. are.

Insula. dñ locus vñ digr circūdat.
 aqua: vt hic. z. ff. e. l. a deo. §. insula. z. l.
 ifula. al's qñq; p domo i mari posita q i
 salo. i. in salso posita ē fm Ifidoz. Itēz
 qñq; p qualibet dmo: vt. ff. de eo. qd
 cer. loco da.

opor. l. ij. §. si
q̄s insulā. Itē
no. diligēter
vi. Kñ. vsq̄
ad. §. alia sa-
ne zc.

¶ Credit.
antea. ac.

b In flue.
in medio flu
minis.

C Qd fre-
quēter. s. op.
nā ad ea que
frequēter acci-
dūt poti⁹ iu-
ra adaptant
vt. C. d. leg.
se. cō. l. nam
ad ea. Rñ. qz
illud vbi po-
tī solutiōe i-
ducit. nā be-
ne iſerit poti⁹
us q̄ ad alia.

d **g** **A** Medias et fuerat. **Q**uod si natu
ptem: scz qd rali alueo i vniuersuz

poterit laire
accepta cor:
da 2 puncto posito i medio iter vtrūq;
agrū. 2 tūc si est pūctū ex vna pte tātū
aliū cedat. als fm q pūctū extendit: vt
colligit. ff. e. iter eos. 2. l. se. ex bis patz
q p diuiso possit diuisulā 2 hnt diuiz
circū dātes flumē: vt. ff. e. p regione.
e. Zaritudis. cristeris: ab vna pte cū
ples sint ex vna pte 2 vni fund' latior
est q fund' alteri. 2 in hoc tātū frōez
q i cōsidero: vt. ff. e. insula. in pnci.

Parte. s. superiori & Infra. i. i. fe
fior i pte, b Unitū. i. flumē coadu

hanc & hic fit punctū: vñ die vñitū ag-
re. & tunc puncta ibi. infra re.

Quod si natur ali.

¶ Blue' non' efficit public': sicut ip's flui
me est: ver?

derelicto ad alias ptes
fluere ceperit: prior q̄
dem alueⁿ eoz est qui
ppe ripam eius p̄dia
possidēt pro modo scz
latitudis cuiusq; agri: q̄
latitudo prope ripam
est. Mouus aut̄ alueus
eius iuris esse incipit^k
vero dñs fū
doz p̄pquo
rū cōceditur
Idē de nouo
alueo si flu
mē ī antiquis
redeat. Item
inūdatio flu
mis nō mu
tat dñi fū
di. l. d. are.

Blue. a q
nūc vltio re
cessit flumē.

12. **I**ncipit.
 p̄m ad str̄
 ctā rōem. nā
 de eq̄tate vir
 obtinet. i. nō
 obtinet: vt. ff.
 eo. l. adeo. §.
 insula. in ft.
 ⁊ nota hic q̄
 flumina vicē
 iudicū tenēt
 et dant ⁊ au
 ferūt dñia vt
 sic. t. ff. e. §. §.
 alluio.

spēs. i. faciē fūdi. s. 3. ff. d. flu. r. ne qd i
flu. pu. l. i. s. si fossa. i. fi. s. sol. ibi totum
occupavit. hic partē. v. b. eodē ipertu re
cessit q̄ vēit: ibi nō l. 3. diu cogituz tenuit
m. **A**lianere. fuit ergo dñs etiā tunc
tpis q̄ aqua unidabat. s. 3. cōtra. ff. q.
mo. vfu. amit. l. si ager. sol. ibi impo
prie dicit amitti. s. 3. q̄tūm qd cōmodū
fructū. vel dicūm dāuit ppter impe
tū aquar: vt ibi facerz alieuz vt pbat
dicto ti. l. qd tñ. s. agr. r. hec vera sunt
q̄tūm ad proprietatez, sed possessio in

dubitanter tpe inuadatōis amitteret
vt. ff. de acquir. pos. l. iij. §. labeo. r. l. q
vniuersas. §. ij. r. l. pomponius. i. rñ. ta
mē aqua recedēte etiā possessio restitū
enda est: vt. ff. de itine. actuz. pri. l. i. §
sed r si quis.

Ex

aliena.

¶ Specificas
aliquā spēm
ex materia a
liena effici
dñs ē? si ip
sa spēs ad pri
stinā materi
am nō possit
reduci. b di
cit. Et hec est
secūda ps pñ
cipalis a. §.
singulor. vs
q in finē ti
tuli vbi res
alter? efficit
nra facto no
stro per ter
minationes
vel specif. ca
tiones vel su
milia. r dñm

ditur in quibz ptes. Primo ponit tpe
ma. Secūdo questionē. Tercio per exē
pla thema declarat. Quarto ponit res
sponsionē. Quinto per exēpla respon
sionē declarat. Secūda ibi. queri solet
Tertia ibi. vt ecce. Quarta ibi. r post
multam. Quinta ibi. vt ecce vas. arc.

a **¶** Cum facta. facta autem intelligit
etiā cepta. licet nō perfecta: vt. ff. de
aur. r argen. leg. l. r si non fuit. §. quid
ergo. **b** **¶** Ab aliquo. scz bona fide: vt
ff. ad exhiben. de eo. §. si quis ex. r suo
nomic: vt. ff. de acquir. rerum do. adeo
§. cum quis. in pñci. r l. quicquid. §.
vbi. Item r terciū scz q nō possit redi
re ad priorem materiam fm Jo. vt in

fi. §. huius. Quid si duo specificauerūt
vnus bona fide. alius mala fide. rñ.
cōmunis est domini r specificantis bo
na fi. non autem mala fi. vt. ff. qui. ad
li. proclam a. non licet si duo. Bro. Eo

vestimentū fecerit: vel
ex alienis tabulis na
uē v^l armariū vel sub
cellū fabricauerit. Et
poss^t multā sabinozū
r proculianozū ambi
guitatem placuit b me
dia snia existimantuz
si ea species ad rudes
materiā reduci possit:
eum videri dñm esse q
materie dñs fuerit: si
non possit reduci eum
potius intelligi dñm
qui fecerit. **¶** At ecce
vas conflatum potest
ad rudē materiaz eris
vel argenti vel auri re
duci: vinum autem et
oleum: aut frumen
tū ad vuas vel oliuas

dem modo q
ro r soluo ca
que sequunt
Quid si ex
diuersoz ma
terijs speci
em fecit r in
vna habuit
bonam fides
r in alia mal
lam fidem.

Quid si i ma
teria vnus
partiz bonā
partim malā
fidem habue
rit. Itē si par
tiz suo nomi
ne partiz no
mine domini
specificatis.
e **¶** Naturali.
id est iure gē
tium.

d **¶** Fecerit.
id est detere

rit quo ad spicas: vt. ff. e. adeo. §. cur qd
in fi. sic. §. de li. §. i.

e **¶** Adulsū. i. nectar siue stalladiā.

f **¶** Collyriū. i. vnguentū ad oculos.

g **¶** Et post sabinozū. i. sabini r suoz
fautorū q dixerunt speciem cedere dño
materie. sz Procul? cū suis sequacib?
econtra vt specificanti tantū cedat: vt
ff. e. l. adeo. §. cum quis.

h **¶** Placuit. s. nobis.

i **¶** Ad media. q nec vni in totū nec alteri
cōeo: dat vel discor dat. sz distinguit vt
sequit. r no. mediū suā dñ. sic. §. q. ma.
nō pos. §. pe. ar. §. ff. de neg. gest. l. nē
nius. in fi. **l** **¶** Fecerit. si r alia duo m
terueniūt q in pñci. hui? §. dixim us.

¶ Vel spicas. et ita apparet quod frumē
tū cedit specificāti. s. s. ff. e. adeo. s. cū
q̄s. i. si. s. so. hec posuit gr̄a exēpli p pu
eris. fm. p. q̄dā enī gr̄a docēdi dicun
tur q̄ alī nō dicerent. vt. ff. de actio. 2
obli. l. obli.
gationū sub vel spicas^a reuerti nō
stantia. s. si. potest: at nec mulsum
vel dic scōdo: quod ad vinum et mel
fm̄ Azo. illā resolut pōt. **¶** Quod
per istā corri si ptim ex sua materia
gi. Itē dic s. partim ex aliena^b spēs
Azo. ad hec aliquā fecerit q̄s: velu
oia exēpla in ti ex suo vino et^c alie
l q̄b^a ita d^r spēs no melle mulsum mi
specificanti scuerit: aut ex suis alie
cedere est s. nts medicamentis em
regulā q̄ di plastrum aut collyri
cit q̄ ex re um: aut ex aliena^b et
mea ē v^a na scit meū est: vt. ff. ad exbi
vt. ff. ad exbi de eo. s. si q̄s
de eo. s. si q̄s in si. 2. ff. de rei ven. solū. s. meū. sol. il
la regula locū hz in quinqz casibus. s.
vbi dñs specificat. Itē vbi ali^a et^c mā
dato. Item vbi sine mandato sed ratū
habet. Itē vbi aliud mala fide et suo
noie. Item si bona fide sed res pōt ad
priorē materiā reduci quoz nullus est
hic. Item si hec vera sunt q̄ specificā
ti cedant cōtra est regula q̄ dicit nemi
nō cum alterius iactura fieri locuple
tior ē vt. ff. de condi. indebi. nā natura
Rñ. licet flet sua species quo ad domi
niū: tñ actiōe in factū tenetur ad est
mationē vt. ff. de rei ven. l. in rem. s.
item si quacūqz. 2. ff. de dona. inter
vi. 2. vpo. l. si mulier. s. i. 2. l. se.

Quod si parū.

¶ Si quis ex materia ptim sua et ptim aliena spēm
fecerit aliquā effici i totū dñs ei^a. h.
d. Are. b. **¶** Et aliena. s. materia.

¶ Et alieno. s. vino. **¶** d. **¶** Aliena. s.
lana. b. incipit dicere de accessione q̄ sit
p̄uana natura opante. e. Dñm. s. si

possit reduci ad priorē materiā sit: cōn
habita rōne materiaz. et nō cedat spe
cificāti. vt. ff. e. l. q̄dā. s. si. in si. idē for
te erit et qñ mala fide ifecit. l. 3. reduci
nō possit. vt. ff. ad exbibē. l. de eo. s. si
quis. Accur.

Sita

¶ alienam. Aliena pur
pura interta
vestimento
meo cedit ve
stimēto. ille
at q̄ dñs fuit
it hz actiōes
3 fure. b. d.
¶ Si tamē
purpurā. vt
manicaz. vel
gyronē. si at
ip̄i fili: puta
i tela: tūc a^a

fecerit: dubitandū nō
est hoc casu eum esse
dominum^c quī fecerit
cum non solum operā
suā dederit: sed partes
eiusdē materiē preste
tit. **¶** Si tamē alienā
purpuram^a vestimēto
suo q̄s intexit. l. 3. p̄ci
osior^b sit purpura ac
cessionis vice cedit ve
stimēto et qui dñs fuit
purpure aduersus eū
q̄ surripuit^b: hz furti

lia rō: cōdñs fact^a purpure. s. iure spe
cificationis: vt. s. pri. s. precedēt. hic
aut. s. aliqd vult adscire et sup^a dictis
s. de acquisitione iuris accessionis: ne
ergo. nihil operef. aditūgit hoc qd nūc
dicit: vt. ff. de leg. i. l. si qñ in prin.

¶ Preciosior. nō p̄ciosius accedere
vilitiori. sic. ff. de cōtrahen. empti. si in
empti. contra. ff. de edi. edi. l. iustissie
sed ibi spāle in hoie. sed contra. j. de si
deius. s. fideiussores. solu. vt ibi. Item
loquitur hic. s. quando dicta purpura
gratia ordinandi vestimenta fuit ap
posita. finautem econcontra et vestimē
tum seruaret purpure vt forte eam ser
uaret: tūc cedit vestimētū purpure vt
in duab^a legit^a cōtrariis: vt. ff. de vsu
ca. l. rerū mixtura. s. qd g. 2. ff. de aur.
et argen. lega. et si non sint. s. perennia
mus. si autē neutrū cā alteri^a apponat
tūc neutrū alteri cedit: et trūqz possi
des: vt. ff. de vsu. l. rerū mixtura. s. qd
ergo. **¶** Surripuit. s. si surripuit
als istis actiōibus famosis nō tenet^a

Liber secundus

a Et cōdictionē. i. turtiā vñ sine cō
vñ. ff. de condi. sine causa. per totum.
b Siue ipse. i. fur. nā forte erat sar
fōr. c. Extincte. qñ ad dñiuz qđ
pdidit dñis ei? r. id qñ ad eū extinctū
ē qđm est i/

terta et pur/ actionē r cōditionē a:
pura extincta siue ipse fur sit: qđ vesti
nō pōt vēdi/ mētū fecit: siue aliuz.
cari. sed agi nā extincte res lz ven
pñ ad expi. i. dicari nō pñt: condici
vt exhibeat tamen a furibus: a qđ
vt pñ vēdicet bus qđ alijs possessori
vt. ff. ad exp. bus pñt. Si duo/
l. gēma. r. ff. rñ materie ex volunta
de rei vēdi. l. te dominor/ confuses
actionē.

d Possessio sibi veluti p
fibi veluti p domib/ r ma
la sibi posses. ex cōfusione sit vñtus/
vt ille sunt: qđ cōmune est: veluti si
vt b. r. i. d. ac quī vīna sua confude
ti. s. sic itaq; rint: aut massas argē
r. ff. vsu. quē ti vel auri cōflauerint.
ad. c. l. si. si. Sed r si diuerse mate
Accur. tie sint et ob id ppria
Si du spēs facta sit: forte ex
o: Si ma vīno r melle mulsum:
terte eiusde; aut ex auro r argento
gñis vel di; electrūb: idē iuris est:

Si du
o: Si ma
terte eiusde;
gñis vel di;
Ruerfi cōfun

danē ex volūtate dñor/ efficiunt cōes
int eos. r. idē si casu fuissent pfuse al
sec. p. d. Et diuidit pñcipalr i duas s
tes. pñio qñ volūtate dñor/. Secdo q
casu sūt cōfufe. scđa ibi. lz in fortuito.
Itē pñia subdiuidit. pñmo qñ eius
dē gñis matie cōfundūt. scđo qñ di
uerfi gñis. scđa ibi. lz si diuerfi. Ar.

e Si duoz. acqñt dñiuz nō solū spe
ficiantide: vt s. e. s. cū ex aliena. r. s. qđ
si. sed accesside: vt s. e. s. si tñ. sed etiaz
pfundide: vt b. Itē imitide. r. i. pñ. s.
qđ si frumentū. Accur. r. Dñor/ bñ
dicit dominor/ voluntate. nām finis

dñis fecit inde speciem. i. mulsum vel
vas ex argento meo r tuo sua est iure
specificationis non cōmuni: vt s. e. s.
cum ex aliena. r. ff. de rei vendi. l. si fru
mentum. s. i. g. Confuse. i. simul
fufe.

nā r hoc casu cōmunē b. Electra
esse speciē nō dubitat/ gñis est va
s. vel spēs
Quod si fortuito r sis. vel spēs
non volūtate domio/ metalli. r ad
rū cōfufe fuerint vñ di hoc est. ff. de
uerse materie: vel que au. r arg. l. e. l.
etuz dem generis sunt pediculis. s.
idē iuris esse placuit/ nerattus.
Quod si frumentū i. Idē iur.
tici frumento tuo mī vt sit cōe vt
xtum fuerit: siquidem subijcit.
fuerit ex voluntate ve l. Placuit
stra cōmune est: quia scz vt sit cō/
singula eorū corpora id mune nisi se
est singula grana que parari possit
cūfufq; ppria fuerint veluti ex ere
ex consensu vestro cō meo vel plū
municata sunt. qđ bo vel argē/
vt titi? id miscuerit si to tuo speci/
ne tua volūtate nō vi es facta sit:
de cōmune eē: qz sin quibus cas/
bus separari
potest. r qui
libet vendi/
cat suum: vt
ff. de rei ven

di. si frumentū. s. sed si plumbū. r. ff. d
acq. re. do. l. lacus. r stagna. s. si.

Quod si frumētuz

f Si species duoz dñor/ de eoz volū
tate cōmifceant efficiunt cōes: secus
si sine eoz volūtate. p. d. Ar.

g Quod si frumentū. dñimus quan
do cōfundunt itavt separi nō possint:
nunc videndū est quando singula eoz
pora in sua substantia durant: quo cas
su dicuntur immifceri.

h Cōmunicata sunt. r. ideo locū ha
bet cōmuni diuidūdo actio. vt. ff. d rei
vendi. si frumentum. qñ. rñ.

Substantia durans sed nunquid di-
f nostra voluntate fuisset imita. videtur
enim q sic. nra enim cōtemplatio vel
voluntas nō pōt mutare substantiam gra-
noꝝ qñ semp discreta ⁊ diuisa sint a se
iunctim qd vī

def esse p. s. gula corpa in sua sub-
stātia durat. Sed nec
pcedente. s. rñ. nō est mi-
rū. als enim
sile regim? : sit frumētū q grex in-
telligit eē cois si peco-
ra titi tuis pecoribus
mixta fuerint: s. si ab
alterutro vīm comū
id frumētū retineat: i
rē qdē actio p modo

formis ⁊ con-
tinuū vt dicit Aristoteles in. viij. phy-
si. ⁊ tñ ptes in ipsa cōtemplatione disti-
guimus ⁊ assignam⁹ dicentes q qdā
pñs qdā pñtū quoddā futurū: sic i
gnis frumētū q lēoz corpa sint discre-
ta in suis terminis cōmūia ea possu-
mus facere. certe ita q aliqua non sit
pñcula in tuo grano quam tu nō com-
municet mihi. nulla i meo quā ego nō
cōmunicē tibi qd nō eēt deficiēte no-
stra voluntate sicut nec mihi tpe distin-
cto gñarent he diuersitates nra signi-
ficatōe vel respectu deficiente.

b. Ad iura. qd sit p errorem quo casu
dominiū nō transit. vt. ff. e. l. si pcura-
tor. vel vt meli⁹ pascant vt facit. i. ad
le. acq. in pñ. vbi dicit gregatim pascū-
tur. Sed cōtra. ff. de so. si alieni. So.
ibi spale est in pecunia nūerata vt ibi
dicit. vt. ff. si cer. pe. singularia.

c. Sed si ab alterutro. frumentū nō
dum cōmunicatum.

d. Pro modo id est mensura.

e. Arbitrio. i. q cuiuslibet tantū frumē-
tū restituat qñ fuit suū qñ nō appa-
ret qñ fuerit suū: ⁊ hoc pp impossibile
discretionē. vt. ff. de vsu fruct. vsu fructu-
ariū. s. si in viuarijs. si autē appareat qñ

iunctisq fuerit hoc iudex extimet vt sub-
iicit fm. Azo. ⁊ fm hoc dicit qñ. i. qñ ⁊
si cuiuslibet sua grana restituant. vl dic-
primū rñsum eē de eo de q est istud. s.
qñ non q appet fuerit suū. ⁊ hoc inus

it hoc abuz
quale. nō eni
dicit q s. q
le. vt in qua-
litate officij
statur ⁊ qñ
tate mō au-
tem in corpo-
re: cum illud
sit impossibile
discernē ⁊ sic
pbabit q di-
cit suū fuisse
mel⁹. Et nō

ta triplicem esse differentiam int hūc
s. ⁊ superiorem: species enim dicuntur
misceri. vt hic materia confundit. vt. s.
sed pñs ecōtra. Item hic remanet i
eadem substantia. ibi nō. itē cōfusa si
unt coia etiam sine dñoz voluntate. vt
s. pñ. s. hic nō. vt hoc. s.

f. Frumentū. nōdū bona fide cōsum-
ptū: tūc eni in factū actio daretur: vt
ff. ad le. acquil. qui occidit. s. si qñ alie-
num vinum. Accur.

Cum in suo. Edificiū
cedit solo. s.

materia ex qua edificium sit remanet
antiq dñi. eā tñ repetere nō pōt qdū
edificiū durat. quo durate nō dat rei
vindicatio. h. d. Are. g.

Lū in suo. suū est etiā si alius habeat. ibi vsu-
fruc. vt. i. de here. insti. s. i. vbi pñus
seruus dñ. in q ppetatē nudā hz testa-
tor. h.

Edificauerit. s. bona fide. ali-
as nō: imo tignū suū vendicaret. vt. ff.
de rei ven. l. in rē. s. tignum. ar. a con-
trario sensu. vl ex ea exceptione q ibi
ponitur: ⁊ iurabitur in litē. vt ibi no.

i. Inedificatur. id est in ipsa terra cō-
figitur. quid ergo de domo non affira
solo. Rñ. nō cedit solo. vt. ff. e. l. si tur?

Liber secundus

2 facit ad hanc regulam. C. de edi. pri. l. i. idem in satis et plantat. quod hic edificat. dr. vt. i. e. s. si tici. r. s. q. rōe vñ dñs. Quicq. d. plantat. ferit. vl. edificat. Oē solo cedit. radices si tñ egit

S3 hāc regulā ē. ff. de rez. di. l. i. m. Solu. illud spāle est.

Nec desinit. s. ex cā edificatiōis s3 illa cā pōt desinere. vt ff. de vñc. l. alteriū edibus suis in rerū mirtu. ra. s. labeo. q. hñc regle si gnat. pñia.

S3 tan tisp. l. iterim

Ad ex pñ bēdū. s. vt e3 fñat nisi ma la fide fece

rit. vt. ff. de rei vñd. l. i. in rē. s. tignū. r. ff. de tigno in iuncto. l. i. s3 tñc nō erim tur s3 i litē iurat. vt. ff. de sol. q. res. s. si. q. arbitrarie sunt iste actiōes. vt. ff. de in litē iurā. l. i. actiōib3. r. j. de actio. pñtea. **R**ij. tabulaz. lex q. dā fu it. de qua dic vt. s. de iure natu. s. r. nō inelegant. e. De tigno. q. actiōe te net r. q. in iunctū h3 l3 nō in iūnerit: r. q. in iūnerit l3 nō possideat: s3 alto solu te altē libera vt. ff. d. his q. deie. r. effu. deo. s. postū. r. de flu. l. i. in fl. r. qd. vñ anticiā. competit. s. si. **S**3 qd. si magis velit rē reddere r. erimere q. dupluz pñare. Rñ. nō audis: q. ppter publicā utilitatē hoc fuit statutū. vt. j. eo. s. qd. ideo rē. r. ff. de ope. no. nū. l. pñor. r. ff. de le. i. l. cetera. s. si duob3. Itē nunq. hoc actio cōpetit et cōtra eū q. bonafide in iūnerit. rñ. sic vt. hic l3 cōtradixerit s3 cōtra malefidei in iūgentē alia pñ

ter pec aurilia cōpetunt. r. rei ven. Itē ad exhibendū. Itē furti. item furtiua conditio. item hoc actio de tigno mñ cto. vt. j. de actio. s. sic itaq3. r. ff. de tigno. in iū. l. i. in fl. r. l. fina.

ficta rescindi necesse sit q. si aliqua ex cā di ruptū sit edificatū: pote rit materie dñs si non fuerit duplū iam cōse cur^b tñc eā vendicare^r r. ad exhibendū agere de ea re. **E**t ex diuer so: si q. in alieno suo ex sua materia domū edificauerit: illius sit dom^r cuius solum est s3 hoc cāu materie do min^r pñteritatem eius amittit: q. voluntate ei^r intelligit^r esse alie nata: vtiq3 si nō igno

functo. l. i.

Materia. vt cementa r. lapides. **C**onsecut^r. hic est contra. ff. de tigno in iuncto. l. i. al3 in fl. sed ibi nō cū effectu fuit consecutus duplū: quia licet eregit nō tamen percepit adhuc duplū argumentū. vt. ff. de his q. deie. r. effu. l. perceptione. Auccur.

Vedicare. nulla tempis pñscriptiōe obstāte rei ven. vt. ff. de rei ven. l. i. rē s. si. q. nec pñius agere poterit. vt. C. d. anna. ex cepi. l. i. s. si aliud. ergo si ma la fide in iūnerit q. tunc agere potuit. vñ de. xxx. an. repellitur a rei ven. vt. C. de pñscrip. xxx. an. sicut.

Et ex diuerso. **Q**ui i alteri so lo de suis cemen^r sciēter edificat per dit dñum: r. dñs edificij efficit ille q. est dñs soli. p. d. Aret.

Intelligitur. sic. C. de edi. pri. l. i. s3

Appellat^r rōe. facit ad hoc. ff. de h. fig. l. tigni. r. ff. ad exhibē. l. gēma. s. ti. gni. r. ff. eo. adeo. s. cū in suo. Itē qd. i domib3 dñ i dē dic i cam pana vt sub iicit qd. ideo rē. ad hoc. ff. de ver. fig. l. vrbana pñ dia. quidam tamen cōtra ritem ideoz in vinea. vt. ff. de tigno in

is cōtra quē. **¶** Nō pōt. q. alienata est nō pōt vēdicari. Sed ptra. C. de rei ven. l. ij. m. si. sed ibi ex aliena materia et in alieno edificauit: hic de sua in alieno: quare dic aut de mea materia: et in meo edificio

et tūc plurius est. aut de aliena in meo vt. s. pri. s. aut de mea in alieno: vt h. aut de aliena in alieno vt in dicta. l. cōtraria contrahitur.

Certe

¶ Possidēs alienū i quo bōa fide edificauit pōt expensas edificij ope excepōis retinere. h. d. Aug. b. s. b. rō. i. magrōz vel lignamie vel muro: sic. ff. de eo qd cer. lo. l. ij. s. vlti.

¶ Per exceptionē: q locū hz vbi cūq; equū sit exceptio locū hē fine alia cōpetat siue nō: vt. ff. d. excep. do. l. ij. s. generaliter. et ar. j. e. s. lfe. **¶** Bone fidei. ab initio. et ex post facto cū edificauit. nā si atēp edificet sit bone fidei et cum edificat male fidei. sic eligitur qdaz media via. ita vt nec male fidei puniatur: neq; vt bone fidei expēsas conseruet: q; pmittit ablatio: vt. ff. de rei ven. l. iul. si in aliena. q est huc contraria: et facit ad hoc. ff. de mi. l. intra. s. v. dēribus. **¶** Edificauerit. cū de nouo edificat: et vt hec plene sciatur dic cū ipēdo in rē alienā aut suo aut meo nō mine. pmo casu loquitur ille ti. de nego. ge. t. ff. e. r. C. e. si meo. et tūc aut fructuum gfa exponēdo et tūc ex fructib; deducit: et alias null' fruct' intelligit: vt ff. so. ma. l. fruct'. et ff. fa. herc. fundus qui. aut cā rei seruande. et tūc aut dō no faciedo: aut nō. pmo casu si bōa fidei de hēo exceptionē nō actōez fm Jo. vt

s. pri. s. r. ff. de cōdi. inde. si in area. et ff. de excep. do. Paulus. sed. Al. etias actionē dabat. sed ibi ipso gestu nego ciū fuit hereditariū qd necesse habuit facere. vn de habuit actiones et est p eo

teriet: et mercedes fabricorum posse eius per exceptionē doli mali repellit. vtiq; si bone fidei possessor fuerit q edificauerit: nāq; sciet alienus solus esse potest obijci cōpa q edificauerit temet i eo solo q intelligebat alienū eē

ff. de peti. hereditas. s. i. et ff. si pars here. pe. l. fi. et. C. de rei vē. l. ij. et l. domum. s. Jo. ptra vt dictū est. et facit etiā p eo. ff. d. rei vē di. sumpt'. et ff. de act. ep. idēq; et ff. de

peti. here. l. plane. si vero mala fide tūc nec excipiendo nec agendo cum seruo vt hic. nam neminem mihi volui obliigare: vt. ff. cōmuni diui. in hoc in dictū fm Jo. sed. Al. etiam hic dabat negocio. gesto. actionem: vt. ff. de nego. gest. si pupilli. sed et si quis. sed ibi nomine alieno gerebat. Item et pro eo. C. de rei vendi. l. ij. sed ibi loquitur quando ex aliena materia et in alieno impendit. vt ibi plene notatur. Si vero in reficiendo aut bona fide: et tunc necessarias et vtilēs per doli exceptio. voluntarias per abractionem seruamus: nisi dominus vellet tantum dare quantum posset habere his ablatiis et corasiss: vt ff. e. de rei ven. l. in fundo. si vero mala fide ipēdat necessarias p officiū iudicis cū tātū possideo vtilēs p abractionē cōseruo: voluntarias nullo mō: vt. C. de de rei vēdi. domū. hinc est q dixit bul. hic q expēsas repetat qñq; p a. i. p actiōē: vt. ff. de neg. gest. l. si pupilli. s. s. r. si q. s. itē et p. e. id est p exceptionem: vt hic. itē et p. o. i. p officiū iudicis: vt per l. C. de rei vendi. l. domum. vt modo diximus et hec in rei vendic. locū habēt in peti. vero hereditatis bōe fidei pos.

seruat oēs. at ma. ff. pos. necessarias. o:
vtilis p officiū iu. alias p exceptione:
doli re existēte meliori in qua facte sū:
volūtarias vero abradit: vt. ff. de pe.
bere. plane.

Siti^{ti}us.

¶ Inſertū vel
plātātū est il
lius. cui^{us} est
solū vbi inſe
rit si ibi radi
ces egerit.
Idē si in duo
b^o solis q^{ue} est
cōe. b. d. af.
¶ Si titi^{us}.
comutat. sed
videt nō cō
mutari cū pri
mo dñō rei
vē. datur vti
lis: vt. ff. de
rei v^{er}. si fru
mentū. s. de
arboze q^{ue} est
p^{er}tra solu. ibi
dicat varijs
et varia da
m^{us} non tñ se
quit^{ur} nos da
m^{us}: v^{el} dam^{us} de estimatōe. s. nō de plā
tayr dicit^{ur}. s. e. s. plane si lōgiori tpe.

b^o ¶ Radices oēs. vt differat a sequēt.
c^o ¶ Dicit^{ur} imo videt^{ur} et in cui^{us} fundū
origi^{ne} duxit: vt. ff. ar. fur. ce. si plures
s. si. solu. hec corrigit illā. v^{el} dic ibi po
terat viuere arbor: ex fundo p^{ri}mo hic
nō. vel efficit^{ur} titij p^{er}te. s. vt hic nō i to
tū vt ibi. d^o ¶ Rō. facit. ff. e. l. adeo in
fi. r. l. si. r. l. qua rōe. e^o ¶ Radices. s. p^{er}
pte. acur.

¶ Quārōne.
Quicqd in a
lieno fundo semiat solo cedit: seminās
aut bona fide pōt se exceptiōe tueri:
vt reddāt^{ur} ei ipse. b. d. are. f^o Quā
rōne solo cedūt: vt. s. p^{ri}. s. g^o Dicit^{ur}

mus. s. ea. s. certe. sed qd si aliq^{ui}s ex f
mi meo i in aliēo fundo semiauit cō
tra quē agā. Rñ. cōtra semiantē nō q^{ui}
nō possidet nec dolo fecit quomin^{us} pos
sideret. itē nec cōtra possidētes: q^{ui} eius

pe cōfinitū arbor: posi
ta fivicini fundū radi
ces egerit cōmunis sit.

¶ Quā rōne at plāte q^{ue}
terre coalescūt: solo ce
dūt: eadē rōe frumēta
q^{ue} q^{ue} fata sūt solo cede
re intelligūt^{ur}.

¶ Ceter^{is} si
cut is q^{ui} i aliēo loco edi
ficauerit: si ab eo dñs
petat edificii: defendi
pōt p exceptiōem doli
mali s^{ed} ea q^{ue} diximus
ita eiusdē exceptiōis au
xilio tur^{is} esse pōt is q^{ui}
in alienū fūdū sua ipē
sa bona fide cōseuib^{us}.

¶ T^{er}re quoq^{ue} l^{ib}z auree
sint p^{er}inde chartis^{us} mē
branisue^{us} cedunt: ac si
solo cedere solent ea

facto nil a
ctum est sed
tñ dic euz te
neri istar ti
g^oni iuncti qui
tenet^{ur} ēt si po
situz ab alio
p^{er}eat v^{el} tene
at vt dicit^{ur}
s. e. s. cu^{ius} in
suo p. l. ff. de
his q^{ue} dete. v^{el}
effu. si vero
s. postū. r. ea
dē q^{ue}stio sit i
plātatis r. eo
dē mō soluit^{ur}
cū sit rō filis
vt. ff. man. li
ci^{us} in fi. i. rñ.
b^o ¶ Cōseuit.
id est planta
uit vel semi
navit.

Litte

re q^{ue}q^{ue}. ¶ Scriptura etiā aurea cedit
charte vel mēbrane. scribens aut bona
fide nō tenet eas red dere nisi reſectis
expēsis r. valore scripturarū. hoc dicit
p^{ri}mo. Sed tabula cedit picture. Sed
si dñs possidet picturā tūc picto^{re} tene
tur p^{er}ciū tabule soluere. b. d. cum. s. s^{ed}
quēti. Quāvis scriptura sit pulchra et
p^{re}ciosa tñ nō tātū mēbranis. r. sic char
tis pecudinis sed etiam chartis sic bō
vicinis cedit. b. d.

i^o ¶ Chartis. vt de bombice vt he. que
de p^{er}sis veniunt.

l^o ¶ Membranis. que de mēbris ani
malium eripiuntur.

l^o ¶ Si solo. vt. s. e. s. cum in suo.

Armē. meretrice. **D**istoriāve
teris ⁊ noui testamēti. idē dicā i fabu
la vel romanzo vl' quolibet libro pfa
co. **C**oratio ē ad deū vel ad pplm
vel ad pncipē. **D** Corpis. i. libri.

Nō titius
c. scriptor: bo
ne fidei.

Petas. di
recta in rem.

Si bona
si autē mala

laborē donas
se vt. vt. s. e.

s. certe. s. nū
quid actioez

scptor hz red
dito libro. rñ

deo sic si bo
nā fidem ha

buit actioem
dico scz in fa

ctū: vt. ff. de
rei vē. l. in rē

s. itē si qūq;
si malā fidez

habuit: si hz
actioez qz nec

exceptioez hz
vāpīe. Sz cū

hodie pñosi
or: sit scriptu

ra q̄ charta nūquid mutat. Hic respō
det quidā vt Azo q. sic. nos q. nō. arg.

C. de test. sancimus. ⁊ C. de ap. precipi
mus in fi. h. **S**i quis pinxerit. siue

bona si. siue mala si. fm. p. nos cōtra. qz
bona si. vt. j. e. s. i. ibi vtiqz ⁊c. Accur.

Tabulā qd si in marmo. rñ. cōtra s
uari. forte. ar. tñ cōtra. j. de test. s. pe.

Cedē. vt. ff. de rei vē. l. i. rē. s. sed. iñ
qd in charta. cōtra. iō. hec corrigi illaz

vel distingue an pñosior sit illa scri
ptura q̄ tabulā fm. p. qui ait locum ha

bere quod hic dicitur pictus est homo
non vñus. bono colore non attram eni

so. **A**ppellis. propria nomina pñ

quo iedificatur aut isef
runtur: iōqz si chartis

membranisue tuis car
mē^a vl' historiā^b vl' ora

tionē^c. **R**ic^d scripserit:
bul' corpis^e nō tici^f sz

tu dñs eē videris. Sed
si a titio petas tuos li

bros tuasue mēbranas
eē: nec ipēas scriptur

soluere parat^g sis: po
terit se tñ^h defendere p

exceptionem doli mali
vtiqz si earū chartarū

mēbranarūue posses
sionē bōaⁱ fide nact^j ē

Si qz i aliena tabu
la pinxerit^k: quidā pu

tant tabulā^l picture ce
dere: alijs videt^m pictu

ram q̄ liscūq; sit tabule
cedere: sz nobis videtⁿ

cedere: sz nobis videtⁿ

cto: um. in **E**am petat. i. directa rei
vendi. vt. ff. de acquir. re. do. l. qua rōe
s. sed non. vt. littere fm Azo.

At vtilis actio in rem non directa
qz definit dominus esse. ⁊ sic est mira
bile qz nō do

minus a do
mino vendi
cat. si contin

git alias in
publi. in qui

bustam casu
bus vt no. j.

d act. s. alie
o **I**mposue

rit. h mirabi
le contingit

hic qz conditio
possidentis

est et deterio
rior q̄ peten

tis. alias cō
tra: vt. j. de i

terdi. s. com
modum. sic ⁊

als. ff. de mo
rali. si quis a

multis. ⁊. ff.
si ex uoral. i

cau. aga. l. i.
in fi. ⁊. l. ij. ⁊

ff. d. pe. pēre.

cum idem. sed ad hoc rñ. quia in cau
sa morali esse poterit qz secundum agens

non probabit. Item in peti. pēre. si bo
na iura habuit in vincendo hec ea dez

habuit: in defendendo: ⁊ sic non est eo
rum conditio deterior. item. cuz hic ha

beat actionem pictor: si non possideat
multo magis exceptionem debet habe

re soluto precio: vt. ff. de superfi. l. i.
s. quod autem. ⁊. ff. de reg. iur. l. cui do

mus. Sed nunquid domino quondam
tabule idem conceditur si possideat si

precium picture soluat. rñ. qz sic cum
sibi actio detur: ego contra vt sit diffe

rentia aliqua inter dñm ⁊ pictorē: itē

quis preferit si ab eo contra extraneum pos-
sidentes agant. rñ. is qui directam habet
acti. i. pictor: fm Jo. sed nunqd si tabu-
la fuerit abrasa remanet pictor: is. rñ.
sic: vt. ff. de rei ven. in re. s. 7 qd semel.

Sed quare

aliud in picti-
q in scriptu-
ris. rñ. qz pi-
ctura pñosi-
or est q scri-
ptura fz Jo.

Surripu-
it anteq pin-
geret.

Ali post
picturam.

Tabula
rñ. 7 subaudi-
naz 7 pictori
ptra extrane

um furem datur fm Jo. vel meli? vt
mipi videt hic loqitur qñ fuit surrepta
anteq esset picta. sed etiā cōtra dñz ta-
bule sibi surripientē posset dari picto-
ri furti actio facto furto tabula iā pi-
cta: vt. j. de obli. q ex delicto nascū. s.

Siquis ano-
aliquādo.
domino.

Bone fidei possessō: facit fruct? suos
nec eos cōsumptos cogit restituere se-
cus si fuerit male fidei. p. d. d. **S**iqs
bōa fide. q in initio erigit. s. vt credat
sibi dātem pfe ius distrahēdi. vt. ff. de
vsuris qs sit. s. si. nec ob. qd ē. ff. de ac-
q. re. do. l. in bone. fidei. s. in cōtrariuz:
qz ibi opponēdo loqitur nō ponendo.

Iusta cum multe sint cāe siue titu-
li acqñendi. vt in. ff. colligis in varijs
titulis sub titulis de vsuca. vsq ad ti.
de re iudi. idē tñ 7 si ti. nō hēat: vt arg.
ff. si. regū. l. iij. s. sed aut. f. **N**atura-
li. i. iure gentiuz de q loqit ur hic ti. cui
naturalis insita rō est. g. Fructus.
s. industriales. aliud in naturalibus.
vt. ff. de vsur. l. fructus. nō ob. ff. de ac-
quir. re. do. l. bone fidei. in pñci. qd. n.

sibi dicit oēs exponit siue facto posses-
soris siue alteri? pcepti: industriales tñ:
vt. ff. de vsur. q scit. s. pñtea. s. natura-
libus fructib? cōsumptis cui teneatur
possessori rei vēdicatione: qz nō possi-

der nec dolo
desist posside-
re. s. conditi-
one. sine cā te-
net inquāta
locupletior ē
arg. ff. si cer-
peta. si me.

Pro cul-
tura. vt sege-
tes.
Et cura.
vt lac et pilli.
7 lana.

Non pōt.
nec ad pñiuz

vt. j. de of. iudi. s. si vero. 7. ff. si. reg. l.
iij. s. sed ante. si tñ extant nō rei vēdi-
catiōe. qz percipiētis sunt. sed of. iudi.
tenet reddere: vt. C. de rei vendi. certū
s. bona fi. l. **N**on idē. vt faciat fru-
ctus suos. l. **L**ogitur. distinguē tñ
qz si habet ti. male si. pos. de consump-
tis cōdi. sine cā: de extantib? rei ven-
dicatione: de pñiendis ppter titulum
excusat: vt. C. de rei ven. si funduz. nisi
in tribus casibus. ff. que in frau. cre. l.
ait pñtor. s. per pñc. 7. ff. qd metus cā.
sed 7 partus. 7. C. de agri. 7 cen. quēad
modum. idem in quarto: vt. C. de si. in-
stru. 7 iure pñte. si. l. i. si nō habz ti. de
consumptis conditōe sine cā. de extā-
tibus rei vendi. vt. C. de condi. et. l. i. l.
pe. 7. C. de rei ven. si fundum. de pñci-
piendis offi. iij. vt. ff. de rei ven. si nas-

Is vero ad
uis. s. fi.
quē. **F**ructu-
ari? nō facit fruct? suos nisi sint a solo
separati vl a se p aliū alteri? noie. Et iō
nō recollectos nō trāsmittit ad pñdes
suos. 7 idē in colono. p. d. are.

Is vero ad quem ipse. alio enim

peipiente nō fuit sui. s. si boni. poss.
fuerit et si eos alii pēcipiat vt. ff. de usu
q. scit. s. pterea. v. alit si ipse perce
pit nō et pēp. nec. n. ad pēredē trās
mittit. a. p. pēcepit. vt si i porco re
positi sūt fa

ciat suos fru
ctuari. s. bo
ne fidei pos
sitatē vt a so
lo separi sūt
vt. ff. q. mo.
v. usufructua
am. l. si vlti
fructuarius.
Et alia diffe
rētia: q. fru
ctuari facit
suos natura
les fruct. bo
ne fidei nō
posse. nō vt
ff. de usufru
leg. l. usufru
ctu. 7 d. v. fr.
l. fructus

b. Dñs. s. p
quā ac. n. s.

rei ven. cū dñs sit v. l. condi. ex hac leg.

c. De colono. qui nūmis colit. nā oēs
fructus facit suos. vt usufru. sed diffe
rūt. q. colonus talis facit fructus su
os vt a solo discerpi sūt. vt. ff. de fur.
l. si apes. s. si. secus in usufruct. vt hic
dicitur vel dicas de partiarijs. vt. ff. d.
loca. 7 con. cū in plures. s. messim fm
azo. Item dicit fere propter aliud q.
colonus transmittit ad heredes. vt. j.
loca. s. si. s. fructuarii nō vt hic. Acc.

In pecudū. p. Fetus lac
pili s. 7 lana
sunt i fructu pecudū. p. nō acille nō
d. i fructu 7 iō nō pēinet ad fructua
riū acille. d. i m. usufructuarii de ferib.
summittere in locū de mortuorum. 7 si
milis arbores 7 vites i locū d. mortuo
rū. p. d. cū. s. seq. are. d. Fetus. q. d.

ita fer. sicut. 2. e. p. bonis. v. l. et
caprarū. ad bozā sellarū. f. Et suc
culi. i. pui lues. g. Naturali. i. gētū
de q. loquit. s. e. s. singulor. p. Par
tus pēiet ad plenā pērietatē nisi. et 7

i pēu sit v. l. f.
legat. vt. ff.
de usufructu
fer.

1. Absurdū ē
sic. ff. d. v. l. i
i pecudū.

2. In fructu
s. vt ipse sit
fruct. s. tñp
eo relinquit

1. Mā. i. deus
sic. s. d. iure
natu. i. pēin
vñ d. apud.

Out. pnaqz
cū spectant
aialia singla
terram. Os

boi sublie de
dit celūqz vt
dē insit. 7 e
rectos ad sy

ra tollēvult. sic. ff. d. edi. edic. l. iustitū
7 ff. de iur. q. vas. s. ex furtiis. 7 ff. d.
pe. pe. l. ancillaz. m. 7 Bz si gregis
grex ē nūc. decē ouū v. l. qnqz porcor
sūt. pgregati pñstētū. vt. ff. d. abigēis
l. oues. 7 fac. ff. d. vsuca. l. rez mixtura
s. tertiu n. 7 Ex fetu. aliūde nō sūmit
tē fm qñdāv. forte sūmittēt et aliūde
ar. ff. d. v. l. i. q. d. s. s. qd d. i. n. fi.

o. Sūmittē. q. sūmissio nō sit si i fin
gul capitib. sit vsuf. vt. ff. e. qd s. s. s.
qd dicitur.

Thesaurus. Thesauri
v. l. i suoy. l. i fligloso v. l. i sacro loco inuē
7 efficit iuctoris. i. alieno nō cāl. inuē
t. solū p dimidia efficit dñs iuctor 7
dñs soli p alia dimidia. p. d. Bre.

p. Thesaurus. est autem thesaurus.
pecunia ab igitur dñs. verustior tpe. ab

condita. vt. C. de thesau. l. i. lib. rñ. in
pn. vel depositio pecunie cuius memoria
nō extat. vt. ff. de acqui. re. do. l. nūq̃.
s. thesaurus. qñq̃ ipsoe dñ. vt. ff. de
acqui. pos. l. pēgre. in pn. r. ff. ad expi.
l. thesaurus

a **¶** Zoco. ali
as solo.

b **¶** In suo
iure. directo
vel rñ. vt si
feudatarius
vñ emphiteo
ticari. vel si
milit. l. 5. Pla.
aliud dixerit
i. his. Quid
si mercenna
rius dum la
borat in alie
no. vel credi
tor in pigno
re inuenit the
sauz. Rñ. di
midium ei est
in cuius fun
do inueniunt
r ita dimidi
um sibi acqui
rūt. ff. de acqui. re. do. l.
si quis. s. qd si creditor.

c **¶** Religioso. vt. ff. de iur. fis. l. iij. s. pe
nul. cōtra. So. hec corrigit fm. B. vel
hic fm naturalem rationē. vt patet ex
littera ibi fm ciuilem rationem q̃ pre
ualet. sic r in vsuca. contingit fm Jo.

d **¶** Fortuito casu. r est casus inopina
te rei euentus ex diuersis causis pro
ueniens ob aliud r aliud inceptis. Ac.

e **¶** Non data opera. alias totum red
ditur domino in suo loco. tamen pos
test operam dare: non tamen magica
arterial's esset fisci. vt. C. de thesauris.
l. vnica. Accursus.

f **¶** Domino. sed per quam ac. Respō.
per rei vendi. cum dominus sit vel cō
di. ex hac. l.

g **¶** In cesaris locum. s. patrimoniale.

h **¶** Fiscali. non tñ publice deputato.
i **¶** Vel publico. i. publice deputato.
l **¶** Fisci. sed si fisci. partem. supp. esse
rit cum altero tamen reddit. vt. ff. de
iure fisci. l. iij. s. si.

tuit: cui cōueniēs ē vt
si quis in fiscali loco
vel publico vel ciuita
tis inuenierit: dimidiū
ipsius esse debet: dimi
diū n^o fisci vel ciuita
tis. **¶** Per traditio
nem^m quoq̃ iure na
turaliⁿ res nobis acq
rūt^o nūq̃ emⁿ tā cō
nentiens est naturali
equitati q̃ volūtateⁿ
domini volentis rem
suā in aliū trāsferre ra
tam bñ: r ideo ciuiscū
q̃ⁿ generⁿ corpⁿ alⁿ res
tradi possent: r a dñō
tradita alienatⁿ. itaq̃

s. s. proximo. n. **¶** Naturali. id est gē
tium. vt. j. s. pñmo.

o **¶** Acquiruntur. cā pcedente vera vt
pñtatiua alias nō: vt. ff. eo. l. nūq̃. r
j. hoc. s. ibi. sed siquidem rē.

p **¶** Nihil enim. imo deo fuisse. sed p
perbolice loquitur. sic. ff. de pac. l. i. in
pn. r. ff. de act. emp. l. ex empto. in pn.
r. C. de trans. l. non minorem.

q **¶** Voluntatem. dum tñ legitimam.
nā cñi bonis interdictū est nō alienat
vt. ff. de cu. fur. l. i. in pn.

r **¶** Ciuiscūq̃. i. siue mobil' siue soli.

s **¶** Corpales. incorpales enī tradi nō
pñt. vt. ff. d. acq. re. do. fmⁿ. s. incorpales

t **¶** A dñō. hoc qñq̃ fallit r eius cōtra
rium inuenitur vez. vt. j. q. alie. licet
vel non. sed hoc nō est regulare vt hic
r. ff. eo. traditio. **v** **¶** Alienatur id ē

l **¶** Ciuitatis
que loco pri
uatorū sunt
vt. ff. de ver.
fig. si eum.

Per tra
ditio
nem.

¶ Dis res p
traditiones
factam a do
mino ex cau
sa habili pos
sunt alteri ac
quiri etiam
si sint predia
stipendiaria
r tributaria
b. d. Bre.

¶ Per tra
ditionem q̃
non soluz in
uentione: vt

dominiū transferret. **a** **Stipendiaria** s. q. militib⁹ p stipendijs dant: vt. ff. de rei ven. Itē si verberatū. s. i. 2 de euic. l. lici⁹. 2 de acq. re. do. i agris.

b **Tributaria**. que tributa rome red duntur.

c **Alienan tur**. per tra ditionē.

d **In puin cijs**. quasi di cat talia pre dia nō sunt in italia.

e **Inter q. scz puincia lia**.

f **Edictu/ tione**: vt. C. de vsuc. tras for. l. vnica.

g **Differē/ tia** est. s. q. tū ad dñij tras/ lationez. vt C. de vsuca.

p **transfo. l. vnica**. sed q. tū ad tributa ē differētia. C. de epi. 2 cler. de his. acc.

q **Sed siquidē**. vere nulla est ofia: sed 2 sic rē. i.

r **Tradant. s. stipendia** ria p dia 2 tributa. l. 2

s **Transferunt** scz puincia lia p dia sicut italica. 2 est verū in oibus nisi scriptura necessaria sit fm Job. vt. C. de suffragio. l. vnica.

t **s. qd si pedia. itē sunt vera** si accipiēs in possessionē lz nō vacua. qd autē i di

u **cta. l. de pba. d. demonstratiue** qd sic euenerit nō causatiue dicat. Accur.

v **Endite vero**

Dominiū rei vēdite nō trāsit in emptorē. etiā si res tradat: nisi p cū sit solutum vel aliter

satisfactū aut pabita sit fides de p cō

stipendiaria^a quoq; et tributaria^b p dia eodē mō alienant^c.

Vo/ cant aut stipendiaria 2 tributaria p dia q in puincijs^d sunt: inter q^e necnō 2 italica pre dia ex nra constōne^f nulla est ofia^g.

Sz si qdē^h ex cā donatio/ nis aut donis: aut qua

libet alia ex cā tradan tur: sine dubio trans/ ferunturⁱ.

Vēdite ve ro res 2 tradite nō ali ter emptori acquirūt:

q^e si is vēditori p cūm soluerit vel alio mō et

satisfecerit veluti ex p missiōe aut pignore^m datoⁿ qd quidē cauet ex^o lege. xij. tabu. tñ re

cte dē 2 iuregentiū id/ est iure^p naturali id ef

fici^q. Sz si is q vēdi/ dit^r fidē emptoris^s se

cur^t fuerit: dicēdūz est statirē^u emptoris^v fieri.

Nihil aut interest vtrū ipe dñs tradat a

licui rem: an volūtate ei^o aliⁱ cui ei^o rei poss

iur. l. ius ciuile. s. hoc igitur ius. non solū gentiū. p

Jure naturali. sic dī ctū est q rōne naturali inductū fuit: vt. s. de iure naturali. s. qd vero. 2. s.

sed naturalia. q **Vendidit. 2 tradi** dit^r

Emptoris. qd si dedit diē ad soluedū. rñ. nō scā solutōe vēdicat fm

Jo. vt. C. de pac. inter emp. 2 ven. l. cō/ missioe. pōt tñ cōtradici q aliud est

simpliciter diez solutiōi statuere aliō pactū. l. cōmissioe ponere. Item qd si

simpliciter tradat. Rñ. videt sequi sū dem nisi cōtra probet: vt q: forte dī

cebat emptor: pñtem habere pecuniā. vt arg. ff. de pig. ac. l. iij. 2 ar. ff. contra

de tribu. pcuratoris. s. sed si dedi.

p. d. Sall. l. 1 **Vēdite** res q loco pignoris a vēditore teneri pñt: vt. ff. d ac. emp. iust. s. offerri. m

Pigno re. qd sic intelligo si placeat vēditori aliud q p cū accipe. als nō vt. ff. si cer

tū pe. l. iij. s. i

Dato. poterit q vē dicare vēdi/ tor rē si si fu

erit d p cōcio satisfactū: vt ff. de trib. l. pcuratoris.

s. lz si dedit mercem. nisi emptor: p cū tūc offerat:

vt. ff. si mā. diligenter. s. i. in si. ff. de p cū. l. ea q.

Et lege xij. tab. q est ius ciuile: vt ff. de iust. et

iur. l. ius ciuile. s. hoc igitur ius. non solū gentiū. p

Jure naturali. sic dī ctū est q rōne naturali inductū fuit: vt. s. de iure naturali. s. qd vero. 2. s.

sed naturalia. q **Vendidit. 2 tradi** dit^r

Emptoris. qd si dedit diē ad soluedū. rñ. nō scā solutōe vēdicat fm

Jo. vt. C. de pac. inter emp. 2 ven. l. cō/ missioe. pōt tñ cōtradici q aliud est

simpliciter diez solutiōi statuere aliō pactū. l. cōmissioe ponere. Item qd si

simpliciter tradat. Rñ. videt sequi sū dem nisi cōtra probet: vt q: forte dī

cebat emptor: pñtem habere pecuniā. vt arg. ff. de pig. ac. l. iij. 2 ar. ff. contra

de tribu. pcuratoris. s. sed si dedi.

Emptoris. nisi in casibus: vt. ff. d iur. fil. l. si procurator. s. fina. 2. ff. de re iudi. a dñio. s. sed si emptor.

Nihil. quod enim quis per alium facit ipse facere vi datur: vt. ff. de vi et

vi et

vi et

vi et

vi et

vi et

vi et

vi ar. l. i. s. de iur. et non
solu. et ff. de iur. Itē apd. s. fecisse.

¶ Permissi. vel ab ipso dñō: vel ab
alio dñi volūrate. b. Libera. secus
si gene aut p. cu. q. nō hz liberat. ff. d.
pcuratorib.

l. p. curatoz
cui. et l. p. cu.
reor totoz
bonoz et ibi
et vniuersoz
et hic.

Inter

dñ. Ex vē
ditiōe rei
quā pri. cō.
mo lauerat
trāffert do.
mūmū i cōmo
daturus si
ne noua tra
ditiōe. p. d.
Areti.

¶ Interdū
nuda. s. a tra
ditiōe sic. C.
de pac. l. tra
ditiōib. itē
in alijs casib.
bus dñus si
ne traditiōe
dat qui pñt
bis legibus
notari. vt. ff.

De acquir. pos. l. i. s. si iusserim. et s. iō
q. et l. qd meo. s. si venditorē. et l. qua
rumdam. item. C. de acquir. posses.
mūm. et. C. de do. l. i. et l. qd quis. itez
si volens tibi tradere dñum noie tuo
me est tuā possidere vel conduca a te
vt. ff. de acquir. pos. q. meo. et de rei vē
di. quēd. m. mulier. d. Tuā esse. si
res pñs est. vt. ff. de rei vend. et rei. et
l. hec si. vel hic in vera venditiōe ibi in
ficta vt. ff. p. ep. l. ii. itē hē verū si pñū
sit solutū vel satisfactū. vt. s. e. s. yēdite

Itē si quis merces

per traditiōē clauū videt traditū
dñūz mercaū vēditarū. p. d. Areti.

¶ Positas. i. repositas

borreo suo positas
vēdiderit fil. atq. cla
uē borrei sui tradide
rit emptor. trāffert p
prietatez mercaū ad
emptorē. ¶ Hoc am
pli. iterdū et incertū
psonā collata volun
tas dñi trāffert p. p. p. p.
tate rei vt ecce p. p. p.
et consules q. m. m. m.
tactat i vulg. ignorat
qd eoz q. s. q. s. q. s.
tur. et tñ q. volūt. qd
q. s. q. s. q. s. q. s. q. s.
stati eū dñm efficiūt. q.
rōne ven. esse videt vt
si rem pro derelicto a
dñō habitā occupaue
rit. q. s. statim eū dñm
effici. p. derelicto aut
bēt. qd dñs i mēte ab
tecerit. et id i nūero re
rū suarū eē nolit. iōq.

pprietatē. et
qd dixi de
pprietate ve
rū ē si dñs ē
tradens alā
cām vsucapi
endi. si hec
fiat corā bor
reo. et h. p. p. p.
sentētiōne
rei. vt. ff. d. s.
hē. ep. clau
bus. et d. acq.
pos. l. i. s. si
iusseri. et sūc
hec i ar. vt si
vēdā equūz
quē tradā p
frenū v. ca.
pistru. vt do.
mūmū trans
seat. Accur.

Hoc

amplius.
¶ Admissa
et alia pita p
derelicto sūt
occupant. b.

d. are. g. Hoc. s. et b. q. s. i alio casu
q. s. q. i psonā certā b i certā. p. In
certā. ar. s. j. de leg. s. tutor. i. Ad
filiā. sic dicit. q. i p. p. m. emittant siue
p. p. p. vt illic currēte multitudine
posset p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
ronatōe dñi pape vidit. vt. ff. p. d. l. i.
si id qd. s. id qd. et i aut. d. p. p. p. p. p.
nū. s. b. itaq. ibi. arg. et d. d. et. l. i. q.
lūt. de. vel legis interpretatōe. vt i aut.
de nup. s. et multo poti. colla. nū. et. C.
de infanti. l. fina. et. C. de lati. libe. tol.

l. i. §. 13. scim'. ac. a. **¶** Desist. si abiecit
v' p're desistit r' inob'ile alioq'n possessio
nē p'dere pōr nō dñiūm: vt. ff. de acq'r.
pos. si q's. in. §. differētia. r. ff. p' derelictis
cto. l. i. r. ij. Accur.

Alia

¶ Proiecta in mari tpe tempestatis: vel cadētia d' nā in alicui non fuit occupant. p. d. bre.
¶ Alia cau. sa al's. §. p'ficiēdi. r. iō aliud ius statuitur.

¶ Fluctib'. i. yndis.

¶ Furtū. ff. de fur. l. fal. sus. §. si factū contra. Sol.

distingue animi p'ficiētia: qd p'z vt si li brū apertū p'ficiā fm Jo. vt ex hac. l. r. illa colligit. r. arg. ff. de dā. infec. si finit. a. §. si q's metu. Itē qd distat hoc furtū tū ab illo. ff. de incē. ru. nau. Rñ. hoc lo cū habet qñ nō in ipō naufragio aliqd q's furat: ibi in ipō naufragio: vt. ff. d' incen. ru. nau. l. i. in fi. r. ij. r. iij. r. ff. p' derelictis. l. i. r. ij. r. iij. **¶** Eōge. nā i n aliquo distat: q' hoc scietē illud igno rāte dñō fit: vt. ff. de acq. pos. l. inter dū
¶ De reda. i. de curru ducto ab eq's.
¶ Nō intelligētib'. i. nō vidētib'.

De rebus corpora

lib' r. incorpali'. Quta rez qdā sunt publicē: qdā: quate: qdā nulli' r. qdam singuloz: sequit de tertia diuifide vide re q' ita se h'z q' rez qdā sunt corpales qdā incorpales de qua diuifide tracta rus in titulo iur. istam rubricam. Por cus.

Quedam pretere

res. **¶** Tot' iste titulus diuifit in quos p tes. p'rio pōt vñā diuifione rez. Secū do diffinit res corpales r. p' exēpla de

lucrādī animo abstule rit: furtū cōmittit: nec longe vident' discede re ab his que de redaf curren'te non intelligē tibus dō minus cadūt

De rebus corpali bus r. incorpali'

¶ Quedam prete rea res corpora les sunt: et quedam incorpales. **¶** Corpales sunt que sui natu ra tangi possunt: velu ti fundus: bō: vestis:

mostra. Terz tō diffinit res incorpales r. etiā p' exēpla demonstrat. Quarto rñ det auidā tas cite obieccio ni. Quito p' dicta extēdit Secū ibi. cor pales sunt.

Tertia ibi. in corporales.

Quarta ibi. nec ad rem.

Quita ibi. eo rñ nācro. Et b' dicit i sum ma. Corpalia

tāgi pñt de sui natura: incorpalia vero nō. l. 3. in eis cōtineātur incorpalia: siue sint futures reales siue p'sonales. p. d. totus titulus. Arcti.

¶ Quedā pretere. i. ppter p' dictā diuif sionē. §. ti. i. in pn. est r. aliā: q' qdā cō munita qdā publica: qdā vniuersitatis qdā nulli': qdā corpales r. qdam incor pales: vt p' hic subiicit. **¶** Corpales. sic ff. de re. di. §. qdā. l. 1. **¶** Quedā incorpales. qd de hac diuifione nos iuriscōsul ti egemus. Rñ. q' multa in corpali' locū habēt q' nō seruant' in incorpali' b'. incorpalia enī nō tradūtū: nō vsuca piūtū regulariter: vt. ff. de acq. re. do. l. seru'. §. incorpales: r. de vsuca. l. vsu capione. nō vēdicant': vt. ff. de rei vē. l. vēdicatio. ac nō trāsferūtū pētus: vt ff. p. so. l. ij. r. iij. nō possi dent': vt de ac' qui. pos. l. iij. i. pn. **¶** Si natura. nam secus si ppter difficultates vt res in p sandum maris vel celo affixa. Accur.

b' ij

a Innumerabiles. i. nō habiles ad nū-
randū. **b** Incorporales. q̄ i iure id est
sub hoc p̄dicabili ius cōtinent: in q̄rū
diffinitionib⁹ ponit⁹ hec dictio ius in p̄-
dicato q̄lia sunt oīa iura: scz in corpora-
lia: vt. ff. de
re. di. l. i. s. q̄
dam.
c Hereditas
vt. ff. de ver.
fig. l. nihī.
d Usufri-
ctus. i. deusu
fruct. in prin.
e Et obli-
gatiōes. i. de
obli. in prin.
f Quoquo
modo. i. siue
ex contractu
vel quasi: vel
maleficio vel
quasi: vt. j. de
obli. s. si.
g Nec ad
rē. Rñ. taci-
te obiectioni
q. d. quomō
hereditas est incorporealis cum in ea
sint res corporales. **h** Ex fundo.
in quo usufructū habem⁹. **i** Ples-
rūq; ppter fuitutē q̄ p actionē vel ob-
ligationē debet: vt. j. de ac. s. ij. et ppter
actōis cessionē. vt. ff. man. l. si curator.
s. si. et de rei v̄d. l. si homines. s. vsq;
adeo. **l** Nam p̄o sed. **m** Ius he-
reditatis. i. ipsa hereditas. et sic intrāsi-
tine hec tria legunt. in **n** Fruendi. i.
usufruct⁹. **o** Obligationis. i. obliga-
tio ipsa. **p** Eodē nūro. i. iter corpo-
ralia. **q** Jura. i. seruitudes. **r** Glo-
cant. de q̄bus. j. ti. p̄ori. d̄r stati. De q̄
busdā q̄ris: lz ad nos nō detineat: vt d̄
aere fumo. et d̄ staty aialis. Rñ. fm̄ phi-
losophos hec eē corporalia. Itē q̄d de an-
gelis hōis et malis et aīa hominis. Rñ.
hec incorporealia esse.

De seruitudinibus rusticorum prediorum
Dicto supra de rebus. sicut palib⁹ in
genere: sequitur videre in speciem: id a
fuitutibus intū facit q̄ sunt incorpa-
les: vt. s. ti. i. in fine. arc.

Rusti-

bereditatis: et ipm ius
vtendi et fruendi^m et ip-
sum ius obligatiōisⁿ
incorporale est. eodē
q; numero sunt iura^p
prediorū vrbanozū et
rusticorū: que etiā ser-
uitutes vocantur^q.

**De seruitudinibus ru-
sticorum prediorum.**

Rū iura^s sunt hec
iter: actus: via: aquedu-
ctus. **q** Iter est ius eū
dī ambulandi^m homi-
nis: non etiam iumen-
tum^t agendi vel vehi-

corū p̄diorū.
l Or^o ite ti-
tū? diuidit i
q̄nq; partes.
P̄rio pōit de
fuitutib⁹ ru-
sticorū p̄dioz.
Secō de ser-
uitutibus v-
banozū p̄dioz
rū. Tercio re-
dit ad fuitu-
tes rusticorū
Quarto pōit
quare appel-
lant fuitutes
p̄dioz. Qui-
to pōit quali-
ter dicte fui-
tutes cōstitū
ant. scda ibi

in. s. p̄dioz. tertia ibi. in. s. rusticorū.
q̄ta ibi. id aut. quita ibi. s. si q̄s velit.
Et. h. d. i. sūma. Qui hz fuitutē itineris
pōt ip̄e sol⁹ ire nō aut iumentū v̄l vehi-
culū ducere: sec⁹ si h̄eat fuitutē act⁹: et h̄
int⁹ vie p̄tinet in se iter et actū et aq̄ dū
cedere: fuit⁹ p̄tinet vt possint aq̄ p̄ fuis-
Rusticorū. sic. diuicini duci. h. d.
et. ff. e. l. i. s. Jura. i. fuitutes. Et
nota. b. tria genera fuitutū. q̄dā a p̄so-
na p̄sone debent de q̄b⁹ d̄r. s. de iure p̄-
so. q̄dā ab vna re alteri rei de q̄b⁹ d̄r in
b. ti. q̄dā a re p̄sone vt usufr. et vsus et pa-
bitatio vt. j. ti. i. et. ij. pōt et quartū dici
vt a p̄sone rei debeatur: vt. ff. de cō. et de
mō. ticio. s. ticio. et de ali. et ci. le. l. suos
t Jūs eūdi. solus p̄ h̄ discrepet a se
q̄nti. v. Ambulandi. i. cū alio. et
iumentū. i. separātū a se v̄l armēta separātū

seis sup equo ire pōtūt. ff. de ser. rust.
pdi. q sella. in pn. r. l. iter. qñq iter nō
est fuit? vt si usufructuario def a dño
alter? predij: vt. ff. si ser. ven. l. ij. s. ij.
Tertio grosse dñ qlibet via p quā itur.

a **¶** Jumentū.

vl subter vel
āte se. r. idēz
si invehiculo

b **¶** Actū nō

h̄s. per conse
quentiam.

c **¶** Iter h̄s q

ad cōmoduz
nō q ad sui
tutem. Sūt

eni due fuitu
tes r diuerse

vt. ff. si ser.
ven. loci. s. i.

r. ff. de adi
mē. leg. l. i.

d **¶** Eo q. s.

itinerē cōten
to sub actu.

e **¶** Etia eun

di. hec verba
expōe: vt. s.

e. s. i. f

Edictet. s. q ē dñia fm h̄ iter

actū r viā. Rñ. q h̄yriā pōt trahere tra

bē r lapides r rectā ferre h̄stā. q nō p

mittūtur h̄stā actū: vt. ff. de sui. rust. p

di. l. q sella. s. itē certa viā latitudo est

viā. pedū in directū in āgulis. xvi. nisi

maior: vl mior placuerit facere cōstitui

entib? qd nō est i actu: vt. ff. de ser. ru

sti. predi. l. vie. r. l. certe. s. latitudo. r. l.

via cōstitui. g

Alq dūcēde. siue inuē

te siue inueniendē: vt. ff. e. l. labeo.

Prediorū.

Seruitutes q
edificijs debent

sz in villa cōstitute dicunt fuitutes v

banoz pdioz. h. d. are. h

Prediorū
i villa. nō eni loc? sz materia facit vba

nū prediū qd dic. vt. ff. de x. sig. l. vba

na pda. i

Vicini. i. dom? vicini.

Stillicidiū. qd stillicidū: iter dū dire

cto cā dñt inter dū nō ppter vētū fortē:
sz flumē directo cadit r marie p adiciā.
l. cānalē: vt. ff. de ser. vrbā. pdi. fuitu
tes. s. stillicidiū. l. i

Nō recipiat. b. s. si
recipe. est ius nō fuitutis imo pot? li

bertatis: et
hāc negatiuā

referas ad
oia exēpla p

rie dicta. vel
dic sicut rec:

pe talia est f
uit? ita cō si

definit recipi
pere est mihi

quodā recipi
enti fuitus r

on? r sicut in
p̄scribēda h̄

uitute idige
bā aliq fctō

sic ēd in p̄scri
bēda sua li

bertate idigz
facto. s. vt fo

ramia obtur
vl silia faci

at q nō sunt

necessaria i p̄scriptōe libertat. cō rusti

cā fuitutē. r iō tānt in affirmatiua lex

dicat de eis: scz ius eū di agēdi r. ff. de

fui. vrbā. pdi. l. v. r. s. e. circa princ.

m **¶** Tollat. qd pōt pdesse mihi ad luy

nia resolgēda. vii of in libro regū. Re

sulfit sol i clypeos aureos r respēdue

rāt mōres ab eis. r. ff. e. si arborē. s. m

terdū. vl dic q tollat vt fit fuit? vt mō

Inter rusti

in alijs dicitur.

corū. **I**n fuitu

tutib? rustici pdij cōputant hic desert

pte. r oēs supradicte dicunt fuitutes

pdioz: qz sine pdijs esse nō possunt. h.

d. cum. s. sequēti. are. n

Paulus. scz

ius hauriendi aquā necessariam agro

meo vel laboratibus in eodē et fonte

vicini. o

Pecoris. s. cōstituti ad ster

coran dū agrum meum r sic bibent vel

passentur in tuo vicino agro: sic sunt
reales fuitutes. Sed cōtra. ff. de ali. z
ci. le. i. mel. s. si. Rñ. ibi psonales dicitur:
q: cū psona durat. z ar. ff. de ser. ru
si. pre. pecoris: vel si habeat pcedum
cui supradicti

cta expediāt
nō erit fuit
sz magis ali
ad ius: sz pa
ctionib⁹ vel
puentōis: vt
ff. d. serui. vt
pomum.

¶ Loquen
de. necessitas
domicula in
agro meo sa
ciēdas ppter
fruct⁹ recipiē
dos. Idēz dī
cas de hare
na fodiēda.

¶ Nec quis
q. f. vt fuit⁹ sit obligatio tamē eē pōt
vt. ff. de eue. fundi. s. i. z. ff. sa. per. pē
redes. s. sed si pmissor vie zc.

Si quis uelit. **¶** Per om
ne. Item z et
p. ultim⁹ voluntatē pōt fuit⁹ cōstitui. h.
d. Are. c. Jus. i. aliquā fuitutē de su
priorib⁹. d. **¶** Pactionibus. i. pactio
nalibus. similis expositio est. ff. de ac
quirē. pos. l. si re. in si. vel pactionibus
i. cōtractibus aliis: vt vēditōe z dona
tione z qd subijcit. e. **¶** Stipulatio
nibus. i. obligationibus verbōz tantū

¶ Edes suas. qbus seruitutibus nō
ipōstis cuilibet vsqz ad celū liberū est
edificare: vt. ff. qd vi aut clā. l. si. s. pe.
z de serui. l. si. g. **¶** Ducere his desit
entibus cuilibet res sua libera est: et
poterit aliū pbibere volentē ingredi i
suū agruz: vt. s. de re. di. s. fere. z. s. pla
ne.

De usufructu. **¶** Alius ē
s. de seruitutib⁹ realib⁹ seqba videre

de psonalib⁹ id seqtur de usufructu q
est fuitus psonalis: vt. l. i. ff. de fuitutib⁹
q: ples sunt spēs fuitutis: vt no.

Usufructus. glo. s. ti. i. in
p. m. Are.

¶ Tot⁹ iste ti.
diuidit i q:
tuor partes.
Primo pōt
diffinitionē
usufruc. Se
cundo qualr
cōstituitur.
Tertio super
qdb⁹. Quarto
quō finiat
Secūda ibi.
usufructus.
Tertia ibi.
cōstituitur. i.
Quarta ibi.
finiē. z. h. d.
in summa.
Qualitas nō

¶ De usufructu.
Usufructus b est
ius alienis.

pōt eē sine subiecto: a d remotionē sū
iecti seqtur remotio q̄litas seu accidēs

¶ Usufruct⁹. sic. ff. e. l. i. z. ij. h. d. are.
¶ Est ius. i. fuit⁹ p hoc pars q
nō loqitur de ipsis fructib⁹ fundi q sūt
corpales imo de iure vtēdi: vt. s. de re.
corpo. z incor. s. i. sicqz per poc verbuz
s. qd expono: ius. i. fuit⁹ remouet vasal
lus supficiari⁹ z q al's vtile dñum h⁹.
Itē hoc ius est etiā psonale q: cum p
sona extinguit⁹: vt. j. e. s. i. finitur. Itē
est forma quedā p proprietate sepa
tā apud vnū possit esse ppietas. apō
aliū usufruc. vt. ff. de acq. pos. l. per
miseri. Jus aut qd dñs fundi habz in
fructibus recipiendis est cum causa id
est cum p proprietate: vt. ff. de excep. rel
ind. s. cū argentū. s. pe. ac. l. z. **¶** Alie
nis nanz. sua res nemini seruitutes dī
vt. ff. d. ser. v. b. p di. l. i. ius cōmuni. z. ff. si
usufruc. pe. l. vti frui. in pnci. Item qd
subijcit rebus. dic. s. qbuslibet: nisi vsu
cōsumat⁹: vt. j. e. s. cōstituit⁹. z. ff. si certū

pe. l. i. in fi. a. Utēdi. ad dñam cre
ditoris q̄ vt nō dō pignozē vt. i. d ob
li. q̄ ex deli. na. s. furti. b. Fruēdi.
ad dñas nudi vsus: q̄ tñ vñ z frui p.
mittit: vt. j. ti. i. i. pñ. c. Salua rerū

suba. i. pñtica
cautione vel vtēdi⁹ fruēdi⁹ reb⁹: sal
satisfactōe dñi⁹ rerū sba. Est autē⁹
saluāda sba
rei fm q̄daaz
z sic dicunt
cautionē eē
de suba vsu
fru. ar. p eis
C. e. l. i. r. ff.
de vsufu. l.
vñ. i. Nos
ptra dic m⁹
ei q̄ hec cau
tio nō est de
suba vsufu.
er. nā z si in
ea vsufruct⁹
ē pl⁹ dico q̄ i
casib⁹ nullo

mō pñtat vt. ff. vt le. seu fidei cō. no. ca.
l. i. s. si ad fisci. r. C. de bo. q̄ libe. l. i. r.
ff. vsufu. quēad. ca. l. vsufruct⁹. s. illd
z. s. plane. dic q̄ salua rerū suba. i. ne p
eat rerū suba. q. d. tādū durat vsufu
a⁹ q̄dū durat suba. z hoc statim pbat
i bi. ē at rē. z sic sba sūt de diffinitōne
s; nō cautio. Est autē⁹ vsufruct⁹
Ius i. fuit vt forma corpi inherēs
Quo scilato. i. corpe pēpto vt do
mo destructa vñ fundo casmate pēpto
vñ iusto mortuo i q̄ vsufruct⁹ habet vt
ff. p sol. i. verū. s. pe. g. Jm. s. iuris

Usufructus

vtēdi fruēdi.
Usufruct⁹
pōt pñtari tā mē vños q̄ i vñiavolū
tate: ne pñtetas pñtuo sit intil cer
tis mōis finit. p. d. b. Usufructus
s; oppono añ segationē nō vsufruct⁹
s; nec post segationē ei pñt segationē
rñ. vsufruct⁹. i. q̄ postea dñ vsufructus
Nudā. sic. C. i. in alie. q̄. ser. p. se m

rerūt. l. i. s. si q̄s sic. r. C. cōia. s. ma. l. l.
l. Deducto. no. d ducto. si em vñi sum
pñt fundū: alñ vsufu. legauerit: am
bo occurrit i vsufructū: vt. ff. de vsuf.
ac. idē nerati⁹. s. si solā: vt de vsu fruc.

crum. Item aliq̄ vsu
fructū: aliq̄ deducto eo
fundū legare⁹ potest.

Sine testamēto res
ro si quis velit vsufu
ctū cōstituer⁹ pactio
nibus⁹ z stipulationi
bus id efficere debet.

Ne tñ in vñuersuz
inutiles eēnt p:oprie
tates: semp absceden
te⁹ vsufructuz placuit
certis mōis⁹ extingui

vsufructū z ad pprie
tatē reuertī. Constit

tuit aut vsufruct⁹ nō

i. dñm. s. si. o. Ne tñ abscedere. i.
sepatō existente. z erit pro q̄one illa p
liber hō nō poterit locare opas suas
in ppetuū ne libertas sit inutilis q̄s
Jsd. cōcessit. arg. ff. de cōdi. z de. titio
s. ticio. r. de li. ho. erbi. l. i. sed Jo. cōtra
cū possit p substitutū seruire. vt. C. de
epi. r. ele. quisquis. r. l. ad similitudis
nem. cū hoc nō agatur vt per se tan
tū operi. r. vt. C. de ca du. tol. l. vt. tra. s.
ne autem. r. ff. de duo. reis. l. nemo est
vel etiā possit. interesse pñtare: vt. ff. de
re iudi. s. q̄s ab alio. s. si.

Artis modis. vt. ff. e. s. finitur.

Constituitur.

Usufructus proprie constituitur in
omnibus rebus que vsu nō consumū
tur. In his an em que vsu consumū
tur i nproprie constituitur: si tamen
relinquitur z sic pecunia dominū ei⁹
i legatariū trāfert si caueat de solud
b. iij

uendo tantū dē: in alijs reb⁹ solvere
estimationē. h. d. Are. a In fundo
et sterili. vt. ff. e. l. statue. s. l. b Na
turali. q: nō pōt esse salua suba qd eē
d: vt. s. e. in prin. c Ciuiti. q: trā/
sit in dñum

legatarij: vñ
sibi: suire nō
pōt vt. ff. si
usu fruct⁹ pe.
l. vt. frui. in
prin.

d. Elestim ē
ta. ff. e. l. si
fi. quid. s. r. si
vestimētoz.
S sol. ibi loq
tur de qbus
dā vestimēz
q ppetuo du
rabant: b de
tpalib⁹. acc.

e. Permu/
tatioe. naz q
hodie ē me/
a cras erit
tua. sic extin
guis q ad do
miniū meuz
qd desinit.
sic. s. de re.
di. s. si tñ. itē
si cū alia mi
scea extinguit. vt. ff. de solu. si alient.

f. Sed utilitatis cā. senat⁹. cui⁹ no/
men nō habem⁹. g Satisfat. s: nō
ne hec satisfatio vel illa qua satisfat
legatari⁹ vel usufructuari⁹ se vsurū ar
bitrio boni viri pōt remitti a testatore
rñ. nō. vt. ff. vt in pos. lega. l. si pccūte
r. C. de vsufr. l. i. r. C. vt le. no. ca. l. pe.
Illa aut satisfatio quā pstat hīs de le
gato soluēdo hñ pōt remitti: vt. ff. vt
lega. no. ca. l. l. r. l. si. r. est rō. q: hec sa
tisfatio cōtēplatiōe heredis interpo
nit. Illa aut de legato pñ ādo gfa res
natoris vt sua volūtas adimpleat. vt

C. vt le. no. ca. l. i. ff. nō ē q mtrū si illud
qd sua grā introductū ē testator pōt
remittere aliud aut nō. vt. C. de pac. si
qs in cōscribēdo. r. ff. de pac. l. pactus
r de ope. lib. l. cer donem. r ad. l. fal.
qd de bonis

r legatari⁹ satisfat⁹ be
redi de tāta pecūia re
stituēda si moriet⁹ aut
capite⁹ minuet⁹. Cete
re q: res ita tradunt⁹
legatario vt ei⁹ fiat. s:
estiat⁹ his satisfat⁹ a
legatario vt si moriat⁹
aut capite minuat⁹: tā/
ta pecunia restituatur
quāte he fuerit estia/
te⁹: g senat⁹ nō fecit q
dē eaz rez vsufructū:
nec. n. poterat⁹: s: per
cautionē⁹ qñ vsufu.
constituit. g Finitur
autēz vsufructus mor
te⁹ vsufructuarij et du
abus capitis⁹ dimi/
nutionibus. s. maxia⁹
r media r nō vtendo
p modū⁹ r tps: qōia

s. si.

b Capite.
bis. si. duob⁹
mōis tñ a/
mittitur usu
fruct⁹: vt ff.
de vsufu. ca.
re. q vsu. cō/
su. l. i stipula
tiōe r. l. qñ.

i Satisfat
tur. a legata
rio l: Esti
mate. l. eo tē
pore qñ dat
legatario sic
ff. de vsufu.
ca. re. q vsu
cōsu. l. si tibi
l Poterat
s. euz suba in
his nō salue
tur: dñum
mutet. vt. s.
dictū est.

m Cautio
nē. ap. oprie.

nā satisfare d: vt. C. de h. sig. l. sancti
mus. r. ff. de vsufr. ca. re. qñ. co. l. tri
bus. i. si. q cautio loco ppetat⁹ erit a/
pud hñ dē

Finitur.

Usufruct⁹ finit⁹ mo
dis b descript⁹. h. d. are. n. Morte
s. naturali. S: p ff. de noua. si vsufr.
so. nō dicit ibi ei aqñ essez vsufructu
ari⁹ delegauit: vñ ex ei⁹ psona cui dele/
gauit finit⁹: q: i ei⁹ psona icepit. si autēz
postea dlegasset s: ex mea psona finire
tur: vt. ff. d. pl. r. co. rei vñ. l. necessario
s. si. o Capis. s. de ca. di. s. i. r. et
lij. p Maxia. q morte ciuiles sūt

vt. ff. p. so. vey. s. societas. nō at mīma
ca. di. vt. j. d. acq. p. arro. i. pū. a. Per
modū. s. vt. bon. p̄sa. v̄l. meli. p. modū
et tps. i. p. moderatū tps. s. r. an. int. p̄i
res. r. int. abūtes. vt. C. d. vsufr. corru
ptione. s. re

lictu ciuitati
durat. c. anis
vt. ff. eo. an
vsufructus
Actio xō cō
petēs p̄vsu
fr. nō ipō iū
re tollit cū
t̄pus nō sit
mod. tollit
de ob. s. dco
cpe tollit l3
i alijs mōis
q̄ fructū ipō
iure ē actio
tollat. vt. ff.
d. acti. et obl.
obligationū
fere. s. placz.

Cōstitu
tio. C. de vsu
fr. corruptio
Etē finit

cedēdo. vt. j. ti. i. i. ff. p̄mi cāus d. sol. h
dicit d. iure vtēdi qd cedi nō pōt. imo
tūc ad p̄prietatē redit. vt. h. r. ff. d. iur
do. si vsufr. ibi de ipa fructuū p̄ceptōe
ar. ff. de pe. et cō. rei v̄l. l. necessario. s.
fi. acc. d. Acq̄sierit. s. finit vsufruc.
Que res. i. tal acq̄sicio. f. **C**on
sūpte fuerit. s. i. totū. vt. ff. e. si cui.

Nec arce. sic. ff. q. mo. vsu. amit. l.
repeti. s. pe. ar. d. ff. de p̄i. ac. l. domo.

Cū tot. no. tot. si enī p̄ p̄e nō re
dit ad p̄prietatē. vt. ff. d. mo. vsu. a. l. ex
cepta. itē si sūt duo cōfructuarij vno p̄
dēte alteri accrescit. vt. ff. d. vsu. acc. l.

De vsu et habi. i. s. pe.
Enī
pra tractatū ē de vna p̄uitute p̄sonali
scz de vsufr. sequit̄ de alijs. areti.

Idem. **Q**ue titul. in tres
p̄tes diuidit. p̄rio
ponit de vsu. Secūdo d. p̄uitute p̄bitatio
nis. Tercio facit qddā p̄ambulū trāsi
ens ad alias materias. Secūda ibi. s. si
cut. Tercia
ibi. hec d. sui
tutib. r. h. d.
Eisdē mōis
p̄stituit r. si
nūtur vsus si
cut r. vsufruc
tu. Et regu
larit̄ q̄ h3 v̄
suz nō pōt i
fundo mora
ri si est mole
stus dñor la
boratorib. i
eo. itē nō f̄
vsuz v̄dere
v̄l. locare. h.
d. are.

De vsu et habitatione.
Idem istis mōis
q̄bus vsufructus
cōstituit. etiā nudus
vsus cōstitui solet. h̄is
dēq̄ illis modis finit
tur: quib. i. r. vsufructus
desinit. Adm̄. autes
s. iuris est in vsu q̄ in
vsufructu: nā is q̄ fun
di nudū h3 vsuz: nihil
v̄lteri habere intellē
gitur: q̄ ut oleribus:
pomis: florib. feno.
stramentis. r. lignis ad

Idem istis mōis
q̄bus vsufructus
cōstituit. etiā nudus
vsus cōstitui solet. h̄is
dēq̄ illis modis finit
tur: quib. i. r. vsufructus
desinit. Adm̄. autes
s. iuris est in vsu q̄ in
vsufructu: nā is q̄ fun
di nudū h3 vsuz: nihil
v̄lteri habere intellē
gitur: q̄ ut oleribus:
pomis: florib. feno.
stramentis. r. lignis ad
l. **S**olet.

nisi q̄ vsus p̄ p̄te cōstitui n̄ p̄t vt. ff. e.
l. vsus ps. s. aliud i. vsufructu. vt. ff. de
vsufr. l. vsufructus. r. ab initio. Et ē rō
q̄ diuidi ē: qd nō ē i. alijs finitib.
vt. ff. ad. l. fal. l. i. s. si vsufructus. Nec cō
stat si duob. vsus cōstituit q̄ cōcursu
ptes sūt: q̄ occasiōe. l. necessitate ma
gis q̄ rōe p̄git. vt. ff. d. riu. l. labeo
l. **A**d dis. q̄s. s. ti. i. s. finit habuit.
in **A**d m̄. iuris. s. in casibus equa
les sunt. fructuari. r. vsuari. vt i. vsu pe
cunie. vt. ff. de vsufr. ea. re. l. hec sena
tus. s. si. itē de fundo. de q̄ tantū feno
tollit q̄tū soli sibi sufficit. vt. ff. e. fun
di. itē in silua remota. ex qua vterq̄ li
gna v̄dere poterit. vt. ff. eo. diuis.

Seno. i. herba.

Stramentū. i. d. melega. gen. ē blad

re: vt. ff. e. si habitatio. circa pñ. l. si vsufru
ctus multis modis. ff. vt. s. de vsufructu
s. finit. q. Decisione. vt. C. eo. cū an
tictas. hic excusat se quare de here. et
ob. nō dicit cū videt hoc. dicere: vt. s. d
re. cor. s. pmo

b **P**ropone
m. s. i. de he:
re. insti. vsq
ad ti. j. de ob
liga. et inde
vsq. ad ti. de
actio.

c **E**xposui
mus. hec cō
tinuatio ffer
tur. s. de re.
diut. s. singu
lor. Ange.

d **E**t pro. i.

**De vsuca
pionis
bus et logi te
poris pscript.**

Secus mobili
tuz: vt ps. j. e.

In pñ. et C. qui. nō ob. lon. tēp. pscript. l.
ij. sed in. ff. e. vsucap. large sumit p. to/
tū titulum et maxime in. l. quare.

Iure civili. **T**or. iste ti/
tulus diuidit in
nouē pres. Nā pōitatio q. ad vsucapioz
requit bōa fides et iust. titulus et spaciuz
tēp. Secūdo q. l. pōicta iterueniāt nō
tū pcedit vsucapio ppe naturā vel viciū
rei. Tertio rediēs ad primā regulā po
nit qñtē i re aliena mobili possessa tra/
dēs d. hē bonā fidē. Quarto q. in re/
b. mobilib. nō vitio possessis mala fī/
des auctoris nō nocet successori. Quis
to pōit casus i quo res furtiua pōt vsu
capī. Sexto an res fisci possit vsucapī.
Septimo qñs debeat esse res vel titu
lus. Octauo an possessio auctoris pōit
successori. Nono pto tpe res aliena alie
nata a fisco vel donata ab impatore vsu
apiatur. Secūdo ibi. sed aliquādo. Ter

tia ibi. sed ff. Quarta ibi. qd autem.
Quinta ibi aliqui. Sexta ibi. res fisci.
Septima ibi nominissime. Octaua ibi.
diutina. Nona ibi. edicto. Tēp. pñ. sub
diuidit Nam primo ponit ius antiquū

bus mōis legitimo et
cuius iure acquiritur.

**De vsucapionibus
et logi tempis prescri
ptionibus.**

Iure civili constituitur
fuerat vt qui bo
nā fide ab eo quod nō
non erat cū crediderit
eum dominum esse rem
emerit: vel ex donatio
ne altaueb iusta cā ac/
cepit eā rem si mobi
lis erat āno vbiqz vno
si imobilis biēno tā/
tuz in italico solo vsu/

Secūdo cor
rigit. Secū
do ibi. et cā. p. d.
hodie res mo
bilis triēno
cū ti. et bōa fī
de vsucapit
res vero imo
bilis. et an. in
ter pñtes
et iter absen
tes. et. annis
vbiqz locorū
p. d. areti.

Iure civili.
i. per leges
xij. tab. v. ro
manorū per
excellētiā
vt. s. de iure
na. s. sed ius

et. accur. **Q**uā bona. qd presumit
si a dño credat se emere: vt. ff. de cōtra
hen. emp. l. qui a quolibet vel qd pus
tat vendentē habere ius veniendi: vt
ff. de ver. sig. bon e fidei ēptore q bona
fides psumit semp: vt. ff. de pba. veri.
erigit ar scz bona fides i venditōe duo
bus tempib. scz tempore traditiōis.
In alijs autē contractibus tempore tradi
tionis sufficit nec nocet posterior scien
tia. secus in pe. her. e. ff. pro so. l. pe. et
pro emptore. l. ij. et. C. de vsuca. trāssor.
s. sed tantūmodo. et. ff. de peti. here. sed
et si. s. qd si ab initio.

g Non erat. si enim erat dñs: et accepti
cus fit dñs p traditiōē vñ non vsuca/
pit: vt. ff. eo. sequitur. s. lana. et de ecce
pti. l. in bello. s. si quis seruum. et. s. de
re. di. s. p traditiōē. h. Alia. cū sine
multe cāe fuit. ti. vt. ff. de pub. l. i. s. sed
cur. vsq. ad. l. cū q. **I**n italico. l. in

italiā. nō ergo ēt in puinciali: vt. C. de
usu. trāssor. l. vna. a. Ne rerum dñia
hec rō qre usu. sit iducta. ⁊ alia. s. aliq̃s
sit litiū finis: vt. ff. p. socio. l. si. b. Et
cū hoc placitū erat. i. cū istud placebat

c. Putatib⁹
i. iuriscōsul⁹
d. Ad inq̃rē
das. vñ amittendas.
p. Prefata
tpa. s. an. vel
biennij.
f. Resedit.
ff. in animo.
g. Maturi
us. l. mature
h. Defrau
dētur. qd̃ iu
ra nolunt vt
C. de usufruc.
⁊ de prescrip.
xxx. an. l. si.
i. Certo lo
co. i. solo itali

capiebat: ne rez⁹ dñia
in incerto eēt: ⁊ cum
hoc placitū erat putā
tib⁹ atiquiorib⁹ dñis
sufficere ad inq̃rēdas
res suas pfata tpa no
bis melior finia rese
dit: ne dñi maturi
suis reb⁹ defraudētur
neq̃ certo loco h̃ bñfi
ciū cōcludat: ⁊ iō cōsti
tutionem sup h̃ pmul
gauin⁹: q̃ cautū est vt
res q̃dem mobiles p
triēniū vsucapiātur: i.
mobiles nō per longi

co vt olim: vt. s. e. l. cōstitutioem
C. de usu. trans. l. i. l. Quasi. cōstitu
tione. m. Quidē mobiles. ⁊ se mouē
tes: vt. ff. de ver. sig. mouētium

n. Per triēnium que tpa tā p̃scrip. q̃
vsucap. cōtinua sunt: vt. ff. e. nūq̃. s. i.
⁊ in vsucapitōe sufficit terigisse vltimū
diem. In p̃scriptiōe vero q̃ritur de mo
mento ad momentū: vt. ff. e. l. in vsuca.
⁊ ff. de act. ⁊ obli. l. in oib⁹. Et est rō
q̃ vsucapio fauorabilis est. p̃scriptio
nō odiosa: vt. C. de edi. diu. adri. tol. l.
si. in si. ff. de lib. ⁊ postp. l. cum q̃dam.

o. Id est. q̃nq̃s lōgū tps aliter pōtur
vt. ff. de dā. ifec. si finita. s. nō aut. Itē
aliud in p̃sonalibus act. vt. C. q̃. nō. ob.
lon. tē. p̃scrip. neq̃ ⁊ de cōsti. pecu. l. ij.

p. P̃ntes. i. in eadē puincia degētes.
sed abites in alia: vt. C. de p̃scrip. lon.
temp. l. si. e. Usucapiātur. pprie p
mobilib⁹ accipit. ip̃oprie p imobilib⁹

b⁹ q̃tū ad hūc ti. sic. ff. de offi. p̃con.
l. ij. accur. r. Non solū. ex dñia eni lo
coz ⁊ vt. C. de tēp. in integ. resti. sup
uacū. s. dñium rerum. ex hac lra
voluit dicere. lly. q̃ p̃scriptōe. ⁊ vñ. vt.

tpis possessionē: idē
iter p̃ntes decennio i
ter abites. xx. an. usu
capiātur: ⁊ bis mōis
nō solū in italia: s̃ ⁊ i
omni terra q̃ nō ip̃e
rio gubernatur dñiuz
rez iusta cā possessio
nis precedente acq̃ra
tur. Sed aliquādo
ē si maxime q̃s bona
fide rē possederit: non
tñ illi vsucapio vñlo tē
pore p̃cedit: veluti si
q̃s liberum boiem vel
rem sacram vel religi

an. dñium q̃
ratur pro eo.
ff. e. l. euz qui
in si. i. respō
so. B. Idē
cit. ar. ff. d̃ iu
re iur. si duo.
s. l. ⁊. C. de p̃
scrip. xxx. an.
si quis ep̃ri.
in prin. ⁊ est
arg. pro. B.
ff. de pigno.
act. l. i. s. cum
p̃diz. ⁊. C. d̃
pig. l. vsuca
pi. et qd̃ hic
dicit in his
modis rese
ras sim. B.
ad vsucap. tā

tā p quā sim oēs dñium q̃ritur: vt. C. d̃
pac. l. traditionib⁹. vel qd̃ dicit dñium
ponit pprie q̃tū ad vsuca. ip̃oprie ve
ro q̃tū ad p̃scrip. hoc est p effectu dñij
s. vt possidētes hēamus exceptionē: nō
posidētes hēamus actiōez: vt. ff. de ac
quir. re. do. rē in bonis. vt. C. de p̃scrip.
xxx. an. si quis emp. in prin. ⁊ est rō q̃
re vsucapione magis dñium querat: q̃
mobiliū rez vilis est possessio: vt. ff. de
acqui. pos. si rem. ⁊ iusta cā. vel qua
sivt dicemus. i. e. s. effoz.

Sed aliquādo.

ber res sacra vel religiosa ⁊ seruus fu
gitius non potest vsucap. p. d. are.

v. Sed vñlo tempore. etiam. xl. an. vt. C.
de p̃scrip. lon. temp. l. si.

x. Sacram eniz nisi destinant esse sa
cre vñ religiose quod fieri potest: vt. ff.
de relig. l. cum loca.

Ael seruū fugitiuū. qui facit furtū
superius. vt. C. de ser. fugi. l. i. Sed nū
quid. xxx. an. fugitiuus vsucapiat. Rñ.
nō: cū possessio retineat. vt. ff. de acq.
pos. l. i. s. p. fūū. r. l. rē q̄ i. f. g. nō currit
vsucapio pos

fidet. vt. C. d.
pīcp. xxx. an.
vel. xl. anno.
l. male: nisi
ex tūc qñ bñ
ab illo icipi
et. possiderit
vel steterit
durq; ex tūc
definit possi
deri. vt. ff. de
acq. pos. l. iij.
s. si fūus. et
l. p. eū. s. per
seruum.

Furti

ue. **R**es
furtiua. v. l. vi
expulsiua pos
sessā nō potest vsucapi v. l. prescribi et i
am per bone si dei possessor. et empto
rem. Et vendens rem alterius scien
ter cōmittit furtum. h. d. are.

Furtiue res. vi. s. expulsiua. non cō
pulsua. vt. C. qd me. cā. l. si vi vel metu.

Nec si p̄dicto. s. triēn. vel. x. vel. xx.
an. fed. xxx. vel. xl. possunt. vt. C. de p̄e
scrip. xxx. vel. xl. an. l. omēs. r. l. sicuti.
r. de an. excep. l. i. s. ad hoc.

Possunt. nisi purgati vitio. vt. j. e.
s. aliquādo. e. Furtuarum. similis
rō q̄ lex vult. vt. s. qui ma. nō possunt
in prin. vn. de illud. Sic volo: sic iubeo
fit pro ratione voluntas. Est r. alia rā
tio: quia res vitiose sunt. vt. j. e. s. no
uissime. f. **U**i possessorum. s. si ex
pulsit r. possidet: nec sufficit expulsiue
vt. ff. e. sequitur. s. si tamen vi.

Quod autem pertinet sez tantū.

Nam his. s. possessoribus violentis

r. furibus. f. **A**lia rōne. nota q̄ p̄e
ualet generalis ratio specialis. sic. s. de
nuptijs. s. affinitatis. r. s. socrum. arg.
contra. ff. de eden. quedam.

Sed nec vllus. C. qd met? cau. l. ff.
vi vel metu
cōtra. Solu
hic de vi ex
pulsua ibi d.
cōpulsua: q̄
volūtatem li
cet coactam
habet in fer
vt. ff. qd me
tus causa. si
mulier. s. pe.
Ende in
rebus quia i
rebus mobis
libus alienis
fit furtū con
tractando: vt
j. de oblig. q̄
ex delict. na
scun. s. i. r. ex
eo fit furtiua

r. sic nō vsucapitur. vt. s. p̄oxi. vnde se
quitur q̄ in rebus imo r.

Edpetat. sed videtur q̄ culpa au
cto:is non concommitatur. i. nō sequat
tur accipientem. vt. ff. de di. r. tempo. p̄
scriptio. l. an. vicium. r. ff. de excep. doli
l. apud. s. si cum legitima. Respon. si
vicium est rei cōcommitatur rez: vt hic
si persone comittatur in vintuerfus suc
cedentem. vt. C. de acquir. pos. l. vicia.
r. C. cōmunita de vsucapi. l. si. si in rem
singularem succedat non comittatur
vt. ff. de excep. doli. l. apud. s. de aucto
ris. r. C. de peri. r. cō. rei vendi. l. doli
nisi quando vtetur accessione tempo
ris eius. vt. ff. de acquir. pos. l. poma
po. s. si. **S**ed hodie vitii p̄sone noz sin
gulari successor p̄ aut. male fidei. Ac.

Sed tamē id. **D**ers a
alienādo rez
alienam inuentam in hereditate non

mittit furtū et in ea pcedit vsucapio. idē in fructuario acille alienate partū ipsi? quē ad se spectare putabat. b. d. Arc. a. **S**i heres. sic. ff. eo. pōt. r. l. sequē. b. Accipiet. an ipse p̄s vsu?

ca. ti. p heres de. rñ. nō. vt ff. de diuer. r. tēp. p̄scrip. l. cū heres alij cōtra siueller ex sua p̄ona p̄tinuat pos. vt. C. de p̄scrip. lon. tē. l. i. qd falsus ē. qñ ergo lo/ cūz h̄z vsuca. p herede cūz nec i suis heredibus locū hēat. vt. ff. p̄ p̄ de. l. ij. s. si lū. rñ. qñ de functus reti nebat aliquā

rem credēs suam nō vsucapiebat quia deficiebat ti. r heres est extraneus.

Dotis. pro filia vel alia. nā r hic in stus est titulus. vt. ff. pro dote. l. i.

Itez non cōmittit r ita vsucapit. s. nōne fuit in iure erratum. vt. s. de re. di. in pecudum. ergo vsucapio nō proce dit. vt. ff. e. nūq. in prim. r. l. si fur. s. i. rñ. hic errauit tradēs ibi accipiens. vt ex illis legibus colligitur. vel non pro dest sed non nocet. **F**urtum. n. sed probō q sine affectu furtū cōmitti tur. nam in interdico vñ vi incidit si sine affectu qd sile est furto. ergo r fur/ tus sit sine affectu. vt. C. vñ de vi cū que rebat ibi. r generali. r ibi cū talis re. rñ. in interdico est affectus: l. z non cō tra personā certā. sed hic suā esse crede bat. **N**on cōmittitur. sic. j. de obli. que ex delict. nas. s. placuit.

Alijs. vt iusto errore credam me

herede cum non sim. vt. ff. eo. pōt. Jte si credam mihi legatum cum sit ademi/ ptum. vt. j. de act. s. si quis agēs. sic. ff. pro le. l. iij. in fi. r alias vbiqz quis putat rem suam. accur.

quod

autem.

Male fidei possessor: tras fert in bo/ ne fidei pos/ sessor: rē nō vi possesam cū vsucapien di conditōe Jtem in reb/ soli nō com/ mittit furtū: sed illi q pos/ sident cū titu lo r bona fia de p̄ncipali/ bus constitu tionibus sub ueit. p. d. af.

Item si is ad quē acille vsufructum ptinet p̄tū suū esse cre/ dēs vēdiderit aut dōg uerit. furtū n cōmittit furtum. n. sine affectu furādī non cōmittitur **A**lijs q mōis acci/ dere pōt: vt q̄s sine vi rio furti rē alienam ad aliquē trāsserat: r ut a possessore usucapiat.

Qd aut ad eas res q solo cōtinēt expedit r ita pcedit: ut si q̄s loci uacāt possesioez pp̄

Qd aut ad eas res. hucusqz desu capione rerum mobilium dictum est: nunc procedit ius immobilium.

Elacātis. locus inter dū plen? vt q possideat: inter dūz semiplen? vt ille in quo alijs est cā legatorū vel rei seruū de cā. vt. ff. de acq. pos. l. iij. s. fi. r d ac. emp. l. ij. s. i. Inter dū vacuus r hoc tri bus modis vt hic. sic. ff. de acqui. pos. l. si id quod. l. **P**ropter absentiam sed hoc vi deat falsum q ppter absentia amittatur possessio: vt. ff. de acq. pos. claz. s. qui ad nūdinas. s. rñ. hoc ppter effectū absentie dī. s. ppter obliuionem vt quia longo tempore abfuit presumi tur q pro derelicto habuit. tps. n. b in ducit obliuionē. r pos. obliuione amit titur. vt. ff. de dā. infec. l. si finita. s. nō at. qd tps erit i arbitrio iudicis. vt. ff. de iure deli. l. i. s. fi. r. l. se. dūmodo lon gū sit r ob iunonem inducat r animum

retinēdi hīe deftinati vt. ff. e. l. furtū. §. i. ff. de acquir. pos. quēadmodū.

Aut negligētiā. f. tantā vt respnat rei pos. qd facile fit vt. ff. d. acq. pos. si qd vi. §. i. r. §. dñam. b. Sine succes fore. idē ē cū successe dñi modo nō fu erit apphen sa. vt. ff. d. acquir. pos. cū heredes.

¶ Zōga. f. r. vel. xx. āno s. b. §. duab' rōnib' ē hō die correē nā psumitur hōdie talis possessio vī lētā vt. C. vñ vi. cū qrebat tur. §. nō hz locū pec pre scriptio: vt. §.

eo. §. furtiue. Itē alia rōne: q. bona si des desiderat ab vtracq. pre. alis. xxx. an. tñ pscriptio nō currit. vt in aut. vt spon. lar. §. rursus. d. Accipit. vere

et nō furtiue. e. Abolita. i. pempta. inde abolitio. i. accusationis pemptio. ¶ Locut. i. pīs fundi. s. fund' tot' dī. vt. ff. de §. sig. l. loc'. g. Furtū. et est fīle. vt. ff. e. l. querit. S. cōtra. ff. d. furt. si quis. v. rōi. §. si fufurane. c. l. si certe. fol. ibi nō loci sed terre que exi mebat furtū flebat et qd subijcit et co/ rū rē. sic cōstrue et pīpi. p. m. cō. ne cui eoz. qui solī res pos. iō. rē. et sūt pē pīp cīpales pstitutiōes. vt. C. de pīcrip. iō.

Aliquādo. ¶ Furtiua. et vi possessa pīt vsucapi v. tio purgato. h. d. h. Usucapi. duab' rōnib' stare si pōt qd h. d. pīa q. desit rē vitiosa. vñ nō erit mirabile qd videt velle in ducere cōtra id qd est. §. co. §. furtiue

¶ Rñ. dīc furtiua vel vi possessa. f. quon dā. Sedā quia dñs nō vsucapit cū sua sit nec alius ab alio accipies cū trans eat dominū. vt. ff. eo. sequitur. §. lana sed respon. vsucapi. pō. .i. vsucapibilis

est: vt si ab a liq nō dñō a lienatur nō committet: furtū eius v su apiat me ptoz. ¶ Domini vel quasi vt tutoris: vel creditoris si alienā rē de bitor obliga uit. vt. ff. eo. sequitur. §. si pupilli. et p soluto. l. si a liud si finan. vt. ff. eo. seq tur. §. si rem.

l. ¶ Reuersa. vel qñ vt. ff. de fur. quā uis. et ita q nō possit ab eo anelli. vt. ff. eo. sequit. §. v. acc.

Res fisci ¶ Res fisci vsucapi nō pīt añ tñ q fisco densitate fuerit vsucapiunt. h. d. are. l. ¶ Res fisci. i. imperij. in Non potest. f. triennio mobilis. vel. r. vel. xx. ann. immobilis idem in patrimoniali principis. vt. C. ne rei domi. vel temporum. l. i. Idem est in re ciuitatis. vt. C. de sac. fan. c. cle. l. si. Prescribuntur tamen dicte res spacio. xl. anno. excepta. re mobili ec clesiastica non sacra que triennio vsu capitur. vt. C. de prescrip. xxx. annoz vs omnes. et in auten. de ecclesi. ti. §. pō temporalibus colla. ix. et ti. pec consti tutio inuouat cōstitutiōes. colla. viij. Item exceptis publicis que sunt in su publico deputata. vt. ff. de via pub. l. viā. Item res pupilli nō vsucapitur: vt. ff. d. acq. re. do. l. bōfī. §. nec iteret

Itē res filij a patre alienata nifi. xxx. an. a tpe quo est sui iuris. vt. C. de an. excep. l. i. in fi. et in aut. de nup. §. si nō expectet. Itē res data p̄fidi §. l. iul. repetū. vt. ff. ad. l. iul. rep. qui cōtra leges. itēz fun

dus dotalis vt. ff. de fun. do. l. si fun. dum.

a ¶ Denūcia- tis. ab aliq. cū varie sint cause quib. ad fiscum de nunciatio fie- ri solet. vt. ff. de iure fl. l. i. in prin.

b ¶ Traditio. tam. s. ab eo qui accepit

possessionē hor. bonoz. **c** ¶ Bonis. s. alicuius morientis sine herede cui suc- cessit fiscus nō idem in ciuitate. vt. C. de bo. va. l. i. et l. vacantia. lib. x.

d ¶ Usucapē. s. triennio. vel. x. vel. xx. anno. cū habeat titu. si aut. ti. nō hz et vult ex tpe dilationis sibi cōputare tē- pus hz. q̄tuor. ānos. vt. ff. de iure fisci. l. i. §. diu. et de diuer. et tē. p̄e. l. inter. §. i. Sed si ex tpe ex quo ceperunt ad si- scuz peruenire. et. an. hz. vt. ff. de iure fisci. l. i. §. p̄scriptio.

¶ Nouissime. Res vitio- sa nō pōt vsu capi vel p̄scribi. Itē iniustus error fas- cti vsucapionem non parat. h. d. are.

e ¶ Nouissime. i. in ultimis vt breuiter dicam sic. §. de susp. tu. §. nouissime.

f ¶ Vitium. vel quasi. vt. §. p̄i. §. r. §. s. s. aliquid. Sunt autē vitia vt qz furtina vel vt possessa. vt. §. e. §. furtine. Nūqd p̄caria possessio est vitiosa. rñ. nō. vt. C. de p̄scrip. lō. rē. l. i. Nūqd clādestina. Rñ. nō dē res clādestina aliqua. l. sed possessio. quidā tñ dicunt oīa supradicta

ēta esse vitia rerū. vt. ff. de acq. pos. pō po. §. cū q̄s. **g** ¶ Error. de errore fas- cti loquit. idē magis in errore iuri. vt ff. e. l. nūq̄. sed hic error facti q̄qz p̄dest. vt. ff. p̄ emp. qd vulgo. et. ff. p̄ le. l. p̄ legato. et ff. p̄ sol. l. iij. et. ff. pro suo. hōiem. in q̄s bus casibus dicit qdā lo- cum habere ti. p̄ suo tan- tuz in his et in alijs qui a lege spālīe inueniunt. vt d iure do. l. p̄cul. fm Azonē. Nos idēz fm Jo. in oib. et de

cā possidet error. aut false cause vsucapio- nem non parit. veluti si quis cū non emerit. emisse se existimās pos- sideat. vel cū ei dona- tū nō fuerit. q̄si ex do- natione possideat.

¶ Diutina possessio q̄ pdesse ceperat defū- cto et heredi et bonoz possessori cōtinuat. l. ipe bērs sciat. p̄ diu

his grā exēpli posuit lex et ti. exēpti. vt fili vsucapietur nō pro suo tñ vt tñ in emptione iustiores errorem erigamus vt. ff. pro emp. l. iij. in prin. itē qd si nō erat sed scit. Rñ. non pōt sibi causam possessionis mutare. vt. ff. de acq. pos. l. iij. §. illd. et. ff. e. nō solū. et. §. qd vulgo.

Diutina possessio.

Possessio defuncti continuat in he- redem etiam male fidei: mala fides ve- ro defuncti nocet heredi. itēz tempus venditoris coniungitur cum tempore emptoris. h. d. Arcti.

b ¶ Diutina. scz. x. an. inter presentes vel. xx. an. inter absentes vt trienniu vt. ff. qui et a quib. sed cum si dei. §. ar- sto. et. §. eo. in prin. huius titu. et. C. eo. titu. diutina.

i ¶ Et heredi. heres iure ciuili bono. posses. iure pretorio. vt. j. de bo. poss. §. quos antez

l ¶ Continuat. nifi ipsi heredi tra- dita sit posses. vt. ff. e. cius als peres.

l ¶ Sciat. ff. de acquir. re. domi. que

fiti. ij. rsi. cōtra. solu. dī heres scēbat
rē eē ei⁹ qui cām a testatore hz vt les
gatarh qd nocet: hic alteri scēbat qd
nō nocet ad vlcationē. **¶** Qd nō
stra cōstitutio. vt. C. de vfu. trans. l. i.

b **¶** Sū. nō

solu i pscip
tione.

c **¶** Inter vē

ditore quocq

tpa. s. cōtinu

ent: s; i hoc

differ: q: in

titulo singu

lari vtruncq

s. epore: r vē

ditore bonā

fidē hē oz vt

ff. p empr. l.

ij. s. si eā rez

als p. secus

in vniuersali

ti. vt hic r ē

rō: q: si pfs

non adijisset

hēditas cō

pleret. vt. ff.

e. nūq. s. va

cus. r q: est

eadez plona

vt in auten.

de iureiurā.

a mo. p. con

cor. cū hoc. s. ff. p emp. l. ij. s. emptori.

r. s. si defunctus. r sit pec diunctio ad

lucru r ad dānu. vt. ff. quēad. ser. amit.

¶ Edicto di. l. si alia. s. tps.

Enēs a fisco

rē alienā vt fisci statim est securus sed

lōat dño regressus cōtra fisci quadri

nio. Idē in reb⁹ habitis ab impatore vl

ab augusta. p. d. in sūma. **¶** Edicto

i. pcepto gñali als ptoz dicit edicta

vt qd me. cā. l. si mulier r similes.

c **¶** A fisco. vt a pcuratore impialiu re

rū. nā de patrimonialib⁹ dicit. j. e. i. si.

¶ Emit. a fisco vēdere: vt suā a quo

alienū: q si ille inituz

iustu nō habuit: bēdi

r bonoz possessor. l. z

ignorati possessio nō

pdest. Qd nra con

stitutio^a fili^b r in vfu

capionib⁹ obseruari

cōstitut: vt tpa conti

nuent. Inter vēdi

torē cō r emptorē cō

tingi tpa diu^a seuer^a r

antonin^a rescripserūt

¶ Edicto diu marci

cauet eū q a fisco rez

alienā emit: si post vē

ditionē qn quemū p

terierit: posse dñm rei

exceptione repellere.

¶ Constitutio autem

diue memorie zenonis

prosperit bene^b his q

a fisco p vēditionē aut

edictores mīnorum excipiunt. vt. C. si
aduer. si. l. si. Si autē vt alienam: vt
quia cessatum est in solutione tributo
rū tria exigunt. vt q sit debitū r q sit
cessatum: vt. C. si aduer. si. l. fin. r C. si

donationē vel aliū t/

tulū accipiūt aliqd vt

ipsi statū qdē securi fi

ant r victores existāt:

siue expertant: siue cō

uentant. **¶** Aduersus

āt sacratissimū erariū

vscq ad quadriennū^a li

ceat bis itēdere q pro

dñio vl hypotheca ea

rū rerū q alienate sūt

putauerit sibi quasdā

cōpetere accōdes. Mo

stra aut diuina consti

tutio^a quā nup pmul

gaum^a etiaz de his q

a nostra^a vel venerabi

lis auguste domo ali

quid acceptunt: bec sta

tuit q i fiscalib⁹ aliena

tionib⁹ pfate zenonta

ne cōstitūti: cōtinent

propter pu.

pen. l. si. ij. re

ipon. forte

biennio: vt

ff. loca. r cō.

l. quero. s. in

ter. Itēz ter

tio q res sū

hastetur. vt

C. si ppt pu.

pen. l. si.

g **¶** Ademo

re. vt. C. de

quadri. pres

scrip. oēs.

h **¶** Bene. p

spexit corri

gēdo edictū

diui.

i **¶** Statim.

vt. ff. de pe.

here. nec vl

lam. s. item

si quis con

tra. solu. sū

in vniuersi

tate hic i re

singulari loquit. Alij dicūt q hic corri

git r eodem modo. s. primo r nō scdo.

rh. ad. l. C. de here. ven. l. i. Itē ibi erāt

res fisci l. **¶** Quadriennū. nisi sit mī

nor vel rēpublice cā absens. vt. C. de

rest. muli. l. neq. **¶** Actiones. sed q

ri. condi. ex hac. l. fin. Job. sed. p. in rē

dabit hic nō domino contra dominuz

m **¶** Nostra constitutio. C. de quadriē.

prescriptio. bene a zenone.

n **¶** A nostra. idest priuata nostra sub

stantia. sed. s. de fiscali dicit. vt. C. de

quadrien. pre. bene a zenone. Accur

sup.

De donationibus

Ista rubrica continet p impatores.

Est et aliud. **T**or iste titul' diuini

tur in quibz
ptes primo
ponit pmiu
atione cum
difficilide bis
mēbri. Se
cundo de do
natione cau
sa mortis. ter
tio de dona
tione int vi
uos. Quar
to de donati
one p ppter
nuptias. q
to vna alia
acquisitione
de iure ciuili
q est corre
ta. Scda ibi

in. s. mortis ca. Tertia i. s. alie autē
Quarta ibi. i. s. e. aliud. Quinta ibi.
an. s. erat olim. Et b dicit. Donatōnis
duplex ē gen⁹. s. cā mortis et int viuos
et cā mortis ē q sit pp mortis suspitionē
Et trib⁹ mōis b positis reuocat et se
quit naturā legatorz: qz donās cōmo
dū vult magis excepto eo eē i donata
rio q in herede. h. d. Aretin⁹.

Et aut. acquisitiōis. s. de iure ci
uili. nā p stipulationē tantū pbebat.
s. donatio q. s. stipulatio ē de iure ciu
li. s. hodie nudo sit pacto. vt. C. e. si q
argē. s. si. r. s. de ac. s. de pstituta. Vel
dic cā eē de iure ciuili approbatōe nō
inuētiōe s. iuris gētū. vt. s. de re. di. s.
p traditionē. b Et nō mortis. Sz
large hec duo mēbra capiunt et i textu
nil deest et ppte ponit genera. nā mul
te spēs sub qlibet ptingēt. et b appro
bo. vel accipe stricte p duab⁹ specieb⁹
tantū donationū. s. simplicis int viuos

et simplicis cā mortis et adde alia dona
tiones vt legatū. vt. i. de le. i. pñc. Item
donatiōes pp nup. vt. i. e. s. e. et alio itē
et qd est. j. s. si. c. **E**t mortis. s. i. instās
vel future. vt. ff. e. l. ij. r. iij. r. iij. r. v. r

tiōis penitusset: aut
prior decesserit is cui
donatū sit. **D**e mor
tis cā donatiōes ad
exēplū legatorz reda
cte sūt p oia⁹ nā cum
prudētib⁹ abiguū⁹ sue
rat: vtz dōatōis an le
gati illar eā obtinere
opteret: et vtriusq⁹ cāe
qdā hēbat⁹ insignia et
alij ad aliud gen⁹ eam
retrahēbāt: a nobis
cōstitutū ē: vt p oia⁹ fe
re⁹ legatis cōmunerē

vi. si qdē vbi
q timēda ē
cū ei⁹ dies i
cert⁹ sit. vt. ff.
e. senatus. s.
mortis. r. d cō.
et demon. l. i.

Si quid
humani⁹. i. i.
si moriat⁹ vt
ff. de s. sig. i
vulgari. s. si.
et d. b expi.
m. als non
est mort⁹ cā
donatio. vt.
ff. e. scia. s. si.

Supuis
risset. i. pna
lisset. et ita

trib⁹ mōis reuocat. vt b sub i. c. et ff.
si cer. pe. non ois. f Penitusset. qz
volūtas ē ābulatoriā. vt. ff. de a dimē.
leg. l. iij. i. si. r. qz donatio ē ob cām. s.
si moriat⁹ et sic possit penitere vt. ff. e.
senat⁹. s. i. i. si. r. ff. d. p di. cā da. l. iij. s. i
g Ad exēplū legatorz. pñt ad vñ et
ptatem: qz sic legata morte pfirmata
ita donatōes cā mor. vt reuocari nō pos
sint. h Per oia. subaudi fere et statim
dicet. i Donatiōis. s. simplicis et i
ter viuos. als nulla eēt hmoi diffictio
cū oē legatū sit donatio vt pñt et diffi
nitioe eius. vt de leg. ij. l. legatū.

l2 **H**ēbat. s. donatio cā mortis. nā cū
donatio int viuos hēat insignia vt sit li
beralitas cū legato vt morte pfirmet⁹
et vt detrahāt falcidia. vt. C. ad le. fal.
l. si. l. i Retrahēbāt subaudi et alij ad
aliū. m Fere legatū. dicit fere: qz in
qbusdā discrepat a legatū: ecce si enim
donas in ānos singulos donatio vna

est sed legata plura: vt. ff. de dona. cā. mortis. senatus. §. fi. Item legati ab herede semp tradit: donatio vel ab hyl ab alio: vt p3 ex diffinitioe. i. de leg. in prin. Itē in donatioe obligat donas i legato nō. itē

si testamētus accuso per do legatū nō do nationē: si tñ accuso vt fal sum. arg. ff. d his qui. vt in dig. post lega tum. §. q mor tis. Item ali ter distingui tur in legatū fm qdaz: vt ff. d dona. cā

mortis. si cui more. 2 de le. ij. vt de here di. Itē filiusfam. donat sed nō legat: vt. ff. eo. tā his. 2. j. qbus non est pmissum facere testa. in pn. Ites in legato tria tempa cōsideratū: vt sit capax legatarius: vt. j. de here. quali. 2 differen tia. §. in extraneis. in donatio. nō: vt. ff. de dona. causa mor. l. in mortis. Item quia pro legato dat interdum quorū legatorum nō pro donatione. quod dic vt in summa. C. quorum legatorum. l. i.

a **C**onstitutio. scz coram quinqz testi bus scriptura interueniente vel nō: vt C. eo. l. fi.

b **E**t in summa. i. vt breuiter de hac donatione expediamus: vt. ff. eo. l. i.

c **E**lit. i. vellet. d **H**abere. §. si su puerit: vt. ff. e. si senatuscō. §. i.

e **S**ic 2 apud. id est sic 2 recitat poe ta home. qd Thelemachus dictis: vt bis expresse donauit. accur.

Alie aut. **D**onatio inter vi uos nō equiparatur legato que solo consensu hodie est per fecta: indigetq insinuatioe si excedat

quingentos solidos. fallit in aliquib casibus: 2 si fuerit perfecta ex aliquib causis poterit reuocari. h. d. Arc.

f **A**lie nunc prosequitur aliud gen.
g **D**onationes. dictum est de donati

onibus cau sa mortis: nūc de donatione simplici id ē iter viuos dī cit.

b **T**emere. ideo dicit tes meret: qd qñs q reuocant vt. j. e. §. scien dum.

i **V**olunta tem etia: nu do pacto: vt C. e. si ds arg gen. §. fi.

l **M**anifestauerit. s. per verba futu ri tempis: vt dabo vel donabo ad istar stipulationis: vt. ff. de ver bo. obli. l. v. §. stipulatio: vel p̄sentis tempis: vt do vel dono cum nūdo pacto fiat. 2 pa ctum etiam fiat per verba p̄sentis tē poris: vt. C. e. si quis argen. §. fi. 2. ff. d pac. l. tale pactum.

l **C**editōis ex b verbo dicebat. **M**. venditorē p̄cise teneri ad rē tradendā: sic. ff. de verb. obli. l. vbi aut non appa ret. in fine. 30. contra. §. vt interesse dā do liberetur: vt. ff. de act. emp. l. i. 2 si multitudo que hic fit est in hoc: vt sicut necessitas imponitur venditori ad aliquid sic et donanti. licz a principio nul lus cogebatur. alias tenebatur: vt. C. de act. 2 obliga. l. sicut. sed nunquid do nator de eic. tenetur. Respondeo: si incipit a tractatione non: vt. ff. e. l. aris sto. in fine. si a pactione sicut. C. de iure dotum. l. i. accur.

m **C**onstitutio nostra: vt. C. de dona. si quis arg. §. fi.

Liber secundus

¶ Etia. si nō tradētur. i. si tra dere nō
luit donator. accur. **b** Necessitas. per
cōditionē ex lege q̄ stricti iuris est: vt
ff. eo. cū. qui. 2. C. eo. si q̄s argentū. §. si.
accur. **d** Dispositiones. i. eorum qui
āte nos fue

runt 2 nostra
etiam prima
vt. C. eo. sancti
mus in fine.
d Constitu
tio: vt. C. eo.
l. penul. in fi.
accur.

e Insinuatioe
i. scriptura fa
cta i p̄sentia
publicarū p
sonarū. 2 in
actis vbi sup
fluit ē testes
adhiberi cūz
publica mo
numēta suffi
ciāt: vt. C. e. l.
data. 2 i. l. do
nationibus.

f Inuenit.
i. nra consti
tutio vt si de
tur in redem
ptionē capti
uorū vltima
gistratu mili

tum donetur militibus: vel in resectio
ne domus donetur alicui: vt. C. e. l. pe
nul. Idē 2 si donet imperator vel ei do
netur: vt in auten. de non alie. §. simul
colla. h. 2 in auten. vt nō fiant p̄. §. fi.
col. v. Idem in donatione propter nup.
vt in aut. vt spon. largi. col. viij. in p̄n..
Idem in remissione vsurarū futuri tē
poris. vt. ff. e. modicū.

g Alimūne. licet quingentorum soli
dorum summam excedat. **h** Aliter.
alias alia. veluti ne plures donatiōes

diuerfis tēporibus facte coaceruetur:
vt. C. e. sancimus. §. si quis aut. Itē vt
hī qui pecuniā recipiūt in redēptionē
captiuorū iurent se ibi bona fide expē
dere. Itē vt sacramēto dñi domus q̄s

suūm colligēda sunt.

¶ Sciendū est tñ q̄ si
plenissime sint donati
ones: si tñ ingrati exi
stant boies i quos bñ
ficiū collatū ē: donato
rib' p̄ nram cōstitutio
nez iniam p̄stauimus
certis ex causis eas re
uocare: ne illi qui suas
res in alios cōtulerint:
ab his quādā patiant
iniuriā vel iacturā fm
enumeratos in cōstitu
tiōe nra mōs. **¶** Est 2
aliud gen' inter viuos
donatiōis: qd veterib'
quidē prudētib' peni
tus extat icognitū. po
stea aut a iuniorib' di
uis principib' introdu
ctū est: qd āte nuptias
vocabat 2 tacitaz in se
conditiōem bēbat: vt

l. i. 2 de li. cau. l. solo. 2 est ar. p̄ dñō: vt
2 hīs causis possit reuocare feudū. sici
aut. vt lib. de ce. §. hāc aut. col. vi. 2 ff.
de lib. agno. l. alimenta.

Est et aliud genus

¶ Donatio añ nuptias oli añ infimom
um fiebat hodie pōt fieri cōstare mī
monio ēt augeri vt dos. 2 ideo dona
tio pp nuptias vocat vt nomē conue
niat reb'. **h**. d. are. **¶** Introducta. vt
C. de do. āte nup. p totū. **¶** Vēbat. 2

stio dīrimat:
vt. C. e. l. pe
nul. in fi.

¶ Sciēduz
per nostrā
constitutiōez
vt. C. d. reuo.
do. l. fi.

¶ Ex caus
fis. quinq. s.
vt si atroces
iurias in eū
effundat vel
ipias manū
ferat. vlt gra
ue dānum in
bonis vel vi
te periculū i
tulit: vel si le
gi dicte in do
nando nō pa
ruerit: vt. C.
de re. do. l. fi.
Sed dōatio
liberto facta
solo obsequo
nō p̄stato re
uocat aliud i
libertate: vt
C. d. reuo. do.

hodie hz si fiat donatio prius. hz et po-
stea fieri potest: vt. l. e. s. si pater. a. In
secutur: et de iure et de facto. b. Sed p-
fic. i. qui. non est permis. fa. testa. s. se-
cus. c. Cum augeri. i. cu hoc esset.

d. **Q**ale pu-
ta q: augea-
tur dos etia
ante se.

e. **P**ermisit
s. diuus iusti-
tus: vt. C. de
do. ante nup.
l. penul.

f. **E**t conse-
quentia. als
conuenientia
sic. C. de epi.
et cle. l. decer-
nimus. et de
offi. prefect.
v. l. i. in fi. et
de defen. ci-
ui. l. defensor
res. arg. con-
tra. C. de con-
sti. pe. l. i. s.
penul. et ff. d.
adime. le. l.
tij. s. co ditio.

g. **C**onstitu-
m. C. de do.
ate nup. l. fi.

h. **E**xeque-
tur si de no-
uo fiat dona-
tio vel dos post matrimoniu v' vet' au-
geatur est cõlitas: vt. C. de do. ate nup.
l. fi. s. si igit. i. **D**ote. si ate infimo/
nũ poterat esse inegalitas: vt. C. de
pac. cõ. l. et morte. sed hodie equalitas
est ate et post in cõstituendo et in pactis
lucroz: vt quãtũ dat vxo: in dote tãtũ
det in donatõe ppter nup. maritus. et
sicut h fit dñs dõ: sic illa donatõis ppter
nup. vsum fructũ tamẽ hẽat marit' ne
accidat matrimonij oneribus dote non

seruire. hz equitas suggerit q dos de-
beat esse ibi. vbi sunt onera matrimo-
nij: vt. ff. de iure do. l. dotis fructus. et
l. plerũq. s. serui. cum tantumdes red-
dat vxori. ex qua donatione consiluitur

vt tales donatiões nõ
augeant tñ: sed et cõ-
stãte matrimonio ini-
tũ accipiant: et nõ ate
nuptias sed pp nupti-
as vocetur: et donb' in
hoc exequetur vt quẽ
admodũ dotes et con-
stante mrimonio non
solũ augeatur s; et fiũt
ita et iste donatiões iq
ppter nuptias introdu-
cte sũt: nõ solũ antece-
dant mrimoniu s; eo
et cõtracto augeatur
et cõstituatur. **E**rat
olim et ali' modus ciui-
lis acq̃sitiõis p tus ac-
crescendi qd est tale: si
cõdem seruũ habes ali-
quis cum ticio: solus
libertates ei imposuit:
vel vindicta vel testõ:
eo casu ps eius amit-
tebat: et socio accresce-

mulieri solu-
to matrimo-
nio. si res do-
tales nõ eri-
stant: et quia
non potuit a-
lienare mari-
tus etiam ca-
consentiente
vt. j. titu. p.
xi. in prin. l. s.
cet alias ius-
ri hypothecẽ
possit renun-
ciare. vt. C. ad
vel l. etiam
et l. iubemus
et in auten. si
ue a me. et si
cui dos vxori
sic et talis do-
natio inf rad-
datur viro so-
luto mrimo-
nio cuz fit eq̃-
litas: vt i au-
ten. de equa-
litate do. s. i.
col. vij. est et
spõsalitia lar-
gitas quan-

do sponsus sponse per verba de futu-
ro vel econtra donet pure non respectu
dotis que similiter conditionem matri-
monij habz: vt. C. de dona. ante nupti.
cum veterum. et l. si a sponso.

l. **S**ed etiam contracto. hodie hoc
corrigitur in auten. de equali. do. col.
vij. l. **E**xemplo. sic. C. de proba. l. ex-
emplo.

Erat olim. **H**odie. si vn-
ex dominis manumissit. seruũ cõme-

Liber secundus

seru' efficit liber et soci' cōseruat inde
nis dato sibi pōto partis sue. p. d. arc.

a **¶** Nōz cōstitutionē. C. de ser. cōi ma
nu. l. i. §. ne aut. r. §. fin autē. socius.

b **¶** Cuius fauore. s. libertatis.

c **¶** Edes. s. li

bertates p. le
gē falsitiam
nō minuunt
itē ubi nō va
let testamen
tū: libertates
nō reuocant
vt. ff. de inof
fi. test. p. p. §.
§. an r. liber
tates. r. §. fi
ites r. ff. de fi
deicō. l. i. l. ge
neraliter. §. fi
q̄s seruo.

d **¶** Diffinitio

C. de cōi ser.
ma. l. i. §. ne
aut. r. §. fin
autē. socius.

e **¶** Accipien

te. vel eo de
posito. vt. C. de cōi ser. ma. l. i. §. ne aut.
r. §. fin autē. socius. Et no. q̄ cōpellit vē
dere q̄ ē spālē 3 regulā: vt. C. d. p. r. apē.
ēp. inuituz. C. de iur. deli. l. nec emere.
q̄d plene no. i. autē. fideiuz. §. pe. col. i.

¶ **Quibus alienare**

¶ Dicitur est. s. de alienatōe facta p
vīcapitōem vel p donationē: nūc dicit
p q̄s alienatio possit fieri r. p quos nō

¶ **Quibus alienare**

¶ **¶** Subaudi 3 nō sunt om̄i ve
in littera declaratur.

¶ **Accidit aliquādo.**

¶ Tot' iste titulus diuidit i tres ptes. p
mo q̄n dñs non pōt alienare res suas
Secō ecōtra q̄n nō dñs alienat. T. e.

tio redit ad p̄mū casus. Secō ibi ecō
tra aut. Tertia ibi. nūc aut admonēdi
v' diuide subtil'. Prio q̄n p̄hibet alie
natio ppter rē q̄ ē inalienabilis. Secō
q̄n pmitit ex pactōe v' pp publicam

utilitatem.

gustatores multa r cō
tra cōes regulas sta
tuisse manifestū ē: r eo
q̄ libertatē iposuit: sue
libertatis stabilitate
gaudente r socio idēti
conseruato p̄cūq̄s fui
sz p̄tē dñi q̄d nos dis
simulamus accipiente.

¶ **Quibus alienare li
cet vel non.**

¶ **¶** Accidit aliquā vt
q̄ dñs rei sit alie
nare nō possit: r p̄tra
q̄ dñs rei nō sit: alienā
de: rei p̄tātē h̄re. Nam
dotalē p̄dium mari

Tertio q̄n p
hibent rōe p
sone in quas
sit alienatio
q̄ pupill' ē.
r b̄ dicit dñs
cipalr. Ma
rit' nō pōt al
lienat v' obli
gare p̄dū do
tale etiā cō
tiente m̄liere.
nō solū i ita
lia sed in pro
uicia. hoc dis
cit are.

¶ **¶** Accidit a
liq̄n. sic
p̄tina supra
dictū est quō
sz efficit do
min' iure gē.

vel ciui. hic tractare intendit de qua
dam specialitate que contingit cōtra
eos qui dñi reruz acquirūt. generale
est vt q̄ dñs est q̄ pōt alienare: r q̄ dñs
nō est: alienare nō possit: hic r in speci
alibus casibus contingit cōtrarium.

¶ **¶** Contra dotalē. s. inestimatuz: vt. C.
de rei vxo. act. l. i. §. r cum lex. als si est
mar' eēt possz aliēari nisi estimatio fiat
vt sciat q̄tū valz vt. C. de iure dotiū. l.
q̄tēs. r. l. si iter viz. r de fundo do. l. i.

¶ **¶** P̄dium. dic dotalē vel quasi: vt. ff.
de fun. dota. l. iij. r. iij. Quid si res mo
bilis est. Rñ. pōt alienari si marit' est
soluēdo: vt. C. de ser. pig. da. ma. l. i.

¶ **¶** Inuita. ergo ea volente poterat vt
inuit quod corrigitur statim.

¶ **¶** Prohibetur. nisi pronocetur ad dñ
missionem fundi dotalis: vt. C. de fun.

dota. l. f. Itē nisi ex necessitate. vt. C. d. li. cau. l. i. ites nisi cū vniuersitate vt d. fun. do. l. i. Itē nisi vertat ad vtilitatem mulieris vt. ff. de iure dotiū. l. f.

a Alienare. b large accipias siue dñi sui siue ius aliū. c situat vt. C. de re. oli. nō alie. l. f. r. in aut. d. nō alie. s. ali. enatōis col. ii. r. ff. de sū. do do. l. iulīa accur.

b Ipius. f. de iure gen. vt p traditio nē: r. civilis. f. approbati/ one fm Jo. Alij dicūt de iure ciuili. f. fictiōe nō in re gen. vt. C. de iure do. in reb'. sed qd ibi dicit de iure naturas/ liuorē dñaz cēverū est pmeuo iure q d. qd cal/ cauerit pes tu' rē. nō naturali. l. iure gentiū c. Corrigētes i duob' caplis r. in alijs nō. d. Deduxim'. vt. C. de rei vt. ac. s. r. cū lex. e. Lex. f. iulīa.

f Italice. i. italicis phibebat alienationē: b erat primū c' vitiiū g. Inuita. sed ea volente pcedebat. r. b scōz vitiiū. h. Volente sūr phibebat.

i Atrīscp. f. vitio l. Interdicta. quid si fiat. rñ. vēdicat marit' pstante mīmonio d factū suū veniens cū fue rit cōtra legē. vt. C. de agri. r. cen. quē admo. r. de rei ven. l. dore. sed dissoluto eorū mulier repetit. vt. C. de iure do. l. in rebus. l. Neq. spāle vt suo fauorē nō possit renūciare: q. etiā rei pu. iur.

est vt. ff. solu. ma. l. i. sic. ff. de pac. do. l. de cte. m. In pñitiō. l. destructio nes n. Lōuerat. filia sunt vbi cū dñs nō alienat. vt. ff. ad l. int. ma. l. f. r. C. de here. r. ma. l. manicheos. s. pe.

r. C. de p. cu/ ria. l. f. li. r. r. j. eo. s. nūc admonēdi.

Econ

tra. **E**redito: l. 3 non sit dñs pōt tñ pign' alie nare ex pas cto: vel sine pacto. suata forma legis

E i. dñs

Alienare idē in iudice vt. ff. si ex no ra. c. aga. l. ij. r. j. de off. iudi. in fine. idem in flu mine vt. ff. d. acqui. re. do.

r. ergo. s. alluā

uio. idem in impatore augusto vt. s. de vñc. s. vl. idem in platīs ecclesiariū vt in auten. hoc ius pōrectum. idem i tutoribus qui domīnoz locum obtia nent. vt. ff. de fur. interdum. s. qui tu telā. idem in procuratore qui habet li berā administratiōes. vt. s. de re. di. s. nūpūl aut. ides in suis pñtib' liberam peculij administratiōē. vt de pig. ac. sic cū venerit. s. f. r. l. se. q. Non solmaz tur. f. tpe constituto. r. Impedirentur. vbi non esset pactio de pignore vē dendo. s. Temere. id est nūms cito vt. s. ver. vñcapi. in prin. acc.

Constitutiōe. C. de iure do. impe. l. f. s. i. r. ij.

Certus. v. si actum f. qd

vendēdo iusta cōuētiōe vēdere possit
sed si nūp̄l fuit dictū de hoc nūciabit
semel: tūc elapso biēnio vēdet. vt. C.
de iu. do. imp̄e. l. si. §. i. r. ij. si. an̄t dictū
fuit vt nō vēdat ter nūciabit tūc vē
det. vt. ff. de

pig. ac. si cō
uenerit.

a Tenore
i. cōfōmis.

Hunc

āt admonē/
di. Pupil/
lus suā pecu/
niā. sine tū/
toris auctē/
mutuandē/
nō facit acci/
piētis. r. iō/
nūm̄i extan/
tes p̄nt ven/
dicari. cōsum/
p̄ti cōdici v/
petere expi/
beri. hoc di/
cit. Are.

b Allā. neq̄ rōe p̄prietatis neq̄ ra/
tiōe possēssōis q̄ aio retinet: l. 3. corpa/
lē sine tutore p̄dere possit. vt. ff. de ac/
qui. re. do. l. pupill. d. acq. pos. l. posses/
sione. q̄ d. in adultō. Rñ. si nō h̄z curas/
torē pōt alienare que seruādo seruari
nō p̄nt. si h̄z curatorē s̄lis est p̄digo.
vt. C. de in iute. resti. mī. l. si curatores

c Posse. sic. s. de aucto. tuto. in p̄nci.
r. de sol. q̄ si forte. in fi. r. l. pupillo. r. ff.
si cer. pe. l. nō oēs. s. fi. d. Dederit.
l. tradiderit cū dare sit accipientis fa/
cere. vt. i. d. acti. s. sic itaq̄. si poneret
p̄prie nō p̄ter locū qd̄ seq̄tur. iōq̄ ven/
dicare. e. Obligatiōe. s. p̄sonalem
ex mutuo. f. Pecuniā. bona ē rō. vt
j. q̄. mo. re. cō. ob. i. p̄i. g. Facit. qd̄
est necesse. q̄ d̄: mutuus: q̄ de meo sit
tutū. vt. ff. si cer. pe. l. ij. b. Bona s̄/
de credēs cū maior: ē. vt. ff. p̄ emp. l. ij.

s. si a pupillo. vel et errās in iure. lies
sit ar. cōtra. vt. C. p̄ emptore. l. si. §. si a
pupillo. i. Cōsumpti. qd̄ sit expēdē
do. vel cū alijs imiscēdo: vt. s. de vsus/
fru. s. constituit. r. ff. de sol. l. si alieni.

l. Cōdici.
f. cōdictione
certi ex mu/
tuo recōcilla
to p̄ cōsum/
ptionē. vt. ff.
si cer. pe. si a
furioso. r. l.
se. item stipu/
latiōe recon/
ciliat. vt. C.
si cer. pet. l.
q̄nis. item
vsucapio. vt
ff. de iure do.
proculus. r.
not. j. quib/
mo. re. con.
obli. in p̄n.
l. Ad expi/
bendū. q̄ te
netur q̄ dolo

fecit quominus possit exhibere. vt. C.
ad expibē. l. ad expib. r. sic iurat i. litē
ex eo q̄ intēst pupilli citi⁹ pecuniā red/
ditā eē. vt. ff. de in litē iurā. l. in actio/
nib⁹. r. l. minims.

Et cōtrario. Si des/
bitor sol/
uat pupillo cū tutoris r. iudicis auct.
h̄z plenissimaz auct. si h̄o soluat sine iu/
dice r. sine tutore libat ope exceptiōis
si pecunia ē salua v̄l pupill⁹ fact⁹ fuit
locupletior. alr h̄o solues nō libat v̄l
lo mō. itē pupill⁹ sine auctē tutoris si
p̄t creditori solue debita pecuniā. b. d.
are. m. Recte. vt res fiat accipietis
nō vt debitor libere r. b. sequit⁹

n Dari ex q̄cūq̄ cā. o. Libabit. s.
debito: pupilli. s. 3. ff. de solu. si si/
pulat⁹ fuero. Rñ. ibi pupill⁹ erat ad/
fectus nec quicq̄ uam sibi debebatur

ad solutionē tantū ponat. vt. e. ti. de
sol. q. si stipulat. r. l. qui res. s. at vbi.
a. **C**ōstitutōe vt. C. de admi. tu. l. san
cimur. b. **D**ebitorē. ex mutuo vl si
mili cā nō expēdēde vel redditu. vt. C.
de admi. tu.
l. sancimur. et
l. pōtōnem.
c. **S**nia. f.
interlocuto
ria quā pce
ptū vulgari
ter appellat
mus: vt si di
cat decerno
vel pceptio ti
bi soluere vl
deponere vt
ff. d. mi. l. ait
ptor. s. quid
tamen.
d. **S**ine oi
vel sportula
rū vel pmo
rū tabellis.
Bz nūquā
debitor pro
sua pte sol
uet. rñ. non:
vt. C. d. fruc.
r. lit. ex. l. si.
r. facit sic. C. de epi. au. tā demētis. in
fi. r. i. aue. de san. epis. s. sportulaz. col.
fr. e. **P**ermitat. no. q. tutor r. iudex
necessarij sūt fm. p. s. fm nos sol. ius
dex sufficit vt. ff. de mi. ait ptoz. s. qd
tñ. r. l. q. si minor. in fi. f. **S**ecuritas.
vt nec restitutio def. sec. i. padio aliena
to cū decreto: qz ēptio ex volūtate: so
luto de necessitate fit vt. C. de mi. ait
ptor. s. qd tñ. r. l. qd si minor. i. fi. r. C.
d. pdi. mi. si qdē. g. **S**inaut. solutio
vt soli pupillo vel adulto curator ē vñ
ti sine eo. vñ ipso iure nō liberat: vt. j.
ibi nūll pderit rē. h. **C**ocpletior.
qd ē r. si nō ē fact. paupior: vt. ff. d. sol.
i. pupillo. i. **P**petat. r. sic ē de pda sol

licit. vñ audit: vt. C. p. ēpto. l. est q.
l. **N**ihil. apparet q. si ipso iure non
est liberat. si aut cū aucte tutoris ipso
iure libaret: s. tūc restitueret minor p
dita pecunia vt. C. si aduer. sol. l. i. aer.
l. **C**ōdēna
bis. f. ipso mē
noze petēte
vel alio si o
noie non ex
traneor vt. ff.
de sol. l. fili.
m. **S**olue
rit. circa h. c
diffusaz ma
teriā distins
gue cū det i
tor pupillo
soluit aut cō
sequit plenā
aut plenior ē
aut plenissi
mā securitas
tes. si soluat
pupillo sine
tutoris auct.
r. pupilli. ha
beat saluam
pecuniam vt
ex ea locu
pletior est: li
berā nō ipso iure sed exceptōe nisi eēt
adultus sine curator: vt b. r. ff. de sol.
l. in pupillo. si autes saluat tutorē au
ctoze ipso iure liberat: pōt tñ in inte
grum restitui si non habeat rē saluaz:
vt. C. si aduer. solu. l. i. nisi in quatuor
casibz: vt. C. d. admi. tu. sancimur. r. l. cō
stitutionē: qd eni legitie factus est ex
euentu retractari nō dē: vt. C. ad sena
cōsul. trebel. sancimur. plenissia ē si ius
dex interueniat cū tuto. vl sine eo vt b.
r. ff. de mi. ait ptoz. s. quid tñ. r. de hac
materia ibi plene not. n. **S**z ex di
uerso. nō pñt. distingue aut id qd erat
soluēdū nō poterat aliēari sine decre
to: q. cū decreto interponendū est in

Liber secundus

soluendo. vt. ff. de rebus cre. magis. §. si
pupill. al. nō t. r. pōt vēdicari qd so
luta est nisi psumpserit creditor: vt b
z. ff. si cer. pe. nō oēs. §. si. aut poterat:
q casu sol⁹ sufficit tutor vel curator: vl
adult⁹ non
hīs curato⁹ l⁹us rei alienatio eis
rē nec resti⁹ fine tutoris auctorita
tuunt cū nō te concessa est.
sint decepti. **¶ Per quas psonas**
si sine tuto⁹ nobis ius acquiritur.
re soluerit nō
liberā: nec **A** Equiritur vobis
dñus trāsit nō solū per vos/
nisi p sum⁹ metipso: sed etiam p
ptionē: vt b eos quos in potesta/
z. ff. si certū
pe. nō oīs. §.

si. z. b qñ debita erat ciuile z naturale
si aut naturale tantū p restitutionē po
terit repetere si legitime soluit. al. s. suos
iure p dicit. vt. ff. de p. di. inde. iter dū.

Per quas perso

nas nobis ius acquirit. **¶** Est mo
dus i reb⁹ sūt certi dentes fines. Quos
vltra citraq⁹ neq⁹ pssidere rectū. Nā lz
mult⁹ mōis res nobis acq⁹rat: vt. a. §.
illo singuloz. de re. di. vsq⁹ nūc tradit⁹
tū est: tñ certi sūt hoies p q⁹s acq⁹ritur
vt sūt. vi. f. p nos: p filios: p suos. n⁹fos
p alienos i quib⁹ vsufru. habem⁹: per
alios q⁹s bona fide possidem⁹: p libez
hoiem quē bona fide possidem⁹. vsi. f.
in q⁹ nūdū vsuz habem⁹: ē z octau⁹ qñ
vt liber pō. i. pcurator de qb⁹ b ti. ff. de
cit differt aut a q⁹ dā alio: vt. i. p q⁹s p
so. no. acq⁹. ob. q⁹ ibi de obliiga. acq⁹rit:
b de reb⁹ tractat. Adde q⁹ et sūt alij q⁹
acq⁹rit alij. s. vt religiosi suo monaste
rio: vt extra d. sta. mo. c. cū ad monaste
riū. circa pnc. z bñficiari suis bñficijs.
C. d. epi. z cler. aut. licētiā. Bre.

Acquiritur. **¶** Tot⁹ iste ti
cul⁹ diuidit in
tres ptes pncipales. Prio ponit per
q⁹s nobis acq⁹rat. Secdo illd sequitū
executiōe z i specie. Tertio facit pām

bulā trāsit⁹ ad alios titulos z materi
as. Secda ibi. Igit⁹ liberi. Tertia ibi.
hacten⁹. itē secda pncipalr sub diuidit.
Nā prio ponit de acq⁹ndē scā p libos
z p q⁹s z qd acq⁹rat. scdo qñ p suos no

stroz p q⁹s
qd acq⁹rit. ter
tio de acq⁹si
tiōe p libera
psonām: an
possit acq⁹ri
qd. secda ibi.
itē nob. Ter
tia ibi. ex his
z. b. d. Acq⁹i
tur nob nō so
lū p nosmet
ipos: s. ē p

A psonas b descriptas. b. d. areti.
Equirit. nō solū hētis: vt. i. e. §.
i. z. s. itē nob. b. **¶** Itē vsufr. vt. i. e. §.
d. his. Quid si nudū vsuz. rñ. ex re nra
acq⁹rit nō at ex opa. ff. de vsu z ha. per
fui. z p quas psonas no. acq⁹. §. p eum
quosq⁹.

C. Bona fide. vt. i. e. idē plz. q bona
fides i possi dētēq⁹ possessio req⁹rit: vt
ff. d. acq. pos. cū h⁹ des. §. si. z. ff. de sti.
fuo. l. si seru⁹ ex testō. z de acq. rē. do.
pō liber. i. pnci. z erigit bona fides in
pn. possessiōis z ptnuai libero hoie
q ad aliq⁹ d acq⁹redū p eū nō i vsuc. qñ
vsucapit: vt. ff. d. acq. rē. do. l. q bona fi
de. §. i. z. C. d. pscip. lō. tē. q p liber. l.
sola. s. i suo sufficit q ad vsuca. z q ad
fruct⁹ i initio bonā fidem h⁹ vt. ff. de
vsuc. q scit. §. vlt. z. C. d. vsuc. trāstor. l.
vna. §. b tantūmō.

Igitur. **¶** Oli qd acq⁹rebāt
nūf families acq⁹irebāt pti pleno iur
except⁹ castresib⁹ vel qñ. bodie nō pfe
cticia q ad plena iura diuenticia q ad
vsufructū nudū. b. d. Et diuiditur in
tres ptes. Nā prio ponit ius antiquū.
Secdo rōnes correctiōis. Tertio pōit
sui statuti Secda ibi. qd qdē. Tertia
ibi in se. d. Igit⁹. qz de singulis dice
re vult de filijs: vt de dignitatib⁹ pñis

lect. a. **C**onsuetudine antiquitate pmo recitat
Castrensibus. idē in qñ castreñi eti
in iure vet. erit. vt. ff. de colla. bon. l. i.
nec castreñe. nō solū iure nouo. vt. C.
de bo. q. li. cū optet. §. exceptis. 2. §. eo
dē obseruan

do. Est autē
castreñe qd. si
iussu familias
a quolibet in
castris acq
rit. nō acqñ
tur. al. s. vt
ff. de castren.
pecu. l. si for
te. 2. l. castre
se. qñ castre
se. est qd. ma
gistrū libera
liūz artū. me
dici clerici et
aduocati de
publico acq
rūt. C. de in
offi. test. l. si.
2. C. de epis. 2.
cle. sacrosan
cte. 2. l. cū le
ge.

liberi vestri vtriusq. se
xus: quos i p. tate ha
betis olim quidē qñ
quid ad eos pueniat:
exceptis videlicet castre
sibus^b peculijs hoc
parētibus suis acqui
rebant sine vlla distin
ctiōe: 2. hoc ita paren
tū fiebat: vt esset eis li
centia qd. per vnū vel
vnā acquisitū est: alijs^b
filio vel extraneo dōa
re: vel vēdere: vel quo
cunq. modo voluerat
applicare: qd. nobis i
humanū vsum est: et
gñali cōstitutōe^c emis
sa et liberis peperci
ge.

Distinctionē. aduētijs v. pfectijs p
prietatis v. usufruc. **A**lij. f. fratri
qd. graui^c eē videt. vt. C. de bo. q. li. l.
cū optet. §. i. **C**onstitutōe. vt. C. de
bo. q. lib. cum oportet. **E**x re. lar
ge pone. i. ppter rē vt fructus ex reb^a
patris vel occasiōe p. ris quocūq. mō
questi: vt. ff. de inest. rui. nau. l. i. §. ij.
2. ff. de vsu. l. in fidei cōmissi. §. cū polli
dius. 2. de vulg. sub. st. sed et si plures
§. in arrogato 2. de castren. pecu. si for
te. 2. l. si castreñe: nisi rui. nau. l. i. §. ij.
habiturus per se. vt. ff. d. iure do. l. v. §.
si pater. 2. sic ponit ex re. ff. de acq. her
re. adito. in fi. ar. cōtra. ff. de pecu. eo
tempe i. fi. ar. filiter cōtra. ff. de ac. ep.
Julian. §. si qd. seruo. **I**nuidia.
est. si. filio q. acqñuit. **R**euerti. q. d.

simila. **I**nfructu. quē habet i ad
uētijs: nisi remiserit. vt. C. de bo. q. li.
cū optet. §. si nāt res v. nisi ab aliquo
sibi det aliquid vel relinquat b. pacto
vt ad patrem nō pertineat usufructus

mus: 2. patribus homo
rem debitum referua
uimus. sancituz eteniz
a nobis est: vt si quid
ex res patris ei filio ob
ueniat hoc: secundum
antiquā obseruationē
totū parenti acquirat
que est inuidia^c est vt
qd. ex patris occasiōe
profectum est: hoc ad
euz reuert^b: qd. aut. ex
alia causā sibi filius. a.
acquisit: huius vsu
fructū patri quidē acq
ret: dominiū autem a
pud euz remaneat: ne
quod ei suis laborib^a
vel prospera^k fortuna

aliquam. vt. C. de bo. que lib. l. si. in fi.
§. i. 2. ij. vel nisi parente minus legit
me diuertere bona filiis applicentur
vt in aut. vt nulli. in. §. q. vero que das
colla. ix. Item quando pater contrahit
incestas nuptias: vt in aut. de incest.
nup. §. i. col. ij.

I Prospera. qd. dicim^a in dubio vñ
quēit. **R**hidet qd. ex bōis p. ris psumi
tur habuisse sicut si vxor h. psumit ex
bōis mariti. vt. C. de dona. iter vi. 2. v.
l. etiā. 2. §. de do. iter vi. 2. v. l. qñtus.
Nos §. 2. distingue an fil^a sit diligēs:
v. diues 2. p. inops v. l. cō vt ex bōis dis
ligētis al. s. diuitis qñtū fingam^a. vt. C.
arb. tu. si defunc^a. 2. §. de her. v. cō. ven
ditor ex h. d. itate. ibi p. cis est bōis 2. 2.
ff. ad legē falc. si heres institut^a. in pñ.

¶ Proce dat. collige pectus. aliud ca
streter: aliud qñ castrense: aliud rustica
nū siue paganū: qd diuidit iter pfecti
ciā ⁊ aduenticiis: vt. C. de inoffi. test. l.
fi. in pn. in qd oibus dñ pac. l. qd iur
sit. ⁊. C. d. bo.

¶ lib. l. cum
oportet.

Hoc

quos.

¶ Emācipās
olim filiū. lu
crabat terti
am pte. bono
rū aduēctio
rū a filio. bo
die xō solam
medietatem
vsufructu pro
dñio hz. h.
d. Arc.

¶ Hoc qñ
vt parentib⁹
honorē sue
muit ⁊ filiis
precamus.

¶ Disposi
tum est. C. de
bo. q lib. cuz
o3. s. cū aut.

¶ Spē. i. ca

su. e. Ubi. i. i. quo. f. Acqñtūz
effugit. i. pñ nō acqñant qñ ad ppe
tatē. Sz fm q tpa locū hēat qd hic dñ
fm ātīqua non: qz sola castrensia ⁊ qñ
nō acqñebātur de qd nūpīl derinebat
pater: vt. C. de bo. q lib. cū oportet. s. i.
fm moderna xō non: qz nō erat adhuc
statutū in aduenticiis vt non acqñant
pñ tpe hui⁹ legis ātīque q recitat hic.
Rñ. quattuor iura hic successine cōfū
derari. antiqñsimū quo sola castrensia v
quasi nō acqñtū: vt. s. s. i. antiquū vt
tempe Constantini q res materne ⁊ ex
materna linea delate nō acqñunt pa
tri statutū est. C. d. bo. ma. l. i. ⁊. ij. ⁊. iij.

tertiū qd hic recitat vt pater emanci
pando filiū ⁊ de his maternis tertiā re
neat pro premio. quartū quo cauet vt
oia aduenticia acquirant filiis qñ ad
pprietatē: patri qñ ad vsufructū ex

reruz diminutionē de/
crescat: b. ideoqz statui
mus vt parēs p tertia
parte dñi quā retinere
poterat: dimidiam nō
domini rerū sed vsu/
fruc. ftineat. Ita ⁊ effi
res intacte apud filiū
remanebūt: vt ⁊ pater
amplioze summa frue
tur pro tertia dimida
potiturus. **¶** Item vo
bis acqñtur qd sui ve
stri ex traditōe nanci/
scunt: siue quid stipulē
tur ex donatōe v^l ex le
gato: siue ex qualibz d
alia causa acquirunt.
hoc effi vobis ignorā
tibus ⁊ inuitis obue/
nit. ipe effi seruus qui
in potestate alterius ē

¶ Pro tertia. i. loco tertiū quam ha
bebat olim in bonis maternis rōne p
prietatis: habet hodie dimidiam vsu/
fructus in oibus aduenticiis: vt. C. de
bo. que lib. cum oportet.

Item vobis

multo etiā ignorāti: hereditas xō sine
iusu domini adiri nō potest. h. d. are.

¶ Stipulentur ita obligationē do
mino querit: vt. j. per quas perso. no.
a qui. circa prin. in **¶** Er qualibet. vt
p occupationē vel specificationē: v^l in
mentionē: vt. s. de re. di. s. fere. ⁊. s. cuz
quis. ⁊. s. thesauros. **¶** Inuitis. sic

quo corripit
illud qd iur
ātīquo cautū
erat: hic. ⁊. s.
eo. s. ij. ⁊. C. d
bo. q lib. cuz
oportet.

¶ Constitu
tionib⁹. i. cō
stātū āte in
stinianus: vt
recitat. C. de
bo. q lib. cuz
oportet. s. xpe.

¶ Decre
scat. arg. s. s.
de le. pa. tut.
p totū. ⁊. C. d
cadu. tol. s.
p secūdo.

¶ Dimidia
quam semp
stinet nisi ex
presse remit/
tati: vt. C. de
bo. que libe.
cum oportet

ff. de acq. re. do. etiā inuif. sic r. ff. de h. bo. obli. fuus vetate. arg. contra. ff. de do. hoc iure. s. nō pōt. **S**uum. i. ad suā utilitatē: sed ad dñi utilitates pōt. vt. j. de stip. ser. s. sed cum factū. q. ē cōtra. imo etiā

ad suā utilitatē qñq: vt si dñs seruo legatū relinqt. vt. C. d. neces. ser. quidaz il lo. rñ. illud d. eqtate nō rō ne dicif. q. i alimēta erat relictū. vt. C. de le. l. seruo. r. ff. d. alimē. r. ciba. leg. l. seruos. alias aut nō tene tur heres ni si velit.

b **S**ed si s uus. nota. in pñtate ad/ cunda seruo

tria cē necessaria. iussus: vt hic. r. q. p. cedat. vt. ff. de acq. here. si quis mihi. s. iussu. r. serui volūtas: vt. C. de her. re. insti. cum proponas. r. in treb. resti. seruo faciēda solius domini sufficit volūtas. At in bonorū possessione seruo delata serui consentire r. dominū uelle siue ante siue post oportet. vt. ff. ad tre. bel. seruo inuito: r. rem ra. haberi. l. pe. in legato non est opus iussūe cū emo/ limentum tātum continet. vt. ff. inā. si hereditatem. **S**idierit. s. seruus.

d **P**erinde quādoq. non perinde: vt si filio meo substituam eos quos here des mihi fecerim. nam vocant ex sub/ stitutione qui per se nō qui per seruos heredes sunt. vt. ff. de vulga. r. pu. sub. stitu. que liberis. s. hec verba. Itēz al/ bi. vt. ff. de leg. l. cum filio. s. ipsi vero.

r. s. idco. **A**cquiritur. siue seru' tñ/ tū velit siue dñs tātū. vt. ff. de do. cau. mor. l. si. r. de ad. le. l. fuo. **N**on so lū a depti. s. iuste fin quosdā. v. l. aliter qd dicit vt dñm. s. de his qui sunt sui vel alie. iuri.

id vos possidere vide/ mini. vnde r. etiam p/ eos vfucapio vel lon/ gi temporis possessio/ vobis accidit. **D**e bis autem seruus in q/ bus tātummodo vlu/ fruct. habetis ita pla/ cuit: vt quicquid ex re/ vestra: vel ex operibus suis acquirant vobis id adiiciatur qd vero extra eas causas per/ secuti sunt: id ad domi/ nūz proprietatis per/ tineat. **I**taq. si is seruus heres institu/ tus sit: legatumue

s. i. **V**idemi ni. etiā igno/ rātes: vt. ff. d. acq. pos. l. iij. s. saltus. **V**fuca/ pio. in rebus pecul. anbis statim: in dñi cis postq. do min' scit: vt ff. p. solu. l. iij. r. de vfucapi. l. labeo.

Possessio. s. scripto q. ē effect' longe possessionis: vt. ff. de vfu/ capi. l. iij.

De bis aut. **S**eru' in q/ hēmus vsum/ fructū acqrit nobis ex duab' causis: vi delz ex re nra r. opibus suis. **E**x alijs vero causis acqrit dñs proprietatis. p. d. are. **T**antummodo. vt. ff. de do. cau. mor. l. vlti. r. de adimen. le. l. seruo.

Vsufructū. de eo in quo vsum tātū modo habem': dicit q. ex operibus tātū nō acquirat: q. opera sui in fructu sūt. vt. ff. de vfu r. habi. per seruū.

Ex re. exponit vt supra. s. i. **P**roprietatis. nisi cōtemplatione fructuarij sit institut': vel alind sibi da tū fuerit quo casu ex re eius. s. fructua rij sic sibi questū esse videtur: vt. ff. de vusufruc. lega. sed r. si quid. non tamen fructuarij iussus sufficit ad adēmdaz hereditatem: vt. ff. de acquirē. here. l.

additio. s. pterea. **¶ Quid. i. aliqd.**
3. de placet. **¶** Liber hō et
seru' alieni' bōa

fide possessus acqrit possessori ex re ip
sius dñi' suis. Ex alijs vero causis li
ber hō acqrit

sibi rēu' qd' ei aut donatū suē/
rit: non usufructuario:
sed dñi' ppuetatis ac
quiri. **¶** Idē placet
et de eo q a vobis bō/
na fide possidet: siue

is liber sit: siue alien'
seru'. Nō em placuit
de usufructuario: idē
placet: et de bone fidei
possessore: itaqz q ex/
tra istas cās duas ac
qritur: id vel ad ipm p
tinet si liber est: v' ad
dominū si seruus est.

¶ Sed bone fidei pos
sessor cū vsucepit suū
qz eo modo dñs sit ex
oibus p eū causis sibi
acq'rere pōt usufructu

liq'd vel donatū. **¶** Si liber est. pter
possessionē q sibi scz libero possit qri
nō pōt: cū ipse ab alio possideat: vt. ff.
ad. l. iul. de adul. sic eueniet. Itē pter
vsucaptionē q sibi nō qritur sine posses
sione: vt. ff. de acqui. re. do. hō liber. s.
quicqd. et de vsuca. l. siue. Sed in here
ditate per liberū hōiem mihi querēda
vi. necessaria sunt quoz si qd defuerit
non querit: scz vt mei cōtemplatiōe in
stituat. Item vt sciat cōditionē suam
institutus. Itē q iussu meo adeat. Itē
q volens adeat. Itē q velit mihi qre/
re. Itē q bona fide possideā. Bene di
co optet vt sciat cōditionē suā: nā igna
rus sue cōditōis nulli acqrit. sibi enī
nō: vt. ff. de acq'rē. here. qui putat. s. q

bona fide. et. l. vi. s. i. et qz se obligare nō
vult. Item possessori non: si nō iter/
uenit iussus: vt. ff. de acq. here. si quis
mihi bona. s. iussu. Idē et si interuēit
vt. ff. de acq'r. here. l. vi. s. celsus. et. s. i.
nā et siuli ne

ariis nō vsucape nō
pōt: p'mū qz nō possi/
det s; h; ius v'edi fru/
endi: deinde qz scit ser/
uū alienū esse. **¶** Non
solū aut ppuetas per
eos seruos in quibus
vsufructū habetis: b;
v' quos bōa fide pos
sidentis: aut p liberā p
sonā q bōa fide vobis
fuit: vobis acqrit: sed
etiā possessio: loq'mur
aut in vtriusq; p'sona
s'm distinctionē quam
prime' exposuimus. i.
si quā possessiones ex
re v'ra vel ex suis ope/
ribus adepti fuerint.

¶ Ex his itaqz causis

rit: s; siue ei' cōtemplatiōe et nihil sit: vt. ff.
de acq. re. do. l. liber hō. i. p'n. itē p' dicti
q ignar' qrit sibi: vt. ff. de acq. h'f. l. q a/
liēa. i. si. et. s. cā aut. f. **¶** Nō sit. sic. C. d.
pac. tra. ditiōib'. **¶** g. **¶** Qz scit. vñ nō vsu
capit cū malā fidē hēat: vt. s. d. vsuc. in
p'n. b. **¶** Nō hētis. sic. ff. de acq. pos. l. i.
s. p. cū. sic. ff. q satif da. cogā. l. scit dū. s.
ij. i. **¶** Possidentis. s. ciuile. s; naturale:
vt. ff. de acq. pos. l. naturalr. vñ vtile in
ter dictū vñ vi. sibi dat: vt. ff. de vi et vi
ar. l. iij. s. vñ vi. l. **¶** In vtriusq; nō de
trib' vtriusq; dicat' meli' dic vtriusq;
scz fructuarij et bōe fidei possessoris.

¶ Prox me. vt. s. e. s. de his. et. s. idē
l. **¶** Ex his itaqz. **¶** p' lacet. **¶** p' ex

transcam psonā nūq̄ pōt nobis acq̄r
p pcuratorē dō acq̄r nobis possessio
et dñūm: vsucapio. h. d. vsq̄ ad fi. are.
a Et his apparet. ar. a cōtrario sen
su sumpto. nā si tantū p dictos hoies
acq̄rit. ergo
non p alios: apper^a p liberos ho
mies: quos neq̄ vō
tū subiectos habetis
neq̄ bona fide possi
detis. Itēz p alienos
suos in q̄b^o neq̄ vsu
fructū habentis: neq̄
possessionē iustā nulla
ex cā vobis acq̄ri pos
se. Et hoc est q̄ dicit
per extraneā psonā ni
hil acq̄ri^b posse: excep
to eo qd p liberā pso
nā acq̄rit: velut p
pcuratorē. Et placet
nō solū scientib^o: s; r
ignorantib^o vobis ac
quiri possessionē: fin
diui Seueri cōstōne^d
r per hāc possessionē
etiā dñūm si dñs fue
rit qui tradidit: vel vsu
capione: aut longi tē
poris prescriptionē
si dñs non sit. Ma
ctenus stantisper ad
monuisse sufficiat quē
admodū singule res
vobis acquirantur^b.
c Per hāc
itaq̄ r p p
curatorē: nā
q̄ sola pos
sessio cū res
inanimata sit
mibi nō q̄ri
tur. Itāz r p
traditionem
res mibi q̄rit r possessio: s; illa eadē r
p me acq̄rit. vt. s. d rerū di. s. p tradi
tione. vt. s. e. i pñ. Alij dicūt vt dñs. p
solā possessionē acq̄ri dñūz: vt b. r. c.
e. l. i. Sed ibi nō dicit simplr excepta
possessione: s; dicit excepta causa pos
sessionis. id est dominio quod est cau

sa possessionis secundū da post vsucapio
nem. vt. ff. de vsucap. l. iij.
f Prescriptionem. nobis scientibus
vt. C. de acquiren. poss. l. i.
g Dactenus admonuisse. s. de rerus
diui. s. fin
guloz.
Nam r legatorū ius
et quod ipso iure singu
le res vobis acquiran
tur. Item si fideicomis
sorū vbi singule res
vobis relinquuntur op
portunitus inferiori
loco referemus^k. Et
deamus itaq̄ nūc q̄
bus modis p vniuer
sitate res vobis acq̄
runtur. Et cui ergo
hēdes facti sitis: siue
cuius bonoz^m posses
sionem petteritis: vel
si quē arrogaueritisⁿ
vel cuius bona liber
tatū conferuandaz
caus^o vobis addita fu
erit^o: eius res oēs ad
vos transeunt: ac pri
us de hereditatib^o di
spiciamus: quarū du
plex conditio est: nam
vel ex^p testamēto vel
ab intestato ad vos p
tinent: r prius est vt
de his dispiciamus: q̄
ex testamento vobis
ses. per totum titulum.
n Arrogaueritis. j. de acquiren. per
arroga. per totum.
o Fuerint. j. eo. de eo qui liber. cau.
bonā adi. per totum.
p Ex testamēto. de quibus vsq̄ ad ter
tium librum dicitur.

diui. s. fin
guloz.
p Acquiratur. per nos
r alios vt in
ti. iñs. accu
sius.
i Legatorū
iñs. tacite
obiectum q̄
sic fieri poss^z
de singulari
bus acq̄sitōi
bus legato
rum.
l Referemus.
vt. j. de
lega. per to
tum. r. j. de
singulis res
bus p fidei
com. relia. p
totus.
m Si cū he
redes. scilz
de iure ciuili
vt. j. de he
redi. institut.
vsq̄ ad tit.
de bonozum
possessione. j
n Bonoz
scilicet de ius
re pto. r. j.
de bono. pos

De testamētis. ¶ **Ista**

et sequētes p̄tinuāt p̄ imp̄atorē vt. s̄

Testa ¶ **mentū.** ti. i. s̄. si. dicit ibi

Tor? iste titul? diuidit

principāl̄ i
tres partes.
Nā p̄rio po
nit ip̄am de
riuationē s̄
ue et̄p̄ymo
logiā testa
menti. Sec
cūdo d̄ testa
mētis inscri
ptis tā de in
re veteri q̄ d̄
iur̄ nouo. ter
tio de testō
nūcupatiuo.
Secda ibi. s̄z

vt n̄ip̄il. sc̄ia ibi: s̄z b̄ q̄dē. Itē sc̄da ps
cipāl̄ s̄b̄ diuidit. Nā p̄rio recitat iur̄
antiquū et m̄ltiplicē ordinationē testa
mētōz et eoz noia cū eoz correctōe. se
cūdo de sigillatiōe faciēda p̄ testes.
Tertio q̄ testes p̄nt adhiberi: et qui re
pellantur in testamēto Quarto q̄ nō
refert in qua materia testamētū scri
bat. Quinto ponit vnum casum q̄ de
vno testō possunt fieri plures scriptu
re. Secda ibi. p̄nt at. Tertia ibi. testes
aūt. Quarta ibi. n̄ip̄il aūt. Quinta ibi
sed vt vñ. Itē hec principāl̄ subdiu
ditur i nouē ptes. P̄rio ponit et̄p̄ymo
logiā vocabul̄i. secūdo recitat duo ge
nera testōz q̄ olim suabāt tertio reci
tat tertiū gen^{us} testamētōz. qd e. tā iu
re ciuili fuit introductū. quarto ponit
duo genera testamētōz in desuetudi
nez abiisse. q̄nto ponit q̄liter tertiū ge
nus parū desijt p̄ desuetudinez. sexto
q̄liter postea fiebat testamēta de iure
p̄torio. septio qualiter in confectōe te
stamētōz ius ciuile et p̄torio cōiun
ctū ē et etiā p̄sōnes imp̄iales. octauo
magis declarat qd est de iure ciuili et

qd de iure p̄torio: qd d̄ iure p̄stituti
nū in formatiōe testi. nono q̄liter per
p̄sōnes imp̄iales additū ē q̄ testator
scribat nomē heredis. Secda ibi. s̄z vt
Tertia ibi. accessit. quarta ibi. s̄z illa.

Quinta ibi:
qd d̄o. sexta
ibi: postea.
Septia ibi.
s̄z cū paulati
Octaua ibi.
et hoc. Nona
ibi. s̄z his oi
bus. Et hoc
dicit i sūma.
Testamētū
d̄: testatio
mētis: et an
tiquit^{er} erat
plura gene
ra testamen
toz: vñ qd i pace: aliō qd i bello: ali
ud qd p̄ es et lib̄a: aliō de iure p̄torio
q̄ recesserūt ab vsu. p. d. Atē.
Testamētū. appellat. ponit et̄p̄y
mologiā: vt d̄: lapis q̄si ledēs pedēs.
et argumētū q̄si argute inuētū: et fin b̄
codicill^{us} p̄or dici testm̄. Diffinit at sic
Testamētū ē volūtatis nostre iusta
sua de eo q̄ q̄s post mortē suā fieri vo
luit. vt. ff. e. l. i. et est addendū cū insti
tutiōe h̄dis: vt. j. de leg. s. an heredes
q̄ sine heredis institutione nullū di
cit testamētū: vt. ff. de iur. co. l. si. et. j.
de fideicō. in prin. **b** Sed. vt. C. de
cadu. tol. s. cū triplici. ar. cōtra. j. e. ti.
s. in pro nō scriptis. **¶** Quod calat
i. bonis insti: vel bonis conuentib^{us}.
calos enim bonū interpretat. Lomi
tie sunt conuent^{us}. vel a calo qd est vo
co: quia vocatio personarū fiebat. vñ
de calende dicte sunt. **¶** Exituri d̄
domibus. **¶** Prociuctum. eo forte
q̄ succincte fiebat. et in his duob^{us} testa
mentis heres erat: vt. j. e. s. sed neq̄.
f Accessit. similiter de iure ciuili.
g Per es. p̄p̄riū nomen testamētū.

a **¶** Ueditionē. sic. s. qñl. mo. ius pa.
po. sol. s. pterea. **b** **¶** Et libri pēde. i.
estimato: eñq; libri pēdebat vel estima
bat familiā: no nūmo: deinde emptor
manumittebat totā familiā. cū oib; us
bonis. Acc.

c **¶** Romāis
i. liberis poi
bus: vt. s. d
lib. s. fi. Acc.
d **¶** Pubib.
s. q. mo. tu
te. fñi. i. pñ.

e **¶** Familie.
i. pñditatis:
vt. ff. de ver.
fig. pñcia:
tio. s. familie

f **¶** Emptor.
qui erat loco
heredis: vt. j.
e. s. s. neq.

g **¶** Librā. i.
adequata. i.
estimata rez
z d: libra he
reditas: qz si
cut libra di
uidit i duo:
dec i vncias:
vñ d: adeq;
ta librā. i. he
reditas estia
ta. Accur.

h **¶** Partim
qz numerus
testiū reman
sit. Accur.

i **¶** Ad ius. s.
qz ius ciu.
inuenit.

l **¶** Postea.
s. de media
iuris prae
tia.

l **¶** Honorario. i. pretorio: vt. s. de iure
naturali. s. pretorij. **l** Signa. i. si

gilla. Accur. **m** **¶** Quodammodo. qz co
putado libri pēde z emptor. e. vij. erat

n **¶** Et subscript de. vt subscriptant se
testō affuisse. z cui? sit. ff. eo. l. penul.

o **¶** Cōstōnib. vt. C. de testi. hac cō
sultiss. ma.

constitutuz est vt vno p
eodēq; tpe qd ius ci/
uile quodāmo^m exi
bat septē testiū^b adbi
bitis z subscriptōneⁿ
testiū qd ex cōstitutio
nibus inuentū est: et
ex edicto pñoris signa
cula: testamētis impo
nerēt: vt z hoc ius tri
partitū esse videat: vt
testes quidē z eoz p/
sentia vno cōtextu^p te
stamēti celebrādi grā
a iure ciuili descendāt
subscriptiōes. āq; testa
toris^q z testiū^m ex sa
crarū cōstōnum ob/
seruatōe adhibeant:
signacula autē z testiū
num^r ex edicto pñor/
is. S. bis oio^o a nra
cōstōne ppter testa/
mentoz sinceritatē vt
nulla fraus adhibeat
hoc additū est: vt per
manum testatoris vel
testiū nomen heredis
exprimat: vt z oia sm
illius cōstitutōis te/
nozem^p procedant.

q **¶** Testato
ris. i. nullo actu
imposito: nū
si necario na
ture vt. ff. e.
pñdes. in fi.
z. C. e. cū an
tiquitas.

r **¶** Testm. si
ñ pñ testator
scribere: sed
hodie iditū
cte p alium
scribere pñ
nomē heredis
vt in aut. vt
spō. lar. s. qz
vero. colla.
viij.

s **¶** Tenore.
est at tenor
si pñ scribe
re faciat. als
dicit eozā te/
stib^z. z scribe
tur pñtū v/
p aliqd eis
als nō valez
at: imo falsi
pena tabel/
no tenet. C.
e. iubemus.

¶ Possunt autem om
nes testes z vno an/
sunt autem.

¶ Qēs testes possunt vno annulo p:
pñore vel alieno signare. p. d. Bre.
l3

a Annulo. s. ipſe characteres q̄ ſigna-
tor: dicē: ſic eſt in eo ſigillū. nō ac-
alto ſigno. vt. ff. e. ad teſtū. s. ſignū et
de ver. ſig. l. ſignatorius. s. ſignare.

b Teſtamentū. vel etiā lintpeū. s. q̄
inuolutū eſt

teſtamentū:
vt. ff. e. ad te-
ſtū. s. ſi.

c Aſū hac
rōne. r. cū tri-
bus vel pau-
ciorib: vt plū-
bus p̄t ſigna-
re teſtamen-
tū. ar. j. mā.
s. is q̄ ereq̄t
aliq̄ dicūt tan-
tū cū. vij. vl'
vno debere
ſignari.

Teſtes

aūt. **Q**n te-
ſtamento pōt
eſſe teſtis. q̄

libet q̄ pōt heres inſtitui exceptis hic
enumeratis. h. d. Are. d. Teſtes fa-
ctio. paſſiue accipe b vt bona ſit excep-
tio hec ſz neq̄ rē. al's etiā accipit acti-
ue. vt. j. de here. q̄li. r. diff. s. teſtamentū.

e Mulier. in alijs aūt caſib: oibus
recipit p̄ter q̄ in teſtamentis. vt. ff. eo.
qui teſtō. s. mulier. rō eſt. vt. C. d. ſidei
cō. l. ſi. vt eſt timor. falſitaſ. Quid de
hermoſfrodito. Rñ. ſi p̄ualet in maſcu-
lino ſeru recipit. vt de ſta. po. querit r.
de teſta. l. repetūdārū. s. i. f. Impu-
bes. q̄ d. de eo qd̄ vidit in pupillari eta-
te. rñ. al's. i. p̄ter q̄ in teſtō poſſet. teſti-
ficari ſicut r. ſeru. vt. ff. de ver. ſig. l. no-
tione. s. inſtitōz. r. C. de heredi. r. mani-
che. quoniā. in ſi. ſed b nō. qz facit ad
ſubam teſtamentū. vt b dē. s. Furioſ-
ſus. niſi hēat dīlucida interna lla. vt. ff.
e. qui teſta. s. nec furioſus. h. **M**u-
ſus qui. niſi loq̄ vl' audire pōt. vt. j. q̄

teſta. fa. poſ. s. ſurdus i. **I**nterdictū
vl' a lege vt qz cōmiſit i lege iul. mare.
vt. ff. ad. l. iul. ma. l. ſi. Aelia iudice vt
ff. e. is q̄ in ſi. rñ. l. **I**nterſtabiles
vt de crimine famoſo dānatus vl' mu-

probos iſteſtabilesqz
eſſe: p̄nt in numerū te-
ſtū adhiberi. **S**ed
cū aliq̄ ex teſtib: teſti-
q̄dē facienditpe liber
eſtimabaſ: poſtea aūt
ſeru' appunt: tam diu?
Adrian? catonio vero
q̄ poſtea diuus Se-
uer? r. Anton? reſcrip-
ſerunt ſubuenire ſe ex
ſua liberalitate teſtōvt
ſic habeat firmū: ac ſi
vt optebat factuz eſſz
cum eo tempore quo
teſtamentū ſignaret

herbria paſ-
ſus: vt. ff. eo.
is cui. s. ſi. r.
l. cū lege. s. d.
teſti. ob. car-
men. in p̄nc.

Sz cū

aliq̄is.
Seru' cōi-
opinione. re-
putat' liber
pōt in teſtō
eſſe teſtis. b
dicit Are.

Sed cū
libertate. s.
putatiua. et
ſic valet pl'
qd̄ ē in opi-
nione q̄ qd̄

eſt in veritate: ſic. ff. de leg. l. i. iij. s. ſz
ſi qua. r. ff. de offi. preto. barbari? ar.
contra. j. de leg. s. ſi quis rem ſuam.
m Signaretur. quidam hoc intelli-
gunt generaliter verum: vt ſiue oſten-
dant teſtamentum in ſcriptis conditū
ſiue nuncupatiū debeat ei credi: licz
deſierint eſſe teſtes ſiue non. r. ſic ha-
bet cōſuetudo. vt. C. de edic. diui adri.
tol. l. ſi. r. C. de do. l. in dona. r. arbi. tu.
l. ſi. nos contra. s. in nuncupatio d̄ in.
re. r. qd̄ hic dicitur in teſtamento con-
dito in ſcriptis loquitur. in nuncupa-
tione enim ſi proferant nō debet credi
ſine teſtibus cum in eis conſiſtat tan-
tū ſubſtantia teſtamentū ipm tamen va-
let licet probatio deſiciat. vt. ff. de teſ-
ta. tu. l. duo. Quid ſi ſuus factus eſt
vel infamis veliſ cognoscere ſigillum
ſuū. Rñ. non admittit. vt. ff. de carbo.
edic. carbonianū. s. cauſe.

Consensu. no. errorē pdesse: vt. ff. de sup. leg. l. ij. in fi. r. C. de lati. li. tol. s. sed qd. r. ff. de offi. psec. barbarus.

Pater necnō. vno r. eos

des testō esse testis p cum filiis r. tribus testō etnei. p d. are.

Alieno. a liud si in suo vt. i. pri. s. et ff. de testib. testis.

Sed fili ussa. missioz i. remissione. aliud si aū: vt ff. e. q. testi. s. p. cōtrarium.

In ea. re. idē r. alijs. vt. C. d. testi. l. ij. sed qd. est domesticus. r. colonus r. ascp. ricus v. l. filios: vt. C. de pīs q. ad ecclē. cō. fu. l. i. s. sa. ne si ser. r. C. de quest. l. p. dē. Itē vroz marito d. vfu r. habi. s. itē is. Itē fuien tes siue dapi ferit: vt. ff. de penis. l. resti tuendum. s. furta.

Sed

nec heres.

In testamēto non pōt esse testis pīs scriptus in eo nec pī nec fili: in prāte

nec frater in eiusdē pīs pātē. h. d. af. e. Pater. nō. q. his tribus mōis dī qd. cōtingē me p. prātes. f. Adhiberi. qz eoz negotiū est. cū etiā lucrū r. dānum ad eos p. tineat: vt. ff. qū ap. sit ne. l. i. s. i. ppria. et vere eorum. qz. r.

Agi. cau te pōit agi. r. nō dicit ge. ri cū sit gene. ralissimū: vt. ff. de hb. sig. l. labeo. i. pū. r. l. s. borum.

Eturba tū. nā oīz he. res duobus pri. mis generi. bus testamē. torū poterat eē testis. In tertio ille qui erat loco heredis non poterat eē te. stis: sic erat turbatio iuri. um r. ad ei. similitudinē verus heres hodie testis non erit vt. se. quitur.

Heredit. q. erat ex pri. mis duobus generibus testamento. rum.

Abuti. sic. C. de ca. du. tollen. s.

in primo. ff. si fa. fur. sc. di. l. i. r. s. qui. ma. nō pōt. s. l. j.

Legatarius.

Legatarius. ¶ Legatarius fideicommissarius singularis potest esse testis in testamento in quo est legatum. h. d. are. a Legatariis discrepat hi iure veteri in fideicommissa rursus. vt. j. d. si deico. here. s. preterea. s. hodie non. vt. j. d. le. s. sed non vsq.

b ¶ Non ius. s. rei et sine ot. e. re. vt. ff. ma. si h. d. itatez.

c ¶ Constitutio. greca. ¶ Al. dic. d. illa q. est. ff. co. q. testamento. in pu. q. est iustitiam per ap. probatorem. vt. C. d. vere. iure enucle. l. i. s. merito. primaverior.

d ¶ Prate. ¶ It. tabellioi vt. ff. e. domi. tius.

e ¶ Dam. C. de testi. oibus. contra Sol. hic agit d. iuribus testamenti iter herede agente contra testamentum q. al. s. comit. coniuncto non feret et min. legatarius alij fin hoc falso hic sumit ar. q. socius in ca. socij admittit in testimonium. vt. d. hoc sp. le. vt. constitutus p. coniuncto admittat q. si in re sua favore testamenti voluit voluntatis q. d. d. anari si legitia est. vt. C. de le. l. cu. q. s. in fine et erit bonu. ar. s. di. ctu. S. p. tra. ar. est. C. de testi. q. m. in fine q. s. r. finis illi. le. non refert ad totu. qd. erat dictu. distingue t. i. an lucru. re. deat ad eff. sociu. t. i. non admittat al. as. sic. vt. ff. q. n. ap. sit. l. i. s. in propria.

Nihil aut.

Testamentum. ¶ potest in quibus mare ria scribitur p. etia. i. p. b. codicillis scribi. h. d. are. ¶ In cartis. sic assignatur s. arg. s. de re. di. s. litto. e. g. ¶ Et vnu. sic. ff. e. l. vnum.

potest secundum obtine rem tamen obseruatio nem oibus factis: qd. interdum etia. z. necessa. riu. est: veluti si q. s. na. uigaturus et secu. ferre et domi. relinquere tu. d. i. c. t. o. r. u. m. s. u. o. r. u. m. c. o. n. t. e. s. t. a. m. e. n. t. u. m. v. e. l. i. t. p. p. t. e. r. a. l. i. a. s. i. n. n. u. m. e. r. a. s. b. i. l. e. s. c. a. u. s. a. s. q. u. e. h. u. m. a. n. i. s. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. b. u. s. i. m. m. i. n. e. t. ¶ Sed bec. quidem de testamen. tis que in scriptis con. ficiuntur sufficiunt.

¶ Si quis autem sine scriptis voluerit ordi. nare testamentum iure ciuili septem testibus ad. bibitis et sua volunta. ¶ Interdu. s. vt. pluribus fiat codicib. ¶ Imminet sic i. aut. d. co. sang. et vt. fra. s. sic. figi. col. vi. Sed nu. qd. ex his ex. e. p. l. i. s. p. b. a. f. r. i. n. o. s. i. n. e. a. u. t. e. t. i. c. o. v. t. l. a. u. t. e. n. v. t. s. p. o. n. l. a. r. s. d. e. h. m. s. u. p. c. o. l. v. i. i. ¶ C. d. si. i. s. t. r. q. c. p. et. ff. de bo. pos. s. s. s. tabulas. l. i. j. s. si. t. a. d. i. u. s. b. a. r. a. b. o. p. n. c. i. p. a. l. i. a. a. c. ¶ Sed

¶ Si quis autem sine scriptis voluerit ordi. nare testamentum iure ciuili septem testibus ad. bibitis et sua volunta. ¶ Interdu. s. vt. pluribus fiat codicib. ¶ Imminet sic i. aut. d. co. sang. et vt. fra. s. sic. figi. col. vi. Sed nu. qd. ex his ex. e. p. l. i. s. p. b. a. f. r. i. n. o. s. i. n. e. a. u. t. e. t. i. c. o. v. t. l. a. u. t. e. n. v. t. s. p. o. n. l. a. r. s. d. e. h. m. s. u. p. c. o. l. v. i. i. ¶ C. d. si. i. s. t. r. q. c. p. et. ff. de bo. pos. s. s. s. tabulas. l. i. j. s. si. t. a. d. i. u. s. b. a. r. a. b. o. p. n. c. i. p. a. l. i. a. a. c. ¶ Sed

¶ Testam. fit et sine scriptis declara. ta. u. l. u. t. a. t. e. t. e. s. t. a. t. i. s. c. o. r. a. s. e. p. t. e. s. t. e. s. t. i. b. r. o. g. a. t. i. s. h. d. a. r. e. l. ¶ S. z. bec. si q. se. p. r. e. t. e. s. t. i. b. q. n. q. s. n. u. l. l. v. o. c. a. t. v. t. i. n. m. i. l. e. s. m. o. r. i. a. t. i. b. e. l. l. o. v. t. n. o. C. de m. t. e. s. t. l. m. i. l. i. t. e. s. q. n. q. s. v. n. v. t. i. m. p. a. t. o. r. v. t. C. e. o. i. s. q. n. q. s. d. u. o. i. t. e. r. f. i. l. i. o. s. v. t. C. e. h. a. c. c. o. n. s. u. l. t. i. s. s. i. m. a. s. e. x. i. m. p. f. e. c. t. o. ¶ Al. si i. t. e. t. o. r. i. o. f. a. c. i. a. t. t. e. s. t. i. m. m. i. l. e. s. v. t. ff. d. m. t. e. s. t. l. u. c. i. ¶ q. n. q. s. t. r. e. s. v. l. q. u. a. t. u. o. r. v. l. p. a. u. c. i. o. r. e. s. v. t. C. e. s. i. n. s. p. a. l. i. q. n. q. s. q. n. q. s. v. t. i. t. e. s. t. i. d. r. u. s. t. i. c. i. v. t. C. e. l. f. i. s. s. i. n. a. u. t. q. n. q. s. v. i. j. v. t. g. h. a. l. r. v. t. b. ¶ C. e. h. a. c. c. o. n. s. u. l. t. i. s. s. i. m. a. q. n. q. s. v. i. i. j. v. t. C. q. t. e. s. t. f. a. c. e. p. o. s. h. a. c. c. o. n. s. u. l. t. i. s. s. i. m. a. ¶ Al. b. i. b. i. t. i. s. i. r. o. g. a. t. i. s. v. t. i. t. e. r. s. i. n. t. e. s. i. n. t. a. t. t. e. s.

hec quidem.

tit. vt. ff. e. hīdes. §. pe. r in aut. d. testi. §. r l. i. fi. §. col. vii. a. Coram. s. palā no minādo hīdes. vt. ff. e. l. heredes.
b. Nūcupata. a. s. nūcupata. inde dicitur nūcupatiūm testamēti.

De mi

litari testō.

¶ Est autē miles q̄ iuravit a signis non recedat. vt. ff. ex q̄. cau. ma. l. pe. r script. ē in mīcula. vbi r alij mīlites scripti sūt vt. ff. e. l. pe. p totū. Sūt r alia. v. ne cessarij vt q̄ sit miles : vt dixim⁹. ff. ex q̄. cau. ma. l. fi. r in aut. de mā. p. n. §. fi. col. iij. Item miles dicitur n malo qd su stinet p alijs vl' a mille : qz nūero mille hoīm eligi⁹. vt. ff. e. l. i. §. miles.

Supradicta.

¶ Tot⁹ iste tit. u. diuiditur pncipali in duas ptes. Prio ponit de militib⁹ testamēto in ptoz eo. vl' in peculio castreſi. Secdo d testō in q̄si ca streſi. Secūda ibi. sciendū. Itē p̄ia s̄b diuidit. Nā prio pōit cōtinuationē per modū remordis sine excoptiois cū possi tōe noui statuti. Secdo q̄liter pūlegiū cōcessus militib⁹ q̄ p̄nt testari quō volūt itelligat. Tertio q̄ ē miles mu r' ḡnalr defectu⁹ pōt testari. Quarto q̄r post missionē testant. Quinto q̄ mutatio stat' iph' militis dūmō iterueniat nouayolūtas nō p̄ciat testamētū factū

Secda ibi. s̄z plane. Tertia ibi. q̄nūto. Quarta ibi. s̄z pacten⁹. Quinta ibi. s̄z fi q̄s. Et b̄ dicit. Miles i expeditōe pōt facē testamētū iure militari quō vult. et expeditōne n̄ h̄z pūlegiū nisi q̄ fili

cupati sunt : qd merito nostra cōstitutio intro duxit. ¶ Quoquo em̄ modo voluntas eius suprema siue scriptu ra iūciat siue sine scri ptura valet testamētū ex volūtate eius. ¶ Illis autē ipibus p que circa expeditōnū nec cessitate in alijs locis vl' suis edibus degūt : minime ad vendican dūz tale pūlegiū ad iuuant⁹ : s̄z testari quī dem r si filijs a. sint p pter militiā cōcedunt iure tñ cōi eadē obser uatione r in eoz testa mētis adhibenda quā

f. ¶ Introducit. s̄z tūc demā cū i militiā s̄z h̄nt pūlegiū. vt. C. e. l. pe. r b̄ subſicit. ¶ Illis autē. Miles testādo extra expeditōem d̄z testari s̄m ius cōet r s̄z filiū famili as s̄z testari tñ pōt. b. d. arc. g. Aut p sed. b. ¶ Adiuuant. r ita nō. q̄ cessā te cā cessat r effect⁹. et pōt b̄ sumi arg. sic. C. de spi. r cle. l. ḡnaliter q̄ cessante clerico ad ecclia cessat p̄bēda nūlter. Bz ar. §. ff. de posthu. l. i. §. serū. qz cal phurniā dedit cām edicto. vñ cessante cā cassare d̄z edictū. qd ē veyz s̄z b̄ vlti mū ḡnale ē de cā ipulsiua dicitū p̄mū d finalit : siue q̄ res eē nō pōt. i. ¶ Et si fi lijs a. s̄z b̄ a. s̄z p̄bicanē. vt. j. t. i. i. p̄n. l. i. ¶ Cōi. s̄z p̄mū ad solēnitatē. nō q̄ ad b̄

usū. et p̄t te stari. Bre.

¶ Apud. ¶ Cā. q̄ cōfi sit in q̄tior vbi ē in scrip tis testamētū cōditi vel in sola nūcupa tōe h̄dis co rā. vñ. testib⁹ vt. §. t. i. §. s̄z cū paulati. et §. fi. r. ff. d̄ be re. i. l. i. §. q̄ neqz.

¶ Imperiti am. C. de iur delib. l. fi. in p̄n. r. C. d̄ tu. r fac. ign. l. i. ¶ Solēni tatē. s̄z circa si gilla r sub s̄criptiones.

Quinimo

Miles l3 fit in u
t vel surd' tñ te

ut de qreia 3 testamētū ei? scilicet in al
lioveterano q sui iuris ē. C. de testa. l.
fi. s. in his. r. ff. de inoffi. test. l. pap. s. fi
q3 in militiā r b ēvez qñ ē domi reuer
sus. sicut. s. pri. dīcīm? als sicut miles
ali? vñ spā?

li iure sic: et
iste. ar. ff. e. et
militari. s. i. r
l. testamento
eozū. s. fi.

in testamētis pagano
rū prime exposuim?

Plane de testamen
tis militum dñi? Traia

a Pagano;
rūz. a pagos
q3 estvula dñ
q d. si militū

plane

de. Zies re
mittat solen
nitas i re agē
da: non tñ re
mittit? agrua
probatio rei
geste: r l3 lex
pūilegiat ali
q3 factū itel
ligit tñ in q
tū d facto le
gitime appe
at r cōstet. p.
d. Are.

nus si nullo seверо ita
rescripsit. Id pūile/
gium quod militanti/
bus datum est: vt quo
quomō facta ab his
testamēta rata sint sic
intelligi debz: vt vtiq3
prius constare debeat
testamentū factum es
se: quod et sine scriptu
ra a non militantibus
quoz fieri pōt.

Is
ergo miles de cui? bo
nis apud te queritur si
cōuocatis ad hoc bo
minibus vt voluntatē
suā testaret ita locut'
est: vt declaret quē vel
letū sibi heredes esse: et
cui libertatem tribuere

b Rescrip
sit. vt. ff. e. di
mus.

pōt videri sine sc̄pto b
modo esse testat': r vo
luntas ei? rata habēda

c Is. s. pōi
b? fātē dno
b? vt. ff. e. lu
ci? r. ff. de te
sti. l. vbi. r b

qñ ē i tētorio. si aut i cōflictu belli nul
lo ē tēstē vocato: vt. C. e. milites. si aut
ē domi iur cōit: vt. s. e. s. illis. d. Ete
rū. s. i. dñs. forte cā demōstrādi vt mgi
disciplo v? ludi cā: vt. ff. de ac. r obli. l.
obligationū sba. s. fi. v? affectōis: vt. ff.
de codi. lfe. e. f. Nec vllor. sic. i. ad. l.
sal. circa pñ. sic. C. de resc. ven. l. ratas.

Arat. h. d. ac. f. Quinimo. h3 pūilegiū
circa solēntatē qñimo r circa sbaz testi
vt q3 ali? testari n possz: b tñ pñt. vt. ff. e

l. iij. Accur.

est. Eterū si vt ple
runq3 s̄monibus fieri
solet dixit alicui. Ego
te heredē facio: vel bo
na mea tibi relinquo:
non oportet hoc pro
testamēto seruari: nec
vllorum magis inter/
est q ipsozum quibus
id pūilegium datum
est eiusmodi exemplū
non admitti: alioquin
nō difficiet post mor
tem alicuius militis te/
stes existerēt: qui affir
marent se audiuisse di
centem aliquem se re/
liquere bona cui visuz
sit: r per hec iudicia ve
ra subuertētur. Qui
imof r mutus r surd'
miles testamentū fa/
cere pōt. Sed bacte
nus hoc illis a princ
palibus constitutio
bus concedit: quaten
militant r in castris de

Et mur? si
ue natura s
ue casu: vt sit
pūilegiū ali?
qd: vt. C. q te
sta. fa. pñt. l.
discrez r b iur
re militari:
vt. ff. e. l. iure
militari.

S3ba

cten? Miles
post missionē
vel ēē castra
eristes d3 iur
cōi facē testa
mētū. S3 si
fecerit testis
i castris iure
militari dñ
rat ēē p' mis
sionē si mori
tur ifra ānū:
l3. p' ānū exti
terit: cōditio
institutōis.

b S3 bacte
n? q dā dicit
b n ēē. s. r af
serūt q oē p'
nilegium qd
b3 miles per

dit cū redit 3 militiā. S3 nos dicim?
s. b ēē: r distinguim? iter pūilegiū qd b3
vt testet q als testari n possit: vt filiu f
fa. r mur? vt illd duret p' reuersionē: vt
s. pri. s. r. s. l3 testari. r. ff. e. titi? i pñ.
Aliādo pūilegia q b3 i testādo finiant:
vt b. r. s. e. s. illis aut. i hoc ill. s. mi
litib?: vt reliq pūilegia. f. d. mīcro testi

um beat i testamento sic si fferet ad p. s.
 a Post missionē. honestā. s. finito tē
 pe militie: v. l. causaria si aī tps ex ne
 cessitate recessit. si aut. ignominiosa est
 missio desinit statū valere: vt. ff. e. testa
 mēta eoz. et

C. e. ex testō. gunt. Post missio
 Sz si miles ne^a vero veterani vel
 de capitali extra castra si faciant
 erie dānat fuerit: si qdē
 d cōi vt ho cōi omniū ciuī romā
 micidior fili noz iure id facere de
 nō possit. am mō testari vt
 ff. de ve. iur. l. i. in fi. Si
 aut militari nū tñ valebit. Quid
 vt qz aliena ergo si intra annū q̄s
 uit arma vel decesserit cōditio autē
 filia q nūe hēdi ascripta post an
 rant. ff. d re nū extiterit: an q̄s mi
 milit. l. i. ij. r idē etiā litis testm valeat. et
 de fide rup placet valere q̄s mili
 ta nō pōt te tis. Sz r si q̄s ante
 statū vt. ff. e. militiā nō iure fecit te
 l. ex militari stamētū r miles fact
 als pōit in r i expeditōe degens
 castrē sūb tñ resignauit illud: r q̄
 si ei b i snia dā adiecit siue detra
 pmissuz sue rit. als nō vt
 ff. de iniur. xit vel als manifesta ē
 rup. testa. si militi volūtas: hoc va
 ds ex pēda lere volens dicenduz
 to. s. s. r si q̄s

capite. r d leg. iij. l. si q̄s i pñ. s. miles.
 b Aliter. qz cōditio retrorahit: vt
 ff. de peri. r com. rei vende. l. necessa
 rio. s. l. r qui poti. in pig. ha. l. vlt. r fa
 cit. ff. e. qd dē. r l. qd pstituit. Accur.

Sz et si quis. Testa
 mentū fas cū aī militiā sine solēntate valet: ff
 post militiā apperet de militis volun
 tate. Et idē si miles post testamētum

fuit capite minuit. h. d. Arc. Kess
 gnavit. i. sigilla aperuit r remouit.
 d Adiecit. vt. ff. de iure codi. l. p̄ficiat
 tur. s. si miles e. Et noua. no. qd ab
 initio nō valet: et post scō tñ pualescit

i Deniqz
 est valere testm: quasi
 ex volūrate militis: no
 ua. Deniqz r si in
 arrogationē dat fue
 rit: miles vel filius fa.
 emāctpat ē: testm et
 q̄s ex volūrate noua
 militi valet: nec videt
 capitis diminutiōe ir
 ritū fieri. Sciendū tñ
 est q ad exēplū castrē
 sis peculij taz antero
 res leges q̄ p̄cipas
 les cōstōnes quibus
 dam quasi castrensia
 dederunt peculia: ex
 quoz quibusdā p̄mis
 sum erat etiam i p̄tate
 degentib testari qd
 nra constitutio lat
 extendēs permittit oī
 bus i bis tñm d testa
 ris peculij qdē: s. me
 rito iure cōm: cū eius
 cōstitutiōis tenore p
 specto licētia est nibil

bis de cāis
 manētib va
 let quod res
 gnavit post
 ea vel dic si
 cut nunc de
 nouo facere
 pōt: si uet
 nō rescindē
 r fm hoc dic
 nona volun
 tate. s. tacita
 aliud i paga
 no: vt. j. qd
 mōis testa. i
 fir. s. alio. ac.

Scien

dū est tamē.
 Filius i
 milias i q̄s
 castrensi pōt
 facere testm
 fm ius cōe
 h. d. Arc.

g Reges. s.
 digestoz. vt
 ff. de col. bo.
 l. i. s. nec cap
 strāse

b Cōstitut

tiones. vt. C. de assēs. l. vellet. r. C. d ad
 diuer. i. u. l. fori. r alie plures.

i Quibusdam. vt consultibus r p̄es
 sectis. legionum r p̄sidiis prouin
 ciarum qui sunt filij fa. vt. C. de ioffi.
 test. l. i. l. Cōstitutio. sic. C. de ioffi.
 test. l. si. l. Cōstitutio. sic. C. de ioffi.
 test. l. si. l. Cōstitutio. sic. C. de ioffi.
 nā i aduēctio nō pōt l. s. nō hēat p̄p̄e
 tatē: vt. C. de bo. q. l. i. l. si. s. filij fa.

m Cōi. nī si miles in castris. vt. s.

eo. in priu. Itē tale testm nō expugna
tur p qrelā inofficiōsi. vt. C. de inoffi.

Quibus non test. l. si. **en pmiu**
suz facere testamentū. ¶ Dicitur est. s.

quē testā sī
ant: seqt vi
dere de pso
nis q testari
pnt: q non:
quis fuerit
ordo pposse
rus q: si qra
mus an va/
leat testm: p
us vidēdus
est an psona
testātis potu
erit testari.
l. si qram. ff.
de testa. are.

Mōta

men. ¶ Itē
titulus diu
dit i seprē p
tes. q: enūe
rant septem
grad' psona/
ruz. Et pzo
ponit d filio
famillas. se/
cūdo de ipu/
bere. tertio
de furioso.
qto de pdi/
go. qnto ponit de surdo et muto. i. ferto
de ceco. Septio d capto ab hostib'. se
cūda ibi. pterea. tertia ibi. itē furiosi.
qtra ibi. itē pāg'. qnta ibi. itē surd'.
sexta ibi. cec'. septia ibi. eius q. r. h. d.
Qui alieno iuri subiect' ē nō pōt face
re testm ē pfe p'sentiēte nisi de castrē
si peculio v' qñ de q testari pōt siue sit
miles siue veteran' et pfe muto. h. d.

¶ On tñ. videbat quēlibet suan/
tē. supra deā posse testari. s. pñd

ē h. xlij. cassib' q i ti. isto p pte dicunt:
et b ē qd dicit. Nō tñ cē. et nō. j. e. s. fi.
b. ¶ Statim. i. i p'mis. v' statim. i. coipso
c. ¶ Permisierint. s. cā mor' filii' dona
re p't pfe p'sentiēte: vt. ff. d. do. cā mor.

tate diu Au gustib' q
nerue: necnon optimi
impatoris Traiani:
postea vero subscrip/
tione diui Adriani et
dimissis a militia: id
est veteranis' cōcessū
est. ¶ Itaq' siquidē fe
cerit de castrēsi pecu/
lio testm: p'tinebat h
ad eū quē herede reli/
querūt. ¶ Si hō itesta
ti decesserit: nullis li/
beris vel frib' supsti/
tibus: ad parētes' eo/
rū iure' cōi p'tinebit.
Ex hoc itelligere pos
sum' qd in castris ac/
quisierit miles qui in
potestate patris ē ne/
q' idipm p'rez adime/
re posse: neq' p'ris cre
ditores id v'dere vel
aliter iquietare: neq'
p're mortuo cū fratri/
l. tā is. in fi.
et rō diuersa
tas: q: testa
mētū ex libo
nō alieno ar
bitrio o'z p'
cedere. vt. ff.
de here. i. it.
ista p'stitutō
d. ¶ Nihilō
magis. i. nō
iō magis et
h'z i se nega
tiua: sicut in
pilomin' af/
firmatiua.
e. ¶ His. s. ca
strēse v' qñ
castrēse pecu
liū h'ntib'. vt
s. ti. pri. s. i.
f. ¶ Cōstōm
b'. extranā/
gātib'.
g. ¶ Qd ius.
s. poss' testa
ri i castrēsi b'
h. Augusti
qru deā non
habem'.
i. ¶ Subscrip

p'ide cur' s'ba nō habem' l. ¶ Vete
ranis. s. filiffa. de quib' hic loquitur.
i. ¶ Ad parētes. nā liberi defuncti mī
litis r frēs p'rez excludēbāt. C. cōia. de
succe. l. si hodie soli liberi militē. vt in
aut. de here. q ab itesta. dese. s. si igit'
defunct'. col. ix. m. Jure cōi. n here
ditario. s. tāp occupāti peculii pfecti
cū v' aduētiū: vt. ff. d. castrē. pe. l. ij.
hodie v' iure h'reditario. vt in aut. de
her. q ab itest. s. si igit' defūct'. col. ix.

p **¶** **J**udicū. i. discretio. vt. ff. d. re iudi. cum pretor. §. non autē. qñq. ponit p sententia. vbi rei iudicate standuz est vt. ff. de re iu. l. i. qñq. p instātia cause

¶ Itē furiosi nō pos-
sunt: q̄ mente carent
nec ad rē p̄tinet si ip̄i
bes postea pubes fa-
ciat: aut furiosus post-
ea cōpos mētis fact⁹
fuerit: & cessent. ¶ Fu-
riose autē si p̄ id t̄p̄s fe-

triēnij. v. C.
de iudi. p. 10
perand. per
totū. qñq. p
actiōe. vt in
di. fa. per. vñ
cōi diuidūg
do. j. de offi.
iudi. s. si fa
m. lic. per. c. z
s. si.

l2. **T**estati.
vt. C. eo. fu
riosus in p
ci.

Negociū
vt vsucapio
nem. inchea
tam. vt. ff. d.
vsucapio. in
sto. s. eu3. vlt
possessionez.
questam. vt
ff. de acquir.
pos. si. is qui

terea testamentū. ¶ Impubes nō pōt
facere testamētū: nec ēt furiosus. nec
factū recondāscit l3 efficiat pubes vt
sane mētis. h. d. Ar. e. Impuberes
l3 ex quo tetigerūt de vltio die. xij. v.
xij. āni satis ē fauore testi. vt. ff. e. qua
etate. idē in vsucapio. vt. ff. de vsu. l. in
vsuca. sec? i p̄cipriōib? odiosis. vt. ff.
de ac. t. obli. l. in oib?. Itē sec? vbi ē fa
uor ei? q̄ vult progare. vt. in contracti
bus? a minore factis. vt. ff. de mino. l.

animo. sic. ff. de pecu. l. i. q̄ tuberomis.
Arēprodigus. ^{in prin} Non
 valet testamentū prodigi factū post
 interdictum. sed prius factum sic. hoc
 dicit. Arē. in Prodigus est qui neq̄
 q̄ sine in neq̄ modum habet in expē
 sis. vt. C. de cura. iurio. l. i.

n **u** Interdicta. si dicas a iudice pla-
num est si dicas a lege. vt quia in cri-
men legis iulie maiestatis commisit.

Liber secundus

multomin' testatur: sed tunc p^r factū rumpit. vt. C. ad l. iul. ma. l. si.

a **¶** Ratū. qd si fiat iter dicto cū tñ nō sit p^rdig^r. rñ. forte nō valet iter dictū ar. ff. de tu. r. cu. da. ab his. l. scie. s. 3° rñ verū est:

eum sit facta p^r ius litiga- toris tantū nō sⁱ ius le- gis vt. ff. q. sen. sine ap. re. l. i. i. pnc. s. i. r. C. qñ p. nō est ne- cess. l. ij.

Item

surdus mu- tus **¶** Albu- tus r. surdus pñt certis ca- sib⁹ condere testm sed nō sp. h. d. p^rio Et vitiū sup- ueniēs post testm pfectū nō nocet. h. d. are.

b **¶** Nō sp. s. qñq⁹ pōt fm distinctione sequēte. **c** **¶** Utiq⁹. sic. j. de iuri. sti. s. mutus. **d** **¶** Et erudit. s. i. moribz.

e **¶** Amittunt. r. marie impij aduocati.

f **¶** Cōstitutio. vt. C. q. test. fa. pos. di- sceretis. **g** **¶** Lertis vt mur^r r. surdus casur. vel mur^r tāta siue natura siue ca- su: si scribere nouit sua manu scribat testm: si āt p aliū scribere velit ipetret hoc a pncipe. vt. ff. e. si mur^r. Itē si sur- dus tñ casu est vel ēt natura testē si vult si pōt loq articulare. vt. C. eo. di- sceretis. Si āt natura est surdus r mu- tus nō pōt nisi sit miles: vt. s. e. ti. i. s. qñimo. **h** **¶** S. si qñ. sic. s. e. s. pter-

Lecus aut. **¶** Lec^r aut cur

solēnitare cōi nō pōt facere testamētū sⁱ seruādo quālibet solēnitare spālīe i⁹ assignatā. h. d. are. **i** **¶** Lec^r natu- ralit vel casu orbat^r vtroq⁹ iuniet: ses- cus si vno tantū. vt. C. de exen. tu. frater

l **¶** Obser- nationē. s. vt corā septem testibz r ta bellione vel alio loco et si nō inueni- atur tabel- lio dilucid^r voluntatē suā declarare: r in h⁹ditatib⁹ et i legatis: et oia i scriptu- ra referant^r. vt. C. eo. hac cōsultissima

l **¶** P^ris mei sic. s. de dos- na. s. e. r aliō

Eius

qui. **¶** Laps- tus apō bo- stes testm fa-

cere pōt. **S** **¶** p^r factū si p^r mortaf- er lege cornelia. valz si redeat expostli- minio. h. d. are. **m** **¶** Hostis. s. vt cap- t^r v⁹ obles. vt. ff. e. obfides. **n** **¶** Ho- let q: serui sunt vel qñ. vt. s. de iure p- so. s. fui. r. ff. de lib. po. exhiben. l. ij.

o **¶** Fuerat ante captiuitatem.

p **¶** Postliminiū. qd fingit eū semp in ciuitate fuisse. vt. s. qui. mo. ius pa. po. solui. s. si ab hostib⁹. nō aut lege cor- ita fingit r qd d^r. C. d. cap. l. i. r. l. cap- tū. i. prope ponit lex corne. p iur post- liminiū. **b** **¶** Et lege cor. q fingit eum p^ria p^ria captiuitatis mortuū r sic li- berum. vt. ff. eo. lege cornelia. l. cor. ali- ud esset si nulla esset fictio: vt suo p^r facio. vt. j. q. mo. test. iur. s. nō tñ

Altio no. rixi. esse psonas q testari non
possunt: fili iussa. vt. ff. e. si fili. Itē seru. vt
s. e. in dn. Itē ipubes. Item furiosus.
Itē mēte capt. Item p dīg. Itē mut.
Itē cec. vt. s. e. s. pterea. r. s. itē furio
sus. r. s. itē p
dīg. s. itē sur
dus. r. s. cec.
Itē dānatus
ad mortē na
turalē vlt. ciu
lez. vt. ff. e. l.
et. q. s. i. vlt.
in fi. Itē ob
sides. vt. ff. eo.
obfides itē d
icrie famos.
dānat. ff. eo.
is cui. s. fi. et
l. cū ler. Itē
de statu suo
dubitantes:
vt. ff. e. d. sta.
z. l. q. in dñi.
Itē mōachus vt in aut. de mo. s. id q qz
col. i. r. s. illud. s. hodie fm quos dā cor
rigit: vt i aut. de san. epi. s. si q mu. col.
tr. itē is cui iter dicit bōis a. l. C. de he.
r. ma. l. māchpeos. r. ad. l. i. u. ma. l. vlti.

De exheredatione li

berorum. **¶** Ista rubrica cōtinuat. i. glo. l.
¶ **Nō tamē.** mediate sequēti.
¶ **Tor.** iste titul?
diuidit. pncipalr. in tres ptes. Prio po
nit qd iur erat de iure ātquo circa ex
heredationē liberorū: r. q. forma exhere
dabatur. Scdō q̄lter hodie exhereda
rīdebeat. Tertiō aliqua pōit circa p
dicta subinfert. Scdō ibi. s. hēc qdem
Tertia ibi. s. an expe dītōe. Itē pia sub
diuidit. Nā pmo pōit quā dā cōtinua
tionē ad pcedētia. Scdō pōit quā ex
heredationē fieri de iure ātquo suffi
ciebat de liberis r. natis r. in pātē r. p
mū locū suū gradū obtinētib. Tertiō
de liberis nascituris de nat. nō obtinēt

rib. primū gradū. Quarto de emācipa
tis. Quito de liberis ciuilib. tātū r. de eo
rū expdātōe. Scdō ibi. sed q filium.
Tertia ibi. posthumi. Quarto ibi. emā
cipatos. Quinta ibi adoptiū. Et. h. d. i.

summa. Fili
d3 iur? insti
tutū iurātis ex
heredari. Ali
as aut pteris
r. dicit. testa
mētū ipō iur
nullū. Filij ve
ro familiaris
alij vltioris
gradū masculi
p virilē sexū
descēdētes p
teriti nō rump
pebant testa
mentū s. hāp
bebātus ac
crescēdi r. po
terāt i ceteris

vt et si vno patre filius
mortuus sit: nemo he
res ex eo testō existere
possit: qz. s. ab initio nō
cōsūterit testamētū.
¶ Sed non ita de filla
bus r. alijs per viriles
sexū descēdētib. liberis
vtriusq. sex. antiquitati
fuerat obfatu. **¶** Sz
si nō fuerāt scripti be
redes scripteuer. vlt. ex
heredati exheredateue
testamētū quidem nō

¶ exheredat. h. d. Are.
¶ On tñ. l3 dicta obfatio. s. de test.
ordi. solēnis sit. Nō tñ. r. Al. sic. s. de
ea obfuaridē q ē circa fidē r. pbatōes sa
tis dictū ē. nūc de ea q circa pietatē dī
cēdā. r. l3 ea obfuaridē q circa fidē ē: sa
tis dilīgēs. sit. Nō tñ. r. **¶** Supra. s.
i. ti. d. testi. or. **¶** e. Filij ēr militē: vt. ff.
de lib. r. posth. fili iussa. **¶** d. Pātē. se
cū emācipato iur ciuili. s. idē de iur pto
rio: vt. i. e. s. emācipatos. **¶** e. Preterie
rit. s. nec istituēdo nec expdādo: vt. j. d.
b. q. ab itē. s. nec ead. nec ipō iur valzē
vt. C. d. li. pte. l. maxie. **¶** f. Adō. s. iutllr
testabif. **¶** g. Nō. vt. ff. de iust. r. rup.
test. filio. s. fi. s. so. ibi fil. vīuit b non:
vl. b iur strico ibi equo. **¶** h. Nō cōst
terit. alud si cōsistit l3 postea rūpat et
iterū morit: vt i posthum: vt. ff. de in
iur. rup. tes. posthum. i. pñ. r. j. e. s. post
humi. ibi. Qd r. **¶** i. Sed nō ita. no.
q ex vna pte pōit filios tātū: ex alia fi
lias r. oēs ex masculis semis descēdētes

ctas psonas
Ceteros
 i. hoc modo
 vnu de filiis
 meis exhere
 do. vel vno in
 stituto sic di
 co reliquos
 exhere do. na
 niñ dicens ce
 teros exhere
 do lz dicat si
 lium meū ex
 heredo cum
 plures pēat
 nemo et he
 redatus vide
 tur: vt. ff. de
 lib. i. posthu.
 l. ii.

e Extet. itē vel exheredari: ⁊ in eo
alijs modis par ouz⁶ cōditio ē qđ
vt oēs liberi
sint exheredati. ⁊ sit vn⁹ tātuz: vt. ff. de
lib. ⁊ posthu. tic⁹. in pn. Item si dixerit
alia vba q̄cūq; dāmo do certa: vt. ff. si
cer. peta. l. certū. ⁊. ff. de inius. rup. test.
l. posthūi. s. noiatz. ⁊. ff. de lib. ⁊ posth.
l. i. ⁊. ij. sed secus si dicat ticiū filiū me
um istitu. ceteros liberos exheredovt
scis extraneis istitu. liberos aut exher
redo. ⁊ hic nō dicit oēs: vt nō cōtradi
cat pn. glo. nā dicor: exheredare filiū i
ter ceteros: q; mittio sit cū ceteris i re
motio: ib⁹ gradib⁹ cōstitutis. vñ nō va
let cū debeāt exherdari noiatuz h dā

exheredari cum legato. masculus vero
posthumus notatur. p. d. are. f. Institui.
tui. ista institutione ex pñti mñmomo
nascituri et ex futuro instituti videtur:
vt. ff. d. lib. et posthum. l. placet. et l. ideoz

⁊ in filio posthumo et
 in quolibet ex ceteris li
 beris siue feminini se
 cus siue masculini in
 preterito valet quideꝫ
 testamētū sꝫ postea a/
 gnatōe posthumū siue
 posthume rumpitur
 ⁊ ea ratione totū infir
 mas. Iōqꝫ si mulier
 ex q̄ posthum⁹ aut post
 hūma spabatur abor/
 tū fecerit: nihil ipēdi
 mēto ē scriptis hīdib⁹
 ad hīditatē aduēdā.
 Sꝫ feminini qdē se
 cus psonē noiatum vlt
 iter ceteros⁹ ex hereda
 ri solebant: dū tñ si in

liss suis: l3 in iam natis nō sit par con
ditio: vt. §. e. §. sed non ita. **h** **U**llad/
sculm. siue masculi siue femine.

i. **S**ignat. de. i. natiuitate. sic. j. q. mo.
testa. in. fir. s. i. l. **K**üpf. i. v. ro. et
bere. dabatur. de. in. officio. agebat. vt
j. de. in. offi. test. s. posthumi. hodie. vero
et. pere. dari. nō. pñt. vt. C. de. in. offi. test.
l. si. quis. s. legio. l. **V**nfirma. b. adde
ad. est. ff. de. test. m. l. i. si. filius.

in **E**lborum. qd est pro non nato: vt
ff. de ver. sig. l. qui mortui. r. C. de post.
hu. be. li. ii. n. Person. f. posthume.
nam ius natis femis non erat necesse le
gari: vt. C. deli. pre. l. maritū. in ft. r. s.
co. s. si nō fuerant. o. **I**nter ceteros
ho die per constitutionē omēs nomina
tū. vt. l. c. s. nra. s. nouissimo iure nō

et nō sunt igrati: vt in aut. vt cū de ap.
cog. s. aliu d. col. viij.

Posthumorum.

ex filio moriēte p̄e viuo aucto succedit in locū ei⁹: iō v̄l istū

tui v̄l exhere ter ceteros exhereden⁹
dari d̄z ne ali aliqd eis legēt: ne vi/
ter p̄terit⁹ rū deat⁹ p̄terite eē p ob/
pat testamen lutionē. ¶ Ad asculos
tuz q̄ modus vero posthumos: id ē
est itroduct⁹ filios ⁊ deinceps pla/
a. l. velleia. cuit⁹ nō alr recte exhere
b. d. are. dant: nisi noiat⁹ exhe/
a. ¶ Posthu⁹ redēt⁹: hoc. s. modo q̄
morū sic. ff. de cūq; mihi genit⁹ filius
iniur. rup. te fuerit: exheres esto.

sta. posthuo rum.

b. ¶ Zoco. nō ¶ Posthumor⁹ at lo
th. vere post co sūt⁹ bi q̄ in sui here
hum. sūt: vt dis locū succedēdo q̄
j. co. hoc. s. in si agnoscedō fuit pa/
fine. rētib⁹ sui b̄rdes: vt

c. ¶ Heredis. ecce si q̄s filiū suūz et
j. de here. q̄l. ex eo nepotē neptēue
⁊ diffē. s. sui. in p̄tate bz: qz fili⁹ gra

d. ¶ Agnasce⁹ du p̄cedit: is solus in/
do. i. subtus ra sui b̄rdis bz: q̄uis
vel postea na nepos q̄ ⁊ neptis ex
scendo sicut eos in eadē p̄tate sunt.
posthum⁹ ve Sz si filius ei⁹ viuo eo
rus. nō enim moriat⁹ aut q̄libz alia
nascit cū na rōe creat de p̄tate ei⁹:
tus sit. vt. s. de adop. s. i.
de adop. s. i. vel dic agna/
vel dic agna/
scendo. i. in concipiēdo esse agnat⁹ quo
ad effectum succedendi.

e. ¶ Parentibus. scilicet masculis: nam
testamentuz femine non rumpitur per
le. vell. vt. ff. de lib. ⁊ posthu. gallus. s.
nūc de lege ibi. naz ⁊ si ita verba sunt
⁊c. sed p̄ q̄relā irritatur. vt. C. de inoffi.
testa. l. iij. v. j. co. s. mater.

f. ¶ Necessē causat⁹. s. ne rūpat testa
mentuz: vt sequitur non p̄cise. vt. C. de

adop. l. p̄e. s. que in filio. s. ¶ Alio se
cus. si post. vt. ff. de inu. rup. test. si q̄s
filio. ⁊ in hoc differt a vero posthumio.
Item differt abscedentibus: vt. ff. de
inoffi. testa. pater filiūz.

h. ¶ Idē vel. nomen est cu
iusdam nete iusdam. sed ius
legis. sed ius galli aquilij
antiquus est et loquit⁹ de
vero posthu⁹

i. ¶ Me ergo eo mō rū/
pat ei⁹ testm̄: sicut ipm
filiū vel b̄rdu istituere
vt noiat⁹ ex b̄r dare d̄z
testator: ne nō iure fa/
ciat testm̄: ita ⁊ nepo/
tē ⁊ neptēue ex filio ne

cessē est ei v̄l heredē in
stinere v̄l exheredare:
ne forte eo viuo filio
mortuo succedendo in
locū ei⁹ nepos neptis/
ue q̄si agnatōe rūpat

testm̄: idq; lege iulia
vellet⁹ p̄uiss̄ ē: i qua
fil⁹ exheredatōis mo
dus ad similitudinem
posthumorum demō/
stratur.

¶ Emancipa/
tos liberos iure ciui/
li: neq; heredes insti/
tuer. neq; exheredare

cum lex vel. sic etiam est p̄tas ab inte
stato. vt. j. de here. que ab intest. s. cum

Emancipatos. ¶ De
iure p̄torio filiū emancipati debent
heredes institui vel exheredari: mascu
li nominatim: femine vero qualitercūq;
q̄ alias datur eis honorum possessio
contra tabulas. h. d. Are.

l. ¶ Emancipatos iure. sic. j. de here. q̄

Ab interst. s. enācpati. a. Necesse est
nā nihilomin⁹ tenet testamētū aliud i
eo q̄ ē i prāter: vt. s. e. in pñ. b. Scim⁹
mini. s. i suis cēt dñia iterumascylos: fe
mias iur cūdi: vt. s. eo. s. i. c. Dñdes
supple t a: d.

fiere. eē here
des sui. als si
eēt dābro cū
filij necesse
hūt p̄ces istu
ruere: lz non
sunt sui p̄des
filij aut emā
cipatus p̄ ca.
di. definit a
gnat? eē r̄e
manet cogna
t? q̄ nō cogno
scit a iur̄ cini
li. vt. j. de p̄e.
q̄ ab itest. de
s. emācipari.
r. s. dle. agn.
tu. s. fi. r. ff. d
bo. pos. lz cuz
patronus

Et per
dari. s. rite. a/
lias aut erbe
dato das con
trata: vt. ff. d
do. pos. Ita.
l. nō putauit
i. s. nō quis.

Item etiā instituto dat' p'tra'ta. si alius
mittat eis edictū: vt. ff. de cōtrata. l. iiii
§. plane. r. ff. de le. p'c. p'tita. bo. pos. p
Adonitū. ta. l. si duo.

Adoptiui. **q** Fili' adoptiuius
 a adoptiōe durāre hēntur p extraneo quo
 ad pīem naturalē t hēret idēz ius qd
 hēret t fili' legitimus t naturalis q ad
 pīem adoptiui. f3 emācipat a pfe ado
 ptiui est extrane' q ad eū t b'p emāci
 pato q ad pīes naturalē. b. d. are.

Dabētur quo adoptiū patrem.

f. **I**nstituendi. ab adoptio patre.
g. **I**nstit. qd. s. ius civile quo vocant
sui adoptiui ad hereditate alio iure ci
uili. s. p. emancipatodem sublatu e qd ce
por. vt. s. de leg. agno. tu. s. fi. h. **At**

neq; iure ciuilib: neq;
eo iure qđ ad edictū p
toris attinet inter libe
ros cōnumerātur: qua
ratiōe accidit vt ex di
uerso quod ad natura
lē parentē attinet qđ
diu qđez sint in adop
tūa familia extraneo
rū numero habeātur
vt eos neq; heredes i
stituere: neq; exherēdare
necesse sit. Cum ve
ro emancipati fuerint
ab adoptiuo pfe^k tūc
incipiūt in ea cā eē i q̄

tuturi eent si a natura
li patre emancipati fu
issent. Sed hec^l qui
dem vetustas^m introdu
cebatⁿ. ¶ Mfauero cō
stitutio iter masculos
et feminas i hoc^p iure
nihil iterec^q existimās

ter masculos ⁊ feminas ⁊ ceteros descē
dētes posthūos vñ iam natos suos vel
emācipatos. h. d. 1. **E**z h. f. supradis
cta a pñ. ti. vsq. ad. s. emācipatos.
Item. **E**t usas. i. media iurpudentia: ve
nati seqf. n. **I**ntroducebat. s. dñam
sel. ⁊ gā. mōi ex hī datōis: vt. s. e. s. i. ⁊
s. p. hūi. ⁊. s. f. femini. nō āt dicit d. hī
q̄ postea vñ nō sūt dicta a s. illo emāci
pato. **C**ōstitutō. C. d. li. p. vñ expe.
l. matiz. p. **I**n h. als enim mte dñe sūt
vt. ff. d. sta. pō. in mltis. q. **I**nteressē.

in aut. qui. mo. na. effi. sui iur. s. non aut. a **¶** Quia prima rō b **¶** Officio i. fili officio. vna em indiget altera ad pcreationē sobolis. et hec est prima rō legis. xij. tabu. c **¶** Antiqua. argumē tant ex iure

antiquo: sic. s. q. ma. pos. s. pe. et hec est scda ratio.

b **¶** Eident. s. dando filio bo. pos. con/ tra ta. in to/ tū. lz nō pnt dicere nullū vt r. su. vt. C. de lib. p. l. maximū. ibi Et si preteri tus r. et hec est tertia rō. e **¶** Simplex ad differentiā antike disti ctionis. vt. s. e. s. i.

g **¶** Per viris lem. quid de descēdētib⁹ p femininuz scū. rñ. ad/ muntunt. sed cū diminuti/ one tercie p/ tis. vt. j. de he. que ab is test. s. diui. et C. dicol. l. illā

g **¶** Vēant. q. ad commo dum diuerso eñ iure. nā su/ pterit⁹ et dicit nullū et cō tra ta. hz si sō nō vult dicere nullū qñ pterit⁹ est: s. emācpat⁹ tantū hz s. ta. vt. C. de lib. p. maximū. s. sanc⁹. itaqz rē. c. ff. de li. p. is q. si at expēdēt: pnt

qrela oēs. vt. ff. de s. ta. l. nō pntant. s. nō quis. et d. iof. test. l. papi. p **¶** Post ea. q. expēdāt nō pnt vt dicitur. s. c. s. posthu. i **¶** Cōstōne. C. d. adop. l. cū i adoptiuis. et recitat. s. de adopti. s. lz bodie.

p. adoptiuis tulim⁹ cō tines. **¶** Sed si in expe ditōe occupatus m les testm faciat: et libe ros suos tā natos vl postbomos noiatiū nō exheredauerit si si/ lentio preterierit non ignorās an habeat li beros silentiū eius p exheredatiōe noiatiū factā^m: valere cōstitu tiōib⁹ principū cautū est. **¶** Aliter vel au⁹ matern⁹ necesse nō ha bet liberos suos aut beredes instituere aut exheredare: s. pnt eos omittere silētio. nā si/ lētiū mris aut aui m/ ni et ceteroz p mfez a scēdētū tñ facit qñtū exheredatio pñs. ne/ qz enim matri filiū si/ liū: neqz auo mater nō nepotem neptēue ex filia: si eam eum ue beredem non institu/ at exheredare necesse est: siue de iure civili queramus: siue edi/

Sz si i

¶ Prestitio militis i expe ditōe testat⁹ si scit se hēe libos p expē datōe h. h. d. l. **¶** Occu pat⁹. qd si nō ē i expeditiōe rñ. ius cōe obtineret. s. d. tes. mili. s. ill. l. **¶** Igno rās. si ei ig/ rat nō v. tes/ namētū. vt C. d. tes. mi. l. sic certi iur/ nisi fuit et ai. vt si filius pñt esset ex/ hys. vt. C. de test. mili. l. q. iur. militari. m **¶** Scā. idē qrela i offōsi tes. agif. s. h. cū miferē p/ fa. nā tūc nō pōt hēe locū castreſe pecu liū. si. n. et fil⁹ fa. n. pñt locū: qrela: vt. C. d. ioffi/

closo testa. l. si. s. si. n **¶** Aliter eadē intelligo i silētio liberorū ad maternā lineā vt. ff. de inof. test. l. cum filiū. ac. o **¶** De iure. qz nō hz eos in pñte. vt j. de pere. qua. et disse. s. ceteri.

a *¶* Edicto quo emancipati vocantur: ut s. e. s. emancipatos. qz eos nō pōt emācipare. unde contratab. locū nō hz: vt hic. r. ff. de cōtratab. illud. s. ad testā.

b *¶* Eis. s. de cōcedētib⁹ p lineā semini/ na dat tñ r a

liss: his ma time. vt. C. d. inoffi. test. l. filiaz.

c *¶* Paulovt j. de inoffi. test. p totuz.

Debe

redib⁹ insti/ tuendis.

¶ Continua tur hoc mō vidimus. s. de ordi. tes tamētoz in ti. de testa. ordi. Veruz qz cā efficiēf

fuit necessaria. ideo postea posuit de personis testantium: vt in ti. de testa. mili. r qui testari nō pos. in ti. quib⁹ l3 facere testa. vel non. Verū quia in te tamētis heredes instituunt. videndū est ergo de hoc ti. Arc. d *¶* Instituen dis. l. qui possunt institui: vt. j. e. v. s. ad. s. si plures. r. s. si. Item r qualiter debeant institui. vt. j. e. s. si plures.

Heredes.

¶ Totus iste titu lus diuiditur in septē partes. Primo ponit regulā ge neralē q non solum liberi: sed etiam serui: nō tantū ppij sed etiā alieni possunt heredes institui. Secūdo de clarat qualiter ppius potest institui. r quis dicatur ppi⁹ seru⁹. Tercio qz dicat alien⁹. r quomodo pōt institui. Quarto q nō tantuz vnus sed etiam plures possunt heredes institui. Qui to ponit diuisione⁹ portiois heredita tis r de effectū ipsius. Sexto de insti

tutione sub cōditōe. Septio q etiaz heres ignot⁹ testatori pōt heres insti tui. Secūda ibi ppius aūt. Tercia ibi. alien⁹. Quarta ibi. r vnū poiem. Quinta ibi. hereditas plerūq. sexta

ibī. heres et pure. Sep tima ibi. hi quos vel di uidas vt di uidit⁹ hec gl. rubric. Et b intēdit. Tib homo vl⁹ ser uis ppius vl alien⁹ pōt heres insti tui sine men tiōe heredis: r etiaz ille intelli gi tur ppi⁹ in quo qz h3 nudā ppiet tates. hoc di

cit hoc principiū. s. i. d. e.

Heres instituire. quasi dicat do minos in bonis suis facere. naz he res. l. dominus. j. de here. qua. r dis. s. fina. Itē ideo dixi intus: quia ita sub intrat heres in dominiū rerum defun cti: ac eadem persona esset. vt in autē de iureiuran. amo. p. test. s. i. col. v. r. ff. qui. ex ca. ma l. cum miles.

f *¶* Permissum. s. a iure.

g *¶* Proprios. s. seruos.

h *¶* Alienos. sic. ff. co. non minus.

i *¶* Constitutionē. vt. C. de ne. ser. he. insti. l. cum quidam.

l *¶* Eos. s. proprios seruos.

l *¶* Per inuocationem quasi dicat nō induimus hoc de nouo sed apud an tiquos hoc idem dixerat Attulicinus vt subiicit. sed contrā. s. ex qui. cau. ma. pos. s. idem iuris. ibi nouo huma nitatis rē. sol. iste iustinianus non in uenit: sed rationē reddit. Cum nō cā

verisile et. vt ibi vel aliter attilicino placuit et paulo. sed in legis necessitate non induceretur. vt. s. de testa. s. sed neq. heres. Justinianus vero in legis necessitate inducit. vt ex ipsa institutione et liber esse videat.

Item nunquid sit refert Proprius autem seruus etiam is intelligitur in quo nudam proprietatem testator habet: alio usufructu hñte. Est autem caus in quo nec cum libertate utiliter seruus a domino heres instituitur: vt constitutione diuorum Severi et Antonini cauetur cuius verba hec sunt seruum adulterio ma

q. libertas nec data expresse: nec fuit retar data: at ibi expresse: fuit retardata. Proprietate. vt iste liber et heres necessarii sit. vt. s. e. i. rñ. s. si usufructu pñ de vtetur ac si esset seruus adhuc vt. C. cōia. de ma. l. i. s. finauit proprietarius.

Est autem. Seruus accusat de crimine adulterij commissi cum domina sua non potest an suam manumittere nec ab ea heres institui. h. d. Are. b. Constitutio. s. greca quā non habemus.

Cuius. s. pñtōis. d. Nec sunt verba. s. que sequuntur. e. Adulatus. i. accusatus. nā alius est in ista accusatōybi de verbo ad verbum sunt ista q. hic dicuntur. vt. ff. e. pñs verbis. s. inter dñ. filis expositio dicit in libro sapie de ioseph maculauerunt me impij. et alibi in diuina scriptura medaces ostēdit qui maculauerunt eū. i. accusauerunt eum.

Manumissum. s. videri. vt subijcit et dic manumissum simpliciter non institutum ex hoc infert. q. sequitur. s. q. nec cum institutione fieri solet liber: vt subijcit. q. re

sequitur et. s. Postulata. i. accusata. ex eodē adulterio cum seruo proprio commissio: p. q. grauitur punit uterque. vt. C. d. mul. q. ser. p. se inmisit. l. i. in princ. Quid si cum extraneo commisit adulterium

culatum non iure testamento manumissus ante sententiam ab ea muliere videtur que rea fuerat eiusdem criminis postulata ratiōnis est: quare sequitur vt in eundem a domina collata heredis institutio nullius momenti habeatur. Alienus seruus etiam is intelligitur: in quo usu

Rñ. nec tñc manumittitur vsq. ad .xl. dies: vt. C. d. adul. l. iij. et ff. de adul. si postulauerit s. iubet. itez qd si adulterius talis commissus non tñ accusatur ad huc. Rñ. bñ potest manumittere. sed i crimine lese maiestatis est spā

le: vt p. commissum tale crimine non possit manumittere vel testari. vt. C. ad. l. iul. ma. l. si. et. ff. de do. l. p. tractu. et. l. do nationes. s. si. h. Habeat. q. si valeat institutio valeret libertas. vt. s. e. i. rñ. et. s. qui manu. non poss. s. i. et ita no. arg. q. vbi aliqd prohibet fieri director: sñ et p. obliquū prohibet: sic. ff. d. pñt. insti. l. que sub pñtōne. s. si qñs. Item arg. q. cassato principali cassat qd qñd sequitur ex eorū ab his: vt. C. d. leg. et. pñt. l. non dubiū.

Alienus seruus.

Seruus i. q. qñs pñs usufructu dñ alieni Et iō institui cum libertate abusufructuario non psequitur libertate ipaz. h. d. cum gl. Are. l. Testator. et iō non potest cum libertate institui: vt. ff. e. si alienū. in pñ. s. dicitur ad hñc. s. ff. de bo. acq. in. pos. l. i. rñtōne. Et certe q. ad alia est loco dñi non q. ad hñc vt possit fieri liber: s. cum alius i. manumissus est a fructuario simpliciter sine institutione erit tanq. liber q. dñi daturus et arvisu fructus: vt. C. cōia.

Liber secundus

de ma. l. i. §. si aut fructuarius. nāq̃a & hic erit tanq̃ liber l. 3. de liber non sit. rñ. nō: q̃ ex morte testōis prin⁹ erat futur⁹ q̃n lib si valeret qd ageret. vt j. de be. q̃. 2. dis. i. pñ. Itē et tūc erat vsu fructu p̃ den⁹

us. vt. s. d. fructu testator: habet vsufruc. s. si. mē. vñ sic et ser q̃n liber donec duraret vsufr. q̃: nūp̃l duraret p̃ mortē testantis: nūp̃l valentat institutio vt sit liber: sed suo dñō here ditate q̃ri vt j. e. s. alien⁹. Sed quid si erat vsufructu: et repetit⁹ i psona prin⁹ heredis: vel etiā alterius qd pōt vt. ff. q̃. mo. vsufr. amit. l. res peti. in prin. rñ. tūc erat q̃n liber toto illo tpe vt in dicta. l. i. cōia. de ma. l. i. §. si autem fructuarius.

Servus aut a domino

minio. Servus a dñō instituitur sit liber & heres necessari⁹ nisi i vita testatoris fuerit māmmissus aut ab eo alienat⁹. h. d. a. Causa. i. fñ. eiusdē dñi. Jo. vt. ff. si ex no. cā. aga. l. i. §. i. b. C. lib. nisi aliq̃ lex impediat libertatē. vt. ff. e. l. si nō lex. vel p̃atio: vt. ff. eo. l. quatiens. §. si. vel quia ex lege puenit ad libertatē. vt. ff. e. l. testō. fin. Jo. itē sit liber a semetipso nisi instituitur fuerit ita cū quis mihi heres erit sicut⁹ liber et heres esto. nāz tūc a coherede accepit totā libertatē. ff. de acquir. be. l. ex pte Itē & igno: as sit heres & liber: vt. ff. si certū petat. l. eū qui. c. C. trūq̃. i. be

reditatē. nā liber sit & heres necessari⁹ us. hec duo cōsequi debz ex testō dñi vt. j. de here. q̃li. 2. disse. §. i. d. Qd si alienat⁹. §. si fuerit liber. directa enī libertas i seruo alieno nō pōt here locū

neq̃ beis eē pōt: etiā si cū libertate heres instituitur fuerit. desituisse etenī a libertatis datione videt⁹ dñs q̃ euz alienauerit. C. Alien⁹ nūq̃ quoq̃ seruus heres institutus: si in eadem cā durauerit: iussus dñi ei⁹ adire hereditatem debet. Si vero alienatus fuerit ab eo aut viuo testōre aut post mortē ei⁹ aq̃ ad eat: dñs iussu nom dñi adire hereditatē: at si māmmissus est viuo te

testamētū: vt. ff. e. seruū meū. i. si. i. rñ. & b̃ nisi redimat⁹ ab eodē testatore qui eū instituit & postea eū alienauit. tūc enī reuincit libertas: vt. ff. de ma. te. l. verū. 2. ff. e. q̃tiens. §. si. 2. l. si non lex 2. l. antepennul.

Alienus Servus alien⁹ heres institutus querit dñō suo hereditatē: si iussu suo hereditatē adiuit. h. d. Are. f. C. Alien⁹. q̃ sic institui pōt cū liber erit prius nō vt. ff. de cōdi. insti. seru⁹ alien⁹. 2. l. q̃. g. C. Iussu pcedēte adiut⁹: vt. ff. de acquir. be. l. qui bona. §. iussus. & ita ius dñō q̃rit. als si seruus nolit adire. qd pōt esse dñō iubēte nō querit: vt. C. e. l. cū pponas. h. C. Testatore. et post iussus ei⁹ anteq̃ tñ adiret. vt. ff. de acq̃. here. antist⁹. §. i. i. C. dñi hoc ē in hereditate vt illi acq̃rat q̃ tpe adiut⁹. ē dñs: yñ sibi si liber ē tūc. §. i. legato spe

etiam dies cessat: id est: ut super moysi legem
tis sit me: id est: alienatus: nihil debet lega-
tū: ut. ff. qñ di. le. ce. l. si post. s. fi.

a Arbitrio. scilicet. s. eo. s. si vero. a viuo.
n. at. Seruus alienus potest institui

Ser etiam

potest mortem domini
sui: et etiam ser-
uus hereditas
tari vel eius
quod est in vtero
h. d. areti.
b Seruus h.
ba legis sunt
omnia et hinc hoc
planum est: vel
testatoris: quod
sic dicat: insti-
tuo suum here-
dem post mor-
tem domini. et pro-
bat per legem.
scd. ff. eo. q.

filio. l. rñ. nec ob. quod videatur in diem
per institutionem: ut. j. e. s. heres: quod incertū
est dies mortis: ut. ff. de condi. et de. l. i. q.
vnde valet. et. ff. e. l. in tempore. in prin.

c Factio. scilicet. passim non actum: ut. j.
de h. q. et di. s. testamēti. et iussio heres
dum spectatur si modo cum defuncto
fuit: licet cum herede instituto non sit
testamenti factio: ut. ff. e. si servus heres
reditarius. **d** Non dū. bene dico ser-
uum hereditarium posse institui: quod non
est nullius sed alicuius: scilicet hereditatis
que vicem defuncti obtinet.

e Defuncti. vest forte ratio: quod defun-
ctus est certus qui fuerit: sed non sic d.
heredes: quod et si certus sit institutus pos-
terit esse quod non adeat hereditatem: quod
potest defikere multis de causis: ut. j.
de qui. mo. test. infir. s. posteriori. et fa-
cit ad hunc. s. j. de sti. ser. in prin. et. ff. d.
acq. re. do. l. in eo. in fi. et. l. seq. **f** Re-
cte. cum pro nato sit habendus quo ad
comodum: ut. ff. de sta. ho. l. qui in vte-
ro. et. ff. e. l. ius. s. i. accur.

Servus autē. **Servus**
extraneo institutus acquirit vnicuique p
parte dominica. h. d. are. g. Cum quod
bus. scilicet dominus. h. d. Ab extraneo. si

vero ab alio

tus. **Servus autem**
plurium cum quibus
namēti factio ē et ab
extraneo institutus: he-
res vnicuique domino
rū cuius insu adierit:
p portio domini ac-
quit hereditatem. **Et**
vnum homines et plu-
res vsq in infinitum
quot quis heredes ve-
lit facere licet. **H**ere-
ditas plerumq in di-
uiditur in. xij. vncias:

rendis.
Et unum. **Quis potest et**
plures heredes facere. h. d. areti.
l In infinitum. quid ergo si instituo
omnes homines quicunque sunt in mun-
do. videtur nullū esse cum effectum ha-
bē si possit. puto tñ valeat b: si tñ si po-
rit confirmari additione propter nimias
difficultatem et impossibilitatem.
l Velit. cum sua voluntas sit: ut. v.
in aut. de iur. s. disponat. colla. iij.

Hereditas. **Hereditas**
pprie dividit
in duo decim vncias siue partes: quaz
quelsbet suo proprio nomine nuncupa-
tur. potest tamen dividi in pauciores
vel in plures: prout voluntas erit:
rit testatoris. h. d. areti.

l Plerumq. ideo dicit plerumq quod
quandoq in plures: ut. j. eo. s. si plu-
res quandoq in pauciores dividitur
ut. j. eo. s. non autem.

Liber secundus

a **Q**uæ. s. vncie fil' collecte. **b** **A**ppellatio. i. significatio. **c** **P**artes if. a posite in p'tate differetes. vt dic mel' be ptes. s. vncie duo deciz vl' ad ptes redactæ. est eni ad supiora faciēda relatio.

d **S**extus. ali que^a assis appellatio/ as sextans. i. ne^b continent. habent vncia 7 dimi em be partes p'pria dia: vt. ff. de i noia ab vncia vsq; ad offi. test. pap. assem: vtputa sextus: s. qmā quar/ sextans: quodrās: tri ta. Sed qre ens^b: quinquens^b: se nō posuit nō mis^t: septuns^k: bes^t mē qd vnciā dodrans^m: dextransⁿ significaret. deuns^o: as^p. **M**on rñ. qz p'ia sūt aūt vtq; semp. xij. vnci negotia p'vo cabula: vt. ff. as esse oportet: nā tot nam natura. vncie assem efficient:

Et no. qz p'ri/ mū. 7 scdm 7 tertiu 7 quartū nomē iter p'rationē sumit ex eo qd quotā signat p' ditas portionē. sextuns eni dicitur quasi semuncia. et vncia est tertia l'ra eius. s. nō. x. sextās. qz sextā p'tē signat id est duas vncias. qdrās qz quartā. 7 ita tres vncias signat. sequētia vō noia etymologia p'nt 7 ex eo qd certū nūe rū vnciarū signāt. dñ eni quiquis non qz quintā partē habet. sed qz quicq; de notat vncias: semis qz sex. 7 sic de fin gulis p ordine. Itē no. qz nō oēs vncie q signant p ista noia cōtinent i asse l3 hoc videat. sic eni cōtinet as. lxxxvij. vncias 7 dimidiā. id aut as ponit has ptes. qz qlibz pars pōt in asse cōtineri hac rōne 7 hoc dicē r'isibilis. 7 actio le gis aqulie penalīs dñ: vt. j. ad. l. aq. l. s. his v'bis. Ites no. ista tria noias. pō dus: lib: a idē significare. Ites quicq; as ponit pro obolo. vnde illud. Nōne duo passeres asse veneūt. vñ v'sus. As obo lus pōdus: as est possessio tota. i. here ditas: vt pic. sed 7 pondus large dicē omne qd est in statera positum. sed pic

stricte accipit pro pondere. xij. vnciarū vnde dipondiuū quasi duplex pondium scz. xxiij. vnciarū. vt. j. e. s. si plures. et facit ad p'nc. s. ff. e. seruū meū. s. si.

e **S**extās. i. duervncie. f **Q**uadrās i. tres vncie.

quot testator voluerit **g** **T**riens. id est quattu

Et si vnus tñ quis ex id est sex vñ

semisse vbi gratia be/ o: vncie.

redē scripserit: totus b **Q**uiquīs i. quinq; vñ

as in semisse erit. Me/ cie.

qz enim idem ex parte i **S**emis. id est sex vñ

testatus: 7 ex parte in/ cie.

testatus decedere^f pos/ l2 **S**eptūs id est septem

test: nisi si miles^o cu/ l3 **A**s. id est octo.

ius sola volūtas in te/ l4 **D**odrās i. nouem.

stādospectat. Et ex m **D**odrās i. nouem.

contrario potest quis n **D**etrās i. decem.

in quantascūq; volue o **D**euns. i. vndecim.

i. decem. o **D**euns. i. vndecim.

p **A**s. id est duodecim. q **T**otus. nā in totū p'sumit instituisse defunct

cū aliū nō instituit: vt pic. 7 ff. e. l. iter dū. s. i. idem quoq; p'sumitur in milite

vt. C. de testa. mi. l. iij. hoc ergo nisi qd hic sequitur nō ad superius p'ori. rñ.

sed ad hoc qd sequitur refertur. s. neq; enim x. sed si miles fecit testamentus

in castrensisibus potest decedere intesta tus in paganiciis: vt. C. de testamen. mi li. l. i. Accur. r **D**ecedere. immo vide tur qz sic: vt. ff. de inoffi. testa. l. nam et

si parentibus. s. penul. que est contra. sed hoc est verū ab initio: sed ex postea cto potest: vt. C. de inoffi. test. l. cū duo bus. Et no. pic idē turis non esse in p/ te quo ad partem qd est in toto quo ad totū. ff. fami. her. l. in hoc iudicio. arg. cōtra. ff. de pac. l. iuris gentiū. s. adeo. 7 s. seq. 7 facinrad p'nc. s. ff. de reg. iur. l. in testamētis. s **A**llyles. nā miles bene pōt pro parte testat' decedere p p te intestatus: vt. C. de testa. mi. l. i. h.

t **Q**uantascūq;. id est quocūq;. et

facit. ff. co. l. inter dñ. s. paterfa. c. l. se/
quē. vsq. ad. l. ex facto. ¶ Distribui/
tio. i. assignatio partiu quā portēvelit
testator: quēlibet pfe. b. ¶ Et eqs. par/
tibus. facit. ff. e. l. quoties. s. heredes.

¶ Heres sit

eadez est rō i/
dipondio: vt
ff. e. fabinus
z. j. e. s. si plu/
res. Itē est b/
verū si testō:
non ignorat:
vt. ff. e. q. loco
s. l. q. est p.

Et si

ples. ¶ Qui
ples vult he/
redes institue/
re dispariter
necessitatem
h3 ptes he/
reditatis di/
stribuet: si n/
vult cōliter
esse heredes
qbusdā tñ in/
stituit in p/
tibus q sine
ptibus insti/
tutus est. ha/
bebit siquū
hereditatē si/
ue sit vii^o si/
ue ples. Si
vero. tot^o as/
fuerit p testa/
torē distribu/
tus q sine p/
te est institut^o

h3 semisset toti^o pñdita tis
p. d. Arc. d. ¶ Dimidiā. aliter eni si ex/
asse expleto scripsit ex reliq. pte heres
esto. tūc eni cū nihil relictu sit ex nulla
pte pñs institut^o est. vt. ff. e. l. itē qd fabi/
n^o. s. s. si asse. c. ¶ Vocant^o. s. illi q erāt
instituti in tota pñditate pñb^o expñs.

rit. plurimas vncias su/
am hereditatez totūde/
re. ¶ S3 si plures insti/
tuant heredes ita de/
mū in hoc casu partiu
distributio^o necessaria
est si nolit testator eos
ex equis^o partibus he/
redes esse. Satis ientz
cōstat nullis partibus
nomiatz ex equis pñ
bys eos heredes esse.

¶ Partib^o autē in quo/
rundaz psonis expñs
si qñs altius sine pte ho/
minatus erit: si quidēz
aliqua ps^o assis^o deierit
ex ea parte heres^o sit.

¶ Et si plures sine pte
scripti sunt: oēs in ean/
dez partē concurrunt.
si vero totus as cōple/
tus sit in dimidiā^o par/
tem vocant^o: c. ille vel
illi oēs inalterā ptem
dimidiāz: nec interest
prim^o an medius: an
nouissimus sine parte
beres scriptus sit: ea

¶ Oēs qui erāt. v^o erāt instituti sine p/
tibus. g. Nec interest. hoc refert nō
ad primū casum sed ad supiorē. s. quā/
do pars vacat idē tñ in secō sed nō ha/
beret locū rō q reddidit. Ea enīc. v^o of

em ps data intelligit^o
q vacat. ¶ Videam^o
si ps aliq. vacet: nec tñ
quisq. sine parte sit be/
res institutus: quid in/
ris sit. veluti si tres ex
quartis heredes scrip/
ti sunt: z constat va/
cantem partē singulis
tacite pro hereditaria
parte accedere z perin/
de haberi ac si ex ter/
tjis partibus heredes
scripti essent. ¶ Et ex/
diuerso si plures here/
des scripti in portioni/
bus sint: tacite singu/
lis decretere incipiūt.
verbi grā vt si quattu/
or ex tertjis pñbus he/
redes scripti sint: pñ/
de habeant: ac si vnus
qñs ex quarta parte
scriptus heres fuisset.
Et si plures vncie q
xij. distribute sunt: is
qui sine parte institui/
tus est: q dipondio^o
deest habebit: idem q3

eo p. ad pri.
z statz clisic
sit institutio i/
telligit pars
vacare z fas/
cit ad h. ff. e.
l. quo loco p
mo respon.

Videa

m^o. ¶ Pars
pñditatis per
testatorē nō
distributa ac/
crescit. pñdib^o
p portionib^o
hereditarijs.
idē ecōtra si
testator plus
attribuit q
sit in pñdita/
te. tūc cuius
libet heredi
decrecit pro/
rata. p. d. pri/
mo. Et si plu/
res vncie q
xij. sint distri/
bute: ali^o sit
institut^o sine
pte trāsit ad
dipondiu^o. p.
d. Arc.

¶ Videam^o

ff. e. l. interdū. s. paterfa. vsq. in fi. l.
¶ Dipōdio. dñ a dipondiu pondus si/
ue pñditas. in. xxiij. vncias diuisa. sic
eni pōdus dñ ea q in xij. diuidit. z tri/
pondiu qd in. xxvi. z quadripōdium
qd in. xlvij. s. si de singlis. l. ¶ Idēq3
erit. i. qd dicim^o si quis expleto asse su

Liber secundus

it institut⁹. h⁹s in dimidia vocat⁹ v⁹l nō
expleto asse in vacante p⁹te vocat⁹. vt. s.
e. s. partib⁹ aut. vel tranſcāctē in vacā
tem vsq⁹ ad dipōdium. vt. s. p⁹ri. rñ.
Idē est etiā si dipōdiū sit expletū. s. s. p.
z. ff. eo. Itē. s. a

bin⁹ in si. l. vbi dicit expleto dipōd⁹ institutū nō h⁹e p⁹eva cantē vsq⁹ ad tripōdiū: sed certe imo dicit q⁹ sic. si recte illa itelligit⁹: et ita concordat. Itē. i. dē cōtra. ff. e. l. ex vncijs

vi. sed certe illa est cōcordātia si recte ibi fiat cōputatio vnciarū. sed magis videt⁹ cōtra. C. de leg. l. cū q⁹nto. vbi dicit nō fieri tranſitū ad dipōdiū v⁹l tripondiū. s. s. tātū v⁹l dē adini p⁹mo q⁹ntū conferēdo. S⁹z distinguere aut voluit testator: excedere assem v⁹l dipōdiū q⁹d pōt⁹ vt. s. e. s. nō aut. et ita hic intelligit⁹: aut voluit: et tunc h⁹eat locum lex cōtraria Itē et tūc q⁹ni dubiū similt⁹ locū h⁹eat. dicit⁹ l. cū q⁹nto. q⁹ntē cōtra. alij dicūt hāc corrigi p⁹ illā. a. ¶ Reuocant⁹. h⁹iditas eni nō iō auget q⁹ in p⁹les dimidiē vncias: sicut et libra l⁹ p⁹ solidū v⁹l aliā mēsurā dimidiat: et iō quōtā p⁹te q⁹s d⁹ h⁹e in dipōdio totā pōt⁹ p⁹te h⁹e de asse: vt hic

Heres et pure. r. ff. e. ex vncijs.

¶ Heres pōt⁹ institui pure et sub cōditōe nō aut⁹ ex certo tpe: vel ad certū tpus. Si tū sic instituat⁹ v⁹l institutio tanq⁹ purā iuncta tali adiectōe. h. d. af. b. ¶ Ex certo. s. in diē incertū q⁹s p⁹t institui h⁹eputa cū ipe potuerit cape ex testō v⁹l cū ipe moriet⁹: v⁹l cū tūc moriet⁹: vt. ff. e. l. i. tps. r. l. q⁹ filio. l. rñ. r. ff. de li. r. po. fili⁹ p⁹ p⁹ci. l. rñ. r. C. e. l. ex nēum. Miles aut

pōt⁹ etiā cōneū ex certo tpe: v⁹l i certū tps institui: vt. ff. de mi. te. l. miles. r. fa. ad hūc. s. ff. e. h⁹iditas. ar. tñ est s. ff. de re. in. act⁹. s. ibi nō est de h⁹actu. f. factōis test. vñ iterpandū est: vt magis valeat

lēdas illas heres esto: diēq⁹ adiectū h⁹ri p⁹ su puacuo plac⁹ r p⁹inde esse d⁹ ac si pure heres institutus esset. ¶ Impossibilis cōditio i institutionib⁹ et legatis r fideicommissis r libertatib⁹ p⁹ nō scripta habet. ¶ Si plures cōditōes in institutionib⁹

celū digito tetiger⁹ h⁹s esto: vt. j. d. iuri. stip. s. si impossibilis. Itē de iur⁹ vt si p⁹es ab hostib⁹ nō redemeris: v⁹l filio. nāz h⁹ facere nos nō posse p⁹sumit ius: vt. ff. de cō di. isti. cōditōes. r. l. fili⁹. r. in his duab⁹ h⁹z locū iste. s. impossibilis. Itē d⁹ fa cto: vt si mōt⁹z aureū dederis h⁹s esto r h⁹ casu nō valz institutio vel libertas: cū nec anim⁹ dādū fuerit iure p⁹sumēte: vt. ff. de sta. li. l. cū heres. s. i. Itē ē q⁹da quarta impossibilitas p⁹ter p⁹plexitatē q⁹ viciat⁹: vt. ff. de cō di. insti. si titi⁹. q⁹ lex ē hūic cōtra. s. s. certe hic de impossibilitate nature dicit⁹: vt. j. de iuri. stip. s. si impossibilis. s. s. certe idē videt⁹ in p⁹mis duabus q⁹ viciē institutio: vt. j. de leg. s. fi. q⁹ est p⁹ra. s. s. solue vt ibi. Itē facit. ff. de le. i. si m⁹phi. s. i. r. ff. de cō di. isti. l. i.

¶ Scripta. sed cur secus in contractibus vbi viciat cōtractū impossibilitas vt. j. de iuri. stip. s. si impossibilis. r. ff. de act. r. obli. l. nō solū. rñ. h⁹ solū est fa uore vltimē voluntatis.

Si plures. ¶ Ad veritatē cōp⁹ulatie req⁹rit implemētūv triusq⁹. Ad verificatōz hō alte⁹ nature sufficiet verificatio alteri⁹ h. d. af.

q⁹ pereat: vt ff. de reb⁹ du. l. quotiēs. ac. ¶ Impossibilis cōditio im possibilis i vltimis voluntatib⁹ viciat. ¶ Impossibilis. tribus mōis pōt⁹ d⁹ ci d⁹ditio iposibilis: v⁹l de natura: vt si

a Parēdū. si sit p̄tācula vt b. fi. x. de
dētis. vel mixta vt si iueris romāz. vt
ff. e. l. fu. s. puto gñalr. si autē causatū
na z tūc sufficit p̄mā existē. vt. ff. de cō
di. insti. l. si ples istōnes. b. **S**epas
rim. i. subdit

iūctina p̄di.
idē z i lega
ro fuaē qd b
i istōe d. s. z
fi i diuerfis
p̄tib⁹ testi in
ferat nouiss
me d. obrē
pari s. i liber
tate directa
cūlibz obrē
pari sufficiet
vt. ff. de cō.
z de sō diuer
fias i fideicō
missaria no
uissime vt d

cō. z de p. fideic. z l. qd traditū. fm iō.
z facit ad hūc. s. ff. de h. obli. si ita qd

ibi quos. stipulatur.

ibi quos. Etia p̄it⁹ igno
tus z quē testōr nūq vidit p̄t h̄s isti
tui. p. d. are. c. **F**ilios. v̄l ēt suos ser
uos v̄l quēcūq alii. vt. C. eo. l. c̄nēsi.

d Peregrinatos. puta qz visitauit li
mīna sci Jacob v̄l sci Petri aliōd si es
ser pegrin⁹. l. depoztat. t̄fic. n. istitui si
pōt. vt. C. e. l. i. qd ē hūc d. z. ff. e. l. s. z i
p̄ditōe. s. solem. Itē sūt z alii qd si p̄it
istitui h̄s des. vel habere cōmoduz ex
testōr. qd notau. j. d. legatis. s. legari.

De vulgari substi

ut dē. **S**upra dictū ē d. istōmib⁹ p̄i
mis. vt. s. e. ti. i. nūc d. scōis qd h̄s dēs
dicunt siue p̄mo gradu fīat v̄l alio. vt
l. e. i. p̄n. z qz vulgari ē magis cōis. qz
a alibz z cūlibz fieri pōt. z iō d. ea vulga
ri premitit.

Pōt aut. **T**or iste titur
mūdit i q̄m̄p̄tes. p̄io pōit qz cū

libz libez ē facē p̄laltatē gradū h̄s
dū. Scdo q loco v̄m̄ istituit p̄it p̄les
s̄stituit z eō. Tertio q̄m̄ p̄es s̄t i istōe
exp̄sse z nō i substōne. Quarto q̄m̄ p̄
alien⁹ vt p̄familias istituit. Scdo i bi

eni testātis inutīle in/
stitutionē nō facit.

De vulgari substi
tutione.

Prestē aut qd s̄ in
testō suo plures
gradus facere h̄duz
vtputa si ille heres nō
erit ille h̄es esto z de
inceps in q̄tum⁹ velit
testōr substituere p̄t
znouissimo loco i sub
stidiū l. suū necessariū
beredē instituere pōt

z ples. Tera
tia ibi z si ex
tēp̄ib⁹. q̄tra
ibi. si suū. et.
p. d. pōt qd
ples gradus
h̄duz facē. et.
i s̄stidiū sub
stituere suū
necessariū
beredē. p. d.

Prestē at
in testō.
In alia autē
volūtate q̄
in testō. vt i
codicillis v̄l
aliq̄ alia nō

fit. s. h̄mōi substō vt directo valeat. si
cut nec instō fieri pōt. vt. j. de codi. s.
pe. z. C. d. codi. l. h̄s dītātē. sit t̄i i codi
cill⁹ ex certa scia. i. cū credit codicillari
z h̄e codicillat. vt p̄ fideicōmissūz salz
tē directo substituit p̄ h̄e s̄ba. s. p̄st
tuo eo codicillos. admittat. vt. ff. ad
treb. l. scevola. i. r̄i. nisi testōr putar
se facē testm̄ z facē codicillos si desti
nassz. l. s. possz. i. si p̄posuerat facē. s. t̄i
illd qd fecit n̄ v̄l t̄i testi s̄z iur codicil
loz. nā tē substituit i his nec directo.
nec p̄ fideicō admittat. l. s. possz. vt. C. d.
codi. l. i. fac. ff. e. l. p̄t. f. Brad. ad s̄lt
tudine ei qd nūc sic dicūt qd faciūt scalas
sic z d. qd p̄laguitat vt. ff. d. gdi. l. iur
cō. s. gdi. **S** In p̄m. i. i q̄. **S** B
stituere. s. p̄t. **N**ouissimo. i. vltio: sic
s. de susp̄c. t̄i. s. nouissime. s. nūq
in alio nisi in vltio fieri pōt. N̄. non
cū eni ipse suus oīno esse heres cōpely
lat. vt b̄ subijct. z. j. de her. q. z di. s. i.
p̄z alii qd cēt ei substituit nō admittit
vt. C. e. l. post aditā. l. z. **S** Al p̄ saltē
i iur

Et plures. ¶ Pnt plures i locū pluriū: singuli singulis: vel oēs iuicē sōstitui. h. d. are. a. Sōstitui. s. pnt. b. Pluriū. s. sōstitui pnt e. In iuicē. sic. i. ti. i. s. sōstituit

¶ Sunt. s. pnt substitui

Et ta li in singulos vel inui men ex dispo bus. Insi tuti iuicē sōstituti easde ptes vident hē i substitutiōe q̄s in instōne: nisi testō: aliter disponat. h. d. are.

¶ Dispo. pnta vni in vi. viciis a/ lū in. iij. aliū in. ij. institutū ponas. nā si nō adeat institutū in. vi. viciis. iij. ac crescat hīti. iij. et due hīti duas: vt b. et. ff. e. si ex testō. et. l. si plures. et. C. e. l. i. ¶ Expōit. extra. ff. ad trebel. q̄tiēs. et. l. nōnūq̄. s. b loquit cū nō expōit. p. p̄ia nōia substitutis: ibi. q. expōit.

Sz si instituto. ¶ Si isti/ coheredi substitutū et demū terti/ isti/ tut/ substitutū admittit ad ptes vtriūq̄ neutro institutoz adēntē. h. d. no. ar. ¶ Instituto. cāus ē. tici/ et sei/ in stituti sunt h̄des: et tici/ sei/ substitut/ tut/ et sei/ substitut/ meū. p̄mo tici/ scdo sei/ repudiant. admittit at Alde ut/ i pte vtriūq̄ h̄dis. vt b. et. ff. e. l. si tici/ et. l. coheredi. h. heredi. s. sei/

¶ Suo. s. ticio. l. Ali/ s. meuius.

¶ Distictōe. s. o: dis pupillaris v/ vul gatis substitōis. q. d. nō distinguū si fu erit pupillaris v/ vulgaris substitutō

et q̄ fuerit p̄mo scā v/ instō v/ substitutio et idē i vulgaris. s. h̄ac reprobāt q̄ dā: q. valet ibi eē ordo vt p̄io p̄ncipalis et postea substitō fiat: vt. ff. de vul. et pu. sub. l. ij. s. p̄i: s. certe ille. s. p̄ius

corrigit p se s. v/ q̄s i. h. d. l. Sed ego b reprobō: q. nō est b hui/ lre intētiō: s. p̄er q̄ sic fu it de facto q̄ nō distinguit rūt cū ab eis q̄reret. ē tñ distinguendū a nobis sic et als. ff. de ius di. nō pōt in fin. l. et. ff. de postu. l. ipa/ tor. in fi. Itā non d: b de pu. s. d vul/

redi et coheredi suo substituto dato ali/ substitutū fuerit dū/ seuerus et Antoninus sine distinctiōe rescri/ pserūt ad vtrancq̄ pte substitutum admittit. ¶ Si seruū alienū q̄s patrēsa. m arbitratu beredez scripserit: et si beres nō esset. Aldeut um eius substituerit: itq̄ su/ iussu/ dñi sui adie rit hereditatē. Aldeut/ us substitutus: i parte

gari tm: vt p̄ ex serie t. p qd ēt repro bat supior: snia. s. q. i. p̄n. gl. fuit dictū fm q̄sdā nō distinguit. an fuerit pupil laris an vulgaris substitō. Distingue g vtrū institutū adierit v/ coheres v/ am bo v/ null/ si eni vterq̄ adiuit substitutus repellit. si cop̄s tm. s. sei/ idēz q. meui/ repellit. itē si neit p̄z locum qd b dē. s. q. meui/ hēat totū. si aut ti/ ti/ tm. s. p̄im/ heres adeat et sei/ in p̄ tē repellit. s. meui/ nā in parte repelsit quā adit tici/ vt. C. e. l. p̄ aditā et ff. de vul. sub. q̄ hēbat filium. i. rñ.

Si seruū. ¶ Si substitō vul/ garis scā fuerit ser uo alieno quē testō: liberum putabat substitutū venit ad p̄ez h̄ditatis quīs hui/ adierit h̄ditatē iussu dñi. h. d. are. m ¶ Patrēfamilias. i. liberū poiem. n ¶ Iussu quē iussuz necessario o: p̄ce dē: vt. ff. d acq. her. l. si q̄s mihi. s. ius suz. o. ¶ In p̄ez. Sz i quā. h̄i. p̄fals

tas i duas ptes diuidit: itera vn^o se
mis diuidit i duas ptes. que sunt due
q^{re} tot^o. 2 vnā h^{ab}et p^{ar}ticulaz h^{ab}et dñs i
stituti: aliā substituit^r. vt. ff. de her. isti.
l. si p^{re}fa. i. p^{ri}m. s. d. alio semisse qd erit.

rii. qdā q^u s^u
stituit^r h^{ab}et in admittit^r. Illa enī ver
specta opio^{is} ba^u si heres^{us} nō erit i
ne testat^r. s. eo qdē quē alieno iu/
q^u credidit in ri subiectū eē testator
stituti libez scit^r sic accipiunt^r. Si
fuisse 2 ita p neq^{ue} ipse h^{ab}et erit^r ne
p^{ri}s credidit q^u aliū^{us} herede^m effece
substitutum q^u rit: in eo vero quē pa
admitti si rit: in eo vero quē pa
hereditatē si

bi instituit nō acq^uierit vel alicui^{us} iu/
ri postea subiect^r foret vt in si. hui^{us}. s.
g^o si aliqd istoz duoz nō p^{ro}tingit d^u h^{ab}e
bere substituit^r s^um opionē testat^ris to
tā h^{ab}eritātē. s. q^u nō erat liber vt testa
tor credidit de equitate dat^r dñs ipi^{us}
q^uta h^{ab}eritatis r^{ati}o facit p^{ro} h^{ab} illud g^{ra}le
opionē p^{ro}ferādā. 2. ff. p^{ro} emp. l. ij. s. si
q^us a pupillo. 2. ff. de acq^u. h^{ab}e. l. is q^u pu
tat. Alij dicūt q^u dñs dat^r p^{ro}ferata xi
tate magis q^u opionē: q^u h^{ab}et seru^{us} ei^{us}
dñi fact^r erat ille q^u instituit^r fuit qd ve
ri^{us} eē vid^{et}: xitate magis attēta. vñ fa
cit 2 illud g^{ra}le: veritatē spectādā vt
f. de le. si q^us rē. a. Verba. nūc mutat
cāuz. nā supradixit q^u aliud arbitrat^r.
testō: 2 aliō erat i h^{ab}is aut duob^{us}. rñsis
q^u sequitur idē ē id qd arbitrat^r.

b **U**so. s. dñs q^u apponit in substitōi
bus vulgarib^{us}. c. **U**erba. 2. verū scit^r:
als enī nō diceret^r scire: nisi sic eēt: vt
ff. de acq^u plu. arc. l. ij. s. itē labeo ait.

b **E**rit. s. liber fact^r. c. **U**aliū. i. ne/
q^u sibi si liber fieret vel dñs suo vl^{us} p^{ro}
ti vel ēt futuro q^urit. f. **E**ffecerit. nā
tūc q^u nō est aliqd istoz duoz admitt^r
tit substituit^r. g. **A**rbitrat^r. s. testō:
subaudi 2 verū arbitrat^r. h. **S**ubie
ctus. puta q^u vēdidit se ad p^{ro}cti p^{ro}cti/
pādū vel q^u dedit se in arrogationē qd
p^{ro} **U**acq^uierit. supple in ista. at. i. i. s. o

cāu p^{ro}io. i. p^{ro}. s. aliō ē 2 aliud arbitra
tur. vñ ibi in partē admittit^r: vt ibi d^u
rimus. 2. bec oia sic distinguēdo. scia
uit p^{ri}nceps q^u seru^{us} su^{us} fuit instituit^r 2
ali^{us} substituit^r. vt h^{ab}et dicit. 2. ff. de her. i.

trēfa. eē arbitrat^r illō
significat si ihereditatē
ei vel cui^{us} iuri postea
subiect^r esse cepit non
acq^uierit^r: idq^u tici^{us}
cesar i p^{ro}sonā p^{ro}bemij
seru^{us} sui cōstituit.

De pupillari substōe.

qd. i. ij. 2. iij. rñ. h^{ab}. s. d^u. aut puto libez
rū falso cū sit seru^{us}. 2 tūc subdistinguo
aut p^{ro} eū volui aut nolui aliū fieri h^{ab}
dē: q^u hoc exp^{ro}ss^u. 2 tūc seruaf^r in ea vo/
lūtas. vt. C. e. l. cum p^{ro}ponas: q^u est hūc
p^{ro}aria. aut ē dubiū volui vel nō aliū
fieri h^{ab} dē p^{ro} eū 2 tūc suaf^r qd i p^{ro}. hui^{us}
s. d^u. Si at puto suū cū sit lib^{er}. b^u cāus
idubitablest. f. q^u erit liber beres

l **S**eru^{us}. s. instituti.

De pupillari substi

tutōe. **U**erba. q^u sup^{ra} visus est
de vulgari substōe. Verū q^u parētes
nō solū vulgarit^r. verū etiā pupillarit^r
libez substituiere p^{ro}nt. id sequebat^r vis
dere d^u pupillari substōe. Porcus.

Liberis. **T**or^{us} iste titulus

primō ponit qualiter quis possit fac
re substōnem pupillare. Secōdo de cō/
pendiosa substōe cui fieri pōt. Terrio
redit ad pupillare substōis materiaz
Quarto q^u etiā exp^{ro}redatis pōt fieri
illa substō. Quinto circa pupillare s^u
stitutiōē aliq^us cāus ponit potissime
visq^u ad quā p^{ro}ritatē possit fieri. Ser/
to q^u maior vel p^{ro}b^{er}i vel extraneo si
eri nō pōt: pupillaris. Secōdo ibi q^u rōe
Tertia ibi. igit. Quarta ibi. nō soluz
Quinta ibi. quecūq^{ue}. Sexta ibi. extra

Thersecundus

neo. Et hoc dicit in summa pncipiū l
beris ipuberib⁹ in p̄tate testatoris ex
stetib⁹ pōt substitui nō solū vulgarit
s; ēt pupillari p̄ quā substitōnē substit
tur⁹ efficit heres ipsius pupilli. p. d.
Bre.

Iberis. **I**beris⁹ suis ipu
beribus quos in
p̄tate q̄s h̄z nō solum
ita vt supradiximus
substituere pōt. i. vt si
h̄des ei extiterint: ali
fit ei beres: s; eo apli
vt si heredes ei extite
rint: r̄ ad huc ipuberet
mortui fuerint. fit ei a
liquis beres: veluti si
q̄s dicat hoc mōd⁹ *Li*
ti⁹ fili⁹ me⁹ h̄s mihi
esto⁹ r̄ si fili⁹ *me⁹* mi
hi beres non erit siue
beres erit r̄ prius mo
riat q̄ i suā tutelā ve
nerit. i. añq̄ pubes
fact⁹ sit: tūc *Sei⁹* h̄s
esto q̄uo casu. si q̄des
nō extiterit h̄s filius
tūc substitut⁹ sit p̄ri be
tis autē nō
pōt substitui. vt. ff. e. l. ij. s. i. Itē ē ne
cessariā q̄rtum q̄ filij sint instituti. vt
heredat. als nullū eēt pncipale tes
tamentū. vt. s. de expe. li. in prin. r̄ ff
e. l. i. in fi. vñ nec pupillare valeret. vt
j. e. s. liberis. r̄ hec oia sūt in nepotib⁹
seruant si nō sunt recasuri in sui. p̄ris
p̄tate. vt. ff. r̄ l. ij. s. posthum⁹. als cum
sint recasuri nō valet testm̄ cū in eo ca
su sint vt eoz testā non valeāt. ēt ipsi
essent maiores. b *Supradixim⁹*. s. i.
vulgariter. s. ti. i. r̄ hoc idē b̄ subijcit.
e *Ad* b. b. caute nō. q̄ p̄io ponit b̄ a
tūstōnis. scdō substitōis vulgaris. t̄tio
substitōnis pupillaris. d *Esto*. pec i

stitutio tantū. e *Sil*⁹. ecce vulgaris
f *Ad* s. ecce pupillari q̄ *Pubes*. bñ
facit q̄ exponit. als in dū p. xij. an.
inter dū p. xv. in. ponit hec oī cū in
suā tutelā venit. vt. ff. de le. tij. cū filio.

p *Quo* cas
su. s. suprad.
f *Ad* s. r̄ so
li⁹ p̄ris h̄eat
bōa fin *Ad*.
l. *G* filio. et
nihilomin⁹
p̄ri. vt. ff. eo.
p̄sa. r̄ bona
pupilli vñ
cūq̄ q̄sta sūt
vt. ff. eo. sed
si plures. s.
ad substitū
tos. nisi in
duob⁹ casib⁹
vt i testō mē
litis r̄ arros
gatoris vt. C
e. si plures.
s. si in arros
gato. r̄ s. ad
substitutos
in fi.

Ad b. b. als maiori
bus vt. C. s
impu. r̄ ali. sub. l. humanitatis.
m *Etatis*. vt masculi. añ. xij. an. se
minē aut añ. xij. an. vt. ff. de testi. l. q̄
etate. s. q̄ nā nō pos. s. cū ergo.

Quaratōne. *Exēpla*
ria substit
fit puberibus mentecaptis ad exem
plū pupillaris cū filius pubescat. hoc
dicit. Bre. n *Excitati*. s. nos cōstitu
tionez. vt. C. de impu. r̄ ali. sub. l. hūa
nitatis. o *Personas*. s. filios men
tecaptōz si habeat. als tunc fratres
mentecapti. als quoscūq̄ vellet. vt dī
cta. l. humanitatis continetur
p *Respuerint*. scilz cū compotes

mentis vel sani facti fuerint. a **g** Ad
exemplum. r ita hec vocat exemplaris sub
stitutio. vñt plene d his pēas notitiā
distingue quicq gñā substitutōnū: qz alia
ē vulgaris: alia pupillaris: alia exēplari:
alia breuilo

qua. alia com firmari: r hoc ad exē/
pēdiosa. Pri plū^a pupillaris substo
ma. s. vulgaris nisq^b postq^c pupillus
subdmi dicitur adoleuerit infirmat.
qz alia exēp^s **I**git^r r in pupillari
sa: vñq^d fit ver substōne fm prefatus
bis negatiuis moduz ordinata duo^e
vt si hīs non eris Titius
Titius
erit hīs: vt. s.

pri. Alia tacita q^d fit vbis affirmatiuis
vt hic vos inuicē istituo: vt de here. in/
sti. cū in testō. s. i. Itēz hec q^dq^e erit mī
hi hīdes filio meo ipuberi hīs: vt. ff. e.
q^d liberis. s. hec verbo: hec vulgaris addi
ta hīditate expirat. vt. C. e. l. post aditā
Secōda astit. s. pupillaris sñr subdmi di/
tur: qz alia exēp^s q^d fit verbis affirma
tiuis duobus. s. vñ pluribus institutis
vt hic si heres eris r morieris in pupil
lari etate. Titius sit heres. vt. s. pro/
xi. Alia tacita. s. vt si vulgariter tātum
pupillo substituat quo casu tacita sub
stelligit pupillaris. sic r sub pupillari
tacita vulgaris intelligit: vt. ff. e. l. nā
hoc iur. in pn. r. C. de impu. r alijs sub.
l. q^dus. nā hec adueniēte pubertate ex
pirat: vt in fi. h^o. s. Tertia. s. exēplaris.
sic iō d^r: q^d ad exēplū pupillaris ē trāda
ctat: vt hic d^r. In multis tñ differūt qz
hec et in maiorib⁹ sit: s. illa itā in pu/
berib⁹. Itē vñq^d ad certā etatē sit pupil
laris. s. xij. annū. vel. xij. annū in femi
na: vt. l. eo. s. masculo. vel etiā min⁹ tps
certū nō mar⁹: vt. ff. eo. l. si itā q^d sub/
stituerit. r. l. in pupillari: at hec exēpla
ris in icertū. Itē in hac. s. exēplari cer/
te psonē substituit: vt. C. e. l. humani
tatis in pupillari astit dlibet pōr substi
tui. quarta astit. s. breuiloqⁱ si ita duob⁹
hī dīb⁹ institutis vos inuicē substituo et

si abo pupilli sunt. nā q^dttūoz substōes
his verbis breuib⁹ cōprehēdūt: r ap
pellat lex hāc reciproca substōez: vt. ff.
e. l. nā hoc iur. s. i. Quia. s. cōpēdiosa
fit hīs verbis: aliquo istituto q^dicūq^e

quodāmodo sūt testa/
mēta: alterz p^ris: alte/
ruz filij tāq^d sūtpse: sibi
sibi herede instituisse
aut certe vñū testm est
duarū causarum id est
duarum hereditatum.

decefferit r/
tū substituo
q^dicūq^e deb⁹ fiat
a milite et a
pupillo vñ nō
pupillo valet
iur directo q^di
cūq^e decedat
istitut: vt. ff.
de mili. test.
militē ita he

redē. s. l. nisi mī sit i me^o dio: q^d casu iure
si deicōmissi valz si pubes iā fact⁹ dece/
dat istitut: vt. C. e. p^rib⁹. Si dō pagan⁹
siue si miles faciāt cāvalz iur directo si
morit istitut⁹ in ea etate pupillari. Si
dō postea tūc aut p hec sba sit: substiti
tuo illū r tūc trahit ad fideicōmissariā
vt. ff. ad treb. scēnolaz: aut p hec sba: te
istitut r si decefferis q^dicūq^e illuz tibi
facio hīdē. s. h. vt. nec noni valz. vt. ff. e. l. hīs
sibis. b. **Q**ue. s. pupillari. c. **A**dole
uerit. Itē finit als isfirmat arrogatiōe
ipuberi. vt. ff. de adop. nec ei. iur. r. l. se/
nat⁹. Itē si p^ris si fuit hīditas adita: vt
ff. e. s. si ples. s. si ex asse. itē si nascit⁹ p^r
hū⁹ testō: vt. ff. e. l. p^r filiū. Itē p sedz
testm qd^d tñ valeat. vt. ff. e. l. si q^d eū. s.
si. itē si testm p^rmū rūpāt p qrelā i totū
aliō sū p pter. vt. ff. e. i. sūstōe r d iof. tes.
pap. s. s. nec ipuberi. s. s. ta. bo. pos. mo
ta si facit pupillare substōez cessat: qz
ibi si q^dit d^r furiū testiv. C. e. r duob⁹

Igitur. s. si. r d iof. te. fili⁹. s. i.
Facta pupillari sub
stitutōe cēsent duo testav⁹ vñū duarū
hīditatū. h. d. af. **I**git. p^rfatū. vt. s.
e. i. pn. c. **D**uo no. q^d duo dicūt q^d ad
q^d d^r: qz duob⁹ sit. nā instituit hīs duob⁹
p^ri. s. r filio. itē duaz hīditatū. vñū dō
d^r: qz abvno scēn. r fac ad h. ff. e. l. p^ris
r filij. r. ff. d p^rdi. r de. l. h scētura. r. ff. d
bo. pos. s. s. ta. s. i. ta scēptū. s. si. r. l. bonoz

Sinaut quis pōt p facere substitutionē pupillare filio sepatz clau/ sam r signatā r dispoere q nō agiat vi no filio q dispositio, valz ēt si nō fuerit p se ita clau/ sa r signata.

a **F**ormido midolosus^a sit vt time ret ne filius ei⁹ pupil/ lus adhuc ex eo qd pa lam substitutū sibi ac/

b **S**ubstice cepit post obitū ei⁹ p/ culo infidiaz substicere/ tur^b: vulgarē qdē sub stitutionē palaz facere r in primis testamētis pibus dz ordinare il/ lā aut substitutionem

c **S**ubstitu tionē. s. cū ip sa infidē. naz hic ē ordo: vt pmo iustitū scōo vulgarē substitutio. in iertozibus pibus scribere^c dz: eāqz ptez pprio lino⁹ propriaqz cera psignare: r i prio re pte testamenti caue/ res ne iertiores tabule viuo filio r adhuc ipu

d **V**ocat. q est pupillari.

e **S**cribere vel etiaz alia charta: qz hoc fieri pōt: vt. ff. e. l. pñs r filij. **f** **L**ino. linū appellat ipsam cordulā q sit de lino: vt videm⁹ fieri in lñis dñi pape. in qbus cordulis testi ap ponatur. vij. sigilla d cera. iō dicit⁹ pro prio lino: qz si alieno vēdicaret dñs: et ita apiret r cōsiliū legis nullum esset vel dic pprio. i. sepatō ab alijs pibus testi. Sed nōne magis infidiazib⁹ sub stitutus: cū tantā structionē. i. inordina tionē videat r ppter se. rñ. hic ignorat bat an ppt se. an ppter aliū facta fue rat illa ordinatio. **g** **C**auere. idē est

rñ b nō caueat: dñi tñ sepatim signet. **p** **A**stinus. q. d. dixim⁹ q sic caute fie ri pōt: sed si nō ita fecerit nunquid va let iō minus. rñ. nō iō minus rē. vt hic dicit. **i** **T**abulis. s. apertis.

bere apiat. **q** **A**llo pa lā ē nō iō min⁹ valere substōe ipuberis filij q i etidē tabul⁹ scripta sit: qb⁹ sibi qscqz hñdes instituit⁹ hoc quāuis pu/ pillo hoc piculosus sit

q **N**ō solū aut berē/ dib⁹ institutis ipuberi/ bus. liberis ita substi/ tuere parentes possūt vi r si heredes eis ex/ titerint r ate puberta/ tem mortui fuerint: sit eis hñs is quē ipi volu erint: s. ēt exheredatis itaqz eo casu si qd ex/ heredato pupillo ex/ bereditantibus legatis/ ue aut dōationib⁹ ppi quozū atqz amicorū acqñitus fuerit^m idⁿ oē ad substitutū ptimeat

ii **A**d oē. imo vñ q tātū i eis bōis va/ leat substitutio q a pfe pueritū. ad fi liū exheredatum: vt. ff. de mili. re. l. mi les. s. exheredato. q est huic tria. Sol. ibi miles emācipato substituebat: qd in alio. s. pagano non tolerat: vt. j. e. s. qd extraneo. r iō cūvñ p eo inducī. s. q pōt substituere emācipato r aliud ē eū iducat. s. q nō pōt substituere emā cipato nisi in his bonis q sibi dedit vt ar. ff. de iureiur. eū q. in pñ. **o** **S**ub stitutū. que substitut⁹ nullo pōt grauā ri legato etiam in eam rem que pupil

Non

solū. **S**ub stitutō pupil laris pōt fie ri nō solū si lio instituto sed et exhe dato. r ventūt in ea oia bōa pupilli vnde cuiqz qñta. qd locus hñ etia in post/ hūmis. h. d.

l **N**ō solū exheredatis. s. substitucere potest.

i **I**taqz. eo casu qñ exhe redato substi tuitur.

m **S**uerit: vt qz igtosus erat hic pup illus sic vt ei dōaret vel legaretur.

lo fuit relicta: vt. C. de le. cum quidā. s. ipse exheredatus sic in re sibi relicta: vt. ff. e. l. coperedi. s. cum filie. in fi. s. r. no. hūc. s. non posse hodie habere lo/ cum nisi talis sit ipubes q̄ possit eē in gratias: vt p̄

Quemcumq; diximus de substitutione impu-
bez liberorū: vel here-
dum institutorū^a vel ex-
heredatorū^b: eadē etiā
de posthumis intelli-
gim⁹. **L**iberis autē
suis testm̄ nemo face-
re pōt nisi et sibi faci-
at nā pupillare testm̄
ps^c r sequela est p̄nt
testamenti: adeo vt si

Liberis autē. ^{proxi. s.} Nō pōt pa-
ter pupillo suo s̄stituere pupillariter
nisi pupillo suo faciat testamentū. r si
nō valet testamētū p̄ris nō valet dicta
substitutio. h. d. are. c. **Liberis** r sibi
b no. q. r si filiū exheredat cui substitu-
it p̄r: sibi deinde dē facere filio testa-
mētū si at cum instituat: tūc vel ate vel
post valz instōvel substō: vt. ff. e. l. ij. s.
prius. r. s. sed r si q̄s. r. s. s. r. si. r. s. si.
d. **Faciat.** hoc fallit in milite qui pōt
substituere pupillo l3 non instituat si
bualiquem heredē. vt. ff. de vulga. sub-
sti. l. ij. s. q̄quis. e. **Par.** sic. ff. quē
ad. testa. ape. l. pe. f. **Valgat.** s. a p̄n-
cipio. vt q. r si filiū p̄terit: vt. ff. e. l. si
q̄s eū. in fi. l. vel als. s. non valet testa-
mētū a p̄n. cū multi sint modi q̄bus
testamētū non valet: vt. ff. de inu. rup.
test. l. i. Jdē etiā si ex postfacto rūpat i
totū. s. testamētū p̄ris. Sec⁹ si p pte tā
tū: q. tunc substitutio remanet: vt. ff. e.
in substitutōne. r. ff. de inoffi. test. l. pa-
pi. s. sed nec. Itē hec sunt vera: si iure
civili expugnet testamentūz alr aut si

tū p̄torio vt si p̄ ta. expugnet testm̄
q. remanz substō: vt. ff. e. l. ex duob⁹. l. fi.
r. l. se. q̄ hūic. l. p̄rie ff. s. certe. alio ē cū
expugnet iure ciuili vt b. aliud cū iur p̄
torio vt tibi, nā p̄to: nō pōt facere esse

p̄ris testm̄ nō valeat
nec filij quidē valebit.

Singulis autē libe-
ris vel ei q̄ eorū nouissi-
mus^b ipubes moriet:
substitut⁹ potest singu-
lis quidez si neminem
eorū intestatum dece-
dere voluerit: nouissi-
mo si ius legitimarum
hereditatū integruz in-
ter eos custodiri velit

nec desinere
heredē: vt. i. s.
de bo. pos. s.
quos aut. Itē
no. b q̄ de as-
liēis reb⁹ q̄s
testat: vt p̄
de hōis filij.
sic r als. ff. d
dona. iter vt.
r vro. cū hic
s. si miles. et
ff. d ius. rup.
tes. si q̄s filio
s. s. r si q̄s si
li⁹. Est r ali⁹

casus fm̄ quosdā. vt. C. de secū. nup. f. s.
mine. s. si. s. de iure cōi aliter est: vt. ff.
de test. l. eius qui. s. i. r. de codicil. l. cō-

Singulis. ^{ficiatū. s. sūp⁹} Pupillaris s̄-
stitutio pōt fieri singlis pupill⁹ vel ei
qui vltimus morietur. h. d. ang.

Singulis. pōt enī esse q̄ q̄s hēat
plures filios r omnes ipuberes. si cui
libet substituere vult poterit. si at vlti-
mo loco moriet⁹ r b p̄r: vt b. r. ff. e. l. sin-
gulis. r b casu vno moriet⁹ desert sua
portio iure legitio. s. p. l. r. ij. tab. ad fra-
tres vt b. r. j. de le. ag. succes. s. i. s. cer-
te ex eo q̄ tātū vltio moriet⁹ substituit
v̄r eos suice substituit: v̄r ad vltimū
r ita iur substōis magis q̄ legitio iter
eos succedi v̄r. vt. ff. de le. ij. l. titia scio
in fi. s. q̄ ē hūic cōtra. s. certe ibi dirit
pl⁹. s. p̄ nō alienari q̄ testō: eis dimi-
tebat. r ex b ibi d̄r d iur substōis succe-
dere. nō q. vltio tātū substituit: vt. ff. d
le. ij. l. is q̄ i fi. b. Nouissim⁹. i. i vlti-
mo puta his verbis. q̄ ex liberis meis
ipubes vltim⁹ moriet ei Ticius heres
esto. i. Substitui. s. pupillariter.

heredis nouiter adoptati. scdo qñ p
scdm testamentū tollat primū. Tertio
qualit testamentū irritet capitis di
minutiōe testātis. Quarto an volun
tas solēnis possit tolli nuda volūta
te testantis.

Altio qñ im
pator nō ca
pit ex testō i
imperfecto.
Scda ibi in
s. posteriore.
Tertia ibi.
alio quocq.
Quarta ibi.
ex eo autem
Quinta ibi.
in eadē ofo
ne. Et. h. d.
Testm nō in
re factū non
valet. iō nō
pōt rūpi. qd
nō iur factū
ē et iure vi
riato. rūpi
vivo testōre

puta p agnationē filij nouit adop
tati vel arrogati. h. d. Are.

Testamentū adoptauerit. i. arropa
uerit. **b** Consōnē. puta an est qui
adoptat. vt. C. de adop. l. cū in adopri
uis. vt. s. de adop. s. sed hodie. Accur.

c Rūpi. si aut cū p? instituisset nō
rūperet. l. 3. postea arropet vt. ff. de li. 2.
posthu. filio. s. si. si aut fuit exhereda
tus filij emancipat? et postea arrogatur
tūc nō rūpi aut extraneus q postea
arrogat? tūc rūpi. vt. ff. de ptra ta. l.
nō putant. s. si q emancipatū: extra
neū aut nepotē accipe q nō ē su? hīs
cū ali? cū pcedat: als frustra et tūc expe
redat. vt. ff. de ver. ob. qdā cum filius.
et de lib. 2. posth. l. si q posth. s. si filij.

d Agnationē. i. sicut natiuitate alicu
ius posthu. nā tūc certū est rūpi. vt. ff.
de inius. ru. test. l. i. in si. 2. l. iij. in pñ.
2. l. verū et hoc in masculi testō. secus i

testō femine. vt. ff. de lib. 2. posth. l. gal
lus. s. nūc de lege velleia. in si. s. 2. ē rō
q: pteritio matris habet p exhereda
tiōe. vt. s. de exhered. li. s. si qd. sed de
inofficio. testa. agit talis posthum? vt.
C. de inoffi.
test. l. iij.

ctū ē: sup? rūpi? nec
interest an extiterit ali
qs hīs ex eo posteri
ore testō an non. hoc
enī solum spectat: an
aliquo cāu existeret po
terit iōq. si qs nolue
rit hīs eē aut viuo te
statoze: aut p? mortez
ei? añq? hīditatē adie
rit decesserit: aut añ
cōdittonē sub q hīs i
stitut? ē defūci? sit: in
his casib? pffa. itesta
tus morit. nā 2 p? te
stū nō valeret ruptū
a posterior: et posteri

Poste

riore. **T**es
tamentū se
cundū tollit
primū si fin
est iure pfe
ctum siue ex
scdo actuali
ter adeat he
reditas siue
nō: dūmodo
adiri ex eo
posset. h. d.

e Posterio
re rūpi: hoc
verū fin qñ
dā qñ scdm
nō cōcor: dat
cuz pio als

durat primū vt. C. de testi. sancimus.
certe hoc stare nō pōt. nam si valet ses
cundū nō valet primū cū idē nō possit
duo testā facere. cū ex scdo tantū ad
eatur hereditas. ecōtra āt snia. nam
valet prima nō scda ab eodez et sup co
dē lata vt. ff. de re iudi. l. i. iudex.

f Existere notat nō cōsiderari qd est
s. qd esse pōt. vt hic. 2. ff. de her. l. i. l.
pñ filio. 2. ff. de inius. rup. testa. l. cū in
scdo. i. pñ. 2. s. i futurū. s. 3. ff. de lib. 2.
post. si filij i pma charta. fo. ibi. testm
scdz nō valuit et i pñ. b at valuit. l. 3. et
eo nō adeat hīditas. Itē no. q id qd
valet pñ? rūpi p id qd min? valet. sic
ff. de adi. le. l. legatū sō cōditōe. s. i. ar.
contra. ff. de rescin. vend. si id quod in
pñc. s. si. d. c. vbi no.

g Deesserit. quare transmittit nec
olim nec hodie ad heredes. vt. C. de ca.
tol. s. i nouiss. **h** Institut? pñs in

secundo testō. et iste versus ē exemplū qñ va
let fm testamētū et nō extitit in eo ali
quis heres et vide tria exempla.

Sed si quis. ¶ Primum
testamētum

iure pfectus
tollit p fm
pfectū et si i
eo sit i re cer
ta heres isti
tutus nisi i
secundo asserue
rit se velleva
lere primus
q cāu istitu
tus i re certa
oia p fidei cō
missus resti
tuet. h. d.

a ¶ S3 si qñ
is iste. s. est
lex. ff. ad tre.
et incipit si qñ
prior. Acc.

b ¶ Prior
no. ar. p sen
tētia appella
tōis. vtrum
ex ea vel ex
pria agat: s3
p ar. c. d. do.
inf. vi. c. xro.
l. ex verbis. et
fili pōt not.
in. l. pe. eius
dem ti.

c ¶ Reb. qz
totū h3 l3 ex certa re sit institut. et sō
rūpī p primū testamētū vt b. et ff. d. be.
insti. l. i. s. si ex fundo. d. Iustinus
bri. stati. e. Aliquid. s. q episse pñr
mari pōt pñi i secundo et alia vt pz i seq.
f ¶ Imperatores ecce h3ba dōc dōmōis.
g ¶ Capano. s. rescripterūt salutem.
h ¶ In eo. s. i secundo testō. i ¶ Kerū. s.
certarū. l. i. ¶ Scrip. s. in secundo testō
i. ¶ Suppleta. s. si res sibi date nō fap

ciāt qrtam. m. ¶ Epissus. nā testō. et
luit primū testm remanere et tñ nō po
tuit nisi ex iure fidei cōmissi ex tacita
q3 volūtate q ex sō testō pcpit rema
net pñū. vt si sic dicāi

bī datis aut suppleta
qrtā ex lege falcidia
bī dūtātē restituat his
q in priore testō scrip
ti fuerāt ppter inserta
verba secundo testō quī
bus vt valeret prius
testamētū epissus^m est
dubitari nō oportet: et
ruptū qdē testm h mo
doⁿ efficit. ¶ Alio q3
mō testamēta iure scā
infirmātur: veluti cuz
bis q fecerit testm ca
pīte diminut^o sit: qd
qb^o mōis accidit prio
libro retulim^o hoc at
casu^o irrita fieri testa
mēta dicunt cū alio
qn^a et q rūpanē irrita
fiunt: et ea q statim ab
initio nō iure fiūt irri
ta sūt: s3 et ea q iure fa
cta sunt: et postea pro
pter capitis diminitio
nē irrita fiūt possum^o

talē q: mor
tu^o ē quē in
stituerā in p
mo. nā si er
rauit reman
net prim^o be
res: et legata
ex vtroq3 p
stant. i. a. pri
mo: vt. ff. de
pct. i. sti. l. i. s.
¶ Hoc mō
s. trib^o mōis
p arrogatio
nē et p agna
tione vt. s. e.
s. i. ites et per
secū testamē
ti cōpositio
nē. vt. s. e. s.
posteriore q3
q vīq3 huc.

Alio

¶ Per ca
pit^o diminut
tiōz testm p
prie sit irri
tū. et cōtra.
h. d. Are.

o ¶ Diminu
tus sit. l3 mī

nima ca pitis diminute. vt. j. e. s. non
tñ i si. et ff. de codici. l. pñciunt. s. si p
testm. S3 p. s. de te. mī. s. pe. S3 illō
spāle ē i milite. pōt et ali^o mod^o irritadi
testm adijci qz per legē qñq3 cassatur i
duobus casibus. vt in auten. vt cuz d
appel. cog. s. si q3 de predictis. et s. s3
vñū de parētib^o. col. viij. p ¶ Retuli
mus. vt. s. de cap. diminitio q ¶ Ca
su. s. cū q3 capite adiunt. et dicunt. s.

pprie. a. Alioqn. s. si improprie dicere volumus large. a. Causas. i. differencias. b. Singulis. i. de ppijs nobis. 2. facit. ff. de sup. le. l. labeo. s. si. men. Testamētū iure

Mō ta

factū postea irritū capitū diminutōne testatoris re cōualescit d equitate pre toris si testa tor tpe mortis fuerit ciuis romanus. 2. sui iuris. h. d. 2. 1.

c. Irrita. vt per capitū diminutōne testatoris.

d. Signa. ta sūt. 2. post ea testator ca pite dimi nutus est.

e. Romanus vt qñ mari tima vel me dia capis di mi. passus fu erit.

f. Prātis. vt i minima.

g. Fuerit. 2. aliq iudicio volūtate pri mā retineat. ff. d. se. tab. l. q. ex liberj. s. testō. h. Libertatez. imo ē scō suo testōre. vt qz capiat ab hostibus 2. ibi seruus moriat. nā tūc valet testm. vt. s. q. nō est p. fa. te. s. si. q. ē 3ia. s. illud est pp fictionē. l. cor. vt ibi. 2. ff. d. vul. su. l. lex cor. i. Tabulas. nō. q. de iu re ci. nō admittit cū sit irritū testm. s. ptozo q. ipecto nō potuit infirmari qd erat factum cum circa talia ius pretoz rium non habeat vim. vt. j. de bonoz poss. s. nos autem.

Ex eo aut. Per posterius testm iperfectus vel aliā vltimā volūtate nō solēne nō tollit primū. h. d. 2. 1. 2. Ex eo so lo. bñ dicit solo qz si pl' iterueniat l. si si

missit: aut qz in adop tionē se dedit: 2. mor tus tpe i adoptiuū p'f' ptate sit nō pōt scrip beres scdm tabulas bonoz possessionē pe tere. Ex eo aut solo nō pōt infirmari te stamētū qd postea te stator id noluerit va lere: vsqz adeo vt si qs post factuz pri' testm poster' facere ceperit 2. aut mortalitate pue tus: aut qz eū ei rei pe nituit id non pfectisset diu ptinatis oratōne cautū est ne al's tabu le priores iure facie irritē fiant nisi sequen tes iure ordinate 2. pfecte fuerint. nā imp fectus testamentū sine

fit pfectū s. tñ qñqrum p'it p'mū vt i si. h. d. 2. dice.

l. Noluerit. s. dicēdo hec xba. nolo te stamētū qd feci valere.

m. Perfec te imo qñqz: si sint ipecte tes rūpū pri mo scās: vt C. d. te. sancti mus. i. si. q. ē 3. s. ibi tñ ex cursu dēcū q. mutatiōe volūtatis il lud euenit si sola mutatio ne. Itē 3. ff. d. te. m. l. ei' milit. s. mi litia missus. s. ibi prima erat min' so lēne iure cōi

inspecto vñ facile potuit rūpi. Itē 3. ff. d. iniur. rup. te. l. ij. s. ibi s. s. nō sit pfectū iur corē tñ pfectū iur militari. vñ rūpi p'mū. Itē 3. C. d. te. l. hac p'sul tilla. s. si qs at. s. ibi i fo. fuerūt istitu tituti q. 2. als ab itestato succeduri e rāt. vñ facile rūpi p'mū testm in q. ei nei sūt instituti. 2. facili' admittit veniē tes ab itestato. vt ar. ff. d. vul. 2. pu. s. b. l. si fili'. itē 3. C. de te. l. i. n. 3. 2. ad idē 3. ff. si tab. tes. nulle. ex. l. i. s. si p's. s. i. legib' pl' fecerat testōz: vt rūperz p'mū qz icidit qd magis ē q. si aliō testm fa

cere voluisset. vt ar. ff. de his q̄ i testō
delē. l. ij. itē p̄tra. ff. de acq. her. l. clau/
di. s. ibi nō valz p̄mū. nō q̄ ruptū sit
a scōr: s. q̄ h̄s instituit? i p̄rio si aditit
ex eo p̄f̄ditatē vñ. nō valz testm̄ q̄ h̄s

redē nō h̄s
vt. ff. d. his q̄ dubio nullū ē. **Ea**
i testā. de. l. dē orōne expressit nō
p̄rie. nec po- admitturū se ad here-
tuerit eam ditatē ei? q̄ litis cā p̄i
transmittere cipē reliq̄rū b̄r dem:
suo h̄f̄di: vt neq; tabulas nō legi/
C. d. cad. tol. tunc factas i q̄b? ipse
s. i nouissio. itē p̄tra. C. d. ob eā cām h̄s institu-
his q̄. vt i di. tus erat p̄baturū: ne
l. p̄f̄ditas. s. q̄ enim ex nuda voce
ibi dixit talia b̄f̄dis nomē admissu
f̄ba q̄ p̄f̄s rū neq; ex illa scriptu
erat i dign? l. ra cui iur? auctoritas
f̄lia q̄ pl? f̄a- desit aliqd adepturū.
ciur q̄ si sim p̄lit diceret:

atolle pri? valere: vel q̄ si scōm cepissz
facere z iō ibi recedit a p̄rio. Vel dic
illud q̄ h̄f̄c d̄f̄ esse verū de iure directo
vt nō rūpat p̄mū: s. tñ aufert ei be-
reditas vt indigno vt ibi cū hec cogita-
uerit testator: vt ar. ff. de cōdi. insti. l.
q̄dā. in fi. a. Nullū est nō. nihil esse
qd p̄fectū nō sit: vt. C. ad fil. l. cū fil. i
fi. s. s. ff. quēad. testa. ap. l. ij. s. testō.
s. ibi abusive d̄f̄ aliqd qd nō erat p̄fe-
ctū. Itē s. C. de test. l. hac cōsultissima
s. ex imp̄secto. sed illud sp̄ale fauore li-
beroz vt ibi d̄f̄ sicut z illud est specia-
le in eis vt difficult? rumpat testator: il-
lud in quo ipsi p̄stituti sunt: vt in aut.
de testa. im̄per. s. p̄e.

Eadē orōne. **E**nō valz
i instituti fa-
cta imp̄atori de rōne lūz quas testator
h̄s cū alio siue iō sit p̄fecta siue nō: z
s. i p̄erū sit legib? soluti tñ vult viue-
re legib? h. d. b. **R**eliq̄rit. s. in solē
i testō qd facit: vt durior ē faciat ad
desertū suis aduersariis q̄ i testō ē iur?

diosa. vt. ff. de her. insti. l. p̄e. c. **E**am
f. litis. nā legitiās nō p̄bat. i. p̄nceps
multo min? p̄babit nō legitiās.
d. **P**robaturū. i. cōmendaturū.
c. **A**dmissurū. nisi solēnter sic insti-

scōm hoc dūm q̄ seu-
rus z antonin? sepissi-
me rescripserūt s. effi
inquit? legib? soluti
simus: attamē legib?
vuiumus.

**De inofficioso tes-
tamento.**

Quia plerunq;
parētes sine cā-
liberos suos exhere-
dant vel omittunt i
ductum est vt de inof-
ficioso testamēto ager

tutus nollet
etiā nomen
h̄f̄dis p̄f̄e.
f. **A**uctor: i
tas. vt q̄ ali
qd desit p̄p̄
qd testm̄ nō
valz cū mul-
ta sint in ei?
factiōe neces-
saria. vt. s. d.
test. s. i. z. ij.

s. **R**escrip-
serūt. vt. C. d.
testa. l. ex im-
perfecto.
h. **I**nqunt.
s. imp̄atores

i **S**oluti. vt. ff. de le. z se. con. l. p̄m
ceps. z facit. ff. de iur. fi. l. si. s. fi.
l. **A**ntin? i. iure viuere volum?: vt
h. z. ff. de le. z cōsti. digna. z facit. ff. de
le. ij. qd p̄m: t̄p̄. z. l. se. z. ff. de le. iij. l.
imp̄f̄cō. z. ff. d. inof. te. l. p̄p̄i. s. ip̄atoz

De inofficioso testō

Qualit? ip̄so iure testamēta infirmā-
tur. s. ti. i. dictū ē. nūc at qual? officio
in dicis. i. p̄ sinas in dicis intēta q̄rela.

Quia plerunq;. **S**ol-
lis h̄s
beris z parentib? defuncti z sororib?
z fratrib? cōsanguineoz dat q̄rela in
officiosi nō aut ceteri cognat? h̄ colore
q̄si de mēte factū testamētū. h. d. Bre.

Aia exp̄dāt. h̄ refert ad eos qui
ascēdūt p̄ lineā masculinā z femi-
ninā s. seq̄ns clā respicit tñ femināz.
m. **A**l omittūt. h̄ tñ ad feinā lineā re-
fert. nā illaz p̄f̄itio p̄ exp̄dātōe h̄f̄ vt
s. d. ex p̄e. h. s. m̄f̄. si at aliqd d̄ lica ma-
sculina omittēt filii i p̄tate nullū ip̄o

iure esset testis: si emancipati filia omittit
teret valeret: si p d r u p i t: vt. s. de exhe.
li. in p n. r. s. emancipatos. Hodie etiam
emancipat pterit p d r d i c e r e nulli ipso
iure: vt. s. de p e. libe. s. noiatim. r. C.
d lib. p r e. m a

a **P**ossint liberi. s. ab adita hereditate infra quinquē mī: vt. C. eo. sancim. s. si. r. l. si q s filiū i si. r. ff. e. pa. pt. in si. r. C. in q. cau. in i teg. resti. nō est ne. l. ij. r. b pposita quadam petitōe ad b vt testm rescidat q nō est actio: p r o z sus nec accusatio s; mediū tenet: vt q n q actio q n q accusatio d r s; p p e d r ārela: vt no. ff. e. posthum. s. si q s.

b **Q**ut. s. liberi. **Q**uerunt. i. conq run. d Exheredatos. a q libz linea

c **P**reteritos. ab aliq de linea femina. f Testamētū. vt. s. qui. nō est p. face. tes. s. ite furiosi. **g** **L**iberor par rētib. i. e. pmissus accusare filij. r. q n s t ab eis ex p d r a t i: r b accipe i filio pagas no emancipato als si eēt miles nō subij ceref qrela: vt. C. e. l. p e. i si. 3 t e si e s s i n p r a t e testm ipso iur nō valeret: vt. s. q. nō ē p m i s. f a. test. in p n. r. facit. ff. e. l. nā r si parētib. **h** **S**oro: b accipe in p sanguineis vterinis v l cōsanguinēis tātū. nāz vterini nō p n t: vt. C. e. l. frēs. **i** **A**ut. duo dicit iste. s. p m u q frater r soror p n t agere qrela. f m. q hoc v e z est: q n turpes p sone i s t i t u t u r b e s r e d e s. **l** **T**urpibus. i. infamib ip

so iure v l p s n i a m v l e t i a d e f a c t o: r. C. e. l. frēs. **P**relati sunt. i. admissi sūt in **Q** Non ergo. b referat ad p m u r i s s u m n **P**ossunt. s. de iure. **S** Ultra. hoc ad f m. **A**gentes vincere. s. q de fa

bus. **S**oro: b aut r fra ter turpibus k psonis scriptis heredib ex sa cris cōstōnibus plati sunt non m l e r g o cōtra oēs b fides agere p n t v l t r a frēs igit r s o r o r e s c o g n a t i n u l l o m o aut agere p n t aut agē tes v i n c e r e t. **T**ā aut naturales l liberi q s n o s t r e cōstōis diuisio n e m a d o p t a t i r a d e m u m d e i n o f f i c i o s o t e s t a m e n t o a g e r e p n t si n u l l o a l i o i u r a d d e f u c t i b o n a v e n i r e p n t.

cto agentes non vincerēt melius ergo facerent si se sumptib in nauibus nō verarent: vt ff. e. l. i. Sed cōtra. ff. e. p h u m u s. s. si quis ex his. sed ibi nemo repellit agēte repellit: tamē potuit vt hic Sed an filij fratru agāt. videt ex pac litterales ex clu di s; cum hodie vocent ab intestato

r fratribus equiparant forte r ipsis q rela datur: vt in aut. de p e. que ab ites. dese. vt in aut. vt fratru filij. s. reliquū col. ir. que est in. C. de l e. p e r e. aut. ces sante. r ar. ff. de inoffi. test. l. posthum. in p m. sed r n d e t q u i d ā q n o a d m i t t i t u r a d q r e l a r: t n v n a c u c o q p o t a g e f a d m i t t i t a b i t e s t a t o r: v t. C. de inoffi. tes. frēs. r. C. cōia. de suc. autē. itaq v l p o s s e t r i d e r i q a d m i t t i t i u r e d i u e r s o n ā f r a t e g i t q r e l a r r u p i r: r f i l i a l t e r i f r a t r i s c u s i t r u p t u t e s t m a d m i t t i t a b i t e

Tam aut. **Q**uerela statō. inofficiosi hz locū vbi n cōpetit aliō remediū: nec vbi ali q d f l i c t u s i t q z a g i t a d s u p p l e m e n t u. a f. **q** **N**aturales. s. r legitimi. nā nāles t n i n a g i t i b o i s p r i s s u m i s: v t. ff. e. si s u s p e c t a. s. i. **r** **D**iuisiōne. vt ab a u o p r n o v l m i n o. **s** **A**doptati. i. arrogati q

habet quartā ex cōfōne dñi pñi vt. ff. eo. papi. s. si qñ impubes. Itē adoptati si auo pñmo dati sunt: vt. C. de adop. cuz in adoptiuis. r. s. de a adop. s. sed hodie r. b. pñrit. a. **P**artē. s. quartaz si aut min⁹ tūc ad supplementū agitur: vt i. pñri. s. **b** **A**emunt i. venire pñt. vt iure legatū vel donatio nis: vt. i. e. s. pe. qz eoꝝ filiū vel sui sūt instituti: vt. ff. e. l. nihil. **c** **P**osthu mi. s. exhere datū nā si pñteriti ipso iure rūpunt testamentū: vt s. de exhere. l. s. posthu mi. sed hodie nō pōt exheredari: vt. C. e. l. si qñ i suo s. legis. **d** **S**ed hec supradicta a pñm. s. vsqz huc. **e** **T**estō. s. iure istis tūoīs cū testamētū facit: vt in aut. vt cū de ap. cog. s. aliud. s. si aliā volūta tē facit sufficit qquo relinquat i. vt i auten. de trien. r. se. s. i. **f** **C**ōstitutio vt. C. e. oimō. **g** **E**is. s. exheredatis vñpñteritis. **h** **F**uerit adiectū. vt. C. e. sancim⁹. in pñ. **S**i tutor. **T**utor legatū pēdo noie pupilli si spellit a qrela idē si qrela noie pupilli gerit: qz nō amittit legatū sibi flictiū. p. d. af. **i** **S**i tutor te stō: et nēū instituit r. filiū expñdauit r. cui dā pupil lo exñti i tutela filiū sui legatū

spellit a qrela suo noie. s. s. ff. e. l. si. i. rñ. s. ibi certe aduocat⁹ pcurator: spō te faciebat cū illa officia sint spōtanea: vt. j. mā. mādatū. at b ēt ex necessitate qz tutela ex necessitate su scipis: vt. ff. d. tu. r. cu. da. ab his. l. nec nō. r. necessa rio gerit: vt ff. d. admi. tu to. l. i. in pñ. **l** **N**ihilomi n⁹. nā videbatur pñu iudiciū approbas se: et sic non posse postea qrela agē: s. tñmipilomi nus pōt: vt b dicit. **p**ñs. i. ip si⁹ tutori imo erat expñdas tus. **q** **S**i eō rio. b. testō: filiū suū pupil lū expñda uit et tutori quē ipemet pñ filio dabat legatū dimi sit. s. q agat de inofficioso noie pupilli r. succubat: tñ ad legatū admittit: r. ita no. ar. ex b r. supiori rñso q qñ agit ali qd interdū nō vt ipse s. vt ali⁹. file. vt ff. de a adop. si pñ. s. q duos. r. ff. e. si pñs s. si. r. l. a duer⁹. s. i. r. C. d. admi. tu. cū qdā. vt. ff. de cōpen. l. pe. r. C. d. dolo. l. i. **I**gitur quartā. **S**uf ficit q fili⁹ hēatvñā quartā quōq relicti titulo ad hōt excludat a qrela siue sitvñ siue ples. p. d. af. **b** **I**git. forma. b. pñs ex eo qd pēs. s. e. s. s. pñ ita: ybi dicit

et si min⁹ q̄ta h̄z nō agit q̄rela ad p̄ple
mētū. s̄o. b̄ loq̄t āte iustinianū: vt. C. e.
cū q̄rif. 2. ff. e. p̄p̄i. §. q̄nā aut̄ quartā.
als. §. s̄m iustinianī t̄p̄a. per. l. C. e. oī
modo. 2 illud igit̄ qd̄ est p̄ic p̄oīf ince
ptiue nō illa

si agere non possit: si
iure hereditario: si
iure legatī vel fidei
commisī: vel si mortis
causa ei quarta dona
ta fuerit: vel inter vi
uos^b vt his tantūmo

a **¶** Legati s̄z do casibus quorū mē
todie iure in
stitutionis si
facit testamē
tū: vt in aut̄.
vt cum de ap
pell. cog. §. a/ tur. **¶** Quod autē^d de
iud. si vero

alia sit volūtas sufficit quoquo relin
qui t̄i. vt in aut̄. de trien. 2 se. §. i.

b **¶** Alios. s̄. data ea cōditione. vt b̄ do
natio inter viuos in quartaz cōpute^t:
vt. C. e. l. si quādo. 2. §. generaliter. 2 p̄ic
subiicit. **¶** Cōstitutionibus. vt dotis
cā 2 donationis p̄pter nuptias: vt. C.
de inoffi. testa. quonīā nouella.

d **¶** Qd̄ aut̄ dicimus. s̄. §. p̄ori. §.

e **¶** Portione. vt. s̄. q̄libet p̄ear quartā
hui⁹ p̄ris quā habiturus erat ab inter
fatto: vt. C. e. l. parētibz. 2. l. cū q̄ritur
b̄ tamen est hodie iure autenticor̄ mu
tatū. s̄. ad trientē: vt de^t tertia si sunt
quatuor vel pauciores. Vt vero p̄les
sunt filij exheredati habēt dimidiā: vt
in aut̄. de trien. 2 se. §. i. q̄est. C. e. aut̄.
nouissimī. Et nota. in fine hui⁹ t̄i. q̄ q̄
dā dicūt hūc t̄i. hodie nō habere locuz
nisi iter fratres turpibus p̄onis herē
dibus institutis 2 hec sunt snia. 2. l. p̄
auten. q̄ est. C. de li. p̄e. vel exhereda
tis auten. nō l̄z. 2 aut̄. ex cā. Sed nos
dicim⁹ q̄ h̄z locū vt olim: qd̄ plene dīxi
m⁹ i aut̄. vt cū de appel. cog. §. aliud in

fi. 2 dicta aut̄. ex cā. nisi q̄ q̄d capitu
la. in. d. aut̄. circa q̄relā sūt inouata: vt
q̄: oliz nō trāsmittēbat ad heredē etiā
suū nisi essz p̄parata: vt. ff. e. posthumi.
§. si. 2. l. se. hodie sic ad suuz heredē: vt

quarta diximus: ita in
telligendum est: vt si
ue vnus fuerit siue plu
res quibus agere d̄ in
officioso testamento p
mittit̄: vna quarta eis
dari possit vt pro rata
distribuitur eis: id est
pro virili portione
quarta.

De heredum quali tate et differentia.

p̄ eis dimitte^r: vt i aut̄. de he. 2 fal. §. ex
heredatos. col. i. 2 i aut̄. de imen. do. i. fi.
§. si. col. vii. Et sunt cāe ingratitudinis
trij. q̄bus filij exheredant̄. 2. vij. q̄bus
p̄ a filiis: vt in aut̄. vt cū de ap. cog. §.
cās. 2. §. b̄ dicim⁹. 2 tres q̄bus frater a
fratre: vt in aut̄. de nep. §. ingratitu dē
nem. col. iij. ac.

De heredū qualitate et dīa.

¶ Quia heredes de q̄bus supradictū ē
diuersi sunt: nō de eoz dīa 2 qualitate
i. differēti qualitate. videamus. accur.

¶ Heredes. **¶** Totus iste no
tabilis titū. diui
dit̄ principaliter in duas p̄tes. Prim
o ponit regulā q̄ heredū tria sunt gene
ra. Scdo illa genera seq̄tur 2 declara
t seriatz. Scda ibi necessari⁹ heres. Itē
ista subdiuidit̄ in tres p̄tes. Nā p̄mo p
seq̄tur primū gen⁹ heredū. s̄. q̄ sunt ne
cessarij h̄des tātū. Scdo p̄seq̄tur scd⁹
memb̄: s̄ siue genus videlicet qui sunt
sui 2 necessarij. Tercio p̄seq̄quitur quī
sunt extranei heredes. Secunda ibi.
sui autem. Tercia ibi. ceteri. qui. Arc.

Eredes aut. aut. necessarij. s. tātū.
 Accur. b. Extranei de his aut oī/
 bus hic ti. dicit per o. dīnē. vt. j. p. p. m. o.
Necessarius. s. r. s. sui. r.
 s. ceteri. ac.

Dui dīc iste
 s. in quatuor
 o. p. tes. p. r. i.
 mo ponit q. s.
 fit heres ne/
 cessarius tan/
 tū. Secundo
 rōez assignat
 quare sic vo/
 catur. Tercio
 infert consue/
 lendo testato/
 ri qui nō est
 soluendo. ne/
 cessarius heres fit.
 Quarto pui/
 det ipsi suo.
 Secūdo ibi. q. r.
 siue. Tertia
 ibi q. Quar/
 ta ibi. p. hoc
 tamē. Et. b.
 d. in summa.

Seruus p. prius heres a dño institut/
 dī necessarij: q. est heres velit. nolit
 bona tñ que post mortē dñi qñt pro/
 pria reseruā. b. d. are. c. **Necessarij**
 us. ad hoc vt fit necessarius est necessē
 vt fit suus testatoris tampe testamen/
 tū: vt p. c. r. ff. e. si alienū. in pñci. Itēz r.
 tempore mortis: vt. s. de here. insti. s.
 seruus. Item q. non sit alteri legatus.
 tunc enim legatario quereret heredita/
 tem r. ipse eius esset nisi idem seru^{us} n/
 bi substitutus esset heres r. liber: vt. ff.
 de pupillari substitutione. l. si. s. i. ac/
 cur. d. **Protinus.** id est statim. et
 siquidē pure institutus a seipso liber/
 tatē cōsecutus videt: vt. ff. de acq. her.
 ex parte. r. ff. de here. insti. l. si sub con/
 ditione. s. si. r. etiam ignorans: vt. ff. si
 certū pe. eius qui. r. ff. de testa. qui iudi/
 cium. c. **Et necessarius.** nisi sit insti/
 tutus sub hac cō ditione si vellet: que

verba faciūt eū volūtariū. sed in extra/
 neo nil operat: vt de cōdi. insti. verba
 r. ff. de here. insti. Cornelius. f. An
 de q. necessarius. Accur. g. **Sulpe**

bus satis nō fiat^{us} po/
 tius eius heredis^{us} bo/
 na q. ipius testatoris
 a creditoribus possi/
 deantur: vel distrahun/
 tur vel inter eos diui/
 dantur. **Pro** hoc ta/
 men incōmodo^{us} illud
 ei commodum presta/
 tur^{us} vt ea q. post^{us} mor/
 tez patroni^{us} sui sibi ac/
 quisierit ipsi reseruen/
 tur^{us} et q. uis bona de/
 functi nō sufficiāt cre/
 ditoribus: iterūz tamē
 ex ea cā res eius quas
 sibi acq. s. i. nō^{us} vene

git. l. **Prestat.** sic r. alias inueniē in
 multis locis vt qui vno casu ingrauat
 debet in alio releuari: vt. ff. de aureiur.
 l. eum. qui in pñci. m. **Post** mortē
 scz ante aditam hereditatem: vt. C. ad
 fil. cum fil. vel certe p. p. p. otinus vi de
 tur adita hereditas. r. d. l. cum fil. alio
 casu loquitur. n. **Patrono.** id est qui
 esset patronus si esset liber in vita illi
 us. o. **Reseruētur.** separationē impe/
 trata si bona patroni nō attingat. i. nō
 inceperit a dministrare: vt. ff. de sepa.
 l. i. s. si. al. s. si inceperit administrare nō po/
 terit postea impetrare separationē nī
 si sit minor: vt. ff. de mino. ait p. r. o. r. s.
 nō solū quo casu tātū. s. cū est minor se/
 pationē ipetrabat etiā si iā attingeret
 hereditatez. nō aut vt ab hereditate se/
 abstineat: vt. ff. de acq. here. necessarij
 s. si. p. **Nō** veniūt. i. non venduntur

Sui aut. *¶* Iste. s. sub diuidit/

tur in quatuor pres/ pto ponit q sunt sui r necessarii her/ des. Sedo b limitat r restringit. Ter/ tio rone reddit qre dicunt sui herdes.

Quarto r o/

ne ponit qre dicunt neces/

sarii. *¶* Secda

ibi. s. vt ne/

pos. Tertia

ibi. s. si qdes

Quarta ibi.

necessarii. et

b. d. filius vel

alius que neo

preedit in po

testate dicif

suus r necessa

rius hys r suus

ideo dicif q

est qsi dñs. i.

vita pris. ne

cessarii. r o d:

qz idē de iur

ciuili hys est

b. d. Are.

a *¶* In pte. als si sūt emācipati ex tra/ nei sunt: vt. j. e. s. ceteri. *b* *¶* Desierit

ip: oprie ponit qz vno pte nō fuit hys s; d: desinere qre ad qd futurū erat.

sic r als. ff. vsufr. que ad. ca. l. iij. desine/ nere. *c* *¶* Interēpt. s. filius. *d* *¶* Ratio

ne. veluti emācipatiōe vel deportatio/ ne. vt. s. q. mo. ius pa. po. fol. s. pte rea/ r. s. cū aut.

e *¶* Succedit. ita vt etiā filius emācipat/ repellat: r nepos qui

remāsit in pte ex eo vel alio sūio na/ tus admittat: r hoc iure ciuili qd non

cognouit emācipatos: qz erant capite/ minuti: vt. j. de here. que ab inte. de. s.

emācipati. de iure autē ptozoli soli filij emācipati admittunt nō nepotes: vt

d. s. emācipati. s. p. edictum de comū/ gen dñs cū emācipatis liberis eius ad

mittit simul filius r nepos: vt. ff. de cō/ iungen. cum emācipa. l. i. ij. respon.

Quod. i. q simul nepos cū patre vel fratre patris admittat locū hodiens haberet cū sit sub lata omnis differen/ tia que fiebat occasione emācipatio/ nis: vt in auten. de here. que ab inte/

des. s. i. col. r.

ue in locum patris sui succedit. *¶* Sed si sui

quidem heredes ideo appellantur quia do/ mestici heredes sunt:

r viuo qz patre quo/ dāmodo dñi existimā/ tur. vnde etiam si qd

intestat mortatur pri/ ma causa est in succes/ sione liberorū. *¶* Me/

cessarii vero ideo dicū tur qz oīno siue velit

siue nolit tam ab inte/ stato q ex testō ex. l. iij.

tabu. heredes sunt: sed his ptoz pmittit

patre r filium: vt. C. de impube. r ali/ substitutionibus. l. finali. Item eandē

vocem vtriusqz vt. j. de inuti. stip. s. cū quod. Item r ideo videtur dominus:

quia in illis bonis patris aliter sicut ipse pater: r sicut vroz domina dotis.

scz dicit r habere possessionē. vt. C. de iure do. in rebus. r. C. qui po. in pig. l. i.

final. ita r possessionē viuo patre habe/ re videtur filius. vt. ff. pro here de. l. iij.

in si. hinc est q sola administratio di/ citur transire ad filium cum pater mor/

ritur: vt. ff. de lib. r po. l. in suis.

i *¶* Liberorum. vt. j. de heredi. que ab/ intesta. s. i.

l *¶* Dicuntur. scz dicti filij.

l *¶* Sunt. scilicet iure ciuili inspecto.

aliud de iure ptozoli vt subijcit quod/ prenalet.

m *¶* Permitti. s. liberis in potestate

Liber secundus

positis nō vt hēant necessitatē adire
ptorē s; sufficit si se nō inmiscat. vt. ff.
de acquir. her. et qui se. 2. C. si vt se ab

Leteri qui. ¶ Qui nō est i

ptate moriē
tis tpe mori
tis d; heres
etne. h. d.
¶ Appellā
tur. sic. C. de
reivro. ac. s.
etnei.

¶ Nō pnt.
vt. s. d. adop.
s. femine.

¶ Nābef. s.
vt fit hīs et
ne. nāz non
cōsequit iste
vtrūq; s. lib
tatē et p̄dita
tē ex dñi tes
tamento qd
est necesse vt
sua necessari
vt. s. de her.
insti. s. si ve
ro a viuo. ac/
cur.

In be

redibus aut
heres ex
trane' trib'
tpib' d; esse
capax: videlz
tpe mortē te

statoris et aditōis: incapacitas autē me
dij tps nō nocet: testi factio capis in
actiua et passiua significatiōe. h. d. arc.

¶ Factio passiue accipe. i. vt possit ca
pere ex testō qd pōt quilibet exceptis
quibuscū quos nō. i. ti. i. s. legati.

¶ Forū. nam seruo instituto dñi per
sona inspicit: vt. s. de here. insti. s. ser/
uus plurium.

volentibus se abstinere ab hereditate vt potius parentis q̄ ipso rū bona similiter a creditōrib' possideantur

¶ Leteri q̄ testatoris furi subiecti non sunt extranei hīdes appellati itaq; liberti quoq; nri qui in ptate nostra non sunt heredes a nobis instituti extranei heredes nobis videntur: quia de cā et q̄ heredes a matre instituantur: eodē numero sūt: quia femie i ptate liberos non habent

¶ Seruus quoq; heres a dño institutus et post testamentū factū ab eo manumissus eodem numero habet

¶ In heredibus aut extraneis illud obseruatur: vt sit cum eis testamenti factio siue be

¶ Jā. s. qd sit capax.

¶ Tribus temporib'. als est trib' et als s; tñ tria sub ieiunctura vt subicit
¶ Mutatio. vt quia medio tpe efficiat nō capax tñ his trib' tpi' bene inue

redes ipsi instituant siue hi qui in ptate eorum sunt et id trib' tēporibus inspicit: testamenti quidē facti tempus vt cōstiterit institutio: mortis nō testatoris vt effectū heat: hoc amplius et cui adierit hereditates eē d; cū eo testamenti factio: siue pure siue sub conditione heres instituitur: namque heredis eo maxime tempe inspicendum est quo acquirit hereditatē.

¶ Adedio aut tpe inter factus testamenti et mortis testatoris vel conditionis institutionis existentē mutatio iuris nō nocet heredi: quia vt diximus tria tpa inspiciebent. ¶ Testamenti autem factionem non solū habere vt

nif capax vt hic. et ff. de here. insti. s; si in cōditōe s. soleimus. et l. si alienū s. i extraneis Sed contra ff. de acquir. here. si seru' et qui. s; cer te q̄ seru' in seruitute nō dicebatur capax vt vbi ex persona dñi principaliter erat. nā dñs erat non capax. vnde eo manumissus si nocet ei manumissio cuius presumat nūc q̄ tūc fuerat capax. Item sūt ar. ptra. ff. p emp. l. ij. in pñ. et in aut. vt cū de appella. co/ gno. s. gene/ raliter

¶ Tempora. scilicet in extraneo herede in suo et necessario exigitur sūm Job. s; temp' mortis. vt. s. eo. sui. vel sūm Azo. et temp' testamenti inspicitur tps aut adite hereditatis non inspicitur q; statim sunt heredes patre mortuo. s. de iure ciuili. vt. ff. de suis. et l. i. in suis. in necessarijs aut tantū duo tpa inspicuntur. s. testi et tps mortis.

vt. ff. de here. insti. si alienum. l. i. ff. de l. suu. a **¶** Testi videtur. si in actua significatione. b **¶** Acquirere. si potest. c **¶** Factiones in passiva significatione. d **¶** Sibi si sunt sui iuris. Accur. e **¶** Alij. si se

in aliena potestate. vt b. 2. ff. de testa. filius. et facti. ff. de flu. l. i. §. si.

Extra

neis autem. **¶** Extraneis hereditas facta cultas libera est adire vel repudiare nisi semel fuerit hereditas adita: quod non potest repudiari nisi a minore. hoc die vero potest heres sine deliberatione consensu inuenta: tamen secure et sine damno adire hereditatem. p. d. **¶** Extraneis abstinent

di. vt est suus heres. cui datur abstinenti facultas per priorum. vt. §. eo. §. necesse. farij. **¶** Eadem. no. hic quattuor proportionales. si immiscere et abstinere quod duo perueniunt ad suos heredes. iteque adire et repudiare quod pertinet ad extraneos vt b. ff. sed quicquid suus dicitur adire et repudiare. vt. C. de leg. here. de fuct. us b. **¶** Deliberare intra annum deliberationis petitio tpe et indulto iudiciali culmine a iudicibus aut iudicibus infra

tre menses et non nisi semel peti potest. vt. C. de iure delib. sancimus. §. et hoc quidem i. **¶** Omnibus nisi sint vbi iure cōi. vt. ff. de mio. l. vez. §. ite non restituit. ite nisi iurauerit aditum sup. tractu. vt in. l. fr

tem non habet nisi mi nor sit. xv. annis.

¶ Mā bui etatis boi bus sicut i ceteris oib' bus cāis deceptis ita et si temere dānosaz hereditate suscepit p' to: succurrit. **¶** Sciē dū est tñ diuū adria nū etiā maiori. xv. annis venia^m dedisse cū post aditā hereditatem grande^m es alienū qd adite h' hereditatis tpe latebat emerissis. **¶** Sz h' qd diu' adrian' cuidā spālī bñficio pstitit. di uis autē Gordian' o postea militib' tñmō b' extendit sz et nostra beniuolentia cōe omnibus subiectis impio nostro hoc prestitū bñficiū et cōstōem⁹ taz eqssimaz et nobilem^s

derici hac es dictali i au ten. de pace tenēda. §. sz cramēta. **¶** Succur rit. vt. ff. de mi. ait pto. §. sz et si here ditatem.

¶ Sciendū maiori. scilicet cuidā p priuilegio.

¶ Venia^m sz abstinenti. **¶** Grande sic. ff. de cons. di. ide. l. ij. §. si qd. 2. l. iij.

¶ Gordia nus: sz vbi se leges isto ipatoz. rñ. nō hēn⁹. sz p' mēto eas rñ. C. de ture delibe. sancimus. in pñ.

¶ Prestitit als prestauit

sz vt aliquis non grauetur pp impro uisum debitum: vel etiam promissum. si non est sufficiens hereditas vt. C. de iure de. sancim⁹. §. ex oib'. et b' scō inuē tario si res pñtes sūt infra tres mēses si abfuerūt infra annale spaciū vt. C. de iure deli. sancim⁹. §. sin autē dubi⁹. et §. sin aut in locis. **¶** Kōstōnē: vt. C. de iure deliberandi sancimus.

¶ Equissimam quantum ad tractatū. **¶** Nobilem quātum a suam.

a **C**onfōntis. q̄ de cōpositiōe dicti i
uentarij loquit̄. **b** Grauiamini. sed
qđ erit grauiamen. **Rñ.** tenebif insolit̄
dispoib' creditorib'. **r** legatarijs etiā si
excedant mēsurā hereditatis. vt. **C.** de
iure delib. **l.**
fina. **s.** si nō
postq̄. si aut̄
petijt t̄p̄s
ad deliberā
dū **r** facit ē
amentariuz
creditorib' q̄
dā tenet in
solidum. sed
d' legatis de
trahit falci
dā siue adi
erit heredita
tē infra deli
beratiōis tē
pus siue nō
recusauerit
sed si nō se
cisset inuēta
rifi oib' inso
lidū tenere.
vt. **C.** de iure
deli. **l.** si. **s.** si
aut̄ b' aliq̄s.
r. **s.** si quis autem.

Item extraneus:

p heres dī adire hēditatē gerēdo se
p̄ hīde i aliq̄ actu v̄l nuda volūtate v̄l
re v̄l hōis declarata: ita pōt repudiā
re dūmodo sciat hīditatē sibi delata
quā sit mūr'. **p.** d. vsq̄ in finē. **Are.**
c **I**tem ad legitimā. **s.** iure civili aliō
de iure p̄torio. tūc enī necesse h̄z corāz
p̄torē agnoscere. vt. **C.** de iure delib. **l.**
puberē. **r.** **l.** suū. **r.** **C.** qui admit. ad bo.
pos. **l.** vlt. **d** **N**uda optet tñ q̄ extris
secus declaret. si qđ q̄ p̄ herede vel vt
hīs gessit b' dicit tūc volūtate illā dela
rat nisi p̄stet se nō vt hīdē facere vt
b. **r.** ff. de acq̄. her. **l.** p̄ hīde in p̄n. **r.** **l.**

gerit. **S.** **i** id qđ dicit b' nuda volūta
te est. **C.** de iure delib. **l.** potuit: certe
est necessaria volūtas **r** act' si ab actu
incipias vt ibi facit sic. **r** als. ff. de acq̄.
pos. quēadmodū. **e** **P**ro hīde. **i.** fas

tatis hēis fieri. **P**ro
herede aut̄ gerere q̄s
vidē si reb' hereditari
is tāq̄ heres vtaf vē
dēdo: res hereditarias
aut p̄dia colēdo locā/
douē: **r** quoquo mō si
volūtate suā declarat
re vel hō de adēdū
hīditare dūmō sciat
eū i cui' bōis p̄ hīde
gerit testatū itestatūue
obiijit. **r** se ei hīdē eē
p̄ hīde. **n.** gerere est p̄
dñō geret. veteres ei
hīdes p̄ dñis appel/
labāt: sicut at nudavo
lūtate extrane' heres
fit ita cōtraria destina
tiōe statim ab heredi

nisi iussu p̄ris vt dñi p̄cedere. vt. ff. co.
si q̄s m̄p̄. **s.** iussuz. **r.** **l.** q̄tiēs. itē optet
q̄ sit cōpos mētis. vt i si. hui' ti. Item
q̄ sit maior. xij. **ans.** als nō pōt adī
re. vt. **C.** de iure deli. potuit. **r.** **l.** si itan
ti. Itē q̄ sciat mortuū eē testōres. als
nō pōt adire. vt. ff. de acq̄. her. is q̄ hīs
s. si q̄s dubitet. **r.** **l.** qui hereditatē. **r.** **l.**
neminē. **r.** **l.** qui supstitis. Itē cert' de
p̄ditiōe testatoris eē d̄s. vt. ff. de acq̄.
her. **l.** heres. **s.** si. **r.** **l.** se q̄n. Accur.
p **P**ro dñō. vñ herus. **i.** dñs. vt. ff. ad
l. aquil. item meli. **s.** ler adl. Item di
cūt t̄p̄tonici heri. **i.** dñi.
i **D**estinatione dummodō hoc actu
extrinseco declaret argumentū tñ p̄tra
ff. de pecu. leg. **l.** nō statim.

Intelligit. nō ergo demēs v'l furio
Delegatis sus. Dic q' ter.

Post cōtinuat istā r/
 Tor' iste titulus d'ib'icā.
 uidit' p'cipaliter in q'nc' p

q' ptes. p'is
 mo cōtinuat
 se ad pceden
 tia. scōd pōit
 diffinitionez
 legati. Ter
 tio recitat q't
 genera lega
 torū oliz erāt
 quarto illud
 cōtingit. q'n
 to incipit tra
 ctare materi
 am legatorū.
 Secda ibi. le
 gati. Tertia
 ibi. sed olim

tate repellit'. **E**uz q'
 surdus v'l mur' nat' est
 v'l postea fac' nūbil p
 bibet p herede gerere
 r acq'rere sibi h'rdita
 tem si tamē intelligit'
 quod ait.

Delegatis.

Post bec' videā
 mus de legatis q'
 ps'uris extra ppositi/
 tā q'dem materiā vide

Quarta ibi. natura aūt. Quidā ibi. nō
 solū aūt. Et illa quinte suo loco sub di
 uidet'. r. p. d. in summa. Et cā l3 mutare
 ppositū v'l sic ex cā l3 inmiscē i vna mate
 ria lialia. materiā. l3 si oīno filis dūmō
 vna materia trāseat r cōformitatē p'eat

Pcum alia materia. hoc dicit. Areti.
 Post bec. f. que dicim'. s. d. testa. o.
 hucuscq'. r. Pars. f. q' est circa legata
 r longa est vt patet. ff. per multas r/
 bricas. d. **P**ropositā sup'ra per quas
 perso. nobis acqui. s. fi.

Quoniam. i. locuti sum'. r. sic t'pus
 pro. tempe pōit. vt. C. de insa. si post/
 donum. vel loquimur. i. loqui debem'
 si materiam procedentem psequere
 mur sic in aut. de confang. r. affini. s. si
 igitur. col. v. f. **F**iguris. i. partibus v'l
 formis que. iiii. sunt per successionem
 ciuilem per pretoriam per arrogationē
 per adiectionem conseruande libertat'
 tis causa. vt. s. per quas perso. nobis
 acqui. s. fi. g. **O**mnino. i. diligentissi
 me p **T**estamentis. vt de testa. r. tris
 bus sequenti. titu. i. **H**eredibus. vt

s. de here. insti. v'sq' huc. l. **S**equen
 ti quia nec debētur nisi in testamento
 relicta r post heredis institutionem s/
 hodie contra in vtroq' vt. j. de fideico.
 heredi. s. preterea. r. j. e. s. sed nos. v's

q' r. s. ante.

tur: nā loq'mur' de his
 iuris figuris q'bus p
 vniuersitatem res no/
 bis acq'rūtur. S3 cum
 omnino de testamen
 tis r de hereditibus q'
 testamēto instituuntur:
 locuti sumus: non si/
 ne causa sequēt' loco
 potest bec iuris mate
 ria tractari. **L**ega
 tum itaq' est donatio

Legal

tū. **S**imil
 tur in septe
 p'ies. Primo
 pōit qualiter
 diffiniat le/
 gatū. Sec.
 quot erāt oli
 genera lega
 torū. Tercio
 qualiter vñ
 quodq' gen'
 legatorū sic
 bas siue erāt
 certaverba af

signata. Quarto qualiter dicta verbo
 ru3 solennitas est hodie sublata. Qui
 to qualiter per iustinianuz omnes isti
 modi legadi: vel omnia legatoru3 sunt
 redacta: ad vnam materiam r legata/
 rijs datur ius psequendi legata alte
 ro de tribus modis. Sexto remouet
 differentiam que erat inter legata et fi
 deicommissa r ea ad quot. Septimo re
 spondet cuiusdam tacite obiectioni. Se
 cunda ibi. sed olim. Tertia ibi: et cer
 ta quedam. Quarta ibi. sed r constitu
 tionibus. Quinta ibi. nostra. Sexta
 ibi. sed non v'sq'. Septima ibi. sed ne
 in primis. r hoc dicit in summa anti/
 qua solennitas verborum que olim in
 legatis obseruabatur est hodie sub
 lata r in legatis potius voluntas q' s/
 ba spectatur. Itē in omnibus legatis
 vna natura imponitur habentq' lega
 tarij ius psequendi legatum. tribus
 actionibus. Item legata fideicommis
 sis sunt adequata. p. d. Aret.

Legatum. sic. ff. eo. l. legatus. sed ali
 ter diffinitur. vt. ff. eo. l. legatum.

Liber secundus

a **¶** Quedam donatio sunt. n. tres donatioes: vt. ff. e. l. i. et differt hec a donatioe cā mortis: vt dixim⁹. §. de do. §. l. i. ff. §. Item a donatioe inter viuos cui⁹ legatum renouari possit vsq; ad mortem: vt ff. de admōe.

le. l. iij. in fi. et l. iij. sed donatioe iter viuos nō ē ita vt. §. de do. §. et alie. Itē differūt ad hereditatē cum hoc singulare et sine onere sit illud vnde rognūersale et cū onere: vt l. ff. mā. et si per hereditatē et argumētū. ff. de eden. qdā §. nihil.

b **¶** Quedaz verba. vt si dicat legatario

venedica tibi rē talem. vel heredi dicat damno te illum ere alieno liberare: vt j. e. s. sed et tale. Itē si sic dicat fūite illi habere talem rem. Item si dicat vni heredum: percipito rem illam. t. ante partem capitari: vt. ff. e. si a pluribus.

c **¶** Constitutionibus. quas nō hēm⁹.

d **¶** Sublata est. s. dudum retro.

e **¶** Constitutio. C. cōia de leg. l. i.

f **¶** Zugubratione. i. vigilatione maius nocturna. nam sū philosophos lūna dicit hē radios lugubres. sed sol claros. sic in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. in prin. col. ij. **g** **¶** Validiores inter dum nō est volūtas validior scriptura: vt. ff. de vsufu. le. l. si aliq. et ff. §. sup. le. l. labeo. et facit ad hoc qd in tex. dicitur. s. qd voluntas sit validior scriptura. qd est verum: vt. ff. de leg. ij. l. cui⁹ pater. §. cum in perfecta et de le. l. iij.

¶ Imo. et hoc nisi sit impossibilis vel probat: vt. j. e. s. ff. vel inepta: vt. ff. e. l. §. no alieno. §. ff. **¶** Luptētes qd vba solennia. **¶** Legatis. i. oī generi legatorū. l. **¶** Natura. quantum ad hoc vt

magna fecimus lugalitatem defunctorum voluntates validiores esse cupientes et non verbis sed voluntatibus eorum factis ueteres disposuit ut omnibus legatis una sit natura et quibuscumque verbis aliquid derelictum sit liceat legatariis id persequi non solum per actiones personales sed et per in rem et per hypothecariam cuius constitutionis pensum modum ex ipsius tenore perfectissime accipere possibile est.

debeant. sunt tamen quedam fauorabilia alijs: vt §. de obli. que ex qua contract. §. fi. **¶** Verbis a prius. tamen ad beneficium. ff. §. p. pe. qui aut in si. et l. sequen. **¶** Persona les s. ex testamento. **¶** Per in rem. i. per rei vendicationem. nam recta via trans sit dominium in legatarium rei legatari: vt

ff. de fur. l. a titio.

¶ Hypothecariam. s. in rebus alijs que fuerunt defuncti. et no. qd si legatum sit in specie et sit res testatoris competunt ille tres actiones si in genere ut seruū competūt due. s. testamētū et hypothecaria sed in casu vna tantū actio sex. testamento et vna exceptio competit: vt si lego debitori liberationem: vt. ff. de lib. leg. l. qd mihi. et ff. vt in pos. leg. l. i. §. si debitori. Si autem sit res aliena due tantū cōpetant. s. personalis: et hypothecaria. C. cōia dele. l. i. non tamen oībus agit. i. actione in rem. et ex testamento sed vna. quā elegerit: vt. ff. de leg. ij. cum si lius. §. varijs. Sed si legatari⁹ sit dñs qd lter personali aget. vt. j. de acti. §. sic itaq; rñ. rōe possessionis: vt. ff. de tri. l. si. **¶** Perpensum. i. deliberatum. **¶** Accursum flo.

a Ad ea. i. nō sum? cōtēti. s. dicta con
stitudo. imo r alia fecim? circa istā r ea
de materiā: vt. C. cōia. de le. l. ff. Pria
tū remouet dñas quattuor generū lega
torū. i. in quo erat dñia iter se, sed gvero
remouet dis

ferentiā iter
legata r fidei
cōmissa.

b Stricte. i.
stricto iurē sit
vt ex testō tā
tū debeant: dem stricte concluden
vt. j. de fidei
cō. pñd. s. p.
terea. accur.

c Altagis.
i. quā legata
vt ab itestō
ēt debeatur: cessarium esse duxim?
vt. j. de fidei
cō. he. s. pte/
rea. vl' dicit
volūtate ma
gis q̄ ex solē
mitate testi.

d Exequa/
ri quātū ad
fñas r tracta
tū nō q̄tum
ad verba. nā
nō dñ legata
ria libertas

vel pñditas l3 fideicōmissario appellat
Itē ppter legatū nō cogit q̄s adire sed
ppter fideicō. vniuersale sic: vt. j. ad. l.
fal. s. ex diuerso. r. ff. ad trebel. q: pote
rat r ista de fideicō. here. s. s3 si recuset
ac. **e** Deest. in trib? eni deest: vt. j. e.
s. post mortē. r. j. de fideicō. here. s. pte
terea. r. j. de sing. re. per fideicō. re. in
pñci. **f** Ampli. s. vt ex necessitate de
tur qd nō erat in fideicō. vt. j. de fidei
cō. here. in prin. **g** Sed necq̄ cuna/
bulis. i. hoc volumine: vt. s. e. in penio
circā mediū. **h** Ope pñiū. i. pulchrū
videt: vt dñ in salustio. **i** Interis. i.

anteq̄ veniam? ad illā cōfēdem vbi tra/
ctatur cōia eorū. l2 **Delegatis** vt b
titulo r duob? sequētib? s. d fideicō. he
reditate. r alio ibi pñ. ti. l **Cognita**
i. sepatim. m **Eruditi**. sic. s. de iusti.

r iure. s. his
generaliter o.

Non

solū. **E**tia
res aliēa po
test legari et
heres teneat
eā redimere
si pōt r solue
alias teneatur
p estimatio/
nem p̄stare.
Et hoc vtrū
si testō: scit
esse re alienā
r agēti incū/
bit on? pban
di. h. d. are.

n Res. r in
his nō f̄ret
si sciuerit b
defunct? vel
ignorauerit:
vt. j. e. s. si q̄s
rē suā. r. ff. de
le. ij. l. i. vñ
er familia. ff.

his exponēdo studio/
sis adolescētibus quā
dā introducā? diffi/
cultatē ope pñiū eē du
xim? interis sepatim p
us d legatis? r postea
de fideicōmissis tra/
ctare vt natura vtrius/
q̄ turis cognita facile
possint permixtionem
eorū erudit? subtiliori
bus auribus accipere

Mō. solū autē testōis
vel beredis res? sed ēt
aliena? legari potest
ita vt heres cogat r/
dimere? eaz r prestare
vel si eam non potest
redimere pōt estima
tionē ei? dare. **S**ed si
talis res sit cuius cō/
mercium? non est nec

si q̄s rē suā. Itē d re cōi legata s3 Jo.
vt. ff. e. l. v. s. i. r. ij. s3 certe ibi nō val3 le
gatū nisi p ea p̄p qua nō ē error.

o Aliēa ēt hostiū. vt. ff. e. et ab oib? s
ēt fin Jo. Itē ab hostib? capta. vt. ff. e.
su? ab hostib? r. l. id qd. p **P**ōt. sic r
s. de iusti. r in. s. is igit. q **R**edimē
spāle ppter p̄ceptū testōis sic. ff. cō. di
ui. l. cōditiuū dō. s. si. regulariter p̄: vt
C. de p̄ben. ep. inuitū. r **R**edimere
vllō mō q̄ nō vult viderē v? si pōt tñ ni
miū petit p p̄cio. vt. ff. e. n̄ dubiū. s. fi.
r d le. i. apd iuli. s. p̄stat. aī. s **C**ōmer
cium. i. non potest super ea re contra

etius haberi. **¶** Adipisci. passivae accipitur. **¶** Accur. **¶** Estimatio. si apud eos nullum est rei commercium vel etiam est sed cuius gradus difficultate non valet legatus. **¶** ut hic. **¶** ff. eo. l. apud iuli. **¶** si. nisi testor:

voluerit **¶** triū manifestavit **¶** adipisci^a potest: nec estimatio^b eius debetur veluti si campum martianum vel basilicas vel templum vel quod publico usus destinata sunt legaverit. **¶** naz. nulli^c momenti tale legatus est.

¶ Quid autem diximus alie nam rem posse legari ita intelligendum est si de functus sciebat alienam rem esse: non si ignorabat^c fortiter enim si sciret relinquit. **¶** valet ut ipsum de

tur vel estimatio: **¶** ut. **¶** ff. eo. l. mortuo bono. **¶** s. labeo. **¶** ij. respon. **¶** et sic intelligitur **¶** ff. e. in. l. i. sed si res. **¶** Si autem tantum ei non est cui prestare debet si propter suum delictum vel secte diversitate: **¶** ut. **¶** in iudeo **¶** et maximo christiano: **¶** ut. **¶** C. ne iude. **¶** christi. **¶** man. **¶** l. i. non valet nec estimatio datur **¶** ut frat. de leg. si mortuo bone. **¶** s. labeo **¶** i. rñ. **¶** et de verbo. oblig. multum interest sed propter status conditiones vel corporis vitium: **¶** ut quod servus militiam contra ceto legetur stipendium cursoris. **¶** si testator scit vitium inesse datur estimatio. **¶** al. s. non. **¶** ut. **¶** ff. de leg. **¶** iij. fideicom. **¶** s. si servus alieno. **¶** r. **¶** ff. e. si filius familiaris. **¶** s. si. quid alieni. **¶** Basilicas. **¶** basilis grece latine domus regis dicitur.

¶ Destinata. **¶** ut via publica. **¶** accur.

¶ Ignorabat quod ignorantia nocet nisi coniuncte persone sit relictus: **¶** ut. **¶** C. e. cum aliena **¶** et nisi cum relinquitur libertas suo alieno: **¶** ut. **¶** ff. de fideicom. **¶** lib. **¶** pau. **¶** rñ. **¶** Quid si res legata fuerit evicta. **¶** respō.

si in specie non tenetur heres de evicta: **¶** ut. **¶** ff. de evict. **¶** l. heres. **¶** r. **¶** ff. de leg. **¶** i. **¶** l. si a substituto. **¶** s. heres. **¶** Sed si in genere siue extra iudicium: siue in iudicio tradita fuerit legatario non stipulanti de

evictione agitur ac si nihil sibi datum esset si est extraneus. **¶** s. iste legatarius: **¶** ut. **¶** ff. de lega. **¶** i. **¶** l. si domus. **¶** s. i. **¶** r. **¶** l. non quocumque. **¶** r. **¶** de le. **¶** iij. quid concubitus nam. **¶** s. si heres. **¶** et. **¶** ff. de evict. **¶** heres. **¶** Si de communis est legatarius: **¶** ut sit vni de fratribus est prelegatum non agit ne crescat iudicia iter eos **¶** ut. **¶** C. de bono. **¶** que lib. **¶** cum oportet. **¶** r. **¶** ff. de leg. **¶** ij. cum pater. **¶** s. evictis. **¶** Sed si omnibus est prelegatum omnes agunt siue distributio prelegatorum siue per iudicem facta siue per partes si autem a testatore excipiendo servat non agendo: **¶** ut. **¶** C. eod. **¶** verius **¶** quod in. **¶** l. si fratres. **¶** r. **¶** ff. de le. **¶** ij. cum pater. **¶** s. evict.

¶ Si sciisset. **¶** s. eo casu. **¶** quod ignoravit. **¶** Verius est. **¶** ut. **¶** ff. de proba. **¶** verius. **¶** r. **¶** C. de rei ven. **¶** res. **¶** r. **¶** C. de ede. qui accusare volunt. **¶** C. de excep. **¶** si quis de. **¶** s. de inter. **¶** commodum. **¶** C. de ac. **¶** r. obli. **¶** ga. **¶** l. negantes. **¶** s. de proba. **¶** actor.

¶ Qui agit nisi quod neget ius et nisi primum metus pactorum tunc probat re negavit **¶** ff. de proba. **¶** ex ea parte. **¶** r. **¶** ff. de ac. **¶** r. iter vi. **¶** et

¶ **Sed et si res sua**

¶ Nisi teneat lucrere testatoris alteri obligata si testor sciuit esse obligatam nisi probet de propria voluntate testatoris. **¶** h. **¶** d. **¶** A.

¶ Sed et si luere tribus casibus iure

heres si sciebat testō: rē esse obligatā
vt hic. Itē si ignorabat s; reliq; diuini
cte p'sone. vt. C. de fideicom. liber obli
gata als est. l. p'dia vel si p tanto erat
res obligata q̄rum valet vel p maio
ri sūma. vt

ff. de leg. i. si
res obligata

Sires

aliena. **S**i
legatari' fa
ctus fuerit
dñs rei lega
te et cā lu
cratiua non
debet lega
tus sec' si ex
cā onerosa.
p. d. Bre.

Utiuo. i. r.
si post mortē
vt. j. co. s. si
cui.

Lōseq̄ no.
caute dicit

cōsequi. nam p'ecisi petere nō pōt sed
rem q̄ tantū est in obligatiōe s'm nos:
estimatio tñ dat ppter defectū rei. vt
C. de ver. ob. si seruū. s. effect'. sed p'tra
nos ē. ff. de leg. iij. l. si res mibi. rñ. ibi
ppter defectū iur' petēdi ex p'sumpta
volūtatē defuncti rē legatā legatari'
amisi sed hic nō ex volūtatē defuncti
amisi emendo. Quidā tñ dicunt esti
mationē esse i obligatiōe. vt. ff. de cō
di. fur. in re furtiua. s. s; vtrum in si. r
no. q̄tuor casus q̄b' peto id qd habeo
Prim' est vbi res mibi data pōt aufer
ri. vt. ff. de so. l. si rem. r. l. qui res. i. rñ.
Itē si p'so ex alia q̄ debeā p're. vt qz si
videar h're eū p'cium ab sit vt hic. item
si aliquid iuris rei deest adhuc traden
dū est. vt. ff. de sol. etiā de ver. ob. iulij.
s. si. Itē si res detertio: est dolo dantis
ex cā stricti iuris datur de dolo s; ha
beat rem. vt. ff. de dolo r eleganter. s.

non solū. sed in bo. s. agis ex p'rio con
tractu. vt. ff. de condi. i. iij. s. si res.

Ex alia. vt legari. vt. ff. man. si p'et
ditatem non dotis p'missione. vt. ff.
de actio. r obli. l. ex p'missione doti Acc.

Nō pōt

tiua veluti ex donatōe
vel ex alia^a lucratiua
sili cā agere nō pōt.
nā traditū ē duas lu
cratiuas cās i eūdem
hoies^a r eādē rē cōcur
rere nō possē. **I**lac
rōē si ex duob' testis
eadem res eidē debe
atur iteret vtrū rē an
estimationez ex testō
cōsecut' ē. **M**ā si rez
habet agere nō pōt:
quia habet eam ex cā
lucratiua si estimatio
nem agere^m potest.

etiā si sua
ptate esse de
fuit. vt. ff. s.
leg. ij. l. me
s. duob'

Traditū
a iure. vt. ff.
de ac. r obli.
omnes. r. ff.
eo. si seruus
leg. s. f'icpū.
Accur. ff.

Hominē
ff. co. l. si ser
uus. s. i. con
tra. Sol. ibi
p' obliquum
currūt nō di
recto. vt hic.
ar. ff. de vul.

sub. que liberis. s. si. Accur.

Rem. i. specie aliud si quantitatē.
vt. ff. de leg. ij. l. titio seio. in pñ.

Non possē sed cur secus qñ emit.
rñ. quia nec rem habere videtur cū p'
cium ei ab sit. loco ei successerit. vt. ff.
de peti. here. si r rem r quod me. causa
videamus. r. l. si ipsa. Accur.

Ratione. s. supradicte regule. Acc.

Testamento. s. duorum hominū
si enim vnius esset primum per secun
dum corrigitur. vt. s. qui. mo. testa. in
fir. s. posteriore. Quid si in eodem bis
legauit. rñ. distingue speciem a q̄stia
te. vt. ff. de leg. i. plane. s. si eadem vsq;
ad illū. s. si coniunctim.

Non potest vt de leg. i. plane. sed si
duorum contra. vt sequitur ex eodem
testamento. so. illa intelligitur s'm hū
ius. s. distinctionem.

Agere. ff. de leg. i. huius. s. i. p'tra

Sol. ibi testatoris et heredis testatis est eadē persona ut i aut de iurei. a mo. i pñ. col. v. Vel ibi i scdo legato como/ dū repñtatiōis pñi legati relicti vñ/ dñ. vt. j. eo. s. ex ecōtrario qz nō videt legari bis in duob⁹ testa/ mētis. et ideo nō pēbit nisi semel.

Ea quoq⁹ res q⁹ rerū natura nō est. Si modo futura ē recte legatur veluti fructus qui in illo fundo nati erunt aut quod ex illa ancilla natum⁹ erit.

Etia res futura q⁹ tñ cōspērat legari pōt. p. d. Arc.

Ea. sic. ff. de lega. ij. l. i. qd in rez. in pñi.

Adodo si at nec fuit res nec est i rerum natura nec erit vt cpinera. vel fuit. s. nō est. vt homo mortu⁹ nō pōt legari. vt. j. de iuri. stip. in pñ. si aut ē dubiū an sit vel nō sit in rerū natu/ ra cauet hīs de psequēdo et restituen do. vt. ff. d. leg. i. l. suo legato. s. si. Idē in suo legato qui fugerat a si testamē/ tū aliud in eo q⁹ fugerat post testamē/ tū qui scz ex piculo legatarij. vt. ff. eo. ti. l. cum seru⁹. et l. si seru⁹ legat⁹. i. rñ.

Natuz et tñe cōpetit sibi exactio. vt ff. de hb. ob. interdiū. l. rñ.

Si eadem res. Si ab eodē duob⁹ legat⁹ iunctim vel dis iunctim: si ambo cōcurrunt ad legatum medietas datur vni et medietas alteri sed deficiente legato in personaynius totum ad collegatariū dat. p. d. Arc.

Si eadem duobus quid si dicat il li aut illi legato respon. duo rei stipu landi esse videntur. vt. ff. de lega. ij. l. i. si titio aut seio. Accur.

Coniunctim. scilz per copulatiuaz coniunctionem. vt. ff. de hered. insti. si ita quis. Accur.

Disiunctim. i. separatim. vt. j. pr. s.

Scinditur. viriliter nisi simul duo coniuncti es sent qui lo/ co vnius ob tinent. vt. ff. de heredi. in sti. tutius. et l. interdiū. Accur.

Viuo. nā si testatore⁹ mortuo lega tarius deces dat ad heres dem suum le gatam trāz mittit vt. C. de cadu. tol. s. cum igitur Accur.

Testator post testamēntū tamē vt differat a se/ quenti. l. i. Defecerit. scz legatari⁹. vt per mortem ciuilem vel dic legatū quod tribus casibus deficit et accrescit legatario prater duos qui ponuntur. hic. primus si non est collegatarius in rerum natura tpe testamēnti. vt. C. de cadu. tol. s. i. secundus si mihi et post⁹ homo qui abortietur postea. vt. ff. eo. l. si duobus. s. si. Tertius si mihi et he redi legat. vt. ff. e. l. plane. s. si duob⁹. et sic sunt quinqz casus. econtra sunt tres casus quibus deficit legat⁹. sed collegatario non accrescit prim⁹ si mi/ hi et seruo tuo legas. vt. ff. eo. l. plane. s. si coniunctim. secundus si mihi et ti/ bi res tua legatur. vt. ff. e. l. huius. s. si titio. tertius si mihi et non capaci le/ gatur. vt. ff. de leg. ij. l. si titio.

Coniunctim. scilicet re et verbis. vt ff. de lega. ij. l. i. re coniuncti.

Disiunctim. scilicet verbis tantū nam re sunt coniuncti. n. Zego. sed

nōne dando scio admittit titio. vt. ff. de pup. sub. si q̄s eū ⁊ de adi. l. e. l. ficut. re spon. sic si pbat testōres. b. s. adinere titio ⁊ dare scio voluisse nō als. vt. ff. e. ti. l. si plurib⁹. s. i. ¶ Disiunctim. s. abis tantū.

re tñ cōiun/ cti sūt. vt. ff. de leg. iij. re cōiuncti. ac. Būt ⁊ alij re ⁊ abis disti/ cti vt si dicā lego titio di/ iudiciā serui. Deponio lego dimidi/ am. eiusdem sui. vt. ff. co. ti. l. ⁊ pculo. petitione⁹ seruitutis b nec obstat i

co. ti. Aduenio in pen. quia illa intelli/ git qū vnā diuidiā vtriq⁹ legauit ⁊ i/ istis nō hz locū accessio. i. ius accresce/ di vt. d. l. ⁊ pculo. Būt ē re disiuncti s⁹ abis diuincti vt si dico lego tibi et sempionio p eqs portioib⁹. Būt ⁊ al/ li re ⁊ abis diuincti. vt. s. pri. ⁊ diuincti cti vtroq⁹ mō pferūt disiunctis vtroq⁹ vel altero tñmō cōiunctis. Cōiuncti nō vno mō tantū fil' admittunt. s. re tantū: diuincti nō cū abis tantū diuincti s⁹ disiunctis re ⁊ abis pferunt. vt. ff. de insti. si ita q̄s pdes. vt. ff. de le. iij. l. re diuincti. ⁊. s. pe. ⁊. s. si.

Si cui fundus. ¶ Si

ad le/ gatarū puenit pprietas fundi eadē legari ex cā onerosa ⁊ vsufruct⁹ ex cā lucratiua pōt peti tot⁹ fund⁹ tñ offō iudicis estimatio pprietas debet. b. d. Accur. b. Emerit. s. legatari⁹. Accur.

¶ Pertinuerit. s. morte vsufructuarij. v' cap. dimi. vel fil' cā lucratiua. tñ vt s. d. vsufr. s. finit ⁊ sic facit cālis. Acc.

d. Fundū. i. pprietas plenā de iudi/ cis tñ offō alr sit. vt. ij. sequit. e. Pe.

tere. b. repete qd dixim⁹. s. eo. s. si res qz dixim⁹ sādū peti ⁊ sic i plena pprieta/ te Bz opponit plena pprietas pñat ex duab⁹. s. nūda pprietas ⁊ vsufructu ⁊ iā hz pñe. i. vsuf. u. ex cā lucratiua quō

locum obtinet s⁹ offi/ cio iudicis continetur vt deducto b vsufructu iubeat estimatione⁹ p/ stari. ¶ Sed si rem le/ gatarij qz legauerit i/ utile est legatū quia quod propriū est ipsi/ us: amplius eius fieri non potest. m. l. licz ali/ enauerit eam non de/ betur nec ipsa res nec

ex cā lucr. s. vsufr. ⁊ b de iure s⁹ p de/ equitate vt subicit. Acc. s. ¶ Petitione s. cal. l. p dicta fundi p actionē ex testō als in multis locū dñij hz. vt. ff. de dā. infec. qui bo. s. infirmitatū. et. ff. bo. ancr. iudi. pos. inuēditōe. ⁊. ff. fa. pñe. l. ⁊ puto. s. ij. ⁊. ff. d. vsufruct. l. iij. ⁊. v. g. ¶ Seruit⁹. s. realis. Acc. b. ¶ Dedu/ cto. i. estimatio vsufr. quē. s. vsufructū ex cā lucratiua hz. ⁊ iō nō dz pl⁹ pñe. vt s. e. s. si res. i. ¶ Estimatione. s. pprietas Acc. l. ¶ Prestari. s. ab pñe iuo. Acc.

Sz si re legatarū.

¶ Legatū rei pprie legatarij nō valet etiā si p' testm' iua eē desierit. b. d. are.

l. ¶ Legatū. vt. ff. de libe. leg. l. i. s. sol. ibi liberatio relinq̄tur q nō erat debi/ toris. Acc. m. ¶ Pñe sic. de acti. s. sic itaq⁹ ⁊. ff. de le. iij. l. cū q̄s. i. rñ. r. ff. de excep. rei iudi. l. tan eadē. s. actiōes. ⁊ ff. de acquir. pos. l. iij. s. ex pluribus.

n. ¶ Alienauerit. ff. de re. ca. l. i. in fi. cōtra solu. scdm. B. ibi viuo testatore alienauit. hic postea v' hic purū fuit. ibi conditionale scdm. Joannē arg.

ff. eo. cetera. §. ff.

Si quis re sua. **Ua** let. le/
gatū rei testātis licz testator putauit
rit alienā. p. d. Are. a **Quasi.** i. cre/
dens alienā
accur.

b **Opinio**
ne. no. sic. ff.
de māu. vii.
si pater. §. q.
tēs. 2. ff. de
in. 2. fac. ign.
i. regula. §. q.
ignorauit.
argumētum
p. ff. de acq.
p. re. is q. pu
tat. solutio
ibi de re que
p. sit in aio
Accur.

c **Exitu.** i.
effectū vt. ff.
quēdamodū
testa. apert.
l. negare. ibi
publice eni expedit suprema hoīum iu
dicia exitū p. re. i. res talis legatario ac
quirit pōt. Accur.

Si re sua. **Alienatio** rei le/
gate a testatore facta nō a dmittit le/
gatū nisi p. bect animi a dmittit. p. d.
Are. d **Alienauerit** v. d. c. do
nando ināstincte videt adinere nec
distinguit an valeat donatio vel non
etiā si renouetur vt. ff. de adimen. leg.
l. cū seruus. 2. l. rem legatam. 2. l. lega
tū sub cō ditione. §. i. si ex alia causa a
donatōe distigue animū. vt p. c. 2 in
du bio probat heres mutatū volunta
tem. vt. ff. de lega. iij. f. d. c. d. §. si re. et
ff. e. l. lucr. §. pe. 2. ff. de p. ba. cum qui.

d **Adimendi.** quia animi ex hoc pro/
batur: quia si necessitate rei familiar
non videtur renouasse. al. sic que d. s.
finctio in donatōe nō cadit. vt. ff. d.

adimen. lega. l. rem le gatā. 2. no. C. de
qui post. f **Deberi.** i. rem legatario
ar. §. e. §. nō solū vbi ab initio fuit alie
nata. g **Idē.** i. iuris esse vel fident
i. imperatores. Accur. p **Pignori.**

serūt. **Itē** rescripte/
rūt eū qui post testiā
factum p. dia q. legata
erant pignori dedit
ademisse legatū nō vi
deri: ideo legatariuz
cum berede et agere
posse: vt p. dia a credi/
toze luanf. **Si** hō
q. s. partē rei legate a/
lienauerit p. s. q. nō est
alienata oīmodo des/
bet pars aut aliena/
ta ita debet si non adi
mēdi aio alienata sit.

Si q. s. debitori suo
liberatōez legauerit

dedit quid si
rem obliga/
tam credito/
ri debitor le/
gauerit nun
quid valet le/
gatuz. r. ff. sic
2. n. p. l. omi/
nus poterit
petere debi/
tum nisi vo/
luntas testa/
toris ostēda
tur volentis
cōpensare.
vt. ff. de leg.
i. l. i. credito/
ri. l. i. Accur.

Uideri.
nisi sub oca
distictione. i.
an habuit a

ntmū adimen di vel non vel dic nullo
modo. vt p. c. 2. C. eo. qui post. 2. hoc qz
p. mo valuit relictum. al. contra. vt
C. de do. inter vi. 2. v. p. si maritus. 2. ff.
de do. inter vi. 2. v. p. cum p. q. status. §.
nullo. Accur.

Si vero p. mot. de toto. ac partem.
Accur. ff. de.

Quis. scz testator. Accur.

Si quis debitori.

Legatum liberationis valet 2 pos/
test fieri in perpetuum ad tempus et
econtra non valet legatum factum a
debitore suo creditori nisi afferat sibi
aliquam vtilitatem. hoc dicit. Aretz
nus.

Legauerit quod tribus modis fit
primus peti nolo vel quod d. z. relinq
vel actionē remissio. 2. p. c. liberandus.

er legatar' ab oi debito: vt B. 2. ff. de li.
le. l. si q's rōes. 2. l. aurelio. i. ff. Secū
dus est rōes reddere nolo. 2. hic ab oi
liberat: nisi ab eo qd penes eū sit: ab
eo qd dolo fecit: vt. ff. de lib. le. aurelio
9. ff. Tertio si

dānaut p̄f
dē ne erere
ad actōnes q̄
casu si bonaz
cām p̄z testō:
litris enētus
s̄ sumptus ab
aduersario fa
cti legati vi
dētur: vt. ff. d
1. l. lega. peti
toz. si maliam
cām n̄p̄l vi
des legare vt
in eadē lege
accursus.

Titile. l. si
fides sua sibi
legare videa-
tur. vt. ff. de
l. leg. i. i. rñ. z est hoc verum nisi testa-
torum exactione fiat. vt. f. co. t. l. 5. taz au-
tem. t. ff. e. l. si de conmissa. §. si rem.

b Heres. vel heres heredis. vt. ff. de libe. lega. l. ij. in fi. c. **P**etere cum ef-
fectu ppter exceptionem: vt. ff. de lib.
le. l. iij. §. nunc de effectu.

Deredit, sicut est bonorum possessio
et fideicommissum universale. vt. f. de bono. pos.
s. quos aut. et de fideicom. beredi. s. re.
sistuta. ac. **E** liberet et acceptilatio
nem. si solus est debitor: si habet conre
um socius idem alias conreus siue so
cius. pacto est liberatus. vt. C. de libe.
leg. i. i. ff. de s. nunc. de effectu. in fine. ac.

Tempus. vt. ff. de lib. leg. non solu
nostrum. s. i. accur. g. **E**conterario. si
debito: secus si alius q. interest credi
toris plures reos habere: vt. ff. de lib.
le. si quis decedens. s. ff.

¶ Quo, f. civiliter & naturaliter, & c. 45

effectu & pure al's valet: vt. ff. e. l. si cre
dito: i & per totum. l. 2. l. si autem.

Simplius sed nunquid hodie seip-
 est plus cum habeat statim rei legate
 dominum et hypothecariis aliarum rerum

b3 qđ si i dieb^{us} sub cō-
ditōe debitū et^{er} pure le-
gauerit^{ur} vtile ē legatus
pp repñtationē. ¶ Qđ
si viuo testōre dies ve-
nerit vel cōditō extite-
rit. Papinian^{us} scripsit
vtile ēē nīlomin^{us} le-
gatus qz se^u constitū^{ti}
qđ 2 vez ē nō. n. placu-
it snialetistimātū exti-
ctū ēē legatū qz^u in eā
cāse puerit a q^{ui} icipe
h^{ab}et. ¶ S3 si xxi ma-
rit^{ur} dotē legauerit valz
legatū: qz plen^{us} est le-

defuncti. rñ.
non: vt. ff. de
le. iij. l. iij. §.
si rem. q: pl^o
tantum quat
tuor modis di
citur: vt. f. de
act. §. pl^o iste
autē modus
non est aliq̃s
de big.

Et facies
creditor.
Zegauerie
f. debitor nif
bilominus.
Sed contra
ff. de le. ij. l. d
bitor. in prin
ci. vbi est in
utile fo. b. cor

rigitur, vel ibi dicit inutile est. i. nō vti
le cum 2 aliam habeat actionez potest
tamen 2 ista agi. vt hic.

m **¶** Constituitur. i. valuit. **n** **¶** Quid illi
us falsae opinionis. **o** **¶** Non potest no.
ar. p. vtracq. pte ad hanc regulam. v. ff. de
verb. obli. c. i. ff. de i. l. p. s. sed. c. si
placeat. c. de his q. p. non scri. pa. l. si in
metallu. s. scilicet si suo c. de furtu. l. p. pre.

Sed si uxori. Dotis factus a marito uxori valet etiā firmari? nullo mō dotē habuit dñmo do i legato certus exprimitur. h. d. Arerī.

p. **P**lenus. s. in comodo replicationis
cū legatū statū dō dō annua bima trima
die oīi hodie p. annū mobilia s. imobī-
lia statū vt. C. d. retroz. actio. l. i. s. cū
at. r. ff. d. co. p. l. i. s. v. e. 3. tē d. tōte da-
tur actio inq. uatū maris. facere potest
vel eius heres: vt. ff. sol. ma. c. i. l. i. s.

Ad legatū in solidū nisi in falcidia per
bñficiū inuētarū vt in aut. de here. et
fal. §. si vero nō fecerint col. i. Item si
qua pacta in pēdictum mulieris fa
cta sunt bñficiū legatū tollitur vt. ff. d
do. p. el. l. i. i
respon.

a **¶** Dote. i. il
lā dotē quas
nō recepit le
gatus.

b **¶** Instrumē
ta dotis. i. in
q̄b⁹ cōfessio
fuit se cepit
se dotē quam
nō recipit vt
ff. d. dote pre.
l. si. et. l. cum
scriptū. §. itē
qui.

c **¶** In plegā
do. i. legādo
abūdat. n. p.
vt. ff. de dote
pre. l. i. i. rñso

Si res legata. Si res
cto h̄dis etiā ignorātis p̄stari nō pōt
heres teneat secus si non suo facto. a.

d **¶** Si res puta fuit stich⁹. e **¶** Facto.
i. mora quo casu de iteritū teneat vt. ff.
de h̄bo. obli. si seruū. i. rñso. et de le. i. cū
res. §. si. vel quādo sine cā occidit. vt. d. l.
si fuit. aliud si cū cā. vt. ff. de leg. i. l. qd
§. s. p̄s. teneat. n. d. dolo et lata cōpa et le
ui. vt. ff. e. cū res. §. si si culpa. et. §. cōpa.

f **¶** Perierit. vel nō cōpareat quo casu
caueat heres de dando si ad eum redie
rit et suis sumptib⁹ recuperat qm̄ p̄ mortē
fugit. al. i. si iuita sūptib⁹ legatarij vt
ff. d. leg. i. cū res. §. itē si res. et de leg. ij.
si quis seruū. g **¶** Decedit. quia qui
in specie tenetur eius interitū liberat
vt hic. et. ff. de verbo. obli. si ex legatū.

h **¶** Sine facto in hoc quoq̄. s. seruo a
lieno potest admitti culpa pura non

certificauit heres dominum qui si sc
uisset se posse vendere non manu mis
set. sed forte cum viderit cum uelle ma
numittere. vt. ff. e. l. cum res. §. si alie
nus. et. §. penul. et. §. si. Item si fuerit in

māumissus^k fuerit nō
teneatur heres. **¶** Si ve
ro heredis seruus le
gatus fuerit et ipse cū
manumissus teneri eum
Julian⁹ scripsit: nec
interest si scierit he
res an ignorauerit se
legatum esse.

¶ Sed si alij dona
uerit^l seruū et is cū
donatus est eum ma
numiserit tenetur^{be}
res quāuis ignoret
rit^a a se eum legatum
esse. **¶** Sed si quis an

eo. l. si quis inquilinos. §. i. et. ff. qui eti
am a quibus heres. sed hic nō dicit te
nere manumissionem. sed dicit quo mi
nus valeat legatum. i. ex quo ad esti
mationem.

m **¶** Nec interest. cur secus vbi seruū
indebitum sibi solutum quis manu
serit vt. ff. de condi. indebi. in summa
§. si seruū. que est contra Joan. respō.
q̄ debuit scire cum factum suū cense
atur vt in aut. de iureiur. a mo. primo
responso. n **¶** Donauerit. i. heres.

o **¶** Seruū a testatore legatū et erat he
redis. o **¶** Tenetur. i. ad estimationē
vt. §. proximo dicti.

p **¶** Ignorauerit. i. heres.

Sed si quis aallas

¶ Extincta persona primo legata re.
manet legatū i accessoria qm̄ sit p̄ dictis
nem cum suis rebus. p. d. arc.

¶ Quis natus, alio suo nato. **b** **¶** Le-
dūt, quia duo legata sunt separata. vt. ff.
de pecul. l. l. i. ff. r. l. si ancillā. Sed con-
tra. ff. de vetre inspi. l. i. s. i. ex hoc vbi
dī q partus est portio viscerū mris. re
spō. ibi loquitur

tur donec
ventre est.
c **¶** Idem sic,
est. ff. de pec.
l. l. i. ff.

d **¶** Ordina-
rij q sunt hi
dicunt ista qd
cū eo. s. cum
autem.

e **¶** Mortuo
s. viuo testa-
tore nō si p-
vt. ff. de pe.
le. tunc inuti-
le. accur.

f **¶** Extingui-
tur qd accet-
sio ē vt. ff. de
pec. l. l. i. r. si
sed quare nō
ita in supior
casu. rñ. pro-
pter bois dis-

gnitatem. qz non accedit. vt. ff. de edi.
edi. iustissime. in prin. Itē qd si vicarij
erant tātū in peculio. r legatus est cūz
peculio. respon. vt exprimere peculium
necent. vt. ff. de condi. r demon. si in di-
em inspi. **g** **¶** Idem est instructus huic
primo articulo cōtradicit. vt. ff. de fun.
instru. si cūz in si. sol. fm dīo. q hic sim-
pliciter propter rudes sic loquitur. Vel
dic q sit idēz q in partu r vicarijs r q
sequitur. s. cum instrumento referatur
ad priori. de peculio vel subtili? refert
inter instrumentūz fundi qd perit sem-
per perempto legato sunt dī cūstrumē-
tum patris. quod non perit licet lega-
tum fundi pereat. r hoc casu loquitur lex
cōtraria in eo. ti. l. i. ar. cōtra. ff. de fun.

instru. l. questum. s. sed si fundus. r. s.
si instructo vel dic illaz esse Pauli sen-
tentia istam labconis a iustitiano. pro-
batam. r sic corrigit illā. **b** Instru-
mēto, est aut instrumentū apparatus re-

tur. **¶** Si grex legat-
fuerit et postea ad
vnam ouem peruene-
rit quod superfluit vt
dicari potest. **¶** Gre-
ge autem legato? et
az oues eas que post
testamentum factum
gregi adiunguntur lega-
to cedere Iulianus
ait. Est autem gregis
vnū corpus? ex distan-
tibus capitibus sicut
edum vnū corp? est ex
coherētibz lapidibz.

¶ Edibus deniqz le-
gatis colūnas et mar-
mora que post testam-
factum adiecta sunt le-
gato dicimus cede-

ues adiecte gregi post testamentū idē
in legato edum. p. d. Aret.

l **¶** Si grex qui ex. r. ouibus cōstat vel
quattuor porcis. vt. ff. de abigētiōibz.

l **¶** Ad vnā. sic. ff. quod cuiusqz vnuer.
l. sicut. s. si. in **¶** Potest. ff. q. mo. vñu
fru. amit. l. si. cōtra solu. facilius per-
dit legatū vñu. q proprietat. vt ar. ff. e. ti.
repe. s. rei. mu. r. ff. e. l. s. i. grege. in si.

l **¶** Legato. sic. ff. e. grege. sic. s. p. i.

o **¶** Corpus. tria enī sunt corpora r rē
vñū qñ vñō spiritu. i. elemētatione cō-
tinetur vt domo lapis fm q ex coherē-
tibus constat vt domus. r armariz. ter-
tium quod distantibus corporibus vt
grex. r populus vt hic. r. ff. de vñuca. re-
tum mētura. s. l. r. ff. de rei ven. in rez.

rū retro diu-
tius manu-
rarū sine q-
bus nō poss-
exerceri poss-
sessio. vt. ff. d
fun. instru. q
stuz. i. rñ. et
sunt instrumē-
ti fundi. colē-
di seruandi
gratia compa-
rata. vt. ff. de
fun. instruc.
l. instrumenta
tā q sunt illa
ibi habes.

¶ Alienato
a testatore.

¶ Si grex

etiam in vna
ouere tinetur
et legato gre-
ge veniūt o-

S. at in his. a. **Q**edere, sed colūm vel
tignū dom' legatū pure nō pōt. vt. ff. de
leg. i. l. cetera: ne vbi deforme. mc.

Si peculū legatū.

Augmentū
v' diminutū
peculij legati
vivo testato
re ad legata
riū spectat s;
si post mortē
āte aditā be
reditatē cedit
legato si ē le
gatū ipi suo:
secus si extra
neo. p. d. are.
Fuerit s;
no vel extra
neo. a. cur.
Peculio. nā
ē futurū pe
culij legati
pōt. vt. ff. de
pecu. le. l. ei quocq; et facti. s. ad hoc pr.

S. d. Legatario. idēz manumisso. ac.
Qedere nō. tria tpa ante mortē te
statoris tpost: ante in aditaz beredita
tem. Itē t post in primo tēpore. s. quo
inueniuntur cessasse dies legati omēs sūt
legatarij pares. nam quicquid eo tem
pore acquirit suus talis: ei cui hoc pe
culiū est legatum acquirit siue ipi s;
no siue alij extraneo sit relictum q; nō
cedit legata. similiter in tertio si sunt
pares. In secundo distinguitur extra
neus a seruo: vt hic, nā q; legatum ce
dit extraneo q; morte hic seruo ab ad
ita bereditate: q; nec libertas sibi pō
debet. vt. C. de cad. tol. cum igitur. r. s.
in nouissimo: vt. r. ff. quādo dies legā.
ce. l. ij. inter quos legatum seruū ma
numisso relictū est vñ: vt hic conditio
nalis vel in diem certum relicta ex die
vel conditione existente cedit. id est
trāsmittitur ad heredes nā ante, con

ditionē vel diem venientē si decessit le
gatus nō trāsmittitur: vt. C. de cad.
tol. s. si autem: nisi in tribus casibus.
Primus. vt. ff. de condi. r demon. con
ditiones. Secundus. ff. e. l. iij. Tertius

ff. quando di
es le. ce. si cū
pensionē.
Itē verbū ce
dere duas ha
bet significa
tiones. i. incip
pere debere
vt. ff. de ver
fig. l. i. cedere.
item cedere
quantum ad
trāsmisiones
vt accipit. C.
de cad. tol. p
tota. r in tra
q; potest hic
accipi. accur.

bmōi legati dies ab
adita bereditate cedit
s; si extraneo peculiū
legatū fuerit non cede
re ea legato nisi ex res
b' peculiaribus auctū
fuerit peculiū. **P**ecu
liū autem nisi lega
tum fuerit manumisso
nō dētur quāvis b' mi
nus manumiserit suffi
cit si non aditāz r ita
diu seuer' r antonin'
rescripserūt. Idem res
scripserunt peculiū le

Quia bo
na est ratio. si enī prius cederet idēz ef
fer q; in extraneo est. r alia rō: vt. ff. de
pec. le. l. deniq; s. si. vbi dicitur q; veri
simile est cū ei legat quasi patrimoniu
sui ei legat.

Peculiū. **P**eculiū seruū non
intelligitur esse legatum. seruū cui te
stator reliquit libertatem in ultimavo
luntate secus si inter viuos. fuit man
umissus. p. d. aret.

**S. Peculium. sic. C. de pecu. eius qui
li. me. l. i.**

Quādo. cur taz varie. Rñ. quia se
cundo casu. s. quando inter viuos ope
ras eius manumisso: erat habiturus
vnde cōuersa donatio psumitur s; Jo.
vt. ff. man. si vero non. s. pap. v' fm. p.
propter preoccupationes mortis. quia
psumitur antesse si potuisset vt in au
ten. de trien. r se. s. illud quocq; ibi pro
tumultu mortis angustata. r. C. qui
testa. s; nō pñt hac consultatima. s. si

¶ Legato. s. seruo et etiā libertas fuit legata. aliud si extraneo. vt. ff. de pec. le. l. vi. §. si. l. i. Stichus. Acc. b. ¶ Petitionē nisi testator fuerit huiusmodi consuetudinis ut redderet suo q̄ sibi debeat. vt. ff. de pec. le.

dñs Stichus. §. i. in fi.

¶ Idem res scripterūt cū rōnibus q̄m diceret si res linquo suo libertatē rōnibus ab eo redditis eo ipso et pecuniā legare iussit bi video: aliud ecōtra si libertatē res linq̄ rōnes

reddere uero q̄ nō uidet legatū pecuniā vt. ff. de le. l. i. si fuit uerit. Rōnes autē reddere dicit q̄m amoto dolo et fraude reddit. vt. ff. de fideicō. lib. l. i. thais. §. Stichus. d. ¶ Reliqua alia reliquas. i. a liqua que erant reddēda reddere: cum iā. que dā reddiderat vel etiā si nihil vt. ff. de verb. sig. l. cetero. e. ¶ Inferre.

¶ Tam autē. repete iussus est.

ita et etiā facta possunt legari. b. d. ff. l. i. ¶ Incorporales. i. actiōes et fuitutes. vt. §. de re. cor. et incor. vt. ff. de le. l. i. et l. i. l. i. ceta. i. pñ. g. ¶ Prefert sine cessatōe et uiles hys legatarius. vt. C. e. l. ex legato. l. i. ¶ Eregerit. nā si eregerit semper i dubio p̄sumo uoluisse legatū extingui. vt. ff. de adimen. leg. l. pe. §. si. r. d. libe. lega. nō solū. s. liberatio nisi p̄betur frui vel q̄ debitor ultro obtulit eo nō petēte: vel q̄ exactor legatario deposuit. vt. ff. de leg. iij. l. fideicō. §. si rem.

¶ Sed et tale alieno liberare nāz uti statem habet.

Si generaliter gati i

gñe electio est legatarij. b. d. Arcetius. l. i. ¶ Reg aliena. vt equ. l. i. ¶ Legata rñ a pñcipio et est postico fin. B. vt. b. z

pōt alicui legari ut actiōes suas hys legatario p̄stet: nisi exegerit uir testator pecuniā nā hoc cāu legatū extinguit. ¶ Sed et tale legatū: ualz damnas hys me estor: uel illū illius rescire ut illū alieno liberare. ¶ Si gñaliter fuit uel res aliena legatur electio legatarij ē nisi aliud te

ff. de le. l. i. si finis legat. §. cū hō. B. rñ de a pñcipio dabat electionē per redi. s. ex cōtumacia trās ferebat in legatarij. ar. ff. de fuit. §. cū r. C. de fol. l. i. Job. distinguit autē genere gñaliter. fimo uel sub

alio ut sba uel corp⁹ uel aial legat q̄ casu nō ualz cum festucam uel muscam dando liberetur. uel eo genere quod dyalectia speciem appellant. ut homo et similia: et tunc subdistinguitur: aut habeat in hereditate seruos: et tunc legatarius eligat dummodo non melior em. ut hic et ff. eo. l. legato. i. respon. l. i. qui duos. et de lib. le. l. i. aut non habeat: et tunc heres eligat. vt. ff. de uir. tri. et oleo leg. l. iij. i. respon. l. i. iij. Si autē testator ex certis reliquit incertum, aut ipse sensit de certo quod patet expresse nomine eius: et tunc eligat heres et eius uoluntatem interpretatur. aut nō sentit et tūc legatarius elegit. vt. ff. de le. l. i. si q̄s a filio. §. si plures. l. i. q̄ duos i dos mo aut in genere legata si hys testator domos: uñ ex his eligat heres si non habet et reliquit derisorij est legatum vt. ff. eo. si domus in fundo in genere legato die non ualere legatum cuius uñ digit possit fieri fundus. vt. ff. de in. do. cum post. §. generaliter. et ff. eo. l. i. q̄ in rerum. §. q̄ si quis.

Optionis

¶ Legatū op-
tionis hodie tras
mittit ad heredē si legatari⁹ decedat
anq̃ optet ⁊ plurib⁹ debentib⁹ eligere
disco: datib⁹ sorte dirimis. p. d. Are.

a Cōditōes

s. si eligere.

Accursi⁹.

b Et iō bo-

niā rō. vt. C.

de cadu. tol.

s. finautem

aliquid.

c Ex p̃tōe

q̃ est. C. cōia

de le. l. si. in

prin.

d In nra

p̃tōe. s. pre-

dicta

e Cupiētes

⁊ alij aliud

subaudi. nā

utilitatē h⁹

vt. C. e. l. con-

stitutōe. s. q̃

z. ff. de le. l. l.

si. in p̃n.

f Beniuo-

lentia. l. con-

tra eq̃tatem

s. q̃ p̃iet. mā

⁊ iure stricto

pire deberēt

vt. ff. eo. i. l. hui⁹. s. si. g

¶ Et sorte vel

cā tarillis vel alio mō sic. ff. de iudi. i

trib⁹ s⁹ quare iuder nō compellit eos

ad p̃sentendū. vt. ff. eo. hui⁹ in si. rñ.

imo h⁹ mō cōpellit vel ibi cōpellit in a

ctiōe eligēda q̃ dat a iure. h⁹ autē mō cō

pellit in eo q̃ dat a testatore.

b Eniaut tñ ceteris estiaōnē p̃stet

suar p̃tū. vt. C. cōmu. d. le. l. si. in p̃n.

Legari

⁊ illi p̃stet ex ti. lega

institut. p. d. Are. **¶** Legari soluz et

ecōtra. i. sol⁹ legat. vt. ff. e. l. h⁹.

¶ Factio in passiva significatiōe des
cipe. vt. s. de here. q̃lit. ⁊ dif. s. testamē
ti. s⁹ qui sunt isti qui nō p̃nt testi fas
ctionem. rñ. incerta p̃sona. vt. p̃ri. s.
Itē pegrin⁹ siue depozat⁹. vt. C. de he.

insti. l. i. Itē

in metalluz

dānat⁹ vt. ff.

de his q̃ p

nō scrip. pa.

l. si in metal

lū. Itē seru⁹

de adulterio

cū dñā com⁹

misso accus

sat⁹. vt. s. de

here. insti. s.

si. Itē colle

giū nisi p̃be

tur licitū. vt

C. de here. in

sti. l. collegiū

itē incestuo

si. vt in aut.

qui. mo. na.

effi. sui. s. vl.

col. vi. Item

hereti. mā

ris p̃ssis. vt

C. de here. l.

manicheos.

Itē apostate

vt. C. de apo

sta. p̃i. q̃ san

etā. itez mulier nubēs infra annū a tē

pore morē mariti vt in aut. d. nup. s. l.

¶ Incertis vero. **¶** Oli

⁊ libertatis vel tuteie i incertā p̃sonā

p̃ferri nō poterat. sed hodie sic dūmō

legatari⁹ certificari possit. p. d. Are.

¶ In certis s⁹ cōcessum erat hodie

p̃etiā añ le. grecā inferiores in paup̃

b⁹. vt. C. de epis. ⁊ cle. l. id qd.

¶ Nam nec miles cur⁹. s. militis vo

luntas seruatur pro lege. als vt. C. de

testa. mili. l. i.

¶ Illud q̄ designati in calen. ianua
rii fortebant. i. incipiebant honores
administrare. et aſi per tres meſes de
ſignabant: vt. ff. de condi. et demo. pu
blius. r. c. de magi. mu. l. i.

b **¶** Libertas
dari vt ſi di
cat ita illi li
beru eē volo
q̄ capitoliu
p̄mo aſcēde
rit vel filie fe
cerit: vt. ſ. p
ri. ſ. incertis
vl' ſtichu li
berz eſſe volo
cū bēat duos
ſtichos. ff. d
ma. test. cuz
ex pluribus

c **¶** Sub cer
ta. ſic. ff. dle.
p. l. iſſ. ſ. p̄oc
ampli. ſic. ff.
e. l. i. ſi ſeru
legat. ſ. p̄u
ius. ſic. ff. de
re. du. l. q̄da
ſic. ff. e. l. i. le
gato. ſ. i.

d **¶** Incert.
reperere quaſi
naturale de
bitu: vt. ff. d
condi. inde.
tul. r. l. frat
a fratre. r. l.
ſi dñs. in ſi.

Post

quos.

¶ Hodie eti
am poſtſiſio
alieno q̄ nō
eſt futurus
ſuis poterit

legari. ſed tutor incertus dari non po
teſt. Itē de iure pretorio alienus poſt
humus etiaſ olim poterat inſtitui. p.
d. Bre. e **¶** Legabat. ſed nec inſtitue
batur iure ciuili: vt. ff. de lib. et poſt. b.

l. gailus. ſ. il
le caſus.

f **¶** Quos. ſ.
quodā ante
emācipatio
nē vt ſequit

g **¶** Futurus
ſ. heres.

h **¶** Nec
q̄n dicat nō
ſolum i poſt
humo ſ; oīa
ſup: a dēa ab
illo. ſ. incer
tis correcta
ſunt vt arg.
ff. e. l. iſſ. hoc
legatū. l. i. m.
r. l. ea tamē.
Accur.

i **¶** Conſtru
ctio. quā non
habemus.

l **¶** Huic. ſ.
poſthumo.

l **¶** Tutor. p
noſtrā. ſ. ſu
pradictā con
ſtitutionem
grēcā. nec ve
teri iure. vt
ff. de teſta.
tu. tutor.

m **¶** Incere
vt ſi ita dice
bat illi tu
torē do qui
p̄r de tuſcia
venerit.

n **¶** Poſteri
tati. i. filij.

tem pſonis legata vel
fideicōmiſſa relicta et
perrore ſoluta repeti
nō poſſe ſacris conſti
tutiōib' cautum erat.

¶ Poſthumo quoq̄
alieno mutiliter antea
legabat. **¶** Eſt aut a
lien' poſthum' q̄ nat'
inter ſuos' heres teſta
toris futurus nō eſt;
ideoq̄ ex emancipato
filio cōceptus nepos
extrane' erat poſtibu
mus auo. **¶** Sed nec
hmodi ſpecies pēnt' ē
ſine iuſta emendatio
ne relicta cū in noſtro
Codice cōſtitutio' po
ſita ē per quā et huic
parti medebimur non
ſolū in hereditatibus
ſed etiam in legatis et
fideicommiſſis quod
euidenter ex ipſius cō
ſtitutionis lectione cla
reſcit. **¶** Tutor' autem
nec per noſtram con
ſtitutionē incertus
dari debet quia certo
iudicio debet pro tute
tula quib' ſue poſteri
tati' cauere. **¶** Poſt
humus autē alienus
heres inſtitui et antea

Poterat. s. de iure ptoio non ciui/
li: vt. i. de bo. pos. i. rñ. s. ff. de li. r post.
gall. s. ille. b. Nostro. i. romano.
Nō pōt. s. q̄ est illa que vxor eē nō
pōt. rñ. multe sunt ille: vt. s. de nup.
dicimus. s. si

aduersus. C. poterat^a nūc pōt nisi
in vtero eius sit q̄ iure
nōb vxor esse nō pōt^a
Si quis i
nomie

Erro: no:
minis pno:
minis agno:
minis cogno:
minis nō vi
ciat si de cor
pore constet
h. d. Are.

Si q̄s sic
C. de test. l. ii. si
quis i noie.

In noie.
nomē ē gen^a
s. pōit hic
p spē sui vt
albert^a q̄ d:
p pñū pñone
nomē: cogno
men q̄i cōe
cognitiōis
nomē: vt aff^a

ellus. pñomē qd cā dis/
serētie pōit vt si sint duo Tullij vnt
supaddat Marcus r dicat mare tullij
us. nā marcus est pñomē Agnomē est
qd impōit ab cūctu. vt appēican^a qui
vicit appēica alamanic^a. r gotic^a: vt. s.
in Rub. pñemij pñū libri. **E**n Zegatū
sic. ff. si certū pe. l. certū. C. e. si fortidi
anū. **E**redid^a. s. si erret i cor no
mine. **I**ntelligant. s. a testāte r b
i pñijs in appellatiuis distinguē fm
Jo. an pāz erret vt liberos mēbranas
appellet q̄ casu valet marie cū fuerit.
cōsuet^a sic appellare vt. ff. de leg. iij. l. i
bzo2. s. qd th casu an multū erret: et
tūc s. vt. ff. eo. l. iij. r de sup. le. l. labeo
in medio legis. **I**nterest. vñ lib

qd sibi nomē mutare pōt. l. s. nō pōt
fir. v. C. de mu. no. l. i. r. ff. de fai. l. falsi
Huic proxima. s. a dñs
stratio nō viciat legatū. p. d. Are.

lego l. s. em non verna
s. s. emp^a sit si de^a suo
tñ cōstat vtile est lega
tū. **E**t cōuentēter si ita
demonstrauerit Stichuz
suū quē a seio emi sit
q̄s ab alio emp^a vtile
est legatū si de suo cō
stat. **Z**onge^a magis
legato falsa cā nō no
cet veluti cū q̄s ita di
xerit Titio qui me ab
sente negocia mea cu
rauit Stichuz do lego
vel ita ticio q̄ patro
cinio ei^a capitali crimi
ne liberatus sum sti
chum do lego: licet
em neq̄ negocia testa
toris vnq̄ gesserit it/

Eternā s
na ē seru^a ex
ancilla testa
toris natus.
Si de s
uo emp^a idē
r si nō emi:
vt arg. ff. de
vñic. nūquā
s. si secus in
venditōe vt
ff. de contra
ben. emp. si
quis fundū.

Loge
Falsa cau
sa viciat le
gatū nisi per
mo dū cōdi
tionis fuerit
plata. p. d.
Are.

Zōge. i. d
dicit magis

quia verba false demonstratiōis sunt
de substantia ipsi^a legati vt cū duo sti
chum vernam do lego. sed verba false
cause non ita. Item quia cause legādi
nō coherent legato: vt. ff. de condi. et
demon. cum tale. s. falsa causa. Itē q̄
hic dare pñumit: vt. ff. de condi. inde. i
summa. g. ei quocq̄. in **S**ed si cons
ditionaliter. nota q̄ condi. per si appo
nit. vt hic. ff. de cōdi. inde. q̄ promissit
r per eū. vt. ff. de verb. obl. qd cumq̄ s.
non solū nisi in casu. vt. ff. de tutel. l.
muto. s. sub pñitiōe. **A**lud^a p. vt. vt. C.
de bis q̄ sub mo. l. ij. Causa p q̄ vt b
demonstratio sit ostendēdo aliquid qd
nō est: vt. s. primo. s. r. ff. eo. si fic. s.
i. circa pec quattuor: sic dicas: primo

Falsa cā non nocet vt b conditio nocet si deficiat vt hic. 2. ff. si cer. pe. cū ad p/ tens. 2. l. itaqz modus idē cōditio ope/ rat excepto qd id qd sub modo etiam anteqz modus impleat petitur cautio ne tñ interpo

sita de mō im/ pleādo qd nō est in cōdi. vt ff. de cōdi. et demō. q. h. f. d. s. fi. 2. de ad i/ men. l. libe/ to. s. luci. et ff. de le. l. si. si tibi legatum In demōstra/ tione distin/ gue. vt. ff. e. fi. sic. s. i. 2. l. nō quacūqz.

¶ Fundū. s. dñm qui sit heres per ser uū: qz adhuc nō est. accir.

An ser uo. ¶ Seruo heredis pure non potest legari sed sub cōditione sic si tēpore existentis conditionis non sit in potestate heredis sed econtra. Ser uo alieno herede instituto potest eius domino legari pure vel sub conditio/ ne: sed si iussu domini hereditatem ad/ eat legatum euanesceat. hoc dicit Aret.

¶ Instituit. sic. C. d. neces. ser. p. f. insti. q. daz. s. illo. contra. sed ibi non imponi tur necessitas dandi vel in minimis lo quitur. vt. ff. de ali. 2. ci. l. seruos. nam cum sit purum a morte testatoris cedit vt. C. de cadu. tol. cum igitur.

¶ Legari. propter confusionem heres dicitur 2 legatarij quia eadem perso na sibi ipsi debere non potest. accir.

¶ Proficere quia actus morientium

non possunt esse in suspensio. vt. ff. com mu. pre. l. fi. in fi. 2 propter regulam co/ tonis que sequitur. **¶** Exierit. seru legatarius qz hec est regula caroniana **¶** Valere. exceptis quibusdam casibz

vt cū res tua sit tibi legata 2 ante mortē testatoris qd alienata.

¶ Heredis nō sit nā si q adhuc seru? non valet le/ gatū. als. vā/ l3 sic. ff. ad. l. fal. l. si a suo

¶ Institu to seruo. i. d. ē dñio ex perso na serui. vt. s. per quas p/ so. no. acq. s. itē serui. sed idē dominus erit heres. cr go non valet legatus: quia idem non po test esse he/ res 2 legatarius. vt. ff. de leg. i. l. lega/ tum est. s. i. accursus. i. Eum. scz do minuz. **¶** Heres sit. i. dicetur mortuo testatore statim post testamentum non ideo statim dominus seruerit heres 2 seruū 2 legatarius per se 2 ita non erit apud eum. i. eundem heredem heredi tas 2 legatum qd erat superiori. s. im/ mo ad hoc vt sit heres per seruū duo p/ cedere oportet: scz iussu domini 2 obe dientia serui 2 interim serui cōditio po terit variari. sed legatū tantū interim habebit dominus. sunt ergo separata hereditas 2 legatum interim cū legatū apud dñz hereditas apud nullū donec suus vl manumissus sibi vel iussu ali/ cui? dñi eā adeat. l. g. intelligitur. nōz

vt cū res tua sit tibi legata 2 ante mortē testatoris qd alienata.

¶ Heredis nō sit nā si q adhuc seru? non valet le/ gatū. als. vā/ l3 sic. ff. ad. l. fal. l. si a suo

¶ Institu to seruo. i. d. ē dñio ex perso na serui. vt. s. per quas p/ so. no. acq. s. itē serui. sed idē dominus erit heres. cr go non valet legatus: quia idem non po test esse he/

res 2 legatarius. vt. ff. de leg. i. l. lega/ tum est. s. i. accursus. i. Eum. scz do minuz. **¶** Heres sit. i. dicetur mortuo testatore statim post testamentum non ideo statim dominus seruerit heres 2 seruū 2 legatarius per se 2 ita non erit apud eum. i. eundem heredem heredi tas 2 legatum qd erat superiori. s. im/ mo ad hoc vt sit heres per seruū duo p/ cedere oportet: scz iussu domini 2 obe dientia serui 2 interim serui cōditio po terit variari. sed legatū tantū interim habebit dominus. sunt ergo separata hereditas 2 legatum interim cū legatū apud dñz hereditas apud nullū donec suus vl manumissus sibi vel iussu ali/ cui? dñi eā adeat. l. g. intelligitur. nōz

Quem est heres ad hunc cur? et omni iustus
et serui debeant sequi voluntas: vt. C. de
here. insti. cū proponas et licet heredita
tis dies cedat ea addita tamē legatus
a morte testatoris ceditur. C. de adu. tol.
§. i. nouiss. mo

unde apud do
mum erit le/
gatus: s; here/
ditas apud nul/
lus q̄ poterit
esse vel apud
hunc vel apud
scit legatū. Ante be
lliā fialēabi
sur scz fu? p/
us: vrsētur

Ante

heredis.
Legata. et li
bertas hodie
relinq̄ pnt a/
te heredis i/
stitutionē et
postea et iter
institutionem
et substitutionē
h. d. Are.

Legabat
aliud in tuto
re etiā olim:
vt. §. quida.
tu. pnt. §. ad
certū. accur.

fundamē
tū. cū sine il/
lo nulla dica
tur: vt. ff. de iure codicil. l. fi. r. j. ti. iij. §.

in primis. r. ff. de his q̄ intest. delen. l.
pe. ibi. Lalphurni. c. Or. dñe. no.
ordinē scripture nō seruāndū sic. ff. de
fo. nō eni. cōtra. ff. de si deico. li. l. għali
ter. §. qd̄ ergo. et in aut. de here. et fal. §.
inordinatū. ac. d. Volūtatē. repete
vituperandus erat. e. Constitutōez
quā non habemus fm̄ quosdā: vel dic
perius q̄ loquit̄ de ea q̄ est. l. C. de tes.

l. adiguitates et q̄ ibi dicit nō ex mēte
referas ad alia nō ad p̄cor. dñe. ac.
Medias. qz primū instituit here dē
et postea legauit et postea alijs here dez
instituit et ita legatiter medias heredū
institutiones.

liceat et ante heredis
institutionem et inter
medias heredū insti/
tutiones legatū relin/
quere et multo magis
libertatē cur? vsus fa/
uorabilior ē. Post
mortē quoq; heredis
aut legatarij similimo
do inutiliter legabat̄:
veluti si quis ita dicat
cū heres meus mortu
us fuerit do lego. item
pridie q̄ heres aut le/
gatarij morietur.

Sz simili mō et hoc
correximus firmitatē
huiusmodi legatis ad
fideicommissorum si/
militudinem prestan/
tes ne in hoc cāu dete
rior causa legatorum
q̄ fideicommissorum
inueniatur. Pene
quoq; nomine olim
inutiliter legabatur et

Si simili mō et hoc
correximus firmitatē
huiusmodi legatis ad
fideicommissorum si/
militudinem prestan/
tes ne in hoc cāu dete
rior causa legatorum
q̄ fideicommissorum
inueniatur. Pene
quoq; nomine olim
inutiliter legabatur et

Legatū. in
stipulatiōib;
idē vt. d. l. C.
vt actō ab he
re. et §. p̄des.
l. i. xauētiq;
legatū sic id

pit ab h̄ de l' h̄ di dari. qd̄ prio nullo mō
fuit s; stipulatio fuit s; inefficax: vt. ff. d
eufic. qz pupillo et l. si p̄ ipru dentiaz. §.
nō mirā. l. Inueniat. vt. ff. eo. l. i. r
§. e. ti. §. s; s; nō vsq;.

Pene quoq;
hodie pōt pene noie legari et legatū
trāsseri vel adimi nisi precipiatur ali
quid inonestum vel opprobriosum v/
legib; vniuersitatum. p. d. Sol.

Aliq d qd fieri vult fmo 30. b a dies
cto. f. in pena heredis se committere als
est conditio 7 valz: vt. ff. de his q pe. no.
l. i. r. ij. r. infione: qz prio pot legare rez
7 postea here

de instituere
Nō faciat
 qđ fieri non
 vult. accur.

Collocat cendi beredis cā relin
uerit. s. qđ si qđ quo magis aliqđ
eri volo. s. eā faciat aut n̄ faciat ve
collocari. luti si qđ ita scripsit

Nō collo
cauerit. s. qđ
fieri nolo scđ
eā collocari.

Alienau uerso si nō collocaue
rit. qd volo a rit dato deces aureos
Alienauerit nā seto. Aut si ita scripse
ut alienatvo rit heres meus. & suū

16. **P**er q̄. i. valde. **E**gnosce
fratres meus si p̄u
stichū alienauerit vel
ex diuerso si nō aliena
uerit. Titio decet aure

re. f. posse: vt os dato ⁊ instantū bec
s. qbus mo. regula obseruabat vt
testa. ifirme. p^q plurib⁹ pncipalit⁹
s. fi. bus cōstātib⁹ signi⁹

Observantur. vt. C.
de test. mi. l. i.
Collocas

Merit. s. quod Med ex militis quidez
 teri itererat testō talia legata vale
 Constitui bāt q̄uts alie militum
 nus. vt. C. d. volūtates i ordinādis

teret. s. testō: infra tridū qđ potuī nō
aut solū. Itē p. s. d. he. isti. s. impossibilis
Jo. qđ dicit nō valere sicut testō: vo
luit vt bvalz tñ pure vt ibi vñ distigue
p. Jo. aut appōit cōditio impossibilis hef

ri posse placebat: eo a-
plius nec herede pene
noie adijci posse. Sa-
bin^{us} estimabat veluti si
quis ita dicat. Titius
beres esto si titi^{us} filiam
suam in infimonto seto
collocauerit^{ur} scius q^{ui}
beres esto. Nihil est i-
tererat qua rōne titius
coherceat vtrū legati
datiōe an heredis ad-
fectione. ¶ Sed huius-
modi scrupulositas no-
bis non placuit et gñali-
ter ea que relinquunt^{ur}
licet pene noie fuerit re-
lictā vel adēpta vel in
aliū translata nihil di-
stare a ceteris legatis
cōstituim^{us} v^{el} in dādo
vel in adimendo v^{el} in
transferrendo exceptis
his videlicet q^{ui} impossi-
bilia^m sunt vel legibus
interdicta^{ur} aut alias
probroso^a huiusmodi
num testamentorum
impositiones valere se-
ta^m meorum tempo-
ra non patitur.

o q Prohibito
ff. e. suo alieno
i. vt. ff. de cō di.
Secta. i. ego q
pote non patien

De adempttlega.

De. C. de pac. l. si. in ff.

De ademptioe legato

ru. ¶ Q. adulatoria est defuncti volūtas vsq; ad supmūz vite exitū: vt. ff. de adimē. l. l. iij.

¶ S. ff. r. l. se. iō post data le-
gata etia; de
eis adimen-
dis videam.

Adēp

ptio. Diui-
dit in duas p-
tes. Prio lo-
co de adēptio-
ne. Secūdo
de trāfactiōe
Secūda ibi.
trāssert. r. p
d. Adēptio et
trāslatio le-
gato pōt fie-
ri in eo dē te-
stamēto vī a-
lia sēptura. at

¶ Ditio. adimāf. s. legata.

b. Codicillis. s. tēd cōfirmatis
fm quosdā non aliter. Sed nos cōtra:
vt in aut. de resti. fideicom. s. manise
stum. col. ix. c. Firma. vt si eo dē testa-
mēto fiat videtur nec datū. si alia volū-
tate videt datū. sed postea adēmptrū: vt
ff. de his que in testamē. de. l. l. i. r. ff. de
le. i. si ita scriptū. Sed videtur q; nul-
la talis voluntas valeat cū; videatur
sibi repugnare: vt. ff. de re. iur. l. vbi re-
pugnātia. que est hūic cōtraria. S; dic-
q; ibi dicit de repugnātia que fit pro-
pter simplicitatem verborum: vt. ff. de
condi. insti. si citius: vel habet locū pre-
dicta regla qñ nō appet q; sit vltima q;
eā neutra v;: si aut appet vltia v;: vt. ff.
e. l. nūp pphz. ac. d. Al iis. s. vt ad-
imo vel peniteo: eius qd dedi vel silia
ūno etiā nuda volūtate psumpta vt si

Liber fecundus

inimic' postea fit fact' legatarū: vt. ff.
adi. leg. l. iij. i. ff. r. l. iij. **¶** Trāsser-
facit. ff. e. trāslatio **¶** Seio. s. si seiu-
est nō capax nūq; a dēptio a pmo facta
valz. respōdeo sici: vt. C. de leg. i. plane.
in princ.

minēsticbuz quē titio
legauit seio' do lego: si
ue in eodem testamen-
to siue i codicillis hoc
fecerit quo casu simili
modo titio hoc adimi-
videtur et seio dari.

¶ De lege falcidia.

Rubrica.

Saperest vt d le-
ge falcidia dispi-
ctam' qua modus no-
uissime legatis imposi-
tus est cū eni duodeci
tabularum lege libera-
erat. legandi. p. rās vt li

De le

ge falcidia.

¶ Qualiter
minuant le-
gata adēptio-
ne vī trāsla-
tiōe dictū est
nūc qualiter
lege falcidia
minuant. et
iō dictū super
est.

Super.

¶ Tot' iste
titul' diuidit
in qñq; ptes
Prio cōtinu-
at se: ad ptes
cedentia. Se-

cūdo ponit effectū. l. falcidie tam de ius-
re. l. xij. tabularū quā de iure quo vti-
mur. Tercio ponit vñ dubiū an heres
non grauatū respectu sui coheredis.
grauati possit dtrahere falcidiā. Quar-
to ad qd pñs temp' redigat: vt inspi-
ctat. an. l. falcidia hēat locū. Quinto.
quādo. l. falcidia imponit quid est āre
de ducendum. Secda ibi. cū eni. Tertia
ibi. Et cū questum. Quarta ibi. quāti-
tas aut. Quinta ibi. cum aut. Et. p. d.
Testatori nō licet hereditatē expauri-
re vel vacuare in totā legatis sed solū
modo vsq; ad dodrātes ne testatores si-
ne here de decedāt. p. d. Areti.

Saperest falcidia. iō sic dicta q; vt
fale senum sic r lex legata rescet.
¶ Vel dic a falcidio auctore dicta vt pu-
bliciana a publico dicta: vt. j. de act.
s. alie. Accursius. p. **¶** Qua. s. lege falc-

¶ Mel moretia. **¶** **¶** Tri bec sunt **S**
ba. xij. tab. c. **¶** Sue rei. idē in re sua
tota quā ipse legauit vel etiam aliena
nam ⁊ aliena res legari pōt: vt pic. ⁊
ff. ad. l. fal. l. i. in prin. ⁊. s. de leg. s. nō
soli. Accur.

¶ **¶** Ipsoꝝ
testatoꝝ. nō
tñ l3. testato
rib⁹ eā renū
ciare nisi in
casu: vt. ff. e.
qđ. de bonis
s. fi. ⁊. l. fi de
bitoꝝ. arg. d.
C. de pac. l.
pe. ibi. cum ⁊
alia regula
sit ⁊. sed po
tē p. aut. s3
cū testatoꝝ qđ
ē. C. ad. l. fal.
Sc. Accur.

¶ **¶** Adire. fa
cit. j. ti. t. s. s3
quia pdes.
Accur.

¶ **¶** Sup hoc
i. sup coartā
da legādi li
centia. Acc.

¶ **¶** Nouissime
i. vltimo. Accur. **¶** **¶** Zegare vel etiā
causa mortis donare. nāz etiā ibi locū
habet falcidia. Itē ⁊ in mortis cā capi
one. vt. C. e. l. pe. licet de hac quidā cō
tradiciat ⁊ est pro eis argumentū. vt. ff.
e. l. acceptis Itē in fideicō. vt. C. e. l. i. j.
Itē in donatiōe inter viuos que mor
te confirmat. nō als vt. C. e. in donati
one ⁊ in his bz locū qđ pic de legatis
dicif. Accur. **¶** **¶** Dodrantē. i. nouem
oncias totius hereditatis: sic enī do
drans dicitur. vt. s. de here dib⁹ insti
tut. s. hereditas. Si ergo fiat in con
trariā de singulis pōt fieri sectio. i. qđ
te parte ptis detractio ⁊. ipō iure ppo

Ita etiā rei venditione. vt. ff. eo. l. i.
neā in si. i. rñ. ⁊. l. plautius. ⁊. C. e. l. i. j.
iam ergo nō est questio an heres pos
sit retinere falcidiam in vna re. nāz
non potest. vt in dic. l. plantius. Sed

aliud quādo
quis legat p
tem bonoꝝ
tunc enī suc
curritur pcti
di sine retru
ptis sine esse
mationē das
re maluerit.
vt. ff. de leg.
i. nō ampli⁹.
s. i. Accur.

¶ **¶** Et cū questū esset
duob⁹ heredib⁹ institu
tis veluti Titio ⁊ Seio
si titij pars aut tota ex
hausta sit legatis que
noiati ab eo data sunt
aut supra modū one
rata a seio xō aut nila
relicta sint legata: aut
qz partem ei dūtaxat
in partem dimidiā mi
nuūt⁹ aut qz is quar
tam partē toti⁹ here
ditatis bz aut ampli⁹
bz titio nihil ex lega
tis que ab eo relicta
sūt retinere licet qz pla

¶ **¶** Et cū

questum.
¶ **¶** Si plures
fuerint insti
tuti quilibet
in sua parte
potest falcid
diam detra
here licz pos
tio alterius
copereitis si
fuerit graua
ta. hoc dicit.
Areti.

¶ **¶** Et cum questum facit. ff. eo. l. i. l3
singulis. Accurhus.

¶ **¶** Supra modū. i. supra quartē. Acc.
¶ **¶** Minuunt. alias minuatur ⁊ sic
remanent ei tres vncie que sunt quar
ta totius assis. Accur.

¶ **¶** Quia is. i. Seius. Accur.

¶ **¶** Quartam partem. id est tres vñ
cias.

¶ **¶** Habet. hoc interrogatiue lege et
postea responde ⁊ placuit. ⁊.

¶ **¶** Retinere scilicet quartam partem
sue partis quam iure hereditario bz
bet non autem datum. causa a dimpli
de cōditionis sibi ab aliq iputabit sibi

in quartā nisi a statu libero esset datū
et de pecunia hereditaria de qua ei da
re pmutat. vt. ff. e. id aut et de do. cau.
mo. i. qd statui. Itē si nec legatū cope
rede relictū sibi iputet. vt. ff. e. in qrtā
nisi testō: h

cauerit: vt.
ff. e. qd ar. i.
rñ. s. marcel
lus.

Quā

titas autē.

In rōe le
gis falcidie
pñderat qñ
tas pñmonij
que erat tpe
mortis testa
torij nec aug
mētū vel di
minutio con
tingēs post
ea et an ad
tā pñditatez
legatarijs
nocet vel p
dest. p. d. ar.

a In mortis
s. de le. s. si
peculiū pñtra
sol. ibi rema
net hñ qñ pe
culij dñs.

b Legaue
rit. s. tres p
tes pñditatē

et qrtā remanet ita qd nō hñ locū falcidie.
q. c. pñbat i bonis. vt. s. dictū est.

c Ex diuerso legata dñt alij. Genē:
h locū hñ qñ res pñditarie non legate
pñerit. Si āt legate peant distingue
aut erāt pondere nūero vel mēsurā et
tūc idē qd b. dñ. aut nō. et tūc aut incer
tū vtpūta pñeiz: tūc idē qd b. aut in
certū ex cert. vñm de suis suis et tūc
si oēs peant legatarij dñm est: vt. ff. e.

in rōne. s. diligēt. et s. incerte aut pe
niē: certa: vt. ff. e. et tūc pñt legatario
vt. s. de le. s. si res legata. d. Nec ea
res. rñdet tacite obiectōm qñ diceret
nōue erit in quā cōpelli adire: et nō li

fit sed necesse est vt nī
bilomin⁹ quarta pars
legatis detrahatur.

g Ex diuerso si septu
agintaqñqz leg. uerat
et ante aditam heredi
tatez intantū decreue
rūt bonatūcēdijs for
te aut naufragijs aut
morte seruoꝝ vt non
amplius q. lxxv. aure
oꝝ substantia vel etiā
minus relinquē solis
da legata dentur.

h Nec ea res dāno
sa est heredi cui libe
rē adire hereditatē q
res efficit vt sit necesse
legatarijs ne dñstituto
testō nihil cōsequant
cū dñde in portioe pa
cisci. **i** Cū aut rō fal
cidie legis pñt an de
ducat es alienū. Itēz
funeris impensa et p
cia seruoꝝ manumif

ps legatoꝝ et si plus est legatū qñ sint
patrimonij vires id pño deducit post
ea patrimonij defalcatur. p. d. ar.
f Cū alienū. et qd ipi pñdi debebat
tpe mortis hñ pñfusione sit. tñm idebitus
vt. ff. e. qñ fundū. et c. e. l. irritū nisi ex
pñsse pñuideat. vt. ff. e. si debitor credito
rē. **g** Funerij. nō monumētū. vt. ff. e.
l. i. s. si. ac. **h** Seruoꝝ. mos erat at
qñ: vt qñ suos nō pñbat vñm vñ plures

crariz ita dā
nū. sentire.
g Pacisci. i.
aliqñ dñz cos
dare pñdi. vt
adeat et ita
no. qñ nō per
oia et postē
sunt exēpta
fideicōmissa
legat. nā si
deicōmissa
rñms pñellit
pñde scriptū
adire et nūp
ei dat: vt. i.
ti. i. s. hñ re
cuset: s. illd
est in gñalib
bus fideicō
missis hñ in
specialibus.

Lum

aut. **i** In rō
ne legis fal
cidie pñmo de
ducat es alie
nū funeris i
pensa et pñcia
seruoꝝ et de
residuo qrtā

emeret qui honoris causa fuit testator
ris pileati antecederet factio statim
intelligunt manumissi et sic illos man
missos detrabit precium et facit ad hanc
positionem. C. de la. li. tol. s. sed et qui dñi
Hel dic q te

fiator alicui
et legauit. vt
alieni seruū
redimeretile
gatar? et ma
numitteret
de b eni le
gato nō de
trabit falci
dia nisi d eo
qō supesser
forte scā em
ptōe. vt. ff. d
fideicō. lib.
l. deces. et. ff.
e. s. nō nou
fu? Si aut
vt suū ppiū
legatar? ma
numitteret :
et tūc nullam
partē falci
diā legatar?

et ita hec pñcia de ducunt vt falci diam
nō patiant. vt. ff. e. si seru. et. l. iul. Ac.

a ¶ Ratio habet. s. habita estimatio
ne rerū. nō ex affectu sed cōi estimatio
ne. vt. ff. e. l. pñcia. b ¶ Pro rata vt
ita quartam detrabat heres si nihil ei
dimiserat testor vel si aliqd erat resti
duū penes eū adhuc detrabit ad sup
pletionē vel qñtā vel etiā millefima. vt
vt. ff. e. in qñtate. s. si. et facit ad b. C. e.
l. ij. et. ff. e. l. plaucius. c ¶ Itaq. si fin
gam? retento casu qd habet in bonis
quadringenta. d ¶ Octaua. scz qua
dringetoz. q est quingenta et ita ha
bebat pñs prima quingenta. et hec as
tia quingenta detracta et sic centū et
sic quarta. e ¶ Quingetos retēto ca
casu qd habet in bonis quingenta; et

sic legauit ultra quā habet et cētū.
f ¶ Detrahi. improprie ponit detrabi
q ad id qd excedit et pprie q ad qñtam
q est in bonis et sic semel positū dñus
pprie et improprie ponit. vt. ff. de offi.

proconsul. l. ij.

Itē no. q b
falci dia ces
sat in mult
casib? q s di
cas vt dixi
mus in aut
d per. et. falci.
s. pñe nob?

legauerit initio qñta
deinde qñta detrabit
dñ añ ei detrabit dñ ē
qō et bonoz qñtate
est deinde qō ex bonis
apō bñdē remanet o
z
**De fideicommissariis
hereditatib? Rubric.**

De fideicommissariis
¶ Anc trāseamus
ad fideicommissa
sed prius est vt de he
reditatib? fideicommiss
sariis videam? ¶ Sciē
dū itaq. ē oia fideicō
missa primis tñpib? in
firma eē qz nemo iur
tus cogebat pñtare id
de quo rogat? erat: q
bus? em non poterāt

De fideicommissariis

missariis her
editatibus

¶ Justinian?
post tractatū
legatorū de
lege falci dia
priusq. de f
deicō. tracta
uitq. lex fal
ci dia in lega
tis pri? fuit
inuenta qñ in
fideicō. fin

p. vel sic dictū est de legatis: sed quia
de fideicommissis sumus polliciti di
cere: vt. s. de lega. s. sed ne in primis et
ideo de fideicommissariis tractemus:
et quia si fideicommissorū aliud gene
rale aliud speciale. generale vero di
gnius de generali primo videam? vt
j. e. in prin. et. j. tit. i. in prin.

De fideicommissis
¶ Anc sciendū. quasi dicat. tracta
turis nobis de fideicommissis: qz corū
apud antiquos aliter se habet tracta
tus ne qd antiquitatis penit? ignoret
itaq. dicam? de fideicommissis. generalis
bus et spālib? vt ar. s. de testa. in prin.
b ¶ Quibus vt spuris et in his nil in
notat. nā nec hodie valet fideicommiss
sum. vt. ff. de iure sis. nō intelligit. s. i.
et. ij. et. iij. et. C. de nat. lib. l. i. et. ij. et. C. ad

l. fal. etiā fm dco. sunt & alij qui cape
nō poterāt nec possunt. vt. s. de leg. s.
legari diximus in his oibz in iuno
nat: vt in muliere que transit ad secū
da vota infra temp⁹ luct⁹ cui ab extra
neo reliqui

nō pōt. vt. C.
de iest. nup.
l. si q. iest.
z. C. de secū.
nup. l. i.

a. Nullo. i.
nulla occasio
ne.

a. Vinculo
i. actōe sed p
officiū iudi
cis: vt. ff. de
ver. sig. pecu
nie verbū. s.
actiones.

b. Perfor
naz capaciū
dūtarat non
earū q̄ sunt
nō capaces
de q̄b⁹. s. lo.
cutus est et
dic psonarū
quorūdā. ac.

c. Interpo
nere. s. vt si
deicōmissus
p̄stet q̄nalr
in oib⁹. Acc.

d. Et popu
lare. i. p̄lo
epedies. ac.

e. In afflic
am. i. vt quo
tidie d̄ b̄ ius

reddat etiam ab alijs q̄ a consilibz
Accur. f. l. x. s. si deicōmissor. Acc.

f. Crearetur. vt. ff. de p̄i. iur. l. ij. s.
p̄. deide diu⁹.

In primis. Ad b̄ vt vas
leat si deicōmissus vnuerſale ex testō

bereditatem vel lega
ta relinquere: si relin
quebant fideicommit
tebant eorū qui cape
re ex testō poterant be
reditatē: i. tō fideicō
missa appellata sunt:
qz nullo^a vinculo^a iu
ris. sed tm̄ pudore eos
tm̄ qui rogabant cōti
nebant. Postea diu⁹
p̄m⁹ August⁹ semel
iterūqz ḡa psonaz^b
mor⁹ vel qz p̄ ip̄s⁹ salu
tē rogat⁹ quis dicere
tur: aut ob isignē quo
rūdā p̄fidā misit p̄su
lib⁹ auctoritatē suā in
terponere^c. Nō qz in
sū videbatur: z popu
lare^d erat paulatim cō
uersum est in afflic^e
iurisdictionē tantūqz
eor⁹ fauor factus est
vt paulatim etiaz p̄e
tor p̄p̄ius crearet^f
qui de fideicommissis
ius diceret quem fidei
commissariū appella

bz heres vnuerſalit̄ iſtituit q̄ pōt gra
uare de tota vel p̄e hereditatis capaz
ci restituēda. h. d. Are. h. **In primis**
f. qz ius fideicōmissorū c̄posituri su
mus quoniā aut fid̄ eicōmissa. vnuer
ſalia z singu

In primis b̄ igit
tur sciēdū est opus eē
vt aliquis recto iure
testō facto heres insti
tuat eusqz fideicōmit
tatē vt eā alijs heredita
tē restituat alioq̄n tm̄
utile est testm̄ in quo
nemo heres instituit^k

Cuz igitur aliquis
scripserit Lucius Ti
tius heres esto: potest
aggiungere rogo te Luci
Tici vt cum primū po
teris hereditatem me
az adire eā Laio ſcio
reddas z restituas.

Potest autē quisqz
z de parte restituēda
herede rogare z libe
rū est vel pure vel sub
cōditione^l relinquere
fideicōmissum vel ex
certo die. **Restituta**
aut hereditatē is qui
dem qui restituit nihil
ominus heres perma
net^m is vero qui rece
pit hereditatē aliquiⁿ

laria suā ha
bēt naturaz
cōiter igitur
z de eo i p̄i
mis notādū
est sic cōtra
d̄: z cōtinua
tur. s. d. leg.
s. s. ne in p̄i
mis. Accur.

In iure.
no. nō valet
re testamen
tū sine h̄de
ſic. ff. de his
q̄ intest. d. l.
p̄i. z. ff. de
condi. l. si.

Instituit
tur. pōt etiā
ab intestato
vt. j. e. s. p̄e
terea q̄ ē cō
tra. Accur^h

Cōditōe
que z a q̄ sūt
ip̄iede dic. vt
ſic. s. s. si sub
cōditōe.

Resti
tuta.

Qui resti
tuit heredi
tatem rema

net heres nomine z in fideicommissis
transiit omnes actōes. h. d. Are.

Permanet. no. qd̄ semel est semp
erit ſic. ff. de mino. l. z si sine. s. sed qd̄
papi. z. ff. de heredi. insti. l. ei qui soluē
do. in ſi. Accur^h. n. **Aliquādo.** id est

fm vñm ius: vt per trebel. vt statz di-
ces. nam omnia transiebant. accur.
a Aliquando. id est fm aliud ius non
erit loco here dis: sed legatarij: vt p pe-
gasiñu fm q retinet institutus quaz
tam: vt. j. e. s.

sed quia. r. s.
postp. accur.
b Trebel.
lio. r hinc di-
ctuz fuit tre-
bellianu se-
natuconsultu
vt r ad ma. a
macedone: vt
ff. ad mace. l.
i. accur.

e Qes imo
no oēs etiam
p trebel. vt. j.
co. s. ergo cō-
tra Sol. licz
hic dicit oēs
no tamen di-
cit tote vl in
totuz fm Jo.
Al dic q qñ
de. toto erat
rogatus ha-
bebat locuz
qō hic dicit:
fi autē reten-

ta quarta de cetero est rogatus habet
locum quod dicitur. j. de Liuli. vel
etiam pretoria dummodo tales sint p-
torie que sint transitorie: vt sunt psecu-
torie: vt. ff. de acti. r obli. in onerarijs.
r. ff. co. l. i. s. quāvis. secus in penalibz
vt. j. de acti. s. penales. accur.

Sed quia heredes

¶ Veres rogatus de fideicommissa vñi
uerfali vel particulari per senatuscon-
sultum pegasiñum poterat quartam
deducere r in herede omnes actiones
remanebunt nisi cautio fuerit interpo-
sita iter eū r fideicommissarium de actio-

nibus diuidendis. p. d. Tre. e ¶ Veres
ditatem. non facta cessione actionum
alias etiam directas habet ex nomine
cedentis. accur. ¶ Recusabant. sic. s.
titu. i. in prin. g ¶ Consulibus. scz erit
sentibus.

¶ Sed quia heredes
scripti cum aut totam
hereditatē aut pene to-
tam plerumqz restitu-
re rogabātur adire he-
reditatem ob nullu m
vel minimū lucrum re-
cusabant: atqz ob id ex-
tinguebantur fideico-
missa. ¶ Postea vero
vespasiani Augusti tē-
poribus pegaso et pu-
sione consulibus fena-
tus censuit: vt ei qui ro-
gatus esset hereditatē
restituere pinde liceret
quartā partē: retinere
sicut ex lege falcidia
r ex legatis funere cō-
cedit. ¶ Ex singul quo-
qz rebus q per fideico-
missuz reliquūtur eadē

accur.
¶ Ex lege
id ē dicere sū-
cut per leges
falcidiam de
falc. autur spe-
cia: ita legata
vt. s. ti. i. s. i.
cum autem. r
s. ita. r gene-
rale fideico-
missi defalca-
tur per pegasi-
ñum: fena-
cō. vt hic. Et
nota triplicē
esse quartam
vna dicit in
re nature de-
bita: vt que
debetur filiis
et filialibus
et inferiori-
bus et super-
rioribus: et
quibusdam

transuersalibus: vt. C. de inoffi. testa.
eum queritur. r. l. parentibus que est
aucta: et in autentico de trien. et se s.
mis. s. i. et hoc dicitur debitorum bono-
rum subsidium: vt. C. de inoffi. dona.
si totas. Alia est que debetur iure insti-
tutionis: vt ex singularibus legatis
et fideicommissis: vt. s. titu. i. alia que di-
citur trebellianica: vt. j. co. s. sed quia
licer fuerit per pegasiñum inducta:
vt hic. Item est quarta quedam vt que
debetur ex constitutione diu: pñ filio
arrogato: vt. s. de adop. s. cum autem.
Item est et alia: vt in aut. qui. mo. na.
effici. le. s. quis igitur. col. vi.

Permiffa est. i. per fenatufconfultū trebellianū. f. vt ab herede nō a legata rio grauato. Alij dari vlt reftituere vt di cenius. j. ti. i. s. i. **b** **P**oft qđ fenatuf conful. f. pegafianū. ac. **c** **S**ustinebat. f. omnia.

d **P**artē scz doctantē. ac. **e** **S**olebāt scz iure vetu ftiffimo fm pla. nā lega tari? non fen tiebat onera 2 iō hec ftipu latio interpo nebat. f. cuz bodie legata fideicōmiffis fuit adequa ta: vt. s. d. le. s. i. 2 in fidei cōmiffio diui dant onera i ter herede et fideicōmiffa riu: vt. j. pxi. s. ergo. 2. s. f. qz ftipulatio nes. piz q b legata vniuer falia feu pti cularia fine ftipulatōe de bēt trāfire cū onere. 2 facit ad hunc. s. ff. de le. ij. fi qđ fuū. s. fi. 2. l. seg. accur.

i **I**nterpōi puta qñ lega

bat doctās. ac. **g** **E**de. fit f. hac fti pulatōne nō interpofta oia onera erāt bdis rogati occasione qrtē quā retine bat: vt. j. eo. s. at fi

Ergo fiquidē

pi. **R**ogat? de reftituēdo doctātes ex fenatufcōfulto trebelliāo acōdes dī uiditū p rata f. f. vlt. doctātes tūc ex fenatufcōfulto pegafiano oēs actio ne ramanēt penes herede nifi ftipulas

tio de diuidē do fuerit iter poftita. et b fi fponte adije finatit coapt? ex fenatufcō fulto trebelli ano actiones oēs trāfcūt i fideicōmiffa riu. p. d. arc.

h **E**rgo. qz tūc demū lo cuz hēbatife. con. pegafia nū qñ vel to tū vlt. doctantem hīs rogat? est res ftituere. **g** 2 **i** **P**arte. s. eo. s. reftitu ta 3 Sol. vt ibi. accur.

l **A**niuer fa onera nifi ftipulatōne fup: adicta in terpoftiffet: vt. s. e. s. poft q. 2 b fubij cit. accur.

i **S**iffo res ftitueret. f. spōte. nā po terat retinef qrtā p pegaf

fianū: vt. s. e. s. poftq. ac. **m** **I**nter ponebat. fit. ff. de pec. fic. creditor. 2 ff. mā. herede. s. fi. **n** **S**z fi dānofaz i3 cām nō affignet: qz varie funt hoim volūtates: vt. ff. ad trebel. qz poterat.

a **¶** Quo casu. i. cū p trebel. rest. tuat to
ta vñ die p pegasianū. s. in casu pposito
vbi coact. adit fivero nō coactus s3 spō
tesecus: vt. s. e. s. si vero totam.

b **¶** Atroq. s. trebelliano: q3 m̄p̄it rett
nebat r pega
siano q3 coge
bat r ita quo
ad suam cō
currunt: quo
ad sba. n. nō
cōcurrūt cūz
alio casu nū
r alio aliud
loq̄batur.

S3 q3

stipulatiōes.

¶ Fideicōmiss
arie heredi
tates r sena
tuscō. trebel.
restituuntur
sublato in to
tū senatuscō
sulto pegasia
no cūz aucto
ritatem sena
tuscōsultum
trebellianuz
impori at
tribuit r hys
rogatus pōt
tenere q̄rtaz
siue relicta ei
sit siue min
actiōibus p
actiōibus p
rata diuisis.
Itē heres q
suspecta here
ditatē a dire nō vult pō die p senatuscō
sultū trebellianū cogit: l3 olim per pe
gasianum omnibus actiōibus in fidei
cōmissariū deuolutis. h. d. accur.

c **¶** Sed q3. dicit interponi stipulatiōes
pegasia ex se. con. ac. d. **¶** Casibus. s. p
pter solemnitate verbōz vt dicūt vel

tūc quādo is cui restituta erat nō erat
soluendo vnde inutilis erat stipulatio
vel. vtrius hos captiosos modos nesci
mus qui sint. e. **¶** Simplicitas. Nota
simplicitatē amicā legibus: facit. i. d.

leg. ag. suc. s.

nos vero. et.

ff. de dolo. l.

i. in pñ.

pellat r nobis i legib⁹

magis simplicitas⁹ q̄

difficultas placet ideo

omnibus nobis sugges

stis tam similitudini

bus q̄ differētijs vtri

usq3 senatuscō. placu

it exploso senatuscon.

pegasiano qd3 postea

supuenit omnē aucto

ritatē trebelliano sena

tuscon. prestare vt ex fi

deicom. hereditates re

stituant siue hēat he

res ex voluntate testato

ris quartaz⁹ siue plus

siue min⁹ siue nihil pe

nitus vt tūc qñ vel n/

hil vel minus quarta

apud eū remaneat lice

at et vel quartā vel qd3

deest ex nostra aucto

ritate retinere vñ repe

tere solutum⁹ qñ ex tre

belliano senatuscōsul

to p rata portioe actio

nibus⁹ taz in heredem

quam in fideicommiss

fariuz competentibus

¶ Sugges

stis. hic notat

q̄ in senten

tia sunt alle

gationes res

petende.

¶ Quod po

stea q3 prius

fuit treb. ac.

¶ Quartaz.

s. de bōis he

reditatis de

tracto tamen

alieno ere vt

C. e. r si sine

scriptura.

¶ Ziccat etl

am contravo

luntatem de

fūcti ius isto

s. institutio

mus vt. C. ad

l. fal. si vt al

legas hodie

forte contra

fm quosdaz

vt in aut. de

here. r fal. s.

sin autem ex

pressim.

¶ Solutū

propter facti non iuris ignoran tiam

vt. C. ad l. fal. error. l

Actionibus. s.

creditorum non legatorum fm. B. vt

ff. e. l. i. in fi. r. lapud. i. rñ. sed r legata

tarius respōdet cum eis fideicommissa

rñ portio non sufficiat sic tamen vt to

tius hereditatis quart a ibi reseruetur

o. iij.

vt. ff. ad treb. l. i. §. si is qui fin 30. Et
q3o contra. C. ad treb. l. ij. sed illa §3 su
pra dicta distinctione intelligitur.

Si vero restituerit que restitutio
fit re et verbo. re vt si patiat res here
ditarias a §3

deicōmissa
rio possideri
vel totas vel
aliquas earū
hac mēte: vt
restituatur hē
ditas. vbo au
tē sic restituo
hēditatē tibi
l3 corpaliter
rerū possessio
nē nō tradas
et extū res si
unt fideicom
missarij lytro
q3 casu. vt. ff.
ad trebel. fa
cta: sed nūq3
qd etiā āte fa
cta restitutio
nē est fideicō
missarij do
min? : vt. C.
cōia d le. l. ff.
§. §3 q2. rñ. nō
q2 an restitū
tionē oia. fa
ctis hīs et etiā
māmittit §3
nū heredita
riū qd nō fa
ceret si altus

esset dñs: vt. ff. ad trebel. marcellus. §.
res. l. i. si hīs institut? §. si hīs. nec ob
stat dicta. l. cōia de le. q dicit dari re et vē
di. fideicōmissa. gñal. nā est intelligē
dū ex q hēditas est instituta vel spāle in
reb? a liēnatis vt āte restituta hēditatē
des si deicōmissario vllis rei vēdi.

Cōpetit. q3 oia est vt hīs: vt. ff.
qd cū eo si filij. §. si. ac. c. fuerat. v

§. in eo dē. §. §3 si recusset. ac. d. Apud
heredē cui etiā cauebit fideicō. de hētan
do. cū in dēnem futurū occasione hēdi
tatis: vt. ff. ad treb. cū hereditas. et etiā
p futuris: §3 exceptionē: vt. ff. ad tre.

l. i. §. quāp §3
per cautio de
q hō dñt
fit. rñ. p offi.
iudicis postu
late eo cui ē
restituēda hē
ditas vel oia
ps nō aut sic
si singulari si
deicō. sic reli
ctus: vt. ff. ad
treb. l. naz q
§. nō ois vel
et postulatē
procuratore
et? cui sit mā
datū nec suffi
cit cauere de
rato: vt. ff. ad
treb. quida §3
§. etiam.

Nihil

autē. **Q**uod
iuris ē de to
to q ad ptes
h. d. are.

Nihil dicit
mus. vt. §. e.
§. sed q3 pos
sibilitates et

no nec cōmodo apud
heredem remanente.

Nihil autē interest
vtrū aliquis ex asse he
res institutus aut totā
hereditatē aut p par
te restituere rogat an
ex pte heres institutus
aut totā eā partē aut p
tem ptes restituere ro
gatur. **M**ā et hoc ca
su eadē obseruari pre
cipimus q in totā he
reditatis restitutione
diximus. **S**i quis
vna aliqua re deducta
sue pcepta que quar
tam continet veluti fū
do vel alia re rogatus
sit restituere heredita
tes simili mō ex trebel
liano senatusconsulto
restitutio fiat: perinde
ac si quarta parte retē
ta rogatus eēt reliquā
hereditatē restituere.

pri. §. Et nota qd iuris est in toto quo
ad totū idē est in parte quo ad partē:
vt. ff. de acq. here. si fū. et ff. de vñ. qui
sit. in pñ. et ar. contra. ff. de eui. ex mile

Si quis una. **S**i apd
tū de hēditate restituēda remāt aliq res
vl qritas volūtatē testat? q valeat qritā
hēditat? lytra tūc instituta hēditate oēs

actōs. isolidū trāseunt in fideicommissa
rū et hērs ad nulla onera hereditaria
tenet. h. d. Are. g. Si quis qrtā vel
etiā min⁹ qrtā sed tamē agit ad supple
mētū. vel retinebit. vt. ff. e. l. i. §. si he
res pcepto.
in fi.

a. ¶ Reman
net facit. C.
de hered. in
sti. quotiēs.

b. ¶ Actōes.
scz creditoz
non legatoz
quod dic. vt
§. eo. §. sed
quia in fi.

c. ¶ Institutus.
vt. scilz
restituatur re/
tentā certa
re.

Preterea.

¶ Ille q ab
iustitāto bo
na defuncti
cepit etiam
fideicommiss
sarius potest
granari d re
stituendo to
tam vel pars
tem heredit
atis. h. dicit
Are.

d. ¶ Preterea.
licet. i. q/
uis.

e. ¶ Rogare
in codicillis

f. ¶ Restitui
at. ideo po/
test ab his fideicommissum relinque
re quoniam sua sponte relinquere les
gitimam hereditatem videtur non in
stituendo aliu. vt. ff. de iur. co. l. cōficiū

¶ Si illō interest q al/
tero cau. i. cū deducta
siue pcepta aliq re siue
pecūia restituit hfdi/
tas isolidū ex eo sena/
tusc. actiōes trāserūt
r res q remanet apd
hfdes sine vllō onere
hfditario apud euz re
manet. q̄i ex legato ei
acq̄sita Altero vō cau
i. cū qrtā pte retēta ro
gat hfdes restituere hfd/
ditatē r restituit. scilz
duntur actiones. b. r p
dodrāte quidē trāsse/
runt ad fideicommissa
rū r p quadrante re/
manet apd beredē qn
etiā l3 vna re q dedu/
cta aut pcepta restitue
re aliq hereditatē ro
gatus est in quā mari
ma p3 hfditatis con
tineat eque insoliduz
trāserūt actōes r secū
deliberare d3 is cui re
stituit hfditas an ex/
pediat sibi restitui.

¶ Eadem. s. iteruent
inter si duabus pluri

tur. s. i. g. Valeat. sed quo iure hoc
est verū antiquo nō. vt. ff. de leg. i. l. i.
Itē nouo nō. vt. C. com. de leg. i. l. i. dic
ergo antiquiori iure locū habere qd b
dicit. vel dic quod dicta. l. de leg. i. se

busue deductis pcep
tisue reb⁹ restituere he
reditatem rogat⁹ sit.

¶ Si si certa sūma de
ducta pceptaue q qrt/
tas vel maximā pte ēt
hereditatis cōtinet ro/
gat⁹ sit aliq heredi/
tatē restituere idē iuris
est.

¶ Que aut dixim⁹
de eo q ex asse sitit⁹
ē eadē trāserim⁹ r ad
eū q ex pte heres scri/
ptus est.

¶ Preterea
intestat⁹ q moriturus
pōt rogare eū ad quē
bona sua vel legitio/
ture vel honorario p/
tinere intelligit vt he
reditatē suā totā pte/
ue ei⁹ aut rē aliquā ve
luti fundū hōies pecu
niā alicui restituat⁹ cū
alio qn legata nisi ex
testamento nō valeat.

¶ Cum quoqz cui a/
liqd restituit pōt roga
re vt rursū alij totā
aut partē vel ēt aliqd
aliud restituat.

¶ Et
qz p3a fideicommissor

cundum no
ua iura loq/
tur secundū
que equipar
rata sunt les
gata fideico
missa. vt. §.
de leg. i. sed
non v3p

h. ¶ Cum re
stituatur etiam
inquantum
quis onera
tur r onerari
potest. vt. l.
ti. i. §. hoc so
lum. Sz nū
quid quārtā
relebit. rū.
vt. l. i. §. §.
solum. Acc.

Et qz.

¶ Qui pio
negauit si
fideicommissus
esse relictus
postea cōst
ctus nō pōt
dicere in iu
tus solenni
volūtate fuis
se relictum.
h. d. fm opt.
Job. vel dic
qñ testator
voluit solen

niter disponere sed in fide heredis cō
mittere heres teneat iurare non esse
relictū vel soluere. h. d. Are. Et hanc
opinionē approbat doct. i. l. ff. e. ti.

Liber secundus

a Et quia nomen. no. nomen pñs rei vt
s. de dona. est. et aliud. **b** Detrahit.
hec iura sunt. s. c. in prin. **c** Et sed
i. ex qñe de facto. Accur. **d** Confi
tutōem. vt. C. de fideicō. l. si. **e** **2** /
gitum? no. te

res qñqz in
codicillis ne
cessarios eē
vt. C. d. codi
cil. l. si. s. si.
ibi. sed ne.
v. rē.

f Jurane
rit. nā in oi
casu erat oli
iurandum et
in omni capi
tulo: vt. C. d.
iuramēto ca
lumnie. l. i. i.
pn. hodie suf
ficiat semel iu
rare: vt in an
ten. de his q
ingre. ad ap
pel. s. si. Acc.

g Habere.
sed nunquid
hodie corri
gitur hoc cū
nulli defera
tur iuratori
C. d. iuratur.
l. si. r. l. gene
raliter. s. fin
autem. Rñ.
nō. quia hec
ē postior iu
stinat: vt. C.
de fideicom.

l. si. r. tra est specialis casus in quo qñ
cōpellit iurare. Accur. **h** Coartari.
no. ppter contumacias non iurantis
eū condēnari: vt. C. de iuramento calu
nie. l. si. s. si. **i** Eadem. scz vt cōpel
lat iurare: vel solvere. **k** Qd si di

cunabula a fide bere/
dū pendēz tā nomē
q. substantiā accepe/
rūt tō diuus augustus
ad necessitatē iuris ea
detrahit. **l** Muper et
nos eūdē principē su
perare cōtendētes ex
facto q. Tribunianus
vir excellentissimus. et
qñor sacri palatij sug
gestit constōnez feci
mus p quā disposui
mus si testōr fidei be/
redis sui cōmisit vt vl
hereditatē vel specia
le fideicōmissum resti
tuat: et neqz ex scriptu
ra neqz ex v. testiū nu
mero qui in fideicom/
missis legitim^o eē no/
scit possit res manife
stari sz si pautores q
qñqz vel nemo penit
testis interuenit tūc
siue pater heredis si a
lius quicumqz sit qui
fidez heredis elegit et
ab eo restitui aliquid

ri quādo cōtumax fuit: nō iurādo nūc
qñ iurauit et p sacm tñ fuit pñessusyl
et añq iuret sz pñs negauerat relictū
vt i si. pñt. dicem^o statim. **l** Sub
tilitatē q est vt ex quo est volūtas nō

voluerit si hīs pñdicta
tentus ad implere fi/
dem recusat negando
rem ita esse subsecutā
si fideicōmissarius ius
turandum ei detulerit
cū prius ipse de calū/
nia iurauerit^o necesse
eū habere^o vel iurā
dū subire qd nihil ta/
le a testatore audiuit
vel recusantē ad fidei
cōmissi vel vniuersita
tis vel specialis solu
tionē coartari^o ne de
pereat vltima volūtas
testatoris fidei hñdis
cōmissa. **l** Eadē ob/
seruari censuit^o et si a
legatario vel fideicō/
missario aliqd simili
ter relictum sit. Nō^o si
is a quo relictū dicit^o
postq negauerat con
fiteat quidem aliquid
a se relictum esse sz ad
legis subtilitatem de/
currat omnino solue/
re^o cogendus est.

solem^o non
valeat ea q
scā sūt. vt. C.
de fideicom.
fñtias. vt. C.
de testis non
dubius. s. il
lud.

m Solue/
re cogendus
sz quō coar/
tat ex nō so
lēm volunta
te. sic q sol/
uit inutiliter
relicta. sicut
et vilitur qd
esse nō dz. C.
de fideicō. l.
fñtias q est
q. Sol. qdā
dicit q vbi
solēnter te
stari voluit
r nō fecit: pñ
locū legatō
ria. als si vo
luit testari so
lēmē hēbat
locū qd b dz
vt ar. ff. d. co
dici. l. i. sz b
falsa ē: qz b
de testōre lo
qñtur q solen
nter factyt

ibi si testato. fidei heredis. Alij vt. B.
dicebāt eē distinguendū. an dicat hñs
nō est verū tibi legatū eē in q cāu co/
gitur ppare esse verū et solēne vt in cō
trario eo salvo vt si dīferat sacm ius
ret. vt. s. pñ. s. an dicat non potest pe

teretq; est min⁹ solene i quo casu coget
vt hic s; pec nō valz q; fm b expeditur
ei negare qd eē nō d; vt. ff. de tribu. il
lud. s. pe. dic ergo fm Jo. ab initio cō
stet relicti. r. tūc nō tenet ex nō solē
ni voluntate

vt i. l. illa. s.
ria: aut nega
uit. s; postea
fuit p sacm
vl' p pbatio
nes cōictus
vel delato in
ramen: o p
teat: relicti
tūc iurare cō
pellit vt ita
rōne sui mē
daci; teneat
vt b targ. in
aut. de triē.
r. semis. s. si
chuz. r. s. ad
hoc.

Dere

bus singulis rj aut cuiuslibet alte
p fideicō.

Generalib⁹. s. ti. l. nūc de spālibus.

Pōt aut.

dicat Accur.
Zor⁹ iste titulus
diuidit in tres ptes. p^oio ponit de fi
deicōmissio pecuniario. Scdō de liber
tari⁹. Terti⁹ p que xba fieri debeāt.
Scdā ibi libertas q; s. Tertiā ibi xba
r. h. d. Et res singularis pōt p fideicō
missuz relinq; r. tā ab h⁹deq; a legata
rio. h. d. Are.

Pōt est. singulares. non solū gñalr
vt. s. ti. l. b. Vel legatariū. s. rogare
vt aliqd alicui restituat c. Nō possit
atq; iure inspecto s; nouo iure alr est.
nā pōt a qlibet q cōmodū qcuq; mō
bz legari r fideicōmitti. vt. C. cō. dele.
l. i. s. si. r. hoc statū sub sic it.

Pōt aut. Nō tāti res testa
ris dī his s; et ali

ena pōt p fideicōmissum relinq; dūmō
nō grauet legatari⁹ in pl⁹ q; honore:
r q; aliena res legat⁹ vel ipsa vel eius
estimatio pōtāda est. h. d. Are. d. Al
teri⁹ refert tñ an leget r extranet: an

rius⁹. Ita q; r lega
tariū fideicommissa
rius nō solū de ea er
rogat pōt vt eam ali
cui restituat que ei reli
cta sit s; et de alia siue
ipsius⁹ siue aliena sit.

Hoc solū obseruan
dū est ne pl⁹ quisq; ro
get alicui restituere q
ipse ex testō cepit.

Mā qd ampli⁹ est in
utilr relinq; r. **E**ū
āt aliena res p fideicō
missuz reliquit necesse
ē ei q rogat⁹ aut ipaz
redimere r pōtare aut
estimationē ei⁹ soluere

si cui; s; ibi stetit per legatariū quom
nus meliorē accepit: vel melior videt
eē quē elegerit s; deteriorē elegerit. vt
ar. j. d. ac. s. pterea. Itē ar. ptra. ff. dle.
ij. impator. s. i. ibi. Eni nō cē. s; b qd b
d; intellige qñ i pōtare legat alicui r
in pōtare onerat ibi autē qñ pōtatas
dat r in specie grauat quo casu tantū
videt estimasse speciem suam legatari
us accipiendo pōtatem vt ex eadē le
ge colligit. Itē cōtra. ff. ad. l. fal. s; r si
nō finis. in prin. s; r ibi eodē modo.
rñ. q; pōtatas erat legata r onus erat
positum in faciendo sed cum quantū
tas legatur r in pōtate grauat⁹ si
cut hic loquitur. nunquid quartam iu
re fal. pōt oneratus retinere siue sit le
gatari⁹ siue fideicōmiss. qui sit grauat⁹
quidam dicunt q sic vt ad. l. falci. pe

bet dis p^o
distinguitur
an sciuerit a
lienā vel cre
dit suā. scdō
nō vt. s. dle.
s. qd aut. r. ff.
dele. s. qd at
r. ff. dele. s. l.
vñ ex fami
lia. s. si re
e. **J**ph⁹. s.
legatari⁹. ac.
f. **I**nnuclit.
facit. ff. d le.
i. plane. ij. s.
fi. r. l. viden
dū. r. ff. d le.
ij. l. i. s. sciē
dū. r. l. iij. s.
iul. r. l. lega
tari⁹. s; ptra
i. d. l. plane. s

De codicillis. Quia te

eorz accidētia dicta sunt nūc de codicillis. i. de parua v'l de mina scriptavolū rate. nā id codicilli dicuntur: qz i breui

ri chartulav'l codice quā te ſtamentū ſe bāt ⁊ ſolū in eis qdā fidei cōmiſſaria relinquebant ⁊ tales ſunt ad teſtamētū qz

lis ē ſcapa ad navē. ſed nāquid ſm b pñt fieri ſine ſcriptura: qui dā dicūt qz ſi ſz tñ dico. eti am ſine ſcriptura hodie ſi erit ſ forte o ſim in ſcriptā tñ ſtēret: vt C. de opibz lit. l. ſi in pñ. ac.

Alte au guſti. con firmatos hic no. qz quattuor modis codicilli cōficiuntur aut cū in futurū cōfirmant veluti teſtamento pñs facto in q dictū eſt qd quid dīvero i codicillis valet volo. ⁊ poſtea codicilli facti ſunt aut in pteriti veluti codicilli prius facti teſtō ſcō poſtea cōfirmati ſunt. Et hī duo caſus ſūt. C. e. ſive in lio. Tercio ſūt cā teſtō veluti cū teſta

tor q teſtamētū implere nequerit adſiderit vt vim codicilloz pferat: vt. C. eo. l. ſi. ſ. illud plane ibi vt ille ⁊. Quarto ſine teſtō. ſ. ab in teſtō: vt. ff. e. cōficiuntur. ⁊. j. e. ſ. nātū. ⁊. C. e. ſi iccirco. hānt

⁊ queſiſſe an poſſet recipi h nec abſonans a tñ rōe codicilloz vſus ē: ⁊ Trebatium ſuaſiſſe auguſto qz diceret vti liſimū et neceſſarium h ciuibz eſſe propter magnas ⁊ lōgas peregrinationes que apud veteres fuiſſent vbi ſi qz teſtñ facere nō poſſet: tñ codicillos poſſet.

Poſt que tpa cuz ⁊ labeo codicillos feciſſet taz nemini dubium erat quā codicilli iure optio admitterent.

Nō tñ at teſtamētō facto pōt quis codicillos facere ſz in teſtatu qz decedens fidei cōmittere codicill pōt Sz cū añ teſtñ factuz codicilli facti erāt Pa pinianus ait non aliter vires hēre qz ſi ſpeciali poſtea voluntate confirmetur. Sed diſi fratres ſeuernus ⁊ atro ninus reſcripſerunt ex his codicillis q teſtñ precedunt poſſei fidei

erāt in teſtō cōfirmati. hodie ſo ſo videtur cōfirmari. af. f. **N**ō tñ cōfirmat l. expſiſt v'l ē ſi qdquō in dicto retineat pñia volūtas: vt. ff. e. añ teſti tablas ſz

ſurūt cōfirmati vel an te vel poſt.

Auguſto cui aliq d relinquebat.

Eius. ſz auguſti.

Nō debet. qz legatū nō debet tur niſi ex teſtāmētō iure aſtano: vt dīrim. ſ. ti. ſ. ſ. pterea.

Non poſſet ipotētiam tñ ſci. vt qz nō hz tot teſteſ q teſtō cōficiēdo ſufficiebāt. ſec. ſi pp ipotētiam iur: vt. ff. e. l. diu. ſ. codicillos q ē d ⁊ pbat b ſol. ff. e. cōficiūt. ſ. codicilli.

Nō tā. Etia ab iſtato codicilli fieri pñt Sz qñ añ teſtāmētū ſeſ bāt nō aliter valent niſi.

Jo. s3 bodie cōtra. nā siue āte siue post
fiat semp videtur cōfirmari: vt hic dice
tur stat: vt. ff. e. si q3 cū. s. si. r. l. ab ite

Codicillis. In co3 stato
dicillis p3 ditas

directo dari
v3 adimi non
pōt nec cō di
tio institutio
appōi nec s3
stitutio fieri
s3 p fideicom
missus. sic et
vn3 pōt ples
codicillos fa
cere. h. d. af.

Codicil
lis neq3 dari
s. directo s3 p
fideicommissus
neq3 dari neq3 adimi
siue ab eo quē
prius fecerat
heredē: siue
a legataris
bñ pōt relin
qui: vt. ff. e. l.
ij. s. si. r. c. e.

hereditatē. r. j. pri. s. **Cōfundat.**
i. ne iste due volūtares sic misceantur:
vt vna ab altera discerni nō possit. naz
si idē significarēt qre diuersa noia da
rētur: vt. C. e. si idē. **Scribi.** s. vt de
iure valeāt. **Directo** relinq̃tur sed
qua actiōe hec p3 ditas v3 ēt alia in co
dicillis relicta petent. vñ. q3 daz cō di
tōe ex. l. vt. ff. de p3 di. ex. le. l. i. v3 dicit
li actiōe. i. ex testō cū ad istar testi codi
cilli sūt inuēt: vt. ff. e. l. ij. s. i. **In**
stituto. s. in testō. **Adiicere** tñi cō
ditioni adiecte necesse parere nō h3. s3
in e3 cōditionis defectu de ademptiōe
hereditatis cogitasse videt. r. de p3 di. in
fi. l. pe. in fi. s3 forte inuaniū cogitauit
vt ibi dicit. ac. **Directo** si tñ substi
tuerit videt rogasse p fideicom. vt resti
tuat: vt. ff. ad treb. l. scenola. **Co3**
dicillos plures pōt vt ēt oēs valeāt ni

si cōtraria cōtineāt volūtatē: vt. C. e. l.
cuz pponas aliud in testamētis: vt. s.
qui. mo. test. infir. s. posteriore. r. facit
ff. e. diuus. s. i. ac. i Et nullā. s. de il
lis quattuor q̃ in testō desiderātur vel

q3 substituere directos
potest. **Codicillos**
aut: r. plures q3 face
re potest: r. nullam3 so
lennitatem ordinatio
nis desiderant.

Explicit liber scōs.

Incipit tertius.

De hereditatibus q̃
ab intestato deferunt.

Rubrica.

Intestat?
decedit q̃
aut oīno
testm nō
fecit: aut
non iure fecit: aut id

ad ti. de bo. pos. vbi mīxtim tractabit
de ex testō. r. ab intestato s3 tert3 p3 tituli
loquit tantū de suis heredib3 r. als sic
vt. ff. si cer. pe. r. de reb3 credito. vbi tra
ctat de mutuo in specie tantum. accur.

Intestat3. **Tor3** iste tituli diuidit in
quattuor pres pncipales. Priio pōt
quis dicat decedere intestat3. Secō q̃
p3ia cā est liberoz r. q̃ sint liberit3 r. sui.
Tertio de emancipatis quomō admit
tant: r. de adoptiuis. Quarto ponit ali
quas suas correctiones. Secō ibi. inte
statōz at. Tertia ibi. emancipati aut.
Quarta ibi. s3 ea oia. Et. h. d. Intestat3
d3 q3 decedere plurib3 mōis q̃ hic descri
būtur. h. d. af. l. j. Fecit. vel q3 nō vult
vel q3 nō pōt vt pupillus furiosus licz
h3 improprie intestati dicūt eē r. si vel
lent testori nō pñt: vt. ff. de suis r. legi.
l. i. in pncip. ac. **Non iure fecit** quia

vij. testm vel
sigilloz v3 p
sua māu scri
bātur v3 q̃ s3
scribātur tes
tes: vt. s. de
testis. s. i. s3 q̃
daz solēnitat
tes. r. b3 desi
derēt vt sint
q̃nq3 testes:
vt dicitur. s.
ti. ij. s. si.

De be

reditatib3 q̃
ab intestato
deferunt.

Hec rubrica
est gñalis ad
oēs sequētes
titulos vsq3

o **C**onstitutiones, C. de natu. li. c. 15 q. 6

z. l. nuper. **ag** Sustulerit. i. habuerit
accur. **b** Instrumēta. in qb^o cōtine
atur mīmonū inter Litiū z Bertā eē
contractū z dotem datā esseque instru
menta dotalia vel nuptialia dicitur. z
sine his duo

bis. i. scriptu
ra z dote oī
rit. p. nō va
lere matrimo
nium qz lex
pienqz de
his dicit tali
casu: vt hic. et
s. de nup. s.
nō als. vt. ff.
de re. in. in
ptias. nō dici
m^o valere ma
trimoniū. vt
C. de nu. si vi
cimis: z i. aut.
de nup. s. in
ptias. col. iij.
sed nō fieri li
beros legitis
mos: vt i. aut.
de trien. z se.
s. fi. colla. iij.
accur.

e **g** Prestitos
rūt. i. primi.
nā z ob h^o retinet qdā pri^o concubinas
vt experiantur an ex eis pnt filio s h^oe
vt postea accipiat eis in vxore vel re
pellant. qd. s. vt repellāt in vxore p
hibitiua est. vt in aut. qui. mo. na. cfi.
le. s. quomā. col. vi. accur. **dg** Censu
mus. quasi dicat non solum si nascātur
postea z viuat cū pntis siue nō nascāt
aliqui: siue etiā si nascūtur z moriātur:
vt. C. de na. li. nuper. z no. q. si etiā legi
timos habēt ex vxore quondā tñ hec
valēt z siue ex libera siue ex liberta si
ue serua quam postea manumiserit et
in vxorem duxerit hec seruātur: vt in
aut. de incest. nup. s. fi. z in aut. de triē.

z se. s. fi. z in auten. de filijs ante do
instrumēta natis p totū titulū. accur.

Ita demū. **g** Ad hoc vt nes
pos z alij vteris
des liberi in prāte sub i^odis sint reqrē
b tur q. al^o nō

nati ab hac luce fuerūt
substracti. **g** Ita de
mū tamē nepos neptis
ue pronepos pneptis
ue suozū beredum nu
mero sunt si precedēs
persona defierit in po
testate parentis esse si
ue morte id acciderit si
ue alta ratione veluti
emācipatē. **g** Mās
si per id tempus quo
quisb^o moriatur filius in
potestate eius^o esset ne
pos ex eo^o suus beres
esse non potest: idē in
certis deinceps libero
rum personis dicum
nelligimus. **g** Post
būm^o quoz qui si
vmo parente nati es
sent in potestate eius

tate: vt. s. qui. mo. ius pa. potest. solui.
s. si ab hostibus. z. ff. eo. l. i. s. si filius.
g **g** Mās si per id tempus. contra. i. eo.
s. cuz autē queritur in prim. Sol. vt. i.
ti. i. s. primus. **h** **g** Quis veluti a
uis. accur. i. **g** Eius. s. aut. accur.
l **g** Ex eo. s. auo. **l** **g** Personis cuz tñ
omēs liberi appellent uer post trine
potem impropriet. ff. de gradibus. l.
iuriscōsul^o. s. parētes. z ff. de x. b. fig. l.
liberoz. in **g** Posthum. beredes cuz
habeantur pro natis quociēs de eozū
cōmodis queritur: vt. ff. de sta. homi.
qui in vtero. z no. q. posthumus dicit
proprie posthumationem patris na

predat eos i
gradu. **Are.**
e **g** Ita defie
rit. s. nunqā
filius pcedit
nepotē ex al
tero filio vno
gradu: vt. j. d
gra. cog. s. i.
gradu. z. s. se
cun do gradu
z tñ nō exclu
dit: vt. j. e. s.
cum filius.
tñ. non vide
tur pcedere
cum sui pñs
locus obtine
at. vt i dicto
s. j. e.

f **g** Emācipa
tione. vel ca
pitis diminu
tione marā
vel media nō
aut captiui

scitur et dicitur etiam proprie ille qui facto
testis nascitur ut ff. de in ius. test. l. iij.

Sui aut. ^{s. i.} Si u^o heres statim
p^o morte parentis efficitur heres et igno
rans is fit p^o
pillus u^o fu
riolus et sine
auctore sui ad
ministratores
h. d. are.

Ignoran
tes et inuiti et
statim is iur
p^otorio ab his
nere possunt.
ut s. d. her. q.
et dis. s. sui. et
ff. si quis o. ca
test. l. i. s. qui
sunt.

Heredes
s. sui alii etiam
non nisi p^o cu
ratorum s. m. q.
das. ut. C. de
cura. fur. l. i. f.
s. tali itaq.

Acquiri pot. ff. de ac. et ob. si a fu
rioso. et ff. si cer. pet. l. i. si a furioso.

Quasi peccideo q^o in corpali^o dis
cit proprie continuatio sed diuini est in
corpale. hoc reprobo q^o et possessio est
res corpalis et t^o vna cu^o alia continuat
ut ff. de acq. pos. p^o. s. p^oterea. et s. i. do
te. et s. si iussu. et s. sed et legata. et s. pe.
dic ergo imp^opropie fieri continuatione
quia inter diuersa non eadez fieri da.
sed pater et filius vnum fictione iuris
sunt. ut. C. de impu. et alijs sub. l. i. si. s.
fina.

In pupillis alii si est heres
ditas extranei et non patris tutoris au
ctoritas et pupilli actus necessarij est.
nisi sit infans quo casu sufficit tutor.
ut. C. de iure delib. potuit. et l. si infan
ti. s. parentem. et ff. de tuto. et curato.
da. ab his. l. impuberi.

Interdum ^q Renerius
ad postu^o h.
et de postliminijs efficitur su^o heres etiam
si reuerfus fuerit post mortem patris s. si
testator p^o duellu^o damat^o fuerit heres
sui esse desi^o

nit furioso: s. ipso iur.
ut. h. d. are.

Interdum autem licet in
pate parentis mortis
tpe su^o b^ors non fuerit
in su^o heres parati ef
ficatur veluti si ab ho
stib^o quis reuerfus fu
erit post mortem patris
fuerit autem postlimi
nijs^o hoc facit. **Per**
contrarium autem hoc
euenit: ut licet quis
in familia defuncti sit
mortis tempore: in su
is heres non fiat velu
ti si post mortem sua p^o
iudicat^o fuerit p^oduelli
onis^o re^o ac per hoc

Post mor
tem. no. que
dam delicta transire contra heredes et
li. no. con. ut lese maiestatis in duob^o
casibus quando quis contra principem
vel rempub. fuit molitus alii non. ut. ff.
ad. l. i. i. i. ma. l. fina. et ibi duobus cas
bus hic tantum loquitur. Item de resi
duis et peculatus et repetundarum: ut
ff. ad. l. i. i. i. repetunda. l. i. si. Item apo
stata^o. ut. C. de apost. l. i. i. et l. apostata
rum. in fi. quedam etiam non transi
unt lite non contest. ut omnia alia pri
blica. ut. ff. de acti. l. ex iudicio alii
contestata lite transeunt. alii non: ut
omnia priuata delicta. ut. C. ex delict. de
fuc. l. i. et s. de ppe. et te. ac. s. no. at. Acc.

Perduellionis. ideo dicitur perduel
lionis quia per duellum fiebat certa
men. si alius criminis hui^o dicebat res
us p^o aliqd in ipm principem vel rempu.

blia fuit molitens fm. p. r pot dici b
r defendi. qz r fm iura romana videt
posse fieri debere pugna. r sunt aliqua
ar. vt. ff. ad. l. aquil. qua act. s. si quis i
colluc. vt. ff. de re. in. comodis. r. ff. de
his qui. no.

ifa. atpleras
r. C. de atple
tis. l. i. r. C. q
res pig. ob
pos. specie. et
ff. d. dona. do
nariōes. i. si.
his. n. legib?
habet mēto
d tali pugna
q non fieret
nisi de iure
esset. vel dic
per duellio
nis. i. hostit
crimini. nā
perduelles
hostes dici
tur. vt. ff. de
verb. sig. qd
nos.

a Ademo
ria. nam ipe
eum sit mor
tuis nō pōt

damnari nisi a deoyt. ff. que sententie
sine appel. re. l. pe. b **D**ānata. b. i.
mō pūcio d imperiū Zucū fecisse. et
ideo bona in fūcū inferri. nam p b me
morā dānat r infamia quā dā defun
ctus afficitur. vt. s. qui manu. nō pos.
s. i. r ex tpe commissi delicti alicuatio
nes ab eo facte nō valebunt. vt. C. ad
l. iul. ma. l. pe. in si. r. ff. de do. l. dona
tiones. s. si. c **P**ōt dici. i. ver? Acc.

d Definere. scz lata sententia. nam
non facit ipso iure definire heredem
suū esse tale delictum. Accur.

Lum filius. filio premor
tuo succedit summi cum alio filio veni

ente quia assumit locum patris sui. et
ideo succedit cum patruis r filiis pa
trui in stirpes r non in capita. b. d. Ar.
e **E**x altero filio. secus si ex filia vt. j.
e. s. Item verustas. r. j. s. diui.

f Equum
vt in auten.
qui. mo. na.
effi. sui. s. er
go. coll. vij.
g Vocant
idem est r si
per bo. pos.
vocat. vt
ff. de contra
tabu. l. i. s.
vocat. r. s.
contra. ff. de
contra tab.
l. iij. s. i. sol.
non est con
tra. quia ibi
precedit fili
us quia pa
tris loco est
adoptatus
ad nepotem.
vt. s. s. ita d
mum.

h In stir
pes. j. co. ti.

s. hoc etiam addendum in fine contra
solutio. vt ibi.

i Ex altero. sic. j. eo dez. s. fina. sic. ff.
de inoffic. testa. papi. s. proinde si ex
duobus. sic r. C. de suis r legiti. l. neq
potes.

l Item filijs premortuis.

l Ex altero. scilicet nepote.

Lum autem. **L**ondis
to testamē
to quod postea destruitur ille dicitur
propinquior qui tempore destrutti te
stamenti est proximior etiam si nascat
tur post mortem illius de cuius here
ditate agitur dummodo fuerit conce
ptus in vita eius. b. d. Ar. j.

a. ¶ Cum aut. eo diligenter notato qui sunt sui heredes: nunc no. quo tpe querendus est qd suu heres sit. b. Ceteru est. s. e. s. ita demu. p. Sol. vt ibi.

c. ¶ Sine testō. qd contingit septē modis. vt. s. eo.

in prin. diximus. Accur.

d. ¶ Accidit. scz vt videat qd sine testō decessisse. ac.

e. ¶ Mortuo scilz exheredato.

f. ¶ Non potuit. morte puerus: vt. s. eo. s. ita demum.

g. ¶ Sol. s. suis heres.

h. ¶ Certum est. s. nepotē suū heredes esse cū nullu precedat eū vt. s. e. s. i.

i. ¶ Mortuo anteq̃ adeatur ex testō hēditas vnus de cōstat nō transmitti

ad filium de inofficioso querelam immo etiam ea adita nō transmittēbatur olim: sed hodie contra vt. ff. de inofficioso testamento. sancimus alio. l. si quis filium. s. si. Accur.

k. ¶ Testamento. l. ab herede qui nō vult adire l. et tigit. nec enim fuit proxim⁹ cognatus ei. s. aūo viuo quo viuo nondū animal erat: vt. ff. vñ cog. l. i. s. si quis proxim⁹. Sed nunqd hodie per autēticā succedit: vt in aut. de here. que ab intestato. s. i. colla. ix. p. dixit qd sic. quia naturalis cā tantū spe

ctatur. Iohannes cōtra. qz et de iure p̃torio q casu naturalis inspiciebatur admittebatur vt sequitur. vt. j. e. s. eman. cipat: vt. ff. de suis et legiti. l. titi. r. l. l. pe. m. ¶ Hi aut. concepti et nati post mortem aut.

mortuo p̃re ei⁹ postea qz deserto aut testō su⁹ b̃s efficit. ¶ Plāne si et cōcept⁹ et nat⁹ fuerit post mortē aut mortuo p̃re suo deserto aut postea testō: su⁹ b̃s aūo nō esset qz nullo tū cognationis p̃re sui p̃ris tēti⁹ gnt. ¶ Sz nec ille ē inter liberos aut quē fili⁹ emācipat⁹ adoptauerat. ¶ Hi autē cū nō sint sui q̃ntū ad hēditatē liberi: neqz bo. pos. petere p̃nt q̃si primi cognati⁹ bec d̃ suis hēditib⁹. ¶ Emācipat⁹ autē liberi iure ciuili nōn iuris b̃nt: neqz enī sui hēdes sunt qz i p̃rate desierūt patētis eē: ne

¶ Cognati. idest tāq̃ agnati: nam agnati sunt proximiores q̃ cognati. nunqd ergo tertio. or die inter cognatos vocant. R̃ndit mar. qd sic vt. ff. e. l. i. in fi. Jo. contra: quia ibi de cōceptis p̃is natis. postea loquitur secus si postea concipiunt et nascunt vt hic. r. ff. de iniur. rup. te. si qd filio. s. non fuisse.

Emācipati.

¶ Emācipatus de iure ciuili incognitus ad successionem parentis non venit pretoris tamen beneficio per bonorum possessionem. unde liberi perini de admittetur ac si in eius potestate mansisset. p. d. Are.

o. ¶ Emācipati. quia bona ratio. vt. s. de here. r. quali. et disse. s. sui. r. s. eo. s. i. ibi. Sui autem rē.

p. ¶ Alio aīo iure. scilicet neqz vt pat̃rōi neqz vt agnati quos vocat lex. r. i. tabulari⁹: vt. j. ti. i. in prin. r. j. de suc. l. i. in prin. aliud econtra. vt. j. ti. i. s.

Amali. Accut. a. Soli sunt. scz emācipati. b. Hereditibus. scz cum aliis qui remanserūt in p̄tate. dimidiat. ff. de verbo. signi. nomen filiarum. s. portiones.

Atbi

qui. **S**ituf emācipatus et postea arrogatus ab alio non pōt venire et ias de iure p̄torio ad hereditatē p̄tis naturalis nisi aī mortez suam fuerit emācipatus ab arrogatore. Si vero emāciparet post mortem natural' p̄taret ut extrane' q̄ ad hereditatem utriusq̄. h. dicit. Are. **A**tbi. scz vocant emācipati s. nō oēs. et h. sedetur. At p̄tetur. **A**doptiōnem. id est arrogationē et c.

E Non admittunt. ff. de cōtratab. l. quarta. s. si quis filio cōtra. sol. ibi nō valuit adoptio fin Job. sed hic valuit vel diffiguean de extraneo ut hic an detur in adoptione nepos ex filio emācipato patri et ias de i. ibi ar. de adoptione. s. sed hodie. Item. C. de adoptione. l. penult. s. sed siquidem que est cōtra

Sol. ibi illa intelligit. ut. i. e. s. admo. nēdi. f. l. is. s. paternaturalis.

G Alio co. s. p̄ti naturalis. **H** Ab ipso. s. p̄ti naturalis. **I** Essent. ut. s. d. exbere. l. s. emācipatos. Acc. l. s. **E**t

neoz. si aut morte p̄tis adoptim sciēnt iur' suū durat agnationis ius i. inter eos. i. inter adoptiū et naturallē filiū adoptantis. non emācipatus. ut sibi succedat ut. ff. de gra. co. filiū naturalem. et ff. vñ. o. l. l. s. cognationes. et de adoptione. l. vñ. penult. **A**d ar. Itē et ipsi adoptionis p̄ti succedat. ut i. s. s. ea. **A**doptiū post emancipationē non p̄t. ut. s. e. s. nec interest. Accur. **E**ius. l. naturalis. Acc. **A**d agna

tos. nā si nō emācipat: certū est q̄ filiū nō succedat naturali patri. et ita agnati succedat. ut. s. pri. et ff. vñ libe. l. i. Si aut emāciparet succederēt filij: ut s. pri. et hoc mō in eius p̄tate esset ad quē bona naturalis patris p̄tinet. qd est absurdū et cōtra regulam iuris. ut hic. et n. de here. insti. l. illa institutio.

Divinus ergo.

naturalis emancipatio vocatur ad bona patris naturalis beneficio pretoris. Sed filius adoptivus emancipatus nullo modo potest admitti ad bona patris adoptivi. **Et** er.

Ad divinum ergo iuris habet adoptivum filium quod naturalis: namque naturalis emancipati beneficio pretoris gradum libero: unum retinent: licet iure civili perdant: adoptivum vero emancipatum: et iure civili deperdunt gradum libero: et a pretore non adiuvantur: et recte: naturalia enim iura civilis: ratio pertinet non potest: nec quia desinunt sui heredes esse: potest sunt desinere filij filie: vel aut nepotes nepotes esse. **Ad** adoptivum vero emancipatum extra: neorum loco incipiunt esse: quia ius nomenque filij filieque quod adoptionem consecuti sunt: alia civilis ratione. id est emancipatio: ne deperdunt.

Naturalis subaudi legitimum.

Emancipatio ab adoptivo patre.

Ad iudicium tur. nisi sint de suis quod adoptivus adoptatus iur. nepotes in filium et postea emancipatus: ut ff. ad ter. l. ij. s. adoptivum accur.

Ratio. i. emancipatio quod iur. ci. est: ut ff. de reg. iur. act.

Non potest scire. s. de leg. agna. tu. s. si. sic. ff. de reg. iur. nihil tam. accur. **E**mancipatio ab adoptivo patre et post mortem naturalis. ut s. s. post mortem. **E**ss. no. q. si emancipet. filij vel filia vel deinceps non sunt sui heredes non tamen desinunt esse filij vel filie. **E**adem. q. obfuant i bo. pos. vii liberi et stabulas. bo. pos. fuanf. ac.

Institutis. p. is em institutis non da

tur hec bo. pos. na si pteritus recipat testamentum. hunc. s. instituto via apertis. et s. qd d. nisi pteritus comitar' edictum. ut. ff. de stab. l. iij. s. si ex liberis. si autem pteritus nolit uti postquam semel agnovit institutus. h. s. sta

Eadem hec observantur: et in ea bonorum possessione: quam contra tabulas testamenti paratis liberis pteritis: id est nec heredes institutis: neque ut oportet exheredatis preterito pollicetur: namque eos quidem qui in potestate parentis mortis tempore fuerint et emancipatos vocat pretor ad eandem bonorum possessionem: eos vero qui in adoptiva familia fuerint per hoc tempus quo naturalis parens moreretur repellit.

Item adoptivos liberos emancipatos ab adoptivo patre: sicut ab intestato: ita longe minus contra tabulas testamenti ad bona et non admittit quod desinunt in numero libero: esse.

Item adoptivos liberos emancipatos ab adoptivo patre: sicut ab intestato: ita longe minus contra tabulas testamenti ad bona et non admittit quod desinunt in numero libero: esse.

Item tate emancipatis committitur: titibus et: scilicet non alio sed in mar. ut. ff. de contrat. l. iij. s. quis

ex lib. sm Joan. contra nam nullum dicere possunt et contrat. abu. suo iure habent: ut. ff. de libe. prestan. l. si duo. et. de libe. pre. marimum. accur.

Repellit scilicet pretor repellit nisi sine institutis et eis committit edictum. ut. ff. de contrat. l. no putant. s. in adoptis. s. ut aut. Item s. ff. de contrat. l. iij. s. si quis filio. solu. ut. s. eo. s. at. p.

Admonedi.

¶ Zicet filius emancipatus ad optatus non possit venire ad bona patris naturalis per vi liberum vel vi agnatum venit tamen per unde cognatum per d. are.

a **¶** Admonere

di. l. 3. hos duos qui sequuntur non admiseris de iur. civil. vt. s. eo. s. at hi. cc.

b **¶** Ad bono. pos. scz. vnde liberi.

c **¶** Emancipati. qui dicunt sui per proez. vt s. e. s. emancipati. accur.

d **¶** Legitimos i. agnatos. vt i. ti. i. m.

e **¶** Prorios. sic. ff. si ta. te. mille. extra. l. i. sic. ff. quis or. in bono. pos. fuct. l. i.

Sz ea

oia. **¶** Adoptatus ab extra. neque postea si transit in patrem suum. et tunc neque quærela neque per tabulas l. 3. in testato succedat. ff. qui ad ptes natu

rale vetera iura suant nisi fuerit adoptatus ab ascendente naturali. h. d. ar.

¶ Sed ea oia. que. s. eo. s. at hi dicta sunt. vt. s. proci. s. **g** Aliquam. q. d. quedam coheredimus quedam retinimus. **h** **¶** Constitutio. vt. C. de adop.

l. pe. i. **¶** Naturalibus. subaudi. legittimis. accur. l. 2. **¶** Nonnullos. i. aliquos accur. l. **¶** Ad neutrum. vt. s. s. at hi. accur. **¶** Vocant. hoc idem videtur etiam contingere per die in casu quem hemus

j. e. nostra autem. vt. C. de adop. l. pe. s. sed hoc. sed dic per autem adoptatus tenet etiam filiumque quar tam. vt filio arrogato. vt j. eo. s. nostra ibi. quemadmodum dicitur. ac.

n **¶** Constitutio. i. pre dictam.

o **¶** Permanisser. nuncquid ergo non per mansit. in mo permanisse. vt. s. de adoptio. s. 3. hoc die. s. h. dicit referendo. se ad factum. q. d. ac si de iure et de facto i. ei familia per mansisset.

¶ Tantum nuncquid cum in ius vocabit si ne venia. Itē nuncquid alimēta tali filio dare tenetur

respon. non. per hanc litteram. et s. de adop. s. sed hoc die. p. dixit contra.

q **¶** Ab intestato. s. simul cum alijs naturalibus. vt. C. de suis et legit. si te. non tñ succedit alijs consanguineis sui patris adoptiui. vt. C. de adop. l. pe. s. si quidem

bis personis composum? que a patribus suis naturalibus in adoptionem alijs datur. Inuenimus etiam nonnullos casus in quibus filij et naturalium parentum successionē propter adoptionem amittebant. et adoptione facile per emancipationē soluta ad neutrius partis successione vocabatur.

¶ Hoc solito more corrigentes : constitutionem scripsimus per quam diffinimus quādo parens naturalis filium suū adoptandum alij dederit integra oia iura ita seruari: atque si in patris naturalis potestate permansisset: nec peritus adoptio fuerit subsecuta nisi i hoc tantummodo casu vt possit ab intestato ad patris adoptiui venire succedat.

respon. non. per hanc litteram. et s. de adop. s. sed hoc die. p. dixit contra.

¶ Ab intestato. s. simul cum alijs naturalibus. vt. C. de suis et legit. si te. non tñ succedit alijs consanguineis sui patris adoptiui. vt. C. de adop. l. pe. s. si quidem

respon. non. per hanc litteram. et s. de adop. s. sed hoc die. p. dixit contra.

¶ Ab intestato. s. simul cum alijs naturalibus. vt. C. de suis et legit. si te. non tñ succedit alijs consanguineis sui patris adoptiui. vt. C. de adop. l. pe. s. si quidem

respon. non. per hanc litteram. et s. de adop. s. sed hoc die. p. dixit contra.

in ff. **¶** Ab eo. s. adoptio pte. ac.
b **¶** Jure civili. q. nō est in pte sua.
 accur. **¶** Neq. ptoz. q. nō est eman
 cipatus ab eo: vt. s. de erpene. li. in pte
 ci. s. emancipatos. r. s. fi. **¶** Inofficio
 s. s. d. inoffi.
 rest. cōtra. s.
 tā aut sol. il
 la intelligit
 fm distinctio
 nē huius. s. vt
 ibi dicif. ac.
c **¶** Cōsulto.
 qd nō hēm?
 s. dicebat q
 tres iuvenes
 arrogati des
 ferebant: vt
 vni eligerēt.
 quo casu ma
 gna erat pic
 solēntas. vñ
 ex constituti
 ne diui pñ q
 tam ei dabat
 arrogator qd
 hodie nō est
 immo idēz b
 cāu vt als. vt
 b. r. C. de ado
 pti. l. pe. s.
 q. autem.
¶ Ad eius.
 scz quarte.
¶ Nostra cō
 stitutiō: vt
 C. de adop. l.
 pe. s. si dō p
 accur.

¶ Parens. hoc etiam in infinitū ac
 cipe: vt. ff. de gra. l. i. iuriconsul. s. pa
 rentes. Accursius.

¶ Seruauimus. vt siue loco filij ha
 beat siue nepotis adoptetur ac si vere
 naturalis esset filio scz precedēte nepo
 tem: vt. C. de adop. l. pe. s. qd autem in
 filio. l. 2. Adop. q. d. sic transit: vt.

in hoc casu qui sequitur.

Item vetustas:

Oli nepos. ex filia vel p nepos ex p
 nepote vocabant ad hereditatē demū

persona cōcurrēte pri
 stina iura i tali adopti
 one seruauim¹ que ad
 moduz² si paterfamili
 sese dederit ad arrogā
 dū que spāliter r sigil
 latim ex pte cōstitu
 tionis tenore possunt
 colligi. **¶** Et vetustas³
 ex masculis pgenitos
 pl⁴ diligēs solos⁵ ne
 potes vel neptes q ex
 virili sexu descendunt
 ad suoz vocabat suc
 cessionē r iuri agnato
 rū eos anteponebat⁶.

¶ Nepotes⁷ aut q ex
 filiab⁸ nati sunt: r pne
 potes ex neptibus co
 gnatorum loco nume
 rās post agnatorū li
 neā eos vocabat: tam
 in aut vel proaut ma
 tern⁹: q in aue vt p
 aue siue vaterne siue
 materne¹⁰ successionē
 Diu autes principes
 non passi sunt tales cō

post agnatos
 sed ex aliqui
 bus cōstitu
 tionib¹¹ voca
 bant cū dīm
 nutide tertie
 pris simul cū
 alijs descēdē
 tibus quā p
 tē etiā minus
 ebāt agnat
 trāsuersales
 hodie dō ē se
 c¹². Et isti ta
 les descēdē
 tes succedūt
 in stirpes nō
 in capita. b.
 di. vsq. in fil
 nem. areti.

¶ Item vet
 ustas. corre
 primus ius a
 tiquū circa li
 beros primi
 gradus natu
 rales siue ad
 ptiuos: nunc
 circa vltēriō
 res. accur.

¶ Solos¹³
 i. male. ac.

¶ Antepō
 bat: i. hñ. ac.

¶ Nepotes

vocabat. s. vetustas. vt iuris ciuilib¹⁴ au
 etozitas: vt. s. sed ptoz: vt. i. titu. i.
 s. qd. **¶** Adaterni. s. moriente ma
 sculo de cuius bonis agitur: vt. i. s. p
 mo. **¶** Adaterne. s. moriente femi
 na: vt. i. ptoz. s.

¶ Diu autem principes vt de suis et
 le. defunctus. r. C. de col. l. illam.

Liber Tertius

a **D**onauerunt. s. principes. sed non idem comodum. vt sequitur. accur.
b **S**uffragijs. i. l. xij. tabularum. ac.
c **A**dministratur. no. duas rōes vincere vnaz. vt. s. de adop. s. sed hodie in fi. s.
d **D**iximus scz nullo mō nisi tertio or dīne succedere. vt. s. pr. s. Accur.
e **P**aulo. no. paruz de tertia pte totius rei dicti sic in aut. de expt. r. iro. re. ts. s. sancim⁹ accur.
f **E**xtrimaue rūt. s. princi pes.
g **M**ortua sit. nota duos casus si enim moritur scia nepotes vel neptes ex masculis vel feminis in nihilū enī nisi post agnatos: hoc die cuz dimi uitiōe succē dūt tertiē p/ tis. si morit^r masculus ne potes ex filia tantū vocent^r cū dimittit^r tōe tertiē p/ tis vt hic dicitur. accur.
p **A**li. tabularum. qd de diminutione hac tertiē de

tra naturā iuriam si ne cōpetētī emēdatiōe reliquere. **S**z cū nepotis vlt^r pnepotis nō mē cōest virisqz qz taz ex masculis qz ex femis descendūt: iō eundem gradū r ordinē successiōis eis donauerūt^a. **S**ed vt aliquā am/ plius sit eis qui nō solū nature sed etiā veteris iuris suffragijs^b muniant^r portionē nepotū vel neptū vel deinceps. s. qbus supra diximus paulo minū endam esse extrimaue rūt^r vt minus tertiā p/ te acciperent qm in eo rū vel auita fuerat acceptura vel p/ vel auius p/ura siue maternus qm femina mortua sit^r de cui^r hereditate agitur hisqz licz soli sint q descendūt ex femineo sexu adeūtib^r agnatos mīme vocabant. **E**t quēadmodum lex. xij. tabularū^b filio mortuo nepotes vlt^r neptes vlt^r pnepotes vlt^r pneptes in locū p/ris sui ad successionem aui sui vocabat: ita r pncipalis di

corrigitur p sequentē. s. fin. Mar. sed nos fin. B. d. icim⁹ sequentē. s. loq in q: daz alia parte q debebatur agnatis. s. quarta qui nos autē de hac tertia. sed per aut. diximus de hac tertia. corre/ ctū vt equali ter hodie veniat: vt i aut. de trien. r se. s. neqz illo. accur.

spositio i locū matris sue vel aui: eos cū taz designata p/ris tertiē diminutione vocat^r.

Sz^k nos cuz adhuc dubitatio manebat inter agnatos r mēora/ tos nepotes: qrtā ptez sbe defuncti agnati sibi vēdicātib^r: ex cuiusdaz cōstōis auctoritate memoratā qdē cōstōem a nro codice segregauim⁹: neqz iseri eā ex theodosiā codice i eo cōcessim⁹. **M**ra aut cōstitutione^r pmulgata toti iuri ei^r derogatū ē r sanclimū talibus nepotibus ex filia vel p nepotibus ex nepte: r deinceps supstitibus agnatos nullam ptez mortui successiōis sibi vindicare: ne bi qui ex transuersali^m linea veniunt potiores bis habeant^r q recto iure descendūt. **Q**uā cōstitutionē nram obtinere fm sui vigorē et^o tpa et nūc sancim⁹ ita tñ⁹ vt quēadmoduz inter filios r nepotes ex filio: antiq̄tas statuit^r: nō in capita sed in stir

Ilocat. s. s. e. s. cū fili⁹ l: **S**z cōst tūōis quā si pēmus vt sequitur.
L **C**onstitutio. vt. C. de suis r legi. l. finali.

Transuer salitinea sic. i in p. aut. de nō alie. s. cū igit^r circa fi. accur.

Descēdūt s. nepotibus vlt^r pnepotib^r ex filia. ac.

Et tpa. vt in futuris casib^r tātū valeant. vt. C. de suis. r legi. l. vlti. accur.

Ita tñ⁹ h qd sequitur est referēdū. s. ad. s. diui nō ad primum. ac. **E**t qz

tuit. vt. s. e. s. cu filii Accur. a) Dini
nutione. s. qrtē q̄ debebat agnatis nō
tertie q̄ dabat paternis: vt. s. pri. s. di
rimis. Accur. b) Similiter hēant.
immo in capita videt diuidi. vt. j. ti. i.
s. b. etiā ad

dendū in fi.
s. s. ibi d col
lateralib) b
de descēden
tibus loqui
tur. Accur.

Dele

gitima agna
torū successi
one ¶ Quia
s. ti. pri. di
ctū est quā
lit succedat
sui heredes
sui liberi.
Verum q̄
post suos vo
cant pmo a
gnati q̄ co
gnati: vt. i. e.
s. fin. r. l. i. s.
post suos. ff.
de suis legi.
lō post titu
lū pcedentē

posuit istū. Versi q: p' agnatos. succel
dūt cognati pōit postea d' cognat. Af.

S I nemo. ¶ Totus iste titulus di
uidit. in. vii. partes. Primo quādo
admittit agnat'. Secdo q̄ est cognat'
Tertio vsq̄ ad q̄tū gradū agnati veni
unt vsq̄ ad q̄tas psonas seias deuol
uat tū d iure vetustissimo d iure p̄toris
q̄ ē media iuri prudētia. xij. tab. r tpe
iustiniani. Quarto. q̄ generi agnatorū
ipator addidit vñū cognatū. Quito q̄
l. xij. tab. prim' agnat' vocat' r q̄s di
cat prim'. Sexto q̄ lex. xij. tabu. pro
p̄mo repudiante sc̄q̄ns non admittit
batur podie vero sic. Septimo q̄ filiū

pes diuidi hereditatē
¶ Sili' nos inter fili
os r nepotes ex filia
fieri distributionē iu
bem'. vel inter oēs ne
potes: vel inter pne
potes r pneptes r a
lias deiceps psonas
vt vtracq̄ p̄gēs ma
tris sue vel p̄fis aue
vel aui portōnem sine
illa dēminutiōe cōse
quant'. vt si forte vn'
vl' duo ex vna pte r ex
altera tres aut q̄tuor
extent: vn' aut duo di
midia: alteri tres aut
q̄tuor aliā dimidiā he
reditatis habeant.

De legitima agna
torum successione.

emanipati hereditas est legitima pa
tri. Sedā ibi sunt autē: Tertia ibi ce
terā. Quarta ibi. hoc etiā addendum.
Quinta ibi. si plures sunt. Sexta ibi
placebat Septima ibi. ad legitia. h. d.

S I nemo' su' he
res vl' eoz quos
inter heredes p̄tor' vel
p̄tōnes vocat' extat
r q̄ successione' quo
quomōd' āplectit' tūc
ex lege. xij. tabu. ad a
gnatū primū p̄ti
net b̄ditas. ¶ Sūt at
agnati' vt p̄mo quo
q̄ libro tradidimus
cognati per virilis se
xus psonas cognatio
ne' conuncti quasi a
p̄fe cognati. Itaq̄
ex eodē p̄nati frēs
agnati sibiinuicē sunt
q̄ r consanguinei vo
cant'. nec requit'. an ē
eandem matrē habue
runt. ¶ Item' patris

Legitimi sūt
qui ex linea
masculia de
scēdunt: vel
etiā ex ados
ptione diu
mō sunt i p̄
ori gradu. h.
d. Are.

¶ Nemo ē
vn'. vt. ff. de
te. tu. si nēo.
¶ Su'. s.
ti. i. s. i. Acc.
¶ P̄tor'. s.
ti. i. s. emaci
pati. Accur.
¶ Cōstitu
tiones. s. ti.
i. s. quib' cō
numerari. et
s. diu. Acc.
¶ Extat. de
cō p̄ ample
ctatur. nam
hec duo ne
cessaria sunt

Accur. ¶ Successionem. defuncti.
l. r. Quoquo modo. scilicet ciuili vel
p̄torio iure.

l. r. Agnatum. capite non m̄nutum: vt
ff. e. capitis. Ac. m. p̄ximū. i. q̄p
rimior ē defūcto. j. e. s. si plures. r. s. p
rio. Acc. n. Agnati sic. ff. de legitia
tu. i. si aut. ¶ Libro. vt. s. d leg. ag
tu. s. sunt. Acc. p Cognatiōe. cognat
io ē gen'. agnatio spēs. vñ q̄sq̄s agna
tus ē cognat' ē s; nō p̄uerit' q̄. Itā
q̄ cōsanguinei. q̄si eodē cōsanguine na
ti: ceteri agnati nō dicunt' cōsanguinei
vt. ff. de suis r legi. l. i. in p̄n. Accur.

r. ¶ Itē inuicē. s. fili' fr̄is patruo. Acc.
p. iij.

A Qui etiā pſob:ini. improprie. vt. j. de gra. cog. s. liij. **B** Hi consanguinitatis. s. ad suos fratres prius natos. ad reliquos vero agnatos agnationis tantū ius acq̃rit: vt. s. pri. dixim: et ē verū hoc si uiuente. eo. de cui? hereditate agit cōcepti saltem erat: vt. ff. de suis et legiti. ber. titius. et ff. vñ cog. l. i. s. si q̃s proximior. **C** Nō tamē quis agnati vocentur ad hereditates non tñ rē. **D** Dat lex. scz. tñ. tabularū. Accur. **E** Sz his et omnib? his vt. j. co. s. si plures. Acc. **F** Eterum qd est etiam scz scd testō qd euauit qd dic. vt. j. pri. s. **G** Quocq̃ qñ dicat nō solū iure naturalī constituit agnatio. sed etiam ciuili vt per adoptionē. s. quālibet iure isto. vt. ff. de adop. l. i. et s. de adop. in prin. s. hodie per eā tantū ex qua trās sit in ptāte arrogatoris. vt. s. e. ti. i. s. nostra astit. s. tñ licet nō fiat agnat? s. hodie: quia nō trāsit in ptātem extranei arrogantis: succedit tñ ab intestato patri tantū nō alijs patris agnatis vt. C. de adop. l. pe. s. siquidē.

Naturales. et legitimos nō tñ emantur. vt. ff. de gra. cog. l. filium. **I** Itē si q̃s. nō solū pater d̃ q̃ dicitur ē: Suos heredes esse. i. agnascit q̃ līs agnatis adoptantis et eis cognat? sit: vt. ff. de adop. qui sit adop. **E** **E**terum. **F** Semine et descendentēs ex eis hodie de iure ciuili admittuntur cū oib? agnatis inter q̃s etia? admittuntur descendentēs ex sōrozib? uterinis si in primo gradu sē h. d. vñ ad s. si plures. Bre. **E** **E**terum i. certe vel aliter. lex qdē pñ. tab. debebat hēditatē agnat? proximis. s. media iuris prudentia cum distinctione: et ideo dicit Eterum pro sed. **M** **M**aximissimo. i. decenior. vt. j. d. suc. co. s. si. n. **F** **F**eminas. agnatas. **O** **O**tra placebat. no. caute dicit placebat et non placet. vt. j. e. s. nos vero. et herat p mediā iur? prudentia nō p legē rñ: tabular. neq̃ p ptozē. vt. j. e. s. et b quidē. et s. media. p **C** **C**onsanguinitatis. i. agnationis. Accur. q **E** **E**arū. s. **F** **F**eminarū. **T** **T**ua. s. hereditas.

a **P**lerq; hoc ppter cōsanguinitas
sorores de quib' mō dixi **b** **A**d ma/
sculos. sic. s. ti. i. s. item vetustas.

c **S**z quia eas. i. agnatas feminas.
Accur. **d** **P**roximitatis. i. cognatio
nis. Accur.

e **I**nterne/
niat nec ali/
quis suoz
vt. s. ti. i. s.
admonendi.
in fi. s.

f **Q**uidem
que sunt. scz
in. s. ceteruz
z. s. sed quia
dicta sunt.

g **S**ed sim
plicitates. re
mata differe
tia agnatoz
vt inter ma/
sculos z fe/
minas sic. s.
de fideicom.
heredi. s. sed
quia. Accur.

h **I**unior.
z sic nota. q
lex. xij. tabu.
est vetustior
q̄ media ius/
ris prudētia
et q̄ ius pro
riū. Accur.

i **A**nterior
i. cōstōne an
teriori infra
scripta q̄ est.
C. de legiti/
mis heredi. l.
lege. xij. ta/
bulaz. Acc.

l **P**refatā
i. dictā. s. co.
s. ceterum.
Accur.

l **E**as agnatas feminas nisi sorores
in **Q**uini. nā ordo cognatoz nō erat
adhuc: vel dic etiā deficientib' agnat/
ip̄i tñ nō vocabant̄ n **C**iuilis id ē
medie iuris prudentie qd̄ ius ciuile di
cit. vt. ff. de

origene tur.
l. ij. s. pec si
pulatorio.

o **H**is bo/
noz. i. multi
eribus agna
tis vltra so/
rores.

p **A**ppella
tur. sic dictat
quia per eas
cognati vocā
tur. Accur.

q **N**os hō
hic instiniaz
nus loquit̄.
Accur.

r **C**ause. i.
expulsiō i a
gnatozū. i.
Accur.

s **Q**uare.
etenim bene
dico forte p
uidendum
agnatis fe/
minis quare
etenim zc.

t **T**itulis
id est nomi/
nibus. Ac
cursus.

v **C**onstit/
tutis. id est
ordinatis.
Accur.

x **D**abatur
id est pcedet

one agnatarū repelle
bat: oī^m alia successiōe
incognita donec pto/
res paulati asperitatē
iuris ciuilis^u corrigen
tes: siue qd̄ deest adi/
plētes bñano ppositi/
to aliū ordinem suis
edictis addiderūt: co
gnatiōis linea primi/
tatis noīe introducta
p bonoz possessionez
eas adiuuabāt z pol
licebant̄ his bonoz
possessionē q̄ vñ co/
gnati appellantur^p.

Mos^u hō legē duo
decī tabuloz sequētes
z ei^u vestigia in hac p
te cōseruantes: lauda
mus qd̄ez ptores siue
hūanitatē: nō tñ eos
in plenuz hūc cause
mederi inuenimus.
quare^u etenim vno eo
demq; gradu natura
li concurrēte: et agna
tionis titulis^u tam in
masculis q̄ in feminis
equa lance cōstitutis^u
masculis qd̄e dabat^u
ad successiōē venire
omniū agnatozū.
et agnatis autem mu
lieribus nullis peni/
z

bantur. Accur. **¶** Aditus. certe non erat ratio iusta vel sufficiens licet aliq^u sit. vt. s. e. s. ceterum in si. Accur.

¶ Nostra constitutione. vt. C. de leg. be. l. le. duodecim tabulaz. **¶** Simi in modo. id e

picinde. vel tus nisi soli sorori ad dic ita semie agnator^u success^u idem vt mares. ac patebat adit^u: ideo cur.

¶ Constan^{ti} guinitatis. i. ceteris: et ad ius duodez noⁿ sunt so cim tabulaz eade di/ rores q^u gerit spositione exequetes mane vocan nostra^m constitutione tur q^u ex co sancim^{us} omnes legiti de germine mas personas. id est nate.

¶ Doc etia^m estimauim^{us}. dentes siue masculini vt. C. de leg. g^uis siue femini sint: pered. l. lege simili^{ter} mo^{do} ad iura suc/ duodeci^m cessionis legitime ab bulaz. s. et in testato vocari fm his. Accur.

¶ Tantum sui gradus prerogati in modo. i. non uam: nec ideo exclud^{it} vterior^{is} pro das: quia consanguini/ rimior^{is}: tñ sit tant^u iura sicut germa vt ipse sozo ne noⁿ hñt. **¶** Doc et res vel fr^{at}res am^o addenduz nostre vterini vel constitutioni estima/ vterine seq^u uitur. vt. C. de tur. vt. C. de leg. heredi. vn^o tantumodo^m gra/ fl. s. l. nec.

¶ Germaⁿⁱ in legitimā successio/ ne. i. nate ex nem: vt non solū fra/ eodem patre tris filius et filius fm et matre cum ta qm diffinitus ad defuncto. successione^m patru sui Accur.

¶ Vterine id est nate ex edem matre tant^u. **¶** Deinceps. i. vteriores siue in gradu remotiores

Accur. **¶** Superstites. b. cor: rigif p

aut. cessante. quia et cū his admittim^{us} tur. Itē et in alio qd subijc^{it} hic. s. cor rigitur. qz in stirpes sit diuisio hodie. sed post hos filios fratru sit diuisio in capita vt in aut. de pere. que ab inte.

ne^m cō sanguineev^l so roris vterine^m fili^u et filia soli: et non dem/ ceps^u p^{er} sone vna cum his ad iura auunculi sui pueniāt: et mortuo eo q^u patru^m qdez est: sui fr^{at}es succedāt. auū/ cul^u aut^{em} sororis sue so boli fili mū ab vtroq^{ue} latere succedāt: tanq^u si oēs ex masculis de/ scēdētes legitimo ture veniāt. s. vbi frater et soror super stites^u noⁿ sunt. **¶** H^{ic} etenim p^{er} sonis pcedentib^{us}: suc/ cessione^m admittentib^{us} ceteri grad^u remanēt penitus semoti videlz hēditate noⁿ i stirpes: s; io capita^m diuidēda.

¶ Si plures^m sint gra dus agnator^u: aperte lex. xij. tab. primū vo/ cat. **¶** Itaq^{ue} verbigrā si sit defuncti frater et alter sit fr^{at}is filius aut patru^m: frater potior habetur^u. **¶** Et q^uis singulari numero vsa lex. xij. tabularuz pro

redi. que ab intesta. s. si vero neq^{ue} fr^{at}es coll. ix. r. ff. de suis et legi. hered. l. ii. s. hereditas. Accur. **¶** N^{on} habetur. hoc

de. s. reliquū coll. ix. r. et in aut. vt frat^{es} filij. s. i. col. ix. vt dic qd dicit in aut. in stirpes di uidi: verum est quando cum alijs sci licet patris vocantur ne pores. alⁱⁱ in capita vt hic Accur.

¶ In capita s. si. i. in fin. contra. solu. ibi de descen dentib^{us} lo/ quitur hic s collateralib^{us} i bus. Accur.

¶ Si pl^{ures}. s. si pl^{ures} sint plures a gnati tñ sol^u primior^{is} in gradu vocat Et si plures sint in pro/ rimior^{is} gra/ du oēs pari/ ter vocant^{ur}. b. d. Areti.

¶ Si plus res sint. sicl auten. de pe

redi. que ab intesta. s. si vero neq^{ue} fr^{at}es coll. ix. r. ff. de suis et legi. hered. l. ii. s. hereditas. Accur. **¶** N^{on} habetur. hoc

corrigitur vt. s. dixi. per autē. cessante.

Proximus. Proxim^{us} in istanti qñ testamētum factū ē: als aut tempore mortis testantis. h. d. are.

a Proxim^{us}

fic. s. titu. i. s. cum aut que ritur. sic. s. e. s. non tamen accur.

b Tunc. n. s. cuz nō adit hereditas ex testamento. accur.

c Tempe. i. p. mortē. ac.

Place

bat. Qñ nō erat locus successorio es dicto in agna tis de psona in psonā. sed solū de or die in ordinē: ho die vero ē de psona in psonā. h. d. ar.

d Placebat s. ex lege. ris. tabu. accur.

e In eo ge nere. s. in suc cessionis.

f Non esse. id est succes sorium edi ctum inter a gnatos locū non habet: scilicet de psona in perso

nam voce: tñ dubium nō est quin si ples sint eiusdē gradus oēs ad mittātur. nā r. pprie p xim^{us} ex pluribus gra dūb^{us} intelligitur et ta men dubium non est: quin licet vnus sit gra dus agnatorum: per tineat ad eos heredi tas. Proximus^a au tem siquidem nullo te stamento facto quisqz decesserit: per hoc tps requiritur quo mortu^{us} est is de cuius heredi tate qritur. Quod si facto testamento quis quā decesserit: per hoc tēpus requiritur quo certuz esse ceperit: nul lum ex testamento be redem extitutum.

Tunc ent^{us} proprie quisqz intestatus de cessisse intelligitur: qd quidem aliquando lō go tempore declaraf in quo spatio tēporis sepe accidit vt prox^{imus} miorē mortuo primus eē incipiat qui mores testatore non erat pro ximus. Placebat autē in eo genere per ciptendarū hereditatū

nam sed iter cognatos sic vt. i. seqtur r. ff. de suc. edic. l. i. s. qñ. sed de ordine in ordinē. seu de capite in caput sic vt de liberts in agnatos de agnatis. in co gnatos. r. post. in iurū r. vroz: vt seqtur

successionem non esse id est vt quis proxim^{us} qui fm ea que diximus vocatur ad heredita tem aut spreuerit bere ditatem: aut ante qd ad eat decesserit: nullo magis^b legitimo iure sequentes admittun tur: quod iterum preto res prefato iure corri gentes: non in totū si neadmiriculo relinq bant: sed ex cognatoz ordine eos vocabant vt pote agnationis iu re eis recluso. Sed b nos nihil perfectissi mo iure deesse cupien tes nra cōstōe sancim^{us} quā de iure psonatus bñanitate suggerente ptulimus^c successione in agnatoz bñditati bus non esse eis dene gandam cum sat s^a ab surdum erat. quod co gnatis a pretore aper tum est: hoc agnatis esse reclusum: maxime cum in onere quidem tutelarū: et primo gra du^{us} deficiente sequens succedit: r. qd in onere obtinebat non erat in lucro permissum.

vt. ff. si ta. te sta. mul. ex. l. i. rñ. accur.

s Diploma tis. i. non id magis. ar.

b S^{us} nos loquitur Ju stinian^{us}. ac.

i Protulu mus. s. i. gres co. accur.

le Tunc sa tis ratio pri ma. accur.

l Apertum est s. sic. edi ctum de per sona in perso nam.

m Adari meratio secu da. accur.

n Gradu a gnatorum.

Ad le gitimam.

Oli p^{ri} ad mittebat ad legitimaz be reditatis filiū emācipatū si in emancipa tione fuerit contracta fis ducia. hodie vero presumit^{ur} cōtractaz fiduciaz. h. d. are.

a Ad legitimā. est enī fili' agnat' p'ri
prim'. vt. ff. de suis & leg. fili'. qd ius
non tollitur per capi. dimi. sicut neq; i
ter fratres vt hic. & C. de le. tu. l. iij. qd
nō erat rectū. vt. ff. de re. iur. l. equū ē.
& s. de le. pa.

c Ad legitimā. aut
tem successionem^o ni
hilominus vocatur eti
am parēs^c qui cōtra fi
ducia filium vel filiam

b Successi
onē. i. suc. edi
ctum. accur.

c Parēs. se
cōtra. vt. s.
e. ti. i. s. emā
cipati. accur.

d Constitu
tione. vt. C. d
emā. l. i. f. ac.

e Fiducia.
sic dicēdo ius
succedēdi in
bōis tuis in
hi refuo. vel
etiā emācipa
to te ptracta
fiducia.

f Admitti
fisset. i. eman
cipassz sic. ff.
qñ. ac. de pe.
est an. l. i. s. g
lienatio. ac.

g Admitti
fisset. i. eman
cipassz sic. ff.
qñ. ac. de pe.
est an. l. i. s. g
lienatio. ac.

De senatuscōsulto

tertulliano. Post agnatos de ab. s.
succedūt cognati. iō seqbatur videre d
cognatis: verū lz mater & filius sint co
gnati tñ ex spālī pūssione sibi ad inui
cē & agnati succedūt: vt. j. de suc. co. in
prin. iō post alios agnatos āte cognā
tos pōit de succes. i. unī ad filiū & eā. af.

q Ex. xij. tabula. Totus iste titl'
diuidit in quāq; pres. Trio q ex. l.
xij. tab. mī ad pfditatem filiū. & cōtra
nō admittēbatur. Scdō quāl' a dmit
tebatur ex senatuscon. tertulliano. Ter

tio. que persone proponēbātur tñc ma
riti. Quarta cōstitutionē tertulliani re
monet. Quinto remouet als cōstōnes
Secūda ibi. & p'ri'. Tertia ibi. preferūt
quarta ibi. sed nos quinta ibi. se d cum
autem. Et. h.

ponebat^s masculoz
pgeniē & eos q p femi
ni sex' necessitudinez^b
sibi iunguntur a deo
expellebat: vt neq; qui
dem inter matrem & fi
lium filiamue vltro ci
troq; bereditatis capi
endē ius daret. nisi qd
pretozes ex proximita
te cognatorū eas pso
nas ad successionē bo
noz possessione vñ co
gnati accomodata vo
cabant. S; he iuris
angustie postea^c emē
date sunt: & prim' qui
dem dñus Claudius
matri ad solatium libe
roz amissozum^l le
gitimam eozum^m detu
lit bereditatem: postea

f Propone
bat. iproprie.
nā cognatos
nullo mō vo
cabat vt seq
tur. accur.

g Adscu
lorum. vt. s.
ti. in prin.

h Necessitu
dinem. id est
cognitionez
naz dicuntur
cognati neces

sarij. vt. ff. de iusti & iure. l. fi.

i Filiū. qui a diuicem sunt cognati:
vt. j. de succes. cog. s. vulgo. accur.

l Angustie. no. ius dici angustiosum
vel iniquum dicitur: vt. j. de suc. lib. in
princi. & ff. q quisq; iu. l. iij. in principi.

l Postea. s. post legem. xij. tabularū
& per diuum Claudium & per senatus
consultum tertuli. sequitur. accur.

m Amisso:um. s. in acie principis: vt
ar. s. de excu. tu. in p'ri. vel dic q genera
liter statuit. C. de inoffi. te. l. i. ex libe
ri prima verior est. accur.

n Eozum. s. filiozum. accur.

Ause. etiā hodie alia succedit sicut
m̄: vt in aut. de p̄dī. q̄ ab intest. §. cō
sequēs. **B** habēs. i. tres habēs fili
os. si aut̄ in prāte: vt. §. de adopti. §. se
mine: quos tres p̄te videt etiā si tres
geminos pe
perit fm̄ Jo.
vt. ff. de ad. si
gnl. l. cū eni
ra. accur.

Filiorz qd
dic̄: vt. §. d̄ he
re. ab ite. §. i.
z. ij. z. §. emā
cipati. z. §. di
ui.

Parētis. **S**enatus
f. m̄tis. et ita
no. de iure ro
manorū vro
rē alicui eē i
prāte parētis
nō mariti nī
si q̄ ad debi
tū carnis ali
ud de iure lō
gobar doruz:
vt b. z. C. d̄ cō
di. i. fer. f. vxo
z. in lōgobar
da q̄r mulie
ri alienare p
missus sit. l. i.

Jussu. i. iure ātquo cū q̄libet p̄di
tas p̄i p̄ filium q̄rere: vt. ff. de acq. h̄.
q̄ in aliēa. §. hodie in sola p̄fecticia nō
aduēticia. f. exigiē iussus: vt. C. de bo. q̄
lib. l. fi. §. si nō econtrario. accur.

Preferūtur. **F**ilij defun
cti excludunt
m̄tem vsq̄ in iſſinitū. Idē in p̄te z. fra
tre q̄ ē m̄tem excludūt foroz aut defū
cti vna cū m̄te admittit. b. d. are.

Preferūtur liberi. ēt adoptiui z. ita
demū si ip̄i succedere velint: vt. ff. e. l. ij.
§. liberi. z. §. ita demū. ac. **g** Defun

cti. i. filij de cui⁹ p̄ditate n̄ſe agit. ac.
Buoz. qd̄ dic̄ vt. §. de p̄dī. q̄ ab i
test. §. i. z. h̄. z. §. emācipati. z. §. d̄m̄. ac.
Primi grad⁹ vt filij. ac. l. z. **A**lter
rioris. vt nepotes z. filies. ac. **E**t fil

z. filie sue mortue fi
li⁹ vel filia p̄ponit.
ex cōstitutionib⁹ matri
defūctē. i. aue sue. Pa
ter vero vtriusq̄ nō
etiā auus et proau⁹
matri antepōnitur. sci
licet cum inter eos so
los⁹ de hereditate agi
tur. Frater autem con
sanguineus tam filij
q̄ filie excludat⁹ ma
trem. foroz autem con
sanguinea pariter cū
matre admittebātur.
Sed si fuerant frater
z. foroz consanguinei:
z. mater liberis onera
ta: frater quidem ma
trem excludet. Com
munis aut̄ erat heredi
tas ex eq̄s p̄tib⁹ fratri
b⁹ z. forozibus. **S**z

Per ep̄dī
tur. i. p̄fer.
Defuncte
s. filie.

Per. non
adoptiui. vt
ff. e. l. ij. §. sed
neq̄ auus.

Atriusq̄
s. filij z. filie. **B**
ē marit⁹ vni
mulier volen
tis succedere
filio mortuo.

Solos. i.
auū z. m̄tes d̄
functi si aut̄
sit au⁹ z. p̄ et
m̄ defuncti
p̄fer au⁹ m̄ti
z. ēt p̄i. vt. ff.
e. eq̄simū. §.

i. z. no. q̄ hic fallit reglā si vinco vince
tē. z. ff. de diuer. z. tēp. p̄scrip. l. de acces
sionib⁹. nā au⁹ p̄i defuncti p̄fer: vt. ff.
e. l. eq̄simū. §. i. p̄i m̄ti nō aut̄ au⁹ p̄fer
tur m̄ti: q̄n̄ soli sunt fallit. in aut. de eq̄
li. do. §. is cōsequēs. Itē in aut. q̄. mo.
na. ef. sui. §. discretis. Item. ff. q̄ pot. in
pig. ba. l. Claud⁹. ff. de in ius. rup.
test. l. pe. r **E**xcludebat. §. male po
die. vt. i. eodem. §. sed cum.

Admittēbantur. z. bene. vt. i. e. s. §. z.
Sed liberis. tribus vel quattuor.
vt. §. eo. §. postea autem.

a **E**o dice. s. quem nō habemus. s. in primo. C. remāsit q̄ est. C. de in. deli. l. ij
b **F**ortuitū. s. h̄re vel nō habere tot filios cū ex diuina gratia hoc descēdat.
c **D**ecēant. nam si peccatum est magis fuisse ma-

riti. vt. C. de legiti. here. l. iij. tabu. in fin. a. rñ.

d **I**nter em pti. i. cui sues cedere vult.

S **C**ū

ātea. **A**da ter p̄fert. omnibus alijs agnatis ex p̄tis fratrib⁹ et sororibus. Et cum sororib⁹ solum uenit. ad diuidiam et cū sororib⁹ et fratribus uenit pro virg. li. p. d. are.

c **S**ed cū an. confōdes quas non habem⁹ s. Jo.

f **P**ersonis patrio et filio et nepoti p̄t. i. rñt. C. eo. l. i. rñ. respon.

s **F**aciebāt. i. nll. dabant nll. p̄dictis.

p **U**isus ē. i. vt. C. e. l. ii.

f **P**ersonis etiam patri defuncti nisi in usufru. et

nos cōstōne quā in co dice n̄ro noīe decora to posuim⁹ m̄ri subue niendum esse existima uinus respicientes ad naturam et puerperuū et periculū et sepe mortem ex hoc casu matribus illatā. Jōq̄ impium eē credimus casuz fortuitum⁹ in eius admittit detrimentuz. Si enim ingenua ter: vel liberta quater non perierit: imerito defraudat a successione suoz liberozū. Quid. n. peccauit si nō plures sed paucos pepit: et dedit mus ius legitimū ple nū m̄rib⁹: siue ingenuis: siue libertinis: et si nō ter entre fuerint vlt quater. s. cū tm̄ vel eā q̄ que morte iterēpti sunt. vt et sic vocentur in liberozū suoz legitima successione. **S** **C**ū ātea cōstōdes iura legitime successōis per scrutantes p̄m m̄rem adiuuabāt p̄m eam p̄grauabāt et nō insolidū eā vocabāt: s. iqb⁹ dā casib⁹ tertiā ei p̄tem abstrabēt: certū legit

toto quando habebat defunctū in p̄te. al̄s in uiscēdo tātum. sed et hos in casu hodie in totū habet: vt. C. eo. l. ii. et de leg. here. l. de emancipatis. Jure vero autē. descendētib⁹ defertur eū

liter paternis et maternis: vt in aut. de here. ab intesta. s. p̄sequi. et s. hoc qui dem. accur. **I** **D**iminutio. q̄ fiebat per agnatos supradictos. in prin. ist⁹. accur. **I** **Q**uemadmodum. q. d. qui i vno honozat in alio grauetur. sic ff. de iusu. cum qui. ac. **m** **E**am. i. matrē. ac. **n** **S**imul. s. cum matre. **o** **S**orores hoc casu ē hoc idem qd in sequenti. s. vt in aut. de iup. s. p̄. et s. qm̄. col. iij. accur. **p** **S**i vero matre legitima: quia sint ex vtroq̄ parente. accur. **q** **C**ognati om̄is q: sunt

liter paternis et maternis: vt in aut. de here. ab intesta. s. p̄sequi. et s. hoc qui dem. accur. **I** **D**iminutio. q̄ fiebat per agnatos supradictos. in prin. ist⁹. accur. **I** **Q**uemadmodum. q. d. qui i vno honozat in alio grauetur. sic ff. de iusu. cum qui. ac. **m** **E**am. i. matrē. ac. **n** **S**imul. s. cum matre. **o** **S**orores hoc casu ē hoc idem qd in sequenti. s. vt in aut. de iup. s. p̄. et s. qm̄. col. iij. accur. **p** **S**i vero matre legitima: quia sint ex vtroq̄ parente. accur. **q** **C**ognati om̄is q: sunt

I **Q**uemadmodum. q. d. qui i vno honozat in alio grauetur. sic ff. de iusu. cum qui. ac. **m** **E**am. i. matrē. ac. **n** **S**imul. s. cum matre. **o** **S**orores hoc casu ē hoc idem qd in sequenti. s. vt in aut. de iup. s. p̄. et s. qm̄. col. iij. accur. **p** **S**i vero matre legitima: quia sint ex vtroq̄ parente. accur. **q** **C**ognati om̄is q: sunt

o **S**orores hoc casu ē hoc idem qd in sequenti. s. vt in aut. de iup. s. p̄. et s. qm̄. col. iij. accur. **p** **S**i vero matre legitima: quia sint ex vtroq̄ parente. accur. **q** **C**ognati om̄is q: sunt

q **C**ognati om̄is q: sunt

tantuni ex matre sorores. Accur.

Sz quemadmodus:

Mater ab p̄ditate filij repellit n̄ si infra annū tutorē eidē postulauerit vel suspectū remoueri pe-

tierit. Et si filio nō tātū legitimo. sz et vulgo q̄sito mater succedat. p. d. Ar.

Prosp̄ctim in successione. Ac.

Tōsule re. f. in tuto re petendo.

Scituris f. matrib' ne gligētib' als nō p̄dunt. vt. C. q̄ pe. tu. l. cū a matrib' r. maiorib' als filr nō p̄dūt. vt. C. si a dūerfus de

lic. l. ij. Accur. d. Impuberū. aliud si puberes moriantur. vt. C. eo. matres.

Quesitus. nisi hec mater sit illius f. ris. si cēz talis filij illustri m̄i non succedit vt. C. ad orf. si q̄ illustri. Ac.

De senatusconsulto

Quia supra vīsus est sicut descendētes succedūt. ascendētib' vey rū q̄ ascendētes descendētib' quoq̄ succedunt ex senatusconsulto orficiano. id de his tractatur sub dit de senatuscō.

Per cōtrariū. **T**otus iste titul' diuiditur in quatuor partes. Primo ponit qualiter filij ad hereditatē matris r. nepotes ad hereditatez aue admittunt. Secundo nūquid ca-

pitlis dimittit de tale ius succedenti tollatur. Tercio qui sunt illi filij qui ad hereditatem matris admittuntur. Quarto subuectit nouū casum ad materiam successionis ab intestato. Et

Per cōtrarium autem fit vt liberis ad bona matrum intestatarum admittantur ex senatusconsulto orficiano qd̄ orficio r. kuso consilibus effectum est: quod latius est diui Marci t̄p̄b' r. data est tam filio q̄ filie legitima hereditas: etiam si alieno iuri subiecti sunt r. p̄ferunt' consanguineis r. agnatis defuncte matris. Sz cū ex hoc senatusconsulto nepotes ad aue successionē legitimo iure nō vocabāt

cedit: nunc dicit econtrā. Unde versus Succedit matri filius Per orficianum Inuidia portās ecōtra Tertulianum. **L**iberi. stricte ponitur pro filijs tantum. vt. j. eo. s. i. alias contra. vt. ff. de verbor' significatione. liberoz. Accur.

Al' atrum ingenuarum vel libertarum. vt. ff. eo. l. i. p̄mo respon. immo r. quallarum dummodo sic sibi facta mora in si de communissa libertate. vt. C. eo. l. si. Accur.

Legitima. non quia lex. r. i. tabula. daretur: immo denegabatur. vt. s. t. i. in principio. sed senatusconsulto. dat quod vicei legis obtinet. vt. j. de excepti. s. hoc exempli.

Preteruntur. scz filij.

Consanguineis. id est cognatis.

- a **Constitutio** quas non habent.
 b **Nepotes**. idem in alijs descendenti-
 bus. ex hac linea dicā. Sed qd si ne-
 pos iste fuit concep⁹ post mortē autē
 Kñ. vt de here. que ab intest. §. cū autē
 dixim⁹. Accur.

Sciē-
 dum est.

Successio
 ex tertulian⁹
 no vel officii
 ano nō tolli-
 tur minima
 capitis di-
 minutio. h.
 dicit.

c **Diminutio**
 ne. scz mi-
 nima. nam p
 alias omne
 ius etiā co-
 gnationis tollitur. vt. §. de capi. dmi.
 §. q uod autem. Accur.

d **Regulā**. tenor cui⁹ est hic. r. ff. de
 cap. dmi. tutel. i. rñ. Accur.

e **Sed ille sole**. ff. vnde li. l. fi. in fi.
 cōtra sol. hic dicit sole. vt excludat eas
 tantus que ex senatuscon. deferuntur
 non pretorias successiones. vt ibi. Ac.

f **Duodecim**. sic. ff. e. l. i. §. capitis sic
 ff. de suis r legi. l. capitis. Accur.

g **Deferunt**. quare magis. l. rñ. tab.
 data hereditas pōitur per capitis di-
 minutionez minimā quā senatuscon.
 delata. Kñ. quia illa agnatis deferitur
 que agnatio per capitis diminutionē
 minimā tollitur. ac senatusconsult. fi-
 lio qui matri est cognatus. r cognatio
 non tollitur per capitis diminutionez
 minimā. vt. §. de legiti. ag. tu. §. fi.

Flouissime. **Etia** filius
 ad hereditatem matris admittitur. h.
 dicit. Accur.

h **Vulgo**. quia non habent certū pa-
 trem. vt. §. de nup. §. si aduersus mul-

tomagis i naturali tantū. vt. C. e. l. pe.
 i **Hereditatem**. f. vna cum legitimis
 nisi erat mater illustis. tūc eni cū le-
 gitimis ab intestato nōvenit. secus
 in naturalibus ex licita consuetudine
 pcreatis. vt
 C. e. l. pe.

l **Admitti**
 nūq d hodie
 succedit vul-
 go quesit⁹ vi-
 detur quod
 nō. vt i aut.
 qui. mo. na.
 effi. sui. §. vl-
 timo col. vii
 sed tamen di-
 stingue. aut
 ē ex tali coi-
 tu qui possit
 damnari. vt
 incest. adul-

qua noue hereditatis
 leguie capitis diminu-
 tione nō peunt: s; ille
 sole q ex lege duode-
 cim⁹ tabulaz. deferun-
 tur⁹ **Mouissime** sciē
 dū est et illos liberos
 q vulgo q̄siti sunt ad
 mīs hēditate⁹ ex b se-
 natūsconsulto admittit⁹

Sed sic ex plurib⁹
 legitimis heredibus
 qdam omiserint here-

teri. nepharis. r filia q cū nō succedit
 cū b ipm dānan dus est. vt in. d. aut. r
 ff. solu. matri. si ab hostib⁹. aut non. et
 tunc succedit matri. vt hic. non patri
 cum sit incertus. nam r si habet incers-
 tum patre naturalē. non tamen succe-
 dit ei nisi in duab⁹ vncijs. ab intesta-
 nō extantibus legitimis. als in nipsis
 lū. vt in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. di-
 scernis. col. vii. Accur.

Sz si ex pluribus.
 Si pluribus defera⁹ hereditas r q
 dam adierūt r quidā repudiauerūt ad
 euntibus portio deficiens accrescit qd
 ius etiam ad heredes transmittit hoc
 dicit. Aretinus.

l **Sed si ex pluribus**. iste. §. est cōis
 ad omnes titulos quos in hoc tertio
 libro habuimus non tantum ad punc-
 titulum r de iure accrescendi in legit-
 mos tantū tractat. vt hic r. ff. e. l. i. §.
 si nō. r. C. de cadu. toll. §. is ita idem.
 etiā est in his qui de iure pretorio suc-
 cedunt. vt. ff. de bono. posses. l. iij. in fi

2. l. h. 2. v. Accur. 2. **A**lla cā. vt. si de fecerit cōditio sub qua instituti erant: vt. s. qui. mo. testa. infirmen. s. postea: rior. Accur. b. **A**dierunt. sic. ff. de legatis. ij. cū pater. s. libertis. ibi. Ecce rui put. 2c. Accur.

E Accrescit sed p qua p te. m. prout erat instituti: vt. C. d. ca du. tollen. s. his ita. 2. s. de vulgari. substitutione s. i. Itē nūm qd ē necesse iterū adire. m. non nisi qñ ex alteri psona puta fuit. fiat mibi augmētū. vt. ff. de acq. p. ere. si solos. i. si. i. m. 2. i. si. l. Accur. d. **E**t licz añq accresceret eis vel añq isti q repudiauerūt. nō aut anteq suā partē adirent inimo a diuerant vt sequit als nō trās mitterēt olim vel hodie: vt. C. de cad. tol. s. i. nouissio: nisi i psonis liberozū vt. C. de his q añ ap. ta. l. i. e. **P**er tinet. s. augmētū supradictū. Accur.

De successione co

gnatoz. **Q**ue cōtineat p ipm tex. in prin. ad precedētia vel sic 2 clar. quia s. de successiōe suoz 2 agnatoz. veruz q: post illos vocant cognati id sequit de suc. cognatoz.

Post suos **T**ot' iste titulus diuidit in tres ptes. Prio qñ cognati admittant 2 quo iure. Secdo qñ sunt cognati. Tercio vsq ad quatum graduz cognati 2 agnati admittunt. Secda ibi. qua pte. Tertia ibi. hoc lo. Et. p. d. post suos 2 agnatos vocatur cognati de iure ptonio qua pte veniūt

emancipati agnati nisi sit frater 2 sor: d' functi quia veniūt cū agnatis. p. **O**st suos. vt. s. de her. dicit. Bre. re. ab intesta. s. i. Ac. p. **P**retor: vt. s. de heredi. que ab intesta. s. emancipati. Accur.

2 post legitimos quoz numero sunt agnati 2 bi quos i locū agnatoz tā supradcā senatusconsulta quā nō: sra erexit cōstō prius mos cognatos ptoz vocat: q pte naturalis cognatio spectatur. **M**ā agnati capite diuini: qui que ex bis pgeniti sūt: ex lege. m. tabu. iter legitimos nō bñt s; a ptoze tertio

titu. Accur. n. **C**onstitutio. vt. s. de legiti. agna. successio. s. hoc etiam. Ac. o. **P**roximos. scilicet quos nemo cognatus antecedit vel precedit siue vn' sit siue plures: inspicitur quis proximo: sit eo tempore quo bonoz pos sessio defertur: vt. ff. eo. l. i. s. proximi. 2. s. gradatim. Accur.

Progatio. nunquid ergo inter seruos datur hec bonoz possessio. Respondeo etiā fiat postea liber non datur. vt. ff. e. l. i. s. pertinet: et. l. is qui s; nunquid adoptius: quia non videtur ibi naturalis causa. Respondeo sic qz quibus agnascitur 2 cognascitur: vt. ff. e. l. i. s. cognationem.

Q Nam. qui quene breue debet esse. Accur. s.

R Non habentur. vt. s. titulo. i. s. sciz endum.

S Tercio or dine. nam sunt quattuor or dines succedendi. vt. ff. si tabule testamenti nulle extant. l. prima. Accur. s.

a Excep^{ti}lis. nā isti inter legiti^{os} nu^m merant. Accur. **b** Quos. s. fratres emancipatos et sorores. Accur.

c Anastasiana. quā nō habemus. sed de ea habet mentio. vt. C. de legitima tutela. l. iij.

d de legiti^{is} p^{er} d^{ic}ti^oib^{us}. l. i. s. i. Accur.

e Integri. id ē nō emā cipari. Accur.

f Diminu^{ti}o^{is}. terti^e partis forte

g Antepoⁿⁱit eos. scilz fratres emā cipatos.

h Cognatis. scz ante pōit. et h^{ic} vo cant^{ur} cuz fra trib^{us} et agna tis et cognatis vlt^{er}iori^{bus} p^{er}feruntur. Accur.

hos etia^m. Trāⁿs uer^{sa}les per lineam femiⁿinā et liberū in alterius familia ad op^{er}tiua existit^{ur} res vocantur per isto ordie hoc dicit^{ur}. At^{que} t^{er}min^{us}.

p Hos etia^m. nō solū agnatos capite min^{us}utos. vt. s. r. c. i. Gradu. scz co gnationis. Accur. **l** Liberi. vt. s. de p^{er}edita. que ab im^{er}it^o s. adimonē^{is} d^{ic}t. l. Eodē gradu. s. terti^o. p^{er}ta co gnationis. Accur.

Vulgo quesitos.

Vulgo q^uit^{ur} nō h^{ab} agnationē s^{ed} cō gnationē. iō succedit m^{at}ri et alijs ex sua familia descēdentib^{us} isto ordie. p. d. Areti.

tos h^{ab} n^{on} n^{on} agna^{ti} m^{at}ri Ep^us ē nā cognatio gen^{er} est. con sanguinitas est illa q^u in^{ter} frēs tan^{ti} tū est. vt. ff. d^{ic} suis et legi^{ti}mis. l. ij. r. r^{ati}o. s. de les gitima agna^{ti}o^{is} successio^{is} ne. s. i.

n Sunt n^{on} bi. sic. ff. e. si sp^urios

o Itaq^{ue} oib^{us} bus. inter se et cuz mat^{re}. ff. v^{er}de cog. h^{ab} p^{er}te. Accur.

hoc loco Agna^{ti}o^{is}. v^{er}q^{ue} ad de^{ci}mi^{um} gradu^m cognati v^{er}q^{ue} ad sextū suc^{ce}dit^{ur} ex^{ce}l^{su}so filio cōs^ubrini et cōs^ubrine p. d. Areti.

p Hoc loco it^{er} s. cōis ē

ad totum istum titulu^m et illuz. s. de le git^{is}. agna. successio^{is}. sic. s. ti. i. s. si. Accur.

q Legitimis. scz agnatis. Accur.

r Proximitatis. id ē est cognationis. Accur. ff. floren. leguz docto^{rum}.

a P^{re}tor. caute. tacet p^{er} de iure c^{iv}

uill. nā cognati de inf. cluſim vocat. ac.
 a **¶** Ad ſectū. imovideſ q vſq ad quin-
 tū tantū vocetur taz agnati q cognati.
 ff. de vetera. im. ſuc. l. ij. §. fi. ſed
 reſpon. illa e iam in caſtreſibus loq-
 tur. hec in a.

lſis vel dic q noie his ſolis pretoz.
 ibi ita erat d
 facto. ſcilicet
 quidaſ in qn
 to gradu r ita
 factū narrat
 accit.

b **¶** Et ſepti-
 mo. ſubaudi
 qui ſunt. ac.

c **¶** Nataue. ſz
 nunquid ſūt
 alij in ſeptio
 gradu. Rñ.
 inſit. alij eē
 poſſūt: vt col-
 ligitur infra
 tit. i. §. vi. Itē
 r quare ma-
 gis hi vocan-
 tur. quā alij in ſeptimo gradu. reſpon.
 quia hi reſpiciunt inferius lineam trāſ-
 verſalem: alij omnes ſuperius: vt arg.
 ff. unde lib. l. ſcripto in fine. Sed nun-
 quid corrigitur hodie diſtinctio huius
 §. per autē. de hereditate ab inteſtato
 §. l. vbi nulla iter agnatos r cognatos
 differētia ſit. P. dixit omnes in inſitu
 ſuccedere r ſic corrigi quod hic dicitur
 nos omēs vſq ad. r. gradu vocamus
 non autē trahimus agnatos ad co-
 gnatos cum extendere ſucceſſionem
 debeamus. l. velimus. vt. j. de bo. poſ.
 §. adhuc arg. contra. C. de pac. con. l. l. le-
 ge. r aut. de nup. §. deinceps. cot. iij. ac.

De gradibus cognationis

¶ Quomā in ſuccedēdo admittitur qui
 eſt proximior in gradu vt cōprehenda-
 tur quoto gradu quis ſit ponitur iſte
 titulus. Are.

Hoc loco. **¶** Iſte titulus diſ-
 partes. Prio cōtinnat materiā. Secū-
 do incipit dinumerare gradus. Tercio
 dat vñ regulā gñalem in gradib⁹ ad

ſupra nūerari: alia in-
 fra aliaſ ex trāſverſo
 q etiā a latere dicitur.

¶ Superior cognatio
 eſt parentum inferior
 liberorum ex tranſver-
 ſo fratru ſororumque et
 eozū qui queunt ex his
 generant: et conueniē-
 ter patrui amite: avun-
 culi matertere. Et ſup-
 or quidē r inferior co-
 gnatio a primo gradu
 incipit: at ea q ex trāſ-
 verſo numerat a ſecū-
 do incipit. **¶** Primio

do gdu h. d. are. **¶** Neceſſariū. Quid
 nos de his. Rñ. propter hereditates q
 per gradus deferunt r tutelae r ppter
 teſtimonia non dicenda. vt. ff. e. l. iuris
 cōſul. f **¶** Gradus. quid ſit dic. vt. j. §.
 hactenus. accit. g **¶** Admonendi. ſic
 ff. e. l. i. acit. h **¶** Trāſverſo. hec ſup-
 ſua vt deſ: vt. ff. e. l. ſtigmata contra.
 ſolutio ibi directa linea tantum loquitur.
 hic in indirecta. accit.

i **¶** A ſecundo quare non. i. reſpon. cum
 ego patri meo ſim in vno gradu. et ipſe
 ſe patri meo i alio. ſumus ergo in duo-
 bus gradibus ego cum fratre ſacio a
 ſcenſum ad patrem quaſi per quendaſ
 gradum: vt. ff. e. l. iuris cōſul. §. gra-
 dus. ſed nullus ex tranſverſo proximi-
 or fratre inuenitur. ergo non poteſt in-
 ueniri primus gradus a latere. vt. hie
 r. ff. e. l. i. in principi.

h **¶** Primo p r mater ſi p r e mibi m

pmo & ego ibi i alio pmo ergo sum? in duob? rñ. nō seqtur nā sum ei in prio
lita q in eo dē iter me & ipm vñū tāti
facim? ad silitudinē fenestre. nā dñe co
lūne ex laterib? vñā faciūt fenestrā ter
tia etiā adie

cta fiet alta fenestra & ita in gradu pso na adiectaret vna deiceps facit gradus: vt. j. e. s. h. a. etenus.

a **Fili?** q. l. mlti sūt pfi i prio. ante se aut i scdo: vt ff. e. l. iuriscō. s. trāseam?

b **Trāsuerso.** nunc de b gdn icipit cū nēo ex b o: di ne prio gdn i uēlat. vt. ff. e. l. i. in prin.

c **Tertio ex trāsuerso.** no. caute q etiaz illi q sunt ex trāsuerso di uidūtur in su periores & in feriores line am. & sic repe ries in sequē tibz gradibz

bus. & quādo q in paren tibz: vt. j. e. s. quarto.

d **Patruus & amita.** s. fo. ror. vñ uersus Sūt partui patris frēs amiteqz sorores. Frater aq

uñcu? soror: ē mītera mīris. accit.

Quarto. Qui distat a stipi te p tres psonas v? gradus tā in linea ascendet directo ē in quarto gradu s; in linea trāsuersali

si distat p ou as psonas. p d. are.

e **Abnepos** hoc inferius respicit.

f **Patru?** B referat su perior: ē lineā trāsuersalē.

g **Itē auā** culus. B aut cōstat q q ē

mei pīs pa/ tru? mihi erit magn? patru

us q mee ma tris auñcu?

mihi erit ma gn? auñcu?

s; qd si erat patruus ma tris mee vel

auñcu? mei pīs. rñ. Joā. oēm illā mi

hi esse patru um v? auñcu

lū magnū q ē meo pfi vel

mi simpler: vt. ff. e. l. iuriscō. s. pa/ tru? & c. de suc co. l. i. sed rñ. contra.

Quin

to. **Attan?** & abnepos. & a lie pstone hic

cōsobrinus cōsobrina id est q queue ex sororibus aut fratrib? procreant.

S; qdam re cre cōsobrinos eos p pri: dñi putant qui ex duab? sororib? pgene

rant quasi cōsobrinos. Eos vero q ex duob? fratrib? pgenerant p

prie frēs patruelles vo cari. Si aut ex duo b? fratrib? filie nascun

tur sorores patruelles appellant: at eos q ex fratre & sorore pgene

rant: amittinos pprie dñi putat amite tue fi

lij cōsobrinū te appel lant tu illos amittinos

Quinto supra attau uis attauia: ifra atne pos atneptis. Ex trās

uerso fratris sororisqz pnepos proneptis: & cōueniēter p patruus

p amita id ē p auī fra ter & soror: et pauu

culus p matertera id ē proauie frater et soror

Itēz fratris patruelis vel sororis patruelis

cōsobrini & cōsobrine amittini vel amittine fi

enūerate s; i qnto gradu. p. d. prio & tri

tan? et allepsone. b. enserate sunt i fery
to gradu. h. d. Secundo. af. a. filia.
isti noiatiun regit supiores gtos ab il
lo xfi. Itē. fratris. et. sūt isti oēs in qn
to gradu linee collateralis respectu de
scēdētum.

b. Propio: lius filia^a pprio: b. so/
sobrin^a. q. d. brinus sobrina. b. sūt
q. fil^a of ppi: patrui magni et amite
or sobrin^a. et q. magne auūculi magni
filia of ppi: matertere magne fili^a
consobrina. filia^a Sexto gradu su
accut.

c. Bi sunt. pra tritaunus tritauna:
subaudi i qn infra trinepos trinep
to gradu li: tis ex trāsuerso fratris
nec collatera fororisq; abnepos ab
lis ex pte a: neptisq; et cōueniēter
scēdētū. f. abpatruius abamita. i.
filius patrui abauūcul^a abmatertera
mei magni. f. i. abauūcul^a abmatertera
miliū. de qb^a i. abauū frater et soror
dī b. et. ff. e. l. i. in fi. et. l. h.
i. in fi. et. l. h. accut.

Nacte

n. Unica m sobunec. i. qui que
sona adiecta ue ex fratribus et soror
alteri psone ribus patrue libus vel
p carnis ppa consobrinis vel amiti
gatōem facit nis progenantur.

g. Nacten? offendisse
gnat^a. h. d. af. sufficiat quēadmoduz

g. Genera: gradus cognatōis nu
ta gradu. b. ē meretur. g. Namq; ex
verus si vna

ab vna nō si plures ab vna: vt. ff. e. l. i. ius
riscō. s. trāseam? et b. ē vey ex omi ordie
graduū sū nos. sed sū canones ex la
tere trāsuerso aliud est. nā quē nos di
cūm? in scdo ipi dicūt in pmo. et quem
nos in quarto ipi in scdo. et sic de sin
gulis: vt in decre. xxx. q. v. c. h. sed fu
it eoz cōsideratio bona ppter infimo

ma. nsa ē bōa ppter pī dīcates q p gra

d' deserūt. vt. i. de bo. pos. s. q. s. aff. et
et. ff. e. l. i. iuriscō. i. pñ. g. Adiciat. b. p
colligi diffinitio grad^a: vt dicat Grad^a
ē nūeratio singlarū psonaz cognatōe
vī affinitate sibi cōiunctaz qto gradu

his palaz est intellige
re quemadmodū quo
q; vltiores gradus
numerare debeamus.

g. Numpe semper ge
nerata quēq; psona
graduū adiciat^a vt lon
ge facilius sit respon
dere quoto gradu q;
q; sit: quaz ppropia co
gnationis appellano
ne quēquam denota
re.

g. Algnatōis quo
q; gradus eodem mo
do numerant^a: sed cū
magis veritas ocula
ta fide q; per aures a
nimis hominū infigi
tur ideo necessariū du
rimus post narratio
nē graduū etiaz eos p
sentū libro iscribi: qua
tenus possint et auri
bus et oculoz in spe
ctione adolēscētes pfe
ctissimam graduū do
ctrinam adipisci^a.

n. ad decimum
agnatoruz: vt. ff. e. l. no
i. s. fi. nūi rōne demōstr^a di vellem? vl
terius noiare. nō vtilitatis: licet decre
tiste pīc aliter dicāt. accut.

g. Mo: do. f. adiecta persona. g. Sed cūz p
aures. vnde Oratius in arte poetica.
Begni? irritat aios emissā per aures.
Quā q; se oclis subiecta fidelib^a. ac.

l. g. Adipisci. vñ q daz pñt b arborē. ac.

De serui cognati

one. ¶ Quia supra de cognatione et successione cognatorum. nunc quod naturali inspecto iter duos etiam cadit cognatio et dubitari posset an inter seruos esset successio. id de serui cognatone merito subdit: nec obstat quod iter illi titulus de successione cognatorum et istum sit titulus iter medi de gradibus. quod etiam pertinet ad materiam per titulum loquutionis non vitiat. l. duos reos. §. si. ff. de duobus reis. per.

De serui cognatione. ¶ Quid certum est ad seruilis cognationes illam premissam edicti qua primitatis nomine bonorum possessio per mittitur non pertinere. nam nec ulla antiqua legalis cognatio computabatur: sed nostra constitutione quam per iure patronatus fecimus: quod ius usque ad nostra tempora satis obscurum atque nube plenum fuerat et hoc humanitate suggerente concessimus: ut si quis in serui constitutus consortio liberum vel liberos habuerit siue ex libera siue ex

¶ **Edicti.** sunt enim quattuor partes successione ab intestato: ut. ff. quis ordi bono. pos. ser. l. i. d. ¶ Proximitatis. cognationis ut sequitur. ut. ff. vii. cog. l. i. §. pertinet. et ¶ Pertinere. sed nec aliam aliquam: ut vel ipse succedat vel eius succedat. ut. C. com. de suc. l. si seruus nisi in tribus casibus: ut. C. ad fil. l. penul. et C. de suis et leg. l. apud hostes. et C. ad offic. l. si. accur. ¶ Computabatur. Nec videtur mala ratio. cum magis iure pretorio quod naturalem causam intuebatur deberet computari: ut. §. de hereditate ab intestato. §. emancipati. quia quilibet die et etiam ad alia non:

ut ad tutelam et similia nisi quoad nuptias. ut. §. de nup. §. illud. et. ff. de ritu nup. l. adoptiuum. §. seruilis. sed nunc quidominus ex sui persona succedit cognatus serui. Respondeo non ut hic dicitur.

Tempus. ¶ Tempus loquitur. Justinianus. ¶ Peruenientibus: scilicet parentibus. ¶ Ipsi. scilicet cet. parentes. ¶ In seruitute. id est do nec serui erant: perueniunt: scilicet parentes. ¶ Veniat aliud si liber factus seruus iterum manumittatur: ut ff. unde cog. l. is qui contra et. §. de cap. dimi. §. quod autem. quia est ibi quod sibi imputetur. sed nunquid etiam iste hoc die succederet naturali causa inspecta: ut. C. de suis et leg. heredi. aut. in successione. respondeo non sibi Joannem quia et pretor naturalem causam intuebatur. et tamen non vocabat eum ut dictum est. Item contra. C. de suis et leg. tit. ex libera. solutio. hic novum ius vel ibi loquitur quando nec de facto erat matrimonium. vel ibi quo ad honores loquitur. hic quo ad successionem.

Alterius. id est parentes liberis et contra exclusio patrono et hoc secudum omnes. Item libertum vnum alium

terl eide fratri suo. et ita frater liberi p
fertur parrono et hoc fuit quod dicitur ut b.
De d. Job. contra prefert enim patronu
fratri. ut. ff. de bo. libe. l. liberto. 2. ff.
de suis. 2. legi. pere. l. intestator. 2. j. ti.
l. s. finalit.

Ex illa. vocauim' ex illa lege
scz supradicta
greca

Repe

titis. q. In
successionib'
ab intestato
primo vocan
tur sui pere
des et hi qui
iter suos no
minant. qui
etiam remo
tiori gradu
constituti p
cedant omis
descendentes
vel collatera
les etiam p
rimiores. p.
dicit. Are.

Repetitio
hic. s. cois e
ad omnes ti
tu. s. hoc li.
tij. postitos. et
ide in sequenti
proximo. s.
sic et alio. s. d.
succes. cog. s.
viti. et ad o. s. s. fi.

Tradidim'. a principio hui' tertij
libri. d. Enumeratum. ut curie da
tos et emancipatos. ut. s. de heredi. ab
intesta. s. ff. 2. s. emancipati.

q. fuerit. hoc subiungitur. Accur.

Ex femineo. qui tamen cum diminu
tione tertie parit' succedit huius. l.
tempore. ut. s. d. heredi. que ab intesta
to. s. diui. hodie huc diminutione. ut. i.

autem. de trien. 2. se. s. necesti.

Amotis

Post suos vocati
tur agnati et p'agna
tos vocantur cognati proximi excepti
sib' et sororib' emancipati. Qui h' co
gnati sunt tñ

te defuncti potior e e
q' frēm aut patrē ma
trēqz defuncti. cū alio
qñ pater quidez et ma
ter ut supra quoqz tra
didim' primū gradu
cognatiōis obtineat
frater vero sūm prone
pos autēz tertio gra
du sit cognatiōis et ab
nepos quarto. Nec
iterest an in p'tate mo
riētis fuerint: an nō
qui vel emācipatus:
vel ex emācipato: aut
ex femineo feru ppa
gatus ē. Amotis s
quoqz suis heredit'
et quos inter suos vo
cari heredes dicim'.
agnatus quia intege
rū ius h' agnatōis
ettā si longissimo gra
du sit plerūqz potior
babetur q' proximior
cognatus. naz patrui

ecetōs agna
tos vltorio
ris gradu
excludunt.
b. dicit. Are.
tūpōs.

Amotis
id est cessan
tibus suis.
fallit ad puc
hec regula.
qui prior est
in gradu. s.
vt. j. eodē. s.
totiens. Ac
curius flore
tius legus
doctor.

Integ
id est capite
minutus nō
est. sic. s. de
succes. cog.
primo. Rñ.
in fi. Accur
sius floren.
legū doctor.

Plerūqz
propter fra
tres et sororē

emācipatos. vt. j. co. ibi exceptis et ce
tera. Item propter quosdam cognatos
qui vocantur ut agnati. vt. s. de legi.
agnato. successio. s. hoc etiam. Item
propter patrem qui filium emancipa
uit. vt. s. de legiti. agnato. successio. s.
finali. nam secus est si esset capite mi
nutus. quia illi successiones que ve
niant ex lege duodecim tabularūz pe
nent per minimā capitis diminutionē.

Liber tertius

vt. s. ad officia. s. sciendū. a. **Nepos**
 qui est in qnto gradu agnationis.
pronepos. hic i ferto gradu agna-
 tiōis. Accur. c. **Auñculo**. q sunt i ter-
 tio gradu cognatiōis. d. **p**refert in
 suc. eius q ta-
 les habet a.
gnatos.
 c. **Totiēs**.
 no. regulaz
 bonā. vt. r. c.
 cō. de suc. l.
 auñculo. r. c.
 vnde l. i. l. i.
Et ad eū eni
 dentia nota
 res esse or-
 dines suc. s.
 inferiores r
 supiores r ex
 latere venie-
 tes. vt i aut.
 de her. ab i/
 testa. in pn.
 col. ix. **p**rio
 descēdētes i
 infinitū vo-
 cant. vt. s. d.
 her. ab intesta. s. i. r in aut. de her. ab
 intest. s. i. colla. ix. his cessantibus vo-
 cant. ascendentes. **p**rio pater r mater.
 scdo auus r auia. r sic deinceps. sic t a/
 men r fratres ex vtroq parente defū/
 cto cōiuncti cum his superiorib. vocan-
 tur. licet quidā dicant cum patre r ma-
 tre tantus eos vocari r alios inferior-
 res p frēs excludi r p nobis est aut. d.
 her. ab intest. si s. cū descendētib.
 r. ff. de suis r legit. l. ij. s. hereditas. su-
 periorib. cessantib. **p**rio frater ex vtro-
 q parente. r soror r eoz filij scdo ex alte-
 ro tantum r eoz filij. tertio hec regula
 obtinet. vt qui **p**rior est in gradu rē. vt
 hic. r in aut. de her. ab intest. s. reli-
 qui. r. s. filij vero neq frēs. r in aut. vt
 fratru filij. s. i. f. **T**radidim. vt. s.
prior. s. r hoc. eo. s. **E**xceptis. ex

cepit ab eo. qd dixerat. qui integrum.
preferūt. vt. s. de succes. cog. i. rñ.
De successione liberor. **P**assue
 i accipe. i. qualr succedat eis. nō actiue.
 i. qualr ipsi succedat alijs. r quia. s. d.
 succes. inge-
 nuoz r imbo-
 nis libertoz
 est dare suc-
 cessionē. ido
 de his sub/
 dit.
Nunc
Tor iste
 titulu dñm
 dñt in tres
 ptes. **p**rimo
 circa succes-
 sionem liber-
 torum ponit
 duplex ius
 antiquum.
 Scdo ponit
 suū statutū
 circa succes-
 siones. Et q
 vsq ad qrtū
 gradu agnati patronoz succedūt lib-
 to. **T**ertio ponit aliā nouā constōnem
 circa psonas r genera libertoz. Scda
 ibi sed nra. **T**ertia ibi. sed hec. r. h. d.
Olim patron. hēbat. l. rñ. tab. i. ius in
 bonis liberti solus ab intestato nullo
 suo hīde relicto s. iure ptorio hz dimi-
 diā contra testamentū nullo suo hīde
 statuto s. etiam ab intestato relicto. ff.
 lio adoptio. h. d. Are.
Nunc. quia puculq de bonis inge-
 nuorum dñt. **O**lim. scilz lege. rñ.
 tabu. r hoc est primū ius. quattuor ei
 sunt. vt hic. r. s. i. r. s. postea. r. s. sed
 nostra. Accur. in **I**mpune. id ē sine
 timore testamenti rūpendi. Accur.
 n. **I**ta demum. r non aliter Accur.
 o. **H**eredem naturalem vel adopti-
 uum. vt. j. inuit.

a Nihil. i. nulla fm Jobem.

b Ex naturalib' ad dñaz adoptiuoz

c Querela .i. non poterat patronus conqueri. d Postea. fm ius.

e Juris. dñe vt. s. ad tertuli. in princ.

f Libertus

nullū filium
hñs legiti-
mū. r natura-
lem. vt. j. s.
pdesse.

g Dimidiē
nisi in castri
sint bona q̄
sita. vt. ff. de
bo. li. l. iij. s.
patronus.

h Dimidiē
bonozū. i. vn
de legitimi:
vt. j. de bo.
pos. s. cūq̄.

PRO
desse.

Per leges
papiam ipse
patronus vo-
cabat ad suc-
cessionē lib-
berti fil cum
filijs p viri/
li. nisi tres
vl' plures fu-
erint liberti:
vel libertus
minus cen-
tum aureis
habeat i bo-
nis. siue de-
cesserit ab i/
testato siue
condito te-
stamento. h. d. Arc. i Prodesse. sole

abant hoc iure ptorio. nā de pio non
erat dubiū. vt. s. ab i itaq̄ interest rē.

le Patronum. scz in totum.

patrone nihil^a i bonis
ei^b ius erat. Et si q/
dē ex naturalib' libe-
ris aliquē suū beredē
relq̄set nulla videba-
tur q̄rela^c. Si vero
adoptiu' fili' fuisset a
pte iniquū erat nihil
iuris p̄ono superesse
Quia de cā postea^d
pretoris edicto hec iu-
ris^e iniquitas emēdata
ē siue. n. faciebat testa-
mētū libert'^f videbat'
ita testari vt p̄ono p/
tē dimidiā bonoz suo-
rū reliq̄ret: r si aut ni/
bil aut min' p̄tis dimi-
diē reliq̄rat dabat pa-
trono cōtratab. testij p-
tis dimidiē^g bo. pos. si
ue intestat' moriebat'
suo herede relicto filio
adoptiuo: dabat' eq̄
p̄ono cōtra hūc suuz
hfdē p̄tis dimidiē bo-
noz pos. Prodesse^h
ā libto solebat ad ex-
cludēdū p̄onūⁱ natu-
rales^j liberti: non solū
quos in p̄tate mortis

i Naturales. r legitimi. in Dat.
s. instituti erāt vt sequit'. als nec cōtra
tab. dab' eis. vt. ff. de cōtratab. l. nō pu-
tauit. s. i. adoptiōe. Acc. n Reppel-
lebāt qz p mortuis habet. vt. ff. de cō-

tratab. l. i. s.
sed si p̄onū
nec a iure
uili respiciū-
tur. vt i an-
de pe. r fal-
s. cōp̄dator
o Postea.
tertium. ius.
Accur.

p Postea. s.
l. pa. r male.
vt als. vt. C.
d cad. tol. in
p̄n. Accur.

q Debat.
ex. l. pa. Acc.
nfa.
S Bo-
die si libert'
hēbat min'
q̄ centū au-
reos i bonis
r fuerit testa-
tus p̄on' ex-
cludit'. Si
āt testat' nō
fuerit ei suc-
cedit in to-
tum nō ex-
tīb' liberis.
Si vero vl'
tra cētū au-
reos habue-
rit p̄onūs a
liberis exclu-
ditur. libert'
vero non ex-

tantibus succedit in totum ab intesta-
to. sed facto testamento patronus ha-
bet tertiam sine onere. h. d. Arc.

r Sed nostra. quartum ius. Accur.

Emposuitur. et hinc dicitur credo habet
 merito in multis locis. vt. s. ti. i. de ser.
 cog. in prin. r. s. de leg. agna. suc. s. fi.
 Sic eni interpositio est. b. Zo/
 cu. r. b. nō corrigi lex papia. r. no. q. p
 dest paupras
 filio liberti. p oim notiōe greca li
 sic r. als. C. gua cōpēditōso tracta
 de epis. r. cle. tu habito cōposuit^{2a}
 si quis. s. si
 autem. ita hinc cās diffinit
 c. Secerint. vt siquidē libertus vl
 i. s. si liberti. liberta minores cente
 minores cen
 tenarijs. narijs sint. i. min⁹ cen
 d. Reserua. tū aureis hēant s. bam
 uit. s. n. a con. Sice^a legis papie
 stitutio. s. vt summa iterptatūsum⁹
 in totū succe. vt si p mille sextertijs
 dat. vt. s. co. vn⁹ aure⁹ cōpute⁹: nul
 in prin. lū locū⁹ hēat pson⁹ i
 e. Posse. eoz successiōe si tū te
 res. i. filios stamentū fecerit. Si
 emancipatos. aut intestati decesserit
 vt. s. de be. nullo liberoz relicto
 ab intesta. s. tūc psono psonat⁹ auf
 Accur. qd erat ex. l. xij. tab. in
 f. hēant. s. tegrum reseruauit⁹.
 liberti. Acc. Qū xō maiores cē
 s. Dedur. tenarij sint si h. f. des vl
 mus. q. tamē bo. poss⁹ libertos ha
 beredes isti beāt⁹ siue vnū siue plu
 turi si se ab res cuiuscūqz ser⁹ vel
 stimerint. vt grad⁹ ad eos successio
 murt heredi nes parētū dūxim⁹
 tari in inte. grā restitui
 ti fuerint. dabit psono ius succedēdi.
 vt. ff. de bo. li. r. si ex. s. si filius.
 b. a Oib⁹. s. nunq. ecōtra mortēte si
 lio q. ē libert⁹ pponit p⁹ psono. r. si. sic
 vt. s. ti. i. de sui. cog. in si. i. r. si.
 i. Vocauim⁹. ēt an frēs. librt qd dic
 vt. s. i. i. in si. i. r. si. l. Secerint etiā
 ad cōncos. l. Quis quoz pteritio
 p exheredatione habet. vt. s. de exher

re. li. s. mater. m. Matern⁹. nō pnt
 qz iusta cā ingratitudinis intressit q
 sunt. r. iij. vt in aut. vt cum de ap. co. s.
 cās. q. cā nullo iure agūt. vt in aut. s.
 imēs. do. s. si. S. qd si filii emācipatū
 p⁹ ptereat si
 ne cā. vñ con
 tratab. habz
 nō aut qrelā
 vñ admitti
 pson⁹. S. re
 spō. b. large
 accipi de in
 of. vt et con
 tineat p con
 tratab. ff. C.
 fami. heres.
 l. filij.
 n. Tūc con
 stitutio. s. f.
 greca
 o. Antea si
 cut erat d. in
 re ptozo. vt
 s. e. q. de cā.
 vt. ff. de bo.
 li. l. ij. s. si.
 p. Cōsequā
 tur. s. q. cūqz
 ti. relicti.
 q. Cōstōe
 s. additōe ex
 lege greca vt
 ff. de cōdi. ex
 leg. l. i.
 r. Repleat⁹
 pter hoc ius
 succedēdi ēre
 aliud ius psonat⁹. s. vt nō voce⁹ ab co
 i ius sine venia. vt. C. d. i. ius vo. l. ij. itē
 vt alai. cū. vt. ff. d. li. ag. si q. a liber. s.
 solēt. Itē vt turpē actōes vl⁹ excep. con
 tra eum. non ppoat. vt. de excep. doli
 apud cellum. s. aduersus. r. ff. de obse
 quijs. l. honori. r. l. parens. Itē vt pos
 sit cū in finitū renocare. vt in aut. vt
 liberti. dce. s. i. col. vi. Itē vñbi cū iue

merit faciat ei reuerentia: vt. ff. de l. ius
vo. gñaliter & hec iuramētis mōis pñu
tur. pñio si pñon remiserit: vt in aut. vt
lib. decetero. s. illud. Item si cōpulis li
bertū iurare, ne accipiat vxorē. vñ liber
tā ne nubat.

ff. de iur. ma. onere^a vt nec libertis^b
qñ d. l. i. adi. liberti liberteue ex ea p
gere. Itē si d. legata vñ fideicom. pre
negat ei ali. starēt^c s; ad cōfidel
mēta: vt. ff. d. s; ad cōfidel
bo. li. l. si pa. eoz hoc onus redūda
tron^d. Itē p. ret. **A**duitis aut ali
pter tertie p. is casib^o a nobis in p
tis pcessionē fata cōstōne cōgrega
vt hic. r. ff. de tñs quos | necessarias
bo. li. l. i. et. s. eē ad bñdō dispositio
totēs. Itē si nē iuris prosperim^e vt
alteruter eo. tā patroni patroneq^f
rū relegatus qñ liberi^g eozū necnō q
fuerit vñ de. qñ trāsuerfo latere veni
portat^h. vt. ff. unt vsq; ad qñtū gra
de iur. pa. l. si dum^b ad successione li
ne. Itē si na
talib^o restitu
tē libert^o: vt

ff. de bo. li. etiam. s. i. Itē si mercede p
futuris opis ab inuito liberto extorfit
vt. ff. de ag. lib. l. i. si qñ. s. si quis. Itē si
libertus dñi mortē nō vindicauerit: vt
ff. de iure pa. l. pe. Item si eū capite ac
cusauerit: vt. ff. de bo. li. qui cūz mato.
l. rñ. Itē si nō suis nūmīs ēptus ē: vel
a pñcipe factōem liberā testi ipetrauer
rit: vt. ff. de bo. li. etiam. s. si.

a **Q**uere. sic in aut. de here. r. fal. s.
finautem.

b **L**iberis. quibus datur alia legata
etiā rup. test. p. tra. ta. vt. ff. de li. pre.
trabu. l. i. **c** Prefarētur. s; cūz filij
sunt. qñ non excludūt pñonū: vt. s. e. s.
cū vero maiores. rñ. hñ filij erāt igrati:
s. eo. s. si qñ. vñ dic qñ liberi erāt nes
potes qñ liberi dicitur: vt. ff. de hñ. fi.
liberoz. r. eos pcedit eoz pñ. r. eis talia
legata dabātur: vt. ff. de le. pñā. l. i. s. ge
neralr. **d** Cōfides. s; nūq; dñ solidū
tenebātur cōfides. rñ. nō: vt. ff. de le.

li. l. i. s. si. r. de vulg. sub. r. si cōtrata.
Aduitis. **L**iberomō tātum
pñon succēdit s; etiā
cōdicti ipi pñono vsq; ad qñtū gradū i
capita tñ r. qñ pñonior: ē pñono pñerē. h.
ore.

bertoz libertariūe vo
cētur sic ex ea cōstōne i
telligēdus est: vt si eius
dē pñoni vñ pñone vel
duoz duarūq; pluriū
uel liberi sint qñ primi
oz ē ad libertū vel liber
te vocētur successiōem
r. i capita^a nō i stirpes
diuidat successio **L**eo
dē mō r. i bis qñ ex trās
uersol atere veniunt
seruādo pene^m. enim
cōsonātia iura igenū
tatis r. libertinitatis ā
successionib^o fecimus

e **C**asib^o. qñ
sequūt statz
f **P**ñoneq;
vt. ff. de bo.
lib. l. patrono
equidem.

g **L**iberi. vt
ff. de bo. li. si
pñ ex bñdāt.
r. l. i. si ex pñon
no. s. Julian^o

h **A**d qñtū
gradū. nūq;
fuit trineposq;
ipñ pñoni vel
ē ipse trine
pos admitti
tur. vide qñ
nō qñ: bñ dicit
vsq; ad qñtū

gradū siq; tñ velit contra dicere illud
pro seruinduceret. qñ oēs ascendentes sui
pñis loco succēdūt: vt. s. de here. ab in
test. s. cū filij r. i aut. dñ hñ ab itest. s. i.

i **V**ocētur pñoniam cōstitutionem:
licet olim per bo. pos. tanq; ex familia
vocarent^o: vt. s. de bo. pos. s. v. l. 2 **L**ea
pita. cū eodē gradu plures inueniant.
alñ paternus nepotem ex fratre exclu
dit. vt. ff. de bo. li. s. si libertus.

l **V**eniūt. i. ipis pñonis. mñ pene
ppter tria dicit pene. r. qñ hñcusq; ad
qñtū gradū succēdūt vt hic dicitur. aut
as vsq; ad. r. vel. vi. vt. s. de succes. eo.
s. si. item quia hec in capita succēdunt
vt hic dicitur. alias non. ita vt. s. de he
re. ab inesta. s. quia placuit. Item qñ
vnus patroni filius excludit nepotes
ex altero quod non est ita ingenuus:
licet. **m** **C**ontraditerit: vt. ff. de bo.
libe. si libertus pñerito. s. si liber/
tus. r. ff. de le. tu. l. tutela. s. si duo.

Sed bec. **C** De ha iter libertos est hoc die sublata. et iō p̄dicta succedūt in oib⁹ liberti qz hoc die ois manumissus efficit ciuis roma n⁹. are. **a** Sed bec. quodāmo. nō. n.

est de peculij un cū sint li berr. vt. C. d. i. of. res. l. i. fi. in fi. accur.

b **P**er uene rūt. i. q. facti sunt plene li beri. accur.

c **P**os te a ve ro noiatis q hic fidei vt s. de expe. li. s. primo.

d **C**oruz. i. manumissoz **e** **Q**uibus. l. i. latinis.

f **A**d ciuita tes. s. vt ciuis romanus ef ficeret impe trādo ius au reoz annulo rum vel nata les: qd inui to p̄fōno non ē faciēdū: vt ff. d. na. re. l. i. i. fi. i. fi. i. l. pe. in fi.

g **S**ed no tra cōstōne. C. de lat. lib. tol. per totū.

b **A**dictio nbus. s. r. v. l. xi. casibus. C. de lat. libe. tol. per totū

De ali

Sz bec^a de bis liber tints hodie dicēda sūt q i ciuitatē romanā p/ uenerūt^o: euz nec sunt alij libt: s. l. r. deditiū s/ r. latinis sublati s cū la tinoz legitiue successio/ nes nulle pēt^r erāt q l3 vt libertitā suā pa/ gebāt attamē ip̄o vltio ip̄irituū s/ aiām atqz li/ bertatē amittebāt: r q si fuoz ita bōa eoz iu re quodāmo peculij ex lūmā noz bana māu/ mislozes detinebant.

Pos te a vō senatus cō. largiano cautū fue rat: vt liberi manumif foris nō noiatiū ex h/ dari facti extraneis he redib⁹ eoz i bonis lati noz p̄ponerētur: qb^o c

Sz nfa^s con stitutiōne ppter h̄mōi conditionū vices r ali as difficultatē cum ip s latinis: et legē iunt

gnatione libertoz. **g** **S**upra vīfuz est quēadmo dū p̄fōni r eoz liberti succe dāt liberti. **U**ez qz liberti interdū con suenerūt assignari liberis p̄fōnoz. iō de hac assignatōe sub dit p̄ocus.

In sū ma. **g** **T**or ike ti. dīndiē in tres ptes. **P**rimo q p̄ p̄fōni ex li/ beris liberta tē assignare: ille sol^o liber to succedit. se cūdo declarat qb^o liberis f fieri p̄t. **T**er tio qb^o vbi s r in q volūta re. scda ibi da tur aūt. **T**er tia ibi. nec in tereff. r. p. d.

Assignato li berto vni ex liberis siue fi liis siue nepo tibus in p̄a te ille sol^o li/ berto succe dīt. exclusi s alis r in eo gradu cōsti tutis hoc. d. **A**re.

De assignatione li bertozum. **I**n sūma qd ad bo na libertoz attinet ad monēdi sum^o cēfuz se senatū^k r q̄ius ad oēs patrom liberos q eiusdē grad^o sunt eq̄li/ ter bōa libertoz p̄tine ant^r tamē licere parēti vni ex liberis assigna re libertū vt post mor tē er^m sol^o is p̄fōn^o ba beat^r: cui prius is assi gnatus est: r ceteri li/ beri qui ipsi quoz ad eādē bona nulla assi gnatione interuenien te p̄ter admitterentur nihil iuris in bis bo nis habeāt. **S**ed ita demū p̄stīnuz ius re cipiūt si is cui assigna tus est decesserit nul lis liberis relictis.

In sūma. **g** **S**enatū: cu^o sba sunt pec ff. e. l. i.

Pertine^o ant nlla scā. s. assignatōe.

Eius. s. patrom.

Sillo. l. posthū. vt. ff. e. l. si.

Datur aut. **U**ni ex liberis assignari in voluntate etiā qbuscūq; hōibz. h. d. Et. l. i. §. si. ff. eo. are.

h **Z**iberos nā in vno nō est necessē.

c **U**nde. id est an.

d **E**uane scat. ff. eo. l. vtrūq; p sol. fm pla. ibi valet assignatio facta emācipato vt ibi l. emācipatiōne hoc pda si ārea facta fuerit assignatio vt hic ar. ff. de arbi. nō distinguem? s. p. promisso. vel dic fm. a. 30. q. in. l. cōtraria nō dicit fieri assignationes in emācipatū s. an soli fieri i pte possit s. nec in. d. l. de arbi. dicit solui cōpromissus. s. dicit nō compelli suam dicere. **e** **V**erbis ēt nutu. ff. e. l. i. §. assignare. t. pure vl' sub conditōe vt. ff. e. assignare. accipr.

De bonorū possessione

one. **q** **S**upra visus ē de hēditatibz q ex testō t ab intestato deferuntur ius ciuili t ptijs ius ptorio verū q: pto: inter dū emēdauit iter dū pfirmavit ius ci. l. success. testari t intestari dādo bonorū possessionē iō subdit de bonorū possessiōibz. por.

Ius bonorū. **T**otū ite

me t. diuidit i hētur ptes. pto pōit eas ppter qd fuit introducta bonorū pos sio de ius ptorio. Sed opōit qd bonorū possessorides pto: facit. Tertio impator quasdā corripit t emēdat Quarto quā

cere ex ipso senatuscō. qd claudiant tptibz fa cū est sub illo Ruffo. t Ostio scapula cō sulibus.

De bonorū possessione

Ius bonorū pos. in troducū est a ptoze emēdādi grā b. veteris iuris: nec solū testatōz hēditatibz vel ius eo mō ptoze emēdauit sicut supradictū: s. i co ē qd q testō factō cessat: nam si alien? be res posthum? fuerit i stituit? quus hēditates iure ciuili adire nō poterat? cū institutio non valebat bonorario m

tu? fuerit: vt. ff. e. l. iij. §. bonorum.

p **E**mēdādi. l. supplēdi q: min? bñ dē cendo ad plenū dixerat ius ciuile non cognosces emācipatos. vt. §. d. hēre. ab ite. §. emācipati. sic. ff. ad. l. ro. de iac. l. vi. §. i. t si. vl' dic emēdādi ppter vt i a gnatīs feminis vbi ius ptorū ē ius ci uile idurrit: vt. §. de leg. ag. suc. §. sed qz t in posthūo: vt. j. pri. ac. **i** **E**mēdā nit ex ptoze: vt. §. l. §. posthum? ciuis fit: dicit. §. de le. §. posthūis. **l** Non poterat: vt. §. de le. §. posthūo. **e** **S**ed luto vt ibi. **m** **B**onorario. ff. e. nō ē s. vbi cūq; §. s. h. spā? ex illa reglā ex d pī? p ipz ptoze q ad b derogat illi regle

gñali qz nō est dubiū qñ generi p spēm
deroget. vt. ff. de penis. l. sanctio legū
ac. a. Possessor. fin. ac. b. Sz b. f.
postpūm. c. Conside. i. greca. vt. s.
de leg. s. postpūo. ac. d. Incognit.
sz cognit. nā

cōstōdes sunt
de iur. ciuili:
vt. s. de iusti.
r iure. s. ius
aut ciuile. ac.

Aliqñ. ne
emēdādi:
vt. s. e. i. rñ.
r dic emēdan
di. i. supplēdi

Impugnā
di. vt. pri. R.
dic. i. corigē
di.

Juris. f.
ciuilis. ac.

Possessi
ones. no. tres
vias ptois.

Sz remo
ta. quas ergo
fecit ptoz. rñ
deo vt succes
sorib' vias ā
plaret. vt. i.
e. s. qz aut sic
f. de leg. ij. cū
fili. s. varijs
arg. s. ff. nan.
cou. sta. idē. s. sz an sit. r. s. sz si gratis.

Quos aut. Pretor sol' n
sz loco hñdis. are. l. Ad hñditatē. i.
ad successiōē vt emācipat' ab intest. r
cognatos. l. Per senatuscō. Tertu
lianū r officianū. m. Lōtūūtur. vt
C. de suis r legi. here. l. si. accur.

Adbuc aut. Pretor āpli
at successiōis
materiā vter' q sit p. l. rñ. tab. p. d. are.
Quāplures. q lex. rñ. tab. vel. q

dixerat. o. Ne qz. sic. ff. de interroga
ac. r qz. p. Nā angustissimis. nā tñ
hñdes agnat' rñtuz succedebāt de iure
ciuili ius integrū. habētes: qz nō sunt
emancipati de alijs. n. nō est. vt. s. de

here. ab ite.
s. i. r de leg.
ag. suc. i. pñ.

Sunt. p
teritis siue
emācipat' si
ue nō: vt. C. d
lib. pte. mar
mā circa pñ.

Tabulas
sed qre datur
suis pta. cuz
ipso iure nul
lū sit testamē
tū: vt. s. d. ex
here. li. in pñ
ci. rñ. dñaf hñ
vias. vnā de
iure ciuili per
quā pōt dice
re nullū aliā
de iure ptois

qz nō pōt
dici nullum.
sz ānullandū
cum nec fieri
nec desinere
possit hñ de
iure ptois
vt. C. de lib.

ut. s. e. s. quos aut. Item quare
contratab. dicitur ex testamento cū ma
gis cōtra testamētū dici deberet: eum
rumpi testamētū: vt. C. de co. l. vt libe
ris. rñ. iō sic dñ. qz sine testō cōpetere si
pōt. Itē qre b pmissi cū sz tab. dignior
sit. rñ. qz dōec cōpetit illa dari nō pōt
vt. de contratab. l. illud. s. fi. r de secū
dis tab. l. i. s. equissimū. i. rñ. Itē nū
qd b parēt dñ pta. filij emācipati. rñ.
sic ad instar patroni: vt. ff. si a pa. quis
su. ma. l. i. r ar. ff. de bo. dan. l. fi. sic. ff.

pre. l. fi. r. s. e. s. quos aut. Item quare
contratab. dicitur ex testamento cū ma
gis cōtra testamētū dici deberet: eum
rumpi testamētū: vt. C. de co. l. vt libe
ris. rñ. iō sic dñ. qz sine testō cōpetere si
pōt. Itē qre b pmissi cū sz tab. dignior
sit. rñ. qz dōec cōpetit illa dari nō pōt
vt. de contratab. l. illud. s. fi. r de secū
dis tab. l. i. s. equissimū. i. rñ. Itē nū
qd b parēt dñ pta. filij emācipati. rñ.
sic ad instar patroni: vt. ff. si a pa. quis
su. ma. l. i. r ar. ff. de bo. dan. l. fi. sic. ff.

A ta. test. nulle. ex. l. i. **a** Secunda. sic. ff. si ta. nulle. ex. l. i. Itē hīc qñ tes-
tamentū factū est in scriptis. als fm
nūcupationē. vt. C. de secū. tab. l. ij.
b Fecit. sic. ff. si tab. tes. nulle. ex. l. i.
c Et prio

loco. i. inter redibus p̄tor: pollice-
eas q̄ ab in- ideoq; vocat fm^a ta.
test. deseruit testi. Et cū d̄ testis
z no. p̄nc or: pri' locut' est: ad inte-
dine q̄ sequi statos trāstuz fecit^r
tur in edicto prio loco suis b̄rdib'
fuisse s; nō i- toz is q̄ ex edicto pre-
obseruando vt. j. sequit.

d Conu- p̄nūerāt dat bo. pos.
meratur: vt q̄ vocatur vñd' liberi.
s. d̄ pere. ab Scdō legitimis here-
intest. s. emā dibus. Tertiō decem
cipati. personis quas extra-

e An libe- neo manumissoz p̄fe-
ri. q̄ erit ecō- rebat. Sunt autem
tra filio cinā decem persone be: pa-
cipato mo: ter: mater: auus: auiā
tuo. rñ. pat tam paterni quā ma-
bz bon. pos. terni. Item filius filia
vñ parētes nepōs neptis: tam ex
vel vñ liberi filio: q̄ ex filia: frater
vñluter. cum filioz siue cōsāgumei
equa rōc vo cent patrem
cent patrem ad heredita-
tē filij. vt. ff.

de inof. test. nā z fi. z. ff. vñ li. scriptoz
dic vñ legiti cū sp̄ Jcta fiducia eū emā
cipet. vt. s. de legi. ag. suc. s. fi. Itē nū-
qd filio i bonis infis dat b bo. pos. rñ.
nō. vt. C. de suis z le. pere. l. fi. Itē nun-
qd i alijs vltiorib' ex linea descēdēti
supradēa suantur. s. vñtra filios. rñ. sic
cū oēs inferiores dicāt liberi. vt. ff. d̄
h. sig. liberoz. f. Scdō legitis. i. la-
gnat. z eis q̄ eo: loco sunt. vt. s. de le.
ag. suc. s. i. z. s. pec etiā z. ff. vñ leg. l. ij.
s. hoc aut. z. l. iij. Acc. g. Tertiō ex-
neio. i. et q̄ emebat filium a p̄re z postea
eū manumittebat. nam sic fiebat olim

emācipatio. vt. s. qñl. mo. ius pa. po.
sol. s. p̄terea. vel meli'. vt. j. e. s. q̄ aut.
p Quarto cognatis q̄ i iure cūtili nō
vocantur. vt. ff. vñ cog. l. i. i. rñ. z. s. de
suc. ag. l. iñsio. i. Et familia. q̄ dabat

p̄ono libe- to moriente
veluterni. Quarto co- intestato. se-
gnatis^b p̄rimis. Qui quēs dabat
to tāq̄ qui ex familia eidē liberto
sunt. Sexto^r patrono moriēte euz
z p̄one: liberisq; eo: testō: fm q̄ s;
z parentibus septio^l dā vel dic q̄
viro z vxori. Octano pe familie. i.
cognatis manumisso agnat' trans
ris. Sed eas^l uersalib' pa-
dem p̄tona introduxit tronī dat vñ
iurisdicatio a nobis tñ q̄ ad qñtuz
nihil incuriosuzⁿ p̄ter gradū. vt. ff.
missum est: sed nostris de ver. sig. p
constitutionibus^o om nunciatio. s.
nia corrigentes p̄ ta. familie. z. j.
quidez z fm tabu. bo. e. s. quicq;
pos. admissim^o vtpote z. s. d̄ suc. li.
necessarias^p p̄stitutas s. multis ses
ne non ab intestato vñ quēs p̄ono
de liberi vñde legiti z descēdēti
mi bo. pos. bus z ascēdē
in p̄tonis edicto loco tib' vsq; ad
qñtū gradū
prima eni nō
valet cū hīc
tractet tāta

de hīs q̄ ab ite. dese. l. Sexto pa-
trono q̄re p̄mo agnati p̄soni vocantur
q̄ ipi p̄soni. rñ. hic ordinem edicti ser-
uat nō qualibet succēdi de facto deat
z hic erro: in alijs casib' inuenitur.

l Septio. deficiēt parētela ēr filio ex
cluso: vt. C. vñ vir z vxor. l. i.

Sz eas. Bonoz possessio
vñ decē p̄one est ho-
die sublata. p. d. Are. m. Sz eas. s.
supragcās. r. bonoz pos. n. incurio
suz. i. sine cura. o. Consonib' q̄
remāserunt i greco. p. necessarias.
i. vñles: sic. ff. de of. p̄re. l. i. in prin.

¶ Quinto. s. cōnumerant bo. pos. ex
testō r ad intestato. **¶** Adanumisso
ri expone. vt. s. s. iij. vel dic q extrane
us inanumissor ē ipse pater qñ nō ex
cōtracta fiducia emancipat. sed si que
ras qre sibi
ipñ pfect. rñ. qñto^a posita fuerat. i.
sane intelli
gās vt pater
auū emanci
pantē nepo
rēm pcedat
vel si ipse
p emancipa
uit inueniū
tur tñ nouē
pñone q euz
pcedunt.
¶ Confitō
C. de emāct.
l. i. a. n.
¶ Adanu
misorib⁹. i.
emancipato
ribus.
¶ Fiducia.
id ē saluo iu
re succedēdi
¶ Adanu
misionez. i.
emancipatio
nem.
¶ Dedit. i.
concessit.
¶ Adanu
missio. i. emā
cipatio.
¶ Supra
dicta. posses
sio. vnde. r. p
fone.
¶ Confitō
tutionem. i.
de q pñmus
mitionez. s.
de suc. li. s.

sed nostra. **¶** Posuim⁹. vt. s. de suc
li. s. multis. m. Sufficiat. eis. i. taz
cognatis q agnatis pñoni. **¶** Aliaz
altiori. pñnc trape q digniores altiori
loco sedere debēt. r est altior qz pñmū

nes posuimus¹ quas
vsqz ad qñtū gradum
tñmō coartauim⁹ vt
sit aliq inter ingenuos
r liberos dñia suffici
at eis tā d ta. bo. pos.
quā vñ legitimi r vñ
cognatex qb⁹ pñt sua
tura vēdicare. oi scrui
pulositate r in extrica
bili errore istaz duaz
bono. pos. resoluta.

¶ Alia⁹ nō bo. pos. q
vñ vir r vxor appella
tur: at nono loco iter
veteres bonoz posses
siones posita fuerat:
et in suo vigore serua
uimus. r altiori loco
id est sexto eam posui
mus **¶** Decima⁹ vero
bonozum possessio. q
erat vnde cognati ma
numissoris ppter cau
sas enumeratas p me
rito sublata r sexto
bonoz tñmōdo posses
siones ordinarie pma
neāt: suo vigore pollē
tes **¶** Septia eas se
cuta quas optia rōe p
toris itroduxerūt Mo
uissime. n. pñmittit edī
to bis etiam bonoz
pos. quibus vt detur^r

or dñio est. ti
rones. vero
posteriori. vt
C. de tiron. l.
fi. r. de aqua.
plu. ar. l. i. s.
pe. r. C. d. of.
rec. pum. l.
potiores.
¶ Decia bñ
dico septopo
ni. r b dico
sblata decia.
¶ Enūera
tas. s. co. s.
cumqz.

Septi
ma **¶** Bñ lex
alicui dat bo
noz poss. de
nono ex tes
tō vñ ab ite
stato illa dz
septia exordī
naria. p. d.

¶ Introdu
xerūt. vt. ff.
vt ex. l. i. r se.
con. l. i. pmo
respon.

¶ Et detur
s. bo. posses. r
no. duo esse
necessaria vt
bo. pos. com
petat. s. vt. l.
caueatur: vt
bonoz pos.
detur. r q de
iure.

et nulli non possit succedere. alio competit
vñ legitimu. vt. ff. vñ le. l. iij. 2. ff. vt ex
l. 2. sena. cō. l. i. §. si Acc. a **g** Zege. po
nū q dā exēplū ex testō: vt. C. de iust. of.
test. l. iij. §. sed cū eā. ex eo q filius nat⁹ i

puerperio in
stitutus p̄su
mit ab inte/
stato ponit
exēplum in
agnatis fe/
minis 2 i q/
busdā cognā/
tis q efficiū/
tur agnatis
siles. vt. §. d.
leg. ag. suc. §
hoc etiā vñ
q re pbo q:
nulla lex ex/
presse dat su/
pradicū bo.
pos. sed eos
succedere di/
cit. §. nō dat
hec septima
sz vñ legi. vt
ff. vñ le. l. iij.
pone §. exem/
plū ex testō i
possiō alie
no instituto

vi. §. e. §. i. Itē tā a testō q ab intesta/
to. pone exemplū in eo q decessit apō
postes in cui⁹ bonis dat bo. pos. ex. l.
noua co. vt. ff. de bo. pos. l. iij. §. sz et
b **g** Benatuscō. Oris. 2. tertu. vt. ff. vñ
le. l. iij. in pñ. §. si. nam eis dat bo. pos.
ibi. 2 nō succedebat de iure ciuili: vt. §.
ad ter. in pñ. d. §. dari hec. vt. ff. vñ le/
gi. l. iij. Accur. **g** Consōde. ponit exē/
plū. §. de le. agna. suc. §. B etiā. Itē. C. de
emā. li. l. i. §. sz h reprobo cū lege nō ca/
ueat eis dari bo. pos. vñ pñt vñ le. vt
ff. vñ legi. l. iij. pōt tñ dici q ibi subau/
dit marie vel meli⁹ dic si aliq noua cō/
stitutio fieret de nouo que dar et bo.

pos. ex ea daret hec septima. d. **g** Et cē
ordinarium. no. duob⁹ modis fieri bo.
pos. et ordinē. qz vaga vt b. Itē qz non
tribuit ius vt cā boniana. qz siuēter mīr/
tas in pos. 2 alia q dat gfa agnosce de

dispari gradu p̄sone
ne actiones credito:ū
differant⁹ sed haberēt
quos cōuenirent 2 ne
facile i bonor posses/
sionem defuncti mittā/
tur 2 eo modo sibi cō/
sulerent ideo petende
bonor possesiōis cer/
tum tempus p̄finsi/
uit. **g** Ziberis bñtag
2 parentibus tā natu/
ralibus q adoptiuis
in petenda bonorum
possessione anni spā/
ciū. ceteris autē agna/
tis vel cognatis cen/
tum dierum dedit 2 si
intra hoc tempus bo/
nor aliqs possesiōez
nō petierit eiusdē gra/
dus p̄sonis accrescat

cētū dies 2 portio deficles accrescit pa/
ri in gradu vel ad aliū p̄ successoris
edictū. h. d. Tre. **g** Plures. q. r. qñ
ser remaserūt ordinarie. vt. §. e. §. alia
vsq ad §. septima. f **g** Disposuissz alio
mō in edicto quā de scō cōperat: vt di/
rim⁹. §. e. §. vi. **g** Deferant. sic. ff. §.
suc. e. l. i. r. ff. Accur. **h** Ziberis na/
turalib⁹ 2 emancipatis 2 emancipand⁹.
vt. ff. de suc. e. l. i. §. si. **g** Anni in po/
norē sanguinis immo nō vident⁹ coar/
tandi cū velut ad p̄pria bona veniant
vt. ff. e. l. i. §. largius 2 de libe. 2 posth.
l. i. suis. Accur. **l** 2. Accrescit. partes
enim nō petentiū accrescunt petentib⁹

lit q dat si
ne cause co/
gnitiō: vt. ff.
de car. ed. l. i.
ij. §. cāe 2 de
ven. in pos.
mittē. l. vbi
cūq. §. inter
dū. 2 de iof.
test. papi. §.
i. at alie cūz
cāe cognatio
ne. vt ff. de
bo. pos. l. iij.
§. si cā. 2 qñ
et do in bo.
pos. ser. l. iij.
§. dies 2. §. i.
bonor.

Cum

igitur. **g** Zi/
beri 2 paren/
tes pñt annū
ad petendā
bo. pos. Alij
agnati pñt

rēb vt. C. qñ nō pe. par. pe. accre. l. i. a. Et successorio. b̄ intellige in cognatis. sed inter agnatos successorū edictū locū nō pēbat: s̄z hodie vtrūq; locū p̄z vt. s̄. d. e. here. ab intesta. s̄. placebat.

b Pollice tur. s̄. p̄tor. **c** Esset et clus. tñ tā p̄ s̄it? admitti pōt: vt agnatus et ecclesiasticus vt agnatus admittitur vt cognatus. vt sibi succedere videtur. vt. ff. s̄. suc. ed. l. i. s̄z videndum.

Si quis itaq; p̄rio repudiare bono. pos. statim se queri incipit currere tps. h. d. Arc. **d** Repudiare rit. infra suū tps. e. Admittit. vt. C. deo. l. i. ff.

In petenda. Tps petende bo. pos. est vtile et hodie bo. pos. pōt q̄liter q̄q; sine solēntate peti. h. d. Arc. **f** Utiles in q̄bus tria occurrere opz. s̄. q̄ iudicis copia sit. Item auctoris. Itē rei. vt. ff. de diuer. et tēp. p̄ script. l. i. et ff. q̄s or. in bo. pos. ser. l. ij. i. p̄m. et s̄. dies. **g** Principes. vt. C. qui admitt. ad bo. pos. l. pe. et ff. h̄ p̄ro petenda erat enī al's edictalis q̄ edicto mortui p̄toris spectabat hac nō erat necesse peti vt. ff. de bo. pos. l. iij. s̄. sed si nemo. al's decr. q̄ a p̄ro: e viuo decernit. et hec olim solēnter. hodie sufficit dicunt. nō deat se velit agnoscere q̄ et iudicialis dici p̄t qz in iudi. p̄sentia agnoscat. vt. b̄. et. C. q̄ admitt. ad bo. pos.

l. pe. et ff. Itē nūq̄d hodie bo. pos. locū p̄z. rñ. sic nā et eas p̄ponē q̄s p̄t et p̄ta. necessaria ēt et filio emancipato et p̄terito. Itē vñ vir et vxor necessaria videtur: et vt oli alie nō erāt necessarie sic nec hodie eis tñvri possum? cā nou? modus succedēdū sit inuēt? vt. s̄. de here. ab i rest. p totuz. **i** Iudiciū corā q̄ iudice.

p̄p̄cies et hūc cāe p̄ uiderūt: ne q̄s p̄b p̄tenda bonorū pos. curer: sed quocunq; modo si admittentis. eas ad iudiciū intra statuta tpa oñderit plenus hēat eaz. b̄nficiū.

De acquisitione p̄ arrogationem.

Et alterius generis per numerositatem successorū q̄ necq; lege duodecim tabularū. necq; p̄toris edicto sed eo iure qd cōsensu receptum ē. in

tionē: aut p̄ aditionē bonorū cā libertatū p̄seruāda. s̄. ff. s̄. p̄ q̄s p̄lo. no. ac q̄. id viso. s̄. de her. et de bo. pos. sequit̄ videre de acq̄sitōe p̄ arrogatōez. p̄or.

Est et alterius.

titul? diuidit̄ in tres p̄tes. P̄rio vnde fuit introducta acq̄sitio p̄ arrogatōez sc̄do postea illud declarat tā de iure antiquo q̄ moderno et quid arrogatori acquirat. Tercio an arrogator teneatur ad debita arrogati. Sc̄da ibi. ecce enī. Tertia ibi. s̄z ex diuerso. Et. hoc. d. In summa. Olim etiā p̄p̄ietas oīum bonorū acquirēbat arrogatori: exceptis his q̄ p̄ capitris diminutiones p̄dunt hodie nō acq̄rit sol? vñ fructus vt sit patri natural. h. d. Arc.

Et. suc. vt. ff. p̄ soc. l. actiōe. s̄. societas. in **Quod cōsensu. s̄. arrogā**

die eis tñvri possum? cā nou? modus succedēdū sit inuēt? vt. s̄. de here. ab i rest. p totuz. **i** Iudiciū corā q̄ iudice. **De ac** q̄sitōe p̄ arrogationem **Quia** h̄y na q̄ nob̄ acq̄runt tñ. vñ. uerfali. aut acq̄rant p̄ aditionē p̄ reditāt. aut p̄ bono. pos. aut p̄ arrogatōez.

tis et arrogati. a. Oēs res. et etiā filii. vt. s. de adop. s. illud. b. Antea q̄ dē. i. iure veteri. c. Per minimā capitū dīmi. s. nā dādo se in arrogationē minimā capi. dīmi. patit. vt. s. d. ca. di. s. minima.

d. Opus b. troducta est. e. Ecce intellige de operis q̄ a libertis debetur et nō transeunt ad p̄dē extraneos. vt. sunt obsequiales q̄ in faciēdo p̄stāt. s. assurgere et similia. vt. c. de op. lib. l. i. l. i. berit. Idē in fabrilibus incertis. vt. ff. de ope. lib. si operari iudicio. aliis si cōdixerit iste arrogat. oparaliciis nam isti arrogatori q̄runtur.

e. Et ius agnationis. i. ius succedendi qd̄ q̄s per arrogatōem cōsequitur et b. ius parentum in bil ete bodie ē. vt. i. c. s. mortuo. Itē ius petēde bo. pos. perit si ante eā petitz ad arrogatū se dederit. aliud si tā petiz. vt. ff. vii. l. i. l. i. si. et de cōtratab. l. iij. s. si emācipatus.

f. Eōstitutio. C. de usufru. l. corruptio nē. s. Nūc autē aduersat ei qd̄ supra dixerat q̄ oēs res acq̄rebant arrogati.

g. Que extrinsecus. i. aduenticijs. Naturalium. i. aduenticijs tātūz usufru. q̄rit. vt. C. de bo. que lib. cū opoz.

Adoptio.

Arrogator succedit arrogato nisi sit certe p̄sone que ip̄m excludat. h. d. l. 2. Aliē p̄sone. vt. descēdētē ex filio arrogato. vt. C. cōia de suc. l. si. vbi est cō

fit utio de q̄ fit mentio.

Itē si hec arrogat. cēt in pubes. et in pubes dēdēt ret admittēt. rētur etiā alij ex stipulatione. vt. ff. s. adopti. l. nō alr. et l. bis ab bis. et l. hec autē. et s. de adopt. s. cū autē s. qd̄ i p̄sone naturalis q̄ hic arrogat. erat emācipatus. rñ. p. cū prefert arrogati s. bodie fratres. vtriq̄ cōiuncti vocantur cum arrogatē. vt. i. aut. de here. ab i. testa. s. cōfēs quēs. col. ix. accip.

Nō possūt vt in aduenticijs.

Sed ex diuerso.

Arrogator nō tenet noie p̄prio ad debita arrogati p̄us p̄cta sed noie filij tenet. are. m. Eōueniet. de fctō. nā nō tenet de iur. sed de his q̄ drit. postq̄ sit itarrogatus tenet de peculio. vt. ff. de pecu. i. arrogator. et si tūc nō defendat pater i dōis ipsius p̄sistit in iur. vt. ff. r. q̄

De eo cui libertatis

cā bōa adiiciunt. **S**upravixus est d
acq̃sitiōe q̃ sit p̃arrogatōez z sic ti. vni
uersali verū.

q̃ est z alia q̃ futura fuissent si aliēo
sit p̃ aditiōez se iuri non subiectissent
bonoz cā li/ possidere z legitiō mo
bertatū con/ do ea disponere.

De eo cui libertatis
cā bona adiiciuntur.

Accessit nou^b ca
sus successione
ex cōstōne^c diui marci.
nā si bi q̃ libertatez ac
cepe^{ur} a dño i testō^e

Accessit
iste titul^{us} di
uif in q̃itu

or ptes. p̃rio
pōit acq̃sitiō

nē libertatis
conferuāde.

Secūdo illd
rescriptū di
ui marci pro
bat. Tertio

ba dicti referi
pti interpretat

Quarto illd
supplet. Se
cūda ibi. z ita
diuit. Tertia

ibi. h̃ rescrip
to. Quarta

ibi. S̃z cū multas. z h̃ d. Si h̃ d̃itas il
li q̃ libertates reliq̃t nō adeat pōt il/

le cui libertas ē relicta ṽl alī petere si/

bi adiici bōa defuncti z satisfacere cre/

ditoribus z erit tanq̃ successor defuncti
z fini q̃b^{us} libertas directo ṽl p̃ fideicō/

missus est relicta erūt liberi etiā si bo/

na foret a fisco occupata. af. b No/

ius t est h̃ quart succedēdi mod^{us} vt. s̃.

p̃ q̃s p̃fo. no. acq̃. s̃. fi. ac. **C**onstitu

tionē. cui^{us} verba h̃ec sunt. j. e. s̃. si virgi
neo re. d Acceperūt destinatione.

In testamēto. i. priuilegiū dat cui^{us}
lib^{er} petenti bona ac cōtemplatione vt

C. de te. ma. l. fi. **A**ditur. s̃. ab h̃ p̃de

ea re notio est aditus: tas. q̃n ergo

rōez desiderij tui habe valet qd i co

bit ṽl libertatū tam ea/ relictiū est

ruz q̃ directo q̃ eaz q̃ vt. C. de fidei

p̃ sp̃em fideicōmissi re cō. l. eā quā.

licite sūt tuendarū gra Rū. b̃ specta

na adijciuntur: tibi le est.

idonee^c creditoribus^k h̃. Si virgi

caueris de solido qd neo. venire. i.

cuiq̃ debetur soluci vendi. accur.

do: z bi quidē quibus Idonee si

directa libertas data ē deusforibus

si hereditas adita^{ur} essz vel pignori

bi autem quos heres ribus vel fis

manumittere rogatus de. habitare vt

est ate libertatem con ff. de fideicō.

sequuntur: ita vt fine li. l. iij. s̃. adi

bi bona adiici q̃ vt et ci. accur.

qui directo libertatem l. Credito

acceperūt tui liberti^m ribus. vel ois

fiant. Maz hūc^{us} eti bus vel vni

am voluntati tue si. bi noie omniū:

de quozū statu agit^{ur} vt. ff. de fidei

sentiat^{ur} auctoritatē no com. l. l. iij.

unum. vt. C. de manu. testa. l. si. s. in.

a Accōmodauimus. ff. de fideicō. li. l. iij. s. p. qui. **b** Attendū: vt pcura tores nostri. **c** Preferendū. h. qñ cō petat liberta tes.

d Logēda. i. accipiēda p fscum.

e Eam. s. li bertatem.

f Adita. oli pus fise. ad/ mittebat bo nis nō aditū ab alio et etiā aditis dūmō essent bona soluēdo als a ditio ab alio facta valebit vt. C. de fidei cō. lib. l. iij. s. penul. noz die indistincte admittitū: vt. C. d. testa. ma. l. si. s. pe.

Hoc res/ scri pro. **B**ōis adiecti cessat venditio ipso rum. p. Pri mo. Et adie ctio bonoz tunc demum habet locum cum defunctus relinquit li bertates ex testamentovl ab test. hoc dicit. Secun do. **A**ren.

strā accōmodauim^a. **E**t ne hui⁹ rescripti onis nre emolumētuz alia rōe irrit⁹ fiat. si si/ cus bōa agnoscere vo luerit. et hi q reb⁹ nris attendū: sciāt qñ pe cuniario pferēdā eē h/ bertatis cām et ita bōa cogēda⁹ vt libertas his salua sit q eas adipisci potuerūt ac si h/ ditas ex testō adita⁹ esset.

Hoc rescripto sub/ iectū⁹ et libertatib⁹ et defunctis: ne bōa eoz a creditorib⁹ possideā tur et veneant⁹: certe si fuerit de hac cā bona adita cessat bonoz ven ditio extitit essē defun/ cti defensor et qdē ido neus q de solido credi torib⁹ cauēt. **I**n pmiss hoc rescriptū totiēs lo cū bz quotiēs testō li/ bertates date sunt.

Quid ergo si quis in/ testatus decedēs codi cillis libertates dede rit: neqz adita sit ab in testato hereditas an fauor constitutōis de bebūt locum habere.

Certe si intestat⁹ de cedit et codicillis dede

g Eligant. i. vendant. **h** Eam. s. liberaz. **i** Succesor. nunquid ex te stamento. vel ab intesta. erit iste heres rñ. neutrum dici potest. dic ergo hunc

rit libertates cōpetere eā nemini dubium ē: tūc essē cōstitutōni lo/ cū eē bōa ostēdūt: cuz nemo successor⁹ ab ite/ stato existat. **E**rgo qdū ieritū sicutū exi/ stat an nō: cessabit cō/ stitutio si nō certū eē ce perit neminez⁹ existere tūc erit cōstitutōni lo/ c⁹. **S**uis q in itegrū restitui pōt abstinuit se ab h/ ditate qm p/ in itegrū restitui pōt admitti cōstitutio et bo noz aditio fieri⁹ qd er go si post aditiōē li/ bertatū cōseruādarum cā factā in itegrū sit re/ stituit⁹: utiqz nō erit di/ cendū reuocari liberta tes q simul cōpetierūt.

Hec cōstitutio liber tatū tuēdarū cā itrodu cta ē: ergo si libertates nulle sunt date cessat h/ cōstitutio. **Q**uid er/ go si vnu⁹ dederit liber/ tates: vel mortis cā et ne de hoc qrat vtrū in fraudē creditor: an in factū sit itcirco velint sibi adijci bona an au diēdi sint: et magis est vt audiri debeant etiā

cessor⁹ eē si/ cut tūlūm quē succedit here di non ipse defuncti vo/ luntatē: vt i. aut. de her. e. fal. s. in oib⁹ col. i. et iura se pulchroz pa/ bet: vt bono. pol. vt. ff. d. fi deicō. li. l. iij. s. fi.

Neminez heredem exi/ stere ab inte/ sta.

Suis

qui. **E**t il/ le q repudias/ uerit heredi/ tatē possit in itegrū fstitui et iterū adire tū adiectio se mel scā et li/ bertates si cess/ sabūt. **E**t si li/ bates date fuerint ynos/ das adiectio bonoz. s. re/ uocat i. dūbi/ us an date fu erit fraudes creditor. af.

Fieri. et rñ. sic. vt. ff. de fi deicom. li. l. i.

titij. s. i. a Sed cu divisiones. i. cas.
b Constitutio. C. de testa. ma. l. si. ac.
c Species. id est casus.

De successu subla

subla.

Supra vixi est de multi plici spe suc cessionum: qd sit qda q po die sunt sub late vt est il la q fiebat p bonoz tradi tionem: v. sena tusconsulto claudia. ideo subdit de suc sionib' subla tis. potius.

deficiant verba consti tutionis. Sed cum multas omisiones eius modi constitutioni deef se pspeximus lata e a nobis plenissima con stitutio in qua multe species collate sunt: q bus ius hmoi successi onib' plenissimu e ef fectum: quas ex ipsa le ctione constitutionis pot quis agnoscere.

De successu subla tis que fiebant per bonoz venditiones et ex senatusconsulto claudiano.

Rant autem pre ter dicta successi onem olim et alie per vniuersitatem successio nes qualis fuerat bo norum emptio que de bonis debitoris ven dedis per multas am bages fuerat introdu cta: et tunc locum habebat quando iudicia ordia

phitis videbat sua auctoritate: qd po die no e vt hec vt. C. de fornu. et ipe. l. i. et ij. f. Ordinaria. i. solenta. s. Ex pirauerit. i. recesserunt. h. Bona. s. oia: vt. ff. qui. ex cau. in pos. ea. l. i. s. po die p mensura debuit decia rati: vt i. aut. de exhi. et in tro. s. si vero col. v.

ritas in vsu fuerant: sed euz extrao: dinarijs iu dicis posteritas vsa e: ideo cum ipsis ordina rijs iudicis etiaz bono rum venditiones expira uerunt: et tffimodo cre ditoribus dat officio iudicis bona posside re et prout vtile eis vi sum est ea disponere: quod ex latioribus di gesto: um liberis per fecti' appebit. Erat et ex senatusconsulto claudiano miserabilis per vniuersitatem acq sitio euz libera mulier seruli amore bachata ipsa libertatem per se natuconsultum amitte bat et cu libertate sub stantiam: qd indignuz nostris temporib' esse existimantes: et a nra ciuitate deleri: et non inseri nostris digestis concessimus.

Libris.
vt. ff. qui. ex cau. i. pos. ea. per totum.

Erat ba
chata. i. capta vel decepta vt eni vmo ca pit: v. bacha ita et amore.

Itez furoris
amore nil ve hementius. i. uerit: vt i. aut. qui. mo. na. et. legi. s. illis colla. vi.

Substan
tia. si p iunge bat se alieno seruo et econ tra diti nunci atione: vt. C. ad sena. con. claud. l. i.

De ob

ligationib'.

Dictu est s. de psonis li. Primo de reb' in seco et tertio vsq' pucimur de actioibus de bet dicere. vt. s. de iure natu. s. fi. s. qz obligatio ius est actiois: vt de precu. l. 3 s. ea obligatio. id pmitit de his obli gationibus. et ideo dicit hic nunc;

Rat aut
Tot iste titulus di uidit in duas ptes. Primo tollit vendi tiones et suc cessiones q ex eis fiebant. Seco q fie bant ex sena tusconsulto claudi. Seco ibi ex rat. et p. dicit. Successio fa cta p venditio nem bonoz de bitor: et q fie bat p senatus co. claudia. sunt hodie sublata. p. d. af.

Alie due eptio. i. venditio. vt seqe.
ff. de ac. emp. veteres. e Ambages na pponerat creditor actione. et si ca debat a syllaba cadebat a ca. si no no eadebat bona debitoris absentis ve

Hic incipit Secunda pars principalis
diuisionis totius istius operis gratia cō-
modioris diuisionis et etiam materiaz
facit. l. Causa. s. i. ff. de leg. ii. cū si. cū
ibi no. quoniam hic tractat de tertia pre-
sue. d. tertia
materia in q̄
versatur ius
nūquoniam
distatur circa
tria aut cir-

Unc transeamus ad obli-
gationes Obligatio est
ca personarum aut circa res. aut circa ac-
tiones et obligationes. vt. s. de iure na-
t. gen. et cl. s. ff. vbi hic tractauit d. p.
sonis et reb. vt dicit gl. Rubrice. igitur
alia et secundam partem faciemus de obliga-
tionibus et actionibus et p. consequens
de tertia materia totius iuris ciuilibis
et q̄tis glo. Rubrice continuat bñ Ru-
bricas ad pcedētia dic. tñ. clari. vt. s. et
dicā. i. de actionib. in Rubrica. Bre.

Unc transeamus. Totus iste ti-
tulus diuiditur in quattuor partes.
Primo ponit diffinitionem obligatio-
nis. Secundo ponit vnam diuisionem obli-
gationis. Tercio illā diuisionem sub-
diuidit. Quarto illā subdiuisionem in a-
liam subdiuisionem subdiuidit. Secunda
ibi omnis autem. Tercia ibi. sequens.
Quarta ibi. et prius. Et quia ponit dif-
finitio et diuisionem non potest congrue sum-
mari. a. Obligatio videtur quod nulla
obligatio hec diffinitur. nā ciuilibis so-
la non habet effectum erigendi. vt pa-
tet in obligatione litterarum ante bien-
nium. vt. i. de litte. oblig. Item patet in
omni obligatione ciuili et naturali sicut
nam si pactus fieret de non petendo tol-
litur naturalis et remanet ciuilibis vt. ff.
de solu. Stichus aut Pamphilus. s. natu-
ralis. et tñ non habet effectū istum.
vt. i. de excep. s. pterea. Item nec natu-
ralis: nec per eam fit exactio. licet im-
pediat repetitio. vt. ff. de dona. l. si ius-
re. s. si. Sed dic quod simul veraciter hec dif-
finitur. Item si bona est diffinitio ergo
conuertitur ad suo diffinitio: vbi cūq̄

ergo est iuris vinculum est obligatio. et
econtra vbi non est tale iuris vinculum
non est obligatio ergo nec fideiusso-
r adhiberi potest. vt. ff. de ver. obli. l. i. s.
i. in si. quod est falsum quia naturalis obli-

iuris vinculum quo
necessitate astringi-
mur alicuius soluede

ligationis
cedit. i. de si-
deius. in fin.
Sed dicas
quod hec de
ceptio manet

si dicas non est obligatio. scilicet ci-
uilibis et naturalis vera est. Si dicas
obligatio scilicet nulla etiam natura-
lis falsa est. et sic vis est in dictione ob-
ligatio vbi cūq̄ enim dico quod natura-
li obligatione quis tenetur intelligo
de iure gen. quia conuenit solis homi-
nibus et omnibus. Accur.

Juris vinculum. id est ius vinci-
entis: et sic est res incorporalis. vt. s. de
re. corpora. et incorpo. in si. vt enim bo-
nes finibus vniuersaliter ligantur. sic
homines verbis ligantur et intellectu-
liter. vt. ff. de ver. sig. l. res.

Necessitate. tunc enim vere debitor
est cum necesse habet soluere. vt. ff. de
verbo. sig. l. debitor. et ita hoc nulla
est obligatio cui opponatur exceptio.
prout diffinitur. vt. ff. de re. iudi. l. non
videtur cepisse. quod verum est si op-
ponatur exceptio. ideo: quia desinit esse
vinculum naturale vel ciuile. nam que-
dam exceptiones proponuntur etiam
quando verum vinculum adest. inma-
cedo. et vel. sunt enim effectuales obli-
gationis due radices. vna naturalis.
scilicet que consensu nascitur: que inter
omnes fieri potest etiam inter seruos
et hec naturalis dicitur. vt. ff. de pact.
l. i. s. adeo. hic radix contrario consensu
tollitur. vt. ff. de solutio. l. Stichus
s. naturalis: quia nisi tam naturale et
cetera. vt. ff. de regu. iur. l. iuli. sed hec
naturalis vni non habet erigendi im-
pediturque soluti repetitionem. vt. ff.
de fideiusso. l. si fideiusso. s. fideiusso.

huic quādoq; accedit civilis etiam ra
dit q̄ illi naturali faciē. dat vel formā
v̄l vestē vt possit parere actionē. ⁊ hec
civilis tollit. Srio civilis actu nō natu
rali vt p acceptilationē: vt. j. qui. mo.
tol. obli. s. i.

als. s. itez p rei fmi nre ciuitatis
acceptilatio iura. **O**mnium at ob
nem. Item p ligationū summa di
suam rema uisio^o i duo genera de
nent natura ducit. Namq; aut ciui
li. s. hoc nō les sūt aut ptoze ciui
est ipso iure. les sūt q̄ aut legib^o
sed p excep les sunt q̄ aut legib^o
tiones. vt. ff.

o condi. ide. l. iul. suam eni est de iure
civilis cuz omnia iudicia sint de iure ci
uili diximus. s. de iure na. s. ius autē
in glo. vt sint rē. p. l. ff. de ori. iur. l. ij.
s. hec disputatio hec civilis non adhe
ret seruis cum nil sint inspecto iure ci
uili: vt. ff. de reg. iur. l. ferui. ⁊ l. qd̄ atti
net. Item filio contra patrē vel econ
tra non nascitur. vt. ff. de condi. inde.
l. frater a fratre: cum inter eos nō pos
sit esse iudiciū vt. ff. de iudi. lis iure ci
uili. Item impediēte rōne patrie po
testatis. vt. s. de pa. po. s. ius aut. Acc.

Rei vel etiā facti. qz verbū rei ge
nerale est vt. ff. si cer. pe. l. i. i. s. ff. de
verb. sig. l. rei. Accur.

Bom. istud fm potest fieri ad to
tam diffinitionē quasi dicat Obliga
tio sic diffinitur fm iura romana. i. s. z
leges. ⁊ sic civilis ⁊ naturalis hic s̄
mul diffinitur. vel dic q̄ refertur tan
tū ad principū. scz iur̄ vinculū. Et q̄
dicit quo astringimur. scz quādoq; vt
quando est civilis ⁊ naturalis quādo
q̄ non. vt quādo est naturalis sola v̄l
civilis sola. vel dic q̄ ponitur remōtio
ne hec dictio fm. q. d. illa obligatio est
iuris vinculū que est fm ius non con
tra ius. vt. ff. de verb. obli. l. generalit̄
⁊ l. veluti. ⁊ fm hoc refertur ad prinū
vel dic q̄ refertur tantū ad illam dicti
quem soluēde. nam fm ius sunt sa

ciēde solutōnes vt res eque bona sol
uat. vt. ff. si cer. pet. l. cum quid: ⁊ ff.
commo. l. iij. s. si res. Item congruo lo
co ⁊ tempe. vt. ff. de solu. si soluturus.
Item de euictione promitti als nō vi

constitute aut certo iure
civilis cōprobate sunt
ptozies sūt q̄s ptoz ex
sua iurisdictione cōsti
tuit que etiā bonora
rie^b vocantur. **S**e
quēs diuisio in quat

detur solue
ret. vt. ff. de s̄
bo. ob. l. iul.
s. qui fundū
⁊ ff. de cōdi.
cau. da. l. si. ⁊
de emc. l. ij.
itez p compe
tentes actio
nes: ⁊ iudis

ces fiat solutio. alit̄ si valeat snia nec
solutio fieri dz. vt. C. si a nō cōpe. in. l.
fi. Accur.

Omnium summa id est prima vel
summa id est breuis: sic. s. de iure per
so. in princ. est enim quādoq; maior
vt. s. eo. s. si. **D**iuisio diuisio est i
numerabilis materie breuis composi
tio. ⁊ diuisio ad multa facit. vt dixim^o.
in prohemio. s. penult. Accur.

Regibus. vt. l. acquil. vt. j. ad. l. ad l.
in princ. Item de pauperie per. l. rj.
tabu. vt. ff. si qua. pau. se. di. l. i. i. r̄iso
Item furti nec manifesti. vt. j. de nota
li. s. sunt autem. secus autes est de fur
to non manifesto. quia illa obligatio ē
pretoria: vt. j. de perpe. ⁊ tempo. arti.
s. furti quoq; Accur.

Comprobate. vt sunt obligatōes
iuregen. inuente: vt. s. de iure na. s. ius
aut q̄ a iure civilis sunt cōprobate. vt
ff. de iusti. ⁊ iure. l. ius autem civile.

Pretorie id est constitute vt obli
gatio ex furto manifesto. vt. j. de ppe.
⁊ tēpo. ac. s. i. Item ex rapina ⁊ viciū
q̄ ptoz aliqua obligatiōe inducit vt
patz per multos ti. vt. de iusti. ⁊ iur. l.
ius aut civilis. s. pretoriū. Accur.

Honorarie. quia pretozes honozes
gerebant quod dic. vt. s. de iu. natura
li. s. pretorium. Accur.

Sequens diuisio. s. obligationum

a ¶ Ex contractu. vt. i. vscq ad ti. de obli
ga. que ex qñ contractu. Accur.

b ¶ Quasi contractu. vt. i. de obli. ex qñ
tractu sequētes. f. p. quas pfo. no. ac
qui. r. qñ modis tol. ob. p. duo tituli vt
qñ ad qñtū li

bū sūt cōes

c ¶ Ex male
ficio: vt. i. de
ob. ex male.
vscq ad titu.
de obli. ex qñ
maleficiet.

d ¶ Aut ex qñ
si malefi. io.
vt. i. de obli.
ex qñ malefi.
r. sbandi. aut

ex varijs figuris cāz. vt. ff. de ac. r. ob.
l. i. in princ. e ¶ Ex pñu pprie ponit
qñ ad illos dēt. vbi hic in de nascit ob
ligatio iproprie qñ ad alios. vt. ff. de h.
fig. labeo. sic. ff. si cer. petal. l. certi cōdi
tio. in pñ. r. de offi. pñcōsul. r. le. l. iij.

f ¶ Eque. vt. s. g. Proctrapunt. vt. i.

ti. pñ. h ¶ Verbis. vt. i. ti. ij. vscq ad

ti. de li. obli. i ¶ Zitteris. vt. i. de lite

obl. l. g. Cōsensu. vt. i. de obli. ex con

sensu. cū sequētib' ti. Bz qñ est dñiāi

ter actionē r. obli. r. tractū. Rñ. cō

tractus est verboz cōceptio: vel cōsen

sus. vt pñ. ff. de hbo. obli. stipulationū

s. stipulatio. r. ē facti. vt. ff. de cur. fur.

l. consilio in fi. Obligatio ē qñ inde na

scitur actio. vt arg. ff. si cer. pet. l. ij. cir

ca si. Actio est qñ postea deinde surgit

r. sit nullū est alterū. vt. ff. de pñ. licz

s. ea. r. i. ti. ij. in princ. r. hec duo sunt

turis: vt in diffinitionibus patet

Quibus mōis re

trahit obligatio. ¶ Cōtinuatio isti

tituli ad pñcedēte: pñ. vt. s. ti. pñ. i. fi. ac.

Recōtrahitur. ¶ Tot

titul' diuidit in qñq. pres. Pñio poit

de mutuo. Secō de indebito soluta.

Tetio de cōmodato. Quarto de depo
sito. Quinto de pignore dato. Secō.
ibi. in. s. is quocq. Tertia ibi. Jre is.
Quarta ibi pñtea Quinta ibi. i. s. cre
ditor qñ. r. b dicit in sūma. Obligatio

ex mutuo cō
trahit re r i
his reb' que
pōdere nūe
ro vel mēsu
ra cōsistūt: r
dicit mutua
quia de meo
tuū sit. p. d.
Are.

¶ Quibus modis re
cōtrahitur obligatio.

R Cōtrahitur
obligatio veluti
ex mutuo datōe. Adu
tut aut obligatio i his

primis. nota

vestiri pactum id ē est nudū. vij. mōis

Re. vt hic h'bis: vt. i. ti. i. Zitteris. vt. i.

de lite. obli. consensu. vt. i. de obli. ex

consensu coherentia. contractus. vt si

iusta tractū apponat aliquod pactū

ante vel post. vt. C. de pactis. petens. r.

ff. de pac. iuriscg. s. quimmo. Item in

teruentu rei. vt in contractib' immoia

tis ex quib' nascitur actio demū re se

cuta. vt. C. de rerū permutatiōe ex pla

cito. sed quid differt ea que vestitur re

ab ea interuentu rei vestitur. Rñ. pñia

h'z vestimentū. r. robur statim cū na

scitur. nam tacte agitur vt reddatur

mutuū vel cōmodatū. vt. ff. si cer. pet.

cūquid. Sed in aliā du dū forte post

ea qñ res traditur. vt. C. de pactis pe

tens. r. C. de rerū permutatiōe ex pla

cito. Et adde duos modos. vt no. d. s.

quimmo. s. qñ vestitur legis auxilio qñ

est quotiēs nudū pactū actionē parit

vt in donatione. vt. ff. de pac. l. legitia

Item rei principis. vt in pollicitatiōe

facta reipu. vt. ff. de polli. l. i. Jre au

ctoritate legis. vt. C. de dona. si qñ. ar.

gētū. Jre iureiuran. vt. ff. de ope. lib.

vt iureiurandi. Accur.

m ¶ Mutui. Nota qñ quattuor opz eē

in mutuo. natura vt ad hoc sit iurēz

ut mensuretur vel metiatur. sicut est in pecunia. vt. ff. de contrahenda eptioe l. i. Itē consuetudo vt ad numerum vel ad pondus sue nature aptetur. Item actus. s. vt detur. sin naturam. verum non in sacro

lo: sed in pe- rebus consistit: q̄ pōde/ conia. re numero: mēsurauit

a. pōdere. re numero: mēsurauit
vt. ff. si cer. cōstant veluti vino: o/
pe. l. ij. s. itez leo frumēto: pecunia
mutuū con- numerata ere: argēto
tra. Sol. tbi auro: q̄s res aut nu/
large accipi- merando^b aut metien/
tur nomē pe- do^c aut appēdēdo in
cunie. vt. ff. boc dam[?] vt accipien/
de le. i. talis tū fiat[?] t^c q̄nq; nobis

b. Aut nu- nō eedem res sed alie
merando vt pecuniam. eiusdē nature: t^c quali

c. Aut me- riendo vt vinum oleum frumentū. s. quid si librum ad pondus dederō. rñ. non est mutuū. quia consideratur cōsuetudo t^c aptitudo q̄ natura rei talis sit. ff. eo. l. ij. s. i. Item quid si pecuniā in saculo vt speciem. Rñ. non est mutuū quia actus in mutuo similis: eri- gitur. vt. ff. de leg. i. plane. s. i.

d. Aut appendendo: vt ere argēto et auro. e. Et q̄nq; incidenter. n. q̄nq; eadem quia non indiget ea: vt ar. ff. si cer. pe. l. i. qui pecuniam. sed cum acceperit eius d^c esse proposuit ad aliud red^d dat. vt. ff. si cer. pe. l. ij. in prin.

f. Qualitatis. i. bonitatis. q̄ tacite semp̄ presumit. Agi. vt. ff. si cer. pet. l. cum quid. g. Alii q̄ sit accipientis.

b. Tūc fiat: componitur. n. ex integro t^c corrupto. vt hic. t. ff. si cer. pet. l. ij. s. appellata. Et no. q̄ licz deserui- re nominū: quia noia debent esse conso- na rebus. vt. ff. de dona. s. est t^c aliud. Et no. reconciliari mutuū trib[?] mo- dis vt no. ff. si cer. pe. l. ij. s. iij.

! Conditio. s. certi specialis q̄ de mu- tuo datur que appellatur a quibuscūq;

si cer. pet. vt. ff. de tribu. l. i. sed dic q̄ cōditio certi ex mutuo specialis dicat^r Est t^c alia generalis q̄ dat^r ex omni p- ctu ex q̄ certū petit^r vt. ff. e. l. certi cō- ditio in pn. s. nūqd interesse dat^r cer- ti conditio.

Quidam d^c cū q̄ nō: vt ff. si quis in ius voc. non te. l. fin. Nos dicim[?] q̄ sic t^c q̄. d. lege i certi dic. id^c est certi con- ditio que da- tur ad inter- esse quod est incertū. t^c est ratio: quia li- cet p̄ia facie

Is q̄^c qui non de- bitur accepit ab eo^l q̄ per errorem soluit re obligat^r: daturq; agē- ti cōtra eū pp̄ repeti- tionē cōditicia actio^l

fit incertū certi sicut^r p̄ iudicē. vt. j. de act. s. curare: secus si ad factū q̄ in snia nō cerificat^r quantitas. vt. ff. de h^c bo. oblit. vbi aut^r. s. qui id quod. t. ff. d^c re iu. si q̄s ab alio. s. si.

Is quoq; Si soluit nō debita per erro- rēre p̄his obligatio sicut ex mutuo p̄i pilli[?] tñ sine tutoris auctē nō obligat. p. d. Are. l. Is q̄ p̄ erro: d. aliis si ex certa scia. vt. ff. d^c cōdt. ide. l. i. debiti t. ff. de re. iu. p̄ erro: d. r. C. de iur. t^c fac. igno. cū q̄s. l. Actio. i. cōditicio inde bi. que datur pp̄ indebita soluta si sa- cta sint accipietis. vt. ff. eo. l. i. indebiti s. l. alis nulla cōditio datur nisi dñus sit translaturum. ff. vusufru. quemadmo- dum. ca. l. i. si. t. j. de acti. s. sic itaq; t. s. appellamus. Item ad augmenta na- turalia. vt. ff. eo. l. i. indebiti. non ad ci- uilia: vt. C. eo. l. i. t^c in quantum locuple- tio: est accipies si bona si de perceptis. vt. ff. eo. si non sortē. s. libertus talias sciēs acciperit in totum. vt. ff. eo. l. i. in summa. s. si seruū. t^c q̄nq; furti. vt. ff. de p̄di. fur. l. quonā. vel d^c vt tbi.

a Perinde ei. s. cui solutum est. ac.
b Apparet. si id estiguita. Sed videt
 hic dici qd p̄io appareat idebitū: et sic
 p̄bet atq̄ actio p̄ponit: et ita atē lit.
 cōtest. qd est falsus nisi in casu: vt. C. d
 testi. i. aut. s.

et si quis: s. re nam. perinde^a et ab
 sp̄deo hoc h̄ eo p̄ cōdicti si apper
 bus pōt qd b̄ eum dare oportere ac
 est intelligit si mutuum accepisset
 cuz effectu. s. vñ^d pupillus si et sine
 vt cōdēnetur tutoris auctoritate in
 reus. accur.

c Accepiss^z vide tenetur
 nisi in casib^z est nō tenebitur indebi
 vt si solutus ti conditione magis q̄
 ex causa q̄ in mutu^o datione^f. S^z
 ficiatōe cre^z bec sp̄es obligationis
 scit: vt. C. eo. nō vī ex contractu^b cō/
 ea que. Item

ex causa pietatis: vt. ff. eo. cum hls. s.
 scientie: vt. ff. eodem. l. i. et hic dicitur.
 Item iure. vt. j. de act. s. si stipulante.
 et alias vt no. j. de obliga. ex quasi con
 trac. s. si. accur.

d Unde pupillus. sed si pupillo sol
 neris indebitum de errore credens te
 neris. non poteris contra pupillum age
 re conditione indebiti ex mutuo. sed
 ista obligatio non videtur ex conditio
 ne descēdere: quia soluit pupillo p̄ erro
 rem. ac. e. Aduti. q. neuter nisi sit
 fact^o locupletior. ac. f.

e Datione. sed
 qualiter tenetur ex mutuo distingue.
 aut est ifans minor. vij. āno. et tunc nul
 lo modo tenetur: vt. ff. eo. l. q̄ pupill^o.
 et. ff. de acti. et obli. l. pupillus. aut ma
 ior infante. et tunc si tutori p̄mittat nul
 lo iure debetur: vt. ff. de aucto. tuto. pu
 pillus. si alij p̄mittat et sine tutore na
 turaliter tantum tenetur. vt. ff. de nos
 tua. l. i. si cuz tutore. etiam ciuilit^{er} et na
 turaliter obligatur. sed restituitur: vt
 ff. de au. tu. l. impuberes: vt. C. si. tu. vī
 cu. inter. per totum. et in adultu habens
 te curatorem idē qd in pupillo vt. C. d

integ. rem. m. l. i. si curato: em non hab^z
 ciuilit^{er} et naturaliter tenetur. Sed res
 stituitur et bec omnia sunt vera nisi fas
 ctus sit locupletior: vel quia sit salua
 pecunia vel in aliam rem versa. vt. ff. d

sistere cū is qui soluen
 di aio dat magis volu
 it negociuz distrahere
 q̄ d̄bere. **f** Item is cui
 res aliq̄ vtenda dat. i.
 comodat re obligat et
 tenet comodati actiōe
 S^z is ab eo q̄ mutuuz
 accedit lōge distat. nā
 q̄ nō ita res dat vt ei^o
 fiat^o et ob id de ea re
 ip̄a restituēda tenetur^m

so. in pupil^o
 tunc. n. tene
 tur et ciuilit^{er} et
 naturaliter et
 cū effectu: vt
 ff. e. l. natura
 liter. s. si. et. l.
 seq. et. ff. com
 mo. l. iij. bis
 ergo eisdem
 modis de in
 debito tene
 tur: vt hic dī
 citur. Et no.
 similitudinē
 inter mutuū

et debitum qd valet ad multa: vt. ff. e.
 in debito. s. i. et. ij. vbi reconciliatur in
 debitum eisdem modis quibus mutu
 um. **g** Et contractu. nec est immo
 ex quasi contractu. vt. j. de oblig. que
 ex quasi contractu. s. item is. Aliquod
 tamen tacite geritur propter quod est
 positus hic casus inter obligationem
 re. ex contractu: vt. ff. eo. si in area. pri
 mo responso. et. ff. cōmo. si is qui. s. vl.

Item is cui. Qui rece
 pit comodum obligatur re et differt a mutuo qz
 incōmodo nō transfertur dominū nec
 tenetur de casu fortuito nisi culpa eius
 p̄cedat casum. Et hoc si gratis conce
 dit alias si cū mercede est locatiuus
 hoc dicit Aretinus.

Item is cui. q. d. non solum in duo
 bus superioribus casibus. s. quādo ali
 quis accipit mutuum vel quando acce
 pit indebitum obligatur rei: sed etiaz
 hoc casu. **i** Namq̄ prima differen
 tia inter mutuū et comodatū. l. 2. Siat
 qd nō ē i mutuo. l. 1. Re. qd nō ē i mu
 tuo **m** Tenet et nō deteriorē al^o nō

videf reddita. vñ tenet ad intereſſe:
vt. ff. com. l. iij. §. ſi res. accur.

a **¶** Et is quodam ſecūda differētia.

b **¶** Mutuū accepti hic no. mutuū na

turale tātū. ſ. qñ ſit numeratio ſine ſti

pulatione de ſolūdo ciuiſ

le tātū qñ ſti pulatione inter

uenit de ſolūdo ſine nu

meratioe ci uile ⁊ natura

le quādo nu meratio ⁊ ſti

pulatione iter uēit. ff. ſi cer.

pe. l. iij. Itē de ſicū mutuū

rōne reit in ſure. vt. ff. e.

l. iij. ſ. mutuū. ⁊. ſ. appella

ta: rōne p ſone: vt. ff. e.

ſi cer. pe. l. ſi ſurioſi. ⁊ rō

ne diſſenſus ſit. ff. ſi cer. pe

ta. l. quāuis. vſucapionei

ad inſtar an none. aliene

pecunie date in dorem. vt

ff. de iur. do. prociſus. accur.

c **¶** Naufragio. hic nota. fortuitos caſ

ſus melius qñ in alia. l. ſic enumeran

tur aliqui caſus. C. de pigno. actio. que

fortuitis. accur. **d** **¶** Exactam. alias

exactiſſimam. ⁊ ſic ponitur poſitiuus

pro ſuperlatiuo ⁊ diſtingue quia inter

dum ſolus dolus uenit in comen dato

vt ſi commodo vroz mee equiz: vt cul

ta ueniat ad me. vt. ff. com. ſi vt certo.

§. nunc videndum. ⁊. ſ. interdum. quā

doqz dolus ⁊ culpa eius leuiſ. vt ſi cō

modo tibi cſpium ⁊ cōmunes amict in

uitentur ad cenam: vt. ff. eo. in rebus.

§. hoc ita interdum leuiſſima ⁊ hoc ge

neraliter vt hic. interdum caſus: vt ſi

culpa pcedit caſum vt hic ſequitur:

vt. ff. e. in re

bus. §. alio

quin. accur.

e **¶** Et ſcilicet accomodata

rio. accur. **f** **¶** Caſus.

ſcilicet alius

accur. **g** **¶** Merce

de. ſic. §. loca.

§. i. ſic. §. man

da. §. ſi.

¶ Prete

rea etis.

¶ Deposita

rius obliga

tur re. ⁊ tene

tur de dolo.

hoc dicit are

tinus.

b **¶** Deponti

tur. id ē cū

ſtodienda da

tur: vt. ff. eo.

depoſi. l. i.

¶ Dolo. no. in depoſito ſolū dolum ve

nire: vt hic. ⁊. ff. depoſi. l. i. §. illud. Itē

lata culpa qñ de dolo accipit: vt. ff. e. qñ

nerua. Quādoqz leuiſſima vt ſi hoc fue

rit pactum: vt. ff. e. l. i. §. ſepe. Itē ſi ſus

it in culpa. quia portauit rem depoſita

per locum periculoſum: vt. ff. eo. l. in re

bus. §. i. ⁊. l. i. §. vt certo. §. interdum. Itē

mora facta in reſtitutione: vt. ff. depoſi

ſiti. ſi in Alia. §. ſina. ⁊ hoc ſimiliter te

netur de caſu.

h **¶** Culpe ſcilicet leuiſ.

Imputari. sic. §. p socio. §. fi. r. ff. de
mino. l. cuius mandato. §. fi. b **D**ebz hic
no. aliud eē doli vt qñ est machinatio
studiosa: vt. ff. de dolo. l. i. §. ij. aliud la/
tā culpa. vt nō intelligere qd oēs itel/
ligūt: vt. ff. d

Nb. fig. l. late id est desidie atq; negli
aliud leuez: gentie non tenetur. **I**
vt desidie et laq; securus ē q paruz
negligētie vt diligenter custoditam
hic aliud lez re furto amisit qz q ne
uissimā. vt si gligēti re amico custo/
qñq; modo diendā edidit. non ei: s;
potuit pūde sue facilitati imputari d
re r nō pēui betb. **C**reditor: quo
dit. vñ furtū q; qui pign' accipit re
fieri non pōt obligat: qz r ipe de ea
fina leuissi re q; accepit restituē/
ma culpa: vt da: tenetur actōne p/
ff. p socio. i. gnoratia. **S**z qz p/
cum duobus gnus vtriusq; cā dat
vel incendiū l. 3 non
nasci. l. 3 non noceat in cul
pabilibus: vt r obitoris quo magis
ff. de officio

pfecti vigilū. l. iij. §. i. r. ff. de peri. r cō/
modo rei vendite. l. si ven dita. r. s. pri
mo. §. aliud casum fortuituz. qui. §. pū/
deri non potest: vt. s. pri. §. r. C. de pig.
ac. l. q; fortuit'. ac.

Creditor. **C**reditor ex pi/
gnore recepto obligat re r tenetur so/
lū d leui culpa. p. d. are. **C**reditor.
creditorē accipe ex oi cā vt in aut. de fi
detur. §. fi. r. ff. de verb. fig. l. si cui.

Accipit. no. caute ponit. accipit ali/
ter non dē re obligari. sed pignus cre/
ditori etiā nuda cōuentiōe tenet: vt. ff.
de pig. acti. l. i. r hipotecaria sibi na/
scitur ad pignus illud persequendum
vt. l. de acti. §. item seruiana.

Pignoratitia. que nascitur demuz
soluta pecunia: vel alias satisfacto: vt
ff. de pignoratitia acti. si rem. §. omnis
sic in actione tutele. q demuz finita tu
tela nascitur: vt. ff. de tutel. r q. distr.

fi tutor. §. n. r. l. sequenti. licet quida;
etiā dicūt prius eā nasci. sed non in
tentari: vt no. dicto. §. omnis. **E**x
actam proprie ponitur nō psuperlati/
uo: vt. §. eo. §. at is non enim tenet de

leuissima: vt ff. de pignora
ticia actōe. l. i. si cū venderz
s. venit. r. l. se
quenti. **P**restite/
rit. i. exactas
diligentiam.
Fortuito
Sed quis p
bat hunc ca/
sum. rñ. credi/
tor pbat se
amississe: vt
C. de pignora
ticia actione
l. si creditor.
item debite:
pbat dolum
vel culpā cre

**De verborum obli/
gatione.**

Verbis: obliga/
tio contrahitur
ex interrogatione r re

ditore cōmississe. vt. ff. de pba. qñes. §.
qui dolo. l. qui excep. l. 3 bulgarus alr di
stulerit: vñ no. d. l. si creditor.

Securum. repete placuit.

De verborum obli

gatione. **I**sta cōtinuat ad pcedentia in
ter. s. de obliga. in fi. **A**retinus.

Verbis. **T**otus iste titulus dīnt/
tur in qñtuor pres. **P**rimo ponit q
liter obligatio verbis cōtrahit. r que
actio ex ea resulter. **S**ecō qñbus hñis
olim r hodie recipit. **T**ertio quot mo/
dis stipulatio fieri potest. **Q**uaro il/
lud p exēpla declarat. **S**ecō ibi i hac
re. **T**ertia ibi ois stipulatio. **Q**uarta
ibi pure veluti. **E**t. p. d. **P**er stipulatio
nē cōtrahit hñis obligatio: et qua orit
certi cōditio si est certuz in stipulatioe
deductū als actio ex stipulatu. **S** dicit
Aretinus. **I**z **V**erbis exinterrogas

tionem. s. precedente et responsum sequere: ut hic. et C. de usuris. l. i. alii non valent. a. Dari scilicet certum quod appareat quod quale vel quantum sit in obligatione ut ff. eo. stipulationum. et l. se. accur.

b Fieriue.

vel etiam non fieri: ut ff. e. vbi autem. s. q. id quod: et l. e. finali.

d Stipulatio mur. est autem stipulatio si tu si incerta sit quod non bonorum coemptionis quod aliquid dare vel facere promittimus. et ff. e. l. v. s. stipulatio. re oli talia verba tradita fuerunt: spodeo spodes

e Conditio scilicet certi generis. de qua dic. ut. s. ti. i. diximus. circa principium. Item et triticaria locum habet: vbi petimus certum vel incertum nisi petatur pecunia numerata: ut ff. de tritica. l. i. ac. f. Ex stipulatu. si aut incertum quid mihi debeatur non stipulatione. sed et alio contractu agitur conditione incerti. nam dico quod est proprium nomen actionis: ut ff. de condi. indebi. l. sed et si me. s. vbi de hoc no. ac.

s Si incerta. nisi in casu. ut C. de rei vxo. actio. in prin. sed quid si promitto aliquid in genere. Rñ. non valet quod agitur: nam dando muscam liberaret. oportet enim quod aliqua certitudo sit ibi ut homo vel equus que certis finibus contineatur. alias non valet: ut ff. eo. l. ita stipulatus in prin. et ff. de iure dotium cum post. s. genera socrum. accur.

b Que. s. stipulatio. accur.

t Utitur. alii dicit vocabulo. sic. s. de

testa. in prin. et ff. de acquiren. pos. l. i. nam nomina consonantia debent esse rebus: ut. s. de dona. s. est et aliud.

l Firmum nam et baulum vel stipem palee dabit unus alteri pro inuestitu

az m. Atque aut latia aut greca vel quilibet alia lingua stipulatio concipiatur nihil interest. s. si vterque stipulatum intelletus huius lingue habeat: nec necesse est eadem lingua vtriusque vti. s. sufficit congruenter ad iter rogata respondere quoniam etiam duo greci latina lingua obligationem habere possunt. Sed si solentia verba olim quidem in usu fuerunt postea autem leoniana constitutio lata est que solen

do se intelligant. hoc dicitur.

l In hac re. i. in stipulatione contra henda. in Faciam que omnia dici debeant in stipulatione. vel aliqua de his sic. s. de singu. in rebus per fideicom. relic. s. si. sed hodie vel vnum ex his vel etiam aliud dummodo aptum sufficit: ut. j. eo. s. sed hec qui continuari debet cum isto. s. vel olim per idem fiebat responsum. hodie etiam per aliud.

n Lingua. ut affirma latina greca vel alia. ut ff. eo. l. prima. s. si.

o Stipulanti. proprie et improprie dicitur. sic in aut. de equali. do. s. i. col. vij. et sic improprie etiam promittens dicitur stipulari ut hic. et ff. de condi. inde. l. si non fortem. s. si decem.

p Sed hec quod diximus. s. e. s. in hac. **q** Constitutio. ut. C. de contrapen. et committit. stipula. l. omnes.

In hac re olim regrebat quod dam solennitas in stipulatione que hodie est sublata. nec refert ex qua lingua fiat iter rogatio. et rñ. sio dummo

Sensuz. i. verbis expsum ab vtro
q; incontinenti. vt. ff. l. i. in prin. r qui
pñs. r. s. si q; inter licz hba mutua
fuerint inferra. vt. ff. e. que extrinsec.
als si diceret hba expressa nō erigi si
di fferre ab
his actibus
q; cōsensu cō
trahunt. vt
j. de ob. ex cō
sensu. i. rñso.
Ambus
cūq; abili?
tñ ad hoc. qd
eni si dicā a.
r velim rep/
sentare pro/
mittis tu di
cas. b. r. ves
tis repñtare
pmitto non
valet. vt de
cōsti. pecu. qui aut. s. si. r. i. seq. r. ff. de
mu. r. ho. vt gradatim. s. r. si lege. Acc.

Omnis stipulatio

Stipulatio vbi est pura statim pōt
peti si vero est in diē nō pōt peti nisi p
tereat tota illa dies. h. d. Are.

Confessum. i. statim. vt. ff. e. l. cū q
ita. s. si. r. hoc nisi rōne loci sit in diem.
vt. j. e. s. loca vel rōe rei que adhuc nō
est in rerū natura. vt. j. de excep. s. añ/
pe. r. ff. co. interdū in pn. r. ff. de cōdt.
r. demon. l. i. s. si. sed ad qd sit pmis/
sio cū nō incōtineri soluit. rñdeo non
est sic prave intelligēdum verbū cons/
fessum vt veniat statim cū sacco parui
vt. ff. de solu. qd dicim. s. si aliqd spaci/
um puta. r. dierū dandū est. vt. j. de in
uti. stipu. s. pe. r. si. r. ff. de cōsti. pecu. p
missio. sic et fere vbiq; consuetudo in
terpñt. vt. j. de cōdt. dies siāt precepta a
ptārib; que ē bona legū interpñt. vt
f. d. le. r. sena. cōsul. l. si de interpñtōe
In diē. i. in stipulatio: s; nūquid si
pūlatio est actus ciuilis. Rñ. sic. vt. j.

de actio. s. de cōstituta. ergo nō d; rec/
pere diem nec etiā conditiōe. vt. ff. d
re. iu. actus. sed dic q; hic actus ibi nō
cōputatur. sic innotatiōe. vt dicif. ff.
de nouatiōe. l. nouatio. r. illa regula

act. h; locū
in suis mē/
raris casib;.
Primis
supplue hoc
dicif. ff. e. est
qui calēdis.
in prin.
f. In diem
aliud si ad
diem. nā tūc
vsq; ad diem
teneat et nō
plus vt. ff. d
actio. r. obli.
l. obligatio
num fere. s.

Et dic q; idē est dicere ex diē qd i diē
vt. p. l. in prin. vt hic.

Primis. nā cessit sed non venit qd
dic. vt. ff. de ver. sig. cedere.

Pōt. sic. ff. si cer. peti. certi pñctio
in prin. r. si petit repellit p exceptionē
vt. j. de excep. s. pñrea.

Nec eo quidē ipso. nisi ab initio. si. d/
cat. hodie dare spondes quo casu pu/
ra est. vt. ff. eodem liber homo. s. de cō/
sed si est pura. ergo peti non potest an
te decem dies. ita enim determinatur
verbum confessum. s. eodem. s. omnes
r. dicta. l. ff. eodem liber homo. dicē q
eadem die. ergo male sed ibi expñta
est dies.

Est. s; vt solvatur.

Tribui debet. hic nota questio: s;
de facto. iudex statuit terminum pers/
emptozium partibus ad audiendam
fñiam puta in diem Jouis vna partitū
non veniente eadem dic. quero quādo
debeat ea sentētia ferri: an in die sta/
tuta. v; sequēti. r. vbi q; non die statu/
ta q; vt in cōtractib; tota illa dies v;

sua. vt hic p. 2 hoc est. ff. de ferijs. l. mo
re romano. p. quā legē ēt si media no
cre uenisset satis sufficeret. vñ p3 q. ea
die ferri nō debuit. Itē alia ratiōe q2
p3 pemptorij d3 eā pte abntem citare
iudex. vt. ff.

de iudi. l. p. eo die in quē pmissus
edictū 2 int ē datū nō eē priusq3
vñā citatio nē 2 aliā d3 is p3terit. ¶ At si ita
eē spaciū des stipulaueris. x. aureos
cem. dierum annuos quo ad vi
olim. vt. ff. uam dare spondes et
d iudi. l. p. pure facta obligatio
ternalia. p3

die trīginta dierū. vt in aut. de litig.
s. oēm. col. viij. 2 fm cōsuetudinē bo
nos. vñ diei. vñ p3 q. i. die pemptorij
non d3 fieri: s3 in illa lege p3 edictū ex
ponit. d3. i. p3r. itē uidet ecōtra q. in
die pemptorij debeat iudicari. vt. C. qñ
appel. n. ē neces. l. cū nō eo die. Itēz si
sit ea ppe sero vt certū sit eā partē am
pli nō posse venire d3 iudicare int ea
diē pemptorij. vt. ff. de h. obli. l. cū sti
pulator sum mihi vel paulo. 2. l. liber
hō in fi. 2 pec ē uerior opinio. sed tñ p3
vespas statim vel in ipsis uesperis d3
ferri. vt in aut. de iudi. s. se debūt. col.
vi. s3 nec in nocte deb3 ferri snia. 2 ita
paulo post excessus uesperū d3 iudicare
2 ita qdā electi ad qdā pñliū de facto
iudicauerūt. a ¶ Datū. i. nō ē h vtz
i cōmutabiliter. q ¶ Priusq3. vt. ff. e
q3qd. s. fi. 2 de pig. a. si necessarias. s.
stannua.

At si ita. ¶ Stipulatio annua
q ad q3 uiuet pura 2 ppetua ē s3 post
mortē stipulatoris obstat exceptio be
redi. h. d. Are. ¶ Annuos aliud si di
xeris. singulis ānis. aliud si dixerit h
āno. nā priō cāu in initio cuiuscūq3 an
ni. scōo in fi. cōmittit stipulatio. q3 sic
est i legato sic relicto. vt. C. qñ dies le
ga. ce. l. i. sed ar. 3. ff. qñ dies leg. ce. l.
nec set. vñ s3us. Annua si debes tu3 re
spicies caput annis Anno si debet in

sine teneberis āni. vt dices. j. de iust.
stipu. s. qui hoc anno. 2. ff. eo. l. pa. hoc
anno. sed nūquid est vna stipulatio. vt
plures. hñ deo vna est. vt. eo. si stipu
s. i. licet legata sit relicta sint plures.

vt. ff. de do3
na. cā mort
l. senatus. s.
fi. sed q ē rō
rñ. q3 semel
est in stipula
tiōe inspicit
cōditio stipu
lantis vt sic
filius acq3ra

patr it vna est actio. vt. ff. eo. si filius
sed in legatis plures pñderant. l. fin
gulis annis. cū singulis annis cedat
dies legati. 2 plures sint actiōes. vt. ff.
de an. le. l. cū i ānos. 2. qñ di. le. ce. l. cū
i ānos s3. 2. d3. dicebat bāc eē dñam q3
in stipulatiōe vna uerbo3 cōceptio. s3
qñtum ad rei 3itate3 plures sunt sicut
legata. 2 facit p eo. ff. eo. pluribus. s.
i. sed ibi certe per alia uerba fuit scā
sez annua bina trina die vel dic q ibi
quorūdam snia recitatur. nec obstat q
vna ē pceptio. nā i legato vna ē cōcep
tio. d ¶ Quoad uinā. i. donec uinā.

e ¶ Facta rōne primi anni. sed rōne se
quentiū est in diem quoad quid ante
annū non debet 2 conditionales quo
ad aliud. nā als nō debet. nisi uinā ar
gu. ff. e. l. hoc iure. 2. l. in illa. vel dic q
est pure abnegatiua. i. nō pñditioalis.
f ¶ Perpetuat. i. donec uiuat. sic. ff. p
socio. l. i. fm quosdā. imo dic p oia scā
et post mortē. nā tpe nō tollit obliga
tio ipso. i. iure vt seq3 vt de ac. 2 obli. l.
obligationē. s. placet. 2. ff. de fut. l. sui
tutes. sed per exceptionem vt sequit
de here. pe. 2. c. 2. ff. de ac. 2 ob. l. obliga
tionū. s. placz. ff. de serui. l. seruitutes.

Sub cōditioe. ¶ Sti
collata aliqūe futuz euertū icertū ē cō
ditioalis. h. d. Af. ¶ Casū. i. aliqūe

formā opinatā vt possit se habere ad
esse ⁊ nō esse quod i futuris tantū est.
vt. j. e. s. p. d. itōdes. ¶ Differt. nā a
euentū cō ditiōis obligatio cessat vt
ff. si cer. pe. l. nō ois: ⁊ sic ea pēdente si
est debitor.

sic nec heres
sub cō ditiōe
instituitur. vt
ff. fa. her. si
marit. arg.
pra. C. de cō
sti. pe. l. ij. in
eo qd dicit
cō ditionale
debitū posse
pstitui qd si
posset nisi es
set debitū: vt
ff. de psti. pe.
ca. l. i. s. dic
q sufficit de
bitū spe. Itē
nec illud in
terim debet
vt. ff. de con
stituta pecu

cunia. id qd. itē arg. cōtra. ff. ex quib⁹
cau. i. pos. ea. l. in possessiōe. ⁊ ff. d. ver.
fig. l. creditores. sed rōne spei credito
res dicuntur: vt. j. eo. s. ex cō ditionali.

Si quis. ¶ Conditiō negati
ua ei⁹ quotidie pōt
impleri ⁊ esse in fieri imple p mortez
p. d. Are. b Ascendero. supra posuit
in affirmatiua cō ditiōe. nūc in nega
tiua tantū. ¶ Spōdes. s. qnq aure
os. vel aliqd aliud d. Albores. siles
sunt iste due stipulatiōes in hoc quia
mortuo stipulante in vtroq casu com
mittit: vt heredes agāt. nā pōt obliga
tio ad heredē sic incipere: vt. C. de act.
ab here ⁊ cōtra here. l. i. dissiles in hoc
quia prima conditionalis. scda in diē
i quez diem certū est euenire: vt. ff. de
condi. in de. nam si. licet nesciam⁹ quā
do: vt. ff. de condi. ⁊ demō. l. i. ⁊ in aut.

de nup. s. deinceps. coll. iiii. Accur.

Ex conditionali.

¶ Stipulatio conditionalis transmi
titur ad heredes. p. d. Are.

usq⁹ p ditiō extat mor
nobis contigerit.

¶ Loca etiam inseri
stipulationi solent ve
luti L bartagm dare
spondes que stipula
tio licet pure videatur
tamen re ipsa habet
tempus iniectuz quo
promissor vtatur ad
pecuniam L bartagi
ne dandā: ⁊ iō si quis
rome ita stipulet bo
die L bartagine dare
spondes. inutilis erit
stipulatio: cū impossi
bilis sit repromissio

¶ Spes.

nō aut cessit
vel venit di
es. sed in pu
ra. statim ces
dit ⁊ venit:
vt. ff. de ver.
fig. cedere. s. i
in illa q est i
diem statim
cedit dies le
gati sed non
venit vt. s.
e. s. in diem.

¶ Transm
tim⁹. sic. C. d
his qui ante
aper. tab. l. i.

¶ Contige
rit. s. qre les
garius cō
ditionalis le

gati spēm ad heredē nō
de cadu. tol. s. sin aut. rñ. in stipulatiōe
interuenit factū stipulatis volētis si
bi pspicere ⁊ sic heredi: vt. ff. de pbat
onib⁹. l. si pactū. qd factū nō est in les
gario. cur⁹ factū nō interuenit. vt eo
dē mō rñ de. i hereditate cō ditionali

Loca etiam.

¶ Loca etiam
afficit stipulationem in illam diem in
qua verisimiliter possit ad locū puen
ri ⁊ impossibilitas viciat stipulationē
p. d. Are. p ¶ Inseri. non solū cō ditiō
vel dies. i Tempus. qd bonus ius
der arbitrabitur: qd dic: vt. ff. eo. cōti
mus. s. cū ita l. ¶ Repromissio rōne
enim impossibilitatis stipulatio vicia
tur: vt. j. de inuti. stipu. s. si in poss. nisi
vterq haberet ibi procuratorem. ⁊ es
gisset quilibet cum suo vt eadem die

heret solutio vt. ff. c. l. si. si inter eos.

Conditioes. **C**onditio dicitur pterito de pñti nō suspendit stipulationē. B. de. Are. a. **C**ōsul fuerit. sic. ff. si cer.

pe. itaqz. 2. l. cum ad pñs tpus.

Conditiones q ad pñs vel ad pteritū tēpus referunt. aut statim infirmant obligationē: aut omnino nō differūt veluti si titius cōsul fuerit. vel si me/us uiuit dare spondes. Nā si ea ita nō sūt nihil ualet stipulatio: sin aut ita se hñt statiz valent que em p rerū naturā sunt certa nō morantur obligationē lz apud nos incerta sunt. **N**ō solū res i stipulatū deducti pñt. sz etiā facta vt si stipulēmur aliquid fieri vlt non fieri si in bñdō sti

non habent se ad utrūlibet: vt si moriar. nam tunc non morantur obligationem: vt. ff. de condi. inde. nam 2. si. l. penult. 2. l. sequen. 2. ff. de nouatio. si pupilli. 2. l. qui sub conditōne 2. alijs ad est in natura rerum. id est in scientia dei. in qua omnia que sunt vel fuerunt vel futura sunt teste Boetio tā p presentia sunt. item 2. als sunt milie anni ante oculos eius tanqz hesteria dies que preterit 2. dicat prima natura naturata. sed secunda natura naturans qd idem est q ipse deus.

Conmorantur. id est non suspendunt siue differunt. **I**ncerta sunt. ff. de reg. iur. l. in totum. contra solutio illa loquit in his vbi pñs solēntas exi

gitur: vt septē testes in testamēto: vt. ff. de testa. §. i. vel loquitur in illis casibus vbi certa scientia 2. intellectus de pñti erigitur in contractibus puris: vt. C. de dona. nec inuitus. hic aut in conditionalibus

stipulationibus optimus erit pena subijcere ne pñtas stipulatōis in incerto sit: ac necesse sit actori probare qd ei interfit. **I**taqz si qd vt fiat aliqd stipulē ita adijci pena dz si ita factū nō erit tunc pene nomine decem aureos dare spondes. Sed si quedam fieri quedam non fieri vna eademqz conceptione stipuletur clausula erit butusmodi adijciēda: si aduersus ea factū erit: siue quod factum ita nō fuerit: tunc pene nomine decem aure

Nō lo

lum. **E**tia facta possūt in stipulatio ne deduci in quibz vtile est adijcere penā ne als stipulato: beat pbare l. terse. hoc. d. Are.

Cōsul. §. d. stip. qd dā do consistunt: hucusqz dicti mus nunc d. his que i facto consistūt

Subijce re: sic. ff. de pto. stipu. l. ff. Accur.

Quantitas. ff. de arbi. l. non antez contra solu. non interest quo ad hoc: vt valet compromissum interest tamē quo ad utilitatem stipulationis.

Probare sz quomodo interesse p batur. Respondeo per testes: vt hic lz nuntur. 2. C. de sen. que pro eo. l. i. nisi peratur ex dolo alterius tunc per solā sacramentum: vt. ff. qd vi aut clam. l. semp. §. in hoc interdico. vt. §. sequē. 2. C. vñ vi. l. si quando. **S**ed si qdam fieri puta ire romam. l. **N**on fieri puta per florentia non ire

Clausula. l. penalis. in **A**dversus. hoc redditur secundo. in **N**ō siu erit. hoc refertur ad primā 2. si ex vno canite sit pena cōmissa non cōmittit

pl. vt. ff. de arb. l. si dilo. §. ff. nisi actus
si fuerit plures committat: vt. ff. de trasact.
qui fidem.

De duobus reis sti

¶ Quia in sti-
pulatiōe d. q̄
dictū ē supra
ti. i. plures p-
sone iteruent
si q̄q̄. et id
dic de duob⁹
reis stipulā-
di ac pmittē-
di.

Et sti- pulandi.

¶ Ter⁹ iste ti.
diuidit in q̄r-
tuor. ptes. p. i.
mo pōit d. du-
ob⁹ reis stipu-
lādi q̄liter si-
āt. Et dō de
duob⁹ reis p-
mittēdi. Ter-
tio effect⁹ ip-
sius obligati-
onis plurius
reor. Quarto redit ad duos reos pro-
mittēdi. Secūda ibi §. duo pluresue.
Tertia ibi. ex p̄mōi. Quarta ibi. ex duo-
bus. Et hoc dicit in sūma: duo rei sti-
pulādi sūt q̄i separatim interrogāt de-
bitōrē: et ipe similiter r̄spondeat. p. d.

¶ Et stipulādi hic dicit reus stipulā-
di ille q̄ re suā aliquāvt pecūniā stipula-
tur a re nō a reatu dicit⁹. et cō re⁹ pmittē-
di q̄ aliquā re pmittit vt. ff. e. l. i. als re⁹
tātū debitor dicit⁹: vt. C. de iur. calū. l. ij
als dicit⁹ reus q̄ conuenit: vt. C. de iur.
di. pperandū. §. si q̄dem et dicit⁹: vt. ff. e. l.
i. potest dici et alio respectu reus stipu-
landi et pmittēdi: vt dicit⁹ in glo.

¶ Spondeo. hoc a diecio vt sint duo
rei insolidum etiā iure veteri: vt. ff. eo.

l. reos. §. ff. et §. cum tab. c. Respo de
at ex internallo pura si diuerteret ad a-
lios actus extraneos: vt. ff. eo. l. duos
§. si alias si nō est extraneus actus cō-
tradiceret. d. l. ei. qd. modo dixerat ibi.

nam si prius
et qd dicit⁹ f.
e. l. iij.

landi esse. ¶ Duo plus
resue rei promittendi
ita sunt: meū decē au-
reos dare spondes et
Sei eodē. x. aureos
dare spondes si respō-
deant singuli separa-
tim: spondeo. ¶ Ex
huiusmodi obligatio-
nibus et stipulationi-
bus insolidi singulis
debet et promittentes
singuli insolidus tenē-
tur. In vtrac⁹ tamē
obligatione vna res
titur vt vel alter debi-
tum accipiendo vel
alter soluendo omni-
um perimit obligatio-
nem et omēs liberat⁹

¶ Duo rei.
scilicet vna
sit obligatio
vnius rei: si
sint credito-
res duo et di-
uersarū rerū
vt. §. eo. §. ex
pulis.

Quo

plures ¶ Si
duo pmittāt
eisdē eandē
pecuniā effi-
cunt duo rei
p. d. are.

¶ Spondeo
hoc actō vt iā
duo rei et insoli-
dus: vt. ff. e.
reos. §. si.

Ex huiusmodi.

¶ Natura
duorū rei-
orū est vt debeatur insolidū sed vnius
solutionis et receptionis tollit obliga-
tione vtriusq. p. d. are. f. ¶ Obligatio-
bus. hoc refert ad reos promittendi. et
qd sequitur solide et stip. vt p̄batur. §.
statim. g. ¶ In vtrac⁹. i. in vtriusq. ob-
ligatione. nā vna est quo aaynū effectū
vt. ff. eo. l. iij. in. si. sed plures sunt quia
plures tenentur vt hic.

¶ Debitum alter. s. reorum stipulādi
i. ¶ Alter reorum promittendi.

ii. ¶ Obligationem. ille qui accepit.

i. ¶ Liberat ille q̄ soluit. filis lecto seu
iplicatio. §. boz. ff. de arb. l. si duorū die q̄

2. hinc Tertius

quilibet istorum refert ad utrumque supra/
dictum et potest fieri in stipulatione duo rei et
in quibus genere obligandi. vt. ff. e. l. eadem
Ex duobus. Etiam di.

adiecti soloi

non facit cessa

re conditiones du

orum reorum. ar.

Ex duobus

potest. sed ne est

in imparitas

quod esse non debet

vt. ff. e. l. ean

dem. s. si si quis.

Rn. fm. Alij.

quod ibi regula

rit dicitur fal

lit hic. et ff. e.

l. si ex duobus

s. si. Alij. vt

P. dicat quod b

non est imparitas. cum adueniente conditione vel

die ab eo equaliter teneant. sed adhuc me

dio tpe remanet imparitas. que dic qu in

quantitate debita vel re que debetur non pot

est imparitas: vt ibi. s. i alijs potest b. et ff.

e. si ex duobus. s. si. b. **Ad in.** s. adue

niere conditione socium poterit conuenire

mandati. fm quosdam vel negotio. gest.

vt. C. e. l. i. patet ergo constitui posse pu

re duos reos debendi et quolibet insolui

du conueniri. vt. C. e. l. i. hodie etiam si

hoc actus est expressus nisi altero absen

te vel inope existere. et in aut. de duobus

reis. s. i. nisi renuntiatus fuerit illi costi

tutioni. vt. C. de pactis. l. penul. et ff. de

minori. l. si in de.

De stipulatione ser

uorum. **Supra** si. i. et ti. pcedenti dictus

est de stipulatione liberarii psonarum

et iterum sui stipulant. id de his tracta

ris titulat de stipulatione suorum.

Serui. **Totus** iste titulus diuiditur in

tres partes. primo quod seruus stipu

lando acquirit domino in cuiuscumque pso

De stipulatione serui 20

na stipulatio constituitur. Secundo etiam

per a regula quod factum non acquiritur. Ter

tio si sunt plures domini per officis por

tionibus acquiritur. Secunda ibi. s. cum factum

Tertia ibi. seruus conditus. et h. d. etiam ser

uus heredis

tatis potest

stipulari et ac

quirat predictum fu

turo. h. dicit

Areti.

Domini

quod domini cas

put est fuit: vt

s. de morali.

s. omnis ex

sua enim per

sona nil potest

vt. ff. de reg.

tur. l. seruutu

tez. et l. quod at

tinet nisi ex

quo manumittitur. tunc enim incipit

habere caput: vt. ff. de capi. diminutio

ne hodie. d. **In** plerisque. hoc pro

pterea dicitur quod hereditarij furtum fieri non

potest nisi in tribus casibus: vt. ff. de fur.

hereditarie. et l. se. Item propter vsufru.

qui seruus hereditario promittit non potest

vt hereditati querat: vt. ff. eo. vsufru.

Defuncti non heredis vt hic. et s. de

here. misti. s. seruus. et ff. de acquit. re. do.

here. et que sit ratio. quare personam defun

cti et non heredis dicitur dicto. s. seruus

Hereditarius. sic. ff. de inur. l. i. s.

quoties aut. **Sine** sibi. nisi in cas

ibus: vt cum factum est in stipulatione.

quod casu non acquiritur: vt. j. pri. s. cum opas

a liberto stipuletur: vt. ff. e. l. anse. s. si

u' me' et alijs casibus quod non. ff. e. l. et l. se.

Sine aut. **Seruus** siue si

cuius stipuletur et in cuiuscumque psona si

stipulationem constituit acquirit domino et patri. h.

d. h. **Impsonaliter.** nullius facta me

tionem. i. vel proprio nomine vel appellati

no vel facta mentionem de nomine appellati

no se d nō p p r i o r i t . s . d e e r b e r e . l i . s . i .
 a **¶** Acq r e r e . v t e x c ā p f e c t i c i a r a d u e r i
 c i a i s t o i u r e . q d d i c v t . s . p q s p s o . n o
 b i s a c q r i t u r . s . i .
Sed cū . **¶** Si seruus stipulat

ire agere lice
 re solus ipse
 non etiā dñs
 e i r e p o t e s t .
 h . d . a r e .
 b **¶** Cū factū
 sed si stipula
 tur s u u s s i b i
 scribi lib r ū r
 sic factū non
 ne acq r i t d o
 m i n o . r f i d e o
 f i c . r q d h i c
 d i c i t s e d c u m
 factū r c . i d ē
 a s e r u o f a c i e
 d ū r n o a b a
 l i o : v e l e t i ā a
 d o m i n o .
 c **¶** Omimō
 d o . f i c . f f . d e
 v s u r h a b i . p l e n ū . s . s e d s i v s u f r u c .
 d **¶** Cōtinebat f i c . f f . d e c o d i . r d e m o . q
 h e r e d i s . e **¶** I r e . h e c x b a e r p d e . v t . s .
 d e s u i . i n p n i . r f f . d e s e r u . r u s t i . p d i o . l .
 i . r n o t a . q u i a p e r v e r b a l o q t u r . a l i u d s i
 p e r n o m e p u t a i t e r t ū c d ū o a c q r i t u r : v t
 f f . e . s i c o i s . a c c u r . f **¶** E t i ā d ū s . s u b a u
 d i p h i b e r i n o d e b z q ū i d i c a t d e b e r z p
 h i b e r i s e d p t r a . s . p e r q u a s p s o n a s n o
 b i s a c q r i t u r . s . n o n s o l ū . r . s . d e b i s
 q u i s u n t s u i v e l a l i e . i u r . s . i . s e d n o m c o
 t r a . q u i a r h i c a c q r i r e d ū o c o m o d u m
 n ā a d s u i d o m i n i v t i l i t a t e m i b i r s u u s .

Seruus . **¶** Seru' acqrit do
 minis suis p portio
 ne dñica nisi iussu vniū aut vni fuerit
 stipulatus . h . d . a r e . g **¶** Seruus cō
 munis . stipulando impersonaliter vel si
 bi vel dñis suis sub noie appellatiuo .
 aliud si propria noia expressit . nāz tūc
 acquiri: pro virili . non pro portione do

mini . sed qd si p p r i a n o m i e r a p p e l l a t
 u ū . r f i . s i p r e p o n a t p r o p r i ū p v i r i l i s i a p
 p e l l a t i u ū p p o n a t p r o d ū o : v t . f f . d e s t i
 p u . s e r u o . l . i . s i s e r u u s c o i s . r . f f . d e s t a t u
 l i b . l . i t a . s . i . a c c u r . h **¶** Nominatiu p

prio noie . v t
 s . d e e r b e r e .
 l i b e . s . v e l a p
 p e l l a t i u o d ū
 m o d o i t e l l i
 g a t d e q d d ū o
 d i c a t : v t . C . d
 l i b e . p r e r i . l . i
 r . f f . s i c e r . p e
 l . c e r t ū . a c .
 i **¶** Stipulas
 tus . h i c d i s t i
 c t i s . i . d i u i s i s
 e r a n d i . a z q d
 s i v n u s i u s s i t
 s e r u o r i p e a l
 t e r i s t i p u l a t
 e s t n o n o i a t i
 d i s t i n g u e e r
 c u r r e v t s i e r
 r e i u b e r i s . s i

**De diuisione stipu
 lationum .**

b i q r a t a l l s n o i a t o : v t . C . p e r q s p s o . n o
 b i s a c q r i t . l . f i . s . f i . f f . c o . p i n d e . s . f i . r
 l . s e q u e . l i c e t a n t i q u i a l i t e r d i s t i n g u a t .
 l r **¶** Qd si seru' vni' . nā cūz sua sit a p l i
 u s q r i n o p o r t : v t . s . d e l e . s . s e d f i r e . r . f .
 d e a c t i o . s . s i c i t a q r e s t a t e r g o v t s o l i a l
 t e r i q r a t u r . a l i u d s i e x r e v n i r s t i p u l e s
 t u n c o i b u s q r i t u r s e d c o i d i u i d ū d o p r o
 d i c i s r e d d e t c ū a g i t c o i d i u i d ū d o p r o
 i s t o s e r u o p o t e t i ā d e d u c e r e q f o c i s u
 u s l u c r a t e r a t e r s t i p u l a t o e f a c t a e x r e
 b u s s u i s r e d d i t i l l i e x c u i u s r e q r i t u r :
 v t . f f . s i e x r e . s . i . a c c u r .

**De diuisione stipu
 lationū .** **¶** Supra dictū ē de stipulati

onū materia verū qz eaz multiplex est

spēs iōs b d i t d i u i s i o e s t i p u l a t i o n ū . p o r

Stipulationū . i n e t i t u
 l o d i u i d i t i d u a s p t e s p n c i p a l e s . p r i o

pōt diuisione stipulatiois. Scdō illaz
p exēpla declarat. Scdō ibi iudiciales
z. b. d. tor' titul'. Stipulatio iudicialis
est q̄ icidēter iterpōit: p̄oria vō q̄ p̄nci
paliter iterpōit. cōventionalis q̄ ex so
la p̄tū cōue

tide cōis vō
q̄ p̄ncipalr a
liq̄ icidēter
ponitur. b. les^b alie p̄etorie^c alie
di. fm glo. v. cōuentionales^d alie
sic fm Bart. cōmunes^e tam p̄e/
p̄etoria s̄i: torie^f q̄ iudiciales.
p̄ulatio ē q̄ i

Judiciales^g sunt dū
ducta est ab
edicto p̄toris
iudicialis a iuriscōsulto vel alijs p̄tib'
iur' q̄ a p̄tor: cōuentionalis a sola p̄tū
cōuentione. cōis q̄ncz a p̄tor: q̄ncz a iu
riscōsulto inducta est. b. d. are.

Stipulationū. s̄ile p̄ oia. ff. de obli/
gatiōe. l. stipulationū. b. **J**udiciales
q̄ in der cognoscit de aliquā cā etiam
p̄dēte cā p̄ncipali icidēti. z facit iterpo
nere cautionē. z dicunt iudiciales a iu
dicio. c. **P**retorie sunt q̄ non a dīf
in der aliq̄ de cā s̄z p̄ncipalr vt tal' cau

rio interponat veluti dāni infecti z cau
tio legatorz p̄ban doz: talis est dīa in
ter ea q̄ dicta sunt. d. **C**ōuentionales
q̄ ex cōuentione partū s̄ūt. z de his cer
tū est z planū. e. **C**ōes sunt veluti rē

pupilli saluā fore. s̄z quare dicūtur adi
tiones. r̄n. q̄ p̄ncipalr pōt a dīri iudex
vt interponat cautio cū pupill' h̄z tuto
rē q̄ nō satisfecit rē pupilli saluā fore
sic dicūt p̄oria. pōt vero a dīre iudex si
p̄ncipalr cautio de illa iterpōatur si
ue aliqua cā: veluti cū pupillus nō h̄z
tutorē pōt perire corā iudice z iudex q̄
dat tutorē ex officio suo facit interponi
cautionē rez pupilli saluā fore. z ita dī
iudicialis. **J**re q̄ dā dicūt illā cautionē
rē ratā haberi esse cōem q̄ q̄ncz iterpo
nit a p̄curatore actoris q̄ncz a p̄curato
re reitv. ff. de p̄cu. l. pōpo. s̄. s̄z z is qui
vel alia rōne dī cōis veluti cū p̄curato

rio noie cōuenit in der ex officio suo dī
facere vt cautio rē ratā p̄ti iterpōat: rē
tūc ē iudicialis. **P**retoria ē. q̄ncz p̄mi
sit mibi qd̄ pmitteret rē ratā p̄ti mōvo
lo q̄ pmitterat: z sic p̄ncipalr a dīstā s̄i/
pulationē va

tarat que a mero iudi/
cis officio p̄ officiscun
tur: veluti dolo^o cau
tio: vel de p̄sequendo^o
seruo q̄ in fuga est de
restituēdo uē^o precio.
Pretorie^o sunt que

do ad p̄tor:es
vt ip̄a iterpo
nat. hec ē cō
munis: z alia
cā. s̄z superi
oz. nā hec cō
uentionalis si
fiat. et. iudici
um ex cōuen
tione. vt. ff. rē

ratā p̄ti. l. iter dū. itē iudicialis q̄ iter
onit a p̄curatore cū dubiū fuerit. an h̄a
beat in dātū. vt. C. de p̄cu. l. i. z. C. dīa
tīda. l. i. a. s̄ nō poss̄z rē^o experiri q̄ nō
admitteret. s̄. de satisfda. s̄. pe. aliq̄ dicūt
cā cōes. z q̄ p̄curator: rei q̄ncz interpo
nit nō solū actori. vt. ff. de p̄cu. nō solū
s̄. si stat. z. s̄. rursus. z. s̄. si. z. l. si desun
et'. **P**retorie. s̄z cū h̄ pōit p̄p̄e vt
spēs opposita iudiciali. q̄re. ff. de p̄to
ria stipulatioe. l. i. in dī. pōit. vt gen'. s̄.
p̄torie. r̄n. ibi aliter accipit iudicialis. s̄.
a iudicio. b. a iudice. vt. ff. m. l. lucius.

Judiciales. s̄. stipulationes. b. **D**e
dolo. vt si ago pignoratitia. caues ne s̄z
uitutes dolo p̄dideris. v. ius rei i aliq̄
leseris. vt. ff. dī pig. ac. creditor. itē si rei
vēdi. agā p̄ re quā suscepisti itā lite cōte
stata. caues. ne dolo alienaueris v. ma
numiseris fuit. vt. ff. dī rei vē. si post sic
z. ff. m. l. si p̄cu. s̄. pe. z. l. se. i. **D**e p̄se/
quēdo. vt si metu mibi abstulisti seruū
quē postea p̄didisti caneas de eo p̄se/
quēdo. v. l. et p̄cio s̄stituēdo. vt. ff. qd̄ me
t' cā. si cū ex. s̄. qd̄ si p̄d. itē q̄ agit redi/
bitoria. z nō h̄z fuit quē redēdo q̄z an
fugit dī cauere ē p̄tor: de p̄sequēdo fuit
z si p̄se poterit restituat v̄ditori. vt. ff.
de edictio edic. l. redibere. s̄. si. sicq̄. ff.
de cō litis. cā da. l. pecuniam. s̄. pe.

Uel. **P**retorie stipulationes

a **¶** A mero. i. puro. sic qd nō iudicis of-
ficio. s. tali qle ē superiori casu.

b **¶** Dāni. vt. ff. de dāno infecto. l. ptoz
ait. S. cū qd ē: r alio respectu ptozia il-
la q ab inuētiōe siue ciuili siue qclqz
mō inuenta

ex eo. s. q p/
tor: eā appro-
bat: vt. ff. de
h. sig. l. lege.

r b sensu cō-
spendit pto-
rias r iudici-
ales r cōes
r omis pter
cōuentiona-
les r ita acci-
pit. ff. de p/
toria stip. l.

t. sic ē d ad o-
ptio. leg. ij.
qz partis concipiunt

c **¶** Vel lega-
toz. vt. ff. vt
le. r fideiō. no. ca. l. i. r. ff.

d **¶** Edili-
cie stipulatiōes. edilicie vt si aīal tibi
vēdo. r de vicijis ei⁹ cauere debeo. vt. ff.
de edil. edic. l. itaqz. r. l. si vēditur.

e **¶** Veniūt cū ediles erāt ex ptozib⁹.
vt. s. de iure naturali. s. pponēbat. s. q

q erit intelligibilis ofia int ptoz: r iud-
icialis cū h r. accipit ptozia r iudi-
cialis. r ideo qz ptozia a ptoze mortuo
inducta est: s. iudicialis a iuris cōsul-
tis. alijs. itē mī ptozia inueniēs iudicē

ob h ipm pncipalē adiri. s. iur iudiciali
p cōsequentiā. vt p ex supradictis cre-
plis. itē iudiciales vage sunt p totum
corp⁹ iuris s. ptozie l. r ipe sunt vage

cōprehēse tñ sunt sī in vno titulo. vt
ff. de ptozia stipulatiōe. l. i. itē potes
notare qrtā ofiam vt notat. ff. de h. b.

ob. l. v. s. ij. Acc. **¶** Cōuēntionalis pe-
ne iō dicit pene. qz in qbusdā valz ali-
ne cōtract⁹ vt venditio in libero. boie
r sī lib⁹. vt. ff. de cōtrahē. emp. l. r libe-
ri. r. ij. de cōtrahē. emp. s. si in qbusdāz
nō valet stipulatio. vt. j. ti. l. i. r. ff. in fi.

s. i. s. **¶** Quasi. s. cōuēntionalis sum.

b **¶** Cōtrahendaz. s. esse gña. i. qd pos-
sum⁹ dicere esse gña cōtractuū tot. sūt
gña stipulationū. i. vbiqz pōt ptoz
hī ibi pōt stipulatio interuenire. nam

stipulatio ei
ptract⁹. vt. ff.
de ver. sig.
l. labeo.

c **¶** Cōes. ab-
negatiue les
ge. i. nō pro-
ficiantū vcl

iudiciales rā-
tā vel puen-
tionales tñ

s. partim ex
vno r partiz
ex altero na-

turā accipiūt.
nā si nō ca-
nerit tutor

pupillo hoc
ipm peti pōt q ad hoc p3 naturā pre-
torie si peti tutor: p cōsequēs pñatur

satisfatio r in h p3 naturāz iudicialis.
vt. s. de satisfda. tu. s. i. sed de h die ple-
ni⁹. vi. ff. de h. ob. l. v. s. ptoze vbi ē h

titul⁹ de verbo ad verbū. item si peti-
tur hic satisfatio ab altero tutor: vel

tutorum ex cōsequentiā peti⁹ r non
pñe. vñ r in hoc h3 naturā iudicialis

vt. ff. de ad. tu. l. i. r. ff. r. s. de satisfd.
tuto. vel cura. s. i. r. s. ij. vel dic conse-

quēs alio modo vt. j. e. s. sed scdm hoc
ois ptozia pōt esse cōis.

d **¶** Et pto: s. mortu⁹ cur⁹ sba nō pa-
dem⁹. s. sīam. vt. s. s. i. d satisfda. tu.
in prin. **¶** Jader. s. vii. Accur.

m **¶** Non pōt qz spōte nō vult satisfda-
re ex pcepto mortui ptois vñ inu-
tus cōpellit a iudice vno.

n **¶** De rato. hec est communis r alia-
tassa q superior: nam hec est comen-
tionalis quādoqz vt si fiat extra iude-
ciū ex pñetiōe vt. ff. rē ratā haberi in-
terduz. item iudicialis qñ interponit

o pcuratore actoris cū dubium est an sit pcurator. vt. C. de pcuratorib⁹. l. i. et de satisfda. l. i. als nō pōt res expedi/ ri cū nō admittat: vt. j. de satisfd. §. pe. alij dicūt eam cōm. scz de rato. Quia et pcuratore rei pstat qñ
¶ De inutilibus stipulationibus.
Quoniam res que domino nostro subijcitur in stipulationem deduci potest siue mobilis sit: siue solida. Et si quis rem qñ in rerum natura non

fuerint. s. in rerū naturā vt. j. pr. §. vñ si sunt: est impossibile de naturā vt in sole et luna: et filibus: vt. j. e. s. sed si impossibilis vel de facto: vt aureū montē vt. ff. de sta. li. cum peres. §. i. vel dic de

est aut esse non potest
 dant stipulatus fuerit
 veluti stichū qui mor/ tuus sit quem viuere credebat. aut ipocen/ taurū qui nō esse pos sit inutilis erit stipu/ latio. **¶** Idem^b iuris est si rem sacram^l. aut
 homin disposi/ tione vt res sacre et religi/ ose et sancte et publice et in vñ publico existentes et alie siles vt liber hō ex sui natura: vt. §. pri. s. et. §. de re. di

De inutilibus stipu

lationib⁹. **¶** Supra in titulo de verbo rū obligatiōe dicit in genere et stipula tionib⁹ interpositis. ab vno: verū qz ex pte creditoris quā ex parte debitoris aliquādo plures persone interueniūt et sunt duo rei: ideo subiectū titulum de duob⁹ reis verum quia non tantuz stipulatio interponit a libero sed etiā a seruo. ideo subijcit titulū de stipula/ tiōe seruo: verū quia stipulatio nō ē simplex sed multiplex: ideo postea an/ nectit titulū de diuisione stipulationū vt. §. pr. verum quia aliquādo stipula tio est inutilis: et h pōt cōstringere mul tisimodis. ideo ponit hic istū titulū de inutilibus stipulationib⁹. Are.

Omnis res.

Quoniam iste titulus est valde lōgus et hz plurimos paragra phos et vniūsqz hz materiāz de per se: ideo non diuidā qz esset valde lōga diuissio. et hoc dicit pncipiū. Stipula/ tio rei qñ nō est necesse pōt in rerū na/ tura non valere: secus si potest in in/ fo

Quoniam dñō haberi. h. d. Are.
 Alias res. **¶** Subijcit. i. subij/ ei potest. sunt enī quedā res qñ nō pñt esse in nostro dñio. vel qz nec sunt nec

ui. i. rñ. et. §. nulli. et de hb. ob. linter sti pulantē. §. sacra. **¶** Mobilis. cuius appellatiōe et per se mouētia vt eq cō tinent: vt. ff. de ver. sig. l. momentum.
d **¶** Rerū natura. i. apud aliqz hoies sic. §. de ver. obli. §. conditiones.

e **¶** Credebat matie subaudi. nā idem si scierit mortuū nisi mora debitoris p cessisset mortē. vt. ff. de consti. pe. l. p/ missor. et dver. obli. inter sti. §. si stichū qñ est cōtra. **¶** Ipocētaurū. aial for/ te natū ex equat tauro qd nūq fuit i/ sum. unde horatius pñano capiti cē.

s Inutilis. i. vicioso. qz cōtra ius est
Idem. **¶** Stipulatio rei que i nostro dominio non est: sed postea desit. licet possit effici in no stro cōmercio non valet siue pure siue conditionaliter fuit accepta. h. d. Are.
h **¶** Idem iuris. vt sit inutilis.

i **¶** Sacram. licz nō valeat stipulatio: vt hic. valet tñ venditio inter ignora tes. vt actio detur. vt. j. de pben. empr. §. si. et. ff. de cōtrahen. emp. l. et liberi. et l. sed celsus. Sed que est ratio. Rñ. quia in venditione nō est necesse tras/ ferri dñum in stipulatione sic. vt. ff. de cōtrahen. emp. et vendi. l. si ita. et. §. si. et est filis ratio qre quis pōt rem alienā vendere: vt. ff. de contrahen. emp. l. rē

sed nō obligare. vt. C. q̄ res pigno.
obli. pos. l. qui liberos. q̄ i pignore d̄
ius cōstitui creditori qd sibi det p̄p̄ol
t̄p̄ecariā actionē in venditione sola tra
ditio cū obligatione emctionis suffi
cit. vt. ff. de

p̄g. l. q̄ non
duz. s. qd d̄
r de ac. emp.
l. r emp.

a **R**eligio
sam: hec ver
ba expone vt
s. de re. diui.
s. null. r. s.
religiosum.

b **A**libus.
als si nō est
in vsu p̄t̄a.
lienari. vt. ff.
de cōtrahen.
emp. s. cel/
sus. l. r̄iso. r
l. pacta. s. si.
r sic. ff. d̄ via
publi. l. viā.

c **S**oz. scz
vbi redditur
ius. vt. ff. de
insti. r. iur. l.

pe. vel rerū vⁿaliuz. sed forus est bur
sa. d **T**heatruz. expone. vt. s. de re.
di. s. vniuersitatis **e** **E**redebatur. idē
si sciebat. vt. i. p̄ri. s. ff. de ver. obli. i
ter stipu. s. sacram ibi casum. n. cē.

f **C**ōmertuz generale nomen est ad
oēs contract. vñ dicit aliq̄s habere cō
mertū rei qñ p̄ empti. vel alio mō p̄t
eam p̄re q̄re in deus nō hz cōmertum
xp̄iani mancipij. vt. C. ne iude xp̄i. mā.
l. i. cē. vñd si iude in deo p̄mittit tale
mancipiū nō valet. vel xp̄ian^o iudeo.
vt p̄ic. si aff xp̄iano p̄mittat in de^o va
let. vt. ff. de ver. obli. multū interest. et
de le. l. apd iul. s. si. **g** **S**uā. nā cum
sua sit pl^o sua fieri nō p̄t. vt. s. de le. s
s. si rē. r. j. de ac. s. sit itaq̄ nisi rōe pos

sessionis apud aliū cōstitute. vt. ff. d̄ p̄
ben. emp. l. i. in ep̄. s. iij. vel nisi sub p̄d
tōe. dū tñ aduenēte cōditōe stipula
toris res eē defierit. vt. ff. de h. ob. l. si
rē meā. **h** **P**rotin^o. i. statim. q̄ p̄u

ra stipulatio
suspēdi non
p̄t. vt. ff. de
sti. ser. l. vsu
fru. sec^o in a
lijs actibus
vmoz vt. ff.
cōmu. p̄. l. si.
in si.

i **I**re p̄ra.
l. ecōtrario.
nā. s. dicit
qñ ab initio
res erat sa
cra vel filis
s. postea de
sist nūc econ
tra. qñ p̄ri^o si
sacra s. post
ea sit.

j **S**i q̄s aliū^o daturū
facturūue quid p̄mis
sit non obligabitur^o

k **I**n earū
i. sacra v^l re
ligiosa v^l si
milis. vt. s.
p̄r. s.

l **F**acto. qd ē cū res aliena. als si sua.
sp̄ suo scd factū v^l ēt si alienauerit p^o
t̄ps stipulatois. idē r si erat aliena oū
mō p^o mortē. vt. ff. d̄ h. ob. l. si suū. s.
i. r. s. ij. m **E**xtinguē. ar. d̄. s. de le.
s. qd si viuo. n **S**ilia. puta rē sacrā
cū erat p̄phana. r sic de singulis. f. sa
cra v^l religiosa. vt. s. p̄ri. s. Accur.

o **O**bligabit. i. ista b ē stipulationē
Si quis. **S**actū alienū nō
p̄t in stipulationē
deduci. h. d. t̄r. p **A**liū p̄sus c̄nēū
q **O**bligabit. r ēd q̄ nēo alienū fa
ctū p̄mittēte p̄t. vt b. r. ff. d̄ h. ob. si
p̄ulatio ista in p̄n. nisi pena p̄mittat.
vt. l. e. s. d̄sa vice. r nisi i. v. casib^o in q̄
bus p̄mūit lex interesse p̄mittit. nisi

stat ut in cantide iudicio fisti. vt. ff. de
 h. obli. quotiens qd. ite in stipulatione
 ista pfe licere. vt. ff. de h. ob. stipulatio
 ista. i. rfi. ite in stipulatioe de rato. vt
 ff. r. ra. ba. l. in stipulatioe. ite in stipu
 latioe d' edis

licet vt fandi
 re ferat ven
 ditu vel non
 fure r filia.
 vt. ff. de einc.
 l. si ita quis.
 ite i stipula
 tioe rem pu.

sal. fo. na cu sit ptoia erigit si deiussor
 vt. ff. de pto. stip. ptoie. stipulat qd. pu
 pill' h'is h'bis a fideiussore. pmititis re
 mea salua fore p tutoze vel curatoze.
 na r bis h'bis ab eis stipulat. vt. ff. re
 pu. sal. fo. l. i. r. l. cu pupill'. p'reca no
 ne qd sp pmitit p se qnos h'ides ca
 facta q p aliu pnt explicari. vt. C. de h
 ben. sti. l. i. f. l. p'tra sit si no pot p aliu
 fieri. vt. ff. co. ceterisimis. s. id qd r. C. d
 cadu. tol. l. i. s. vt aut. rfi. no e ali' h'is
 q testator. imo ide psumit. vt in aut.
 de iureiur. a mo. p. s. i. coll. v.

Effectura. tuc eni sua factu mani
 festu pmitit ide si dixit se curaturus
 vt stat. vt. ff. si cer. pe. l. i. s. fi.

Si quis. Alteri stipulante
 mo pot nisi ei cui
 prati sit subiect' etneus ho pot solu
 tionem esse adiect'. h. d. Are. Jur.
 l. obio. vt seru' dno cui acqrit vt. s. per
 qd pso. no. acq. s. ite q sui. ite reueren
 tia p'na vt filii patri. vt. s. p qd perso.
 no. acq. s. i. ite obediencia vt monach'
 monasterio cui qrit r se r alia. vt i aut.
 de mo. s. illud. col. i. ite dicas de seruo
 fructuario. ide de vsurario: ide de suo
 bona fide pos. r libero bona fide posses
 so q ex duab' causis qritur: vt. s. p qd
 pso. no. acq. s. de his. r. s. ide placet.

Nihil agit r e r q inuete sunt r e.
 vt. i. e. s. alteri. r. ff. de ver. ob. si ista. s.
 alteri. fallit tñ in casibus. xvi. in p'mis

vt si stipulatis inter sit. quia sit tutor
 eius cui stipulatur rem pu. sal. fo. scdo
 quia procur. stip. dñs. tertio si stipulet
 creditori. vt. j. co. s. sed si quis. r. ff. de
 ver. obli. stipulatio ista. s. si stipuler. et

s. si quis in
 sulā. quarto
 fallit in om
 nibus preto
 rijs stipulas
 tionibus. vt
 ff. de pretor.
 sti. in oibus
 vt est damni

infecti. vt. ff. de dam. infec. damni. s. fi.
 item iudicatum solui r similes vt. ff.
 de procura. in cause. s. fi. item fallit in
 procuratore pñtis. vt. ff. de ver. obli. si
 procuratori. et. ff. de procu. l. i. p'cu. ite
 fallit in actore municipii ex cui' pacto
 queritur municipibus. ides in curato
 re furioso r consimilium personarum r
 tutoribus. r. ff. de consti. pecu. l. cum q
 s. si actori. ites fallit in institutore. na
 sibi actio ex pacto instituti queritur.
 vt. ff. de insti. l. i. in fi. r. l. i. j. item fallit
 in iudice r notario vel similiter perso
 na publica ex quoz pactis in stipulas
 tionib' alteri querit. vt. ff. rez pu. sal.
 fo. l. i. j. r. iij. i. rñ. r in aut. de ere
 cu. r bis q cum. s. i. col. vij. r in aut. de
 here. ab intestato. s. ex his col. it. atez
 fallit in creditore ex cui' pacto qritur
 actio debitori. vt. ff. de pig. act. l. i. cui
 vedderet. l. rfi. ite fallit si am' pacificat
 dotē. red dñ nepri qua etiaz prate non
 h'z. vt. ff. fo. ma. gaus. ite fallit in pecu
 ratore vedēris. vt. ff. de ac. ep. iul. s. si
 pcurator. ite fallit in deponēte si paci
 fcat alij re restitui. ites fallit in cōmo
 dāte faciēte sile pacto. vt. ff. depoli. pu
 blica. r. C. ad eri. si res. ite fallit in do
 nāte sile pacti faciente in enētū alieni
 ius dñitōis. vt. C. de do. q sub. mō. l.
 qñs. ite fallit si p' stipulet filio vl' a
 lij posito sub sua prate p' morte suā. f.
 p'ris. nam r filio qrit. l. j. heres no sit.

vt. ff. de ver. ob. l. qd scilicet. §. si quis ita si
vero pure et non post mortem ipsi stipulati
et quicquid vt. ff. de ver. obli. l. dñs suo his
enim casibus ex pacto vel stipulatione alteri
us alteri queritur non alias vt hic. r. c.
p. quas pso.
no. acq. l. i. cū
enim sunt spe
ciales non sunt
trahendi ad
consequentiā
vt. ff. de le. et
se. cons. l. qd
vero. §. ad.
dicebat hos
casus facere
regulā nisi qd
casus eēt il
lud spāle ē et
qd hic reglā
riter dñ. et. j.

eo. §. alteri. r. c. per quas pso. no. acq. l.
i. dicebat iure directo non valere. §. vt
liter acqri pōt. r. sic fin cum semper ex
pacto alterius quicquid qd falsum est. cū pa
rum interesset directo vel vtiliter qres
retur. vt. ff. de nego. ge. actio. accur.

¶ Acquiratur. s. tantum. ¶ Secundo
non tñ heredi eius. vt. ff. de ver. obli. cū
qñ. item hic intellige status eius adie
cti non mutato. alias contrayt. ff. de so
lu. cum qñ. itē hoc intellige ante litem
ēdest. a stipulāte alis contrayt. vt. ff. de
solu. si qñ stipulat fuerit. r. §. i. itē l. sol
ui possit adiecto non tñ agere pōt. a die
ctus. vt. ff. de consti. pecu. §. r. si filie in
fi. r. l. i. vero. et Inuito. eo. qd stipulat.

¶ Possit. s. stipulator. ¶ Contingat
nisi in casu. vt. ff. de eo qd certo loco. l.
iij. §. idē iul. §. ibi facta fuit solutio ali
bi qd fieri debuit. unde venit interes
se. vt. l. de actio. §. loco. i. in quo non pos
tuit dñio preiudicare. accipiendo sortez
a diectus. vt. ff. de re. in. non debet licet
et ipse dominus possit. vt. ff. de eo qd certo
loco. l. certum in fi. r. l. i. in fi.

¶ Ille. s. stipulator.

¶ Mandari. nunquid adiectus man
dari semper tenetur. ¶ dñ. dñc qd sic vt
hic. ff. de verbo. obli. iul. §. si. nam sem
per tacitum mandatum et si non expres
sum intervenire dicebat et absentia si

deductū ē: an vō ps di
midia dubitatū est: sed
placuit non plus qd di
midiam ptem et acqri.

¶ Si vero qui tuo in
ri subiectus est: si stipula
tus sis tibi acquiris
quatenus tua tanquaz
filiū sit sicuti filiū
tanquaz tua intelliga
tur in his rebus que
tibi acquiri possunt.

agit nego. gest. cum non sit procurator
vt de solu. l. vero procura. §. interdū. j.
de obli. que et quasi contractu in pñci.

Quod. ¶ Si quis sibi vel alte
ri copulatiue stipulatur
dimidia tñ stipulatori debet. h. d. are.
¶ Quod si qñ valebit p parte dimidia
vt subijciat. vt. ff. de eo qd certo loco. l.
iij. §. si quis. r. collige qd non viciatur vti
le p inutile. sic. ff. de verb. oblig. l. §. §.
r. si alias mihi arg. contra. ff. de arbi. l.
parui alias peditus. §. i. r. dicit ibi. ac.

¶ Non plus. r. ff. de verb. ob. si mihi. §.
contra de contrahen. emp. l. fundi sed
dic vt ibi.

Finero. ¶ Si pater stipulat
filio acqritur sibi. h.
d. are. l. Acquiris sic. ff. de verb. ob.
liga. l. dñs seruū. r. c. de contrahen. et
cōm it. fil. l. §. r. ff. de pac. r. here. §. nos
l. ¶ Filiū. eū vna persona censeat pater si
lius. vt. c. de impu. r. ali. sub. l. ff. sic r. in
seruo r. dñio est eadem vox. vt. l. eo. post
mortem. m. ¶ Acquiri. vt in profectio
peculio r. aduenticio quo ad vsum fruct.
vt. §. p. quas perso. no. acqui. §. i.

ne nuncio vel
epistola. qd
est cōtra. ff.
de procur. l.
i. §. i. quare di
cemus qd mā
dari agitur si
itercessit mā
datum vt qz
presente adie
cto fuit stipu
latus vt hic. r.
ff. de ver. ob.
iul. §. si. r. ff.
māda. qui
fidem alias

Preterea. **S** Diverſitas in
gatores et rñſioñe vicat ſtipulatores qñe
nº e diſco: dia ſz diverſitas i qñitate vñ
ciat i totñ rñſio ſimplex icelligit qñs
pceſſit iterro

gatio. h. d. af. **P**reterea inutilisº e
a **I**nutilis i ſtipulatio ſiquis ad ea
terañ totñ i
terdñ p pre.
b **R**ñdeat.
ſi cogruet. Di
ligeret. tñ at
tēde qñbicñ
qñ eſt diverſi
tas ſi icōtñe
ti placet di
verſitas ſtipu
lato: valz ſi
pulario. vt. ff.
de ver. ob. l. i.
ſ. cñ adijcit ſi
aut nō piace
at aut e in qñ
litate aut in
quātitaº e aut
in ſpē diverſi
tas. i. pño caº

ſu multo mō valet vt hic ibi aut ſi ille
zc. r. ff. e. l. i. ſ. cñ adijcit. r. ſ. ſi qñ ſim
pliciter ſi xñ in quātitate in eo qñ cōſo
nat valz ſiue detrahat ſiue adijciat: vt
de xñ. ob. l. i. ſ. ſi ſtipulāte qñ eſt i m. a
lio nota hic. ibi veluti r. ſi ac i ſpē aut
pmittit vñ ſpēs p altera rñ tñc nō va
let: vt. j. e. ſ. ſi de alia aut alia adiecta rñ
ita copulatiue rñ tñc valz in alia ſi in ad
iecta: vt. ff. de xñ. obli. l. i. ſ. ſz ſi aut plu
res ſtipulētur: tñc aut copulatiue fuit
facta iterrogatio rñ valz in eo qñ rñſum
aut diſiunctiue vt illā aut illā pmittis qñ
caſu valz ſiue ad verūqñ ſiue ſimplr rñ
deat rñ iutraqñ: ſi vero in vñ nō valz
etiā in ea lz in ſūmīs nōviciet alterna
tiua rñdeat ad vñā tñc: vt. ff. de xñ.
obli. l. i. ſ. ſi qñ. r. l. inter ſtipulantem.

Expreſſerit. qñ. in plationibº dicū

tur i cōtractibº repetita creditur: vt. ff.
de verb. obli. l. titia. ſ. idē reſpō. Itē in
utilis quantū ad civile vinculū. ſed na
turale cōtrahit: vt. ff. de cōdi. ide. ſi id
qñ r. l. frater a fratre. ſ. i. vñ fidemſſor

conditionē ſpoſpōdiſ
ſe: neqñ eſſi neceſſe eſt
in rñdēdo eadē oia re
peti qñ ſtipulatoz expſ
ſerit. **I**tē inutilis e
ſtipulatio: ſi ab eo ſti
puleris qñ tuo iuri ſub
rectus e vel ſi is a te ſti
ipuletur ſed ſeruº qñez
non ſolū dñō ſuo obli
gariº non pōt. ſed nec
aliqñ quidē vñ filij vero
familias alijs obliga
ri poſſunt. **O**bliga
um neqñ ſtipulari ne
qñ pmittit poſſe pa
lam eſt: quod rñ in ſur
do receptum eſt: quia

accedit. vt. j.
de ſideiut. in
pñ. rñ hec xñ
ſunt niſi i ca
ſtre. pe. vel qñ
ſi. nā tñc e lo
co pñſſa. vt
ff. ad mace. l.
ſi. r. ff. de col.
bo. l. i. ſ. nec
caſtreſe. tñc
n. rñ cñ pñeob
ligat et agit
cuz effectur:
vt. ff. de iudi.
l. lis nulla.

Item

Inter domi
niū rñ ſeruū pa
trē rñ filiū nō
contrahitur
ſtipulatio. h.

d. are. d. **O**bligari ex oi cauſa: vt. ff.
de iudi. ex contractibus rñ conueniri i
ſoli dum durante pa. po. auctoritate tñ
pñs interueniēte. ad qñ pñ cōpellit offi
cio iudicis: vt. C. de bo. que lib. l. nō ſo
lum. ſ. i. poſtea niſi in. vi. caſibus quñ
ſunt. ff. qñ cuz eo. l. i. excipe duos caſus
vt in mutua pecuniā ex qua non tene
tur cum effectu propter exceptionē ma
cedonia neqñ pater: vt. C. ne filius pro
patre. l. i. itez in votovel deo vel reſpñ.
factor: vt. ff. de polli. ſi quis rem. ſ. voto
nam lz alias. ſ. ex contractu vel quaſi
conueniatur vt prelato loci illius. hic
tamen non conuenitur: vt. C. de epiſ.
rñ cleri. l. nulli. rñ in aut. de. ec. titu. ſ. ſi

Obligatus. **O**bligatus rñ ſurdus
oīno nō pōt ſtipulationez pñere, neqñ

furius aliquē ptractū. are. a. **¶** Stipulens. vt de pa. con. l. pactū do. cōtra. sol. l. maxime ibi positū abūdar. sic. C. de testa. manu. l. si. s. i. b. **¶** Furius. ne gociū. f. obligatorū idem in p̄digo cui bonis inter-

dictū est. ff. e. is cui. q. furio. filis est vt. C. de cur. furio. l. i. i. r̄. fo. r. ff. de re. gulis iuris. l. furiosi. idē in mēte capto. vt. s. de cur. s. i.

c. **¶** Potest. si militet.

Pupil

lus. **¶** Pupillus maior in fante pōt alium sibi obligare etiam si ne tutoris auctoritate. sed ipse alij non

obligatur nisi sit primus pubertati et tutoris auctoritas interueniat filij vero familiaris in etate pupillari non obligatur etiam cū consensu patris. p. d. are.

b. **¶** Pupillus. f. pubertati primus: vt sequitur. et est rō q. intellectū habet: vt. ff. de re. iur. l. in negocijs. e. **¶** Obliget. f. alij. f. **¶** Auctoritate. sic. s. de auc. tu. to. in p̄n. sic. ff. de pac. l. contra iure ciuili. **¶** Infanti. i. vsq. ad septimū annū: vt. C. de iure de. l. si infanti. i. r̄. fo.

b. **¶** Proximus. i. vsq. ad decem annos et dimidiū. et sic primus respicit. i. sed cū dico pubertati primū ad x. annos et dimidiū. s. intellige. nam sic in masculis dicitur fieri dimidiatio in feminis. in. ix. et dimidio: vt. s. qui. ma. non pos. s. fi. r. s. qui. mo. tu. si. i. r̄. ac. i. **¶** Ultiū nāz

distat aliquantulū vt in p̄dicate quas trāsmittit infans: vt. C. de iu. delib. si. f. fanti. s. sec. in furioso: vt. C. de cu. fu. l. si. s. finat. et hoc fm. azo. sed certe sic posset dici q. vnus prius alter may

Sed qd dicitur de pupillis vtiq. de his verum est q. tā habet aliquid intellectū. nā ifās et q. infans primus est: non multus a furioso distat: q. bñdō eratis pupilli nullū hñt itellectū: s. i. primis ifantie p̄p. vilitatem eorū benigniorē iure interpretatio facta ē vt idē iuris habeant qd pubertati primi. **¶** Sed qui in potestate parentum est impubes nec auctore quidez patre obligatur. **¶** Si im-

possibilis cōditio obligatum sit. l. **¶** Proximi. vt alios sibi obliget. alijs vero non obligent sine tutore: vt. s. proxi. s. in Impubes. alij nō si pubes. nam obligatur ac si esset sui iuris: vt. ff. e. l. si. s. i. nisi in duobus casibus: vt. s. e. s. item inutilis dicitur. n. **¶** Patre. sed quem est ratio d. hoc ad pupillum cuius tutore auctore obligetur. respondent qui dam q. hec ipsum datur tutor. sed pa. po. est ad corrigendum: est pro eis. C. d. bo. que lib. l. si. s. finatē vel dic q. tutorem habet obligatum si male auctoratur patrem non: vt. C. de bo. que lib. cu. opozter. s. sub hac tñ. s. f. culo nō aut hypo-

¶ Si. **¶** Conditio impossibilis: vt. i. **¶** Cui stipulatōem cōditio nō necessaria facit eā p̄p. pura. p. d. are.

¶ Obligationibus quibusque ut hic. 2. ff. de act. et ob. nō solū. secus est in vltimis voluntatibus: quia tunc per nō appositā habet: ut. s. de here. insti. s. pe.

b Cui natura nō ita fit verborum proleptio sit ut. ff. d.

cōdi. insti. si titer. io. contra. tūc em qñq nō diceret: i. possibilibus licet non possit eristere: ut. ff. de verb. obli. si titer. sed s. 23. et facit ad hūc s. ff. de re. in. l. impossibilium. 2. ff. e. l. impossibilis. s. i.

c Pure. i. si ne conditōe etiā si dies esset appositā: ut. ff. eo. l. i. il la stipulatōe s. finali.

d Statim cū spatio quo solui possit: ut. j. e. s. fi. 2. ff. e. cum. qui calēdas et d hoc dicit. s. de hoc dicit. s. de h. obli. s.

Ite verborum. ois stipulatō no nō pōt cōtrahi iter absentes. S3 si i instrumēto cōtineat ptes fuisse pñcas vlt stipulatōni iter fuisse stat scripture: ni si cōtrariū pbetur. h. d. are. **e** Iterum verborum sicut p dñtōem impossibilē ita per absentia fit inutilis stipulatio.

f Absentes. ita intellige absentes ut audire nō possit. vñ si ē in turri vlt a re motis: et clamet valet stipulatio si se audiāt ar. ff. ad fil. l. i. s. eodē als accipit multis mo dis: ut. ff. de verb. sig. l. absentes. 2. no. in aut. de fideius. s. i. s3 contra est. ff. de do. inter vi. 2. vxo. Lea que sed ibi iterefferat stipulatio aī absentiā cui? hba ē iter absentes nūc repetū

tur. itē cōtra. ff. de pact. labeo. in pñ. s3 aliud in pacto quolibet alio qd sine hñdi solēmtate fieri pōt. s3 stipulatio non: ut. ff. de pac. l. i. in fi. 2. j. de ac. s. de pñtuta. itē cōtra. ff. de spō. l. ij. 2. l. iij.

sed cum hoc materiaz litum cōtentio sis bo minibus pñtabat for te post tempus tales allegaciones opponē tibus 2 non presen tes esse vel sevel aduer sarios suos contendē tibus. Ideo nostra cō stitutio pp celeritatem dirimēdaz litum ino ducta ē: quā ad cesariē ses advocatos scripti s m? p quā disposum? tales scripturas q p slo? esse ptes indicant oimodo ēē credēdas:

ponūtur. **¶** Tales qñs subicit statim. l. 2. **¶** Et nō. 2c. **¶** Et non ecce al legatōes. **¶** Constitutio. C. de cōtra hen. 2 cōmit. stip. optimā. m **¶** Disposum? loqitur iustinian? auctor illius cō stitutiōnis. **¶** Scripturas. sed qd si vñ pferat iñstū in quo cōtineat con trahētes ēē presentes rōne tali die aliter q boni. Dicit qdamq neutri credid aliq q bonus iudex debet q aduertere cui pon? credēdum sit ut stipulator ipse tempore tenebat scolas boni. stabitur illi iñsto quo continetur ipsum fuisse boni. **¶** Presto. i. pñtes. p **¶** Omis mō. no. statū scripture nisi cōtra pbet sic. C. de pba. cū pñtib. 2. j. eo. s. i scrip tum. 2. j. ti. i. s. fi. 2 hoc qñ formaz habz publicā als si puatā si p scribere nō va let. si cōtra scribētem valz si ē cum cā: ut in aut. de iureiurā. a mo. s. l. 2. c. de

nō nu. pecti. generaliter. a. **I**mprobis. s. prima facie q. forte pbe apparebūt tādē. sic. C. de epis. r. cle. l. oēs q. cur ca prin. fm Jo. b. **M**anifestissimis qui s. scripturā. c. **S**cripturā. s. aliā qd est meli⁹

d. **I**doneos oi exceptioe maiores. s. q. nulla excep-
tio poterit eis opponi. vt. C. d. pbe. r. cōmit. stip. l. optimā.
e. **T**oto die nō. q. dies d. inseri i in firumēto r. a

lia sunt necessaria vt dīxi in aut. vt p. ponat nomē impa. r. facit. C. de diuer. re. h. q. s. q. uōd b. pbabit cū dies insti-
tūi deat exhiberi. vt. ff. de edē. l. i. s. editioes. rñ. trib⁹ mōis petiit insti-
tūi. p. io vt fundet intētiōē ex insti-
to rel actor vel re⁹ ex insti actoris fun-
det; exceptionē cū neutro cāu aduersa-
ri⁹ vteret qd nō deat eē r. tūc nulla p-
f. insti d. exhiberi. vt. C. de edē. l. i. si i fi
r. C. de testi. l. i. mīis graue. fo. s. q. si ad-
uersari⁹ vti. nā tūc edī vt videat an
aliq. d. ei possit opponi r. tūc exhibet s. s.
fine die r. psule ne materia de f. falsuz
fabricādī. vt. d. l. ff. d. edē. l. i. s. editioes
r. ff. quēadmodū testa. ap. l. i. s. i. t. t. r. d.
vt de falso accusat. r. tūc ē cū die r. cō-
sule ē exhibē. vt b. r. C. d. pbe. r. cō. sti.
l. optimā. C. de si. insti. l. i. si. alijs autē
modis petiit insti edi vel tradi p va-
ria gñā actionū. vt. ff. de edē. qdā pso-
ne sūt. s. dictis trib⁹ mōis petiit. edi.
vel tradi. itē quōd pic ē q. b. pbat re⁹ s.
iuris ordinē. vt. C. de edē. l. q. accusat
rñ. b. ppter psumptionē q. ē ptra euz
ppter scripturā. vt. ff. de pac. iuriscē-
tiā. s. qd fere. itē nūq. d. duo testes hīc
pbātes. s. alteruz cōtrapetū abfuisse

iustificat. rñ. sicut. ff. de test. l. vbi s. nō
ne insti vicē duoz tenervt. C. de si. in
stru. in exercendis qre vī q. i dubio p
insti stare. s. certe nō directe p. radi-
cū insti s. p. obliquū. s. se fuisse ita p

tez suā dari sibi nemo
stipulari poterat non
magis q. post e⁹ mor-
tem a quo stipulabā
At nec is qui in alicu-
ius prāte est. p⁹ mortē
e⁹ stipulari poterat:
q. pñs vel dñi voce
loq. videtur. **S**z^k
si quis ita stipuletur:

sibi alius numerus rē. vel dicas ēt hic
erigi tres: sed nūquid si aliq. testes dī-
cāt p. insti. vel i co scripto vel nō tot
vel plures erūt necessarij ptra insti-
m. rñ. sic q. insti p. se vicē duoz t. vt dē
ctū est. itē pter ipm sūt pbatoēs vt po-
tis. vt. ff. de pig. p. trahit. itē q. dicit co-
die idē dicas si alio tali qd b. esse non
potuit. vt ar. s. de verb. obli. s. loca.

f. **Q**uo vel ēt alio dñm sit tantū re-
mot⁹ loc⁹ in q. d. fuisse tpe q. d. insti
ē factū. q. bñd potuit ē vt. ff. de ver.
ob. l. vi. s. si. r. s. de p. ob. s. loca. Vel
dic i si. ē vel fuisse. sic. s. de his q. sunt
sui v. alieni iur. s. i. prāte.
Post. **S**tipulatio pcepta p⁹ mor-
tē stipulatoris vel promissoris vel post
ea q. alter moreretur olim non vales-
bat hodie valet. p. d. Are.

g. **P**ost mortem. s. iure vetustissimos
qd hodie corrigivt in si. hui⁹. s.
h. **E**ius. s. patris vel domini.
i. **V**idet vnde sicut ipse pater vel do-
min⁹: sic stipulando erat stipulator in
utilis ita r. suo talia s. b. a dicente vt si
lio vt b. r. s. e. et qui. r. facit. C. de ipus
be. r. alijs substi. s. si.

l. **S**ed cū iam. s. nunc corrigir.

a **P**ridie. i. die precedenti mortē. vt. ff. de ser. pridie. b **E**rat. i. olim c **D**ictū. i. s. d. n. ob. s. s. b. Accur. d **P**lacuit. vt. C. de cōtrahen. z cōmit ten. si. l. s. rumplosam e **A**gleat. i. sta tim. efficat

aūt erit post pridie^a q̄ moriar vel mortē. vñ ab pridie q̄ morieris da bere de z con tra heredem incipiet actio onem hodie qd olim non erat vt. C. vt tiones valēt placuit^d acti. ab hīde z hīde. l. i. articulū necessariā in/

Item

fi q̄s. **R**de si p̄stere cōceptiois nō viciat stipu latio grauis z stipulatio cū morietur promissor vt stipulator vñ post mortē tertij valz ēt erat stipulatio: qz p̄po de iure vete/

ri. p. d. Are. **V**enerit. post hoc ve/ nerit ē puni ctū. z subau. quociqz. vel vñ ad ānuz

fi aūt eēt post illā dict onē hodie non eēt stipulatio inutilis ēt iure veteri s; vtilis z conditionalis. vt. s. de n. obli. s. sub cōditione. g **P**repost. primo ei d; venire nauis sū naturā p̄ditōalis stipulationis vel cōditionis quam dari hodie. h **E**stimauit. s. cū ita stipula bat mulier si sine liberis decesserit p mittis mihi dotē reddere vt de ea pos sim testari cū prius testari p̄ponebat

ea mortua dotē reddi. vt. C. de iure do. l. si mulier. vñ die sū Job. cū stipulat marit^o sic si dabis mihi decē p̄mittis te mihi nupturā. p̄mo ei nubere z post ea dare dēat. i **P**lacuit. C. de test. l. p̄poseri.

cui^r z huic p̄fectū ro/ bur accōmodare vt nō solū in dotib^o s; etiā in oībus^r valeat bñdī cōceptioⁱ stipulationis. **I**ta aūt stipulatō cōceptaveluti si ticius dī cat: cum moriar dare spōdes vel cum morie ris z apud veteres vñ līs erat z nunc valet.

Item post mortē^l alte rius recte stipulamur Si scriptū in instru/ mento fuit promississe aliquem perinde^o ba/ betur atqz si interro/ gatiōe precedente re/ sponsum sit. **Q**uotiens plures vna sti/ pulatōe cōprehēdunt^r si q̄des promissor sim placit rñdeat dare spō/ deo p̄pter oēs tenet^r si vero vnam ex his: vñ quasdam daturum se

q̄ sic. vt. C. d. fide istrū. i. exercētis sed tñ p̄dico. vt. C. de vsuris. l. i. z ē rō sū Job. qz testes nō sic in iure instructi s; vt instrū que a iure perit^r sūt.

Si. **V**erbū p̄mississe i scriptē rep o **P**erinde nisi contra p̄batur. vt. ff. de pac. iurisgen. s. vere.

Quotiens. **S**i plures res cōducantur

l. **I**n oib^o s. obligandis bus.

Cōceptio exactio vñ cōceptio tñ sit p^o p̄ditōdem exītes. vt. C. d. te. p̄poseri. i. si. z facit ad hūc. s. scz q̄ non sit cu rādus ordo scripture. ff. de pecu. le. l. q̄daz. z. s. de le. s. aī. z. ff. d. sol. nō enī.

Ita aūt erat. z. ff. de bo. anē. in. pos. l. hī dita rium

Mortes scriptū nūqz qd idē sit si testes dicūt aliquē p̄mi sisse vt ēt tūc itelligat inf rogatio. vñ

Alortes scriptū nūqz qd idē sit si testes dicūt aliquē p̄mi sisse vt ēt tūc itelligat inf rogatio. vñ

In stipulatione 2. simpliciter rñdit ad eas ad oēs alias tenetur. h. d. Are.

a **¶** Sponderit als rñdeat. b **¶** Lō trapit. imo vid: nō valere cū sit dñuer stas in rñdendo. vt. s. e. s. pteca. sed distingue vt ibi diximus.

c **¶** Ex pluri bus rñdere si volum? in omnibus te ri. als tene mur tantū i pis in quib? rñdem? vt b **¶** Itē rñ sufficit simplex rñ? flo vt dixim? euz eqparet et qñ ad oē rñder: sic. ff. de x. b. obli. l. titia. s. idē rñdit 2. s. e.

Alteri. s. pteca.

¶ Stipulatio de dando alt ei nō valet nisi fuerit appositā pe na. h. d. Are. **¶** Alteri sic. ff. de verb. ob liga. stipulatio ista. s. alteri.

d **¶** Supradictū est. vt. s. e. s. si quis aliq? hoc tñ fallit in multis casibus vt ibi dixim? 2. nota q? hic tribus modis alteri stipulamur. nā inter dñ directā acquirim? actionē subaudi alteri stipu lando vt filius patri. seru? dño 2. ecō tra. vt. s. e. s. si quis alteri. 2. s. ei qui qñq? vtilem vt tutor pupillo 2. in filij bus rōne officij 2. seru? publicus. vt. ff. de consti. pecu. l. eum qui. s. penult. et ff. rem publicaz. sal. fore. l. iij. interdū nullā 2. tunc necessaria est pena. vt hic dicim? nota q? hoc vltimo cāu verba sti pulationis: 2. sortis 2. pene pñt formari tribus modis. aut eni si dico pñttis mihi q? dabis illi 2. eodē mō penā. aut si pñttis illi q? dabis ei 2. eodem mō penā. 2. in his duob? casib? nō valet ne

q? sortis nec? pene promissio. s. 2. aliud qñ deberet vtilis vel directa acquiri. vt in pñtis duob? casib? 2. vt de cōsti. pe. l. eū. s. si actori. 2. s. iul. 2. b. aut si pñttis mihi q? dabis illi aut penā mī

tereest ceterum si alijs debetur nihil interest stipulatoris. **¶** Plane si quis velit hoc face re: penā stipulari con ueniet vt nisi ita factū sit vt comprehensum esse cōmittat pene sti pulatio etiā ei cui? ni hil interest. Penā ēm cū stipulat quis non inspicit q? intersit ei? sed quē sit quantitas conditione stipulatio nis: ergo si quis ita sti

pi tantū sti pulor: quia 2. tunc h? locū qd b? dñ aut qñto mō dñ co pñttit q? dabis mihi rñcipiēti noie ei? quo casu valet vtrūq? 2. ego illi ce daz cui? noie stipulat? suz vt. ff. mada: si pecu. s. si.

e **¶** Etiā ei. s. stipulāri cui? suz tñ nō in teret dari ei

cui fuit stipulat? nec mirūq? ibi fuit stipulatus penam vt mō dñ im? 2. rñ cit. ff. de ar. l. cū pena. s. cōtra. ff. de ar bi. l. aduersus. s. s. si ei. s. ibi nō dñes cto cōtra arbitriū itur 2. id inspicit an inter sit ēt in pena cū ad ea q? frequen ter accedūt iura se reierit vt. ff. de le. l. nā ad ea. itē pteca. ff. si qñ in ius vo. l. ij. s. si ibi in pena pñcia. b aut i cō uentiōali dicitur vel ibi. id nō cōmittit q? nō debuit venire q? aduersarij non intererat 2. ita p obliquū illa rō reddi tur. **¶** Penā stipulat. nota q? caute ponit stipulat. nāz sed est cū pacificē tñ cū pena ex nudo pacto ēt incōtinē ti appositō sicut vsura nō possit peti vt. ff. d. ser. expor. hñ? 2. c. d. vsur. l. iij.

g **¶** Que sit. i. q? sit qñtas 2. q? sit pñtō ispicit cōditio vtrū sit impossibilis vl? p babilis vl? nō: vt. s. e. s. si impossibilis. 2. j. e. s. q? turpi qñtas nō q? sit inspicit: vt qñtūcūq? sit petat certi cōditione h. c. certa. als si stipulatio ē certa actiō

Liber Tertius

et stipulatu vt hic. 2. §. de h. ob. in pñ.
ita ei noia q̄s 2 q̄ substantie sunt signi
ficatiua nō p̄ritatis. s. certe vel tarate
vel tarade. 2 b̄ fm̄ 230. §. 3 est. vt. j. d.
acti. s. oēs. solue vt ibi. Jte §. ff. d. euc.

l. si dictū. s. 3
ibi sic ageba
tur. itē p̄ra.
C. de spon. l.
m̄lier. s. pe.
s. 3 illd̄ fauo
re m̄fimonij
ne in infim̄
tū pena exce
dat. vt. C. de
inuti. si. l. ij.
Alij vt. Al.
dicūt vsq̄ ad
duplū 2 in b̄
p̄fiderat q̄
2 tas: vt du
plū nō exce
dat fm̄ eum:
vt. C. de sen.
q̄ p̄ eo q̄ int
est. l. i. alij vt
Job. distm̄
guūt int̄ eū

q̄ sciēt p̄mittit vltra duplū se nō tes
neri: vt ille teneat als nō: vt. ff. si quis
cau. s. 3 2 si q̄s. s. si. alij dicūt vsq̄ ad q̄
duplū sp̄ extēdi 2 nō pl̄. vt. j. de act.
s. oēs. p̄ma p̄ior est. a Titio dari vt
p̄mittit titio vel m̄p̄i q̄ dabis titio
b §. Spō des. s. m̄p̄i als nō v3 b̄ 2 mō
dixim̄ in p̄itioe. i. in penali stipula
tioe q̄ ē cōditioalis. s. si nō pareret p̄
missor p̄ncipali p̄missioni s. si adice
rit stipulatio. s. pene eo nō dāte. nō at
illa inutlis efficiē vtilis. s. pene metu
2 illi stat vt 2 alias. C. de arb. l. i.

§. et. Stipulatio qd̄ def̄ ei
cui dare mea int̄est t3. p.
d. Are. c. Eius. s. stipulatis.

d §. Lessit sic. §. de satisd. tu. 2 cur. s. ij.
als. iij. e Obligatio. nā vtilis actio
pupillo dat. ff. de magi. pue. l. i. s. pe.
Jte ip̄i stipulati directa acq̄rit. vt. b̄

dict. f. Tres interest eni mea p̄ci
ratori meo solui q̄ in rē meā expēdit
vt. j. mā. s. tua ḡa 2 mādātis. g. Et
si data ab isto q̄ nūc stipulat. h. Qd̄
i. q. i. §. Stiplo. nō vt p̄curatori vel

serit tenet obligatio.

Ergo s q̄s p̄cura
tori suo dari stipulat
sit hēbitvires stipula
tio: 2 si creditor suo
q̄s stipulat sit: qd̄ sua
interest ne forte vt pe
na cōmittat vel p̄dia
distrahant q̄ pignori
data erāt valet stipula
tio. Versa vice q̄
aliū facturū p̄misit vt
def̄ in ea esse cā vt nō
teneat nisi penā ip̄e
p̄miserit. Jtem nō
rem suam futuram in
eū casum quo sua sit
vtiliter stipulatus est

creditori a
ctio cōpetat
s. q̄ stipulat
est ager acti
one ex stipu
latu ad inter
esse quanti
sua interest
creditori vel
procuratori
fuisse solutū
vt. C. de iuri.
si. l. i. s. ff. d.
h. ob. liber
pō. s. ff. 2. C.
de do. cū res
vel fm̄ nos
aget certi cō
diti. ad inter
esse. qd̄ p̄ba
uimus. vt. §.
de ver. obli.
i. prim.

Versa. Promissio scā alieni
nō valz nisi apposita sit
pena 2 nemo pōt stipulari rē suā. h. d.
Are. l. 2 Versa vice ad superiores. s.
alteri l. Penam. sed 2 tunc ad penā
tantum tenetur: 2 facit. §. eo. s. h̄q̄s.

Item nemo futuram: vt partum
ancille vel fetum animalium suorum
que sua futura sunt. vt. §. de re. diui.
s. itē ea. Item multo magis si stipulet
rem que nunc est suar vt. §. e. s. i.

Quo sua sit. hoc id̄ quia in eo cāu
quo sua futura nō est valet stipulatio
vt. ff. de ver. ob. l. si rem meā.

Stipulatus est. scz dari 2 est ratio
quia quod suum est amplius suum sic
ri non potest: vt. j. de actio. s. sic itaq̄
restitu tamen possunt stipulari. vt. ff.
de h. ob. nemo. i. rñ. 2. ff. vusufruc. quē
admodū. ca. l. i. s. sed quod diximus.

Si de. **D**issensus i corporeciat stipulationem. p. d. are.

Eredideris. hoc est verum quoniam certum est eos dissensisse. vt. ff. de verb. ob. cōtinu. §. i. a lias aut si potest per vtriusque intellectuale

re valet si in intellectu promissoris. vt. ff. de verb. ob. q. ex pluribus. l. si. ista. §. cum qui nec ob. qd. de minore p̄stari debere. vt. ff. de le. i. apd. iulii. §. scio. q. minor est quam dare vult pro missor. vt. j. d. ac. §. p̄terea si autem finem in intellectu tantum valere potest

vnus intellectus valet vt hoc die dare mihi Bononie. x. promittis. si enim de hac bononia in qua sum? intelligat valet alio modo. vt. ff. de verb. ob. l. quotiens in stipulationibus? et de re. dub. l. quotiens. ij.

Quod. **S**tipulatio turpis et turpi causa descendens non valet. af. b. **P**romissus. siue dicat promitti homicidium facere siue dicat promitto. x. q. promittit facere homicidium. vt. ff. de verb. ob. §. si aliter. **N**on valet promissio enim conditio turpes impossibiles presumunt a iure. vt. ff. de cond. insti. l. si filius vbi non valeat stipulatio. vt. ff. de eo. §. si impossibilis. circa quod tamen dicat aut ipsum quod dimittit est turpe vt facere homicidium et tunc non valeret etiam pena appositae. vt. ff. de verb. obli. l. generaliter. l. veluti. x. l. si plagij. idem dico et si sub conditio turpi vt piciat si honestum promittatur sed tamen turpiter. vt. dare. x. sed per meritum vel dolum. et tunc valet promissio facta sed exceptione eliditur. vt. C. de inutili. sti. dolo. in fi. nisi in casu vbi ipso iure non valet promissio

cta per metum. vt. ff. quod metus causa. l. si mulier. §. q. si dos finem Jo.

Sum. **S**tipulatio conditionalis transit ad hedes stipulationis et promissionis. p. d. Aretri.

se facturum promittit non valet stipulatio.

Euz quis? sub aliqua conditione stipulatus fuerit licet ante conditionem decesserit postea existente conditione heredes eius agere potest idem et a promissoris parte est. **Q**uoniam hoc anno aut hoc mense dari stipulatus est nisi omnibus partibus preteritis anni vel mensis non recte

Quis agere. hoc i conditionibus vt hic. x. §. de verb. obli. §. ex conditionalis aliquid in relictis. vt. C. de cadu. tollent. §. si autem alius quis. x. ff. de ma. test. si ita scriptum fuerit. si. et facit adhuc. §. de per. et com. rei ven. l. q. si p̄det. i. respō.

Accursius florentinus.

Qui. **Q**ui promittit certotempore non potest cōuenti nisi si totus terminus est elapsus. p. d. are.

Qui hoc anno. i. qui stipulatus est his verbis promittit hoc anno vel mense.

Preteritis. i. elapsis. sed secus est in relictis favore ultime voluntatis nam in caput anni prestatio fit. vt. C. quando di. le. ce. l. i. vlt. distingue. aut promittit per hec verba. hoc anno vel quolibet anno. et tunc in fine anni fit solutio vt hic. x. ff. de verb. obli. qui hoc anno. x. l. eū q. certari. aut annu. et tunc in capite anni fit solutio siue legatum sit siue i. Octu fiat promissio finem Jo. x. B. vt. ff. de condi. et demon. l. si in annos. x. ff. quando di. le. ce. nec semel. vn. de usus. Annua si debes tunc inspicies caput anni. Anno si debes in fine teneberis anni. de hoc dixi. §. de verb. obli. in principi. sed quid si vlt. ad forum rem promiseris vide turp. statim incepto foro possit agi. vt ff. ad trebellia. l. qui filius. §. sabinius.

Si promissori dat tps habile ad soluēdū. are. **a**n possit cur cōmodo pmissoris: vt. ff. de verb. sig. l. nepos pculo. nec tñ nūmū expectat l3 prius nō possz solūere: vt. ff. de verb. ob li. cōtinu. s.

illud. Itē si petijt. Si fundū da/ scōmetri pōt ri stipulaueris vel bo/ nō tñ iō statū minē nō poteris conti/ exigis: vt. ff. nūo agere nisi tñ spa/ de so. qd dicit nūo agere nisi tñ spa/ m. quoddā q cū pteriterit quo tra/ tps medūm ditio fieri possit^a.

De fideiussozibus.
Pro eo q mittit solēt aliq obliga/ ri qui fideiussores ap/ bitrio iudicis pellantur quos homi/ cū. l. nō sit d nes accipe solent^d duz/ terminatū: vt/ j. de iur. deli.

l. i. in fi. q iudex statuet tps quoddam/ nec nūmū nec modicū: vt. ff. de solu. l. ratū rēra. ha. l. quo emi. s. i. r. ff. de of/ fi. iudi. l. rñ. itē nūq d idē in quātitatē/ b. qd in spēb. b. d. rñ deo nō. imo tpe/ tāto qtrū iudicatis dat expectat: vt. ff. de iudi. l. i. si debitori. r. l. iij. mēstū: vt. C. de iur. rei iudi. l. ij. fm qsdāvt ver^d dic/ vt no. s. de h. ob. s. ois. i gl. ibi statū rē.

De fideiussozibus.

Edōtina fideiusz ē de his q pncipalr/ obligātur ex pluribz pētibz vt b di/ cit lex in pncipio p eo q obligat^r ē solet/ accedere fideiussoz. iō post illos titulos/ subijcit iste de fideiussozibus. are.

Pro eo. **T**or^r iste titulus diuiz/ dit in qnqz ptes. p^oio/ qliter fideiussores accipiunt. Secūdo/ in qua obligatōe accedere pñt. Tercio/ qn pñt fideiussores an ioli dū vl p/ pte qlibz obliget. Quarto q nō pōt fi/ deiussoz pl^r obligari q pncipalis r qñ/ dñ plus obligari. Quito qñ solēntas/ int^r iteca pñunt. Secūdo ibi. i oibz. Ter

tia ibi. si pñs. Quarta ibi si de iussorē/ Quita ibi. stipulatōibus. r. b. d. si de iuss/ soz est q accessorie obligat ad maiores

Pro eo. cautela creditori. b. d. ar. **P**romittit. s. pncipalr p stipula

tionē. r. idē q/ cūqz alio mō/ qñ obliget: vt/ j. e. s. i. r. ff. e. l. i. nūq ac/ cessorie obli/ gationi acce/ dere fideius/ soz pōt. Rñ. sic: vt. ff. eo. grece. s. fi. r. de pig. act. si/ rē. s. i.

At ne illud quidē/ interest vtrum ciuilit^r an naturalis^r sit obli/ gatio cui adijciatur si/ deiussoz. adeo^m qdem/ c **P**roies. i. fideiussores. d **S**olēt. s. creditores.

Cautū rē. cautū sine dñbio: vt. j. de/ replica. s. fi.

In oibus. **O**mnī obliga/ tiōi accedere pōt fideiussoz r ciuili tātū/ r nālī tātū. are. **I**n oibz idē in oi pē/ obligationū dūmō nō sit p legē: vt. ff. e. l. cū lex. s. b. C. ne fideiusso. do. dē. l. i. so. illud spāle est. itē in pñtibz r futurū/ negocijs pōt accedere fideiussoz: vt. ff. de iur. l. quēadmodū. j. e. s. fideiussoz.

Edsensu siue etiā ex maleficio vel/ qñ: vt. ff. e. l. grece. s. s. i. r. ex delicto.

Nec. i. nō. accur. **E**uilitis. s. tātū/ vt p eo q fuit pñssus spe future nūera/ tionis. j. r. pñ. hz tamē eādē exceptōez/ qñ. C. de nō iur. pe. l. pe. i. fi. r. l. tā mā/ datorū. r sic nō. ciuili tātū obligatiōi ac/ cedere fideiussoz: vt b. r. d. l. dñ. r. ff. e. l. fideiussoz. s. ij. **N**aturalis. s. vt p/ suoz subijcit. r. ff. eo. l. fideiussoz. s. ij. deiussoz accipi q qtrū ad dationē fidei/ iussorū nō itereit. s. q ad alia multū iter/ est. i. iter ciuile r nālē obligatōez: vt. ff. d. pñi. pe. l. i. s. debiti. r. l. qd mari^r. s. si qñ aut. **L**ui. s. obligat. **M**g Ado

i. tātū. a. Pro serito. q. fuit de iure naturali tenet tātū nō ciuili: vt. ff. de cōdi. ide. si id qd. r. s. de libertinis. s. i. r. s. de iuri. sti. s. itē inuultis. r. hinc nāli accedit pec fideiussor. at ipse fū fideiū bere nō pōt vt. ff. e. l. fū

b Obliges fideiussor qd eo intercedit. **c** Dis. non

ide ē vt dñs suo possit fideiussorē dare est rō. q. talis fideiussor obligādo se s. uo p. pñs do. mio obligat. **S**i plures sint fidei

ssio obligat qd eē nō pōt: vt idē p. eo dē r. apd eūdē possit obligari. vt. ff. e. l. qsp eo. s. i. r. l. vñā. r. ff. aduell. tutor

Sideiussor nō. Oblis gatio fideiussoria ē trāstoria ad hīdē r. fideiussor pōt adpiberi ēt p. futura obligatōe are. Reliquit siue b. dictū sit siue nō r. idē i. oī obligatōe ex dñu vt qñ in reo pñcipali: vt b. r. ff. de act. r. obli. l. ex dñctib. s. qd si ad penā furti i. obligat. ē vel in alia act. vel oblique nō trāsit ad hīdes. rñ. nō puto teneri ex b. casu per redē quasi naturā mittat hoc casu stipulatori: vt arg. ff. si qñ cau. l. si cū. s. q. i. iuriarū. r. i. de act. s. fuerat aut. r. facit ad hīc. s. ff. e. l. iij. s. si. e. fideiussor r. pcedere. puta fideiubeo in id qd sibi credēsyl credidistiyl credis. nā his tri b. tpeb. pōt accipi vt b. r. ff. de usufruc.

Si e. re. q. vsu. con. l. qñā. s. si. ac. **S**i plures p. eodem fideiube bāt qlibet tenet insolidū s. bñficio e. pñfiole sit diuisio inter eos q. soluēdo sūt tpe litis cōtestatōis r. si vñ ex fideiussorib. soluēdo soluat insolidū a cōfides

iussoze repetē pōt. b. d. are. **T**enē tur. idē etiā in plib. mādantib. vñ iūbē tib. vt. ff. q. iussu. l. si. s. videf iure no/ uo qd p. pte sua tātū qlibet teneat ipso iure vt iam non sit recessaria epla q

scribit b. nisi expresse info ludi pmutat tur. r. sic vide tur corrigi qd b. videf: vt r. aut. d. duo. re. s. i. col. vij. vñ verū vt pu to dicta aut. loqitur i. pluri b. reis debendi in qb. etiā iure veteri vñ de fuisse cau tū vt p. ptib.

teneatur: vt. ff. de duob. reis. l. reos. at sec. sit in fideiussorib. quoz qlibet tene tur insolidū vt ipse re. p. quo intercedit. r. ita pēbit locus epla hodie vt olim.

Sed epla. sed vbi est pec epla. rñ. nō pñmus eā scriptā multotiens. tñ de ca mētionē facit lex vt hic. r. C. de consti. pe. l. si. r. ff. e. l. iter fideiussores. r. l. se.

Partes dic tñ epla fallit in dñq. casib. vt in fideiussorib. tutor q. nō im plozāt beneficiū licet tutores ipiores vt. ff. rempup. sal. fo. l. si. r. ff. d. tu. r. ra. d. l. i. s. nunc tractemus. Item fallit in fideiussore fideiussoris: vt. ff. e. si plures s. si. Itē fallit quādo certi fideiussores soluēdo nō sunt tempe litis cōte. vt. i. subiecit statim. Itē fallit quādo eiusdē summe sunt fideiussores. s. non p. eo dem debitore: vt. ff. e. si a titio. Item et quādo inficiat: vt. ff. e. si dubitet. s. ita sed nunquid pec. exceptio epikole est emptoria vel dilato: r. videf perēptoria: q. prozoris perimit ibi quo opponi tur. Item cōtra videf dilatoria: q. ante lites cōtest. opponi debet vt hic quare videtur dilatoria: vt. C. de pba. l. ex

ceptio sed dico eam quasi anomalaz cū
nec pemptoria, prius intet nec q̄ vsq̄
ad sententias opponit nec dilatorias q̄
rati differunt: vt. i. de excep. 2. C. sen. res.
sci. nō po. l. pemptorias. s. qd si soluit
num d̄ repe.

tit q̄ sit fas/
uorabilis et/
ceptio videt
q̄ sic vt i vel/
leya. vt. ff. de
cōdi. ide. l. ex
cep. 2. ff. e. l. si
cōtendat. sed
cōtradico: q̄
nō inuenio q̄
sit sic fauora
bilis: q̄ su/
us recepit: vt
ff. de cōdi. in
de. repetitio.

a **O**nerat.
argu. 3. ff. ad
l. ro. de iac. l.
ij. s. si quis.
b **S**i is. s.
reus.

c **D**iuī adri
ani facit. ff. e. l. vt fideiussoz.

Fideiussores. foz nō pōt
in pl^o obligari quā pncipalis. et i pl^o ob
ligari d̄ etiā q̄ ceterior tpe obligat. h.
d. are. d̄ **O**bligatur. s. nūquid idip/
suz in q̄ reus tenet saltē remanet obli
gat^o q̄ in plus fideiussit. qd dā dicit q̄
scp q̄b^o hoc gñale. vtile p̄ inutile nō
viciat: vt. ff. e. l. si a reo. s. i. 2. C. d. do. si q̄
ar. s. sed in his oib^o. nos 3. scz q̄ in nipi
lū teneatur: et est p nobis: vt. ff. e. grece
s. allud. e. **N**ec plus. 3. hanc regulā ē
de re. diuī. s. si nō rē alienā. Itēz. ff. d̄
cōtrahē. ep. si in ēptione. in prin. Item
ff. de solu. qui res. s. mihi. r. s. stipulat.
r. s. mihi rome. sed his omnibus dat ge/
neralem solutionē vt sic expones hanc
litteram. non plus est potest in accessi

one 2. l. in accessoria obligatōe sūm Jo.
Item contra. ff. de iudi. non quemad/
modum. solu. ibi. non est plus: quia l.
si de iubeat. ante reum non tamen pri/
us tenetur. item contra. s. eo. act. ne

plus in accessione esse
pōt q̄ in principali re
At ex diuerso vt min^o
debeant obligari pnt.
itaq̄ si reus. x. aureos
pmiserit fideiussoz in
q̄nq̄ recte obligat cō/
tra^o x. obligari nō p̄t.
Itē si ille pure promi/
serit fideiussoz sub con
ditione pmittere pōt
ecōtra^o vero nō potest
nō solū aut in q̄titate
sed etiā in tpe minus
aut plus^o intelligitur.
Plus est enī statiz
aliquid dare: minus ē
post tempus dare.

signi. his cui de act. s. plus autem. 2. ff.
de solu. l. insoliduz. 2. ff. solu. ma. l. si cō
stante. s. quoniam. Si quid autem si/
deiussoz soluerit siue per iudicem siue
non: vt. ff. man. idemq̄. s. fideiussores
sed fallit in casibus quattuor: et anteq̄
soluit: agit man. vt si hoc dictum sit vt
ad tēpus teneatur. itēz si fuerit cōn dē
natus. item si cepit bona sua dissipare
reus. item si diu stetit fideiussoz in ob
ligatione. vt. C. man. si pro eo. 2. ff. mā.
l. lucius al's non agat ante. p̄ soluat s.
soluere debet: vt. ff. de condi. in de. l. in
debitā. sed etiam in casibus nullo mo/
do agit: vt si promitto aut donādi ani/
mo aut in rem suāz fideiussit: vt. ff. mā.
si remunerandi. s. si passus. l. p̄te. itē
si hoc actum sit vt non agam: vt. ff. mā.
si remunerandi. s. si. Marcellus. Itēz

so. ibi non est
plus eo mo/
do quo plus
dicit. d̄ enīz
plus quattu
modis: quorū
nullus ē
ibi. i. d̄ act. s.
plus autem.
Contra.
id est si reus
quinq̄ pro/
miserit fideiuss
soz. r.

Contra.
si reus sub cō
ditione pro/
mittat fidei/
ussor pure.
Plus da
re facit ad b̄
ff. de verbo.

si mādātū nō sit obligatoriu vt. ff. m. i.
s. illud. itē r fideiussor nō opposuit ex
ceptionē quam debuit opponere. vt. ff.

Si quid si de iussor soluens

p eo hz ptra

cū mādātati

actionē. h. d.

Are.

a **Mādātati**

ti. l. actionē.

b **Judiciū**

si aliē sit mā

dātū et eo p

sente fideiuss

fisset. vt. ff.

mā. q fide. r

l. ex mādato

c **Grece. fa**

ct. ff. e. grece

i. rñ. r. i. qui.

mo. tol. ob. s

f. r grece. r. s. de hb. obli. sed vtrum.

In stipulatiōibus

Solennitas inherens prefumitur

h. d. Arctinus.

d **In stipulatiōibz actū. q. d. ita dicit**

scriptura ac si de ita fuisset factus qd

forte fuit vel nō fuit actū certe psumi

tur p scriptura vt si videat actū r b est

scriptura puata dicit ei si qd se rē. r ex

cā vbi incōtinēti p iudicat nisi ptra p

bet vt. ff. de nō nu. pe. gñalr. r facit ad

hūc. s. d. ver. ob. s. sciēdū. r. C. de ptra

hē. sti. l. ij. r. s. ti. i. s. si scriptū. in scrip

tura aut publica stat et standū mltō

magis nisi ptra pbet. vt. C. d. pba. cū

pribus. r in aut. de fide instrū. s. si hō

mō in pu. col. vi. itē nō psumit oia so

lēmē acta qd pbant supradicte. l.

e **Solēniter. i. interrogatiōē factā**

quā necesse est pcedere. r. s. de h. ob. i

pu. r. C. d. cōtrahē. r. com. sti. l. i.

f **Acta. s. cōtra. ff. de publi. quēcūqz**

s. ff. sol. ibi. sūt extrinsece solēnitates d

tutore r iudice q debēt. adesse cū pupi

lus vedit ad h. act pmissiōis nulli

fine actū interrogatiōis. vñ ex q dicit ff.

de iubeo vñ pmitto itelligit interrogatō

scā eē qd pmissiōis r sic extrinseca so

De lit lerarum obligatiōe.

tū sit: qñ actū videat

et id actū. Ideoqz cō

statū dō scripserit se

fideiussisse videri oia

solēniter acta.

De litterarum ob

ligatiōe.

O **Zim** scripturas

siebat obligatio

que nominibus fieri

dicebat. que noia bo

die nō sūt i vsu. Pla

neb si quis debere se

qñter oli scripturā obligabat r ei cor

rectionē r nouū statutū. Secōdo ponit

i. qñ tps oli r podie pōt exceptio op

poni nō nu. pecu. Seco ibi. multū. et

h. d. Scribens se debere ex mutuo. qd

nō recepit sperās recipe obligat lris

cū effectui. oli p dñquēntū podie post

biennium. h. d. tot. r. ti. Are.

O **Zim.** **Scriptura. i. solennitate**

qda scripta. q p qda nomia spā

lia siebat vt subicit. p. Plane. l. 3 dē

eta hba in vsu esse desierit plane rē.

i **Si qd hō puar.** idē est r si fiat per

aliū dñmō p publicā psonā. aliud si p

puatū. vt. C. de pba. instā. ar. tñ ptra

ff. de pig. l. fideiussor. s. l. s. ibi scribē

tis p iud. cū credid. l. 2. Debere. s. ex

cā mutui fine stipulatōe. hec enī hba

nō sūt apta ad stipulationē. vt. s. d. h.

oblig. s. l. Si aut fine causa nō p iudē

cat. vt. ff. de pb. cū idebito. i. si. qd si st

pulatio iteruenit. rñ. r tñ hz locū esse

et pui. ti. nā exceptionē i factū p op

ponere. vt. C. e. l. cū vltra. r h si spe futu

renūeratiōis. als si tanq esset debita

cū nō eē sciēt pñter vñ donare als. l.

Nota. R.

cōtinuat ad

pcedētia: qz

s. visus ē de

obligatiōibz

q ptra pñt

hōis. nunc

ponit de hīs

q ptra pñt

lris. Are.

olim

scriptura.

Tot titu

lus diuidit i

duas partes

prio ponit

si nō vult dotare sed q: credit se ei de-
bere non valet stipulatio q: obicit ex-
ceptio: vt. ff. de reg. iur. l. cui? .z. ff. de
except. do. l. ij. §. ij. z. no. caute b q p h
ba pñtis tps sit obligatio. vt per pec
scribo me de

beret: vel con-
fiteor me des-
bere vt b dñ
z sic est pñra
opi. nñam q
dicim? obli-
gationē lñs

debere fieri p verba futuri tps tantū
vt. C. de posthu. l. sub specie. vt scribo
me daturū tibi decē. ex cā mutui ad in-
star stipulatiōis q p verba futuri tps
tantū sit vt. ff. de h. ob. stipulatiōis
§. stipulatio: sz certe nec hodie dico q
p pec hba nascat nūc: vt nūc. sz qñt et
pñt: nata sit si cōfiteor p hba pñtis vel
pñteriti tps r facit. C. de epist. aud. l. si
pñtis. z. C. e. in pñtib? in pñ. vel aptius
nō faciūt pec hba vt obligat sz vt ob-
ligat? pñteriti tps tñ sz intelligunt fu-
tura. qd eni pñt dicere pñteor me. r.
accepisse vel debere. r. ex cā mutui. z b
scribā nisi intelligat z iō reddā. itē qd
si dicā recepi ab alio. r. ex cā mutui. z b
scribā rñdeo qdē nō teneri pñt supra:
dictā rōnē q: p hba futuri tps dñs sic
ri sz certe satis puta q pñsumar obliga-
tus sicut z cā scribo me dñbere vt b. nec
eni hñs imo reb? legē iponim? vt. C.
cōia de leg. l. ij. vel dic q ibi intelligit
futurū vt pñt a

Scripserit. i. rē
tura pñfessus fuerit ibi b Numeratū
alē eni si nūeratū ēē nō lñs sz re obli-
gat? ēē: vt. §. qui. mo. re pñtrabi. obli.
i. rñ. c

Multū hoc exponit. j. pñt.
d

Exceptionē. sz non nu. pecu. q po-
tē pñm siue petat actor: siue non. vt
ar. C. e. l. si. quasi r in scriptis fm quos
dā. vt in aut. de tem. non nu. pecu. sup
dote. s. i. vel forte illud speciale in do-
tem primā tamen fm Job. verū est.

Constitutū a multis imperatoris

bus qui fecerūt leges tales. vt. C. e. p
totū vsq: ad legē generalr. nam postea
iustiniani sunt. e

Hodie. sic loquit
quasi supradicta loquantur ante tpa
iustiniani: z nunc subiecto hodie sit
idem. vel dic
hodie. id est
postq: cucur-
rerit hoc tē-
pus. scilz qñ
quennū oliz
hodie bienn-
nium. vt. j. p

rimo. z scdm hoc nō debet esse z in tex-
tu. f Non potest. id est duz querimo-
niam proponere non potest de excep-
tione non nūme. pecu. quia cūcurrat
tempus. id est obligabitur per scriptu-
ram ad dandum pecuniam non nūme-
ratam. Accur.

Scriptura. id est per scripturam:
sed certe videtur nemine scriptura vl-
litteris obligari: sed intellectu qui ex
litteris percipit z verbis. vt. ff. de act.
z oblig. l. non figura. quod quidā con-
cedunt sed certe vtrunq: facit ad obli-
gationem z ipsa figura litterarū z cō-
sensus quem exprimunt: z q di. l. dict-
tur non figura scilicet sola. Item nūm
quid z per contrariam scripturam obli-
gatio ciuilis natura poterit tolli: vt
si creditor sic scribit. confiteor me nou
numerasse vel te confessum non fuisse
vel illum soluisse. rñdeo sicut. ff. de re-
gu. iur. l. mīpi tam naturale est.

Obligetur. scilz ciuilitr z natura-
liter: post biennium quasi biennū pa-
riat naturalem obliga. nam ante erat
ciuilis tantum non naturalis cum ni-
hil numeratū fuerat. Itē si ciuilis nō
esset frustra diceretur habere locū ex-
ceptio. dicimus ergo q sola ciuilis sit
ante biennū sz post biennū naturalis
dicat. vel qd est veri? non adficiat sz p
ma ciuilis incipit habere vim natura-
lis z ciuilis. nā z stipulatio ē d iure ci-
uili hz tñ effectū natural obligatiōis

et iuris. nā civilis p se nō valet ad exten-
gendū vt dixim⁹. s. de obli. s. i. itē sic ē
in re iudicata. adhuc est dicunt qd ā vt
fac. z bulg. q si vult p' bienniu excep.
opponere z pbare sibi non nu. pecu.
admittit. s. s.
nū bienniu p
bat creditōr
vt. C. eo. l. si
ex caut. qd
certe est z es
quā z ita biē
niū solum
opetur q p'
barionis cō
uerrat. on' r
et p his fa
cit quod alē

dicat qd nō sūt illicite eractiōes. vt. ff.
de offi. p. l. illicitas s. certe aliter d in
re vñ. s. vt nullo mō admittat et pbās
nā sacm nō pōt deferre. qd est spēs p
bariōis. vt. C. e. l. in cōtractib⁹. s. illo.
z. C. de iure deli. l. si. s. licentia s. certe
satis credo primū verū z equū nec ob
stat qd de iuramento dixi qz ex tpe illi⁹
legis in actib⁹ nō hz iuramentū vñ
pbatiōis si nō vult aduersari⁹ vt. C. d
iuramē. l. generalr. s. finat. Accur.

Cōdictio. s. ex illa. l. C. de non nu.
pe. l. i cōtractib⁹. b **Obligatōe.** i. si
pulatōe q hōis sit. nā tūc iste ti. cessat
z hz locū. s. de ver. ob. qñ accepit vñ hz
locū exceptio in factū vt. C. e. ti. cū vñ
tra qñ nō accepit. **Multū.** qz post
multū tps exceptionē pponere nō pōt.
vt. s. mō dixit. Quid sit multū expo
nit b z no. multū p qñquētio poni s.
diu p decēnio ponit. vt. ff. q z a qui. si
cū fideicō. s. aristo. d **Consensibus**
quas nō hēm⁹. e **S** nec creditores
nō solū istū verū f. Suis pecunijs
subau. et nā occasiōe hōi si darem⁹
lōssū tps. et verū debitorēs interdum
talitā opponerent z ita occasiōe liciti
committeretur illicitum quod esse nō
debet. immo etiā licitū coartatur vt

videtur illicitum vt hic z ita aut. de ec
clesiasticis titulis. s. immo alia in pñ
cipio col. v. g **P**er consōnes. vt. C.
de non nu. pecu. l. i contractibus.

Utra biennij. sic. C. de omni agro
deser. l. qui a
gros.

Extenda
tur z hoc in
causa mutui
Si vero ex
alia causa cō
stetur in
scriptis velu
ti emptiōis
vel simili in
continenti p
iudicat sibi

De obligatione ex consensu.

nec potest contra probari nisi per aliā
scripturam. vt. C. de non nume. pecu. l.
generaliter. item hic debitorē consitē
te: sed in creditore consistente sibi solu
tum. xij. dies statuntur nisi in casib⁹
vbi incontinenti p̄iudicat. vt. C. de
non nume. pecu. in contractibus. s. si
per certis. z. s. seqz quando.

De obligatione ex consensu. Supradictum est de obli
gationibus que re verbis z litteris cō
trahuntur verum quia sunt alię que
consensu cōtrahuntur ideo de his sub
dit 'por.

Consensu. Totus iste ti
tulus diuiditur in tres partes. Primo
ponit quot casib⁹ quis obligetur ex cō
sensu solo. Secundo quia in his mas
gis consensu solo q in alijs obligatio
cōtrahitur. Tercio ponit effectum hu
ius obligatiōis ponendo differentiā
inter hunc contractum et stipulatiōē
Secunda ibi. ideo autem. Tertia ibi.
item in his. z hoc dicit. Totus titulus
in quattuor contractibus hic enume
ratis solo consensu cōtrahitur obliga
tio hinc inde etia inter absentes me
diante nuncio vel eplā. h. d. Are.

Consensu sic. ff. de ac. r. obli. l. con-
sensu. b. **I**n eptionib⁹. vt. ff. de
cōtrahen. emp. l. i. §. si. r. i. in pnc.
C Locatōib⁹. vt. j. ti. ij. in pnc.
C Societatib⁹. vt. j. p. socio. in pnc.
sed cōtra. ff.

p. socio. l. iij.
i. rñ. sed cer-
te ibi nō ne-
gat qñ con-
sensu cōtra-
hāt societas
vñ nō ē ptra-
C Adanda-
tis: sed nō ne-
etiā in stipu-
latōe cōsen-
sus d3 inter-
uentre. vt. §.
de ver. obli.
§. §. hic. r. ff.
de pac. l. i. §.
pe. rñ. ibi ex
pressis vñ
d3 esse pten-
sus. vt. ff. de ver. obli. l. i. §. i. hic autē
aio sine verbis r. inter abñtes. vt. j. p.
ri. ibi inter presentes tantum. vt. §. de
inuti. stipu. §. item verborum.

C Scriptura. hic caute nō. differen-
tiaz quā facit int̄ hūc tt. r. supiores. nā
q dicit neq scriptura in hoc discrepat
ab obligatōe s̄fariuz. vt. §. ti. i. Jte3 in
eo q dicit neq pñtia dicit ppter ver-
boz obligationē q inrer pñtes sit. vt.
§. de inuili. stipulationib⁹. §. si. itē inuti-
lis. Jte q dicit nō est necesse qd dari.
ideo dicit vt discrepat ab alia q sit re.
vt. §. qb⁹ mo. re. §. obli. p. totum.

C Per eplam. vt. ff. de rei vē. l. qdaz
mulier. b. **I**tem his fuit supior dñia
ad tria gñā obligationum. hic autē sit
dñia ad stipulationē vel verboz obli-
gationē. **C** Contractib⁹ q fiunt con-
sensu. l. 2. **C** Opz. q. d. hic in dē cōtrahi-
tur obligatio et in his q nō sunt dicta
nā veniūt s̄sure post mo3 vt. ff. de ac.

emp. iul. §. ex vēdito. idē ē r. oib⁹ bonae
fidei iudiciis. l. 1. nō ex p̄ctu. sed qñ nā3
sunt. vt. j. de act. §. in bonafidei.

C Ali⁹ stipulef. q. d. necesse est q oia
dicant. in stipulatōe. nā alis nihil ve-

lia negocia cōtrahūt
veluti p⁹ eplam vel p
nunciū. **C** Jte⁹ in his
cōtractib⁹ alter alteri
obligatur in id quod
alteruz alteri ex bono
r. equo prestare opz⁹
cuz alioquin in verbo-
ruz obligationibus a-
lius stipuletur: alius
promittat.

C De emptione r. ven-
ditiōe. m.

C Adptio r. vendi-
tio contrahit⁹.

bus vel societatis⁹. vel mādatis. vt. §.
ti. i. in pñ. r. iō de his tractatur⁹ inci-
pit de vēditōe r. emptiōe. por.

Emptio **C** Tot⁹ iste titulus
+ diuidit⁹ in qñq3 p-
tes. Prio qñ eptio r. vēditio cōtrahat⁹.
r. qñ ab ea possit recedi. Secdo pñtio d3
interuenire. Tercio qñ eptio ē pfecta
ad quē spectat pñtū reuēdite Quar-
to an sub pñtōe possit eptio celebra-
ri. Quinto qñ casib⁹ eptio eē nō p-
sit. Secda ibi. pñtū aut. Tertia ibi. cuz
āt. Quarta ibi. eptio tā sub pñtione.
Quita ibi. loca sacra. r. h. d. eptio ptra-
hif eotpo q de pñcio cōuentū ē l3 non
dū miseratū vel aliq arra data sit sine
scriptura fiat alit̄ at scriptura celebra-
ta erit eptio pfecta r. nō pri⁹. h. d. Tre.

C Adprio r. venditio contrahit⁹ hic.
no. trib⁹ modis perfici emptionez
vno modo. scz ex quo non possūt disce-
dere contrahentes. vt. C. de actioni.

mit in talem
obligationē
vt. ff. d. neg.
gest. l. si pu-
pili. in fi. et
l. qz tātū dē.

Deem

ptione r. vē-
ditōe. **C** Su-
pradictū est
de obligati-
onibus q ex
sensu pñtū
verū q ille
pñtū aut i
emptonib⁹
r. vēditōib⁹
aut locatōib⁹
r. cōductionib⁹

2 ob l. l. sicut intito s3 que modus etia
 cōditionalis est emptio pfecta. secū do
 mō qñ est pura et tūc incipit piculū rei
 ad ēptorē ptineret: vt. ff. de p. i. 2 cō mo.
 rei ven. l. necessario. in pñ. et ita cōtra
 hē hic pñe p
 ficitur. tertio
 mō qñ res tra
 ditur dñ plus
 pfici adhuc
 pñe impleri:
 ff. de act. ēp.
 si qñ res alie
 nam.

a **S**imul. i.
 statim.

b **A**q. id
 est postea.

c **N**umera
 tum nec ali
 quid datū lo
 co precij: vt. s.
 ti. l. in pñ.

d **A**rrē. vt
 ff. eo. q. sepe.
 in pñ.

e **E**emptio
 nis contracte
 nō aut est de
 substantia. cōtractus.

f **S**ine scriptura. i. sine sollemnitate
 scripture. g **E**nditionibus. s. qñ sūt
 sine scriptura. h **C**onficiūtur. pater
 hic qñ alia est emptio siue vēditio i scri
 ptis: alia sine scriptis. In scriptis dicē
 qñ agūt opñentes vt nō alr valeat cōtra
 ctus nisi fiat scriptura fm quosdā qd
 nō videm⁹ in vsu. alij dicunt vt pla. qñ
 sufficit q cōtrahētes vel aliqñ eorū dī
 cat in pñ. cōtractus q idē scriptura fi
 at. l3 nō dicat q alr nō valeat nisi fiat:
 et h approbo: vt. C. de fide istrū. l. 3. ctus
 ibi illos tñ qñ in scriptis fieri cōuenit
 et. si aut simplr fiat 3ctus: s3 postea ad
 pbatōnē fiat scriptura. val3 qd actus
 est et etiā valuisset sine ea. vt. ff. de pig.
 cōtrahē Et eodem modo dico esse itel
 ligendū vbi cūqñ dicitur lege cōtractū

aliquē in scriptis fieri vel distractum:
 vt. C. de testi. l. testū. et i. autem. de testi.
 s. et l3 col. vii. sed cū fiet i scriptis pñōi
 venditio et sine scriptura nō valeret. qñ
 re nō dñ obligatio lfarū. rñ. qñ aliud h3

et ēptionē constituit
 nisi et instra ēptōis fue
 rit cōscripta: vel manu
 ppria contrahētū vel
 ab alio qdem scripta:
 a contrahente autem
 subscripta: et si per ta
 bellionē fiunt nisi et
 completiones accē
 perunt: et fuerint par
 tibus absoluta donec
 enim aliquod deesler
 bis et penitentie locus
 est: et potest emptor vñ
 venditor sine pena re
 cedere ab emptione et
 venditione. Ita tñ im
 pune eis recede conce

subscriptio fit alias vbi contractus fit
 alius in scriptis: vt in aut. de fide istr.
 s. si quis igitur. et s. si quis mutui. et s.
 se. in. Nisi instrumēta. que vulgo rō
 nes dicunt fm Jo. n **C**ōpletōes
 i. non dñ cōplementū. o **A**ccēpint. s.
 ab eodē tabellidē. et a pñb: vt subicit
 p **E**t fuerit. s. qñ petat p intēcē et pro
 iuramētū in litē. q **A**bsoluta. vt qñ
 lecta fuerit pñb et claudauerūt vñ dic ab
 soluta. i. scripta. r **P**ena. s3 quō sine
 pēa cū statū artīs eū pñat. rñ. sine pe
 na itereēt iusturan. i. litē. nā pec pēa eēt
 qñ ad solutē: l3 nō qñ ad excipietē:
 vt. ff. si qñ ius dī. nō ob. l. i. s. si. nō autē
 ab artīs. alr liberaē vt subicit. ita tñ
 et. Itē iste tal nō facit 3. l. vt. C. de ac.
 et ob. sicut. cum declex sibi pñmittat. Et
 nō. qñ pñ. i. pñmissio ē cū aliqua pena. ar.

nomē. s. ēptō
 et verū est h
 nomē. at i mu
 tuo nō est ve
 rū mutuatuz
 eē. tūc. n. re ef
 ser obligatio
 3cta: vt. s. de
 lit. ob. s. plas
 ne.

i **C**ōstitutū
 m⁹ pñeritū tē
 poris ē. et dic
 vt. C. de fid.
 istrū. 3ctus.

l2 **F**uerit. s.
 pec istrā. et s3
 au. nō alr va
 leat nisi re.

l **C**ontra
 hēte. s. vtroq
 s. ēptorē et vē
 ditore et talis

contra in aut. constit. q. de dig. s. illud col. vi. Sed si non est scriptum et res est traditane valeat traslatio. quidam dicunt q. non. vt. C. de suffrag. l. vnica. alij contra. vt. C. si quis alteri vel sibi. l. multa interea. et

l. dolo. distin. gue. aut p. errozes aut sci. enger.

a **C**ompellit p. t. siue fine scriptis veditio celebrata est: is q. recusat ad implere contractum si qd. est emptor p. dat qd. dederit. si vero veditio duplex restituere compellitur. l. 3. sup. ar. re compellitur. l. 3. sup. ar. re nihil expressum est. **P**recium autem constituitur opte: nam nulla emptio sine precio esse potest sed et certum esse precium debet altoquin

nondum completum non ageretur actio de emptio: cum non esset adhuc venditio vt hic dicitur. sed per conditionem. ex. l. vel officio iudicis vt dictum est sed nihilquid vltra hanc duplicationem arratum tenet venditor: ad interesse si non tradat. de ac. empt. l. 1. et l. ex empto. s. idem ait. **M**. et aso. ostendit q. non q. sibi preiudicant accipiendo arras sicut et alias sibi preiudicant quis se eligendo. vt. ff. de tribu. ac. q. in heredem. s. eligere. Item q. hoc videtur agere contrahentes inter se vt amissionem et duplicationem arratum debent esse contenti: ergo p. expresso est habendum vt. ff. si cer. pe. cum quid. item facit. ff. de le. ij. cum filius. s. varijs. **B**. et Jo. extra dicit enim adhuc posse agi ad hoc vt tradatur. vel ad interesse vt arre interesse computentur. et facit p. eis. ff. de testa. in l. l. ij. et ff. de inoffi. test. mater. et C. de pac. do. l. si. facit melius. ff. de act. emp.

et ven. predia in si. sed quid si dederit p. arris et pro pagamento. rñ. pactum seruandum. l. non pot. discedere. vt. ff. de pac. traditionib. et duo opari vñ vt arre debeant duplicari veditio: petere. ite

vt emptio remaneat firmita et agatur ad interesse. item emptio re petere eadem duo operantur.

si inter aliquos: ita comuenerit vt quanti tunc res estimauerit tanti sit emptio inter veteres factis abunde hoc dubitabatur siue constet venditio siue non.

Sed nostra decisio ita hoc constituit vt quotiens sic composita sit venditio quam ille estimauerit sub hac conditione stare contractus: vt si qd. ille qui noiat est precium diffinierit tunc oimodo firmum est estimatio

b **E**xpressum. nihil dictus fuit a partibus qd. sup. arris fiat altero petente.

Precium. **E**mpatio non potest esse sine certo precio. sed si precium in alteri

arbitrium conferatur tunc videtur emptio facta sub conditione vt si ille fuerit precium arbitratus valeat emptio alio secus: et idem in locatione. h. d. are.

c **E**sset pot. vt. ff. e. l. ij. et C. e. l. vltia. **d** **S**ed et certum non duo. et q. precium debet esse et q. certum.

e **P**recium repetitio de precio quod debet interuenire vt addat duo. s. q. sit. certus item in pecu. nu. f. **h** **P**roc. i. de h.

g **D**ecisio. vt. C. de contrah. empt. l. si.

h **E**xistimauerit. non q. caute ponit de tertia persona. nam secus si in contrahentis arbitrio: vt dicemus. j. e. s. emptio.

i **N**oiatus est qd. si uniuersum contentum vtendo pro quanto estimabitur. rñ. non valet instar locatidis sic faciet vt. ff. loca. si merces. in prin. nisi i. vno casu q. est. ff. de pig. l. si fundus. s. si.

l **D**iffinierit. etiam inique quia a persona certa non redditur vt. ff. de verb.

obli. si quis arbitratus. hoc vey. e. qñ id
qd e de sba pñt' apponit. sec' si pferat
qd e de accidere contract'. nã tñc ad ar
bitriũ bñ viri recurrir. vt. ff. e. pcyv
ditto. r. ff. p socio si cõuenerit. r. l. si so
cietatez. r. ff.
loca. l. si in. l. tione et pñt' pfoluat
in pñ. q oēs r res tradat' r vendi
huc sūt dñe tio ad effectum pduc
r bñm Jo. s. tur emptore quida ex
fui azo. b. res empto actione vedito
dign' ad arbi re ex vendito agente.
triu bñ viri. ¶ Sinaut ille qui no
tñc non pñt' minar' est vel noluerit
cunt dicte. ll. vel nō potuerit pñt'um
nec ob. dicta diffinire tñc pñt'um
lex. vt. ff. dñ. eē veditiōe qñ nullo
bo. obli. si q's pñcio statuto qñ ius cū
arbitratu. qz in venditionib' nobis
ibi nō fuerat placuit non ē absurdū
arbitrat' quo r in locationib' r i cō
casu concedo ductionib' trahere.
nō recurri ad ¶ Itē b pñt'um in nūera
boni viri arbi r i cō
triu. s. qñ dñ nique diffini
ri. rñ. forte v l
tra dimidiā iusti pñt'um: vt ar. C. de resc.
ven. l. si voluntate. r. l. si. vñ vt. puto iudi
cis officio expedir' ēt si minori si decep
tio dñm nō minimar. vt. ff. de i. re. re.
l. seio. nã nō tātū sibi cōmittit' in alte
lis quātū ipsi dñs liceret: vt. ff. sol.
ma. l. et. s. i. r. l. si cōstare. s. si maritus.
a ¶ Perfoluat. ita qñ fiat accipietis: vt
ff. de ac. ep. ex empto. s. i. etiā vñsue p
morā: vt. ff. de ac. ep. l. iul. s. ex vedito
b ¶ Tradat' caute dicit tradatur r non
dicit detur. nam si tenetur facere acci
pietis s. de emicōe se obligauit: vt. ff.
de ac. ep. ex ep̄to. in pñ. s. nūquid pñt'
se teneat ad rē tradēdā. Al. dicit qñ sic
r facit p eo qñ hic dicit oīno tradat' r. vt
hic. ff. de rei ven. qñ restinere. r. s. de do
nā. s. alie. s. b. cōtra dicit enim cum i
berari pñtado inter esse. r facit p eo. ff.
de act. emp. l. i. i. rñ. r. l. ex ep̄to. s. idem

ait. r. C. de ac. ep. l. iñ. s. forte hic possz
distingui an vedito: beat rē r tñc snia
Al. teneat p suas leges an nō beat rē
r tñc aut dolo vel culpa desit eā pñt' in
frandē puta ep̄toris: r tñc snia. B. tene
at aut sine do
lo r cu ipa et
tñc nō teneat
vedito: vt. j.
e. s. cū aut. cf
set. n. val de
mirā qd ait.
B. vt si com
pellat. etia
tionē p re re
cipe: vt. ff. si
cer. pe. l. iñ. s.
j. r. C. dñ fidei
cō. l. l. si. itē
sic iprobe pa
cta rñpere cū
p̄tor dñcat pa
cta suab: vt
ff. de pac. iur
gētū. s. p̄tor
ait

c ¶ Ad effe
ctū. s. i. a dicto mō. s. p traditionē rei qñ
cij. vt. j. q. mo. tol. obli. s. si. d. ¶ Et ep̄
pro. mo. qñ ex ep̄to ē p̄tor. ex vedito vedito
toz agit: vt. hic. r. ff. d. ac. ep. l. ex ep̄to. i.
rñ. l. iul. s. ex vedito. e ¶ Pro nñpilo. vt
nec ad bñ viri arbitriū recurrir: vt mō
dixim' s. legatū nō. id ep̄ nñpilo. sic reli
ctū. vt. C. cōtra dele. si duob'. s. si. qñ. s. s.
ibi fauore vltie voluntatis peat.
f ¶ Statuto. sine qñ eē nō pōt veditio:
vt i pñ. b'. s. s. ¶ Et in locationib'us:
vt. ff. loca. si mer. in prin.
Itē. ¶ In ep̄tōe. r veditiōe pñt'um dñ
eē in pecūia nūerata als ē per
mutatio qñ ē pñt'um sepatat ab ep̄tōe. ar.
b ¶ Item pñt'um dicit precium debere
certum esse nunc dicit quā in nūerata
ta pecunia. ¶ Putat sed male. vt. j. dñ
cā. l. b. ¶ Poeta bomero. no. arg. qñ aū
ctoritates auctorum r philosophorum

sunt i cāis allegāde. sic. ff. de sol. l. si p
r. ff. de iudi. pponēbat. r. ff. de sta. ho.
seprimo. sed inter dū redarguūt vt b
r. ff. de rerū diui. in tātū. s. si. r. l. s. d
ui. a. q. Nebus. puta equis. **h**is
s. bis. s. grecis

q legi nō pfit
c **Q** Diuerse
schole singla
ris numeri ē
hic sic. j. mā.
s. is q exēq

d **Q** Espediri
i. cognosci.

e **Q** Spēm cō
tractus. s. ino
miani. nā nō
h3 nomē suū
vt. ff. de re. p
mu. l. i. s. itez
ēptor qre dī i
noiat? cuz ita
curiale nomē
hēat. r. h. deo.
q: illi scus
sunt noiat q
stati vt sunt
pariunt ac. vt
ff. de pac. l. iu

risgen. in pn. siue stāt cō sensu vt ven
ditio: vt. s. e. in pn. siue re vt mutuum
q. mo. re. cōtra. ob. in pn. at pmutatio
nec ex pacto pīt act. nec re sed parit et
vtroq. s. postea dū dū re interueniente
ex pacto primo. vt subtiliter. colligif.
C. de re. pmu. ex placito r ex hoc cōtra
ctu oritur actio pscriptis verbis: vt. j.
de acti. s. actionū. r cōdt. ob cām: vt. ff.
de pscriptis s. bis. l. naturalis. s. i.

f **Q** Digestis. vt. ff. e. l. i. s. i.

g **Q** Zati. i. meli. r apius in. ff. dī. q. b

Lum. **Q** Rei veditio specie cōmo
dū r incōmodū spectat ad
ēptores etiam āte traditiōē nisi in ea
dōlū vel culpā veditōr cōmiserit cū? no
mie cōuenit. Et quotiens qis sō tenet
q: actōez h3 eā cedēdo liberat. p. d. af.

h **Q** Dicitur? s. e. i. pn. **i** **Q** Stati. s. cer
te imo nō stati. s. i. s. sunt necessaria. p
mo qv editio fiat nō in scriptis als. l. si
fiat in scriptis veditio nō trāsit ad em
ptorē piculū nisi nō dū eēt cōpletū: vt

tractus a veditioe se
paratam merito preua/
luit cū r ipse alijs bo/
meritis versibus adiū
uabatur r validiorib?
rōibus argumentaba
tur qd et āteriorēs di
ui principes adiunxe/
runt r i nris digestis
latius significatur.

Q Cum aut emptio et
venditio contracta sit:
quod effici dicitur? si
mul atq de precio cō
uenerit cum sine scrip/
tura res agitur pericu
lum reuendite statim
ad emptorē pīnet taz
r si ad huc ea res ēpto

sub certitudine eēt tradita. l3 sit spēs. si
tū spectabit sp piculū ad ēptores puta
vēdo Stichū aut pāpū p m? n. mo
ris piculū veditōris: vt. ff. de cōtrabē.
ēp. si i ēp. s. pe. item qd alio mō peat q
publicatiōe rei. nā tūc nō pīt ēptor: vt
ff. loca. si fūd. Jte nullū pactū sit i cer
tū q piculū veditōrē respiciat. nā tunc
nō pīt ēptor: vt. ff. e. si i veditōe. r. j.
primo. s. qd fugerit. siue spāl r eēt d ca
su fortuito dictū fm. B. siue gñal r fm
Alid. vt dicitur? ff. si qd cau. s3 r si qd. s. q
fitū. itē q v editōr nō fuerit i culpa vel
dolo qre res peat: vt. j. pri. s. itē qd nō
fit in mora. nā tūc q vltimā fecit morā
sibi perit: vt. ff. de picu. r cōmo. rei vē.
illud r b ēveruz b casu siue res pītura
erat penes emptorē siue non fm Jo. vt

f. de
guer
rata
no
mili
speci
p d
no
cū
rati
tūc
recc
fit c
pū
guā
iura
dī
p
pari
mo.
l. i.
q in
spā
tū
diti
deg
lit c
pica
m f
tio.
sep
sed
diti
per
em
diti
r co
fic c
mu
a
b
v
cā
c
d

ff. de le. i. l. cum res. §. si. l. 3. **M.** diffini
gueret ar. l. ff. de rei ven. l. ite si verbe
ratu. §. si. ite qd nō sit res q̄ degusta
tione desideret. vt vinū 2 zinziber 2 si
milia nō tamē distinguūt an vēdat in
specie. 2 tunc

p^r degusta
tione est pi
culū emptio
ri an in gñe
2 tñc sūt duo
necessaria vt
sit emptoris
pīculū. s. de
gustator mē
sura siue pō
d^r 33 Jo. 2. b.
2. p. vt. ff. d
pericu. 2 cō
mo. rei ven.
l. i. in princi.
S3 35. dicit
q̄ in vno sit
spāle: qd sta
tim facta vē
ditōe. Et aū
degustatōez
sit emptoris
pīculū: si sit
in spē vēdi
tio. vt. ff. e. l.
sepe. §. i. his
sed nūq̄d
distinguitur
periculū per
emptoris a deterioratione vino ven
dito in mensura vt in venditione con
ditionali diximus modo per. l. ff. de pi
2 commo. rei ven. quod si pendente vt
sic effusientis ad venditorēz acoris et
mucoris ad emptorē.

a **¶** Itaq; nunc ponit exempla

b **¶** Periculū. facit. ff. de pi. 2 cōmo. rei
vendit. l. i. qd 2 de reg. iu. l. fm naturā
2. §. de le. pa. tu. §. si.

c **¶** Venit. l. i. redditus est.

d **¶** Necq; culpa etiā talis qualis in cō

modato gratia vtriusq; partis cōtra
cto venit. vt. ff. de picu. 2 cōmo. rei ven
dit. l. i. custo diā. 2. ff. cōmo. si vt certo. §.
interdum. e. **¶** Sinima duertendum. i.
distinguedum. f. **¶** Susceperit. qd

pactum valz
vt pic. 2. ff. e.
q̄ sepe. §. si
res. 2. ff. de
peric. 2 com
mo. rei ven.
l. i. §. i.

debz cur^r pīculūb est.

¶ Qd si fugerit bō q̄

venit aut surrept^r fue

rit ita vt neq; dol^r neq;

q̄ culpa vēditoris in

teruenerit: aīaduerten

dū^r erit an custodiam

ei^r vsq; ad traditiōez

ei^r vēditor suscepit^r sa

ne. n. si suscepit ad ip

sius pīculū is^r cāus p

tinet si non suscepit le

curus est. **¶** Idez 2 in

ceteris aīalib^r ceterisq;

reb^r intelligim^r vtiq;

tñ vendicationē rei 2

cōdictionē^b exhibere^r

debebit emptori quia

sane qui nondū rē em

piori tradidit adhuc

ipse dñs est. **¶** Idē ē

est de furti 2 de dāni^k i

iurie actiōe. **¶** Emptio

ta3 sub cōditiōe q̄ pu

¶ Is casus
etiā leuiss^r
ma culpa cō
tingens fm
Job. non ve
ro fortuito
licet. **M.** cō
tra. vt. C. de
pig. actio. q̄
fortuitis.

¶ Cōdicti
one. scz furti
ua que. s. soli
domino dā
batur vt pic
ff. de condi.
furtiua. l. i.

¶ Exhibe
re. s. cedendo
actio. istas 2
hoc quando
non fuit in
culpa. alias

non liberatur cedendo. vt. ff. pro socio
l. de illo in prin. que est contra.

¶ Dāni puta si fuerit res venditavē
ditōi subtrahita. vel in ea datium sit
dānū. vt in prin. hui^r. §. nam pec actio
dāni iniurie dñō datur vt. ff. ad. l. aqui.
item meia. §. legis.

¶ Emptio. **¶** Etiam sub cōdi
tione potest emptio
celebrari accidentalibus contractibus pos
sunt in alterum ex contractibus cele
brari. p. d. 2. 2. 2.

a ¶ Placuerit s; videat q in alteri con-
trahentis arbitrii cōferat emptio qd
esse nō pōt. C. e. l. in ementis alias in
vendētis. r. ff. e. l. q sepe. s. i. q sunt cō-
trarie sed dicere ipsam h pferri arbi-
trio ēptoris
aliud si cō-
mercii vt sit
tibi empra
si vis vel p
cū pro qro
voles vt di-
ctis legibus
ptarijs. itē
opponit hec
vēditio q b
sit nō videt
cōditionalis
vt. ff. e. l. l. i.
q est s. s. cer-
te ibi fuit ēp-
tus pure: s;
resolutio de-
bebat sub cō-
ditōe fieri.
at hic sub cō-
ditōne factā
fuit. vñ nō pōt impleri nisi impleat
conditionē vt. ff. e. hē venditio. in pñ-
b

b ¶ Aureis tot puta decem.
Loca. ¶ Emens ignoranter rez
que non est in commercio
habet contra venditorem actiones ex-
empto ad interesse. l. p. d. Are.
¶ Zoca sacra. que sunt ista pades su-
pra de re. di. s. flumina. r. ff. nullus. et
s. religiosus. d. ¶ Priuatis redde sin-
gula singulis. nā priuata ptaria ē pu-
blice r pphana sacre r religiose. r facit
ff. e. liberi. r. l. q. r. l. liberi. Accur.
¶ Qd nō. l. q. emerit ignorans vt. ff.
de pñen. empt. l. liberi pois.

De locatio de condu

ctione. ¶ Tex. continuat. Rub. qz loca-
tio est similis emptioni vt in tex. r. ff.
eo. l. i. Igit post emptionē sequit vide

re de locatiōne. Are.

Locatio. ¶ Totus iste titulus
diuiditur in quatuor
partes. Prio ponit qd iste contractus
tractus habet similitudinē cū contractui
ēptōis. Se-
cūdo illud p
exēpla decla-
rat. Tercio
quid veniat
in isto cōtra-
ctu. quarto
adquid tes-
netur condu-
ctor. Quinto
to an iste cō-
tractus trās-
eat ad pñdes
Secūda ibi
nam vt exē-
plo. Tercia
ibi. in. s. con-
dictor. quar-
ta ibi. qui p
vñ. Quinta
ibi in si. mor-
tuo r hoc di-

Idem iuris est si fisco
liber p seruo emerit.
¶ De locatiōne r con-
ductione.

Dectio r condu-
ctio proxima est
emptioni r venditio-
ni. iisdemque iuris re-
gulis consistit. nam
vt emptio et venditio
ita contrahitur si de p-
cio conuenierit: sic et
locatio r cōductio ita
contrahi intelligitur:
si merces constituta
sit et compet locato-
ri quidez locati actio

est in summa. Locatio perficitur con-
sensu coipso q de precio conuenit r in
voluntatem tertij precium conferri po-
test quemadmodum in emptione r ven-
ditio eius natura qua per omnia locatio re-
gulariter in certo vero precio constituitur
to contractus in nominatis efficitur
hoc dicit. Are.

Dectio. ff. eo. l. i.

¶ Proxima quo ad tractatum r
quo ad sententiam.

b ¶ Si de precio. vt. s. t. i. s. pñi aut.

i ¶ Si merces. s. certa r in pecunia nu-
merata. vt. ff. de pos. l. l. i. s. si q serunz
r. ff. de pre. s. naturalis. s. autem cum
do. vñ de partiaris colonis qui par-
tem dñi reddit fructus inproprie di-
citur conductor: imo socius magis: vt
ff. e. si merces. s. vis maior.

l ¶ Quidem locati: sicut venditori ex-

emptio actio competit: vt. s. ti. i. s. sed et certū p̄ciū. in fi. a **¶** Supra dixim⁹. s. ti. i. s. item p̄ciū. b **¶** Arbitrio. ff. e. si merces. i. rñ. c **¶** Quia de causa. quia dixi certū debere p̄ciū interuenire.

d **¶** Si fullo

ni. est autēz cōductori nō cōducti fullo qui lauat siue t̄m̄git siue polilit.

e **¶** Sarcinator. sarcinator ē qz fracta vestimēta resarcit vt dicim⁹. j. māda. in fi. ti.

f **¶** Postea. nota. postea nā prius re non secuta. i. nundū tradita ad reaptandū actio nō daret: vt C. de rerū p̄mu. ex placito.

g **¶** Moie. q̄si ex nouo contractu inno minato. vt. ff. de p̄scrip. ver. l. i.

h **¶** Verbis.

j. man. s. si cōtra. sed distingue an certa merces interuenierit. et tunc agitur locatio: vt. s. e. in p̄m. aut incerta. et tūc est p̄scrip. h. agitur vt hic aut nulla et tūc est mandatū: vt. ff. de p̄scrip. h. si tibi pollienda et in cōtrario.

¶ Preterea. Si merces cōsistit in specie nō locatio s; innoiatu stract⁹ nascit⁹ ex quo actio p̄scriptis h̄bis dat. p. d. Are.

i. **¶** Vulgo querebat: vt. s. ti. i. s. item

precis. l. 2. **¶** Botes cōmodarent. in p̄prie ponit vt sequit. l. **¶** Bos perijt. sua culpa. als nō tenet. cuz vtriusqz gratia cōtract⁹ sit vt b. et ff. de p̄scrip. ver. si gratuitā. s. si margaritas et

ductione et locatiōe. si forte rē aliquā vtēdam siue fruēdā tibi aliq̄s dederit et iuncē a. te vtēdā siue fruēdā accēperit et placuit nō esse locatiōem conductionē sed propriū genus eē cōtractus: veluti si cū vnū quis bonū habes ret et vicin⁹ eius vnū et placuerit inter eos vt p̄denos dies inuicē boues^k cōmodarēt vt op⁹ facerēt et apud alterz bos^l perijt neqz locati neqz cōducti neqz cōmodati competit actio: qz non fuit^m cōmodatum gratuitum verū p̄scriptisⁿ verbis agendū est. **¶** Ad eo^o autēz aliquā^p familiaritatem inter se vidēt habere emptio

ff. cōmo. si vt certo. s. nūc videndum

m **¶** Nō fuit bona ratio: vt. s. q. mo. re cōtra. ob. s. cōmodati.

n **¶** P̄scrip. tis verbis. q̄ competit ex d̄ctib⁹ trib⁹ in noiatu dove des facio vt facias: vt. ff. de p̄scrip. h. naturalis. s. iij. et iij. als dat ex pacti incontinenti appositis: vt C. de re. pers. mu. reb⁹. als dat quando dubiū est de noie cōtract⁹ vt. ff. d̄ p̄scrip. ver. l. i. s. fi. et l. ij. iij. et iij.

¶ Adeo

¶ Contractus emphyteoticus qui p̄fitur cum alicui res conceditur merce de i pecunia vel i specie cōstituta a cōtractu locationis et ab emptione in aliis quibus differt. et multipliciter cōuenit cū cura q̄ iure ciuili fuit introductus. et interitus totius rei pertinet ad do minū particularē et a a emphyteotā. p. d. Are. o **¶** Adeo aut. p̄sdem regulis et questionibus cōsistūt. multa ergo habent inter se cōia. p **¶** Aliquā als nō

li rōe est iudiciū. vt. s. de iur. natu. s. qd
vero. h̄ eni est de iure ciuili. et vt als. j.
de act. q̄ de cōstitutā. **¶** Ad dñm vt
p̄sionē p̄eat. **¶** Particularis. i. me/
dicitatis vel m̄m̄ fm̄. **¶** Md. et Jo. arg. ff.
de vsufr. etiā

de ver. sig. et
nomē filiarū
s. portōis. et
ff. de dam. in
sec. inter. q̄s
s. damni. et de
cōtrahē. ep̄t.
domū. nos di/
cim⁹ si aliqd
etiā parū. re/
mansit dānū
ēphiteote eē
arg. huius. s.
et C. eo. l. i.

¶ Utimur.
sunt et duo a/
lia naturalia
siue tacita pa/
cta in h̄ cōtra/
ctū: vt de rei/
cien. do ep̄pi/
teotaz si non
soluerit pen/
sionē p̄ tr̄en/
niū: vt. C. eo.
l. ij. s. i. et in
aut. de nō a/
lie. s. scire. col/
la. ij. in ep̄pi/
teota autē ecclesie siue colono priuati
dic vt ibi nō. s. per bienniū. itē et si velit
emphiteota vendere. q̄ dñō p̄mo de/
nunciare debet: vt. C. eo. l. fi. s. i.

¶ Item. Cum in dominium rei
concede transit pecunia p
mercede constituta emptio non locatio
dicitur. p. d. are. **¶** Duo. scz artificis.
accut. **¶** Forme. s. demonstrate. s. qd
si certa non est materia demonstrata.
rū. non interest: vt. ff. de contrahen. ep̄.
conuenit. et l. fabinus vlt facias punctū

Conductor.

In dictione sua.
In hoc cōtra/
ctu veniūt. s. de natura ip̄i⁹ venire dñt
lz nō fuerint exp̄ssa. p. d. are. f. Legē
i. pacta. vt. ff. de positi. l. i. s. si cōueniēt

tura dubiū non est qn
locatio et cōductio sit.

¶ Conductor autē oīa
fm̄ legē cōductionis
facere debet et si qd in
lege pretermisum fue
rit id exequo et bono p̄
stare de bet. **¶** Qui p̄

vsuraut vestimentoz
aut argenti aut iumē/
ti mercedem aut dedit
aut promisit ab eo cus/
todia talis desidera/
tur qualem diligentis/
simus paterfamili. su
is rebus adhibet q̄ si
prestiterit aliquo ca/
su fortuito eam rem a/
miserit de restituenda
ea non tenebitur.

¶ Adortuo conducto
re intra tpa cōductio
nis h̄s et eodem iure
in conductōe succedit

mo. si vt certo. s. nūc vidēdū. alij pp̄rie
ponūt et dicūt sp̄ale in his reb⁹ q̄ facile
p̄nt frangi. accut. **¶** Amiserit. vel do/
mū datū sit. qd p̄luderi nō poterat:
vt. ff. eo. sed de dāno. l. **¶** Conductorē
pp̄ietatis. sec⁹ in vsufr. vt. C. de vsufr.
si dñā vel dic vt ibi et de iure do. si soci⁹
in fi. **¶** Succedit. vt. C. e. viā. sed an
moriēte scholare vel recedente substi/
tuere. p̄t. sic de iure cōductionis bus. s.
ratio societatis prouidet q̄ p̄ualet vbi
certa p̄sona eligitur: vt. j. ti. i. s. soluiē

¶ Equo vt
vsuras p̄mo
rāt vt. C. e. p̄e/
sens. itē ecō/
tra. nā cōdu/
ctor agit vñ do/
mus et hostia
sibi reparen/
tur: vt. ff. e. ex/
conducto.

Qui.

¶ Conductor
de leu⁹ culpa
tenetur et con/
tractus loca/
tionis ad he/
redes. p. d. af.
¶ Diligen/
tissim⁹. i. dili/
gens sic ex/
ponitur: vt. ff.
e. si merces.
s. qui colum/
nā. nā cū vtrū/
usq̄ gratia si/
at locatio nō
venit exactis/
sima: vt. ff. cō

De societate. Est autem societas ut ait Marc' Tullius duorum pluriumque cōuentio hōc est cōtracta ad vberiorē q̄ritūz et cōmodiorē. cōtinuat per textū. s. de obligationibus s. finali.

Socie **De societate.** Societatem cōtre soleamus aut totorum bonorum quā greci spālter appellant: aut vnus alicuius negotiationis: veluti mācipiorū vendendorū emendorūq; aut olei aut vini aut frumenti emendivendendūq;. Et quidē si nihil de partibus lucri et damni nominatum cōuenient equales scilicet partes et i lucro et in damno spectant.

Quod si expressē fuerint partes be seruari debent. Nec enim vnū dubiū fuit quin valeat cōuentio si duo iter se pacti sint: vt ad vnum quidē due partes et lucri et damni partineant ad aliū prime at tertiā. De illa sane cōuentōe q̄ritū est

si sunt partes equales: nisi iter socios alter cōuentus fuerit. h. d. are. Societate. Totum. i. omnium et expressē: vt. ff. e. l. i. s. i. z. l. ij. s. i. naz b. homē. s. totus tertiū societate ad vnā rē significat. c. Emendi. itē alijs duobus modis. s. oim bonorum simpliciter: vt. ff. e. l. coiri. z. l. nec adijcit. item vni reijcit

ff. e. l. v. z. l. societas. d. Equales. ff. e. l. i. s. i. q̄ritēs. s. hōdes. z. s. d. hō. i. l. i. s. i. s. ita omni. z. ff. e. l. i. h. fuit. et dic eque fu ille capitale. e. l. exp̄sse et i solo lucro vt. j. e. s. illo. f. l. cōuentio. s. talit' seq̄t

si Titius et Sotus iter se pacti sunt vt ad vnum lucri due partes partineant: damniq; tertia ad sētū due partes dāni lucri tertia an rata debeat haberi cōuentio Quintus mutius contra naturā societatis talem pactio nem esse existimauit: et ob id non esse ratā habendam. Seruius sulpitius cuius sententia pualuit contra sententia: q̄ sepe quorundam ita p̄ciosa est opa in societatem: vt eos iustus sit conditione meliori in societate admittit: nā et ita cōtre posse societatem non dubitat vt alter pecuniaz cōferat alter non cōferat. et tñ lucrū inter eos cōmune sit: q̄ sepe opa alius cuius p pecunia valet

cri. si vero tantū dānum superest is qui in duas partes dāni ferre d̄z in reb' q̄ sup sunt tantū vnus q̄ritū faciat tertia pars dāni: vt. ff. e. mutius. i. Seruius hic serui' sibi met cōtradidit videt: vt. ff. e. l. muti'. s. nō est verū. nā ibi dicit de facto b̄ eē nō posse. s. vt dānū et lucr' sit in eadē societate: cū dānū lucro et cō

g. Tertia. scilicet pars lucri et damni.

De let cōuentio inter socios vt taz maiorē partē lucriserat alter q̄ damni et cōtra. Et lucrū dicitur q̄ superest omni dāno deducto: et taz q̄ lucrum parti cipet alter et damnum nō. hoc dicit are.

Alia ad titium computatio hic exp̄dita fiat vt si lucrum in vna re. i. alia vero damnum contigerit: vt si de ducto oī damno lucrū superest vnū in duas partes alius in tertia partē admittatur eius lu

cōtra lucrū dāno deducto intelligat vt
ibi dī. r. j. e. s. radeo. ac. a ¶ Et adeo.
hec pacta inegalitā tūc demū locū ha-
bent qñ alter plus cōtulit ope vñ indu-
strie q̄ alter vt. ff. e. si nō fuerit. s. si ve-
ro placuerit

fm 430. cū so- ¶ Et adeo^a cōtra qñ/
cietas sit fra-
ternitatis ius:
vt. ff. e. si vez
Jo. cōtra et
subaudit i. l. cri ptes^b ferat de dam/
illa si nō fue-
rit maxie alij
idem q̄ Jo.
sed tali rōne
q̄ iure cōuen-
tionis valent
s; nō societa-
tis: vt. ff. de
po. l. i. s. si cō-
uenerit.

b ¶ Partem.
nō totus al's
esset leonina
vt dī in fabu-
la autant. et
ff. e. si nō fue-
rit. s. si. r. l. si
vn^c. s. r. si pre-
cius. in fine.

c ¶ Qd̄ nūq̄
f. dictū est b
proxi. casu.
d ¶ Eōueniē
ter. i. cōueni-

ens eē sue finie quā dixit. s. e. s. de illa.
Illud. ¶ Particula adiecta i lū/
cro tacite videt̄ adiecta
dāno. r. cō. p. d. are. ¶ Bernari. no. eā
dē rōem cōtrarioz. sic. ff. de le. iij. l. si. s.
r. si. ff. fami. per. si filia. s. itē papi. ar. d
ff. de li. r. post. cōmo dīffine. ff. loc. l. e. i.
rñ. r. ff. de neg. ge. si quis negocia.

Manet. ¶ Societas soluit res
nūciatione q̄ soluta lu-
crū qd̄ p' renūciationē acq̄rit nō cōcat

nisi dolose fuerit renūciatū. p. d. are.
f ¶ Manet si renūciauerit pñti socio
nō absentī: vt. ff. e. s; r. soci^g. s. si absent
ti. g ¶ Callide. i. r. si intēptiue renū-
ciet. Itē r. si expedit nō renūciari: vt. ff.

cianerit societati solui-
tur societas. ¶ S; pla-
ne siq̄s callide^h in hoc
renūciauerit societati
vt obueniēs aliqđ lu-
crū solus beat veluti si
torozⁱ bonoz sociⁱ cō-
strutⁱ cū ab aliquo hñf
esset relictus in hoc re-
nūciauerit societati vt
bereditatē solus lucrū
facere. cogit hoc lucz
cōdicare. Si qđ xō ali-
ud lucrificat qd̄ non
captauerit^k ad ipm so-
lū pñet. Et vero cui
renūciatū est q̄cquid
oīno post renūciataz
societatē acq̄rit^l soli
cōcedit^l. ¶ Soluitur
adhuc societas etiam
morte^m socij qz q̄ soci-
etatē dñt certā psonā
sibi elegit. ¶ Sed et si
consensu plurimū so-

e. actōe. s. la
beo. r. l. sed r.
si socius. s. si.
p ¶ Totoz. i.
oim r. h. expf
so: vt. ff. eo. l.
iij. s. i. al's d
vt. ff. eo. nec
adiet.

i ¶ Si q̄ dve
ro. al's siq̄ dē
sic. ff. ex qui-
cau. i. pos. ea.
l. i. fulcim?
s. q̄ si aduer-
sus. sic. ff. eo.
ac. s. dixim?

l2 ¶ Capra
uerit. i. non p
cogitauerit.

l ¶ Concedit
nota hic qui
q̄ casus sol
uende socie
tatis hic r. se
quētibz q̄e
tuoz. s. sunt r
alia duovt re
petitione rez
rum natura
lium vel ciui

lium: vt. ff. e. verū. s. pe. item cū ab alio
stipulor: aio nouandi vel iudiciū cū ali
quo dicto animo nouādī: vt. ff. eo. acti
one. i. respon.

Soluitur ¶ Adorte vn^s ex
socijs. itē iteritū reuel publicatoz bo-
noz soluit societates. item si ex socijs
bñs cesserit. are.

m ¶ Adorte idē est in tutela secⁿ in dī
spōsito r. mādato: vt. ff. de his q̄ nota.
infā. surti. s. illud.

n ¶ Et si. i. q̄uis

A Conuenerint. s. vt dicitur iter sup^{er}tes etia ymo moriete nō aut ad p^{re}dem trāst etā ex pacto: vt. ff. e. l. adeo. 2. l. ne mo nisi in societate vectigaliū: vt. ff. e. l. verū. s. in herede. 2. l. adeo. i. rñ. 2. nisi denuo cōsen^{ti}at: vt. ff. co. l. plane.

B Item si alicuius rei vt duo taberna rñ vendend do. vinum in foro.

C Publica ctione. que pu blicatio si p^{ro}pter delicta: vt. ff. de bo. dam. l. i. i. rñ.

D Alter. scz bona socij publicent^{ur} fiscus.

E Pro mor^{to}. sic. ff. et actione. s. pu blicatione.

F habetur. sed qd si hic socius cuius bōa publica ta sunt rōne operis socius erat nō rerū qd eē pōt: vt. s. e. s. nam et ita. rñ. idē cū

libertatē vel vitam vel ciuitates amit tat: vt. ff. de bo. dā. l. i. 2. j. p^{ro}ci. s. innui tur. in fi. g^o Item si quis cesserit qd facere potest ne in carcerem detru^{da} tur: vt. j. de acti. s. fi. 2. C. de cessi. bo. l. i. h^o Debita. qz fiscov^{er} priuatis de bebat: vt. ff. e. actionem. s. i.

G Veneat. i. vendatur.

H Sed hoc casu. q. d. non sicut supe riori p^{ro}ximo. qñ bona fuerunt publi cata. nam viuens in ciuitate existens si

bi postea acq^{ui}ret pōt: vt. ff. s. ces. bo. l. y **Socius.** Socius tenet de leui culpa vel de ta li diligentia qualē suis reb^{us} solit^{us} est ad hibere. h. d. are. l. Actione q^{ue} est dire

incipe societas. **S**ocius sociotvtrum eo no mine tm̄ teneatur pro socio actioe^{is} si quid do lo cōmiserit tunc is q^{ui} dponi ap^{ud} se passus^{us} est an etia^m culpe. i. de fidie atq^{ue} etiam negli gētie. noie q^{ui}sum est: pualuit tamen etiā cul pe noie teneri^{us} euz cul pa aut nō ad exactissi mā diligentiaz dirigē da est. Sufficit em̄ talē diligentiaz cōibus res bus adhibere socium qualē i suis rebus ad bibere solet^{us}. **M**am

qui^{us} parū diligentē so ciū sibi assumit de se q^{ui} ri debz hoc est sibi im putari debet.

De mandato Rub.

Mandatu^{us} cōtra bituri quinq^{ue} b

compen. si ambo 2 de dolo. si duo.

O Solet ante contractam. societatez Et i hoc discrepat a depositario qui vt in presenti tenetur sic. ff. depo. l. quod uerua. sic est in eo cum quo habeo rez cōmuni sine societate: vt. ff. fa. h^{er}ec. l. heredes. s. non. tantum.

P Qui parum. sic. s. qui. mo. re. s. ob.

De mandato. Obligatio nū alie re p^{ro}bunt. alie v^{er}bis alie litteri

pter: vt. j. de pe. te. li. et q^{ui} bus. 2. finita societate nā scit: vt. C. eo. tam diu: nisi i casu. vt. e. a^{ct}ione. s. non nūq^{ue}.

Passus. qui d^{icitur} solo do lo tenet^{ur} la^{ta} ta culpa q^{ue} do lū represen tat: vt. ff. de s^{ci}ti. l. qd ner^{us} ua. 2. ff. si q^{ui}s te. lib. eē ius. l. i. s. nō aut.

Tenent. nisi alter tan tū culpā p^{ro}st terit quāta^m 2 iste afferret par damnu^{us} quo casu cō pensat culpa irez dolo^{us} cū dolo: vt. ff. de

alie cōsensu. vt. s. de ob. Itē eaz q̄ ex
p̄sensu alie p̄ v̄dictionē alia p̄ locatio
nē r̄ p̄ductionē. alie p̄ societate. alie p̄
mādatū. vt. s. de ob. ex cōsensu. in p̄n
cipio. de tribus p̄mis dixit: nūc de q̄r̄
ta. s. manda

to. Accursi.
Ista glo. bñ
continuuat
Rubricā oēs
a titulo de
obligationi/
bus vsq; puc

Manda
tū. mā
datū est offi
ciū gratuito
ab eo q̄ susce
perit exp̄ibē
dū. nisi enī
fiat gratis i/
cipit esse lo/
catio. si non
erat factur?
als enim ta/
le factum tō
q̄ locari cō
suevit. vt. j.
eo. s. fi. r̄ sit
per verbum
rogo volo
mando sup/
plico r̄ similia: vt. ff. e. l. i. s. fi.

Quinq; imino videtur q̄ ser vt se
quisq; sed dic quinq; sez obligatorijs
vltimū enim non est obligatorium. vl
timū enim est quando tantū tua gra
tia non est obligatorium vt. ff. eo. ti. l.
ij. s. fi. Item fin. 3o. est quoddā aliud
vi. obligatorium vt cum sua gratia et
tua r̄ aliena aliq̄s tibi mādat vt emas
fundum pro me r̄ te r̄ titio. Item vlti
mū potest dici septē modis r̄ exempli
fica. vt. ff. eo. si procur. s. si tutores vbi
tutor mandāt contutori s̄uoyt seruū
necessarium enat pupillo r̄ sic gratia
mādat̄is r̄ mādatarij r̄ pupilli cōtrahi

tur mādatū. e. Obligatio nisi dol?
r̄ calliditas itcedat. vt. ff. de reg. iur. cō
siliij d. Mādātis gereres: r̄ tunc qz
suscepit mandatū nō qz gessit tenetur
vt. ff. eo. si remunerādi. s. i. Accur.

ager cū eo ex fideiussio
ria cā mādet tibi vt cū
reo agas p̄iclo māda
tis vl vt ip̄i p̄iculo sti
puleris ab eo quē tibi
delegeris i id qd tibi
dbuerat. **A**liēa at cā
iteruenit mādatū: ve/
luti si tibi mādet vt ti/
tij negocia gereres vel
vt titio sūdūz emerēs
vel vt p̄ titio spōdēs
Sua r̄ aliēa veluti
si d̄ cōib/ suis r̄ titij ne
gocijs gerendis tibi
mādet vel vt tibi r̄ ti/
tio sūdūz emerēs vl vt
p̄ eo r̄ titio spōderēs
Tua r̄ aliena velu
ti si tibi mādet. vt titio
sub vsuris crederēs q̄
si sine vsuris pecuniā

pupillo. i. si. s. ibi debet subaudiri tñ
vl dic nō sūt p̄p lucrū i ducte. s. p̄ncipa
lit. vt ibi sedario tñ sic. vt b̄ d̄ f. Et
puta pcuratori mādanē. **S** i p̄i. s. s.
mādāt. r̄ in b̄ est vtilitas mādat̄is.
Mādet. s. si deiussor r̄ b̄ cāu age
p̄tra si deiussorē mādatē actiōe māda
ti nō ex stipulatiōe primo si nouan d̄
animo hoc mandatū intercessit: vt
ff. eo. si mandato meo. in fi. l. si aut nō
innouādi aio agit ex p̄ia cā. vt. ff. d̄ p
cur. l. l. s. ea ob. i. fi. **S**ua r̄ aliena
mādet. b̄ agi p̄duab/ actiōib/ māda
ti. s. p̄tra mādatē. r̄ neg. ge. d̄ titiū q̄
dat mādatū. vt. C. d̄ ne ge. l. si mādatē
v iij

Tua

Ad cognō
scēdū cuius
gratia mā
datū fiat su
scipit dū ē cu
ius vtilitatē
cōcernit illō
qd mādat r̄
d̄ illius grā
celebratū et
mādatū grā
mandatarij
tantū nō est
obligatoriū
sed d̄ p̄prie
cōsiliū. b. d.
Ate.

Subvsu
ris. in b̄ est
vtilitas mu
tuantis p̄p
vsurarium lu
crū sed p̄tra.
ff. de vsu. cū
quidam. s. si

a **¶** Crederes. si mandauit. Accur.
b **¶** Tua tantū gfa. hoc aut addit do/
 eto. vi. mōis qd dic. vt. s. e. i. pn. i glo.
 mo vñ rē. in fi. c. Et pñlio no. bonā
 regulā quē de pñlio nō teneri. fallit
 tñ in casib?
 q̄ his legib? crederes? aliena tātū
 dicunt: vt. ff. de dolo qd si
 cū scires. r. ff. de pñene. l. ij.
 sed certe ibi
 fuit. fraudu
 lentuz pñliū
 vt. ff. de re.
 iu. l. pñlium
 itē fallit: vt
 ff. ad. l. aq̄li.
 liber hō. i.
 rñ. r. j. de in
 iu. s. nō solū
 r idē. ff. de i
 in. l. nō solū.
 in prin. r. s.
 pculus. r. ff.
 qdvi aut clā
 sp. s. i. r. ff. d
 fur. si quis
 vtroq. s. cū ti
 tio. r. ff. d f.
 cor. l. i. i. rñ.
 r. s. psuadere
 s; h in male
 fictijs. iō non
 datur man. tenet tñ vel de dolo vel a/
 lñs actionib?. item als facturū non
 erat in pñctis casib? als obtinet hec
 regular. vt b. r. ff. e. si remunerandi. s.
 plane. s; certe nec his casib? vñ teneri:
 vt. j. pri. s. s; dic nō tenet illi cui tale
 pñlitā pñat vt ibi. s; illi in cui? lesione
 cōsultuit: vt hic dicimus. vñ dicit pōt qd
 nec his casib? fallit dicta regula cum
 dicat nō teneri. illi. s. cui cōsiliū pñtitū
 est nisi in casu illi. l. ff. de dolo qd si cū
 scires r illi? legis. ff. de pñoner. l. ij.
¶ Mandati. scz actiōe. **c** **¶** Liberū

scz suscepto pñlio s; suscepto mādato.
 necesse ē pñsumari fm Jo. nisi pñgruo
 tpe renūctet vt. j. e. s. mādātū. r. ff. eo.
 mādauero. s. fi. r. ff. cōmoda. l. incōmo
 datū. s. sicut f **¶** Itaq; ociosaz nō alit

hortatus fuerit aliq̄s
 vt rem emerēs vel eā
 crederes q̄uis nō ex/
 pediat eam tibi emisse
 vel credidisse non ta/
 men tibi mādātū tene/
 tur. **¶** Et adeo hec ita
 vera sunt vt questum
 sit an mandati teneat
 qui mandauit tibi vt
 pecuniam titio fenera
 res sed obtinuit Sabi
 ni snia obligatorū eē
 in hoc casu mandātū
 qz nō aliter Titio cre/
 didisses q̄ si tui man/
 datū esset. **¶** Illud q̄
 mādātū nō est obliga/
 toriū qd cōtra bonos
 mores best veluti si ti/
 tius de furto aut d dā
 no faciendo aut de in/
 iuriā facienda mader

ff. de neg. gest. l. iij. i fi. r. l. iij. nec ob.
 qd b dñ q r si als ē factur? erat tenet
 q mādauit: vt dictū ē vñ pñ subaudit
¶ Illud. **¶** Mādātū rei turpis vñ
 q bonos mores nō valz. b. d. Are
¶ Obligatoriū ē si iuramentū inter
 cederet. vt in aut. scenz nō solū. s. i.
 col. i. r facit ad pñc. s. ff. e. si renumerā
 di. s. rei turpis. r. l. si mādauero. s. qui
 edē. r. ff. de arbi. l. si cū dies. s. in com
 promisso. r. s. de inuti. si. s. q turpi. r
 ff. de p. ob. l. gñat. r. l. se. r. ff. de cō di.

insti. cōditōes. **b** **¶** Adores. **b** **¶** qrit
qd si mādauit tibi vt illi noie meo inu
riā inferres an teneor. rñ. vtiq. ar. ff.
de dāno infec. l. dāni. §. si mādato.

a **¶** Prefuturis. s. ei. cui commissus est
maleficiū. vt

penas dupli
t ita lz mēst
mandatarij.
tñ non agit:
qz intesse fin
gis. vt. ff. de
cōdit. insti. si
li? r meir. ff.
de re iu. l. q
qz cl'pa. i. si.

b **¶** Titū. s.
mādantem.

c **¶** Is q mā
datur? non
dz excedere
fines mādā/
ti r qren? ex/
cedit nō bz
actionē man
ti. p. d. Are.

d **¶** Māda
tum. s. certe
forme. nam
qñq bz cer/
tā formā et
tūe bz locuz
qd b dñ r. ff.
e. diligenter
qñq non r

tunc bona fide facere dz. vt. ff. e. l. iij. r
pbat ēt hec distinctio. vt. ff. e. si qz p
eo. **e** **¶** Mādanti actionē: sz nec certe
neg. ge. fm Bu. r Jo. r ē p eis. C. d ne.
gest. l. vlt. r. ff. de neg. ge. q aliena. s. li/
bertis r d peculio si creditor. s. lz. Ad
dabat vtile neg. ge. actionē r rñdebat
illi. l. i. ff. de neg. ge. spālis ibi fuit pñ
bitio. sz certe miro: d hac opi. cū videat
tur lex expedita q ē vtile denegat expē
se. vt. ff. e. si p te. r. ff. de edē. l. i. §. cā.

f **¶** Si eo actionē pro. precio dato. vt

ff. de in rē. ver. si fundū. **g** **¶** Emeret
est aut illa rō. qz maiori sūme mior: in
est. vt. ff. de h. ob. inter stipulantē. §. ij
r. l. in stipu. §. ij. r. ff. de arbi. diem. §. si
plures.

Recte

ntigro: ē. **¶** Qd si mio
ris emeris hēbis. s. cū
eo mādanti actōez qm
q mādant vt sibi centū
aureoz fūduz emere/
tur? is vtiqz mādasse
intelligit vt mmon si
possit precio emeret.

¶ Recte qz mandatū
contractū si dū adhuc
itegra res sit reuocatū
fuerit euanescat. **¶** Itē
si adhuc integro mā/
dato mors alterutri?
terueniat. i. vel ei? qui
mandauerit vel illius
qui mandatum suscep
perit soluit mādatur
sz vtilitatis cā receptū
est vt si eo mortuo q ti
bi mādauerat tu igno
rans eū decessisse ex/
cutus fueris mādatur
posse te agere mādanti

¶ Mādaturū
re integra p
re uocari r re
integra sūme
morte succur
rit tamē ei q
ignorant
mandatū re
uocatū. p. d.
Are.

¶ Recte.
nā si h recte
nō est neces
se reuocari.
vt. §. e. s. illd

¶ Euanescat
spāle ē mā/
dato: vt sic
facile reuoca
ret p vōlunt/
tatē vni? par
tū tātū i a/
lijs eni con/
tractib? non
fic. vt. C. de
act. r obli. si/
cut q est con
traria. huic.
r est ratio qz

hic nō statim interest: r id nō statim h in
de nascit obligatio ex intesse d at. vt
ff. e. si pcuratorē. §. mādanti actio. r fa.
adpūc. §. ff. de iu. om. iu. r qz r. ff. d mi.
si mior. §. scenuola. r. C. de repu. hē. l. i.
r. ff. de ri. nup. l. pñeriq. l. i. **¶** Itē si ad
huc integro sz vtiqz quo dñ integrū. rñ. si
mādatura fuit ēptio donec arras dede/
rit vel als si ēptio obligauerit r idē i
filiis r vt hēui? accipias si iā cepit int
esse mādanti nō ē res integra als fic. ar.
ff. e. si pcurator: est. §. mādanti. si nō nō

res integra nō finit mādātū nisi iudi-
cio. vt. ff. de iudi. tā ex cōtractib⁹. §. si.
S; qd pdest si nō finit mādātū re nō
integra. rñ. qz per hīdē cepta negocia
debēt cōfirmari. vt. ff. p socio. l. si. licz
noua inchoa
re necesse nō
sit. vt. ff. de
neg. ge. nā z
seru⁹. §. si vi
no. z. ff. p so-
cio hīs locij
qd nō est re i-
tegra cū ce-
ptū nō sit.

a. **Alioqn.**
i. si nō possz
agere.

b. **Proba-**
bilis qd est in
scō alienoy
b. z. ff. e. idē
qz. §. pe. als
ē nō pbabi-
lis. vt. ff. ad
vell. qd. C.
de rescin. vē.
qstquis. z. ff.
de edil. edil. c.
l. i. §. causa.

c. **Afferret.**

qd eē nō dz. d. **Et huc.** s. prio casui

e. **Ziberto** prio dispēsatori z seruo.

f. **Ziberari** eos facit. ff. si cer. pe. ei⁹ qd
z. C. de sol. si cū suis g. **Ziberari** nisi
i casib⁹. vt. j. q. mo. to. ob. i pn. dicem⁹.

Mādātū. Mādātū p̄t
ab initio nō ac-

ceptari. S; postq̄ est susceptū dz ex-
cutioni mādātū nisi ex iusta cā z p̄gruo
tpe recuset. b. d. Are. b. **Mādātus**
q̄ primū pōt fieri i. **Iusta** cā. puta ca-
sus fortuit⁹. nā dō dolo tenet z lata cul-
pa z leni z leuissia sim. B. z Jo. vt. C. e.
l. in rē mādātā. z. l. apcuratore. Alij dī-
cūt de leuissia mādātariū nō teneri. s;
de dolo tantū qñ ḡa tantū mādantis

fit vel de leui culpa qñ vtriusqz ḡa in-
stat alioz seruū vt. ff. d. re. in. dē. S;
primū vī veri⁹ cū b. dē. multū discre-
pat ab aliis p̄tractib⁹.

In. **Mādātū** deb ere eē gratui-

datozī reseruet eandē
rē explicādī nīlomi-
nus mādātī actio lo-
cū bz nisi iusta cā in-
tercesserit aut nō renū-
ciandī aut intempesti-
ue renunciandī. **Mā-**
dātū ē z in diē defer-
ri pōt z sub cōditione

In summa^k sciēdū
est mādātū nisi gratui-
tum sit. in aliā formā
negocij^l cadere. nam
mercede cōstitutā ict⁹
pit locatio z cōductio
esse z vt ḡnāliter dici-
mus qbus casib⁹ sine
mercede suscepto offi-
cio mādātī sine depo-
siti contrahitur nego-
cium bis casibus mer-

fit in alium
p̄tractus. b.
d. Are.

l. **In** num-
ma. i. bēuif
amō hūc ti.
expediam⁹.

l. **Negocij.**
l. p̄tractus.

m. **Merce**
de. s. vt mer-
cede vt qz a-
lias nō erat
paritur⁹ mā-
dato si autē
als piturus
erat z cōstitū-
atur aliqd
salarij ḡa
remunerādi
nō iō minus
erat manda-
tū. vt. ff. e. si
remunerādi
i. rñ. z ad b⁹

rei euidentia distigue. qz aut ē icertus
re z ḡne. puta si dicā tibi bñ retribuā
tibi h̄ fuitia vī recognosca z tūc nō p̄t
peti qd qd vt. C. e. salariū. z. ff. eo. q. mu-
tuā. §. salariū: aut certū ḡne l; icertum
spē vt dabo tibi equū. vel par vestimē-
toz. z tūc dici q valeat p̄uētio salarij
cū nō sit p̄ris icertū. vt. ff. e. si p̄ fide
iussore sec⁹ i hīs q pōdē nūero p̄stitūt:
vt. ff. d. le. l. l. si hoiez si at certū oīno tē
aut stiploz p̄mittit z tūc certi p̄dictōe
petit. si at sine stiploz z incōtinētī affi-
mādātū. vī p⁹ petit actōne ex eo p̄tra-
ctu. s. p̄traria mādātī isomātā. si at ex
intervallo. s. postq̄ p̄trahētes ad alia
diuertissent negociapetit offō iudicis

a ¶ Nullam. cū neminē sit verifile suaz pecuniā iactare vel effundere. vt. ff. de proba. cum de in debito. §. i.

b ¶ Sicut aſit obligatus. ſ. inſolidū dū modo ſit vtiliter ceptum negociū l3 di uerſus erit?

ſit ſecutus: negocia q̄ ſane nemo vt. ff. e. ſed an curaturus eſſz: ſi de eo vltro. §. i. in quod quis impēdiſſet cābus tñmō nullā habiturus eſſet tenet i ſoli actionē. ¶ Sicut aut dūvt ſi pupil is qui vtiliter geſſerit lus eſt cui? ne negocia dominiū habz gocia ſunt ge obligatū negocior̄ ge ſta. itez ſi aio ſtop ita ⁊ contra iſte deſpādi geſ ſit vt. ff. e. ſi q̄ tenetur vt admiſtra pupill. i. rñ. tiōis reddat rōem quo ⁊. ſi q̄s ne caſu ad exactiſſimam^c gocia mea. quicq̄ diligentiam cō itē ſi ad no pellitur reddere rōem ua negocia nec ſufficiat talez diligē gerēda acceſ ſit. vt. ff. e. ſi tiā adhibere q̄lez ſuis q̄s negocia. reb^o adhibere ſolet: ſi itē ſi pacto b mō ali^o diligentior eo actū ē vt. C. e. cōmodi^o admiſtratur? negociū. itez eſſet negocia. ¶ Tuto ⁊ ſi fuſt in cul cio tenentur nō pprie pa gerens vt. ex contractu obligati ff. e. l. ſiue he reditaria. itē ſi fuſt i mora vt. ff. de le. i.

cū res. §. ſi. c ¶ Ad exactiſſimā bo. ge ſtozem. inter dū de dolo ſolo ⁊ lata cōpa reneri vt ſi ad deſerta negocia acceſſit vt. ff. de neg. ge. l. iij. §. inter dū: q̄icq̄ de dolo lata culpa ⁊ leui ⁊ hoc regulariter: ⁊. C. e. tuto. ⁊. ff. e. l. ſi pupilli. §. ſi. q̄icq̄ de leuiſſima vt q̄i ali^o diligentius vole bat admiſtrare vt b dī. ⁊. ff. e. ſi pupilli §. videam^o q̄icq̄ de caſu: vt in his caſi b^o vbi agi^o inquātus dñs locupletior ē vt mō ſupradictū. in. e. §.

Tutores. ¶ Actio vtilis dire cta ⁊ contraria oriē ex quaſi contractu tutele. b. d. are.

d ¶ Tutores. ſ. quondam nam q̄dū eſt tutor non oriatur obligatio: vt. ff. de tuto. ⁊ ra. diſt. ſi tutor. §. ſi. ⁊. l. ſed non dantur. Azo.

e ¶ Ex maleficio. ſubaudi vel quaſi vt bona ſit il la tio.

f ¶ Actōem ſez directam tenetur enim alijs actioni b^o tutor diri mus. §. de ac til. tu. §. ſi. et ita pabes in hoc. §. actio nez tutele di rectam ⁊ con trariam eē ex quaſi contra ctu quid de a ctione pro tu tele. respon deo idem cū inſtar actiōis tutele ſit in ducta: vt. ff. d eo quē p tu. nego. geſt. l. i. §. pro tutor re.

g ¶ Contrarīā quā finitā tutela deſ mum intendit vt modo diximus de di recta: vt. ff. de contraria vt vtil. act. tu. l. i. §. finito.

b ¶ Obligatus. vn de abſuturus eſt qd perinde eſt: ac ſi tam abeſſet: vt. ff. de ne go. geſt. l. iij. in fine. ⁊. l. ſi quis manda to in fine.

Item. ¶ Actio familie herciſcum de vel comuni diuidun do non oriatur ex contractu ſz ex quaſi cōtractu. b. d. are. i ¶ Societas. tunc eniz agereſ p ſocio. ſi eēt ſocietas vi deſ thap. pic. §. ſi bñpſi contradicat. nā nunc dicit q̄ non eſt ſocietas ⁊ poſtea

dicit socius et est, s; dic qd nō est socie-
tas vera, s; qdam incideas. nā vera con-
trahit cōsensurvt. s. de obli. ex cōsensu
in prin. hec autē preter spes: vt in hoc. s.
dñ. a. **Eius. i.** conso: s. eius. iproprie
enim ponit:

vt nō dixim⁹ alter eorū alteri. tō te
b **Ex male** neatur cōmuni diuidū
ficio. subau- do iudicio qd solus fru-
di vt quasi vt ctus ex ea re percepe-
fit bona illa: tit aut qd socius eius
tio: vt. s. co. i. tit aut qd socius eius
princi. et facit solus in eaz rem neces-
ad hunc. s. ff. sarias impensas fece-
sa. per. s. non rit non intelligitur ex
tantū. in fi. cōtractu proprie obli-
s. i. r. ff. cōmu- gatus eē quippe nihil
ni di. l. ij. i. fi. inter se contraxerunt:
i. respon. r. ff. sed qz ex^b maleficio nō
pro socio. r. l. tenet quasi ex cōtractu
ac. dif. s. si p⁹ teneri vident^r. **¶** Ideo^c

c **Idem nō** turis est dō qd cobere
per omia. qz di familie herascunde
superior. s. i. iudicio ex his causis^d
cōi di. pro re obligat^r est. **¶** Heres^e
bus singula: qz legatorum noie nō
rib⁹ cōpetit
hoc autem ad vniuersitatem: vt. s. pro
xi. r. ff. pro socio. l. p. pro socio arbi. Item
superius pluries intendi potest hoc au-
tem semel tātū vt. ff. fami. per. l. si fi-
lia. s. familie. r. c. fami. per. l. i. accur.

d **Ex his causis.** quas superiori. s. di-
ximus.

e **¶** Heres obligat^r vel maleficio subau-
di vel quasi. **¶** Intelligit^r. s. actioe ex
testamento: vt. s. dele. s. nra. rei vendica-
tio aut que datur vt in eo. s. dicitur: nū
quid est ex quasi contractu. rñ. nō puto
qz nō est obligatio. vnde non debz dici
ex cōtractu vel quasi: vt. j. de actio. s. i.
Idem. s. qd in rei ven. de hypothecaria
dico qua sñr legatarijs datur. vt. C. cō-
muna. deleg. l. i. r. m. d. l. s. de leg. s. i.
S; vnde nascitur hic quasi cōtract^r vel

vnde nascitur obligatio et testis. rñ. ad
eūdo hereditatē heres quasi cōtrahere
ditatē videt^r: vt. ff. qui. ex causis i. pos.
ea. apud iuli. s. fi. r. l. se. Item qd de pe.
be. respon. r hoc est ex quasi contractu

proprie ex cōtractu ob-
ligatus intelligitur: ne
qz enim cuz herede ne
qz cum defuncto vlluz
negocium legatarijs
gessisse pprie dici po-
test: et tamen quia ex
maleficio non est be-
res obligatus quasi
ex contractu^b debet in-
telligitur. **¶** Item is
cui^b quis per errorem
non debitum soluit q/
si ex contractu debere
videt^r adeo effi⁹ non in-
telligit^r pprie ex cōtra-
ctu obligatus eē: vt si
certiorem rationem se-
quamur magis vt su/
cum is non

contraxerit q
possi det p pe-
rede vel pro
possessor. nec
etiā deliquit
vel qñ vnde
sequitur ex ar/
gumētis qñ fi-
unt in hoc rñ
tulo q ex qñ
contractu. itē
quid de actio-
ne finium res-
gūdo. respō.
idem quia et
illa habet si/
militudines
multas cum
acti. fami. h r
ciscun. r com-
muni diui et
cum petione
hēditatis: vt

j. de actio. s. quendā. r. ff. de peti. heres/
di. siue bonestdei. s. petito hereditatis
accur. g **Ex cōtractu** qz null^r ex here-
ditaria accepit. vel solus fecit ipēsas.

Item is cui. **¶** Qui recipit in/
debitū solutū per
errore ex quasi contractu dicit^r obliga-
tus ad restituendum illud. hoc dicit
Bretinus.

b **¶** Item is cui. naz eo ipso qd soluit ali-
quid negocij contrahere videtur. vt. ff.
de condi. indebi. si in area. Cum ergo
sit ex quasi contractu ad quod ponitur
hic conditio. indebiti inter actionem
siue obligationem ex contractu: vt su/
pra quibus mo. re. con. obliga. s. pri
mo. que est huic contra. respon. vt ibi
in fi. s. diximus.

¶ Diximus. vt. §. q. mo. re. cōtra. ob. §. is q. b. **¶** Sed tñ. f. benignitate in specta q̄ pualet. vt. C. de iudi. placuit. nā nō dō locupletari cū aliena factus: vt. ff. de condi. inde. l. nam natura.

¶ Cōditōe

idebiti. et ita trāsit dñi um in accipi entez. al. s. n. cōditio non daref nisi cō tra furem: vt ff. vsufruct. i. quēadmodū ca. l. fi. §. 3. p. de acq. re. do. si cura / tor. Solutio multū interst an error sit i obligatōe an

in re. primo casu trāsit dñi um vt hic dñ r cōdictio oritur. scdo non. nec transit dñi um nec oritur actio. vnde agens ex cep. repellitur: vt. ff. man. seruū titij.

¶ Ex quibusdā. In debi /

tu solutum ex cā q̄ crescit p inficiationē nō pōt res peti r legata idebita soluta venerabili b' vel pñs locis nō pñt repeti. p. d. are.

¶ Ex q̄busdā. iste. §. nō facit ad hunc ti. §. ponit hic gñ vberrois doctrine ad primā materiam de indebito.

¶ Qd p errorem. §. ponat vnū casuz tā tū in q̄ solutū p errorem: vt. ff. de condi. inde. l. i. itē pp sñiam solutū ēt indebitū nō repetit: vt. C. cōdi. ide. l. i. Itē ppter trāsfactōem: vt. ff. de cōdi. inde. m. summa. §. r quidem. r. C. e. l. ij. itē si iurauit q̄s sibi deberi etiā indebi tum deferēte aduersario. r fuerit solu / tū repetit: vt. ff. de iureiur. nā postea. §. i. itē qñ soluit in cā q̄ per inficiatiōem crescit: vt. ff. e. l. r eleganter. §. fi. r. C. e.

ea. que. r hic dñ. itē cā pferatis solutum indebitū nō repetitur: vt. ff. de cōdi. in de. cum is. §. si mulier. itē si est ab alio debitū l. 3. indebitū ab eo qui cedit: vt. C. de peti. pē. l. de pñtate. f. **¶** Ex

l. aquia vt sol uēdo dānum ab alio datuz qñ ego dedis sez videoz. n. confiteri me dānum dedis se qd ab alio datuz est. nā si a nullo datū est nō im pediari repe tere sicut nec mihi pñi dñ cat confessio mea si a nullo datuz esset

dānum: vt. ff. a. d. l. acq. l. de neracins. §. fi. r. l. se. r. ff. de iter. ac. q̄ seruū. §. i. r. §. h. in fi. §. nūq̄ dñ pñsunt xā siue i iure si ue in facto erret is q̄ soluit. rñ. cū. l. illa C. e. t. l. ca. q̄ nō distinguit. nec ego dñ stinguā. r ē ar. ff. vt i pos. le. l. i. §. qdam dixerūt vt si errauit in iure nō repetat si in facto repetat. prime tñ sñie sto. vt ff. e. sed r si me putem. sed contra hunc §. e. ff. de cōdi. in de. elegāter. §. si. solu. illa erat pñalis a pñ. pñc aut ex inficia tione vt b dñ. r. j. de act. §. §. furti. itē ex legato q̄ r ipm p inficiatōez crescit: vt j. de ac. §. item mixta.

¶ In his legatis. id est indebite so / litis q̄m ad soluētem debituz tā men q̄m ab alio vt r mō diximus in l. aqu. r bñ quosdā. §. 3. B. cōtra dicit n. de indebito a quolibet. r sic differt a supiori pri. casu. r est spāle in hoc lega to de quo hic dñ al. s. at. l. alio legato. dñ stinguo. aut soluit scienter indebitum legatū quocūq̄ mō. r tñc non repetit: vt. ff. de condi. inde. si dñcōmis. Si aut p errorem iuris idē est vt nō repetat si est

debitū naturalr. s. ciuilitr indebitū
vt. C. ad. l. fal. l. error. nisi sit minor q
reperit vtroz casu p restitutionē in i
tegrū. vt. C. si aduer. fo. l. ij. si vero per
errorē facti reperit. vt. C. de cōditi. in
de. fideicō.

a **Q**uicūq; als cuiq; vt
per pec. vba
dānas esto
pfs. i. illum
ere alieno li
berare. vt. s.
de leg. s. sed
r tale.

b **C**ōstitutio
tior. C. cōia
de leg. l. ij.

c **O**ibus.
f. oib; generi
bus legato
rū quoz qe
tuo: erāt ge
nera. vt. s. d
leg. s. i.

d **Z**egata
rīs. vt. c. s.
solutū idebi
tū nō repe
tatur.

e **R**eligio
nis. vt monasterijs. f. Pietatis. vt
hospitalia r similia q noiantur. in aut.
de nō ali. s. nō igit coll. ff.

Per quas perso
nas nobis obligatio acq. r. l. **C**onti
nua istā rubricā. vt dic in nigro

Expositis. **T**otū iste ti
tres ptes. Prio nob acq. r. p illos q
sunt i totū i dñio vl ptate nra. Scdo
quō p illos i qb; pēm? aliqd. ius vel q
fuit nob bona fide. Tercio quō acq
rif p illos sūt i dñio nro p pte. Scda
ibi. itē p liberos. Tertia ibi. cōem. Et
h. d. Obligatio acq. r. ē p suū vl filiū

nec p suū i totū. In filiū q ad cōmo
dū exercitiū vsufruc. p. d. Are.
Expositis. q. f. obligatiōes. Scz qd
differt b ti. a supiori. s. p. q. s. perso. no.
acq. r. n. ille die d reb? acq. r. d. b aut

q ex dōtu vel qsi dōtu
nascūt admonēdi su
mus acq. r. vob nō so
lū p vosmetipos: s. ēt
p eas q; psonas q in
vra ptate sunt vel un
p seruos vros r filios
vt tñ? qd p seruos ve
stros vob acq. r. r. to
tū vīm fiat: qd aut per
liberos quos i ptate
habetis ex obligatiōe
fuerit acq. r. tū hoc r i
uidatur fm imaginē
rerum proprietatis r
vsufruc. quam nostra
decreuit constitutio
vt quod ab actione cō
modum perueniat bu
tusmodi vsufruc. qui
dem habeat pater: p

de ob. vtrūbi
dicim? item
quid. defferet
iste ab illo. s.
de stipu. ser.
cū ibi de ob.
dicat. r. n. ille
spāliter ē in
obligatiōib?
qstis per sti
pulationē. b
āt in oi gene
re obligatio
nū loq. tur ac
q. r. endo p sū
liū: vel p ser
uū. pter qd si
sunt. ex castrē
si peculio vl
qsi qb? casti
bus nūp ad
pprietatem
nec ad vsufr.
pfi acq. r. vt
C. de bo. q. li.
cū opz. s. ff.

b **E**t tñ als ē tñ. r b filr subaudif
r. i. **A**cq. r. nisi ab alio possideat
su? q possessori nec dñiuz nec posselli
onē querit si non ex re eius cōparauit
vel ex opera sua nec dñio. si ex re honest
dei possessoris vl opa acquisiuit. qz cū
nō possidet. vt. ff. de acq. re. do. si su?
i. R. r. l. liber homo. s. ff.

l. **S**cōm imaginē. q. d. fiat hec dñi
sio imaginarie r intellectualr. nā vifi
biliter fieri nō pōz cū sint incorpalia q
nō diuidunt. vt. ff. de acq. re. do. seru?
s. incorpales. r. s. de re. cor. r incor. i.
r. n. r. s. de vsufruc. in prin.

l. **C**onstitutio. vt. C. de bo. que lib. l.
ff. s. vbi autem.

a **¶** Actionē. pprietas tñ est filij iph actionis. vt hic dicit. r obtinet hoc po die in oibus aduētis. sed olim tantū v. actiones filiofa. cōpetebāt rōne pro prietatis. vt iniuriarū. qd vi aut elaz depositi cōmodati: r actiones i factum. vt. ff. de acti. r ob. filiusfa. r. l. in facta. pas tñ p̄ exercebat velut suus pcurator nō filius. vt ff. de iniur. sed si vnus s. ait pro. et s. filio. r. l. p̄ in fi. nisi pat abest. vt. ff. de iudi. si lōgius. s. i. qd ē in mutuo erat. vt. ff. i. cer. per. cum fili. S3 po die ex oi cau

sa aduenticia acquirē ipsi filio pprietatis. vt hic dicitur. b **¶** Diuisione quā diuisione longum esset hic dicere. s3 dē plene p ordine in. d. l. C. de bo. q. li. l. ff.

Item per liberos:

¶ Liberi r sui alieni bona fide possessi r seruū usufructuarij vsuarij acquirūt nob ex re nra r ex opa ipsoz. h. d. Are.

c **¶** Item p liberos. no. q liber hō qñ q bona si de possidet vt qñ possessor credit cū seruū esse r suū. qñq mala si de: vt qñ credo cū seruū esse scio r meum nō esse vt. ff. de acqui. pos. l. i. s. s3 r cū. qñq nullo modo possi de: s3 detineat. vt qñ scit cū liberū esse. vt. ff. de acqui. pos. que vnūuersas. s. i. r. ff. de p bari. si quis liberum.

d **¶** Per eū q usufructū in qbusdā hīs bīs i est lsa usufru. vel vsū r fm vocy det q p cū seruū in q bz vsuz ex duabz causis acqrat. S3 s. ff. de vsu. r pa. per seruū in pn. So. dicit quidā illud cor

te dñis acquirere certum est: excepto eo qd nominatim vni stipulādo aut per traditio nez accipiendo: illi soli acquirat: veluti cum ita stipuleretur Titio do mino meo dare spon des. Sed si dñi vnus iussu seruus fuerit stipulatus l3 antea dubitabat: tñ potest no stram decisionem res expedita est: vt illi tñ acquirat qui bec ei facere iussit. vt sup: adi ctum est.

Quibus modis tollitur obligatio.

p portōe dñicā nisi vni iussu vni fuit p stipulat. h. d. Are. e **¶** Pro dñica. nō si cū ppria noia eoz stipulationi inse ruit vbi p virilibz portionibz acquirat. vt. ff. de stip. seruo. si cōis seruus.

f **¶** Stipulatus. s. alteri simplr vel si bi dño. vt statim sequit als nullū esset dubiū. vt. s. de stip. ser s. pe. g **¶** Su predictū est. s. de si. ser. s. p̄te rea.

Quibus modis tollitur obligatio.

¶ Usus est supra. de obligatiōe inducēda. sequit videre de obligatiōe dissoluēda siue tollēda: qz nūp tñ naturalēst q vt vno q vni culo q ligat dissolui possit. l. nūp taz naturale. vt. ff. de reg. iur. h. d. Are.

h **¶** Obligatio. ergo non renascitur de

rigi vt dicit s3 Job. q illud verbū ex duabus refertur ad soluz vsū. aliter rā vero. si ex re ad vsuariū. r sic erit in lsa p̄fuso sicut. C. de col. illā. r. s. q da. tu. pos. s. si q s3 an alijs libris nō ē vel vsū r tūc planuz est nullum est p̄trarium

Lōez.

¶ Seruū cōmunis acqrit dñis cōit

cetero vt. ff. de sol. qui res. s. area. r. d. noia. l. si alienos. r. C. de remis. pig. cñ ex cā. r. C. de sen. r. pas. debitor vbi magis suscitatur solutio et qd debet qd tollat. vt. ff. d. noia. l. electio. s. si. s. ibi eq. tatis rōe nec sublata dñ.

Tollitur aut ois obligatio soluti one eius qd debetur. vel si quis cōsentiēte creditore aliud pro alio soluerit: nec tamē interest qd soluatvrū ipse qui debet an ali? pro eo: liberatur enim r alio solvente siue sci

litione. Tercio qñter nouatiōe. Quarta qualiter cōsensu. Secda ibi. itē p acceptilationez. Tercia ibi. pterea obligatio. Quarta ibi. b ampli. Et. h. d. si soluit id qd debet vel aliud loco illi? cōsentiēte creditore ois tollit obligatio tā rei pncipalis q si de iussoris. hoc dicit. Are.

Tollit. als tollitur als soluitur. **O**bligatio siue re siue xbis siue lit teris siue pñsensu. nā de his supradictū est a ti. de obli. vsq; huc: s. nūquid est idem in his q ex maleficio sunt vl qñ rñ. sic itē hec sunt xā siue ciuiles r naturalis fuerit obligatio fil: siue naturalis tārtū. vt b. r. ff. ad. l. fal. si pupill? in pñ. s. nūquid ciuilit tārtū tollit solutiōe et q debet. videt q nō vt. ff. de sol. q poiez. s. si. r b quidā dicūt. Sz dī dico si. n. scies me debere ciuilit tantū soluā: sicut econtra si nudo pacto tibi decē debeā r soluā ex cā mee fidei iple de. qre nō liberor: vt. ff. de pdi. inde. l. fideico. Qd aut in. d. l. q poiez dñ. id ē qz aliud opabat solutio q crederet sol uens. s. repetitiōe cñ errabat credēs se teneri naturalit: nō q mirū si nō facit qd credebatur solut. s. liberatiōez. itē ē qd ad b. l. rñ. i. aut. vt pñ q ob. p. res. s. si

nō tacuit. col. vi. So. illud spāle ē. itē ptra. ff. de so. l. si rē meā. itē ptra. ff. de x. ob. l. iul. s. q fūdū. itē ptra. ff. pmo. l. iij. s. si redditā. Sz his legib? lz fues rit scā solu. nō tñ fuit f ā sicut debuit

ente siue ignorante de bitore vel inuito eo solutio fiat. **I**tem? si reus soluit etiam bi q pro eo interuenerunt liberantur. **I**dem ecō trario contingit si si detussor soluerit: non enim ipse solus libera tur sed etiam reus.

fi. r. C. de do. l. si qd. arg. ff. de sol. q pñ minē. r. ff. de x. ob. int. ff. s. pe. r. l. si seru? in qb? legib? dñ q liberat solut? do aliud p alio. etiā iuito creditore. s. hec spālia sunt. b āt regulare. c. **Q**d sentiēte. iterdū tñ ēt aliud p alio soluit creditore: itē iuito: vt durim? i aut. de si de ius. s. pe. r quosdā ex his noiaim? s. pri. d. **S**olutio fiat. p b q bñst ciū pñert i inuitū. s. ptra. ff. de reg. iu. l. iuito. so. illa reglā i pñileqñs loquē b aut i alijs. vel dic q nō pōt directo. pñ tñ p mediū. pma xtor. ē. s. nūqd ē cōtra pñ fieri aliq solūm iuito credito re. rñ. nō. vt. ff. d. do. l. si fñpñ. s. si. nisi creditori creditoris soluat. vt. ff. d. ne. ge. si liberto vel pcuratori creditoris vel ei cui extiterit hñs creditor vel furo debitori vel filib? pñonis q nūes rant. ff. de solu. solutū. r. ff. de pig. act. solutū. s. solutā. e. **I**tem? si re. iterue nerūt vt sunt si de iussores mādatores r spōsores. vt. ff. de excep. l. oēs. r. C. de nō nu. pe. l. iij. ff. pñe liberaf. i. si si de iussor. r si qd soluat noie suo libera tur ipo iure: reū āt liberat p excepōez vt. ff. mā. si qd. r. l. papi. r. ff. de peti. he. l. si qd possessor. Si xō noie reū liberat ipo iure reū. vt. ff. d. neg. ge. soluēdo.

et id noua. l. fidei. in fi. s. si fverit est qd
liberat reus solnere fideiussore quod ce
deret actione creditor: fideiussori qd fa
cere dicitur. ff. de so. modestin. r. ff. de fi
deius. l. si fideiussores q sunt p hac. l. rii.

Illud pot fieri

ri an solutio

ne. scz cessio

vel et postea

h actio p: qz

vt inesse vt p

bat pec solo

ff. de fideius.

cu is. ite no.

bvna solutio

ne pare plu

res liberatio

nes r facit.

s. de duobus

reus. s. ex plu

ribus. r. ff. d

arbi. si duo.

Item

per acceptila

tionem.

Per acceptilationem tollit ob

ligatio vbi dicta. Alie autem pnt in sti

pulatione deduci p adliana r demu p

acceptilationem in totu vel p pte tollit

cuiuscusq forme vel materie existant

h. d. Are. a

Item per acceptilationes

imaginarie. i. ficta. sic. ff. d re. iu. l. ima

Item p acceptilatio

ne tollitur obligatio.

Est autem acceptila

tio imaginaria solutio

qd em ex verborum ob

ligatione Titio debet

id si velit titius remitt

tere poterit sic fieri vt

patia^b hec verba de

bitores dicere qd ego

pmissi tibi habes ne

acceptum: r titius re

spodeat habeo. **Sz**

etiam grece acceptila

tio pot fieri dummodo

latio. vt litterarum r empti. r similes p e
dixim. s. de iur. na. gen. r ci. s. ius aut
rii. no cu sola obligatione verbis manu
cta tolla. vt b dñ. Sed certe licet non
posset tolli iure acceptilationis. s. obli

sic fiat vt latinis vbi

solet exigi. **Quo** ge

nere vt ita diximus ta

tu be soluuntur obliga

tiones q ex verbis co

sistunt: no etia cetera

consentaneu^e effusius

est vbi facta obliga

tionem alijs posse vbi

dissolui: s. b r id qd ex

alia ca debetur: potest

in stipulatione dedu

ci r per acceptilationem

dissolui. **Sicut** aut

q debet p o pte recte

gatio iuris

ge. r alie ciu

les: tñ pnt in

re pacti: etia

acceptilatio

ne facta fin

Job. vt. ff. d

rescin. ven. l.

emptio. r. l.

cum emptor

qd gñaliter

etia dicebat

Ad. q vbi cu

q fieret acce

ptilatio inu

tilis q heat

vim pacti. et

facit p eo. ff.

de pac. sed si

vn. s. pe. At

B. Totu cōcedit. r erat p eo. ff. de ac

ce. an inutilis. l. rii. r. ff. de pñt. pe. l. i. s.

eū qui. sed nos dicimus idem qd. Ad.

vbi fit inutilis rōne rei vt dictum est.

Itē idē q Bul. vbi est inutilis rōne cō

ceptiōis r facit p nobis. ff. de accepti.

si accepto latu. f

Cōsentaneū. facit

ad b. j. e. s. fi. r. ff. de re. iu. nihil est tā.

r. C. qñ li. ab emp. dis. l. i. j. r. ff. de pac.

ab emp. g

Sz r id qd ex alia. s. p v

bis. h

Dissolui. s. fin debitu. r no

mirabile pbatōne. nā cuz nō pateret

contract' alijs tolli suo cōtrario actu

d Quo genere dixim. vt. s. e. s. ibi.

Qd em ex v. r. e. Cetera. s. q sunt

de iuregen. cu accepti. l. q est civilis a

ctus. vt. ff. de re. in. act. nō possit iura

gen. tollere. vt. s. de le. ag. tu. s. n. que

sunt viciosa: r firmiora vt. s. de re.

diui. s. singulor. Sed nunqd alias ob

vt. ff. de usuris tutor. §. lucius q̄ est h̄i
ic cōtra: nisi volēti creditori vt hic d̄f.
aut diffuset. ⁊ tūc pars cōfessata tātuz
recipiet ab initio: vt. ff. si cer. pe. q̄dam
estimauerūt. ⁊ hoc ēt casu pōt intelligi
q̄d hic dicit̄.

a **E**st aut̄ p
dita. i. cōposi
ta est his ver
bis q̄ sequū
tur q̄cquid te

re. Et no. q̄
nō pōt sic les
q̄ quū aliq̄
d̄ba sint hic
sup̄flua. Itēz
nūquid vnus
solum ex his
duobus. s. da
re vel facere:

sufficit. s. da
re est solū q̄d
erat danduz
in hac stipul
tione deduci
tur: vt. j. ibi.

Tantā pecu
niā re. r̄i. sic.
arg. s. de x̄b.
obli. s. s̄z pec
solēnia. ⁊. C.
de dona. l. fi.

b **D**are. vbi
d̄z d̄m̄uz trās
ferre: vt. j. de
actionib̄. §. s.
fic itaq̄. ⁊. s̄.
de x̄b. obli. l.

non apparet. s. fi. c **A**ctio in perso
nam. ac petitiō in rem persecutiō vtrā
q̄ cōtinet: vt. ff. de ac. ⁊ obli. actiō in p̄
sonam. d **P**etitiō in rem.

e **E**le pro vel. f **R**es. i. estimatio.

g **S**tipulatus. nunc mutat personas
de sc̄da enim transit ad tertiam. ⁊ no.
q̄ etiam realis actiō deducitur in sti
pulatiōe facta rei estimatiōe: ⁊ ita ipsa

solum ita in p̄te debiti
acceptilatio fieri pōt.

Est aut̄ prodita sti
pulatio q̄ vulgo aq̄lia
nā appellat̄ p̄ quā p̄ti
git stipulationē vt oīm
rex obligatiō in stipu
latū d̄ducit̄: ⁊ ea p̄ ac
ceptilationē tollat̄ sti
pulatio em̄ aq̄liana
nouat oēs obligatiōes
et a Gallo aq̄lio ita cō
posita ē. **Q**uicq̄d te

mibi ex quacūq̄ cā. da
re facere oportet vel
oportebit p̄his in diē
ue aut sub cōditōe qua
rūcūq̄ reruz mibi tecū
actiō est: queq̄ abs te
petitiō vel aduersus
te prosecutiō est vel e
rit q̄ tu mecū haberes
tenes possides: possi
deresue? doloue malo
fecisti quomin? possi
deas quāticūq̄ earuz
rex res? erit tātā pecu
niā dare stipulat̄ est.

Aulus augerius spo
pōdit. l. flumen? negi
d? **I**tē ex diuerso nu
mer? negid? iterroga
uit aulū augeriū q̄cqd
tibi hodierno diē p̄ aq̄
lianā stipulationē spō
di id ne offine habes ac
ceptū. r̄ndit aulus au
gerius: h̄eo acceptūq̄
tulit. **P**reterea? noua
tione? tollitur obliga
tio veluti si id quod ti
bi seius debeat a titio
dari stipulatus sis: nā
interuentus noue perso
ne noua nascit̄ obliga
tio ⁊ prima tollit̄ trās
lata i postertorē adeo
vt interdum licz poste
rior stipulatio inutilis
fict̄n prima nouatiōis
iure tollitur veluti si id
quod tu titio debes a
pupillo sine tutoris au
ctoritate stipulat̄ fue
vt dictū est. s. i. Nouatiōe. si fiat p̄
stipulationē vt subiicit̄ siue p̄ iudiciū
vt si alia noie meo iudiciū suscipiat
animo nonandit̄ vt. ff. de solu. l. solutio
nē. ⁊. ff. de in re verso. si p̄ pte. ⁊ de x̄b.
obli. scire debemus. in fi. i. respon.

l **N**oue p̄sone. ēt si b̄nō agit vt fiat
nouatio iure isto. hodie cōtra. vt. j. e. s̄z
cum. l. **P**upillo. qui naturaliter. te

liberat enim
exceptiōe q̄si
reivē. si p̄stat
estimatiōe:
vt. ff. s̄ reivē.
et? rei. ⁊. l. se.
si aut̄ ipas rē
in acceptilati
ōe? deducam
valz iure pa
cti. fm. B. ve
dirim? s̄. co.
s. q̄d genere.

Preterea?

Inter
uētū noue po
sone olīm fie
bat nouatio
etiam si a pu
pillo stipuler
q̄d al? mibi
d̄z nō aut̄ a s̄
uo. h̄o diē ve
ro nō p̄sumit̄
nouatio nisi
exp̄sē hoc ag
gat. h. d. are.

Preterea?
nō solum so
lutioe v̄l ac
ceptilatione:

vt dictū est. s. i. Nouatiōe. si fiat p̄
stipulationē vt subiicit̄ siue p̄ iudiciū
vt si alia noie meo iudiciū suscipiat
animo nonandit̄ vt. ff. de solu. l. solutio
nē. ⁊. ff. de in re verso. si p̄ pte. ⁊ de x̄b.
obli. scire debemus. in fi. i. respon.

Noue p̄sone. ēt si b̄nō agit vt fiat
nouatio iure isto. hodie cōtra. vt. j. e. s̄z
cum. l. **P**upillo. qui naturaliter. te

peccunia siue rei estimatio deducit̄ in sti
pulationē ⁊ i acceptil. nā ipsa res nō po
test cū nemo rē suā possit stipulari sibi
dari: vt. s̄. de iuri. xi. s̄. ij. Sed q̄d̄o des
ducā estimatiōe cū si debeat. R̄i. imo

q̄si debita est
liberat enim
exceptiōe q̄si
reivē. si p̄stat
estimatiōe:
vt. ff. s̄ reivē.
et? rei. ⁊. l. se.
si aut̄ ipas rē
in acceptilati
ōe? deducam
valz iure pa
cti. fm. B. ve
dirim? s̄. co.
s. q̄d genere.

Preterea?
nō solum so
lutioe v̄l ac
ceptilatione:

vt dictū est. s. i. Nouatiōe. si fiat p̄
stipulationē vt subiicit̄ siue p̄ iudiciū
vt si alia noie meo iudiciū suscipiat
animo nonandit̄ vt. ff. de solu. l. solutio
nē. ⁊. ff. de in re verso. si p̄ pte. ⁊ de x̄b.
obli. scire debemus. in fi. i. respon.

Noue p̄sone. ēt si b̄nō agit vt fiat
nouatio iure isto. hodie cōtra. vt. j. e. s̄z
cum. l. **P**upillo. qui naturaliter. te

liberat enim
exceptiōe q̄si
reivē. si p̄stat
estimatiōe:
vt. ff. s̄ reivē.
et? rei. ⁊. l. se.
si aut̄ ipas rē
in acceptilati
ōe? deducam
valz iure pa
cti. fm. B. ve
dirim? s̄. co.
s. q̄d genere.

Preterea?
nō solum so
lutioe v̄l ac
ceptilatione:

vt dictū est. s. i. Nouatiōe. si fiat p̄
stipulationē vt subiicit̄ siue p̄ iudiciū
vt si alia noie meo iudiciū suscipiat
animo nonandit̄ vt. ff. de solu. l. solutio
nē. ⁊. ff. de in re verso. si p̄ pte. ⁊ de x̄b.
obli. scire debemus. in fi. i. respon.

Noue p̄sone. ēt si b̄nō agit vt fiat
nouatio iure isto. hodie cōtra. vt. j. e. s̄z
cum. l. **P**upillo. qui naturaliter. te

liberat enim
exceptiōe q̄si
reivē. si p̄stat
estimatiōe:
vt. ff. s̄ reivē.
et? rei. ⁊. l. se.
si aut̄ ipas rē
in acceptilati
ōe? deducam
valz iure pa
cti. fm. B. ve
dirim? s̄. co.
s. q̄d genere.

Preterea?
nō solum so
lutioe v̄l ac
ceptilatione:

vt dictū est. s. i. Nouatiōe. si fiat p̄
stipulationē vt subiicit̄ siue p̄ iudiciū
vt si alia noie meo iudiciū suscipiat
animo nonandit̄ vt. ff. de solu. l. solutio
nē. ⁊. ff. de in re verso. si p̄ pte. ⁊ de x̄b.
obli. scire debemus. in fi. i. respon.

liberat enim
exceptiōe q̄si
reivē. si p̄stat
estimatiōe:
vt. ff. s̄ reivē.
et? rei. ⁊. l. se.
si aut̄ ipas rē
in acceptilati
ōe? deducam
valz iure pa
cti. fm. B. ve
dirim? s̄. co.
s. q̄d genere.

nec: vt. ff. de noua. l. i. in fi. si est maior
 infante als nec naturalr: vt. ff. de act. r
 obli. l. pupillus. a. ¶ Nulla est. sz nūqd
 restituit creditor in priore debitore qui
 daz dicunt qd sic: vt. C. de repu. l. i. §. i. r
 ff. de fideius.

l. fi titi. h. bu
ic. q̄ est cōtra
r qd hic dicie
tur a dmitta
res. s. iure cōi
fz nō p. refti
tutionē: vt di
ctū est alij vt
p̄la. dicunt
hanc i ipube
re quafi ftul
te accepert
b creditoz taz
parulū illaz
impubere lo
q̄ v̄l veri re
fert an min
iuef vt non

dicendū naturaliter seruū tenet etiam
 fidelitudo qđ falsus est. nā nec aliter
 tenet nisi naturaliter cuius occasiōe te-
 net dñs d̄ peculio at b̄ nō tenet: vt. ff.
 de pecu. l. iij. §. si fili⁹. ⁊ facit ad hūc. §.

forte si p̄ditto aut dies
aut fideiussoꝝ adijctas
aut detrahaf. ¶ Qdē
autē dixim⁹ si conditio
adijctas nouationē fie
re si intelligi opozet
vt ita dicem⁹ factā no
uationē si cōditio exti
terit alioqn si defece
rit durat pꝛioꝝ obliga
tio. ¶ Sꝫ cū h̄b̄ qdē in
ter veteres constabat
tūc fieri nouationē cū
nouādi aīo ī scōꝝ ob

ff. de fideius.
si tit⁹. s. p^{uic}
b Nō idē s^z
q^z est rō dū
fitat iter hūc
s. z sup⁹. rñ
sum. rñq^z ibi
saltem nātis
obligatio f^u
it hic nulla in
fuor^z ibi dī
rim⁹. Itē hic
q^z pupill⁹ po
tuit obligari
naturaliter z
civiliter cum
auctoritate
tutoris. z per
eū s. credito⁹

re stetit q̄re sibi iputer vñ po: actio tol
lit ⁊ posterior: nō manet. **¶** vñ aut nulli
auctoritate pōt obligari. ciuili. iōq; nō
iputat sez creditori vñ etiaz actio pō
durat. **c ¶** Nulli. stipulor. i. iterroga
tus stipulo: n. i. iterrogo f3 p̄ris. sic ac
cipit. ff. de cōdi. ide. si nō sozrē. s. si de
decē. ac. **d ¶** Nouatio fit. no. b. tria iura
citra nouatiōē autq̄m̄p̄m̄: vbi ē si nī
p̄il noui interueniret fletet tñ nouatio
vt. ff. de act. ⁊ ob. obligationum fere. s.
fi. Itē noua. vbi nouatio p̄sumptiue sic
bat quotiēs noui qd iterueniret. ⁊ sp̄ij
telligebat h̄agi vt b. ⁊. ff. de noua. l. ij.
itē tertia qñ b̄ exp̄suz diceret: vt. C. de
noua. l. fi. vñ dic tātū ⁊ vñ duo cē. p̄mo
fiebāt si b̄ agebat exp̄svel tacite: vt. ff.
e. l. iij. ⁊ nouo ius fi id exp̄m̄at: vt. j. p̄.
s. ⁊ in. d. l. obligōnū fere. nouū iternē
bat. i. stiplo p̄ealis. ⁊ facit ad b. s. q. mo
dis test. ifir. s. i. ⁊. ff. de re iudi. l. iij. s. si
ex cōiūctōe. ⁊. s. i. s. i. p̄ignora. **e ¶** Qd
aut. fa. ff. d noua. q̄tiēs. **f ¶** Nouatōez

ex pte vt tacite. ac. **¶** Et cā h. intro-
cebāt r alij i alijs: vt qz forte aliqd nos
ut in obligōne erat adfectū: vt. s. e. s. f. s.
fi eadē. a. Cōstō. vt. C. de noua. l. ff.
b **¶** Accedere. fit tñ exactio tātū semel
d eodē: vt. ff.

de re iudi. bo
na fides.

Hoc nouādī aio videtū sic
rit: r quasdā de hoc p/
sumptiones alijs in a/
lijs casibus introduce
bant: iō nra pcessit cō/
stitutio^a q̄ apertissime
diffiniuit: tūc solū no/
uationē pōtis obliga
tōis fieri quōtēs hīp3
iter cōtrabētes exp̄ssuz
fuerit q̄ ppter noua/
tionē pōtis obligatio
nis cōuenerūt alioqn
manere r pristina ob/
ligationē r scōz ei ac
cedere^b vt maneat ex
vtraqz cā obligatio se
cundū nre cōstōis dif/
finitiones: quā l3 ex ip̄

c **¶** Hoc apli²
q̄ sensu. s. so/
lo f3 q̄ sē hē.
rñ. nūerant.
s. de obli. ex
cōsensu. item
in dūsdā ex
maleficio vt
nudo cōsensu
etia3 tollant
ipso iure: vt i
iuriarum. itē
furti r filēs:
finitioes: quā l3 ex ip̄
vt. ff. de pac.

si tibi. r. s. qdā actio. als nō ipō iure tol
lūt. **d** **¶** Cōsensu. s. pacto de nō petēdo
s3 p̄ excep. vt. ff. de pac. l. si vn². s. pact².

e **¶** Precio soluto. s3 nūq̄ d si pte p̄cij so
lū. rñ. nō est itēgra. r iō nō rescidit nū/
do p̄sensu. s3 ita demū si p̄ncipe fetā fit
retro traditio: vt. C. qñ lī. ab ep̄. di. l. l. r
ff. de pac. l. ab ep̄. r ē rō vtrobiqz qz nil
est tā cōueniēs naturali cōtati q̄ eo dē
gñe qdōz dissolui quo ligatū est: vt. ff.
de re. iur. n̄p̄l. **f** **¶** Idem est. vt. s. e. s. r
no. i sine p̄u² r tñ. s3 ēē modos p̄ q̄s tol
lit obligatio tā ciuilis q̄ naturalis ip
so iur vt nulle remaneāt reliq̄e. p solo/
nē: vt. s. e. in pñ. Itē p acceptilatoz. vt
s. e. s. item p acceptilatoz. Itē p noua

tionē volūtaria: vt. s. e. s. p̄terea. r. s. p
ri. s. Itē p nouationē necessariā: vt per
suas r cōfessionē litis: vt si al² meo no
mie subeat p me iudiciū: vt. ff. de noua.
l. delegare. s. i. r. l. alia. Itē p cōp̄satio
nē: vt. j. d ac.

sius lectōne aptius co
gnoscerē. **¶** Hoc am/
pli² be obligationes q̄
cōsensu cōtrabunt: cō
trarta volūtate dissol/
uūtur nā si tici² r seius
iter se cōsenserūt vt fū/
dū tusculanū emptum
seius h̄ret centū aureo
rū demū re nōdū secu
ta. i. neqz p̄cio² soluto:
neqz fūdo tradito pla
cuerit inter eos: vt di/
scederet ab ea emptio
ne r venditōe inuicē li
berant: idē est in con/
ductiōe r locatiōe r in
oibus p̄tractibus qui
ex cōsensu descendūt:
sicut tam dictum est.

¶ Explicit lib er terti²

nō pcedēte. vt p cōstōem. Si q̄s tantā
vel p edictū dñi Marcit. vt. C. vñ vi. l.
si q̄s i tātā. r. ff. qd met² cā. l. extat. r. ff.
ad. l. iul. de vi. p. l. l. pe. Itē cōsensu nū/
do qñqz: vt in hoc. s. itē nudo pacto: vt
i maleficijs. **¶** Et i alijs modis tollit nō
vtraqz. scz ciuilis r naturalis vt p sen
tētiā: vt. ff. de cō di. ide. l. iul. s3 iterdū ci
uilis tātū r remanet naturalis: vt per
pactū r ep̄rographi reductionē r iustuz
rādū: vt. ff. de solu. l. s̄icpuz. s. naturalē
ter. ipsa etiā ciuilis sic elidit vt nō hā/
beat vigōrē. j. de excep. s. p̄terea. Item
sunt r alij modi quibus tollitur obliga
tio per exceptionem: quos habemus in
fra de excep. per totum.

s. pe. r. s. i bo
ne fidei. Itēz
p delegatoz
vt. ff. d noua.
l. delegare. i.
rñ. Itē p con
fessionē debi
ti: vt. ff. de si
deius. l. si de
bitoz credito
ri. Itē p obli
gationē cōsi/
gnatoz r de
positōz: vt. C.
de sol. l. obli
gationem. r
etiā ipō iur. r
ff. de po. l. i. s
si pecuniā in
fi. s. Itē p in
teritū sp̄ciū:
ff. d s̄b. obli.
l. si ex legati.

Item malefi
cio suo mora

De obligatiōibus.

Quic cōtinua in prin. huius ti. cōtinetur
 Um sit expositū. **T**otus iste ti.
 in nouē pres diuidit. Primo con-

tinuat istū lī
 bī a d. libris
 pcedere. Sec
 cūdo pōit dis
 finitiōē al
 lusiōē r dmi
 sionez furti.
 Secūda ibi.
 furtū est pēta
 tio. Tercio
 pōit duo gēa
 furtoz: coru
 penā anectē
 do. Tertia
 ibi manifestū
 est. Quarto i qbus reb' fiat furtū: qñ
 fur excuset. ibi. Furtum aut sit. Quinto
 qñ qd pñter opem ibi. Interdum furti.
 Sexto qñ illi q sūt i pīate alteri' dñovl
 pñi furant ibi. Ibi q. Septio cui opetit
 actio furti ibi. Furti aut actio. Octauo
 qñ ipubes cōmittēs furtū teneat. ibi.
 In summa. Ultio pōit q sūt pēa furti
 manifesti. Et. p. d. Ois obligō ex decre
 to nascit ex re. i. ex maleficio. p. d. are.

Incipit liber quartus.
De obligatiōibus q
ex delicto nascuntur.

Quam sit ex
 positū su
 periori li
 bro d ob
 ligationi
 bus q ex cōtractū' r ex
 qñ cōtractū' seq' ē vt de
 obligōib' ex malef' /

vt cōuicio: vt. ff. de iur. l. i. s. iurisa. Itē
 lris isamatoz: vt. ff. de iur. l. lex cor.
 s. si qd librum. r. j. de iur. s. l. sz certe et
 tūc ex maleficio sit r siore: sit q malef' cū
 cū sit h'bis v' lris. r sic h'z locū qd b dē.

cio' r qñ ex maleficio
 dispiciam' s' ille qdez
 vt suo loco tradidim'
 i qttuor gēa diuidūte
 he' veronius generis
 sunt: nam oēs ex rena
 scūt. i. ex ipso maleficio
 veluti ex furto: rapina
 aut dāno aut iniuria.

Furtus em ē cōtra
 ctatio rei fraudulosa

Furtū

Quic pōit
 diffinitio r al
 lusiō furti. et
 duo gēa fur
 toz r fur ma
 nifest' dñi qut
 cū furto inuē
 t' est vel in lo
 co puato vel
 publico ante
 q pueat ad
 locū destinā
 tū p redditu

p. d. are. p. Furtū enī est pēcatio r. r
 facit ē de elec. c. du dū. b. erigis in fur
 to r sine ea nō sit furtū. l. volūtas v' a
 lla h'ba v' l' scriptura iteruēat: vt. ff. e. si qd
 vroz. s. neq' h'bo. r. l. i. liciādo. in pñ. r
 l. i. s. sola. Qñq' tñ sine cōtractatōe: vt
 in charta rasa: vt. ff. e. q. ta. s. si. r. l. si qd
 vro. s. si qd asinum. sz certe ibi cōtracta
 tio iterecessit. aut general' cōtractatōez
 accipiamus l. nō fuerit ibi amotio.

Rei. subaudi mobil'. naz de inobilit
 nō pōt fieri furtū: vt. s. d. vñc. s. q aut
 nisi i casu: vt i certa. sz certe iā illa ē mo
 bilis: vt. ff. e. l. si certe. Itē subaudi cor
 palis. nā de incorpalib' nō sit furtū cū
 nec ptractatio i his eēpōssit: vt. ff. d. ac
 q. re. d. l. fur'. s. incorpalib'. itē dñi subaudi
 aliene: qz rei mee nō facio furtum i eo
 qd ē meū. sz sec' in cōdi: vt. ff. e. si focus.
 idē r si ē nulli: vt h' dñarie nō sit fur
 tū: vt. ff. e. l. h' dñarie. r iō dñi subaudi
 rei aliene. l. **F**raudulosa. h' iō dic. qz
 si credat sibi licere nō facit furtū. j. ti. i.
 s. qz tñ itē si credat dñs pmissuz nō fa
 cit furtū: vt. j. eo. s. placuit. in duob' tñ
 casib' vñ furtū fieri ē. sine fraude furā
 di vt i co q sacculi pecunie surripunt vt ē

Ex cōtractu: vt. s. de obli. ex cōtra
 ctu. b. **E**x qñ cōtractu. vt. s. de obli.
 ex qñ cōtractu. e. **E**x maleficio. caue
 tibi qz l. h'ic pmissat dicere de his ois
 bus. nō tñ dicit in b. ti. d. his q sunt ex
 qñ maleficio. sz dic. vt. j. de obli. ex qñ
 maleficio nec etiā de oib' q ex malef' /
 cio sz de dolo furto agit in b. ti. sicut et
 alia rubr. est gñalioz q sit rex. vt. ff. si
 cer. pe. r de cōdi. in de. r. c. de re. cre. et
 iureiur. nā nō dicit ibi de rebus credit
 tis. sed in sequētibz titu. post illum.
Sed ille. s. q sunt ex contractu non
 aut reperit eas q sit ex qñ pētu. e. **D**i
 uidit. s. re h'bis lris r cōsensu: vt. s. de
 ob. s. si. f. **D**e. s. q sūt ex maleficio v'
 qñ. g. **I**niuria. sz nōne sit iniuria h'is

facinus furti teneat. I. facinus nō ppo
fuerit furari s; pecuniā: vt. ff. e. q. facin
s; certe licet nō pncipalit scdario tñ vo
luit facin furtige. alij casus est: vt. ff. d.
p. di. ob cau. l. pe. itē subaudi ad diffini
tionē q. fit i
uito dñō. nā
eo volēte nō
pōt cōmitti
furtū: vt. j. e.
s. placuit.

¶ Vel ipi
i. p. p. r. i. t. a. t. i. s.
ipius rei.

¶ Alius vt
hēs exēpluz
j. e. ti. s. fur
tū aut sit
q. l. i. q. d. r. u. p. l. i.
ca. b. R. h. v.
tus est iatio
tantū q. d. r. u.
plicabit: vt
non pluries
erēdat pēa
q. delictū vt
C. de pen. l.
fancim. r. fa
cit. C. e. l. v. u. l.
garis. r. l. si
q. s. fur. l. r. m.
s. i. r. s. i. j. r.
l. verū est a
lii dicūt etiā
ipam p. p. r. i. e. s.
tates debere
estari q. nō
pōt seperari
vt. p. p. r. i. e. t. a. t. e. vt. ff. e. l. q. i. u. m. e. t. a. r. l. i.
si vēdidero. s. e. i. ā. r. c. **¶** Possessiois.
r. b. d. i. c. o. i. p. a. m. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. d. u. p. l. i. c. a. r. i. c. a. t. i.
aliō sit p. c. i. u. s. r. e. i. a. l. i. o. s. p. o. s. s. e. s. s. i. o. i. s. v. t. ff.
v. t. i. p. o. s. s. i. d. e. s. i. d. u. o. s. f. i. r. s. u. b. a. u. d. i. q. b.
fecerit a. i. o. l. u. c. r. ā. d. a. l. i. s. nō ē furtū: vt. ff.
e. l. i. s. i. d. **¶** Zege naturali. i. d. i. u. i. n. a.
vñ illō. nō facias furtū rē. Item illu
q. d. t. r. i. b. i. nō v. i. s. s. t. e. r. i. a. l. i. j. n. e. f. e. c. e. r. i. s.

vel ipius rei vel etiaz
visus ei possessionis
ue qd lege naturali
p. b. i. t. u. m. est admittere

¶ Furtū em vel a fur
no. i. nigro dictum est
eo q. clā r. obscure fur
r. plerūq. nocte: vel a
fraude: vel a ferēdo. i.
auferēdo: vel a greco
f. m. o. n. e. q. f. u. r. e. s. a. p. p. e. l.
lantur furioso r. greci
dixerūt. **¶** Fur

tor aut duo sunt gñā
manifestū r. nō mani
festū: nā cōceptū r. ob
latū: spēs pot. actōis
sūt furto coherētes q.
gñā furtoz sicut infe
ri. apparetur. **¶** Ma
nifestus fur ē quē gre
ci appellāt nec

solutū q. in ipso furto
deprehendit: sed etiā is
quim eo loco dephēn
ditur quo furtū sit ve
luti qui in domo fur

¶ Furtū. q. i. q. r. **¶** Ausere de. quā
sur aufert. s. spēs. i. cāus h. ap
parebit. vt. j. e. s. cōceptū. r. s. obligatuz
Immo vltēri. p. b. v. i. d. i. n. f. r. i. n. g. i. t. r. e.
gula p. l. i. b. e. r. ā. p. l. o. n. ā. n. i. p. l. a. c. h. i. t. v. t. C.

tū fecit r. nondū egres
sus ianuam deprehē
sus fuerit. r. q. in oliue
to oliuari: aut in vine
to uiuari furtū fecit q.
diu i eo oliueto aut vi
neto dephēnsus fue
rit imo vltēri. furtum
manifestū est extendē
dū: q. d. u. e. ā. r. ē. fur. t. e.
nens visus vel dephē
sus fuerit siue i publi
co siue i priuato vel a
dñō vel ab alio a. f. i. q.
eo puenerit quo d. f. e. r.
re aut deponere. r. rē de
stinat: sed si pertulit
quo destinauit: tamen
r. si deprehēdatur cuz
re furqua non est ma
nifestus fur. Nec ma
nifestus furum quod
fit ex bis que diximus
intelligitur. nāz quod
manifestum nō est id
fēs nec manifestus est
¶ Conceptū furtū of

p. q. s. p. s. o. n. o.
acq. l. i. q. d.
falsum ē. qz
magis de de
licto suo p.
prio q. alte
ri. f. c. o. b. e. u.
nit. vt. de v.
fur. si q. s. s. o.
lutōni. s. f. i. r.
ff. q. d. v. i. a. u. t.
clam. l. p. h. i.
bere. r. s. u. n. t.
p. e. c. h. a. n. t. i. i.
cāu. s. c. u. m. s. e.
occultauit nī
le cui fiebat
nā h. fur. v. i.
sus fuerit ta
men est fur
nō manifest
sus. vt. ff. de
fur. l. si q. s. i.
fui. s. ceterū

¶ Depone
re. intantum
fin. d. vt si
vltia mōtes
p. f. e. r. r. e. d. e. s. t. i.
nāz tūsi ap
p. h. e. d. a. t. a. n. t.
erit fur ma
nifest.

¶ Nec manifestū. s. p. r. i. o. r. e. a. d. e. s. t. d. i.
sciplinar. vt. s. de bis q. sunt sui vel ali
iur. s. i. r. facit ad hūc s. ff. e. l. i. j. r. t. i. j. r.
¶ Conceptū. i. i. j. v. r. v. i. v. i. r. r. i. r.
ceptū. r. furti obligati r. furti p. b. i. t. i.
furti nō p. b. i. t. i. r. e. c. e. s. s. e. r. u. t. a. b. v. i. s. u. r. q. d.
sciētē rē furto subtrahat r. recipit r. o. c.
cultat teneat furti si manifesti. b. d. d. d.

a **S**com cū apō aliquē testib' veterēz. imo pñrib' furtiua res qñ sit: vt. ff. de ser. fug. l. i. s. hec aut. sed illud ē spāle in pñona fuit
b **E**x cōse/ qñtia. hec si est sēp bona cōsequētia vt sublata solēnitāte. idō id tollat q' cū solēnitāte rete fiat vt. s. de h. ob. s. s. h. t. C. de for. mu. 2. impe. sub. l. i. 2. ff.
c **P**ena ma/ nifesti. q' ē d iure pñoris: vt. j. de ppe. 2. tem. ac. s. i.
d **E**x serui/ b tñ casu ser/ uis pñora dari poterit vt. j. d. nora. ac. in prin.
e **M**anife/ st. f. que de/ scendit ex. l. ff. tab. vt. j. d. nora. s. s. s. s. aut. sed qñ minor pena iure. l. xij. ta. imponit q' p pñoris. rñ. qz matius de lictū est vt. j. ti. pri. i. pñc. Preterea tē pe legis. xij. tab. pangio/

cū apō aliquē testib' pñrib' furtiua res qñ sit: vt. ff. de ser. fug. l. i. s. hec aut. sed illud ē spāle in pñona fuit
Oblatū furtū dicit cū res furtiua ab ali/ quo tibi oblata sit ea/ qz apud te cōcepta sit vtqz si ea mente tibi data fuerit vt apud te potius q' apud eum q' dederit cōcipet: naz tibi apud quē cōcepta sit pñria aquersus eū q' obtulit qñis fur nō sit constituta est actio que appellat' oblati. **E**st aut' pñibiti fur ti actio aduersus eū q' furtū qñere testib' pñ/ tib' volētē pñibuerit **P**rererea pena con stituit' edicto pñoris p actionē furti nō exhi/ biti aduersus euz qui furtiua rē apud se qñi/ taz 2. inuenta nō exhi/ buit: sed be actiones: scz concepti 2. oblati: furti pñibiti: nec non furti nō exhibiti in de/ suetudinē abierūt **C**ū em̄ requisitio rei furtiue hodie fm̄ veterē ob/ seruationē nō sit meri/ tolex cōsequētia^b etiā pñefate actōes ab vsu cōdi recesserūt cum ma/ nifestissimū sit q' oēs

qui sciētes rē furtiua suscepērunt 2. celauerit furri nec manifesti ob/ norij sunt. **P**ena^c māifesti furti quadru pli est tam ex serui q' ex liberi persona: nec manifesti^c dupli^c est. **F**urtū aut' sit nō solū cū qñs intercepti cā rē alienā amouet s; generaliter cū qñs alie nā rez inuito dñō^c cō/ tractat. **I**taqz^b siue creditor Pignore: siue is apud quem res de posita est ea re vtatur siue is qui rem vtendā accepit in aliū vsuz cā trāserat qñ cuius gra/ tia ei data est: furtum committit veluti siqz argentū vtendū acce/ pit qñi amicos ad ce/ nam inuitaturus 2. id peregre secum tulerit aut si quis equum ge/ standi causa cōmoda/ tū sibi: lōgius aliquo duxerit: quod veteres scripserunt de eo qui in actē equū pduxisset **P**lacuit^c tamē eos qui rebus commoda/ tis aliter vtentur q' vtēdas acceperint ita furtū cōmittere si se in telligant id inuito do/ mino facere eumqz si intellexisset nō permis/ surum ac si permissu/

res erant ho/ mines. vt mi/ nores pene i/ ponebantur vt. j. d. inuti. s. pena.
Dupli. ni/ si in casu: vt C. de ser. fug. l. inācipia.
Furtū autem sit. **E**dtracta tio rei aliene inuito dñō. furti actionē parit. **E**dtra ctans dñō rē quā contras/ ctare credit pñabiliter om̄i volūtate furti non tes/ tur b. d. Are.
Inuito dñō 2. quādo cumqz volen/ te. vt. j. eo. s. vñ illud.
Itaqz ge/ standi. i. dñs cenat.
Perduxit/ set. idē est ac si alij cōmo/ dauit: spēs eni furti ē de alieno largi/ ri. vt. ff. eo. si pignore. s. i.
Placuit intelligāt et est ratio. qz voluntas di/ stinguit mas/ leficiā. vt. ff.

eo. qui iniuri. in fl. i. rñ. 2. facit. C. ad. l. cor. de sic. l. i. 2. ff. si cer. pera. l. q. te.

a **P**ermissurū. quid si hoc credidit. s. dñm permissurū. sed stulte credebat rñ. furti nō tenet cum nō fiat. l. 3. furtū abiq. s. affe.

ctu. vt b sub/ iicit. 2. s. de yfuc. s. itē si is. sed actioe ex eo contra ctu vt cōmo dati vel fili bene tenetur vt. ff. e. qd si re tibi cōmo data. sed se/ cus si stulte opinor. te p/ missurū rem tuā accipe vt ff. de fur. l. q. vas. s. vetaf.

b **F**urandi nisi in duobus casib⁹ vt dixi s. c. s. i.

S3 si credat **L**ō tractās rem dñi volūta/ te l. 3. credat dñm inuituz furti non te netur nisi in vno cāu. s. cor rumpere fñū alienū. p. d. Bre.

c **F**urtū. vt furti actio nascatur. fur/ tū tñ sit fñi quosdaz sed certe imo nec furtum sit. vt. ff. eo. l. inter oēs. s. pe.

d **U**nde pertulerit. s. domino

e **D**ño. i. meuo. hic renūciaverit. vt C. de fur. l. si qd persuaserit. Accur.

f **A**d eū. s. titiū. **g** **D**ecisionē. vt. C.

de ser. cor. l. si qd persuaserit. **h** **A**ctio nē. spāle ē qd hic dñals non sit furtū volēti vt. s. pri. s. 2. ff. de dona. int. vt. 2. vro. l. d. eo in fl. q. est ptra. s. 3. vt q. nec b cāu deat eē spāle vt. C. de ser. fug. l. e.

q. cumq. s. si. s. 3. ibi incipit malicia a do mino hic autē ab ipso corru pente

i **Z**icet. i. q. uis.

l **R**egule quas reglas hēmus. ff. de ser. cor. l. i. in prin. 2. p. totū titulum.

l **P**erniciē i. destructio/

m **I**mpuni tate. sic. s. s. nedum talia

n **Q**uibus dam. item 2. vni⁹ pena sit mer⁹ multo/

ruz. vt. C. ad l. iulia. repe/

tū. l. i. 2. not. hūc. s. puni/

ri affectū 2. si nō sequat⁹ ef/

fect⁹ sic. C. s. epif. 2. cle. l. si quis non de/

cam. 2. C. de his qd ad ec.

con. l. presen/

ti. ar. contra. ff. de pe. l. cogitationis.

sed certe hic cogitatio iam aduenerat

ad aliquem actum vnde non erat nu/

da. vt. C. e. l. iul. de sic. l. quisq.

Interdum. **I**n filiis in

potestate pōt etiam furtum committi. p. d. Bre.

a **Furtū** nō rōne dñq. sed malefici: et ideo ex hoc maleficio nō ciuitatē s; criminalitē agit. nā cū sit liberū corp⁹ nō recipit cōmationē: vt. j. de obli. q. ex q̄a delle. s. ab hoc poie. criminalitē aut extra o: dñē

agit. vt. ff. e. l. si. r. de pri. na. l. fin. inf. do non agit sed r. p̄ non agit. r. p̄ditio ne furtina cum ipsa ad possessionem vel p̄prietatē cōpetat. q. ruz neutru i filio habem vt. ff. e. l. euz qui. s. si fili? r. l. inf. i p̄n. r. l. liberoruz r. ff. de acq. pos. l. cū be. redes. s. si. r. deret ven. l. i. s. per hanc

Ali **quādo** De bito: q. furri p̄t esse pigno: atā creditor i furti tenet b. d. Are. b **Subtraherit**. sed b res nō efficit furtina. vt. ff. de vfua. seq̄. s. si rē. r. ff. p̄ emp. si rem. vñ dic q. qñ est res furtina r. sit furtū r. nascit actio furti. vt. fere in toto b. ti. r. ff. e. et r. C. e. iterdū nullū eoz est vt si re mea vtat. iterdū furtū sit r. res furtina: s; actio furti nō nascit. vt. j. e. s. p̄i qui. i. terdū furtū sit r. actio nascit: sed nō sit res furtina vt hic dicat.

Interdū furti. solum p̄n cipalis furtū cōmittit sed etiā opez p̄ stans furti tenet. Et qui p̄ lasciuia nō vt furtū fiat furto p̄stat opez nō ob

ligat furti. b. d. Are. c. **Tenet r non** manifesti. s; et de p̄bē dat. vt. ff. e. l. is cui. d. **Ali** facit ad b. ff. ad. l. aquil. si seru? seruū. s. si q̄s de manumissis. r. ff. e. l. furti. s. pe. r. l. qui suo. e. **S**

si q̄d p̄ lasciu uia. l. stultis tia. Accur. f **In factū.** i. vtilis. l. a. quil. si corpa lesa sint alio qñ subsidia riay. j. ad. l. aq̄. s. si. r. s. pe. **Et** vbi ad uersat p̄rio dō. vbi di cit dari i scm **Ope** sup pōt no. b. da ri p̄liū so lo fēo als d: p̄liū hois i tērio vñ ppo sitū. vt. ff. e. l. si qd fu. s. i. itē d: p̄liū um q. alij da tur bonū vel

malū. vt. ff. e. l. furti. s. pe. i. si. itē p̄liū d: q. capis a mlt̄ vt. C. d. le. r. cōsti. p̄ua nū. i. **Lerte**. cū als eēt factur? furtū et sine p̄liū h? als tenet vñ q̄. vt. ff. d. fur. q. suo. r. d. x. si. l. sepe. alio vñ i acti one sui corrupti. vbi tenet et si als es set. factur? nec. n. opz laudādo augeri malicia vt. j. ad. l. aq̄. s. ceterz. r. j. d. ac. s. i. q̄ druplū. r. ff. d. p̄. cor. l. i. s. p̄ua dē s; q. ē rō. rñ. q. b. agit ex delicto secuto p? p̄uasionē n̄ at ex ipa p̄uasiōe. r. iō distiguit an erat als factur? vñ si r; i a lhis casib⁹ ex ipa p̄uasiōe agit q̄cqd p? ea seq̄ vt. s. e. s. vñ illd dūmō si ex in ternallo nimio seq̄. vt. ff. d. p̄. cor. l. in b. r. l. ueracius. itez est cōtra. j. de iniur.

Ibi qui. Si si solus ibi non erat alia factum et fecit
do pti vel dno furtu cod
mittunt: res efficit furtu l3 actio furti
non nascit q tñ opē vl' cōsilii dederit te
net furti. h. d.

a Nec ob id
qd vez ē nisi
fuerit līs estia
capl' dñs vēdi
derit et furti:
vre. l. qñs.

b Nō nascit
nisi sit fil' ha
bens castreſe
peculū. vl' qñ
castreſe vbi ſi
l' tenet pti et
p' filio idē et
deyrore qd b
de filio dñ: vt
ff. e. si qd vxo
ri. i. pñ. et i. s. i.

c Furti aut
et interest et
modice: vt. i.
t. i. s. fi. et ff.
vi bo. rap. l. si
s. et gñalr. itē
qz p' iter sit ex
iusta cā t' p b
bñ. nā si

f Furti at actio et cō
petit' cuius interest rez
saluā eē: l3 dñs non sit
itaqz nec dñō alr com
petit q' si et' interest rē
non perire: vñ constat
creditores de pignore
surrepto furti actione
agere posse et si idone
um debitorēz habeat:
qm' expedit ei pignori
potius incumbere q'
i personā agere: adeo
vt. ff. e. qvas.

Sed ego tibi d

Itē si fullo. Si si solus ibi non erat alia factum et fecit
do pti vel dno furtu cod
mittunt: res efficit furtu l3 actio furti
non nascit q tñ opē vl' cōsilii dederit te
net furti. h. d.

qdē vt quāvis ipse des
bitor eā rē surrepient
nihilominus creditor
competit actio furti.

Itē si fullo polien
da curā dāur: aut sarci
nator sarcinenda vesti
menta cū mercede cer
ta cōstitutā accepit: eā
qz furto amiserit ipse
furti beat actionē non
dñs: qz dñi nihil inter
est eam rē nō p're cum
iudicio locatī a fullo
aut sarcinatore rē suaz
p'seq' pōt.

S et bōe
fidei emptori surrepta
re quam emerit quis
dñs si sit oīno cōpetit
actio furti quēadmo
dū et creditor.

Ful
loni dō et sarcinatori
nō alr furti actionē cō
petere placuit q' si sol
uendo fuerint hoc est
si dñō rei estimationē
soluerit possit: nā si sol
uēdo nō sunt tūc qz ab
eis sui dñs p'seq' h' pos
sit spī dñō furti cōpetit
actio: quia hoc casu ip
sius interest rem sal
uamē esse. Idem est
et si in parte soluen
do fuerit fullo aut sar

ignorans vel dubitans. h. d. are.

Lōpette. Si
dbitorē q' furti
puit. Itē ille
q' tenet et locato in aliq' rei: si surrepiat
h3 furti actioēz. idē i bñ dei eptof. are.

Fullo sar
cinator: q' sūt
dic. vt. s. mā.
s. fi.

S et bōe
fi. facit. ff. e. l
itaz.

Possit imo
vt q' sp' dñs
debeat fures
p'uenire: vt. ff.
loca. et adu. l.
cū i p'les. s. ve
stinēta. s. it
de act. i. rē. vl'
p' di. fur. dicit
bñt de acti.
furtina.

Idē i p'tez
vt furti actio
cōpetat dñor:
et facit ad h' c
s. de adf. sine
cā i. l. si fullo

Que

de fullone.
Si res com
modata fues
rit cōmodata
rio surrepta
dñs h3 electi
onē. virū ves
lit agere con
tra fure actio
nem furti an
p'tra cōmoda
tarius cōmo
dati. vno ele
cto: sciēter ali
us: liberatur.
sec' si fuerit

r Decisio
bus. vt. C. de
fur. 2. ser. co.
rup. l. fi. s. ta
les itaq.

b Ad alte
ras. vñ actio
furti hoc casu
nō est ambu
latoria.

c Ipsi. s. cō
modatori.

d Habet a
ctionem. 2. pe
nam exactas
domino resti
tuere nō cogi
tur: qz ibi p
culuz ibi 2 cō
moduz: vt. C.
de fur. l. fi. s.
sed cum.

e Peruenit
agendo con
tra eum acti
one commo
dati.

Que aut de
fullone et sarcinatore
diximus eadē 2 ad euz
cui cōmodata ē res trās
ferenda veteres estima
bāt. Nam vt ille fullo
mercedē accipiēdo cu
stodiā pstat: ita is quo
qz q cōmodatum vtēdi
cā accepit: similiter ne
cesse habz custodiā p
stare. **S**z nra puidē
tia etiā hoc in nris de
cisionib⁹ emēdauit: vt
in volūtate dñi sit sine
cōmodati actōz aduer
sus eū q rē cōmodatā
accepit mouere deside
rat siue furti aduersus
eū qui rē surripuit 2 al
terutra eaz electa dño
non posse ex pnia ad
alterā venire actiōem:
sz si qdē fures elegerit
illū qui rē vtendā acce
pit penit⁹ liberari. Sin
autē cōmodator veni
at aduersus euz q rem
vtendā accepit: ipsi^c q
dē nullo mō cōpetere
posse aduersus furem
furti actionē. **E**um
āt qui pro rē cōmoda
ta cōuenitur posse ad
uersus furem furti ha
bere actionem^o: ita ta
men^c si dominus sciēs
rem esse surreptam ad
uersus eum cui res cō
modata fuerit puenit⁹.

Sinautem nescius
et dubitans rem non
esse surreptam apud
eum commodati actio
nez instituit: postea au
tem re comperta volu
it remittere quidem cō
modati actionem: ad
furti autem actionem
peruenire tunc quidez
licentiat ei conceditur 2
aduersus furem veni
re obstaculo nullo ei
opponendo qñ incer
tus cōstitut⁹ mouit ad
uersus eum qui rē vtē
dam accepit cōmodat
actionem nisi domino
ab eo satisfactum est:
tunc etenim omnino
furem a dño quidem
furti actione liberari:
suppositum⁹ autem es
se ei qui pro re sibi cō
modata domino satis
fecit cum manifestissi
mum^b est etiam si ab
initio dominus actio
nem instituit commo
dati ignarus rem esse
surreptam. postea aut
hoc ei cognito aduer
sus furem transierit oī
no liberari eum qui rē
commodatam accepe
rit quēcunqz cause exti
tum dominus aduer
sus furem habuit ea
dem diffinitione obti
nēte siue in parte siue i

Ab eo. s.
commodata
rio.

Suppo
sitū. s. furem.

Ei. s. com
modatario.
accur.

Eū mani
festissimū vñ
de dico q est
gen do vñum
repellitur ab
altero si sciēs
a pñcipio fuit.

Sedis. Depositarius quippe nec de dolo nō hz furti actionem. sed dominus. hoc dicit are.

a Dolo. s. q. mo. re cōtra. ob. s. p̄te rea
z. C. deposti. l. i. r. l. pe. z. l. fi. r. idē qd b
habem. ff. e.

eum qui. s. is
autem.

In su

ma. **Impu**
bes nō tenet
furti nisi fue
rit doli capax
h. d. are.

b **In sum**
ma. i. vt bre
ter pūc titu
lum expedia
mus.

c **Proxim**
a. p. ano. z di
midio scz: vt
s. dixim. de
iuri. stipula.
s. furiosus.
facit ad pūc
s. ff. e. l. ipu. z
ff. ad filia. l.
exciptiatur. et
ff. de reg. iu.
l. pupillus.

Furti

actio. **Actio furti** est mere penalis s3
cōditio furtiua z rei vendicatio compe
tunt pro rei z rei vendicatio datur con
tra possessores. z cōditio furtiua contra
furem z eius heredem. h. d. are.

d **Uedicādo.** i. dñū petēdo si extet.

c **Edicēdo.** i. i psona agēdo cōditioe
furtiua si cōsumpti sunt z facit ad pūc
s. ff. d. p̄di. fur. l. p. fure. s. furti. z. l. i. cō
di. z. j. de acti. s. sic itaqz. z. C. de fur. l.
ancille.

De in bonorū rap.

Aliso de furto sequitur de rapina.
Qui res alienas.

Totus iste titulus diuidit in tres ptes.
Primo qz raptor z fur in equaliter pu
nunt. Scdo

bertati fit z ob id ielli
gat se delinqre. **Fur**
ti ob id actio siue du
pli siue quadrupli tan
tum ad pene psecutio
nem pertinet. nam ip
sius persecutionem ex
trinsecus habet dñs
quam aut vendicando
aut condicēdo z potest
auferre sed reivendica
tio qdes aduersus pos
sessorē est siue fur ipse
possidet siue alius qli
bet. **Condictio** autem
aduersus furem ipsuz
beredēue eius licz non
possideat competit.

**De vi bonorum ra
ptorum.**

Al res alienas
Rapiti tenetur qz

qñ qd rapit
re sua vl alie
naz putās cē
suas. Tercio
qd fit subie
ctū i hac acti
one. videlicet
qd d3 deduce
reactor. **Sej**
cunda ibi. qz
tamē. Tertia
ibi. sane i hac
Et hoc dicit.
Rapiēs p̄vz
tem alterius
tenetur furti
z et actioe vi
bonorū rapio
rum: que dat
in qdruplum
ifra annū. po
stea hō in sim
pluz z in qua
druplo inest
simpliciter. are.

Al res
alienas

large accipe z vt etiaz si sint cōmunes
idez sit quo ad socij partes: vt. ff. d. fur.
l. si socius. **Furti.** s. non manifesti eti
am si dephendatur fin. p. qd falsus est
imo si dephendat manifestus ē z in q
druplū pōt cōueniri: vt. ff. de fur. si vē
didero. s. cū rapto. als si nō deprehē
datur nō māifesti tenet: quā actioe si fu
erit actū tollit vi bonorū raptorū nisi in
id qd excedit. vt. ff. e. l. i. itē in casu nec
manifesti nec nō manifesti tenetur: vt
si qd ex domo in qua nemo erat rapue
rit sed tātū hac actioe vi bo. rap. tenet

fm. p. vt. ff. de fur. l. si quis de do mo:
als ex domo sz hoc est falsus qz ibi erat
actum facti. non manifesti. 7 ideo am
plius cesset hec actio. 7 id datur b actio
vi bo. rap. qz excedit. 7 in id qd extēdit
vt. d. l. ff. eo. l.

i. 7 facit de a rem inuito domino cō
cti. 7 obli. l. q tractat quā quā vi ra
seruum. s. fi. pit.

a **Q**uivira pit. q. d. null? **I**deoz recte di
vt b. 7. ff. qd ctuz est eum improbū
me. cā. l. si cū fures esse: sed tamen p
excep. s. qvz priā actionē eius deli
cti noie ptoz introdu
xit q appellatur vi bo/

b **A**nnū. s. noz raptoruz: 7 est in
vtile: vt. C. e. tra annū quadrupli
l. si. 7. l. res et post annū simpli: que
de no. l. pe. actio utilis est: et si qz

c **Q**uadrupli plimisi in ca/ su quo agitur
ad dupliū tan tū vt. C. d pa ganis. l. qz: stantis q est
huic cōtra. sz illud est spā/ le.

d **U**tilis. i. efficit 7 dire eta. vel dic q
directa cōpe/ zit quando plures res rapte sunt: sz vt

lis quādo vnum tantū bonū raptū est
i. vna res rapta est. 7 facit ad hoc quoa
pluralis oratio. s. raptorū trahatur ad
singularem: vt. ff. de cōdi. 7 demō. l. fal/ sa. s. vili. 7. ff. d neg. ge. l. iij. s. negocij.
7. ff. de peti. here. l. regulariter. 7. l. l. 3. ac.

e **E**xtra penam. repete nō manifesti.
i **D**iximus. vt. s. ti. i. tr. fi.

g **R**aptor comprehēdatur. Sed quo
modo potest raptor non deprehēdi eū
dicatur eripere quasi de manu aufer/
ret: vt. ff. ne quis eum qui in ius. l. iij.
s. i. Respon. distingue aim auferentis:

vt si erat anim? et palam 7 quasi p vim
auferendi licet ibi neminē inueniat tñ
est raptor: sz fur est qui hz animā vt fa/
ciat clam licet interdum deprehēdat
ex qua deprehensione efficiatur mani/
festus: vt ar/

gu. s. tit. i. s. furtum autē
a furno.

b **R**idicula bene dicit sz
ue non ridicu lum enim: ex
rat. ac.

i **Q**ui clam id est fur. nec
manifestus. naz raptor: te
netur in qua druplum hic
fur non mani festus in du/
plum tantuz vel triplū cō
re. sz qui pa lam furat cer
tum est in pi/ teneri q rap
torē cū in qn tuplū cū re te
neatur.

Quia

tamen. **A**ctio vi bonozū raptō. cōpe/
tit pro violentia dolo cōmissa. sec? si rē
suā bōa fiderapuit tñ raptor si domin?
est cadit a dominio suo: si vero est domi
minus tenetur ad tantumdez siue res
fuerit mobilis siue immobilis. arc.

l **Q**uia tamen. istud quia videtur su
perfluum vel pone qz pro sed: alij ita
tamen et tunc est planior.

l **A**bsoluti debz. s. ab actione vi bono
rū rap. iudicis snia vt qdā dicūt vl ipso
iur sz azo. vt. ff. de pub. trectig. l. com
missa. in Sz nedū. p tñ fm qdaz
vl pone proprie, n **I**nueniatur, sic

§. ti. i. §. vnde illud. Accur.

Constitutionibus. vt. C. vnde vi. si quis in tanta. et alius sequentio. v. §. i. si. ti. super qua materia longum est hic dicere cum. xxi. questionibus ibi notentur super dicta. l.

Soli p/ pte quando q/ tamen im proprie. vt. C. de actio. ept. l. ij. §. rei mobilis dicitur occupatio. l. etiam q/ q/ im mobilia dicitur occupari vt. C. d. rei v. dica. l. domi

Sane

Actio vi bonorum raptorum non solum competere illi qui dominium habet in re. sed et illi qui habet aliquid ius et illud ius estimatur. h. d. Are.

Ectio. scz vt bo. rap.

In bonis i. in dno. vt ff. d. e. acq. re.

do. l. rem in bonis. et l. statuas. vt. ff. d. ver. fig. l. bonorum appellatio. vel si etiam bona fide possideret idem est Accur.

Si ex bonis. nisi aliquod ius habeat vt statim per exempla pbat.

Hec actio. videlicet vi bo. rapto.

Deposita. id est promissa custodia a depositario. vt. §. ti. i. §. pe. v. etiam commisit culpam vt sequitur vel etiam si

precis acciperet depositionis non tamen quasi mercede tenetur eidem. vt. ff. e. l. ij. §. dies aliquis. alioquin esset locatio vt. §. man. §. ff. hanc actionem facit. ff. vi bonorum raptorum. l. ij. §. et generaliter

I Dominium

hec actio habet quare si ue locata siue comoda siue et pignozata siue deposita sit apud titulum res sic vt intersit eius eaz rem per vim non auferri veluti si i deposita re culpa q/ pmisit siue bonafide possideat siue usufruc. q/ beat in ea vel qd aliud iuris: vt iterfit ei non rapi dicendum est ei competere hanc actionem non vt dominum accipiat sed illud solum quod ex bonis eius q/ rapinam passus est. quod ex substantia ei ablatum est proponatur. Et generaliter dicendum est ex quibus causis furti actio competit in re clam facta ex hisdem causis offis habere hanc actionem

id est dominium minus estimationem. vt. ff. qd me. can. l. si mulier. §. qui possessio nem. et ff. vt possit. l. penult.

Dele

ge aquila.

Post maiestatem rapine sequitur de damno quod per. l. aquila. puniatur.

Dam.

Totus iste titulus diuiditur in duas partes. Et primo tractat de primo capite l. aquile. secundum tractat de tertio capite. Secunda ibi. capite tertio. Item prima subdi

De lege aquila.

uiditur. quia primo ponit verba primi capitis legis aquile. Secundo illa interpretatur. Secunda ibi quod autem non precise. Item secunda principalis subdiuiditur in duas partes. nam primo ponit verba. secundo interpretationes. Secunda ibi. itaq/ si qd. Et. h. d. Qui occidit seruum alienum vel pecudes alienas tenetur ex primo capite legis aquile ad estimationem

nem quanti plures fuerit ab anno retro. Pecudis appellatione continentur animalia domestica que gregatim pascuntur. h. d. Are.

Omnium iniurie actio. i. actio legis a quilibet. q. cō-

perit p. damno dato. id ē destructione alicui rei facta. nam sic dicitur dānū diminutio patrimonij. vt ff. de dam. in fec. l. iij. si autem alterius surripes licet videaris dānū inferre tū non inferis tale qd p. hunc tē. te nearis. s. ac. fur. vt. ff. eo. l. si seruus seruū. s. si olī uā. r. s. idem r. in silua. Accur.

Pecus capite. hēbat enim pecus tria capita siue capitula. r. d. p. io ca. d. b. s. com aut nō

est in usu. de tertio d. j. e. s. caput. fm. l. 30. s. capite. r. ff. e. l. ij. Acc. c. In iuria. l. nō iure. j. e. q. iniurie. ac. d. Occiderit. nō occiderit. nā si alio mō lesit ex tertio capite agit. vt. j. eo. s. capite tertio. Accur. e. In eo anno. s. pterito. Plurimi habita estimatōe nō affectiōe singulorū. sed cōmuni estimatōe. vt. ff. e. si seruū meū. g. Do. muno. vt. ff. eo. r. item mela. s. legis. v.

quasi domino vt fructuario vel alij q. habet ius in re. vt. ff. eo. item mela. s. n. r. l. sequenti. h. Quod autem pas- scūtur. facit. ff. de leg. iij. l. legatis ser- uis. s. pecoribus.

dum appellatione cō- tinentur quia r. bi gre- gatim pascunt sic de- mō. Domerus in odi- sea aut sicut diuus Eli- seus Martianus i suis constitutionibus re- fert grecum. In- iuria autem occidere i- telligitur qui nullo tu- re occidit: itaq. qui la- tronem insidiatorem occiderit non tenetur vtiq. si aliter periculū effugere non potest ac- ne is quidez hac lege teneretur qui casu occi- dit si modo culpa ei nulla inueniatur. naz. alioquin non min^m ex dolo q. ex culpa q. s. hac lege tenetur.

Itaq. si quis dum iaculis ludit vel exerci- tat trāseuntē suū tuū traiecerit distinguē

ij. l. Alioqn si culpa interueniat. n. l. nō min^m. i. nō pl^m ex dolo q. ex cul- pa cū etiā leuissia culpa i hac actione veniat. vt. ff. e. l. in lege. vel pprie lege r. querte istam nō min^m r. i. nō min^m ex culpa q. ex dolo sic r. al. s. ff. de pac. l. i. iurigen. s. pactoz. r. ff. de secū. nup. l. cū apertissime. r. ff. de pig. paul. s. dam^m r. est figura hyperbaton. fm. Job.

Distinguitur, utrum commiserit:

Inu-

ria. Quo- ad legē agit am iniuria dicit occidis se qui dolum vel culpam cōmiserit occi- dendo: quō- niā in actiōe laquillie ve- nit leuissima culpa. casus vero occiden- tes excusat. h. d. v. s. ad s. is autem. legas tū per partes. Are.

Iniuria. facit. ff. e. sed r. si quēcūq. s. iniuriam.

Zatronē s. diurnū vt tū clam r. se defendat: s. furem etiā si se nō defens- dat. vt b. sub- jicit. r. ff. e. l.

dolo vel culpa vel non. a **N**ulla culpa nisi data opa factū est: vt. ff. e. l. idē si obsterit in si. r. l. nā. b **R**eus. qz bñō est ei deputatū. ar. in aut. vt bi q ob. pe. res mi. s. sin vero tacuit col. vi. r. ff. e. idem tu. in si.

Item

si putator.

Ex q̄lita; te loci iudic; cat dānū da tū dolo vel culpa icidē; ti. h. d. vñ sic In inuētate dr adesse culpa qñ diligētia potuit p uidē; r nō fecit. h. d. Bre.

c **P**utator

i. q̄ putar vñ tes i arborib; bus positas vt i qbusdāz terris sūt vñ ēt ipas arbo res nam r arbores putāt

d **P**rocla

mauit. nisi forte dolo vt ff. co. l. si putator.

Preter

ea si medicus.

Si p impi

tiam medici su? decedat: qz reliq̄t ei? curā legeaq̄. tenet. h. d. Bre.

e **I**mperitia

facit. ff. de re. in. l. impi

Ma; si id a milite q̄ in cāpo eoq; vbi solit? ē exercitari admissus est nulla culpa? intelligit ei? si ali? tale qd admi sit culpe re? est idē tu; ris est de milite si in a lio loco q̄ qui exercitā dis militib; destināt? est id admissit. **B**re si putator? ex arboze de lecto ramū seruū tuūz trāseūtē occideri si p/ pe viā publicā aut vi cmalē id fecit ē neq; p clamauit? vt cāus cui tari possit culpe re? est s; si clamauit neq; ille curauit p̄cauere extra culpā ē putator? **E**q̄ extra culpā ē itelligi tur si seoz su; a via fo/ re vel in medio fundo cedebat s; nō pclama uit: qz in eo loco nihil extraneo ius fuerit h/ sandi. **P**retea si me di? q̄ seruū tuū secuit dereliquit curationez r ob id mortuus fuerit suus culperis erit? **I**mperitia? q̄ culpe amiserat? veluti si medi cus suū tuū occiderit

tia. ff. loca. l. si q̄s fundū. s. cel. sus. r. s. si q̄s vitulos. r. ff. de susce. tutori. l. tu tor. ff. s. si. Accur.

Impetu quoq;

q̄ male cum secuerit aut pperam et medica mētū dederit. **I**mpe tu q̄s mulay. q̄s multio ppter iperitiā retine/ re nō potuerit si su? tu us oppsitus fuerit cul/ pere? ē multio: s; si p/ pter ifirmitatē eas re tinere nō potuerit eq̄ culpe teneat. **E**adē; qz placuerit d eoq; q cū equo uehere? ipe/ tū ei? aut ppter ifirmi tatē: aut pp impietiam suā retinere nō potue rit. **H**is h̄bis at le/ gis qñti id i eo āno b plimie fuerit illa snia exprimit: vt si q̄s bo/ minē tuū q̄ bodie clau d? aut mane? aut luse? erit occiderit q̄ i eo an no iteger aut p̄ciosus fuerit nō tñ teneat q̄ ti is bodie erit s; q̄ti eo āno plimi fuerit q̄ rōne creditū ē penalē eē hui? legis actionē: qz nō solū tāti quisq; obligat q̄tū dānt de/ derit: s; aliqñ lōge plu ris iō qz cōstat i bñdē eā actionē nō trāfire q̄

Si mul?

vel equ? ppe iperitiā vel ibecillitates multionis vñ eq̄tantis ser/ uū alter? oc ciderit tene/ tur multio vñ eq̄tans. l. aq̄ lie. h. d. Bre.

Infirmi

tate. non des/ bet eni fufir/ mutate suam in alter? lesi onē ouertere vt. ff. e. idem turis.

Euehere? puta in reda vñ uehiclo vñ et ipso equo.

His au

tem

Actio le/

gis aq̄lie est penal. qz est manē quāti plimi values rit ab anno retro r ideo nō transit i hēdes. h. d. Bre.

Eo āno

matiali? h̄ba ponit. r h̄es eadē. s. e. ti. in prin.

Est stat in

herede nisi ex dāno locupletio: factus

et. vt. ff. eo. in de herat. s. hanc.

¶ Estimaret. opponit de eo qd bodie plurimi fuerit qd oli r occisus est ab aq liq. nā nō videt in hoc casu eē penalis hec actio. qd videt trāsire debere i hoc cāu ad hēdes

sz nō sequitur licet reperiat in b casu nō sit penalis: tamē non est apta nata vt trāsire debe at vt in hoc exemplo. alii quis non vt det vel nō ri det actualitē tamē aptus est ridere vt videre natu rali: vt arg. ff. d aq qd. 2 est. l. i. s. qd istiana. vt ff. de flu. l. i. s. item inter dum.

Illud

¶ In actioe legis aqte nō solum venit estimatio rei sed etiā estimatio extra rem. hoc dicit Bre.

¶ Illud. ea que diximus per totum hunc titulum. c. Nam hereditatis i lege enim aqta damnum consequuntur et amississe dicitur qd aut conseq potuit minus aut arrogare cogimur. vt. ff. eo. l. i. proinde. r. l. i. si seruū. occi. r. l. i. si seruū meum. **¶** Item vel ex comedis qui cantabant de comedia r vnus fin e alio tero cantare nesciebat. c. Qui sup

tant. fa. arg. s. ff. de act. emp. si sterilis s. cū p veditore. r de pi. r cō. rei vē. l. si.

Libetum.

Actio legis aq lie nō solū civilit sed etiā criminaliter pōt intentari. h. d. Bre.

berum autem est ei cuius seru? occisus fuerit ex iudicio priuato legis aquilie dānm? psequi r capitalis? criminis eū reum facere

¶ Caput fm legis aq quille in vsu non est.

¶ Capite tertio d omni cetero dāno? cauē.

¶ Itaqz si quis seruū meū vel eam quadrupedē q pecudū numero est vulnerauerit: si ue eam quadrupedes que pecudō nūero nō est: veluti canē aut ferā bestiā vulnerauerit hoc capite tertio actō constituif. **¶** In ceteris quocq oibus aiali bus. Itēz in oibus rebus q aia carēt dānū per iniuriā datum bac pte vendicat. Si quid em vsū aut ruptū aut fractū fuerit actio ex b

¶ Damnum scz qnti fuerit in āno retro. vt. s. co. in prin.

¶ Capita? lls criminis scz legis cor ne. de sic. vt ff. eo. l. inde. nerat. s. sz si dolo. nam r p seruū occiso ea lege agif. v. p libo vt. ff. ad. l. i. cor. de sic. m. l. i. s. i. donec tñ agit vna nō poterit agi reliq. vt. ff. de re. dub. l. iij. r. ff. d vi bo. rap. l. i. s. i. sed pacto vno ager rel iq. vt. C. qñ ci. ac. pte. cri. l. i. ff. vi bonz raptor. l. i. s. i.

Capite tertio

legis aqte competit actio pro alio dāno: qd mortis illato r pro omni re in q in mora damnum datum sit. hoc dicit. Et sit estimatio qnti plurimi fuit. a. xxx. diebus. s. h. d. Bre.

¶ Damno. quod scz non continetur in primo capite. vt. s. co. in prin.

Rupti. qd verbū est legis tertij capitis. **S**ufficere. sed nō est nouū vt spāliter qbus dā enumeratis generali ter subijciat verbū in quo singula cō plectant: vt. ff. e. si fuus fuus. §. inquit lex.

Illud. cul pa etiā leuissi ma: vt. ff. e. in l. aq. l. leuissi ma. al's non: vt. §. e. iniuria.

Ex hoc. f. tertio qd est loco secūdi.

Damno. i. damno dato in ceteris res bus.

Ett. sed quare minus spaciū in ter tio capite q̄ i primo appo nitur. rñ. qz i primo grau' deliquit et iō grauius pu nitur: vt. ff. d. offi. pte. l. di uis. et melius facit lex prece dens.

At nec ad sicitur. i. non est positum i hoc tertio ca pite.

Romana ergo est plebi scitum qd est verum: vt. ff. e. l. i. et §. d. in re natu. §. ple biscitum.

Prima parte. que enim in prefatio ne dicunt in cōtractib' repetita credū

tur: vt. ff. de verb. obli. l. i. i. c. i. §. idē res spō det. et l. qd sic. et ff. de re. du. l. si. et C. fami. herc. l. quotiens. et de condi. isti. l. cum seruus. et ff. de a. et emp. l. si veni ditor bonis. et ff. de con

phimi qdē verbū adiū cif: s. fabino recte pla cuit pinde habendam estimationē a c si etiam hac pte plurimū adiectum fuisset: nam plebem romanā que aquilio tribuno inter rogante hanc leges tu lit contentas fuisse qd prima parte eo verbo vsa est. **C**eterū pla cuit ita demum dire ctam ex hac lege actio nem esse si quis pecti pue corpore suo dam nus dederit: ideoqz in eū qui alio modo dā num dederit vtiles ac tiones dari solent. ve luti si quis hominem alienū aut pecus ita i duserit vt fame nece retur aut iumentū ita vehementer egerit: vt rumperetur: aut pecus intm exagitauerit: vt p cipitaretur: aut si quis alieno seruo persua se deret vel in puteum descenderet: et si as cendendo vel descen

fundum. et de le. iij. l. i. repe tēdis. et de cō di. et demō. l. aua. al's. iqr. et l. i. libertis. et ff. d. le. ij. l. i. la tinas. et ff. de fundo instr. leg. l. iij. et. l. i. femine. §. ga io. et ff. d. pac. do. cum pater Sed arg. con traria: sit. ff. de an. le. l. i. se io. al's. ff. de adi. le. l. i. scia. et ff. de fidē tuf. l. i. si. §. i. et ff. de her. in sti. l. i. fabinus fm Jo.

Ete rum.

Dānum dā tūde corpe m cor p' purgat per actionem legis aquilię S; si dā de nō corpe i cor pus h'z locuz vtiles actio i factum. h. d. S; si ex non corpe i nō cor pus dānum data sit habz

locum actio i factum. h. d. are.

Placuit. qz qui occasionem dam

si dat dānum dedisse videtur. ff. eo. l. qui occidit. §. in hac quoq. Adde. c. placuit. ij. q. i. Forte consilio precepto vel ope. c. si quis viduam. l. di. et inde tenetur. c. pasce. lxxvi. dis. Troilus sane.

Actio datur l. 1. aquil. et nihilominus in factu. vt. ff. eo. l. ite si obstruit. §. si quis hominem.

Sed si qd non difficeret. imo facile. vt. ff. e. qua. ac. fine.

Aquila. id est directam actione legis aquilæ.

In factu actione. id est subsidia. q. i. damnis datur qua lege

aquila. non comprehenduntur vel non tenetur. vt. ff. e. si seruus. §. si. et videtur hic esse pretoria. vt. ff. de pre. ver. l. actionum.

Si quis misericordia. sed si non datus misericordia datur furti. vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. idem labeo.

Compositum. est enim dolo propter munus. vt. ff. de pos. si hominem. l. rñ.

Et fugeret. pte nota. quandoq. damnum datur a corpore in corpus et tunc locum habet actio. l. aquil. direpta. quandoq. a non corpore in corpus vt patet per multa exempla. §. prioris mo. §. quandoq. e contrario de corpore in non corpus. vt si annullum excussit vt in aquam caderet. vt. ff. eo. si seruus seruus. §. si quis de manu. et in his duobus casibus habet locum utilis actio legis aquil. et nihilominus in factum

scdm Jo. vt. ff. eo. quædam modis. §. mngistratus. alias municipales. cum viro q. casu ytrancq. reperiam dari fm Jo. vt. ff. vi bono. rap. l. ij. §. si publica. quādoq. a non corpore in non corpus et

lia: placuit est qui obnoxius fuerit in factu actione teneri: veluti si quis misericordia ductus alienus seruus compositum soluerit vt fugeret.

De iniuriis.

Generaliter iniuria dicitur omne qd non iure sit: spāl. als contumelia q. a contēdo dicta est quā greci byuris appellāt: als culpa quā greci abendli: ma dictus sicut in lege

tunc subsidia in factum competit: vt ff. eo. si seruus §. si. de qua actione in factus quod habet naturas. dicitur hic dist. finis. i. de i. ter. d. c. §. si.

De iniuriis.

Post alia p. nata delicta p. iniuriis possunt: qd p. natura est delictum id est non publicum: nec enim

petit. sed iniuriato tantum.

Generaliter. Titulus dicitur in sex ptes principales. Præmo ponitur qmōdis accipitur iniuria et quali committat. Secundo ex cuius persona nobis iniuria illata intelligit. Tercio q. est per actionis iniuriarum. Quarto qm iniuria atrocētinatur. Quinto q. pro iniuria potest etiā criminaliter agi. Et antunc possit interuenire procurator. Sexto quādo tollatur ista actio. Secunda ibi. patitur autem. Tertia ibi. pena autem. Quarta ibi. atroc. Quinta ibi. in summa. Sexta ibi. hec actio. Et hoc dist. iniuria potest accipi generaliter et specialiter et committit non solum factore sed verbo: scriptura. vel aliis multis modis. hoc dicit. Aretinus.

Generaliter. facit. ff. eo. l. i. accu.

a In iudicio iniuriam committit iudex quando contra equitatem pronūciat iniusticiā quando contra strictū ius iniuriam et iniusticiā quādo contra verūq; pronūciatur. accu. b Accipit se dicitur scz

ille contra quē a quilla damnum iniuria datum accipitur.

c Iniuria. h. p. sequitur put hoc ritu. accipitur. Alias iniuria et iniusticia quaz greci anomia vocant. **q** u

d Coniūciūz quasi cōuociūm cū in vniū plures voces proferuntur: vt. ff. e. apud labeonem. s. coniūciūm.

e Quasi debitoris: cum non esset vt hic. r. ff. e. l. i. iurie.

f Qui itel' l'gebat. ex asseculu. n. fit iniuria: vt. ff. e. l. iij. Sed qd si erat de debitor adhuc videt vt idēz cum nihil a

deo durum est qd familiares pompas ostendit. quid enim tam durum tamq; in humanū qd publicationē pōpuli reorum et paupertates detegi et utilitatem si est: vt. C. quando et quib; debet quar ta pars ex bo. de. l. ij. s. i. sed dico contra si iure eum pronocauit vel mesi debito rem appellari cū esset: vt arg. ff. eo. eū qui. in prin. **g** Fieret nisi nocēs erat nam peccata nocentiū nota esse expedit: vt. ff. eo. eum qui. in prin. accu.

h Matrem fami. matrem familias dicimus que est nōte auctoritate et po

neſte vite in domo ſua: vt. ff. de l. l. exhi. l. iij. s. fi. r. ff. de his qui ſunt ſui. vel aſ. l. i. iur. l. nam ciuium.

i Pretestatum. preteſta genus eſt veſtis qua nobiliores ciues romani ſole

bant uti. vn. fuerit: ediderit: dolore malo fecerit qd quicqd eorum fieret siue quis matrem familias b aut pretestatum pretestatum ue affectatus fuerit siue cuius pudicitia attentata esse dicitur et deniq; alijs plurimis mōis admittit iniurias manifestū est. **p**atit aut quis iniuriam nō solū p semetipm s; etiā p liberos suos quos in prāte b3. **i**tem p vxorē suam: idēz magis pualuit. Itaq; si filie alius quo titio nupra est iniuriā feceris nō solū filie noie tecuz iniuriaruz agi pōt sed etiā quoq; pſis et mariti noie. **c**ontra aut

de si al' qd cui pmissum erat deferre baz in alicuius persone certe ignominia iniuriarū tenebat. illi quem infecta batur.

l Affectatus est frequēter sequi. sic ple rūs. s; attendere est blandum sermone pudicitiaz alicuius impetere: vt. ff. eo. Itē apud labeonem. s. a liud.

l Lulus. i. alienus. **m** Pluris mōis. qui notat. ff. e. p totū. r. C. p totū

Patitur. Si sit iniuria filio vel vxori alicui etiā pater maritus vel socer dicit eā pati vt habeat actionē iniuriarū. p. d. areti.

n In potestate habet. si ille qui iniuriam fecit scit eos eē in potestate: licet ignoret in cuius potestate alioquin nō sicut marito si mulierem viduam creddat: vt. ff. eo. eum qui nocentem. s. fi.

o Per vxorem. vel sponsam: vt. ff. eo. item apud. s. sponsum quoq;.

p Itaq; sed etiā patris s; in prāte patris eius non esset: vt. ff. e. l. i. s. item.

¶ Quius. s. femine.

Servus aut. ¶ **Er** tui

id nō agit su^s sed ei⁹ dñs si iuria sua n
at vel fuerit atrox iuria. p. pmo. Et p
iuria illata

suo cōi agit si vero iniuria facta sit
 vterq; dñs ha vxor iniuriarum agere
 bita distinctio non pōt. Defendi em̃

ne dignitatis non pot. Scilicet
vtriusq. p. se vxores a viris non vi
cūdo. Et p in ros ab vxorib' equum

iuria facta lⁱ est. Sed ⁊ locer n^olⁱlⁱ
bero h^oi: ⁊ f^o noie cuius^a vir in eius
uo alieno q^o f^o p^oate est inturbarū age

re pōt. ¶ Seruus autē
ipsis q̄dem nulla inu
riabfiert intelligit. sed

cōperit mihi dño p̄ eos fieri videt:
 actio iniuria nō tamē iſdeꝝ modis

Nulla iu-
ria q̄tum ad
q̄bus etia p̄ liberos &
vxoꝛes: sed ita cuꝝ qd
atrocius^d cōmissus fu

inspecto iure erit: 7 qđ aperte ad cō
ciuili. s; si in tumeliā domini respi/
ciat. iū no cessat. veluti si quis alie/

tu-
rali: vt. ff.
eo. eū qui. §. i
de his q. ad

sum⁸ actio proponitur
At si quis seruo conui
cius fecerit vel pugno

sunt sui vel a
 lie. iur. §. si. q̄
 sunt dñi

Per liberos. id est filios. **¶** Et quod sit. **¶** Et quod

aperte. repete ⁊ cū idē cōmissus fuerit.
Et qđ ꝛc. Si aut. nō i dñi cōtumeliā sꝫ
sꝫ i rāu rī ad huc qđ dꝫ multa relinđ

a p̄to: ex t. ff. eo. itē ap̄d labeonē. §. si q̄
sic fecit. f. Dñi respicit his duobus
casib⁹ dñō dāc actio hoc est siue ad ei⁹

edumeliā fiat iuria; huc pausatoci

ter verberet. & tūc dñs aget ppter iniuriam seruo factā: nō tñ fui noie qñ seruo cōperat actio. sed in pmo casu noie p iniuriam. s. tibi cōmissa. g. **H**unc casum. nō solū in supiori casu qñ ad conz

iniuria facta fit equus
est nō pro eante qua

en no pre ca pte qua
dñs^b quifqz est estima
tionem iniurie fieri: fz^t
p pte dñi: vt
ca. l. fz nō eē

ex dominoꝝ plona qꝫ
iꝑis fit iniuria: ¶ Qd
si vsufructꝫ in seruo ti/
p. loll. no p
dicit si recte
intelligat: nō

cij est pprietas meui
est magis^k meuiol^lntu
ut fieri intelligitur sed

na fieri inter ingenuos
si libero boi q tibi boi
na fide seruati iurata fa/

cta fit nulla tibi actio
dabit: s; suo nomine is
exereri poterit nisi in

cōtūmeliā tuam pulsa
tus sit: tūc em̄ compe-

actio. Idē ergo est et i
seruo alieno bona fi

de tibi deferuiente: vt
totiens admittat in iu
riarū actio: quotiēs in

tuam contumeliā intui/
tria ei facta est. ¶ Pe

na autem in iuraru et
lege. xij. tabu. introdu

¶ **Q**uotitio. accur. ¶ **A**d uenio. nisi ad cōtū
melia v̄sufu. facta sit: vt. ff. e. l. itē. §. si
v̄sufu. e. §. itē si liberū. m. Et tibi.

nō solū ei. n. In cōtumeliā. nec min⁹
ipse iniuriā aget. ideo in fructuario
diffiniri oportet. ff. de itē s. si libe

Pena aut. ¶ **P**ena iuriaz est

pecuniaria quæ fuerit estimata et p. in decem taxa. a: q. estimatio et taxatio cre- scit vel diminuit fm dignitate psona- rum et cõdensatione. b. d. Are. a. **¶** Ali- b. n. puta manũ v. pedẽ. b. **¶** Quide- ruptus. i. des

tracatum
¶ Talio. i. similitudo sup- plicij. vt mẽ- b. n. pro mẽ- b. n.

¶ Magna pec est rō nō ad proximũ sed in illud qd erat pena talionis.

¶ Estimatio. i. per sa- cramentũ ta- rationẽ in- dictis.

¶ Sed pe- na honoris- ria facit. s. d. in. na. gen. s. pponerat.

¶ Estimatio. i. pposita actiõ inu- riarũ ptozia q anno con- tinuo tollit vt. C. eo. l. a. nō pñcijs. ni- si in casu. vbi anno vtili dat. vt. ff. qd mer. c. l. si cū excep. s. post annum.

¶ Actore. i. castaldo. i. boie q me- diastin. d. vt. vt. nau. cau. sta. l. i. s. ij.

¶ Vel cõpedito. i. in eo suo q nullã altã assert vtilitatẽ. s. tñ ligat. stat.

Sed et lex. Zege cornes- tia de iniurijs te- nẽ qd est in trib. casib. p. sic specificat- tis et dom. nfa d. et pducta. p. d. Are.

¶ Cornelia. i. sic dicta qd cornelius

illa prefect. p. eã fecit vt. ff. de acc. l. hos accusare. in fi. m. **¶** Introducit. f. d. l. corne. in q actiõ cõdensatione fit estimatiõ iudicis iureiur. in litẽ. vt. ff. e. in cõstõnib.

¶ S. nund qd his casib. bus q tres sunt ex. l. cor- ne. e. ppetua- pec actio. d. cū qdaz. vt. ff. q. sic. c. ois actio. ex. l. descẽdens fit ppetuare de ppe. et tẽ. ac. in prin.

¶ S. Job. cõ- tra. dicit eni- sp eam anno nō continuo tollit. vt. C. e. l. si nō pñcijs Et no. q his trib. casib. e. ciuilib. als e. vbiq ptozia cū a ptoze sit- inducta. vt. ff. eo. l. ptoz. Accur.

¶ Pulsati- sine dolore.

¶ Verbera- ti. i. cū dolo- re. vt. ff. eo. l. cor. s. i.

¶ Donũ. facit. ff. de his qui deie. vel- effu. l. i. s. habitare.

Atrox. Atrox iniuria estimat- ex qualitate facti loci et personarum. hoc dicit. Areti. **¶** Atrox. ideo atrox iniuria ab alio separatur que fit mis- nor vt per hoc magis punitur. vt. ff. eo. s. pena autem. et facit. ff. e. l. ptoz. edicit. s. atrocem. et s. penulti. et l. vul- neris. et l. sequen.

¶ Et fac- to. magis q ex precio rei. vt. ff. de l. y. iij.

incen. rui. nau. l. pedius. §. i. a. huius
mili. q. sit huius die vt. C. d. inces. nup.
l. humilit. b. A liberis. qbus aduer-
sus patres et patronos agere punitur
si sit atrox iniuria facta eis a parentibus
et patronis:

vt. ff. e. l. pie-
tor. edi. §. p.
terea puta in
oculo. vel in
ore. vt. ff. e. l.
ptor. §. n. r. l.
sequenti.

e. **N**onnulli
s. aliqui. s. sic
due negatio-
nes faciunt
vnam affir-
mationem.

d. **S**iliosa.
nisi q. scia iu-
ria filio due
actiones nas-
cantur et vtrius-
q. exercitius
cōpetit pti:
vt. ff. e. si vn-
s. siliosa. r. l.
p. s. scia in-
iuria patri si
id sit agat.

In su-
ma. **E**x q.
litate iniurie

pōt agi criminaliter ad estimationē. civiliter
ad adēnationē extra ordinē quo iudi-
cio criminali nō pōt intervenire pecu-
rator nisi p. illustri persona. b. d. Are.
e. **A**gere et sic tollitur vna iudiciū p. a-
liud. et cū tñ vtrūq. sit pāctū ad vnu
dictū. vt. ff. e. ptor. §. i. r. l. qd. senat. se-
cus si alit. eēt de re familiari. vt. C. qñ
ei. actio cri. pre. l. i. r. id si de iniuria a-
troci actiō ē. in iur. nihilominus pōt agi.
l. aq. l. ad damni et cōuerso. nec enī in
de iniuriarū agitur ad dānū vt ad

dānū: s. ad cōdēliā. vt. ff. e. l. labeo. §.
si qd. dberato. f. **Q**uod dictū est. vt. §.
e. s. pena. in fi. g. **P**ena pecuniaria
actori danda. Accur. h. **E**xtra ordinē
naria. s. capitis vel stat. si iudici sedeat

vel pecuniar-
ria iherēdas
fisco nō acto-
rivi. ff. e. l. fi.
i. **L**ōstō. vt
C. e. l. fi.

l. **I**llustres
hi sunt q. tā-
tū nō illu-
stres sunt. et
nō dignita-
te. Illi autē
sūt. eos q.
dignitatē et
administratio-
nē hnt. s. qd.
nemo est nisi
impator: qd.
dicit notari
in aut. vt ab
illustri. et q.
super eam di-
gnitatez sūt
coll. v.

l. **A**ctiones
i. accusatio-
nē et est spāle
als §. vt. ff.
de par. l. i. §.
s. ad actiōes

et ff. de publi. iudi. l. i. pe. §. ad crimen.

m. **A**pparet. dic. ergo hoc casum eius
legis si vis.

Non solū. **S**aciens fieri i-
turiam ita punitur. sicut faciens. b. d.
Are. n. **E**t cui. i. alicui.

o. **M**ala. i. maxilla.

p. **P**ercuteretur. sed videt q. ex tali
cōsilio non teneatur. vt. §. de ob. que
ex de. na. §. ope. in fi. §. sed dic. vt ibi vi-
rimus. Item ar. §. man. §. tua tantum
ibi quia nemo ex cōsilio.

Hec actio. **A**ctio iniuriarū nō nascitur nisi ab initio in animo suo ad iniuriā reuocauerit. h. d. Vel sic fm glosam. Actio iniuriarū iam nata tollit simulatione h. d. Are.

a **Dissimu** **Hec actio dissimulatio** ne. vt si tūc^a abolet: et ideo si risi vel lusi vel comedi cū eo postea. itē tollit nū do pacto ipso iure. vt ff.

de pac. si tibi. s. que dā actiones. s. nā quid est nata etiā statim facta iniuriā: an ita deuiū si dicat. ad aim reuoco qd vltimū dixi. Bul. vt dicūt s. certe imo ēnata statim iniuriā. nec ei ex reuocatioe ad animū vel verbis talib' nascitur hec actio. sed ex cōtumelia. vt. ff. d. pactis. l. si vn'. s. pac'. Item quō aboletur hic nisi eēt nata. certe nullo mō. vt. ff. de iniur. rup. te. l. nā et si. s. post de sectum. vt. ff. de ver. obli. l. decem.

b **Non reuocauerit.** aboleuit nō enī oī dicere ad animū reuoco: sed sufficit si remaneat iratus ei nō reconciliatur s. quid si in vltima volūtate in penitētia remittit quasi coactus morte et post ea conualet. nūquid renascit. videt qd sic. vt ar. s. de dona. s. mortis causā.

Item q. coactus remisit. vñ pretor ratū nō habet. vt. ff. q. me. cau. l. i. sed cōtradico quia fuit semel extinguita. vnde et in perpetuū resuscitari nō pōt. vt. ff. de solu. qui res. s. areaz. Item psumo qd perpetuo voluerit remittere siue cōualuerit siue non. nā alias non potuit bene penitere. psumā ergo eū nō fuisse in memorē diuine salutis vt. C. ad. l. iul. repe. l. si. Item est contra ad id qd dicit nuda volūtate tolli hanc actionē ff. de nego. gest. l. pomp. ibi. Nam quō tē. sed certe ab initio tollitur nuda volūtate et simplicitate vel vn' tantū. s. si semel ad animū reuocauerit. nō res

mittitur per nudā voluntatē. sed per voluntatē nudā verbis vel pacto exp'ssaz sic et aplo iur' vt dictū est p. l. ff. d.

De obli **gationib'** **g** Quia de obligationib' bus ex maleficio dīam' sequitur de his que ex qd su maleficio sunt.

p'ea ex pnia remissā i iuriā nō poterit recoleſ

De obligationib' **que ex quasi delicto nascuntur.**

S i iudeo litē suā

Si in

der. **T**otus iste titulus diuidit in duas partes principales. Primo ponit causā in quibus obligatur ex quasi maleficio. Secundo qua actione his casibus agatur. Secūda ibi in his autē. Et. h. d. Iudeo qd per imperitiā male indicat. facit litē suā et ex quasi maleficio tenet inquantū equū videbit.

S i iudeo siue sit pffamilias iudeo siue filius. sed qd est filiusfamilias pater de peculio tenetur inquantū fuit peculio cum filiusfamilias. Item suaz fecit vt ita sunt duo specialia. et qd datur de peculio: s. fit quasi maleficio qd nō est. al's vt. ff. de his qui deie. vt effu. l. i. s. si filius. Item quia inspicit tempus quo fecit litē suā in condemnando licet alias rei indicatē tps spectet vt. ff. de pecu. l. qdsum et probatur hoc. ff. de iul. l. si filiusfamilias. vel dic qd filius conuenitur. vt no. in. d. l. si filiusfamilias.

g **Lites suam.** i. controuersiam vel litigium vt in id teneatur ipse in quo le sit aliquem et hoc quando per ignorātiā vel impitiā vt. j. sequitur: nā si dolo tunc nā h' locū hic titulus. s. ex maleficio tenetur et fit infamis. vt. C. pen. iul. di. l. si. sed nunquid hec oīa in arbitrio locum habent. dicit Job. qd sic vt. C. de pac. l. si quis in conscribendo. alii contractum cum possit pena peti tantū. et nec sua valeat. vt. C. de arbi. l. i. et. j. et

maxime fm nota fura q loquunt cum
est iurati ab arbitro vel a partib' fm
q nihil eis erit pter facin. vt in aut. d
lu. s. qd vero col. vi. sed certe snia pma
vera est: nec ob. pec aut. qd nihil ei erit
i. arbitro. p.

ter facin. c.
sez vt possit
eogere ptes
suo stare in
dicio vl' eis.
Id est ptribus
nam vocabit
altera partē
per iuramen
tum: sed r p
arbitrū ager
vt dictus est
r per actōes
in factū. vt. j
eo. s. fi.

a. **¶** Fecerit.
i. male iudici
cauerit.

b. **¶** Ex con
tractu vl' qsi

c. **¶** Ideo vi
detur: vt si
dubitauit cir
ca legem su
am caninā
durius puni
tur si autem
in. l. illa. Gal

lus aqlius: mitius puniatur. r hoc qsi
non fuit data pecunia iudici vel pmissa
a l's graues pene sequerent. vt. C. d
pe. iudi. q. ma. iudi. aut. nouo iure. r fa
cit ad hoc. ff. de var. r extraor. co. l. fin.
als. i.

¶ Item is. Ille ex cui' domo
aliquid pficietur. qd alteri noceat ex qsi
maleficio obligantur ad duplū estimati
onis damni pro homine vero libero
occiso est pena qnqginta aureorū sed
si uiuit r fuerit sibi nocitum tenetur
suquantuz iudex estimauerit. Qui ve

ro habet supra viam aliquod appēsus
qd possit alteri nocere tenetur pena. r.
aureorum. p. d. vsq. ad. s. si filiusfam.
Are. d. habitabat. hospes plane si
tenetur: sed is qui hospitium dederit.

gatus intelligitur qd
plerunqz qui ob alte
rius culpam tenetur.
aut serui aut liberi.

¶ Cui similis est is q
ea pte qua vulgo iter
fieri solet id depositū
aut suspensum habet
q potest si ceciderit a
licui nocere: quo casu
pena⁸ decem⁸ aureorū
constituta est. **¶** De
eo vero quod detectū
effusiuē ē dupli quan
ti damnum datum sit
constituta sit actio.

¶ Ob boiem vero li
berū occisum qnqua
ginta⁸ aureorū pēa cō
stitutū: si dō uiuat no
citūqz et eē dicet. qm
ob eaz rem equū iudi
ci videtur actio⁸ datur

vt. ff. de his
q detec. vel
effu. l. i. s. pe
nult. Accur.
c. **¶** Id deposi
tū. Is ipse
non deposue
rit.

¶ Si cecid
derit. nō enī
spectatur. vt
noceat.

g. **¶** Pena p
standa.

b. **¶** Decē au
reorum. vel
solidorū. vt
ff. de his qui
detec. vel ef.
l. si vero. p. p
tor. r. s. fi. r
tunc dicas a
ctionē in fa
ctum fore an
nuam. vt. ff.
de popu. ac.
l. si.

¶ De eo. est
actio perpe

tua q hdi dat s; i hdi nō dat. vt. ff. d
his q deie. vl' ef. l. si dō. s. pec at actio.
h. **¶** Quinquaginta. r id certa pena statuit
qd nō pōt estimatio liberi corpis fieri vt
ff. a d. l. rpo. d. iac. l. si. s. fi. r ppetit pec
actio itra annū r nec hdi nec in heres
dat cū sit penalis r popularis q prius
dat ei cui magis interest. vt. ff. de his
q deie. vel effu. si dō. s. q aut.

¶ Actio datur perpetua sibi. sed aliq
puta hdi pro eo si mortuus est anna
lis datur. vt. ff. de his q deie. vel effu.
l. si vero plures. s. pec autem actio

Sactus est. qz difficilimū est estimare futuras operas.

Si filiūfamilias.

Si ex cenaculo filij habitātis seorsuz a patre aliqd fuerit plectū

v'l aliqd fuerit appensuz v'l fecerit litē suā p' nō tenet. p. d. are.

Seorsuz i. separatus a patre.

Nullā esse de peculio: vt ff. de his qui deie. vel effu. l. i. s. si filius.

Suā fecerit. i. sine p'fē habitauerit: p'ls pater de peculio tenet vt. ff. de iu. si filius. s. 3o. vel dic idē vt teneat ipse si l' siue habitet siue non habitet cū patre: sed et sū

3o. p' hic tenet de peculio l. 3 supior: casu qñ peculio l. 3 nō tenet vt dictū est p. l. ff. de his qui deie. v'l effu. l. i. s. si filio vero condēnato i. ibi p' tenet i. ibi p' tenet de peculio cū videat qñ dñi cū filio p' suaz: vt de noza. ac. l. et si cōdēnāt. r. ff. de pec. l. iij. s. idē scribit.

Item exercitor. Pro fur commisso in nau: v'l in stabulo v'l in caupona tenetur dñi eoz ex quasi maleficio si dñū datū fuit p' aliquē cui opa trātur r ex quasi maleficio agit actioe in factū q nō trāsit p' heredē. p. d. are.

Item exercitor. qd sit dic. vt. s. qd euz eo. s. ij. **E**x maleficio. i. actioe in factū in duplū: vt. ff. nau. cau. sta. l. fi. r. ff. fur. aduer. nau. cau. l. fi. Item est r alia in factū actio q est ex eo. cōtractu de recepto: vt. ff.

pone: aut stabuli dō lo aut furto: qd in nau ui aut caupona aut stabulo factum erit quasi ex maleficio teneri videtur si modo ipsius nullum est maleficium sed alicuius eoz quorum opera nauem aut cauponam aut stabulum exerceret. Cum enim neq ex maleficio neq ex contractu sit aduersus eum constituta hec actio et aliquidatenus culpe reus est qz opa maloz minimum vteret: rō quasi ex maleficio teneri v'l.

In his autē casib' in factum actio cōpetit que heredi quidem

nau. cau. sta. l. i. in prin.

Ex cōtractu vel quasi

Aliquatenus culpe reus facit. ff. ad l. agl. si fuus seruū. s. pculus. r. ff. fur. aduers. nau. cau. sta. l. i. s. penul.

Sūt casibus. i. supradictis oibus.

Que heredi. patienti iniuriā s; in casu de suspēso nō dat heredi cū vt dñi pimus. s. co. s. poies. r. nobis differētiā iter actōes ex maleficio r q

si. nā vbi ex maleficio si plures sunt qd liber insolidū cōtinet. sed secus in hac actōe ex quasi maleficio. vt. c. de cōdi. fur. l. i. r. ff. nau. cau. sta. l. i. r. l. fi. s. si plures. Item in actōe ex maleficio vnus soluēdo non liberat aliu sed in hac fiet vt. ff. nau. cau. sta. l. l. 3. s. possum'. Item fur nō cōcedunt actioes ex maleficio vt. ff. nau. cau. sta. l. sed r ipsi sed in actōe ex qñ maleficio cōceduntur: vt dñi cto. s. possumus. dat etiā hec actio non cōcessa: vt. ff. de his qui deie. vel effu. de. l. si v'ero plures. s. cum autem. Item p' generalius dantur hereditibus

actum ut hic qd ille que sunt ex male
ficio: vt. i. de ppe. 2. tem. actio. s. sed he
redibus. a. Aduersus heredes: vt. ff.
de iudi. l. i. l. i. a. r. 2. ff. nau. cau. Raba. l.
finali. s. penul.

Dea

Actionibus.

Ad ponit in
placit. q. plus
res actiones
sunt: vt. i. e. p.

sord. s. cū sunt ples qre in singulari nu
mero diffinit: vt. i. e. s. i. respon. l. 3. fit nu
merna singularis: tñ ponitur vt genus
vt in alijs diffinitionibus contingit. 2.
sub se continet omnes actiones. Item
quare nō dicitur agendo. respon. quia
illud est facti hoc iuris. Et continuari
potest vt dixit glo. s. in Rubri. de obli
gationibus quā sequitur. Bal. hic.

Superest ut de ac

Tor' iste titulus diuidit in
tres res principales. Prio ponit cōti
nuatio ista' ti. ad pcedētes materias.
Secūdo diffinitur actio. Tercio ponit
ur diuisio oim. Secūda ibi. ppter prin
cipium. actio autem nihil. Tertia ibi.
omnis autem actionum. Ista vero ter
tia principalis subdividitur in sex pro
ut in hoc ti. ponitur sex diuisiones a
ctionū quas enumerat per ordinē glo.
magistra. in. s. preterea in glo. prima.
et ibi glo. addit alias sex diuisiones acti
onū. que ponuntur in alijs locis extra
hunc ti. ibi videbimus istud pncipius
vsq. ad. s. oim. non summat quia impe
rato: diffiniendo procedit nec possunt
diffinitiones breuius summi. Jason.

Superest. sed qd supeft. Kñ. forma.
vt. s. de iure natu. s. fi. vel dic q. s.
tractatum est de obligationibus quaz
fluc sunt actiones: vt. ff. de procura. l.
l. 3. s. eā obligatio. 2. s. d. ver. obli. in pñ
ci. ideo de filia post matrem ponit qua
si ordine successorio.

Actio autem nihil. no. q. actio quā
pro actū ponitur: vt in aut. de non alie.
s. si minus. in fi. 2. C. d. sacrosan. ec. aut.
hoc ius porrectus. 2. de dona. inter vi. 2.
vro. l. i. ff. s. sciendum. circa medium. qñ

De actionibus.

Superest vt de
actionibus lo
quamur. **Actio autē**

vt hic: ff. eo. nihil. Item no. q. illud
quod de actione hic dicitur. voluit pla
dicere de causa. l. q. causa sit actio: vt si
cut apud dialecticos dicitur argumen
tum q. ex propositione assumptione et
conclusionē consistit. non tantum con
clusio sic apud legistas actio causa agē
di dicitur: vt si dicam conuenio te ad
r. quia vendidi tibi equum pro .x. fit
idem ac diceret. ago contra in actione
ex vēdi. sed ago. dicit q. verum est aliud
eē cām 2. aliud actionem. nam obliga
tio est causa 2. mater obligatōis: vt. ff.
de pecu. l. 13. s. ea obligatio: sicut q. ali
ud est obligatio 2. aliud est actio sic ali
ud est cā 2. aliud est actio. Itē q. vēdidi
est factum sed actio est ius: vt. ff. de cu
ra. fu. l. consilio. s. fi. 2. hic. itē potest eē
q. vēdidi 2. nō cōperit. impt actio q. m
hi soluta est vel q. remissi. vii de hecver
ba. q. vendendi non sunt actio. itez no
mina certa actionum sunt a iure indu
cta siue exempto 2. similes. nec hoc est
in ductū vt cā sit actio si quis ergo hoc
velit dicere non potest cum. l. dicat: vt
ff. de suppl. le. l. labeo. in fi. itez si cau
sa esset actio frustra diceret lex mutari
actionis nomen cū agē de dolo patro
ni vel parentis vel similitum personaz
de quorum dolo non agitur per actio
nem de dolo sed per actionem in factus
nam ad qd mutaretur nomen cū tñ cā
maneret eadē cū esset vis in sola causa
Concludo ergo 2. dico q. aliud est cau
sa 2. aliud est actio. item licet dixeris q.

Nota sunt actionum exceptio et si res casu
tibi quod non sunt actiones sed actionum
nota sicut hec dictio homo non est homo sed
significat hominem. a. Aliud est. patet
ergo quod olim aliud erat. erat enim con-
ceptio verborum.

si formatat a nihil aliud est quod b
magistratibus ius persequendi in
vt. ff. de offi. iur. l. ij. §. de i.

de ex his. et §. omnium. unde formula
vulgaris dicebatur. vt. ff. de iur. l. si ser-
uus nauem. sed hoc die hec solennitas
est sublata. vt. C. de form. impe. l. i.
et §. etiam circa interdicta est sublata
humilimo di solennitas. vt. j. de inter. §.
fi. sed que erat olim differentia inter a-
ctionem et interdicta. nam et interdicta
erant sibi conceptus. vt. j. de inter.
in p. inci. rñ. vt dicemus ibi. at hoc die
nulla est offia inter interdicta et actiones
est interdictum nihil aliud sit quod actio pre-
toria. vt. j. de inter. §. fi.

b. Quia ius. s. civile ubi actio est civilis
his vel pretoribus. ubi actio pretoria est
nam civiles actiones et pretorias dico
hic diffiniri. item non quod actio est ius quod
persequimur. sed obligatio est ius propter
quod persequimur. Et si queratur quid
sit istud ius vel naturale vel civile vel
pretorium gentium. Respō. quod civile vel pre-
torium ut modo diximus. nec facias ma-
gnam vim ibi: quia cum multas habeat
significationes hec dictio ius. vt. ff. de
iur. et iur. l. pe. et si. hoc est etiam unum de si-
gnificatis eius vt dicatur ius agendi
vel persequendi. sed pro eo ad cuius offiam
ponitur in diffinitione ius cum singulis
la membra posita in diffinitione habe-
ant suum ministerium. fm. Ad. quod ad dif-
ferentiam rerum corporalium hic ponit
vt de intelligere quod actio sit res corpora-
lis. quod verum est. vt. §. de re. cor. et incor.
§. i. vel melius dicas ad differentiam officij
iudicis quod non est actio. vt. ff. de mino.
quod si minor. §. fi. l. 3. Ad. dicat quod officium
iudicis est actio. et est pro eo quod dicit. l. ius

actione iurur. fieri estimatione iudicis
officio. vt. §. de iurur. §. pena ante. et §.
in summa. sed certe actio iurur. est actio
cui inhiaret officium iudicis non tamē
illud officium est actio sed in facto per-
tinet hoc con-

iudicio quod sibi de-
betur. c. Omnitum.
fistit ius chi
petendi per
actionem mihi
competit. quod

per officium iudicis mitigatur sed quid
petam. respon. quod estimauero. nam de-
beo estimare licet unde possit refrenare.
est tamen quoddam aliud officium
quod vicez sustinet et obtinet actionis. vt
dicemus. j. e. §. preterea. in fi. §.

c. Persequendi hoc dicitur ad differen-
tiam exceptionum que dantur reis per
quas defenduntur sicut enim actiones
sunt arma actorum. ita exceptiones sunt
arma reorum. vt. ff. de excep. l. ij. in p. n-
cipio. §. illud.

d. In iudicio. hoc dicit ad differentiam
eorum que sunt etiam licite et extra iudici-
um non tamē sunt actio vt si nocturnus
vel diurnus furem vel militem deferre
tem militiam quis capiat. vt. ff. ad. l. as-
quil. l. iij. et C. qñ l. 3. vñ. sine iur. se. viñ.
l. i. et ij. Item et propter debitorem fugiti-
uum quem capere possumus. vt. ff. de
his que i. frau. cre. l. att. pretor. §. si debi-
torem. l. 3. quidam exponant. l. illam ibi
quod captus fuit auctoritate iudicis.

e. Debetur. hoc duobus modis expo-
nitur. s. ad differentiam reals actōis fm
§. 30. et ita stricte accipitur hec diffinitio
pro personali actione tantum. sicut ac-
cipitur. vt. ff. e. l. actio. in personam. alio
largius vt etiam realem contineat non
tamē officium iudicis. vt. ff. eo. l. actionum
genera. quoniam largissime vt etiam iudi-
cis officium contineat si iud. §. quod est lo-
co actionis. vt per quod restitutio minorum
petitur. vt. ff. eo. l. actionis ver-
bo. vel ponuntur hec verba ad differ-
entiam criminalium actionum quod quas
non persequor mihi debitum sed ad vim

dicta et in hoc reali actionem dicat
diffiniri p[er] h[ic] enim non fit obligatus
qui realiter tenetur vt. j. c. s. i. ibi autē
cum eo qui nullam r[ati]o. verum est perso
naliter: grosse tamē p[ot]t dici q[uod] fit reali
ter obligatus: et facit p[ro] hoc vt etiā rea
lis h[ic] diffiniatur. quia verbum debet
re et ad actionem in rem et ad actionem
ad personam refertur: vt. ff. de verbo.
fig. l. pecunia. s. si. Item facit quod est
in diffinitione verbum p[er]sequēdi q[uod]
est cōmunetam ad reale q[uod] ad persona
lem actōem: vt. ff. e. l. actio in personā
Itē facit. j. c. s. p[ri]mo in p[ri]m. vbi actio
realis species est actionis sicut perso
nalis. et ita large accipias hoc verbum
debetur. sed in stricta significatōe ver
bi huius debere tātū alienum r[ati]o me
um mihi debetur. vnde personalis obli
gatio tātū diffiniri videt[ur]: vt in eo. s.
sic itaq[ue]. t. s. de le. s. s. si rem. sed certe
quādoq[ue] ago etiam ad id quod nō mi
hi debetur: vt. C. de pac. l. si pacto quo
penam. nam ibi non ago ad id quod ē
debitum. sed ad id quod ex nudo pacto
conuenit. sed certe illud naturaliter e
rat debitum q[uod] nudo pacto loquebat[ur]:
vt. ff. de fideius. l. si de iussor. vel non agi
tur ibi ad id q[uod] nudo pacto debet. sed
ad id quod vere debetur. sed pretextu
cius consequitur q[uod] nudo pacto debet[ur]:
vt. ff. de verbo. fig. si cui. Item oppo
no de popularibus actionibus. nam in
etis non dicitur debitum et tamē petit[ur]:
vt. ff. de po. ac. l. p. sed non obstat q[uod]
saltem post li. cōte. debetur. vel dic q[uod] et
sibi debitum p[er]sequitur. nā cū toti po
pulo sit debitū. ergo et sibi. Item oppo
no in actōe iniuriarū: q[uia] nō dicitur esse
bonis. ff. de iniur. l. iniuriarum. Item
non ad debitum sed ad vindictam com
petit: vt. ff. de col. bo. l. ii. s. emancipa
tus. et tamen est actio. Respon. non est
in bonis vt transeat ad heredes: vt. ff.
ad. l. fal. l. penalis. Item l[et] detur ad vi
dictā tamē potest deberi mihi propter
id est in estimatione vindictae vel in al[ia]

teraz vindictā. Item oppo. b. p[er]. here.
Item de actione de peculio. nam in his
agit etiā anteq[uam] sit penes possessorē: v[el]
anteq[uam] sit in pecu. vt. ff. de pecu. l. i. iij. et
l. si q[uod]. et ff. de pecu. l. questum. i. p[ri]m.
et ff. d. li. le. l. si q[uod] earū. s. idē. s. de esse
subaudiendū h[ic]. vel debet vel dic q[uod]
q[uod] fuit actio p[ro]posita. s. efficitur tātū p[ro]
ea q[uod] tūc erat penes possessorē v[el] i pecu
lio. et postea cū ageb[atur] eaten[us] et actōis ef
ficacia crescebat cū vniuersalis v[el] i ali
quo vniuerso fuit petitio: vt. ff. de iudi.
l. solem. itē oppo[ne]t de actōib[us] q[uod] intē
dūt aliq[uod] p[er] alijs: vt pcurator et tutor et
plur[es] et filies. nā agūt et tū nō sibi d[icitu]r
petūt. s. dic q[uod] dñi sunt: vt. ff. p[er] ep. l. q[uod]
fundū. s. si tutor. v[el] dic sibi. i. ei cui ac
tio cōpetit debet q[uod] itē d[icitu]r vel subaudi
t q[uod] sibi debent vel ei cuius noie agitur
huius alternatiue scda pars est vera. g

De in at actionum.

Pria diuisio actionū ē q[uod] respicit cām
materialē. q[uia] q[uod] dā actōes sūt reales q[uod]
dā p[er]sonales q[uod] dā cām mixtā h[ab]ites. Et
ista ps durat vsq[ue] ad. s. s. ista. Scda di
uisio ē q[uod] respicit cām efficiētē. q[uia] q[uod] dā
ciuiles q[uod] dā p[ro]prie et durat vsq[ue] ad. s. se.
Tertia ē respiciēs cāz finalē. q[uia] q[uod] dā sūt
rei psecutorie q[uod] dā penales q[uod] dā mixte
rei et pene. et durat vsq[ue] ad. s. oēs. Quar
ta ē respiciēs cāz formalē. q[uia] q[uod] dā dant[ur]
ad simplū q[uod] dā ad duplū q[uod] dā ad triplū
vsq[ue] ad. s. ad actōnū. Quita ē respiciēs
cāz ibalē. q[uia] q[uod] dā sūt bōe fidei. q[uod] dā stricti
iur[is]. ibi vsq[ue] ad. s. sūt p[ro]terea. Sexta est
respiciēs psecutoris effectū q[uia] q[uod] dā sūt
psecutorie solidi q[uod] dā nō. ibi vsq[ue] ad fi
nē. vt sequit[ur] Bal. h[ic]. Et hoc dicit h[ic]
pria ps. Actionū alique sunt reales al
que personales. p[er]sonalis est q[uod] p[re]suppo
nit debitore obligatū: s. realis non. et
ideo cōtra eū cōpetit q[uod] possidebit. b. d.
Et diuisiō in duas ptes. p[ri]mo diuisi
dit. Scdo mēbra declarat. Secūda ibi
nāq[ue]. nā totus iste ti. procedit p[er] diuisio
nes actionum. are.

a Inter alijs. videtur innuere qd a
lie actiones sunt qd coram alijs iudicijs
bus proponuntur sed nō est verum.

b Iudices. s. ordinarios vel delega-
tos. **c** Arbitros. s. compromissarios.
nam et apud

eos actiones
proponende
sunt vt hic. et
ff. de arbi. l. 1.
1. est at libel-
lus offerend'
vt de arbi. c.
cū aut. s. sed
circa ff. s. 3
pla. c. d. epi.
et de aut. g.
raliter ad qd
rñ. qz ibi nō

de libelli oblatione loquitur. sed de rei
missione cautionis qd consensu partium
fieri nō potest. vt. ff. de fer. l. i. l. rñ.

d De quicunq; generaliter accipe ver-
bum rei. vt. ff. si cer. pe. l. i. in fi. nam p
corporeibus et in corpora. competunt a-
ctione. vt. j. eo. s. pri. et s. ij. et ff. si fui.
ven. l. ij. in prin.

e Summa prima qad tractatum. vt
summa. i. brevis. breuior eni esse non
pōt qd bimembriis sicut ista est. s. op.
j. eo. s. quedaz. rñ. qz et ille sunt reales
qñ ad res agitur. item in persona qñ
ad psonales prestatioes agit. inio ē
si simul agat non tñ agreditur hac di-
uisionem cum sint in rem et in psonas
nisi eni sic exponerent. iaz multe inue-
nirentur breuiiores. vt. j. e. s. alie. et s. a-
ctionum. et alie qdam diuisiones qd bre-
uiiores inuenirentur.

f Aut. in rem sunt. ideo in rem dicū-
tur: qd cū res cōmittant. ff. de pub.
l. impatores et in personam nō recedūt
obligari vel heredis eius cū eadem
persona. vt. ff. e. l. actionū genera. s. i. et
ij. et in aut. de iureiur. a mo. pre. in pñc.
col. v. **g** Aut hic respicit aliud. aut
qd est. j. eo. aut cū eo et. **h** Per qd

s. personales actiōes. **i** Dare. cū da-
tio est in obligatiōe. vt. ff. de ver. obli.
l. vbi aut nō. s. fi. l. 1. Aut facere opz
cū factū sit in obligatiōe. vt si pmissi
si scribere librū qd petis ac. ex stipu-

lato. vt. ff. d
ver. obli. in
prin. **l** Modis
i. ex quasi cō-
tractu et ex q
si maleficio. i.
nec enim de
his. s. dixit
rat qd repro-
batur. qz ex
quo dixit de
his q sunt ex
factu vel ex

maleficio per pñs de his q sunt ex qñ
cōtractu. et ex qñ delicto. vt. s. de obl. q
ex qñ pñc. in pñ. et s. n. i. in pñ. vl' dic
oia ista. s. eē. cōp. et pñc. s. sunt sup. a
dicta intelligend' d' bñ pñc. agebat ad
dādū vel faciendū. hic aut qñ nō pñc.
sed sub alternatiōe vt b. aut illud: s. et
b reprobatur qz. s. nō. dixit qd pñc. qd
fieret. dic ergo b de pñc. fur. loq' q est
pñc. nō tñ ex contrac. vel qñ vt
ex maleficio. vel qñ. sed ex varijs figu-
ris earū oritur. vt. ff. de ac. et obli. l. i. in
prin. Itz de interdictis oibus potest
dici q oia sunt personalia vt. ff. de in-
terdi. l. i. s. si. non tamē iure ordinario
sed extraordinario sunt introducta. vñ
nō continetur sub hac diuisione ex cō-
trac. vl' qñ vl' ex maleficio vl' qñ ex deli-
cto tñ ppter delictum quandoq; dant
vt in interdicto vñ vi pōt videri. qñq;
nō. vt i interdicto qd vi aut claz. qñq;
pñc. q nō fecit op'. s. factū hz dat vt. ff.
qd vi aut clā. l. iij. s. et clā. et l. opetit vt
breuit' dico ille tert' armatus? q dñ. ff. e.
l. i. in pñ. Ex varijs figuris et. ē q ibi dñ
et in alijs qbusdā. in Jure no. b q il-
le q rem meā tenet non est mihi ideo
obligat'. s. rōne possessionis eū. possū

conuenire. vt. C. de ali. in. in. cau. fac. l. i. sed oppono. teneris mihi ad re resti-
tuenda ergo es obligat⁹. rñ. nō est ve-
rū: qz teneris dñob⁹ modis accipit. naz
si dicas teneris: ideo qz ex natura acti-
ois sis mihi

obligat⁹. sal- actōes in rē sūt: veluti
sum est. si ve- si rem corpalem possi-
ro dicas te- deat⁹ qsq⁹ in⁹ suā cē
neris qz per affirmet: possessor aut
officiū indi- dñm ei⁹ se esse dicat⁹:
cis debz tibi nā si in⁹ suā cē intē-
necessitas i- dat: in rem⁹ actio est.
poni. vt resti- **E**que si agat ius
tuas. verū ē sibi ēē in fundo forte
vt. ff. de rei vel edib⁹ vrēdi⁹ fruen-
ven. qui resti- di. vel per fundū victi-
tuef. r si hoc inō accipiat
tēneris. f. es

obligat⁹. nō sequit. **P**ossideat. f.
actione in rem ex parte actoris alterū
duoz debere interuenire. f. dñm. vt
ff. de rei ven. in rem r hic vel quasi do-
minū vt in emphiteota supfictario r
in bone fidei emptore r sibi⁹. vt. j. eo.
s. alte. r. ff. si ager. vec. vel emphi. l. i. r
s. si. r. l. ij. r. ij. r. ff. de supfictieb⁹. l. i. in
si l. rñ. r. s. qz aut⁹ itez ex pte rei sili-
duoz alterū. scz possessio vel quasi do-
lo defierat possidere. vt hic. r. ff. de in-
ter. ac. qz seruū. s. iniurie. r de nora. ele-
ctio. s. i. **D**icat. f. nō est necesse p-
bare vel dicere: sed ex volūate dñi hic.
vt. C. de eden. qui accusare. r de rei vē.
l. si. r. j. de interdi. s. comodū. **R**ez
corporalē. bene rē dicit corpalem. qz i
corporalia nō vendicātur. vt. ff. de re iūe.
l. vendicatio.

Eque si agat. **S**upra
nitur de actionib⁹ i rem p reb⁹ corpa-
lib⁹. nūc p reb⁹ incorpali⁹ r sunt due
actiones cōfessoria r negatoria. Et di-
uidit iste. s. in duas ptes. Primo po-
nit de actiōe cōfessoria que intentat⁹
p. sinitute pstituta pñuāda p. pstitūda

Schōponit de actiōe negatoria q ppe-
tit domino negādo aduersario suo ius
esse seruitutis r sic competit pro liber-
tate. Secunda ibi. econtra quoz. Itē
totus iste. s. sex facit. Primo ponit ex

emplum de
cōfessoria q
datur p ser-
uitute perso-
nali. Secun-
do dat duo
exempla de
cōfessoria
pro seruitus
te reali v: ba-
na. Quarto
ponit plura
exempla de
negatoria.
Quinto pos-

nit differētiā inter seruitutes reales
que competunt pro rebus corporalib⁹
bus: et inter eas que competunt pro
rebus incorporeis. Sexto infert
quandam exceptionem. Secunda ibi
vel per fundum. Tertia ibi. eiusdem.
Quarta ibi. econtra quoz. Quinta ibi
qz genus. Sexta ibi. sane. Et hoc dicit
in summa. Pro seruitute cōstituenda
vel non cōstituenda prodite sunt q-
ctiōes in rem tam pro seruitutibus
rusticis qz v: banis realibus vel perso-
nalibus. Et in his etiam agit qui pos-
sident. secus in rebus corporalibus res
gulariter. hoc dicit Aretin⁹.

Eque. scilicet datur actio in rem a-
ga. scilicet actione cōfessoria qz sic vo-
cetur legitur. ff. si seruī. vendi. l. ij. in
principio.

Altius dicitur hec seruitus est persona-
lis s; sequētes reales sunt. vt. ff. de ser-
ui. l. i. **I**n rem cōfessoria.

Beneris. s. vt sit in rem.

Altius tollendi. vt si erat in quasi
possessio seruitutis dom⁹ mee nec mi-
hi liceret alti⁹ tollere me nolente edi-
ficare. debeo agere negatoria: r ita hic

interferit exemplū negatorie. vt. ff. si
serui. ven. et si forte. s. i. in hac eni nega
toria seruitute. verbis affirmatiuis. et
confessoria negatiuis pponit. vt. ff. si
ser. vend. l. loci. alia quo exempla q po
nunt bñ po

Contra quoq; de
usufructu et de seruitu
tibus prediorū rusti
corū. Item predio
rū urbanorū inuicem
q; p dte sunt actōes
vt si quis intendat ius
nō esse aduersario vtē
di fruendi eundi agen
di aquamue ducendi.
Item altius tollendi
arborē. s. in t

dū. et l. eū debere. a Contra. i. in cō
trariū. nā. s. de cōfessoria per quā fuit
tutes debent nunc de negatoria p quā
fuit tutes denegant. vt. ff. si ser. v. l. ij.

Prodite sunt actōes. s. negatorie.

Alti tollendi exemplū confessorie
in pti eni exemplis oibus repetit nō
vel dic nō repeti nō ad exemplū s; ad
alia sic. Sz qrit b qre noia talia dant
talib' actionib'. rñ. Pla. q; negatoria
negatiuis hñis pponit p fessoria nō
affirmatiuis. hec opio reprobāt i serui
tute alti tollēdi. ibi eni cōfessoria ne
gatiuis. negatiua affirmatiuis hñis
pponunt. dic g poti' inspicieda eē na
tura q; hñba vt p fessoria iō dicat. q; ad
b vt p fteat se debē dare. negatoria at
q; negat. itē qre dicant i rē. rñ. q; ad si
militu dinē rei vē. dant. sicut ei illa rō
ne dñij vel qñ dat. sic et iste vt ecce rōe
dñij dat cōfessoria. s. dñio fundi. cur' ser
uit' debet. vt. ff. si ser. ven. l. ij. s. b aut
et rōne qñ dñij vt fructuario creditore
et supiciario. itē publiciana dāt ei cui
seruit' est p ffectura nō a dñio fūdū. vt. ff.
de remis. l. ij. s. idē iul. et de supfl. l. i. s.
fi. et si usufru. pe. l. i. et de pub. l. si ego. ij.

et. ij. rñ. itē sic rōe p fessoria vñ qñ da
tur rei vē. sic et hec p fessoria rōe de pos
fessoria aduersus eū q possidet agrū q
seruitutē d; ff. si usufr. pe. l. vti. s. vt
vñ qñ possidet. vt. ff. si usufru. pe. l. si b

idē in nega
toria. nā ipa
rōne dñij da
tur dñio fūm
di q negat
fuitutē debē
vtilis aut qñ
dñio. q; ius
bz in fundo
q negat fuit
tutē dñi; vt
ff. si ser. v. l. i.
ij. ecōtra rōe
p fessoria i
tendit. Sz euz

prospiciendū: vel p
ficiendū. immittendū.
Iste quoq; actōes
in rem sunt sed nega
tiue quod gen' actio
nis in cōtrouerfijs re
rū corporaliū p dū
nō est. nā in his. is a
git qui nō possidet. ei
nō q possidet nō ē a
ctio p dūta p q neget

q possidet rē rōne usufr. vt. ff. de acq.
pos. nat. rñ. vñ qñ possidet vt si re vta
tur illā fuitutē quā sibi dicit debita. i
qbus nō est hñ possessio ē naturalis
ar. ff. d ser. v. p. l. si edes. s. libras. et s.
se. rōe hoz et filij dñi i rē. itē nō. q; di
cit pla. q; negatoria pōt demū dāt si fu
erit fuit' p ffectura. et postea amissa sed
falsuz ē. cōpetit ei et si nulla fuit. vt. ff.
si ser. v. l. loci. s. cōpetit. l. fistulas.

Iste q; de qbus. s. pr. s. dixit. nā
ad pñia est faciēda relatio. vt. ff. de le.
i. si fu' pluriū. s. si. et de te. pñdes. s. sed
si. nō. nā alie nō sunt negative. s; affir
matue. s; i eo qd dicit in rē sunt pñ ad
vtrūq; referri. e. **Q**d gen' actōis.
s. negatoriaz et affirmatiuarū. et not. q
nomē actōis large b ponit. als nō p
p fonalib' tantū. vt dixim'. s. e. s. i.

His. s. in causis rerū corporaliū.
Possidet. i. solidū. si eni duo se af
ferāt possi dē et vterq; vincit poterit alē
vēdicare. vt. ff. vti. pos. l. si duo. i. si a. rñ.

Negat actōis. hec hñba restrigūt
pcedētia. s. ei nō rē. nā b ppetuo vñ ē
q als nō dāt actio possidēti p quā ne
gat rē actōis. eē. s; pōt poni casus vt

possessor p̄eat actōes p̄ quā dicit se do
minū ē: vt. ff. d. rei v̄dū. l. officiū. r. ff.
v̄suf. quēad. ca. si v̄suf. noie. p̄stat. n.
p̄modatarīū si possidē r̄ p̄modatē pos
sidē. vt. ff. cōmo. rei idē i p̄ductore r̄ lo
catorē: vt. ff.

d v̄suf. l. nō
solū. s. i. alij
dicūt legē il
lā offm̄ loq̄
q̄n̄ ali? si pos
sidens agit:
vt sicrōe de
rētardis tal
agat. sunt et

alij vt Bul. r̄ Jo. q̄ dicūt q̄ eo ip̄o q̄ a
git possessor rei v̄e. renūciat cāe posses
se. cū hō die sit impossibile r̄ possidē r̄ v̄e
dicare posse p̄ma h̄or ē. a. Uno cas
su. i. duplicib? iudicijs vt. ff. de iur. l. i. tri
bus. r̄. j. e. s. q̄dā. r. ff. vti. pos. si duo. s.
i. r̄. j. d. infidic. s. tertia. r. ff. fami. her. l.
i. v̄l dic q̄ dicit d̄ q̄libz exceptiōe p̄po
nēda. nec enī b̄ dicit q̄ sit actor. s̄ cau
te dicit q̄ p̄tes siue onera actoris susti
net fm̄ tob. vt. ff. de excep. l. i. b̄ Ap
pebit. vt. ff. d. iudi. l. i. trib? fm̄ p̄mū v̄l
ff. d. excep. fm̄ scdm̄.

Sz iste q̄dē. Actio publiciana
d̄: p̄toria. r̄ dat̄ ex eq̄tate p̄toria illi q̄
rē ē nact? ex aliq̄ iusto titulo a d̄no q̄
q̄ titul? eēt ap̄? a d̄ trāslationē d̄n̄ij. et
dat̄ q̄n̄ ip̄e rē v̄suep̄it. p̄. d. Et d̄iat d̄it
i duas p̄tes. P̄tio p̄tēponit r̄ declarat
actōes p̄eē d̄tū. s. fore ciuiles. Secdo
ponit de actiōib? p̄torijs ibi. alie autē
Itē ista scdo subdiuidit. Nā p̄mo pōit
de actiōib? i rez p̄torijs. Secdo pōit de
p̄sonalib?. S cda ibi. i. s. p̄sonā. Itē p̄
ma subdiuidit. nā p̄tio pōit q̄n̄ res pe
tit q̄n̄ v̄suecap̄a q̄ nō ē. Secdo q̄n̄ v̄suf
cap̄ta est: d̄: ac si v̄suecap̄a nō esset.
Secda ibi. i. s. rursus. Itē p̄ma sub di
uidit. nā p̄tio ponit d̄ actiōib? p̄torijs
in rē. Secdo ponit ei? exēpla. Secda ibi
plerūq̄. Are. **Sz iste** q̄des. latē
ter accedit a d̄ scdam diuisionem. s. alie
sūt ciuiles r̄ aie p̄torie. r̄ de oib? exem

pla ponit. s̄. q̄rif de duab? s. d̄ actiōe
i rez q̄ dat̄ ē cū q̄ dolo desijt possidere
vidē: enī p̄toria. vt. ff. de noia. act. l. ele
ctio. s. i. s̄. r̄ ciuilis v̄l inspecta p̄sona a
ctoris q̄ de iure ciuili a mittit ad agē
d̄ dux. vt. ff. de

appetit. **Sz iste** q̄
dem actōnes quarū
mentionem habuim?
r̄ q̄ si que sunt similes
ex legitimis? et ciuilib?
bus? causis descēdūt

reuen. s̄. d̄ic
eā ciuiles in
specta poti?
p̄sona actoris
q̄ dignior est
vt. ff. d̄ ecce.
do. pure. s. si
na. r̄ b̄ p̄fide
ratio seḡ h̄as

bet. nā here. pe. d̄: p̄toria q̄n̄ bonorū
possessori dat̄ v̄l si deicōmissaria l̄z p̄tra
possidentes p̄ h̄ide v̄l p̄ possessore def
r̄ ecōtra si def̄ heredi de iure ciuili dica
tur ciuilis. vt. ff. de peti. here. l. i. sp̄ enī
iudicamus actionē sit ciuilis vel p̄to
ria inspecta p̄sona actoris. scdo q̄ritur
de actōe cōmodati. sed dic eā ciuile: vt
ff. cōmo. l. i. cōmodato. s. sicut. r̄ qd̄ of
eo. ti. l. p̄tor. ait r̄. vel p̄bado vel p̄h̄r
mando dicit nō inueniēdo. sic r̄ de pe
he. of. ff. si ps here. pe. l. i. in prin. s̄ tñ
t̄pa ciuilis est cū sit ex se. cōsul. r̄ centū
uiralis dicat: vt. ff. de here. pe. itēue. s.
cū aut. r̄. C. de her. pe. l. i. in p̄n. oēs enī
actiōes q̄ oriunt̄ ex his d̄n̄q̄ p̄tib? iur
ris. s. lege sena. consul. plebiscito. prin
cipum placito. r̄ responsis prin. ciuiles
sunt q̄ vero a magistratib? vel p̄torz edī
cto descēdūt p̄torie sunt: vt. s̄. d̄ iure
na. s. cōstat. v̄l q̄ ad. s. ex nō scripto. et
ff. de iureiur. l. ius aut. r̄. j. de p̄pe. r̄ tēp.
ac. in p̄n. alie aut̄ p̄ter duas supradī
ctas incerte sunt virū sint p̄torie v̄l ci
uiles. a. **Quarū** mentiones. sez ex
pressam vt de quibusdam dictum est.

Et si q̄ siles. vt subijciunt q̄ sunt ex
cōtractu v̄l q̄n̄ vel ex delict. v̄l q̄n̄ ex va
rijs figuris causaz. vt. s̄. e. s. i. r̄. si.
Et legitimis. i. et. l. i. r̄. tabu. **E**t
pro. id est. p̄. Ciuilibus. r̄ die ciuili
bus. i. ex auctoritate iurisprudētū et

eorz respōsis. nāz totū est ius ciuile: vt ff. de iust. i. i. ius aut ciuile. 2 de origi. tu. l. ii. s. nouissime. ¶ Aliē. tā in rem tātū q̄ in psonā tātū. nec enī aliqua p̄ tota inuenit que sit mixta. s. in rē 2 in psonā l3 ciuiz

lis talis inue- Aliē² aut sunt quas p̄-
natur: vt. i. c. tor ex sua iurisdictione
s. que dā con- cōparatas h3 taz in rē
tra. ff. de pos. q̄ in psonā quas 2 ip-
per. pe. l. iij. 2 sas^b necessariū est exē-
primo hic de plus ostēdere. Ecce
realibz dicit plerūq̄ ita p̄mittit p̄-
vlsq̄ ad. s. in tor in rē agere vt vlsq̄
in personam et ctoz dicerz^f se q̄ si vsuce-
postea de per- pisse: qd nō vsucepat:
sonalibz dicit vel^g ex diuerso si pos-
sessor^h diceret se aduer-

b ¶ Ipsas. scz sariū suū nō vsucepiss/
p̄torias. q. d. se qd vsuceptt. Mas
non solum ci-
uilem quā ex-
possumus.

c ¶ Necessariū. i. vtile. qd enī medicamēta morbis
hoc expident iura negocijz: vt in aut.
hec consō inuouat cōsōem. in p̄n. col.
viiij. nec enīz necessitas in p̄ncipe iponi
potest: vt. ff. de le. 2 se. con. p̄nceps. itē
q̄: per exēpla aptius intelligitur: vt. b.
2. C. de trāfac. vt responsuz: vt. ff. d. col.
bo. p̄tor. s. iulianus. d. Ecce. hic ē
primū exemplū qd exponitur statiz ibi
nāq̄ 2c. ¶ Plerūq̄. i. q: hoc semper
dicere non poterit. s. contra dominium
nisi in casibus vt statim dicemus.

f ¶ Diceret. agendo publiciana.

g ¶ Vel ex diuerso. h̄ exponit. i. s. rur-
sus. ¶ Possessor. i. dñs quondam ad
quē rediit nūc possessor: vlsq̄ dic possessor
quodam nunc petitio. ¶ Ex iusta cā
i. ex aliquo cōtractu q̄ descēdit ex iusta
cā. i. ex affectiōe vtriusq̄ p̄tis: vt. ff. e. l.
in cibis. quā affectiōe iustū est. suari
vt. s. de re. diu. s. p̄ traditionē. 2 h̄ dñ/
quod cā vel titulus fuerit apus dñi
transfere l3 non transferatq̄: traditio
non plus transferat. q̄ sit apud eum q̄

tradit: vt. ff. de acq. re. do. l. traditio. et
nomiat h̄mōi tractat^o. ff. de pub. l. i. in
p̄n. 2. l. iij. 2. iij. v. 2. vi. 2. vii. si vero cō
tract^o nō est p̄bilis trāsferre dñiuz nō
cōpetit pub. vt. ff. e. quacūq̄. s. si.

l ¶ Traditio.

q̄ si cui ex iusta causa a non dñō.
res aliqua tradita^k fuz **i** ¶ Effect^o. p̄
erit: veluti ex causa em vlsq̄. mā per
ptōnis aut donatōis traditiōe dō
aut dotis aut legatorz min^o effect^o n̄
necdū eius rei dñs ef- fuit. si aut al-
fectus^l: si ei² rei casu^m tero istozum
possessione in amiserit modozū fact^o
nullāⁿ habet in rē dire dñs fuerit pu-
ctam^o actionē ad eam bliciana ei n̄
psequendam. Quippe datur. sed dis-
ita p̄dite sunt iure ciuili recta rei ven-
li actiones: vt quis do dicatio: vt. ff.
miniū suū vendicet^o: de pub. l. i. in
p̄n. 2. s. i. ac.

m ¶ Casu. im-

mo 2 si quocū

q̄ modo. nam si per furtū vel rapinam
vel aliam amiserit non tamen habz in
rem actionē directam sed hanc. licz ha-
beat 2 alias actiōes: vt furti vel vi bo-
rap. 2 similes: vt. s. de oblig. ex delic. s.
sed 2 bone fi. 2. s. vi bonozū rap. s. fi.

n ¶ Nullam. de alijs autēz realibus cō
stat. sed de hac rei ven di. dubitatur.

o ¶ Directa. se d̄ nūquid publiciana cō
petitōne vtilis dñi. quidā dicūt q̄ sic
dicētes vtile dñiū habz cui publicia
na cōpetit. 2 dicūt hanc esse causam pu-
blicianā: sicut directū dominū est causa
directe actōis in rem: vt. ff. de rei ven.
in rē. Alij dicūt q̄ nec vtile dñiuz h̄eat
cū ille q̄ vtile dominū h3 etiā cōtra do-
minū agat: vt. ff. si ager vecti. vel em/
ph. pe. l. i. 2. iij. qd non est in publici
ana: vt. ff. de pub. l. pe. 2 fi. p̄ ¶ Glendē
cer dñiū. hoc v̄ saluz. nā aut h̄s dñiū
2 tūc non vēdico q̄ h̄s. si non h̄s nec
tūc vēdico: vt. ff. de rei ven. l. in rez. l. rñ.
itē dñiū est ius 2 res incorpālis: dñio q̄
vendicat. sed dic dñiū. i. rē dōe dominij

9. 1. Casu. f. isto supradicto. b. Actio.
ne. qd erat fm ius civile. **c. Actio. f.**
publiciana: vt statim subijcit. als nisi pre
tor actōis nomē diceret in factū dare
sicut ex ciuili obligatōe noua dat ex. l.
pdictio. si nō
caneat de no
mie actōis: vt
ff. nau. cau.
stab. l. idē. s.
i. 2. ff. de con
di. ex. l. e. l. i.

d. Dicit. 2. sic
vt qd ptoz pmittit mēiri qd pla. cōcess
sit. 2. idē i sequētib? casib? trib? 2. fa. C. d.
bo. ma. l. i. vñ 2. sic libellū forma: qd peto
talē rē quā possides 2. quā emit vel alia
sili iusta cā habuit: qd dico me vsuscepiss
se. nā l3 pcedba me vsucepissē directā si
vē. magis videant iducere. tñ ex adiun
ctis publicianā signat. alij dixerūt ita eē
formā dū peto rē talē quā dico meā. sed
qz forte nō posses pbare meam ppono
publicianā. alij dicūt vtrāqz alternati
ue pponi. f. rei ven. 2. publi. b mō peto
rē talē iur directi dñij vel qñ. 2. hāc ap
probat consuetudo. s3 certe due pme non
placēt. qz quō dicerz rē suā se vsucepiss
se cū b nō sit vez. sic eni piuraz i sacro
calūmte: vt. C. de sacramē. cal. l. ij. s3 illi
rñdēt. qz b fa. l. pmittrēte. vñ nō piurat
ar. ff. qd satis. cog. l. fi. s3 nec vltia pl3: qd
vnā d3 eligē 2. nō plib? agere actōib?: vt
ff. de re. iu. l. nēo. s. qñtis. dic g qñte esse
formā dū hūc modū libellū peto rē talē
mihi restitui iur qñ dñij pñde ac si vsu
cepissēs. xbbū eni qñ positi. s. c. s. alie. b
repete. 2. siliu diarie pōat nō affirmati
ue. i. dicere sicut vēdicarē qd ad effectū re
sue vsucapta. ita nūc qñ vsucapta. 2. idē
in sequētib? casib?. Ex pdictz p3 qñqz
sunt necessariavt det publiciana. f. tra
ditio vl qñ. qd dico ppter res corpales
qtra di nō pñt. vt. ff. de acq. re. do. l. fu?
s. i. cor. pales. 2. ff. e. l. i. 2. l. pu. s. i. scdo q
ex ti. apto ad mutatiōē dñij: vt b dicit
vt expēditōe vl siliu. itē qd a nō dño: ac

cepit: nā als dñij eēt trāslatū: vt. ff. e. l.
i. s. i. itē qñto qd bōafide accepit. vñ cre
didit se dñm factū eē tūc. Quito qd cre
didit se dñz hodie. nō eē: cū pponit eaz
als eēt sibi pñ. s3 tātū duo ex his qñqz
sunt difficilia

qui possessionē amisit
eā rē quasi se vsuscepiss
se: 2. ita vendicat suam
esse. qd actio publiciana

agēt. s. pba
tio traditōis
2. ti. reliq con
sistūt in itelle
ctu agētis cū
sit de sua con
sciētia q p tez

fles pbari nō possz s3 qd si dubitat vtz
acto: hodie fuerit dñsvl nō. R. salua si
depponat qd sibi meli? vñ rei vē. vel
pub. s3 qñ penit? est dubio pponat pu
blicianā 2. i ea obtinebit nisi aduersari
pbz actorē hui? dñij fuisse. qd si pbz da
bit huic rei vē. qd agit eni actiōe pub. 2
succubuit nō spellit a reivē. directa. idē
eō: vt. ff. de euic. mior. s. qd fu? 2. qd dam
direft cōtra in vtroqz casu qz ius suū vñ
cūqz 2. qñlecūqz i pmo iudicio deduxisse
vñ: vt. ff. de excep. rei iu. si mī. s. ea dez.
S3 expōnētiūqz 2. qñlecūqz. i. siue de iu
re ciuili siue d iur gētū dñmō directū
vt. ff. de reivē. l. i. re. i. pñ. at illi dicebāt.
siue directū siue vtile. 2. ita p3 qd cū sint
3rie rei vē. directa 2. publiciana vno li
bello pponi si pñt. vt. C. si ser. ex se. emi.
mā. l. i. s3 ex pñtitudine 3rium fua. nā
vtrāqz siliis pñdēt. s3 supma pbatōes
tātū iducat ne sibi pñ? sit qd certe ē 3
d. l. C. 2. regulā illā. ff. d re. iu. nēo. s. qñ
ēs. 2. b ex pte actori. ex pte at rei specta
m? an possi deatvl? dolo deferit possidē
vt i rei vē. dixim? nā 3 oēm possidētes
dat pñtē 3 dñm: vt. ff. de pub. l. pe. 2.
l. fi. s3 ē 3 dñz dat i sex casib?. pñ? ē fi
a nō dño emiq postea 3o dño succedit
2. ad eū possio redierit. nā l3 si fact? dñs
tenet tñ publiciana: vt. ff. de excep. rei
vē. si a ticio. scōs ē si rē a nō dño emi 2
postea 3us dñs voluerit a mēdicat. s3
ego fui absolūt? 2. postea res ad illū re
dijt agā. pub. 2. si excipiat de dño ego

Liber Quartus

utereq; abest et alter alteri reus uicapiat.
 rñ. et tñc hz locū b restō: vt. ff. ex q. cau.
 ma. l. fi. vñ autē desinere abeē cū domus
 redit vt redire potuit finito negocio p
 quo erat absens. Itē ecōtra si pñs rem
 absentis vsu

cepit: vt. ff. q. fierit: tñc intra annu³
 b ex cau. ma. rescissa^b vsucapioe eaz
 l. i. s. eadē vt petere. i. ita petere vt
 ba. et tñc siue dicat possessorē vsu^c
 cōpleta ē to: nō cepisse: et ob id suaz
 vsucapio in nō cepisse: et ob id suaz
 pñtia. i. infra esse rē: qd gen³ actōis^o
 modicū tps si

ue i absentia siue postea paz. idē est: vt
 ff. e. ab hostib³. s. s. qd: et tñc dñ desine
 re abesse nisi iusta cā ipedit^r fuerit i re
 peñdo. statuunt enī ex. xx. miliaria di
 urna: vt. ff. ex q. cau. ma. sicut. s. tādū.
 s. p. q. de necessaria absentia tñc intel
 ligit a³ cōtra: vt. ff. e. l. itez. vi. r. l. se.
 Sz verbū desierit b postū strictius po
 nitur. id est q possit conueniri.

¶ Annus. l. vñ q cōstabat ex. ecclv.
 dieb³: vt. ff. de sta. lib. cū heres. s. si sti
 cpius in qb³ actor habuit facultatē agē
 di. nec ipe diref p se nec p reū nec p in
 dice. nā b tria necessaria sunt vt vñlis
 dies aut an³ currat: vt. ff. de diuer. tē.
 pscrup. l. i. hodie xō in oibz restōnib³
 q driēniū cōtinuū cōputat: vt. C. d tē. i
 ite. resti. l. fi. Et ita nō. b liber corrigi
 p. C. in b āno vñlis gñaliter fm qsdam.
 Sz dico cōtra qz illa tān in restōnib³
 dicit. vñ in alijs remanet vñlis ānus.

¶ Rescissa. p in ite. resti. petita a iudi
 ce viuo vt subducatur tps vsucapiois q
 fuit absens: vt. C. de resti. mio. l. i. sicut
 et minores petūt: vt. ff. de excep. l. ex ce
 pñdes q pñone. in fi. l. c b ipm. s. q po
 stulare pñt a mortuo pñore cōcedit eis
 vt. ff. e. l. i. p totū. restituit ergo eos p
 totū vsu vt sic agat antiqua actōe ac si
 res nō eēt vsucaptavel actio pscripta. et
 iō actio ad quā restituit dñ esse rescisso
 riam nō q sit nomen pñsū actōis. s. q
 erat pñmo real³ siue pñsonali directā nūc

dñ vñl³: vt. ff. ex q. cau. ma. l. fi. et de cap.
 l. ab hostib³. alijs dicit q stati eo reuer
 so b z rescissoria et dicit eē pñsū nomē
 actōis. et sic dicit q maiores iur actōis
 s. minores officio iudicis restitunt.

¶ Dicunt tñ hec
 rescissoria a
 ctio efficaciaz
 nō hz ātē i
 sufficiet in eo p
 tor spiritū vi
 te dādo restō
 nē qd satis re
 cidit in pñā
 qbusdaz^c etiā alijs sili
 eqtate motus pñor ac/
 cōmodat sicut ex latio/
 ri digestor seu pāde/
 ctaz volumie itelligere
 lz. **¶** Itē si. q. s. i fraudē

opinionē. nā semp vez est hoc qd sit a
 pñoris mortui edicto. b sit auctoritate
 pñoris viui. **¶** Cui nō cepisse. et si cū
 det cōcedere mētiri qd pla. cōstet. s. s.
 dic q nō mētē. sed dicit sibi restituen
 dum ac si vsucaptū nō esset: vt. s. pñor.
 dixim³. d Actōis. rescissorie supra
 dicte. **¶** Quibusdā. vt si rēabsentis
 vsucapiat pñs. Item si absens fuit pro
 babili cā vt si studiorū. itē in vinculis
 postus: vt. ff. e. l. i. r. l. sed si pñores in
 fi. r. l. seq. r. de legibus. j. facit mētionē
 cū dicit de volumie digestorū.

Itē si quis in frau

¶ Dimidiē i duas ptes. pñio pñt dictuz
 ex q tacita qd. Scdo determinatio qñs
 Scda ibi pñmittit. Et. b. d. Alienatū in
 fraudē creditor pñmittit ipis ex snia p
 toris bñs debitorz possessiū reuocare.
 are. **¶** Si qñs. debitor. **¶** In frau
 dē. nō. q vtēq; tā debitor: q receptor
 optet q fraude pñcipet qñ titul³ nō ē
 lucratiu³. si autē est lucratiu³ puta dona
 tōis. vt si dedit et b itellige ad hoc vt
 creditor possit reuocare alienationem
 tunc sufficit frau dē debitoris tān iter
 uenerit: vt. C. de reuo. his q in frau. cre.
 l. pe. r. ff. q i frau. cre. q āt. s. b āt edictū
 r. s. sili mō. Et de hac fraude nōa bo
 nam distinctionē: qā aut a dñbe³ a de
 bitore alienante inter viuos aut in vi
 tūa voluntate: vel a liberto similiter

in frau de psoni int viuos vl' i vltia vo
luntate. si in vltia voluntate tuc aut p le
gata aut p libertates. et si p libertates
aut directas aut fideicomissarias. Si
debitor in fraude alienet inter viuos
vno casu p
sumit fraus creditor rem sua ali
scilicet qm oia a cui tradiderit boms et
lienauit: vt a creditorib' possessis
ff. eo. oes. s. ex snia p fdis p mittit
luti. Si aut non oia no p
sumit. sepe eni de facultatib' suis am
pitius q in his est sperat hoies vt. s. q.
m. i. no. pos. s. in fraude. dz q pbare ea
creditor. et pec diffictio p oia seruat et
in psona vt. ff. de pha. psona. et l. quo
tiens. s. q dolo i vltia voluntate si lega
tu vl' si deico. in frau. cre. reliquit solis
euentu inspicim' licet fraus no inter
uenerat vt in donatioe ca mor. vt. C. d
in deli. l. si. s. si ho creditor. cu legata
no debent nisi deducto ere alieno. vt
ff. e. qui aut. s. p. et ad trebel. l. i. s. his
q q draginta. idem in psona p oia si li
ber' in fraude legauit vel fideico. re
liquit vel donauit ca mortis. na et solus
euentu inspicim' vt. ff. si qd i frau. pa
tro. l. i. in prin. et s. i. in libertatib' aut
in fraude relicto distingue directas a
fideicomissariis. in pmo casu co siliu et
euentu inspicim' vt. ff. de his q i frau.
cre. l. si. et l. i. a Creditor. large acci
pe p oia eo cui aliqd debet vt. ff. d ver.
fig. l. creditor. et l. creditores. l. si cui. et
i aut. d fideiussoib' s. pe. b Rē sua
s. corporales. ex eo q dicit tradiderit. idē
tū est i incorporalib' vt p multa ere
pla. vt. ff. q in frau. cre. l. i. ij. et l. iij. vs
q ad l. q aut. d Possessis. i. posside
ri iussis. nec eni re ipa a creditoribus
fuerat possessa bona debitoris cu ipe
alienauerit vel dic possessis que remā
serant et non sufficebant. vt. ff. eo. l.
aut ptoz. e Prestitis. puta q fuit co
denat'. et no satisfecit codenat': infra
ips. pā missus fuit actor i bonoz pos.

¶ Permittit. s. infra annu vllē vt. ff.
de his q i frau. cre. l. i. rsi. et de eo tū
qd puenit ad eū vl' qd dolo fecit: quo
min' perueniret ppetuo dat. vt. ff. eo.
aut ptoz. s. pec actio.

¶ Petere. s. q actione.
rñ. pauliana
q dat credi
tori ad reuo
canda corpa
lia s. in factū
ad reuocanda iura: vt. ff. de vsur. videz
amius. s. in fauliana. et ff. eo. l. hac in fa
ctum. Vel verius dic: q nulla dicitur
pauliana: nisi a diecune: quia a paulo
fuit inducta. sed. in factus pauliana di
citur que ad reuocanda corporalia et
incorporalia competet datur contra
accipientes: et perede eius incipit a d
eos perueniat etiā non restititio et p
ciotv. ff. e. aut ptoz. s. si. et l. seq. et l. si de
bitor. et l. ex his. In eo aut q in frau de
alienauit actio no datur: eni nudus sit
nisi ita fraudulent' disperse vt res ap
parere no possit. q casu etiā in carcere
detruderet vt. ff. eo. l. si. Est et fauliana q
datur soli patrono ad reuocanda ea q
libertus in fraude patroni alienauit
inter viuos. vel vltima voluntate. q m
nus patronus habeat tertiam: vt. ff. si
quis in frau. patro. l. i. in prin. et s. i. et
s. de suc. libe. s. sed nostra constitutio
Et est caluissiana et ipa tam patrono q
creditori competit: vt. ff. q in frau. pa
tro. l. in fauliana. Quidā tamen dicūt
contra. in eo quod de fauliana. dicitur
est. arg. ff. de vsu videamus. s. in faul
na. Sed certe ita dicit ibi in littera p
quā: sic refert ad primā tantū. s. pau
lianā. et iste due imitant naturā supio
ris in factū pauliane: s. quero quare
sint hic he posite iter reales pretorias
cum ipse personales sunt. quod proba
tur per id qd dicit littera. In fauliana
quoq. vt de vsu. l. videam'. s. in faul
nam proptine. scz in. s. in fauliana di re
3 tū

rat s personalibus nō vt cōtinuat ea
cū psonalib⁹ pbat. ff. siq. in frau. pa
tro. l. i. s. hec act. s. rñ. q. a silitu dinem
h⁹ cū supiorib⁹ duob⁹ casib⁹ in eo q si
cut ibi permittit aliqd dicere q non

fit vel esset
faciendū ali toris māfisse. ¶ Item
qd ac si non seruiana ⁊ quasi serui
processisset q ana q etiaz hypoteca
nō processet
serut sic ⁊ b
itez sicut ibi
fit reuocatio
ita ⁊ b. s. fm aut experit quis de re
b ita dici dñt
bus coloni q pigno
be reales sic

supiores. qd quidā cōcesserūt. S. rñ.
hic non petitur qd meū fuerit. in supi
ori casu nec quasi meū vt in publi. vt
s. e. s. al. nec ob. j. s. pr. q. hypoteca
ria est in re nec tamen meū peti vel
qñt: q ibi qd peto: peto qñ meū. i. pos
sessionem p hypothecaria actionē vel
finan. b aut neq possessio neq dñs
um est meum nec fuit: imo in accipien
tem transfuit. lz in fraudē sit alienatū
vt. ff. de p. trahē. emp. si sciens. in si. et
p dicitur tres actōes reuocatorie dicun
tur. sed yñ orit hec actio. rñdeo ex qñ
maleficio qñ dolus fuit in vendente ⁊
emēte: si tamē in vendente tantū. tūc
potest dici ex qñ contractu si agit con
tra illam possidentē. sed nūquid habz
retentionē vt ab eo nō reuocet si vult
soluere qd sibi cōditori reuocari vo
lenti debet: qdam negant. vt ar. rez
amo. si cū dos. s. si. ⁊. l. se. s. cōtradico
ad instar posterioris creditoris si vult
soluere prioz qd sibi detur. pōt pfe re
tentionē. vt. ff. de euic. l. emctus. quod
dicit vt. ff. de hys q in frau. ere. ait ptoz
s. illud. a. Mansisse. videf ergo qd
pmittat mentiri. quod non est verum
sed ita petit ac si mansissent in bonis
debitoris. vt. s. e. s. alie. ⁊. s. rursus.

Item seruiana. ¶ Diuidi

partes. Primo q actio seruiana vel q
si seruiana est pretoria. Secundo que
sit differentia inter actionem ⁊ seruian
nam vel qñ. Tercio que sit differentia
inter pignus ⁊ hypothecam. Secūda

ris iure p mercedib⁹
fūdi ei tenent. ¶ Qua
si seruiana autēz qua
creditorē pignora bi
potecasue psequuntur
¶ Inter pign⁹ ā ⁊ bi
pothecas qñtum ad a
ctionēz bipothecariā

ibi. seruiana
autē. Lertia
ibi. inter pi
gnus. Et. b.
d. Actio ser
uianavel qñ
est pretoria ⁊
competit ser
uiana p re
bus coloni:

pro reb⁹ alioz debitorū obligatis. b. d.
Are. b. ¶ Item seruiana. q. d. non solū
publiciana ⁊ rescissoria reales sunt ⁊ p
torie de qbus dictum est: sed etiā due
iste capiūt vim ex pretoris iurisdictionē
id est pretorie sunt vt b. ⁊. ff. de pact. si
tibi. s. de pignore.

¶ Quis. scz dñs fundi siue sit partia
rius siue nūmis colat. Item ē pro de
teriori rōne domus. vt. ff. qui. cau. pi.
ta. l. ij. licz ex locato fit. Ac. d. Lolo
ni. subaudi: vel inqñlin. naz ⁊ eius res
sunt tacite obligate: vt. ff. q. cau. pi. ta.
cōtra. l. ij. ⁊ est colon⁹ in villa. inqñlin⁹
i ciuitate. vt. ff. de acq. pos. l. res pigno
ris. Differentia ē inter has duas tacti
tas obligationes. nā in rusticis ita de
mū si dñs sciat inducta ⁊ illata. in vz
bano. siue sciat siue nō. Et ē rō qd scā
rusticitas oia palā h⁹. s. inqñlin⁹ multa
et clā apporiat q locatoz ignorat: vt. C
lo. certi iuris. Item cū vtroz si eo aio
siue inducta vt ibi sint ppetuo non ad
tempus: vt. ff. de pig. debito. ff. q. cau.
pig. ta. contra. in pñdis. s. i.

¶ Pignoris. scz taciti.
¶ Fundi vel dom⁹. vt. s. dictū est.
¶ Quasi. b. ponit ad differentiā supi
oris. vtraz tamē seruiana dī: a seruā
do forte dicta. cum omne ius aut in ac
qñendo aut in seruādo aut in amittē

do consistit: vt. ff. de le. 2. se. con. in fi. Sed que est differentia inter seruianā actionē et seruianū interdictū. cū illud ad idē cōpetere videat vt. j. de interdic. s. interdictum. Rñ. quia in seruiana opz q̄ creditōr p̄bet de

obtinere nihil interest. **M**am de quā re inter creditōrem et debitorē cōueniunt vt sit p̄ debito obligata v/ tractat bac appellatiōe in seruiano cōtinet. sed in alijs differētia est nā pignoris appellatiōe eam

salu. interdict. l. i. in prin. et dicitur. j. d. interdic. s. interdictū. a. Nihil interest. nisi in sono vocis. vt. ff. de pign. l. res hypothecae. s. item pign. imo et cōtūm ad actionē videt interesse. nā p̄ scriptio p̄siti pign. nō currit cū possidet. secus hypothecaria cui currit p̄ scriptio inter dum. r. in dūm. r. in dūm. r. in dūm. r. l. an. vt. C. si aduers. cre. l. i. r. ij. r. C. d. p̄scrip. r. r. l. an. cum notissim. r. de an. ex. l. i. s. i.

b De quare mobili v/ immobili tradatur creditori v/ non. corporalis v/ in corporalis excepta v/ bica sitūte qd q̄ non pōt obligari. nec ruinis ciuitas desormetur. vt. ff. d. pig. si is qui. s. a. r. l. se. c. Appellatione. s. hypothecaria vt hac actione peti possit a q̄libz possessore. d. Adarime. hoc abundat vt C. d. test. ma. l. fi. s. i. duo. n. opz vinctue nire vt sit pign. et q̄ tradat creditori: vt p̄ic. r. q̄ mobilis sit cū pignus a p̄igno dicatur. vt. ff. d. s. bo. sig. si plebs. s. pignus. Si autē mobilis ē non tradatur. Itē si immobilis ē. tradatur v/ non hypotheca est p̄z ergo q̄ quattuor sunt p̄torie actiones in rem. s. publici. et rescissoria. et seruiana et quasi seruiana. Itē alie due reales p̄iudiciales. vt. j.

e. s. p̄iudiciales. Est et alia q̄ datur sup̄ ficiario quando quis ad non modicū tps cōdurit. vt. ff. de sup̄f. l. i. in fi. rñ. s. q̄ ait. r. l. fi. r. ff. de rei vend. sup̄ficio. r. l. p̄tore. Est et octaua actio in rez

pprie rem contineri dicimus: que simul et traditur creditori maxime si mobilis sit at eam que sine traditio ne nuda p̄uentione nec pprie et hipotece appellatiōe p̄tineri dicimus. In personaz

vt que datur metū passio. nā ita p̄torio in rem vt ff. qd me. cā metū. s. volēti. Sunt et alie. s. bonorum possessio nes. p̄dita tis petitiō. Item si deic. heredita. pe

titio. bono. poss. prima datur ei cui. succedit per p̄torem. scda ei cui. per tre. hereditas restituta est vt. ff. de bono. pos. heredita. petitiō. l. i. r. ij. r. ff. de si deicom. heredi. petitiō. l. i. r. ij. r. ij. et sic decem sunt p̄torie in rem.

In personam. **I**ste s. vscqz ad. s. penales tractat de tribus actiōibus personalibus et p̄torijs. Et hoc principū vscqz ad. s. actiones aut. diuiditur. quia in principio p̄mittit de actiōe de constituta et de peculio. Itē et de iuramento in genere. Secūda ibi. d. constituta aut actiōe. Itē prima subdiuidit. quia primo ponitur qualiter olim erat in actis de constituta et repta cta. hodie vero sunt omnia a p̄prietate constituta. Scda ibi. sed ex nostraz Et hoc dicit in summa. Actio de constituta est ipersonalis et p̄torija et habet oēs vires quas habebat olim. et etia illas quas habebat recepticiaz oritur ex nudo pacto. h. d. Are.

e In personā. q. d. dictuz est de reali bus p̄torijs sequitur de personalibz p̄torijs. licet de quibusdam. s. in terposuerit i. s. item si quis. Accur.

Liber Quartus

a **¶** De pecunia. vt. vt. ff. d. constitut. pe. cu. l. in princ. b Qui similis. s. quo ad quedā. quia vtracq; dabatur vbi qd constituebatur se soluturum pro se vel alio sed r. diffilis videbat: quia actio cōstitutā p his tantā r reb¹ in cōstitutio ne deductis compete bat in quib¹ mu tuum consi ste. s. que pō dere numero r mēsurā cō trinetur. sed rēcepticia qm do alie res in cōstōne deducebant sed d. hodie p omnib¹ com

perit actio de constituta: cum omnes res appellatōne pecunie contineant vt. C. de constituta pecu. l. ij. s. pe. **c** **¶** Cōstōne. vt. C. de consti. pe. l. ij. **d** **¶** Ea. scz recepticia. e **¶** Item ptoz. pte capitula exponuntur. j. in pri. s. et ideo plicon dicas

f **¶** Et alias de quibus dicitur. j. s. pe nales. Accur. **g** **¶** De pecunia. id est in hac actione que sic vocatur. Accur.

h **¶** Cum omnibus. scz aptis. als obli gari pro se vbi pro se interuenit cōsti tutio: vel p alijs vbi pro alijs interne nit constitutio. sic ergo furiosus cum ner pro se nec pro alijs obligetur: nec constituit se debere pōt. Item i pro/ digo r similib¹. Item mulieres cū als pro se tantū obligentur. r hec constitu ent pro se tantū r nō pro alijs. vt. ff. d. consti. pe. l. i. r. ij. Accur. i Constituti

erit. vt puta per pec xba constituo me soluturus qd ego vel ille dz r filia. vt ff. de consti. pe. que ast. in fi. r. l. seq. r i hoc ita si sit debitor qd pcedat siue ci

uile siue naturale. simil. siue naturale

tantum. siue ptoz: ium. sectis si ciuile tantum. vt. ff. de constit. pecu. l. i. s. pe. r. fi. r. l. i. ff. s. i. Accur.

l **¶** Nulla ergo ex nudo pacto oritur actio. qd est contra ius cōmune possi

ri. ff. de pac. iur. gen. s. s. s. cum nulla. r s. qmimo. et s. marcellus r. s. i. de. r. ff. r. C. de pac. l. leges. r est h

is sorte spā le quia sicut vni pro eo q cōstituit in duct. vt nō teneatur nisi elapsis. r. die bus. vt. ff. de consti. pe. p

missor. cum als statim tēnerur. vt. ff. d. verbo. oblig. eum qui calendis. s. quo tiens. r de verb. oblig. c. de. r. diem. sic r aliud contra eum vt ex nudo pacto teneatur. vt. ff. de iurei. cū qui. in pū. sunt r alijs adhuc sex casus in quib¹ ex nudo pacto oritur actio vt ecce in do

natione hodie. licz olim fuerit necessa ria stipulatio. vt. C. de dona. si quis ar gentum. s. sinantē. itez si mulier dotē sine stipulatione dare marito conue nit. vt. C. de dot. pro. l. ad exactionē. r de re. ro. ac. l. i. s. i. item si quis ab ho nozem r decretum vel decernendū pa lam pollicitus fuerit. id est sine inter rogatione. vt. ff. de pol. l. i. s. i. r. l. i. pa crum. item in nautico fenore. vt. ff. de nau. feno. periculi in fi. itē in accessioe frumēti vel vini vel ordi. vt. C. d. vsu frumentum. item si vsuris ciuitati pmis sis. vt. ff. de vsu. l. etia. als autē ppter suis frigiditatem nudi pacti actōes in pē

Jure ciuili vel actionē vl stipulatu vbi incertum est in stipulone vel actōe certi. q. ex stipulatioe oritur vbi est certū

tor pposuit actionez

d peculio seruo filio

rūq; familias r illam

ex qua queritur: an a

ctor iurauerit r alias

q plures. **¶** De pe

cunia autē constituta

est omnib¹ agitur qui

cūq; p se vel p alio so

laturū se cōstituerit nul

la¹. s. stipulone iterposi

ta nā alioqū si stipulā

ti pmisit: iur¹ ciuili te

missor. cum als statim tēnerur. vt. ff. d.

verbo. oblig. eum qui calendis. s. quo

tiens. r de verb. oblig. c. de. r. diem. sic

r aliud contra eum vt ex nudo pacto

teneatur. vt. ff. de iurei. cū qui. in pū.

sunt r alijs adhuc sex casus in quib¹ ex

nudo pacto oritur actio vt ecce in do

natione hodie. licz olim fuerit necessa

ria stipulatio. vt. C. de dona. si quis ar

gentum. s. sinantē. itez si mulier dotē

sine stipulatione dare marito conue

nit. vt. C. de dot. pro. l. ad exactionē. r

de re. ro. ac. l. i. s. i. item si quis ab ho

nozem r decretum vel decernendū pa

lam pollicitus fuerit. id est sine inter

rogatione. vt. ff. de pol. l. i. s. i. r. l. i. pa

crum. item in nautico fenore. vt. ff. de

nau. feno. periculi in fi. itē in accessioe

vt. s. de ob. ob. in pn. q. si pso est a iure
ciuili inducta: vt hic de iur. gē. ipa non
fuit. l. 3. alij cōtract⁹ fuerūt de iur. gē. vt
s. de iure natu. gen. et ciu. s. ius aut dī.
ideo de iure ciuili q. nō habeat in se na
turale vincu
tum. imo ha
bet q. sine cō
sensu: non va
let qui, cōsen
sus est de iur.
naturali. ff. d.
pac. l. i. s. pe.

netur. **A**ctiones au
tem de peculio^a iō ad
uersus patrem^b dñm
ue^c comparuit pretor:
q. l. 3. ex cōtractu filio^s

Actiones aut. **E**x con
tractu filij
vel serui tenetur pater et dñs peculiote
nus de iure pretorio. h. d. are.

a **D**e peculio voluit quidā dicere hec
esse propria noia actionum. i. de peculio
et de in rem ver. et quo d. iussu. item exer
citoria tributoria et institutoria ex eo q.
leges plerūq. appellant eas actiones:
vt hic. Sed verius est: vt adiectiue po
natur. sic enim dicitur mādati actio de
peculio: vt. ff. de peculio. l. iij. s. Julia.

b **P**atrem. s. respectu filij.

c **D**ominusue. s. respectu sui. sunt enī
correlatia. **d** **I**psō iure. s. ciuili quod
nō vult vt alter ex alterius persona ob
ligetur. et sic pater non debet tenere p.
filio inspecto iure ciuili. sic inspecto s.
uo non debet teneri dñs: quia seruus p.
nullo est inspecto iure ciuili. et ff. de in
rem. q. b. attinet. sed tamen pretor. equi
tates desiderat. vt quia peculium quasi
patrimonium est filij. vel serui: vt subij
cit: q. p. patrimonium querit: vt. ff. de pe
cu. peculij. v. cre. tamē non est patrimo
nium filij peculij: vt. C. de inoffi. test.
l. si. in fi. Item nec seruus: vt. ff. de verb.
obli. liber homo. ideo autem q. patri
monium est patrē p. filio. dñm pro ser
uo teneri dicit diligenter tñ distingue.
vtrū contrahant filius vel seruus vel
quasi cōtrahant. Item vtrū delinquat
vel quasi cōtrahat quilibet illoz domi
nus vel pater actione ex contractu tes

netur in speculū cui⁹ cōdēnatio de dñ
citur ex ipso peculio quicquid suus na
turaliter dñs debuit: vt q. dñs suo na
turaliter vel alias secum contraxit. Item
deducit qd debetur pñs qui sunt in po

rum seruorumque ipso
iure^d nō tenent equū
tñ est peculiote nus qd
veluti patrimonij est
filiotuz filiarūq. item

testate dñi vel
tutela vel ci
ra. cui⁹ vide
tur dñs pu.
nissit: vt. ff. de
pecu. l. 3. si dñs
num. s. i. et i.
obligatur. n.

seruus dñs naturaliter: vt. s. de fidei
iur. s. i. sunt hec communia in seruo et
filio excepta causa mutui ex qua nec fi
lius nec pñ tenetur: secus in seruo: vt. j.
ti. i. s. illud. et. C. ad mace. l. pe. Item dñ
cta sunt qñ cōtrahit hic filij⁹ vel su⁹ eadē
vñ qñ cōtrahit. vt si alteri⁹ negotia
gessit: vt. ff. de neg. ges. si filij⁹ pñr hanc
actiōem tenet de peculio adhuc pñ vel
dñs qñq. tenet de in rem ver. qñ. s. filij⁹
ingrē pñs vel su⁹ in rē dñi cōuertitur et
ē in insolidū vsq. ad pñritatē versaz: vt
j. ti. i. s. in rē dñi. De peculio agitur qua
tenus peculij durat: vt. i. co. s. sunt pñe
rea. et. j. ti. i. s. in rē aut. ut ē actio q. ius
su q. est insolidū qñ filij⁹ vel suus iubere
dñs vel pñ cōtrahit. videt. n. cōtrahi cū
ipso pñvel dñs: vt. ff. qd iussu. l. i. s. item
sunt alie tres. s. exercitoria que dantur
cōtra dñm nauis q. pposuit magistrus
nauis suus suū et eius rei grā cōtrahit su
u. Et ideo dicitur exercitoria: q. exerci
tor dicitur dñs nauis. Item institutoria
que habet locum qñ aliquis. seruum
suū taberne vel stationi pposuit. item
tributoria q. agit ita q. dñs vocat i. tri
buti: vt. j. ti. i. s. itroduct. et. s. iustitoria.
et. s. i. i. delictis aut et qñ delictis. idem
oli snabat in filio et suo: vt p. nora dari
possent: vt. j. de nora. in fi. s. hodie p. s.
uis tāta agit nora: vt ibi dñ. et p. dñc
vt. j. de nora. i. pn. et. ff. de nora. l. i. et in
qñ delictis vt si suus habitans cū do
mio hūit suspensuz vel appēsūm vel es

Indit aliquid qđ alicui nocuit vt d hīs
q̄ de tece. v. l. effu. l. i. s. si fuus. r. ff. d. mi
no. q. si minor. s. si fuus. Porro l. 3. in de
licitis r. quasi agatur moraliter. tamē r
de peculio agitur si locupletatus ē dō
minus in quā
tum id pecu
tium locuple
tius est. vt. ff.
de iudi. tā ex
cōtractibus.
r. ff. de pecu.
pecuniam quā peteret
l. 13. s. ex cā.

Item si quis se actor.

Item si quis ^{in duas p} **Diuidit**
res. quia primo ponitur questio. Secū
da questionis decisio. Secunda ibi. in
stissime. Et hoc dicit. si quis iurauerit
aduersario descendente in iudicio dā
ei ex sacramento actio. h. d. are.

Postulante. r. petente reo vel dese
rente. si enim sine voluntate a dūersarij
iuraretur. nihil proficeret iuramentum
vt. ff. de iureiur. l. ij. in prin.

Jurauerit. v. l. ei missū fūit. vt. ff. d.
iurij. si erit. s. si. r. l. se. r. d. re. cre. ac. ac.

Deberi. sic simpliciter. s. non adie
cta cā quare debeatur quod informiter
dicimus. si autem cūz forma veluti: qz
vēdi dī tunc agit actione vtili ex eo cō
tractu nata ex sacramento: cum pro ve
ritate accipiatur r. aduersario similiter
actionem tribui ac si vere contractus p
cessisset. idem est in alijs contractibus
vt. ff. de iureiur. si duo. s. si quis iurauerit.
r. s. idem dicemus. s. marcellus. itē
circa actionem realem si rem suam esse
iurauerit datur in rem vtilis preterea
in factum cōtra deferentes tā tū vel be
re dē. vt. ff. de iureiur. l. nam postea. s. si.
r. l. se. r. ita actori interdum datur in fa
ctum interdum vtilis ex eo contractu r
vtilis in rez ex parte autem rei si iurat
in actione personali. tamen exceptionē
tantum parit si aut in actione reali tā
distinguitur aut iurauerit rem petito

ris non esse quo casu excep. tantum da
tur suam esse quo casu etiam actio res
actoris ad actorem redeat non contra
alium. r. hoc quod dixi in actore habet
locum si iuratur ex sacramento delatio

ne. sed si iura
tur ex tradi
tione facta oc
cassione iuris
tur. tunc pu
blicitana dā
contra quēli
libet si sit in

sta causa traditionis. vt. ff. de iureiurā.
nam postea. s. si. r. l. se. r. de publi. l. i. in
fi. v. l. ad. l. cum qui. Nec ob. in eo. ti
tu. l. cum qui. s. si retenti. quia ibi vero
bum duntaxat dominum tantū exclu
dit contra quem publi. non datur. vt. ff.
de publi. l. penul. r. fi.

Justissime. quia propter sacramen
tum datur.

Actionem in factum. vt. C. de iure
iuran. actori.

Queritur etiā si periuriū vellet p
bare: quia sufficit diuina vltio. vt. ff. de
dolo q. si deferēte. r. l. se. r. C. de re. cre.
l. iij. nisi in casibus vt. C. de re. cre. l. fi.
r. ff. de iureiur. admonendi. Et no. q. b
sacramētū qđ est de re. vt. ff. e. quoties
i. de veritate. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. s.
q. in rationibus triplex inuenitur vo
luntarium quod ex voluntate datur. su
scipitur r. recusatur: r. extra iudicium: vt
ff. e. l. iusturandum. itez necessarium qđ
necessitate imposita a iudice defertur
r. suscipitur. vt. ff. de in iuran. l. fi
na. non pōt hoc sacramentum referri:
vel recusari nisi pretendatur iusta cā re
cusatōis. vt. C. de re. cre. gñaliter. s. fin
autem. itē iudiciale qđ sic dī a iudicio
qñ. s. qđ ps pti sacm i iudicio defert. q
nō est necesse subire. sed pōt recusari
r. referri. vt. C. de lata. l. generaliter. s.
fin autē. sed iure veteri nō poterat recu
sari. vt. ff. e. manifesti. sed fm pla. ita de
mum actio in factum datur ex sacramē

to sed sua nō subsequatur. al's quare
oritur actio in factū cū ex sua eadē nasce
ret: vt. C. de re. cre. actori. S3 nos 13. n.
due sunt ad idēz 7 eodem nomine non
nocet: vt. ff. de ac. emp. non est nouum.
7. ff. de fidei
iur. l. peres a an iurauerit. **P**ena
debitorē. 7. ff. les^a quoq; actōes pre
mel tñ fiet ex tor: pene^b multa ex sua
actio tātū: vt. iurisdictione introdu
ff. de ver. ob. qui bis. 7. d re
gu. iur. bona fides.

Penales quoq;

Qui edictū i aliquo p̄toris positū cor
rupit. vel q̄ vocat p̄rem vel p̄onum in
ius sine venia: 7. eximēs dolo aliquē vo
catū in ius vel eximi faciēs tenet actio
ne p̄toris. b. d. Et p̄mo pōit dictū vnus
ghale. Secūdo pōit tria exēpla. Secū
da ibi. veluti. are. a **P**enales quoq;
dictus est. s. de p̄toris rei p̄secutorib⁹.
nūc de penalis⁹ p̄toris. s3 q̄ est dīa in
ter penales 7 p̄secutorias. rñ. multe: q;
penales p̄toris sunt annales excepta a
ctōne furti: vt. j. de pe. 7. tē. acti. in
p̄m. sed rei p̄secutorie sūt p̄petue 7 tē
porales actōes: vt. ff. de act. 7. ob. i. p̄o
nariis. Itē penales odiose sunt rei p̄
secutorie nō. vt. ff. de pe. l. interpretatiōe
itē penales nō trāseūt cōtra heredes:
nisi aliqd ad eos puenit: vel lis sit cōte
stata: vt. C. ex delicto defuncti. l. i. s3 p̄
secutorie sicut. ff. de act. 7. obli. ex cons
tractib⁹. itē vbi plures tenētur rei p̄se
cutorie vno soluēte ceteri liberant. non
ita in penali: vt. C. de cond. furti. l. i. 7
ff. de lib. cau. l. vlti. 7. ff. ad. l. aq̄l. item
molla. s. si plures. accur.

Pene. i. fere. vel melius dic q̄ abū
dat. nā vere multe sūt. **Q**uid. i. ali
quid. ac. d **E**x albo. erat. n. albū de
albatio qdā posita in loco eminenti: vt
apparet in aut. de lit. si. omne. abi. Nos
ce p̄to. 7c. in quo albo erat scriptus vel
de citādo aliquo vel de alio p̄cepto ge

nerali vel spālī: vt. ff. de al. scri. l. i. 7. l.
ij. vt. C. de iurif. om. iudi. l. si quis id.
e **C**orruptisset. vel positum sustulisset
quis non corruptit. 7. siue per se vel p
alium. 7. tunc ambo tenent. nec vnus li
berat: alium
rit: veluti aduersus eū
q̄ qd ex albo ei⁹ cor
rupisset: 7. in eum⁹ qui
p̄onū vel parentem^b
est in. l. aure
os: vt in. d. l.
si quis. 7. l. se.
tenetur etia3
iste corruptor
l. cor. de fal. l.

pe. cuius pena est deportatio 7 omniū
bonorum publicatio in seruis etiam vl
timū supplicii: vt. ff. ad. l. cor. de fal.
l. ij. in fine.

In eum. s. filium vel libertus datur
actio in factum: que est similiter. vt sus
perior in. l. aureos que datur patrono
vl patri 7 si libertus non possit soluere
dictam pecuniam castigabitur. item for
te in filio l3 moraliter non datur: vt. ff.
e. f. de in ius vo. l. pe. 7. j. de nora. in ff.
Supior tamē punit solum dolus. hic so
lum factum considerat: vt. C. de iniuris
vocat. venia.

Patronum. subaudi vel patronam
itē filios 7 patres eorum: vt. ff. de i ius
vocat. l. iij. s. i. 7. accipe hic patronus q̄
manumisit vel pro quo iudicatus est in
causa ingenuitatis 7 libertinitatis: vl
sciens cā fideicom. manumisit vel eme
rit eo pacto vt manumitteret. 7. manus
misit vel non manumisit. sed ex consti
tutione diui Marci puenit ad liberta
tē: vt. ff. de in ius vo. adoptiuium. s. i. 7.
l. is quoq; 7. l. sed si hac. l. item liberos
patroni accipe mares 7 feminas 7 parē
tes etiam adoptiuos: vt. d. l. s3 si hac. l.
s. liberos quoq; 7. s. parētes. accur.

Vel parentē. 7. hic accipimare 7 fe
minam: 7. vsq; in infinitum vt etiam si
Adam viueret non posset vocari in ius
sine venia. itē non refert si sunt legitimi
mi parētes vel naturales: vt. ff. de i ius
vo. l. iij. s. i. 7. j. 7. iij. 7. l. parentes. 7. l.
patris. 7. l. adoptiui. in p̄m.

In ius vocasset. id est iuris experis
iudici causa vocasset: vt. ff. de in ius vo-
can. l. prima. et hic siue causa sit civilis
siue criminalis. vel multo magis. nam
et tunc etiam cum venia. non potest: quia
non concedi-
tur: vt. ff. de
in ius vocan.
sed et si s. pre-
tor. ait. et ff. d.

accu. qui accusare. in fi. et l. bi. s. ij. Sed
quid si solum libellus dedit. respon. non
incidit in hoc edictum: vt. ff. de in ius
voca. libertus. Item quid si non veni-
at vocatus. respon. semper incidit sed fa-
cilis remittitur hec pena quando vo-
catus venit: vt. ff. de in ius voca. quis
licet quidam dicunt vocante nullo mo-
do cadere in edictum si vocatus non ve-
nit ex predicta. l. quis. et hoc ideo quia
verba cum effectu sunt accipienda: vt
ff. ne quis eum qui i ius vocat. est. vi.
ex l. i. pe. s. docere. sed prior sententia ve-
rior est: vt quia in. d. l. quis. non dicit
quod non incidat in edictum nisi causa co-
gnita. Item nunquid heres potest vo-
care in ius sine venia et certe si extrane-
us est potest: vt. ff. de obse. prestan. li-
ber. l. heres. filius non potest vocare in
ius sine venia. Sed quare secus in he-
rede liberti et in herede patroni. respō.
in primo odium versatur. quod debet
restringi in secundo fauor qui debet p-
rogari: vt. ff. de libe. et postbu. l. quidaz
Item si alter agat tutoris nomine vel
curatorio. argu. ff. de in ius vocan. l. in
hac lege. s. fi. et l. quesitum. ratio quia
nemini officium suum debet esse dam-
nosum: vt. ff. quemad. testa. aper. l. si
quis ex signatoribus.

Cum id non impetrasset. id est non
petisset et accepisset. debet enim a pre-
tore sic petere. domie permittit mihi vt
possim conuenire patrem vel patronū
meum: vt colligitur. j. de pe. te. liti. s. fi.
ff. de in ius vocan. l. iij. s. i. Illud et
iam quero an hec postulatio venie debz

fieri in personis oim que in ius vocari
non possunt que enumerantur. ff. de in
ius vo. l. ij. et si non fiat quod cadat in pe-
nam. Quidam dicunt quod sic. Nos quod non
quia hec pena in euz tantū statuitur quod

incidit in edi-
ctum. at ille qui
sone i edicto
non cōtineat
quod maxime p-

Item aduersus euz
qui vt exemeit eum

habeat hoc. s. aliter tamen puto eos pu-
nien dos prout placuerit iudici ad fini-
litu dinem istorum. Sed nunquid hec
petitio hodie est coirecta. vt quia ha-
bent hodie liberti ius natalium et rege-
nerationis vt in aut. vt liber. de ce. s. i.
col. vi. rñ. non quia et ibi reseruantur iu-
ra patris: maxime obsequialia que na-
tura debentur: superiora quantum ad
libertum plana sunt. In filio distingue
aut erat emancipatus aut in potestate
si emancipatus erat tñc habet loca supe-
riora. si vero in potestate. tunc nec cum
venia nec sine venia potest puenire pa-
trem: vt. C. de in ius vo. l. fi. et ff. de ac-
tio. et obli. l. actiones. nisi pro castrensi.
vel quasi castrensi. pe. vt. ff. de iudi. l. lis
atunc cum venia: vt. ff. de in ius voca.
l. adoptium. s. i. et hoc cum agit cōtra
patrem. si autem contra extraneū tunc
sine vetera iura tātus. v. actiōes filiofa.
competebant: vt. ff. de acti. et obli. l. fili-
us. et l. in factum actiones. sed hodie
omnes venientes ex aduenticia causa.
vt dixi. s. per quas perso. no. acqui. s. i.
Item quero quis iurabit de calumnia
cum filius suū. erit in iudicio. Respon.
si filius. petra venia patrem conue-
niat iurabit filius si maior est alis cu-
rator: et dabitur ad litem: vt in aut. vt
lice. ma. et au. s. i. in. fi. col. viij. si aut sit
in potestate patris et agat de castrensi.
vel quasi castrensi pecu. et tunc iurat si
lis cui paterfaterfami habeatur: vt. ff.
ad mace. l. ij. si sō eēt mior daretur cu-
rator liti non persone cum sit in pote-
state: vt. C. de cura. suri. l. fi. in pñcia.

et de bo. que li. l. si. s. finast pro patre.
si aut contra extraneum agat filius si a
gat pater eius noie pater iurat vt. C. d
iura. calum. l. ij. s. q. obfuarit. Si filius
forte patre absente. vel fm veteres. l.
in. v. casibus

vt fm nouas qui in ius vocaretur:
i omni adue/ cum iure dolo alius ex/
ticia ca iurat
filius cu suo
nomine agat et mator: est si modo pater
in aduentis non habet usufruc. als
pater ageret et responderet et iuraret.
vt. C. de bo. ma. l. i. in prin. vbi vero fi/
lius iurat licet pater non habeat usufru/
fructum debet pater consentire filio a/
genti et rñ denti. vt. C. de bo. q. li. l. si. in
pricipio.

¶ Item aduersus cu. scz datur actio
in factum penalís vt ecce cum vocare
Titium in ius qui tenebat mihi acti
onerpalis: dñ esset in itinere detinui/
sti enim vi vel capiendo eum per perso
nam vel faciendo dolo: vt alius eum
detineret et tantu q dies actiois mee ex
iuit teneris emi mihi qñti iurauero in
litē et sic est actio penalís ex parte mea
q: vltra rei veritates forte iurabo et ex
parte tua: q: das mihi aliqd et tibi mi/
hil adest. vt. ff. ne ds eū qui in ius voc.
vi ex. l. pe. s. i. Super b. s. primo qro
cū duo sint tituli. vt. ff. ne quis eū qui
in ius vo. vi ex. et alius titulus de eo q
quez factum erit de quo fit mentio in
hoc. s. rñ. de primo quia inde oritur a/
ctio ex vtraq parte penalís vt dictū ē
sed ex alio est penalís ex pre rei tantū
cū ad interesse actoris def. vt de eo per
quez fac. est. l. si. i. respon. item prim^o
quo fit mentio hic consuluit actori tā/
tū. vt pz ex. l. ij. et. l. ij. s. eximere at secu/
dus consuluit vocaro nō solum. sed et
vocanti. vt. ff. de eo per quos factū est:
l. i. s. si reus in fi. et. l. si. i. rñ. Itē prim^o
habet locum quando aliqd exemptus
est ante satisfactionē et post in ius vo/
cationem sed scdō post satisfā. scz fa/

ctas iudicio fisti et als q firmat iudiciū
vt. ff. de p. rñ. l. i. in prin. et pz bec dñs
ex or dñe illoz tituloz. Itē prim^o qñ
vi exempt^o sit qñ at scdō etñ si sine vi
vt pz in. l. i. s. si dolo. de eo per quēz fa/
ctus est. et ne

emerit: et alias inu/
merabiles.

qs eum qui.
l. i. et. l. ij. si.
Et satis di
ci potest q d

vtroq hic loquitur et q licet duo sint
illi tituli tamen de vno edicto sunt.
Item et q dicatur penalís actio etiam
illa que ex vna parte tantū est penalís
Super hoc. s. scdō qñtur. nōne per cō
uentionem solum etiā iure veteri per/
petuabat actio. vt. ff. de actio. et obli. l.
confōnibus non solū per nona iura.
vt. C. de prescrip. xxx. anno. cum notiss/
simi. et. l. si. i. rñ. hic non per executorē
rem sed per suaz denunciationē eum
conuenerat vel verbum quasi positū
in. d. l. confōnibus assertine ponit nō
similitudinariē et fm hoc bodie ē et cor
rectū qd hic dicit. Et sic q talis fuit
conuentio in illa. l. confōnibus q pro
lite cōtestata habebat: vt q actio erat
tpalis et libelius fuit principi dat^o. vt
C. quādo li. pñ. da. lit. cō. fa. l. i. et. l. ij. v/
dic fm Job. q leges veteres circa perso
nales actōes loquunt vbi nō perpe
tuant per executores sed lex illa cum
notissimū et lex in rem loquunt in reali
vnde adhuc etiā bodie non corrigitur
quod h dicitur. **¶** Innumerabiles
imo numerari possunt scz dicūt inme
rabiles q: de facili nō pñt numerari.
vñ dñ nō posse fieri cōmode q cū diffi
cultate fieri pōt. vt. ff. dñb. sig. nepos
pauo. enumera q aliqd vt est actio i
scm d calūniatorib^o q dicem^o. j. e. s.
qdrupli. Itē actio q me. cā. itēz furti
māifesti. itēz furti corrupti i dupli d q
bus dicem^o. j. e. s. oēs at actōes sñ et a/
lie i scm vt d effusio detecti et apēs sñ
ff. d his q deie. vñ effu l. si no. s. pñz.
et alie mñte sñt qñ nūciare nō expedit

Preiudiciales. ¶ Iste facit. p^{ro} actōes p^{re}iudiciales enume-
rat. Scdō dicit q^{uod} q^{uod}dā sunt actōes ci-
uiles ⁊ q^{uod}dā p^{ro}orie. Scdā ibi. ex q^{uod}b^{us}
fere. ⁊. p. d. i

¶ Summa: Actio-
nes p^{re}iudicia-
les q^{uod}b^{us} enu-
merant sunt
in rē q^{uod}rūz a

liq^{uod} sūt ciuiles ⁊ aliq^{uod} sūt p^{ro}orie. p. d. af.
a ¶ Preiudiciales p^{ro}stanti ponit q^{uod}d
p^{ro} p^{ro}orie sunt cū in tractatu p^{ro}oriarū
ponunt ⁊ sunt in rē: q^{uod} res perit ⁊ ven-
dicatur. vnde q^{uod}ritur q^{uod}re non posuit i-
ter reales p^{ro}etorias. r^{es}. q^{uod} q^{uod}daz d^{icitur} eis
est ciuilis. vñ ei^{us} occasione ⁊ de ceteris
h^{ic} dicere refusaui ⁊ sunt tres. p^{ri}ma
est p^{ro} q^{uod}rit an aliq^{uod}s sit liber subau^{di}
di vel fū^{us}. S^{ec}z an aliq^{uod}s sit libert^{us} subau^{di}
di vel ingenu^{us}. Tertia est de partu a-
gnoscedō p^{ro} quā q^{uod}ritur an q^{uod}s filius v^{el}
nō v^{el} omnia p^{ro}secutur q^{uod} filius a patre
consequi d^{icitur}. als autēz agitur de partu
agnoscendo propter alimenta tantum
⁊ tunc filiationi non p^{re}iudicatur q^{uod}a
summariū q^{uod}ritur: vt. ff. de li. ag. l. i. s.
iuli. ⁊. l. si q^{uod}s ali. s. si vel parens. ⁊. ff.
de h^{is} q^{uod} sunt sui vel alieni iur. l. si au-
dex. l^z videatur contra de or. cog. l. ij. s.
fi. sed vt dic^{itur} ibi. sed dicunt quidā ⁊ ma-
le q^{uod}d tantum due sunt ⁊ de duabus p^{ro}-
mis faciunt vnam hoc modo an aliq^{uod}s
liber. i. ingenuus vel libert^{us} vt p^{ro} vna
faciunt aliam^{us}. x^o. de partu agnoscenti-
do nō mutant sed p^{ri}ma opi. verior est
cu^{ius} sit cōmodius singulas causas sin-
gulis appellationibus distingui. vt. s.
qui. mo. res. m^{is}ir. s. alio autēz modo.
Item quod postea dicit cetero vero ⁊c. ⁊
ita loquit^{ur} de pluribus excepta vna in
p^{ri}mo ergo vbi querit^{ur} si sit liber vel
seru^{us} dico q^{uod} siue seru^{us} agat cōtra dñm
dicens se esse liberum siue ecōtra dñs
contra seruū ⁊ suus si in possessione li-
bertatis quod hec actio in rem que in

tenditur est p^{re}iudicialis. vt. ff. de li.
causa liberis. s. si. Itēz dico siue patro-
nus vendicat liberum in libertinitatē
siue libertus se vendicat ingenuitatē
vtraq^{ue} est p^{re}iudicialis. vt. ff. si inge-
nuus esse d^{icitur}.

¶ q^{uod}rit an aliq^{uod}s liber sit
an seru^{us} vel libert^{us} sit
vel de p^{ro}tu agnoscedō

vt dicimus. ff. vt iureiu. si duo patroni
in p^{ri}nci. ⁊. ff. si inge. esse d^{icitur}. l. i. ⁊. ij. et
ff. de rei vendi. l. i. s. i. Itēz dicas i^{nter}ter-
tia vt siue agat pater petendo filium
in filiationem vel filius dicat se non si-
lium: et erit p^{re}iudicialis ⁊ directa hic
inde sed quidam dixerunt quod dīres
cta datur patrono parenti ⁊ domino.
sed illa que datur libero filio ⁊ seruo
est contraria quod nulla lege cautum
inuenitur: licet alie quedam inuentā^{ur}
tur directe ⁊ contrarie vt mandati de
positi ⁊ similes sed qualiter forman^{ur}
libelli in h^{is}. respon. sic peto Jo. in si-
lium meum iudicari vt mihi paternā
debitam p^{re}stet reuerentiam ⁊ alia q^{uod}
patribus a filiis debentur ⁊ idem in
patrono ⁊ ex tunc lata sententiā alimē-
ta patri ⁊ patrono p^{re}stabuntur. vt. ff.
de lib. ag. l. si quis alij. in p^{ri}nci. ⁊. s. so-
let. quia sententiā p^{ro} veritate accipit^{ur}
vt. ff. de sta. ho. l. ingenuum. Et proba-
tur hec libelli formatio. C. de fideicō.
li. l. i. In seruo ⁊ domino sic peto titū
in seruū meum: quia enim meum ⁊
dico econtra seruus vel libertus vel fi-
lius dicit peto me non inquietari a ti-
tio qui me in seruū vel libertum vel
filium tenet quia me in tali vinculo nō
subesse dicovt. C. digenuus ma. l. dissa-
mari. vel sic. peto vt ingenuus vel li-
ber vel non filius pronunciet contra
titium: quia sic se rei veritas habet.
Et differt hec ab ea qua petit pater si-
lium in potestate ex iure romano. cum
ibi tantum de potestate queratur: hic

aut de fiftatione. vt. ff. de rei vend. l. i. s. i. et hic dicitur: ite pec pretoria vt b illa ci ntilis. Quib? aut modis fili? possit pe? ti dixim? s. de pa. po. s. ius aut pratis Item qre dicunt prejudiciales. rñ. fm quasda qz in

modu excep? ex quibus? fereb? vna tionis ppo? illaz legitimā? cam bz nunt? ita p p quā querit an aliq? iudicant vt si agas contra liber? sit an seru? certe me heredita

tis petitiōe rego obijciā tibi q? seru? si defuncti: vel q? ipse defuncti seru? fuit: vt de pe. he. l. i. si q? libertatē tunc nō pōt eē lis inter nos: vt. ff. de in. l. lis. r. s. de ob. q? ex de. s. h. i. r. facit pro hac snia. C. de or. cog. l. h. r. de pere. pe. l. liber. r. ff. si q? inge. esse di. l. si. alij dixerunt ideo dici p iudiciales: q? snia lata sup his sit p iudiciu oibus alijs q? stionib?: vt. ff. de sta. ho. ingenuu: r. ff. d. li. ag. l. i. s. si. r. l. iij. Sz certe fm hec etiā querela inofficiofi testamēti d? p iudicialis q? p iudicat alijs qdomb?: vt ff. de inof. test. pap. s. si. sz p hac sniam est. ff. de li. eā. l. fm? sed ibi nō fuit pro nūciat? ingenu? vel collusio ibi fuit vl? dic fm Jo. q? p iudiciales id dicunt q? oēs alie qdōnes q? interm inter eas p? sonas mouent debēt filere vt. C. d. or. co. l. i. r. iij. r. ff. de lib. cā. l. o: dinata. et ad b facit. ff. d. nota. l. pe. i. rñso. nisi ef set talis cā q? ageret etiā si cōstaret eū forte fuit qd est qñq? vt. ff. d. iudi. vir. sz fm b si cōquerit inter psonā r liber tū de libertinitate nō ē hec qd p iudi cialis cū alie qdōnes interi int eos pfit exerceri venia tñ petita. s. e. s. in eū sz dic q? ille qdōnes q? eēat q? nō ppeteret si cōstaret eū libertū: vt. ff. d. in ino vo. sz si hac lege. s. pe. r. si. Itē quid si nul? la alia qd mouet nōne tūc iste dicunt p iudiciales q? nō pēant cui p iudicent Ezo dicit q? nō sz Jo. cōtra inspicit ap titudo q? habilis est esse p iudicialis. si cur august? d? sz nō sp augeat: vt. s. m

rubrica pñemij. Itē nāquid sunt plu? res p iudiciales nisi he tres. rñ. sic vt pere. pe. nā r tūc cessant oēs alie. q. do nec ipa inten at? vt. ff. de pe. pere. l. i. si q? libertatē. r. l. diu? i. si. sz hodie con

trariū sit: vt C. d. pere. pe. l. si. s. i. r. ij. Itē q? iure as scripticij co? lom cēti et files petunt

ex ipsi? ptois iurisdic? ctione substantiaz capi unt **Sic itaq? disceris** actionibus certum

rñ. vtili p iudiciali directa. nā r ipsi co lom se petūt i ubertatē dñia p iudiciali vtili nō directa. id q? liberi sunt non fuit: vt i aut. de sanc. epi. s. ascripticios r. s. si seru? itē id p iudiciali: q? parū a suis dissent q? ad seruicia q? facere dñt vt. C. d. ag. r. cen. l. ne diut? li. r. sz alij dicūt q? oñ d? in di. petunt r petūt: vt. C. in q? cau. cen. dños accus. poss. l. i. li. r. sz certe officiu iudicis nō pōt locū pfe ad futuras pstatidōes: vt. ff. de vi. l. i. Alij dixerūt pfe locū negatoriā r p fess? foriā vtilē vt q? dat directa fuit i ubus alijs hec vtilis b dat qd nihil ē. Itē si q? ad aliq? annua fuit: teneat q? ius petet vt p dēnet vt pfit in posterū r ipe q? iure petit absolui. rñ. satis puto q? iudicis offd b fiat siue pmissa fuit hec fuita siue ex cōsuetudine deant: sz r fuita tpa pfitra lōgo tpe ex pmissō petunt vt. ff. d. vi. l. cū de i rē xfo. Ac.

a **Ex qb? s. trib? p iudicialib? qdomb?**
b **Fere. id dicit q? i ciuilib? q. qñuoz** cōsiderant. s. acco: iudex r reu s r ipsa res. hic aut est idē qd puenit r cōueni tur. vel ideo q? ptoe int odurit ex pru agnoscedo. r se. cōsul. confirmat. Etc.

c **Legitimā. i. de iure ciuili. Accur.**

d **Liber sit. subaudi vel seruus.**

Sic itaq? disceris

a **Dimidit pñcipalr i tres ptes. pñio** ponit vñā regulā gñalē illatūā ex pce dētib? fm gl. sz fm doc. repilogatūaz. Sedo pōit vñā fallētiā. Sedo ibi pla

ne. Tercio naturā actionū realiū & per
sonaliū & eaz dñas. Tercia ibi appella
tam. Itē pñā sōdūmāit qz pmo ponit
qdā illatio seu repilogatio ex supradic
tis. Secōdo pñā rōes. Secda ibi. nec ei
Et. p. d. in sū

ma. Dñs rei
nō pōt agere
ad dādū rem
suā nisi p sū
rē odio furis
& actiōes i rē
ppetunt ad
vēdicādū p
sonales aut
ad dādū vel
saciādū. p. d.
Are.

a Sic ita
q. format b
itaqz ex alia diuisione q sit. s. e. s. i. qñ
dicat dictū est q sūt in rē actiōes & q in
pñā itaqz sic eis discretis. i. lepatis
& diuisis pñā hec regula hā q pñālis
actio ē q cōperit ad dādū qz ad tradē
dū bñ pōt dari actio pñālis vt cōmo
dati depositi: siles & ita est vis inter
dare tradere. vt b subijcit. r. ff. de ep.
l. ex ep̄ro. in pñ. r. ff. de h. ob. vt aut. in
fi. r. l. si rē tradit. r. l. nēo. r. b ē qd subij
cit si appet eū dare oportere. & ita agit
i pñā vt aliqd dēf s3 qdā dñt vt pla.
qz hec hāa si appet eū dare oportere. sūt
oia cuiusdā actiōis. Acc. **a** Oportet
i opz q nō dēf. est enī impossibile q dēf
vt subijcit qz dare est accipiētis facere.
vt subijcit nec res q rē. Acc. **b** Ma
gis. s3 opponit pluries deberi pñā. vt. ff.
d. excep. rei iudi. r. l. an ea dē. s. actiōes
in fi. s3 pluries dñius pñā fieri mēū. s3
fi seqtur uā l3 pluries dēant tñ semel
scā sua nō d3 pl3 fieri sua vt ibidē dñ.
vt. ff. de acq. pos. l. iij. s. ex plurib3. s. d
le. s. si rē legatarij nisi iterū desineret
eē sua vel meaz. vt. ff. de h. ob. si rē meā
Acc. **c** Plane odio s3 in q dñt illō
odij. rñ. qz in cōditōe furtiua qz: d fa

cto ifamat apd bonos & graue est vt. ff.
d. obse. l. honori. l3 ifamia iurj. vt. ff. de
ac. r. ob. l. cessat s3 i rei vēdicāōe neqz d
scō neqz dñre ifamat. Itē multauent
unt i cōditōe furtiua q nō veniūt i rei

bus actiōibus teneant
effectū ē: vt extra penā
dupli aut qdrupli rei
recipiende nomine fu
res etiam hac actione
teneantur si apparet
eos dare oportere q
uis sit aduersus eos
etiā hec in rem actio
per quā rem suā quis
esse petit. Appellam?

vt. vt qz iteri
tu rei si liba
tur s3 i reuē.
vt. ff. de pñi.
fur. l. i. in rē. r.
iō malum ē
furti q hac
actiōe teneat
sic sic pñest
aliciui plures
pñe reos des
bitores. vt. ff.
d. li. le. l. si qz
decedet. s. si
& pñe pñes a3

actiōes: vt. ff. d. le. si. cū filius. s. varijs.
ita ecōtra d3 ei nocē si plib3 teneat a
actiōib3 l3 ē nulla alia sit vtilitas. Itē
nūqā vna tollit p alia dēf q sic vt. ff.
de pñi. fur. si p fure. s. furci. d **Si**
appet. i. qz appet eos rē. idē dñ d actiōe
i pñā. s3 vñ b stare nō posse. nā certū
ē eū q agit dñm tuisse qz nūc est qz si
ne facto suo. dñm ab eo discedere non
potuit. vt. ff. de re iud. l. id qd nñm. r. C.
de pñā. l. siue possidetis. q nō pōt agē
vt sibi dēf q est iurā & tñ b dicit q sic.
S3 dic relationē eē faciendā ad gen
nō ad spēm qñ dicat ea actiōe p quam
als agit ad dādū. s. pñālis s3 hic nō
ad dādū intendit & ita est mirabile q
rē meā p pñāle actiōe peto restitui
als pñā: vt. ff. vñusu. quēdā. ca. l. si. r
ff. de condi. inde. l. si vñbana. s3 ē spāle
vt b dñ. Vel dic agi ēt ad dādū. s. pñā
sessionē dandā quā amiserā p furtum
vt. ff. de acqui. pos. l. rē que a nobis. et
ff. de pñi. tritica. l. ij. Accur. **c** In rē
actio. i. rei vēdicatiōis que pro dñio
de iure ciuī. vel gentium questio intē
dunt. vt. ff. de rei ven. l. i. in rem. Item
nota q hic. s. locum habet in quolibet

maleficti dei possessore alletre rei nō solū
in fure: vt. s. de rez diu. s. si cū. r. ff. de
cōdi. tr. l. i. in fi. r. l. ij. in prin. Interdū
est cōtra bone fidei possessore: dat con/
ditio rōne possessionis: vt. ff. de cond.
ide. l. in debi

ti. s. sed si in
nūm. S3 nū
quid rem suā
pōt quis etiā
am a non su
re p condi. si
ne causa re
petere: vt. ff.
de condi. sine
causa per to/
tus. rñ. fm qñ
dam ibi dici/
tur conditio
i. actio psona

lis. nō tñ talis p quē intē dat: vt aliqd
des. Alij dicūt q si alicui inueniat cōdi/
ctio sine cā p re sua cōpetere de vtili in/
telligēdū. accur. a ¶ Mendicantes si
ue rez corpaliū de qbus dictū est. C. de
rei ven. p totū. r. ff. eo. p totū. siue reruz
incorpaliū de quibus vendi. est. ff. si vsu
fru. pe. per totū. r. ff. si suū vendi. p to/
tū siue sint directe siue viles iste ven/
dicationes: vt. ff. de publi. p totū. r. ff.
si ager vecti. p totū. ac. b ¶ Quid. iō
dicit qbus q sunt r alie qbus nō intē
dimus dare facere s3 restitui v t cōmo/
dati actione r depositi r similibus iste
nō appellant cōditiones in stricta si/
gnificatōne accepto vocabulo: vt b dñ.
¶ El dic q in actōe cōmodati r depositi
ti r filibus intendit dari vel fieri: scz
ipsa deentatio rei qñ ipm factū possit
qñ in stipulatōe deducere: vt. ff. de vñ.
obli. l. vbi autē non. s. quare id qd non
fieret nisi aliqd daretur cuz siue rei nul/
la esset stipulatio s3 aliene tātū: vt. s. d
inuri. stipu. s. i. accur. c ¶ Condictiōes
s. appellamus. accur. d ¶ Denunciare
dicūt quidā q qui volebant alium con/
uenire. primo si denunciare debebāt: vt

arg. ff. de seru. v. p. e. l. quidam s3 hoc
non placet. qz ex voluntate auctorita/
te vel vbanitate pic fit non necessita/
te sed dic q hec denunciatio fiebat per
magistratus cū actōes constituerēt vel

dabant: vt. ff.

personam esse quā a/
cto: intendit dari sibi
oportere. nulla enim
hoc tpe quo prius fie/
bat eo noie denuncia/
tio fit. ¶ Sequens a/
lia diuisio est quod q/
dā actiones rei psequē
de grā cōparate sunt
quedā pene persequē/
de: quedā mixte sunt

de origi. in. l.
ij. s. omnium
q ē po die s3
latū: vt i fine
huius. s. dici/
tur: vt. C. de
formu. l. i. et
ij. accur.

¶ Abusue.
vere abusue
dicitur condi/
ctio. id est a/
ctio in perso/
nam quia be

ne consonat nomē rei quā signat qd fie/
ri debz: vt. s. de dona. s. est r aliud.

Sequē alia. ¶ Iste. s. vs
q ad. s. que
dā diuidit in duas pres. pñio pōt vñā
summā principalium actionum. Secū/
da declarat eam per exempla. Secū/
da ibi rei persequende. Item secunda
subdiuidit in quinq. Nam primo po/
nit de actionibus rei persecutorijs.

Secundo de actionibus mixtis ex cō/
tractu descendētibz. Tertio ponit
vñam regulam vel summulam in actio/
nibus ex maleficio descendētibz.

Quarto illud per exēpla declarat. pñ/
mo ponendo de actionibus penalibus
secundo de actionibus mixtis. secundo
principalis est in vers. plane. tertia in
s. ex maleficijs. quarta in. s. penā. quā
in dñ. sed legis. Et hoc dicit in summa
Omnis actio aut ex contractu vel
ex maleficio est vel ex rei persecutoria: vñ
penalis vel mixta. h. d. vsq ad. s. que/
dā legā tñ vsq ad. s. ex maleficijs. are.
f ¶ Sequē hec est tertia diuisio actio/
nū b titulo. s. g Lōpare. i. aduēte.

¶ Ad ipe. s3 nōne qdā s3 q nullū vñ

A ij

ritū pñt vt si ago ne q distat in loco facto
vel sancto vel si factū est tollat r alie si
miles q neq ad rē neq adpenā neq
mixtim se habēt. sed vel ad rei reueren
tiā vel ad publicā vtilitatē dant. rñ. sa
tis ad rei pse
cutionē. s. de

Rei psequēde cā cō
pate sūt oēs i rē actio
nes^a. **E**arū ño oim
actionū q in psonā sūt
be quidē q ex tractu
nascunt fere^b oēs rei p
sequēde cā cōparate vi
des veluti qbus mutu
am pecuniaz vel in sti
pulatū deductā petiti
actor. **I**te cōmodati
depositi mādant: p so
cio ex empto vēditō lo
cato: cōducto^d. **P**la
ne si depositi agit eo
noie q tumultus incē

Actiones
sez que r. sūt
vt diximus. s.
e. s. itē serua
na. sed certe
videt q sunt
oēs penales
nā in eis iura
tur in litē: vt
ff. de rei ven.

I. qui restituere. r. ff. de in litē iuran. l. i.
actionibus. sed dic q illud non fit ius
re actōis. sed officio iudicis: vt. j. e. s. p
terea. in fi. s. vñ nō dicunt penales. a
lij tñ dicebāt q ideo non dicebant pe
nales: qz non originaliter illud non fit
qd crescat p sacramētum in litē. sed ex
cōtumacia: vt. ff. de in litem iuran. l. i. r
ideo magis attendebāt qd naturaliter
erat qd incidenter. Sed certe actio
depositi in in qttuo: casib^a ab initio est
rei psecutoria r tñ dñ penalis inspecto
qd crescit ex cōtumacia: vt. j. pñ. r. j. e.
s. quadrupli. vñ primā rñsiones appro
bo. b

Fere. fere dicit ppter actionez
ex stipulatu p quā penā peti nec inspi
citur qd interfit: vt. j. de muti. stipu. s.
alteri s in quosda qd est falsum: imo p
pter actionē depositi in quattuor casib^a
b² vt. j. subscit. itē ppter actionē red
hibitoria q dā in duplū aduersus ven

ditorē qui neq pretiū neq accessiōes
soluit: vt. ff. de redhibi. l. i. redhibitoria.
c **P**etit actor ad vtrāq. s. ad mutuū
r ad eam pecuniā que in stipulatu de
ducta est certi conditio datur: vt. ff. si

cer. pe. l. i. si qz
certum. r. s.
de verb. obli.
in prin.

dñ rutne naufragij cā
depositū fit: in duplū^c
actionē pretor reddit
si modo cū ipso apud
quē depositū fit aut cū
herede eius de dolo^f
ipsius ageret quo ca
summixta ē actio. **E**x
maleficijs vero prodi
te actiōes sunt alie tñ
pene psequende causa
cōparate sunt alie rei
alie tā pene q rei per
sequēde r ob id mixte
sunt. **P**enā tñ pseq
tur quis actione furti

Ex ducto
sed nō omēs
iste dant ad
interesse etiā
q est extra rē
vt. ff. de acti.
emp. l. i. i pñ.
ergo peto ali
quid qd tibi
non adest er
go sunt pena
les s dic tri
bus mōis di
ci actionē pe
nales. Prio il
la q bñcinde
est pñalis: vt

furti r fies qñ peto q mihi nō abest r
qd tibi nō adest. Secdo qñ est penalis
ex pte vna: sez ex pte rei tātū qd est vbi
cūq actorj interesse excedit id qd reo ad
est in hac significatiōe actiōes iste di
cunt penales. s. ex empto r similes r eti
am in rei vēdi. qñ in litē iurat r qd in
specta psona tātū rei penales dicunt: p
batur: vt. ff. de eo p quē fac. est. l. i. s. si
plures. r. l. i. fi. r. s. e. s. penales. Tercio
dñ penalis inspecta persona actoris tā
tum: vt si accepisti ab aliquo aliquid vt
me accusares p calūnias. naz repetō l3
nihil mihi abfit a te. s. cui adest vt pba
tur. ff. de calū. l. gñaliter. s. illd erit no
tandū. **E**n duplū. s. si reus inficiet
vt. j. e. s. sed si furti. **I** deo ipsius.
s. heredes. ex dolo enim defuncti sim
plū tātū: vt. ff. de positi. l. i. s. i. r ratio q
re in his casibus dā in duplum. r ali
is in simplicium est: qz ex necessitate de

ponit: nec potuit puidere apud quos de/
ponere: vt. ff. de pos. l. i. §. inuito.

Ex maleficiis. **Su** pra dixit
de psecutorijs i re tā realib' q' psonali
bus: et etiā de

mixtis. Nunc
nō i malefici
is r psecuto/
rijs: r de mix
tis penalib'.
r. h. d. Actio
nū descēdēti
um ex malefi
cijs q' dā sunt
psecutorie pe
ne tātū: q' daz
mixte taz rei
q' pene qdā p
erepla decla
rat. h. d. are.

Quadrupl
pli. Sz qua
re pl' māffe/
stū furtū pfi
tur quā non
māffestū cuz
clā facta ma

gis pūenda sū tr. vt. ff. de admi. tu. l. nō
existio. r. ff. d. ritu nup. l. vl. rñ. imo ma
gis deliquit q' palā q' q' clā amouet: vt
s. vi bo. rap. i pn. vñ magis pūit: vt ar.

ff. de offi. pñdis dñr'. b. **P**etēs. s. rei
veditio. c. **Q**uilibet. vt. s. de ob. q' ex

delicto nascitur. s. fi. d. **C**oditio. s.
furtiua q' soli dño dat' r pñdi ei' aduer

sus fur r ei' pñde: vt. ff. de cōdi. fur. l. i.
r. l. v. r. s. de ob. q' ex delicto nascitur.

s. fi. e. **Q**uadruplū. s. vsq' ad annuz
post anū in simplū. vt. s. vi bo. rapt. in

pn. nisi in casu: vt si iude' d' xpianuz a/
gat tūc in duplū tātū agit: vt. C. de pa

ga. l. xpianus. Sed nūquid etiā raptor
tenet actiōe furti manifesti. Dic q' nō

fm. Pla. quia in duplū tātū tenet si fur
ti cōtineat: vt. ff. vi bo. rap. l. i. nisi i ca

su ybi nec in duplū tenet fm cū: vt. ff.

de fur. l. si quis ex domo. Sed certe ibi
erat actū actiōe vi bo. rap. vnde subla
ta erat actio furti nō māffest: vt. ff. vi
bo. rap. l. i. r. ff. de act. r ob. l. qui seruiz
Sed satis videt q' et i az manifesti fur

ti nomie con/
ueniatur r in
quadruplum
vt argu. ff. de
fur. l. si vedit/
dero. s. cum
raptor. r. l. si
quis ex domo
licet Pla. cō
tradixerit: vt
dictum est.

In simplū
ybi contra cō
stentem daz
tur. nam tūc
in simplū r
contra negā
tem in duplū
vt hic. r. j. eo.
s. ac ille. r. C.
ad. l. aqul. cō
tra. r. l. cōtra
negantem. r.

ff. de iureiur. eum qui. g. **T**ra ditam

vt. s. ad. l. aqul. in prin. nam ibi diut
ditur primū caput. l. aqul. a tertio ca

pite ex quo tertio fit cōdēnatio q' tu r
res retro valuit in. xxx. dies. vt. s. eo. r.

tu. s. ex hoc capite. Item adiunge acti
onē q' metus causa. nā r ipsa mixta est

vt. qd' metus causa. l. si cum ex. s. fi.

Contra eos. s. p'cedet vel alios q'
legatis in fideicommissis grauati pos

sunt: quoniam onerati sunt pecuniari/
ter: vt. s. de sing. re. per fideicommiss. re

li. in princ. r. ff. de le. i. plane. in fi. ac.

Locus. quē multa sunt r enumeran
tur in anten. de non alle. s. nos igitur

Distulerint. scz fraudulentē vel si
ne iusticiā. alias non puniuntur. vt. ff. si

cer. pe. l. q' te. r. ff. de vsu. l. sciendū. r.

ff. de pe. p'cre. l. illud. r. no. quē puniunt

ri ex pro crastinatione vel dilatione illi
cita sic. ff. de eden. l. ptoz. s. fz z si seru.
in fi. z est spale in his legatis i alij le
garis vl fideicommissis nō pstat dupluz
sed vsure currunt ex mora vel saltē post
cōtestationes

litis z fruct⁹ vsqz adeo vt etiā in^a iu
dicū vocarent: tūc em
z ipam rēvel pecuniaz
q̄ relicta est dare cōpel
lunt: z aliud tñ p pe
na⁹ z iō in duplū eius
fit cōdenatio. ¶ Que/
si indebitum
soluat nō re/
petat: vt. s. d.

Ob. que ex quasi cōtractu
in fi. Quid si primo negant. postea cō
fiteatur. rñ. pōt pētere cū exoneret a/
ctorem approbādo: vt. s. de iur. iu. l. cū
qui. ar. contra. ff. de edil. edic. l. quid si
fugitiuus. in prin. Item quid si confes
sus est. z postea negat. Rñ. punit cum
vltima mora noceat: vt. ff. de peri. z cō/
mo. rei ven. l. illud. Itē qd si nō inficie/
tur sz dicat te nō valere: vl aliā pponat
rationabile cām. rñ. quidā q̄ punit ne
inueniat via p quā negantes suā exer/
ceant auariciā: vt. s. vi bo. rap. s. qz rñ.
Alij cōtra qd verū puto: vt. j. e. s. at ille
Itē nunqd̄ hec in legato gñali z spālī
locū hz. rñ. sic. fm Jo. cū vtrūqz sit le/
gatus: vt. s. de fideicō. here. s. fi. z. C. de
fideicō. l. fi. in prin. Itē qd si duplū nō
pōt solvere. rñ. luit in corpe. z. ff. de pe.
l. i. s. gñaliter. z. C. de ser. fugi. l. q̄cūqz.
z. ff. de in ius vo. l. pe. z si. ac. z In iu
dictio. qd si in iudiciū nō vocant sed ali
as sunt in mora. rñ. qdā a dhuc idēz vt
duplēt. Sz b lex contra dicit. itē in du
bīs pene sunt molliēde: vt. ff. de pe. l.
interpretatōe. sz dicam currere vsuras z
fructus deberi z mora ex ipa re. i. sine
interpellatōe dicam moras cōmitti ad
iustar miorū qb̄ legata dēnt: vt. C. in q̄
bus can. inte. resti. nō est ne. l. in mīno
rū. itē qd si reipu. vl fisco relinquat. vi

def q̄ lāz sit. cū ius dñiū z publicū si
mule sit: vt. C. de sa. s. ec. l. fi. z in aut. d
nō alie. s. si min⁹. col. ij. Sz dico cōtra.
qz pene sunt molliēde: vt dicitur: vt. ff.
de pe. l. pe. itē qd si in redēptōe capti/
uoz. videtur

dā actōes mixtā cau/
faz obtinere vident tā
in rē q̄ in psonaz q̄lis
est familie⁹ heriscum/
de actio q̄ cōpetit co/
heredib⁹ de diuidenda
bereditate. Itēz com/
idē q̄ rei ve
nerabili sit re
lictu. Sz cer
te nō extēdā
cum sit pena.
itēz qd si deo
vl alicui san/
cto vl admi/
nistratori. q̄
idē valēt z vt

in aut. de ec. ti. s. fi q̄s in noie. z. ff. ad. l.
fal. l. i. z. s. ad municipiū. Rñ. locū hz b
s. qz venerabili loco ē relictu: vt de an.
le. l. annua. s. a ticio. b ¶ Pro pena. si
hec est rō vt sit mixta. pz q̄ cōdictio ex
lege illa si q̄s in tantā sit mixta: vt. C.
vñ vi. si q̄s in tantā. itē z illa cōdictio q̄
dat. nouē. l. cōstānti: vt. C. finitū reg. l.
si cōstitit. z oēs ille actiōes vbi z res
z aliqd̄ pro pena peti qd verū est.

Quedam actiōes:

¶ Actio familie heriscū de p dñiden da
hēditate. Et actio cōi diuidūdo p re p
ticulari. Et actio finitū regūdoz p diui
dēdis finitū dñr actōes mīre. s. rea/
les z psonales vl p p⁹ mixtā cām hñt
in qb̄ iudici licitū est vni pñū adiudica
re rē si equū sibi videbit. b. d. Et diuis
diē in tres ptes. Prio ponit dictū gñā
le. Secūdo illō p exēpio declarat. Ter
tio pōt q̄ pñt esse ptes iudicis in istis
actōib⁹. Secūdo ibi. q̄lis ē. Tertia in q̄/
b⁹ iudicis z. are. c ¶ Quedā actōes. b
adiēct tercia mēbra illi diuisiōni quā
hēs. s. e. s. i. vt dicitur. d ¶ Familie. a
ctio ista sic dē qz familia p hēditate pōt
tur. c ¶ heriscū de. i. diuidēde. q. d. a
ctio diuidēde hēditatis. Itē iō dō mixt
qz i ea petūt dñia rez copaliū nō dñt.
sz tradit⁹ assignari p pte sua. z i b d re

alis. itē petūf fruct' si alē eos tñ pce
pit vt ipse sol' ipēfas facit ⁊ hec petūf
dant. i. vt sūt sui cui dant ⁊ p' b' d' p
sonalis. vt. ff. fami. p'ec. l. itē iabco. s.
famulie. ⁊. s. de ob. ex qñ p'actu. s. itē
⁊. s. co. s. sic

itaq. s. q'ro
tēpe dnat.
rñ. xxx. ānis
inspecto po
t' q' sit p'so
nalis. vt. C.
d. an. excep.
l. i. Item q'ro
ex q' nascit.
rñ. fm. Azo.
ex voluntate
agētū. vt. ff.
a. her. l. i. s.

certe imo ex qñ p'actu. vt. s. de ob. q'
ex qñ p'actu. s. itē. a. Diuidūdo. q'
sūt b' loco p'sonalit' p'stōnū. ⁊ q' loco rea
litū dīc eodē mō vt p'ie dīcūt i actiōe
famul. p'ec. ⁊ idē in p'io casu. ⁊ facit ad
hūc. s. ff. cōi dīc. p' b' iudiciū. s. sicut.

b Aliqd cōe. s. sine societate. vt. ff. de
p' socio. l. q' b'. ⁊. l. si actū sit. ⁊. s. de ob.
ex qñ p'actu. s. si int' aliqd. c. Itē si
nū regundoz. s. mīttat b'. ⁊. ff. fin. re.
l. s. ⁊ loci. s. i iudicio. d. Cōfines. q'd
si domos sūt cōiūcias. rñ. nō h' locū
si p'ncipale sūt dom'. vt. ff. fin. reg. l.
i. i. si. i. si aut' ex altera pte tñ sit dom'
ex alia fund' tūc vtile locū h' iudiciū
fin. reg. l. i. in fin. ⁊ adiūge bis trib' a
ctiōib' mīttis qndā aliā. s. p'ec. pe. vt.
C. d' here. pe. l. p'f dīcat. ⁊. ff. de pe. pe.
l. siue bo. ff. s. i. itē q'd de oib' noralib'
act. vt' enī q' sūt in rē q' p'ra quēlibet
possidentē sūi dant. vt. j. d' nora. act.
s. oēs aut. itē q'd d' actiōe de tigno in
iūcto. nā ⁊ p'ec dāt p'ra quēlibet possi
dentē. vt d' tigno in iūcto. l. i. i. si. itē q'd
de actiōe q'd me. cā. nā ⁊ p'ec quēlibet
possi dētes p'quirīt. vt. ff. q'd me. cā. l. si
cū ex. s. pedit'. itē q'd de actiōe i factū
q' dāt p'ra q' aliqd h' i loco publico

possiūt. ff. ne q'd i lo. pub. l. i. s. asipe.
itē q'd d' actiōe i factū siue iudicio: q'd
vi aut clā. nā ⁊ p'ec p'ra possidentē dāt
vt. ff. q'd vi aut clā. l. cōperit. i. si. itē q'd
de actiōe ad expibendū. nā ⁊ illa possi

bus ex bono ⁊ equo ad
iudicare. ⁊ si vñ par s
p'grauari videbit' cū
iūcē certa pecunia al
teri cōdēnari. **Mēs**
aut actiōes vñ i simplū
cōcepte sūt vel i duplū
vñ i triplū vel in q'dru
plū: vltērius autem
nulla actiō extenditur

dentēs p'seq
tur sicut ⁊ ce
tere supior
vñ vidēt oēs
in rē vt. ff. de
ac. ⁊ ob. l. ob
ligationū ge
nera. q'dā dī
cūt eas ano
malas. i. nec
i rē nec i p'so
nam. S. dic
oēs ē p'sona
les: vt p' m

actiōe ad expibendū: vt. ff. ad expi. l.
i. i. s. est at p'sonalis hec actiō. e. **Tri**
bus. s. fa. p'ec. cōi dī. ff. reg. l. i. **Per**
mittit a lege. Acc. g. **Adiudicare.** ⁊
q'd adiudicat statī sit ei' cū adiudicat
tur. vt. j. de offi. iu. s. si.

Mēs aut. **Nulla actiō extē**
datur vltra quadru
plū ⁊ i simplū agitur regularit' ex oī cō
tractu. In duplū nō ex furto nō man
festo. Et ex. l. aq'ia ⁊ ex suo corrupto.
Et ex deposito i q'no: casib'. Et ex le
gato sed venerabili loco i triplū nō q'
tiēs agitur i pl' debito vt aduersarius
in iorib' sp'ecul' ⁊ executori p'grauet
In q'druplū nō furti manifesti ⁊ q'd me.
cā. h. d. vñ ad. s. actionū aut: legātur
tñ p' ptes. ⁊ b' pōtūt q'ra diuīsiō actiō
nā vt dī i glo. q' q'd dāt ad simplū
q'dā ad duplū ⁊ triplū ⁊ q'driplū. Et dī
uiditur i tres ptes. p'io ponit dictuz
ghale. Secōdo illō p' m'ia exēpla. i. q'ia
h' m' eb'ro declarat. Tercio pōit aliqd
dīas inter ista exēpla. Secūda ibi
in simplū agitur. Tercia ibi. sed fur
ti quidem. Are. **h** Omnes autem
hec est quarta diuīsiō que sit in b' ti.

i Actio. s. vltra q'druplū, sed contra.
A iij.

in. l. aquil. ubi occasione serui interfe-
cti ageſt ad vnā hereditatē p̄ditā q̄ va-
let centū marcas: vt. ſ. ad. l. aquil. ſ. il-
lud. itē contra de eo qui vilē clauū de
nauē abſtulit q̄re tota nauis perijt nā
ad totū dāſ

In ſimplū em̄ agiſt
veluti ex ſtipulatione
vel mutui datōe aut ex
empto v̄dīto: locato
eōducto mādato ⁊ de
ſenar⁹. item ex alijs q̄ pluri-
mīs cauſis. **I**n du-
plū agiſt veluti furti
nec manifeſt⁹ dāni in
turte ex lege aquiliā
depoſiti ex quibuſdā
caſib⁹. **I**tē ſerui cor-

occasione tignū vicioſi tota dom⁹ cor-
ruit. vt. ff. d. act. emp. in l. in p̄n. ſ. certe
his trib⁹. Prijs nō agiſt ad aliq̄ d qd ſit
pena iſpecta p̄ſona agēſ. ſ. totū ē ſuū
inſeſſe. nā hūc. ſ. itelligē qñ penaliſ. ē
actio ex vtraq̄ pte. itē d̄ in eo q̄ mān-
miſt ſuū alienū i p̄ſcia p̄ncipis. nam
duo mācipia dño ⁊ tria filia dat ſiſco ⁊
ita i q̄ntuplū dant vt. C. d. his q̄ a do.
ma. l. ſi. itē cōtra in eo. qd dicit leo ſi de-
di tibi pecuniā ne mihi calūniā faceſ
reſvel ab alio accepſti vt mihi calūni-
am facereſ in octuplū mihi teneri. ff.
de calū. l. gñalr. ſ. ſi. ſ. certe pmo caſu
p̄ſtat pena diuerſis ⁊ bñ dicit glo. di-
uerſis. nā ſec⁹ eſſet ſi vni. ff. de actio. ⁊
ob. cū ex vno p̄ſit enī plures actōes ex
eodē crimine acq̄ri diuerſis. ſ. de ture
in. ſ. p̄ſia. nec vna remiſſa altera tolliſt
vt. ff. d. turetu. l. i. ſ. ſi. ſ. facit p̄ dicit. ff.
d. ac. ⁊ ob. l. q̄riēs. nō vbi. nec ē ibi aliq̄
p̄ſtatio vltra q̄druplū. In ſecōdō at̄ cāu
nō vna actioe p̄o q̄druplū ſ. duabus.
Itē cōtra in eo qd ſi dediſti pecuniā
ne mihi fieret calūnia. nā tu repeti qd
dediſti ⁊ ego i q̄druplū p̄ſequor. vt. ff.

de calūnia. ſi q̄s ab alio in p̄n. ſ. ſi cer-
te duob⁹ ſit p̄ſtatio: neutri vltra qua-
druplū. itē d̄ i eo qd dicit lex ſuū iſuitu
tē reuocari occaſiōe lenis offenſe ⁊ ita
pena i vniuerſū excedit: vt. C. d. li. ⁊ eo

rupti q̄ cōpetit in euz
cui⁹ bortatu cōſilioue
ſu⁹ alien⁹ fugerit aut
contumax aduerſus
dñm fact⁹ ē⁹ aut luxu-
rio ſe viuere cepit: aut
deniq̄ quolibz mō de-
terior factus ſit i qua
actioe eaz etiā rez q̄s
fugiendo ſeruus dño
abſtulerit eſtatio deſ-
duct⁹. **I**tez ex lega-

rū. l. i. ſi mān-
miſſus. ſ. dic
q̄ illa ē occa-
ſio nō a r̄tio.
Vel dic q̄ ſi
p̄ſtat p̄ea ha-
bito reſp̄cū
ad r̄e. itē con-
tra eū q̄ ſur-
ripuit ſuū ſi
ſcalē. nā dāſ
nat i. r̄ij. lib.
argēti. ⁊ ſuo
reſtituendo
vt. C. de ſer.
fu. l. ſi q̄s ſer

ſ. ibi nō ſit relatio ad ip̄am r̄e. vel ad
ſimplū eſt enī b. ſ. itelligend⁹ qñ actio
eſt penaliſ i pena ad ip̄am r̄e habet re-
ſpect⁹. itez p̄tra. ſ. de inuti. ſti. ſ. alteri
nā ibi nō reſp̄ciſt q̄nta ſit ſed tota exi-
giſt ſ. ibi nō habet reſp̄cū ad ip̄az r̄e
Vel dic aliū in pena p̄uentiōali: vt ibi
q̄ legali vt b. itē p̄tra i eo qd d̄: eū qui
emiſt adminiſtrationē. nā q̄ accepit. qua-
druplū reddet ⁊ ſua bona cōſiſcant ⁊
cingulo p̄uat: vt i aut. vt iudices ſine
q̄quo ſuffra. ſ. ſic igiſ. l. ſi. col. ij. **E**z il-
lud ſit p̄ actuationē nō p̄ actionem.

In duplū. **I**tez. ſ. ſui ſuū.
Et tñ in ſp̄e. h. d. Actiōes b̄ poſite dā-
tur ad duplū. h. d. vſq̄ ad. ſ. tripli. **A**t.
a **I**ur̄t manifeſti. vt. ſ. de ob. q̄ ex de-
lic. na. ſ. pena. bñ **A**q̄lia. puta p̄ inſi-
ciationē: vt. ſ. e. ſ. at ille. **E**x q̄bus
dā veluti q̄ tumult⁹ incēdij ruine nau-
fragij cā depoſiti ē. vt. ſ. e. ſ. rei p̄ſeq̄n-
de. **A**t. **E**ſt. ſi in mēte. nā ſi in corpe
locū h̄z lex aq̄l. vt. ſ. ad. l. aq̄l. in p̄n. ⁊
b̄ ſiue fiat de bono mal⁹ ſiue d̄ malo de-
terior: vt. ff. de ſer. cor. l. i. ſ. ſuadē vſq̄ i

ſ. l. i. l.
dāni. ſ.
ſollicit
co. l. i.
ſit bec
offi. ſ.
ita ſit
ne qd
cā. ff.
cā. l. f.
i. q̄ru
p̄ ſit
pro v
lia q̄
tur.
ſumā
de ac
ſ. pen
dic q̄
cōpe
reū.
I
ſ. oē
acco
ritar
expe
paſſi
dā. l.
duo
veru
aut
ſi ſit
p̄n
nā
de
trē
cōp
act
am
r. f.
tio
ex
p̄
p
p
co

¶ **R**ens alie sportule que iudicibus prestabantur ab utroque prestabantur. vt in auten. vt in. sine quoquo suffi. s. volumus colla. ij. Item iste sportule q dabantur executoribus dabantur ante lit. contes.

¶ **I** porrecto li bello iste a lie in cōtestione cause dabantur iudicibus vt i auten. de ex. h. s. sancius coll. v. r. de iudi. s. ne autem las. bor. coll. vi.

¶ **C**onsequitur cōdictio ex hac. l. gre. cavit subicit que erat in a lio codice nō aut est in eo quē habem? r patit actor

¶ **H**inc pena tripli. siue sine dolo siue eius dolo inseruit r sic causatur vel consuetudine dicat. sed nōne etiam cām amittit. vt. C. de plus peti. l. i. Sed certe in plus deliquit. quā in certamine negotij cautionem de petitis egerit. vnde grauius punit. vt. ar. ff. de offi. p. diu.

¶ **C**odice. quem non habemus.

¶ **C**odicticia. lex quēdā erat que cōdicticia vocabat. r sub se quasdam cōstitutiones habebat. vt hoc. r. j. eo. s. item ex. l. condicticia.

¶ **F**urti facit. s. de ob. q ex deli. nas. s. ex pena. **¶** **Q**uod met? cā. s. actio. q ex cōmuniā sit in qdrupli. vt. j. eo. s. item actio. r vsq ad annū tantus post annū in simpli. ff. q me. cā si cū. et. s. i.

¶ **D**e pecunia. s. actio in factū de cāsumato: ibi us annalis in qdrupli. r ppetua in simpli. vt. ff. de calū. l. i. i. p.

¶ **S**. l. qui locum h. s. de ob. alicui aliquid vt calūlose aliquē veret dat. n. actio in factū ei ob cui? malū data fuit nō aut dari. itē dari. qm? de dit vt sibi nego cū sine calūnia nō fieret. vt h. r. ff. de calū. l. i. r. l. generaliter. s. ff.

¶ **C**odicticia s. qua die vt. s. e. s. tripli. in fi. s. di. pimus.

¶ **C**ōstōne quā nō hēam?

¶ **I**n qua drupli cuius qdrupli iure nouo tripluz sisco simpluz damnuz pas. so datur vt i auten. vt lit. iurē i eror. li. s. r hoc q colla. it. r pe titur per con

¶ **d**itionē ex hac. l. quā non habemus cū non sit cautum quo genere actionis agamus. vt. ff. de condi. ex. l. i.

¶ **C**onstitutio. scilicet predicta quā non habemus.

¶ **N**ormā. i. forma. certa enī erat. forma in pōtione quā nō habemus.

¶ **R**eis. i. cōuentis. Accur.

¶ **O**mnimodo de actione furti constat q semper est tripluz vt pic. r. s. de ob. que ex deli. nas. s. pena autem. item de actioe serui corrupti nisi in casu vt quando marito in vrozem datur r econtra vt pic. r. ff. de ser. corrup. do li verbum. s. pec actio: r. l. si. vel dic oī modo. i. siue neget siue non: non autē in omni persona.

¶ **D**epositi. al. s. est de dolo depositi: r tunc dic actionem depositi propter dolum. nam vtracq non potest habere

loci fin
v. ff. de
tū pla
in legit
cōmici
ff. de in
leum c.
b. **S**e
factio
namem
c. **I**n
one der
cit infic
meq. si
tentur
nētur
iurā. d
runt act
econera
q. parti
ff. de in
leum c.
d. **S**ir
te pon
vna cū
quid?
p. r. r.
e. **R**e
q. d. int
ne q. d.
ma de v
drupli
me. cau
q. d. vtr
vtracq
in. l. i. r
dā p
fi quē
tentā
metū
taria:
f. **A**lt
pli. ac.
ratur
bee est
Act

loci simul. s. de dolo actio. et depositi: vt. ff. de dolo. l. i. s. i. alias: nō est dolo et tūc plana est littera. a Duplicat. s. in legitimis pbatōibus nō iureiur. cōiūcātur: vt. C. ad. l. aquil. l. cōtra. et ff. de iureiur.

Leum qui. inficiatione duplicatur in cōfiteat i sim pū dātur sed et illa q de his cōpetit que relicta venerabilibus locis sunt nō solū inficiatōe duplicatur s. et si distulerit relicti solutio nē vsq. quo iussu magistratū nostrorū cōueniatur in confitentē vero anteq. iussu magistratuum conueniatur: in soluentem simpli redditur. **T**et a/ctio de eo quo. i metus

Est illa actio ex re, stamento. **I**nficiatio est bene dicitur inficiatio: neq. si cōfiteatur nō tenetur v. si iussurā. detulerint actori q. exponerat euz a pbatōe vt. ff. de iureiur. leum qui. **S**imil' caute ponit fil. i. vna cū eis de quib' al' dicitur vt. s. eo. quadrupli. accur. **R**estituat vsq. ad diffinitiuā suam qd intellige de secūda sentētia. nā in actio ne qd me. causa due fuerūt sentētie. prima de restituenda re. alia de dāno qua drupio etiam cōputanda in eo. vt. ff. q. me. causa si cū ex. s. hic autē. Sed nūq. vtrāq. est diffinitiuā dic q. sic quia vtrāq. diffinit prouenerat: vt. ff. de re. i. l. i. Alij esse dicūt a dmonitionē quādam primā suam: vt. ff. de here. et fal. s. si quis aut. nā et ex eo q. per primā sententia a dmonetur: et tādū expectat q. metū intulit. tō dicitur hec actio arbitria: vt. i. e. s. p. eerea. accur.

Absoluatur. s. a prestatōe quadrupli. ac. g. Quod in ceteris. q. nūmerantur. s. e. s. quadrupli. b. Actione hec est quinta diuisio actionum.

Actionū. **O**ēs actiones ex ceptis. his q. hic in

ter. et glo. enumerātur sunt stricti iuris p. d. et diuidit in tres ptes. nā primo ponit regulas. Secūdo in spē ponit q. sunt actiōes bonæ fidei. Tercio q. l. olim es set dubitatio tñ hodie clarum est q. pe

titio heredi tatis bonæ fidei. Secūda ibi. bonæ fidei Tertia ibi. Quis. are.

Bonæ fidei sunt. xvij. actiones q. nūmerant in ff. s. et se. bonæ fidei sunt alie aut oēs stricti iuris. nāz quæcumq. hic nō inueniam stricti iuris eas iudicabo: q. posito vno d. contrariis: et oia alia itelligenda sunt: vt. s. de his q. sui vel alie. iur. sunt. s. videam'. sed quare magis hec dicatur bonæ fidei quā alie nūqd. tō q. possit esse malafides in aliis. rñ. q. in omni cōtractu d. bonafides interuenire: vt. C. de ac. et ob. bonā fidē imo si interueniat dolo in cōtractu bōfidei q. det cām ptractui nō v. ipo iure: vt. ff. de dolo. et elegatē in pñ. s. in pñu stricti iuris purgat p actōes v. p excepti nē doli: vt. C. de iuri. fil. i. dolo. Bōfidei dicit i pñu i bōfidei. purgat p actiōem ex eo ptractu: vt. ff. de ac. ep. v. l. i. i. l. i. s. si uēditō: s. i stricti iuris. d. dolo agit v. l. ercipit: vt. dicitur ē. vt. ff. d. dolo et elegatē s. h. solū. ff. d. s. ob. si q. cū alr. cū q. d. l. i. s. v. b. i. g. pñat: v. l. mala fides ad qd bonæ fidei iste dñr. vñ. alie stricti iuris dñr: q. si uēit i eis nisi q. stricte erigit nā ac tōdū si si uēit vñ ex mora in dñrbus stricti iuris: vt. ff. de neg. ge. l. q. tātūde

causa factum sit: a ceteris de quibus simul locuti sumus eo differt q. eius natura tante continet: vt q. iudicis iussu ipam re actore restituat absoluat quod in ceteris casibus non est ita: sed omnimodo quisq. in quadruplus cōdenat qd ē et i furti manifesti actione. **A**ctionū autē q. dā bonæ fidei sūt: qdaz stricti iuris: bonæ fidei sūt: be. ex ēpto: vendi

t. C. de vsu. l. i. ff. de condi. inde. l. i. sed
 in contrahib⁹ bone fidei nō: vt. ff. de ac.
 empt. iulia. §. ex vendito. et ff. de vsur.
 moza. §. in bonafidei. itē in actione stri
 cti iuris fructus non veniunt ex moza
 si petas q^o nō

fuit meñtis
a tpe litis cō
test. tñc enim
incipiūt veni
re fructus ex
moia. s; si pe
to locato: conducto ne
gociorum gestorū mā
dati depositi^a pro so /
cio^b tutele^c cōmodati

tam q̄ aliquando fuit, meum veniunt
fructus ex mora, secus in bone fidei iu
dicis. vt. ff. de vsur. videamus. §. si acti
ones. item non venit interesse si rez da
ri est in obligatione secus si rem tradi
vel factum. vt. ff. de verbo. obliga. vb̄
autem. §. si. 2. l. si fundum. 2. ff. de re iu
di. l. si quis ab alio. §. si. que veniunt in
bo. fi. iudicis. vt. ff. de acti. emp. l. i. in
prin. ista ergo omnia que vicem obti
nent accessionum non veniunt in cōtra
ctibus stricti iuris : nisi vt dictum est
nec ob. q̄ veniunt ista in arbitarijs q̄
sunt stricti iuris : quia iudicis officio ve
niunt : non iure actionis. vt. j. e. §. preter
ea. 2. §. sed iste in fi. sed in bo. si iure ac
tionis veniunt preter vsuram que ve
nit ex mora officio iudicis. vt. C. depofi
ti. l. iij. 2. ff. de nego. gesti. l. quia tantū
dem. item in bo. fi. veniunt ea de quib̄
bus nec actum nec cogitatum est. vt ru
pta 2 cetera 2 similia. vt. ff. de actio. emp.
fundi. §. si rupte. 2. C. de actio. emp. per
totum. Itē ex hoc titulo noratur que
dam differentia quā dicit. vt. j. e. §. in bo.
fi. patet ergo q̄ exuberantius 2 pingui
us in rebus officiū suum ad ea que bo. fi.
dei sunt extendit quā in contractibus
stricti iuris. 2 facit. §. de obli. que ex cō
sen. in fi. 2 ideo dicuntur bone fidei. et
aliter stricti iuris.

a ¶ **D**epositi. hanc actionē dicunt qui
dam esse stricti iuris in quattuor cas-
bus qui numerantur. ff. deposti. l. i. §. i.
sed Jo. contra et datur in dupli p eum

qui depositū suscepit de eo qđ dolo fecit. s; in heredē defuncti dat in simplū vt in dicto. s. alio s; tenet in duplū qui depositū suscepit. Et est rō qre pl^r putat in p̄dictis. iiii. casib⁹ q̄ numerant

pignoratitia^d familie^c
hereditande communi
diuidūdo^d prescriptis
verbis que de^d estima

rito. sed nūquid in his casibus est bo.
fi. Dicunt quidam q̄ non. arg. ff. de p̄
car. l. i. Nos contra. ⁊ dicimus q̄ fit bo.
fi. cum lex non distinguit. nec nos di
stingere debemus.

Pro socio que est vtriusq; directa h
est ab vtriusq; pte vt. j. de pe. te. liti. s. ex
quibus. **E**utele. sed cum iste tam
contrarie q̄ directe inueniantur nunq̄
quid omnes sunt bo. fi. rñ. sic in dubio
cum fauor sit extendendus: vt. ff. de lib.
et posthu. l. cum quidam.

Pignoratitia tam directa q̄ debito
ri datur soluto debito: vt. s. qui. mo. re.
contra. obl. §. si. quā contraria que da-
tur creditor: vt. ff. de pigno. actio. tutor.
§. contrarium.

C Familie que inter coheredes dat: vt. ff. fa. h. er. l. ij. t. s. de obli. que ex cō tractu. s. item. **D**ividundo que da tur inter eos qui habent rem cōm cū facietate vel sine vt diuidatur: vt. s. de obli. ex quali contractu. s. item si inter aliquos t. no. s. e. quedam. sed quid de actione fini. reg. rfi. quidam idē ppter similitudinem quā habz cum his dua bus: vt. s. cō. s. quedam actiones. s. cō tradico cum hic de ea nō inuenias t po test esse ratio quare secus fit in ista q̄ in alijs duabus: qz in ista id qd pure meuz est potest alteri adiudicari: vt. ff. fini. reg. l. ij. in fi. s. in alijs duabus cō muni res non prop:ia adiudicatur: vt j. de offi. iud. s. fi.

S. G. De estimato, ut si tibi res meas do t

estimo tibi ea. r. vt aut rē aut. r. reddas
si vero plus vendas tuū sit. r. est tūc pi
culū accipietis indistincte: vbi p. r. ff.
de est. ac. l. i. si autē sic dixi rē aut esti
mationē reddas tūc distinguatur q̄s ro
gauerit: vtrū

ego te de ven
dēdo aut tu
me de tradē
do: vt sit peri
culū rogātis
vt. ff. de pre
scrip. h. si ro
gauerit. alias
si gratuitam
s. i.

a Et ea. f. a.
ctio prescrip.
ver.

b Et p̄m
tatione q̄ na

scit re demū ab altera pte secuta. r. tūc
non ex traditione rei. sed ex pacto du
dum appposito: vt. C. de re. p. l. ex plac
to. sed cuz istis duobus casibus sit bo.
fi. quero vbi stricti iur. erit. r. h. vbi dā
ex pacto incōtinēti appposito q̄ veniat:
vt. ff. de pac. l. iur. i. gen. s. sed cum nul
la. r. s. q̄nimo. r. est rō q̄ nō inuenio q̄
sit bo. fi. nisi in duobus casibus. itē in
cōtractibus trib' innotatis dōt facias
facio vt facias r. in tertio de quo dixi
m'. dō vt des qd est pmutatio. in p̄mis
eni duob' p̄scrip. h. actio est stricti iur.
sed in tertio est bo. fi. vt hic dī in q̄rto
p̄ctu innotato. facio vt des de dolo agi
tur prescrip. ver. vt. ff. de prescrip. ver.
naturalis. s. at cū facias vt des. itē in
cōtractu vbi est incertū de nomie a
ctionis h̄z locū hec actio. r. est stricti in
ris: vt. ff. de prescrip. ver. l. ij. r. iij. r. iij.
sed quid de actione in factū. nūquid est
bo. fi. r. h. quattuor sunt genera actiōis
hū' in factū. vnum vt hic detur ex om
ni edicto vel iterdicto p̄oris vbi nō de
dit p̄tor certū actiōis nomē vt iterdi. s.
fi. r. ff. nau. cau. sta. l. idē in p̄n. sed oib

dat in sub iudic. l. aquil. vt. s. ad. l. aquil.
s. si. tertio vt dē vbiq̄q̄ p̄scrip. ver.
actio dat. r. tūc ea dē est q̄ actio p̄scrip.
ver. vt. ff. de prescrip. ver. l. i. in fi. item
quarto dicitur in factum que est varijs

figuris caruz
vt. C. d. fa. fa.
ec. l. sancim'.
q̄ quartū ge
nus non pōt
sub regula cō
p̄p̄di. sicut
nec mora: vt
ff. d. vsur. mo
ra. in p̄i. Nā
quid ergo est
stricti iur. sp
r. h. sic. cū hec
non inueniā
q̄ bo. fi. sit. s. s.
qdā dicāt q̄

it. **G**uerat. antea et
rei vrozie actio vna ex
bone fidei iudicijs: sed
cum plenorem esse ex
stipulatu actionem in
ueniētes oē ius qd res
vrozia antea habebat
cum mul'tis diuisioni
bus in actionem ex sti
pulatu que de dorib'
exigēdis proponitur
transulimus d' merito

in tertio casu vbi loco p̄scrip. ver. dat.
que cōpeteret ex pmutatōe v' estimati
tione sit bo. fi. quod ē falsuz. q̄ p̄ oī p̄
ctuybi certū debet h̄z locū certi cōdictio
ff. si cer. pe. certi cōdictio r. tū nō dicit
aliquā p̄ditionē eē bo. fi. itē qd d' actōe
p̄scri. ver. q̄ p̄scario dat. Dicāt qdā qd
bo. fi. ē: vt. ff. de p̄scario. l. ij. s. hoc inter
dū. s. dīdo. q̄ nō inuētur qd sit bo. fi.
vt. ff. de sca. l. ij. s. h̄ iter dū. c. **P**eti
tio q̄ dat p̄ possidētes p̄ h̄ de v' possessio
re: vt. ff. de pe. h̄. l. reglariter. r. l. se. r. l.
q̄ iterrogat'. d. **A**dbuc. i. vsq̄ ad rēs
pora hū' l. vel m̄se cōstōnis. de qua sta
tis memoriā facit. c. **C**onstitutio. vt

Guerat. **A**ctio reivrozis q̄ oī
pro dote cōp̄erebat ē hodie transmissa in
actione ex stipulatu cū oī suo iure. que
actio ē p̄uilegiata respectu hypothēce
seu p̄prietatis seu p̄latōis. h. d. are.

f **G**uerat r. rei vzo. ac. nomē erat actio
nis. vel dic q̄ factuz denotat. l. rem ip̄
sam vroziam.

g **E**x stipulatu. que s̄it pro dote dat.
h **T**ransulimus. vt. C. de rei vzo. ac.

I. i. in pñ. et cōpetit hec actio ex stipula
tu siue marito vt ei dos des siue vxori
vel patri ei vt restituat r siue vtiliter
fuerit interposita stipulatio siue nō fñ
sq credis tacite r vtilit iternēre: vt. C.
de rei vro. ac.
s. i. nam r als rei vxorie actiōe subla
intelligit si/ ta ex stipulatu q actio
pulsatio taci/ p ea introducta ē: na/
t. vbi nō est: p turam bonafidet iudi/
vt. ff. d. ad op/ cū tñ in exactiōe dotis
tio. his xbis/ r. ff. si cum plus ineruit vt bonafidei
q. p. l. fal. l. ij/ sit sed et taciā ei des
s. itē sciēdū.

¶ **Adheruit. s. actio ex stipulatu vt b. r.**
C. de rei vro. actio. s. s. nō ignoram ali
as. n. stricti iuris est cum non innuat
bo. si. vt. s. e. s. actionum. b. Taciā
s. actiōem hypothecariam.

¶ **Ei. i. actiō ex stipulatu vl' mulieri.**
¶ Hypothecam. s. ex vtrazq parte siue
ex parte mulieris ad petendā dotem si
ue ex parte viuius ad petendam. semp
enim sunt ibi tacite hypothecę: vt. C. de
rei vro. ac. s. i. **¶** Creditoribus. s. nū/
quid omnibus indistincte. Rñ. fm. M.
sic siue primi habent pignus vel hypo
thecam expresse. siue non. Sed hec
opinio nō valet. qz lex distinguit: vt. C.
de iure do. l. vbi. itē fiscus r mulier pa
ri passu ambulanti: vt. C. de priuil. fis. l.
qñs. r fiscus non pferatur habenti/
bus expresse: vt. ff. qui po. in pig. ha.
si pignus. ergo nec mulier. secunda est
opi. vt distinguatur inter pignus. s. tra
ditum r hypothecam. s. non traditam.
Primo casu non pferatur mulier. s. s.
cumdo sic. vt arg. ff. qui. ca. ta. pig. con/
tra. l. pe. Sed r hāc reproba per id qd
est. s. e. s. inter pignus. Tertia est opi.
fm. B. r Jo. r Azo. vt habentibus taci
tam hypothecā pferatur. non autem
habentibus expresse. lex enim suū pri
uilegiū qd dederat primis eis adimere
presumitur ppter mulierem. non autē
id priuilegiū qd qd sibi aduenisset. r b

caute probatur per verba. l. C. qui pot.
in pig. ha. l. si. ibi. R3 atērioris tempis
priuilegio sint vallati r. **¶** Cum ip
sa. vis faciendi est in eo qd dicit ipsa.
nam alius non admittitur ad tale pri
uilegium a

dimus hypothecam^o gens pro do
preferantē alijs cre te etiam he
ditoribus in bipothe res mulieris
cis tūc censuimus. cu3 vt. C. de pri
ipā mulier de dote sua uil. do. l. i. ni
experietur cu? soli? p/ si sit de suis
uidētia hec? induximus hereditibus. i.
de filijs r. a3
lijs descendē

tibus mulieris. C. qui Pot. in pig. ha. l.
si. sed nūquid procuratori mulieris da
tur hoc priuilegium. respon. sicut. ff. so
luto marri. alia. r. ff. de procura. l. si mi
nor. s. quoniam. item qd hic dicit de do
te sua: ideo dicit qz aliud est in dona. p
pter imp. nam in ea non habet hoc pri
uilegium: vt. C. qui po. in pig. ha. l. si.
in si. sed quando mulier potest experi
ri de dote. respon. so. ma. non prius nisi
maritus ad inopiaz verget: vt. ff. de iu
re do. l. vbi. r. ff. soluto ma. l. si constan
te. in prim. r hoc siue ipsa dederit dotez
siue alius extraneus qui tamen non fu
it pactus de ea sibi reddenda quo cas
su sibi non mulieri daretur: vt. C. de rei
vro. actio. s. accedit. si aut pater mulie
ris dederit dote pñ actio r filio simul
dabitur imo aliquatū h3 plus pater
qui agit r filia semper credit consentis
re nisi hēat instā cām cōtradicti r cō/
tradictat: vt. ff. so. ma. l. ij. s. si. r. l. nō so
lū. r hāc dote itegrā d3 suare pñ p filia
nisi clade. i. rēpstatē vl' viuz fuerit pñ
monū dñminutū: vt in aut. de eqñ. do.
s. qz nō oia col. vij. s. nūqd pñ b pñite
glū dabit vñ q nō qz sua actiōe agit: vt
ff. so. ma. l. ij. s. volūtate ecōtra q sic vñ
qz p b file puidet cū pñ hāc resuare co
git filie r hoc verū puto vt b dñ. **¶** Qui
puidētia r. Azo. **¶** Soli? mulieris
¶ **Hec induxim? i. vt alijs pferatur.**

In bonefi. **D**oble. cōp
satio opposita
ab hoie pmittit oēs actiōes ad cōcur
rētes q̄ritates ip̄o ius siue sit actio
bonefidei. siue sit stricti iur: excepta a
ctiōe depōsi

si q̄ p̄ cōpēsa
tionē nō tol
lit. p. d. Et
dūndit i tres
pres. p̄cio q̄
liter cōpēsa
tio fit in bo
nefidei iudi
cis. Secūdo q̄
liter oli i po
die fit i stricti
iuri. Tercio
facit quādā
exceptionē in

Secda ibi, s; z stricti iuris. Tertia ibi
excepta. Bre. a ¶ Restitui. large ac
pe sue p dato siue p restituendo. vt. ff.
de N. sig. l. xñā reddēdi. z hoc intelli
gas siue in vsuris ex mora. vt. ff. d vsu.
mora. s. in bo. si. siue interesse agentis
vt. s. de ob. ex cōsen. in fi. b ¶ In q. s.
officio iudicis. ¶ Qpoteat. i. reco.

D **E**mpensatio. s. opposita exceptione
 compensatoria tantū e **D**oli mali. q̄
 exceptio id dabat q: dolo facit q̄ petit
 q̄ restitut⁹ est: vt. ff. de excep. do. l. dolo
 Et ita no. p̄tūm ad effectū nulla e dis
 ferētia. s. ad sba vel rāore iuris.

f. Constitutio, vt. C. de compe. l. ff.

S Aperto. l. vii. q̄ritas bicinde debe
tur. nā sp̄ci ad sp̄cū vel sp̄ci ad q̄ri
tatē vel q̄ritas ad q̄ritatem si est q̄ri
tas vel sp̄s nō fit cōp̄satio: q̄ nō p̄
iure apto. v. ff. de pig. actio. si cōuene
rit. l. iij. c. ff. de p̄di. inde. si nō for. s. si
centū. c. de ipen. in re. do. fa. l. q̄ dī. c. l. i.
fi. c. ff. de pecu. l. si creditor. s. i. S3 nō
ne statī b̄ subijāt q̄ actioni i rē p̄t obij
c. cōp̄satio ad b̄ q̄v̄ fieri de sp̄e q̄ritu
tes. l. i3 dic q̄ sit rei ven. q̄i re nō restitū
ta iurāt in lites vel in verā estimatio

Item. vt. ff. de res vendi. qm̄ remittere.
Item quid si p̄ciū de debitū est in ge-
nere. vt. debeo tibi p̄oies. et tu mihi p̄o-
minē. Rñ. sit compēsatio. vt. ff. si p̄a-
bere. pe. l. i. §. itē si cū me. et ff. de p̄ere.

tutis iudicij ex rescrit
pro diui marci opposi
ta doli⁹ mali exceptio
ne compensatio indu
cebatur sed nostra cō
stitutio⁹ easdē cōpensā
tiones q̄ iure ap^o n^o n^o
tur latius introduxit
vt actiones⁹ ipso iure⁹
inuiuant⁹ si⁹ siue i⁹ siue
in personam siue⁹ al⁹s

compem. l. fina, s. penult.

p **q** Et actiōes, accusatiui casus est.
i **p**ro iure adeo vt dixerit quidā nō
est necesse voce pois opponi cōpēsa-
tionez vt hic.3 certe imo est necessarius
vt opponatur. qd pbo trib' rōib'. n.
fideiussor cōueniens elegit vt vel sibi
vel qd reo debet compenset. q electio
sibi non daret si ius compensaret. vt. ff.
de compen. si quid. item ⁊ reus conuen-
tus elegit. in quā cām compensat si des-
beat ex pluribus causis. vt. ff. de com-
pen. l. qd labeo. item lex dicit eum ma-
le agere cui obijci pōt compensatio vt
ff. de cōpen. l. verū. sed qui male agit
habeat actionem. sed eliditur excepti-
one. vt. ff. quando di. vsufruc. leg. ce. l.
i. in si. sed fm hanc opinio. quid adijci-
tur actione stricti iuris ad id qd erat
olim Respon. quia doli mali tantum
obijciebatur exceptio. sed nunc etiam
compensationis exceptio opponitur vt
hic ⁊ j. eo. s. pe. ⁊ in pñomimus doli. cū
generalis sit. vt. ff. de excep. doli. l. ij.
s. ⁊ generaliter.

12. **G** Adiuuanteur. scilicet compensatio
nes. 13. **S**ive alie scilicet actiones. vt

mixtas que sunt. iij. r. s. e. s. quedam
actiões. Itē persecutio fideicom. Itē
officiū iudicis r. similia que actiones
sunt r. largissime excepto vocabulo. vt
ff. de actio. r. obli. l. acciōis verbo. vñ

r. peritiōes
cautionū oc
cassione dāni
infecti com
pensant. vt
ff. de dā. ifec.
l. i. r. l. si qd
s. si qd quia.

A Depositū depositarū rerū quis
quid tu intel

ligas quādo pecuniā nō signata ē des
posita. quo casu etiā aliā silem redde
re pōt. vt. ff. depositū. l. lutiū. r. l. die
spon. s. i. si aut esset depositū facta in
spē vel in pecuniā. vt in spē qd eē pōt
ff. de. l. l. plane. s. s. b ita tūc ēt alia ra
tiōe nō obijciēt cōpensatiō : qz in spē
nō sit compensatiō. Item qd hic dicit
in actione depositū. idem dicūt quidāz
in actione cōmodati. l. sub p̄textu. sed
certe imo est ibi ratio qz in spē fieret.
nā sole spēs cōmodantur nō q̄ritates
nā q̄ritas in species cōmodet. vt. ff.
cōmo. l. iij. s. si. Item cessat alīs cōpens
fatio vt qū per violentiā mihi rem ab
stulisti. vt. C. de compen. l. si. in si. item
r. fisco non opponit in quibusdā casi
bus quos dic vt. ff. de iur. si. auferē. s.
qui compensatiōez. item in curatore
q̄ fraudauit publicam annonā. vt. ff.
de compen. ob negocius. **B** Defrau
dēt. sed nōne hec ratio vbiqz pōt ha
bere locum. Nā. nō itaqz si restitutio
denegat est dolus. vt. ff. mā. si pcura
tores. s. dolo. item depositari⁹ dolo tā
tū tenet. vñ si hec magis graue non
est mirū vt arg. ff. de iurciuran. cum
qui. in principio.

Preterea. **A**ctiones arbit
trarie. ideo dicte
sunt. quia mere arbitrio iudicis sunt.
r. sunt tam reales q̄ personales. b. d.

Et diuiditur in tres partes. Primo q̄
re dicantur arbitrarie. Secunda que
sunt iste arbitrarie. Tercio quid iudez
in his possit. Secunda ibi. sed iste.
Tercia ibi. in his enim. Are.

E Preterea
arbitrarias.
sed nunquid
sunt bonesi
dei vel stris
cti iuris. rñ
det quidam
q̄ bonefidei
sunt quia in
iudicis arbitrio

ex actiōe defraudent
Preterea q̄sdam a
ctiōes arbitrarie ex
arbitrio iudicis pen
dētes appellam⁹ i q̄b⁹
nisi arbitrio iudicis is
euz quo agit actori sa
trio sunt. vt. j. p̄xi. s. in fi. r. s. co. s.
in bonefidei iudi. sed hoc non valet.
quia offi. iudi. quod in bo. si. iij. venit.
est iure actionis. sed hoc quod est in ar
bitrariis merum est r. in iudice tantuz
est. vt. ff. de eo. qd certo lo. l. in bo. si.
alij dicunt q̄ nec sunt bo. si. nec stricti
iuris. immo est tertia species ad illaz
diuisionem que est. s. co. s. actionum.
r. facit pro eis. ff. de in litem iuran. l.
in actionibus. s. plane. r. ff. de iur. l. i
fideicom. s. in his. vñ etiam repro
bat quia dicta diuisiō est perfecta tam
mediata. alij dicūt quod verius est q̄
sint stricti iuris cum bonefidei non in
ueniantur. s. co. s. actionum.

Ex arbitrio bene dicit ex arbitrio
nec enim obligatus est rem restituere
vel simile quid facere. quod prompte
dices esse verum in actione in rem.
in personalibus. autem r. arbitrariis
que hic enumerantur dices q̄ licet ex
hibito vel restitutio sit in obligatiō
ne. pena tamen. id est interesse. vel p̄
titatem iuratum est. non nisi per offi
cium iudicis prestatur. r. ideo arbitra
rie dicuntur.

Restituat. vt in rei ven. que est ar
bitraria cum primo rem restituendo lē
beraretur alīs iudicis arbitrio in lites
iurat. vt. ff. de in litem iuran. l. in actio
ne. r. ff. de rei ven. l. qui restituere. vel

hypothecaria vt. j. pri. s. vbi pec oia
exempla diligenter dicuntur. **A**el ex
hibeat cũ ad exhibendũ agit. **B** **A**el
soluat. scz cum certo loco soluendũ est
C **A**el noralit. cũ noraliter agitur,
d **A**edat. i.

det.
e **E**odem
nari. diuersis
mõis fiet cõ
demnatio si
cur diuerse
sūt iste arbi
trarie. vt dis
cem. j. pri.
s. in fi.
f **S**z iste a
ctiões. i. ar
bitrarie.
g **I**n rez. s.
separatim. naz
vna z eadẽ a

ctio nõ põt illi rem z in personã esse ni
si in quattuor casibus mĩtis. i. s. es.
quedã aut. **p** **P**ubliciana. de q̃ has
bes. s. e. s. alie. **i** **S**eruiana. de his
duabz spẽb. habes. s. eo. s. seruiana.
k **I**n psonã. i. in psonã vt b̃ in in re
est scripta: vt. ff. qd me. cã. l. incrim. s.
aiaduerten dũ a l̃s cũ aut z de hac dic:
vt. s. e. s. itez actio. **l** **D**e eo. actio d
dolo est arbitraria vt hĩc qd est iõ q: li
berat dolosus verũ interesse p̃tando
si restituere nõ possit. als iudicis offõ
iurat in litẽ. vt. ff. de dolo. l. arbi. i. p̃n.

m **I**tez certo loco. s. pecunia petitur
n **P**romissus. idẽ etiã si legatũ sit re
lictũ certo loco dandũ. z idẽ si mutui
sit datũ certo loco reddendum. nã his
tribz casibz locũ h̃z certi condicito ar
bitraria. i. in pmissione z legato z mu
tuo. z als nõ. vt. ff. de eo. qd cer. lo. l. ij.
s. b̃ aut. z. l. si p̃s. z. l. aut si mutua. z q̃
b̃ d̃ petis. f. alteri quã vbi fuerit p̃mis
sum dari. z venit i ea vtilitas tã agen
tis q̃ rei: vt. j. e. s. loco. **o** **A**ctionibz
scilz personalibus. **p** **S**imilibus.

scz in rez. z sunt decẽ de quibz dixerat
s. vel dic q̃ alie sunt arbitrarie q̃ b̃ nõ
nũrant: vt ecce actio in factũ dat cõ
tra nautam. cauponẽ. stabulariũ. vt. ff.
nau. cau. sta. l. i. i. p̃n. s. qdã dicit ea si

esse arbitra
ria: q̃ ibi nõ
feruntur snie
due. itẽ est a
ctio i factũ q̃
dat cõtra pu
blicianã: vt
ff. s. pub. l. i.
in p̃n. item a
ctio fini. reg.
ff. fini. regũ.
l. ij. in fi. z. l.
ij. itẽ actio re
ditoria: vt
ff. de edil. e.
dic. l. redibz
toria. item a

cti ex stipulatu pro dote repetenda da
tur: vt. ff. sol. ma. l. filius. s. maritũ s̃
certe isto casu nõ iõ iurat in litẽ q: ar
bitraria sit. s. q: honestat sit: vt. s. e.
s. fuerat. itẽ actio rerũ amotarũ ẽ ar
bitraria: vt. ff. rez. amo. si cũ dos. in fi.

q **N**aturã. i. bonitatẽ. vt dicit qdã
vl̃ mei. i. s. naturã actiõis arbitrarie
q̃m̃cẽdã. nã triplex põt mod⁹ cõdem
natiõis dephendi i arbitrariss. vñ due
snie ferant. p̃ma de restituẽda re z nisi
restituat fiat cõdemnatio in penã vl̃ i
teresse p̃ dilationẽ iurifuradĩ in litẽ vt
p̃z in actiõẽ qd me. cã. z in actiõẽ d̃ do
lo z rei vẽ. z actiõẽ ad exhibendũ z filibz
z ali⁹ est mod⁹ vñ vna ferat snia z in ea
statim interesse cõsiderat vt q̃n certo
loco aliq̃d dādũ est z b̃ in ista sola. ter
tius mod⁹ est vt nõ in q̃ntitate cõdẽ
natiõis fiat arbitriũ s̃ i q̃litate: vt i a
ctiõẽ noralit in q̃ arbitrat iudex an li
beret dādo suũ priora qd est q̃n offiõ
ignorare vel p̃hibere nõ valẽte deliq̃t
als insoluit teneat: vt. ff. de nora. l. i. in
p̃n. z. l. in delictis. in p̃n. Accur.

a **¶** Satisfieri. sed nōne hoc idē i. bo. fl. iudicij sit. rñ. q. triplex est officiū. p. mū q. obtinet actiōis vtez per qd. of. ficiū petunt salaria aduocatoz. et resti. tutiōes maioz. et minoz. vt. ff. de mio. l. q. si minor.

S. fl. aliud est q. bonēfidei actionib⁹ in. heret quam iure actiōis venit vt. ff. d. eo qd. cer. lo. l. i. bonēfidei et vna cūz actione parit. vt. C. de po. l. i.

tiij. tertiū est q. inheret actionib⁹ stric. ti iuris quib⁹ dā. i. arbitraris. hoc ex solo motu iudicis descendit vt. qñ libe. rñ sit facere sed in actionib⁹ bonēfidei astringit ad b. Itē in actiōib⁹ bonēf. vna fert snia i. his aut plerūq. due. vt.

Lurare. **¶** Diuidit i. tres par. tes. Prio mādat iudici deferēdo certā sniam vsq. ibi. certe pecunie. Scdo li. mitat mandatū si illud est possibile vsq. ibi. etiā si de incerta. et. p. d. Juder. dz ferre sniam certā etiā sup. libello in. certo. si incertitudo est i. p. tate iudicis. h. d. Are. b.

¶ Possibile pec. idco dicit. interdū nō pōt certam ferre sniam. qd. eni si homo in genere promissus petis. vel sub alternatione. puta fitchū aut. pamphilū aut dānū emendari vel suū pro noza dari certe iudici nō est possi. bile ferre certā sniam qz natura actio. nis nō patit. vt. j. de offi. iu. in pñ. idē dico in her. pe. nā sicut sufficit in libel. lo pponere vniuersalit. ita et i. snia pu. si pñcio te hīdē extitisse vt. ex assē vl. ex semisse et iō tibi hīdē itate restituēdā.

c **¶** Pecunie. i. cum pecunia. petitur.

d **¶** Vel rei qñ alia res petit q. in qñti. tate cōsistat vel nō. et hoc si certū est. pe.

titū. als ei nō tenet snia nisi in aliqua. pte actoz. res certa scripta inueniat. vt. C. de sen. q. si. cer. quā. l. pec. snia. si aut. est incertū aut certificari pōt. vt. si pe. to interesse qd. dz coram iudice pbari.

et deduci ad. certitudinēz. vt. C. de sen. q. p. co. q. int. est. l. vna. s. ij. et tūc locū hz hic. s. aut. nō pōt dedu. ci in certitū. dīne. vt i. ho. mine gñalit. petitio et filij.

bus. qua. mō dixim⁹. et tūc nō hz locuz. s. iste. e. **¶** Ferat et in scriptis. vt. C. de sen. ex pñ. reci. l. si. nisi i. qñtuor casib⁹ vt. i. aut. d. mā. pñ. s. si tibi. col. iij. et i. aut. vt. iud. sine qñ. sut. s. necessitate col. ij. et i. aut. vt. ele. apud pp. e. cō. s. j. col. vi.

Si. **¶** De icerta. vt de interesse. **¶** Pl⁹ petēs i. iudicio loco. cā re. vel tpe. oli. cadebat a cā. hodie nō pl⁹ petens tpe. venit alr. puniēdus. qz i. eo. i. ducie duplicant. et actor. ad oē dānū. litis tenet pl⁹. nō petēs alijs mōis in. triplū sūpt⁹. quē sustinuit re⁹. lit⁹. noie. puniet. h. d. vsq. ad. s. si min⁹. l. ego le. gāv. vsq. ad. s. hūc. āt. et diuidit i. pñcipa. lit. in duas pres. Prio ponit id qd. erat. de iure antiq. qñ plus petebat. Scdo. id qd. ē de iure nouo. Scda. ibi. s. pec. qdē. itē pñas b. diuidit i. tres. nā pmo. pōit regulā gñalit. i. iur. antiq. qñ lit. puni. at pl⁹. petēs. Scdo. qñ. mōis dicat pl⁹. petere. Tercio. eīne. cuiusq. scda. ibi. pl⁹. āt. etia. ibi. reveluti. Are. **¶** Sua. intētiōe. i. libello vbi erat intētiō. sua.

¶ Cōplex⁹. ēt tpe. vt. ff. d. lib. le. l. nō. solū. s. i. nā pl⁹. qñtuor. mōis dī. vt. j. pr. s. et oib⁹. his locū hz. s. iste. i. **¶** Amitte. bat. fa. j. de excep. s. tpaes. qd. hic. dī. cit. in pñmato. idē erat in fisco. vt. C. de. in. fisco. l. in. fisco. lib. p. l. **¶** Vnic. mior. i.

xxv. annis. ac. **C**ognita. dñi dicit cā cognita. naz oēs in integrū restituere cā cognita pmittunt: vt. ff. de in inte. re. l. nō oēs. **I**unēture. i. facultate sua idē mltomagis dolo aduersarij: vt. ff. de mino. l. i.

Cōstantis fin^o errauit i facto in. q. pū dētissimi falsi tūtur: vt. ff. d. in. r. fac. igno. rā. l. ij.

D Quibus i. codicilli.

C Quibusdam. i. legata rijs p̄terea q̄ sibi i testō relicta sunt.

Minuesbant. nā tot erāt legatayt lex falcidia lo cū haberet. i. optebat vt le gata defalcā rētur ad hoc vt haberz he res falcidiaz qz dōrantes excedebant. vñ h̄s debet detrāhef fal. vt. s. ad. l. fal. s. i.

Plus an tem vt oibus his mōis eā videat cadere tūf ātquo vñ s̄sus. p̄ petif. cā. tpe. regz loco. **T**pe rōe a s̄lī p̄ cōtrariū. **P**etere. vt b. r. s. de fideicō. s. nō solū. **L**oco cōmemo ratiōe. i. sine vtilitate rei vel interesse rei. nā est habēda vtilitas si sua inter/ sit in loco destinato poti^o cōueniri. vel dīc de ipso loco. nā ipm locū vbi erat

faciēda solutio in libello ponere d̄z sic peto. r. vt mihi soluas b: vel vbi solue/ re pmisisti. vt b. r. ff. de eo qd certo lo/ l. ij. s. si post hec nisi soluat poterit euz cōuenire vbiqz voluerit dñm cōue/

derit. **T**pe^b veluti si q̄s ante dīc: vel añ cō/ ditionem: petierit/ qua rōne eū q̄ tardius sol/ uit q̄ soluere deberet minus soluere intelli/ gitur: eadēqz rōne qui premature petiit plus petere/ videt^o. **L**oco^o plus peti veluti cum quis certo loco sibi id qd stipulatus est alio loco peti sine comme moratione illius loci in quo sibi dari stipu/ lat^o est vbi grā. si is q̄ ita stipulatus fuerit: **E**p̄best dare spōdes rome pure intēdat da ri sibi optere. **I**deo autem plus petere in/ telligitur: quia vtilita/ tem quam habuerit p̄ missor: si ep̄best solue/ ret: admitt^o et pura intentione propter quam causam alio lo/ co petenti arbitraria^m.

tus hēat ibi forz non alē: vt. ff. de in. l. h̄s absens si fi. s. p̄la. dī/ cit q̄. s. vbiqz q̄ poterat eū cōuenire etiā am ibi. vbi n̄ hēat forz. r. ē p̄ eo. ff. d. in. di. l. eū q̄. r. ff. de cōsti. pe. si duo. s. s. r. cer to. sed certe qd dictis. le/ gibus dicitur vt quolibet loco possit. cō ueniri. vñ ē idoneo vbi cōuentus ha beat forum. vt arg. ff. de mu. r. ho. l. vt gradatim. s. primo.

Admitt. i. adimere desi/ aeret non ta men adimere potest.

Arbitraria. i. d est vtilis certi cō/ dictio ex stipulatu vbi stipulatio in/ terfit vbi cōt fuit vel vtilis certi condi/ ctio ex mutuo: vbi mutuz erat dandū certo loco reddendum. vel vtilis actio ex testamento vbi legatum dādum cer. loco. nec eni est propriū nomē actionis vt. ff. d. eo qd cer. loco. l. ij. s. p̄cauten.

actio. 7. l. si heres. 2. l. aut si mitta.

a **P**roponit. i. tribuit vt dat: vt. ff. d. eo qd cer. loc. l. si ephesi. **b** **P**romissio ri. sed actoris utilitas attendit 7 vt ius qd utilitas si attendit: vt. ff. d. eo qd cer to loco da. o/ por. l. ij. l. res sponso.

c **P**ura. id est non habi ta mētionē v/ rōne loci vbi erat faciēda sol. vt dixim⁹ s. eo. 5.

Huic.

Summat⁹ est iste. s. cu/ pcedenti vno de vero q in alternatiuis cōtractib⁹ in dubio est electio debito/ ris conco. l. l. plerūq. i. fi. ff. de iure do. An.

d **Q**ui cau sa hāc cāz electiōne iaz vobat.

e **E**lectio ni si vnu tam in terijt: tūc al/ terū qd sup/ est prestabit: vt. ff. d. eo qd cer. lo. nō vti q. 7 facit ad hūc. s. ff. d. in re do. l. plerū q in fine.

f **Q**uid digi/ eripit. i. eripe vult. accur.

actio pponit^a in qua scz ratio habet utilita/ tis q pmissori⁹ cōpeti/ tura fuisset: si illo loco solueret quo se solutu rū sponon dit. **Q**ue utilitas plerūq. i mer/ abus marie inuenitur veluti vino: oleo: fru/ mēto: q p singulas re/ giones diuersa habēt pcta. **S**ed 7 pecunie nūerate non in oibns regionibus sub eisde/ vsuris fenerant: si qd tamē ephesi petat. i. eo loco petat quo vt sibi detur stipulatus ē: pu/ ra actōe agit recte. **I**d ē etiā pto: mōstrat. f. qz utilitas soluēdi sal/ ua est pmissori. **H**uic aut q loco pl⁹ petere itelligit⁹ prim⁹ ē is qd cā pl⁹ petit: vt ecce si qd ita a te stipulet⁹ ho minē Stichū aut. x. aure os dare spōdes: dein/ de alterū petat veluti hoiez tūc aut. x. aureos tūc: tō aut pl⁹ petere in telligit⁹ qā i eo gñe sti/ pulatōis pmissoris est electō⁹ vtz pecuniā an boiem soluere malit.

g **F**acit. id est facere vult. **h** **P**ro/ dita est. i. data 7 est actio ex stipulatu b modo proponenda: vt dicitur hic.

Preterea. **S**ummat⁹ cum. s. si qd agēs s. e. ti. are.

Qui igit⁹ pecuniā tūc vel hoiez tūc sibi dare oportere itēdit eripit⁹ electōez aduersario et eo mō suā qdē cōdicti/ onē meliorē facit⁹ ad/ uersarij vero sui dete/ riorē: q de cā talis i ea re pda^b ē actio: vt si qd itēdat hoiez Stichū aut aureos. x. sibi opo/ tere dare. i. eodem mō petere q stipulat⁹ est.

Preterea^a si qd gene raliter hoiez stipulat⁹ sit 7 gñaliter Stichū pe tat: aut spēalit⁹ vinū sti pulat⁹ sit 7 spālter cā panū petat aut gñalr purpurā stipulat⁹ sit: deide spālter tūcā pe/ tat pl⁹ petere itelligit⁹ qz electōez aduersario tollit⁹ cui stipulatōis ius libez fuit aliud sol uere q qd peteret: qn etiā l3 viliusimuz sit qd qd petat nihilominus pl⁹ petere itelligit⁹: qā sepe accidit vt pmissio/ ri facili⁹ sit illud solue/ re qd maiori pci⁹ eēt.

Sed bec qdē antea in vsu fuerant postea sō lex enomiana^a 7 nra^o

i **P**reterea hoc ē aliū ex/ ēplum qliter causa pl⁹ petat⁹.

l **T**ollit. i. tollere vult, accur.

l **P**recij. fa cit ad hoc. ff. loca. ita qrit. s. i. r. ff. de cō di. 7 demon. quod traditū est. 2. l. se. 2. ff. de in diez ad iec. l. si vendi tor. s. 3. si neu tra. 2. ff. dñu 7 pa. l. fi. 2. ff. vñusu. pacte nus. s. fi. 2. l. seq.

m **S**ed hīc quidem. scilicet que diti/ mus vt plus petendo ca/ dat a tota cā vt. s. eo. 5. si quis agens.

n **E**nomia/ na. scilicet gre ca quā nō ha bemus.

o **E**t nostra scilicet greca quā non ha bemus.

Intentio. s. greca: vt diximus cu/
ns finia est vt tēpus debeat duplicari
cōuento. ⁊ expēse omēs ibi restituit: vt
j. de excep. s. hō die autē. b **Q**uanti/
tate. ⁊ sic re. c **A**ldodo. i. loco vel cā
vt. s. s. plus
autem.

Diximus
vt. s. e. s. tri/
pli. ⁊ ibi hui/
nostre consti/
tutionis gre/
ce finia recita/
tur s. si nō so/
lū petijt sed
etiā cautionē
erexit post li/
tē contestatā
amittit debi/
tū etiā hodie
vt. c. de plus
peti. l. i. q. est
hūic cōtra. si

āre lit. cōtest. peniteret nō puni: q: nō
petit sed petere vult: vt. ff. rem ra. pa. l.
ampli? nō peti. ⁊ in. d. l. de plus peti.
l. i. **E**t puniatur. s. condicione ex. l.
illa greca cuius effectum habuimus. s.
eo. tripli. ⁊ in hoc. s. plus autem.

Si minus. **P**etens mi/
nus q. ei debeat
tur pōt corā eo dē iudice residuū petere
idē si aliud pro alio petierit p. errorem
nam pōt libellū mutare. p. d. Et diui
ditur in duas ptes. Primo quādo mi/
nus petijt quādo aliud pro alio p. erro
rem petijt. Secūda ibi. si quis aliud are.

Intentioe. s. in libello inrētidis. ⁊ h
per errozē si enim sciēter donare psumi
fm quosdam. s. h. puto q. nūq. donare
psumat nisi tunc qm traditio fieret ab
eo q. donare psumit: vt. ff. de re. iu. l. cu/
sus p. errozē. hic non erat datio s. que/
daz abstinentia. vñ siue sciat de reliquo
q. agit siue non tempe certi iudicij lo/
cum habeat. s. iste. g. Iudicio. i. quā/
docūq. ante sententiā reliquū petierit:

ōf ⁊ hoc ppter duas rōnes falsas vna
q: pōt emendare libellū quādocūq. an
te sententiā vt. dicit ⁊ est pro eis. ff. d.
nora. in delictis. s. si detracta. ⁊ sic in
fine noua contestatōe fm quosdā: vt b

tentionē cōplexus fu/
erit actor q. ad eū pti/
neret: veluti si cum ei
decem aurei deberen/
tur quinq. sibi dari o/
portere intenderit aut
si cuz totus fundus es/
tus esset partem dimit/
diam suam esse petie/
rit sine periculo agit:
in reliquum vero nibi
lominus iudex aduer/
sarium in eodem iudi/
cio⁸ condemnat ex cō/
suetudine.

sententia fuit dominus. **A**ld. sed certe
fm Jo. positum est falsum ⁊ due rōnes
male. nam non pōt quis mutare libel/
lum nisi vñq. ad litē contesta. nec ⁊ hō
die pōt datū libellū q: sic dicit aut. q.
non habet necesse in primo libello per/
sistere: vt in aut. de litig. s. omnem. col.
vñ. Item q: non videt in iudiciū ve/
nisse qd post litē cōtest. contingit: vt
ff. de iudi. l. nō pōt. ⁊ ff. de excep. rei iur.
di. cū querit. ⁊ l. egi. nec ob. qd hic dī/
cit. ⁊ qd dicit eodem iudicio. nā sic dic.
idē corā eodē iudice ⁊ ab eodē actore ⁊
reo. nā ⁊ ppter hāc cām. s. ppter idē i/
tatem personarū etiā vbi porsus aliud
petit tñ dicit iudiciū idē: vt. j. primo.
s. Itē nō obstat. ff. de nora. in delictis
s. si detracta. q. ibi ex eadē cā ⁊ eadē a/
ctōe ⁊ ad idē agebat. l. z cēt variatio in
quodaz beneficio qd dñs habz p. l. vt
dñs posset pro nora dare: vt. j. de nora.
ac. s. summa. ⁊ ff. de reg. iur. miles. s. i.
Item alia ratio nō est bona. q: non fm
consciētiam. sed fm allegata d. iudex

Liber Quartus

iudicare et pronuciare. vt. ff. de offi. pre.
i. licitas. s. veritas: nisi habeat conscientiam
vt iudicet in dicta. l. ff. fin. regu. si in
ruptione. s. ad officiu. et hoc in singula
ribus iudicijs. Sed quid in vniuersa
libus. ff. pos.

test in eis ad
fieri quoadocu
q ante sente
tiam: vt. ff. de
peti. here. l.
iij. c. l. si quo
tempe. et sic i
telligit. C. de
ap. l. si. s. fi.

a **Constitu**
tione. scz gre
ca qua non ha
bemus.

b **Si** qd in
stamento dari sibi opor
tenderit. s. si
bi debet.

c **Judicio. i.**
apud eundem iudicem et dicere idem iudiciu
propter identitatem personaru et iudicis:
tamen vere aliud. sed nunquid noue di
lationes dabantur. ff. si potest esse et i
struct' ex petito de prima. etiam ad secunda
non dabantur cum necessario non voluntarie
sunt dande dilationes: vt. C. de dila. l.
i. nam si primo egit actione vi bo. rap.
et post mutet et agat actione furti satis
potest esse reus instructus si autem sunt
diuerse petitiones: vt in hoc. s. of no
ue dilationes dande sunt: vt. C. de dila.
l. i. ite nuncquid iteru de calumnia iurabif
rii. sic q: pot in hac causa calumiar: vt. ff. de
dano insec. l. q bone si dei. s. ate penul
timo. d. Corrigere. no. q pmittitur a
licui error: e suum corrigere. sed nunquid
in veteri habet necessesse persistere. ff. no
fin hac. l. sed hodie contra. aut. de lit. s.
omne. col. viij. et ita intentabit veterem et
nouam nisi reo absoluto vt in veteri ob
stet exceptio rei iudicare. in noua vt qz
sit eadem causa agendi et eedem persone et eadem
res. l. 3 alia sit actio: vt. ff. de iureiura. l.

duobus. s. exceptio. et de excep. rei iudi.
l. si mater filij. s. eadem. c. l. canz qritur
vel ibi actio prima ita se habet ad secu
da: vt electione tollat qd in casibus co
tigit: vt. C. de fur. l. i. c. si fu' ex emi.

se man. l. i. et

C. de co dicil.

l. si. c. d. pa

ctis iter ept.

et ven. l. com

missorie. c. ff.

de tribu. l. qd

in heredem.

s. elige. c. ff.

de leg. ij. cum

filius. s. vari

is.

Intendes

rit. s. sibi des

beri.

Sunt

preterea.

ex stipulatu debetur.

Sunt preterea que
da actioes qd non soli
du qd datur nobis p
sequimur s; mo solidu p
sequimur: mo min' vt ec
ce si i peculiu filij fui
ue agam: na si non mi
n' in peculio sit q pse
quimur insolidu dñs
paterue condemnatur
si vero minus inueni
atur eatenus condem

Iste. s. vsq ad fine tituli. h. d. actioes
oes aut sunt psecutorie solidi aut inq
tu qd facere pot vel inq tu h; vt pbat i
qncq expleis hic positis. h. d. Et diuidi
tur in duas pres. In pria potit vna di
cti gñale videlz q non ois actio e psecu
toria solidi. Secdo illud q pla explea p
bat. Secda ibi. vt ecce. Item secda sub di
ui dit. na primo ponit explea de pecu
lio. Secdo de dote. Tertio qñ agitur p
patrem patronu vel donatariu. Quar
to quando agit p compensatione. Quis
to qñ agit contra illuz q bonis cessit.
Secda ibi. Item si de dote. Tertia ibi.
si cu parere. Quarta ibi. copensatidoes
Quita ibi. cu qñ legat tñ p pticulas: vt
clari' vna qñ materia coprehendat. ar.

f **Actiones. innuit** hic quandam diui
sione actionu. s. q alie sunt psecutorie
insolidi da alie non. et hanc psequit vsq
in si. hui' titu. et non est ista diuisio de
rñ. diuisionibus. na prima q alie sunt i
re. alie in psona: vt. s. eo. s. oim. Secda
est q alie sunt ciuiles. alie ptozie: vt. s.

e. s. s. iste actōes sunt. Tertia fuit. s. eo. s. sequēs. Quarta. s. e. s. oēs at actōes. Quinta. s. e. s. actionū qdā sūt Sexta ē qd alie sūt tpales alie ppetue Septia qd alie sunt trāsitorie ad hēre des alie nō:

vt. j. de ppe. nat iudet quaten' in rēp. acti. s. peculio sit. quēadmo? dū aut' peculū intelli? gi debeat suo ordine pponem^{2a}. ¶ Itē^{3o} si de dote in iudicio mulier agat placz eaten' maritū cōdēnari debet rī qten' facere possit. i. qten' facultates ei' patiunt. Itaqz si dotis p̄tati cōcurrant alie directe: facultates ei' insolidū alie p̄te. s.

de obli. q. ex q̄si actū. s. i. An decia qd alie sūt singlares. alie vniuersales. alie ḡnales: vt. ff. p. socio l. p. socio arbit. Duodecia diuisio ē qd alie sūt simplices alie duplices. vt fami. her. cōi. diui. fi. regū. r. quedā interdita: vt. j. de interdic. s. tertia diuisio. Est aut' r. hec etna gās de qua h. dicif. a. ¶ Proponem^{2o}. vt. j. ti. i. s. cū aut. b. ¶ Itē maritū vel ei' heres. s. filios cōes. scē in etneis hereditib' vt. ff. so. ma. l. etiā fili' mulieris. r. in l. maritū. r. l. seq. c. ¶ Facultates. vt tū ipse marit' nō egeat: vt. ff. de reg. iu. inf. eos: r. ff. de re. iu. l. i. cōdēnatiōe psonarū. r. b. uisi dolo fecerit marit' quo min' possit cautione' exposita ab eodē de solido soluendo si ad meliōrē fortunā puerit. vt. C. de rei vro. ac. s. cū aut. r. ff. sol. ma. l. etiā filios. s. licet r. ff. pro socio. l. verum qd id qd.

¶ Impensas. dic q impense alie necessarie sunt. vt quibus nō factis res erat peritura. vel deterior futura. alie vtilēs vt quib' nō factis res nō erit peritura. sed eis factis res est melior

futura. alie voluntarie que tantū rem eromant: vt. ff. de ver. sig. l. impense. r. ff. de impē. in rebus do. fac. l. ij. r. l. qd dicitur. s. vtilēs. r. l. voluntarie. in p̄mis impensis dic q minuant dotem

ipso iure si cōfistat in p̄cunia r. specie: vt est si fundus r. p̄cunia i dote data p̄tum i fundum impenditur tātum in pecunia nisi ipso iure dderi dñuit: si vero solus fundus i dotem sit. tunc si tantum expenditur si

¶ Sed r. si quis' cum

mulvel ex diuersis vicib' quanti est fūdus: tunc ipso iure desinit esse totalis: nisi mulier infra annum sponte marito impēsam obtulerit. si vero non tantum non desinit esse dotalis. sed tamdiu totus vel pro parte remanet quādiu impense restituantur. vt. ff. de impen. in rebus do. fac. l. qd dicitur. r. ff. de iure do. l. si is q. s. p. r. si r. hoc in necessarijs impensis. Si autem vtilēs sunt tunc per actionem nego. gest. vel mand. si mandato mulieris fecit repetuntur voluntarie non repetuntur et i mand. mulieris facte sunt sed abraduntur sine lesione prioris status: vt. C. de rei vt. ac. s. sed nec ob impēsam. ff. de rei ven. si fund. r. fm hac distinctionem hunc. s. intelligas. r. qd dicit in. d. littera quasi non denotat i proprietatem si est impensa necessaria vt dictū ē s. si vtil' voluntaria nullo mō hz locū h. s. e. ¶ Dos i p̄cunia p̄stites. f. ¶ Liberis. vt. ff. de impen. in re do. fac. per totum titū.

¶ Sed r. si quis. s. filius vel liber? 2.

Lib. Quartus

qz agunt venia impetrata. als punitur. vt. s. e. s. r. men. Acc. a Socio. r se cōstente sociū als nō dat ei b̄ beneficiū. vt. ff. p socio si vn. s. vlti. Ac.

b **G** Pōt. qd semp sic accipe detracto tanto q̄ pos sit inde viue re cōuentus vt. ff. de reg. tu. l. in cōde natione.

c **G** Ex domi tione. i. quā do non pōt soluē qd do nare pmissit.

d **G** Conue ntiō. s. cō di ctione iuxta le ges. vt. C. de do. si q̄s ar. s. finit. Et no. q̄ b̄ non solum cōde natur in q̄p̄t facere p̄t de ducto ere a l ieno. vt. ff. de reg. iu. l. inter eos. s. i. r. ij. r. melius in fi. s.

e **G** Cōpensationes. hoc dicit ppter ac ctionem depositi. r als quāsdā in q̄b̄ nō obijciē compensatio. vt. s. e. s. i. bo. fi. r. C. de compen. l. fi. **f** **G** Ex eadē ho die ex quacūq̄ causa r in quolibet cō tractu bo. fi. vel stricti iur. vt. s. e. s. in bo. fi. Accur. **g** Jam dictū est. vt. s. e. s. in bo. fi. **h** **G** Creditorib̄. quod si eri non potest anteq̄ debitū agnoscat vel in iure constiteat. vt. ff. de cess. bo. l. pe. pdest aut̄ hec cessio vt nō reducāt debito. in carcerē. vt. C. qui. bo. ce. po. l. i. q̄ r in acquisito postea cōueniatur in p̄tū facere possit vt subijcit.

i **G** Ex integro videt̄ sibi p̄t contraria lētera q̄ inuit q̄ ex integro r in p̄tuz facere potest cōueniatur vt subijcit sic intelligitur q̄ in solidū pueniat quā

alu tñ pōt solueret hoc tñ ē deducto sp̄ ne egeat. vt. ff. de cess. bo. l. i. q̄ bonis. et ff. de reg. iur. l. in cōdenmatiōe.

Quod cū eo qui in

aliena p̄tate

est cōdenaret sicut iās dictū ē. Cū eo q̄ q̄ creditoribus suis bonis cessit si postea ali qd acq̄sierit q̄ idoneū emolumentū b̄eat ex in tegro in id qd facere pōt creditores cū eo experiri. Inbūanuz ei erat spoliatum for tibus suis in solidū daminari.

G Qd cū eo q̄ i aliena p̄tate ē negociū gestū cōp̄t. Rubrica.

Quia tamen sup̄t

Qus^k mentionem

Quia

tñ. **G** Totus iste titulus dī uiditur i sex partes. Pri mo ponit cō tinuationes.

Rubrice. Secundo q̄ filius r seruus equiparantur. ideo dictum in vno pōt intelligi dictum in alio. Tercio profes quitur de contractibus seruoz qualif r in inq̄tūm eozum dom̄n̄ teneatur Quarto illud extendit ad filios. Quis to ponit vnū in filio quod non habet locum in seruo. Sexto redit ad contra ctum seru. Secūda ibi. r quia. Ter tia ibi. si igitur. Quarta ibi. que dīxi mus. Quinta ibi. illud proprie. Sexta ibi. illud in summa. Et hoc dicit. Lo gūto contractu seruozum ad obligā dum dom̄nuz erit cognitum quid de contractu filij ad obligandū patrem hoc dicit Are.

Ouia tamen. **G** Superius. vt su pra titulo. j. s. actiones autem. et s. sunt p̄terea. a **G** Diligentius q̄ supradictum sit vel dīc diligentius. l.

diligenter. b. fere. b. d. ppter mace/ donianū qd habet locū in filiis nō in seruis. vt. j. e. s. que diximus ⁊ ppter alios casus quos tibi dicemus. Accur.

c. Intellectuari. nam filium eadem ē disciplinart

hic. ⁊ ff. de i re ver. l. iij. s. pnde. ⁊. s. q. tiens.

d. In his. f. parēte ⁊ filio

e. Ostendi mus. vt. j. e. s. q. diximus

Sugi

tur. dñs tenet ex con tractu serui insolidum si contra iusse rit. vel seips vel liberum hōem: nam vel alicui a liq negotiati oni pposue rit actionib cognominatis qd iussu ⁊ exercitoria ⁊ institoria. b. d. Accur.

f. Dñi. scilz volentis cū seruo cōtra bi siue dirigit iussu ad suū siue ad cōtrahentes cum suo siue subscripsit siue quocūq mō cōtractuz ratū habuit. vt. ff. p iussu. l. i. s. ij. ⁊. s. sed ⁊ si serui cyrographo. ⁊. s. si ratum.

g. Aidea. ⁊. vt ē ab ipso dño debitū pōtē possit. vt. j. e. s. pe. b. Rōne qz

fidem dñi sequi videt. vt. s. pri. s. i. fi. i. Exercitoria q perpetuo heredi ⁊ in heredē datur vt. ff. de exer. si tamē. s. fi. itē institoria. vt. ff. de insti. l. nouiss. finia. idē ē in rem s. vo. vt. ff. qñ ac. de pec. est an. l. questū. i. fi.

p̄tor duas alias inso/ lidū actiōes pollicet q̄rū altera exercitori/ altera institoria appel/ lat. Exercitoria: tūc hz locū cū qs seruum suū magistrū nam p/ posuerit: ⁊ quid cū eo ei rei gratia cui pre/ posuit erit cōtractum fuerit. ideo aut exerci toria vocatur: quia ex ercitor is appellatur ad quē quoridianus nauis questus perti/ ret: institoria tunc lo/ cum habet cum quis taberne forte aut cui/ libet negotiationi ser uū suū preposuerit: ⁊ quid cum eo ei rei causa vel gratia cui p/ positus erit cōtractū fuerit: ideo autem in/ stitoria appellat: qz qui negotiationibus preponuntur instito/ res. vocātur istas em duas actiones p̄tor reddit ⁊ si liberum qs

questū. i. fi. l. Rei gra bñ dicit ei rei gratia. nā si ob aliam rem puta ne gocii sui vel cum esset p/ posuit ad veniendū omis ⁊ ipse accepit mutuum pe cuniam non ad vtilitates nauis nō te/ netur dñs. ff. de exerci. l. i. s. nō aut

i. Questus i. prouentus siue lucrum. sed magister appellat cui totius nauis anchora. id ē gubernatio commedat vt. ff. de exer ci. l. i. s. ma/ gistrum aut nauis.

m. Seruū vel liberum in sine pur s.

n. Vocantur. no. p institoria appel/ latur a pposito s; exercitoria a pponē te vocat. vt hic. ⁊. s. primo. s.

o. Duas per hoc qd dicit duas. exclu dit primum. qd iussu

Equitatis no. q. ubi eadē ē eqtas
idē ius statuēdū ē sic. ff. ad. l. aq. l. i.
l. u. 2. s. q. mo. ius pa. po. fo. l. pari rōc
Introduxit. **S**i seru⁹
+ sciente dño i

merce pecu/
liari negoci/
at. r. ide dñs
aliqd recipe
bz vocat i tri
butū vna cū a
liis creditorib⁹
b⁹. p. d. Bre.
Introdu/
xit merce si i
dñica. vt. ff.
s. in l. i. s. r. si
pupill⁹. s. p.
Negociet
ad omnē q
porrigit ne/
gociatōez vt
ff. de trib. l.
illud. r. l. i. s.
licet.
Minus
pāc actiōem
tributoriam
dicūt qdā si
dari nisi dñs
prio distribu
at r. dicūt q
corrigit offō
iudicis. r. hic
colligit ex b
s. q. dicit mi
nus s. dico
q. a. r. p. cō
petit q. mi
nus tribuit
q. nīpīl tribu
it. vt. ff. s. tri
bu. l. illud. s.
Acut⁹ dolo. r.
ar. ff. s. hbo.
fig. l. min⁹. r.
l. hbn apli⁹

boiem aut alienū ser/
uum naut aut taberne
aut cuilibet negotiati
onī preposuerit. s. q.
eadē equitatis⁹ rō eti
am eo casu interuenie
bat. **I**ntroduxit⁹ et
aliā actionē pretor q
tributoria vocat nāq
si seruus in peculiari
merce sciente dño ne/
gocietur⁹ r. quid cum
eo ei⁹ rei causa cōtra
ctū erit ita pretor ius
dicīt vt quicquid i bis
mercib⁹ erit qdōq. ide
receptum erit id inter
dñs si qd ei debebitur
r. ceteros creditores
p rata portioe distri/
buat. Et ideo tributo
ria vocatur: quia ipsi
dño distributionez p/
tor permittit: nā si qs
ex creditorib⁹ cōque/
ratur quasi minus⁹ ei
tributum sit q opor/
tuerit hanc ei actionē
accomodat que tribu
toria appellat⁹ **P**re
terea inducta est a
ctio de peculio deq.
eo⁹ qd in rem dñi h/
sum erit: vt qūis sine
volūtate dñi negociū

Preterea.

Fin. Job.

Et seru⁹ inito
cū suo dño ignorāte tenet dñs i id qd
i rē suā hsum ē. v. d. peculio. r. d. hsum
i rē dñi si aliqd i rē dñi ipēderit neces

sario iuder
tū d. p. i. in/
spicē v. r. i rē
dñi sit hsum
q. d. peculio
p. d. n. p. d.
Bre.

Dec⁹ eo.
caue tibi. q.
d. duab⁹ acti
onib⁹ dicit. s.
d. pecu. r. d. i
rē hso.

Patit. fa
cit. ff. d. pec.
l. h. s. h. s. s.
ē. r. b. ad iuge
s. ceterum q
est. j.

Merca/
r. facit. ff. d. i
re h. si p. pre
s. i. rē. b. **E**
decē q. q. t. s.
cōsūpti i tot
bz teneri. vt
s. pr.

Debes
fa. ff. d. in rē
ver. l. si p. p.
te. s. item.

Zicet. hoc
punctus qd
est b. ita pra/
ue intelligūt
quidā q. qui
cūq. agit de
peculio vide
tur intētar si
lam fornu/
lam r. agere
s. d. in rē hso

gestū erit: tamen si qd
in rem eius versuz fu/
erit in totum prestare
deat siue qd non sit i
rem eius versum id ea
tenus prestare debeat
bis quaten⁹ peculius
patitur. **I**n re aut
dñi versum intelligit
quicquid necessario i
rem eius impenderit
seruus veluti si matna
tus pecuniam credito
ribus ei⁹ soluerit: aut
edificia ruētia fulserit
aut familie fructū eme
rit: vel etiam fundum
aut quālibet aliā rem
necessariam mercat⁹
erat. **I**taq. si ei de/
cem⁹ vt puta aureis
quos seru⁹ tu⁹ a ticio
mutuo accepit credi/
tori tuo. v. aureos sol
uerit reliquos hō qn
q. quolibet mō cōsum
pserit p. qnq. qdē iso
lidū dānari dēs⁹ p. ce
teris hō qnq. eaten⁹
qten⁹ in peculio sit ex
quo. s. appet vt si toti
decē aurei i rē tuā hsi
fuerint totos decē au
reo⁹ titū conseq. pos
se licz⁹ em vna ē actio

vt hic. 2. ff. de in rem verso. l. filius. in fi. 2. ff. de pecu. l. i. §. est aut. qua opt. nec cessaria esse videtur. nam cum de pe. agit debita peculiararia computantur et ita qd seruus debet dñio 2 dñs dñs seruo natu- raliſter qz qd

fu? ipendit i qua de peculio deqz rem dñtvenit eo qd in rez dñi xsum in actione de fit agat tñ duas habz pecu. vt. ff. de cōdenatōnes. itaqz iu pecu. l. quatu dex apud quem de ea berontis. §. s. 2 id qd nihil actōe? agit añ dispice aliud est qd re solet an in rem dñi in rem ver. xsum sit nec alr ad pe agi. 2 ita qui culij estimatōem tran- agit de pec. 2 sit q? si aut nihil in rez de in rem ver. dñi xsum itelligat aut fo. agit. sed nō totū. **Cū** aut qrit qrituz in peculio sit ate ctiones: 2 a deducitur qcqd seru? ctionum for? dñio? ei q in prāte eius mule nec qui fit dñs 2 qd supest id so formulā vni? so

pponit alte ri? formulā pponere videt: nec ob. d. l. de peculio. l. i. §. est aut: qz l. ibi videa tur sub actōe 2 edicto de peculio actio nem de in rem verso pponere. tamē nō demonstrat edictū qd fit de peculio tā tū: s; generale qd dicit de oi eo qd fit tñ eo qui in aliena est prāte vt in ea. l. §. autē. item non ob. d. l. filius in fi. qz quo ad affectū proponit de in rē verso qz proponit de peculio nō quo ad for mulam. Et eo dē modo expono qd hic dicit vna est actio de peculio 2 de in rē verso. ideo ille qui proponit actionem de peculio consequitur effectum actio nis de in rem verso. 2 quod subsicit du as habet condēnatōdes. s. actio de pe culio. vna. s. pro suo effectū: 2 aliam p effectū. s. actionis de in rem ver. condē nari debet. fa. ff. de in rem ver. si pro g te. §. in rem.

3. Actione. s. de pecu.

Cū aut. qd superest d ducto eo qd debz dñio dūmodo non debeat vica rio seru. b. d. are. b. dñio. s. debet est inspecto iure naturali suus liber sit et

appaz q na turaliter pōe obligari: et. dñio suo: vt. ff. de cōdi. inde. si id qd. 2. ff. de pecul. seru. 2. §. de fideius. §. i.

c. **Debet.** q. d. 2 id deducatur q dñs da re seru? his q sē in prāte vt cōseruis suis 2 filijs dñi et pupilli dñi: vt. ff. d. pecu. s; 2 si dñs. §. pe culium.

d. **Si is. s.**

cui debet puta hō seruū castaldum q ordinarius dñ q bz sub se aliū qvicari? dñ: si ordinarius aliqd dñ vicario 2 con uenior de peculio ordinarij nō deducā qd vicario debet 2 est rō in prōptu: qz si deduco p vicario adhuc remanet pe culio ordinarij 2 ita frustra fieret deduc tio cū semp maneret ordinarij peculio. c. **In ipsius. s. ordinarij.** f. **Eo pti** neti. qd modo sub nube dñi obtinet in hoc casu. g. **Seru. s. ordinarij.** b. **Et. s. ordinarij.**

Ceterū. **Cū** cōpetit actio in stitoria? exheredatoria? qd iussu cōpetit ē de peculio b pmo. Et i actōe d pecu lio totū? ē qd ē i peculio. rō ē habēda i tributoria solū id circa qd negociat: q prōpt qñqz expe dīt agi vna qñqz alia. b scdo. Et ex actū mutui fili? nō pōt cō ueniri nec ēt c? p? de peculio. b. d.

i. **Ceterū. s. diximus. s. in illo. §. pe.**

pro is agit de peculio qui traxit cum suo inuito vel ignorat e dno. vñ videtur qd qui cõtatit eo volente puta inusu suo non possit agere de peculio. sed tamen aliud est. et id dicit ceterum pro sed.

a ¶ Sed erit

stultissim^o no. re possit sed erit stultis
que esse stultus si eligat
malis cum possit eligere bonum
ut in aut. q. mo. na. ef. f. i. colla. vij.

b ¶ Is qd facit ff. de tri. l. aliquando.

c ¶ Ad. l. a. aliquando.

d ¶ In hac actione de peculio. accur.

e ¶ Negocias et qd inde receptum est ut ff. de tribu. l. pcuratores. per hanc. et s. e. s. intro ducit.

f ¶ Eligere et postq elegit non variabit: ut. ff. de tribu. q. i. h. redem. s. eligere nisi fuerit deceptus qñ primam elegit. ut. ff. q. cu eo q. i. alie po. l. sed ex parte. s. fi.

g ¶ Que diximus a prin. ti. vsq. huc.

h ¶ Eadem quantum ad actiones supradictas. sed in quibusdam non conueniunt ut in mutua pecunia qd dicitur

pro is agit de peculio qui traxit cum suo inuito vel ignorat e dno. vñ videtur qd qui cõtatit eo volente puta inusu suo non possit agere de peculio. sed tamen aliud est. et id dicit ceterum pro sed.

stultissim^o no. re possit sed erit stultis

que esse stultus si eligat malis cum possit eligere bonum

ut in aut. q. mo. na. ef. f. i. colla. vij.

Is qd facit ff. de tri. l. aliquando.

Ad. l. a. aliquando.

In hac actione de peculio. accur.

Negocias et qd inde receptum est ut ff. de tribu. l. pcuratores. per hanc. et s. e. s. intro ducit.

Eligere et postq elegit non variabit: ut. ff. de tribu. q. i. h. redem. s. eligere nisi fuerit deceptus qñ primam elegit. ut. ff. q. cu eo q. i. alie po. l. sed ex parte. s. fi.

Que diximus a prin. ti. vsq. huc.

Eadem quantum ad actiones supradictas. sed in quibusdam non conueniunt ut in mutua pecunia qd dicitur

pro is agit de peculio qui traxit cum suo inuito vel ignorat e dno. vñ videtur qd qui cõtatit eo volente puta inusu suo non possit agere de peculio. sed tamen aliud est. et id dicit ceterum pro sed.

stultissim^o no. re possit sed erit stultis

que esse stultus si eligat malis cum possit eligere bonum

ut in aut. q. mo. na. ef. f. i. colla. vij.

Is qd facit ff. de tri. l. aliquando.

Ad. l. a. aliquando.

In hac actione de peculio. accur.

Negocias et qd inde receptum est ut ff. de tribu. l. pcuratores. per hanc. et s. e. s. intro ducit.

Eligere et postq elegit non variabit: ut. ff. de tribu. q. i. h. redem. s. eligere nisi fuerit deceptus qñ primam elegit. ut. ff. q. cu eo q. i. alie po. l. sed ex parte. s. fi.

Que diximus a prin. ti. vsq. huc.

Eadem quantum ad actiones supradictas. sed in quibusdam non conueniunt ut in mutua pecunia qd dicitur

pro is agit de peculio qui traxit cum suo inuito vel ignorat e dno. vñ videtur qd qui cõtatit eo volente puta inusu suo non possit agere de peculio. sed tamen aliud est. et id dicit ceterum pro sed.

stultissim^o no. re possit sed erit stultis

que esse stultus si eligat malis cum possit eligere bonum

ut in aut. q. mo. na. ef. f. i. colla. vij.

Is qd facit ff. de tri. l. aliquando.

Ad. l. a. aliquando.

In hac actione de peculio. accur.

ut. i. proxi. Item filius potest subire in dictum et arbitrium et patrem obligat quasi ex contractu de peculio sed filius non: ut. ff. de pecu. l. iij. s. si seruus. et. s. idem scribit. et. C. de iudi. seruus. item filius fideius

bere potest. et patrem de peculio obligat ut. ff. de pec. l. iij. s. si filius. sed seruus non: ut. ff. de fidei. ius. l. si seruus. et. l. se. et propter h. dicit. fere. s. e. s. i. i.

T Rursus de peculio ideo expedit agere qd in hac actione totius peculij ratio habetur at in tributoria ei tñ qd negotia: et potest qd tertia forte pte peculij aut quarta vel et minima negotiant: maior aut pte in pñis: et mancipijs: aut senebri pecunia habere p ut ergo expedit ita qd: qd vel hanc actionem vel illam eligere de bet certe qui potest p bare in rez domini ver sum esse de in rem ver so agere dñ. ¶ Que dicitur de seruo et domino eadem intelligimus et de filio et filia: et nepote et nepte: et patre auoue cuius in potestate sunt. ¶ Illud proprie seruatur in eorum persona quod senatus consultum^o macedoniarum prohibu

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

mi. ut. C. ad maced. l. i. item si publice paterfam. videbatur: ut ff. ad maced. si quis patrem. item si fuerit in scolis ut. ff. e. sed iuli. s. qd dr. et. C. e. l. mace doniani. ite si alij creditori soluit: ut. ff.

e. sed iuli. §. pe. Ite si factus paterfa.
debitū primo cōtractū quocūq; mō a/
gnouit: vt. C. e. zeno dorus. itē si vertit
in rē p̄ris: vt. ff. e. sed iul. §. sed si filius
item et si non accepit vt verteret in rez
patri: postea
tū vertit: vt
ff. e. sed iul. §.
sed si ab ini/
tio. itez cessat
quādo pater
cōsensit: vlt. p̄
sens nō con/
tradicit: vt. ff.
e. §. iul. §. q̄p̄
et l. i. si tamen
sciēte. et C. e.
si permittit/
te. itē si post/
ea pater ratū
habeat: vt. C.
e. l. si. item si
p̄fisa. factus
soluere cepit
vt. ff. eo. l. sed
iulia. §. si. et l.
se. als aut lo/
cum habz: vt
non teneatur
p̄r vel filius:
siue pecunia
fuerit mutuo
data siue aliud in fraudem senatuscō/
sul. vt. ff. e. si fili. §. is aut. et l. i. §. iul. §.

Illud i summa.
mutui da/
tionem.

Et cōtractū vel iussu vel de in rem s̄
so. vel institutoria vel exercitoria pōt agi
directo cōtra p̄rem vel dñm. h. d. are.

Directo. i. certi cōdi. directa nō ad/
hibita hac adiectiōe de peculio: vel de
in rem ver. sed nunquā supra dicta ser/
noia. f. qd iussu exercitoria institutoria tri/
butoria de peculio. et de i. rē ver. sūt nos/
tra actiōnē. qdā. Rñ. q̄ sic et faciūt pro/
eis iñfite leges qd dicūt de actiōe de pe/
culio et sic de singulis: vt et in rub. cu

iussibet ti. sed so. cōtradicit. n. q̄ sunt
adiectiōes actionū nō actiōes: et facit p
eo. ff. de neg. ge. l. mā dasti. et de peculio
l. iij. §. cui cōgruit. b. **E**t condici. f. cer/
ti condiciōe nō a dñbita hac adiectiōe

in summa admonendi
sumus id qd iussu pa/
tris dominique contra/
ctum fuerit quodq; in
rē eius versum erit di/
recto quoq; posse a
patre dominique con/
dici tanq̄ si principali
ter cum ipso negocius
gestum esset. **E**t quod
qui exercitoria vel
institutoria actione te/
netur directo posse cō/
dici placet quia butus
quoq; iussu contractū
intelligitur.

**De noxalibus acti/
onibus.**

Et maleficij ser/
uorum veluti si
furtum fecerit aut bo

ides de in rē
verso: vt. ff. d
in rē ver. l. i. i
p̄ncip.

Intelligi/
tur. fa. ff. de
eod. l. p̄tor. §.
si suus. et ff.
si certū pe. l.
si institutorē.

De no

ra actionib⁹
Nō solus ex
scrib⁹ eoz q
in n̄r ap̄tate
sunt cōuent/
mur. sed etiā
ex delictis. et
q̄ p eis no/
pali agit id ē
noxia. pōt ad
istaz cōtinua
tionē. facit. l.
i. ff. e. accu.

Ex maleficiis. **E**t tor/
lus diuidit p̄ncipalr i duas p̄tes. Pri/
mo q̄liter deditio p noxa hz locū i suo
deliquēte. Scdo an h̄eat locus filiofa.
Scda ibi. §. veteres. et h. d. ex q̄libz de
licto omisso p hui dñio ignorāte vlt p̄p̄/
bere nō valere dñs tenet noxalr qd eq̄
tatis rō introduct ne ex delicto rei p̄pe
qs i pl⁹ graue q̄ sit valor dicte rei. are.
Et maleficiis. idē ē ex quasi malefi/
ciis: vt. ff. nau. cau. ita. l. i. si. §. seruo
rum et de hoc plene dñm. §. d actio. §.
actiones autem.

Et fecerit. f. extraneo et idē i sequētib⁹

articulis nā cū dñs talia cōmittēdo a/
gi nō pōt. vt. s. de ob. ex deli. s. hī qui. r
ff. de no ra. cum seruus. a. Dānato
ne scienti cum delinqret seru' vel scien
ti sed tamē pphibere non potuit aliōqn
insolidū tene

atur: vt. ff. de
nora. l. ij. r. l.
in delictis. r
C. eo. l. ij.

Estimati
onē puta des
cē ad que sem
p est obliga/
tus. sed libe/
ratur dando
aial. f. quous/
q actōe indi/
cātī conueni/
atur: vt. ff. de
re iudi. miles
s. decem. r. ff.
de peti. here.
itē veniunt.
s. p̄dicimus.

Noria. vn
de s̄sus. No/
ria delictum
delinquēs no
ra vocatur. s.
qñq vno pro
aliōvrimur.

Iniquum
sed iniquum
esset factum
alienus alijs
esse damnosum s̄m Jo. vt. ff. de fur. si
seruus communis. s. q̄ vero.

Dominus norali.

Pro delicto serui dñs liberatur dan/
do seruū pro nora. r in damnum passo
transfertur dñum qd auocari potest si
dñs emendet damnum r velit eum ma
nmittere. Et noraliuz actionum que
dam sunt ciuiles r quedam pretorie. h.
d. Are. **L**iberatur, sed cum seruus

non sit in obligatōe sed in damni est
matione: vt. ff. de reg. iu. miles. s. decē
quō dan do seruū liberaf cum aliud
pro alio inuito creditore solui non po/
test: vt. ff. si cer. pe. l. ij. s. i. r. ff. speciale ē

quia iniquus
est serui neq
tiam vltra ip
sius corp' ex
tendi: vt. s. e.
s. summa.
Aliūus.
quasi dicar: si
cet detur pro
alio. f. pro des/
licto vel esti/
matione des/
licti tamē do/
minuz trans/
fertur.
Auxilio
sed nonne in/
quum est au/
ferri quod p/
petuo sibi qñ
tuz est vt mo/
do dixerat. et
pbat. ff. re/
rū amo. l. nō
entm. s. cer/
te est specia/
le fauore li/
bertatis sic r
alias. C. d pa/
trib' qui fi.
di. l. ij. r. ff. si
ingenu' esse di. l. ij. sic r. ff. de here. insti.
l. pignori. **S**unt furti. f. non mani/
festū. nam actio furti manifesti est p̄o
ria: vt. j. d ppe. ac. s. i. **D**āni. f. actō.
Nis aut. **S**eruus delinquens
transit noraliter cōuenitur. r noraliter
etiā q̄s punit pro delicto liberi homi/
nis facti postea serui. h. d. are.

Lōmiserit. f. et tranco.
Prate vel dolo fecisti quomin' sit.

nam tunc utilis noralis locum h3, vt ff. eo. bo. fi. 2. l. electio. s. si is.

a **¶** Directo. hic distingue aut seru' de liquit aut potarit. prio casu si in dñm nō tenetur postea fact' liber, vt. s. de obli. ex deli.

S. hi qui. 2. j. pri. s. 2. ff. d. fur. fui. 2. si lñ. si eñeo tenetur dire cto vt. hic. si autē cōtrahat 2 fuerit cōne ra gestio illa quā gessit in seruitute cuz ea quā in li bertate fecit tenet nō al. vt. ff. d. neg. gest. cū actuz 2. Can seru' ex suo facto. l. iij. in fi. nisi in casu. vt. C. de here. pe. l. si. s. penf.

b **¶** Libro. vt s. de iure p. fo.

Si ser

uus. **¶** Ex delicto serui ppxi nulla competit do mino actio etiam si postea alienet. vel manumittat. idē in seruo alieno qui ef ficitur ipsius damni passi. Item ex de licto dñi nō dat actio seruo libero scō h. d. Aret **¶** Si seruus obligatio. scz ciuilis. sed naturalis sic. vt. s. de fide ius. s. i. **¶** In potestate cum aliena tus est. 2 facit. ff. de pecu. 2 ancillaruz s. sed si alieno.

c **¶** Manumissus. vt hic. 2. C. e. l. in fi.

f **¶** In potestate ante lit. contest. nam post lit. contest. non interdictur, vt. s.

eo. s. si alienus seruus. 2 est ratio quia imputatur ei quare alienauerit. vt. ff. eo. quēadmodum. in prin.

g **¶** Inter dicitur sa. ff. de mino. l. vtrū in fi. l. respon. 2 ff. de le. i. legatarius. in fi.

nus seru' notam tibi **¶** Non pos tuit. scz noralis actio 2 no ta. rem impe diri si deān citur in eum casum a quo incipere non pōt. arg. s. d. leg. s. a con s trario. Accur sus.

i **¶** Potes ar. ff. de capti. 2 postli. re. l. n. s. i. alias de capti. d. l. ij. s. i.

Sed veteres quidē **¶** In filiis. masculis 2 feminis admiscere

¶ Noua aut boim cō uersatio hñmō aspita tem recte respuenda esse existimant. et ab vsu communi hoc pe nitus recessit. quis. n.

S3 ve

teret. **¶** Oli pater pro de licto filij si ue filie. nos tabilit tenez batur sicut pro seruo pō

die vero nullatenus. sed ipse filiusqz nullas ex delicto suo. vt quilibet aliis us poterit conueniri. hoc dicit. Aretio nus.

l2 **¶** Admiserē iure. veteri dabatur si lius pro noxa. vt seruus. vt hic itez oc ci debatur licite a patre vt seruus a do mino sed hodie non sic. vt de his qui sunt sui vel alieni iuris. s. ij. 2 de lib. 2 posthu. l. in suis in fi.

l **¶** Existimant. vt hic. 2. C. de fur. et seruus corruptus. l. apud antiquos. in fine.

Pene. i. fere. vel pene uoialiter. scz pro corpore penerz tunc diphthongatur q. d. per corpus filij patientis penam.

B In seruos. i. ppter suos. **C** Filios nō etiā ptes vt si filiusfami. litem suam fecerit male iudicādo. vt. ff. de iudi. si filius fa. vel si dā nū alicui de derit pñcien do eo separa tim habitante apse. vt. s. d. ob. ex qñ dicto. s. si filius. r. ff. d. his q̄ delec. uel effu. l. i. s. si filius. r. de his legibz dicit b cū dicit anti q̄acōuētiato res.

E dūeniri. s. directo. vt. ff. e. norali. r. l. se. q̄bus filiis pdenaris dā in pātrē actio i factū d re iudi i peculiu. vt. ff. e. l. r. si pdenat. vt. ff. de pecu. l. iij. s. itē scribit. s. qd si iudiciū filiū accipe nō luit imo p̄umacit nō uenit an mitti a ctoz d; i possessionē peculij pfecticij. vñ q̄ nō qz ex delicto nō d; pueniri pater vt b of. Ecōtra uidet sic. qz als dicit lex q̄ pōt cedere bonis in peculio tali vt. C. q̄ do. cedere. pñt. cu. r. filij in eo qd dicit vñ a patre rē. Sed huic p̄bo ita rñ. aldricus q̄ dicta lex cū r. filij loquit de castrensi vñ eo qd h; a p̄e sibi eunti in castra donatū q̄ etiā castrēse dicit. vt. C. famul. p̄ec. si filius.

Si quadrupes maleficijs suor dicta ē nūc d maleficijs irōnabilitū aialtiū. nam aut dānum dat hō liber r tunc locū h; s. ad. l. aqu. p toj

tū. aut seru? r tunc locū h; s. t. l. i. p to tū aut aliū aial r tūc h; locū h; c. titu. **Animaliū.** **T**or? iste titu lus diuiditur in dua ptes. Prio quādo actio de paupe

Si quadrupes pau perem fecisse dicatur. **Rubrica.**

A nimalium? nō mine qua ratiōe carent si qua lasciuia aut feruore? aut ferita te? pauperiez fecerint noralis actio? lege du odecim tabularum p dita? est que animalia si noze dedantur pro ficiunt reo ad liberati onem quia tra. xij. ta bu. scripta? est vt puta si equus calcitrosus

rie locuz h; vel nō. Sed cūdo loqtur qñ h; locū a ctio de edili tio edicto vñ non. Scda ibi p̄ec q̄. Et b. d. Pro dā no p q̄drupe dem māsue tā dato actio noralis dire cta ptra do; minū datur Cū aial ptra naturam sui generis dānū dedit. S; si q̄drus pes nō man

sueta iuxta naturā sui generis dānum dedit in liberū corp? nō occidēdo do min? ex editio edic. arbitrio iudicis pdenat in alijs reb? in duplū vel no; talis actio his duob? casib? p dñm di riget. r penales actiōes p eodem scō pcurrentes nō perimunt se concursu. hoc dicit totus titulus. Are.

A nimaliū. s. q̄drupediū. vt. ff. e. l. i. i prin. sed noie dāni dati a bipede utlis locū h; vt. ff. e. l. pe. f. **Z**ascip uia. i. luxuria vel dic facilitate vt facit pupill? **G** Aut feruore. i. amore. vt si equ? tu? ad equā meā a dired ostium meū frēgerit r d; feruor qz calefacit a; mor. vt i aut. q. mo. na. effi. legi. s. illd **H** **F**eritate. i. crudelitate. scz sua non sui generis. vt. j. pri. s. i **A**ctio que vocatur in factū vñ simpliciter de pau perie. l. **P**roditā. id est adinuenta. **S**cripta. vt. s. titu. i. s. sunt autem

2. ff. e. l. i. in prin. a. **S**olitus. suban
di in vtroq; exemplo. nā etiā idē est 2
si nō sit solit^{us} vt i. pn. pui^{ti}. b. **H**ec
aut pira naturaz. i. consuetudinē illi⁹
generis aialis. l3 sit cōsuetudo: vt. s.
pri. s. nā ma

ior: ps equo⁹ calce p^{er}cussit aut bos
rū nō p^{er}cutit dat 2 maior
ps boi non
corrupterit: aut actio in bis q̄ con
tra naturā monent^{ur} lo
qz equi 2 bo
ues dñr inā
sueti 2 man
sueti dñr q̄
gregatim pa
scunt^{ur}: vnde
fin b canis
nō est in nu
mero ferarū
nec māsueto
rū. nā maior
ps canū mor
det 2 maior
ps nō grega
tim pascit^{ur}.
S3 vt ēt q̄ i
his feris lo
cū hēat hec

actio: vt. j. s. si. qd est cōtra sol. vtilis:
vt ibi locū h3 directā nō vt hic. 2. ff. e.
l. i. s. in bestiis c. **S**i genitalis. s. si a
genere habeat. q̄ sit fera. d. **F**eritas
i. crudelitas. c. **A**ctio. s. directā.
f. **A**bi. i. postq. g. **E**uasit. vt. s. de
re. di. s. fere. h. **P**auperes. mirabi
lis est hec expositio 2 legalis. id sic for
te dicta qz pauperiē aliquā facit sicut
2 dānū diminutioy⁹ depditio p^{ri}monij
d2. vt. ff. d. dā. infec. l. iij. i. **C**aret. qñ
q̄ tñ res inaiata iniuriā facere d2 im
prope vt. ff. cōmo. l. si vt certo. s. piāc
nī cōmō dāni. Ac. l2 **H**ec sūt. s. supra
dicta duo 2 q̄ noie fere bestiē nō agat
hac actioē 2 qd noie māsueto: noxalter
tantiū agat: vt. s. pri. s. in prin. titu.

1 **E**dicto posito. ff. de edil. edic. l. i. p^{ri}
eni nō erūt. 2. l. se. in **Z**conē. Jtē lu
pū 2 pantherā 2 gñal^{is} oē aial qd deat
nocere siue solutū siue ligatū ita tñ qd
dānū nihilomin^{us} facere possit: vt. ff. de
edil. edic. l. i. p^{ri}. n. 2. l. ge. n. erāt.

dū ē editio edicto⁹ p
biberi nos canē: verrē
aprum vsūm leonē^m
ibi habere quo vulgo
iter sit: 2 si aduersus
ea factum erit 2^m noci
tū libero homini esse
dicatur qd bonum et
equū iudici videt^{ur} tan
ti dñs condēnē^{ur} ce
terarū vero rerū qñti
dāniū datum sit du
pl^{is} p^{re}ter⁹ has autez
editiciās actioēs: 2 de
pauperie locū habe
bit⁹ nūq̄ em actioēs
p^{re}sertim penales de
eadē re concurrētes
alia aliā consumit^{ur}.

2. ff. e. qua vulgo. ij. rñso. i. si. p. **P**re
has. i. p^{re}ter pos modos agēdi. de edil.
edi. q. **H**ēbit. s. vtilē als cōtra. vt. s.
e. s. b. aut. r. **D**e eadē. i. ex facto illo
vel dilecto. s. **C**ōsumit. hoc est itel^{is}
ligendū p^{re}supceptioē: em vna alias
p^{re}sumit. Et ad euidētiā istarū dic q
qñ cōpetūt plures actioēs eidē 2 3 cū
dē aut oēs penales sunt aut oēs rei p^{re}
secutorie. aut alie penales. alie rei p^{re}
cutorie. p^{ri}o casu subdistigie aut oēs
ex vno delicto tūc vna tollit aliā p^{er}
ceptionē: vt. ff. d. pua. deli. l. nūq̄. i. p^{ri}.
nisi in id qd excedit: vt. ff. vi bo. rap. l.
i. 2. ff. de act. 2 obl. q. fūi. i. rñ. 2. l. cū ex
vno delicto. nō aut concursu. vt hic dī
cit. vbi at ex diuersis factis vna nō tol
lit alterā etiā p^{re}ceptioē: vt. ff. d. pua. d

lit. l. nuncq̃ ibi. scdo capite: qñ oēs sūt rei psecutorie dic q̃ aut cōtra eūdē dā tur 7 tūc tollunt adinuicē pceptiōe nō cōcursu: vt. ff. loca. si merces. §. culpe. aut cōtra diuersos. 7 tūc nō tollunt p pceptiōe: vt ff. loca. l. lo/ cū. §. cōdēna tio in tertio casu. scz quā do. alia ē pe/ nalis 7 alte ra rei psecu toria iterum subdistigue: qz aut est pe nalis origia liter tūc neu tra p alteraz tollit: vt. ff. de fur. si pi gnore. §. euz furti. 7. ff. d. condi. fur. si p fure. §. fur ti. b. tñ fallit in casu: vt. ff. na. ca. sta. idē

De his per quos a gere possimus.

Nunc admonen/ di sumus agere b posse quēlibet boiem aut suo noie aut alie/ no. Alieno veluti pcuratorio: tutorio: cura/ torio: cū olim in vsuz fuisset aheri noie age re nō posse nisi p ppo p libertate p tutela.

Preterea lege hosti lia pmissum est furti a gere eoz noie q̃ apd b ostes eēnt q̃ aut rei pu. cā abeēnt quue in eoz cur^o tutela essent

§. si q: ibi ppetebat altera de iure cōi altera de iure spāl: aut nō est origina/ liter penalis: 7 tunc vna per alterā tol litur: vt. vt. ff. qd me. cā. l. metū. §. lites.

De his. Quia de actiōib⁹ di xim⁹ videam⁹ per quos exerceantur 7 in hoc incipit nunc.

Nunc aut. Totus iste tit⁹ diu⁹ dist⁹ i tres ptes. Primo ponit vñ dictū bimēbre Scdo vñ mēbrū assumit 7 declarat zā de iure antiquo q̃ de iure podierno Tertio declarat qd est pcurator 7 tu tor: Scda ibi alieno veluti. Tertia ibi pcurator. Et. b. d. actiōes intentātur p nos 7 p pcuratores nostros q̃ cōsti/ tuūt xbis habilib⁹ interpositis et ad uersario absente 7 ignorāte. Quoz p curatoz vsus necessari⁹ est qñ pūcipa

lis impeditus est agere vel defendere Oli nō v⁹ pcuratoz pphibit⁹ erat nisi **Nunc aut.** Admonendi sum i. admonem⁹. b. Agere. s. bodie

7 qz hoc nō minimaz incōmoditates bēbat q̃ alieno noie neqz a gere neqz excipe actio nē licebat ceperūt boi mnes p pcuratores suos litigā: nā 7 mor b⁹ 7 etas 7 necessaria pegrinatio. Itēqz a lie multe cāe sepe boi bus impedimēto⁹ sūt quo mun⁹ rem suaz ipi erequi pñt. Procu/ rator neqz certis ver/ bis neqz pñte aduer/ sario immo plerunqz eo⁹ ignorāte cōstituit cūcunqz enim permi

tela captiuoz 7 fipu. cā abñtū. p. Im pedimēto: s3 qd si nullū sit impedimē tū. rñ. idē vt. ff. d. pcur. l. i. §. v⁹. i. Ter bis. imo q̃buslibz ap⁹ tñ ad b siue gñia lic siue spāl⁹ i casib⁹ tñ spāle mādaturz erigit⁹ vt iter dē de li. po. expt. vt. ff. d. pc. l. pō. itē si mādō alicui q̃ inueniat mariūm siue mee: vt. ff. d. ritu nup. l. gñali. itē i cā suspecti tutori vt. ff. d. pc. si solū. §. si. itē qñ duos gñali facio p curatores nā neut ab alio eriget nisi bēat spāle mādaturz. ff. d. pc. l. itaqz 7 l. q̃ duos. itē i ite. fñt. pe. vt. ff. d. m. l. il lō. §. si tal. l. 2. Eo aduersario **Nunc** cūqz. s. alci nō militi vt. ff. d. pc. filiuffa. §. vetam. itē nō seia vt. ff. d. pc. feis. itē nō hñs immēs impedimentū qre non possit cogi: vt. ff. d. pcur. l. neqz seia. itē nō minor. xrv. anis: vt. ff. d. pcur. si un/

Quemlis bet. s. idoneū ppter seruū qui nec suo nec aliēo no mie admittit⁹ vt. C. d. māt. l. seru⁹. Item ppter pupil lā. vt. C. qui legi p totuz d. Lū. i. q̃ uis. e. Pre tea eoz. §. si q̃s facit fur/ tuz captiuis vlt⁹ repub. cā abñtib⁹.

Qui. s. pu pñli. Accur. **Qui. i. a** lie. q. d. noie eoz q̃ scī tu/

no: Itē nō furiosus v^t mur^o: vt. ff. de p
cu. l. ij. §. furiosus. r. l. mur^o. i. xij. Item
nō accusat^r de crimine capitali: vt. C. de
p^{ro}cu. reu. a Rē tuā. ergo r vñā r plu
res ergo nūc est pcurator: qd verū est:
vt. ff. de p^{ro}cu.

l. i. §. i.

Defende re. s. mādato i
terueniēte. a.
lias simpliciter
posu^t s. xij. b. u
defensor sine
mādato itelli
git. s. pcurator
cu mādato
to ē: vt. ff. de
p^{ro}cu. si pcurator.
s. p. d. in 3
r facit ad hūc
s. ff. fami. per
cis. l. plane. in
fine.

Libro. vi.
s. qui da. tu.
testa. pos. per
torus. r de le.
ag. tute. p to
tū r p alios se
quētes ti. v.
qz ad ti. de sa
tisda. tuto. et
curato.

Desa

tisdatōib^{us}. Facta mētiōe pcuratorz a
qd satisfactio erigit cōpetēter de satisf
Satisfactio nū. datōne
ibūgit.

Tor iste titul^{us} diuisus i tres pres. p. i
mo pōit qd iur^{is} erat oli circa satisfactio
nē in iudicio siue qz agebat noie suo:
siue vt pcurator. Secō qd iur^{is} fit hodie
Tertio extēdit hāc legē ad oēs pūcias
Secō ibi. s. hodie. tertia ibi. quā formā
Et. h. d. v. qz ad. s. s. hodie. Oli cōtē
actōe reali satisfactabat. siue suo: siue alie

no noie cōueniebat. S. agēs. reali mul
lā satisfactio nē pñabat si suo noie age
bat. Sec^o si pcuratorio noie qz satisfactio
bat ratā rez dñm habiturū. Agens ve
ro psoali ad ea cogebat ad q agens rea

solueret sibi qd fuerit
iudicatū multo magis
is qui in rē actōe con
ueniebat satisfactio co
gebatur: si alieno noie
iudicium accipiebat.

Ipsē autē qui in rē
agebat si suo noie pe
tebat satisfactio non co
gebat. pcurator vero
si in rē agebat satisfactio
re videbat rē ratā do
minū habiturū. pericu
lū em erat ne iterū do
min^{us} de eadē re experi
atur. Eutores r cu
ratores eutores mō quo
r pcuratores satisfactio
re debere xba edicti
faciebāt. s. aliqñ his
agentibus satisfactio
remittebatur bec^o ita
qz erant si in rem age
bat si vero in psonaz

edictum tamen non habemus.

His tutoribus r curatoribus. s. qñ
hec respon. forte tunc quando erant te
stamentarij vel datui: s. per inquisiti
onem. nam tunc non cauebant de rato
l. Satisfactio. s. de facto.

Hec itaqz erant. hic non debet esse
s. fm Jo. quia et quod sequitur est de
antiquitate. m. Agebatur. vt suo
nomine agens non caueat: vel caueat
rem ratam esse dominum habiturum
vt. s. e. s. ipse autem. r. s. pcurator.

L. ij.

a **O**mnino. s. cum mandato vel sine mandato. **b** Quia nēo. no. antiquā regulā q̄ etiā bona est: vt b. 2. j. eo. s. si vero reus. 2. ff. de pec. l. non videtur.

c **E**gebat. in b solo casu differebat ab actōe i rez

lz p multa s ab actoris qdē pte ea
ba pucup s dem obtinebant q dixi
ter eas nota mus in actōe q in rem
nerit ofiam. agit. Ab eius xō p

Sed te cū quo agit siqdē a
hodie. lieno noie aliq̄s iterue

Hodie con niret oimō^a satisfaret
uētis suo no qz nēo^b defensor i alie
mine q̄cunqz na re sine satisfatione
actōe nō sa idoneus esse credit: q
tisdat iudica si p pto noie aliq̄s iu/
ruz solui sed dictū accipiebat: in p/
de iudicio si stisi nō possi

det imobilia q̄ aliq̄n est cū fideiussores: aliq̄n nō. p. d. are. **d** **S**atisfationē. i. nullā pmissionē p fideiussos facere. nam satisfatio p fideiussos est: vt. ff. q̄ satisfda. co. l. i. nā nec de defendēdo. nec de dolo qd abfit. nec iudicatū soluē pmittit q̄ tria cōtinē sub clausula hac s. iudicatū solui: nec vllā aliā nisi vnaz quā subicit s. eō nūq̄ d actor: aliquā facit satisfationē. Dic sic q̄ duas pmo q̄ litē cōtestabit vsq̄ ad duos mēses cō numerādos a die libelli porrecti: vt in aut. de excu. 2. pis. q̄ cōue. 2. recō. s. i. col. la. vii. q̄ ē i. C. de lit. con. iur. libellū. alia q̄ pñstet vsq̄ ad finē. 2. si victus fuerit iuste se monisse litē. decimā ptem litis noie expēsari dabit reo: vt in aut. de lit. rig. s. ad excludēdas q̄ inest. C. de epi. 2. cle. aut. generaliter q̄nqz tñ he due ex consuetu diue non seruantur.

e **P**ermaneat. pec satisfatio appellatur iudicio fisti vt hic patet. 2. ff. qui satisf. cog. l. ii. s. pto ait. in fi. 2. caue tibi i notāda ofia hoz capituloruz. hic eum pio loq̄tur qñ imobilia nō possidet: vt hic. 2. ff. q̄ satisfdare cogant. l. sciendū ē.

f **E**d terminū qd est temp^o diffinitū ue sentētie: sed nunq̄ d fideiussores: tādū tenet. s. p̄ diu durat lis. respon. disti. gue aut fideiussit in certū tempus tunc tādū tenetur 2 non vltra: vt. C. de fideiuss. l. pe. aut si

sonā iudicatū solui satisfdare non cogebat

Sed bec hodie aliter obseruant siue em q̄s in re actōe cōuenit siue psonali suo noie nulla satisfationē^d p litis estimatione dare cōpellit s. p sua tñ psona q̄ i iudicio pmaneat vsq̄ ad terminū^f litis vel cōmittit sue p

aut. de excu. col. vii. s. i. si aut in cā publica vel scriptis: tñ perpetuo: vel qd est verius vsq̄ ad triennium tenetur cum tantum daret infantia cause: vt C. de iudi. l. properandum. in principi. s. nunquid sub pena fiet hic satisfatio. respon. non nisi cōueniat inter partes sed intereē tātū venit: vt. ff. q̄ satisf. cog. l. ii. s. si. s. si est pmissa 2 est statutū tēporis infra qd teneat fideiussores: siq̄ des ser mēsiū est infra alios sex mēses poterit. si deiussores: morā purgare si mai^o nō hēat tñ nisi sex mēses infra q̄s pōt 2 mora pene purgari si expibeat re^o. lz pma exhibet^o nō fuerit: vt. C. de fideiuss. l. antepe. sed qd si possidet imobilia tātum q̄ valent. 2. cōueniat in. c. nunquid satisfdabit. rñ. sic ad minus in eo quod excedit qz qd iuris est in toto quo ad totū idē erit in pte qd ad pte: vt. ff. de acq. here. l. si seruus eius. **a** **P**romissio^o ni. s. vbi possidet imobilia. Itēz ppter priuilegiū: vt. C. de pñ. agen. l. si. 2. C. li. rñ. de dig. l. quotiens. Item in casu qñ nō possidet imobilia: vt. C. vt oēs tāci. p. cri. l. i. ibi iuratorie tñ cautioe 2c.

¶ Cautioñe. s. iudicio fisti. **¶** Pro missionē repete dare cōpellit vt iconomus. r. alij clericis: vt in aut. de san. epi. s. si q̄s aut p pecunia. col. 11. d. Pro qualitate: vt si sit parēs vel psonus sit rei vl actoris vt qz vocz pa troniū vel pa rētez. nūc eni q̄libet fideius for. p idoneo accipit: vt. ff. de in ius vo. vt eant. l. i. ij. r. iij. r. ff. qui satis. co. l. i. s. ij. r. s. qd ait p̄tor. s. nūqd hodie iudiciū cre satisfadā

est: vt in aut. de exhi. r. intro. s. suspecto col. v. q̄ est in. C. de lit. cont. aut. offeratur respō. illa fm distinctōem huius. l. intelligitur. nam posteriores per p̄to res intelliguntur: vt. ff. de le. r. sena. cōsul. l. sed r. posteriores. **¶** Personē. s. rei. mandatum extra ius factum.

Sinaut per procu

¶ Procurator dñi actoris vl q̄ ratorē. si satisfat de rato si debitū fuerit d mā dato pcuratoris rei. etiā de mādato certū extiterit cauet iudicatū solui cū om nibus clausulis oportūnis p quo reus pōt existerē fideiusor q̄ fideiusoria obligatio hypotecariā habere debet ane ram q̄ stipulatio iudicatū solui p̄tra he redē fideiusoris porrigit. Tenet etiā idē pcurator: si re fuerit iudicē cōtestatus ea uere q̄ tempe ferēde snie re inuadi cio parat erit. als fideiusor p eo inter cedēs tenebit p̄o eo qd fuerit manda tū nisi prouocatio intercedat. p. d. are.

¶ Insinuatū. i. corā iudice demōstra tū. **¶** Cōfirmauerit. repete nā nō cō firmare pōt: tūc satisfare nō tenet. vt l. p̄ori. s. **¶** Habiturū. i. q̄ dñs ratum

habebit r cōmittit qñ dñs sit: pōt ha bere ratum r nō h̄z: vt. ff. rē ra. pa. quo eni. r. ff. de sol. l. ratū vbi d̄r. Ratū autē p̄e dñs d̄z cū p̄miz certior: factus est hic. distiguit an sit certū p̄e mandatu r tūc si cauet vt. C. de satis. l. i. Aut certū est q̄ nō h̄z: tūc etiā cū sa tisdatiōe nō admittit: v. ff. de neg. ges. si pupilli. s. si. aut dubiū est r tūc fm. p. est in electōe rei. vtruz eri gat pbatōez mādātū a p̄cu

ratore. ante satisfda. recipiat. r est p eo ar. in au. de col. s. eos. col. 12. sed ibi nō loquitur de procuratore sed de exactos re tributoz. sed Jo. cōtra. dicit enī in electōe pcuratoris esse: q̄ duoz istoz rā facere velit qz quotiens ad q̄s alternatiue tenet ei est electio: vt. s. d. acti. r hūc. B. aut distinguebat: vt d̄i ceret nō h̄eo mādātū: tūc p̄bet mādā tū an dicat dubito. r tūc satisfdat. sed Jo. opi. verior est. p̄stat etiā aliā cautio nē pcurator. s. de defendēdo enī p quo agit: vt. ff. de p̄cu. suū. s. si. als denega tur ei actio: vt. ff. de p̄cu. l. mut. s. p̄ca.

¶ Alienari. vt sunt p̄es in bonis fil iorū: vt. C. de bo. ma. l. i. r. de bo. que li. l. si. s. vbi aut. Item orphanotrophī r ge trophi: vt. C. de epis. r cle. in orphano trophis. Item iconomi vel actores vl iudicis: vt. ff. qd cuiusq̄ vniuer. no. l. i. s. q̄bus. r. l. nulli. r. l. item. s. l. r. C. de sa. sanc. ec. iudem? circa p̄nci. vbi nulli iconomo. r. C. de epis. r cle. oēs q̄nibz q̄. s. hoc nihilomin? Item apochrip̄ha riū: vt in aut. q̄io opoz. epis. s. r illud. Itēz m̄gatus noie municipij: vt. C. de iureiurā. p̄pter calum. l. i. s. i. isti enim

pōt inferre p aliu litē vt hic subicit.
a Inferūt. s. p pcuratorē. qd est intel
 ligendū si prius ipsi litē cōtestent. ⁊ sic
 litū dñi efficiant: vt. C. de pcur. l. neq
 alias nō. cū non dñi sed a ministro
 res sunt ⁊ p/

cur. a dño d/ receperūt: litē quibus/
 cōstitur: vt. ff. dam inferūt^a per aliū
 de pcur. l. i. in Si vero aliq̄s cōuent
 prin. sed si ip/ tur siquidē pñs^b pcur/
 se supradicte ratorē dare parat^c est
 pñs agunt: pōt^d vel ipse in iudiciū
 nunq̄d de ra/ venire: et sui pcurator/
 to cauēt v/ de ris psonā p iudicatum
 iudicato soli/ solui satisfactiōis solē/
 ut si cōuentū nē stipulationē firma/
 tur. rñ. nō: vt re vel extra iudiciū sa/
 C. d a dimini/ tisfactiōnez exponere^d
 tu. l. tutores p quā ipse sui procura/
 debita. ⁊. l. fā toris fidelissor existit
 cim^o. s. defen/ p oībus iudicatum
 sionē s. tñ. in solui satisfactiōis clau/
 tutore videt sulis^e vbi ⁊ de hypo/
 dicere lex s. si theca suarū rerū cōue/
 sit incertū de nire cōpellitur^f siue in
 officio suo: vt iudicio promiserit siue
 ff. d a dimi. tu. re ibi non di/
 l. v/ go. s. cer/ cit q̄ debeat

de rato cauere sed q̄ reus damnis nō
 subibit propterea q̄ non sit tutor. s. q̄
 est ratio q̄ procuratores satisfiunt. sed
 supradict. persone non. rñ. q̄ predictae
 persone quasi dñi sunt: vt. ff. p empto.
 l. si dñi. s. si tutor. ⁊. C. de epis. ⁊ cler.
 l. o: phantrophos s. in procuratorib^o.
 secus q̄ non sunt dñi vere sed ficti: vt
 ff. de procura. l. i. in prin.

b Presens. pñtē accipietiam si sit
 in portis vel in cōtinētibus edificijs:
 vt. ff. de procur. l. pñs. ⁊. l. qui in foro
 ⁊. l. ⁊ ideo. **c** Potest. i. debet fm quof
 dam. dicunt em q̄ si dñs est pñs ipse tā
 tū d/ fideiubere p pcuratore suo. si aut
 absens est. procurator pōt ⁊ debet fide/
 iussorē suos dare. ⁊ facit p eis. ff. iud.

sol. si ad defendendū. ⁊. ff. de procu. l. q̄
 pprio. in pñ. vel certe dici pōt q̄ si dñs
 est pñs tñ possit proc. r. dare fideiussorē
 res cū ēt sine mādato q̄libet possit ali/
 um defendere: vt. C. de satisfi. l. i. ⁊. C.

de pcur. l. exi/ gendi ⁊ etiaz
 inuitū: vt. ff. de sol. l. sol. d
 ita pprie acci piē hoc s. bzus
 potest.

d Expone/ re. actori vel
 notario scri/ bēti pcurati/
 onē. ex cuius stipulatiōe q̄
 rīf actor: vt. i/ lis actor: vt. ff.
 rem pub. sal. sol. l. nō qua
 si.

e Clausulis que clausule
 tres sunt. scz de s. defendēdo
 reo. ⁊ de dolo qd ab sit. ⁊ qd
 sonat ipm ver

bū: vt. ff. iud. sol. l. i. iudicati solui ⁊ b dñ
 f. Cōpellitū iudicē. **g** Heredes ei^o
 nā bz naturā hec stipulatio vt ad here
 des. trāseat sicut illa iudicio fisti: vt. ff.
 si q̄s cau. l. si eū. s. q̄ in iure. **h** Ipñ^o
 f. rei. i. Exponēda a pcuratore.

i Elenerit. s. reus. d. litē prius testa
 tus est suo noie. **l** Fidelissor. dat^o nūc
 a pcuratore. **m** Continētur. ergo de
 bet cōdemnari procurator presens.

Si uero reus. Aliene
 litē defen/ sor nemo legitimus censetur: nisi satisfi/
 det. siue habeat mandatum siue non.
 Et procurator internētens etiaz post
 litem contestatam. tenetur satisficare.
 v. d. are. **n** Presto. i. post litem cōte.

a Satisfactio. no. q. siue interuenit
at pcurator ante lit. ptest. vt. s. e. s. si
vero d. satisfactio siue postea vt b. r. c.
de cōfor. l. i. nec est. ob. qd d. q. h. si
erit an lit. pte. vt. ff. de pcur. l. pōp. s. ra
tificationis. qz
ibi interue
nit pcurator
an lit. ptest.
vbi aut post
ea interuenit
et postea satis
da. vt dictus
est.

b Nemo. s.
pcurator.

c Dictū est
s. e. s. ab est

d Regia. s.
constantino
politana. vl
dic de veteri
roma.

e Caput ac
cusationis
est. Et facit
p. b. c. deve.

ur. enu. l. i. s. nulli. r. s. sed et si quale.

f Sequi. imo nō videt inspicandus
qd ibi fiat vt. ff. de offi. pre. l. sed l. q. ē
ptra sed hec est intelligenda qn ex cer
ta scia ē consuetudo vel lex. nō p errozes
vt ibi. et facit ad hanc. ff. d. leg. r. se. cō.

De perpetuis. Quia
de actionib' est dictū et quedā sunt per
petue et quedā non. id de his ponit vt
j. e. in pñ. Itē qz qdā trāstorie sūt pef
ctib' et cōtra heredes. et de his ponit. j.
eo. s. non aut. sed melius residet ista
Rubrica. imēdiate post titulu de acti
onibus: qz pñuat a remotis nūmiz
cū nō sūt in principio libri.

In hoc loco. Totus iste titu
lis diuidit in tres
partes. pñmo ponit regulam et excep
tiones. s. que actiones sunt perpetue.

Sedā ponit regulā et exceptionē. s. q
actōes sūt trāstorie ad pñdes. Tercio
ponit nouū casus. Sedā ibi. nō autēz
ois. Tertia ibi. supēst. Et. h. d. Actōes
ciuiles tā reales qz pñonales sunt ppe
tue. pñetorie

sem' cū necesse ē oēs
pñoncias caput oim
nfarū ciuitatū. i. hanc
regiā vrbē eiusqz ob
seruantiam sequi.

**De ppetuis et pñali
bus actionibus et que
ad heredes et contra
heredes transeunt.**

**De loco admo
nendi sumus eas
quidē actōes q ex le
ge senatusue cōsultob
siue ex sacris cōstōn
ibus pñficantur pepe
tuo solere antiquitus
cōpetere donec sacre**

no penales
regularit' du
rāt anno qd
fallit in acti
one furti ma
nifesti: q ppe
tua est: pñor
rie nō rei pñ
secutorie: pñ
petue sunt.

**De loco
et. l. xij. ta. et
fami. her. vt
ff. fa. her. l. i
Itē moral' d
paupe. vt. s.
si qdā pau.
se. di. in pñ.
Itē d nora.
vt. s. d nora.**

s. annat. h. Consulto. vt hereditatis
petitio. vt. ff. d. peti. her. Itē veniūt. s.
pñe. r. c. d. peti. her. l. si. i. pñ. Itē si qz
clauū d nani abstulerit. cū' cā tota na
uis perijt vt. ff. d. in ec. rui. nau. l. ij. s.
senat'. i. Consultōnib'. vt pñtōne ex
lege que dāt ex pñonib' qñslibet pñ
l. xij. tab. constitutis: vt. ff. de condi. ex
le. l. vnica. r. ff. ad l. iul. de adul. qd au
tem ex his r. c. de dona. l. si quis. ar. s.
si. r. s. de ac. s. tripli. vel ex quacūqz a
lia pñe iuris vt pñbiscito vt pñ in. l. a
q. l. i. i. vt. s. ad. l. acq. s. ceterā. r. ff. ad
l. aq. l. i. i. Nā quicqz sunt pñes iuris pñe
ter pñe iū: vt. s. de iure na. s. constat
et totū est ius ciuile: vt. ff. de insti. r. in. l.
tus aut. et actōes ex eo desuēdētes sūt
ppetue vt b. dicit. i. sine pñtōne tñis
sūt antiqua tpa sed sacre cōstōnes in
pñonibus mēras posuerant. r. r. an.

vt. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. anno. l. sicut
z. l. oēs. z. C. quib⁹ nō obicit lōn, tēp.
p̄scrip. l. neq; vnum. z. C. de anna. ex
cept. l. i. z. de consti. pecu. l. ij. in reali
bus aut imponit meta p̄stōnes i re

bus mobili
bus trā an⁹ constōnes taz in rem
noz. in imo⁹ q̄ i p̄sonalib⁹ actōib⁹
bilib⁹. r. an. certos fines dederūt.
inter p̄sentes. z. hic
q̄ i titulū hz
possefor. als
xxx. an. vt. C.
de vsuc. trās
for. l. i. r. s. d
vsuca. s. i.
In hypothe
caria etiā q̄
est i re certa

statuē tpa vel. x. vel. xx. vel. xxx. vl. xl.
an. vt. C. a duer. cre. l. diuturnū. z. C. de
p̄scrip. xxx. an. cū notissimū. z. C. de anna.
excep. l. i. s. quō erat p̄petua reuēdica
tio fm antiq̄ tpa imo tpalissia: vt. s. d
vsuc. in p̄n. r. n. q̄ hic dicit q̄ erat p̄pe
tue. s. p̄sonales. s. meta iponit tā in re
alib⁹ q̄ in p̄sonalib⁹. Itēz caue tibi qz
due p̄sonales sūt ciuiles q̄ durāt p̄ an
nū tāti. vna iniuriāz que descēdit ex
lege cornelia: vt. C. de iniur. si nō. cōi
cij. alta q̄ daf ex. l. i. iul. repetundaz. vt
ff. ad. l. iul. repetunda. l. ij. a. Eas. s.
penales. z. tūc nō est uicēse plerūq; vl
si habes plerūq; exponevt. i. b. Ple
rūq; hoc dicit ppter p̄torias rei p̄secu
torias q̄ p̄petue sunt nisi rescissoria q̄
annalis est qz p̄tra ius ciuile daf vt. ff.
de actio. z. obli. l. in honorariis. z. s. d
ac. s. rursus. z. i. co. s. Itē. nisi in re di
bitoris q̄ dant ad tps. sed rei sunt p̄se
cutorie: vt. ff. de edi. edic. sciendū. s. fi.
que daf cōtra id qd cōuenerūt cōtra
p̄etes: Itē fallit dicta regula. ff. q̄ sal.
tu. b. n. actiois. s. has actōnes. z. q̄ in
frau. cre. l. aut p̄tor. s. ann⁹. z. C. de do. l.

fi. z. ff. de eo p̄ quē factū est. l. i. s. pe. ff.
aut sunt penales: p̄torie locus hz qd
hic dicit vt sunt ānales: siue sint pena
les ex vtraq; parte siue ex altera tan
tum. vt. ff. de calū. l. i. z. de in ius voc. l.

quales sunt be q̄s bo
noz possessor: ceteris
q̄ q̄ b̄des loco sunt
accōmodat. **F**urti
q̄ manifesti actio q̄
uis ex ipi⁹ p̄toris iuris
dictiōe p̄ficiscat⁹ tñ p
petuo daf: absurdum
em eē estiauit āno eā
terminari. **N**ō oēs
aut actiois q̄ i aliquē
aut ipso⁹ iure cōpetūt

pe. z. ff. de as
lie. in. mu. l.
post annum
c. **A**nnū. s.
vtilē. nā de
talib⁹ annis
p̄tores loq;
banf. vt p̄z
ff. de vi z vt
ar. l. i. s. ann⁹
z. ff. de edil.
edic. l. scien
dū. s. fi. mfi i
casu vbi est i
utilis ad sui
p̄ncipium.

sed continu⁹ ad sui processum. vt. ff. de
calū. ann⁹. **A**liquādo. ecce q̄re di
cit plerūq;. **C**onstōtib⁹. de quib⁹
dicit. s. co. in p̄m. **P**ossessori. id ē
cuiuslib⁹ possessori. qui vult succedere in
re p̄torio qui habet herē. peti. bonoz
pos. de qua habes. ff. de fideicom. her.
peti. per totū. **S**unt. vt quib⁹ res
stituta est herēditas per si deicōmissus
quib⁹ datur herē. peti. si deicōmissaria
de qua habes predicto ti. per totum.

Proficiscatur nota actionem furti
manifesti esse p̄torias. s. nō manifesti
est ciuilis. vt. s. de noua. s. sunt autem
Estimauit. s. p̄tor z idē in q̄libet pe
nali in eo qd puenit ad delinquētē: vt
ff. de vi z vi ar. l. i. in p̄n. z. ff. de dolo.

Non aut oēs. **P**ena
les actōes p̄torie vel ciuiles p̄p̄des
nō dant nisi lis p̄tra defunctos fuerit
p̄testata heredi nō cōpetunt excepta
actiōe iniuriāz. Ex p̄tractu nō compe
tunt i b̄des p̄ter actionē de dolo: nisi
aliqd ast eos peruenit. h. d. Are.

Non oēs ponit diuisionē. naz alie

sunt transitorie ad heredes alie non:
sed superior fuit qd alie erant ppetue
alie non. vt. s. eo. in prin.

a **¶** Ipso. sez iure ciuili.

b **¶** Solent. sez iure pretorio.

c **¶** Ex malef.

fiens. s. priua
tis vt subij
cit in exēplis
et subaudi
et qñ malefi
cijs. vt. s. de
ob. ex quasi
delic. s. fina.
Quid in pu
blicis de d
bus tractat.

aut a ptoze dant: et in
herede eque cōpetūt
aut dari solent^b. Est
em certissima iuris re
gula: ex maleficijs pe
nales actōes in here
de rei nō cōpetere^d ve
luti furti: vi bonoz ra

j. de publi. iudi. Respon. idetz plus qz
etiā lit. contest. non transeunt contra
heredes. vt. ff. de accu. l. ex iudicioz ni
fi in qñqz casibus. Primus est legis
iul. maiestatis in duobus capitulis tā
tum eius legis. vt. ff. ad. l. iul. male. l.
fi. scōs est crimen hereseos: vt. C. de a/
posta. l. ij. et l. apostatarū in fi. tertius ē
crimen repetūdā. quart^o de resi duiis
quintus peculatus crimen. vt. ff. ad. l.
in. pecula. l. fi. **d** **¶** Cōpetere nisi lis
fuerit contestata. vt. j. e. s. penales. et ff.
de accu. ex iudicioz in. fi. Item nisi ali
ud ad heredem peruenierit. tunc eni te/
netur. vt. ff. de calū. in heredes. et ff. qd
me. cā. l. videat ipsoz^b et casib⁹ est cō
tra in actione vi bo. rap. que non dā
in heredē licet ad heredem aliquid per
uenerit sed furtiua dā conditio. vt. ff.
vi bo. rap. l. ij. s. fi. item in interdicto.
vñ vi. qd in heredē nō dā sed in factū
actio. vt. ff. de vi et viar. l. i. s. fi.

e **¶** Iniurie. i. l. aquil. actio.

f **¶** Sed hereditibus. i. hereditibus eorū
qui passi sunt hec male.

g **¶** Actiones. nam hec non dā heredi
nisi lis contestetur. **h** **¶** Actioe hoc tō
quia non est in bonis nostris ante lit.
contest. vt. ff. de ini. l. iniuriarū actio
s. iij. in prin. et l. iniur. Et est alia ratio

quia nihil mihi de patrimonio abest.
nec reo adest. vt. ff. de col. bo. cum emā
cipati. s. emancipatus sunt et alie simi
les ei. vt subijcit in quibus nec actori
aliquid de patrimonio abest nec reo a

liquid adest.
vnde idē ius
ris est qd et
in ista vt est
actio i factū
que datur p
libertum vo
cantes patro
nuz in ius fi
ue venta in
laureis vel
filio vocante

ptoz: iniuriar: dāni:
iniurie sed heredit⁹
hōi actōes cōpetūt
nec denegāt excepta
iniuriar actioe^b et si q
alia similis inueniat^r
¶ Aliqñ^h tñ etiā ex p
ctu actio p hōdem nō

Patrem. vt. j. de pena teme. liti. s. fina.
et ff. de in ius voc. l. pen^l. Item in pos
pularibus actōibus vt si quis habeat
positum vel suspensum. vt. ff. de his q
deie. l. si vero. s. que autem. Quidam
dicūt idem de actione in factum de ca
lumniatoribus. vt. ff. de calum. l. hec a
ctio. sed certe ibi est alia ratio. quia ha
et condictionem ob turpem causam.
vt ibi dicitur. Item quia abest ibi ali
quid actori. et adest aliquid reo. vnde
non est similis supradictis.

i **¶** Inueniatur. hic continuatur illi. s.
que est infra penales.

l **¶** Aliquādo actio. id est actio de do
lo nata propter dolum adhibitum in
contrahendo. nam si dedit dolus cau/
sam contractui non agitur actione ex
eo contractu cum nullus sit. sed de do
lo. vt hic. et ff. de dolo. l. et eleganter in
prin. si enim esset incidens ageretur a
ctione ex eo contractu vt purgaretur
dolum. vt. ff. de actio. et obliga. l. ex con
tractibus. et ff. de actio. et oblig. ex con
tractibus vel pone casum q fuit inci/
vel superueniens et remaneret contra
ctus et non agitur contra heredem ni
si qruenerit aliquid ad eū vt in actio
ne depositi que datur in duplum ptra
eum qui dolum cōmissit in deposito cā

et multis vel in eadē vel rui. vel nati.
sz in heredē nō dat in duplā ex dolo
defuncti. sz in simplā def. ve. ff. de po. l.
i. s. i. Itē qualis est actio in factū q̄ da
tur cōtra agri mēiorē non aut aduer
sus heredes

vt. ff. si men
for. sal. mo.
di. l. iij. s. p.
Itē in actiōe
ex stipulati
iudicio fisti i
eo q̄ erat con
uent^o in iure
vt. ff. si quis
can. si eū. s. q̄
iniuriarum.
Itē in actiōe
tributoria vt
ff. de tribu.
l. illud. s. si.

et de his casib^{us} loquit^{ur} hic. s. alia aut ex
contractu agi cōtra heredē etiā de do
lo defuncti regulariter. vt de ac. et ob.
Lex contractu. et l. ex depositi que sunt
huic cōtrarie et hanc spālitate denotat
hec lra cū dicit aliqñ tñ re. a. Dolo
sc. dolo dante cōtractui vel dic in
cidenti vel supuenienti vt mō dixim^{us}.

b **¶** Ad heredē: sed si superuenisset a
ctio in factū perpetuo cōtra heredē et
contra defunctū dare. vt. ff. de dolo.
l. itaq. sed de dolo olim infra annum
vt illē. hodie. s. biennii cōtinuū dat. vt
C. de dolo. l. si. c. **¶** Dixim^{us}. vt. s. eo. s.
nō oēs aut. d. **¶** Et testate. imo vt de
tur heredī sola pparatio sufficit. vt. i.
de mori. test. posthūm^{us}. s. si. Joh. vel si
ne pparatiōe dat querela heredi.

c **¶** Dant^{ur} nisi in duob^{us} casibus. prim^{us}
est ad opas cōtra libertū et moriē pfo
nus extraneo here relicto ad quez nō
trāsēit ope etiā lit. cōtes. vt. ff. de opis
li. l. oparū iudicio. scōs i patre repetē
te dote filie q̄ viro diuerterat et dēdat
pater extraneo here de relicto etiā lit.
cōte. nō trāsīt. c. de rei vxo. actio. s.

videam^{us}. **¶** Trāsēunt nisi in duob^{us}
casib^{us} prim^{us} in actiōe de dolo. vt. C. de
dolo. l. si. scōs in retractatiōe alicui^{us} in
seruitutē vel libertatē qui per collusio
nem pnuunciat^{ur} fuerat ingenu^{us}. vt. ff.
ne de sta. de

rem iudicatam is cum
quo actum est satisfra
ciat actori officio iudi
cis conuenit eum ab
soluere^o licet in ea cau
sa fuisset iudici accipi
endi tempore vt dam
nari debeat et hoc est
qđ vulgo antea dice
batur oia iudicia ab
solutoria esse.

¶ De exceptionibus.

q̄ in Rubrica pmisit dicta sunt nunc
de iudicis officio dicit. Qđ cum expo
nere debeat iam pauca vt modicus re
spiret deliberat. nam conceptū sermo
nem quis retinere potest. quia iam cō
cepit in animo tractare de officio iudi
cis quō poterat tacere quā diceret a
liquid^{us} hic. **h** Absoluere. scz ab ofer
uatione in dicti. nam principalis causa
est sublata solutiōe vt. s. qui. mo. tol.
obli. in prin.

De exceptionibus

Quia exceptio vicem tenet actionis
vt. ff. de excep. l. i. i deo post actō es po
nit de excep. et qz de armis actorū vidi
mus. et de reor armis videndū est **h** di

Sequitur

¶ Totus iste ti
tulus diuiditur in quinqz partes pri
cipales. Primo cōtinuat^{ur} pcedentia
Rubricam. Secundo ponit causam q̄
re fuerunt exceptiones inuente. Ter
tio id demonstrat per exempla tam in
actionibus realibus quam personali
bus. Quarto ponit duplicem diuisiō

fin. l. i. s. sed
interdum.
Su per ē
demmandus
debz absolui
ab observa
tione in dicti
si ante finiam
soluerit qđ
dz. p. d. Are.
g **¶** Supēst
hec de dicta
et transitu a
ctionum: sed

nem exceptionū. Quinto exemplificat
Secūda ibi. cōparate sunt. Tertia ibi.
verbi gratia. Quarta ibi. in. s. appellā
tur. Quinta ibi perpetue et pemptorie.
h. d. Aliq. ad. s. Jacūm. Exceptōes sūt
arma reorūz:

et equitate nitū
tur ad exclu
dendū actōes
q̄ cōpetūt a
ctozi ipso iur
q̄les sunt me
tus doli et in
factū excepti
ones. h. d. af.

Equitur. q̄z excep
ptio vicem te
net actōis: vt
ff. de excep. l.
i. iō post acti
ones pōit de
excep. et q̄z de
armis actorū
vidimus et de
reorū armis
dedux. est: h
dicit vt sequi
tur.

Cōparate
te als inuēte

Eorū. i. re
orū. nam ipfi
sūt cū q̄b' agit
vt. ff. de iure
iur. l. iij. i. pñ.

et. in. s. eū. **I**usta sit. p̄ma facie.

Inductus. hic in stricti iuris iudi
cijs. in bo. si. aut iudicijs ipso iure nō te
net cōtractus: vt. ff. de dolo et elegāter.
in prin. **S**tipulāti. credens te de
bere cū non deberes: vt hic. et. ff. de exc.
doli. l. ij. s. circa te.

Obligatum esse. s. inspecto iuris ri
gore de equitate obligatus non est: vt
ff. de verb. obli. l. obligatus est. s. obli
gatus. et. ff. de p̄b. sig. l. si creditor. q̄ sit p̄.

Efficare. s. in sui substantia. nā ciuile
naturalr ē obligat' et pure. s. nō efficax
p̄tū ad opē exactōis v' dic' efficit' ē ipse
cto glie. nā p̄ia facie cōdētiāus videt'
s. inspecta q̄litate q̄ sit dolo facta vel
metu vel fili

ctu' composita' ad im
pugnandam actionē.

Idem iuris est si q̄s
q̄si credēdi cā pecuniā
stipulatus fuerit: neq̄
numerauerit: nā eā pe
cuniā a te petere posse
eū certū est dare em̄ te
optet cū ex stipulatiōe
tenearis: sed quia ini
quū est eo noie te con
dēnari plz exceptione
pecunie non numerā
te te defendi debere.

Etus exceptionis tē
pora nos fm q̄ taz su
perioribus libris scri
ptū est cōstōe n̄ra co
artauimus.

Preter
ea debitor si pac' fue
rit cum creditore: ne a
se pecunia peteretur
nihilominus obliga
tus manet: quia pac
to conuento obligatio

cā impediat est
inefficax. et
ita expōe i se
quētib' cāib'

Quidet' cā
h q̄n metu su
it cōpulsus.

Aut doli
b q̄n iductus
fuit p dolum.

In factuz
redde singu
la singulis p
positis cāis

fm Jo. s. nō
ne h tertio ca
su. s. q̄n per er
rores pmissit

dat doli exce
ptio. certe sic
vt. ff. de do. ex
cep. l. ij. s. cir

ca. q̄re dic q̄
hic actio i fa
ctu est pponē

da in subsidi
um doli exce
ptiōis. s. p̄ pa

tronū et parē
tem d q̄s tur

pes exceptōes nō pponūt: vt. ff. de exce.
doli apd celsuz. s. aduersus. et ita. b. acci

Idem iuris. **E**xceptio p̄f.
si nūerate pecunie
debitori cōpetit q̄ cōfessus fuit se pecu
niā recepiisse quā nō recepat: et ipaz per
stipulōez restitut' pmissate q̄tate fūdaf.

af. m. **S**criptū ē. s. d. lit. ob. n. **C**o
artauimus. vt. C. d. si nu. pe. l. p̄ctib' o. **P**e
teret. no. q̄ pactū d si petēdo tria opaf

nā tollit nā a p̄po iur: vt. ff. d. so. stipul.

s. naturalis. Itē elidit ciuile vt in b. s. Itē obligat naturaliter pacificētes nō petere. nā tals qui est obligatus naturaliter quid non facere furtum: vt. s. d. obli. que ex d. eli. na. s. i.

¶ **Q**uoniam

quia nō ciuilis. sed naturalis tātū: vt ff. de solu. sti. q. i. naturalis i casibus est ipso iure vtrūq; tollit pactum vt in maleficijs factis si qd pactum est ne agatur. Item in pignore sūmis per pactum vt. ff. de pac. l. si tibi quēdam actiōes. r. s. de pignore.

¶ Apparet oratio posita loco actionis sūm Pla. sed sūm Jo. cōtra vt diximus. s. de act. s. si tractat.

nes non omnino dissoluuntur qua de causa efficax est aduersus euz actio qua actor intendit si apparet euz dare oportere sed quod iniquum est cōtra pactum onem eum damnari descenditur per exceptionem pacti conuenienti. **¶** Eque si debitor creditore deferente iurauerit nihil se dare oportere adhuc obligatus permanet: s; quia iniquum est de perurio queri defenditur tamen per exceptionem iurisiurandi. **¶** In his quoq; actionibus quibus in re agitur eque necessarie sunt exceptiones veluti si petitor deferente possessor iur-

l. de nupt. aut. qd eis. r. ff. de iure patris. l. adigere. r. c. de le. r. consti. l. non dubium in si. itez quādo veritas alius testimonius pōt inueniri: vt. C. de cre. l. si. item quādo desertur sacramentum a iudice: vt. ff.

rauerit eam rē suā eē: r. nihilominus eā rem petito: vendicat: l. s. n. verum sit qd intendit: t. rem eius esse: iniquum tamen est possessorem condemnari. **¶** Item si in iudicio testi actus fuerit siue in rem siue i personā nihilominus obligatio durat: r. tō ipso iure de eadem re postea aduersus te agi potest: sed debes p exceptionem rei iudicate adiuari. **¶** Nec exempli causa retulisse sufficiat alioquin qd ex multis varijs causis exceptiones necessarie sint sicut ex latioribus digestorum seu pādetarum libris intelligi potest quarum quedā

de iureiur. l. adimonendi. alius aut obtinet qd b. d. **¶** Rē suam distinguat tñ vt iuret suā rē eē l' petitoris nō eē. q: si iurz suā eē datur sibi actio r' exceptio. s; si iuret petitoris non eē nascitur sibi exceptio contra petitorē tantum. vt. ff. de iureiurā. sed r' possessori. i. r. ff. rñ.

Eque si debitor. **¶** **E**xceptio iurisiurandi actionē nō tollit s; eā elidit q etia nititur eitate r econtrā re alē actionē exceptio iurisiurandi opponi pōt: q repellit agentes in re. p. d. af.

¶ Iniquū est. no. sic. ff. de in lit. iur. l. si. r. ff. de iureiur. nam postea. s. dato. r. ff. de dolo. l. nam sufficit hic tamen salit quotiens est cōtra legem iuratum quia non seruatur sacramentum: vt in iur. sceni. non solum. s. i. col. v. que est

nali siue reali eandem actionem non perimit sed excu. rei iur. perit conuento r idem in plurib' alijs actionibus quarum quedam sunt ciuiles quedam sunt pretorie hoc dicitur are.

¶ Actum. subaudi r fuerit absolutus sicut hic innuit. **¶** Durat. s. si pmo erat obligatus vnde si soluat non repetit cum debitum soluat vt de cond. inde. l. vlt. r. l. si iudet. r. caue tibi: qz per iurandum r per pactum naturalis tollitur obligatio: vt. ff. de iureiur.

Itē si

in iudicio.

¶ Absolutoria

lata in perso

l. si. in prin. r. ff. de so. l. Richi aut pam
phi. s. naturalis. sed per suam tollit ci
uili. r. remanet naturalis. vt. ff. de con
di. in de. l. iul. ait. sed cū actionē indu
cat res indicata vbi nulla oīno erat. vt
C. de re. cre. l.

actori qre nō
tollit vbi est
Rñ. res iudi
cata de iur. ci
uili est. r. ideo
tollit r. inducit
ea q sunt de
iure ciuili. r

ita obligatio
nē ciuilem tol
lit. r. actiones
q est de iur ci

uili inducit. vt. ff. de ori. iul. l. ij. s. de iur.
de ex his. ea autem que sunt iuris na
turalis nō tollit vt obligatiōe natura
lem. vt ar. s. de le. ag. tu. s. si.

a **Ex legibus ne quis cōueniat nisi**
coram suo iudice. vt. ff. de excep. l. si.

b **Obrinent. vt sen. con. vt. s. ti. l. in**
prin. sicut est excep. mace. r. vl. vt. ff. ad
mace. r. vel per totum ti. tulum.

c **Jurisdicōe. vt. s. d. dolo malo r me**
t' cā. vt. ff. de excep. doli p totū. Itē pa
cti. vt. ff. de pac. iurisdictionum. s. p. re
tor.

Appellatur Quedā ex
ceptiōes pem
ptorie vt doli met' pacti r files. Ques
dā t'pales. iō s'cyocaterq; negociū dif
ferre dicunt q olim actorē temere lit
gantē faciebāt cadere a cā. hodie vero
reo inducie duplicātur r idēreo actor
in expēsis factis in cā dānabitur ante
quarū refectionē super pncipali nego
cio audientia denegabit. h. d. Et diuis
ditur pncipaliter in tres partes. Pri
mo ponit vnam distinctionē excep
tionum: quia quedā sunt ppetue r que
dam temporales. Secundo ponit ex
pla. cuiuslibet etiā ppetue r tempora
lis exceptiōis. Tertio ponit quā penā

olim patiebatur. r quā hodie patit qui
pendente dilatione legali vel lata ab
hoie ante dilatiōē finitā egerit. Sed
cunda ibi. ppetue r pemptorie. Tertio
ibi. alioqñ si itra. are. d. Agentibus

l. sine p'ficiē
t'p. vt. ff. de
doli except. l.
pure. s. si. ita
tñ si āre filiaz
opponant. r.
vt. C. de sen.
re. ci. nō pos
si. l. pemptoria
nisi in vii. ca
fib' in qbus
etias opponi
possunt post

sententiam ratione etatis. vt. C. e. l. di
citur. r. ff. de mi. l. minor. r. an. omis
sa. item miles. vt. C. de in. r. fac. igno. l.
i. item in mace. et vl. vt. ff. ad mace. d. l.
tam et si. item in donatore qui opponit
vt conueniatur inquantum facere pōt
etiam post sententiā. vt. ff. de re iul. l. nē
sentis. s. si. Item exceptio fal. pcurato
ris. vt. C. de procu. l. l. s. secus si ratione
personē procuratoris apponatur excep
tio vt quia sit miles vel mulier quia ta
lis exceptio est dilatoria. vt. j. eo. s. p. re
tor. Itē vbiq; diceret nullum fuisse
se iudicium: vt quia sit venalis senten
tia vel falsis testibus vel instrumentis
iudicatur. C. qñ nō est ne. p. l. venas
les vel cū iudex nō fuit. vt. C. si a nō cō
pe. lu. per totum. Item si inique sub iu
dice cōpulsus est eo tpe quo cōpelli nō
debit. vt. ff. de ser. l. i. sed dilatoria p
ponitur ante lit. cōte. sed pbat post
q actor mōstrauerat qd asseuerat. sed
vt. C. de pba. l. exceptionē. r. C. e. l. si q
dem secus in excep. fori. quia ante lit.
contest. opponi r pbari debet fm quos
dam. vt. ff. e. l. pe. sed quid de excep. nō
nu. pe. nunquid est dilatoria vel perem
ptoria. Rñ. qui dam anormalia eaz esse
nos dicimus. q est temporalis biennij

¶ vel. xxx. bierum. vt. §. de li. ob. §. fi. 2
C. nō nu. pe. l. in contractibus. §. i. sed
in hoc pōt dici anormala. quia cum ali
as probat qui excipit hic tamen non p
bat: vt. C. de nō nu. pecu. l. si ex cautioe
tua. item que

ro in excep. si
nume. pec. 2
eo. modo sol
ue vt. C. d. ca.
non nume. l.
fi. 2 aut. ibi
posita. itē qd
de ea opponi
tur. vt qd cō
ueniat: etiaz:
inquātuz fa
cere pōt. Re
spō. eam tem
poralē: qā p
sumo qd aliq
acquiret 2 sic
postea pote
rit soluere. C.
arbi. tu. l. si d
funct. nā nō
reperitur qd
soluitur l3 fa
cere non pos
sit: vt. ff. de cō
di. inde. l. nāz
2 maritus qd
fieret si esset
perpetua euz
sit fauorabi
lis: vt. ff. de
condi. inde. l.
qui excep.

¶ Tempora
les aut alia si
milis conue
ti. s. excep. cō

uenti. s. vsq ad quinquēntium. veluti
si quis stipuletur id qd in vtero est vel
fructus futuros vel domum certo loco
edificari vel cum rome esset ephefi da
ri stipulatus est: vt. ff. de v. b. l. iter dictū

fm 230. d. Lutz te. §. de ac. §. siq3 a
gēs. 2. ff. de li. le. l. nō solū. §. fi. 2. C. d. iu
re fi. l. iusta. c. zemoniane. §. greci cū
mem init. §. de ac. §. s3 hoc qdē. **¶** Lō
tinet qd dic vt mō dīci p. l. de v. b. ob. in
ter dum.

consumeabant qua ra
tione rem amittebant
¶ Hodie autē non s3
ita stricte hoc procede
re volumus sed eum
qui ante tempus pac
tionis vel obligatiōis
litē inferre ausus ē ze
noniane constitutioni
subiacere censem⁹ quā
sacratissim⁹ legislator
de his q tēpore plus
petierunt prulit: vt et
inducias quas ipse a
ctor sponte induxerit:
vel natura actionis cō
tinet si contempserit i
duplum^e habeant bi
qui talem iniuriā
passi sunt 2 post eas fi
ntas non aliter litem
suscipiant nisi omnes
expensas litis añā ac
ceperint: vt actores ta
li⁹ pena perterriti tem
pora lituz doceantur
obseruare. **¶** Preterea
etiam ex persona sunt
dilatorie exceptiones
quales sunt procura

¶ In duplū
huiusmodi qmul
lā patiat pe
nam: vi. ff. de
pe. here. q si
in diē in pñ.
q est huius cō
tra. sed dic il
lā corrigi. v
melius dic q
ibi a hoc so
lū agebat: vt
eo dē iure pe
nes agentem
hēret qd erat
apud defun
ctū vñ nō su
it plus petitū

¶ Iniuriā
nō tñ talē p
pter quā a
gere possent.
¶ Tali pe
na. facit. C. ad
l. iul. repe. l.
i. ff. de pe. l.
capitaliuz. §.
penl. 2. C. de
inoffi. test. si
quis in suo.

Pre
terea.

¶ Exceptionum tertium genus est qz q
dam vocatur dilatoria iudicii perso
nam respiciens vt exceptio incompetē
tis procuratoris 2 similis. p. d. p. i. o. i. fami
autem potest esse procurator: 2 pōt pro

curatores constituere. h. d. vsq. ad fin.
 Are. a. Mulierē que pro alio agere
 non potest nisi pro parentib⁹ si morib⁹
 aut etas eos impediāt. nec sit qui eoz
 noie agat vt. ff. de pcura. l. femine.

b. Alii rē

nisi pro liber
 tate eoz vt
 ff. de lib. ca.
 l. iij. contra
 fin. Job.

c. Discipulis
 ne. id est hic
 sit sine offen
 sa disciplinē
 non autē sic
 intelligitur.
 vt r. hic non
 possit fieri. si
 disciplina. id
 est exercitiū
 militare offē
 dif. itz siue of
 fendat siue
 nō presumit
 non offēdit.
 se. vt hic. et
 C. de procur.
 l. qui stipen
 dia.

d. Conqui
 escere. sed cō
 tra. ff. de pos
 sit. l. i. s. loco
 r. in. s. hoc e/
 dicto sol. ibi
 de maxima i
 famia. hic d
 parua vel il
 lud de aduo
 cato qui ex
 molumentū
 tantum ha
 bet hic in p
 curatore qui
 tantum ha
 bet onus.

torie veluti si p militē
 aut mulierē agere q̄s
 velit. nam militib⁹ nec
 p p̄vel m̄fvel v̄ro
 re nec ex sacro rescrip
 to pcuratorio noie ex
 periri cōcedit suis nō
 negocijs sup esse sine
 offensa militaris disci
 pline p̄nt. **E**as nō
 exceptiōes q̄ olim p/
 curatorib⁹ ppter infa
 miā vel dātis vel ip̄r
 pcuratoris oppone
 bāt. cū i iudicijs frequē
 tari nullo mō p̄specti
 mus cōq̄escere san
 ctimus ne dum de his
 altercatur ip̄ius nego
 cij disceptatio protele
 tur.

De replicatiōibus.

Interdū ēuenit vt
 exceptio que primā
 facie iusta videt inq̄
 nocet q̄d cū accidit a/
 lia allegatiōe opus ē
 adiunādi actoris gra
 tia. q̄ replicatio voca
 tur: qz p eam replicat
 atqz resoluit ius exce
 ptionis veluti cū pa
 ctus est aliq̄s cū debi
 tore suo ne ab eo pe
 cuniā petat deinde post

De replicatiōibus

Quod exceptio p replicatiōes elidit. id
 p̄ his d replicatiōe dicit. v. i. e. in p̄n/
 r. ff. d. ex. l. ij. s. replicatiō.

Inter

ali. **T**or
 iste titulus di
 uidit i duas
 pres p̄cipa
 les. P̄rio po
 nit d replica
 tiōe q̄ p̄dest
 actori r q̄ nō
 scdo q̄ excep
 tiōes p̄petē
 tes reo p̄ci
 palī p̄st si
 delinctori r q̄
 si p̄st. scda
 ibi. exceptio
 nes at. r. h. d.
 replicatio ex
 ceptōz tollit
 q̄ ad tollēda
 eā m̄tē eq̄ta
 te q̄ replica
 tio adiunāda
 itētiōz actori
 p̄petit r p̄ re
 plicatiōez di
 plicatio ē in
 ducta ad sū
 mouēda eam
 de q̄ p̄ia fa
 cie eq̄ vides
 bat eā quaz
 duplicatiōez
 actori dāt re
 plicatio. h. d.
Interdū. ex
 cludi. s. per
 exceptiōem.
 f. Noceat. i.
 nō p̄st. Acc.
 g. Lōnēf. i.
 ita fuit p̄uē
 um.

ea i cōtrariū pacti sūt
 id est vt creditori pete
 re liceat: si creditor a/
 gat r excipiat debitor
 vt ita demum condem
 netur si non conuene
 rit: nec eam pecuniam
 creditor petat nocet
 ei exceptio. cōueniunt
 em ita nāqz n̄biloni
 mus hoc verū manet:
 licet postea in contra
 riū pacti sunt. s. quia
 iniquū est creditorem
 excludi replicatio ei
 dabitur ex postērio
 re pacto conuento.

Rursus interdum
 euenit: vt replicatio q̄
 p̄ia facie iusta est in
 que noceat quod cum
 accidit alia allegatiō/
 ne opus est adiunā/
 di rei gratia que du/
 plicatio vocat. **E**t
 si rursus ea p̄ia facie
 iusta videatur: sed p/
 pter aliquam causam
 actori inique noceat:
 rursus alia allegatiōe
 opus est quia actor ad
 iuuetur q̄ dicitur tripli
 cano quarū omnium
 exceptionum vsus in
 terdum vltērius q̄

a **Digesto. vt. ff. de excep. l. ij.**

Exceptiões.

Exceptio reo cōpetēs si est in rē pderit eiū fideiussori ppter actionē mandati. qua reus sibi tenet

Exceptio dō

personalis vt cessiones bo nōz vel si miles ad si deiussozem nullaten^o se extendūt. p. d. Are.

b **Excepti**

ones. B. s. vi deret q̄ de beat esse in si. superioris titū. sed cer te cum rē plicatio fit. exceptio bes ne ponitur hec generali ter taz ad ex ceptiones q̄ ad replicati ones perti nens.

c **Fidetus**

foribus appellatione fideiussoris ac cessorium accipe. siue sit mādator siue fideiussor siue alius ex eo dictus fideiussor q̄ pro alio. fidem suam astrinxerit. Et nota q̄ dicit plerumq̄ quia ex ceptio reo competens gratia sue perso ne. vt quia fit minor fideiussori non cō petit. vt. ff. de mino. l. in causē. in prin. r. ff. de excep. l. exceptiones. in fine. Item si est damnatus in omnibus bo nis suis ratione sui delicti. vt. C. de si de. l. i. vel si cessit bonis. vnde persona liter ei subuenitur ne in plus conueniatur q̄ in quantum facere potest. vt. s. de actio. s. fina. r. j. eo. in si. Item vbicunq̄ quis in quantum facere potest

cōdemnat. nam fideiussori non dat ex ceptio. vt. ff. de re iudi. l. r. si fideiussor in prin. nisi si deussor vt defensor con ueniat. tūc eni vt defensori non : vt fideiussori datur. vt. ff. pro so. l. verum

s. i. r. ff. sol. mar. l. alia. vbi aut ex ce prio rei cohe ret. vt pacti cōuenti r rei iudi. fideius sozib⁹ cōpes tūt vt hic ēt inuito reovt C. de excep. l. defensione r. ff. de excep. pti. l. oēs.

d **Vis. scz**

fideiussorib⁹

e **Illis q̄**

fideiussorib⁹ bus r similib⁹ bus. Accur.

f **Sane. p**

pter hunc ca sū dicit. s. ple runq̄ r pro pter alios vt dirimus.

De interdictis.

g **Maxime. s. de fideiuss. in p. inc.**

De interdictis

Quia interdictis etiam vicem sustinent seu obtinent actio num ideo post actiones r de interdictis proponitur. vt. j. eo. in principi. sed ista Rubrica congruentius posita fuisset ante titulum. de excep. vt fecerunt rison. in digestis quia ante titulum de excep. posuit istum titulum. sed de hoc non est vis. Arctinus

Sequitur.

Totus iste titulus diuiditur in quatuor partes. Primo ponit quid olim erant interdicta. Secundo ponit vnam diuisionem interdictorum

Secda sibi. sūma aſit. Et. p. d. Interdicta oīum nil aliud erāt niſi certe pcep-
tiones xboꝝ late a ptoꝝ interdictuz
interponente cū inter duos de poſſeſſi-
one agebatur. p. d. Arc.

Equitur

Actiōi-
bus. ſcꝝ in ſa-
ctū. vt. j. eo.
s. ſin.

Verboꝝ p bis exercent. Erāt
i. dicere ver: aūt interdicta forme at-
ba concepta qꝝ pcepōnes xboꝝ
z formata a ptoꝝ pponē-
te interdictū
Sed ſim pce-
querat diſ-

ſerētia olim inter interdicta z actiōes
cū et actio erat formula: vt. ff. de orig.
iū. l. ij. s. deinde ex his. Rñdēt quidā
vt: pceptoꝝ me? Aſo qꝝ interdicta for-
mabant in pſonā volentū ea intentā
re tantū. vñ inter duos dicunt reddi
a ptoꝝ loqñte duobꝝ: vt. j. e. s. exhibi-
toꝝia z h etiā colligit. ff. sub multis ti-
tulis in tractatu de interdic. ſic enī d-
vñ i illū deſecit. rē. vt. ff. d. vi z vi ar.
l. i. in pñci. Item vñ edes de quibꝝ rē.
vt. ff. vñ poſſ. l. i. in pñci. z ſic de alijs.
Sꝝ actiōes gñalr z in pſonā oīm for-
manſv quicqꝝ emerit exemplo agat
z ſic de ceteris. qd colligit. vt. ff. d. ori.
iū. l. ij. s. oīm. z. s. de his: vel dic breuē
ōñiam talē fuiſſe: qꝝ interdicta a ptoꝝ
ribꝝ ſed actiones a ceteris magſaribꝝ
formant: vt pꝝ ex eo qd oīa ſunt pto-
ria: vt. ff. de interdi. p totū libꝝ ſed po-
die niſi aliud eſt interdictum qꝝ actio
ptoria in ſactū. vt. j. e. s. ſi. c. Aliqꝝ d.
qd eſt in interdictis reſtitutoꝝis z ex-
hibitoꝝis. vt. j. e. s. reſtitutoꝝia. z. s. ex-
hibitoꝝia. Acc. d. Prohibeat. qd ſa-
cit in prohibitoꝝis interdictis. j. e. s. p
prohibitoꝝia. e. Aliarime. h ſō dicit: qꝝ
qñqꝝ p interdicta nō ſup poſſeſſiōe. ſꝝ
ſup iure rei cōtendit: vt pꝝ in interdi-

cto de mortuo inferendo vbi ſicet. inſ-
ferre z ſepulchro in edificando vbi ſꝝ
inedificare. vt. ff. de mort. inferen. l. i.
in pñci. z. s. ptoꝝ ait. Item qñqꝝ pꝝle-
tatis z poſſeſſiōis ſimul. vt. ff. de aqua
quorū. z eſt. l. i. s. ſi. z. ff.
eo. l. interdi-
ctariū. s. queſ-
dam. Sꝝ nū
qd alio mo-
do quā p in-
terdicta agi-
tur de poſſeſ-
ſione. ſi ſic
vñ cōdi. in
de. l. indebi.
s. ſi nimum

maxime ſiebat cū de
poſſeſſiōe aut qñ poſ-
ſeſſione inter aliquos
cōtendebat. **S**um-
ma aut diuiſio inter-
dictoꝝ hęc eſt qꝝ aut
prohibitoꝝia ſunt: aut
reſtitutoꝝia aut exhibi-
toꝝia. Prohibitoꝝia

itez per triticaria: vt. ff. de condi. tri. l.
i. in ſi. c. l. ij. Item per cōdi. ex. l. vt. C. d.
acquir. poſ. l. ſi. z. ff. de rei ven. l. pe. z. C.
loca. l. ſi quis. f. Poſſeſſione. ſine re-
tinenda ſine recuperāda ſine adipiſcē-
da: vt. j. e. s. ſequens. diuiſio. Accur.

Quaſi poſſeſſione. vt cū conten-
diſ vt de poſſeſſione rerū incoꝝporaliū. vt
vie z itineris z actus z aque vbi non
eſt vera poſſeſſiō. vt. ff. de acquir. rerū
do. l. ſeruus. s. incoꝝporales. ſꝝ iſi ſibi
eſt quedā quaſi poſſeſſiō. z de ea retinē-
da cōpetunt interdicta de itinere z a-
ctuz aqua. quādo contendo me eſſe in
quaſi poſſeſſione predictoꝝ iurium: vt
ff. de rei. actuz pꝝi. per totum ti. z. ff. d.
aqua quorū. z eſt. per totū. z. ff. de ſui.
l. pe. z. ff. ſi ſer. ven. l. ſicut. s. ariſto.

Summa. Interdicta pro-
hibitoꝝia ſunt: vt i
terdictū ne vis fiat ei. item d mortuo
inferendo quedam ſunt reſtitutoꝝia.
vt interdictum quoduz bonoꝝum que-
dam vero ſunt exhibitoꝝia: vt interdi-
ctum de libero homine exhibendo z ſi
milis. p. d. Arc.

Sūma. i. prima non minimāz aūa
z de duobus mēbris aliqua inueniē vt
j. eo. s. tertia. i. Reſtitutoꝝia. qñqꝝ

tamen quedā inueniunt mirta tam p
hibitoria q̄ exhibitoria. vt. ff. e. l. i. s.
ter ditorum. vt. ff. de lib. po. ex. l. i.
nā petiē exhiberi t̄ p̄hibetur iutus re
tineri. a Possident. vt si quis mis
sus fuit in
posseff. iussu
prois. vt. ff.
ne vis fl. ei q̄
in pos. mis. ē
l. i. in princ.
nā iuste pos
sident. t̄ sine
vicio qui au
ctore p̄tor
re possidet.
vt. ff. de acq.
pos. l. iuste.

b Inferen
di. qd̄ inter
dictus est. ff.
de mortuo in
ferendo. l. i.
in princ. s. b
interdictum
c Edificari
qd̄ iterdictū
hēs vt. ff. ne q̄s in loco sacro. l. i. i. p̄n.

d Vel in flumine. t̄ hoc habes. ff. qd̄
in flumine pub. fl. t̄ ne quid in r̄pa. l.
i. in princ. e Possessori. id est succes
denti de iure p̄torio tantū: vt de filio
emancipato vel cognato q̄ dicunt bo
no. pos. t̄ ex bo. pos. edictali t̄ decre. nā
statim p̄st hoc interdictū directum vt
consequant̄ pos. her. qd̄ appellat̄ quo
rū bonoz. vt. l. eo. s. adipiscēde vtilis
hō dat̄ illi qui succedit de in. ci. vel ex
testō. vel ab intest. vt. ff. quoz bo. l. i. i
prin. t̄. C. quoz bo. l. i. sed est ecōtra in
here. pe. nā directā dat̄ heredi de iure
ci. vtilis hō ei qui succedit de iur. pre.
vt. ff. de bo. pos. here. pe. l. i. Est t̄ aliō
nouū auxilū per nouā consōnez inuē
tū p̄ qd̄ petiē pos. here. si testamentuz
apparet nō vitiatū vel vituperatū in a
liqua sui p̄te. vt. C. de edic. diui. adri.

tol. l. si. sed q̄re d̄ b̄ restitutorisū cā nā
q̄ bo. pos. habuit Rñ. impiose d̄ res
stitutū p̄ dare. vt. ff. de h. sig. l. hū red
dēdi. ff. de le. ij. l. cū qdā. Etel die cū i
specta p̄sona defuncti d̄: s̄stututorisū. s̄z

vi de possessione fun
di detectus sit restitui
possessionē. Exbi
toria sunt p̄ que u
bet exhiberi veluti eū
de cuius libertate agi
tur aut libertū cui pa
tronus operas indice
re velut aut cū parēti
liberos eius qui i po
testate eius sunt: sunt
tū qui putant p̄prie i
terdicta ea vocari q̄ p
hibitoria sunt quia i
terdicere est denuncia
re t̄ prohibere: restitui
toria autes et exhibito

natura sui di
cit̄ adipiscen
di pos. vt. ff.
quoz bo. l. i.
s. si.

f Possesso
re. due sunt
vie succeden
di. s. iure ci. t̄
iure. p̄. p̄rio
subdiuidit̄ i
possessionē: iū p
possessionē diui
adri. t̄ peti
torisū vt p̄ pe
here. directā
hōat. Itē se
cūda s̄lt̄ sub
diuidit̄ i pos
sessionē vt p̄
interdictū qd̄
bon. pos. qd̄

petit successor: de iure p̄torio se mitti in
bo. pos. q̄ tenebat defūct̄ t̄pe mort̄ vt
b. Itē in petitorio vt p̄ here. bo. pos.
g Possidet. v̄l dolo fecit q̄ min⁹ pos
sident. vt. ff. q̄rū bon. l. i. i. p̄n. t̄ expone
hec h̄ba p̄ h̄de t̄ possessorē. vt. l. s. pro
h̄de t̄. s. p̄ possessorē p̄ Possessionē
p̄ interdictū v̄n vi qd̄ intra annū locum
h̄z p̄ bis q̄ nō puenerū ad violentū p̄
altis p̄petuo. vt. ff. d̄ vi t̄ vi ar. l. i. i. p̄n.
t̄ h̄ ciuilit̄ t̄ naturalit̄ possideat deie
ctus. si aut̄ naturalit̄ tantū vtilē h̄z
vt fructuari. vt. ff. de vi t̄ vi ar. l. iij. s.
v̄n vi. i Jubeat. sc̄z p̄tor de libertate
vt quia liber hō detinet̄ inuit̄ qd̄ in
dictum habes. ff. de li. po. ex. l. i. s. si.

l Indicere velit. i. cōducit̄ intunges
ret. quo casu ager de libero poie exp̄is
bendo. vt. ff. de li. po. ex. l. i. s. si.

l Parenti. in hoc ca casu duo sunt in

terdicta. vñ de libero hoie exhi. altez
de liberis deducendis: vt. ff. de li. ho. ex
hi. l. i. i. respō. x. l. i. i. rñ. a. Obtinu
it. inter sapientes. b. Duos. a. preto
re formantur vt no. s. in prim.

Sequens

Interdictio

rum. quedam

sunt ad ipse

de possessiois

quedam reti

nende: que

dam recupe

rante sunt.

Adipiscende

competit quo

rum bonoz

heredi de iur

ptorio. in pos

sidentem res

hereditarias

pro herede vt

possessore sic

dictum: quia

anteq. a dipi

scatur posses

sio competit.

Item saluta

rum interdi

ctum p reb

in fundo illa

tis. h. d. are.

Quod ex

bis. innuitur

hic. q. hoc in

terdictum etiam pro vna re competit.

sed contra videtur q. sit vniuersale: vt

ff. quo. bono. l. i. sed certe nullo minus

est vniuersale. licet ad vnam rem detur

sic enim est in here. pe. vt. ff. de pe. he

re. l. regulariter. et licet quā constat vni

uersale esse: vt. ff. de rei ven di. l. i. i.

respon.

Possessio. scilicet decretalis.

Data. scilicet a voce pretoris vñ.

ria proprie decreta vo
cari: sed tamen obtinu
it omia interdicta ap
pellari quia inter du
os^b dicuntur. **S**e
quens diuisio interdi
ctorū hec est: q. qdam
adipiscende possessio
nis cā cōparata sūt: q
dam retinende: qdam
recuperande adipiscē
de possessiois cā inter
dictuz accommodat bo
nozū possessori qd ap
pellatur quozū bono
ruz: eiusq. vis et ptas
hec est vt quod^c ex his
bonis quicq. quozum
possessio^e alicui data^e
est: et pro^f herede aut p
possessore possideat:
id ei cui bonoz posses
sio data est restituere
debeat. Pro^b hē de aut
possidere videt^r qui pu

vel hodie coram quolibet iudice: vt. C.
qui admi. ad bono. pos. l. i. ff. accur.

Pro herede. sed nunquid hēritutis
sunt. Respō. vt. C. in qui. cau. cess. long.

pre. l. hereditatem. ergo vñ capto non
potest proce

dere. Sed cō
tra. ff. quozū
bono. l. i. i. re

spon. sed illd
exponē vt ibi
accur.

Pro herede. sed nunquid hēritutis
sunt. Respō. vt. C. in qui. cau. cess. long.

pre. l. hereditatem. ergo vñ capto non
potest proce

dere. Sed cō
tra. ff. quozū
bono. l. i. i. re

spon. sed illd
exponē vt ibi
accur.

Pro herede. sed nunquid hēritutis
sunt. Respō. vt. C. in qui. cau. cess. long.

pre. l. hereditatem. ergo vñ capto non
potest proce

dere. Sed cō
tra. ff. quozū
bono. l. i. i. re

spon. sed illd
exponē vt ibi
accur.

Pro herede. sed nunquid hēritutis
sunt. Respō. vt. C. in qui. cau. cess. long.

pre. l. hereditatem. ergo vñ capto non
potest proce

dere. Sed cō
tra. ff. quozū
bono. l. i. i. re

spon. sed illd
exponē vt ibi
accur.

Pro herede. sed nunquid hēritutis
sunt. Respō. vt. C. in qui. cau. cess. long.

pre. l. hereditatem. ergo vñ capto non
potest proce

dere. Sed cō
tra. ff. quozū
bono. l. i. i. re

spon. sed illd
exponē vt ibi
accur.

Pro herede. sed nunquid hēritutis
sunt. Respō. vt. C. in qui. cau. cess. long.

pre. l. hereditatem. ergo vñ capto non
potest proce

tat se heredē esse pro
possessore is possidet
qui nullo iure in rē be

reditariam vel etia to
taz hereditatem sciēs^b

ad se nō pertinere pos
sidet. Ideo autē adipi

scende possessionis vo
catur interdictuz: qz ei

tantū vtile est: qui nūc
primuz conatur adipi

sci possessionem rei.

Itaqz si quis adeptus
possessionem amise

rit^c eam: hoc interdi
ctuz ei inutile est. **I**n

terdictū quoqz appel
latur salutanum adi

piscende possessionis
causa comparatuz^e est

eoqz vñtur dominus
fundi de rebus colo

ni^f quas is pro merce
dibus fundi pignori

futuras pepigisset^m.

dicat quia possideo. vel si dicat pro he
rede. tamen falsum scienter dicit^r vt. ff.

de peti. heredi. l. qui interrogatus.

Amisit. que est facti.

Comparatum. contra colonum di
rectum. contra extraneos vñle vt. C. d

sal. interdi. l. i. c. ff. de sal. interdic. l. i.

Coloni. item et de damno si quod cō
tulit in eiusdem: vt. ff. de sal. interdic.

l. prima.

Pepigisset. s. tacite: vt. C. loca. l. certi

iuris. Sed quid differt inter hoc interdictum et seruianam. respon. in seruiana oportet locatorem probare colonum fuisse dominum tempore obligationis vt. ff. de pig. l. i. §. cum predium. in fi. 2. l. 2 que nondum

sunt. §. qd di. cit. sed in interdicto isto sufficit si probetur sum possedisse: vt. ff. de fal. inter. l. i.

Reti

nende. **I**nterdictus retinende possessionis dicitur vt possidetis et vtrobi. Nam cum inter aliquos d. p. proprietate q. s. i. o. e. mouenda et vterq. se possessorem contendit p. pter magnam possessionis comodum non potest aliter super petitorio disceptari nisi si vnus sit petitor alius possessor ad qd discernendum competunt hec interdicta et vt possidetis pro rebus immobilibus vtrobi vero pro mobilibus competit. et hodie idem obtinet in his interdictis que tempore litis contestate non vt non clā non precario ab aduersario possidet et possessorium solo animo retinetur licet solo animo non acquiratur. hoc dicit vsq. ad §. recuperande. are. a. **P**ossidetis. qd de rebus immobilibus dicit. sed vtrobiq. de mobilibus. i. eo. §. sed interdicto.

Proprietate. ob hoc qd comparatum est. sed et sine hac controuersia proprietatis dabit. vt. ff. de sola possessio ne cōtenderet fin. jo. c. **P**etere debeat. l. qd sit actor: vel quis sit reus. **P**ossessio eorum sit. is qd possideat non potest. vt. ff. de iudi. l. iter litig. accur. e. **I**nterdictus vt

plerumq. et fere semper ingens existit cōtentio de ipsa possessione. **C**ommodum autem possidendi in eo ē: qd etiam si eius res non sit qui possidet si modo actor non potuerit rem suam esse probare remanet in suo loco possessio propter quam cum obscura sunt vtriusq. partis iura cōtrapetitozem iudicari solet. **S**ed interdicto quidem vt possidetis de fundi vel edui possessione contendit.

Vtrobi vero interdicto de rerum mobilium itinere actus et non via putatur. vt. ff. de iti. actus pua. l. i. r. h. **I**tem de aq. q. ti. et esti. **I**tem iter eos qui ducunt aquam p eundem riuum. q. corinales dicunt. ites inter eos q. ex eodem castello: vt. ff. d. aq. quo. 2. esti. l. i. r. h. s. o. 2. l. si q. ius. §. m. ter corinales. 2. §. ait pitor qui ex castello. **I**n his enim omnibus interdictis vbi de incorporalium q. s. possessione agitur. est idem modus agendi q. in duobus fide. 2. esti. l. i. r. h. s. o. 2. l. si q. ius. §. m. ter corinales. 2. §. ait pitor qui ex castello. **R**emaneat. fa. c. de edē. q. accusare. in fi. c. de rei vendi. l. res. ff. si usufru. l. vtrif. accur. **E**t edilium. vt. ff. vti pos. l. i. l. responsio. **U**trobi. hoc

q. parit actionem i. re aduersario: vt. c. d. ali. in. mu. cā. fa. l. i.

Naturalis vt q. nō a se ipso possit petere naturae: vt. ff. de arbit. l. pe. 2. facit ad h. bene. ff. vti pos. l. i. §. h. iter dictū. 2. ff. de acq. pos. l. exitus.

Semp in gēs. i. magna et hec eadē cōtentio et aliis iter dictis est iter i illo d. su pscieb. vt. ff. de supfl. l. i. i. r. h. **I**tem i illo

de itinere actus et non via putatur. vt. ff. de iti. actus pua. l. i. i. r. h. **I**tem de aq. q. ti. et esti. **I**tem iter eos qui ducunt aquam p eundem riuum. q. corinales dicunt. ites inter eos q. ex eodem castello: vt. ff. d. aq. quo. 2. esti. l. i. i. r. h. s. o. 2. l. si q. ius. §. m. ter corinales. 2. §. ait pitor qui ex castello. **I**n his enim omnibus interdictis vbi de incorporalium q. s. possessione agitur. est idem modus agendi q. in duobus fide. 2. esti. l. i. r. h. s. o. 2. l. si q. ius. §. m. ter corinales. 2. §. ait pitor qui ex castello. **R**emaneat. fa. c. de edē. q. accusare. in fi. c. de rei vendi. l. res. ff. si usufru. l. vtrif. accur. **E**t edilium. vt. ff. vti pos. l. i. l. responsio. **U**trobi. hoc

dictū ab utrāq; ubi: ut utrāq; ponat p ad
vel amplius ubi ponit p quē. q. d. apd
quē est. apud eū sit. nō sit autē mentio
hic possessionis: cū mobilia ppte. non
possi deatur: s; mobilia tāti cū dicatur
possessio qua

si p dū possi
tior: ut. ff. d. ac
q. r. pos. l. i. in
prin. abusu
tū tam mobi
lia q; imobi
lia dicuntur.
possi dert.

a. Quorū. s.
duorū inter
dictorum.

b. Interdictū
cti. i. tpe q; p
ponit interdi
ctum.

c. Aliis dū
mō non ad
uersarium.

d. Eius. s. q;
aduersarius:
ut. ff. de hb.
fig. l. maiores

prē. e. Possidebat. et sic citi⁹ vincebat
in vti posside. q; vtrobi. et erat forte rō
toti⁹ mobilia transferunt q; mobilia:

ut. C. dēmo. l. i. c. ff. de rei iū. a. duo pio.
s. i. t. c. ff. de acq. r. pos. l. i. si rē. ac. f. Ad
possessionē. nō. q; ad possessionē. nāz
q; tū ad alia remāsit dīa ut olim. vti
pos. in rebus imobilibus: vtrobi et mo
bilibus locū hēat ut hic dī. r. s. s. pri.

g. Nec clā. cū multa sint genera violē
tiarū q; ad pīs omitto de hac vī q; inde
tina dī. q; parit hoc interdictū dicitur si
me arare vel edificare vel in eo me face
re phibes. cōtendens te possidere h; z
locū interdictū: ut. ff. de vi et vi ar. l. vi
facit. r. ff. q; dvi aut clā. l. i. s. q; si. q; d si il
le nō contendebat se possidere. s; soluz
iniuriā mibi. rñ. adhuc locū h; z hoc in
terdictū: ut. ff. vti pos. si duo. s. si vicin⁹

Sed et actione iniuriarū mibi tenet: ut
ff. de act. emp. l. qui pendētes. q; d si nec
possessionis rō nec nec iniuriā. sed q;
servitute sibi contendit. rñ. si possidet
intentabo. negatorīā si ego possi deo in

qui maiore pte eius⁹
anni nec vi nec clā nec
p̄cario ab aduersario
possidebat: hodie ta
mē aliter obseruat: nā
vtriusq; interdicti po
testas q; tū ad posses
sionē p̄tinet exequa
ta est: ut ille vincat et
in re soli et in rō mobi
li qui possessionē nec
vi nec clam⁹ nec p̄ca
rio ab aduersario litis
contestate tempore de
tinet. Possidere au
tem videtur quisq; nō
solū si ipse nō posside
at: s; et si eius noīe ali

turbat naturalem per
ui et ego ciuilē. Et dic q; ego retineo
naturale ciuilitate ingrediens naturale
naturale. s; nōne eā naturale p̄dit ita
tū cū de fundo erit et ad iudiciū venit
vel etiā alia iret. rñ. nō imo aio retinet
eā naturale ut facit fructuari⁹ q; solam
naturale h; z vel dic q; si amittit eā non
tū nocet: q; adhuc hoc interdicto tenet
tur s; ego possideā tāti ut dicitur p. l. i. ff.
vti pos. si duo. s. si vicin⁹. p̄cario aut pos
si deat aduersari⁹ ame v; p̄cibus suis
mot⁹ cōcessi sibi p̄cario: ut. ff. de p̄ca.
l. i. in prin. r. s. i. et distingue in p̄cario.
q; aut agit ut ois possessio in accipien
tem transferatur qd fieri potest: ut. ff.
eo. in rebus. r. ff. de acquirē. pos. pom
po. s. si is. aut ut nulla. et pec valet: ut
ff. de p̄car. corte. s. is qui. aut ut hēat

naturalē tāta q̄ accipit ⁊ hoc valet: vt. ff. de p̄ca. l. 1. ⁊ h̄. s. eā q̄. Sz nūquid in oī p̄cario vinco habētes a me p̄ hoc iterdī cū. r̄i. non. illū q̄ h̄z omne possessionē cū hoc interdictūz possessorē teneatur: vt. ff. vti possi.

de. l. 1. s. 1. ⁊. s. ff. ergo vinco. supradictos etlā si ego habebā possessionē ab alio vi vel clā vel p̄ cario vt h̄ic. ⁊. ff. vti possi. l. 1. s. si. ⁊. l. 1. ff. accur.

In possessione caute dicat: vt. ff. d. acqui. pos. l. 1. si quis autem. nam non possidet isti nec civiliter nec naturaliter fin. Jo. scz colon⁹ ⁊. inquilinus ⁊ similes: vt

h̄ic. ⁊. ff. de vsuca. non solum. s. q̄ vulgo. Sed. ad. dicit eos naturaliter possidere: vt. ff. cōmuni diu. l. cōmuni diu. s. neq̄ sed illū intellige possidere colonus. scz alij. b. Colonius. i. in villa. sed inquilinus in ciuitate: vt. ff. de acquir. pos. l. re pignoris.

Per eos videtur si ergo per alium possidet: ergo non possidet: vt. ff. de acquir. pos. l. 1. q̄ meo. licet quidaz dixerūt eam naturaliter possidere sicut ⁊ colonus: vt superior i casu diximus. accur.

Retinere licet animo teneatur. nō tñ alo q̄rit: vt. ff. de acqu. pos. quēadmo dū. ⁊. c. de acqu. pos. l. licet. ⁊. j. proximo.

Exposuimus. s. per quas perso. no.

Recuperade. acquir. s. ex h̄is.

Recuperande possessionis dicit interdictum unde vi comperens spoliato pro possessione quā etiā habz in spoliante: vi vel clam: vel precario et inter nullo licet podie per vim spoliatus si do

de possessionis animo sed postea reuersurus inde dicesset retinere possessionem videtur.

Adipisci vero possessionem per quos alius quis potest scdo libro exposuimus nec vlla dubitatio est: qui animo solo adipisci possessionem nemo potest.

Recuperande possessionis cā solet inter f. dici si quis ex possessione fundi vel edui⁹ vi deiectus fuerit: naz ei proponitur interdictū unde vi: p̄ qd is qui deiecit cogit ei restitu

min⁹ est a dō initio rei cadat: alia rem spoliata et eius estimati onem restitu it. qui als a lege multa de vi publica vlt p̄ uata criminaliter puni⁹: et armoz appellatōe lapides ⁊ fustes cōtinent. b. d. ar.

Edium. a liud in rebus mobilib⁹. nā p̄ his cōpetit vi bo. rap. a/ ctio: vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. 1. s. hoc interdictum. ⁊. s. pla

ne. nisi mobilia cum immobilibus petantur hoc interdicto: vt. ff. de vi ar. l. 1. s. qui autē. g. proponit. i. datur

Unde vi. sed q̄re dī vñ vi. Rñ. qz et alia erant verba pretoris. vñ illū vi deieci⁹ ⁊. c. ita a principio verborū pretoris sumpsit denominationem si cut ⁊ alia vt quorum bonorum ⁊ simi lia: vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. 1. in prin.

Ab eo. scz deiecit: vt quia podie expoliatus te. vel quia cepi possidere re⁹ tuam clam vel vi. in sequenti vero die me expulisti. nam teneris m̄hi hoc interdicto: secus si incontinēti me reici⁹ vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. 1. in. cum ergo. ⁊. l. q̄ possessionem qd in cōtinenti accipe anteq̄ ad alios actus extraneos diuertat vt. ff. de duobus reis stip. duos.

d **g** Konstitutionibus. vt. C. vnde vi. si quis in tantam. **g** Supra diximus scz vi bonoz raptio. s. q. nia. tamen.

d **g** Rei dare. scz proprietatis sed iter dicto vti pos. possessio estiat. ff. vii pos. l. penl. s. si. Accur.

e **g** Prima. a. pena autem putusmōt legis est tertie partis bonorum publica uerū sine armis et relegatio etiam si cum armis. vt. s. de pub. bl. iud. s.

Ite lex iul. de vi pu. r. C. ad. l. iul. de vi. pub. l. q. si. r. l. ij. r. ff. de ac. l. pos. accusare. s. omnibus.

f **g** Simul tē lapides. s. de publ. iud. s. item lex. et ff. de vi r. vi ar. l. iij. in p. cip. ff. de s. sig. l. armor. sed nunquid debet aliq. expectare se primo percussu. Dicunt q. dam q. sic. vt arg. C. vnde vi. l. i. r. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. s. tabernarius. Mos cōtra sed sufficit iust. timor recte possidenti ad defendendā possessionē quā sine vicio tenebat inculpate tutele. moderante

illatam. vñ inde propulsare licet vt ff. ad. l. aquil. s. r. si quēcūq. r. ff. ad. l. cor. de sic. l. is q. r. ff. de vi r. vi ar. l. iij. qui armari.

Tertia diuilio

Interdictorum tertia est species est quia que daz sunt simplicia in q. bus actor et reus cognoscutur vt oia restitutor. Quedā phibitoria vt ne qd i loco sacro r. filia. q. dā hō duplicia sic dicat qz in eis nō pōt discerni actor a reor r. qdā phibitoria vt eū possideris et vtrobi. p. di. Are.

g Prohibitoria aut in terdictor. alta simplicia sunt alia duplicia.

g Simplicia sūt veluti cū p. r. phibet in loco sacro vel i flumie publico r. ripaue ei ali qd fieri. Mā actor ē q. desiderat ne qd fiat re? ē q. aliqd facere conat. **g** Duplicia sūt veluti vti possideris iter dictū r. vtrobi.

g Duplicia sūt p. fieri actionū diuipō. nā q. dam duplices sūt vt fa. per. si. regū. r. cōi di. ui. vt. ff. s. in di. l. i. tribus. **h** **g** Sacro. vt ne qd i loco sacro. l. i. **i** **g** Publico. vt ne qd i flu.

per totū. l. r. vtrobi. itē interdictū de sup. l. i. s. p. p. nōit. r. dic. vt. s. e. s. retinēde

De ordine. **g** Interdicta hodie sine solē d. iij.

nitare pponitur: p his actio in fa-
ctu sibi loci ven dicat. h. d. Are.

a Interdictoy. s. cu antiqua solēnta
te sine ea tñ reddi pōt r pponi: vt. ff.
de op. no. nū. l. ptoz ait. s. nonnulli. vel
etiā in factū
actio loco cu
iustubet in
dicti que vi
lis vocat. vt
subijcit.

b Ordine
i. extra anti
quā solēnta
tē qd sp fieri
vt vt subijcit qz si vñlis actio^o ex cā
vt. s. de suc.
subla. in pn.
z. ff. de nego.
ge. l. actio. et
C. de formu.
z. impe. acti.
subla. l. i. z. ij

c Interdictis. i. solēmb^o. d **Actio.**
i. actio in factū que dat loco ciuilibz
interdicti. Et no. qñuor esse gñā actio/
nis in factū. vna est q̄ ex oi edicto vel i
terdicto ptoz dat vbi spālīs actio si
dat. vt h. Alia est legis aqlie subsidia
ria qñ dñū dat de nō corpe i nō corpe^o
vt. s. ad. l. aq. s. si. q̄ z ipsa ptoz est: vt
ff. de pze. ver. l. qui actionū. in fi. Ter/
tiū gen^o est extra ordinariū. qz ex varijs
figuris causaz est introductū quotiēs
equū est actionē dari. vt. C. de sa. sanc.
ec. l. sancim^o. Quartū gen^o est qd eqpa
rat actōm pscript. ver. qz actio pscript.
ver. vna cū ista in factū ciuilibz dñt. ff.
de p. ver. l. i. in fi. Et hz locū in tribus
generib^o negotioz. pñ in contractib^o
innotatis trib^o. do vt des. z do vt faci/
as. z factio vt facias: vt. ff. de pscript. h.
l. naturalis. s. i. z. iij. s. in q̄ro innotat/
to ptractu. s. facio vt des: hz locū actio
de dolo: vt. ff. de psc. ver. l. naturalis.
s. qd si facio. Item in scdo genere ex oi
pacto incontinenti qñ vel post apposi/
to iurta aliquē ptractū: vt. C. de pac.
inte. emp. z vend. l. ij. z. C. de pac. l. pe
tens. Item in tertio gñe vbiqz dubi
tas de noie ptract^o. vt p3 in exēptis: vt
ff. de estuma. ac. l. z. ff. de pscript. h. l.
i. p. to. z. l. iij.

to iurta aliquē ptractū: vt. C. de pac.
inte. emp. z vend. l. ij. z. C. de pac. l. pe
tens. Item in tertio gñe vbiqz dubi
tas de noie ptract^o. vt p3 in exēptis: vt
ff. de estuma. ac. l. z. ff. de pscript. h. l.
i. p. to. z. l. iij.

e Reddita
habillo pto
re. Accur. j

De pe
na temere li
gantium.
g Alqz nūc
de ppositio
ne actionum
dictū est. sed
qz contingit
eas interat/
ctū temere p
poni nūc de
pena temere
litigatiū dicē

curā egisse eos q̄ iura
sustinebant ne facile
boies ad litigandū p
cederēt qz nobis stu
dio est: idqz eo maxie
fieri pōt qz temeritas
tā agentū qz eoz cuz
q̄b^o agit mō pecunia/
ria^o pena mō iurisiurā
di religionē: modo in
famie metu coeretur
Ecce entz iurisiurandū
omnibus qui conue/
niuntur ex constitutio

Hunc admonendi

g Totus iste titulus diuidit in tres p
tes. Primo cōtinuat rubricā ad pcedē
tia. Scdo ponit triplicē penā vt teme
re litigantē coartet. Tertio dicitur pes
nas sigillatim p exēpla declarat. Se/
cūda ibi. idqz maxime. Tertia ibi: ecce
entz. Et. h. d. in summa pena. Pena te
mere litigantiū triplici pene coartatur
pecuniaria giurij z infamie. Et re^o de
calūntia iurare dz: qui si temere litiga
uerit est piurus. Itē negās id qd dz a/
liqñ iduplo punit. Itē actor z aduoca/
ti vtriusqz pñs de calumnia iurabunt
hoc dicit Are.

Dunc admonēdi. Sustinebant.
magatus q̄ iura reddebāt vt. ff. d. ori.
in. l. ij. s. post originē. Ac. g. Maxie
i. certe. h. Perumaria. i. aliqñ: vt. j.
eo. s. si. i. Religionē. scz calūnie. vt
j. pri. s. Sed qñ. Rñ. in futuro seculo
lz nō isto: vt. C. de iurein. l. ij. l. j. In
famie. j. e. s. ex quibzda.

¶ Confessione. C. de iur. ppter ea. l. h. in principio. Accur. h. Nisi prius. non dicit qd prius reus qd actor iuret: s; prius an dicit actor aut prius qd reus iuret. vt. C. de iura. ca. l. ij. i. pñ. qd est 3.

¶ Ad contra dicendū no ta diligēter capitula pu tus sacramē ti. actor enī iurat qd bo na iusticia venit ad agē dum. vt. C. d. iura. calū. l. ij. Itē qd nō dabit vel de dit aliqd in dicit vt profe ratur p se sē tentia. vt in auten. vt li ti. iurent i ex ce. litis. Itē qd nullaz eri get vel faci at probatio nē calūmiosa vt in auten. de his qui i gredit. ad ap/

pel. s. si. col. v. e contra reus iurat hec eadē nisi q in primo caplo iurat se in bona contradictōe. d. **¶** Tripli. vt. s. de actionibus. s. tripli. e. **¶** Noie agef Item alibi. vt. C. de non nu. pecu. aut. contra qui propriam. Item et alibi. vt si creditor negat sibi debitum solutus nam postea q sit debitum probare co gatur. vt. ff. de pbat. l. cū de in debito itē possessor negans se possidere si pro batur perdit possessionem vt. ff. de rel vendi. l. p. et in auten. de trien. et se. s. hec. Item alis vt. ff. de iudi. l. eum.

¶ Actio etiam a principio non solum inficiatōe vt hic. et. s. de actio. s. at ille

¶ Item actoris. q. d. non solum reus iurat de calumnia. vt. s. e. s. i. sed etiā actor in constitutione nostra dicit: vt C. de iur. calum. l. ij. in prin.

¶ Subeunt. scz qd iniustum et fides

est actio. Itē actoris qd calūnia coercetur: nā etiā actor per calū niam iurare cogit ex nostra consōne vt iuraf qd etiam partis aduo cati iusiurādū subeūb qd alia nostra cōstitu tione cōprehensus est

¶ Hec autem omnia pro veteris calumnie actione introducta: sunt que in desuetudi nem abierunt que in parte decima litis a/ ctores mulctabāt: qd nusq factuz esse inue/ nitimus. sed p his itro ductū est et prefatum iusiurādū vt et impro/ bus litigator etiā dā/ nū et impensas litis i

le patrociniū presentē vt in consi/ tutionibus. dicitur. s; ta men in consuetudie nō habetur q iuretur licet lege caueat. C. d. iud. rē si nouam. s. pa tronū. et facit in auten. de testibus. s. si. col. vii.

¶ Hec aut oia. **¶** Olim actor calum niose litigās in decima p te litis puni ebat. hodie vero perituri et victori con demnabitur in expensis.

h. d. Arc. i. **¶** Hec autem oia. s. que de sacramento calumnie dicta sunt. s. e. s. i. et. s. e. s. item actori. et. s. pri.

¶ Introduta. actio enim quedam erat qua tenebatur actor qui per calū niam obligebatur in decimam partes litis qd hodie corrigitur. sed et hec bo die iure autē in antiquū redit statū. tenet nō iure illi? accōdis. sed q iudicis officii. vt in auten. de liti. s. ad exclus dendas. col. vii. et no. et hoc. s. et ex de auten. de litig. et. l. ff. de re. iudi. l. qui in ius. s. nemo. et. l. ff. de peti. here. Illud qd nisi improbe et calumniose li tigauerit vt non debeat condemnari i

expensis. vt. ff. de iudi. l. eum qui r. c. de fruct. r. lit. expen. l. non ignoret. l. in c. de iudi. l. properandum. s. finautem indistincte dicat victi condemnari vt croti in expensis. sed est intelligendus cu iam dicta

determinari ferre aduersario suo oue si calamiose hoc faciat. vt in auten. de iudi. s. oz col. vi.

Ex quibus dam. **C**ondēnatus vel pactus ex criminibus que hic nūciantur. Vel condēnatus actionibus directis vlt con trariis descētibz ex contractibus b enumeratis erit infamis b. d. Are.

a **D**amnatus scz suo nomine non si procuratorio vt. ff. de his qui no. infam. l. furci. r. hoc si a iudice ordinaro vlt de legato sit condēnatus. secus si ab arbitro. vt. ff. de his qui no. infam. l. q ergo. s. ex compromisso.

b **D**irecta. r. ob id tutor conuentus a pupillo r. damnatus infamatur. idē in alijs directis. secus si contra tutor pupillum faciat condēnari. vt hic. et ff. de his qui no. infam. l. i. Et not. quia in casu etiā tam contraria infamat vt hic. r. ff. de his qui. not. infam. l. furci. s. man da. item nō. q. quattuor hic ponuntur exempla de maleficijs r. quattuor

de contractibus vel quasi.

c **S**ed furci. etiam pacti id est precioris siue iussu pretoris. vt. ff. de his q no. infam. l. in actionibus. r. l. furci. r. s. pactum. Accur.

d **R**ecte vt ff. de his qui not. infam. furci. s. si.

Quoniam autē actio nū institueday principiū ab ea pte edicti pificiat. quā ptoz edicit de in ius vocando vtqz enim in primis aduersarius in ius vocandus est. id est ad eū vocandus est qui ius dicaturus sit. qua parte ptoz parentibus r. patronis. Item parentibus liberisqz pñonoz r. patronaruz hunc pstat honorem vt non aliter liceat libertis libertisqz eos in ius vocare q si id ab ipso ptoz postulauerint r. i petrauerint r. si qz aliter vocauerit eū penam solidorum quinquaginta constituit.

f **D**icturus. ff. de in ius vo. l. i. **g** **S**olidorum. als quasi inofficiosus castigatur si inopia penam soluere nō possit. vt. ff. de in ius vo. l. pe. r. si. Et i tollige hoc i emancipatis filijs als nō possit esse inter patrē r. filiū. vt. c. de in ius vo. l. si. r. diximus. s. de ac. s. eum quoqz. item no. quia pñz hic q aureus pro solido accipitur. vt. ff. d in ius vo. l. libertus. et. l. iij. cum dicat. l. aureorum. et hic dicit solidorum. Item nota quia. lxxij. aurci. faciunt libram aurivt c. de suscep. r. archa. l. quotiens lib. i.

De officio iudicis.

Ista rubrica continuatur fin Jo. fan. Quia visus ē. s. de actōib⁹. verū qz of ficiū iudicis loco actōis aliqñ pētur vt lege actōis s. bo. ff. de act. r ob. p. actio nes ponit de officio iudicis vt pē continua re q iudiciū cōstitit ex tri b⁹ psonis: vi delz ex psona actōis reū r iudicis: vt. c. focus. de hb. sig. s. s. dictū ē de actōib⁹. r sit de psona actōis de ex

De officio iudicis.

Superest vt d of ficio iudicis dis piciamus. Et quidez in b primis illud obser uare debet iudex vt ali ter non iudicet q̄ qd legibus aut constitui onibus aut moribus p dicitur est. Ideoqz si norali iudicio aditus est obseruare debet: vt

ceptionib⁹: r sic d reo. sequit necessario videre. de terrio. r sic de iudice r istā cō tinuationē infert glo. hic in nigro. are.

Superest. **I** totus iste ti tulus diuidit in sex partes. Primo ponit gñaliter quid spectat ad officiū iudicis circa sententi am. Secundo quid ad ipsū p̄tinet circa cōdenationem malozum seruo:ū Tertio quid in actione in rem. Quar to quid in actionibus vniuersalibus. Quinto quid in personalibus. Sexto quid in iudiciis diuisorijs. Secunda ibi. ideo. Tertia ibi. r in rem. Quarta ibi r hereditas. Quinta ibi r si ad ex plendum. Sexta ibi familie periscum de: r hoc dicit. Iudex debet iudicare s. s. scriptum: vel consueta dinartum r sententiam suam fm naturam actōis p̄p̄osite ferre. p. d. are.

Superest. S. vnde superest. respō. quia de acti. diximus r de reis. seq̄ tur r de iudice qui sedet in iudicio dica mus r eius officio circa que versatur.

In primis. in est in principiis

vel inter principalia. nam primo libel lus dandus est: vt. C. de lit. cōtest. ant. offeratur. r cause examinatio precedere debet hanc obseruantiaz que circa sen tentiam adhibetur: vt. C. de iudi. l. iudi

ces vel d c in primis. s. obs seruantijs. s. circa senten tiam adhibē dīs. nam r a lia sunt cōser uāda. s. q̄ de tur i scriptis vt. C. de ien ten. ex per. re. c. l. si. r e dēs dor: vt in aut. ab illustri. et supra. s. fan. cimus. col. v. sed b aut est

Et si in rem actū sit coram iudice siue con tra pettozem iudica uerit absoluerē debet possessorē: siue con tra possessores: iudere

principale q̄ fm legem iudicet vt hic se quitur. c. **C**onstitutionibus. scilicet imperatorum.

Int moribus. i. consuetudine q̄ p l. suatur: vt. s. de iu. na. s. ex nō scripto Sed quid si vnum eozū alteri cōtradi cit. rñ. constitutio legis antique p̄eiu dicat. vt. ff. de le. r se. con. l. non est nos uum. r consuetudo p̄eiu dicat vtriqz si ue sit generalis: vt. ff. de leg. r se. con. l. de quibus siue sit spālis in illo loco. s. rātum p̄eiu dicat vtriqz: vt. ff. cōia p̄e dō. l. venditor. s. si constat.

Moralia. i. sup. **A**ut? ē. s. iudex accit. g. **N**orā. s. p̄mittit. nā dāni esti matio rātū ē in obli. r in cōdenatōe: vt ff. de re in di. l. miles. s. i. r ij. als eēt in certa sūia qd eē nō d̄z: vt. s. d. ac. s. cura.

Et si in re. **I**udex in actio ne reali reū ad re stitucionem rei cum fructibus cōdem nat. In quo statim fiet executio: nisi re us non habeat facultatem. naz tunc da tis fideiussoribus. executio differetur. p. d. aretinus.

a Cum. s. possessorum. Accur.
b Ut rem ipsam. i. et si in personam vt
si res petatur vt possessa per actorem qd
metus ei vel ex stipulatu ad rem tradē
dam. si autē in p̄tate vel in genere as
liq̄d petat:

tunc a petitis
ne actoris ab
soluit vel cō
denatur in re
petita.

c Cum fru
ctibus. s. de
q̄bus fructi
bus loquitur
nūq̄d de na
turalibus et
de pomis et
cerasis et fini
libus. an ve
ro d̄ industri
alib⁹. respō.

de naturalibus non. quia illi aut ex
tāt. et tūc p̄ rei vendi. petūtur facit res
ipsa cū nullus etiā bo. si. pos. facit suos
vt. ff. de vsur. l. fruct⁹ aut nō extāt: tūc
nō tenet cū nec h̄eat nec dolo fecerit q̄
min⁹ p̄eret sed cōditōe sine causa esti
matio debet. ff. si certus pe. l. si et me. et
vtroq̄ casu cessat officiū iudicis de quo
hic agit cū iure actionis petātur. Item
de industrialibus non. si a bo. si. perce
pti sunt q̄ percipiendo eos et sepando a so
lo suos facit et lucratur. ff. de re. di. s. si
quis a nō dñō siue h̄eat titulū siue nō:
ff. qui. mo. vsufrui. a. l. si vsufr. et ff. fin.
regul. l. iij. s. pe. si autē nō separauit ad
huc ipsi⁹ fundi sunt: vt. ff. de rei ven. l.
fructus. sed dic de industrialib⁹ loqui q̄
sunt percepti sed non consumpti a bo.
si. pos. nam cū sunt facti possessoris nō
rei vendi. sed iudicis officio petuntur:
vt hic. et. C. de rei ven. l. certum. s. bona
fide. si autē malefci dei sit de cōsumptis
tenebitur cōditōe sine causa. de extā
ribus rei ven. non dico eadem rei ven.
q̄ petitur res. sed alio omnino l̄ in pe.

here. sit secus: vt. C. de rei ven. l. certum
et respon. De percipiendis autem tene
tur officio iudicis: vt. j. e. s. illorum et
ff. de rei ven. si nauis. s. si. si vero male
fidei pos. titulum habeat de cōsum

si hereditas^c petita sit
eadem circa fructus in
terueniūt que diximus
interuenire de singu
larum rerum petitiō
ne. ¶ Illorum autez
fructuum quis culpa
sua possessor: non per
ceperit^b siue illorum
quos perceperit iura
q̄ actione^b eadem rō
pene^b habetur si pre
do fuerit: si vero bone

ptis tenetur
conditōe si
ne causa d̄ ex
tantibus rei
vendi. a perci
piendis pro
pter titu. et
cūfatur: vt. C.
de rei ven. si
fundum nisi
in quattuor
casibus vbi
de percipiē
dis tenet q̄
habet titulū
quos dic. vt
s. diximus d̄

rerum dñi. s. si quis a non dñō. accur.
d ¶ Si in presenti. no. in actione in rez
incontinenti fieri executionez secus in
personalibus: quia quarto: mensium
spacium datur: vt. s. de act. s. quedam.
et. C. de vsur. rei iudi. l. ij. et. iij. accur.

Et si hereditas. ¶ In
iudi
cio vniuersali ita fructus veniunt sicut
in singulari. et in vtroq̄ iudicio malefci.
possessor: de non perceptis tenetur. se
cus in bonefci possessore: nisi post lit
contestationem. h. d. are.

e ¶ Et si hereditas petita si heredita
tis petitione actum sit et condemnatio
secuta. nā et ipsa est in rem et personas
vt. s. de acti. s. quedam.

f ¶ Petitione. vt restituantur fructus cū
re. vt. s. proci.

g Non perceperit. s. qui titulus nō ha
bebat. alias ab alijs percipiendis ex
cusatur vt modo diximus.

¶ Actione. s. in rem. pe. here.

b ¶ Pene. pene dicit quia in pe. here.
i veniunt eadem ratione qua res sed in

rei ven. alia est res venditio pro rei alia pro fructibus.

a **R**atio. hoc est verum per rei venditionem vel per iudicis officium. sed per conditionem sine causa sic cum bonum et equum fit. vt. ff. si certum petat. l. si me.

b **P**ercepti nisi infans vel pupillus fuerit possessor. ff. de rei ven. l. q. infans. accur.

Si ad

exhibendum

Res non exhibens res que in iudicio est pro exitu resu capta actori pro eo quod moram in exhibendo commisit sit condemnabitur. in quo veniunt fructus. percepti post litem contestationem.

Et ideo non habere facultatem rei exhibende. tempus quod exhibeat statui

tur: quia si contumax in exhibendo fuerit condemnabitur in quantum actor in litem iurauerit. hoc dicit are.

c **U**sucapta. Sed quomodo potest usucapi cum interruptione facta in actione ad exhibendum videatur facta etiam rei vendi. vt. C. de anna. excepti. l. si. respon. fm. Joan. lex illa intelligi

tur in tribus casibus ubi in littera positis non alias. vt. ff. ad exhiben. l. in fine. Alij dicunt illa generaliter intelligi per. l. ff. de iudi. solennus. Et quod dicitur circa res mobiles intellige hic de

quibus non interruptitur usucapio per lit. contestata. vt. ff. de rei vend. l. p. si prima sententia vltior est.

d **A**ctum et obtemperatum

e **T**amen caueat. vt. s. e. s. sed si nego. ff. ad exhiben. de eo. s. si ius sita.

f **L**ondem natus. de la to iure iur. in litem. vt. ff. s. in lit. iur. l. in acti.

Si fa
milie percussione

Inder in actione familie percussione: et contra diuidendo si sunt plures res coes. sin

gulas singulariter adiudicabit. Et si una plus valeat quam altera in pecunia condemnabit. Et heres qui percepit fructus vel male verfat fuit in re communis tenebitur coheredibus. Si vero una res sit. que diuisionem non recipiat adiudicabitur vni in solidum qui condemnabitur consocio in pecunia. p. d. are.

Si familie heredes de iudicio actus sit singularis res singulis deberibus adiudicare debet: si in alterius personam praeuare videatur adiudicatio debet hunc inuicem coheredi certa

gulas singulariter adiudicabit. Et si una plus valeat quam altera in pecunia condemnabit. Et heres qui percepit fructus vel male verfat fuit in re communis tenebitur coheredibus. Si vero una res sit. que diuisionem non recipiat adiudicabitur vni in solidum qui condemnabitur consocio in pecunia. p. d. are.

Dictum est. vt. s. de actio. s. quedā actiones.

b **E**o cōsumpsit. hic. r. ff. fa. her. l. pu. to. s. sed si do lo. **E**adem. l. vt fiat ad iudicatio rerū r pecuniar. vt. s. e. s. si familie. aut

circa damna data in reb? vt. s. eo. s. p. xi. r. ff. cōi di ut. in. l. itii.

b **P**ossit. no ta nō posse si eriqd sine cō moditate sit vt hic. r. ff. de ver. fig. l. ne/ pos proculo. itē no. corp? aliud diuidu um vt fund? qui diuiditur fm voluntate patrissā. vt. ff. d le ga. l. l. q i re/ rum natura. s. ij. aliud in diuiduum: vt homo vt hic r. ff. de vsuc. l. rerum natu ra.

Si finium

In iudicio finium regū/ dorum iudex de fundo vni us alteri ad iudicat si vi/ derit expedit

re. **E**umqz cui de fun do alieno adiudi cat cōdēnat in pecūia. r si qd maliciose reperit circa finia gestū eo noie cōdē/ nat r adiudicā rei dñum in eū cui ad iudicauit transfert. p. d. are.

e **S**i finium. quo iudicio agitur vt agris consimilibus termini ponantur. s. pro domibus vicinis hoc iudicio nō agitur. si autem sit domus in predium rusticum agitur vt l. si. regum. non dicitur: vt. ff. si. regundorum

actū sit tūc tot? vni ad iudicāndus ē r is alteri certa pecūia cōdēnan dus est. **S**i finium re/ gūdorū actū fuerit di/ spicere dicitur iudex an ne/ cessaria est adiudica/ tio? que sane vno casu necessaria ē si euidentio ribus finibus distigui

agros commodius sit qd olim fuissent distin/ cti. **M**ā tūc necesse esse est ex alterius agro pa trem aliq? alteri? agri dñi o adiudicā quo ca su cōuēiens ē vt is alteri certa pecūia debeat cō dēnari. **E**o quoqz noie cōdēnandus est

quisqz hoc iudicio: q forte circa fines aliqd maliciose cōmisit: ver/ bi gratia quia lapides finales furat? ē vel ar bores finales cōcidit

Contumaciē quoqz nomie quisqz eo iudi/ cio cōdēnatur veluti si qs iubēte iudice meti/

tur p criminalem. cum ab re persecutio ne altera detur: vt. C. quando ci. actio pre. crimi. l. i. nisi interim donec alte/ ra excetur: vt. ff. de pu. iu. l. is qui.

Contumaciē condemnatur. s. ad i/

cto: vt. ff. si. regundorum l. ij. in princ. r. l. sed r si. s. fin

Necessaria hoc scilicet qd sequitur leui dentioribus.

Adiudicatio. ff. fin. regum. l. ij. s. si. r. l. itii. r. itii in princ.

Condem nandus scilicet ad? interesse delato iureiurā. in litem.

Est furat? sed ad quid dānabitur. re spondet quā ti in litem iu rauerit actor potest etiam criminaliter puniri in qui quaginta au reis ex. l. a/ gratia: pro q/ libet vice que applicatur fisco. vt. ff. de ter. mo. l. a/ gratia. nec ci uilis tollitur

quisqz hoc iudicio: q forte circa fines aliqd maliciose cōmisit: ver/ bi gratia quia lapides finales furat? ē vel ar bores finales cōcidit

Contumaciē quoqz nomie quisqz eo iudi/ cio cōdēnatur veluti si qs iubēte iudice meti/

tur p criminalem. cum ab re persecutio ne altera detur: vt. C. quando ci. actio pre. crimi. l. i. nisi interim donec alte/ ra excetur: vt. ff. de pu. iu. l. is qui.

Contumaciē condemnatur. s. ad i/

teresse delato iureiuram. in litem.

a Cui adiudicatum est. no. q. ex snia iudicis dñi trāfferri sic est in missiōe q̄ sit ex scōo decreto. vt. ff. de acq. pos. l. iij. s. si. ff. si ex nora. ca. aga. l. ij. in fl. 2 ff. cōi di. s. 2 si fuerit scā ri agros passus non missio q̄ ipm fuerit. qd̄ aut̄ i istis iudicijs alicui adiudicatu sit. id statim eius sit cui adiudicatu est.

De publicis iudicijs.

re. di. s. per traditionem. 2. ff. de acqui. pos. l. iuste. sed quid in rei vend. si res est aliena 2 mea p̄munciet 2 ex ea causa mihi tradat. Kñ. idem cū emi publica mihi dat q̄ si a nō dño mihi adiudicat 2 tradit. vt. ff. de publi. l. iij. in fi. ergo dñs est debet ex snia traditio me dñm facere. vt. ff. de pub. l. quēcūq; pre terea lex videt expressa. vt. ff. de pecu. l. nō solū. als pōpo. s. sed si his. 2. ff. d̄ excep. rei tu. l. si inter. nec ob. q̄ ibi sit error. ex q̄ videat dñm nō trāsire qz hic error iam pbari nō pōt iudicis sententia p̄uatus a q̄ nō fuit appellatus item nec ob. q̄ snia lata in actiōe p̄sōnali reo absoluto q̄ remanet debitor. vt. ff. de cō di. inde. l. iul. q̄ illud h̄z lo cū in obligatiōe q̄ est res in corporalis hic aut̄ dicimus de dño rei corporalis qd̄ facile 2 p̄sus pōt separari ab vno et alijs dari. s. Kñ. sic in incorpali. vt. ff. pro socio. l. eo. vero.

De publicis iudicijs.

ca. Quia ciuilia iudicia dicta sunt vsq; huc. 2 etiā quedā criminalia. s. circa p̄uata delicta. vt. s. in prin. huius quarti libri vsq; ad tit. de actionibus. ideo nūc ponit de publicis iudicijs.

Publica. Totus iste tit. dicitur uidet in quattuor p̄tes. P̄mo ponit q̄ publica iudicia non

habent conformitatē eū p̄uatis. Secundo vñ de dicta sunt publica iudicia Tercio ponit in q̄ne que pena sit i publicis iudicijs. Quarto sigillatim de monstrat publica iudicia 2 penas vñ

usur. in sc̄p.

Publica iudicia neq; p̄ actiōes ordinant nec oīno q̄c q̄ filec h̄nt cū ceteris iudicijs d̄ q̄b̄ locuti sum⁹ magis diuersitas eoz ē: 2 in institutiōis

Secūda ibi publica eūre dicta. Tertia ibi. public corū iudicio rā. Quarta ibi. publica aut iudicia.

Et hoc dicit

issūma iudicia ex dictis publicis descendit in multis ab actionib⁹ differūt Et quia vnicuiq; p̄mittitur accusatio 2 ideo dicuntur publica quoz pena alit quando est corporalis aliquando irrogat infamiam cum pena pecuniaria.

P hoc dicit. Are.

Publica. Per actiōes. immo per accusaciones.

c Similem. hoc verbis nimis large positum sic intellige. quia in civilib⁹ agitur vt aliquid detur. sed hic vt p̄uatiatur. accusatus. 2 ita considerata petitione conquerentis nihil habent simile inspecto si. nec in principio cuius vnum per actionem. alterum per accusaciones instituitur. ne in exercitio cū in civilibus probet actor tantum. vt. C. de eden. l. qui accusare. sed in criminalibus actor 2 reus quandoq; vt. C. de abo. l. fallaciter. 2. C. de fal. l. vbi in alijs autem multa sunt ūmilia. nam in vtriscq; sit libellus. vt. C. de lit. contes. autē. offeratur. 2. ff. de accusa. l. libello rām. item in vtriscq; de calumnia iuratur. vt. C. de iureiuram. l. i. in prin. 2. C. de fide instr. l. vlti. licet quidā dixerūt p̄tra. vt. ar. ff. de bo. e. l. i. d̄ Et instituiendis s̄z q̄nt formā libell⁹. vñ. sic. vt p̄treat nomē accusantē 2 accusari 2 ūmā 2 mēses q̄ dimissus fuit crimē 2 locū vbi fuit commissus 2 cōsules sub quib⁹ ē ad

missum. Tres dies dati libelli debet in
seri. sed dies commissi criminis vel hora
non est necesse. vt. ff. de accusa. l. libel/
loz in prin. et in aut. de expiben. re. s.
suscepto colla. v. et habet hoc locum in
publico et in
pauato noie et in exercendis. **Pu**
quando erit publica aut dicta sit q
minaliter a
gite. vt. ff. de
puari. delict.
l. si. quando
q. tñ hec so/
lennis non
est necessaria
vt in leui cri/
mine. vt. ff.
de accusa. l.
leuis. r. c. de
ac. l. ea que et
idem in casu
bus in quib/
sine accusa
toze quis dñari pōt. qui. s. casus his
legibus notant. ff. ad. l. iul. de adul. l.
i. s. si publico. et de te. l. nullum. r. c. de
pba. l. p. r. ff. de sus. tu. l. tutor. s. pter/
ea. r. c. de calū. l. i. r. ff. d. bo. li. i. qui cū
maior. s. si libertus. et idem in notorio
crimine. vt diximus per. l. c. de accu. l.
et que ad idem in crimine falsi fm. B.
vt. c. de fal. l. vbi. sed Job. contra et di/
cit q. ibi principalit fuit accusatio fal/
si instituta. a **P**ublica. hec est rō q
re dicat publica. s. quasi poppublica. sic
B. de suspect. tu. s. consequens. et intel/
lige quia al's possit esse habilis ad ac/
cusandū. nō alias. ff. de accu. l. qui ac/
cusare. b **P**lerūq. hoc ideo dicit qz
qlis est publicus accusatio. r. tñ nō cō/
petit cuilibet ius accusandi. vt in cri/
mine suppositi partus vbi accusantur
solī parentes vt. ff. de fal. l. coris. i. Jre
ppter accusatiōē adulteri. que pō
desert certis psonis. vt. C. ad. l. iul. de
adul. l. quis. **P**ublico. facit. ff.
eo. l. ij. **U**ltimo qd interpretamur

mortem. vt. ff. de pe. l. si.
e **I**nter dictio. que est mors ciuilis
vt. ff. de contratab. l. ij. in fi.
f **E**t tallo. has penas expone vt di/
cimus qui. mo. ius pa. po. sol. s. cū aut
g **I**nfamia
vt in. l. iul. d
vi p. r. r. eo.
s. itez. l. iul.
de vi publi/
ca.
h **C**apita/
lia. et ista ap/
pellantur re/
legatiōes vt
eo. l. ij. in. s.
fina.
Publi
ca autem ius/
dicia. **E**ris/
men lese ma/
iesta. est pu/
blicū in duobus casibus morte non
extinguitur licet memoria defuncti dā/
natur. p. d. Are. i. **E**soliti. sunt cuz
effectu tamen sola voluntas sufficit.
vt. C. ad. l. iul. maie. l. quisquis.
l. **A**nime. i. animati corpis. nam ani/
ma non in hominis s; in potestate dei
consistit. c. de sacrosan. ec. l. sanctum
in fi. l. **E**t memoria. i. dicere etiam
post mortē potest accusari. vt bona de
ferant in fisci et auferendo hereditibus
tanq; idignis. vt. C. ad. l. iul. maie. l. q/
quis. r. l. se. r. qd dixim? post mortē ac/
cusari intelligas in duob? capitulis il/
lius. l. hoc est cōtra principē vel con/
tra rem pub. est animatus. i. nixus ad
malum. al's finitur morte. vt cetera cri/
mina. vt. ff. ad. l. iul. maie. l. i.
Ite lex iul. de adul/
teris. **E**x. l. iul. de adul. i. oib? caplis
ē crimē publicū; cui? pena alr honestio
res. et alr humiles puniunt. p. d. Are.
m **I**te lex iul. s. inter publica iudicia

numerat. **¶** Que. s. lex iul. de adul. accur. **b** **¶** Punit. sacrilegos eni nuptiaru gladio ferri opz. vt. C. de adul. l. quis. in fi. **¶** Adsculis. na ex B casu armant iura vt gladio feriant. vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. capite. v. melius. C. ad. l. iul. d. adul. l. cum vir nubit. **¶** Ac cursus. **¶** Zege in l. i. s. d. adul. te. na habet hec lex multa capitula vt. ff. de mid. l. auxilii. s. s. vt. r. ff. ad. l. iul. d. adul. l. capite qn to. **¶** Sine vi qd si vi pef. j. e. s. sinant per vim. **¶** Vidua. ad ficias. vel in pueru. r. dic de vidua r. d. virgine nisi sint meretrix. vel licet concubine vt b subijcit boneste. r. ff. de adul. l. stu pra. s. i. **¶** Humiles. dic vt. C. d. iess. nup. l. humile. **¶** Eū relegatio. hec diffictio pene fallit i trib' casib' i qb' committit stupr' r. tñ maior pena iponit pñ' e si qd i pueru pmittit. qz tñc gladio punit vt. s. e. s. ite r. qñ vt stuprauerit eā cur' est turoz. vt. C. si tu. pu. suam l. i. ite si fuerit stuprata aliq' a suo ppo ser. vt. C. d. multi. q. ser. p. se. su. l. i. r. no. pena stupri eē qnquēnalē. nñ qñ p vi pmittit tñc. n. sine pñtūde tps pōt

istui. vt. ff. ad. l. iul. de adul. mariti. s. **¶** Itē lex cor. qnquēnalē. r. s. fi. melia. **¶** Hoiez te lo. i. qñqz qd māu emittit occidēs vt cū telo cā occidēdi persequēs. l. cor. de

ex interpretatōe legū. xij tab. scriptū reliqt valgo quidē id appellat qd ab arcu mittit. s. r. oē significat qd māu cuiusdā mittit. scōtur q vt lignū r. lapis r. ferrū hic minie cōtine ātur dictūz ab eo q i lōginquū mittit a greca voce figuratum: r. hāc significatiōe iue nire possum r. in greco noie nā qd nos, telū appellam' s. i. telos appellat admonz nos epigramata i zerophi lo xbis cautissime scpta. Sicarij aut appel lant a sica eo q signi ficat ferreū cultrum.

¶ Eadem lege et vef nescit capite damnan tur qui artibus odioz l3 eos nō occidāt. vt. C. ad. l. cor. de sic. l. is q. **¶** Lapis facit. s. de iudic. q. ar. **¶** Greca b totū qd seqt omittas p **¶** Sicarij a sica. vñ videbat q tantū q cū sica occideret hac. l. teneret. s. tñ gñali' ho die accipit sica r. telū p iterp tationē. vt. s. p. r. i. s. est aut sica vt sub jicit cultellus vtriqz incidens quē por tant pegrini qñqz in baculo quodam itaqz non pty. vñ de hñs. Est sica mus cro latens sicari' inde vocat. Accur. **¶** Eadem lege qua dicit cornelia de

fic. q lege ca stigabit vef nescit vl arte magica ho iūne occidēs vel malo me dicameto pu blice occidēs b. d. Are.

¶ Lex cor. s. cōputat inf publica iudi cia. l2 **¶** De sica. vt. j. e. sicarij.

¶ Perseqt i. pseqt eos q hoiem se. cū ferro. nec eni per hanc l. occidit occl dens. s. de portat. r. cia bona sua: pu blicat. vt. ff. ad. l. corn. de sic. l. etusdē. s. legis. r. l. penl.

¶ Ambulāt

fic. et vene. nam plures est hoīem vene
no extinguere quā gla dīo occidere. vt
C. de mathema. l. i. Accur. a. **O**dio
fis. i. artificijs. odiosis. nā oīs ars bo
na est. b. **S**uffurtis. i. incantatiōib
nā hec sciēti

tia reproba
ta est. v. C. de
male. l. i. ma
thema. l. i. cor.

Occide
rit. et sine do
lo. vt. ff. d. pe.
l. si q̄s aliqd.
s. q̄ abortio
nis. tec. i. cor.
q̄ dolo ē ne
cessarius nec
sufficit ēt la
ta culpa. vt
ff. ad. l. i. cor. d.
fic. l. i. lege.

Alia

deide. **Q**uod
pompeia de
paricidijs q̄
cauet q̄ occi
dēs pētes
vltimos d̄ q̄
bus d̄ singu
lari pena ple
ctat ē publi
ci iudicij et
cōmittēs de
licitū i se pl^o

q̄ committens in alio. h. d. Areti.
d. **P**arentis. accipere parentes et filij
os vltos ad infinitū. vt. ff. de m. ius vo.
q̄nq̄. s. si. r. l. si h. hac. s. liberos.

Affinitatis. al. s. affinitatis et alias
affectionis. f. **C**ontinet. s. qui sunt
qui hac appellatiōe p̄tinent. rñ. supio
res et inferiores vt dicitur. **I**te collate
rales et frēs p̄sobrini et parueles et p̄i
miores eis. **I**te affines q̄dāvt v̄p̄o. nu
rus. gēner. v̄tricius. p̄c̄mgn^o et socii

etiā p̄son^o. vt. ff. e. l. i. r. l. s. sciēdū. r.
cū p̄r. g. **P**erpetrauerit. forte et si nō
occiderit. fm̄ pla. et facit p̄ eo. ff. e. l. i. i.
si. vel dic illū spālē casum. h. **E**xtra
neus. no. extraneū plus puniri q̄ si ip
se occidisset

vt hic. r. ff. e.
l. vltus. r. l.
science.

simia et inter eas fera
les agustias compre
bensus fm̄ q̄ regiōis
q̄litas tulerit: vel inui
cinum mare vel in am
nem^o p̄iciatur vt om
niū elemētōz vsu vni
carere incipiat et ei ce
lū superstiti terra mor
tuo auferat. Si q̄s
aut alias cognatōe vlt
affinitate p̄sonas con
iunctas necauerit pe
nam legis cornelie de
sicarijs sustinebit^r.

Item lex cornelia d̄
falsis q̄ et etiā testamē
taria^o vocat penā irro
gat ei qui testm̄ vel ali
ud istm̄^m falsum scri
pserit signauerit re
citauerit subiecerit vlt
signum adulterinum
fecerit sculpsit exp̄s
ferit sciēs dolo malo

El iam
nez. s. flumē
vel si hoc vlt
cinarius sunt
bestijs subij
citur. vt. ff. e.
l. pe.

Sustine
bit. s. nōne
et q̄ supiores
p̄sonas occi
dit hac. l.
cor. tenet vt
det q̄ sic vt
ff. e. l. ij. d̄
cōtra. C. e. l.
i. die ergo q̄
hac. l. cor. te
net. s. nō ac
cusat vlt dic
fm̄ i. **J**ohan.
q̄ non tenet
capitali eadē
pena. sed ma
ior hic impo
nitur.

Ite lex cor. de fal

sis. **P**ublici iudicij crimē. l. corne. d̄
falsis eē sui q̄ tenet q̄cūq̄ aliqd d̄ his
q̄ exp̄munt i ter. cōmisit et pena ei^o in
suo ē vltimū supplicij i libo deporta
tio. h. d. Areti. l. **T**estamētaria. iō sic
dca. q̄ d̄ testō falso ibi agit. ac. m. **I**n
st̄m. s. ep̄tōale vlt alie^o d̄et^o. n. **S**cp̄
serit. et ita h̄ritatē mutauit vt i aut. d̄ si
de instr. s. i. i. p̄n. o. **S**ignauerit. i. si

gillū quod in testamentis apponitur: vt s. de testa. s. postea. Item signum qd chartis imponitur: vt quandoq; facit ut fiat comparatione ex instrumentis vt in aut. de fide instrum. s. oportet.

a **Supplici**

um. qd inter et usq; legis pena in f; ptamur mo: uos vltimum suppli / tem: vt. ff. de / cium^a est quod r in le / pe. l. vltima.

b **Deporta**

tio. r oim bo: ge d sicarijs r vne / noz publica ficas sernat in liberos / vero deportatio^b.

c **Item lex iulia^c de vi publica seu priuata** aduersus eos exoritur que vim vel armatam vel sine armis comiserunt sed si quidem armata vis arguatur de portatio et ex lege iulia de vi publica irrogatur. Si vero sine armis in tertiam partes bonorum suorum publicatio imponitur. Si autem per vim raptus virginis vel vidue vel sanctimonialis vel alie fuerint perpetratae tunc r peccatores r bi qui opem flagitio de

Item

lex iul. de vi publica.

a **Uim comit**

tes cu armis alr qd aginem rapiendo deportabif: si sine armis tertie ptis bonoz publicatioe danabif. Sz p vim aginem vel montale rapiens vel pstant opē capite punif. h. d. arc. **c** **Lex iulia de vi publica: nō maiortate delicti maiorē penā imponit: vt hic. r. C. ad. l. iul. de vi. l. i. r facit. s. de iudic. s. qui aut. Itē hic dānar^a sitisantis: vt. ff. ad. l. iul. de vi pri. l. i. r. Si aut. dixit.**

s. qñ sine vi aliqñ comiserit stuprā: vt s. eo. s. nūc quādo vi eadē lege. vel cōtinua est supior. pr. s. e

Lex iulia

vt. C. de rap. vir. l. i. s. e

peculatus

Publicam sacrazyl

derunt capite puniuntur secundū nostre cōstitutionis^c diffinitio / nez ex qua hoc apertius possibile est scire.

c **Lex iulia peculatus**

eos punit qui publicam pecuniam vel rez sacram^b vel religiosaz^b furati fuerint sed si qd

dem ipsi iudices tem

poze admmistratōis

publicas pecūias sub

traxerūt capitalia ani

maduersione puniuntur

r non solum bi: sz

etiam qui ministeriū

eis ad hoc exhibuerūt

vel qui subtraxas ab

eis scientes suscepe

runt: alij vero qui in

hanc legem inciderint

pene deportationis^m

subijciuntur

c **Est et**

inter publica iudicia

religiosaz rez

furto subtra

ctas r talib⁹

opē pstantes le

ge iusta pecu

lat⁹ q publici

ca capite pun

nif: aliter au

tē ex ea deli

ctū committēs

deportabif

h. d. arc.

c **Publica.**

sciuitatis ro

mane nō alte

rius: vt. ff. de

fur. l. ob. pe

cunā. r. ff. ad

l. iul. pe. l. iij

s. pe.

c **Sacra^vt**

calices r tpu

ribula q sa

era sunt: vt. s.

d re. di. s. nul

lus.

c **Religio**

faz vt ornamē

ta sepulchroz

c **Furati fue**

rit vl⁹ ēr imi

scuerūt ita q dānificauerūt rē publicā

ff. ad. l. iul. pec. l. i. ac. l. i

c **Adiutorij.**

l. Susceperit. l. ad custos

diēdū. m. Deportatōis deportātur

ei r no. q qñquēnto durat hec actio: vt

ff. ad. l. iul. pec. l. i. peculatus. Itē ē spālis i

eo q d hīdes incohoef: vt. ff. ad. l. iul.

Est et iter

pecu. l. ff. publica.

c **Lex sancta de plagiarijs**

que quādoq;

c **Et**

pena capitulis: quādoq; leuiorē irrogat. Itē lex iulia repetūdarū de annonā & de residuis que in diuersis capitulis loquuntur: & diuersas penas p̄ter q̄mōrē inferunt: & eorū delictis publica crimina iudicā

tur. y. d. Cuz lex faulā d^a plagiaris s. Sunt p̄terea: v̄s ad q̄ le interdum capitis finē fm̄ An pe iaz ex sacris constitutōibus irrogat: in nū sup̄em̄z terdūb leuiorē. ¶ Sūt doctōrē q̄z p̄terea: publica iudicā ego hieronim̄: cia lex iulīa de ambib; mus clarus

minim̄ v̄trius q̄ iuris doctō: suz p̄p̄issimū secutus in hac additione diuisionū singulorum titulo: un̄ institutionūz: & in summarijs suis locis ad iitis p̄o iuuenib; in hoc apparatu glossarum. accursij

a ¶ De plagiarijs. ideo sic dicta. quia or bato patre filio. vel domino seruo. hec lex punit orbantem. habet enim locum quando aliquis distrahit alienum suū vel filium ita q̄ pater vel dñs non pōt re habere: vt. ff. ad. l. fal. de pla. l. i. & l. eum. & l. p̄. s. fi. Item tenetur qui liberum hominē de loco in locum transportat: vt. C. ad. l. fal. de pla. l. quoniam et hoc si dolo fecit non aliter: vt. ff. ad. l. fal. de pla. l. legis fante. Item hac lege tenetur si quis seruū in fuga constitutū vendat: ita vt emptio statim teneat: vt. C. ad. l. fal. de pla. l. in fuga.

b ¶ Interdum. s. maiorem aliquando minorē capitales cum capitalis al̄s sit minor al̄s maior: nam ingenuum nobilis in metallis ignobilis gladio ferit seruus vt liberius bestis subicitur: vt C. ad. l. fal. de pla. l. si. & ff. ad. l. fal. l. si. in fi. Item quidā civilis pena olim im ponebat̄ que cessat hodie: vt. ff. e. l. si.

c ¶ Iulia. que habet locum in quattuor casibus. Primo si quis dederit clas pecuniam vt aliquem sortiat̄ur hono rem nō in ciuitate romana. nā ibi cessat

lex hec lex cū princeps ibi intelligat̄ vt. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. in prin. Ideo dici clām: quia palam potest: vt. ff. de pol. l. i. s. i. & ff. de offi. p̄f. l. barbarius. Quando habet locum cum quis stat in

magistratu vltra annus: vt C. ad. l. iul. d̄ ambi. l. i. Ter tio si quis in greditur domum iudicis cognoscentis de causa criminali: vt. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. Itē in quarto si d̄s iudex nos nū. vectigat̄ instituerit & est pena cētus aureo: vt. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. s. in casu deportat̄. quādo. s. bis idē officij est assecutus: vt. C. ad. l. iulia. repe. l. i. sed falit in assessore: vt. C. de assesso. l. liceat. Item in proconsule: vt. ff. de offi. proconsul. l. antepe. vel dic ibi sex fasti bus. i. sex mēib; quia tātū durabat eius officium. d̄ Repetundarum q̄ habet locum quādo iudex per pecuniā facit aliquid: v̄l omittit: vt. ff. ad. l. iul. repe. l. i. iij. iij. v. & vi. & vij. esculentus tamen potest accipere iure veteri. dūm do non nimis magnum: vt. ff. de offi. p̄ con. solent. in fi. sed iure nouo non nisi quando deficeret salarium: vt in ant. scriptum exemplar & in medio prime col. pena aut̄ huius legis est civilis in qua druplum: vt. C. ad. l. iul. repetū. l. i. criminalis extra ordinēz: vt. ff. ad. l. iul. repe. l. iul. s. hodie. accur.

¶ De anno na. hec lex locū habet quoties quis facit vt annona carior sit. & est pena i eo statuta. x. aureorum: vt. ff. ad. l. iul. de anno. l. si. ¶ De residuis. & hec lex lo cum habet quādo aliquid superfuīt ex aliqua administratione publica. & ipse in vsum suum conuertit cui erat illa administratio commissā: vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. iij. & l. iij. ex lege pena autēz hui

De publicis iudicijs

sus legis est i tertia parte qua accepit
amplius q̄ debet. quod Pla. sic dicitur
esset in quadruplū. vel dic amplius ter
tia parte: quia punitur in simplum. ⁊ in
tertia parte simpli: vt. ff. ad. l. iul. pecu.
l. iij. §. sed et

qui pecunias alij autem penis eos
in si. maxime subiiciūt: qui p̄cepta
quia pene re earū neglexerint. S
stringēde sūt de publicis iudicijs
vt. ff. de pen. de expofsumus vt vo
l. interpreta. hic expofsumus vt vo
tione. bis possibile fit sum

a **q** Subfici mo digito et quasi p
ant. f. leges p
dicte quattuor: subijciunt. vel dic q lo
quitur in diffinitio: vt patet in inferiori
bus. b. Eari. f. legum nā in contra
ctibus ⁊ alijs in que debēt de iure for
tiri effectum ⁊ non fortiuntur iudicat
lex eas non valere: vt. C. de le. con. l.
non dubium. Item in criminalibus va
rie cōstituantur pene. quarum quedā
sunt ordinarie. que. f. habent certas pe

nam. aliqua lege inducta: vt p̄t p mul
tas rubricas. ff. d. pub. iudic. ⁊ in sequē
tibus. Alie sunt extraor dinaria: vt. ff.
ad turpi. l. i. in p̄uatis. ⁊. ff. de extraor
di. cri. l. i. ⁊ i sequ. ti. vsc ad ti. de pub.

iudi.

indicem ea tetigissel.
Alioquin diligentior
eo eorum scientia vo
bis exlationibus dige
storum seu pandecta
rum libris deo propi
cio aduentura est.

c **q** Summo
t. longiori di
gitto cuz quo
qs tāgere po
test altius q̄
cū alijs q̄ di
cit medicus
als medius.
accur.

d Per indicē. i. p aliū digitū q̄ d̄r inder
vel dic melius q̄ hec dicta sunt vt sit
inder siue demonstratio aliorū dicen
dorum: sicut ⁊ sub gallina ouū dimittit
ad hoc vt ibi alia faciat oua. ⁊ idē i his
qui occupant ad colūbas. **c** **q** Aduen
tura est: vt. ff. de pub. iudi. per totum li
brum vsc ad titulum de appellationi
bus qui sequitur. accur. **Finis.**

Insigne vocatq̄ predarum opus
Institutionum cum casuz summa
riorum interpositione scdm moduz
adformam famosissimi doctoris do
mini Angeli de Aretino vigilati cu
ra ⁊ diligentia emendatum. Impres
sumq̄ lugduni per magistrū Johā
nem de Prato felici numine explic
tuz est. Anno dñi m̄o. cccc.
xv. xij. kl. Julij.

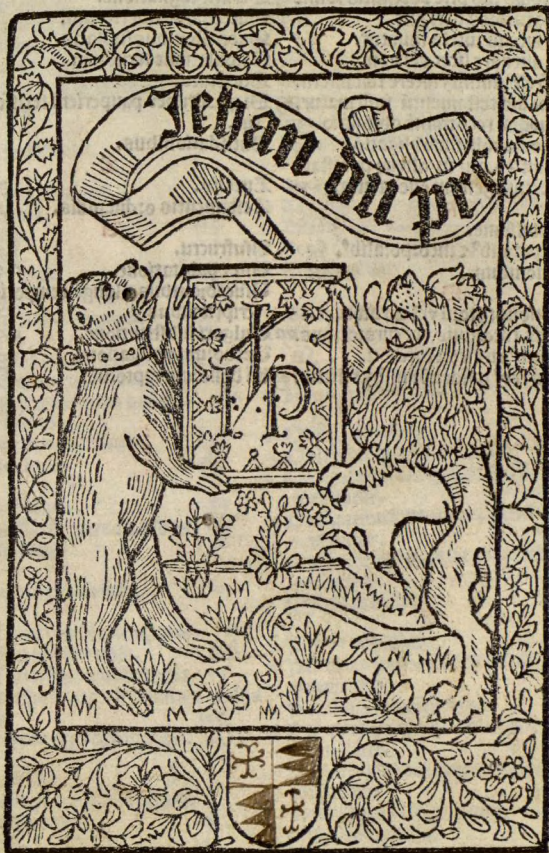
Rubricae Institutionū

Adoptionibus.	22	Inofficioso testamento.	89
Atriliano tutore.	37	Inutilibus stipulationibus.	123
Auctoritate tutorum.	70	Interdictis.	208
Ademptione legatorum.	102	Iniurijs.	117
Assignatione libertorum.	126		
Acquisitione p. arrogationem.	129	Libertinis.	12
Actionibus.	114	Zege suffia cantina tollenda.	15
		Zegitima agnatorum tutela.	30
Bonorū possessione.	126	Zegitima patronorum tutela.	33
		Zegitima parentum tutela.	33
Capitis diminutione.	31	Zegatis.	39
Curatoribus.	31	Zege falcidia.	105
Codicillis.	117	Zegitima agnatorum successione.	116
		Zitterarum obligatione.	128
Donationibus.	65	Zocatione et conductione.	152
Duobus reis stipulanti.	138	Zege aquilia.	168
Divisione stipulationum.	139		
		Militari testamento.	155
Excusatione tutorū vel curatorum.	90	Mandato.	155
Exheredatione liberoꝝ.	118		
Ex cuius libertatis causa bona.	137	Nuptijs.	18
adijciuntur.		Moralibus actionibus.	199
Emptione et venditione.	193		
Exceptionibus.	205	Obligationibus.	31
		Obligatione ex consensu.	199
Fiduciaria tutela.	33	Obligationibus que ex quasi contractu	
Fideicommissarijs hereditatibus.	195	nascuntur.	158
Fideiussoribus.	196	Obligationibus que ex delicto	
		nascuntur.	163
Gradibus cognationum.	122	Obligationibus que ex quasi delicto	
		nascuntur.	113
Dis qui sunt sui vel alieni iuris.	16	Officio iudicis.	219
Hereditibus instituendis.	80		
Hereditū qualitate et differentia.	91	Patria potestate.	11
Hereditatibus que ab intestato desc		Per quas personas ius nobis	69
runtur.	117	acquiruntur.	
Dis per quos agere possumus.	211	Pupillari substitutione.	85
		Per quas personas nobis obligatio	
Iusticia et iure.	5	acquiruntur.	167
Iure naturali gentium et civili.	6	Perpetuis et temporalibus a	
Iure personarum.	10	ctionibus.	264
Ingenuis.	11	Pena temere litigantium.	212
		Publicis iudicijs.	216

Didine alphabetico

•	Quibus & ex quibus causis manumittere non possunt.	13	Senatusconsulto tertuliano.	118.	3
•	Quib' modis ius p'ie potestatis soluit.	20	Senatusconsulto officiano.	120.	3
•	Qui testō tutores dari pñt.	20	Successione cognatorum.	121.	3
•	Quibus modis tutela finiatur.	30	Servili cognatione.	123.	3
=	Quibus alienare licet vel non.	61.	Successione libertorum.	124.	3
=	Quib' nō est pmissus facere testamētū.	16	Successionibus sublati.	131.	3
=	Quib' modis testamētū infirmatur.	88	Stipulatione servorum	138.	3
=	Quib' modis recōtrahit obligatio.	133	Societate.	152.	3
=	Quib' modis tollitur obligatio.	160	Si qua drupes pauperiem fecisse dicatur.	240.	4
q	Quod cum eo qui in aliena potestate est negotium gestum esse dicitur.	196	Satisfactionibus.	242.	4
	R		Tutelis.	28.	1.
=	Rerum diuisione.	26	Testamentis ordinandis.	12.	2
=	Reb' corporalib' & incorporalib'.	58	U		
q	Replicationibus.	208	Usufructu.	59.	2.
	S		Usu & habitatione.	60.	2.
•	Satisfactione tutorū vel curatorum.	39	Usucapionibus longi temporis prescriptionibus.	62.	2.
•	Suspectis tutoribus vel curatoribus.	49	Vulgari substitutione.	89.	2.
=	Servitutib' rusticorū prediorū.	58	Verborum obligatione.	135.	3
=	Singulis reb' p fideicommissis relictis.	119	Vi bonorum raptorum	161.	4

ad illa obiecta i. amb. ream. i. i. p. foz. du
p. l. i. vna. i. appuone. ora. z. li. gla. exp. 22 m
atur. m. i. l. t. d. p. n. t. o. s. e. n. t. r. i. s. z. e. s. i. a. q. s. i. o. v
i. t. a. s. d. e. b. i. t. o. m. o. i. e. s. s. i. p. d. f. o. z. s. u. e. s. i. p. a. u. l. q.
n. i. u. r. a. t. u. r. l' u. d. e. b. i. t. o. m. o. d. o. i. n. a. u. d. i. t. u. r.
a. p. p. e. l. l. a. m. s. z. s. i. e. x. p. s. s. i. s. s. e. d. i. f. q. u. i. d. i. n. s. i.
i. d. s. u. e. f. o. r. m. a. s. i. a. q. d. e. b. i. t. o. m. o. d. o. i. u. r. a. t.
s. i. n. p. r. i. m. a. a. m. a. u. d. i. t. u. r. d. e. b. i. t. o. m. o. d. o. e. x. p. r. i. m. u.
t. t. u. e. a. t. u. e. l. e. b. e. l. e. x. p. r. i. m. u. t. a. l. i. u. d. e. x. p. r. i. m. u.
t. d. e. b. i. t. o. m. o. d. o. a. l. i. u. d. i. t. u. r. a. m. a. u. d. i. t. u. r.
a. p. p. e. l. l. a. s. i. i. n. a. u. d. i. t. u. r. e. x. p. r. i. m. u. s. i. d. e. s. p. e. e. t. l. s.
m. i. s. s. a. f. o. c. a. u. a. u. d. i. t. u. r. s. i. e. x. p. s. s. i. s. s. e. p. p. a. i. s. c. a.
s. i. n. s. e. x. p. r. i. m. u. s. s. i. s. i. d. i. e. c. t. a. s. i. n. s. p. i. r. i. t. i. c. a. s.

bon. e. i. o. n. i. u. m.
e. e. s. i. e. u. d. d. o. n.
a. r. e. l. e. g. e. r. d. e.
m. i. d. p. r. i. a. p. p. l.
t. i. e. o. c. o. r. s. a. e.
r. e. a. p. p. l. i. c. a. t. e.
l. s. p. r. e. n. s. i. c.
i. n. l. e. g. l. o. s. f. o.
i. n. i. e. s. i. d. i. f. e. s.
p. l. i. s. p. r. e. i. p. r.
l. i. n. e. s. g. i. i.
a. d. s. i. a. u. t. i. c. i. l.
n. o. e. z. o. s. i. u. e. i. n.
n. e. n. a. u. a. i. l.

et hunc
alioz ad hanc
ne die por
tu ad mulli
quod pacem
spectat quod
non recipi
numbus ne
an epistola
distante

[illegible]

1
 2700 circa & quocūq; s. e. l. vi. & app
 bāt q; libuō. i. o. n. i. a. & andr. d. & q. n. o.
 s. e. i. m. d. p. u. t. a. n. t. b. z. s. f. m. e. i. m. y. g. l. o. Clec
 cōr passus n. a. n. t. h. o. b. d. e. d. a. c. t. i. o. n. e. r. e. l. i. g. i. o. n. i. s. a. l. i. u. & u. e. c. l. e. c.
 e. l. e. g. i. t. q. d. n. e. c. l. e. g. i. t. r. e. l. i. g. i. o. n. i. s. a. l. i. u. & u. e. c. l. e. c.
 cōr p. o. s. t. h. o. n. e. s. p. r. o. u. n. c. i. a. r. q. u. i. b. z. u. o. c. i. d. i. t. u. r.
 u. i. D. u. c. o. r. d. i. a. b. q. d. n. o. m. e. n. d. i. c. a. t. u. r. c. i. q. u. o. s.
 p. u. s. t. i. ē. q. c. r. e. l. e. c. i. o. n. e. i. n. s. o. c. o. r. d. i. a. f. e. a. d. r. i. p. u. s. e. x.
 n. o. m. i. n. i. s. t. e. r. i. s. i. n. o. r. d. i. n. i. s. u. l. n. i. q. u. i. a. c. q. u. i. r. a. t. u. r.

pellunt. et in auctoritate illi in deficiat. de
ap. o. c. a. d. h. d. n. et p. l. e. a. d. h. d. n. i. c. e. e. v. e.
f. e. s. ne colludat. si ex. m. i. q. u. b. f. u. c. t. o. r.
m. a. f. u. a. c. a. z. e. l. i. n. e. d. e. m. i. c. n. i. f. i. h. d. n.
Et quid p. l. e. s. i. c. a. d. e. i. n. i. c. i. u. l. e. g. l. o. z. f. f.
d. e. f. o. f. f. o. r. e. n. d. i. s. u. p. e. r. t. i. p. p. l. i. d. e. i. p. q. i. f. u. n. t. f. o. s.
f. u. a. c. i. o. r. m. a. p. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. d. e. p. l. e. s. e. c. u. a. d. e. q.
f. a. c. p. m. e. r. e. l. a. z. n. o. a. z. m. u. l. t. i. c. a. l. i. p. l. a. u. f. a. c. i. o.
b. y. a. n. t. p. u. a. c. t. u. i. c. e. f. f. d. e. s. e. p. u. l. m. o. l. i. m. f.
si ad p. u. n. t. a. d. p. a. n. i. b. i. p. e. t. i. b. i. p. a. o. m. i. s. s. o.
c. o. l. = m. i. s. s. i. t. i. e. l. l. i. a. z. p. e. c. c. a. t. i. s. f. e. q. u. a. l.
z. f. a. n. t. a. d. p. o. s. t. n. o. s. e. c. i. h. d. n. i. g. l. o.
d. i. c. i. t. a. d. p. o. s. t. i. p. u. b. i. u. l. d. e. p. l. e. s. a. p. p. e. l.
l. a. m. i. d. e. p. a. m. i. l. l. e. d. e. i. n. f. i. n. t. a. p. e. l. l. a. d. i. n. a.
f. e. c. u. r. i. t. e. e. l. e. c. t. o. r. i. p. u. n. s. i. o. n. e. i. p. u. g. n. a. r. e.
m. i. s. s. i. t. e. e. l. l. i. a. z. e. x. a. m. i. n. u. l. a. p. e. l. l. a. n. t.
e. l. l. i. a. s. t. o. m. u. s. i. n. f. a. c. i. n. t. u. c. p.
d. i. c. i. t. a. d. i. n. d. i. a. z. a. p. e. l. l. a. n. t. h. e.
m. a. n. t. a. n. t. e. o. x. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. z. i. n. d. e. q. u. i.
n. o. m. a. f. i. b. o. i. g. l. o. z. i. d. e. i. n. f. i. c. a. t. i. o. n. e. d. i. c. i. t.
u. c. p. o. a. d. i. l. l. u. d. f. i. c. p. e. c. c. a. t. i. o. n. e. f. e. i. u. f. e. i. n.

dicat. i. f. i. l. i. b. f. e.
clare t. e. c. r. i. o. n.
f. u. n. d. o. c. i. u.
v. i. a. a. p. p. e. l. l. o. n. i.
q. u. i. a. n. t. A. l. i. i.
v. i. b. o. a. l. i. z. e. f. f.
e. x. p. m. i. d. o. a. u.
t. i. a. p. u. e. m.
f. a. c. t. e. f. i. u. s.
l. e. = n. o. l. e. t. u.
i. n. o. u. a. r. e. n. t.
i. d. i. c. i. t. q. u. i. a. n. t.
p. l. e. q. u. i. p. e. s. t. i. c.
p. e. c. c. a. t. i. o. n. e. s. f. o. q.
q. u. i. f. a. c. f. e. p. a.
d. e. i. p. a. a. u.
u. l. o. r. e. x. p. f. i. c. i. o.
p. l. e. a. g. e. a.
p. i. e. a. d. e. f. u. o.
b. d. i. c. p. u. n. i. o.
t. u. d. e. f. e. i. n.
p. u. o. n. e. p. a. n. i.
p. r. i. n. c. i. p. a. l. e.

